

၁၉၅၈-၁၉၆၂ မြန်မာ့နှိုင်းငံရေး

တတိယတွဲ

ဦးကျော်ဝင်း၊ ဦးမြဟန် နှင့် ဦးသိန်းလှိုင်တို့က ပြုစု၍
မြန်မာ့သမိုင်း၊ မြန်မာ့စာပေနှင့် ရေးသားပြုစုရေးအဖွဲ့က စီစစ်သည်။

တက္ကသိုလ်များပုံနှိပ်တိုက်
ရန်ကုန်

ပထမနှိပ်ခြင်း

၁၉၉၁ ခုနှစ် ဇွန်လ အုပ်ရေ ၃၀၀၀

စာတည်းသူ

ဦးမြင့်ကြည်၊ ညွှန်ကြားရေးမှူး၊ မြန်မာစာအဖွဲ့ဦးစီးဌာန
ဦးထွန်းတင့်၊ စာတည်းမှူးချုပ်၊ မြန်မာစာအဖွဲ့ဦးစီးဌာန

ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသူ

ဦးစိုးမြင့်၊ မန်နေဂျာ (၀၂၃၀၄-၀၂၅၃၂)
ဖုန်း - ၃၃၃၅၇၊ တက္ကသိုလ်များပုံနှိပ်တိုက်
ဘီအိုစီကောလိပ်အဆောက်အအုံ၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်နယ်မြေ
နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ စာပေခွင့်ပြုချက်အမှတ် (၃၆၉၉)

မျက်နှာခုံး

ဦးဘုန်းမြင့်
ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်စာပေးစာယူသင်တန်းဌာန

မာတိကာ

ဓာတ်ပုံ ကာတွန်းစာရင်း

(၃၈၄ နှင့် နောက်ဆက်တွဲကြား)

အခန်း ၁၀

ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ (ပထစ) အတွင်း ပဋိပက္ခ

အုပ်စုကွဲပြားမှုအစ	....	၁
အုပ်စုကွဲပြားမှုနာကြီးထွားလာခြင်း	....	၂၈
ပြင်းထန်လာသော အုပ်စုတိုက်ပွဲ	....	၄၃
နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာညီလာခံ	....	၆၈

အခန်း ၁၁

ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းခြင်း

ဖဆပလဇာတိပြင်ဆင်မှုညီလာခံနှင့် နိုင်ငံတော်ဘာသာပြဋ္ဌာန်း	....	၇၈
ဖဆပလအစိုးရ၏ သာသနာရေးဆိုင်ရာ ဆောင်ရွက်ချက်များ	....	၈၃
တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်၌ ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်		
ဘာသာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းရန်အဆိုတင်ခြင်း	....	၈၄
ဆဋ္ဌသံဂါယနာတင်ပွဲနှင့် နိုင်ငံတော်ဘာသာကိစ္စ	....	၈၇
သန့်ရှင်းဖဆပလညီလာခံနှင့် နိုင်ငံတော်ဘာသာကိစ္စ	....	၉၂
တည်မြဲဖဆပလ၏သဘောထား	....	၉၄
နိုင်ငံတော်ဘာသာအကြံပေးအဖွဲ့	....	၉၇
ဦးနုနှင့် ဘာသာရေးလူနည်းစုခေါင်းဆောင်များ တွေ့ဆုံခြင်း	....	၁၀၀
အခြားဘာသာဝင်များ၏ ကန့်ကွက်မှုများ	....	၁၀၄
တိုင်းရင်းသားဘာသာရေးလူနည်းစုပေါင်းစုံ မဟာမိတ်အဖွဲ့	....	၁၀၆
ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မဟုတ်သည့် ကချင်နှင့် ချင်း		
တိုင်းရင်းသားတို့၏ ကန့်ကွက်မှု	....	၁၁၀
နိုင်ငံတော်ဘာသာကိစ္စနှင့် ဖက်ဒရယ်မူကိစ္စဆက်စပ်လာခြင်း	....	၁၁၃

အခြေခံဥပဒေ (တတိယပြင်ဆင်ချက်) အက်ဥပဒေကြမ်း	....	၁၁၆
နိုင်ငံတော်ဘာသာ သာသနာချီးမြှောက်ထောက်ပံ့ရေး		
အက်ဥပဒေကြမ်း	....	၁၁၉
နိုင်ငံတော်ဘာသာ ဥပဒေကြမ်းများအပေါ် ဖဆပလ၊		
သံဃာ့တပ်ဦးနှင့် ပမညတတို့၏ သဘောထား	....	၁၂၂
နိုင်ငံတော်ဘာသာ ကြိုဆိုထောက်ခံပွဲများ	....	၁၂၆
နိုင်ငံတော်ဘာသာဥပဒေကြမ်းနှင့် ပတ်သက်၍		
ဘာသာရေးလူနည်းစုတို့၏ တုံ့ပြန်မှု	....	၁၂၇
နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ လုံခြုံရေး အစီအမံများ	....	၁၂၈
နိုင်ငံတော်ဘာသာဥပဒေကြမ်းများကို လွှတ်တော်သို့		
မတင်သွင်းနိုင်ရန် အတိုက်အခံတို့၏ ကြိုးပမ်းမှု	....	၁၃၀
နိုင်ငံတော်ဘာသာဥပဒေကြမ်းနှင့် ပတ်သက်၍ လွှတ်တော်တွင်း		
အချေအတင် ဆွေးနွေးမှုများ	....	၁၃၁
အခြေခံဥပဒေ (စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက်) အက်ဥပဒေကြမ်း	....	၁၄၄
မြောက်ဥက္ကလာပ ဗလီ အရေးအခင်း	....	၁၅၅

အခန်း ၁၂

ရခိုင်၊ မွန်နှင့် ချင်းပြည်နယ် တောင်းဆိုခြင်း

ပြည်နယ်ပေါ် ပေါက်လာရခြင်း	....	၁၆၂
ရခိုင်ပြည်နယ် တောင်းဆိုခြင်း	....	၁၆၇
လွတ်လပ်ရေးမရမီ ရခိုင်ပြည်နယ် တောင်းဆိုမှု	....	၁၆၇
ဖဆပလ ပဏာမညီလာခံနောက်ပိုင်း ရခိုင်ပြည်နယ် တောင်းဆိုခြင်း	....	၁၆၈
စစ်တွေမြို့ လူထုအစည်းအဝေးမှ ရခိုင်ပြည်နယ် တောင်းဆိုမှု	....	၁၆၉
ရခိုင်တိုင်း ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်မှု စုံစမ်းရေး ကော်မရှင်		
ဖွဲ့စည်းခြင်း	....	၁၇၀
ရခိုင်တိုင်းတွင် ဒေသဆိုင်ရာ ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ ဖွဲ့ပေးရန်အဆို	....	၁၇၁
ကျောက်ဖြူအမတ် ဦးရွှေနီ၏ ရခိုင်ပြည်နယ် တောင်းဆိုမှု	....	၁၇၅
သီးခြားပြည်နယ်ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ နိုင်ငံတော် အစိုးရ၏		
သဘောထား	....	၁၇၆
ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် စုံစမ်းရေးကော်မရှင် ဖွဲ့စည်းခြင်း	....	၁၇၈
ရခိုင်အမျိုးသားဆိုင်ရာ အဖွဲ့ဝင် လေးဦး၏ လိုလားချက် စာတမ်း	....	၁၈၀

ဦးရွှေဘော်၏ လိုလားချက်စာတမ်း	....	၁၀၁
ရခိုင် ကိုယ်စားလှယ်များ၏ စာတမ်းများနှင့် ပတ်သက်၍		
ဗမာကိုယ်စားလှယ်တို့၏ အကြံပေးစာတမ်း	....	၁၀၂
ဒီမိုကရေစီဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေးအက်ဥပဒေကြမ်း (၁၉၄၉)	....	၁၀၃
မစ္စတာကီလီကြီးမှူးသော ရခိုင်တိုင်းဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်	....	၁၀၅
အုပ်ချုပ်မှု စုံစမ်းရေးကော်မရှင်		
ရခိုင်ပြည်လုံးဆိုင်ရာ ညီလာခံသဘင်နှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်တောင်းဆိုမှု	....	၁၀၅
လွှတ်တော်တွင်းမှ ရခိုင်ပြည်နယ်ရရှိရေးကြိုးပမ်းမှု	....	၁၀၇
၁၉၅၆ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ (ပြင်ဆင်ချက်)		
ဥပဒေကြမ်း	....	၁၉၀
အခြေခံဥပဒေ (ပြင်ဆင်ချက်) ဥပဒေကြမ်းနှင့် ပတ်သက်၍		
လွှတ်တော်တွင်းဆွေးနွေးမှုများ	....	၁၉၂
ဦးလှထွန်းဖြူ၏ လွှတ်တော်တွင်းမှ ရခိုင်ပြည်နယ်တောင်းဆိုမှု	....	၁၉၅
ပြည်နယ်ပေးရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနု၏ သဘောထား	....	၁၉၆
လူမျိုးပေါင်းစုံဆွေးနွေးပွဲနှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်တောင်းဆိုမှု	....	၁၉၉
ပမညတ၏ ပြည်နယ်သစ်ဖွဲ့စည်းရေးနှင့် ပတ်သက်သော သဘောထား	....	၂၀၁
ရတညအမတ် ဦးလှထွန်းဖြူလွှတ်တော်တွင်းမှ ရခိုင်ပြည်နယ်ရရှိရေး		
ကြိုးပမ်းမှု	....	၂၀၁
၁၉၅၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ (ပြင်ဆင်ချက်)		
ဥပဒေကြမ်း	....	၂၀၂
၁၉၅၈ ခုနှစ် အခြေခံဥပဒေ (ပြင်ဆင်ချက်) ဥပဒေကြမ်းနှင့်		
ပတ်သက်၍ လွှတ်တော်တွင်းအချေအတင်ဆွေးနွေးမှုများ	....	၂၀၃
ဖဆပလ အကွဲအပြဲနှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်တောင်းဆိုခြင်း	....	၂၁၀
ပထမ အစိုးရ၏ ပြည်နယ်နှင့်ပတ်သက်သော သဘောထား	....	၂၁၅
ပထမ အစိုးရ၏ ပြည်နယ်ပေးရေး သဘောထားအပေါ် အတိုက်အခံ		
ခေါင်းဆောင်၏ ဝေဖန်ချက်	....	၂၁၆
နိုင်ငံတော်အစိုးရအကြံပေးအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းခြင်း	....	၂၁၈
နိုင်ငံတော်အစိုးရအကြံပေးအဖွဲ့နှင့် ရန်ကုန်ရှိ ကျောက်ဖြူနှင့် သံတွဲ		
ဇာတိသားများ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း	....	၂၂၀
ရခိုင်ပြည်နယ်ပေးရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ပထမ အစိုးရ၏ ဆောင်ရွက်		
မှုများအပေါ် ဝေဖန်မှုများ	....	၂၂၁
ရခိုင်ပြည်နယ်လိုလားကြောင်း ထောက်ခံပွဲကျင်းပခြင်း၊	....	၂၂၂
ပြည်နယ်တောင်းခြင်းအပေါ် စောစံဖိုးသင်၏အမြင်	....	၂၂၃

ရခိုင်ပြည်နယ်ရယူရေးကော်မတီ ဖွဲ့စည်းခြင်း	....	၂၂၄
နိုင်ငံတော်အစိုးရအကြံပေးအဖွဲ့ သံတွဲတွင် စုံစမ်းလေ့လာခြင်း	....	၂၂၅
ရခိုင်ပြည်နယ်အလုပ်သမားပါတီ၏ သဘောထား	....	၂၂၅
မွန်နှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်ကိစ္စအပေါ် ပထမ အစိုးရ၏ သဘောထား ခုနစ်ချက်	....	၂၂၆
ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု၏ မိန့်ခွန်းနှင့်ပတ်သက်၍ လွှတ်တော်တွင်း ဆွေးနွေးမှုများ	....	၂၂၈
နိုင်ငံတော်အစိုးရအကြံပေးအဖွဲ့ ကျောက်ဖြူနှင့် စစ်တွေမြို့များသို့ သွားရောက်ခြင်း	....	၂၂၉
အကြံပေးအဖွဲ့၏ အစီရင်ခံစာ	....	၂၃၀
ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု စစ်တွေမြို့သို့ရောက်ခြင်း	....	၂၃၂
အကြံပေးအဖွဲ့၏ အကြံပေးချက်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ရခိုင်နိုင်ငံရေး အသင်းအဖွဲ့ပေါင်းစုံ ကိုယ်စားလှယ်များဆွေးနွေးပွဲ	....	၂၃၃
အကြံပေးအဖွဲ့၏ ထောက်ခံတင်ပြချက်အပေါ် ရခိုင်ပြည်နယ် ရယူရေးကော်မတီ၏ သဘောထား		၂၃၄
ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု၏ ပြည်နယ်ပေးရေးအဆိုပြုချက်သစ်	....	၂၃၄
ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု၏ ပြည်နယ်ပေးရေးဆိုင်ရာ အဆိုပြုချက်သစ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဖဆပလ၏ သဘောထား	....	၂၃၆
ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု၏ ပြည်နယ်ပေးရေးအဆိုပြုချက်ကို ရတည အမတ် ဦးလှထွန်းဖြူ၏ ဆွေးနွေးမှု	....	၂၃၇
ဝန်ကြီးချုပ်နှင့် ရခိုင်၊ မွန်ခေါင်းဆောင်များတွေ့ဆုံပွဲ	....	၂၃၉
ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီး ရွေးချယ်မှု	....	၂၄၁
ရခိုင်ပြည်နယ် ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီဖွဲ့စည်းရန် စီစဉ်ခြင်း	....	၂၄၃
ရတည အဖွဲ့မှ ရေးဆွဲသော ရခိုင်ပြည်နယ်စီမံကိန်း	....	၂၄၃
တောင်ကြီးပြည်နယ်ပေါင်းစုံညီလာခံနှင့် ရခိုင်ပြည်နယ် အကောင်အထည်ဖော်ရေးကိစ္စ	....	၂၄၄
ရခိုင်ပြည်နယ် ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီကို ဖွဲ့စည်းခြင်း	....	၂၄၆
ရခိုင်ပြည်နယ် ဥပဒေရေးဆွဲရေးဆပ်ကော်မတီဖွဲ့စည်းခြင်း	....	၂၄၇
၁၉၆၂ ခုနှစ် ရခိုင်ပြည်နယ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေမူကြမ်း	....	၂၄၇
၁၉၆၂ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ (ပဉ္စမပြင်ဆင်ချက်) ဥပဒေမူကြမ်း	....	၂၄၈
ရခိုင်ပြည်နယ်သစ် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံမှ ခွဲထွက်သင့် မသင့် ဆွေးနွေးပွဲ	....	၂၄၉

ရခိုင်ပြည်နယ်ပေးရေး ဥပဒေကြမ်းများအား ကန့်ကွက်မှုများ	....	၂၅၁
ရခိုင်ပြည်နယ် ဥပဒေကြမ်းတွင် ခွဲထွက်ခွင့်မပါရှိခြင်းကို		
ကန့်ကွက်မှုများ	....	၂၅၂
ရခိုင်ပြည်နယ်ဥပဒေကြမ်းများကို အစိုးရအဖွဲ့ထံ တင်ပြခြင်း	....	၂၅၃
ရခိုင်ရေးရာ ဝန်ကြီး ရာထူးနှင့်ပတ်သက်၍ ရတည ပါတီ အတွင်း		
သဘောထား ကွဲပြားမှု	....	၂၅၃
ရခိုင်ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့သစ်ကို ယာယီ ဖွဲ့စည်းရန် ညှိနှိုင်းခြင်း	....	၂၅၄
ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုနှင့် ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီး ရွေးချယ်မှု ပြဿနာ	....	၂၅၅
ဖဆပလဥက္ကဋ္ဌ ဦးဗဆွေထံမှ ဝန်ကြီးချုပ်ထံ ပေးစာ	....	၂၅၆
ပြည်နယ်ရယူရေးဆိုင်ရာ မွန်အမျိုးသားတို့၏ သဘောထား	....	၂၅၇
ရာမညတိုင်းလုံးဆိုင်ရာ မွန်အသင်း ဖွဲ့စည်းခြင်း	....	၂၅၈
မွန်တိုင်းရင်းသားအစည်းအရုံး ဖွဲ့စည်းခြင်း	....	၂၆၀
မွန်တိုင်းရင်းသားအစည်းအရုံး ညီလာခံ	....	၂၆၁
မွန်အဖွဲ့ပေါင်းစုံ ကိုယ်စားလှယ်များ၏ တောင်းဆိုချက်များ	....	၂၆၁
ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်၏ မွန်အမျိုးသားတို့အရေးကိစ္စအပေါ် သဘောထား....		၂၆၂
မွန်အမျိုးသားတစ်ဦး ဝန်ကြီးရာထူး တောင်းခြင်း	....	၂၆၃
ဒုတိယအကြိမ်မြောက် မွန်ကွန်ဖရင့်မှ ဆုံးဖြတ်ချက်များ	....	၂၆၅
မွန်သီးခြားနယ်တောင်းခြင်း	....	၂၆၇
မွန်ခေါင်းဆောင်အချို့နှင့် သတင်းစာ ဆရာများ တွေ့ဆုံပွဲ	....	၂၆၈
ရန်ကုန်မြို့ရှိ မွန်လူငယ်များ၏ လိုလားချက်များ	....	၂၆၉
မွန်တိုင်းရင်းသားအစည်းအရုံး၏ လှုပ်ရှားမှုများ	....	၂၇၁
မွန်ရေးရာနှင့်ပတ်သက်၍ ဖဆပလအစိုးရ၏သဘောထား	....	၂၇၃
ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်စုံစမ်းရေးကော်မရှင် ဖွဲ့စည်းခြင်း	....	၂၇၃
ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် စုံစမ်းရေးကော်မရှင်၏အစီရင်ခံစာ	....	၂၇၅
မွန်စိန်ဒိုင် တင်သွင်းသော မွန်အမျိုးသားများ၏ လိုလားချက်စာတမ်း	....	၂၇၇
ဒဂုန်မွန် သံဃာတော် အဖွဲ့ချုပ်ကြီး၏ မေတ္တာရပ်ခံချက်	....	၂၇၉
ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် စုံစမ်းရေးကော်မရှင်၏		
သဘောထားနှင့် ပတ်သက်၍ မွန်စိန်ဒိုင်၏ ချေပချက်	....	၂၈၀
မွန်တိုင်းရင်းသားအစည်းအရုံး၏ ကြေညာချက်	....	၂၈၃
မွန်ခေါင်းဆောင်များ အစည်းအဝေးမှဆုံးဖြတ်ချက်များ	....	၂၈၄
လွှတ်တော်တွင် မွန်ပြည်နယ်ကိစ္စမေးမြန်းခြင်း	....	၂၈၆
လူမျိုးပေါင်းစုံတွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲနှင့် မွန်ပြည်နယ်ပြဿနာ	....	၂၈၇
မွန်ပြည်နယ်ပေးရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ဦးနု၏သဘောထား	....	၂၈၈

ဖဆပလ အကွဲအပြဲနှင့် မွန်ပြည်နယ်ရရှိရေးအလားအလာ	....	၂၈၉
သန့်ရှင်းဖဆပလအစိုးရလက်ထက် မွန်သောင်းကျန်းသူတို့ အလင်းဝင်ရောက်ခြင်း	....	၂၉၀
၁၉၅၈-ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ (ပြင်ဆင်ချက်) အက်ဥပဒေတင်သွင်းရန် စီစဉ်ခြင်း	....	၂၉၁
သန့်ရှင်းမွန်အဖွဲ့ချုပ်မှ မွန်ပြည်နယ်တောင်းဆိုခြင်း	....	၂၉၂
ပထမ အစိုးရ၏ပြည်နယ်နှင့်ပတ်သက်သောသဘောထား	....	၂၉၃
နိုင်ငံတော်အစိုးရအကြံပေးအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းခြင်း	....	၂၉၄
ပဲခူးလူထုက မွန်ပြည်နယ်ထဲမပါဝင်လိုဟုဆိုခြင်း	....	၂၉၈
ထားဝယ်လူထုက မွန်ပြည်နယ်ထဲမပါလိုဟု ဆုံးဖြတ်ခြင်း	....	၂၉၈
မွန်ပြည်နယ်အကျယ်အဝန်း သတ်မှတ်မှုနှင့် ပတ်သက်၍မွန်အဖွဲ့ အစည်းအချို့၏ သဘောထား	....	၂၉၉
မြိတ်မြို့လူထုက မွန်ပြည်နယ်ထဲမပါလိုဟု ကန့်ကွက်ခြင်း	....	၃၀၀
မွန်ပြည်နယ်နှင့်ပတ်သက်သောရန်ကုန်မွန်သံသားအဖွဲ့ချုပ် သဘောထား	....	၃၀၀
မွန်အဖွဲ့ပေါင်းစုံညှိနှိုင်းခြင်း	....	၃၀၁
အကြံပေးအဖွဲ့ မော်လမြိုင်တွင် မွန်ခေါင်းဆောင်များနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခြင်း	....	၃၀၂
မွန်အဖွဲ့ပေါင်းစုံမှမွန်ပြည်နယ်ဥပဒေကြမ်းတင်သွင်းပေးရန် တောင်းဆိုခြင်း	....	၃၀၂
ကရင်ပြည်နယ်တွင်ပါဝင်နေသောမွန်ကျေးရွာများကိစ္စ	....	၃၀၃
မွန်ပြည်နယ်ကိစ္စနှင့်လူထုဆန္ဒရယူရေးအပေါ် မွန်သံသားအဖွဲ့ချုပ်၏ သဘောထား	....	၃၀၃
ပြည်နယ်ပေးရေးဆိုင်ရာ ပထမ အစိုးရ၏သဘောထားခုနစ်ချက်	....	၃၀၄
ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု၏မိန့်ခွန်းနှင့်ပတ်သက်၍ မွန်အမတ်နိုင်အောင်ထွန်း၏ ဆွေးနွေးချက်	....	၃၀၄
မွန်ဒေသမှအမတ်လေးဦး၏အကြံပေးချက်	....	၃၀၆

လွှတ်တော်တွင် မွန်ပြည်နယ်ကိစ္စမေးမြန်းခြင်း	....	၃၀၇
အစိုးရအကြံပေးအဖွဲ့၏အစီရင်ခံစာ	....	၃၀၈
မွန်ပြည်နယ်ဖော်ထုတ်ရေးအလုပ်ညီညွတ်ရေးကော်မတီမှကျင်းပသော မွန်အမျိုးသားညီလာခံ	....	၃၁၁
မွန်ပြည်နယ်နှင့်ပတ်သက်သော ပ မညတ ၏ သဘောထား	....	၃၁၃
အကြံပေးအဖွဲ့အစီရင်ခံချက်နှင့်ပတ်သက်၍ ဝန်ကြီးချုပ်နှင့် နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အသီးသီးမှကိုယ်စားလှယ်များတွေ့ဆုံပွဲ	....	၃၁၄
ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု၏ ပြည်နယ်ပေးရေးအဆိုပြုချက်သစ်	....	၃၁၆
ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုနှင့် ရခိုင်၊ မွန်ခေါင်းဆောင်များ တွေ့ဆုံခြင်း	....	၃၁၈
မွန်ရေးရာဝန်ကြီး ရွေးချယ်ခြင်း	....	၃၁၉
မော်လမြိုင်ကို မွန်ပြည်နယ်တွင်း ထည့်သွင်းသင့်မသင့် အငြင်းပွားခြင်း	....	၃၂၀
တောင်ကြီးပြည်နယ်ပေါင်းစုံညီလာခံနှင့် မွန်ပြည်နယ်အကောင်အထည် ဖော်ရေးကိစ္စ	....	၃၂၀
မွန်ပြည်နယ်ပြင်ဆင်ရေး ကော်မတီတွင် ပအိုဝ်းကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်ခွင့် တောင်းဆိုခြင်း	....	၃၂၂
သထုံကို မွန်ပြည်နယ်တွင်း မထည့်ရန် ကန့်ကွက်ကြခြင်း	....	၃၂၃
မွန်ပြည်နယ်အစိုးရ အဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီးခန့်ထားရေး ညှိနှိုင်းခြင်း	....	၃၂၄
သထုံခရိုင်အတွင်း ပအိုဝ်းတို့ သဘောကွဲလွဲခြင်း	....	၃၂၄
မော်လမြိုင်နှင့် သထုံခရိုင်ကို မွန်ပြည်နယ်တွင်း ထည့်သွင်းခြင်းကို ဝန်ကြီး ဦးသွင် ကန့်ကွက်ခြင်း	....	၃၂၅
ပထမ မွန်က မွန်ပြည်နယ်တွင်း သထုံနှင့်မော်လမြိုင်ထည့်ရန် တောင်းဆိုခြင်း	....	၃၂၆
မော်လမြိုင်ကို မွန်ပြည်နယ်သို့ မပေးနိုင်ဟု ကန့်ကွက်ခြင်း	....	၃၂၇
မွန်ပြည်နယ်ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီ အစီရင်ခံစာနှင့် ပတ်သက်၍ ကော်မတီဝင်အချင်းချင်း သဘောကွဲလွဲခြင်း	....	၃၂၉
ဝန်ကြီး ဦးသွင် ကန့်ကွက်၍ မွန်ပြည်နယ်ပြင်ဆင်ရေး ဥပဒေကြမ်း ပါလီမန်သို့ မတင်နိုင်ခြင်း	....	၃၃၀

ဦးဗဆွေ၏ မွန်ပြည်နယ်ပေးရေးဆိုင်ရာ သဘောထား	....	၃၃၀
ပမညတမှ မွန်အဖွဲ့နုတ်ထွက်ခြင်း	....	၃၃၁
မွန်ပြည်နယ် အမြန်ပေးရေး တန်ပြန်ဆန္ဒပြပွဲ	....	၃၃၁
ချင်းတိုင်းရင်းသားများအရေး	....	၃၃၂
သခင်နု၏ ချင်းရေးရာအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းရေးဆိုင်ရာ အဆိုပြုချက်	....	၃၃၃
ချင်းပြည်နယ် ရယူရေး အဆို	....	၃၃၅
ချင်းပြည်နယ်ရယူရေးအဆိုနှင့် ပတ်သက်၍ ဆွေးနွေးမှုများ	....	၃၃၆
ချင်းပြည်နယ်ရယူရေးအဆိုကို ချင်းအမတ်များ ဆက်လက် ဆွေးနွေးကြခြင်း	....	၃၃၇
ချင်းရေးရာဝန်ကြီး ဦးဇာရဲလျှန်၏ ဆွေးနွေးချက်	....	၃၃၈
ချင်းအမတ်နှစ်ဦး၏ သဘောထား	....	၃၄၀
ပြည်နယ်ရယူရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ချင်းအမတ်များအကြား သဘောထားကွဲပြားမှုများ	....	၃၄၁
ယောနယ်ကို ချင်းပြည်နယ်ထဲသို့ ထည့်သွင်းခြင်းကို ကန့်ကွက်ခြင်း	....	၃၄၃
နိုင်ငံတော်အစိုးရအကြံပေးအဖွဲ့နှင့် ချင်းအမျိုးသားကိုယ်စားလှယ်တို့ တွေ့ဆုံခြင်း	....	၃၄၄
နိုင်ငံတော်အစိုးရ အကြံပေးအဖွဲ့က အစီရင်ခံစာတင်ခြင်း	....	၃၄၅
ပြည်နယ်သစ်များ တောင်းဆိုမှုအပေါ် သုံးသပ်ချက်	....	၃၄၆

အခန်း ၁၃

ဖက်ဒရယ်မှုအစ

အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေးအဆိုတင်ခြင်း	....	၃၅၀
အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေး ကော်မတီ ဖွဲ့စည်းခြင်း	....	၃၅၃
အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေး ကော်မတီ၏ တာဝန်	....	၃၅၅
အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေးနှင့် ရှမ်းပြည်ကိုယ်စားလှယ် အချို့၏ သဘောထား	....	၃၅၆
နောက်ဆက်တွဲများ	....	၃၅၅
အကွေ့ရာစဉ်အညွှန်း	....	၄၁၉

ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ (ပထစ) အတွင်း ပဋိပက္ခ

အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲကြီးတွင် အပြတ် အသတ် အနိုင်ရရှိခဲ့သော သန့်ရှင်း ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်သည် ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် မတ်လ ၁၇ ရက်နေ့၌ ပြည်လုံးကျွတ် ညီလာခံကြီး ကျင်းပခဲ့သည်။ ထိုညီလာခံတွင် ဥက္ကဋ္ဌ ဦးနု က “ဒီမိုကရေစီဘဝ ထူထောင်ရေးဟာ ကျွန်တော်တို့အတွက် အဓိကအရေးဆိုတာကို ထင်ရှားစေချင်တဲ့ အတွက် ဖဆပလ အဖွဲ့ဟောင်းကိုဖျက်ပြီး၊ ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့သစ်ကို ကျွန်တော်တို့ ဖွဲ့စည်းလိုက်” ခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ပြောကြားခဲ့သည်။ ထိုအချိန်မှ အစပြု၍ သန့်ရှင်း ဖဆပလအဖွဲ့ကို ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ (ပထစ) ဟူ၍ ပြောင်းလဲခေါ်ဝေါ်ခဲ့သည်။

အုပ်စုကွဲပြားမှုအစ

၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဧပြီလ ၂၉ ရက်နေ့ သိမ်ဖြူကွင်းတွင် ကျင်းပသော တည်မြဲဖဆပလညီလာခံ၌ ဥက္ကဋ္ဌ ဦးဗဆွေက “သူတို့(ပထစ)ဌာနချုပ်က အတွင်း ပဋိပက္ခမှုတွေ အုပ်စုတိုက်ပွဲတွေဟာ နယ်တွေမှာရောင်ပြန်ဟပ်တဲ့အတွက် အနယ်နယ် အရပ်ရပ်မှာလည်း သန့်ရှင်း၊ ကျယ်ပြန့်သန့်ရှင်းစသည်ဖြင့် သူတို့အဖွဲ့တွေဟာ တမြို့တည်းမှာပင် အကွဲကွဲအပြားပြား ဖြစ်နေကြတာ” ဟု ပြောခဲ့သည်။ ဤသို့ ဆိုလျှင် ပထစအဖွဲ့ဟူသောအမည်ကို ခံယူချိန်မှစ၍ အုပ်စုကွဲပြားမှုသည် မထင် မရှားရှိနေခဲ့ပြီဟုဆိုရပေမည်။ ပထစ အဖွဲ့ချုပ် အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး သခင် ကျော်ထွန်းကမူ “အုပ်စုကွဲနေကြခြင်းမှာ ယခုမှမဟုတ်ဘဲ (ဖဆပလ) နှစ်ခြမ်းကွဲစဉ် ကတည်းက ဖြစ်သည်” ဟု ပြောခဲ့သည်။

၁ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊	၁၈	မတ်	၁၉၆၀။
၂ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊	၃၀	ဧပြီ	၁၉၆၀။
၃ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊	၁၇	မတ်	၁၉၆၁။

ဖဆပလ နှစ်ခြမ်းကွဲသောအခါ သန့်ရှင်းဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်တွင် သခင်ခေါင်းဆောင်အချို့၊ ရဲဘော်သုံးကျိပ်ဝင်အချို့၊ အငြိမ်းစားတပ်မတော်အရာရှိအချို့နှင့် အမျိုးသားရေးလှုပ်ရှားမှုတွင် အစဉ်အဆက်ပါဝင်ခဲ့သော ကရင်၊ ရှမ်း၊ ချင်း၊ ကချင်ခေါင်းဆောင်အချို့သာ ပါလာခဲ့သည်။ မကြာမီသန့်ရှင်းဖဆပလကို ထောက်ခံလိုသော ရဲဘော်သုံးကျိပ်ဝင်အချို့နှင့် အငြိမ်းစားအရာရှိအချို့သည် သန့်ရှင်းဖဆပလအဖွဲ့အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်လာခဲ့ကြသည်။^၁ သို့ဖြင့် သန့်ရှင်းဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်တွင် သခင်များ၊ ဘီအိုင်အေ၊ ဘီအီအေဗိုလ်များနှင့် အငြိမ်းစားအရာရှိများ၊ ကရင်၊ ရှမ်း၊ ချင်း၊ ကချင်ခေါင်းဆောင်များ ပါဝင်လာခဲ့ကြသည်။

သခင်ခေါင်းဆောင်များမှာ နိုင်ငံရေးတွင် အတွေ့အကြုံရင့်ကျက်ပြီးသူများ ဖြစ်ကြသည်။ စစ်ကြိုခေတ်မှစ၍ ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေး လှုပ်ရှားမှုများတွင် ပါဝင်ခဲ့ပြီး ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့အစိုးရကို တိုက်ခိုက်မောင်းထုတ်ရာတွင်လည်းကောင်း၊ ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးတွင်လည်းကောင်း၊ စစ်ပြီးခေတ် အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေး ကြိုးပမ်းမှုတွင်လည်းကောင်း တက်ကြွစွာ ပါဝင်ခဲ့ကြသူများ ဖြစ်သည်။ သခင်ခေါင်းဆောင်များမှာ အများအားဖြင့် လက်ဝဲဝါဒကို စိတ်ဝင်စား၍ လက်ဝဲဝါဒဘက်သို့ တိမ်းသွတ်ရန်အလားအလာ များစွာရှိကြသူများလည်း ဖြစ်ကြသည်။ သခင်ခေါင်းဆောင်များသည် နိုင်ငံရေးနှင့် စည်းရုံးရေးတွင် ကျွမ်းကျင်၍ လုပ်ရည်ကိုင်ရည်နှင့် ကြံရည်ဖန်ရည် ရှိကြသူများဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။^၂ သခင်အုပ်စုဝင် ပထစအဖွဲ့ချုပ် ခေါင်းဆောင်တို့မှာ သခင်တင်၊ သခင်ကျော်ထွန်း၊ သခင်ပန်းမြိုင်၊ သခင်တင်မောင်၊ သခင်သိန်းမောင်၊ ဗိုလ်တင်မောင်ကြီး၊ သခင်ချန်ထွန်းဦးအုန်းညွန့်၊ စောလူးလူ၊ ဦးတင်ဦး၊ သခင်ထွန်းအံ့၊ သခင်ထွန်းစိန်၊ ဦးဘဇံ၊ ဦးလွန်ပုမံ၊ ဦးသွင် စသည်တို့ ဖြစ်ကြသည်။^၃

သခင်ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးဖြစ်သော သခင်တင်မှာ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်တွင် အသက် ၅၇ နှစ်အရွယ်ရှိသူဖြစ်သည်။ ၁၉၂၆ ခုနှစ်တွင် ဆယ်တန်းအောင်မြင်၍ ၁၉၂၇ ခုနှစ်တွင် ရှေ့နေစာမေးပွဲကို အောင်မြင်ခဲ့သည်။ သာယာဝတီမြို့တွင် ရှေ့နေအဖြစ် ဆောင်ရွက်နေစဉ်မှာပင် တို့ဗမာအစည်းအရုံးသို့ဝင်ခဲ့သည်။ ၁၉၄၁ ခုနှစ်တွင် ဗတလစ^၄ အစည်းအရုံးဝင်တစ်ဦးလည်း ဖြစ်လာခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသို့

၁ ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၁၃၀၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

၂ ရဲဘော်လှမျိုး၊ ပထစပါတီတွင်းတိုက်ပွဲ၊ ရန်ကုန်၊ ခေတ်မှီစာပေတိုက်၊ ၁၉၆၁၊ စာ ၄၅၊ ၅၉။ နောင်ကိုးကားလျှင် ရဲဘော်လှမျိုး၊ ပါတီတွင်းတိုက်ပွဲဟု ညွှန်းမည်။

၃ ရဲဘော်လှမျိုး၊ ပါတီတွင်းတိုက်ပွဲ၊ စာ ၄၂။

၄ ဗတလစ - ဗမာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ တောင်သူလယ်သမားအစည်းအရုံး

ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်မီးကြီး ကူးစက်လာသောအခါ ဗမာ့လွတ်လပ်ရေးတပ်မတော် (ဘီအိုင်အေ) သို့ ဝင်၍ ပြိတိသျှ နယ်ချဲ့အစိုးရကို တိုက်ခိုက်မောင်းထုတ်ရာတွင် ပါဝင်ခဲ့သည်။ ဂျပန်ခေတ်အတွင်း သာယာဝတီခရိုင်ဝန်အဖြစ် အမှုထမ်းဆောင်သည်။ ထိုနောက် ဖက်ဆစ်ဆန့်ကျင်ရေး လှုပ်ရှားမှုကို ဦးဆောင်ခဲ့သည်။ စစ်ပြီးခေတ် ၁၉၄၆-၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် ဗတလစ ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်လာခဲ့သည်။ ထိုအချိန်မှအစပြု၍ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်အထိ သခင်တင်သည် ဗတလစ ဥက္ကဋ္ဌ ဖြစ်ခဲ့သည်။ သခင်တင်သည် ဆိုရှယ်လစ်ပါတီခေါင်းဆောင်တစ်ဦးလည်း ဖြစ်သည်။ ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဆိုရှယ်လစ်ပါတီကြီးသည် အဖြူ၊ အနီဟူ၍ နှစ်ခြမ်းကွဲသောအခါ ဆိုရှယ်နီဘက်သို့လိုက်ရန် အကြောင်းရှိသော်လည်း ဦးဗဆွေ၊ ဦးကျော်ငြိမ်း၊ ဗိုလ်ခင်မောင်ကလေးတို့ဘက်သို့ လိုက်ခဲ့သဖြင့် ၎င်း၏တပည့်များဖြစ်ကြသည့် သခင်ချစ်မောင်၊ သခင်လှကျော်၊ သခင်လွင်တို့က မကျေမနပ်ဖြစ်ခဲ့ကြသည်။ သခင်တင်သည် ၁၉၄၇ ခုနှစ်မှစ၍ အစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီးတစ်ဦးဖြစ်ခဲ့သည်။ ဝန်ကြီးအဖြစ် သခင်တင် ထမ်းဆောင်ခဲ့သော ဌာနများမှာ ပြန်ကြားရေးဌာန၊ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် သစ်တောရေးဌာန၊ လယ်ယာမြေ နိုင်ငံပိုင်ပြုလုပ်ရေးဌာန၊ ဒီမိုကရေစီ ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေးဌာန၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့်အခွန်တော်ဌာနနှင့် အမျိုးသားစီမံကိန်းဌာနတို့ဖြစ်ကြသည်။ ၁၉၅၆ ခုနှစ်တွင် သခင်တင်သည် ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ် ဖြစ်လာခဲ့၏။ ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ် နှစ်ခြမ်းမကွဲမီက ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်၏ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်လည်း ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ဖဆပလနှစ်ခြမ်းကွဲသောအခါ သခင်တင်သည် ဦးနုနှင့်ပူးပေါင်းခဲ့သဖြင့် သန့်ရှင်း ဖဆပလခေါင်းဆောင် ဖြစ်လာသည်။ ဦး၊ ဗိုလ်နှင့် သခင်အုပ်စုကွဲစတွင် သခင်တင်သည် သခင်အုပ်စု၏ခေါင်းဆောင်ဖြစ်သည်ဟု ထင်ရသော်လည်း နောက်ပိုင်းတွင်မူ မည်သည့်အုပ်စုဘက်သို့မျှ ပါဝင်ခြင်းမရှိဘဲ ကြားနေသဘောဆောင်၍နေခဲ့သည်။

၁ (က) *The Burma Gazette*, Vol.I, pt.1, 10 January 1948, pp. 44-45

(ခ) တနင်္ဂနွေ ကြိမ်ထုတ် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ အရာရှိများစာရင်း၊ အမှတ် ၅၊ ရန်ကုန်၊ မြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရပုံနှိပ်ရေးနှင့် စာရေးကိရိယာဌာန၊ ၁၉၅၄၊ စာ ၁၇။ နောင်ကိုးကားလျှင် အစိုးရအရာရှိများစာရင်း၊ အမှတ် ၅ ဟု ညွှန်းမည်။

(ဂ) တနင်္ဂနွေ ကြိမ်ထုတ် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရအရာရှိများစာရင်း၊ အမှတ် ၈၊ ရန်ကုန်၊ မြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရ ပုံနှိပ်ရေးနှင့်စာရေးကိရိယာဌာန၊ ၁၉၅၈၊ စာ ၁၈။ နောင်ကိုးကားလျှင် အစိုးရအရာရှိများစာရင်း၊ အမှတ် ၈ ဟု ညွှန်းမည်။

(ဃ) *Who's Who in Burma* 1961, Rangoon, People's Literature Committee and House, 1961, p. 185. နောင်ကိုးကားလျှင် *Who's Who in Burma* ဟု ညွှန်းမည်။

(င) ရဲဘော်လှမျိုး၊ ပါတီတွင်းတိုက်ပွဲ၊ စာ ၄၃။

သခင်တင်အပြင် အခြား အရေးပါသော သခင်ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးမှာ သခင်ကျော်ထွန်း ဖြစ်သည်။ ပထမ အဖွဲ့ချုပ်ဟူ၍ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်တွင် သခင်ကျော်ထွန်းသည် အသက် ၄၅ နှစ်အရွယ်ရှိပြီဖြစ်သည်။ အင်းစိန်ခရိုင် ထန်းတပင်မြို့နယ်တွင် မွေးဖွား၍ ငယ်စဉ်က သာယာဝတီမြို့ အင်္ဂလိပ်မြန်မာ ဗုဒ္ဓဘာသာ အလယ်တန်းကျောင်းနှင့် အင်းစိန် အစိုးရအထက်တန်းကျောင်းတို့တွင် ပညာသင်ခဲ့သည်။ သခင်ကျော်ထွန်းသည် စစ်ကြိုခေတ် နယ်ချဲ့ ဆန့်ကျင်ရေး လှုပ်ရှားမှုများတွင် တက်ကြွစွာပါဝင်ခဲ့သည်။ ၁၉၃၈ ခုနှစ်တွင် အသက် ၂၃ နှစ် အရွယ်သာရှိသေးသော သခင်ကျော်ထွန်းသည် အင်းစိန်ခရိုင်တောင်သူလယ်သမား အစည်းအရုံး၌ အတွင်းရေးမှူး ဖြစ်လာသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်မီး ကူးစက်လာသောအခါ အင်းစိန်ခရိုင် ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့အစိုးရ ဆန့်ကျင်တိုက်ခိုက်ရေး လှုပ်ရှားမှုတွင် ပါဝင်ဦးဆောင်ခဲ့သည်။ ဂျပန်ခေတ်အတွင်း အင်းစိန်ခရိုင် တို့ဗမာ ဆင်းရဲသားအစည်းအရုံးတွင် စည်းရုံးရေးမှူးအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ထိုနောက် ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးတွင် ပါဝင်လှုပ်ရှားခဲ့၏။ စစ်ပြီးခေတ်တွင် ဆိုရှယ်လစ် ပါတီ၏ တွဲဖက်အတွင်းရေးမှူးအဖြစ်လည်းကောင်း၊ ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဗတလစ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးအဖြစ်လည်းကောင်း ခန့်အပ်ခြင်းခံရသည်။ ၁၉၅၆ ခုနှစ်တွင် စပကသ^၁ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ သခင်ကျော်ထွန်းသည် ၁၉၄၇ ခုနှစ် တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်တွင် အင်းစိန် (မြောက်ပိုင်း) ကိုယ်စားလှယ် အဖြစ် အရွေးခံရသည်။ ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်တွင် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် သစ်တောရေးဌာနဝန်ကြီး၏ ပါလီမန်အတွင်းဝန်ဖြစ်လာသည်။ ၁၉၅၂ ခုနှစ်တွင် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် သစ်တောရေးဌာနဝန်ကြီး ဖြစ်လာခဲ့သည်။ သုံးလနှင့် ၁၇ ရက်သာ တည်တံ့သော သန့်ရှင်းဖဆပလအစိုးရလက်ထက်တွင်လည်း လယ်ယာ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် သစ်တောရေးဌာန၊ သမဝါယမနှင့် ကုန်စည်ဖြန့်ချိရေးဌာနဝန်ကြီး အဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပေသည်။

သခင်ကျော်ထွန်းနှင့် ရင်းနှီးသူတစ်ဦးဖြစ်သည့် သခင်ပန်းမြိုင်မှာ ပထမ အဖွဲ့ချုပ်ဟူသောအမည်ကို ပြောင်းလဲခံယူစဉ် အခါက အသက် ၄၁ နှစ်အရွယ် ရှိသည်။ ရန်ကုန်မြို့ စိန့်ဂျွန်းကျောင်းတွင် ဆယ်တန်းအထိ ပညာသင်ခဲ့ဖူးသည်။

၁ စပကသ-စီးပွားကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့ချုပ်။

၂ (က) တနှစ်နှစ်ကြိမ်ထုတ် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ အရာရှိများစာရင်း၊ အမှတ် ၃၊ ရန်ကုန်၊ မြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရပုံနှိပ်ရေးနှင့် စာရေးကိရိယာဌာန၊ ၁၉၅၁၊ စာ ၁၃။ နောင်ကိုးကားလျှင် အစိုးရအရာရှိများစာရင်း၊ အမှတ် ၃ ဟု ညွှန်းမည်။

(ခ) *The Burma Gazette*, Vol. V, pt. 1, 22 March 1952, p. 214.

(ဂ) အစိုးရအရာရှိများစာရင်း၊ အမှတ် ၈၊ စာ ၁၉။

(ဃ) *Who's Who in Burma*, pp. 26-27.

အသက် ၁၇ နှစ်အရွယ်သို့အရောက် ၁၉၃၆ ခုနှစ်တွင် တို့ဗမာအစည်းအရုံးသို့ ဝင်ခဲ့၏။ နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှအစိုးရ ဆန့်ကျင်ရေးတရားများကို ဟောခဲ့သောကြောင့် ၁၉၃၈ ခုနှစ်တွင် တစ်ကြိမ်၊ ၁၉၄၁ ခုနှစ်တွင် တစ်ကြိမ် ဖမ်းဆီးခြင်းခံခဲ့ရသည်။ သခင်ပန်းမြိုင်သည် ပြည်သူ့အရေးတော်ပုံပါတီဝင် တစ်ဦးလည်းဖြစ်သည်။ နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှအစိုးရနှင့် ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေး တို့တွင် တက်ကြွစွာပါဝင်လှုပ်ရှားခဲ့သူ တစ်ဦးဖြစ်၏။ စစ်ကြီးပြီးသောအခါ စပကသ အဖွဲ့ချုပ်ဖြစ်ပေါ်အောင် စည်းရုံးပေးခဲ့ပြီး ထိုအဖွဲ့ချုပ်တွင် အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးအဖြစ်လည်း ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ သခင်ပန်းမြိုင်သည် ဗမာပြည်ဆိုရှယ်လစ်ပါတီဌာနချုပ် အလုပ်အမှုဆောင် အဖွဲ့ဝင် တစ်ဦးနှင့် ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ် အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့ဝင် တစ်ဦးလည်း ဖြစ်သည်။ ၁၉၅၂ ခုနှစ်တွင် ဖျာပုံ မဲဆန္ဒနယ်မှ ပြည်သူ့လွှတ်တော်အမတ်အဖြစ် အရွေးခံခဲ့ရသည်။ ၁၉၅၆ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်အလယ်ပိုင်း မဲဆန္ဒနယ်မှနေ၍ ပြည်သူ့လွှတ်တော် အမတ်အဖြစ် အရွေးခံခဲ့ရသည်။ ၁၉၅၆ ခုနှစ် ဇွန်လ ၁၂ ရက်နေ့မှ အစပြု၍ ဒီမိုကရေစီ ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေးဌာနဝန်ကြီး ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ဖဆပလအဖွဲ့ကြီး နှစ်ခြမ်းကွဲသောအခါ သန့်ရှင်း ဖဆပလ အဖွဲ့နှင့်ပူးပေါင်းခဲ့သည်။^၁

သခင်တင်၊ သခင်ကျော်ထွန်း၊ သခင်ပန်းမြိုင် စသော သခင်များသည် ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ် ထိုအဖွဲ့ချုပ်နှင့်ဆက်နွှယ်နေသည့် လူထုလူတန်းစားအဖွဲ့အစည်းများတွင် အရေးပါသော အမှုဆောင်လူကြီးများ ဖြစ်ခဲ့ကြသဖြင့်တစ်ကြောင်း၊ လယ်ယာနှင့်သစ်တောဌာန၊ လယ်ယာမြေနိုင်ငံပိုင် ပြုလုပ်ရေးဌာနများကို အုပ်စီးထားနိုင်သောကြောင့်တစ်ကြောင်း၊ အလုပ်သမား၊ လယ်သမားနှင့် လူထုလူတန်းစား အဖွဲ့အစည်းများစွာတို့တွင် ဩဇာညောင်းခဲ့ကြသည်။^၂

ဗိုလ်အုပ်စု ဝင်တို့သည်လည်း သခင်အုပ်စုဝင်တို့ကဲ့သို့ ငယ်ရွယ်စဉ်ကပင် အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးလှုပ်ရှားမှုတွင် ပါဝင်ခဲ့ကြသူများဖြစ်ကြ၏။ သို့သော်

၁ (က) ရန်ကုန်အလယ်ပိုင်း မဲဆန္ဒနယ်၊ ဖဆပလအမတ်လောင်း သခင်ပန်းမြိုင်၊ ရန်ကုန်၊ ငွေပဒေသာပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၅၆၊ စာ ၂-၅၊ ၁၉။

(ခ) တနှစ်နှစ်ကြိမ်ထုတ် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ အရာရှိများစာရင်း၊ အမှတ် ၇၊ ရန်ကုန်၊ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရပုံနှိပ်ရေးနှင့် စာရေးကိရိယာဌာန၊ ၁၉၅၇၊ စာ ၉၊ ၁၇။

(ဂ) အစိုးရအရာရှိများစာရင်း၊ အမှတ် ၈၊ စာ ၁၉။

(ဃ) *Who's Who in Burma*, pp. 109-110.

၂ (က) Hugh Tinker, *The Union of Burma; A Study of the First Years of Independence*, 3rd ed., London, Oxford University Press, 1961, pp. 65-66.

(ခ) ရဲဘော်လှမျိုး၊ ပါတီတိုင်းတိုက်ပွဲ၊ စာ ၄၅-၄၆။

လှုပ်ရှားမှုပုံစံချင်းမတူဘဲ အနည်းငယ်ကွဲပြားမှုရှိသည်။ ရဲဘော်သုံးကျိပ်ဝင်တို့မှာ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့်အတူ ဂျပန်နိုင်ငံသို့လျှို့ဝှက်ထွက်ခွာ၍ ဟိုင်နန်ကျွန်းတွင် စစ်ပညာသင်ခဲ့ကြသည်။ အရှေ့အာရှသို့ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်မီးကူးစက်လာချိန်တွင် ထိုင်းနိုင်ငံ ဘန်ကောက်မြို့၌ စုဝေးကြပြီး ဗမာ့လွတ်လပ်ရေးတပ်မတော် (ဘီအိုင်အေ) ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ကြသည်။ ထိုနောက် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းသို့ စစ်လေးကြောင်းခွဲ၍ ချီတက်လာကြပြီး နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှတို့ကို တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။ ထိုအခါ အမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေးလှုပ်ရှားမှုတွင် ပါဝင်ခဲ့ကြသောပုဂ္ဂိုလ်များစွာတို့သည်လည်း ဗမာ့ လွတ်လပ်ရေး တပ်မတော်သို့ဝင်၍ နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှအစိုးရကို တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။ ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးကိုလည်း ဦးဆောင်ဆင်နွှဲခဲ့ကြသည်။ စစ်ကြီးပြီးသောအခါ ရဲဘော်သုံးကျိပ်ဝင်အချို့နှင့် စစ်မှုထမ်းဟောင်းများစွာတို့သည် ပြည်သူ့ရဲဘော် တပ်ဖွဲ့တွင်ပါဝင်၍ အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးအတွက် ဆက်လက်လှုပ်ရှားခဲ့ကြ သည်။ ထိုနောက် ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်နှင့် လူထုလူတန်းစားအဖွဲ့များအတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ကာ တက်ကြွစွာလှုပ်ရှားခဲ့ကြသည်။ နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှနှင့် ဖက်ဆစ်ဂျပန် တော်လှန်ရေးတွင် ပါဝင်ခဲ့ကြသော ဗိုလ်အုပ်စုဝင်များအနက် ထင်ရှားသောပုဂ္ဂိုလ် တို့မှာ ဗိုလ်မှူးအောင်၊ ဗိုလ်မင်းခေါင်၊ ဗိုလ်မှူးဗလ၊ ဗိုလ်မှူးတာရာ၊ ဗိုလ်မှူး မြင့်ဆွေ၊ ဗိုလ်မှူးဇင်ယော်၊ ဗိုလ်ဘတင်၊ ဗိုလ်မှူးသောင်းထိုက်နှင့် ဗိုလ်မှူးထင်ပေါ် စသည်တို့ဖြစ်ကြသည်။^၁

ရဲဘော်သုံးကျိပ်ဝင် ဗိုလ်မှူးအောင်မှာ ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်း စဉ်က အသက် ၅၀ အရွယ်ရှိပြီဖြစ်သည်။ အသက်အရွယ်ကြီးသော ဗိုလ်မှူးအောင် ကို အသက်ငယ်ရွယ်သော လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များက ကိုကြီးအောင် ဟုခေါ်ကြသည်။ ဗိုလ်မှူးအောင်သည် ငယ်စဉ်ကရဟန်းဘောင်သို့ ဝင်၍ ပထမကြီးတန်းအထိ ပရိယတ္တိ စာပေကို လေ့လာဆည်းပူးခဲ့သည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်မတိုင်မီကပင် ဗိုလ်မှူးအောင် သည် တို့ဗမာအစည်းအရုံးဝင်ဖြစ်ခဲ့သည်။ ထိုနောက် ရဲဘော်သုံးကျိပ်ဝင်အဖြစ် ဟိုင်နန်ကျွန်းတွင် စစ်ပညာသင်ခဲ့သည်။ ၁၉၄၁ ခုနှစ်တွင် စတင်ဖွဲ့စည်းခဲ့သော ဗမာ့လွတ်လပ်ရေး တပ်မတော်တွင် ဗိုလ်အောင်အဖြစ်ဖြင့် စတင်အမှုထမ်းသည်။ ထိုနောက် ဗိုလ်မှူးရန်နိုင်၏ တပ်ရင်း ၂ တွင် ဗိုလ်မှူးအောင်သည် ခေတ္တမျှတပ်ရေး အဖြစ် ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။ ဗမာ့ကာကွယ်ရေး တပ်မတော် (ဘီဒီအေ) ကို ဖွဲ့စည်း သောအခါ တပ်ရင်း ၅ ၏ တပ်ရင်းမှူးဖြစ်လာသည်။ တပ်များကိုတိုးချဲ့၍ တိုင်းများ ဖွဲ့သောအခါ ဗိုလ်မှူးအောင်သည် တောင်ပိုင်းစစ်ဌာနချုပ်ကိုဦးစီးရသည်။ ဖက်ဆစ်

၁ (က) ရဲဘော်လှမျိုး၊ ပါတီတွင်းတိုက်ပွဲ၊ စာ ၄၆-၄၉။

(ခ) *The Guardian*, 12 May 1960.

(ဂ) *The Nation*, 24 December 1960.

တော်လှန်ရေးအတွက် စစ်ဘိုင်းများခွဲသောအခါ အမှတ် ၇ တိုင်းတွင် စစ်ရေး တာဝန်ခံဖြစ်လာသည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးပြီးဆုံး၍ ကနီစာချုပ်အရ တပ်မတော် ကိုပြန်လည်ဖွဲ့စည်းသောအခါ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် တပ်မတော်မှအနားယူလာ ခဲ့သော စစ်မှုထမ်းဟောင်းတို့ကို စုစည်း၍ ပြည်သူ့ရဲဘော်တပ်ဖွဲ့စည်းခဲ့၏။ ထိုအခါ ဗိုလ်မှူးအောင်သည် ဒုတိယတပ်ဖွဲ့မှူးအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့၏။ မကြာမီ ပြည်သူ့ရဲ ဘော်တပ်ဖွဲ့၏ တပ်မှူးဖြစ်လာခဲ့သည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ် တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် ရွေးကောက်ပွဲတွင် ဗိုလ်မှူးအောင်သည် သရက်ကျေးလက် (အနောက်ပိုင်း) ကိုယ် စားလှယ်အဖြစ် အရွေးခံရသည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် ခေါင်းဆောင်ကြီးများ ကျဆုံးသောအခါ ဗိုလ်မှူးအောင်သည် ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်၏ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌဖြစ်လာ ခဲ့သည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကျဆုံးပြီးနောက် ဖွဲ့စည်းသည့်အစိုးရအဖွဲ့တွင် ဗိုလ် မှူးအောင်သည် ဌာနလက်ကိုင်မရှိဝန်ကြီးအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ၁၉၄၈- ၁၉၄၉ ခုနှစ်တွင် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးဝန်ကြီး ဖြစ်လာသည်။ ၁၉၅၂ ခုနှစ်တွင် လူမျိုးစုလွှတ်တော် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆောင်ရွက်၍ ၁၉၅၄ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလမှ စတင်၍ လူမျိုးစုလွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌ ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ဖဆပလ နှစ်ခြမ်းကွဲပြီးနောက်တွင် ဖွဲ့စည်းသည့်သန့်ရှင်းဖဆပလအစိုးရ လက်ထက်တွင် ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်နှင့် ကာကွယ် ရေးဌာန ဝန်ကြီးအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် အထွေထွေရွေး ကောက်ပွဲတွင် လူမျိုးစုလွှတ်တော်အမတ်အဖြစ် အရွေးခံရသည်။^၁ ဗိုလ်မှူးအောင် အား ပထမတွင် ဗိုလ်အုပ်စု၏ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်သည်ဟု ယူဆကြ သော်လည်း နောက်ပိုင်းတွင် ကြားနေသဘောဆောင်၍ ရပ်တည်သူတစ်ဦးအဖြစ် အထင်အရှား တွေ့ရသည်။^၂

ဗိုလ်အုပ်စု၏ခေါင်းဆောင်အဖြစ် ထင်ရှားသော ဗိုလ်မင်းခေါင်မှာ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်တွင် အသက် ၄၀ အရွယ်ရှိပြီ ဖြစ်သည်။ ငယ်စဉ်က ကြို့ပင်ကောက်မြို့နှင့် ရန်ကုန်မြို့ မြို့မအမျိုးသားကျောင်းတွင် ပညာသင်ကြားခဲ့သည်။ ကျောင်းသားဘဝ ကပင် နိုင်ငံရေးတွင် တက်ကြွစွာ ပါဝင်လှုပ်ရှားခဲ့သူ ဖြစ်သည်။ ဗိုလ်မင်းခေါင်သည် တို့ဗမာအစည်းအရုံးဝင် သခင်တစ်ဦးလည်းဖြစ်သည်။ ဗိုလ်မင်းခေါင်သည် ၁၉၃၆ ခုနှစ် ကျောင်းသားသပိတ်တွင် ပါဝင်ခဲ့ပြီး ၁၉၃၉ ခုနှစ်တွင် သာယာဝတီမြို့နယ် ကျောင်းသားများသမဂ္ဂဥက္ကဋ္ဌ ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ထိုနောက် ဗိုလ်မှူးအောင်ကဲ့သို့ပင်

၁ (က) မောင်မောင်၊ သက်ရှိရာဇဝင်၊ အမ်စတာဒမ်၊ သမာမိတ္တ၊ ၁၉၅၆၊ စာ ၈၆။

(ခ) မြန်မာနိုင်ငံတော် တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်ညီလာခံ မှတ်တမ်း၊ စာတွဲ ၁၊ အစည်းအဝေးအမှတ် ၁၊ ရန်ကုန်၊ အစိုးရပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၄၇၊ စာ ၁၅။ နောင်ကိုးကားလျှင် တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်၊ ၁/၁ ဟု ညွှန်းမည်။

(ဂ) *Who's Who in Burma*, pp. 1-2.

၂ ရဲဘော်လှမျိုး၊ ပါတီတိုင်းတိုက်ပွဲ၊ စာ ၄၇-၄၈။

ရဲဘော်သုံးကျိပ်ဝင် ဖြစ်လာသည်။ ဗမာ့လွတ်လပ်ရေးတပ်မတော် ဖွဲ့စည်းသောအခါ ကမ်းတက်တပ်ဆွယ်တွင် ဗိုလ်အဖြစ်စတင်ထမ်းရွက်သည်။ ၁၉၄၂ ခုနှစ်တွင်ဖွဲ့စည်းသော ဗမာ့ကာကွယ်ရေးတပ်မတော် တွင် ဗိုလ်မှူးအဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်သည်။ ၁၉၄၂ ခုနှစ်မှ ၁၉၄၅ ခုနှစ်အတွင်း စစ်ဝန်ကြီး ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ အပါးတော်မြဲနှင့် တပ်ရေးနှင့် ကိုယ်ရံတော်တပ်မှူးအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ စစ်ကြီးပြီးသောအခါ ပြည်သူ့ရဲဘော်တပ်ဖွဲ့တွင် အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးအဖြစ် ခေတ္တဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ၁၉၄၆ ခုနှစ်တွင် သောင်းကျန်းမှုနှိမ်နင်းရေးတပ်၌ ခရိုင်ရာဇဝတ်ဝန်အဆင့်ဖြင့် တာဝန်ထမ်းဆောင်ပြီးနောက် နိုင်ငံရေးနယ်အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ခဲ့သည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် ကြည့်မြင်တိုင်မြို့နယ်မှ ရွေးချယ်တင်မြှောက်ခဲ့သော တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ဗိုလ်မင်းခေါင်သည် ဆိုရှယ်လစ်ပါတီတွင် အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့ဝင်အဖြစ်ဖြင့် လည်းကောင်း၊ ရန်ကုန်ခရိုင် ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်တွင် ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ အသက် ၂၀ နှစ် အရွယ်သို့အရောက် ၁၉၄၈ ခုနှစ်တွင် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးဌာနဝန်ကြီး၏ ပါလီမန်အတွင်းဝန်ဖြစ်လာသည်။ ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ် အောက်တိုဘာလတွင် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးဌာန၊ ပြည်သူ့လုပ်ငန်းဌာနနှင့် အလုပ်သမားဌာန ဝန်ကြီးဖြစ်လာခဲ့သည်။ ဗိုလ်မင်းခေါင်သည် ထောက်ပံ့ရေးဌာနဝန်ကြီး၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊ စာတိုက်နှင့်ကြေးနန်းဌာနဝန်ကြီး၊ ပြည်ထဲရေးဌာန၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊ စာတိုက်နှင့်ကြေးနန်းဌာနဝန်ကြီးအဖြစ်လည်း ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်နေစဉ်အတွင်း ဗတလစ နှင့် တီယူစီဘီ တို့တွင် အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့ဝင်အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ယူအယ်လ်အို တွင် ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ စပကသ တွင် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ဖဆပလနှစ်ခြမ်းကွဲသောအခါ သန့်ရှင်းဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်တွင် တွဲဖက်အတွင်းရေးမှူးအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။^၂

၁ ULO - Union Labour Organization

၂ (က) အိဇုမီယတတ်စုရော၊ ကျွန်တော်ပါဝင်ခဲ့သော မီနာမီကီကန်း၊ ရန်ကုန်၊ တက္ကသိုလ်များပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၈၁၊ စာ ၉၇။

(ခ) တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်၊ ၁/၁၊ စာ ၁၇။

(ဂ) *The Burma Gazette*, pt. 1, 2 August 1947, p. 459.

(ဃ) *The Burma Gazette*, Vol. I, pt. 1, 16 October 1947, p. 977.

(င) *The Burma Gazette*, Vol. V, pt. 1, 22 March 1952, p. 214.

(စ) အစိုးရအရာရှိများစာရင်း၊ အမှတ် ၃၊ စာ ၁၁။

(ဆ) တက္ကသိုလ်စိန်တင်၊ ရဲဘော်သုံးကျိပ်မော်ကွန်း၊ ရန်ကုန်၊ ဂုဏ်ထူးစာပေ၊ ၁၉၇၂၊ စာ ၂၂၃။

(ဇ) *Who's Who in Burma*, pp. 32-33.

ဗိုလ်ဘတင်သည် ရဲဘော်သုံးကျိပ်ဝင်တစ်ဦး မဟုတ်ပေ။ ဗမာ့လွတ်လပ်ရေး တပ်မတော် (ဘီအိုင်အေ) နှင့် ဗမာ့ကာကွယ်ရေးတပ်မတော် (ဘီဒီအေ) တို့တွင် ဝင်ရောက်၍ ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့အစိုးရနှင့် ဖက်ဆစ်ဂျပန်တို့ကို တော်လှန်တိုက်ခိုက်ခဲ့ သောတပ်မတော်အရာရှိဟောင်းတစ်ဦးသာဖြစ်သည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအပြီးတွင် ကနီစာချုပ်အရ တပ်မတော်ကို ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းသောအခါ ဗိုလ်ဘတင်သည် တပ်မတော်မှအနားယူ၍ ပြည်သူ့ရဲဘော်တပ်ဖွဲ့တွင် အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့ဝင် အဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ထိုနောက် တီယူစီဘီတွင် ဝင်ရောက်ဆောင်ရွက်သည်။ ၁၉၅၁ ခုနှစ်တွင် ဇလွန်မြို့နယ် ပြည်သူ့လွှတ်တော်အမတ်အဖြစ် အရွေးခံရပြီး ပြည်သူ့လုပ်ငန်းပြန်လည်ထူထောင်ရေးဌာနနှင့်အလုပ်သမားဌာနဝန်ကြီး၏ပါလီမန် အတွင်းဝန်ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ၁၉၅၆ ခုနှစ်တွင်ကျင်းပသော အထွေထွေရွေးကောက် ပွဲ၌ ပြန်လည်အရွေးခံရပြီး ၁၉၅၇ ခုနှစ်တွင် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊ စာတိုက်နှင့် ကြေးနန်းဌာနဝန်ကြီး၏ ပါလီမန်အတွင်းဝန် ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ဗိုလ်ဘတင်သည် ယူအယ်လ်အို အဖွဲ့တွင် တွဲဖက်အတွင်းရေးမှူးအဖြစ်လည်း ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

သခင် အုပ်စုဝင်များမှာ ဆိုရှယ်လစ် ဝါဒဘက်သို့ ယိမ်းယိုင် ကြ သော်လည်း ဗိုလ်အုပ်စုဝင်များမှာမူ “အများအားဖြင့် ဝါဒရေးရာတွင် ဝဲလည်း မသန်၊ ယာလည်းမပြင်း၊ လက်ျာဂိုဏ်းသားများနှင့် နီးစပ်မှုရှိသည်” ဟုဆိုသည်။^၁ လူထုလူတန်းစားအဖွဲ့အစည်းများဖြစ်ကြသော ဗတလစ၊ စပကသ၊ ယူအယ်လ်အိုနှင့် ပြည်ထောင်စုလူငယ်အဖွဲ့ စသည်တို့ကို သခင်အုပ်စုက ယေဘုယျအားဖြင့် ကြိုးကိုင် ခြယ်လှယ်နိုင်သည်ဟု ဆိုသည်။ သို့သော် ဗိုလ်အုပ်စုက ယူအယ်လ်အို အဖွဲ့ကိုသာ ကြိုးကိုင်အုပ်စိုးထားနိုင်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ယူအယ်လ်အို ဥက္ကဋ္ဌမှာ ဗိုလ်မင်းခေါင် ဖြစ်၍ တွဲဖက်အတွင်းရေးမှူးမှာ ဗိုလ်ဘတင်ဖြစ်ခဲ့သည်။

သခင်အုပ်စုနှင့် ဗိုလ်အုပ်စုဝင်တို့သည် နိုင်ငံရေးနယ်အတွင်း ဝင်ရောက် လှုပ်ရှားခဲ့ကြသည်မှာ အချိန်ရှည်ကြာခဲ့ပြီ ဖြစ်သော်လည်း ဦးအုပ်စုဝင်တို့မှာမူ နိုင်ငံရေးနယ်အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ခဲ့သည်မှာ မကြာလှသေးချေ။ အများအားဖြင့် ဦးအုပ်စုဝင်တို့သည် တက္ကသိုလ်ပညာတတ် ဂုဏ်သရေရှိ လူကြီးလူကောင်းများ၊

၁ (က) အစိုးရအရာရှိများစာရင်း၊ အမှတ် ၃၊ စာ ၁၃။

(ခ) အစိုးရအရာရှိများစာရင်း၊ အမှတ် ၅၊ စာ ၁၉။

(ဂ) *The Burma Gazette*, Vol. V, pt. I, 3 May 1952, p. 381.

(ဃ) *Who's Who in Burma*, p. 183.

၂ ရဲဘော်လှမျိုး၊ ပါတီတွင်းတိုက်ပွဲ၊ စာ ၄၈။

၃ ရဲဘော်လှမျိုး၊ ပါတီတွင်းတိုက်ပွဲ၊ စာ ၄၅၊ ၄၈။

၄ ရဲဘော်လှမျိုး၊ ပါတီတွင်းတိုက်ပွဲ၊ စာ ၄၆၊ ၄၉။

အငြိမ်းစားအရာရှိကြီးများ၊ ရွှေနေကြီးများ၊ တရားသူကြီးအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ဖူးသူများဖြစ်ကြသည်။ ဦးအုပ်စုဝင်များသည် အင်္ဂလိပ်၊ အမေရိကန်စသော အနောက်တိုင်းသားများ၏ အတွေးအခေါ် အယူအဆများကို နှစ်သက်လိုလားကြသူများ ဖြစ်သဖြင့် လက်ဝဲဝါဒီများ၏ အတွေးအခေါ် အယူအဆကို နှစ်သက်သော သခင်အုပ်စုဝင်များနှင့် ခံယူချက်ချင်းမတူကြဟုဆိုသည်။ နိုင်ငံရေး နယ်ပယ်အတွင်းသို့ ပင်ရောက်ခဲ့သည်မှာ မကြာလှသေးသဖြင့် ဗတလစ၊ စပကသ၊ ယူအယ်လ်အို၊ ပြည်ထောင်စုလူငယ်စသော လူထုလူတန်းစား အဖွဲ့အစည်း တစ်ခုခုကို ကြိုးကိုင်အုပ်စိုးထားနိုင်ခြင်းမရှိပေ။ ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနုနှင့် ရင်းနှီးမှုရှိခြင်း၊ နိုင်ငံတော် အစိုးရ အတိုင်ပင်ခံအဖွဲ့ဝင် ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများ နှင့် ခင်မင်ရင်းနှီးခြင်းသာ ရှိသည်ဟု ဆိုကြ၏။ ဦးအုပ်စုဝင်များအနက် ထင်ရှားသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ ဦးချမ်းသာ၊ ဦးဝင်း၊ ဦးချစ်ဖေ၊ ဦးအုန်းခင်၊ ဦးလှကျော်၊ ဦးပျိုငြိမ်း စသည်တို့ဖြစ်ကြ၏။

၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဦးချမ်းသာ၏ အသက်မှာ ၅၂ နှစ် ဖြစ်သည်။ ဦးချမ်းသာသည် ၁၉၃၁ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်မှ ဘီအေ (ဂုဏ်ထူး) ဘွဲ့ကို ရရှိသည်။ အောက်စဖို့ဒ် နယူးကောလိပ် တွင် အိုင်စီအက် (စီ) အစမ်းခန့်သင်တန်း တက်ခဲ့သည်။ ဦးချမ်းသာသည် အလုပ်သင်ဝန်ထောက်အဖြစ် စစ်ကိုင်းမြို့တွင် တစ်နှစ်ခန့် ဆောင်ရွက်ပြီးနောက် ၁၉၃၅ ခုနှစ်တွင် မန္တလေးအရှေ့ နယ်ပိုင်ဝန်ထောက်အဖြစ် စတင်အမှုထမ်းဆောင်ခဲ့ရာ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်မီးကြီး ကူးစက်လုနီးတွင် အရေးပိုင်ဖြစ်လာသည်။ စစ်ကြီးအတွင်းတွင် ကျောက်ဆည်ခရိုင်နှင့် မင်းဘူးခရိုင်တို့တွင် ခရိုင်ဝန်အဖြစ် အမှုထမ်းခဲ့သည်။ စစ်ပြီးခေတ်တွင် နယ်သစ်ဖွင့်ဌာနမင်းကြီး၊ ပြည်သူ့လုပ်ငန်းဌာနနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးဌာန တွဲဖက်အတွင်းဝန်၊ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဌာန တွဲဖက်အတွင်းဝန်ရာထူးများကို ရရှိခဲ့သည်။ ပြည်ထဲရေးဌာန

၁ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဧပြီလ ၂၂ ရက်နေ့တွင် ပထမ အဖွဲ့ချုပ် ဗဟိုအမှုဆောင်အဖွဲ့ အစည်း အဝေးတွင် အစိုးရအဖွဲ့အား အကြံဉာဏ်ပေးရန်အတွက် ဖွဲ့စည်းခဲ့သော အတိုင်ပင်ခံ အဖွဲ့ ဖြစ်သည်။ ထိုအဖွဲ့တွင် သမ္မတဟောင်း ဒေါက်တာဘဦး၊ တရားဝန်ကြီးချုပ်ဟောင်း ဦးသိမ်းမောင်၊ ဝန်ကြီးဟောင်း ဦးချစ်သောင်း၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌဟောင်း ဦးတင်၊ တရားဝန်ကြီးဟောင်း ဦးအုန်းဖေ တို့ ပါဝင်သည်။ ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ၊ ၂၃ ဧပြီ ၁၉၆၀။

၂ (က) ရဲဘော်လှမျိုး၊ ပါတီတွင်းတိုက်ပွဲ၊ စာ ၄၉-၅၂။

(ခ) *The Guardian*, 12 May 1960.

(ဂ) *The Nation*, 24 December 1960.

တွင် အတွင်းဝန်၊ ပြည်သူပိုင်ပစ္စည်းကာကွယ်ရေးအဖွဲ့၊ ချယ်ယာမင်နှင့် ဒီမိုကရေစီ အုပ်ချုပ်မှုစက်ယန္တရား တည်ဆောက်ရေးကော်မတီ အတွင်းရေးမှူးအဖြစ်လည်း ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ထိုနောက် ဝန်ကြီးချုပ်၏ အတွင်းဝန် (၁) နှင့် အထူးစုံစမ်း စစ်ဆေးမှု အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် အမှုထမ်းခဲ့သည်။ ၁၉၅၈ ခုနှစ်တွင် အငြိမ်းစားယူ၍ နိုင်ငံရေးနယ်အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်လှုပ်ရှားခဲ့သည်။ ၁၉၆၀ ပြည့် နှစ်တွင်ကျင်းပသော အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲ၌ ဦးချမ်းသာသည် သန့်ရှင်းဖဆပလ အမတ်အဖြစ် မင်းဘူး (တောင်ပိုင်း) မဲဆန္ဒနယ်မှ အရွေးခံခဲ့ရသည်။

ဦးလှကျော်မှာ ပြည်ထောင်စုအစိုးရ ဖွဲ့စည်းစဉ်က အသက် ၅၄ နှစ် ရှိပြီဖြစ်သည်။ ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ်တွင် မြိတ်နီနိုင်ငံ ဒပ်ဗလင်မြို့ရှိ ကွင်း (၆) အင်း ဥပဒေကျောင်းမှ ဝတ်လုံတော်ရခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိသော အခါ ဆာပေါ်ထွန်းနှင့်တွဲ၍ ဝတ်လုံလိုက်ခဲ့သည်။ ၁၉၃၈ ခုနှစ်မှ ၁၉၄၂ ခုနှစ် အတွင်း သာယာဝတီမြို့တွင် အစိုးရရွှေနေအဖြစ် အမှုထမ်းခဲ့သည်။ စစ်ပြီးခေတ်တွင် ရန်ကုန်မြို့၌ အထူးအာဏာရ ပဉ္စမရာဘက်တရားသူကြီး ဖြစ်လာသည်။ ထိုနောက် ရန်ကုန်အရှေ့ပိုင်းတရားသူကြီး၊ အထူးစုံစမ်းစစ်ဆေးရေးအဖွဲ့ အထူးတရားသူကြီး စသော ရာထူးကြီးများကို ရရှိခဲ့သည်။ ၁၉၅၉ ခုနှစ်တွင် တရားသူကြီးအဖြစ်မှ အငြိမ်းစားယူ၍ နိုင်ငံရေးနယ်အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ခဲ့သည်။ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်တွင် ကျင်းပသော အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲ၌ ပဲခူး (တောင်ပိုင်း) မဲဆန္ဒနယ်မှ သန့်ရှင်း ဖဆပလအမတ်အဖြစ် အရွေးခံရသည်။

၁ Chairman of the Public Property Protection Committee- ပီလေးလုံး ချယ်ယာမင်ဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။

၂ (က) ဦးချမ်းသာ၊ ကျွန်တော်အိုင်စီအက်(စ်)၊ ရန်ကုန်၊ မြဝတီပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၈၈၊ စာ ၈-၁၀၊ ၂၈၈၊ ၃၀၅၊ ၃၇၇၊ ၃၉၄-၄၆၅၊ ၄၉၈၊ ၅၀၀။

(ခ) ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်(ပါလီမန်) တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော် ညီလာခံ ပုတ်တမ်း၊ စာတွဲ ၁၊ အစည်းအဝေးအမှတ် ၁၄၊ ရန်ကုန်၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာ နိုင်ငံတော်အစိုးရ ပုံနှိပ်ရေးနှင့် စာရေးကိရိယာဌာန၊ ၁၉၆၀၊ စာ ၁။ နောင် ကိုးကားလျှင် တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၁/၁၄ ဟု ညွှန်းမည်။

(ဂ) တနှစ်လေးကြိမ်ထုတ် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရအရာရှိများစာရင်း၊ အမှတ် ၂၊ ရန်ကုန်၊ မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ ပုံနှိပ်ရေးနှင့်စာရေးကိရိယာဌာန၊ ၁၉၅၀၊ စာ ၁၉၊ ၂၃။

(ဃ) တနှစ်နှစ်ကြိမ်ထုတ် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ အရာရှိများစာရင်း၊ အမှတ် ၄၊ ရန်ကုန်၊ မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ ပုံနှိပ်ရေးနှင့်စာရေးကိရိယာဌာန၊ ၁၉၅၃၊ စာ ၂၇။

၃ Queen's Inn in Dublin

၄ (က) မြန်မာနိုင်ငံပြန်တမ်း၊ အတွဲ ၁၃၊ အပိုင်း ၁၊ ၂၃ ပြေ ၁၉၆၀၊ စာ ၄၆၄။

(ခ) *Who's Who in Burma*, p. 33.

ဦးဝင်းသည် ဦးအုပ်စုဝင်ဖြစ်သော်လည်း ဖဆပလနှစ်ခြမ်းကွဲချိန်တွင်မှ နိုင်ငံရေးနယ်သို့ ဝင်လာခဲ့သူမဟုတ်ပေ။ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်မှ ဘီအေ၊ဘီအီး၊ဘီအယ်လ်ဘွဲ့များကိုရရှိခဲ့ပြီး ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ်မှစတင်၍ ပညာရေးဌာနတွင် အထက်တန်းပြဆရာဖြစ်လာခဲ့သည်။ ဂျပန်ခေတ်အတွင်း အလုပ်သမားဌာနတွင် ဒုတိယညွှန်ကြားရေးဝန်အဖြစ် အမှုထမ်းခဲ့သည်။ စစ်ပြီးခေတ်အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေး လှုပ်ရှားမှုတွင် ပါဝင်လှုပ်ရှားခဲ့ရာ ၁၉၄၅-၁၉၄၇ ခုနှစ် များအတွင်း တိယူစီဘီဥက္ကဋ္ဌဖြစ်လာ၏။ ဗမာပြည်ဆိုရှယ်လစ်ပါတီခေါင်းဆောင်တစ်ဦးလည်းဖြစ်သည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ်တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်တွင် ဖျာပုံကျေးလက်တောင်ပိုင်း ကိုယ်စားလှယ် ဖြစ်လာသည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင်ပင် အိန္ဒိယနိုင်ငံဆိုင်ရာ မြန်မာကော်မရှင်နာ မဟာမင်းကြီးအဖြစ်လည်းကောင်း၊ လွတ်လပ်ရေးရသောအခါ အိန္ဒိယနိုင်ငံဆိုင်ရာ မြန်မာသံအမတ်ကြီးအဖြစ်လည်းကောင်း ခန့်အပ်ခြင်းခံရသည်။ ထိုနောက်ပညာရေးဌာနနှင့်ဒီမိုကရေစီဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေးဌာနဝန်ကြီး၊ ကျန်းမာရေးဌာန၊ ပြည်သူ့လုပ်ငန်းဌာနနှင့်ပြန်လည်ထူထောင်ရေးဌာနဝန်ကြီး၊ ကာကွယ်ရေးဌာန၊ ပြည်ထဲရေးဌာန၊ အမျိုးသားစီမံကိန်းနှင့်သာသနာရေးဌာန၊ ယဉ်ကျေးမှုဌာနတို့တွင် ဝန်ကြီးအဖြစ်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ၁၉၅၅ ခုနှစ်မှစ၍ ၁၉၅၉ ခုနှစ်အထိ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုဆိုင်ရာ မြန်မာသံအမတ်ကြီးအဖြစ် ထမ်းရွက်ခဲ့သည်။^၁

သန့်ရှင်း ဖဆပလ ဘဝကပင် ဤသို့သခင်များ၊ တပ်မတော်အရာရှိဟောင်းများ၊ အငြိမ်းစား အစိုးရအရာရှိကြီးများဟူ၍ သဘောထားချင်း၊ သဘာဝချင်း၊ အခြေခံချင်းမတူညီသော အစုအဖွဲ့များ ပူးပေါင်းဖွဲ့စည်း ပါဝင်နေခြင်းသည်ပင်ဦး၊ ဗိုလ်၊ သခင် ဟူ၍ အုပ်စုကွဲပြားသော ပေါ်ပေါက်ရန် အကြောင်းဖြစ်သည်ဟု နှေးရှင်းသတင်းစာကဆိုသည်။^၂ သို့သော် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲကြီး ပြီးစီးချိန်အထိ အုပ်စုကွဲပြားမှုဟူ၍ ထင်ထင်ရှားရှားမရှိသေးဟုဆိုသည်။^၃

၁ မြန်မာနိုင်ငံတော် တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် ညီလာခံမှတ်တမ်း၊ စာတွဲ ၁၊ အစည်းအဝေးအမှတ် ၂၊ ရန်ကုန်၊ အစိုးရပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၄၇၊ စာ ၂၃။

၂ (က) *The Burma Gazette*, Vol. I, pt. 1, 25 September 1948, p.861.
(ခ) *The Burma Gazette*, Vol. II, pt. 1, 23 April 1949, p.263.

(ဂ) အစိုးရအရာရှိများစာရင်း၊ အမှတ် ၃၊ စာ ၁၁။

(ဃ) *Who's Who in Burma*, p. 201.

၃ ဦး၊ ဗိုလ်၊ သခင်ဟူသော အုပ်စုအမည်တို့ကို သတင်းစာဆရာများက စတင်၍ ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၁၃၅၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

၄ *The Nation*, 24 December 1960.

၅ ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၁၃၀၊ သမိုင်းဌာန၊ (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ချုပ်အတွင်း အုပ်စုကွဲပြားလာသော အသွင်သဏ္ဌာန်သည် “ကိုယ်ပိုင်ပါတီမှ ပြည်သူပိုင်ပါတီ” အဖြစ် ကူးပြောင်းခြင်း၊ ပါတီ၏ခံယူချက်၊ ပါတီ၏ စည်းရုံးရေးပုံစံနှင့် ဖွဲ့စည်းပုံတို့ကို ပြောင်းလဲခဲ့ပြီးသည့်နောက်တွင် ရုပ်လုံးပေါ်လာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ပါတီ၏ခံယူချက်ပြောင်းလဲခဲ့ပုံကို ဦးနု၏ဒီမိုကရေစီဝါဒ အပြည့်အဝ ကျင့်သုံးရေးနှင့်ပတ်သက်သော ဟောပြောမှုများတွင် ပေါ်လွင်စွာမြင်တွေ့ရသည်။ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် မတ်လ ၁၇ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော သန့်ရှင်း ဖဆပလ ပြည်လုံးကျွတ်ညီလာခံ၌ ဥက္ကဋ္ဌ ဦးနု က

ဒီညီလာခံကို ကျင်းပရတာဟာ၊ ကျွန်တော်တို့ သန့်ရှင်း ဖဆပလကပြီးခဲ့တဲ့ရွေးကောက်ပွဲမှာအောင်ခဲ့ကြတဲ့အတွက်အောင်ပွဲခံလိုတဲ့ ဆန္ဒကြောင့် မဟုတ်ပါဘူး။ ရှေ့အဖို့ ကျွန်တော်တို့တတွေ ဆောင်ရွက်ရမဲ့ လုပ်ငန်းဆောင်တာ အဝဝတွေကိုဆင်ခြင်သုံးသပ်ပြီး။ အားတိုက်ခွန်တိုက် ဆောင်ရွက်ကြမယ်လို့ သစ္စာအဓိဌာန် ပြုဘိုဘဲဖြစ်ပါတယ်။... ပြီးခဲ့တဲ့ရွေးကောက်ပွဲကြီးမှာ လူထုအနေနဲ့ ကတော့ ဒီမိုကရေစီကို ပြတ်ပြတ်သားသားကြီး ရွေးချယ်လိုက်ပြီး ကြပါပြီ။... အခု ဒီညီလာခံကြီးမှာဆုံးဖြတ်ချက်ချမဲ့ ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဟာ ဒီမိုကရေစီ အရေးတော်ပုံကြီး အတွက် ရှေ့ဆောင်ရွက်ကြီးဖြစ်ရမယ်။ မီးရှူးတန်ဆောင်ကြီးဖြစ်ရမယ်။

ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့အနေနဲ့ တခြားအရေးတွေထက် ဒီမိုကရေစီဘဝထူထောင်ရေးကို ပိုပြီးအရေးပေးရမယ်။ အမှန်စင်စစ် ပြောရရင် ဒီမိုကရေစီဘဝထူထောင်ရေးဟာ ကျွန်တော်တို့အတွက် အဓိကအရေးဆိုတာကို ထင်ရှားစေချင်တဲ့အတွက် ဖဆပလအဖွဲ့ဟောင်းကိုဖျက်ပြီး ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့သစ်ကိုကျွန်တော်တို့ဖွဲ့စည်းလိုက်တာဘဲ။

ဟု ဒီမိုကရေစီကို အပြည့်အဝအကောင်အထည်ဖော်ပေးရန် လိုအပ်ကြောင်းနှင့် ဒီမိုကရေစီကိုဦးဆောင်ကျင့်သုံးမည့် ပထမအဖွဲ့ကို ထူထောင်လိုက်ပြီဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။ ဦးနုမိန့်ခွန်းပြောကြားသည့် စင်မြင့်၏နဖူးစီးတွင်လည်း “ကိုယ်ပိုင်

၁ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၂၄ ရက်နေ့ထုတ် နှေးရှင်းသတင်းစာတွင် ပထမအဖွဲ့ချုပ်၏ “ဒီမိုကရေစီကို အလေးပေး၍ ရေးဆွဲထားသော ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ ဇည်းမျဉ်းကလည်း ပါတီတွင်း ရန်လိုပိုင်ဆိုင်မှုကို အားပေးသမှုပြုသည်” ဟု ရေးသားထားသည်။

၂ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၁၈ မတ် ၁၉၆၀။

ပါတီမှ ပြည်သူပိုင်ပါတီသို့” ဟူသော ဆောင်ပုဒ်စာတန်းကြီးကို လည်းကောင်း၊ နောက်ခံပိတ်ကား ပေါ်တွင် “ဒီမိုကရေစီဘဝထူထောင်ကြလော့” ဟူသော ဆောင်ပုဒ်ကိုလည်းကောင်း ရေးထားသည်။ ဤညီလာခံတွင် ဒီမိုကရေစီကို အလေးထား၍ ပြောကြားသော ဦးနု၏မိန့်ခွန်းနှင့် ညီလာခံဆောင်ပုဒ်တို့မှာ ပထစအဖွဲ့ချုပ်သည် ဒီမိုကရေစီကိုအပြည့်အဝ အကောင်အထည်ဖော်တော့မည်ဟူ၍ သန့်ဋ္ဌာန်ချလိုက်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဧပြီလ ၄ ရက်နေ့တွင် စတင်ကျင်းပသောလွှတ်တော် အစည်းအဝေးတွင်လည်း ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု က

အခု ကျွန်တော်တို့တတွေဟာ ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံရဲ့ ဒီမိုကရေစီ အုတ်မြစ်ခိုင်ခန့်တောင့်တင်းအောင် ဆက်လက်ပြီးဆောင်ရွက်ကြရ လိမ့်မယ်။... ဒီမိုကရေစီထွန်းကားရေးလုပ်ငန်းကိုလက်ခံဆောင်ရွက် ကြရာမှာ ပဋ္ဌမခြေလှမ်းဟာ မိမိကိုယ်ကိုမိမိ ဆုံးမပြုပြင်ပြီး လုပ်ငန်း အတွက်အင်အားဖြည့်တင်းဘို့ဖြစ်တယ်... ဒုတိယခြေလှမ်းကတော့ ဒီမိုကရေစီထွန်းကားရေးအတွက် ကျွန်တော်တို့ရဲ့ ပါတီကိုပြုပြင်ပေး ဘို့ဖြစ်တယ်။ ဥက္ကဋ္ဌ ကြီးလည်းသိပြီးဖြစ်တဲ့အတိုင်း သန့်ရှင်း ဖဆပလ အဖွဲ့ဝင်တွေဖြစ်တဲ့ ကျွန်တော်တို့ဟာ ဒီခြေလှမ်းကိုလှမ်းခဲ့ပြီးပါပြီ။ ပြည်ထောင်စုပါတီဆိုတဲ့အမည်သစ်ကိုယူပြီးခဲ့ကြပါပြီ။ ဒီလိုပြန်လည် ဖွဲ့စည်းထားခြင်းဟာ ပါတီရဲ့အဓိကထူးခြားချက်ပါဘဲ။

ဟူ၍ ဒီမိုကရေစီဝါဒထွန်းကားရေးအတွက် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်မည် ဖြစ်ကြောင်း၊ ပါတီကိုလည်း ဒီမိုကရေစီအပြည့်အဝကျင့်သုံးမည့် ပထစ အဖွဲ့ချုပ်အဖြစ် ဖွဲ့စည်း လိုက်ပြီဖြစ်ကြောင်း ရှင်းလင်းပြောကြားခဲ့သည်။

ပါတီဖွဲ့စည်းပုံနှင့် စည်းရုံးရေးပုံစံပြောင်းလဲခဲ့သည့် သဘောကို ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် မတ်လ ၁၄ ရက်နေ့တွင်ကျင်းပသည့် ပြည်လုံးကျွတ် ပြည်ထောင်စု လူငယ်ဦးစီးညီလာခံ၌ပြောကြားသော ဦးနု၏မိန့်ခွန်းတွင်တွေ့ရသည်။ ဦးနု က

ဒီမိုကရေစီဘဝကိုထူထောင်ရာတွင် ပြည်ထောင်စုလူငယ်အဖွဲ့များကို ဖျက်သိမ်းပြီး ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ချုပ်ကြီးထဲသို့ ဝင်မှသာ အင်အား ပိုမိုတောင့်ဟင်းလာမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ အဖွဲ့တွေများများရှိရန်မလို

၁ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၁၈ မတ် ၁၉၆၀။
 ၂ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၆ ဧပြီ ၁၉၆၀။

ကြောင်း၊ အိမ်ကြီးထဲတွင် အိမ်ငယ်ကလေးများဆောက်လုပ်ခြင်း
သည် အင်အားပိုမိုမတောင့်တင်းဘဲ လျော့နည်းသွားနိုင်ကြောင်း

ပြောကြား၍ ပြည်ထောင်စုလူငယ်အဖွဲ့များကိုဖျက်သိမ်းရန်အကြံပြုခဲ့သည်။ ပြည်
ထောင်စုလူငယ်အဖွဲ့၊ ပြည်ထောင်စုအမျိုးသမီးအဖွဲ့၊ ဗတလစ၊ စပကသ၊ စသော
လူထုလူတန်းစားအဖွဲ့အစည်းများမှ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ပထမ အဖွဲ့ချုပ်အတွင်းသို့
တစ်ဦးချင်းဝင်ရောက်၍ အခြေခံ၊ မြို့နယ်၊ ခရိုင်၊ ဌာနချုပ်တို့တွင် အဆင့်ဆင့်
အရွေးချယ်ခံရမည့်သဘောကိုလည်း ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် မတ်လ ၁၇ ရက်နေ့တွင်
ကျင်းပသော သန့်ရှင်းဖဆပလ ညီလာခံ၌ ဥက္ကဋ္ဌ ဦးနု က ပြောကြားသည်။
ဦးနု၏မိန့်ခွန်းတွင်

ပြည်ထောင်စုပါတီကို ဖွဲ့စည်းတဲ့အခါမှာ အခြေခံကစပြီး မှသာ
တဆင့်ထက်တဆင့် ထိပ်ဖျားသို့တက်ကြရမယ်ဆိုတဲ့မူထားရှိခဲ့ခြင်း
ဖြစ်တယ်။ ဒီမူဟာ ပြည်ထောင်စုပါတီရဲ့အဓိကမူဘဲ။

အခုရဲဘော်တို့ ညီလာခံမှာ စဉ်းစားဆွေးနွေးကြမဲ့ ပြည်
ထောင်စုပါတီစည်းမျဉ်းဟာ ဒီအဓိကမူပေါ်မှာတည်ပြီးရေးဆွဲထား
တဲ့စည်းမျဉ်းဖြစ်တယ်

ဟူ၍ ပါရှိသည်။ ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံစည်းမျဉ်းကို သန့်ရှင်းဖဆပလ
ပြည်လုံးကျွတ်ညီလာခံ ဒုတိယနေ့တွင်ပင် အတည်ပြုခဲ့သည်။^၁ ထိုဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ
စည်းမျဉ်းအရ ပထမ အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်လိုသူသည် အခြားမည်သည့်နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်း
တွင်မျှ ပါဝင်နေသူမဖြစ်စေရပေ။ ဗတလစ၊ စပကသ၊ ယူအယ်လ်အို ကဲ့သို့သော
အဖွဲ့အစည်းများတွင်အမှုဆောင်အဖြစ်ပါဝင်နေသူသည် ပထမ အဖွဲ့ဝင်အဖြစ်ပါဝင်
ခွင့်ရှိသော်လည်း အဖွဲ့၏အာဏာပိုင် အမှုဆောင်အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ရွေးကောက်တင်
မြှောက်ခံခွင့်မရှိတော့ပေ။ အမှုဆောင်အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်လိုသူမှာလည်း အောက်မှအထက်
သို့ အများဆန္ဒဖြင့် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခံကြရမည်ဖြစ်သည်။^၂ ဤအစီအစဉ်ကို
ဝါရင့်နိုင်ငံရေးသမားများဖြစ်ကြသော သခင်များကမနှစ်သက်ဟုဆိုသည်။^၃ ဤအစီ

၁ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၁၅ မတ် ၁၉၆၀။
၂ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၁၈ မတ် ၁၉၆၀။
၃ မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၁၉ မတ် ၁၉၆၀။
၄ ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံစည်းမျဉ်း၊ ရန်ကုန်၊ ဗတလစပုံနှိပ်တိုက်၊ ပုံနှိပ်နှစ်
မပါ။ စာ ၂-၃။ နောင်ကိုးကားလျှင် ပထမစည်းမျဉ်း ဟုညွှန်းမည်။
၅ မိုးကြိုးသတင်းစာ၊ ၂၀ နိုဝင်ဘာ ၁၉၆၁။

အစဉ်အရဆိုလျှင် ဗတလစယူအယ်လ်အိုစပကသ စသည်တို့တွင် မိမိတို့ရရှိထားသော နေရာအဆင့်အတန်းများကိုစွန့်လွှတ်၍ ပထစ အဖွဲ့တွင် အခြေခံ၊ မြို့နယ်ခရိုင်၊ အဖွဲ့ချုပ်ဟူ၍ အဆင့်ဆင့်ယှဉ်ပြိုင်အရွေးခံရမည်ဖြစ်သည်။ ဤသို့ယှဉ်ပြိုင်လျှင် အခြေခံချင်း၊ သဘောထားချင်းမတူညီသောအုပ်စုများပါဝင်နေသည့် ပထစ အဖွဲ့အတွင်းတွင် အုပ်စုပဋိပက္ခများပေါ်လာရန်အကြောင်းရှိပေသည်။

လူထုလူတန်းစားအဖွဲ့များကိုဖျက်သိမ်း၍ ပထစ တစ်ဖွဲ့တည်းသာရှိစေလိုသူတို့မှာ ဦးအုပ်စုနှင့်ဗိုလ်အုပ်စုဝင်များဖြစ်ကြသည်။ ဤအချက်ကို ကျိုက်လတ်မြို့နယ်အတွင်းတွင် ပါလီမန်အတွင်းဝန် ဗိုလ်ဘတင်၏ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ချက်များကို ကြည့်၍သိသာနိုင်သည်။ ပထစအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ စည်းမျဉ်းကို အတည်ပြုပြီးနောက်မကြာမီတွင်ပင် ဗိုလ်ဘတင်သည် ကျိုက်လတ်မြို့နယ်အတွင်းရှိ ကျေးရွာများသို့လှည့်လည်၍ ဗတလစ အဖွဲ့များကိုဖွဲ့စည်းရန်မလိုတော့ကြောင်း၊ ဗတလစ အဖွဲ့များကို ဖျက်သိမ်းထားပြီးဖြစ်ကြောင်း၊ ပထစ အဖွဲ့များကိုသာဖွဲ့စည်းကြစေလိုကြောင်း ပြောဟောခဲ့သည်။ ဗိုလ်ဘတင်၏ ဆောင်ရွက်ချက်ကို ကျိုက်လတ်မြို့နယ် ဗတလစ အဖွဲ့က မကျေနပ်သဖြင့် ဗတလစ ဌာနချုပ်သို့ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် မေလ ၁၆ ရက်နေ့စွဲဖြင့်တိုင်စာပို့ခဲ့သည်။ ဗတလစ ဌာနချုပ်ကလည်း ပထစ အဖွဲ့ချုပ်သို့ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် မေလ ၂၄ ရက်နေ့စွဲဖြင့်တိုင်ကြားစာပေးပို့ခဲ့ပေသည်။

ဤသို့ဖြင့် ပထစ အဖွဲ့ချုပ်အတွင်း၌ လူထုလူတန်းစားအဖွဲ့အစည်းများကို ဆက်လက်ထားရှိလိုသော အုပ်စုနှင့်ထိုအဖွဲ့အစည်းများကိုဖျက်သိမ်း၍ ပထစ အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့တည်းသာရှိလိုသောအုပ်စုဟူ၍ အုပ်စုနှစ်စုကွဲခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။ ဤသို့ကွဲခဲ့ရာမှအစပြု၍ အုပ်စုများဟူ၍ပေါ်လာပြီး ပုဂ္ဂိုလ်အရ တိုက်ခိုက်မှု များလည်း ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ဟန်တူသည်ဟု မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ အယ်ဒီတာ့အာဘော်တွင် ဖော်ပြထားသည်။

ဖဆပလ အဖွဲ့ကြီး နှစ်ခြမ်းကွဲပြီးစကလည်း သန့်ရှင်းဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်အတွင်းတွင် သခင်အုပ်စုနှင့် ဗိုလ်အုပ်စုတို့ပြိုင်ဆိုင်ခဲ့ကြသေးသည်ဟုဆို၏။ တည်မြဲဖဆပလကို အနိုင်ရရှိရေးဟူသောဆန္ဒကြောင့် အိမ်စောင့်အစိုးရလက်ထက်တွင် သခင်နှင့်ဗိုလ်တို့၏ပဋိပက္ခမှာပြေငြိမ်းသွားခဲ့သည်။ သို့သော် ထိုပဋိပက္ခသည် သန့်ရှင်းဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်တွင် အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးအဖြစ် ဗိုလ်မင်းခေါင်က ယာယီတာဝန်ထမ်းဆောင်ချိန်တွင် တစ်ဖန်ပြန်၍ပေါ်လာခဲ့သည်။

၁ ဗတလစ စည်းရုံးရေးတွင် ဗိုလ်ဘတင်နှောင့်ယှက်နေသည့်ကိစ္စ။

HDR: Political Papers X I (t).

၂ “ရိုးသားသောအမတ်တစ်ဦး” မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၂၀ မေ ၁၉၆၀။

၃ The Guardian, 12 May 1960.

၄ ယင်း

အိမ်စောင့်အစိုးရလက်ထက် ၁၉၅၉ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၁၄ ရက်နေ့တွင် သန့်ရှင်း ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး သခင်ကျော်ထွန်းမှာ မူဆာ မဒါး ပြန်ပေးဆွဲမှုနှင့်ပတ်သက်၍ ရာဇသတ်ပုဒ်မ ၃၆၅/၁၂၀ (ခ) အရ အဖမ်းခံရသည်။ ဤတွင် သန့်ရှင်းဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့သည် အစည်းအဝေးတစ်ရပ်ကျင်းပ၍ ဗိုလ်မင်းခေါင်အား ယာယီအထွေထွေအတွင်းရေးမှူးအဖြစ် ခန့်အပ်ခဲ့သည်။

ယာယီအထွေထွေအတွင်းရေးမှူးအဖြစ် ဗိုလ် မင်း ခေါင် ဆောင် ရွက် နေ စဉ် အတွင်း သန့်ရှင်းဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်တွင် ဗိုလ်အုပ်စုကဩဇာလွှမ်းမိုးခဲ့သည်ဟု သခင်အုပ်စုကယူဆခဲ့သည်။^၁ ယာယီအထွေထွေအတွင်းရေးမှူးအဖြစ် ဗိုလ်မင်းခေါင်ဆောင်ရွက်နေစဉ် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲကြီး ကျင်းပခဲ့သည်။ ရွေးကောက်ပွဲတွင် သန့်ရှင်းဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်မှ အမတ်များစွာအရွေးခံရသော်လည်း သခင်အုပ်စုဝင်အချို့က ဗိုလ်မင်းခေါင်၏ဆောင်ရွက်ချက်အချို့ကို မကျေနပ်ဖြစ်ခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။ အထူးသဖြင့် ဗတလစ အဖွဲ့ဝင်အမတ်လောင်းအချို့ကို သန့်ရှင်းဖဆပလအမတ်လောင်းအဖြစ် ဗိုလ်မင်းခေါင်က မရွေးချယ်ခဲ့သောကြောင့် သန့်ရှင်းဖဆပလသည် အနိုင်ရသင့်သည့် အမတ်အရေအတွက်အောက် လျော့နည်း၍သာရရှိခဲ့သည်ဟု သခင်အုပ်စုဝင်အချို့ကယူဆကာ ဗိုလ်မင်းခေါင်ကိုမကျေနပ်ဖြစ်ခဲ့သည်။ မြင်းခြံခရိုင်မှ ဝင်ရောက်အရွေးခံခဲ့သော ဗတလစ အမတ်အချို့မှာ သန့်ရှင်းဖဆပလအမတ်အဖြစ် အသိအမှတ်ပြုခြင်းမခံရသောကြောင့် ရွေးကောက်ပွဲတွင်ရှုံးနိမ့်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဗတလစ အဖွဲ့ဝင် သခင်အချို့ကဆိုသည်။^၂

သခင်ကျော်ထွန်းအဖမ်းခံနေရခိုက် ဦးနု သည် ဦးဝင်းအားသန့်ရှင်းဖဆပလအဖွဲ့ချုပ် အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးအဖြစ် အစားထိုးခန့်ထားရန် စီစဉ်ခဲ့သေးသည်။ သို့သော် သခင်ခေါင်းဆောင်အချို့က ယင်းသို့ခန့်ထားလျှင် သခင်ကျော်ထွန်းတွင် အပြစ် ရှိကြောင်း အသိအမှတ်ပြုသကဲ့သို့ဖြစ် မည်။ ထို့ကြောင့် ဦးဝင်းအား အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးအဖြစ် ခန့်ထားရန်ဟူသောအစီအစဉ်ကို ကန့်ကွက်ကြသည်။ ဤတွင် ဦးဝင်းအား အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးခန့်ထားရေးဟူသော ဦးနု၏

၁ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၁၅၊ ၁၆ ဇန်နဝါရီ ၁၉၅၉။

၂ ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၁၃၃၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

၃ The Guardian, 12 May 1960. စင်စစ် မြင်းခြံမဲဆန္ဒနယ်မှာ တည်မြဲဖဆပလအားကောင်းသောနယ်ဖြစ်သည်။ ဗတလစအဖွဲ့ဝင်တို့ကို သန့်ရှင်းဖဆပလအမတ်လောင်းအဖြစ် အသိအမှတ်ပြု၍ အရွေးချယ်ခံစေလျှင်လည်း ရှုံးနိမ့်မည်ပင်ဖြစ်သည်ဟုဆိုသည်။ ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၁၃၃၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

စီစဉ်ချက်မှာ ပျက်ပြားသွားခဲ့ရသည်ဟုဆိုသည်။^၁ မကြာမီ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် မတ်လ ၈ ရက်နေ့တွင် သခင်ကျော်ထွန်းသည် မအူပင်ထောင်မှ အာမခံဖြင့်လွတ်လာခဲ့သည်။^၂ သခင်ကျော်ထွန်းသည် သန့်ရှင်းဖဆပလအဖွဲ့ချုပ် အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးတာဝန်ကို ပြန်လည်ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။ ယင်းသို့ ပြန်လည်ထမ်းဆောင်ခြင်းကို ဦးဗိုလ်အုပ်စုဝင်အချို့က ကျေနပ်ဟန်မတူချေ။ ၁၉၆၁ ခုနှစ် မတ်လ ၁၄ ရက်နေ့တွင် အင်းစိန်လှိုင်မြစ်ကမ်းရှိ ပထစအဆောက်အအုံ၌ တောင်သူလယ်သမားမိတ်ဆုံစားပွဲတစ်ရပ်ကိုကျင်းပသည်။ ထိုမိတ်ဆုံစားပွဲတွင် သခင်ကျော်ထွန်းက

...မိမိတို့အဖမ်း (ခံ) ရတယ်၊ ယင်းသို့အဖမ်းခံနေရချိန်၌ အဖွဲ့တွင်းရှိ ခေါင်းဆောင်နေရာကို အောက်ပိုင်းက လူများက တက်ရောက်တာဝန်ယူလုပ်ကိုင်ကြတယ်။

တဖန် မိမိတို့ပြန်လည်လွတ်မြောက်လာပြန်တော့လည်း ထိုနေရာများက ပြန်မဖယ်ပေးချင်ကြဘူး၊ ရာထူးလုလာကြတယ်၊ ပထစများ အနိုင်ရရှိသည်ကိုပင် သူတို့ကြောင့်ဟု လက်မထောင်ကြတယ်၊ သို့လက်မထောင်သူများဌာနချုပ်တွင်လည်း ရှိနေကြတယ်၊ နောက်တော့ သူတို့ချင်းပူးပေါင်းမိကြပြီး အုပ်စုအမျိုးမျိုးကွဲကြတာဘဲ^၃

ဟုပြောကြားခဲ့သောကြောင့် အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးအဖြစ် သခင်ကျော်ထွန်းက ပြန်လည်တာဝန်ယူခြင်းကို ဦးဗိုလ်အချို့က ကျေနပ်ဟန်မတူဟု ဆိုရခြင်းဖြစ်သည်။ သခင်ကျော်ထွန်း၏ ပြောကြားချက်အရဆိုလျှင် ပထစ အဖွဲ့တွင်း အုပ်စုကွဲပြားမှုပေါ်ခဲ့ခြင်းတွင် အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးတာဝန်ကို ဦးဗိုလ်တို့ကရယူလိုခြင်းဟူသော အချက်တစ်ချက်လည်း ပါဝင်သည်ဟုဆိုရပေမည်။^၄

အုပ်စုတိုက်ပွဲအတွင်းသို့ “ဦး” များ ဝင်လာခဲ့သည်မှာ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲကြီးပြီးချိန်တွင်မှဖြစ်သည်။ အတိအကျဆိုရလျှင် သန့်ရှင်းဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်က ဝန်ကြီးအဖွဲ့နှင့်ပါလီမန်အတွင်းဝန်များကို ရွေးချယ်ခန့်ထားချိန်မှ စတင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်ဟုဆိုသည်။^၅ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် မတ်လ ၁၆ ရက်နေ့က ထုတ်ပြန်

၁ (က) ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၁၃၃၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

(ခ) ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၁၃၆၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

၂ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၉ မတ် ၁၉၆၀။

၃ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၁၇ မတ် ၁၉၆၁။

၄ ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၁၃၀၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

၅ The Guardian, 12 May 1960.

ကြေညာ ခဲ့သော အစိုးရအဖွဲ့သစ်ဖွဲ့စည်းသည့်ပုံစံကို ဗိုလ်များသာမက သခင်နှင့် ဦးအုပ်စုနှစ်စုလုံးကလည်း မကျေမနပ်ဖြစ်ခဲ့ကြသည်။ အစိုးရအဖွဲ့သစ် ဖွဲ့စည်းရန် စတင်စီစဉ်ပုံမှာလည်း အနည်းငယ်ထူးခြားသည်ဟုဆို၏။ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် မတ်လ ၁ ရက်နေ့စွဲဖြင့် ဝန်ကြီးချုပ်ရာထူး တစ်နေရာ၊ ဒုတိယ ဝန်ကြီးချုပ် သုံးနေရာ၊ ဝန်ကြီး ၁၆ နေရာနှင့် ပါလီမန်အတွင်းဝန် ၂၀ အတွက် လျှောက်ထားနိုင်ကြောင်း ဖော်ပြထားသည့်စာကို သန့်ရှင်း ဖဆပလ အမတ်များထံ ဝေငှခဲ့သည်။ လျှောက်လွှာများကို ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် မတ်လ ၁၀ ရက်နေ့တွင် သန့်ရှင်းဖဆပလ ဌာနချုပ်သို့ အရောက်ပေးပို့ရမည်ဟုဆိုသည်။ ယင်းမှာ ဦးနု၏စီစဉ်ချက် ဖြစ်ဟန်တူသည်ဟုယူဆကြသည်။ သန့်ရှင်းဖဆပလခေါင်းဆောင်တို့က ဤအစီအစဉ်ကိုမနှစ်သက်သဖြင့် ကန့်ကွက်ခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် သန့်ရှင်းဖဆပလအမတ်များထံ ဖြန့်ဝေပြီး ဖြစ်သောအကြောင်းကြားစာများကို ပြန်လည်ရုပ်သိမ်းခဲ့ရသည်။ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် မတ်လ ၁၅ ရက်နေ့တွင်မူ အစိုးရအဖွဲ့ဝင်ဝန်ကြီးများနှင့်ပါလီမန်အတွင်းဝန်များ ရွေးချယ်ရေးကိစ္စကို သန့်ရှင်းဖဆပလအဖွဲ့ချုပ် ၁၁ ဦးအဖွဲ့ဝင်များ ဖြစ်ကြသည့် ဦးနု၊ သခင်တင်၊ ဗိုလ်မှူးအောင်၊ ဒေါက်တာဦးမောင်၊ သခင်တင်မောင်၊ ဒေါ်ခင်ကြည်၊ ဦးအုန်း၊ ဗိုလ်မင်းခေါင်၊ ဗိုလ်တင်မောင်ကြီး၊ ဦးဝင်းနှင့် သခင်ကျော်ထွန်းတို့သည် လေးနာရီကြာမျှ အစည်းအဝေးကျင်းပ၍ အစိုးရအဖွဲ့ဝင်များ စာရင်းကို အပြီးအပြတ်ပြုစုခဲ့ကြသည်။^၁

သန့်ရှင်းဖဆပလအဖွဲ့ချုပ် ၁၁ ဦးအဖွဲ့က ရွေးချယ်ခဲ့သည့် (ချင်းရေးရာနှင့် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးများမပါသေးသော) အစိုးရအဖွဲ့ဝင်စာရင်းကို ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် မတ်လ ၁၆ ရက်နေ့တွင် ကြေညာခဲ့သည်။ ထိုစာရင်းတွင်

ဦးနု   ဝန်ကြီးချုပ်နှင့်ကာကွယ်ရေးဌာန၊ ပြည်ထဲရေးဌာန၊ ဒီမိုကရေစီ ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ဒေသန္တရအဖွဲ့များဌာန၊ ပြန်ကြားရေး၊ ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေးဌာနဝန်ကြီး၊

၁ (က) *The Guardian*, 10, 16 March 1960.

(ခ) ရဲဘော်လှမျိုး၊ ပါတီတွင်းတိုက်ပွဲ၊ စာ ၃၄။

J *The Guardian*, 16 March 1960.

- စပ်ခွန်ချို နိုင်ငံခြားရေးဌာနဝန်ကြီး၊
- သခင်တင် ဘဏ္ဍာရေးနှင့် အခွန်တော်ဌာန၊ အမျိုးသားစီမံကိန်းဌာန
ဝန်ကြီး၊
- ဗိုလ်မှူးအောင် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊ စာတိုက်နှင့် ကြေးနန်းဌာန၊ ရေကြောင်း
နှင့် မြို့ပြ လေကြောင်း ဌာန၊ ပြည်သူ့လုပ်ငန်း၊ အိမ်ရာ
ဆောက်လုပ်ရေးနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးဌာနဝန်ကြီး၊
- ဒေါက်တာ
ဦးမောင် တရားရေးဌာနနှင့် ပညာရေးဌာနဝန်ကြီး၊
- ဦးရာရှစ် စက်မှုလက်မှု ဌာန၊ သတ္တု တွင်း နှင့် အလုပ်သမား ဌာန
ဝန်ကြီး၊
- ဦးဘစော လူမှုဝန်ထမ်းနှင့် သာသနာရေးဌာန၊ ပြည်ထောင်စုယဉ်ကျေး
မှုဌာန၊ ကျန်းမာရေးဌာနဝန်ကြီး၊
- သခင်
တင်မောင် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် သစ်တောရေးဌာန၊ လယ်ယာမြေ
နိုင်ငံပိုင်ပြုလုပ်ရေးဌာန၊ သမဝါယမနှင့် ကုန်စည်ဖြန့်ဖြူး
ရေးဌာနဝန်ကြီး၊
- ဦးသွင် ကုန်သွယ်မှုတိုးတက်ရေးဌာနနှင့် ပစ္စည်းထောက်ပံ့ရေးဌာန
ဝန်ကြီး

ဟု တာဝန်များခွဲခြားထားသည်။ ကြေညာချက်တွင်ပါရှိသော ပါလီမန်အတွင်းဝန်
များမှာ ဦးချစ်ဖေ၊ ဦးဘကြည်၊ ဗိုလ်အေး၊ ဦးသန်းဆွေ၊ ဦးချမ်းသာ၊ ဗိုလ်ဘတင်၊
ဗိုလ်မှူးထင်ပေါ်၊ ဦးပျိုငြိမ်း၊ မန်းထွန်းရုံ၊ ဦးတင်ဦး၊ ဦးသန်းစိန်၊ ဦးသန်းမောင်နှင့်
ဦးလှကျော်တို့ဖြစ်ကြသည်။ ဤစာရင်းအရ အစိုးရအဖွဲ့တွင်ဝန်ကြီးကိုးဦးနှင့် ပါလီမန်
အတွင်းဝန် ၁၃ ဦးသာပါဝင်သောကြောင့် လွှတ်လုပ်ရေးသက်တမ်းတစ်လျှောက်တွင်
ဝန်ကြီးဦးရေအနည်းဆုံးဖြစ်သော အစိုးရအဖွဲ့ဖြစ်သည်မှာ ထူးခြားချက်တစ်ရပ်ပင်
ဖြစ်သည်။ ဖဆပလနှစ်ခြမ်းမကွဲမိက (ချင်းရေးရာနှင့် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးများမပါဘဲ)

၁ (က) ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ၊ ၁၇ မတ် ၁၉၆၀။

(ခ) မြန်မာ့တစ်ယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၁/၁၄၊ စာ က-ခ။

အစိုးရအဖွဲ့တွင် ဝန်ကြီး ၂၆ ဦး ရှိခဲ့ခြင်းနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် ယခုအစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီးအရေအတွက်မှာ ထူးခြားစွာပင် နည်းသွားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဝန်ကြီး စာရင်းတွင် ပါဝင်သော ဦးသွင်မှာ ယခင်က ဝန်ကြီးအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ဖူးခြင်း မရှိပေ။ ပါလီမန်အတွင်းဝန်အဖြစ်ဖြင့်မူ ပြည်သူ့လုပ်ငန်းနှင့် အိမ်ရာဆောက်လုပ်ရေးဌာန၊ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးဌာန၊ ကာကွယ်ရေး ဌာနတို့တွင် ဆောင်ရွက်ခဲ့ဖူးသည်။

အစိုးရအဖွဲ့ဝင်ဦးရေ လျော့နည်းသွားသဖြင့် တိုင်းပြည်ဘဏ္ဍာတော်ငွေ သက်သာသော်လည်း အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်လိုသူတို့ကမူ မကျေမနပ်ဖြစ်ခဲ့ကြသည်ဟုဆိုသည်။ အထူးသဖြင့် ဝန်ကြီးစာရင်းတွင် တစ်ဦးမျှပါဝင်ခြင်း မရှိသော ဦးအုပ်စုဝင်တို့က မိမိတို့သည် သခင်အုပ်စုဝင်များထက် ပညာအရည်အချင်းအရ၊ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ အတွေ့အကြုံအရ သာလွန်သဖြင့် အစိုးရအဖွဲ့တွင် ခေါင်းဆောင်ပို့၍ဖြစ်သင့်သည်ဟု ယူဆကြသည်။ သခင်တို့ကလည်း မိမိတို့သည် နှစ်ရှည်လများ နိုင်ငံရေးနယ်ပယ်တွင် ကျင်လည်ခဲ့ရသဖြင့် နိုင်ငံရေးအတွေ့အကြုံနှင့် အမြော်အမြင်ရှိသော မိမိတို့သာလျှင် နိုင်ငံကို ဦးဆောင်သင့်သည်ဟု ယူဆခဲ့ကြသည်။

အစိုးရအဖွဲ့ဖွဲ့စည်းပြီး နောက်တစ်လခန့်အကြာတွင် ဦးအုပ်စုက သခင်အုပ်စု ကိုမကျေနပ်သည့် ကိစ္စတစ်ရပ် ပေါ်ခဲ့သည်။ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဧပြီလ ၂၃ ရက်နေ့ တွင်ဗဟလစအဖွဲ့ဝင် ပထမအမတ်များသည် သခင်တင်အား သဘာပတိတင်မြှောက် လျက် ပကံဘာလမ်းရှိ အဖွဲ့ချုပ်တည်ရာဌာနတွင် အစည်းအရုံးပြန်လည်ဖွဲ့စည်းပုံ

၁ ဖဆပလနှစ်ခြမ်းမကွဲမီက ပြည်နယ်ဝန်ကြီးများ မပါသေးသော ဝန်ကြီးစာရင်းမှာ ဦးနု၊ ဦးဗဆွေ၊ စဝ်ခွန်ချို၊ ဦးကျော်ငြိမ်း၊ သခင်တင်၊ ဦးတင်၊ သခင်ကျော်ထွန်း၊ ဗိုလ်မင်းခေါင်၊ သခင်ပန်းမြိုင်၊ သခင်တင်မောင်၊ ဦးအောင်ပ၊ ဦးဘစော၊ ဦးရာရှစ်၊ ဆမား ခူဝါ ဆင်ဝါးနောင်၊ စဝ်ထွန်းအေး၊ ဗိုလ်ခင်မောင်ကလေး၊ သခင်သာခင်၊ ဦးခင်မောင်လတ်၊ ဦးရှိန်ထန်း၊ ဦးထွန်းဝင်း၊ ဦးတင်ညွန့်၊ သခင်ချစ်မောင်၊ သခင်စံမြင့်၊ ဗိုလ်ခင်မောင်၊ ဦးထွန်းတင်၊ ဦးစိန်ဘန်း ဟူ၍ဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်က ပါလီမန်အတွင်းဝန် ၃၂ ဦးရှိခဲ့သည်။ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် (ပါလီမန်) ဒုတိယ ပြည်သူ့လွှတ်တော် ညီလာခံ မှတ်တမ်း၊ စာတွဲ ၄၊ အစည်းအဝေးအမှတ် ၁၅၊ ရန်ကုန်၊ အစိုးရပုံနှိပ်ရေးနှင့် စာရေး ကိရိယာဌာန၊ ၁၉၅၈၊ စာ၊ ကိ။

- ၂ The Guardian, 17 March 1960.
- ၃ Who's Who in Burma, p. 181,
- ၄ (က) The Guardian, 12 May 1960.
- (ခ) The Nation, 24 December, 1960.

နှင့် ပတ်သက်၍ ဆွေးနွေးပွဲတစ်ရပ် ကျင်းပခဲ့သည်။ ဗတလစအဖွဲ့ဝင် အမတ်များသာစု၍ ဆွေးနွေးပွဲကျင်းပသည်ကို ဦးအုပ်စုဝင်တို့က မကျေနပ်ကြပေ။ အုပ်စုခွဲခြား၍ ဆွေးနွေးပွဲ မပြုလုပ်သင့်ဟု ယူဆကြသည်။ ပထစအဖွဲ့ချုပ်ဝင် အမတ်ဟူ၍သာ ရှိသင့်သည်။ ဗတလစ အဖွဲ့ဝင် အမတ်ဟူ၍ သီးခြားမရှိသင့်ဟု ဆိုသည်။ ထို့ကြောင့် ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဧပြီလ ၂၅ ရက်နေ့တွင် ဦးနှင့်ဗိုလ်အုပ်စုဝင် အမတ်အချို့သည် ဦးမြ (ဟင်္သာတ) ၏အိမ်တွင် စုဝေးကြပြီး ဆွေးနွေးကြသည်။ ထိုနောက် ဦးလှကျော်၊ ဗိုလ်မှူးဗလ၊ ဦးညိုမြ၊ ဦးဆုမြိုင်၊ ဦးဗဆွေ၊ ဒေါ်နှင်းလှ၊ ဦးရဲခေါင်ညွန့်နှင့် ဦးစောမောင်အပါအဝင် ပုဂ္ဂိုလ် ၂၄ ဦးတို့ လက်မှတ်ရေးထိုးထားသော စာတစ်စောင်ကို ပထစအဖွဲ့ချုပ် အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့ထံသို့ ပေးပို့ခဲ့သည်။ ထိုစာတွင် ပထစအဖွဲ့ချုပ် ဖွဲ့စည်းပုံနှင့်ပတ်သက်၍ ဆွေးနွေးနိုင်ရန်၊ ပထစ အဖွဲ့ဝင်အမတ်အားလုံးပါဝင်သည့် အစည်းအဝေးတစ်ရပ်ကို ခေါ်ဆိုရန် တိုက်တွန်းထားသည်။ ထို့ကြောင့် ဧပြီလ ၂၇ ရက်နေ့တွင် ဦးဗိုလ်အုပ်စုဝင် စာတင်သော အမတ်များကို ပထစ အဖွဲ့ချုပ်သို့ ဖိတ်ခေါ်၍ ဆွေးနွေးခဲ့ကြရသည်။ ထိုဆွေးနွေးပွဲသို့ ဦးနု၊ သခင်တင်၊ ဦးမြ (ဟင်္သာတ)၊ ဗိုလ်တင်မောင်ကြီးနှင့် ဦးသန်းစိန်တို့လည်း တက်ရောက်ခဲ့ကြသည်။ ၇၅ မိနစ်ကြာသော ထိုတံခါးပိတ်ဆွေးနွေးပွဲတွင် ဦးနုနှင့်သခင်တင်တို့က မကျေနပ်ဖြစ်နေသော ဦးနှင့်ဗိုလ်အုပ်စုဝင်အမတ်များအား ပထစအဖွဲ့သည် မည်သည့်အဖွဲ့အစည်းနှင့်မျှ မပတ်သက်ကြောင်း၊ ပထစ အဖွဲ့ဝင်အမတ်များသည် ပထစ အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့တည်းကိုသာ အားပေးရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ပထစ အဖွဲ့တွင် လူတန်းစားအဖွဲ့အစည်း အပြိုင်သဘောမရှိကြောင်း၊ ဗတလစ အမတ်များဟူ၍ သီးခြားမရှိဘဲ ပထစ အမတ်ဟူ၍သာ ရှိပါကြောင်း ရှင်းလင်းပြောကြား၍ ကျေအေးစေခဲ့သည်။^၁

ဤသို့ပြဿနာပေါ်ခဲ့သဖြင့် ဗတလစ အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့ဝင် တစ်ဦးက ဦးအုပ်စုဝင်တို့သည် အာဏာရှင်များဖြစ်ကြောင်း၊ အလွန်အမင်း ဝန်ကြီးဖြစ်လိုသူများဖြစ်ကြောင်း၊ တိုင်းပြည်အတွက် သခင်ခေါင်းဆောင်တို့ မည်မျှ အနစ်နာခံခဲ့ကြသည်ကို ဦးအုပ်စုဝင်များသိရှိဟန်မတူကြောင်း၊ ပထစ အဖွဲ့ချုပ်ကို လွှမ်းမိုး

၁ စက်ရှင်တရားသူကြီး တစ်ဦးအဖြစ် အမှုထမ်းခဲ့ပြီးနောက် အငြိမ်းစားယူ၍ ရှေ့နေလုပ်ခဲ့သည်။ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲတွင် ပြည်မြို့မဆန္ဒနယ်၏ သန့်ရှင်းဖဆပလ အဖွဲ့ဝင် ပြည်သူ့လွှတ်တော်အမတ်အဖြစ် အရွေးခံရသည်။ ပထစအစိုးရဖွဲ့စည်းပြီးသည့်နောက်တွင်နိုင်ငံတော်ရှေ့နေချုပ်အဖြစ်ခန့်အပ်ခြင်းခံရသော ဦးဗဆွေဖြစ်သည်။

၂ (က) ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၂၀ ဧပြီ ၁၉၆၀။

(ခ) The Nation, 28 April 1960.

ခြယ်လှယ်နိုင်စွမ်းရှိသည့် သခင်တို့၏စည်းရုံးရေးစွမ်းအားကို ကြောက်ရွံ့သူများ ဖြစ်ကြောင်း ဝေဖန်ပြောကြားခဲ့သည်။

၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် မတ်လ ၁၈ ရက်နေ့တွင် ပထမ အဖွဲ့ချုပ်က အတည်ပြု ခဲ့သည့် ပထမ အဖွဲ့ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံစည်းမျဉ်းအပိုဒ် ၈ (၄) အရ ဗတလစ အလုပ် အမှုဆောင်အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးသည် ပထမ အဖွဲ့ချုပ်အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦး မဖြစ်စေရ^၁ ဟူ၍ တားမြစ်ချက်ရှိသော်လည်း ဦးအုပ်စုကမူ ပထမ အဖွဲ့ချုပ်နှင့် ဆက်နွယ်လျက်ရှိသော လူထုလူတန်းစားအဖွဲ့အစည်းကြီးတစ်ခုဖြစ်သည့် ဗတလစ က ၎င်းတို့၏အင်အားဖြင့် ပထမ အဖွဲ့ချုပ်အပေါ် လွှမ်းမိုးကြီးစိုးသွားမည်ကို စိုးရိမ်သည်။^၂ ဤစိုးရိမ်မှုပြေပျောက်စေရန်အတွက်လည်း ပြီလ ၃၀ ရက်နေ့တွင် ပထမ အဖွဲ့ချုပ်သည် ဦးနု၊ သခင်တင်၊ ဗိုလ်မှူးအောင်၊ ဒေါက်တာ ဦးမောင်၊ ဗိုလ်မင်းခေါင်၊ သခင်ကျော်ထွန်းနှင့် သခင်ပန်းမှိုင်တို့ ပါဝင်သည့် ခုနစ်ဦးကော်မတီ ကို ဖွဲ့စည်း၍ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံစည်းမျဉ်းပါ အဖွဲ့ဝင်တို့လိုက်နာရမည့် စည်းကမ်း ချက်များကို ပြန်လည်ဆန်းစစ်ရန် တာဝန်ပေးခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် သီတင်းသုံးပတ် ခန့် ကြာသောအခါ ပထမ အဖွဲ့ချုပ်ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့က ပထမ စည်းရုံး ရေး စဉ်မလုပ်မီ ထိုစည်းမျဉ်းကိုပြင်ရန်မလိုဘဲ စည်းရုံးရေးလုပ်ရာတွင် လက်တွေ့ အခက်အခဲပေါ်လာမှသာလျှင် စည်းမျဉ်းကိုပြင်ရန် သဘောတူလက်ခံခဲ့သည်။^၃

“ဦး”တို့သည် သီးခြားအသွင်ဆောင်သောအုပ်စုတစ်ခုဖြစ်သော်လည်း “ဗိုလ်” တို့ကို မုန်းတီးစိတ်မရှိပေ။ ဦးနှင့်ဗိုလ်သည် အချင်းချင်းနားလည်မှုရရှိ သဟဇာတ

၁ The Guardian, 29 April 1960.

၂ “စီးပွားရေးအဖွဲ့တခုတွင် အမှုဆောင်အဖြစ်ပါဝင်နေသူသည် အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ပါဝင်ခွင့် ရှိသော်လည်း၊ အဖွဲ့၏ မည်သည့်အာဏာပိုင် အမှုဆောင်အဖွဲ့ဝင်အဖြစ်မျှ ရွေးကောက် တင်မြှောက်ခံခွင့်မရှိစေရ”ဟု ဖော်ပြထားသည်။ ပထမစည်းမျဉ်း၊ စာ ၂။

၃ သခင်ကျော်ထွန်း၏ ပြောကြားချက်အရဆိုလျှင် ပထမ အမတ်အားလုံးတို့ ပါဝင်သော အစည်းအဝေးခေါ်ဆိုရန် တောင်းဆိုသည့်အမတ်များသည် ဗတလစ က ပထမ အဖွဲ့ချုပ် တစ်လုံးအား ကြီးစိုးလွှမ်းမိုးသွားမည်ကို စိုးရိမ်နေသည်ဟု ဆိုသည်။ The Nation, 1 May 1960. ပထမအဖွဲ့ချုပ်နှင့် ဆက်နွယ်လျက်ရှိသည့် လူထုလူတန်းစား အဖွဲ့ အစည်းတို့၏ အင်အားမှာ ဗတလစ တွင် အဖွဲ့ဝင် ၅၀၀၀၀၀ (ငါးသိန်း)၊ စပကသ တွင် အဖွဲ့ဝင် ၁၀၀၀၀၀ (တစ်သိန်း) နှင့် ယူအယ်လ်အိုတွင် အဖွဲ့ဝင် ၈၀၀၀၀ (ရှစ်သောင်း) အသီးသီး ဖြစ်သည်။ The Nation, 1 May 1960.

၄ (က) မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၂၂ မေ ၁၉၆၀။

(ခ) The Guardian, 22 May 1960.

ဖြစ်ခဲ့ကြသည်။^၁ ထို့ကြောင့် ဗတလစ အဖွဲ့ဝင် ပထစ အမတ်များအစည်းအဝေးကို သက်သေကင်းဖြစ်ပြီး ပထစ အဖွဲ့ချုပ်ထံ ကန့် ကွက် စာ တင် သည့် ပထစ အမတ် ၂၄ ဦးစာရင်းတွင် ဗိုလ် များ ၁၀၊ ဗိုလ်စောမောင် ကဲ့သို့သော ဗိုလ်များနှင့် ဦးလှကျော်၊ ဦးဗဆွေ၊ ဦးရဲခေါင်ညွန့်ကဲ့သို့သော ဦးများကိုပူးပေါင်းလျက် တွေ့မြင် ရခြင်းဖြစ်ပေသည်။ မကြာမီတွင်ပင် သခင်တို့ကိုတိုက်ရန်အတွက် ဦးနှင့်ဗိုလ်တို့ ပူးပေါင်းမိခဲ့ကြသည်။^၂ ဦးနှင့်ဗိုလ်တို့သည် သခင်နှင့် ရန်ဘက်ဖြစ်သော်လည်း ဦးနု အပေါ်တွင် သစ္စာရှိ ကြသည်။ ဦးနု ကိုယ်တိုင်ကလည်း နိုင်ငံရေးအတွေ့အကြုံ ဝါရင့်နေပြီဖြစ်သော သခင်များထက် ဦးနှင့်ဗိုလ်အုပ်စုဝင်များကို ပုဂ္ဂိုလ်ရေးအရ ပို၍ခင်တွယ်ခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။ စင်စစ် ဦးဗိုလ်အုပ်စုနှင့် သခင်အုပ်စုဟူ၍ ပြိုင်ဘက် အုပ်စုနှစ်စုပေါ်ခဲ့ရသည်မှာ ဦးနု၏ပယောဂမကင်းဟုလည်း သခင်အချို့ကဆိုသည်။ ဦးနုသည် မိမိ၏ဩဇာပိုမိုထက်မြက်ရေးအတွက် အကွက်ဆင်ဖန်တီးခဲ့သောကြောင့် ပထစ အဖွဲ့အတွင်း ပဋိပက္ခပေါ်လာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်ဟုလည်း ယူဆကြသည်။^၃

ပထစ အဖွဲ့ချုပ်သည် အုပ်စုကွဲပြားမှုကို ဖုံးဖိခဲ့သော်လည်း မအောင်မြင်ပေ။ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဧပြီလကုန်လုနီးတွင်ပင် ဦးဗိုလ်၊ သခင်အုပ်စုကွဲနေသည့် သတင်းများ စတင်၍ပေါ်ထွက်လာခဲ့ပေတော့သည်။ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဧပြီလ ၂၉ ရက်နေ့ထုတ် ဟံသာဝတီသတင်းစာတွင် ဆောင်းပါးရှင် ရဲတင်းက

အစိုးရအဖွဲ့ဖွဲ့၍မှ ရာဇပလ္လင်ဖင်မနွေးသေးခင် အကွဲ ဂယက်သံများ ထွက်လာရသည်မှာ ဝမ်းနည်းစရာကောင်းလှသည်။ ယခုသတင်းများကြားရသည့်အတိုင်းဆိုပါက ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ကြီးတွင် အုပ်စုရောဂါ၊ ရာထူးရောဂါထနေစပြုလာသည်ဟု ဆိုလေသည်။

ဟူ၍ ရေးသားခဲ့သည်။ ဤသို့ ပထစ အဖွဲ့ချုပ်အတွင်း အကွဲအပြဲသတင်းစတင်၍ ပေါ်ထွက်လာချိန်ဖြစ်သော ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် မေလ ၄ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသည့်

၁ (က) *The Guardian*, 12 May 1960.

(ခ) ရဲဘော်လှမျိုး၊ ပါတီတွင်းတိုက်ပွဲ၊ စာ ၃၉။

၂ *The Guardian*, 12 May 1960.

၃ (က) *The Guardian*, 12 May 1960.

(ခ) ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၁၃၂၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

(ဂ) ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၁၃၃၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

၄ ရဲတင်း၊ “ပထစအကွဲဂယက်အမြန်ကု”၊ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၂၉ ဧပြီ ၁၉၆၀။

ဗတလစ၊ စပကသ၊ ယူအယ်လ်အို၊ ပြည်ထောင်စုလူငယ်အဖွဲ့ချုပ်၊ ပြည်ထောင်စုအမျိုးသမီးအဖွဲ့ချုပ်တို့မှ ကိုယ်စားလှယ် ၁၀၀ ခန့်တို့ တက်ရောက်သောအစည်းအဝေး၌ ဦးနုက ပထမ အဖွဲ့ချုပ်အတွင်းဖြစ်ပေါ်နေသော အကွဲအပြဲအကြောင်းနှင့် အုပ်စုခွဲသူတို့ကို ပြင်းထန်စွာ အရေးယူမည်ဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။^၁ သို့ရာတွင် ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် မေလအတွင်း ပထမ အဖွဲ့ဝင်အမတ်များနှင့် သတင်းစာတိုက်များသို့ ပစ်ခတ်သုံးစောင်ရောက်ရှိလာသည်။ ထိုပစ်ခတ်သုံးစောင်တွင် စာရေးသူ၏အမည်ကို ဖော်ပြထားချေ။ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် မေလ ၁၃ ရက် နေ့စွဲဖြင့် ရေးသားထားသည့်စာတစ်စောင်တွင် နိုင်ငံရေး၌ ရှေးအခါကမပါဝင်ခဲ့ဖူးသော အမတ် ၄၀ ခန့်က ဥက္ကဋ္ဌ ဦးနုထံချဉ်းကပ်၍ ဗတလစ၊ စပကသနှင့် ယူအယ်လ်အို အဖွဲ့အစည်းတို့ကို ဖျက်သိမ်းရန် တိုက်တွန်းခဲ့ကြောင်း၊ ဖျက်သိမ်းစေရေးမှာ အချောင်သမားများ၏ဆန္ဒဖြစ်သည် သို့မဟုတ် ဥက္ကဋ္ဌကြီး၏ဆန္ဒဖြစ်သည်ကို အသေအချာမပြောနိုင်ကြောင်း၊ အိမ်စောင့်အစိုးရလက်ထက်က သခင်တို့ဒုက္ခခံခဲ့ရပုံ၊ သခင်ခေါင်းဆောင်များ အဖမ်းခံခဲ့ရပုံတို့ကို ဥက္ကဋ္ဌကြီးကိုယ်တိုင်မမေ့သင့်ကြောင်း၊ ပါတီဝင်အုပ်စု အသီးသီးတို့အပေါ် ဥက္ကဋ္ဌကြီးထားရှိသည့်သဘောထားမှာ ပြတ်သားမှုမရှိ သည်သာမက အုပ်စုချင်းရန်တိုက်ပေးပုံပေါ်နေကြောင်း၊ ဥက္ကဋ္ဌကြီး၏စေတနာမှာ သံသယဖြစ်ဖွယ်ရှိကြောင်း၊ ဥက္ကဋ္ဌကြီးသည် တော်လှန်ရေးနှင့် နိုင်ငံရေးနယ်ပယ်တွင် ပါဝင်ခဲ့ဖူးခြင်းမရှိသော ပညာတတ်များကိုမွေး၍ သခင်တို့ကို စာမတတ်ပေမတတ်များအဖြစ် ပစ်ပယ်ထားကြောင်း၊ သခင်တို့စည်းလုံးဖို့အချိန်တန်ပြီဖြစ်ကြောင်း၊ အချောင်သမားများကို ချေမှုန်းသုတ်သင်သင့်ပြီဖြစ်ကြောင်း ရေးသားထားသည်။^၂

၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် မေလ ၁၈ ရက်နေ့တွင် ပထမ အမတ်များနှင့် သတင်းစာတိုက်များသို့ ပေးပို့ခဲ့သောပစ်ခတ်မှု

... ရွေးကောက်ပွဲကြီးအတွင်းကလည်း ဥက္ကဋ္ဌကြီးသည် ဖဆပလဆယ်နှစ်ဆယ်မိနစ်ကဲ့သို့ မဖြစ်စေရန်၊ လူတော်လူကောင်းများအများ အပြား ရရှိစေရန် ကျွန်တော် များအား အမတ် အဖြစ် ရွေးချယ်ခဲ့ပါသည်။

ထိုအချိန်က ကျွန်တော်တို့သည် ရွေးကောက်ပွဲတွင် အခက်အခဲမြောက်မြားစွာကို ကျော်လွန်လျက် ဥက္ကဋ္ဌကြီးဇာတ်ပုံနှင့် သန့်ရှင်း ဖဆပလဟူသောအမည်ဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲဝင်ခဲ့ပါသည်။

၁ The Guardian, 5 May 1960.

၂ The Guardian, 21 May 1960.

အရွေးခံရသည်မှာလည်း ဘာဘဲပြောပြော ဥက္ကဋ္ဌကြီး၏ အရှိန်အဝါကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ . . . ဗတလစ အမတ်များသည် မိမိတို့အစွမ်းအစကိုယုံလျှင် အစကတည်းက ဗတလစ ဟူသော အမည်ဖြင့်အရွေးခံသင့်ပါလျက် အရွေးခံတုန်းက သန့်ရှင်း ဖဆပလ အမည်၊ ဥက္ကဋ္ဌကြီးဓာတ်ပုံတို့နှင့် အရွေးခံပြီး အမတ်ဖြစ်ကာမှ ဗတလစ အမတ်ဟုသီးခြားစည်းရုံးနေခြင်းမှာ မသင့်ပါ။

ဗတလစ အမတ်များနှင့် အခြားအဖွဲ့မှအမတ်များသည် ကျွန်တော်တို့ ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့တွင် အိမ်ကြီးထဲတွင် အိမ်ကလေး များဆောက်သလို လုပ်နေကြပါသည်။

ဤသို့ ၎င်းတို့သည် လုပ်ရုံနှင့်မရပ်သေးဘဲ ကျွန်တော်များ အမတ်များအားလုံးသို့လည်း စာရွက်စာတမ်းများဖြင့် သွေးထိုးစာ များ ပေးပို့နေပါသည်။

သူတို့၏စာများတွင် ဗတလစ၊ စပကသ၊ ယူအယ်လ်အိုတို့ မဗျက်သိမ်းရအောင် လုပ်နေခြင်းဖြစ်ပါသည်။

အဖွဲ့အစည်းများ ဖျက်သိမ်းရမည် ကိုကြောက်နေကြပြီး သည်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပြည်ထောင်စုကြီးအတွင်းမှာ အင်အား စုနေကြပါသည်။ . . . ဗတလစ စတဲ့ အဖွဲ့ဝင်များထက်တော့ ကျွန်တော်များ ကျန် အမတ်များသည် . . . ပညာရော အရည် အချင်းခြင်းပါ သာတာများပါသည်။

ကုန်ကုန်ပြောရလျှင် ၎င်းတို့ထဲမှ ဝန်ကြီးဖြစ်လာသူများ ထက်တောင် အရည်အချင်းပညာတတ်သူတွေ ကျွန်တော်များရိုးရိုး အမတ်များတွင် များပါသည်။

ဟု ပြန်လည်ချေပရေးသားထားသည်။ ဤစာများကို သခင်အုပ်စု၊ ဦးဗိုလ်အုပ်စုတို့ က ရေးသားခဲ့ခြင်း ဟုတ်မဟုတ်နှင့်ပတ်သက်၍ ပထစ အဖွဲ့ချုပ်အတွင်း အမျိုးမျိုး ထင်မြင်ချက် ပေးခဲ့ကြသည်။ ဦးအုပ်စုဝင် ဦးဗဆွေကမူ ပစ်စာသုံးစောင်လုံးမှာ လူ့ ဇာတ်ဦးတည်း၏ လက်ရာဖြစ်မည်ဟု ပြောဆိုနိုင်ကြောင်း၊ ပထစ အဖွဲ့ချုပ်ကို ပြိုကွဲ စေလိုသော ရန်သူများ၏ လက်ရာဖြစ်သည်မှာ သေချာကြောင်းဝေဖန်ပြောကြားခဲ့ သည်။^၂ ဂါဒီယန်ဆောင်းစောက် တစ်ဦး၏ တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်ကို ဦးအုပ်စုဝင်

၁ မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၁၉ မေ ၁၉၆၀။

၂ The Nation, 26 May 1960.

တစ်ဦးက ဖြေကြားရာတွင် ဤစာများသည် ပထမ အဖွဲ့ချုပ်အတွင်းရှိ ရန်ဘက် အုပ်စု၏ လက်ရာများဖြစ်သည်မှာ သေချာပါသည်ဟု ပြောကြား၍ သခင်အုပ်စုဝင် တစ်ဦးကမူ “ဒီစာတွေနဲ့ ပတ်သက်လို့ ကျွန်တော့်ထင်မြင်ချက်ကို ပြောရမယ်၊ ဒီစာ တွေဟာ တစ်ဦးဦးက လုပ်ကြံရေးသားထားတာ မဟုတ်နိုင်ဘူး၊ ပထမ အဖွဲ့ဝင် လူငယ်ပိုင်းရဲ့ လက်ရာဖြစ်နိုင်ပါတယ်” ဟု မှတ်ချက်ချခဲ့သည်။

ရေးသူအမည်မပါသော ပစ်စာများ၏အန္တရာယ်ကို တားဆီးနိုင်ရန်အတွက် သခင်တင်သည် ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဇွန်လ ၂ ရက်နေ့တွင် သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲတစ်ရပ် ကျင်းပခဲ့သည်။ ထိုသတင်းစာရှင်းလင်းပွဲသို့ သခင်ကျော်ထွန်း၊ ဗိုလ်မင်းခေါင်၊ သခင် တင်မောင်နှင့် ဗိုလ်တင်မောင်ကြီးတို့လည်း တက်ရောက်ကြသည်။ သတင်းထောက် တစ်ဦးက “ပထမ အဖွဲ့ထဲမှာ ဦး၊ သခင်၊ ဗိုလ်အုပ်စုဟူ၍ အသိအမှတ်ပြု ထားပါ သလား” ဟူ၍ မေးရာတွင် သခင်တင် က “အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့မှာ မရှိပါ။ ပထမ အဖွဲ့ထဲမှာ ဦး၊ ဗိုလ်၊ သခင် တွေရှိသဖြင့် အပြင်ကခေါ်နေခြင်း ဖြစ်ပါတယ်” ဟု ဖြေကြားသည်။ ပစ်စာသုံးစောင်နှင့်ပတ်သက်၍ ဗိုလ်မင်းခေါင်က ဤပစ်စာများမှာ အတွင်းလူ ရေးခြင်းမဟုတ်ကြောင်း၊ ပစ်စာသုံးစောင်ကို ယှဉ်ဖတ်ကြည့်လျှင် တိကျ သော ဖော်ပြချက်များ မဟုတ်သည်ကို တွေ့ရကြောင်း၊ ပစ်စာသုံးစောင်လုံးတွင် ရေးထားသော လိပ်စာလက်ရေးမှာ တစ်ဦးတည်း၏လက်ရေးဖြစ်ကြောင်း ပြောကြား သည်။

၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် မေလအတွင်းတွင် ပထမ အစိုးရက နယ်လူထုနှင့် အုပ်ချုပ် ရေးပိုင်းမှ အရာထမ်း၊ အမှုထမ်းများ တစ်ဖက်နှင့်တစ်ဖက် အထင်အမြင်မှားမှုများ ပပျောက်စေရန်၊ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး၊ ရပ်ရွာစည်ပင်သာယာရေး၊ ကုန်ဈေးနှုန်း ကျဆင်းရေးတို့အတွက် အရာထမ်းအမှုထမ်းများနှင့် ပြည်သူလူထုတို့ညီညွတ်စွာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်စေရန် ရည်ရွယ်၍ တိုင်းကြီးခုနစ်တိုင်းသို့ ပါလီမန်အတွင်းဝန် ခုနစ်ဦးကို စေလွှတ်ခဲ့ရာ မန္တလေးတိုင်းသို့ ပါလီမန်အတွင်းဝန်ဦးဘကြည်၊ မကွေးတိုင်း သို့ ဗိုလ်မှူးထင်ပေါ်၊ စစ်ကိုင်းတိုင်းသို့ ဦးသန်းမောင်၊ ပဲခူးတိုင်းသို့ ဗိုလ်အေး၊ တနင်္သာရီတိုင်းသို့ ဦးချစ်ဖေ၊ ရခိုင်တိုင်းသို့ ဦးချမ်းသာနှင့် ရောဂတီတိုင်းသို့ ဗိုလ် ဘတင်တို့ သွားရောက်ကြရသည်။ ဤသို့ တိုင်းခုနစ်တိုင်းသို့ ပါလီမန်အတွင်းဝန် ခုနစ်ဦးတို့အား စေလွှတ်ခဲ့ခြင်းကို သခင်အုပ်စုဝင်တို့ကမကျေနပ်ကြဟုဆိုသည်။ မိမိတို့ ကို အလဲထိုးရန် ဦးဗိုလ်အုပ်စုခေါင်းဆောင်များက ဦးနုနှင့် တိတ်တဆိတ်ကြံစည်ပြီး

မိမိတို့၏ ဗတလစ၊ စပကသ စည်းရုံးရေးစားကျက်များတွင် လိမ်မာပါးနပ်စွာ ဝင်ရောက်နေရာယူရေးအတွက် စေလွှတ်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ယူဆခဲ့ကြသည်။^၁

အုပ်စုကွဲပြဿနာကြီးထွားလာခြင်း

ဤအချိန်တွင်ပင် ဗိုလ်မင်းခေါင်နှင့် ဦးဝင်းတို့နှစ်ဦးသည် ဗမာ့ခေတ် ဦးအုန်းခင်နှင့် ပူးပေါင်းမိခဲ့ကြသည်။ ဤပုဂ္ဂိုလ်သုံးဦးပူးပေါင်းမိခဲ့ခြင်းသည် ဦးဗိုလ်၊ သခင်ဟူ၍ အုပ်စုထင်ထင်ရှားရှားကွဲရန် အကြောင်းဖန်လာခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။^၂ ဦးအုန်းခင် ကိုယ်တိုင်ကလည်း “ယခု နိုင်ငံရေးသို့ဝင်ရောက်လာရခြင်းမှာ ဆယ်နှစ်ဆယ်မိုသ်းက မကောင်းမှုများကိုကျူးလွန်လာကြသည့် မကောင်းသူများ အား ပထစကြီးအတွင်းမှ ထုတ်ပစ်လို၍ ဖြစ်ကြောင်း . . . ယခု မိမိ ပထစ တွင်း ဝင်လာရခြင်းမှာ ပထစ ကို တံမြက်စည်းလည်းပြီး သန့်ရှင်းပစ်ချင်၍ ဖြစ်ကြောင်း”^၃ ပြောကြားခဲ့ဖူးသည်။

ပထစ အဖွဲ့ချုပ်တွင် ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သောအုပ်စုကွဲပြားမှုမှာ ခရိုင်၊ မြို့နယ် နှင့် အခြေခံများသို့ပင် ပြန့်ပွားသွားခဲ့သည်။^၄ ထို့ကြောင့် ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဇူလိုင်လ အတွင်းတွင် ပထစ အဖွဲ့ချုပ် ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့သည် အုပ်စုကွဲမှုကြောင့် အရှုပ်အရှင်းဖြစ်နေသော ပုသိမ်ခရိုင်၊ မြင်းခြံခရိုင်၊ မြင်းခြံမြို့နယ်၊ ရမည်းသင်းခရိုင် ပထစ အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့များနှင့် ပျဉ်းမနားမြို့နယ်၊ လယ်ဝေးမြို့နယ်၊ ရေနံ ချောင်းမြို့နယ်၊ သရက်ခရိုင်၊ သရက်မြို့နယ်၊ ဆင်ပေါင်ဝဲမြို့နယ်၊ ကျိုက်လတ်မြို့နယ်၊ ရမည်းသင်းခရိုင်၊ ရမည်းသင်းမြို့နယ်၊ ပျော်ဘွယ်မြို့နယ်၊ ရနောင်မြို့နယ်၊ ချောက် မြို့နယ်နှင့် တပ်ကုန်းမြို့နယ်ညီလာခံများကို ရပ်စဲထားစေခဲ့ရသည်။^၅

ဤသို့ ပထစ အဖွဲ့ချုပ်နှင့် ခရိုင်၊ မြို့နယ်တို့တွင် အုပ်စုကွဲပြဿနာပေါ်နေ သော်လည်း ပထစ အဖွဲ့ချုပ် အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့သည် အဖွဲ့ချုပ်၏စည်းရုံးရေး

၁ ရဲဘော်လှမျိုး၊ ပါတီတိုင်းတိုက်ပွဲ၊ စာ ၇၁။

၂ ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၁၃၀၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

၃ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၁၈ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၁။

၄ ဌာနချုပ် ခေါင်းဆောင်အချို့တို့၏ မညီညွတ်မှုကြောင့် ဦးဗိုလ် သခင်အုပ်စုများ ဖြစ်ပေါ်နေသည့်အခြေအနေပေါ်တွင် ရန်ကုန်ခရိုင်အတွင်းရှိ တိုက်နယ်ပေါင်းစုံ၏သဘော ထား အကြံပေးတင်ပြတောင်းဆိုချက်များ။ HDR: Political Papers C II(1).
နောင်ကိုးကားလျှင် HDR: Political Papers C II(1). ဟု ညွှန်းမည်။

၅ မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၁၇၊ ၂၄ ဇူလိုင် ၁၉၆၀။

အင်အား ကောင်းမွန်လာစေရန်နှင့် အဖွဲ့ချုပ်မှ ခရိုင်၊ မြို့နယ်၊ အခြေခံအထိ အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့အဆင့်ဆင့်ကို ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းရန် ရည်ရွယ်လျက် ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဇွန်လမှစတင်၍ ဌာနမှူးခြောက်ဦး အား ရွေးချယ်တာဝန်ပေးအပ်ပြီး ဗဟိုစည်းရုံးရေးမှူး ၁၅ ဦးကိုလည်း ရွေးချယ်သည်။ ထို့ပြင် ခရိုင်စည်းရုံးရေးမှူး ၁၁၆ ဦးကို ရွေးချယ်၍ သင်တန်းပေးခဲ့သည်။ စည်းရုံးရေးမှူးများ၏ တာဝန် ထမ်းဆောင်မှုကို ကြီးကြပ်ရန်နှင့် စစ်ဆေးကြည့်ရှုရန်အတွက် ဗဟိုစည်းရုံးရေးမှူး များက တာဝန်ယူရသည်။ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဇူလိုင်လ ၁၈ ရက်နေ့တွင် ခရိုင် စည်းရုံးရေးမှူး ၁၀၄ ဦးကို အပြီးသတ်ရွေးချယ်ကာ လစာနှုန်း ၁၅၀ ကျပ် ချီးမြှင့်၍ ခရိုင်မြို့နယ်များသို့ စေလွှတ်ခဲ့သည်။ ပထမ အဖွဲ့အဆင့်ဆင့်ကို ပြန်လည် ဖွဲ့စည်းရာတွင် ပထမ အခြေခံညီလာခံများကို ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် အောက်တိုဘာလ မတိုင်မီတွင်လည်းကောင်း၊ မြို့နယ်နှင့် ခရိုင်ညီလာခံများကို အောက်တိုဘာလနှင့် နိုဝင်ဘာလအတွင်းတွင်လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ညီလာခံကို ဒီဇင်ဘာလတွင် လည်းကောင်း ကျင်းပရန်စီစဉ်ထားခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ခရိုင်၊ မြို့နယ်များ၌ ဦး ဗိုလ်၊ သခင်အုပ်စုအကွဲအပြဲများ ပျံ့နှံ့ပေါ်ပေါက်နေသောကြောင့် ခရိုင်၊ မြို့နယ်များတွင် ညီလာခံများကို စီစဉ်ထားသည့်အတိုင်း ကျင်းပနိုင်ခြင်းမရှိခဲ့ပေ။ ထို့ကြောင့် ပထမ နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ညီလာခံကို ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလသို့ ပြောင်းရွှေ့ရန် ထပ်မံစီစဉ်ခဲ့ရသည်။^၁

၁ သခင်ပန်းမြိုင် (စီးပွားကုန်သွယ်ရေးဌာန)၊ သခင်သိန်းမောင် (အမျိုးသမီးဌာန)၊ သခင် ချန်ထွန်း (တောင်သူလယ်သမားဌာန)၊ စောလူးလူ (အထွေထွေဌာန)၊ ဦးအုန်းညွန့် (အလုပ်သမားဌာန)၊ ဦးလွန်ပုမ် (လူငယ်ဌာန) တို့ ဖြစ်ကြသည်။

၂ ပထမ အဖွဲ့ချုပ် ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့သည် ဗိုလ်မင်းခေါင်၊ ဗိုလ်တင်မောင်ကြီး၊ သခင်ပန်းမြိုင်၊ သခင်ကျော်ထွန်းနှင့် ဦးဝင်းတို့ကို ဗဟိုစည်းရုံးရေးမှူးများအဖြစ် ရွေးချယ်ရန်ဆုံးဖြတ်ခဲ့သော်လည်း ပထမ အဖွဲ့ဝင်တို့က သဘောမတူသောကြောင့် ဗဟို စည်းရုံးရေးမှူးအဖြစ် ဆောင်ရွက်လိုသူတို့၏ လျှောက်လွှာများကို ပြန်လည်ခေါ်ယူခဲ့သည်။ ထို့နောက် သခင်ဘတင် (ရေနံချောင်း)၊ ဦးစံမောင် (မုံရွာ)၊ သခင်အုန်းဖေ (မကွေး)၊ ဦးဆက် (ဟင်္သာတ)၊ ဦးမောင်မောင် (ကျောင်းကုန်း)၊ ဦးအေးလွင် (ကျိုက်လတ်)၊ ဗိုလ်ဗလ (ချောက်)၊ သခင်အုန်း (အမရပူရ)၊ ရဲဘော်မှတ် (ပြည်)၊ ဦးစိုးမြင့် (ရန်ကုန်)၊ ဦးသန်းမောင် (ဟင်္သာတ)၊ ဗိုလ်ဘမင်း (ရွှေဘို)၊ ဦးလှဒင် (မြစ်ကြီးနား)၊ စောဒွေးအောင် (မြန်အောင်) နှင့် ဦးသိန်းထွန်း (ရမည်းသင်း) တို့ကို ရွေးချယ်ခဲ့ကြသည်။

(က) *The Nation*, 19 June 1960; 17 July 1960. (ခ) *The Guardian*, 19 June 1960.

၃ (က) ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ချုပ်၊ စည်းရုံးရေးညွှန်ကြားလွှာအမှတ် ၃ (၁၉၆၀)။
HDR: Political Papers C II (i).

(ခ) *The Guardian*, 25 November 1960.

ပထမ အဖွဲ့ချုပ် ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင် အဖွဲ့ဝင်တို့က ဦးဗိုလ်သခင်ဟူ၍ အုပ်စုကွဲပြားမှုမရှိကြောင်း မကြာခဏ ဖုံးကွယ်ပြောကြားခဲ့သော်လည်း ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် နိုဝင်ဘာလအတွင်းတွင်မူ ပထမ အဖွဲ့ချုပ်အတွင်း အုပ်စုအချင်းချင်း တင်းမာမှုလျော့ပါးရေးနှင့် အချင်းချင်းပိုမိုနားလည်မှုရရှိရေးအတွက် ခေါင်းဆောင် ကြီးများသည် ထမင်းစားပွဲများကို အပြန်အလှန် တည်ခင်းခဲ့ကြသည်။ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် နိုဝင်ဘာလ ၁၃ ရက်နေ့တွင် သခင်တင် က စတင်၍ ညစာစားပွဲတည်ခင်း ပြီးနောက် ဗိုလ်မှူးအောင် က ပြန်လည်၍ ညစာစားပွဲဖြင့် တည်ခင်းညှိခွဲခဲ့သည်ကို တွေ့ရသည်။ သို့သော်လည်း အုပ်စုတိုက်ပွဲများမှာ မလျော့ပါးခဲ့ချေ။ ပထမ အဖွဲ့ ချုပ်အတွင်း အကွဲအပြဲပြဿနာမှာ တစ်နေ့တခြား တိုးပွားလာခဲ့သည်။

ဤအချိန်တွင်ပင် ဦးနု က လာမည့် ပထမညီလာခံတွင် ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်မှ နုတ်ထွက်၍ သာမန်အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးအဖြစ်သာ ခံယူတော့မည်ဖြစ်ကြောင်း ထုတ်ဖော် ပြောဆိုလာခဲ့သည်။ နုတ်ထွက်မည့် ဦးနု၏နေရာတွင် အစားဝင်၍ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆောင်ရွက်ရန် ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် နိုဝင်ဘာလ ၂၅ ရက်နေ့တွင် သခင်တင်သည် ဗတလစ မှ နုတ်ထွက်လွှာတင်ခဲ့သည်။^၁ ဗတလစ အလုပ်အမှုဆောင် အဖွဲ့ကလည်း သခင်တင်၏ နုတ်ထွက်လွှာကို ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၂၀ ရက်နေ့တွင် လက်ခံခဲ့သည်။ ပထမအဖွဲ့ချုပ်တွင် ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့ဝင်များ အဖြစ်ဖြင့် ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် ဗတလစဌာနချုပ် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဗိုလ်မှူးအောင်၊ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး သခင်ကျော်ထွန်းနှင့် အလုပ်အမှုဆောင်များ ဖြစ်ကြ သော ဗိုလ်မင်းခေါင်၊ ဗိုလ်တင်မောင်ကြီး၊ ဦးသန်းစိန်၊ သခင်ထွန်းအံ့၊ သခင်စံဝေနှင့် သခင်တင်ထွန်းတို့သည်လည်း အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့မှ နုတ်ထွက်စာ တင်ကြသည်။^၂ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် အောက်တိုဘာလအတွင်းကလည်း သခင်ကျော်ထွန်းနှင့် ဗိုလ်တင် မောင်ကြီးတို့သည် စပကသ အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့မှ နုတ်ထွက်ခဲ့ကြသည်။ နိုဝင် ဘာလအတွင်းတွင်လည်း ဗိုလ်မင်းခေါင်၊ ဗိုလ်ဘတင်နှင့် ဗိုလ်မြင့်ဆွေတို့သည် ယူအယ်လ်အို အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့မှ နုတ်ထွက်မည်ဟူသော သတင်းလည်းထွက် လာသည်။^၃

၁ The Guardian, 11, 15 November 1960.

၂ မဏ္ဍိုင်သတင်းစာ၊ ၂၆ နိုဝင်ဘာ ၁၉၆၀။

၃ (က) မဏ္ဍိုင်သတင်းစာ၊ ၂၆ နိုဝင်ဘာ ၁၉၆၀။

(ခ) ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၂၁ ဒီဇင်ဘာ ၁၉၆၀။

(ဂ) The Guardian, 26 November 1960; 21 December 1960.

၄ (က) မဏ္ဍိုင်သတင်းစာ၊ ၂၁ အောက်တိုဘာ ၁၉၆၀၊ ၂၂ နိုဝင်ဘာ ၁၉၆၀။

(ခ) The Nation, 21 October 1960; 22 November 1960.

ပထစ အဖွဲ့ချုပ်ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်မှ ဦးနု နုတ်ထွက်တော့မည်ဟူသောသတင်း ထွက်ပေါ်လာသောအခါ ပထစ အဖွဲ့ချုပ်အား သခင်အုပ်စုက လွှမ်းမိုးကြီးစိုးသွားမည်ကို ဦးဗိုလ်အုပ်စုက စိုးရိမ်လာခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် သခင်တို့၏ ကြီးစိုးလာမည့် အန္တရာယ်ကို ဖြိုဖျက်ရန် ဦးဗိုလ်အုပ်စုဝင်တို့က ကြိုးပမ်းလာကြသည်။ ဦးအုပ်စုဝင် အသက်ကြီးပိုင်း ပုဂ္ဂိုလ်တို့က ဦးနုအား ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်မှ နုတ်ထွက်ခြင်း မပြုရန် တိုက်တွန်းကြ၍ လူငယ်ပိုင်းက ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၆ ရက်နေ့တွင် လျှို့ဝှက်အစည်းအဝေးကျင်းပပြီး သခင်အုပ်စု၏ လွှမ်းမိုးမှုအန္တရာယ်ကို တိုက်ဖျက်ရေးအတွက် အခြေခံအဆင့်မှစ၍ စည်းရုံးကြရန် ဆုံးဖြတ်ချက်ချခဲ့ကြသည်။^၁ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၁၆ ရက်နေ့တွင် ဦးအုပ်စုနှင့် ဗိုလ်အုပ်စုတို့သည် တရားဝင်မဟာမိတ်ပြုကြပြီး စည်းရုံးရေးနယ်များကို ခွဲဝေသတ်မှတ်ခဲ့ကြသည်။^၂

နယ်များတွင် စည်းရုံးရေးလုပ်ငန်းများကို တိုးချဲ့ လုပ်ကိုင်လာသောအခါ ကျိုက်လတ်မြို့နယ်၊ ဖျာပုံမြို့နယ်ကဲ့သို့သော အချို့မြို့နယ်များတွင် သခင်အုပ်စုနှင့် ဦးဗိုလ်အုပ်စုတို့သည် ရိုက်ပွဲများဖြစ်ခဲ့သည်အထိ ပဋိပက္ခဖြစ်လာကြသည်။^၃

ခရိုင်နှင့်မြို့နယ်များတွင်ဖြစ်ပွားခဲ့သော ဦးဗိုလ်နှင့်သခင်တို့၏အုပ်စုတိုက်ပွဲတို့ အနက် သခင်အုပ်စုတို့ကြီးစိုးရာ အင်းစိန်မြို့နယ်တွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် တိုက်ပွဲသည် အပြင်းထန်ဆုံးဖြစ်သည်။ အင်းစိန်တွင် သခင်အုပ်စုကြီးစိုးနေမှုကို ဖြိုခွင်းရန်အတွက် ဦးဝင်းသည် သမိုင်းတိုက်နယ်မှဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်အရွေးခံ၍ ဗမာ့ခေတ်ဦးအုန်းခင်က အင်းစိန်ခရိုင်၊ အတွင်းပဒန်ကျေးရွာမှ ဝင်ရောက်အရွေးခံသည်။ ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၇ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသောညီလာခံများတွင် ဦးဝင်းနှင့်ဦးအုန်းခင်တို့ နှစ်ဦးလုံးအရွေးခံကြရသည်။ သို့ရာတွင် ဦးအုန်းခင်ဝင်ရောက်အရွေးခံသော အတွင်းပဒန်တွင် ပထစအဖွဲ့ဝင် ၁၃၁ ဦးရှိသည့်အနက် ၇၃ ဦးတို့က ရွေးကောက်ပွဲကို ကန့်ကွက်ခဲ့သည်။ ဦးအုန်းခင်၏စည်းရုံးရေးမှုများက ပထစ အဖွဲ့ဝင်များပြည့်ပြည့်စုံစုံတက်ရောက်နိုင်အောင် အချိန်မပေးဘဲ ညီလာခံကို လက်သိပ်ထိုး ကျင်းပခဲ့သဖြင့် ကန့်ကွက်ခြင်းဖြစ်သည်ဟုဆိုသည်။^၄

ကန့်ကွက်ချက်ကြောင့် ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၁၄ ရက်နေ့တွင် သခင်ကျော်ထွန်းကြီးမှူးသော အင်းစိန်ခရိုင် အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့က အတွင်းပဒန် ညီလာခံကို ပြန်လည်ကျင်းပရန်ဆုံးဖြတ်၍ ဗိုလ်လွင် (သခင်အုပ်စု)၊ ဦးချာလီ

၁ The Guardian, 16 December 1960.

၂ The Guardian, 24 December 1960.

၃ The Guardian, 21, 25 January 1961.

၄ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၁၉ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၁။

(ဦးအုပ်စု)၊ ဦးမြသောင်း (ဦးအုပ်စု)၊ ဦးကျော်သိန်း (ဦးအုပ်စု)၊ ဦးကျော်မြင့် (ဦးအုပ်စု) တို့ ကြီးမှူး၍ကျင်းပစေရန် ဆုံးဖြတ်ချက်ချသည်။ ဤဆုံးဖြတ်ချက်ကို ဦးချာလီ၊ ဦးမြသောင်းနှင့်ဦးကျော်သိန်းတို့ကမကျေနပ်သဖြင့် ခရိုင်ပထမအဖွဲ့ချုပ်၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ကိုမလိုက်နာနိုင်ဟု စာပြန်လိုက်ကြသည်။ ဦးအုန်းခင်ကလည်း မိမိအား သခင်ကျော်ထွန်းက မတရားဖိနှိပ်တားမြစ်ထားသည်ဟု ဇန်နဝါရီလ ၁၆ ရက်နေ့တွင် ပထမ အဖွဲ့ချုပ်အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့နှင့် ဦးနုထံသို့တိုင်ကြားခဲ့သည်။

ဦးအုန်းခင်၏တိုင်ကြားစာကိုလက်ခံရရှိသဖြင့် ပထမ အဖွဲ့ချုပ်သည် ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၂၄ ရက်နေ့တွင် တံခါးပိတ်စည်းဝေးပွဲတစ်ရပ်ကိုကျင်းပ၍ အင်းစိန် ခရိုင် အတွင်းပဒန်အမှုနှင့် ပထမအဖွဲ့တွင်း အုပ်စုတိုက်ပွဲဆိုင်ရာ အမှုဆယ်မှုတို့ကို စစ်ဆေးရန် သခင်တင်၊ ဗိုလ်မှူးအောင်နှင့် ဦးဇာရဲလျန်တို့သုံးဦးပါဝင်သောအဖွဲ့ကို တာဝန်ပေးခဲ့သည်။^၁ အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးဖြစ်သော ဦးဇာရဲလျန်သည် ဇန်နဝါရီလ ၃၁ ရက်နေ့တွင် အတွင်းပဒန်သို့သွားရောက်၍ အရှုပ်အထွေးဖြစ်နေသောညီလာခံကို စစ်ဆေးသည်။ သခင်ကျော်ထွန်းအုပ်စုမှ ညီလာခံကန့်ကွက်သူများကို တစ်ဦးချင်း အမည်ခေါ်၍ကန့်ကွက်ကြောင်း လက်မှတ်ထိုးမထိုးစစ်ဆေးရာတွင် အမည်ပါပုဂ္ဂိုလ် ၇၃ ဦးအနက် ကိုးဦးက ညီလာခံကို ကန့်ကွက်သည့်အနေဖြင့် လက်မှတ်ထိုးခြင်း မဟုတ်ဘဲ ပထမ အဖွဲ့ဝင်ကတ်ပြားရမည်ဆိုသောကြောင့် လက်မှတ်ထိုးခြင်းဖြစ်ကြောင်းအစစ်ခံ၍ ငါးဦးက လက်မှတ်ထိုးဝမထိုးရကြောင်းအစစ်ခံသည်။ ကန့်ကွက်ကြောင်းလက်မှတ်ထိုးသူ ၅၉ ဦးက ညီလာခံကျင်းပမည့်အကြောင်းကို မိမိတို့ အုပ်စုအား ဇန်နဝါရီလ ၇ ရက်နေ့နံနက် ၁၀ နာရီအချိန်တွင်အကြောင်းကြားပြီး မွန်းလွဲ ၁ နာရီအချိန်တွင် ညီလာခံကျင်းပသဖြင့် မိမိတို့အုပ်စုမှာအခွင့်အရေးဆုံးရှုံးရသောကြောင့် ကန့်ကွက်ရခြင်းဖြစ်ကြောင်းထွက်ဆိုကြသည်။ ဦးအုန်းခင်အုပ်စုမှကြီးကြပ်ရေးမှူးများက အစစ်ခံရာတွင် အင်းစိန်မြို့နယ် အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့ အစည်းအဝေး၏ ဆုံးဖြတ်ချက်အရ အတွင်းပဒန်ကျေးရွာညီလာခံကို ကြိုတင်အကြောင်းမကြားနိုင်ဘဲ ဇန်နဝါရီလ ၇ ရက်နေ့တွင်ကျင်းပရခြင်းဖြစ်ကြောင်း ထွက်ဆိုသည်။^၂

၁ (က) ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၁၉ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၁။

(ခ) *The Nation*, 17 January 1961.

(ဂ) *The Guardian*, 1 February 1961.

၂ *The Guardian*, 25 January 1961.

၃ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၁ ဖေဖော်ဝါရီ ၁၉၆၁။

စစ်ဆေးတွေ့ရှိသည့်အတိုင်း သခင်တင်၊ဗိုလ်မှူးအောင်နှင့်ဦးဇာရဲလျန်တို့သည် ပထမ အဖွဲ့ချုပ် ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့ထံ အစီရင်ခံခဲ့သည်။ ပထမ အဖွဲ့ချုပ် ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့က ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၁ ရက်နေ့တွင် ထို အစီရင်ခံစာကိုအတည်ပြုကာ အတွင်းဗဟို တွင် ရွေးကောက်ပွဲပြန်လည်ကျင်းပရန် ဆုံးဖြတ်ချက်ချခဲ့သည်။ သခင်ကကျင်းပခဲ့သော ရွေးကောက်ပွဲမှာ ပထမ အဖွဲ့ချုပ်က ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် ပထမ အဖွဲ့အဆင့်ဆင့်ရွေးကောက်ပွဲဥပဒေပုဒ်မ ၄၅ ပါ ဖော်ပြ ချက်ဖြစ်သော “အခြေခံညီလာခံများကိုခေါ်ယူရာ၌ အနည်းဆုံး ၁၅ ရက်ကြိုတင်၍ ...ဘိတ်ကြားရမည်” ဟူသောအချက်နှင့်မညီညွတ်သောကြောင့် ညီလာခံအသစ် ပြန်လည်ကျင်းပရန်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဖြစ်သည်ဟုဆိုသည်။ အင်းစိန်ခရိုင်အလုပ်အမှုဆောင် အဖွဲ့တွင် ညီလာခံကိုဖျက်သိမ်းရန် အာဏာမရှိသဖြင့် ခရိုင်အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ပထမ ဌာနချုပ်အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့ကပယ်ဖျက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ ပထမ အဖွဲ့ချုပ်၏ညွှန်ကြားချက်အတိုင်း အတွင်းဗဟိုတွင် ညီလာခံကို ပြန်လည်ကျင်းပသောအခါ ဦးအုန်းခင်ပင် ပြန်လည်အရွေးခံခဲ့ရသည်။

အင်းစိန်ခရိုင်တွင် ပထမ အုပ်စုတိုက်ပွဲများဆင်နွှဲနေစဉ် ဦးဝင်း၊ ဦးအုန်းခင် နှင့် ဦးဗိုလ်အုပ်စုဝင် ၁၅ ဦးတို့သည် လက်ကမ်းစာစောင်တစ်ခုကိုဖြန့်ဝေခဲ့ကြသည်။ ထိုလက်ကမ်းစာစောင်တွင် ဥက္ကဋ္ဌကြီးဦးနု က ပထမ အဖွဲ့အတွင်း မကောင်းသူများ ကို ထုတ်ပစ်ရန် အရည်အသွေးနှင့်ပြည့်စုံသော လူကောင်းများကိုရွေးချယ်ထည့်သွင်း ရန် လမ်းညွှန်ခဲ့သည်ဟုဖော်ပြထားသည်။ ဤတွင် သခင်အုပ်စုဝင်တို့သည် လက်ကမ်း စာစောင်တွင် ဖော်ပြထားသောအချက်များနှင့် ဦးဝင်း၊ ဦးအုန်းခင်တို့၏ဟောပြော ချက်များကို အရေးယူပေးရန် ပထမ အဖွဲ့ချုပ်ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့သို့ တိုင်ကြားခဲ့သည်။ တိုင်ကြားစာကြောင့် ပထမ အဖွဲ့ချုပ် ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင် အဖွဲ့သည် ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၂၄ ရက်နေ့တွင် အစည်းအဝေးကျင်းပလျက် ပထမ အဖွဲ့ဝင်များလိုက်နာကြရမည့် လမ်းညွှန်ချက်ကိုရေးဆွဲရန် သခင်တင်အား တာဝန်ပေးခဲ့သည်။

သခင်တင်သည် ပထမ အဖွဲ့တွင်း ဒီမိုကရေစီစည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်စာတမ်း ကို ရေးဆွဲ၍ ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့ထံတင်သွင်းသည်။ ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်

၁ (က) ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ၊ ၁၂ ဖေဖော်ဝါရီ ၁၉၆၁။

(ခ) *The Nation*, 12 February 1961.

၂ (က) *The Nation*, 5 March 1961.

(ခ) ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ၊ ၅ မတ် ၁၉၆၁။

၃ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၂ ဖေဖော်ဝါရီ ၁၉၆၁။

အဖွဲ့က သခင်တင် ရေးဆွဲတင်သွင်းသော စည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်စာတမ်းနှင့် ဗဟို စည်းရုံးရေးကော်မတီကရေးဆွဲသည့် သင်းခွဲဂိုဏ်းခွဲပြုသူများအား အရေးယူမည့် စည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်များကို ပူးတွဲလျက် ကြေညာချက်မူကြမ်းကို ရေးဆွဲခဲ့သည်။ ထို့နောက် ဗိုလ်မှူးအောင်၊ သခင်တင်နှင့် ဒေါက်တာဦးမောင်တို့၏ သဘောတူညီချက်ကိုယူပြီး ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၆ ရက်နေ့စွဲဖြင့် အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး သခင်ကျော်ထွန်း က ထုတ်ဝေခဲ့သည်။^၁ ထိုစည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်စာတမ်းတွင်ပါရှိသော အဖွဲ့တွင်းဒီမိုကရေစီအင်္ဂါရပ်များမှာ

- (၁) အဖွဲ့တွင်း၌ အဖွဲ့ချုပ်၏ (က) ဝါဒ (ခ) စည်းမျဉ်း (ဂ) လမ်းစဉ်နှင့် (သ) ဆုံးဖြတ်ချက်များကိုလွတ်လပ်စွာ ဆွေးနွေးဝေဖန်နိုင်မှု၊
- (၂) အခြေခံမှအဖွဲ့ချုပ်အထိ အဆင့်ဆင့်အယူခံနိုင်မှု၊
- (၃) သတ်မှတ်ထားသောစည်းမျဉ်းနှင့်အညီ အခြေခံမှအဖွဲ့ချုပ်အထိ အဆင့်ဆင့်လျှို့ဝှက်ဆန္ဒပေးသော နည်းစနစ်များဖြင့် မိမိကြိုက်နှစ်သက်ရာ အဖွဲ့ဝင်များကိုတာဝန်ခံနေရာများအတွက် ရွေးကောက်တင်မြှောက်နိုင်မှု၊ မိမိအရွေးခံနိုင်မှု^၂

တို့ဖြစ်ကြသည်။ လမ်းညွှန်ချက်ပါပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်များရွှေ့ပြောင်းရမည်အချက်များမှာ

- (၁) အဖွဲ့တွင်း၌သာ ဆွေးနွေးဝေဖန်ရမည့်ကိစ္စကို အဖွဲ့ပြင်ပ၌ ဆွေးနွေးဝေဖန်ခြင်း၊ စာရွက်စာတမ်းရိုက်နှိပ်ဝေငှပြီး သတင်းစာတွင်ထည့်ခြင်း၊
- (၂) အဖွဲ့ဝင်အချင်းချင်း မဟုတ်မတရားပြောဆိုခြင်း၊ တီးတိုးဝါဒဖြန့်ခြင်း၊
- (၃) အဖွဲ့တွင်း၌သင်းခွဲ၊ ဂိုဏ်းခွဲမှုများကို တရားမဝင်သောနည်းများဖြင့်တည်ထောင်ခြင်း၊ ဖွဲ့စည်းခြင်း၊
- (၄) အဖွဲ့ဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ခုခုကို မလိုက်နာခြင်း၊

^၁ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၂ ဖေဖော်ဝါရီ ၁၉၆၁။

^၂ (ပထစ) အဖွဲ့ဝင်များလိုက်နာရန်ညွှန်ကြားချက်၊ ညွှန်ကြားလွှာအမှတ် ၁ (၆၁)။ HDR: Political Papers X 1 (u). နောင်ကိုးကားလျှင် HDR: Political Papers X 1 (u) ဟု ညွှန်းမည်။

(၅) လွတ်လပ်စွာ ယှဉ်ပြိုင်အရွေးခံရာတွင် ဖြစ်စေ၊ အများဆန္ဒကိုယူရာတွင် ဖြစ်စေ (က) အကြမ်းဖက်ခြင်း (ခ) ခြိမ်းခြောက်ခြင်း (ဂ) တံခိုးလက်ဆောင်ပေးခြင်း၊ စည်းမျဉ်းနှင့်ဆန့်ကျင်သောနည်းလမ်းများကို အသုံးပြုခြင်း၊

(၆) အဖွဲ့တွင်း ဒီမိုကရေစီအရ လိုက်နာဆောင်ရွက်ရာတွင် နိုင်သည့်ဘက်က ရှုံးသူအား အနိုင်ကျင့်ခြင်း၊ ရှုံးသူကလည်း နိုင်သူများ၏အဖွဲ့တွင်း စည်းကမ်းနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ချက်များကို ဆန့်ကျင်ခြင်း၊

(၇) အဖွဲ့ချုပ်၏ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံစည်းမျဉ်းဥပဒေနှင့် အခါအားလျော်စွာ ချမှတ်ထားသော ညွှန်ကြားချက်၊ ထုတ်ပြန်ချက်နှင့်စည်းကမ်းဥပဒေများကိုဖောက်ဖျက်ကျူးလွန်ခြင်း

တို့ဖြစ်ကြသည်။ ဤရှောင်ကြဉ်ရမည့် အချက်များကို ကျူးလွန်ဖောက်ဖျက်သော အဖွဲ့ဝင်တို့ကို ပြစ်မှုအမျိုးအစားနှင့် အကြီးအသေးကိုကြည့်၍

(၁) အဖွဲ့တွင်းရရှိထားသော အဆင့်အတန်းမှ ကာလအပိုင်း အခြားဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ကာလအပိုင်း အခြား မရှိဘဲ ဖြစ်စေ လျှော့ချခြင်း၊ ရပ်စဲခြင်း၊

(၂) နှစ်ကာလအပိုင်းအခြားနှင့်အဖွဲ့ဝင်အဖြစ်မှရပ်စဲခြင်း၊

(၃) အဖွဲ့ဝင်အဖြစ်မှ ရာသက်ပန်ထုတ်ပယ်ခြင်း ခံရမည်

ဟု ဖော်ပြထားသည်။^၁

ပထမ အဖွဲ့ချုပ်က အဖွဲ့ဝင်များ လိုက်နာရမည့် ညွှန်ကြားချက်များကို ထုတ်ပြန်ခဲ့သော်လည်း ဦးဗိုလ်နှင့်သခင်တို့၏ အုပ်စုတိုက်ပွဲများမှာ ရပ်တန့်မသွားဘဲ တိုးပွား၍ပင်လာခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် မြို့နယ်နှင့် ခရိုင်ညီလာခံများကို စီစဉ်ထားသည့်အတိုင်း မကျင်းပနိုင်ခဲ့ပေ။ သို့ဖြင့် နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ပထမ ညီလာခံကျင်းပရေးကိုလည်း ရွှေ့ဆိုင်းခဲ့ရပြန်သည်။ မကြာမီတွင်ပင် ဦးနုသည် ပထမ အဖွဲ့ချုပ်ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်မှ နုတ်ထွက်လွှာကို တင်သွင်းခဲ့သည်။ နုတ်ထွက်လွှာတွင် ဦးနုက မိမိသည် ပထမ အဖွဲ့ချုပ်ဥက္ကဋ္ဌနေရာတွင် တာဝန်ကျေပွန်စွာ မထမ်းဆောင်နိုင်သောကြောင့် ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်မှနုတ်ထွက်ခွင့်ပြုရန်၊ မိမိနုတ်ထွက်သည့်အခါ ပထမ အဖွဲ့ကြီး

၁ HDR: Political Papers X 1 (u).

ကို ဥမကွဲသိုက်မပျက်စည်းလုံးညီညွတ်စွာဖြင့် အင်အားကြီးမားအောင် လုပ်ဆောင်ကြရန် ဖော်ပြထားသည်။

၁၉၆၁ ခုနှစ် မတ်လ ၁၆ ရက်နေ့တွင် သတင်းထောက်များက ဦးနုနှင့် တွေ့ဆုံ၍မေးမြန်းရာတွင် ဦးနု က “ကျုပ်အနေနဲ့ ပထမ ဥက္ကဋ္ဌရာထူးကို ယူထားပြီး ဥက္ကဋ္ဌတာဝန်ကို မထမ်းဆောင်နိုင်တာ ခုနစ်ပတ်လောက်ရှိသွားပြီ။ တာဝန်ကို မယူနိုင်တဲ့အတူတူနုတ်ထွက်လိုက်တာဘဲ” ဟု ထုတ်ဖော်ပြောကြားခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ပါတီဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်မှ ဦးနုနုတ်ထွက်ခြင်းမှာ ပထမ အဖွဲ့အတွင်း အုပ်စုကွဲပြားမှုကြီးထွားလာခြင်းကို မလိုလားမနုတ်မြို့၍ ဖြစ်သည်ဟု လူအများက ယူဆခဲ့ကြသည်။ ပထမ အဖွဲ့ချုပ်အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးကလည်း ဦးနု မှာ ပထမ အဖွဲ့အတွင်း အကွဲအပြဲများ ဖြစ်ပေါ်နေခြင်းကြောင့် စိတ်မသက်မသာဖြစ်ခဲ့ရသည်ဟု ထင်မှတ်ကြောင်း၊ ဦးနု သည် ဒီမိုကရေစီနည်းအရ ယှဉ်ပြိုင်ခြင်းကို ခွင့်ပြုကြောင်း၊ သို့သော် တစ်ဖက်နှင့်တစ်ဖက် အလွန်အကျွံ ပဋိပက္ခဖြစ်လာသည်ကို အလွန်အမင်း စိတ်မချမ်းမြေ့ခဲ့ကြောင်း ပြောကြားသည်။

ဦးနု၏ နုတ်ထွက်စာကြောင့် ပထမ အဖွဲ့ချုပ် ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့ဝင်များ၏ အရေးပေါ်အစည်းအဝေးတစ်ရပ်ကို မတ်လ ၁၅ ရက်နေ့ ညနေ ၅ နာရီအချိန်တွင် ကျင်းပခဲ့သည်။ ထိုအစည်းအဝေးသို့ ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့ဝင် ၂၉ ဦးရှိသည့်အနက် ၂၀ တက်ရောက်ခဲ့သည်။ အစည်းအဝေးမတက်သူတို့တွင် ဦးနုလည်း ပါဝင်သည်။ အစည်းအဝေးသို့ တက်ရောက်ကြသူတို့မှာ ပထမတွင် ဦးနု၏နုတ်ထွက်လွှာကို လက်ခံလိုသူများနှင့် လက်မခံလိုသူများဟူ၍ ကွဲပြားနေသည်။ တစ်နာရီကြာမျှ ဆွေးနွေးကြပြီးသည့်နောက်တွင် တညီတညွတ်

၁ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၁၆ မတ် ၁၉၆၁။

၂ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၁၇ မတ် ၁၉၆၁။

၃ *The Nation*, 16 March 1961.

၄ အရေးပေါ်အစည်းအဝေးသို့ တက်ရောက်ကြသော ဦးစီးအဖွဲ့ဝင်တို့မှာ သခင်တင် (ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ)၊ သခင်ကျော်ထွန်း (အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး)၊ ဗိုလ်မင်းခေါင်၊ သခင်ပန်းမြိုင်၊ ဗိုလ်တင်မောင်ကြီး (တွဲဖက်အတွင်းရေးမှူးများ)၊ သခင်တင်မောင်၊ ဒေါက်တာဦးမောင်၊ ဦးရာရှစ်၊ သခင်သိန်းမောင်၊ သခင်ချန်ထွန်း၊ သခင်ထွန်းအံ့၊ ဦးကင်ဦး၊ ဦးချမ်းသာ၊ စောလူးလူ၊ ဗိုလ်ဘတင်၊ ဦးသန်းစိန်၊ ဗိုလ်မှူးထင်ပေါ်၊ ဦးဇာရဲလျန်၊ ဦးမြ (ဟင်္သာတ) နှင့် မန်းထွန်းရုံတို့ ဖြစ်ကြသည်။ အစည်းအဝေးသို့ တက်ရောက်ရန် ပျက်ကွက်သူတို့မှာ ဦးနု (ဥက္ကဋ္ဌ)၊ ဗိုလ်မှူးစောဝင် (ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ)၊ ဦးဝင်း (ဘဏ္ဍာရေးမှူး)၊ ဦးသစော၊ ဦးသွင်၊ ဦးချစ်ဖေ၊ ဆမားဒူဝါဆင်ဝါးနောင်၊ ဦးအုန်းညွန့်နှင့်သခင်စံဝေတို့ဖြစ်ကြသည်။ *The Guardian*, 16 March 1961.

တည်းသော သဘောတူညီချက်ကို ရရှိခဲ့သည်။ ထိုသဘောတူညီချက်မှာ ပထမ နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ညီလာခံပြီးစီးသည်အထိ ဦးနုအား ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်မှ နုတ်ထွက်ခြင်း မပြုဘဲ ကျန်အမှုဆောင်များအားလုံး နုတ်ထွက်ကြရန်နှင့် ဥက္ကဋ္ဌက သဘောကျ ကျေနပ်သော ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့ကို ရွေးချယ်ခန့်ထား၍ ပထမ တာဝန်ကို ဆက်လက်ယူသွားရန်ဟူ၍ ဖြစ်သည်။^၁ ထိုအစည်းအဝေးပြီးသည့်နောက်တွင် သခင် အုပ်စုမှ သခင်ကျော်ထွန်း၊ သခင်ချန်ထွန်း၊ သခင်ပန်းမြိုင်၊ သခင်တင်မောင်၊ ဒေါက်တာဦးမောင်၊ ဦးသိန်းမောင် စသည်တို့သည် အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး သခင်ကျော်ထွန်း၏ ရုံးခန်းတွင် အကြိတ်အနယ်ဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်ဟု ဆိုသည်။^၂

ပထမ အဖွဲ့ချုပ်အလုပ်အမှုဆောင်တစ်ဖွဲ့လုံး နုတ်ထွက်သော အဖွဲ့ဝင် ၂၄ ဦး^၃ လက်မှတ်ရေးထိုးထားသည့်စာကို ၁၉၆၁ ခုနှစ်မတ်လ ၁၇ ရက်နေ့တွင် သခင်တင်ကိုယ်တိုင် ဥက္ကဋ္ဌဦးနုလက်သို့ ပေးအပ်ခဲ့သည်။ ထိုစာတွင်

ဥက္ကဋ္ဌကြီးသည် ပထမကို စတင်၍ ပျိုးထောင်ခဲ့သော ပုဂ္ဂိုလ်ကြီး ဖြစ်ပြီး ပါတီတွင်းသန့်ရှင်းရေး၊ ဒီမိုကရေစီအုတ်မြစ်ချရေးတို့ကို ဆောင်ရွက်ရဦးမည်ဖြစ်ရာ ယခုအချိန်တွင် အကောင်အထည်မပေါ် သေးသောကြောင့် ဥက္ကဋ္ဌကြီးက ဆက်လက်၍ အကောင်အထည် ဖော်နိုင်ရန်အတွက် အလုပ်အမှုဆောင်တဖွဲ့လုံး နုတ်ထွက်ပေးရခြင်း ဖြစ်ကြောင်း^၄

ဖော်ပြထားသည်။ ဤနုတ်ထွက်စာနှင့် ပတ်သက်၍ မည်သို့သဘောထားသည်ကို ၁၉၆၁ ခုနှစ်မတ်လ ၂၁ ရက်နေ့တွင်မှ အဖြေပေးမည်ဟု ဦးနုက သတင်းထောက် များအား ကတိပေးခဲ့သည်။^၅

၁ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၁၆ မတ် ၁၉၆၁။

၂ ယင်း

၃ လက်မှတ်ရေးထိုးသူတို့မှာသခင်တင်၊ သခင်ကျော်ထွန်း၊ဗိုလ်မင်းခေါင်၊ဗိုလ်တင်မောင်ကြီး၊ သခင်တင်မောင်၊ ဒေါက်တာဦးမောင်၊ ဦးရာရှစ်၊ သခင်သိန်းမောင်၊ သခင်ချန်ထွန်း၊ သခင်ထွန်းအံ၊ သခင်စံဝေ၊ ဦးတင်ဦး၊ ဦးချမ်းသာ၊ စောလူးလူ၊ ဦးမြ (ဟင်္သာတ)၊ ဦးဘစော၊ ဦးဇာရဲလျန်၊ ဦးသန်းစိန်၊ ဗိုလ်မှူးထင်ပေါ်၊ မန်းထွန်းရုံ၊ ဦးချစ်ဖေ၊ ဦးဝင်း၊ သခင်ပန်းမြိုင်နှင့် ဗိုလ်ဘတင်တို့ ဖြစ်ကြသည်။ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၁၈ မတ် ၁၉၆၁။

၄ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၁၈ မတ် ၁၉၆၁။

၅ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၁၉ မတ် ၁၉၆၁။

၁၉၆၁ ခုနှစ်မတ်လ ၂၀ ရက်နေ့တွင် ဦးနုသည် အထူးသတင်းစာ ရှင်းလင်းပွဲတစ်ရပ်ကို ကျင်းပသည်။ ထိုသတင်းစာရှင်းလင်းပွဲတွင် ဦးနုက ပထမ အဖွဲ့ချုပ်ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်တစ်ဖွဲ့လုံး နုတ်ထွက်သည့်ကိစ္စနှင့် ပတ်သက်သော ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ဤသတင်းစာရှင်းလင်းပွဲ ကျင်းပမည့် နံနက်တွင်မှ ချမှတ်နိုင်ခဲ့ကြောင်း၊ ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်တစ်ဖွဲ့လုံး နုတ်ထွက်ကြပြီး မိမိကိုသာ ဆက်လက် ဆောင်ရွက်စေမည့်နည်းမှတစ်ပါး အခြားနည်းလမ်း ရှိမရှိကို သခင်တင်အား မေးမြန်းရာတွင် မရှိဟု အဖြေပေးခဲ့ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် ပထမ နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ညီလာခံကြီးအထိ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆောင်ရွက်ပေးမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ စည်းရုံးရေး တာဝန်ခံအဖြစ် ဦးအုန်း၊ ငွေထိန်းအဖြစ် ဦးဇာရဲလျှန်နှင့် အတိုင်ပင်ခံများအဖြစ် သခင်တင်၊ ဗိုလ်မှူးအောင်၊ ဒေါက်တာ ဦးမောင်နှင့် ဆမားဒူဝါဆင်ဝါးနောင် တို့ကို ခန့်ထားမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ၁၉၆၁ ခုနှစ်အတွင်း ခရိုင်ညီလာခံများကျင်းပ၍ ၁၉၆၂ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ပထမညီလာခံကြီးကို ကျင်းပမည်ဟုခန့်မှန်း ကြောင်း ပြောကြားသည်။ ဤသို့ဖြင့် ဦးနုခေါင်းဆောင်သော ပထမ ထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့ဟူ၍ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ရသည်။

ပထမ ထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့တွင် စည်းရုံးရေးမှူးချုပ်အဖြစ် ဆောင်ရွက်မည့် ဦးအုန်း သည် ၁၉၆၁ ခုနှစ် မတ်လ ၃၁ ရက်နေ့ညနေတွင် ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု၏ အကြံ ပေးအရာရှိအဖြစ်မှ နုတ်ထွက်သည်။ ပြီလ ၁ ရက်နေ့မှစတင်၍ ပထမ ထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့၏ စည်းရုံးရေးမှူးချုပ်လုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။^၁ ထိုအချိန်အထိ ပထမ အဖွဲ့ချုပ်က ညီလာခံကျင်းပရန်ခွင့်ပြုပြီးသော မြို့နယ်ပေါင်း မှာ ၁၉၈ မြို့ဖြစ်၍ ကျင်းပပြီးစီးခဲ့သော မြို့နယ်ပေါင်းမှာ ၁၁၂ မြို့ ဖြစ်သည်။ ညီလာခံကျင်းပပြီးစီးသောမြို့နယ်များအနက် အဖွဲ့ချုပ်ကစစ်ဆေးပြီး အသိအမှတ် ပြုခဲ့သောမြို့ပေါင်းမှာ ၃၁ မြို့ဖြစ်၍ စစ်ဆေးဆဲမြို့များမှာ ၈၁ မြို့ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။^၂

၁၉၆၁ ခုနှစ် ပြီလ ၄ ရက်နေ့တွင် ပထမ ထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌ ဦးနုသည် ပထမ ပြန်လည်စည်းရုံးရေးကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့ဝင် များနှင့် ပထမအဖွဲ့ချုပ် ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်ဟောင်းများကို ဝင်ဒါမီယာရှိ ဝန်ကြီးချုပ်နေ အိမ်သို့ ဖိတ်ကြားလျက် ဆွေးနွေးပွဲနှင့် ထမင်းလက်ဆုံစားပွဲ

၁ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၂၁ မတ် ၁၉၆၁။

၂ (က) ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၁ ပြီ ၁၉၆၁။

(ခ) ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၂ ပြီ ၁၉၆၁။

၃ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၄ ပြီ ၁၉၆၁။

တစ်ရပ်ကို ကျင်းပခဲ့သည်။ ဆွေးနွေးပွဲသို့ ဦးနု၊ ဦးအုန်း၊ ဦးဇာရဲလျှန်၊ သခင်တင်၊ ဒေါက်တာ ဦးမောင်၊ ဆမား ဒူဝါဆင် ဝါးနောင်၊ သခင်ကျော်ထွန်း၊ သခင်သိန်းမောင်၊ သခင်ချန်ထွန်း၊ ဦးချစ်ဖေ၊ ဦးချမ်းသာ၊ ဦးဘင်ဦး၊ စောလူးလူ၊ ဦးအုန်းညွန့်၊ ဦးသန်းစိန်၊ ဦးဝင်း၊ ဦးမြ (ဟင်္သာတ)၊ မန်းထွန်းရှုံ၊ ဗိုလ်မင်းခေါင်၊ ဗိုလ်ဘတင်၊ ဗိုလ်မှူးထင်ပေါ်၊ သခင်တင်မောင်၊ ဦးရာရှစ်၊ ဦးသွင်၊ သခင်ထွန်းအံ့နှင့် ဦးဘစောတို့ တက်ရောက်ကြသည်။ ခရီးထွက်နေကြသော ဝန်ကြီး ဗိုလ်မှူးအောင်၊ ဗိုလ်တင်မောင်ကြီး၊ သခင်ပန်းမြိုင်နှင့် သခင်စံဝေတို့ မတက်ရောက်နိုင်ကြပေ။ ဆွေးနွေးပွဲတွင် ဦးနုက ပထမ အဖွဲ့ကြီး ကြံ့ခိုင်ရန်နှင့် အဖွဲ့ချုပ်ကြီးအား တိုင်းပြည်က လေးစားလာစေရန် ဝိုင်းဝန်း လုပ်ကိုင်ကြဖို့ တိုက်တွန်းပြောကြားသည်။ စည်းရုံးရေးမှူးချုပ် ဦးအုန်းက ၎င်းရေးဆွဲထားသော တစ်နှစ်အတွင်း စည်းရုံးရေးလုပ်ငန်းစဉ်များကို တင်ပြ၍ ၁၉၆၂ ခုနှစ် မတ်လ ပထမပတ်အတွင်း နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ညီလာခံကျင်းပနိုင်မည့် အစီအစဉ်များကို တင်ပြသည်။ ဦးအုန်း၏ တင်ပြချက်ကို အပြန်အလှန် ဆွေးနွေးကြပြီး ၁၁ လအတွင်း အပြီးဆောင်ရွက်ရန် ဆုံးဖြတ်ကြသည်။ ဆက်လက်၍ ဦးနုက ပထမ အဖွဲ့ချုပ်အတွင်းသို့ ဝင်လိုသူတိုင်း ဝင်ခွင့်ရစေရန် ဆောင်ရွက်ပေးမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ အဖွဲ့ ဝင်သစ်များကို စိစစ်၍ ညီလာခံများကျင်းပရန် စီစဉ်ပေးမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ကျင်းပပြီးသော ညီလာခံအသီးသီးကို ယခုအတိုင်းလက်ခံထားမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ အခြေခံ ပထမ အဖွဲ့တစ်ခုခုတွင် တိုးလာသောအဖွဲ့ဝင်သစ်များသည် မူလအဖွဲ့ဝင်ဦးရေ၏ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းထက် ကျော်လွန်လျှင် ထိုအခြေခံအဖွဲ့၏ညီလာခံကို ပြန်လည်ကျင်းပပေးမည်ဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားသည်။ ထိုဆွေးနွေးပွဲတွင်ပင် ပထမပြန်လည်စည်းရုံးရေးနှင့် ညီလာခံများကျင်းပရေးအတွက် အချိန်ဇယားရေးဆွဲရန် သခင်တင်၊ စည်းရုံးရေးမှူးချုပ် ဦးအုန်း၊ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးခဟောင်း၊ သခင်ကျော်ထွန်းနှင့် ၎င်းနှစ်သက်သူ တစ်ဦး၊ တွဲဖက်အတွင်း ရေးမှူးဟောင်း ဗိုလ်မင်းခေါင်နှင့် နှစ်သက်သူတစ်ဦး၊ စုစုပေါင်း ခြောက်ဦးပါဝင်သည့် ကော်မတီကို ဖွဲ့စည်းလိုက်သည်။

၁ (က) နိုင်ငံလုံးရှိ ခရိုင်နှင့်မြို့နယ် ပထမအဖွဲ့ဝင်အားလုံးထံ ၁၉၆၁ ခု ဧပြီလ ၄ ရက်နေ့စွဲဖြင့် ဖြန့်ဝေသော စည်းရုံးရေးမှူးချုပ် ဦးအုန်း၏ အစီရင်ခံစာ (၆၁)။

HDR: Political Papers X 1 (w).

(ခ) ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၅ ဧပြီ ၁၉၆၁။

(ဂ) *The Guardian*, 5 April 1961.

၂ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၅ ဧပြီ ၁၉၆၁။

ခြောက်ဦးကော်မတီသည် ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဧပြီလ ၁၀ ရက်နေ့တွင် ပထမ အဖွဲ့ချုပ်၌အစည်းအဝေးတစ်ရပ် ကျင်းပသည်။ သခင်တင်က သဘာပတိအဖြစ် လည်းကောင်း၊ ဦးအုန်းက အတွင်းရေးမှူး အဖြစ်လည်း ကောင်း ဆောင်ရွက်၍ ဦးဗိုလ်အုပ်စုမှ ဦးဝင်း၊ ဗိုလ်မင်းခေါင်နှင့်သခင်အုပ်စုမှ သခင်ကျော်ထွန်းတို့ တက်ရောက်ကြသည်။ ထိုအစည်းအဝေးတွင် စည်းရုံးရေးတာဝန်ခံများအဖြစ် ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲရန်အခြေခံအတွက် ဦးဗိုလ်အုပ်စုမှတစ်ဦးနှင့် သခင်အုပ်စုမှတစ်ဦးရွေးချယ်ရန်၊ မြို့နယ်နှင့်ခရိုင်တို့တွင် ဦးဗိုလ်အုပ်စုမှသုံးဦးနှင့် သခင်အုပ်စုမှသုံးဦးစီရွေးချယ်ရန်တို့ကို ဆုံးဖြတ်သည်။ ထို့နောက် စည်းရုံးရေးလုပ်ငန်းများကို ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဇွန်လ ၁ ရက်နေ့မှစတင်၍ အောက်တိုဘာလ ၃၁ ရက်နေ့အထိ ငါးလအတွင်း ဆောင်ရွက်ရန်၊ ပထမအခြေခံညီလာခံများကို ၁၉၆၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလအတွင်း တွင်လည်းကောင်း၊ မြို့နယ်ညီလာခံများကို ဖေဖော်ဝါရီလ ၁ ရက်နေ့မှ ၁၅ ရက်နေ့အတွင်းတွင်လည်းကောင်း၊ ခရိုင်ညီလာခံများကို ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၆ ရက်နေ့မှ ၂၈ ရက်နေ့အတွင်းတွင်လည်းကောင်း ကျင်းပရန် သတ်မှတ်ပေးခဲ့သည်။ ပထမ နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ညီလာခံကြီးကိုမူ ၁၉၆၂ ခုနှစ် မတ်လ ပထမပတ်အတွင်း ကျင်းပနိုင်လိမ့်မည်ဟု မှန်းဆခဲ့သည်။ အခြေခံ၊ မြို့နယ်နှင့်ခရိုင်ညီလာခံများ ကျင်းပပြီးစီးမှု နှောင့်နှေးခဲ့လျှင် မတ်လ ဒုတိယပတ်နှင့်တတိယပတ်အထိ ရွှေ့ဆိုင်းရဖွယ်ရှိသည်ဟု ခန့်မှန်းသည်။

ခြောက်ဦးကော်မတီ၏ ပထမ ပြန်လည်စည်းရုံးရေးလုပ်ငန်းမှာ မကြာမီတွင်ပင် အခက်အခဲများနှင့် ရင်ဆိုင်ရတော့သည်။ ပထမ အဖွဲ့ချုပ်က တစ်လ ၁၅၀ ကျပ်ချီးမြှင့်ထားသော စည်းရုံးရေးမှူး ၁၀၀ ကျော်အနက် ၅၀ ကျော်တို့သည် ပထမအဖွဲ့ချုပ်၌ ဆက်လက်တာဝန်မယူလိုသဖြင့် နုတ်ထွက်လိုက်ကြပြီး ဦးဗိုလ်အုပ်စု အနိုင်ရရေးအတွက် စေတနာ့ဝန်ထမ်းမှူးများအဖြစ်ဖြင့် လုပ်ကိုင်ကြမည်ဟူသော သတင်းထွက်လာခဲ့သည်။

ဦးဗိုလ်အုပ်စုဝင်အများအပြားမှာ နိုင်ငံရေးနယ်အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်လာခဲ့သည်မှာ မကြာသေးသဖြင့်တစ်ကြောင်း၊ ပထမ အဖွဲ့ချုပ်နှင့် ပထမနှင့် ဆက်နွှယ်နေသော လူထုလူတန်းစားအဖွဲ့အစည်းများပေါ်တွင် ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုများစွာ မရှိသေးသဖြင့် တစ်ကြောင်း ဦးဗိုလ်အုပ်စုသည် အဖွဲ့ဝင်အများအပြား၏ ထောက်ခံမှုကိုရရှိစေနိုင်ရန် ရည်ရွယ်လျက် ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဧပြီလ ၁၈ ရက်နေ့တွင် ဦးဝင်း

၁ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၁၁ ဧပြီ ၁၉၆၁။

၂ (က) ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၁၁ ဧပြီ ၁၉၆၁။

(ခ) စည်းရုံးရေးအစီအစဉ်နှင့် စည်းရုံးရေးနှင့်ညီလာခံအချိန်ဇယား (၆၁)။

HDR: Political Papers X I (x).

၃ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၁၁ ဧပြီ ၁၉၆၁။

နှင့် ဗိုလ်မင်းခေါင်တို့၏လက်မှတ်များဖြင့် ညွှန်ကြားလွှာတစ်စောင်ကို ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ထိုညွှန်ကြားလွှာတွင် အာဏာလက်ရှိပုဂ္ဂိုလ်တစ်စု၏ အာဏာရှင်မှုကြောင့် ဖဆပလ နှစ်ခြမ်းကွဲခဲ့ရကြောင်း၊ အာဏာရှင်သူတို့ပင် နောက်ဆုံးတွင်အရေးနိမ့်ခဲ့ရကြောင်း၊ ဦးနုက သန့်ရှင်း ဖဆပလကိုဦးဆောင်၍ အခြေအနေပြန်လည်ထိန်းသိမ်းခဲ့ရကြောင်း၊ ဦးနုက မိမိ၏အဖွဲ့ဝင်တို့အား တိုင်းပြည် အပေါ် သစ္စာရှိ ကြရန် ဆော်ဩတိုက်တွန်းသော်လည်း အချို့နိုင်ငံရေးသမားတို့သည် အလွဲသုံးစားမှုနှင့် ပြန်ပေးမှုတို့ကိုပင် ကျူးလွန်နေကြကြောင်း၊ ဤမကောင်းမှုဒုစရိုက်ကောင်းများကို ပထစအဖွဲ့မှ သန့်စင်ရန် အရေးကြီးကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် အခြေခံညီလာခံမှ နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာညီလာခံအထိဖြစ်သော အဆင့်တိုင်းတွင် အနိုင်ရရှိရေးအတွက် အစွမ်းကုန်ကြိုးပမ်းကြရန်၊ စည်းရုံးရေးမှူးများအား လျှို့ဝှက်အဖွဲ့များဖွဲ့စည်း၍ ခရိုင်တိုင်းတွင်ရှိသောအဖွဲ့များကို ပံ့ပိုးကူညီရန်၊ အုပ်စုခွဲ၍စည်းရုံးနေမှုကို မပေါက်မကြားအောင် ထိန်းသိမ်းရန်၊ ဖျက်သိမ်းထားသော ပြည်ထောင်စုအမျိုးသမီး အဖွဲ့နှင့် ပြည်ထောင်စုလူငယ်အဖွဲ့ဝင်တို့ကို ပြန်လည်သိမ်းသွင်းစည်းရုံး၍ တစ်ဖက်အုပ်စုမှ စည်းရုံးသိမ်းသွင်းထားသောအဖွဲ့ဝင်သစ်များကို ဆန့်ကျင်ကြရန် ညွှန်ကြားထားသည်။

အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးဟောင်း သခင်ကျော်ထွန်း က ဧပြီလ ၄ ရက်နေ့ နှင့်ဧပြီလ ၁၀ ရက်နေ့များတွင် ကျင်းပသည့်ဆွေးနွေးပွဲများမှ ချမှတ်ခဲ့သော စည်းရုံးရေးအစီအစဉ်အရ ဦးဗိုလ်အုပ်စုနှင့် သခင်အုပ်စုနှစ်စုမှ ကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်သော စည်းရုံးရေးအဖွဲ့များဖွဲ့စည်းရန် အခြေခံမြို့နယ် ခရိုင်အသီးသီးအတွက် အုပ်စုကိုယ်စားလှယ်များအမည်စာရင်းတောင်းခံခဲ့သောစည်းရုံးရေးမှူးချုပ် ဦးအုန်း၏စာကို ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဧပြီလ ၂၉ ရက်နေ့စွဲဖြင့် ပြန်ကြားရာတွင်

ကျွန်တော့်အနေဖြင့် မည်သည့်အခါမှအုပ်စုဖွဲ့ခြင်း၊ အုပ်စုအသွင်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိခဲ့ပါ။ ၎င်းအပြင် မူသဘောကင်းလွတ်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးတိုက်ပွဲမျိုးလည်း မပြုလုပ်ခဲ့... ကျွန်တော်အနေဖြင့် မည်သည့်အုပ်စုဖွဲ့စည်းခြင်း မရှိသဖြင့် နိုင်ငံရေးလုပ်ဘော်လုပ်ဘက် ရဲဘော်များအနေမှအပ သခင်အုပ်စုကိုယ်စားလှယ်အဖြစ်ပေးရန် ကျွန်တော့်တွင်လူမရှိပါကြောင်း၊ အကယ်၍ ကျွန်တော့်တွင်တာဝန်အလျှောက် ဆောင်ရွက်ဆဲအချိန်တွင် အုပ်စုသဘောပါဝင်သည့် အပြုအမူမျိုးများကျွန်တော်ပြုမူခဲ့သည်ကို လူကြီးမင်းတို့ တွေ့ရှိထားပါကလည်း ကျွန်တော့်အားမေးမြန်းပါလျှင် ဖြေရှင်းရန်အသင့်ပင်ဖြစ်ကြောင်း၊

ဖော်ပြထားသည်။နယ်များတွင် ပထမအဖွဲ့ဝင်များအား အုပ်စုကွဲအောင်ဖန်တီးနေသူများမှာ တပည့်မွေး၍ ကိုယ်ကျိုးရှာနေကြသူများ ဖြစ်ကြောင်းထိုသူတို့သည် အုပ်စုမခွဲလိုသူတို့ကို တိုက်ခိုက်နေကြောင်း၊ အုပ်စုခွဲနေသူတို့မှာ ညွှန်ကြားလွှာများ ထုတ်ပြန်၍ အဖွဲ့ကြီးအတွင်း အဖွဲ့ငယ်ဖွဲ့စည်းနေကြောင်း၊ အုပ်စုမခွဲလိုသူများကို အုပ်စုခွဲသူများဟု သမုတ်ခြင်းမှာ မမှန်ကန်ကြောင်း၊မိမိသည် အုပ်စုခေါင်းဆောင်မဟုတ်သဖြင့် သခင်အုပ်စုဟူ၍မရှိကြောင်းလည်း ပြောကြားသည်။

သခင်ကျော်ထွန်းက သခင်အုပ်စုဟူ၍မရှိသဖြင့် ခြောက်ဦးကော်မတီအတွက် အုပ်စုကိုယ်စားလှယ်ပေးရန် မရှိဟုငြင်းဆိုသောကြောင့် ပထမ အဖွဲ့ချုပ် ထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့သည် ပထမ ပြန်လည်စည်းရုံးရေးလုပ်ငန်းကို ချမှတ်ထားသောအစီအစဉ်အတိုင်း ဆက်လက်ဆောင်ရွက်၍ မဖြစ်တော့ပေ။ ထို့ကြောင့် ၁၉၆၁ ခုနှစ် မေလ ၅ ရက်နေ့တွင် ပထမ ထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့နှင့် အလုပ်အမှုဆောင်ဟောင်းများသည် ဝင်ဒါမီယာရှိ ဝန်ကြီးချုပ်နေအိမ်တွင် ဆွေးနွေးပွဲတစ်ရပ်ကို ကျင်းပသည်။^၁ ဆွေးနွေးပွဲတွင် အုပ်စုကိုယ်စားလှယ်များဖြင့် စည်းရုံးရေးကော်မတီများ ဖွဲ့စည်းမည့်မှုကို ပယ်ဖျက်၍ စည်းရုံးရေးမူသစ်ဖြင့် ဦးနု၊ ဦးအုန်း၊ ဦးဇာရဲလျန်၊ သခင်တင်၊ ဗိုလ်မှူးအောင်၊ ဒေါက်တာဦးမောင်နှင့် ဆမားဒူဝါဆင်ဝါးနောင် စသည့် ထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့နှင့် အကြံပေးအဖွဲ့ဝင် စုစုပေါင်းခုနစ်ဦးပါဝင်သည့် စည်းရုံးရေးကော်မတီသစ်ကို အများသဘောတူ ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။^၂

၁ (က) *The Nation*, 30 April 1961.

(ခ) *The Guardian*, 30 April 1961.

၂ ထိုဆွေးနွေးပွဲသို့ ပထမ ထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့ဝင်များဖြစ်ကြသောဦးနု၊ ဦးအုန်း၊ ဦးဇာရဲလျန်၊ ဆမားဒူဝါဆင်ဝါးနောင်၊ ဒေါက်တာဦးမောင်၊ သခင်တင်နှင့်အလုပ်အမှုဆောင်ဟောင်းများဖြစ်ကြသော ဗိုလ်မှူးအောင်၊ သခင်ကျော်ထွန်း၊ ဗိုလ်မင်းခေါင်၊ ဗိုလ်မှူးထင်ပေါ်၊ ဗိုလ်ဘတင်၊ သခင်သိန်းမောင်၊ သခင်တင်မောင်၊ သခင်ထွန်းအံ့၊ ဦးသွင်၊ ဦးရာရှစ်၊ ဦးချမ်းသာ၊ ဦးချစ်ဖေ၊ ဦးတင်ဦး၊ ဦးအုန်းညွန့်၊ ဦးမြ (ဟင်္သာတ)၊ ဦးဝင်း၊ ဦးသန်းစိန်၊ ဦးဘစော၊ ဗိုလ်တင်မောင်ကြီးတို့ တက်ရောက်ကြသည်။ မတက်ရောက်နိုင်သူတို့မှာ သခင်ချန်ထွန်း၊ သခင်စံဝေ၊ သခင်ပန်းမြိုင်၊ စောလူးလူ၊ မန်းထွန်းရုံတို့ ဖြစ်ကြသည်။
(က) ခရိုင်/မြို့နယ် ပထမ အဖွဲ့များထံ စည်းရုံးရေးမှူးချုပ် ဦးအုန်း၏ ၆၊ ၇၊ ၆၁နေ့စွဲပါအကြောင်းကြားစာ။ HDR: Political Papers C II (1). နောင် ကိုးကားလျှင်

HDR: Political Papers C II (1) ဟု ညွှန်းမည်။ (ခ) *The Nation*, 6 May 1961. (ဂ) *The Guardian*, 6 May 1961.

၃ (က) ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၆၊ ၁၂ မေ ၁၉၆၁။

(ခ) HDR: Political Papers C II (1).

ပြင်းထန်လာသောအုပ်စုတိုက်ပွဲ

ပထမ အဖွဲ့ချုပ် ပြန်လည်စည်းရုံးရေး ခုနစ်ဦးကော်မတီသည် ရှေးဦးစွာ နယ်များတွင်ကျင်းပပြီးစီးသော ညီလာခံများကိုစစ်ဆေး၍ အရွှပ်အရှင်းမရှိသော နယ်များကိုလက်ခံရန်နှင့် အရွှပ်အရှင်းရှိသောညီလာခံများကို သခင်ကျော်ထွန်း၊ ဗိုလ်မင်းခေါင်တို့နှင့် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်၍ ညီလာခံပြန်လည်ကျင်းပသင့် မသင့်ကို ဆုံးဖြတ်ရန်သဘောတူကြသည်။ ဤအစီအစဉ်သစ်ကို သခင်ကျော်ထွန်းက ကျေနပ်ကြောင်း ပြောကြား၍ ဗိုလ်မင်းခေါင်ကလည်း အုပ်စုနှစ်စုအကြား ပြေလည်မှုရရှိအောင် ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ထင်မြင်ကြောင်း ပြောကြားသည်။

ပထမ အဖွဲ့ချုပ် ပြန်လည်စည်းရုံးရေး ခုနစ်ဦးကော်မတီသည် နယ်များတွင် ပြဿနာမျှပ်ထွေးနေသောညီလာခံများကို စုံစမ်းစစ်ဆေးရန် သခင်တင်ဦးဇာရဲလျန်၊ ဗိုလ်မှူးအောင်၊ ဦးအုန်း၊ ဒေါက်တာဦးမောင်၊ ဆမားဒူဝါ ဆင်ဝါးနောင်တို့ ပါဝင်သောအဖွဲ့များကို ဖွဲ့စည်းခြင်း၊ ပြီးစီးခဲ့သော ပထမ မြို့နယ်ညီလာခံများ၏ အစီရင်ခံစာများကို စစ်ဆေး၍ ခရိုင်ညီလာခံများ ကျင်းပရန်ခွင့်ပြုခြင်း၊ ပထမ အဖွဲ့ ပြန်လည်စည်းရုံးရေးနှင့်ပတ်သက်သော ညွှန်ကြားလွှာများကို ခရိုင် မြို့နယ် ပထမအဖွဲ့များ၊ ပထမ ခေါင်းဆောင်များနှင့် ပထမ အမတ်များသို့ ဖြန့်ဝေခြင်း၊ များကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါ၏။ ဥက္ကဋ္ဌ ဦးနု ကိုယ်တိုင်ကလည်း “ပါတီတွင်းအုပ်စု ရှိတာ မကောင်းကြောင်း” သတိပေးပြောကြားခဲ့ပါ၏။ သို့သော် ဦးဗိုလ်နှင့်သခင်တို့၏ အုပ်စုတိုက်ပွဲများမှာ လျော့နည်းမသွားဘဲ နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ပထမညီလာခံကြီးတွင် အနိုင်ရရှိရေးကိုရှေးရှု၍ ဆက်လက်ပြိုင်ဆိုင်ခဲ့ကြသည်။ အုပ်စုအင်အားကို ဖြည့်ဆည်းတည်ဆောက်ရာတွင် အခြေခံ ပထမ အဖွဲ့အစည်းအဆင့်မှ စတင်ရန်မှာ အရေးကြီးသော်လည်း နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ညီလာခံကိုယ်စားလှယ် ရွေးချယ်ရသည့် ခရိုင်ညီလာခံများက အုပ်စုအင်အားပြိုင်ပွဲ အနိုင်အရှုံးကို အဆုံးအဖြတ်ပေးလိမ့်မည် ဖြစ်သည်။ ခရိုင်ညီလာခံများတွင် အင်းစိန်ခရိုင်တွင် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သောအုပ်စုတိုက်ပွဲမှာ အပြင်းထန်ဆုံးဖြစ်သည်။

၁ (က) HDR: Political Papers C II(1).

(ခ) *The Nation*, 6 May 1961.

(ဂ) *The Guardian*, 6 May 1961.

(ဃ) ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၆ မေ ၁၉၆၁။

၂ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၁၂ မေ ၁၉၆၁။

၃ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၁၈ မေ ၁၉၆၁။

၄ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၂၀ မေ ၁၉၆၁။

၅ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၆ မေ ၁၉၆၁။

အင်းစိန်ခရိုင်မှာ သခင်အုပ်စုကြီးစိုးရာ နယ်မြေဖြစ်သည်။ ဦးဗိုလ်အုပ်စုအဖို့ အင်းစိန်ခရိုင်တွင်ကြီးစိုးနေသော သခင်အုပ်စုကိုဖွဲ့ဖျက်၍ အနိုင်ရရှိအောင်ဆောင်ရွက်နိုင်ပါက မိမိတို့အုပ်စု၏ စိတ်ဓာတ်အင်အားကို မြှင့်တင်နိုင်မည်သာမက အခြားခရိုင်ညီလာခံများတွင် ပြိုင်ဆိုင်လျက်ရှိသော ဦးဗိုလ်အုပ်စုများအနိုင်ရရှိရေးအတွက်လည်း အထောက်အပံ့ဖြစ်စေနိုင်သည်။ ဤရည်မှန်းချက်ဖြင့် အင်းစိန်ခရိုင်တွင် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့ရာ ၁၉၆၁ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၃ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော အင်းစိန်မြို့နယ် ညီလာခံရွေးကောက်ပွဲ၌ အရေးသာခဲ့သည်။ မြို့နယ်အဆင့်ဖြစ်သော ဥက္ကဋ္ဌ၊ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ၊ အတွင်းရေးမှူး၊ တွဲဖက်အတွင်းရေးမှူး၊ ဘဏ္ဍာရေးမှူး စသော အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့ဝင် ငါးနေရာတွင် မဲအနည်းငယ်စီဖြင့် ကပ်၍အနိုင်ရခဲ့သည်။ ဥက္ကဋ္ဌနေရာတွင် ဦးဗိုလ်အုပ်စုမှ ဦးချာလီက သခင်အုပ်စုမှ ဗိုလ်ကျော်ရင်ကို ၂၃၀ မဲ ၂၁၉ မဲဖြင့် ကပ်၍အနိုင်ရခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ခရိုင်ဦးစီးများရွေးချယ်ရာတွင်လည်း ဦးဗိုလ်အုပ်စုမှပင် အနိုင်ရခဲ့သည်။ အရွေးခံကြရသူတို့တွင် ဦးဝင်းနှင့် ဦးအုန်းခင် တို့လည်းပါဝင်သည်။ သို့ရာတွင် အရွယ်အရွှင်းများပေါ် ခဲ့သဖြင့်အင်းစိန်မြို့နယ်ညီလာခံကို ဦးနုဦးအုန်း၊ ဦးဇာရဲလျှန်၊ ဒေါက်တာဦးမောင်၊ ဗိုလ်မှူးအောင်နှင့် သခင်တင်တို့ပါဝင်သော ခုနစ်ဦးကော်မတီက ပြန်လည်စစ်ဆေးခဲ့သည်။ ထိုနောက် ၁၉၆၁ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၁၈ ရက်နေ့တွင် ဥက္ကဋ္ဌ ဦးနု က အင်းစိန်မြို့နယ် ပထမဥက္ကဋ္ဌ ဦးချာလီ (ဦးဗိုလ်) အား ဘဏ္ဍာရေးမှူး ဦးလှတင်၏ ဦးစီးလျှောက်လွှာတွင် တစ်စုံတစ်ယောက်အား လက်မှတ်ကိုလိမ်လည်ရေးထိုးစေသော ပြစ်မှုဖြင့် ပထမတာဝန်ခံရာထူးမှ ရပ်စဲနုတ်သိမ်းကာ သာမန်အဖွဲ့ဝင်အဖြစ်သို့ တစ်နှစ်လျော့ချ၍လည်းကောင်း၊ ဦးလှတင် (ဦးဗိုလ်) အပေါ်တွင် ပြစ်မှုတွေ့ရှိသဖြင့် သာမန်အသင်းသား အဖြစ်သို့ တစ်နှစ်ချထား၍လည်းကောင်း၊ ဦးဗိုလ်အုပ်စုမှ နုတ်ထွက်သွားသူ ဦးအောင်ချစ်ကိုလည်း ပြစ်မှုတွေ့ရှိသဖြင့် သာမန်အဖွဲ့ဝင်အဖြစ်သို့ တစ်နှစ်ချထား၍လည်းကောင်း၊ ပထမဌာနချုပ် ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်ဟောင်း ပါလီမန်အတွင်းဝန် ဦးသန်းစိန်သည်လည်း တာဝန်ဝတ္တရားပေါ့လျော့ပျက်ကွက်မှုကြောင့် သာမန်အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် နှစ်နှစ်လျော့ချ၍လည်းကောင်း အရေးယူအပြစ်ပေးခဲ့သည်။ အင်းစိန်

၁ ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၂၂ ရက်နေ့ထုတ် မိုးကြိုးသတင်းစာ မျက်နှာဖုံးတွင် “ကြည်းတပ်မှ ဒုတိယမှူး ၆၀ ကျော် လျော့ပစ်မည်” ဟူသော ခေါင်းစည်းတပ်ထားသည့် သတင်းကို ဖော်ပြမှုကြောင့် မိုးကြိုးသတင်းစာတာဝန်ခံ အယ်ဒီတာအဖြစ် ဆောင်ရွက်နေသော ဦးအုန်းခင်မှာ အဖမ်းခံရပြီး အစိုးရလျှို့ဝှက်အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၃ (၁) (ဂ) အရ တရားစွဲဆိုခံခဲ့ရသည်။ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၂၂ စက်တင်ဘာ ၁၉၆၁။

၂ (က) *The Nation*, 4 September 1961.

(ခ) *The Guardian*, 4 September 1961.

(ဂ) ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၄ စက်တင်ဘာ ၁၉၆၁။

မြို့နယ် ပထစညီလာခံကျင်းပခဲ့ချိန်က သခင်အုပ်စုဝင်ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးဖြစ်သော ပါလီမန်အတွင်းဝန် ဦးဘင်ဦးသည် အာဏာအခွင့်အရေးများဖြင့် ဝင်ရောက် နှောင့်ယှက်သည်ဟု ဦးဗိုလ်အုပ်စု ခေါင်းဆောင် ဦးဝင်း၏တိုင်တန်းချက်မှာမူ ခိုင်လုံ သော ပြစ်ချက်များမတွေ့ရသဖြင့် ပြစ်မှုမှကင်းလွတ်ခွင့်ပေးခဲ့သည်။

အင်းစိန်မြို့နယ်တွင် အနိုင်ရရှိခဲ့သော ဦးဗိုလ်အုပ်စုသည် အင်းစိန်ခရိုင်ညီလာခံ တွင် ဆက်လက်၍ အနိုင်ရရှိမည်ဟုလည်း မျှော်လင့်ခဲ့သည်။ သို့သော် အင်းစိန်ခရိုင် ညီလာခံမကျင်းပမီမှာပင် အခြားခရိုင်များစွာတွင်ကျင်းပသော ညီလာခံများ၌ သခင်အုပ်စုကအနိုင်ရရှိခဲ့သည်။ ၁၉၆၁ ခုနှစ်အောက်တိုဘာလဆန်းတွင် သခင်အုပ်စု သည် ပုသိမ်၊ ဟံသာဝတီ၊ တောင်ငူခရိုင်ညီလာခံတို့တွင် အနိုင်ရခဲ့သည်။ ထိုသုံး ခရိုင်အနက် ပုသိမ်ခရိုင်ညီလာခံတွင်သာ ဦးဗိုလ်အုပ်စုက ပြင်းထန်စွာအတိုက်အခံ ပြုနိုင်ခဲ့သည်။ တရုတ်နိုင်ငံသို့ အောက်တိုဘာလ ၁၀ ရက်နေ့တွင် ဦးနု ခရီးမထွက်မီ အောက်တိုဘာလ ၄ ရက်နေ့တွင် အမူမှအာမခံရလာသော ဦးအုန်းခင်^၁နှင့် ဦးထွန်း ရှိန်တို့က ဦးနုနှင့်တွေ့ဆုံ၍ သခင်အုပ်စုအင်အားကြီးမားသော ပုသိမ်၊ ဟံသာဝတီ၊ တောင်ငူ၊ ကျောက်ဆည်၊ သထုံ၊ ဘားအံ၊ မော်လမြိုင်၊ ရွှေဘို၊ မြိတ်နှင့် မုံရွာတို့တွင် ညီလာခံကျင်းပရန် ဦးအုန်း က ခွင့်ပြုလိုက်သည်မှာ မတရားကြောင်းကြုံသို့ကျင်းပ ခွင့်ပြုသဖြင့် သခင်အုပ်စုမှာ စိတ်ဓာတ်အင်အား တက်လာစေနိုင်ကြောင်း၊ ထိုခရိုင် များတွင် သခင်အုပ်စုအနိုင်ရရှိလျှင် အခြားခရိုင်များတွင်လည်း သခင်တို့ပင် အနိုင် ရရှိနိုင်စေရန် ပံ့ပိုးကူညီသကဲ့သို့ ဖြစ်စေကြောင်း တိုင်ကြားသည်။^၂

အချိန်စော၍ကျင်းပသော ခရိုင်ညီလာခံများအနက် မော်လမြိုင်ခရိုင်ညီလာခံ မှာ ဦးဗိုလ်အုပ်စုနှင့် သခင်အုပ်စုတို့ အပြင်းအထန်ပြိုင်ဆိုင်သော ညီလာခံတစ်ခုဖြစ် သည်။ မော်လမြိုင်တွင် ဦးဗိုလ်အုပ်စုဘက်မှ ယင်ရှားသောခေါင်းဆောင်မှာ ဒေါ်နှင်း လှဖြစ်သည်။ ဒေါ်နှင်းလှသည် ဂျီစီဘီအေ ခေါင်းဆောင်ကြီး ဦးချစ်လှိုင်၏နမူနာဖြစ်၍ မော်လမြိုင်ကုန်သည်လောကတွင် ကျော်စောထင်ရှားသော အမျိုးသမီးကြီးတစ်ဦး ဖြစ်သည်။ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်တွင်ကျင်းပသော အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲ၌ ကျိုက္ခမီ (အရှေ့ပိုင်း) မဲဆန္ဒနယ်မှ လူမျိုးစုလွှတ်တော်အမတ်အဖြစ်အရွေးခံခဲ့ရသူဖြစ်သည်။ သခင်အုပ်စုဘက်မှ ခေါင်းဆောင်မှာ ချောင်းဆုံမဲဆန္ဒနယ်မှ ပြည်သူ့လွှတ်တော် အမတ် ဗိုလ်ကျော်ဒင်ဖြစ်သည်။ ၁၉၆၁ ခုနှစ် မေလတွင် ဗိုလ်ကျော်ဒင်သည်

၁ (က) အင်းစိန်မြို့နယ် ပထစ ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ပထစဌာနချုပ်ဥက္ကဋ္ဌကြီး ဦးနု၏ ထုတ် ပြန် ကြေညာချက်၊ ၁၉၊ ၁၁၊ ၆၁။ HDR: Political Papers C II (K).
(ခ) ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၁၉ နိုဝင်ဘာ ၁၉၆၁။
၂ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၅ အောက်တိုဘာ ၁၉၆၁။
၃ The Nation , 14 October 1961.

မွန်ရေးရာပါလီမန်အတွင်းဝန်အဖြစ် ခန့်ထားခြင်းခံရသည်။ မော်လမြိုင်မြို့ပေါ်တွင် သြဇာအရှိန်အဝါကြီးမားလျက်ရှိသော ဒေါ်နှင်းလှ၏အင်အားကို သခင်အုပ်စုက ပြိုခွဲနိုင်ရန် ချောင်းဆုံမြို့နယ်နှင့် ကျိုက်မရောမြို့နယ်များသို့ စည်းရုံးရေးဆင်းခဲ့သည်။ မော်လမြိုင်တွင် အုပ်စုပြိုင်ပွဲပြင်းထန်လာချိန်၌ မော်လမြိုင်ဇာတိဟူ၍ခံယူထားသော ဦးသွင်က သခင်အုပ်စုဘက်မှ ဝင်ရောက်ပံ့ပိုးကူညီခဲ့သည်။ ဟောင်ကောင်တွင် ကျောက်စိမ်း ၁၄၈ ပေါင် ရောင်းချရန်ကိစ္စဖြင့် ရောက်ရှိနေသော ဦးသွင်က သခင် အုပ်စုဝင်များကို ပြိုင်ဘက်တို့အပေါ် အနိုင်ရရှိအောင် အစွမ်းကုန်ကြိုးပမ်းရန်စာရေး ခဲ့သည်။ ၁၉၆၁ ခုနှစ်အောက်တိုဘာလ ၂၁ ရက်နေ့တွင် မော်လမြိုင်ခရိုင်ညီလာခံကို ပါလီမန်အတွင်းဝန် ဦးလှကျော်နှင့်ဦးဘစိုးတို့၏ ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲမှုဖြင့်ကျင်းပသည်။ ညီလာခံတွင် ဥက္ကဋ္ဌရွေးချယ်ပွဲ၌ သခင်အုပ်စုမှ ဦးရွှေသော် က ဦးဗိုလ်အုပ်စုမှ ဒေါ်နှင်းလှအား ၄၂ မဲ ၂၅ မဲဖြင့် အနိုင်ရလျက်အရွေးခံရသည်။^၁ မကြာမီ ဦးဗိုလ် အုပ်စုက သခင်အုပ်စုသည် မတရားသောနည်းများကို သုံး၍ အနိုင်ယူခဲ့ခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ ဦးသွင်၏တပည့်များက မိမိတို့ရှုံးလျှင် သွင်းကုန်မှတ်ပုံတင်များကို ပြန်လည် ရုပ်သိမ်းမည်ဟု ခြိမ်းခြောက်ခဲ့ကြောင်း ခုနစ်ဦးကော်မတီထံ တိုင်ကြားသည်။ ကော်မတီက ဦးဗိုလ်အုပ်စု၏ စွပ်စွဲချက်များမှာ အထောက်အထားခိုင်လုံမှု မရှိသဖြင့် တိုင်ကြားချက်ကို ပယ်ချခဲ့သည်။^၂

ခရိုင်ညီလာခံများစွာတွင် သခင်အုပ်စုဘက်မှအနိုင်ရရှိနေခိုက် စည်းရုံးရေး မှူးချုပ် ဦးအုန်း က နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ပထမ ညီလာခံကြီးကို သတ်မှတ်ထားချိန် ထက်စော၍ ကျင်းပရန်အကြံပြုသည်။ ထိုအကြံပြုချက်ကို ခုနစ်ဦးကော်မတီကလည်း လက်ခံခဲ့သည်။ သို့ဖြင့် ၁၉၆၁ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၁၁ ရက်နေ့တွင် မြို့နယ်ညီလာခံများကို နိုဝင်ဘာလကုန်နောက်ဆုံးထား၍လည်းကောင်း၊ ခရိုင်ညီလာခံများကို ဒီဇင်ဘာလ ၁၅ ရက်နေ့ နောက်အကျဆုံးထား၍ လည်းကောင်း အပြီးအပြတ် ကျင်းပရန်နှင့် နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ပထမ ညီလာခံကို ၁၉၆၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၆ ရက်နေ့ကို နောက်ဆုံးထား၍ ကျင်းပရန်အသစ်ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ခဲ့သည်။^၃

ပထမပိုင်းကျင်းပခဲ့သောခရိုင်ညီလာခံများစွာတွင် ဦးဗိုလ်အုပ်စုကအရေးနိမ့်နေခဲ့သော်လည်း ၁၉၆၁ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလလယ်တွင် ကျင်းပသည့် မြောင်းမြ၊

၁ (က) *The Nation*, 22 October 1961.

(ခ) *The Guardian*, 22 October 1961.

(ဂ) ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၁၉ မတ် ၁၉၆၁။

(ဃ) ရဲဘော်လှမျိုး၊ ပါတီတွင်းထိက်ပွဲ၊ စာ ၇၅။

၂ *The Nation*, 29 October 1961; 5 November 1961.

၃ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၁၂ နိုဝင်ဘာ ၁၉၆၁။

ဟင်္သာတ၊ ဖျာပုံနှင့်မန္တလေးခရိုင် ညီလာခံများတွင် ပြန်လည်အနိုင်ရလာခဲ့သည်။^၁ ဗိုလ်မင်းခေါင်ကလည်း တရားပွဲများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းတို့ကို ဖြေကြားရာတွင် သခင်အုပ်စုကို ပုတ်ခတ်ပြောဆိုလာခဲ့သည်။ ၁၉၆၁ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၁၉ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော ဦးဗိုလ်အုပ်စုစည်းရုံးရေးမှူး ၅၀၀ ခန့် တက်ရောက်သည့် တံခါးပိတ်အစည်းအဝေးတစ်ရပ်တွင် ဗိုလ်မင်းခေါင်က “ပထစဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ စည်းမျဉ်းကို အလေးအနက်ယုံကြည်လက်ခံသူများနှင့် စည်းမျဉ်းကိုနှစ်သက်လက်ခံပါသည်ဟု နှုတ်ကသောပြော၍ လက်တွေ့တွင် အဖွဲ့အစည်းများ၌ ရရှိထားသော ဩဇာအာဏာအဆင့်အတန်းများကို တွယ်ဖက်ထားပြီး ထိုအဖွဲ့အစည်းကို ခါးပိုက်ဆောင်အဖြစ် ပြုလုပ်ထားကြသူများရှိနေသောကြောင့် ပထစ အဖွဲ့အတွင်းတွင် အကွဲအပြဲပေါ်ခဲ့သည်” ဟု ပြောကြားသည်။ သခင်အုပ်စု၏ ခေါင်းဆောင်များ ဖြစ်ကြသော “သခင်ကျော်ထွန်း၊ သခင်ပန်းမြိုင်နှင့် နောက်လိုက်တို့သည် ကိုယ်ကျိုးကိုကြည့်၍ ရာထူးနှင့်အာဏာတည်မြဲရေးအတွက် ရရှိထားသည့် ဩဇာအာဏာတို့ကို ဆုပ်ကိုင်ထားလိုကြသည်” ဟုလည်း ဗိုလ်မင်းခေါင်ကပြောကြားခဲ့သည်။^၂

ယင်းသို့ ဗိုလ်မင်းခေါင်ကပြောကြားပြီးသည့် နောက်တစ်နေ့ဖြစ်သော ၁၉၆၁ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၂၀ ရက်နေ့တွင် ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်ဥက္ကဋ္ဌ ဦးဗဆွေက တတိယအကြိမ်မြောက် ဗမာနိုင်ငံအမျိုးသမီးများနေ့ အခမ်းအနားတွင် ပထစ အဖွဲ့တွင် ပဋိပက္ခဖြစ်နေမှုနှင့်ပတ်သက်၍

အစိုးရမှာ အဲဒီလိုမူလပြဿနာတွေ၊ အရေးပေါ်ပြဿနာတွေ ပါတ်ချာလည်ပိုင်းနေရတဲ့အထဲက တခါ-ပထစအဖွဲ့တွင်း ပြဿနာကလဲ ပြင်းထန်နေတယ်ဆိုတာကြားရတော့၊ ကျနော်တို့စိတ်မကောင်းပါဘူး။ ဒီအဖွဲ့တွင်းပြဿနာကို အချိန်မှီမထိန်းသိမ်းနိုင်ရင် ဒီကိစ္စဟာ အင်မတန်အန္တရာယ်ကြီးလာနိုင်ပါတယ်။ ပထစ အဖွဲ့အနေနဲ့ တိုင်းပြည်ကိစ္စအဝဝကို ဇောက်ချဖြေရှင်းရမဲ့အစား ဘာမဟုတ်တဲ့ ပဋိပက္ခမှုတွေကို ထိပ်တန်းတင်ပြီး အကွဲသံသရာမှာ နစ်မွန်းနေမယ်ဆိုရင်တော့၊ ဒါဟာ၊ တိုင်းပြည်ရဲ့ကံကြမ္မာဘဲလို့ မှတ်ယူရတော့မှာဘဲ။ . . . နိုင်ငံရေးတည်ငြိမ်မှုရရှိပြီး၊ တိုင်းပြည်ထူထောင်မှုလုပ်ငန်းတွေကို ပိုမိုအာရုံစိုက်နိုင်အောင်၊ ပထစ အတွင်းပဋိပက္ခကို အချိန်မှီ ထိန်းသိမ်းပါ။^၃

၁ The Nation, 17, 19, 21, 22 November 1961.

၂ The Nation, 22 November 1961.

၃ တတိယအကြိမ်မြောက်၊ ဗမာနိုင်ငံအမျိုးသမီးများနေ့ အခမ်းအနားတွင် မြှောက်ကြားသော ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ် ဥက္ကဋ္ဌကြီး ဦးဗဆွေ မိန့်ခွန်း။ HDR: Political Papers X 1 (z).၁

ဟု တိုက်တွန်းပြောကြားခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ဖဆပလ ဥက္ကဋ္ဌ ဦးဗဆွေ၏သတိပေး ပြောကြားချက်ကလည်း ပထမ အဖွဲ့တွင်းပဋိပက္ခကို မလျော့ပါးစေနိုင်ခဲ့ပေ။

၁၉၆၁ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၂၁ ရက်နေ့၌ ဗိုလ်မင်းခေါင်က ဦးဗိုလ်အုပ်စု ဘက်တွင် နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ပထမ ညီလာခံကိုယ်စားလှယ် ၁၅၇ ဦးရှိနေပြီး သခင် အုပ်စုဘက်တွင် ၁၀၂ ဦးသာရှိသေးသဖြင့် နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာညီလာခံကျင်းပချိန်တွင် ကိုယ်စားလှယ်စုစုပေါင်း ၇၂၀ ရှိသည်အနက် ဦးဗိုလ်အုပ်စုသည် ကိုယ်စားလှယ် ၄၆၀ မှ ၅၀၀ အထိရှိနိုင်မည်ဟု ခန့်မှန်းခဲ့သည်။ ဗိုလ်မင်းခေါင်က ဦးဗိုလ်အုပ်စုကို အများပြည်သူတို့ကထောက်ခံ၍ သခင်အုပ်စုကိုမူ ဗတလစ၊ ယူအယ်လ်အိုနှင့် စပကသ စသော အဖွဲ့အစည်းများကသာ ထောက်ခံကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် ဦးဗိုလ်အုပ်စုက အသာစီးရနိုင်ကြောင်း၊ ဦးဗိုလ်အုပ်စုကလိုလားသော အပြောင်းအလဲများကို ပြည်သူ လူထုကလည်း လိုလားလျက်ရှိကြောင်း ပြောကြားသည်။

ဗိုလ်မင်းခေါင်၏တိုက်ခိုက်ထိုးနှက်ချက်ကို ၁၉၆၁ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၂၁ ရက်နေ့တွင် သခင်ချန်ထွန်းက ပြန်လည်ချေပရာ၌ ဗိုလ်မင်းခေါင်ကိုးကားတင်ပြသော ပထမ အဖွဲ့၏စည်းမျဉ်းဟူသည်မှာ လှည့်ပတ်ပြားယောင်းမှုသာ ဖြစ်ကြောင်း၊ ဦးဗိုလ်အုပ်စုသည် ပါတီရန်ပုံငွေများကိုအလွဲသုံးစားလုပ်၍ ပထမ အဖွဲ့တွင် အုပ်စု ခွဲနေကြောင်း၊ သခင်ကျော်ထွန်း အဖမ်းခံနေရစဉ် ဗိုလ်မင်းခေါင်က အထွေထွေ အတွင်းရေးမှူးအဖြစ် ယာယီလက်ခံဆောင်ရွက်နေရကြောင်း၊ ထိုစဉ်က ဗိုလ်မင်း ခေါင်သည် မိမိသဘောအတိုင်း ပါတီရန်ပုံငွေများကိုသုံးစွဲခဲ့ကြောင်း၊ သုံးစွဲငွေတွင် ရွှေနေချုပ် ဦးဗဆွေအား ငွေကျပ် တစ်သောင်းပေးရမှုလည်းပါဝင်ကြောင်း၊ သခင် ကျော်ထွန်းအား အာမခံမရအောင် ဦးအုန်းခင်က ဒေါက်တာဦးမောင်ထံ ချဉ်းကပ်၍ ပြောဆိုခဲ့ကြောင်း၊ သခင်ကျော်ထွန်း က မူ ရွှေနောက်မျှော်ခေါ်၍သာ ရန်သူကိုတုံ့ပြန်တတ်သူဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားသည်။^၁ ထို့အခါ ဗိုလ်မင်းခေါင်က သခင်ချန်ထွန်း၏ စွပ်စွဲပြောဆိုချက်များကို ငြင်းဆိုသည်။ အဖွဲ့ချုပ်ရန်ပုံငွေမှာ အလွယ်တကူထုတ်ယူသုံးစွဲ၍မရကြောင်း၊ ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့၏ စိစစ်ခွင့်ပြု ချက်ဖြင့်သာ ထုတ်ယူသုံးစွဲနိုင်ခွင့်ရှိကြောင်း ပြောကြား၍ ဒေါက်တာဦးမောင် ကလည်း မိမိသည် သခင်ကျော်ထွန်း၏ရွှေနေအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်မှာ မှန်ကန် ကြောင်း၊ သို့ရာတွင် သခင်ချန်ထွန်းပြောသကဲ့သို့ ဦးအုန်းခင် က သခင်ကျော်ထွန်းကို

၁ (က) *The Nation*, 22 November 1961.

(ခ) မိုးကြိုးသတင်းစာ၊ ၂၂ နိုဝင်ဘာ ၁၉၆၁။

၂ *The Nation*, 22 November 1961.

ထောင်မှမလွတ်ပေးရန် ပြောကြားသည်ဆိုခြင်းမှာ မမှန်ကန်ကြောင်း၊ ထိုအချိန်က မိမိတွင် လွတ်ပေးရေး၊မလွတ်ပေးရေးအာဏာမရှိသေးကြောင်း ပြောကြားသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်းသို့ ခရီးထွက်ပြီးနောက် ပြန်လည်ရောက်ရှိလာသော သခင်ကျော်ထွန်း က “ကျွန်တော်တို့ဘက်က ရပ်တည်သူများပါတယ်။ အုပ်စုမဖွဲ့ ခဲ့ကြောင်းလည်း ထပ်ခါတလဲလဲပြောခဲ့တယ်။အုပ်စုဖွဲ့ချင်တဲ့သူတွေ သူတို့စိတ်တိုင်းကျ ဖွဲ့ကြစမ်းပါစေ” ဟု ပြောကြားသည်။

ဦးဗိုလ်အုပ်စုအဖို့ အင်းစိန်ခရိုင်ညီလာခံမှာ ဆက်၍ပင်အရေးပါလျက်ရှိသည်။ အင်းစိန်ခရိုင်ညီလာခံတွင် ဦးဗိုလ်အုပ်စုဘက်မှ ကိုယ်စားလှယ် ၆၀ ရှိ၍ သခင်အုပ်စုဘက်မှ ၄၄ ဦးရှိသည်ဟုဆိုသည်။ သို့ရာတွင် သခင်အုပ်စု၏စည်းရုံးမှုကြောင့် ဦးဗိုလ်အုပ်စုဝင် ကိုယ်စားလှယ်ကိုးဦးသည် သခင်အုပ်စုဘက်သို့ ပါသွားခဲ့သည်။ သို့ဖြင့် သခင်အုပ်စုက အနည်းငယ်အသာရသွားခဲ့သည်။ သို့သော် ခရိုင်ညီလာခံကျင်းပလူနီးတွင် ဦးဗိုလ်အုပ်စုဘက်မှ ပြန်လည်စည်းရုံးသဖြင့် သခင်အုပ်စုဘက်သို့ရောက်သွားသော ကိုယ်စားလှယ်များအနက် ခြောက်ဦးသည် ဦးဗိုလ်အုပ်စုဘက်သို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိလာခဲ့သည်။ ဤနည်းဖြင့် ၁၉၆၁ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၂၆ ရက်နေ့တွင် အင်းစိန်ခရိုင် ညီလာခံကျင်းပသောအခါ ဦးဝင်းသည် ပြိုင်ဘက်သခင်အုပ်စုဝင် ဦးလှမောင်အား ၅၉ မဲ ၄၅ မဲဖြင့် အနိုင်ရကာ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်အရွေးခံရသည်။ ပါလီမန်အတွင်းဝန် ဦးတင်ဦးသည် ပထမက ဦးဝင်းနှင့် ယှဉ်ပြိုင်အရွေးခံရန် စီစဉ်ခဲ့သေးသည်။ ညီလာခံကျင်းပချိန်တွင်မှ ထိုအစီအစဉ်ကိုဖျက်သိမ်း၍ ဒုတိယ ဥက္ကဋ္ဌရာထူးအတွက် ဦးဗိုလ်အုပ်စုမှ ဦးစံရွှင်နှင့် ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့သည်။ ဦးစံရွှင် က ဦးတင်ဦးကို ၅၇ မဲ ၄၇ မဲဖြင့် အသာရပြီး ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် အရွေးခံရသည်။

၁ (က) မိုးကြိုးသတင်းစာ၊ ၂၅ နိုဝင်ဘာ ၁၉၆၁။

(ခ) *The Nation*, 24 November 1961.

၂ *The Nation*, 24 November 1961.

၃ ၁၉၆၁ ခုနှစ် အောက်တိုဘာ ၂၉ ရက်နေ့ ဦးဝင်း၏အိမ်တွင်ကျင်းပသော အင်းစိန်ခရိုင် ဦးဗိုလ်အုပ်စုဝင်ကိုယ်စားလှယ်များ၏ အစည်းအဝေးတွင် ဦးဝင်း က လယ်ယာမြေနိုင်ငံပိုင်ပြုလုပ်ရေးဌာန ပါလီမန်အတွင်းဝန် ဦးတင်ဦး သည် ဦးဗိုလ်အုပ်စုဝင်ကိုယ်စားလှယ်များကို အလုပ်ခန့်ထားခြင်း၊ ငွေကြေးထောက်ပံ့ခြင်းတို့ဖြင့် စည်းရုံးသိမ်းသွင်း၍ သခင်အုပ်စုဘက်သို့ ခေါ်ဆောင်သွားခဲ့သည်ဟု ပြောကြား၏။

The Nation, 30 October 1961.

၄ (က) *The Nation*, 27 November 1961.

(ခ) မိုးကြိုးသတင်းစာ၊ ၂၇ နိုဝင်ဘာ ၁၉၆၁။

မကြာမီ ဦးနု က လာမည့်နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ပထမညီလာခံကြီးတွင် ဥက္ကဋ္ဌ အဖြစ် အရွေးမခံတော့ဘဲ သာမန်အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးအဖြစ်သာ ခံယူတော့မည်ဟု ကြေညာသည်။ ဤတွင် ဦးဗိုလ်အုပ်စုနှင့် သခင်အုပ်စုသည် ပထမ အဖွဲ့ချုပ် ခေါင်းဆောင်သစ်များစာရင်းကို ရေးဆွဲကြတော့သည်။ ၁၉၆၁ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၂၃ ရက်နေ့တွင် သခင်ကျော်ထွန်း က ပထမ အဖွဲ့ချုပ်ခေါင်းဆောင်အဖြစ် သခင်တင်၊ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဗိုလ်မှူးအောင်၊ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဒေါက်တာ ဦးမောင်၊ အထွေထွေ အတွင်းရေးမှူးအဖြစ် သခင်ကျော်ထွန်းတို့အား ရွေးချယ်လိုကြောင်း ပြောကြား သည်။ ဦးဗိုလ်အုပ်စုကလည်း ပထမအဖွဲ့ချုပ်ခေါင်းဆောင်အဖြစ် သခင်တင်၊ ဥက္ကဋ္ဌ အဖြစ်ဗိုလ်မှူးအောင်၊ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဦးဝင်းနှင့် အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး အဖြစ် ဗိုလ်မင်းခေါင်တို့အား လျာထားသတ်မှတ်ခဲ့သည်။^၂

ဤအတောအတွင်း ရန်ကုန်ခရိုင်အတွင်းရှိ တိုက်နယ်ပေါင်းစုံက ပထမ အဖွဲ့ချုပ်ထံ မိမိတို့၏သဘောထားနှင့်အကြံပေးချက်ကို တင်ပြရန်စီစဉ်သည်။ ပထမ အဖွဲ့ချုပ်သို့ တင်ပြရန်ရေးသားထားသည့် စာမူကြမ်းတွင် ပထမ အဖွဲ့တွင်းပဋိပက္ခ သည် တဖြည်းဖြည်းကြီးမားလာသောကြောင့် အခြေခံမြို့နယ်ခရိုင်များတွင်သာမက ဌာနချုပ်ခေါင်းဆောင်များပင် တစ်ဦးကိုတစ်ဦးအတွင်းကျိတ် ပုတ်ခတ်ပြောဆိုလာ ကြောင်း၊ အုပ်စုတိုက်ပွဲများကြောင့် အဖွဲ့ချုပ်မှချမှတ်ထားသောလုပ်ငန်းစဉ်များ အောင်မြင်မှုမရှိသဖြင့် လူထုနှင့်ပထမ အဖွဲ့များလည်း နစ်နာရကြောင်း၊ တစ်ဦးကို တစ်ဦး သိက္ခာချ၍ပြောဆိုနေသောကြောင့်ပထမ တစ်ဖွဲ့လုံးအပေါ် လူထု၏ ကြည် ညိုမှု ပျက်ယွင်းလာခဲ့ကြောင်း၊အုပ်စုကွဲပြားသနာသည် ဘုတ်၊ ကော်ပိုရေးရှင်း၊ အစိုးရ ဌာနများသို့ပင် ကူးစက်လာသဖြင့် စီမံကိန်းများနှင့် ဌာန ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများ အောင်မြင်သင့်သလောက် မအောင်မြင်ဘဲနှောင့်နှေးကြန့်ကြာခဲ့ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် အုပ်စု ပဋိပက္ခများကို ပြေငြိမ်း၍ စည်းလုံးညီညွတ်စွာဖြင့် စုပေါင်းဆောင်ရွက်ကြ စေလိုကြောင်းနှင့် ဥက္ကဋ္ဌ ဦးနု အား ၁၉၆၂ ခုနှစ်တွင် ပထမ အဖွဲ့ချုပ်ဥက္ကဋ္ဌ အဖြစ်မှ နုတ်ထွက်ခြင်းမပြုဘဲ ဆက်လက်တာဝန်ယူစေလိုကြောင်း ဖော်ပြထား သည်။^၃ ရန်ကုန်ခရိုင်အတွင်းရှိ တိုက်နယ် ပထမအဖွဲ့များစွာတို့က ဤသို့သော သဘောထားများရှိသော်လည်း ဦးဗိုလ်နှင့် သခင်တို့၏ ပဋိပက္ခမှုကြီးမှာ မလျော့ ပါးခဲ့ပေ။ နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာညီလာခံတွင် အနိုင်ရရှိရေးအတွက် ဆင်နွှဲလျက်ရှိသော အုပ်စုတိုက်ပွဲများမှာ ဆက်၍ပင်ပြင်းထန်နေသည်။

၁ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၂၄ နိုဝင်ဘာ ၁၉၆၁။

၂ The Nation, 25 November 1961.

၃ HDR: Political Papers C II (1).

ဦးဗိုလ်၊ သခင်အုပ်စုကွဲအတွင်းသို့ အသစ်ဝင်ရောက်လာသော ပထမ ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးမှာ ဒေါက်တာဦးမောင် ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံရေးနယ်အတွင်းသို့ ဒေါက်တာဦးမောင် ဝင်ရောက်လာပုံမှာ ဦးဗိုလ်အုပ်စုဝင်ခေါင်းဆောင်များနှင့် ဆင်ဆင်တူသည်။ ဒေါက်တာဦးမောင်သည် ၁၉၁၈ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်ကောလိပ်မှ ဘီအေဘွဲ့ရခဲ့သည်။ ၁၉၂၁ ခုနှစ်တွင် ကိမ်းဘရစ်တက္ကသိုလ်မှ ဥပဒေဘွဲ့ကို ရခဲ့သည်။ ၁၉၂၂ ခုနှစ်တွင် မစ်ဒယ်တင်ပယ် ဥပဒေကျောင်းမှ ဝတ်လုံတော်ရခဲ့သည်။ ထိုအချိန်မှစတင်၍ ဥပဒေနှင့်တရားရေးဌာနများတွင် ဝင်ရောက် အမှုထမ်းခဲ့ရာ ၁၉၄၈ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၄ ရက်နေ့တွင် တရားလွှတ်တော်ချုပ်၌ တရားဝန်ကြီး အဖြစ် လက်ခံဆောင်ရွက်ချိန်အထိ ဖြစ်သည်။ အစိုးရအဖွဲ့မှ ဆိုရှယ်လစ်များ အစုလိုက်နုတ်ထွက်သော ၁၉၄၉ ခုနှစ် ဧပြီလတွင် နိုင်ငံခြားရေးဌာန၊ တရားရေးဌာန၊ ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးဌာန၊ ပြန်လည်ထူထောင်ရေးနှင့် ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေးဌာနများတွင် ဝန်ကြီး ဖြစ်လာသည်။ ထိုနောက် တရားလွှတ်တော်ချုပ်တွင် တရားဝန်ကြီးအဖြစ် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ၁၉၅၄ ခုနှစ်တွင် တရားလွှတ်တော်ချုပ်မှ အငြိမ်းစားယူ၍ တရားမျှတရေးပါတီကို ထူထောင်ခဲ့သည်။ ၁၉၅၆ ခုနှစ်တွင် ပြည် မဲဆန္ဒနယ်မှ လွှတ်တော်အမတ်အဖြစ် အရွေးခံရပြီး ပမညတ အဖွဲ့ချုပ် ဦးစီးအဖွဲ့ဝင် ဖြစ်လာသည်။ သန့်ရှင်းဖဆပလအစိုးရလက်ထက် ၁၉၅၈ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၁၈ ရက်နေ့တွင် တရားရေးဌာနဝန်ကြီး ဖြစ်လာသည်။ ၁၉၅၉ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၁၁ ရက်နေ့တွင် တရားမျှတရေးပါတီကို ဖျက်သိမ်း၍ သန့်ရှင်းဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်နှင့် ပူးပေါင်းခဲ့သည်။ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ကျင်းပသော အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲ၌ လမ်းမတော်မဲဆန္ဒနယ်မှ တည်မြဲဖဆပလခေါင်းဆောင် ဦးဗဆွေနှင့် ယှဉ်ပြိုင်အရွေးခံခဲ့ရာ မဲပေါင်း ၁၂၆၉၄ ရရှိ၍ မဲပေါင်း ၅၄၀၃ မဲရသော ဦးဗဆွေကို အနိုင်ရခဲ့သည်။

နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ပထမဦးလွှတ်တော်ကြီးက မိမိအားရွေးချယ်တင်မြှောက်လျှင် တာဝန်ထမ်းဆောင်မည်ဖြစ်သော်လည်း မည်သည့်အုပ်စုဘက်မျှ မပါလိုကြောင်း၊

၁ Middle Temple

J (က) *The Burma Gazette*, Vol.II, pt. 1, 23 April 1949, p. 265.

(ခ) တနင်္ဂနွေကြိမ်ထုတ် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရအရာရှိများ စာရင်း၊ အမှတ် ၁၊ ရန်ကုန်၊ မြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရပုံနှိပ်ရေးနှင့် စာရေးကိရိယာဌာန၊ ၁၉၅၀၊ စာ ၁၂၊ ၉၅။

(ဂ) တနင်္ဂနွေကြိမ်ထုတ် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရအရာရှိများ စာရင်း၊ အမှတ် ၄၊ ရန်ကုန်၊ မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ ပုံနှိပ်ရေးနှင့် စာရေးကိရိယာဌာန၊ ၁၉၅၃၊ စာ ၁၁၂။

(ဃ) *Who's Who in Burma*, pp.86-87.

(င) *The Nation*, 1 March 1960.

ပထမ အဖွဲ့ကြီးကို ဦးနု၊ သခင်တင်၊ ဗိုလ်မှူးအောင် စသော ခေါင်းဆောင် တစ်ဦးဦးက ဦးစီးခေါင်းဆောင်လျှင် မိမိသည် မည်သည့်တာဝန်ကိုမဆို ထမ်းဆောင် နိုင်ကြောင်း ဒေါက်တာဦးမောင်က ပြောသည်။^၁ မကြာမီတွင်ပင် ဒေါက်တာ ဦးမောင်သည် သခင်အုပ်စုနှင့် အတိအလင်း ပူးပေါင်းခဲ့သည်။ ဦးဗိုလ်အုပ်စုဝင် များက နေရာတိုင်းတွင် ကြီးစိုးလွှမ်းမိုးပြီး ပြည်သူလူထုကို ဖိနှိပ်နေသောကြောင့် သခင်အုပ်စုနှင့် ပူးပေါင်းခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ဒေါက်တာဦးမောင်က ပြောကြား ခဲ့သည်။ သခင်အုပ်စုနှင့် ပူးပေါင်းလိုက်သောကြောင့် ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၁၂ ရက်နေ့တွင် ဒေါက်တာဦးမောင်သည် ပထမအဖွဲ့ချုပ် ပြန်လည်စည်းရုံးရေး ခုနစ်ဦး ကော်မတီဝင်အဖြစ်မှ နုတ်ထွက်ခဲ့သည်။^၂

ဗိုလ်မှူးအောင်၏တုံ့ပြန်ချက်မှာမူ ဒေါက်တာဦးမောင်နှင့် မတူချေ။ ဦးဗိုလ် အုပ်စုနှင့် သခင်အုပ်စုနှစ်စုလုံးက ဗိုလ်မှူးအောင်အား ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် တင်မြှောက်ရန် စီစဉ်ခဲ့ကြပါ၏။ သို့သော် ပထမ ညီလာခံတွင် ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ၎င်းအားရွေးချယ်တင် မြှောက်လျှင် ငြင်းပယ်မည်ဟု ဗိုလ်မှူးအောင်ကဆိုသည်။ ပထမ အဖွဲ့အတွင်း အုပ်စု များကွဲနေခြင်းကို မလိုလားကြောင်း၊ မိမိအုပ်စုအနိုင်ရရှိရေးအတွက် မဲဆွယ်ခြင်း၊ ငွေအကုန်အကျခံခြင်း၊ အုပ်စုတစ်စုနှင့်တစ်စု ရန်လိုမုန်းတီးခြင်းများကို မလိုလား ဟုလည်း ပြောကြားသည်။ ပထမ ခေါင်းဆောင်များကို ပုတ်ခတ်၍ပြောဆိုသော သခင်ချန်ထွန်းကိုလည်း ဗိုလ်မှူးအောင်က ဝေဖန်သည်။ ပထမ အဖွဲ့တွင် အုပ်စု ကွဲပြားနာပေါ်ခဲ့ခြင်းမှာ စည်းရုံးရေးမှူးများကြောင့် ဖြစ်သည်ဟုလည်း ဗိုလ်မှူးအောင်က ပြောသည်။ စည်းရုံးရေးမှူးများသည် ပထမ အဖွဲ့ချုပ်အတွက် စည်းရုံးရေးမဆင်းဘဲ လူထုလူတန်းစား အဖွဲ့များအတွက်သာ စည်းရုံးခဲ့သော ကြောင့် အုပ်စုပြဿနာပေါ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။^၃

ခရိုင် ညီလာခံများတွင် ကိုယ်စားလှယ် ရွေးချယ်ရေးတိုက်ပွဲများကို ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတစ်လလုံးပင် ဆင်နွှဲခဲ့ကြသည်။ သခင်အုပ်စုက ပဲခူး၊ တောင်ငူ၊ စစ်ကိုင်းခရိုင်ညီလာခံများတွင် အနိုင်ရ၍ သရက်မြို့၊ စစ်တွေ၊

၁ (က) မိုးကြိုးသတင်းစာ၊ ၂၅ နိုဝင်ဘာ ၁၉၆၁။

(ခ) ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၂၅ နိုဝင်ဘာ ၁၉၆၁။

(ဂ) *The Nation*, 25 November 1961.

၂ (က) ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၁၃ ဒီဇင်ဘာ ၁၉၆၁။

(ခ) *The Nation*, 13 December 1961.

၃ *The Nation*, 30 November 1961.

မကွေး၊ သာယာဝတီနှင့် မင်းဘူးခရိုင် ညီလာခံများတွင် ဦးဗိုလ်အုပ်စုက အနိုင် ရသည်။^၁ ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၂၈ ရက်နေ့ထုတ် နေ့ရှင်းသတင်းစာတွင် ဦးဗိုလ် အုပ်စုဘက်မှ ကိုယ်စားလှယ် ၂၇၈ ဦးရရှိ သခင်ဘက်မှ ၁၉၇ ဦးသာ ရသည်ဟု ခန့်မှန်း ဖော်ပြခဲ့သည်။^၂

ပြိုင်ဆိုင်မှုပြင်းထန်သော ညီလာခံများတွင် ရန်ကုန်ခရိုင်ညီလာခံလည်း ပါဝင်သည်။ နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာညီလာခံသို့ ရန်ကုန်ခရိုင်မှ ကိုယ်စားလှယ်အများဆုံး ရွေးချယ်ရသည်။ ရန်ကုန်ခရိုင်မှ ကိုယ်စားလှယ်တစ်ရာကျော် ရွေးချယ်ရသဖြင့် ကိုယ်စားလှယ်စုစုပေါင်း၏ ခုနစ်ပုံတစ်ပုံပင်ဖြစ်သည်။^၃ ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ တွင် ကျင်းပသော ရန်ကုန်ခရိုင်တိုက်နယ် ညီလာခံများတွင် သခင်အုပ်စုမှ လမ်းမတော်၊ ရန်ကုန်အလယ်ပိုင်း၊ ဗားကရာနှင့်သိမ်ဖြူတိုက်နယ် ညီလာခံများ၌ အနိုင်ရရှိသည်။ ကြည့်မြင်တိုင်နှင့် ဒဂုံတိုက်နယ်ညီလာခံတို့တွင်မူ ဦးဗိုလ်အုပ်စု

၁ (က) ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၁၊ ၉၊ ၁၆၊ ၂၃၊ ၂၄ ဒီဇင်ဘာ ၁၉၆၁။

(ခ) *The Nation*, 1, 9, 14, 16, 23 December 1961.

၂ ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာ ၂၈ ရက် နေ့ထုတ် နေ့ရှင်းသတင်းစာ တွင် ဦးလောရုံက ဦးဗိုလ်အုပ်စုနှင့် သခင်အုပ်စုတို့၏အင်အားကို အောက်ပါအတိုင်း ခန့်မှန်း တွက်ချက် ခဲ့သည်။

ဦးဗိုလ်အုပ်စု	ဟင်္သာတ	၃၉	သခင်အုပ်စု	ဟံသာဝတီ	၁၈
	အင်းစိန်	၃၀		မော်လမြိုင်	၁၈
	ဖျာပုံ	၂၂		ပြည်	၁၃
	မြောင်းမြ	၂၂		မအူပင်	၁၄
	ပုသိမ်	၁၅		ပုသိမ်	၁၆
	မန္တလေး	၁၉		မန္တလေး	၁
	မိတ္ထီလာ	၂၈		စစ်ကိုင်း	၁၃
	သရက်	၁၁		မုံရွာ	၁၃
	မကွေး	၄၀		ရွှေဘို	၁၂
	သာယာဝတီ	၂၆		တောင်ငူ	၁၄
	မင်းဘူး	၂၆		သထုံ	၅
				ဘားအံ	၉
				ပဲခူး	၅၁

၃ ရန်ကုန်ခရိုင်၊ ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့၊ တိုက်နယ်ပေါင်းစုံမှ ခရိုင်ဦးစီးများစာရင်း HDR: Political Papers X2 (c). နောင်ကိုးကားလျှင် HDR: Political Papers X2(c) ဟု ညွှန်းမည်။

ဘက်မှ အနိုင်ရရှိသည်။ တိုက်နယ်ညီလာခံများတွင် အုပ်စုပိုင်ပွဲမှာ ပြင်းထန်လှသောကြောင့် ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၂ ရက်နေ့တွင် ရန်ကုန်ခရိုင် ညီလာခံကျင်းပရေးအတွက် ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲရန် တာဝန်ယူထားသော ပုဂ္ဂိုလ်သုံးဦးအနက် ဗိုလ်မှူးအောင်နှင့် ဦးဇော်လျှော်တို့နှစ်ဦးက မကျင်းပရသေးသော တိုက်နယ်ညီလာခံများကို ရပ်ကွက်ညီလာခံများ အဖြစ် ပြောင်းလဲကျင်းပရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။^၂

ဗိုလ်မှူးအောင်၊ ဗိုလ်တင်မောင်ကြီး၊ ဦးဘစောနှင့် ဦးထွန်းရှိန်တို့ ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲသော မြောက်ဥက္ကလာပတိုက်နယ်ညီလာခံတွင် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ၊ အတွင်းရေးမှူး၊ တွဲဖက်အတွင်းရေးမှူးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးမှူးများကို ရွေးချယ်ရာတွင် သခင်အုပ်စုဘက်မှ အနိုင်ရရှိ၏။ သို့ရာတွင် ဥက္ကဋ္ဌနေရာအတွက် သခင်အုပ်စုမှ ဦးထွန်းကြည်နှင့် ဦးဗိုလ်အုပ်စုမှ ဗိုလ်စိန်ဝင်းတို့ ယှဉ်ပြိုင်ရာတွင် တစ်ဖက်လျှင် ၇၃ မဲစီဖြင့် မဲအရေအတွက် ညီနေသည်။ ဒုတိယအကြိမ် ယှဉ်ပြိုင်ရာတွင်လည်း မဲအရေအတွက် တူနေပြန်သည်။ ထိုအခါ သခင်အုပ်စုက ဦးထွန်းကြည်နေရာတွင် သခင်စံဝေအား လူစားသွင်း၍ ထပ်မံယှဉ်ပြိုင်ရာတွင်လည်း မဲအရေအတွက်တူညီနေပြန်သည်။ နောက်ဆုံးတွင် ဗိုလ်မှူးအောင်က မျောက်ပန်းလှန်၍ အဆုံးအဖြတ်ယူစေခဲ့သည်။ ဤတွင် သခင်အုပ်စုက အနိုင်ရ၍ အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့ဝင်ငါးဦးစလုံးမှာ သခင်အုပ်စုဘက်မှသာ ဖြစ်ခဲ့သည်။ ဦးစီးကိုယ်စားလှယ် ၂၂ ဦးတွင်မူကား သခင်ဘက်မှ ၁၂ ဦးနှင့် ဦးဗိုလ်ဘက်မှ ၁၀ ဦး အရွေးခံရသည်။^၃

၁၉၆၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၁၅ ရက်နေ့တွင် ရန်ကုန်ခရိုင် တိုက်နယ်ညီလာခံများကျင်းပ၍ ဦးစီးသောအခါ သခင်အုပ်စုဘက်မှ ခရိုင်ညီလာခံသို့ ကိုယ်စားလှယ် ၂၃၉ ဦး အရွေးခံရပြီး ဦးဗိုလ်အုပ်စုဘက်မှ ၇၄ ဦး အရွေးခံရသည်။^၄ ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၃၁ ရက်နေ့တွင် ရန်ကုန်ခရိုင်ညီလာခံကို ကျင်းပသည်။ ရန်ကုန်ခရိုင်ညီလာခံ ကျင်းပရာတွင်

၁ ကျန်တစ်ဦးမှာ မြစ်ကြီးနားခရိုင်သို့ရောက်နေသော ဆမားဒူဝါဆင်ဝါးနောင် ဖြစ်သည်။ မဏ္ဍိုင်သတင်းစာ၊ ၄ ဒီဇင်ဘာ ၁၉၆၁။

၂ (က) *The Nation*, 3 December 1961.

(ခ) မဏ္ဍိုင်သတင်းစာ၊ ၄ ဒီဇင်ဘာ ၁၉၆၁။

၃ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၈ ဒီဇင်ဘာ ၁၉၆၁။

၄ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၁၆ ဒီဇင်ဘာ ၁၉၆၁။

- (၁) ကြီးကြပ်ရေးမှူးအဖြစ် ဆောင်ရွက်ရန် ပုဂ္ဂိုလ် တစ်ဦး ဦးအား တာဝန်ပေးခဲ့ခြင်း၊
- (၂) တိုက်နယ်ညီလာခံများကို အတည်မပြုရသေးခြင်း၊
- (၃) ကျင်းပမည့်နေ့ရက်ကို ကြီးကြပ်ရေးကော်မတီက မကြေညာခြင်း

တို့ကြောင့် ဦးဗိုလ်အုပ်စုက ကန့်ကွက်စာတင်ခဲ့သည်။ ညီလာခံကို ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲနေသည့် ဆမားဒူဝါဆင်ဝါးနောင်က ပထစကြီးကြပ်ရေးကော်မတီသည် ညီလာခံကို ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲရန် မူလက မိမိနှင့် ဗိုလ်မှူးအောင်တို့ကို တာဝန်ပေးခဲ့ကြောင်း၊ ဗိုလ်မှူးအောင်မှာ ညီလာခံတွင် ဦးစီးကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် ဝင်ရောက် အရွေးခံသဖြင့် ညီလာခံကြီးကြပ်ကွပ်ကဲသူအဖြစ် ဆောင်ရွက်၍မရကြောင်း၊ ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၃၀ ရက်နေ့စွဲပါစာဖြင့် မိမိအား ဦးလွန်ပုမိနှင့်အတူ ညီလာခံကိုကြီးကြပ်ကွပ်ကဲရန် တာဝန်ပေးထားကြောင်း ရှင်းပြသည်။ ဦးဗိုလ်အုပ်စု၏ကန့်ကွက်စာကို ပထစ အဖွဲ့ချုပ်ပြန်လည်စည်းရုံးရေးကော်မတီထံ တင်ပြမည်ဟု လည်း ပြောကြားခဲ့သည်။

ရန်ကုန်ခရိုင်ညီလာခံတွင် အလုပ်အမှုဆောင်ငါးဦး ရွေးချယ်ရာ၌ ဦးဗိုလ်အုပ်စုမှဝင်ရောက်၍ အရွေးမခံခဲ့ချေ။ ထို့ကြောင့် သခင်အုပ်စုဝင်များသည် ယှဉ်ပြိုင်သူမရှိဘဲ အလုပ်အမှုဆောင်များအဖြစ် အရွေးခံရသည်။ အရွေးခံကြရသူတို့မှာ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် သခင်ပန်းမြိုင်၊ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဦးပွ (လမ်းမတော်)၊ အတွင်းရေးမှူးအဖြစ် ဗိုလ်တင်မောင်ကြီး၊ တွဲဖက်အတွင်းရေးမှူးအဖြစ် ဦးဘအေး (ဗဟန်း) နှင့် ဘဏ္ဍာရေးမှူးအဖြစ် ဦးမောင်မောင် (တာမွေ) တို့ဖြစ်ကြသည်။ နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ညီလာခံသို့ စေလွှတ်မည့် ကိုယ်စားလှယ်တစ်ရာကျော်အနက် ဦးဗိုလ်အုပ်စုဘက်မှ ၃၇ ဦးသာ အရွေးခံရသည်။ ၎င်းတို့အနက် ကိုးဦးမှာ အဆိုပြုလွှာမှားယွင်းမှုကြောင့် အပယ်ခံရသည်။ ဗိုလ်မှူးအောင်၊ သခင်ကျော်ထွန်း၊ သခင်ပန်းမြိုင်နှင့် ဦးမောင်မောင်တို့မှာ မဲပေးခြင်း မပြုခဲ့ကြပေ။ သို့သော် အုပ်စုနှစ်စုလုံးက ကြိုက်နှစ်သက်သော ဗိုလ်မှူးအောင်မှာ ပြိုင်ဘက်မရှိ အရွေးခံရသည်။*

၁ (က) *The Nation*, 1 January 1962.

(ခ) *The Guardian*, 1 January 1962.

၂ ခရိုင်အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌနှင့် အတွင်းရေးမှူးတို့မှာ အလိုအလျောက်ပင် ညီလာခံကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် အရွေးခံကြရသည်။

၃ (က) နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ညီလာခံသို့ တက်ရောက်ရန် ရန်ကုန်ခရိုင်အတွင်းရှိ တိုက်နယ် ၂၁ နယ်မှ ခရိုင်ဦးစီး ၁၁၀ ဦးကို ရွေးချယ်ခဲ့သည်။

HDR: Political Papers X2 (c).

(ခ) ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၁ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂။

ရန်ကုန်ခရိုင်ညီလာခံတွင်ပါလီမန်အတွင်းဝန် ဦးသန်းဆွေနှင့် ပတ်သက်သော ပြဿနာတစ်ရပ် ပေါ်ခဲ့သေးသည်။ ဦးသန်းဆွေ က ရန်ကုန်ခရိုင်ညီလာခံတွင် မိမိ တင်သွင်းခဲ့သော ကိုယ်စားလှယ်အဆိုပြုလွှာများကို သခင်ပန်းမြိုင်နှင့် ဗိုလ်တင် မောင်ကြီးတို့က မီးရှို့ဖျက်ဆီးခဲ့ကြသည်ဟု တိုင်ကြားသည်။ ထို့ကြောင့် ပထမ အဖွဲ့ ချုပ်ပြန်လည်စည်းရုံးရေးကော်မတီက ဦးဇာရဲလှန်အား အဆိုပါကိစ္စကိုစုံစမ်းစစ်ဆေး ရန် တာဝန်ပေးခဲ့သည်။ ဦးဇာရဲလှန်၏ စုံစမ်းစစ်ဆေးတွေ့ရှိချက် အစီရင်ခံစာကို လေ့လာ၍ ပထမ အဖွဲ့ချုပ်ပြန်လည်စည်းရုံးရေး ကော်မတီက ဦးသန်းဆွေ၏ အဆို ပြုလွှာများကို ဖျက်ဆီးမိကြောင်း ဝန်ခံသည့် သခင်အုပ်စုဝင်ကိုယ်စားလှယ် တစ်ဦး ဖြစ်သော ဦးသိန်းအောင်အား ပထမ အဖွဲ့ချုပ် သာမန်အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦး အဆင့်သို့ တစ်နှစ်တိတိလျှော့ချလိုက်သည်။”

အုပ်စုတိုက်ပွဲ ပြင်းထန်မှုကြောင့် လယ်ဝေးမြို့နယ်ညီလာခံတွင် ရုန်းရင်း ဆန်ခတ်မှုများ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ ၁၉၆၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၆ ရက်နေ့တွင် လယ်ဝေးမြို့နယ်ညီလာခံကျင်းပရန် စီစဉ်ထားခြင်းကို ဦးဗိုလ်အုပ်စုက အပြင်းအထန် ကန့်ကွက်ခဲ့သည်။ ဦးဗိုလ်အုပ်စု၏ ကန့်ကွက်ချက်နှင့် ပတ်သက်၍ ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၂၉ ရက်နေ့ သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲ၌ လယ်ဝေးမြို့နယ် မူလပထမ အတွင်းရေးမှူး ဗိုလ်သိန်းကြည်က ပြောကြားရာတွင် လယ်ဝေးမြို့နယ်အတွင်းတွင် ခရိုင်စည်းရုံးရေးမှူးနှစ်ဦးသည် ပထမစည်းရုံးရေး လုပ်ငန်းများကို စတင်လုပ်ဆောင် ရာ၌ ၁၉ ရက်အတွင်း အဖွဲ့ဝင် ၅၀၀၀ ကို စုဆောင်းနိုင်ခဲ့ကြောင်း၊ ထိုအဖွဲ့ဝင် တို့သည် သခင်အုပ်စုဘက်မှ ရပ်တည်သူများဖြစ်ကြောင်း၊ လယ်ဝေးမြို့တွင် ကျင်းပ မည့်မြို့နယ် ပထမညီလာခံမှာ ပထမစည်းရုံးအုပ်ချုပ်ပုံ စည်းမျဉ်းနှင့်အညီ ကျင်းပခြင်း မဟုတ်ကြောင်း၊ သခင်အုပ်စုအတွက် မဲပေးမည့်အခြေခံများကိုရွေးပြီး လက်သိပ်ထိုး အခြေခံညီလာခံများမှ တက်ရောက်လာသော ဦးစီးများဖြင့် ညီလာခံကျင်းပခြင်း သာဖြစ်ကြောင်း၊ လယ်ဝေးမြို့နယ်တွင် ညီလာခံကျင်းပရေးနှင့် ပတ်သက်၍ သခင်တင် သဘာပတိအဖြစ် ဆောင်ရွက်သော ဌာနချုပ် အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များရှိသော်လည်း ထိုဆုံးဖြတ်ချက်များအတိုင်း လိုက်နာခြင်းမရှိဘဲ ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ လယ်ဝေးမြို့နယ်ညီလာခံကျင်းပရေးနှင့် ပတ်သက်၍ မတရားသဖြင့် ပြုလုပ်မှုများရှိသော်လည်း နှစ်ကြိမ်တိုင်တိုင် ညီလာခံကျင်းပရန် ကြိုးပမ်းခဲ့ကြောင်း၊ ပထမစည်းရုံးရေးမှူးချုပ် ဦးအုန်းမှာ သခင်အုန်း ဖြစ်နေပြီး

သခင်ကျော်ထွန်း၏ ခိုင်းစေချက်အတိုင်း လယ်ဝေးမြို့နယ် ညီလာခံကျင်းပရန် အတွက် တတိယအကြိမ်မြောက် ညီလာခံခေါ်ဆိုလျက်ရှိကြောင်းများပါဝင်သည်။^၁

၁၉၆၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၃ ရက်နေ့တွင် ဦးဗိုလ်အုပ်စုဝင် ဗိုလ်သိန်းကြည် နှင့် အခြားပုဂ္ဂိုလ်သုံးဦး^၂ တို့သည် လယ်ဝေးမြို့တွင် အစာငတ်ခံဆန္ဒပြကြသည်။^၃ ဤတွင် ဗိုလ်မင်းခေါင်က လယ်ဝေးမြို့နယ်အတွင်း ကျင်းပခဲ့သော အခြေခံညီလာခံ များအနက် ဒိုင်နယ်ရှစ်နယ်မှအပ ကျန်ညီလာခံများတွင် ပထမ စည်းမျဉ်းညွှန်ကြား ချက်များနှင့်အညီ ကျင်းပခဲ့ခြင်းမဟုတ်သောကြောင့် ထိုညီလာခံများကို ပြန်လည် စစ်ဆေး၍ မြို့နယ်ညီလာခံကို ရွှေ့ဆိုင်းပေးရန် ဦးနုထံ ကန့်ကွက်စာပို့ခဲ့သည်။^၄

ဇန်နဝါရီလ ၆ ရက်နေ့တွင် လယ်ဝေးမြို့ အောင်မင်္ဂလာရပ်ရှင်ရံ၌ မြို့နယ် ပထမညီလာခံကို ကျင်းပသည်။ ထိုညီလာခံကို ကြီးကြပ်ရန်လာရောက်ကြသော ဆမားဒူဝါဆင်ဝါးနောင်နှင့် ဦးလွန်ပုမ့်တို့၏ကားကို ဦးဗိုလ်အုပ်စုဝင်များက မြို့အဝင်ဝမှနေ၍ ပိုစတာများကိုင်ဆောင်ကာ တားဆီးကန့်ကွက် ဆန္ဒပြကြသည်။ ကြီးကြပ်ရေးမှူးများ စီးနင်းလိုက်ပါလာသည့် မော်တော်ကားသည် ညီလာခံ ကျင်းပမည့် ရပ်ရှင်ရံသို့ လွတ်အောင်မောင်းပြေးရာ ဆန္ဒပြကန့်ကွက်ကြသူများက ကားနောက်သို့ ပြေး၍လိုက်ကြသည်။ ဆန္ဒပြသူများကို ရဲအဖွဲ့ဝင်များက တားဆီး ထိန်းသိမ်းခဲ့ရသည်ဟုဆိုသည်။ ညီလာခံကို ဦးဗိုလ်အုပ်စုက ကန့်ကွက်သပိတ်မှောက် ကာ ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ခြင်း မပြုသဖြင့် သခင်အုပ်စုဘက်မှ အလုပ်အမှုဆောင် အဖွဲ့ဝင်များနှင့် ခရိုင်ဦးစီးကိုယ်စားလှယ်အားလုံးမှာ ပြိုင်ဘက်မရှိ အနိုင်ရခဲ့သည်။^၅

၁ (က) ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့၊ စည်းမျဉ်းဥပဒေနှင့် မကိုက်ညီဘဲ လယ်ဝေးမြို့နယ် ပထမ ညီလာခံခေါ်ဆိုခြင်းအတွက် တရားမဲ့ပြုမှုခြင်းကို သတင်းစာတိုက် အသီးသီးမှ တိုင်းပြည်လူထုကြီးနှင့် ဟပြည်လုံး ပထမအဖွဲ့ဝင်များသို့ တင်ပြအစီရင်ခံခြင်း။
HDR: Political Papers X 2.

(ခ) ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၃၀ ဒီဇင်ဘာ ၁၉၆၁။

(ဂ) *The Nation*, 30 December 1961.

၂ ဦးစောလွင်၊ ဦးကျော်စိန်နှင့်ဦးအောင်မြင့်တို့ဖြစ်ကြသည်။
မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၄ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၁။

၃ မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၄ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၁။

၄ မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၆ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၁။

၅ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၇ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂။

လယ်ဝေးမြို့နယ်ညီလာခံအပြီး ၁၉၆၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၁၁ ရက်နေ့တွင် ဦးဗိုလ်အုပ်စုဝင် ဦးလှဖေနှင့် အခြားပုဂ္ဂိုလ်သုံးဦး တို့မှာ ညီလာခံ ကြီးကြပ်ရေးမှူးများအလာတွင် ဟန့်တားကန့်ကွက် ဆန္ဒပြသူများကို ဦးဆောင်ခဲ့သဖြင့် အဖမ်းခံရသည်။^၁ ဦးဗိုလ်အုပ်စုဝင် အခြားပုဂ္ဂိုလ်အချို့လည်း ဆက်၍အဖမ်းခံရ ပြန်သည်။^၂

၁၉၆၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၁၃ ရက်နေ့တွင် ဗိုလ်မင်းခေါင်၊ ဦးဝင်းနှင့် ဦးအုန်းခင်တို့က ဦးလှဖေနှင့် အဖွဲ့ဝင်သုံးဦးတို့အား ဖမ်းဆီးသည်ကိုဝမ်းနည်းကြောင်း၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်က ကျင်းပသော အထွေထွေ ရွေးကောက်ပွဲကြီးတွင် သန့်ရှင်းဖဆပလအမတ်လောင်း ဦးညိုအနိုင်ရရှိရေးအတွက် အသက်အိုးအိမ် စည်းစိမ်များကို စတေး၍ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသူများ ဖြစ်ကြောင်း၊ ယခု မြို့နယ်ညီလာခံဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် အရွေးခံရသူ ဦးမောင်မောင်မှာ လက်နက်ချ အလုံဖြူ ကွန်မြူနစ်တစ်ဦးဖြစ်ပြီး အထွေထွေ ရွေးကောက်ပွဲကြီး အတွင်းက တစ်သီးပုဂ္ဂလအမတ်လောင်းအဖြစ် သန့်ရှင်းဖဆပလအား အတိုက်အခံ ပြု၍ ဝင်ရောက်အရွေးခံကာ ဦးနုအား “အယောင်ဆောင် စိပ်ပုတီးဆွဲထားသော ကြောင်သူတော်ကြီး”ဟု ဝေဖန်ခဲ့သူဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြထားသည့် ကြေညာချက် တစ်စောင်ကိုထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။^၃

၁ မြို့နယ်ပထမ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဦးဘိုးတုတ်၊ ရုံးအုပ်ဦးတင်လှ၊ စည်းရုံးရေးမှူး ဦးကျော်ဝင်း တို့ ဖြစ်ကြသည်။ မဏ္ဍိုင်သတင်းစာ၊ ၁၄ ဇန်နဝါရီ၊ ၁၉၆၂။

၂ (က) *The Nation*, 12 January 1962.

(ခ) ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၁၄ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂။

၃ အဖမ်းခံရသူများတွင် လယ်ဝေးမြို့နယ် ပထမ ဥက္ကဋ္ဌ ဦးကျော်ရွှေနှင့် ကမာရွတ်တိုက်နယ် ဦးဗိုလ်အဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဗိုလ်သန်းမြင့်တို့ပါဝင်သည်။

(က) *The Nation*, 13 January 1962.

(ခ) *The Guardian*, 16 January 1962.

၄ (က) ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၁၄ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂။

(ခ) မဏ္ဍိုင်သတင်းစာ၊ ၁၄ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂။

၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ကျင်းပသော လယ်ဝေးမြို့နယ် ပါလီမန် ရွေးကောက်ပွဲ၌ တည်မြဲ ဖဆပလ အမတ်လောင်း သခင်ကြည်ရှိန် က မဲပေါင်း ၁၅၈၁၊ သန့်ရှင်းဖဆပလ အမတ်လောင်း ဦးညိုက မဲပေါင်း ၁၁၄၇၄၊ တစ်သီးပုဂ္ဂလအမတ်လောင်း ဦးမောင်မောင်က မဲပေါင်း ၅၃၅၇ မဲအသီးသီးရခဲ့သည်။ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် (ပါလီမန်) တတိယ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ညီလာခံ မှတ်တမ်း၊ စာတွဲ ၂၊ အစည်းအဝေးအမှတ် ၂၂၊ ရန်ကုန်၊ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ ပုံနှိပ်ရေးနှင့် စာရေး ကိရိယာဌာန၊ ၁၉၆၁၊ စာ ၂၃၅၉။

၁၉၆၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၁၄ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသောရမည်းသင်းခရိုင် ညီလာခံတွင် ဦးဗိုလ်အုပ်စုက ဝင်ရောက်အရွေးမခံခဲ့ချေ။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ညီလာခံအတွက် အရွေးခံရသောကိုယ်စားလှယ် ၂၄ ဦးလုံးမှာ သခင်အုပ်စုဝင်များ ဖြစ်ကြသည်။^၁

အုပ်စုပြိုင်ပွဲပြင်းထန်မှုကို မိတ္ထီလာခရိုင်ညီလာခံတွင်လည်း တွေ့မြင်ရသည်။ မိတ္ထီလာခရိုင်ညီလာခံကို လယ်ဝေးမြို့နယ်ညီလာခံနှင့် တစ်ချိန်တည်းလောက်တွင် ကျင်းပခဲ့သည်။ ပထမအကြိမ်ကျင်းပသော မိတ္ထီလာခရိုင်ညီလာခံတွင် ဦးဗိုလ်နှင့် သခင်အုပ်စုတို့အပြိုင်မဲပေးကြရာ မလိုင်နှင့်မိတ္ထီလာမြို့နယ်ကိုယ်စားလှယ်တို့မဲပေးကြ ပြီးနောက် ညီလာခံကို ဆက်လက်ကျင်းပခြင်း မပြုတော့ဘဲ ရပ်ထားခဲ့ရသည်။ ထိုအချိန်တွင် ဝမ်းတွင်းနှင့်သာစည်မြို့နယ်တို့မှကိုယ်စားလှယ်များ မဲမပေးရသေးချေ။ ထိုအချိန်အထိ ဦးဗိုလ်အုပ်စုမှ ခရိုင်ကိုယ်စားလှယ် ၂၈ ဦးရရှိထားသည်။ ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလကုန်လုနီးတွင် အာရပ်သမ္မတနိုင်ငံသို့ရောက်နေသော ဦးနု၏အမည် ဖြင့် ညွှန်ကြားချက်တစ်ရပ်ထွက်လာသည်။ မိတ္ထီလာခရိုင်ညီလာခံကို အသစ်ပြန်လည် ကျင်းပရမည်ဟူသော ညွှန်ကြားချက်ပင်ဖြစ်သည်။^၂

ပထမ အဖွဲ့ချုပ်၏ ညွှန်ကြားချက်အရ မိတ္ထီလာခရိုင် ပထမ ညီလာခံကို ၁၉၆၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၇ ရက်နေ့တွင် ပြန်လည်ကျင်းပရန်သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ ပထမ ဌာနချုပ်က ပါလီမန်အတွင်းဝန် ဦးလှကျော်နှင့် ရွှေဘိုမဲဆန္ဒနယ်အမတ် ဦးဘစိုးတို့အား ကြီးကြပ်ရေးမှူးများအဖြစ် ဆောင်ရွက်ရန်စေလွှတ်ခဲ့သည်။ သတ်မှတ်ထားသည့်နေ့တွင်ပင် မိတ္ထီလာခရိုင် ပထမညီလာခံကိုကျင်းပခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ကျင်းပသည့်အချိန်၌ ကြီးကြပ်ရေးမှူးနှစ်ဦးတို့သည် ဖောင်တော်ဦး ဘုရားဝင်း အတွင်းတွင် တစ်အုပ်စုစီခွဲ၍ကျင်းပကြသည်။ ပါလီမန်အတွင်းဝန် ဦးလှကျော် (ဦးဗိုလ်အုပ်စု) က ဦးဗိုလ်အုပ်စုကိုကြီးကြပ်၍လည်းကောင်း၊ ရွှေဘိုအမတ်ဦးဘစိုး (သခင်အုပ်စု) က သခင်အုပ်စုကို ကြီးကြပ်၍လည်းကောင်း နှစ်စုခွဲ၍ကျင်းပ ခြင်းဖြစ်သည်။ ဦးဗိုလ်အုပ်စုသို့ မိတ္ထီလာနှင့်မလိုင်မြို့နယ်တို့မှ ကိုယ်စားလှယ် ၉၁ ဦးတက်ရောက်ကြ၍ သခင်အုပ်စုသို့ ဝမ်းတွင်းနှင့်သာစည်မြို့နယ်တို့မှကိုယ်စားလှယ် ၃၉ ဦးတက်ရောက်ကြပြီး သီးခြားအလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့နှင့် သီးခြားညီလာခံ ကိုယ်စားလှယ်များကို ရွေးချယ်တင်မြှောက်ကြသည်။^၃ ဤကဲ့သို့ အုပ်စုနှစ်စုခွဲ၍ ညီလာခံကျင်းပခြင်းကို ရန်ကုန်မြို့ရှိ ဦးဗိုလ်အုပ်စုခေါင်းဆောင်များနှင့် သခင်အုပ်စု

၁ The Nation, 15 January 1962.

၂ U Law Yone, "The Pyidaungsu Party Elections, A Lesson in Practical Politics", The Nation, 28 December 1961.

၃ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၈ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂။

ခေါင်းဆောင်များက တရားမဝင်ကြောင်းနှင့် ထိုကိစ္စကို ဌာနချုပ်သို့ ကန့်ကွက်မည် ဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားသည်ဟုဆိုသည်။^၁ ပထမဌာနချုပ်က ထုတ်ပြန်သည့် ၁၉၆၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၁၃ ရက်နေ့စွဲပါ ခရိုင်ညီလာခံများကို အသိအမှတ်ပြုသည့် ကြေညာချက်တွင်မူ မိတ္တီလာခရိုင်ညီလာခံကို အသိအမှတ်ပြုခဲ့သည်။^၂

အလားတူဖြစ်ရပ်မျိုးမှာ ၁၉၆၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၁၅ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော ပခုက္ကူခရိုင်ညီလာခံတွင်လည်း ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ ပခုက္ကူခရိုင် ညီလာခံတွင် ကြီးကြပ်သူများဖြစ်ကြသော ဦးမြ (ဟင်္သာတ) နှင့် သာယာဝတီ (မြောက်ပိုင်း) မဲဆန္ဒနယ် လူမျိုးစုလွှတ်တော်အမတ် ဦးယုဆိုင် တို့သည်လည်း နှစ်ခြမ်းကွဲသွားသဖြင့် ညီလာခံနှစ်ခုကိုစင်ပြိုင်ကျင်းပခဲ့ကြသည်။ ဦးဗိုလ်အုပ်စုဝင် ဦးမြ (ဟင်္သာတ) ကြီးကြပ်ကျင်းပသည့်ညီလာခံသို့ ကိုယ်စားလှယ် ၆၀ တက် ရောက်၍ သခင်အုပ်စုဝင် ဦးယုဆိုင် ကြီးကြပ်ကျင်းပသည့်ညီလာခံသို့ ကိုယ်စားလှယ် ၃၆ ဦးတက်ရောက်ခဲ့သည်။ ထိုညီလာခံနှစ်ခုစလုံးက မိမိတို့၏ညီလာခံသည် တရားဝင် သည်ဟုဆိုကာ ခရိုင်အလုပ်အမှုဆောင်များနှင့် နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ညီလာခံကိုယ် စားလှယ် ၁၅ ဦးစီကို ရွေးချယ်ခဲ့ကြသည်။^၃

လယ်ဝေးမြို့နယ်ညီလာခံနှင့် မိတ္တီလာခရိုင်ညီလာခံများကို ကျင်းပရန် စီစဉ် နေချိန်တွင်ပင် ဟံသာဝတီသတင်းစာ၌ ဆောင်းပါးရှင် ရဲတင်း က

တိုင်းပြည်က ပထမကြီးပြိုကွဲမှုကိုလိုလားပါ။ တဘက်နှင့် တဘက် နင်ဘဲဆင်ဖြစ်နေကြသည်ကိုလည်း မကြားလိုမမြင် လိုကြပါ။ ပထမဝင်များအားလုံး စည်းစည်းရှုံးရှုံး တက်ညီ လက်ညီနှင့် အတူတကွဆောင်ရွက်ကြလျက် နိုင်ငံရေးတည် ငြိမ်မှုကြီး တည်ဆောက်ပေးကြသည်ကိုသာ မြင်လိုပါ၏။ ကွဲမပြုမှုနှင့်တကွ စွပ်စွဲပုတ်ခတ်သံဟူသမျှတို့သည် တိုင်းပြည် အတွက် မျောက်မင်းအူသံ၊ ငှက်ဆိုးသံများဟူသာ ထင်မိ ပါသတည်း။^၄

ဟူ၍ရေးသားဖော်ပြခဲ့သည်။

၁ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၈ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂။

၂ အုပ်စုနှစ်စုခွဲ၍ ကျင်းပရာတွင် ပါလီမန်အတွင်းဝန် ဦးလှကျော် ကြီးကြပ်ကျင်းပသည့် ညီလာခံကို တရားဝင်ညီလာခံအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုခြင်းဖြစ်သည်။ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၁၄ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂။

၃ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၁၆ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂။

၄ ရဲတင်း၊ “ပထမနှင့်အားကစားစိတ်ဓာတ်”၊ ဟံ သ ၁ ၀ တီ သ တိုင်းစာ၊ ၂ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂။

ဤအချိန်တွင် ခရိုင်အားလုံး၌ ပထစညီလာခံများကိုကျင်းပ၍ ပြီးစီးနေပြီ ဖြစ်သည်။ ပထစ ဌာနချုပ်က နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာညီလာခံကြီးကို ၁၉၆၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၂၇ ရက်နေ့တွင် စတင်၍ကျင်းပရန်လည်း သတ်မှတ်၍ပြီးပြီဖြစ်သည်။ ဇန်နဝါရီလ ၂၇ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပရန်အတွက် ပထစ အဖွဲ့ချုပ်ပြန်လည် စည်းရုံးရေး ခုနစ်ဦးကော်မတီသည် ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၂၃ ရက်နေ့ကပင် ဆုံးဖြတ်ချက်ချခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော် ပထစ အဖွဲ့ဝင်တို့သည် ၁၉၆၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလဆန်းအထိ နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာညီလာခံ ဖိတ်ကြားစာများကို မရရှိခဲ့ပေ။ ထို့ကြောင့် ညီလာခံကျင်းပမည့်နေ့ရက်ကို ရက်ပေါင်း ၃၀ ထက်မနည်းကြိုတင်၍ အသိပေးဖိတ်ကြားရမည်ဟူသော ပထစ အဖွဲ့ချုပ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ စည်းမျဉ်း ဥပဒေနှင့်မကိုညီဟု ပထစ အဖွဲ့ဝင်အချို့ကဝေဖန်ခဲ့ကြသည်။ ဤဝေဖန်ချက်နှင့် ပတ်သက်၍ ပထစ အဖွဲ့ချုပ်က ၁၉၆၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၁၀ ရက်နေ့စွဲဖြင့် သတင်းကြေညာချက်တစ်စောင်ကိုထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ကြေညာချက်တွင် ပထစ ဖွဲ့စည်း အုပ်ချုပ်ပုံစည်းမျဉ်းပါ ဖော်ပြချက်မှာ မကြာမီကျင်းပတော့မည့် နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ညီလာခံအတွက်သော်လည်းကောင်း၊ ပုံမှန်ညီလာခံများအတွက်သော်လည်းကောင်း မပတ်သက်ကြောင်း၊ ရက် ၃၀ ထက်မနည်း ကြိုတင်ဖိတ်ကြားရမည့်ညီလာခံဟူသည်မှာ အထူးအကြောင်းရှိ၍ ကျင်းပရမည့်ညီလာခံ၊ ဗဟိုဦးစီး သုံးပုံတစ်ပုံက လက်မှတ် ရေးထိုး၍ တောင်းဆိုသောညီလာခံမျိုးကိုသာ ရည်ညွှန်းကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။^၁

ဤအချိန်တွင် နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ပထစ ညီလာခံကြီးမှာ နီးကပ်လာပြီဖြစ်၍ ဦးဗိုလ်နှင့်သခင်တို့၏အုပ်စုတိုက်ပွဲမှာ ပို၍ပြင်းထန်လာသည်။ သခင်ကျော်ထွန်းက သခင်အုပ်စုဘက်မှကိုယ်စားလှယ်များ လက်မှတ်ရေးထိုးထားသည့် အုပ်စုဆန့်ကျင် ရေး ကြေညာချက်များကိုထုတ်ပြန်စေခဲ့သည်။ ရှေးဦးစွာ ၁၉၆၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၁၅ ရက်နေ့တွင် သခင်အုပ်စုဝင် ဗိုလ်မှူးတင်ကြည့်ခေါင်းဆောင်သော စစ်ကိုင်း

၁ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၁၁ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂။

၂ ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံစည်းမျဉ်း၊ ပုဒ်မ ၁၁၀ တွင် “အမှုဆောင်အဖွဲ့သည် အထူးအကြောင်းရှိလျှင်ဖြစ်စေ၊ ဗဟိုဦးစီး ၃ ပုံ ၁ ပုံက လက်မှတ်ရေးထိုးတောင်းဆိုလျှင် ဖြစ်စေ၊ ဗဟိုဦးစီးအဖွဲ့၏အထူးညီလာခံကိုခေါ်ပေးရမည်။ ထိုကဲ့သို့ ညီလာခံကိုခေါ်ခဲ့လျှင် ဦးစီးအဖွဲ့ဝင်များအား ရက်ပေါင်း ၃၀ ထက်မနည်း ကြိုတင်၍ ဘိတ်ကြားရမည်”ဟု ဖော်ပြထားသည်။

၃ (က) ဗမာ့စတီသတင်းစာ၊ ၁၉ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂။

(ခ) The Nation, 19 January 1962.

ခရိုင် ဦးစီးကိုယ်စားလှယ်များက ဤကြေညာချက်မျိုးကို ထုတ်ဝေခဲ့သည်။* မြိတ် ခရိုင်ညီလာခံ ဦးစီးကိုယ်စားလှယ်များကလည်း အုပ်စုဆန့်ကျင်ရေးဘက်သို့ မဲပေး ထောက်ခံသည်ဟု ပထမ ဌာနချုပ်သို့အကြောင်းကြားသည့်သတင်းကိုလည်း ဆက်၍ တွေ့ရသည်။ ၁၉၆၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၁၉ ရက်နေ့တွင် ထုတ်ဝေသော ရန်ကုန် သတင်းစာတွင်လည်း ရန်ကုန်ခရိုင်ညီလာခံ ဦးစီးကိုယ်စားလှယ်များ၏ အစည်း အဝေးက အုပ်စုဆန့်ကျင်ရေး (သခင်အုပ်စု) ခေါင်းဆောင်များကိုသာ ထောက်ခံ မည်ဟု ဆုံးဖြတ်ကြောင်းသတင်းကို ဖတ်ရသည်။^၁

ဤအချိန်တွင် ဦးဗိုလ်အုပ်စုက သခင်အုပ်စုသည် ကွန်မြူနစ်လိုလားသော အုပ်စုဖြစ်သည်ဟု စွပ်စွဲလာသည်။ ၁၉၆၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၁၅ ရက်နေ့တွင် ဦးဗိုလ် အုပ်စုခေါင်းဆောင် ဗိုလ်မင်းခေါင်က သခင်အုပ်စုဝင်တို့မှာ လက်ဝဲအာဏာရှင် စနစ်ကို ရွေးရှုနေကြောင်း၊ သာဓကအားဖြင့် ပမညတ သခင်ချစ်မောင်၏ ကြေညာ ချက်ကိုကြည့်လျှင် ထင်ရှားကြောင်း၊ လာမည့် ပထမ ညီလာခံတွင် သခင်အုပ်စု အနိုင်ရခဲ့လျှင် လက်ဝဲအာဏာရှင်စနစ် စိုးမိုးသွားမည်ဖြစ်ကြောင်း ရှင်းလင်းပြော ကြားသည်။ ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ၌ ခရိုင်တာဝန်ခံတစ်ဦး ဖြစ်ခဲ့ဖူးသော ဦးမောင်မောင်အား သခင်အုပ်စုဝင်တို့က ဦးစီးကျင်းပသည့် လယ်ဝေးမြို့နယ်ညီလာခံ တွင် ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ရွေးချယ်လိုက်ခြင်းကိုကြည့်၍လည်း လက်ဝဲအာဏာရှင်စနစ် စိုးမိုး မည်ဟု ပြောရခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ မိမိတို့အုပ်စုအား လူတန်းစားအကျိုးပြုသည့် လုပ်ငန်းမပါ၊ စိတ်ဝင်စားမှုလည်းမရှိဟု စွပ်စွဲပြောဆိုခြင်းမှာ လုံးဝမမှန်ကန်ကြောင်း၊ သခင်များ ဘက်မှ ရပ်တည်သော ဗတလစနှင့် စပကသ တို့ကို အယုံအကြည်မရှိ ကြောင်း၊ ၎င်းတို့သည် တောင်သူလယ်သမားများကို ခေါင်းပုံဖြတ်လိုသူတို့ ဖြစ် ကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။^၂ ၁၉၆၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၂၄ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပ သော သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲ၌ ဗိုလ်မင်းခေါင်က ပထမ အဖွဲ့တွင်း ဦးဗိုလ်၊ သခင် အုပ်စုတိုက်ပွဲများမှာ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးမကျေနပ်မှုကြောင့် တိုက်ခိုက်ခြင်းမဟုတ်ဘဲ အယူ အဆနှင့် ယုံကြည်ချက်များအရ တိုက်ခိုက်ခြင်းသာဖြစ်ကြောင်း၊ ပထမ ဖွဲ့စည်း အုပ်ချုပ်ပုံ စည်းမျဉ်းအရ ဦးဗိုလ်အုပ်စုသည် လက်ဝဲ လက်ယာဝါဒ မဟုတ်သည့်

၁ (က) ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၁၆ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂။

(ခ) *The Nation*, 16 January 1962.

၂ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၁၈ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂။

၃ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၁၉ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂။

၄ (က) *The Nation*, 16 January 1962.

(ခ) မန္တလိုင်သတင်းစာ၊ ၁၇ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂။

အလယ်လမ်းကြောင်းဖြစ်သော ပြည်ထောင်စုဆိုရှယ်လစ်ဝါဒကိုသာ ယုံကြည်လိုလားကြောင်း၊ သခင်အုပ်စုမှူးမတ် (စ) ဝါဒကို လျှို့ဝှက်သင်တန်းနှင့် ဆွေးနွေးပွဲများတွင် ချပြကျင့်သုံးသူများဖြစ်ကြောင်း၊ ပထမ စည်းမျဉ်းအရ အဖွဲ့ဝင်များကို တစ်ဦးချင်း ဆင့်ကဲဆင့်ကဲ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ရမည်ဖြစ်သော်လည်း သခင်အုပ်စုက တစ်ဦးချင်းစနစ်ကိုလက်မခံဘဲ အစုလိုက်အပြုံလိုက် ဝင်လာသည့် စနစ်ကို လိုလားကြောင်း၊ ဦးဗိုလ်အုပ်စုနှင့် သခင်အုပ်စုတို့တိုက်နေကြသည်မှာ ဒီမိုကရေစီစနစ်အရ ခံစားရရှိသော အခွင့်အရေးနှင့် လက်ဝဲအာဏာရှင်စနစ်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် လုံးဝမလျော်ကန်မသင့်မြတ်သော ကွန်မြူနစ်ဝါဒတို့ကို တိုက်နေခြင်းဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားသည်။

သခင်အုပ်စုခေါင်းဆောင် သခင်ကျော်ထွန်းကလည်း ဇန်နဝါရီလ ၂၄ ရက်နေ့တွင် ကမ္ဘာအေးအာရှက်ခံတန်ဆောင်း၌ သတင်းထောက်များနှင့် တွေ့ဆုံ၍ မိမိတို့သည် အလုပ်သမား၊ လယ်သမား၊ စီးပွားကုန်သွယ်နှင့် ပညာတတ်လူတန်းစားကို လေးစားကြောင်း၊ လူတစ်စုအတွက် စိတ်မဝင်စားဘဲ လူထုအတွက် စိတ်ဝင်စားသဖြင့် ထိုသို့စိတ်ဝင်စားသည်ကို လက်ဝဲဟုခေါ်လျှင် ခေါ်နိုင်ကြောင်း၊ သို့သော်မိမိတို့သည် မတ် (စ) ဝါဒီများ မဟုတ်ကြောင်း ရှင်းလင်းပြောကြားသည်။^၁ ထို့ပြင် သခင်အုပ်စုက “ပထစဘယ်လဲ” ဟူသော ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ကြေညာချက်တစ်စောင်ကို ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ထိုစာစောင်တွင် ဦးဗိုလ်အုပ်စုအတွင်း၌ “ဝတ်လုံတော်ရများ၊ မြေပိုင်ရှင်များနှင့် ပစ္စည်းဥစ္စာကြွယ်ဝချမ်းသာသော ပုဂ္ဂိုလ်များသာမက လွတ်လပ်ရေး တိုက်ပွဲတွင် ပါဝင်ခဲ့သူ အချို့လည်း” ပါဝင်ကြောင်း၊ ပထမအဖွဲ့ချုပ်ခေါင်းဆောင်အဖြစ်မှ ဦးနုနုတ်ထွက်လျှင် ဦးဗိုလ်အုပ်စုသည် ဒီမိုကရေစီဆိုင်ရာ အခြေခံအခွင့်အရေးများနှင့် ဆိုရှယ်လစ်စီးပွားရေးစနစ်တို့ကို ဖျက်ဆီးမည့် ပုဂ္ဂိုလ်များအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိမည်ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြထားပြီး “အုပ်စုဆန့်ကျင်ရေး အင်အားစုကို ကွန်မြူနစ်များဟု ဦးဗိုလ်အုပ်စုက အော်ဟစ်ခြင်းသည် ဆရာသခင်၏ နားဝင်ချီဆံ့မဲ့စေခြင်းငှာ ဟစ်ကြွေးခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ဗမာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေးနယ်တွင် ကမ္ဘာ့အရင်းရှင် နယ်ချဲ့များ၏ နိုင်ငံရေးကစားကွက် ကျားတစ်ကောင်ကို အောင်မြင်စွာ မွေးထုတ်လိုက်သော နယ်ချဲ့လက်ဝဲခံ အချောင်သမားပုဂ္ဂိုလ်ကို ပထမကိုယ်စားလှယ်တော်ကြီးများက အချိန်မီ ဝိုင်းပယ်ပစ်နိုင်အောင် အထူး သတိရသင့်သလိုသည်” ဟုလည်း သတိပေးထားသည်။^၂

၁ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၂၅ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂။

၂ ယင်း

၃ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၂၇ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂။

၄ The Nation, 27 January 1962.

ဗိုလ်မင်းခေါင်၏ နောက်ဆုံးကြိုးပမ်းချက်မှာ ဗိုလ်မှူးအောင်အား ပထမ အဖွဲ့ချုပ်အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့တွင် ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် လက်ခံဆောင်ရွက်ရေးအတွက် တိုက်တွန်းခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ဗိုလ်မင်းခေါင်က ၁၉၆၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၁၉ ရက် နေ့စွဲဖြင့် သခင်တင်နှင့် ဗိုလ်မှူးအောင်တို့ထံ စာရေးသား၍ ပထမ အဖွဲ့ချုပ် ခေါင်းဆောင်များအဖြစ် ဆောင်ရွက်ကြပါရန် ပန်ကြားခဲ့သည်။ တိုင်း ပြည်၏ ဒီမိုကရေစီတိုးတက်ရေးနှင့် တိုင်းပြည်တိုးတက်ကြီးပွားရေးအတွက် သခင်တင် အား ပထမ အဖွဲ့ချုပ်ခေါင်းဆောင်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ပါရန်နှင့်ဗိုလ်မှူးအောင်အား ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆောင်ရွက်ပါရန် ရေးသားတိုက်တွန်းခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။^၁ ဗိုလ်မင်း ခေါင်၏ မေတ္တာရပ်ခံချက်ကို သခင်တင်က လက်ခံကြောင်း ဇန်နဝါရီလ ၂၂ ရက် နေ့တွင် တယ်လီဖုန်းဆက်၍ အကြောင်းပြန်ကြားခဲ့သည်။^၂ ဗိုလ်မှူးအောင် ကမူ ပထမ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆောင်ရွက်ရန် ပန်ကြားခြင်းကို လက်မခံဘဲ ဗိုလ်မင်းခေါင် ထံသို့ ဇန်နဝါရီလ ၂၂ ရက်နေ့စွဲဖြင့် အောက်ပါအတိုင်း စာပြန်လိုက်သည်။

ဗိုလ်မင်းခေါင်

၂၇၊ ၁၊ ၆၂ နေ့တွင် ကျင်းပမည့် ပြည်လုံးကျွတ် ညီလာခံ၌ ငါ့အား ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် တင်မြှောက်ခြင်းကို လက်ခံရန် မေတ္တာရပ်ခံတဲ့ စာကို လက်ခံရရှိပါသဖြင့် ကျေးဇူးတင်ပါသည်။ ဒါပေမဲ့ အကြောင်း ကြောင်းတို့ကြောင့် လက်မခံနိုင်သည့်အတွက် ဝမ်းနည်းစွာဖြင့် ပြန်ကြားလိုက်ပါသည်။

ရဲဘော်တို့ ငါတို့တတွေသည် ဖဆပလအကွဲတွင် တိုင်းပြည် ချောက်ထဲမကျရေးနှင့်ဒီမိုကရေစီတည်တံ့ခိုင်မြဲရေးတို့ကို ရှေ့ရှုလျက် ငါတို့ချစ်ခင်လေးစားတဲ့ အမျိုးသားခေါင်းဆောင်ကြီး ဦးနု၊ ဥက္ကဋ္ဌ ကြီး သခင်တင်၊ ဗိုလ်ချုပ်ကတော်ဒေါ်ခင်ကြည်တို့နှင့်အတူ အသက် ကို ပဓာနမထားဘဲ သန့်ရှင်းအောင်နိုင်ရေးအတွက် ကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

သန့်ရှင်းပြည်လုံးကျွတ်ညီလာခံခေါ်ပြီး ပထမ ဖွဲ့စည်းအုပ် ချုပ်ပုံစည်းမျဉ်းကို တခဲနက်အတည်ပြုခဲ့ကြစဉ်က ငါတို့သည် ဒီမို ကရေစီအဖွဲ့အစည်းကြီးတခုကိုတော့ အောင်မြင်စွာဖွဲ့စည်းနိုင်ခဲ့ပြီး ယခင် (၁၀) နှစ် (၁၀) မိုးက အကျင့်ဆိုးတွေတော့ ပပျောက်ပြီး

၁ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၂၁ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂။

၂ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၂၃ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂။

လူထုက စိတ်တိုင်းကျတင်မြှောက်တဲ့ ခေါင်းဆောင်ကောင်းတွေနဲ့ လက်တွဲပြီး ပထစရဲ့ ဝါဒနှင့်လုပ်ငန်းစဉ်တို့ကို အားရပါးရ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်တော့မည်ဟု မြှော်မှန်း၍ ဝမ်းသာခဲ့ပါသည်။ အားလည်းတက်ခဲ့ပါသည်။ သို့ရာတွင် ယခုအချိန်၌ ငါ၏ အထင်နှင့်အမြင်မှာ တက်တက်စင်လွဲမှားခဲ့လေပြီ။ အကြောင်းက ပထစကို စည်းရုံးရေးလုပ်တဲ့အခါကအစ အနယ်နယ်တွင် ညီလာခံများ ခေါ်ပြီးသည့်အခုံး လုပ်ကြကိုင်ကြပုံတွေဟာ ငါတို့ အမြတ်တနိုးထားတဲ့ ပထစ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ စည်းမျဉ်းကို စက္ကူစုတ်ဖြစ်အောင် လုပ်ပစ်ကြသည်ကို ဥက္ကဋ္ဌကြီး ဦးနုကိုယ်တိုင် ခံစားခဲ့ရပါသည်။ ငါတို့လဲ အသဲနာစွာ ခံစားခဲ့ရပါသည်။ ငါ၏အမြင်အရ ယနေ့အခြေအနေသည် ပြုပြင်လိုမရတဲ့အခြေအနေသို့ ရှေ့ရှုနေကြပါပြီ။ အချင်းချင်းမုန်းတီးရေး ဘွက်အိုင်တွင်းမှာ နစ်မွန်း၍ နေကြပါပြီ။ ငါ့အနေနဲ့တော့ နိုင်ငံရေးမှာ စိတ်ကုန်သလောက်ရှိနေပါပြီ။ ငါသည် အဖွဲ့ချုပ်တွင် ဗဟိုဦးစီးတယောက်အဖြစ် နှင့်သာ နေလိုပါတော့သည်။ သာမန် လူတယောက်အဖြစ်နှင့်သာ ဥက္ကဋ္ဌကြီးများ ချမှတ်ပေးသော တာဝန်ဝတ္တရားများကိုသာ ဆောင်ရွက်၍ နေလိုပါတော့သည်။ သို့မဟုတ် ပထစမှ အပြီးထွက်ရန်ဖြစ်ပါသည်။ ရဲဘော်တို့နှစ်ဘက်မညီညွတ်သမျှ ငါ့အနေနှင့် ဘယ်ဘက်မှလိုက်၍မဖြစ်ပါ။ အားလုံး သေဘော်သေဘက်ရဲဘော်များသာဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ရဲဘော်တို့က ငါ့အား ချစ်ခင်လေးစားသော အားဖြင့် ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် အရွေးခံရန် တိုက်တွန်းခြင်းကို လက်မခံနိုင်တဲ့အကြောင်းကို ဝမ်းနည်းစွာနှင့် ပြန်ကြားအပ်ပါသည်။ မည်သူတရားပျက်ပျက် ကိုယ်ကမပျက်နှင့်။

ပထစ အဖွဲ့ကြီးပြိုကွဲသွားမည်ကို စိုးရိမ်သဖြင့် ဦးနုသည် ၁၉၆၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၂၅ ရက်နေ့တွင် ဝန်ကြီးချုပ်နေအိမ်၌ ပထစ အဖွဲ့ချုပ်ခေါင်းဆောင်များကို ဖိတ်ကြား၍ အစည်းအဝေးတစ်ရပ်ကျင်းပသည်။ ထိုအစည်းအဝေးသို့ ဦးနု၊ သခင်တင်၊ ဦးဇာရဲလျန်၊ ဦးအုန်းနှင့် ဦးဗိုလ် အုပ်စုခေါင်းဆောင် ဦးဝင်း၊ ဦးချမ်းသာ၊ သခင်အုပ်စုခေါင်းဆောင်များဖြစ်ကြသော ဒေါက်တာ ဦးမောင်၊ သခင်ပန်းမြိုင်နှင့် ဗိုလ်တင်မောင်ကြီးတို့ တက်ရောက်ကြသည်။ အစည်းအဝေးတွင် ဦးနုက

... ဒို့ပါတီ တက်လာတာဟာ ဒီမိုကရေစီပေးမယ်ဆိုပြီး တက်လာတဲ့ အဖွဲ့ဖြစ်တယ်။ ဒီတော့ အဖွဲ့တွင်းမှာ ဒီမိုကရေစီရှိသလို့ ကောင်းတယ်။ အဖွဲ့ဝင်တွေကလဲ ဒီမိုကရေစီအရ ပြိုင်ကြသလို့တယ်။ ယှဉ်ပြိုင်ကြတဲ့အခါမှာ ဒီမိုကရေစီဘောင်ရဲ့ အပြင်ဘက်ကို ရောက်သွားရင် ပါတီပျက်တာဘဲ။

ဒီနေ့ကစပြီး ညီလာခံပြီးတဲ့အထိ တဘက်နှင့်တဘက် ပုတ်ခတ်တဲ့စကားတွေ မပြောကြပါနဲ့၊ ပုဂ္ဂလဓိဋ္ဌာန် မပြောကြပါနဲ့၊ ရှုံးတဲ့လူကလဲ စိတ်နာပြီးရန်ညှိုးမထားကြနဲ့၊ နိုင်သူကလဲ မညှင်းဆန့်၊ ပါတီရဲ့သွားမဲ့လမ်းအတိုင်း ရှုံးသူနဲ့နိုင်သူ တွဲလုပ်သွားကြပေတော့။

ဟု ပြောကြားခဲ့သည်။ ထို့နောက် ဦးဗိုလ်ခေါင်းဆောင် ဦးဝင်းနှင့် သခင်ခေါင်းဆောင် သခင်ပန်းမြိုင်တို့ နှစ်ဦးလုံးကပင် မိမိတို့သည် ဒီမိုကရေစီအရ ယှဉ်ပြိုင်သော အနှစ်သာရကိုသိရှိကြောင်း၊ ပါတီပျက်အောင်လည်း လုပ်မည်မဟုတ်ကြောင်း၊ ပါတီက ဆုံးဖြတ်ခြင်းကိုလိုက်နာမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ညီလာခံတွင် ရှုံးသောဘက်ကလည်း တစ်နှစ်တစ်ကြိမ် ယှဉ်ပြိုင်နိုင်ကြောင်း၊ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ထိခိုက်စေမည့် ပုဂ္ဂလဓိဋ္ဌာန် စကားမျိုးကိုလည်း ပြော မည်မဟုတ်တော့ကြောင်း ကတိပေးခဲ့ကြသည်။^၁ ထို့နောက် ညီလာခံတွင် အသုံးပြုရမည့် မဲပုံးအရောင်ကို မဲနှိုက်ကြပြီး^၂ ပထစည်းမျဉ်းအပိုဒ် ၁၀၆ ကို ပြင်ဆင်ရန် သဘောတူကြသည်။ လက်ရှိစည်းမျဉ်းဥပဒေ^၃ တွင် ပထစ အဖွဲ့ချုပ်ခေါင်းဆောင်က ၎င်းကြိုက်နှစ်သက်သည့် ဥက္ကဋ္ဌကို ရွေးချယ်၍ ညီလာခံတွင် တင်ပြမည်ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း အုပ်စုတိုက်ပွဲအခြေအနေကြောင့် ပါတီခေါင်းဆောင် သခင်တင်က ဥက္ကဋ္ဌရွေးချယ်

၁ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၂၆ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂။

၂ ယင်း

၃ ဦးဗိုလ်အုပ်စုဘက်က ပထမမဲနှိုက်ရာ မဲပုံးအစိမ်းရောင်ရရှိပြီး သခင်ဘက်က မဲပုံးအဖြူရောင် ရခဲ့သည်။

၄ ပထစ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ စည်းမျဉ်းအပိုဒ် ၁၀၆ တွင် “ညီလာခံတွင်အထက်အပိုဒ် (၁၀၅) အရ၊ ကိစ္စများဆောင်ရွက်ပြီးနောက် အဖွဲ့ချုပ်ခေါင်းဆောင်က ဦးစီးအဖွဲ့ဝင်များအနက် မှ ပုဂ္ဂိုလ်တဦးကို ဌာနချုပ်ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ခန့်အပ်ရန် ညီလာခံသို့ တင်ပြရမည်။ ညီလာခံက အဖွဲ့ချုပ်ခေါင်းဆောင်၏ တင်ပြခြင်းကို လက်ခံလျှင် အတည်ဖြစ်စေရမည်။ ...” ဟု ဖော်ပြထားသည်။ ပထစ စည်းမျဉ်း၊ စာ ၂၅။

တင်ပြရန်မှာ မဖြစ်နိုင်ပေ။ ထို့ကြောင့် မဲဖြင့်ရွေးချယ်ဆုံးဖြတ်ရန် လိုအပ်လာသဖြင့် ပြင်ဆင်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။”

၁၉၆၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၂၆ ရက်နေ့တွင် သခင်ချန်ထွန်းက သခင်အုပ်စုဘက်သို့ မဲပေးရန် ကတိပြုထားသည့် ဦးစီးကိုယ်စားလှယ် ၄၁၁ ဦးတို့၏ အမည်စာရင်းကို ကြေညာပြန်သည်။ ဤစာရင်းကို ကြည့်ခြင်းဖြင့် ဦးဗိုလ်အုပ်စုအမည်ခံ၍ ဦးစီးကိုယ်စားလှယ်ဖြစ်လာကြသော ပုဂ္ဂိုလ်များစွာပင် သခင်အုပ်စုကို ထောက်ခံနေကြပြီဖြစ်ကြောင်း သိနိုင်ပေသည်ဟု နှေးရှင်းသတင်းစာ က ဆိုသည်။

ဦးဗိုလ်အုပ်စုကမူ သခင်အုပ်စုနှင့် ယှဉ်ပြိုင်၍ မိမိတို့ကို ထောက်ခံမည့်ဦးစီးကိုယ်စားလှယ်များ၏ အမည်စာရင်းကို မကြေညာနိုင်ပေ။ သခင်အုပ်စုဝင် ဦးစီးကိုယ်စားလှယ် ၄၀ ခန့်သည် မိမိတို့၏ ဦးဗိုလ်အုပ်စုဘက်သို့ ပြောင်းလာကြလိမ့်မည်ဟုသာ ဗိုလ်မင်းခေါင် က ပြောနိုင်သည်။ ဤစကားအရ ဦးဗိုလ်အုပ်စုကို ထောက်ခံမည့် ဦးစီးကိုယ်စားလှယ်အရေအတွက်မှာ နည်းပါးနေပြီဖြစ်ကြောင်း သိနိုင်ပေသည်ဟု ဂါဒီယန်သတင်းစာ က ဝေဖန်သည်။

ထိုအချိန်တွင်ပင် ဦးဗိုလ်အုပ်စုခေါင်းဆောင် ဗိုလ်မင်းခေါင် က “ဘုရားပေးတဲ့မဲနဲ့ ၃၀-၄၀ လောက် ဖြတ်နိုင်ရမယ်”ဟု သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲ တစ်ခုတွင် ပြောဆိုခဲ့သည်။ သခင်အုပ်စုခေါင်းဆောင် သခင်ကျော်ထွန်းကမူ ၁၉၆၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၂၄ ရက်နေ့တွင် “ညီလာခံ၌ သခင်အုပ်စုက မဲ ၈၀ ခန့် အသာရပြီးနိုင်မည်”ဟု သတင်းထောက်များအား ပြောကြားခဲ့သည်။

၁ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၂၆ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂။

၂ *The Nation*, 27 January 1962. (သခင်အုပ်စုကို ထောက်ခံမည့် ဦးစီးကိုယ်စားလှယ်တို့မှာ စစ်တွေ ၈ ဦး၊ ပုသိမ် ၂၀၊ ဗန်းမော် ၃ ဦး၊ ဟံသာဝတီ ၁၉ ဦး၊ ဟင်္သာတ ၂ ဦး၊ ကသာ ၅ ဦး၊ ကျောက်ဖြူ ၁ ဦး၊ ကျောက်ဆည် ၁၆ ဦး၊ မန္တလေး ၂ ဦး၊ မအူပင် ၁၄ ဦး၊ မြိတ် ၉ ဦး၊ မုံရွာ ၁၃ ဦး၊ မော်လမြိုင် ၁၈ ဦး၊ မြောင်းမြ ၁ ဦး၊ မြင်းခြံ ၃၄ ဦး၊ မြစ်ကြီးနား ၆ ဦး၊ ဘားအံ ၉ ဦး၊ ပဲခူး ၅၁ ဦး၊ ပြည် ၁၄ ဦး၊ ဖျာပုံ ၁ ဦး၊ ရန်ကုန် ၉၂ ဦး၊ စစ်ကိုင်း ၁၃ ဦး၊ ရွှေဘို ၁၂ ဦး၊ ထားဝယ် ၃ ဦး၊ သထုံ ၅ ဦး၊ တောင်ငူ ၁၂ ဦး၊ အထက်ချင်းတွင်း ၃ ဦးနှင့် ရမည်းသင်း ၂၄ ဦး ဖြစ်သည်။)

၃ *The Guardian*, 25 January 1962.

၄ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၂၅ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂။

၅ ယင်း

နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာညီလာခံ

၁၉၆၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၂၇ ရက်နေ့တွင်ကျင်းပတော့မည့်နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ပထမ ညီလာခံသို့တက်ရောက်၍ ဦးဗိုလ်အုပ်စုနှင့် သခင်အုပ်စုတို့ ပြိုင်ပွဲဆင်နွှဲရန် အတွက် နယ်များမှဦးစီးကိုယ်စားလှယ်များလည်း တဖွဲဖွဲ ရောက်စုပြုလာသည်။ ထိုအခါ တစ်ဖက်အုပ်စုမှကိုယ်စားလှယ်ကို အခြားတစ်ဖက်အုပ်စုက အလှူအယက် ကြိုဆိုခေါ်ယူခဲ့ကြသည်။ ဇန်နဝါရီလ ၂၂ ရက်နေ့တွင်မူ သခင်အုပ်စုအဖွဲ့ဝင် ကိုယ်စား လှယ်တစ်ဦးဖြစ်သော ဦးပါ ကို မင်္ဂလာဒုံလေဆိပ်တွင် ဦးဗိုလ် ခေါင်းဆောင်တို့က ဆွဲခေါ်သွားသည်ဟူသော သတင်းပင်ထွက်ပေါ်လာခဲ့သည်။ နယ်များမှရောက်လာ ကြသည့် ဦးဗိုလ်အုပ်စု ဦးစီးကိုယ်စားလှယ် များသည် ဦးဝင်း၊ ဗိုလ်မင်းခေါင်၊ ဗိုလ်ဘတင်တို့၏နေအိမ်များတွင် တည်းခိုကြပြီး သခင်အုပ်စု ကိုယ်စားလှယ်များက ကမ္ဘာအေးအာရုဏ်ခံတန်ဆောင်းတွင် တည်းခိုကြသည်။^၁ ဆက်လက်၍ ရောက်လာ ကြသောကိုယ်စားလှယ်များကိုလည်း သင်္ဘောဆိပ်၊ ဘူတာရုံနှင့်လေဆိပ်တို့မှ ဦးဗိုလ် နှင့် သခင်အုပ်စုတို့က အလှူအယက်ကြိုဆိုကြသည်။^၂

နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာညီလာခံကျင်းပရန် နှစ်ရက်အလို ၁၉၆၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၂၅ ရက်နေ့တွင် ဦးနု သည် ပထမ ထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့ဝင်များ၊ ဦးဗိုလ်အုပ်စုခေါင်း ဆောင်များနှင့် သခင်အုပ်စုခေါင်းဆောင်များကို မိမိနေအိမ်သို့ဖိတ်ကြား၍ ပထမ အဖွဲ့ချုပ်သည် ဒီမိုကရေစီပေးမည်ဟု ကတိပြု၍ တစ်လခွဲ ခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ ညီလာခံတွင် ဒီမိုကရေစီအရ ယှဉ်ပြိုင်ရန်လိုအပ်ကြောင်း၊ ပုဂ္ဂလိကဌာနဖြင့် ပုတ် ခတ်ခြင်းမပြုလုပ်သင့်ကြောင်း၊ ရွေးသူကလည်းစိတ်နှာပြီး ရန်ငြိုးမထားသင့်ကြောင်း၊ နိုင်သူကလည်းရွေးသူကိုမညှဉ်းဆဲသင့်ကြောင်း သတိပေးပြောကြားသည်။^၃

ပထမ အဖွဲ့တွင်း အုပ်စုတိုက်ပွဲများပြင်းထန်စွာဖြစ်ပေါ်နေခြင်းကို မနှစ်သက် သည့်ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန ပါလီမန်အတွင်းဝန် ဦးချစ်ဖေ ကမူ ပထမ အဖွဲ့ တွင်းအုပ်စုတိုက်ပွဲ အာသာတအရှိန်ပြင်းထန်မှုကို အချိန်မီ မတားဆီးနိုင်ကြလျှင် ပြည်ထောင်စု၏ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်မှုကို မကြာမီကာလအတွင်း ပျက်ပြား စေမည့်အပြင် ပြည်ထောင်စု၏ ရပ်တည်မှုကိုပါ ခြိမ်းခြောက်ထိပါးလာနိုင်ကြောင်း၊ အဖွဲ့တွင်းအုပ်စုတိုက်ပွဲတွင် မိမိသည် မည်သည့်အုပ်စုဘက်သို့မျှ မလိုက်၊ နိုင်ငံလုံး

၁ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၂၃ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂။
 ၂ ယင်း
 ၃ (က) ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၂၃ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂။
 (ခ) ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၂၅ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂။
 ၄ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၂၆ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂။

ဆိုင်ရာညီလာခံတွင် မည်သည့်ဘက်သို့မျှမဲမပေးဘဲ ကြားနေမည်ဖြစ်ကြောင်း ကြေညာချက်ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။

နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ပထစ ညီလာခံကို ၁၉၆၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၂၇ ရက်နေ့တွင် စတင်ကျင်းပရာ ကိုယ်စားလှယ် ၇၂၂ ဦးတက်ရောက်ခဲ့သည်။ မတက်ရောက်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် ပထစ ခေါင်းဆောင်နှစ်ဦးဖြစ်သည့် ဗိုလ်မှူးအောင်နှင့် ဦးဘစောတို့ပါဝင်သည်။ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်မှနုတ်ထွက်တော့မည့် ဦးနု၏ ညီလာခံအဖွင့် မိန့်ခွန်းတွင်

ဘယ်နှယ်လဲ၊ ကိုရွှေ ဦးဗိုလ်နဲ့ ကိုရွှေသခင်တို့၊ တယောက်ကို တယောက် အပြန်အလှန်တွေ့အုပ်နေကြတာ မမောကြသေးဘူးလား၊... အခုလို ဦးဗိုလ်နဲ့ သခင်တွေ အကြိတ်အနယ် ချခဲ့ကြတဲ့ အတွက် ဒီဦးဗိုလ်နဲ့ သခင်တွေဟာ အတော်ကြီးကို ခြေကုန်လက်ပန်း ကျကုန်ကြပြီဆိုတာ ဘယ်သူမှမငြင်းနိုင်ကြပါဘူး၊ ဒါပေမဲ့ သူတို့အခုလို ခြေကုန်လက်ပန်းအကျခံပြီး အကြိတ်အနယ် ချပေးကြလို့၊ တိုင်းပြည်အတွက် အကြမ်းအားဖြင့် အကျိုးကျေးဇူးလေးခု ပေါ်ပေါက်လာတယ်ဆိုတာလဲ၊ ဘယ်သူမှမငြင်းနိုင်ပါဘူး။

ဟုပြောကြားခဲ့သည်။ ဦးနု ပြောကြားသည့် တိုင်းပြည်အတွက်ရရှိသော အကျိုးကျေးဇူးဟူသည်မှာ ကျေးရွာ၊မြို့နယ်၊ခရိုင်အဆင့်ဆင့်တွင် လူဆိုးလူညံ့ခေါင်းဆောင်များပြုတ်ကျသွားခြင်း၊ ခေါင်းဆောင်အဖြစ်ဆောင်ရွက်ရန် ရှေးကကဲ့သို့မလွယ်ကူတော့ခြင်း၊ ခေါင်းဆောင်များသည် ရှေးကကဲ့သို့နေချင်သလိုနေ၊ လုပ်ချင်သလိုလုပ်၍မရတော့ခြင်း၊ ခေါင်းဆောင်များ၏ဆန္ဒအတိုင်း ထားရာနေစေရာသွားရသည့် နိုင်ငံရေးသိုးကောင်များ နည်းပါးသွားပြီး မိမိသိက္ခာမိမိရှိသေတတ်၍ မိမိအခွင့်အရေးကို မိမိအသုံးပြုတတ်သည့် အဖွဲ့ဝင်အရေအတွက် တိုးတက်များပြားလာခြင်းတို့ပင်ဖြစ်သည်။

ဦးနု က ဆက်လက်၍ပြောကြားရာတွင် ညီလာခံအတွင်းအုပ်စုပေါင်းပွဲကျင်းပပြီးချိန်၌ နိုင်သောအစုနှင့်ရှုံးသောအစုတို့သည် သင့်တင့်ညီညွတ်စွာနှလုံးသွင်းတတ်ဖို့

၁ မဏ္ဍိုင်သတင်းစာ၊ ၂၇ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂။
၂ ၁၉၆၂ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၂၇ ရက်နေ့ ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့၊ နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ညီလာခံသဘင်၌ ပထစ အဖွဲ့ချုပ်ဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု မြှောက်ကြားသော မိန့်ခွန်း၊ ရန်ကုန်၊ စာပေဗိမာန်ပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၆၂၊ စာ ၁-၂။ နောင်ကိုးကားလျှင် ဦးနု မိန့်ခွန်း (၂၇ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂) ဟု ညွှန်းမည်။
၃ ဦးနုမိန့်ခွန်း (၂၇ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂)၊ စာ ၂။

လိုကြောင်း၊ ရှုံးသောအုပ်စုက အရှုံးကိုသတ္တိရှိစွာလက်ခံ၍ နိုင်သောအုပ်စုကဆောင်ရွက်နေသောကောင်းမွန်မှုနှင့် အကျိုးရှိသည့်လုပ်ငန်းများတွင် ပူးတွဲလုပ်ကိုင်ရန် လိုကြောင်း၊ နိုင်သောအုပ်စုကလည်း သဘောထားကြီးကြီးထား၍ ရှုံးသူတို့ကို ပိုမို၍ ရိုင်းပင်းကူညီဖို့လိုကြောင်း တိုက်တွန်းထားသည်။^၁ ဆက်လက်၍ စည်းရုံးရေးမှူး ဦးအုန်းက နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာညီလာခံဖြစ်မြောက်ရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပုံနှင့် အဖွဲ့ဝင်တို့၏ဆွေးနွေးဝေဖန်ခြင်းအကြောင်းတို့ကို ရှင်းလင်းတင်ပြပြီး ညီလာခံကြီးကို အောင်မြင်စွာကျင်းပနိုင်ရေးအတွက် ကူညီပံ့ပိုးကြသူတို့ကို ကျေးဇူးတင်ပါကြောင်း ပြောကြားသည်။^၂

ထိုနောက် ဦးဗိုလ်အုပ်စုခေါင်းဆောင် ဦးဝင်းက သခင်တင်အား ပထစ အဖွဲ့ချုပ်ခေါင်းဆောင်အဖြစ်တင်မြှောက်ကြောင်း အဆိုတင်သွင်းသည်။ ဤအဆိုကို ဒေါက်တာဦးမောင်က ထောက်ခံသဖြင့် သခင်တင်မှာ ပထစ ခေါင်းဆောင်အဖြစ် ကန့်ကွက်သူမရှိဘဲ အရွေးခံရသည်။ ပထစ ခေါင်းဆောင်အဖြစ်ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်းခံရသော သခင်တင်သည် ခေါင်းဆောင်မိန့်ခွန်းပြောမည်အပြုတွင် အထူးဝမ်းနည်းကာ မိန့်ခွန်းစကားမပြောနိုင်ဘဲ မိမိ၏ကုလားထိုင်တွင် ခေတ္တပြန်ထိုင်ခဲ့ရသည်။ မကြာမီ သခင်တင်သည် ပြန်လည်အားယူပြီး မိန့်ခွန်းကို ဝမ်းနည်းသံနှင့် စတင်ပြောကြားသည်။^၃ မှာ

... ဤညီလာခံမှ ကျွန်တော်အား အဖွဲ့၏ခေါင်းဆောင်အဖြစ် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်းသည် ကျွန်တော်၏အတွက် ဆုလာဘ်ကြီးမဟုတ်ဘဲ အလွန်ကြီးမားလေးလံသည့် အလွန်ခက်ခဲနက်နဲသည့် အလွန်အန္တရာယ်များသည့်တာဝန်ကြီးတရပ်ဖြစ်သည်ကို ကျွန်တော်ကောင်းစွာသဘောလည်းပေါက်၊ နားလည်းလည်ပါသည်။ . . . (ပထစ) အတွင်းဖြစ်ပေါ်နေသောပဋိပက္ခမှာ အုပ်မနိုင်ထိန်းမရ၊ ရုပ်ပျက်ဆင်းပျက်ဖြစ်ရသည့် အခြေဆိုးအနေဆိုးသို့ရောက်ရှိနေချိန်တွင် ခေါင်းဆောင်တာဝန်ကိုယူရခြင်းကြောင့်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ . . . (ပထစ) အဖွဲ့တွင်ခေါင်းဆောင်လုပ်သင့်မလုပ်သင့်ကို ကျွန်တော်စဉ်းစားခဲ့သည်မှာ ရက်ပေါင်းများစွာ၊ လပေါင်းများစွာကြာပါပြီ။ ချီတုန်ချတုန်အကြိမ်ကြိမ်ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ . . . ယခုအချိန်မှာ ဥက္ကဋ္ဌကြီး

၁ ဦးစုမိန့်ခွန်း (၂၇ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂)၊ စာ ၃-၄။

၂ ၁၉၆၂ - ဒုပထစပြည်လုံးကျွတ်ညီလာခံတွင် စည်းရုံးရေးမှူးချုပ် ဦးအုန်း ၏ မိန့်ခွန်း၊ ရန်ကုန်၊ စာပေဗိမာန်ပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၆၂၊ စာ ၁-၈။

၃ ဗမာ့သတင်းစာ၊ ၂၀ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂။

ဦးနုဟာ (ပထစ) ကိုခေါင်းဆောင်မှုပေးခြင်းမှ ရပ်နားတော့မည့် အချိန်လည်းဖြစ်တယ်။ အဖွဲ့တွင်းမှာလည်း သောက်သောက်လဲ အောင် ပဋိပက္ခဖြစ်နေချိန်လည်းဖြစ်တယ်။...အဲဒီလိုအတွေးအခေါ်တွေ၊ ပူပန်သောကတွေဝင်လာပြီး ဇန်နဝါရီလ ၂၁ ရက်နေ့ညမှာ “ငါ-သမ္မတနေရာအတွက်လည်း အရွေးမခံတော့ဘူး၊ ဘာဘဲဖြစ်ဖြစ် (ပထစ) ခေါင်းဆောင်နေရာကိုဘဲ တာဝန်ထမ်းတော့မယ်” လို့မိမိ၏ စိတ်ကိုဆုံးဖြတ်လိုက်ပါတယ်။... ဦးစီးနဲ့ကိုယ်စားလှယ်လူကြီးများ ဟာ ဌာနချုပ်အလုပ်အမှုဆောင်များကို မိမိတို့အလိုကျလွတ်လွတ် လပ်လပ်ရွေးချယ်တင်မြှောက်ခွင့်ရှိပါတယ်။ ရွေးကောက်တင်မြှောက် ခြင်းခံရတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်များကလည်း အဖွဲ့တခုလုံးရဲ့တာဝန်၊ တိုင်းပြည်ရဲ့ တာဝန်များကို အဓိကထားပြီး ဆောင်ရွက်ဘို့လိုပါတယ်။... ရွေးကောက်ပွဲမှာနိုင်သူများက စည်းမျဉ်း အတိုင်း တရားသဖြင့် တာဝန်ရှိရှိ လုပ်ဆောင်ရန် အရေးကြီးသလို ရှုံးသူများကလည်း ညီလာခံမှ အများစု၏ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ရိုသေလေးစားဘို့နဲ့ စည်းကမ်း ရှိကြဘို့လိုပါတယ်”

ဟူ၍ဖြစ်သည်။ ဤမိန့်ခွန်းကိုလေ့လာခြင်းဖြင့် ပထစ အဖွဲ့ကြီး မည်မျှကွဲပြဲပဋိပက္ခ ဖြစ်ခဲ့၍ ခေါင်းဆောင်များ မည်မျှစိုးရိမ်ပူပန်ခဲ့ရသည်ကို သိရှိနိုင်သည်။

သခင်တင်၏ မိန့်ခွန်းအပြီးတွင် ဇန်နဝါရီလ ၂၅ ရက်နေ့က ပထစ ခေါင်း ဆောင်များ သဘောတူထားကြသည့်အတိုင်း ပထစ အဖွဲ့ချုပ်ဥက္ကဋ္ဌနှင့် ဗဟိုအလုပ် အမှုဆောင် အဖွဲ့ဝင်များကို ရွေးချယ်နိုင်ရန်အတွက် ပထစ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ စည်းမျဉ်းအပိုဒ် ၁၀၆ ကို ပြင်ဆင်ကြသည်။ ထို့နောက် နံနက်ပိုင်းညီလာခံကို ခေတ္တရပ်နားသည်။^၁

ညနေပိုင်းတွင် ညီလာခံပြန်လည်စတင်သောအခါ ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင် အဖွဲ့ကို ရွေးချယ်ကြ၏။ အုပ်စုနှစ်စုလုံးမှ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ရွေးချယ်ရန် လျာထားသော ဗိုလ်မှူးအောင်က ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ထမ်းဆောင်ရန် ငြင်းဆိုထားသောကြောင့် သခင် အုပ်စုဘက်မှ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်လျာထားခဲ့သော ဒေါက်တာဦးမောင်အားလည်း ကောင်း၊ ဦးဗိုလ်အုပ်စုဘက်မှ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် လျာထားခဲ့သော ဦးဝင်းအား လည်းကောင်း ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ရွေးချယ်ရန် စီစဉ်ကြသည်။ ဆမားဒူဝါဆင်ဝါးနောင်

၁ ၁၉၆၂ ခု၊ ဇန်နဝါရီ ၂၇ ရက်နေ့တွင်ကျင်းပသော ပထစညီလာခံတွင် ခေါင်းဆောင် သခင်တင်ပြောကြားသောမိန့်ခွန်း၊ ရန်ကုန်၊ ဗမာလစပ်နှိပ်တိုက်၊ (၁၉၆၂)။

၂ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၂၀ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂။

နှင့် ဦးဇာရဲလျန်တို့က ကြီးကြပ်၍ ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့ကို ရွေးချယ်ရာ အမှုဆောင်နေရာအသီးသီးတွင် သခင်အုပ်စုဘက်မှ ဦးဗိုလ်အုပ်စုကို မဲ ၁၀၀ ခန့် စီ အသာရ၍ အရွေးချယ်ခံရသည်။

ဦးဗိုလ်အုပ်စု ခေါင်းဆောင်တို့သည် ရွေးချယ်ပွဲတွင် ရှုံးနိမ့်သော်လည်း သဘောထားကြီးမှုကို ပြသကြ၏။ ဦးဝင်း က ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် အရွေးချယ်ခံရသော ဒေါက်တာ ဦးမောင်၏လက်ကိုင်မြှောက်၍ ဦးစီးကိုယ်စားလှယ်များအားနှုတ်ဆက်ပြီး ဗိုလ်မင်းခေါင်က သခင်ကျော်ထွန်းကို လက်ဆွဲနှုတ်ဆက်သည်သာမက ရင်ချင်း အပ်၍ ဖက်လဲတကင်းပြုကာ ကျေနပ်နှစ်သိမ့်မှုအပြန်အလှန်ပြုကြသည်။

နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ညီလာခံကြီး၏ ဒုတိယနေ့တွင် ဒေါက်တာဦးမောင် က ဥက္ကဋ္ဌမိန့်ခွန်းတွင်

ဒီလို ကျွန်တော်တို့ကို ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်းကို ဘယ်သူတွေ က တင်မြှောက်သည်ဟု မယူဆဘဲ တနိုင်ငံလုံးဦးစီးကိုယ်စားလှယ် တော်များက ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်းအတွက် တနိုင်ငံလုံး ဦးစီးကိုယ်စား ဆောင်ရွက်ရန် ရာထူးလက်ခံခြင်းသာဖြစ်ကြောင်း၊ ဘယ်အုပ်စုကိုမှ ကိုယ်စားပြုမည်မဟုတ်ကြောင်း... ကျွန်တော်တို့ ရာထူးသက်တမ်းအတွင်း ဘယ်အုပ်စု၊ ဘယ်အဖွဲ့ကိုမှဦးစားပေးခြင်း၊ ကိုယ်စားပြုခြင်း မပြုလုပ်ပါ။ ပထစ တဖွဲ့လုံးကိုသာ ကိုယ်စားပြု မည်ဟု ကတိပြုပါသည်။... ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့သည် ဘယ်သူ့အဖွဲ့မှ မဟုတ်ကြောင်း၊ ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ချုပ်သာ ဖြစ်ကြောင်း။ ... ပထစ ပါတီကြီး ခိုင်မာစည်းလုံးဘို့လိုကြောင်း။ ပထစ ပါတီကြီး သည် တိုင်းပြည်အားကိုးရာအဖွဲ့ဖြစ်၍ ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့ပျက်လျှင် တိုင်းပြည်ဖရိဖရဲဖြစ်မည် ဖြစ်ပါတယ်။ ... ပါတီစည်းလုံးမှု တိုင်းပြည် ပြဿနာရှင်းနိုင်မည်

၁	သခင်အုပ်စု		ဦးဗိုလ်အုပ်စု	
	ဥက္ကဋ္ဌ ဒေါက်တာ ဦးမောင်	၄၀၄ မဲ	ဦးဝင်း	၃၀၂ မဲ
	ဒုတိယ ဥက္ကဋ္ဌ သခင်ပန်းမြိုင်	၄၀၂ မဲ	ဦးချမ်းသာ	၃၀၅ မဲ
	အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး သခင်ကျော်ထွန်း	၄၀၁ မဲ	ဗိုလ်မင်းခေါင်	၃၀၆ မဲ
	တွဲဖက်အတွင်းရေးမှူး ဗိုလ်တင်မောင်ကြီး	၄၀၁ မဲ	ဗိုလ်ဗလ	၃၀၆ မဲ
	ဘဏ္ဍာရေးမှူး ဦးသက်ထွန်း	၃၉၉ မဲ	ဦးဘကြည်	၃၀၈ မဲ
	ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၂၈ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂။			
၂	(က) ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၂၈ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂။			
	(ခ) ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၂၈ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂။			
၃	ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၂၉ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂။			

ဟုပြောကြားသည်။ ဥက္ကဋ္ဌမိန့်ခွန်းအပြီးတွင် ဌာနချုပ်အလုပ်အမှုဆောင် ၁၆ ဦးနှင့် အရန်အမှုဆောင် ၁၅ ဦးတို့၏ အမည်စာရင်းကို ကြေညာသည်။^၁ ဤအလုပ် အမှုဆောင်နှင့် အရန်အမှုဆောင်များ ရွေးချယ်ခြင်းကိုလည်း ကန့်ကွက်သူမရှိသဖြင့် အတည်ပြုခဲ့သည်။^၂ သို့ဖြင့် ပထမနေ့ နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ပထမ ညီလာခံမှာ အငြင်းပွား မှုနှင့် ဆန့်ကျင်မှုတစ်စုံတစ်ရာမရှိဘဲ ကျင်းပနိုင်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ညီလာခံဒုတိယနေ့၌ တင်သွင်းသော ပထမအဖွဲ့တွင်း အဖွဲ့ဝင်များ လိုက်နာကျင့်သုံးရန် စည်းကမ်း သတ်မှတ်ချက်အဆိုနှင့် ပတ်သက်၍မူ ဦးဗိုလ်အုပ်စု၏ ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်မှုကို တွေ့ရ သည်။ ထိုအဆိုကို မုံရွာခရိုင်ကိုယ်စားလှယ် ဦးစန်းမောင်က တင်သွင်း၍ ပြည်ခရိုင် ကိုယ်စားလှယ် ဦးလွင်နှင့် စစ်တွေခရိုင်ကိုယ်စားလှယ် ဦးစောပေါတို့က ထောက်ခံခဲ့ ကြသည်။ အဆိုကို တင်သွင်းစဉ်က အဆိုရှင် ဦးစန်းမောင်သည် ဦးအုန်းခင်ကို ဥပမာတင်ပြ၍ ပြောဆိုသွားသဖြင့် အဆိုကို အတည်ပြုမုန် ညီလာခံကိုယ်စားလှယ် များအား သဘောတူမတူ မေးမြန်းသောအခါ ဦးဗိုလ်အုပ်စုမှ ဦးအုန်းခင်၊ မိတ္ထီလာ ခရိုင်ကိုယ်စားလှယ် ဦးဘဆင်နှင့် အခြားကိုယ်စားလှယ် နှစ်ဦးတို့က ရှင်းလိုပါသေး သည်ဟု ခွင့်တောင်းကြသည်။ ပထမ ဥက္ကဋ္ဌဒေါက်တာဦးမောင်က ခွင့်ပြုလိုက်သဖြင့် ဦးအုန်းခင်နှင့် ဦးဘဆင်တို့နှစ်ဦးက အဆိုနှင့်ပတ်သက်၍ ရှင်းလင်းကန့်ကွက် ကြသည်။^၃

ဦးအုန်းခင်က အဆိုတွင်ပါသော အချက်များသည် မိမိနှင့် အများဆုံး သက်ဆိုင်နေကြောင်း၊ သန့်ရှင်းဖဆပလ အနိုင်ရအောင် အများဆုံးရေးသားခဲ့သည်

၁ အရွေးချယ်ခံရသော ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်တို့မှာ ဦးစိန်တိုး (လူမျိုးစုမှူး)၊ ဦးဘရီ (လူမျိုးစုမှူး)၊ သခင်စိန် (လူမျိုးစုမှူး)၊ သခင်ချစ် (လူမျိုးစုမှူး)၊ ဦးစံထွန်းအောင် (လူမျိုးစုမှူး)၊ သခင်အုန်းမောင် (လူမျိုးစုမှူး)၊ ဦးသန်းမောင် (စီးပွားရေးမှူး)၊ သခင်မြမောင် (တောင်သူလယ်သမားမှူး)၊ ဦးတင် (စာရင်းစစ်)၊ ဦးစံအုန်း (အလုပ် သမားမှူး)၊ ဦးလှတင် (လူငယ်ဌာနမှူး)၊ ဗိုလ်ဇေ (ပြန်ကြားရေးမှူး)၊ ဦးဘမောင် (ပညာရှင်ဌာနမှူး)၊ သခင်စံဝေ (နိုင်ငံခြားရေးဌာနမှူး)၊ ဒေါ်အေးကျင် (အမျိုး သမီးဌာနမှူး)၊ နှင့် စောလူးလူ (အထွေထွေဌာနမှူး)တို့ ဖြစ်ကြသည်။ အရန်အမှု ဆောင်တို့မှာ ဦးစံညွန့် (မြစ်ကြီးနား)၊ ဦးတိုက်ကြီး (ရမည်းသင်း)၊ ဗိုလ်မှူးတင်ကြည် (စစ်ကိုင်း)၊ ဦးဘအေး (တောင်ငူ)၊ ဦးစိန်တိုး (ပဲခူး)၊ ဦးဝင်းဗေ (ပဲခူး)၊ ဦးစံကွန် (ပဲခူး)၊ ဦးဟုတ်ရှိန် (ဘားအံ)၊ ဦးချစ်ဆွေ (သထုံ)၊ ဦးနန်းကျော် (ရန်ကုန်)၊ ဦးအောင် သိန်း (ရန်ကုန်)၊ ဦးပွား (ရန်ကုန်)၊ ဦးဘအေး (ရန်ကုန်)၊ ဦးအုန်းမြင့် (ရန်ကုန်) နှင့် ဦးမောင်မောင် (မင်းဘူး) တို့ ဖြစ်ကြသည်။ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၂၉ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂။

၂ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၂၈ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂။

၃ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၂၉ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂။

မှာ မိမိဖြစ်ကြောင်း၊ ယခုစည်းမျဉ်းအဆိုအရ မိမိ၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းနှင့် သက်ဆိုင်နေပြန်ကြောင်း၊ သတင်းစာဆရာများ လွတ်လပ်ခွင့်ရှိခြင်းမှာမူ မပါဝင်ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် ဤအဆိုကို မစဉ်းစားသေးဘဲ ရွေးချယ်ခန့်ထားသော ကော်မတီသို့ လွှဲအပ်ဆောင်ရွက်စေလိုကြောင်း၊ စည်းမျဉ်းတွင် သတ်မှတ်ချက်ပါ လာလျှင် ရိုသေရမည်ဖြစ်သဖြင့် မိမိပင် ပထစအဖွဲ့မှ ထွက်သင့်မသင့် စဉ်းစားစရာ ဖြစ်လာကြောင်း ပြောကြားသည်။ ဦးဗိုလ်အုပ်စုဝင် မိတ္ထီလာခရိုင်ကိုယ်စားလှယ် ဦးဘဆင်ကလည်း ဤနေ့ ဤအဆိုတင်မည်ဆိုလျှင် ကိုယ်စားလှယ်များအား ကြိုတင်၍ ဝေငှထားသင့်ကြောင်း၊ ကြိုတင် ဝေငှမထားသဖြင့် မိမိတို့မှာ ဝေဖန်မရှိခဲ့ယဉ်း နေကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် အဆိုကိုဆက်လက်မဆွေးနွေးသေးဘဲ ရပ်ဆိုင်း၍ သင့်တော်သော ကော်မတီဖွဲ့ကာ စဉ်းစားပြီးမှ ဦးစီးအစည်းအဝေးတွင် အတည်ပြုသင့်က ပြုရန် အကြံပေးဆွေးနွေးသည်။ ထိုအဆိုနှင့်ပတ်သက်၍ ဦးဗိုလ်အုပ်စုမှ ကိုယ်စားလှယ်အချို့က ဆက်လက်ဆွေးနွေးမည်ပြုသဖြင့် ဦးဗိုလ်အုပ်စုခေါင်းဆောင် ဗိုလ်မင်းခေါင်သည် စင်မြင့်ပေါ်မှ ဆင်းလာပြီး ထိန်းသိမ်းခဲ့ရသည်။ ထို့နောက် ပထစအဖွဲ့ချုပ်ခေါင်းဆောင် သခင်တင်က ဤညီလာခံကို ငြိမ်းချမ်းစွာ ပြီးမြောက်စေလိုကြောင်း၊ ယခုတင်သွင်းသော အဆိုမှာ အဆိုသစ်မဟုတ်ကြောင်း၊ ဤစည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်ကို သန့်ရှင်းဖဆပလ ပဏာမညီလာခံတွင် မိမိနှင့်ဗိုလ်မင်းခေါင်တို့နှစ်ဦးရေးဆွဲတင်သွင်းခဲ့၍ ဌာနချုပ်မှ အတည်ပြုပြီးသော စည်းကမ်းဖြစ်ကြောင်း၊ သို့သော် ဤစည်းကမ်းကို အမှုဆောင်သစ်က ညီလာခံသို့ ထပ်မံအတည်ပြုချက်တောင်းခံခြင်းမျှသာဖြစ်ကြောင်း၊ အဆိုတင်ရာတွင် အဆိုမူများကို တင်ကြိုဝေငှထားသင့်ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် အဆိုများကို အမှုဆောင်အဖွဲ့က ဝေငှထားစေလိုကြောင်း ပြောကြားပြီး ညီလာခံကို ခေတ္တရပ်နားလိုက်သည်။

ညီလာခံရပ်နားချိန်တွင်ပင် အဆိုနှင့်သက်ဆိုင်သော ပထစအဖွဲ့တွင်း ဒီမိုကရေစီ စည်းကမ်းချက်များကိုဝေငှ၍ ကိုယ်စားလှယ်များအား လေ့လာစေခဲ့သည်။ ဦးဗိုလ်အုပ်စုဝင် ကိုယ်စားလှယ်များက ဤအဆိုကို ကန့်ကွက်ရန်စီစဉ်သောအခါ ဗိုလ်မင်းခေါင်က ပြောငြိမ်းအောင် ဖျန်ဖြေခဲ့ရသည်။ ထို့ကြောင့် မွန်းလွဲ ၁ နာရီတွင် ညီလာခံပြန်လည်စတင်သောအခါ ဦးဗိုလ်အုပ်စုဝင် ဦးဘဆင်က ယခုအဆိုတွင် ပါသော အချက်များသည် ပထစအဖွဲ့ချုပ် နည်းဥပဒေ အခန်း ၁ တွင် ပြည့်စုံစွာ ပါပြီးသော အချက်များဖြစ်၍ ကန့်ကွက်ရန်မရှိကြောင်း၊ သို့ရာတွင် အဆိုတွင် ပါဝင်သော စကားအသုံးအနှုန်းများကိုမူ တိကျပြတ်သားစေလိုကြောင်း အကြံပြုလျက် အဆိုကိုထောက်ခံခဲ့သည်။ ထို့နောက် အခမ်းအနားမှူး သခင်ကျော်ထွန်းက

ဤအဆိုကိုတင်သွင်းစဉ်က အဆိုများကို ကြိုတင်ဝေငှခြင်းမရှိခဲ့သည်မှာ မိမိတွင် တာဝန်ရှိကြောင်း ပြောကြားပြီး အဆိုကို ကန့်ကွက်သူမရှိ အတည်ပြုခဲ့ကြသည်။^၁

ထိုနောက် လက်နက်လျှော့ပေါ့ဖျက်သိမ်းရေး၊ အဏုမြူစမ်းသပ်မှုရပ်စဲ၍လုံးဝ ပိတ်ပင်ရေး၊ ကိုလိုနီစနစ်ဖျက်သိမ်းရေး၊ ငြိမ်းချမ်းစွာ အတူနေထိုင်ရေးတို့အတွက် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ကြီးက အမြန်ဆုံးအကောင်အထည်ဖော်ရန် အဆိုတင်သွင်း ဆွေးနွေး၍ အတည်ပြုသည်။ ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းမှု အမြန်ရရှိရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေး စက်ယန္တရားကို ပြည်သူ့အုပ်ချုပ်ရေးစက်ယန္တရား ပြောင်းလဲတည်ဆောက်ရေးနှင့် အမျိုးသားညီလာခံကြီးခေါ်ဆိုရေးအဆိုကိုလည်း တင်သွင်းထောက်ခံ၍ အတည်ပြု ခဲ့သည်။^၂ ဤအဆိုများကို အတည်ပြုပြီးနောက် ဥက္ကဋ္ဌ ဒေါက်တာဦးမောင် က

ညီလာခံတွင် စိတ်ဝမ်းကွဲလိမ့်မယ်လို့ တိုင်းပြည်က စိုးရိမ်ခဲ့သလို
မဖြစ်ခြင်းမှာ အတိတ်ကောင်း နိမိတ်ကောင်းဖြစ်ကြောင်း . . .
ညီလာခံကြီး၌ စိတ်ဝမ်းမကွဲမပြား အနှောင့်အယှက်မဖြစ်၊
ပြီးမြောက်သဖြင့် ကျေးဇူးတင်ကြောင်း^၃

နိဂုံးချုပ်မိန့်ခွန်းပြောကြားကာ ညီလာခံကိုရပ်သိမ်းလိုက်သည်။ ဤသို့ဖြင့် ၁၉၆၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၂၈ ရက်နေ့ ညနေပိုင်းတွင် နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ပထမ ညီလာခံကြီး ပြီးစီးသွားခဲ့သည်။

နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ပထမ ညီလာခံကြီးတွင် ဦးဗိုလ်အုပ်စုနှင့် သခင်အုပ်စုတို့ သည် ပဋိပက္ခကြီးစွာမဖြစ်ခဲ့သော်လည်း အုပ်စုကွဲပြားမှုမှာ ပြေငြိမ်းသွားပြီဟု မဆိုသာချေ။ နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ပထမ ညီလာခံကြီးမှ ရွေးကောက်တင်မြှောက် လိုက်သောဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့ပြန်လည်ရုံးထိုင်သော ၁၉၆၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၂၉ ရက်နေ့တွင် အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး သခင်ကျော်ထွန်းက ခရိုင် အလိုက် နယ်ကိုယ်စားလှယ်များကို လက်ခံဆွေးနွေးခဲ့ရာတွင် သခင်အုပ်စုကိုယ်စား လှယ်များသာလာရောက်ကြသည်ဟုဆိုသည်။^၄ ဦးဗိုလ်အုပ်စုကိုယ်စားလှယ်များမလာ ကြသောကြောင့် အုပ်စုကွဲစိတ်ဓာတ်ကိန်းအောင်းနေဆဲပင်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရပေမည်။ ၁၉၆၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၃၀ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော သတင်းစာရှင်းလင်း ပွဲ၌ ဥက္ကဋ္ဌ ဒေါက်တာ ဦးမောင် က

၁ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၂၉ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂။

၂ ယင်း

၃ ယင်း

၄ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၃၀ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂။

ပထမသည် တဖွဲ့တည်းဖြစ်၍ ၂ ကွဲ ကွဲနေရန် မသင့်ကြောင်း၊ ပဋိပက္ခရှိနေသမျှ အကွဲမပျောက်နိုင်ကြောင်း၊ အကွဲမပျောက်လျှင် တခုတည်းသောပါတီမှာအမည်သာရှိပြီး အဓိပ္ပာယ်မရှိ ဖြစ်မည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ပါတီတွင်းအတိုက်အခံဟု အသိအမှတ်ပြုရန်မှာ အုပ်စုအကွဲပြဿနာကို ခိုင်ခံ့အောင်လုပ်ပေးသလို ဖြစ်သွားမည် ဖြစ်ကြောင်း၊

ပြောကြား၍ ထိုနေ့တွင်ပင်ကျင်းပသည့် သတင်းစာဆရာများ အစည်းအဝေး၌ ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုကလည်း

ပထမ အဖွဲ့ထဲမှာ ဦးဗိုလ်သခင်ကွဲပြီး ရန်ဖြစ်နေတာဟာ အပြစ်တင်စရာဖြစ်ပါတယ်။ ရန်ဖြစ်တာလဲမကောင်းပါဘူး။ ဒီပုဂ္ဂိုလ်တွေကို အသေအချာစုပြီး ရန်မဖြစ်ဘို့ လူသိနတ်ကြားပြောပြီးပါပြီ။ နောက်လဲထပ်ပြောပါဦးမယ်။

ဟု ပြောကြားသဖြင့် ပထမ အုပ်စုကွဲပြဿနာ ဆက်လက်တည်ရှိနေသေးသည်မှာ ထင်ရှားပေသည်။ သို့ရာတွင် နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ပထမ ညီလာခံကြီး ပြီးစီးသည်မှာ မကြာသေးသဖြင့် လူသိရှင်ကြား အုပ်စုပဋိပက္ခဖြစ်ပွားမှုမျိုးကိုမူ ၁၉၆၂ ခုနှစ် မတ်လ ၂ ရက်နေ့တွင် တော်လှန်ရေးကောင်စီက နိုင်ငံတော်အာဏာကို သိမ်းယူလိုက်ချိန်အထိ မတွေ့မမြင်ရတော့ပေ။

ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းခြင်း

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း မှီတင်းနေထိုင်ကြသော တိုင်းရင်းသားများအနက် ဗုဒ္ဓဘာသာကို ယုံကြည်ကိုးကွယ်သူပေါင်းမှာ ၈၅ ရာနှုန်းခန့်ရှိသည်။^၁ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအပြင် ခရစ်ယာန်ဘာသာ၊ အစ္စလာမ်ဘာသာ၊ ဟိန္ဒူဘာသာနှင့် နတ်ကိုးကွယ်သည့် တိုင်းရင်းသားများလည်း ရှိကြသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာသည် လူများစုကိုးကွယ်သည့် ဘာသာဖြစ်သော်လည်း မြန်မာ့သမိုင်းစဉ်တစ်လျှောက်လုံးတွင် အခြားဘာသာဝင်များကိုလည်း မိမိတို့ယုံကြည်ရာကို လွတ်လပ်စွာ ကိုးကွယ်ခွင့်ပြုခဲ့သည့် အစဉ်အလာရှိပေသည်။ မြန်မာမင်းများလက်ထက်က အခြားဘာသာဝင်များအား ချီးမြှင့်ထောက်ပံ့ခဲ့သည့် ထုံးများရှိခဲ့သည်။

ဗုဒ္ဓသာသနာတော် စည်ပင်ထွန်းကားရေးသည် သာသနာ့ဒါယကာဖြစ်သော မင်းအပေါ်တွင် မူတည်သည်ဟု မြန်မာတိုင်းရင်းသားတို့ ယုံကြည်ကြသည်။ ကိုယ့်ထီး ကိုယ့်နန်း ကိုယ့်ကြွနန်းနှင့် နေထိုင်ခဲ့ကြရာမှ ထီးကျိုးစည်ပေါက်ပြီး တစ်ပါးကျွန်ဘဝသို့ ရောက်ရှိပြီးနောက်ပိုင်းတွင် မြန်မာတိုင်းရင်းသားတို့သည် လူမျိုးခြားလက်အောက်၌ ဗုဒ္ဓသာသနာ ညှိုးနွမ်းမည့် အရေးကို စိုးရိမ်ပူပန်ခဲ့ကြသည်။

မြတ်ဿူကိုလိုနီနယ်ချဲ့လက်အောက်မှ လွတ်မြောက်ရေးအတွက် အမျိုးသားစိတ်ဓာတ် ပြန်လည် နိုးကြားလာစေရန် ဆောင်ရွက်ရာတွင် မြန်မာမျိုးချစ်တို့သည်

၁ ၁၉၅၃ ခုနှစ်တွင် ကောက်ခံသော သန်းခေါင်စာရင်းအရ ဗုဒ္ဓဘာသာကို ယုံကြည်ကိုးကွယ်သူပေါင်း ၈၃ ရာနှုန်း၊ အစ္စလာမ်ဘာသာဝင် ရှစ်ရာနှုန်း၊ ဟိန္ဒူဘာသာဝင် ၄ ရာနှုန်း၊ ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်နှင့် နတ်ကိုးကွယ်သူပေါင်း လေးရာနှုန်း ရှိသည်။

ဘာသာရေးကို အခြေခံလှုပ်ရှားခဲ့ကြသည်။ အမျိုးဘာသာ၊ သာသနာ၊ ပညာ တိုးတက်ရေးရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ပညာတတ်လူငယ်တစ်စုသည် ဝိုင်အမ်ဘီအေ ခေါ် ဗုဒ္ဓဘာသာကလျာဏယူပအသင်းကို တည်ထောင်ခဲ့ကြသည်။ ဘာသာရေးကို အခြေခံပြီး ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သော မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသား လှုပ်ရှားမှုသည် နောက်ဆုံးတွင် နယ်ခွဲစနစ်ဆန့်ကျင်ရေးနှင့်အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးတိုက်ပွဲအသွင်သို့ ကူးပြောင်းလာခဲ့ရာမှ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအပြီးတွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းခေါင်းဆောင်သော ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်သည် ဗြိတိသျှနန်းရင်းဝန် အက်ဘလီနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးကြပြီးနောက် မြန်မာနိုင်ငံအား လွတ်လပ်ရေးပေးရန် သဘောတူညီမှု ရရှိခဲ့သည်။

ဖဆပလ ပဏာမပြင်ဆင်မှုညီလာခံနှင့်နိုင်ငံတော် ဘာသာပြဿနာ

၁၉၄၇ ခုနှစ် မေလတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ ရေးဆွဲရေးအတွက် ဖဆပလ ပဏာမပြင်ဆင်မှု ညီလာခံတစ်ရပ်ကို ကျင်းပခဲ့သည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုရေး ပြဿနာသည် ထိုညီလာခံမှ စတင်ခဲ့သည်။ ဆရာတော် သံဃာတော်များက ယခုအခါ ဗုဒ္ဓဘာသာလူမျိုးများ လွတ်လွတ်လပ်လပ် အုပ်ချုပ်ရတော့မည် ဖြစ်သဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ကြေညာရန် စာအုပ်များ၊ စာရွက်များ၊ ကြော်ငြာစာများ၊ တိုက်တွန်းစာများကို ဂျူဗလီဟော ဖဆပလ ပဏာမညီလာခံ၌ ဝေငှသည်။ ဤကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဖဆပလ ပဏာမညီလာခံတွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက မိမိ၏သဘောထားကို အောက်ပါအတိုင်း တင်ပြခဲ့သည်။

... ခုမနက်ဘဲ နိုင်ငံတော်ရဲ့ ဘာသာဟာ ဗုဒ္ဓဘာသာဖြစ်စေ ရမယ်လို့ စာရွက်တွေ လာကမ်းတယ်။ ဒါဟာ ခြေထိုးတာ၊ အဲဒီအထဲမှာ ဝန်ကြီးမလုပ်ရတဲ့လူတွေ နိုင်ငံရေးအာဏာမရတဲ့လူတွေ ဘုန်းကြီးတွေကို ဘုန်းပြုပြီး လုပ်တဲ့အလုပ်၊ သမတဟာ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဖြစ်ရမယ်လို့ဆိုရင်မှားတယ်။ ဒီလိုလုပ်လို့မရဘူး။ ကျုပ်အတိအလင်း ဗေဒင်ဟောချင်တယ်။ အဲဒီလူတွေက တခုခုဖန်တီးကြလိမ့်မယ်၊ အဲဒါမှားတယ် မကောင်းဘူး၊ ကျွန်တော့်စိတ်မှာ တသီးပုဂ္ဂလ ယုံကြည်ယူဆထားတာကိုတော့ အလျော့မပေးနိုင်ဘူး၊ အသက်နှင့်လဲပြီး တိုက်မယ်၊ ဒီလိုလုပ်ကြရင် နိုင်ငံဟာတော့ ကံဆိုးမိုးမှောင်

၁ မြန်မာနိုင်ငံတော် တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် (ပါလမန်) ပန္နရသမညီလာခံ မှတ်တမ်း၊ စာတွဲ ၁၅၊ အစည်းအဝေးအမှတ် ၂၊ ရန်ကုန်၊ အစိုးရပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၅၂၊ စာ ၁၀၆။
 နောင်ကိုးကားလျှင် တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်၊ ၁၅/၂ ဟု ညွှန်းမည်။

ကျမှဘဲ၊ မပေးနိုင်တာတော့ မပေးဘူး။ အခုလို ညီညွတ်ထားတဲ့ အင်အားစုကို ဘယ်တုန်းကမျှား ရဘူးလို့လဲ၊ အစွမ်းကုန် တိုက်မယ်...^၁

ထိုညီလာခံတွင်ပင် ဘာသာရေး ကိုင်းရှိုင်းသည့် ဒီးဒုတ်ဦးဘချိုက လွတ်လပ်ရေးရသည့် အခါတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းရန် သင့်ကြောင်း အဆိုတင်သွင်းသည်။ ဤအဆိုနှင့်ပတ်သက်၍ ဆွေးနွေးကြသည့်အခါ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက ဦးဘချိုကို အောက်ပါအတိုင်း ချေပပြောဆိုခဲ့သည်။

...သည်မှာဆရာ၊ ကျွန်တော်တို့က လူကြိုက်အောင် လုပ်နေတာ မဟုတ်ဘူး၊ သည်လို မဟုတ်မဟတ် ကိုယ်ထင်ရာတွေ လျှောက်လုပ်နေကြမည်ဆိုလျှင် ကျွန်တော်တို့တိုင်းပြည်ဟာ မကြာမီ ပျက်စီးပြိုကွဲပြီး ကျွန်သားပေါက်ဖြစ်သွားမှာဘဲ၊ ကျွန်တော်တို့ တိုင်းပြည်မှာ အလောင်းဘုရား လက်ထက်ကတည်းက မူဆလင်တွေရှိတယ်၊ ဘရင်ဂျီတွေရှိတယ်၊ အစတုန်းကရှိလာကြတဲ့ နတ်ကိုးကွယ်တဲ့ တောင်တန်းသားတွေရှိတယ်၊ အဲသည် တောင်တန်းသားတွေဟာ အင်္ဂလိပ်လက်အောက်တုန်းက အချို့ခရစ်ယန်တွေဖြစ်ပြီး အရိုးစွဲနေကြတာရှိတယ်၊ သူတို့တတွေဟာ အားလုံး နိုင်ငံသားတွေဘဲ၊ တိုင်းပြည်ကို ကျွန် တွင်းက လွတ်အောင် တိုက်ထုတ်ကြ တုန်းက ကျွန်တော်တို့ချည်း မဟုတ်ဘူး၊ သူတို့တတွေပါကြ တယ်၊ ယခု ကျွန်တွင်းက လွတ်မည်မကြံ သေးဘူး၊ သူတို့တတွေအပေါ်မှာ အနိုင်ကျင့်ပြီး ငါတို့လူမျိုးစုရဲ့ ဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာ ဖြစ်ရမည်လို့လုပ်လိုက်လျှင် ကျွန်တော်တို့ဟာ ခွေးလောက်တောင် သောက်သုံး မကျတဲ့ အကောင်တွေ ဖြစ်သွား ကြမှာပေါ့ဆရာ၊ တိုင်းပြည်ကို တိုင်းပြည်ရေးလို့ တွေးစမ်းပါ။ ဘာသာရေးတွေ ဘာတွေ ညာတွေ လုပ်မနေစမ်းပါနှင့် ကျွန်တော်တို့ဟာ တိုင်းပြည်တခုလုံး စည်းလုံးကြဘို့လိုတယ်၊ ... ယခုချိန်မှာ လိုချင်တာက ပြည်ထောင်စုထဲမှာ ရှိနေကြတဲ့ လူမျိုးအားလုံး ဘာသာအားလုံး ဘယ်တော့မှ မပြိုကွဲဘဲ ခွဲထွက်သွားမည့် လူတွေပေါ်မလာစေဘဲ နိုင်ငံရေး စိတ်ဓာတ် တခုတည်းရှိအောင် သွင်း ပြီးစည်းလုံး ဘို့လိုတယ်၊ နိုင်ငံတော် ဘာသာကို ဗုဒ္ဓဘာသာ လုပ်ချင်လျှင်

... ဗုဒ္ဓဘာသာ နိုင်ငံတော်လို့ ဆရာဘာသာ ဆရာကျေညာ၊ ကျွန်တော်မပါဘူး။

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် ပြည်ထောင်စုကြီးစည်းလုံးညီညွတ်မှုနှင့် ရှေ့ရေးကိုမြော်တွေးပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းရေးအဆိုကို ပြင်းပြင်းထန်ထန်ဆန့်ကျင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် ဘာသာရေးနှင့် နိုင်ငံရေးကို မရောထွေးစေလို၊ ဘာသာရေးနှင့် နိုင်ငံရေးကို ခွဲခြားထားလိုသည့် ဆန္ဒရှိသည်။ ၁၉၄၆ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၂၀ ရက်နေ့တွင်ကျင်းပသော ပထမအကြိမ် ဖဆပလညီလာခံမှာပင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက မိန့်ခွန်းပြောကြားရာ၌

...ကိုးကွယ်သည့် ဘာသာရေးမှာ လူအသီးသီးတို့၏ သက်ဝင်ယုံကြည်မှုဖြစ်၏။ နိုင်ငံရေးမှာကား၊ လူအသီးသီးတို့၏ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံမှုသိပ္ပံအတတ်သာလျှင် ဖြစ်၏။ သိပ္ပံအတတ်အနေအားဖြင့် နိုင်ငံရေးသည် လူအသီးသီးတို့၏ အခွင့်အရေးကို စောင့်ရှောက်ရပေလိမ့်မည်။

အခွင့်အရေးများတွင် လွတ်လပ်စွာ ဘာသာကိုးကွယ်နိုင်မှုလည်း ပါဝင်လေ၏။ ဤအခွင့်အရေးပေးရာ၌ပင် ကျွန်ုပ်တို့သည် နိုင်ငံရေးနှင့် ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာရေး နှစ်ဌာနစပ်ကြားတွင် စည်းတားရပေလိမ့်မည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် နိုင်ငံရေးနှင့် ဘာသာရေးမှာ သဘောမတူ အမှုကွဲပြား တခြားစီဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ ဘာသာရေးနှင့် နိုင်ငံရေးကိုရောစပ်ပါမူ ဘာသာရေး၏ သဘောတရားကို ဆန့်ကျင်ရာရောက်ပေ၏။ ...

ဟူ၍ ဘာသာရေးနှင့်နိုင်ငံရေး မရောထွေးသင့်ကြောင်း ရှင်းလင်းတင်ပြခဲ့ဖူးသည်။

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းခြင်းအားဖြင့် တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးကို ထိခိုက်စေနိုင်သည်ဟု

၁ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် (ပါလီမန်) တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်ညီလာခံမှတ်တမ်း၊ စာတွဲ ၅၊ အစည်းအဝေး အမှတ် ၃၊ ရန်ကုန်၊ အစိုးရပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၆၂၊ စာ ၃၇၀-၃၇၁။ နောင်ကိုးကားလျှင် တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၅/၃ ဟု ညွှန်းမည်။
၂။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းမိန့်ခွန်းများ (၁၉၄၅-၄၇)၊ ရန်ကုန်၊ စာပေဗိမာန်ပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၇၁၊ စာ ၅၆-၅၇။ နောင်ကိုးကားလျှင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းမိန့်ခွန်းများ ဟု ညွှန်းမည်။

ယုံကြည်သည်။ ဤပြဋ္ဌာန်းချက်သည်^၁ လူ့အများစု၏ ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုကို လူနည်းစုတို့အပေါ် လွှမ်းမိုးစေသည့် သဘောရောက်သဖြင့် ဆန့်ကျင်မှုနှင့်ရင်ဆိုင်ရလိမ့်မည်ဟုလည်း ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက ယုံကြည်သည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ အတိုက်အခံပြောဆိုမှုကြောင့် ဖဆပလ က ပြုစုသော ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေတွင် ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ အောက်ပါပြဋ္ဌာန်းချက်ပါရှိခဲ့သည်။

ကိုးကွယ်သောဘာသာရေး ကိစ္စများတွင် နိုင်ငံတော်သည်ကြားနေအဖြစ် ပြုမူရမည်။ သို့ရာတွင် ကိုးကွယ်သောဘာသာရေးဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများအား ပစ္စည်းဖြင့်သော်၎င်း၊ အခြားနည်းဖြင့်သော်၎င်း၊ အကူအညီအထောက်အပံ့ပေးနိုင်သည်။^၂

၁၉၄၇ ခုနှစ် ဇွန်လ ၁၀ ရက်နေ့တွင် တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် ပထမညီလာခံကို ကျင်းပခဲ့သည်။ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်က ရေးဆွဲရမည့်အခြေခံဥပဒေနှင့် ပတ်သက်၍ ကြိုတင်ညှိနှိုင်းရန်အတွက် မေလအတွင်းတွင် ဖဆပလ အမတ်ပေါင်းစုံအစည်းအဝေးတစ်ရပ်ကျင်းပရန် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက ဖိတ်ခေါ်ခဲ့သည်။ အမတ်ပေါင်းစုံညီလာခံကျင်းပနေစဉ် ရဟန်းအချို့နှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာခေါင်းဆောင်အချို့သည် အခြေခံဥပဒေတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ထည့်သွင်းပေးရန် သတင်းစာများမှတစ်ဆင့် တောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။^၃

အုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ဘာသာရေးပါလာမည်ကို မနှစ်သက်သည့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက အမတ်ပေါင်းစုံညီလာခံကျင်းပနေစဉ်တစ်ရက်၌ စကားပြောနေစဉ် သတင်းစာများ၌ဖော်ပြသော တောင်းဆိုချက်များနှင့်ပတ်သက်ပြီး “ခွေးဟောင်တိုင်း ထကြည့်မနေနိုင်ဘူး” ဟူ၍ အမှတ်တမဲ့ပြောလိုက်မိသည်။ အမှန်မှာ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက သတင်းစာများကို ရည်ညွှန်းပြောဆိုခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက ရဟန်းတော်များကိုပုတ်ခတ်သယောင်ယောင် သတင်းစာများက လှည့်ပတ်ရေးသားကြသဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာလောကတွင် ဂယက်ရိုက်ခဲ့သည်။ ဤကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ဘုရင်ခံဆာဟူးဗတ်ရန် (၆) က ဖဆပလ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သူ သခင်နုကို ခေါ်ယူတွေ့ဆုံခဲ့သည်။

၁ ဖဆပလ ပဏာမပြင်ဆင်မှုညီလာခံ၊ ရန်ကုန်၊ စတုဒ္ဒဒိင်ဂျက်ပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၄၇၊ စာ ၉။ နောင်ကိုးကားလျှင် ဖဆပလ ပဏာမပြင်ဆင်မှုညီလာခံ ဟု ညွှန်းမည်။

၂ U Nu, *U Nu Saturday's Son*, tr. U Law Yone, Bharatiya Vidya Bhavan, 1976, p.318. နောင်ကိုးကားလျှင် Nu, *Saturday's Son* ဟု ညွှန်းမည်။

ဘုရင်ခံ ဆာဟူးဗတ်ရန့် (စ်) က သခင်နုအား အမတ်ပေါင်းစုံညီလာခံတွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ပြောလိုက်သည့် စကားကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ စိတ်မချမ်းမသာဖြစ်နေသည်ဟု သိရကြောင်း၊ ဤကိစ္စတွင် သခင်နုကြားဝင်သင့်ကြောင်း ပြောဆိုခဲ့သည်။ ဘုရင်ခံ ဆာဟူးဗတ်ရန့် (စ်) သည် သခင်နုအား အိုင်ယာလန်နိုင်ငံ၏ အခြေခံဥပဒေစာအုပ်ကို လည်း ပေးလိုက်သည်။ ဘုရင်ခံ ဆာဟူးဗတ်ရန့် (စ်) ကပင် သခင်နုအား မြန်မာနိုင်ငံ၏ အုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေတွင် ဘာသာရေးနှင့်ပတ်သက်၍ လုံးဝမပါရှိလျှင် ရဟန်းတော်များနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ စိတ်ထိခိုက်ကြလိမ့်မည်ဖြစ်ကြောင်း၊ အိုင်ယာလန်အုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေမှာကဲ့သို့ပင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြေခံဥပဒေတွင်လည်း ဗုဒ္ဓဘာသာသည် လူများစုကိုးကွယ်သည့်ဘာသာဖြစ်သည်၊ အခြားဘာသာများလည်းရှိသည် ဟူသည့်စကားရပ်ကို ထည့်သွင်းပေးသင့်ကြောင်း၊ သခင်နုက ဤကိစ္စကို ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းအား ပြောကြားသင့်ကြောင်း တိုက်တွန်းခဲ့သည်။ သခင်နုလည်း အိုင်ယာလန်အုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ စာအုပ်ကိုယူ၍ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းအိမ်သို့သွားခဲ့သည်။ သခင်နု၏ ပြောကြားချက်ကို ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကလက်ခံလိုက်သည်ဟု ယူဆရသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ၁၉၄၇ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြေခံဥပဒေတွင် ဘာသာရေးကဏ္ဍနှင့်ပတ်သက်၍ အောက်ပါအတိုင်း ပြဋ္ဌာန်းထားသည်ကို တွေ့ရှိရသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၂၁ (၁) တွင်

(၁) ဗုဒ္ဓသာသနာတော်သည်၊ နိုင်ငံတော်၏နိုင်ငံသားအများဆုံးကိုးကွယ်ရာဖြစ်သော ဂုဏ်ထူးဝိသေသနှင့် ပြည့်စုံသည့် ဘာသာကြီးဟု ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတော်က အသိအမှတ်ပြုသည်။

(၂) နိုင်ငံတော်သည် အစ္စလာမ်ဘာသာ၊ ခရစ်ယန်ဘာသာ၊ ဟိန္ဒူဘာသာ၊ နတ်ကိုးကွယ်သောဘာသာစသည့် ဘာသာတို့ကို ဤနိုင်ငံဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ အတည်ပြုသော အချိန်၌ နိုင်ငံတော်တွင်ရှိနေကြသော ဘာသာအချို့ဟူ၍ အသိအမှတ်ပြုသည်

ဟူ၍ ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ဤပြဋ္ဌာန်းချက်သည် ဖဆပလကပြုစုသော အခြေခံဥပဒေတွင် ပါရှိသည့် ဘာသာရေးဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့် ကွဲလွဲမှုရှိခဲ့သည်။^၁ သို့ရာတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာကိုမူ နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းခြင်းမရှိပေ။

ဖဆပလအစိုးရ၏ သာသနာရေးဆိုင်ရာ ဆောင်ရွက်ချက်များ

လွတ်လပ်ရေးရပြီးစအချိန်တွင် ပြည်တွင်းဆူပူသောင်းကျန်းမှုများ ပေါ်ပေါက်လာရာ အစိုးရသည် နိုင်ငံတည်တံ့ခိုင်မြဲရေးအတွက် လုံးပန်းနေရသဖြင့် အခြားကိစ္စရပ်များကို အာရုံစိုက်နိုင်ခြင်းမရှိချေ။ ပြည်တွင်းဆူပူသောင်းကျန်းမှု အရှိန်အဟုန်လျော့ပါးသွားပြီးနောက်ပိုင်း ၁၉၅၀ နှင့် ၁၉၅၁ ခုနှစ်များတွင်မူ အစိုးရက ဗုဒ္ဓသာသနာတိုးတက်ရေးအတွက် အစီအစဉ်အချို့ကို လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ ဥပမာ သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန ဖွဲ့စည်းခြင်း၊ သံဃာ့ဝိနိစ္ဆယအက်ဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းပေးခြင်း၊ ပါဠိတက္ကသိုလ်နှင့် ဓမ္မာစရိယအက်ဥပဒေများ ပြဋ္ဌာန်းခြင်း၊ ဗုဒ္ဓသာသနာကောင်စီ ဖွဲ့စည်းပေးခြင်း စသည်တို့ပင်ဖြစ်သည်။^၂

ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအတွက် ဆောင်ရွက်ပေးသကဲ့သို့ အခြားဘာသာဝင်များအတွက်လည်း အထိုက်အလျောက် ဆောင်ရွက်ပေးသည်။ ဘာသာရေးအတွက် ထောက်ပံ့ကြေးပေးသည့်အခါ ရှေးဦးစွာ ထောက်ပံ့ကြေး

၁ ဖဆပလက ပြုစုသော အခြေခံဥပဒေတွင် ပါရှိသည့် ဘာသာရေးဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက် ၁၄ တွင်

(၁) နိုင်ငံရေးကိစ္စအလို့ငှါ ကိုးကွယ်သောဘာသာနှင့်တကွ၊ ဘာသာနှင့်သက်ဆိုင်သော အဖွဲ့အစည်းတို့ကို မလျော်သောသဘောဖြင့် သုံးစွဲခြင်းမပြုရ။

(၂) ကိုးကွယ်သောဘာသာရေးကိစ္စများတွင် နိုင်ငံတော်သည် ကြားနေအဖြစ်ဖြင့် ပြုမူရမည်။ သို့ရာတွင် ကိုးကွယ်သောဘာသာရေးဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများအား ပစ္စည်းဖြင့်သော်၎င်း၊ အခြားနည်းဖြင့်သော်၎င်း အကူအညီအထောက်အပံ့ပေးနိုင်သည်။

(၃) နိုင်ငံဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် မဆန့်ကျင်သော ဝါဒရှိသည့် ဘာသာရေးအစုအဖွဲ့ ဂိုဏ်းဂဏတို့သည် ဘာသာအရ ကျင့်သုံးဆောက်တည်ရာ၌၎င်း၊ ဘာသာရေးဆိုင်ရာ အခမ်းအနားပွဲသဘင်များကို ကျင်းပပြုလုပ်ရာ၌၎င်း လွတ်လပ်ခွင့်ရှိသည့်အပြင် ရှင်ရဟန်းများ တရားပညာတတ်မြောက်ရေးအတွက် ကျောင်းတည်ဆောက်ဖွင့်လှစ်ပေးရာ၌လည်း လွတ်လပ်ခွင့်ရှိသည်။ သို့ရာတွင် ထိုကျောင်းတို့သည် နိုင်ငံတော်၏ ကြီးကြပ်စစ်ဆေးခြင်းကိုခံရမည်

ဟူ၍ ဖော်ပြထားသည်။ ဖဆပလပဏာမပြင်ဆင်မှုညီလာခံ၊ စာ ၉။

၂ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်၊ ၁၅/၂၊ စာ ၁၁၂။

မည်မျှပေးမည် သတ်မှတ်လိုက်ပြီးနောက် သက်ဆိုင်ရာ ဘာသာရေးအဖွဲ့များကို လူဦးရေအလိုက် ခွဲဝေပေးခဲ့သည်။ ၁၉၅၅ ခုနှစ် ဇွန်လတွင် ဗာတီကန်မြို့တော် မှ ပုပ်ရဟန်းမင်းကြီးကို ဂါရဝပြုပြီး ပြန်လာသည့်အခါ ဦးနုသည် ခရစ်တော်အိပုံတော် ကားများ၊ စာအုပ်များ၊ ပုပ်ရဟန်းမင်းကြီး၏ ရုပ်ပုံခတ်နှိပ်ထားသည့် တံဆိပ်များကို ယူလာပြီး မြန်မာနိုင်ငံမှ ခရစ်ယာန်များကို ဝေပေးသည်။^၁

အစွဲရေးနိုင်ငံမှ ပြန်လာပြီးနောက်ပိုင်းတွင်လည်း ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနုသည် လက်ဝါးကပ်တိုင်လေးများနှင့် ဂျော်ဒန်မြစ်ရေများကိုသယ်ဆောင်လာပြီး ခရစ်ယာန် များကို ဝေပေးသည်။ ကက်သလစ်ခေါင်းဆောင်များ အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းပြီး ပုပ်ရဟန်းမင်းကြီးကို ဂါရဝပြုရန် အစိုးရစရိတ်ဖြင့် စေလွှတ်ခဲ့သည်။ အလားတူပင် မွတ်ဆလင်အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ဖွဲ့ပြီး မက္ကာတွင်ဝတ်ပြုရန် အစိုးရစရိတ်ဖြင့် စေလွှတ်ခဲ့သည်။ ကုရ်အာန်ကျမ်းကို အာရေဗစ်ဘာသာမှ မြန်မာဘာသာသို့ ပြန်ဆိုရေးအတွက် ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနု က ထောက်ပံ့ကြေးပေးသည်။ ရန်ကုန်တွင် ပရိတ်စတစ်ဂိုဏ်း ပေါင်းစုံ ညီလာခံတစ်ခုကျင်းပစဉ် ကိုယ်စားလှယ်များကို သမ္မာကျမ်းစာတစ်အုပ်စီ ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု က လှူဒါန်းသည်။^၂

စိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်၌ ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းရန် အဆို တင်ခြင်း

ဖဆပလ အစိုးရသည် သာသနာရေးကိစ္စများ တိုးတက်ဆောင်ရွက်နေစဉ် မှာပင် ၁၉၅၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၂၆ ရက်နေ့တွင် ပြည်သူ့လွှတ်တော်၌ ပါလီမန် အမတ် ဒေါ်ခင်လှ (ရန်ကုန်မြို့မ-ကြည့်မြင်တိုင်) က ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံကို ဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံတော်အဖြစ် အတိအလင်း ကြေညာပေးပါရန် အစိုးရအား ပါလီမန်က အကြံပေးထောက်ခံကြောင်း အဆိုကို တင်သွင်းခဲ့သည်။ ဒေါ်ခင်လှ၏ အဆိုကို ပါလီမန်အမတ် ဗိုလ်ခင်မောင် (ပဲခူး ကျေးလက်-မြောက်ပိုင်း) က ထောက်ခံသည်။^၃

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံကို ဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံတော်အဖြစ် အတိအလင်း ကြေညာပေးရန် ဒေါ်ခင်လှ၏ အဆိုနှင့်ပတ်သက်၍ ထိုစဉ်က ပြည်ထဲရေးနှင့် သာသနာရေးဌာနဝန်ကြီး ဦးဝင်း က ကန့်ကွက်ခဲ့သည်။ ဝန်ကြီးဦးဝင်း က လွှတ်တော်သို့ပြောကြားရာတွင်

၁ Vatican City

၂ Nu, *Saturday's Son*, p.199.

၃ ယင်း

၄ စိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်၊ ၁၅/၂၊ စာ ၁၀၃-၁၀၆။

...လူတရာမှာ ၉၅ ယောက်က ကိုးကွယ်ထားတဲ့ ဘာသာသည် နိုင်ငံတော်ရဲ့ဘာသာလို့မပြောရုံတမယ်ဘဲရှိပါတယ်။ ကိုယ်ကမပြောပေမယ့် ကိုယ်စိတ်သွားတိုင်း ကိုယ်ပါဘို့နှင့် ကိုယ်လုပ်ချင်တာကို လုပ်နိုင်လျှင် ပြီးတာဘဲ။ ကိုယ်လုပ်နိုင်ပေမယ့် မလုပ်ဘဲနေလျှင် ဘာဖြစ်မည်လဲ၊ ဘာမှမဖြစ်ဘူး။ လုပ်လိုက်လျှင်ကော ဘာဖြစ်မည်လဲ၊ တွေးပြီးတော့ မြော်ကြည့်ရမည်။ အင်္ဂလိပ်လက်ထက် မလွတ်လပ်ခင်ကတည်းက သူတို့က တောင်တန်းမှာရှိတဲ့ ညီတော် နောင်တော်တွေ၊ ဘာသာအမျိုးမျိုး ကိုးကွယ်တဲ့ ကရင်တွေ၊ ချင်းတွေ၊ ကချင်တွေကိုတိတ်တိတ်ပုန်းခြေထိုးထားပါတယ်။ ဗမာတွေ လွတ်လပ်ရေးရသွားလျှင် ဘာသာရေးနှင့်ပတ်သက်ပြီး မင်းတို့ကို အမျိုးမျိုးချုပ်ချယ်မှာဘဲလို့ အဲသည်လို ခြေထိုးခဲ့တယ်။ ယခုတော့ ကေ၊အင်၊ဒီ၊အို၊ကရင်၊သုပုန်တွေက သက်သေခံနေပါတယ်။ အဲသည်တော့ သည်လိုလုပ်ခဲ့လို့ရှိလျှင် ဘာအပြစ်ရှိမည်လဲ၊ မလုပ်ဘူးဆိုလျှင် ဘာအကျိုးရှိမည်လဲ။ နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ်နှင့် မကျေညာတာတောင် ကျွန်တော်တို့ဗုဒ္ဓဘာသာအနေနှင့် လုပ်ချင်တာလုပ်နိုင်တယ်၊ ဘယ်သူက ကန့်ကွက်နိုင်သလဲ။ အဲသည်လို ကျွန်တော်တို့လူများစု ဗုဒ္ဓဘာသာက သာသနာရေးကိစ္စမှာ အတိုင်းအရှည်မညီအောင် လုပ်လေလေ လူနည်းစုကထောက်ခံလေလေ ကျွန်တော်တို့လုပ်ချင်တာလုပ်ပြီး ကန့်ကွက်မည့်လူက ကန့်ကွက်မည်ဆိုလျှင် ကောင်းကျိုးရတာထက် ဆိုးကျိုးက ပိုမိုများလာမည်။ သည်လိုလုပ်တာကို ကျွန်တော်တို့ ဘုရားရှင်ကလည်း ကြိုက်လိမ့်မည် မဟုတ်ပါဘူး။ တာကြောင့် သည်အဆိုကို အဆိုရှင်က စေတနာနှင့် တင်သွင်းတဲ့ အတိုက် သာဓုခေါ်ပေမယ့် ဝမ်းနည်းစွာနှင့် လက်မခံနိုင်တဲ့ အကြောင်းကို အစီရင်ခံပါတယ်”

ဟူ၍ကန့်ကွက်ပြောဆိုခဲ့သည်။ ဤသို့ဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံကို ဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံတော်အဖြစ် အတိအလင်းကြေညာပေးရန် အမတ်ဒေါ်ခင်လှ၏ အဆိုမှာ လွှတ်တော်က သဘောမတူသဖြင့် အတည်မဖြစ်ခဲ့ပေ။ သာသနာရေးဝန်ကြီး၏ သဘောထားကို ထောက်ရှု၍ နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် ဗုဒ္ဓဘာသာကိုနိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ်ပြဋ္ဌာန်းရန်မရည်ရွယ်သေးကြောင်း ပေါ်လွင်ထင်ရှားသည်။ အစိုးရ၏ ဘာသာရေးနှင့် ပတ်သက်၍ထားရှိသောသဘောထားမှာ ၁၉၅၄ ခုနှစ်အထိ မပြောင်းလဲသေးချေ။

၁၉၅၄ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၂၅ ရက်နေ့တွင် ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုက ဘာသာရေးနှင့် ပတ်သက်၍ အသံလွှင့်ပြောကြားရာတွင် “အဲသည်တော့ နိုင်ငံရေးအရ မလုပ်မဖြစ်လို့လုပ်နေရတဲ့ ကိစ္စမျိုးတွေကို သာသနာရေးနယ်ထဲကို ဆွဲသွင်းမသွားကြဘဲနဲ့။ ဘာသာရေးနှင့် နိုင်ငံရေးကို တခြားစီခွဲပြီး ကြည့်ကြပို့ ကျွန်တော်လေးနက်စွာတောင်းပန်ပါတယ်” ဟူ၍ ဘာသာရေးနှင့် နိုင်ငံရေးကို တခြားစီခွဲပြီး ထားရမည်ဖြစ်ကြောင်း အတိအလင်းမိန့်ကြားခဲ့သည်။

ဖဆပလ အစိုးရသည် ၁၉၅၅ ခုနှစ်အထိ ဘာသာရေးနှင့် နိုင်ငံရေးကို ခွဲခြားထားရမည်ဟူသောမူဝါဒကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းခဲ့ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ သာကေအားဖြင့် ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်လက်အောက်ရှိ အသင်းအဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ဖြစ်သော (ဗမက) ၊ ကို ဖျက်သိမ်းရန် ၁၉၅၅ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၂၉ ရက်နေ့တွင် ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု က ညွှန်ကြားခဲ့သည်။ ဤကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု က မိန့်ခွန်းပြောကြားရာတွင်

...ဗမကတွေဟာ ဗမာတွေပါ။ မွတ်ဆလင်ဘာသာ ယူထားတဲ့ ဗမာတွေပါ။ မွတ်ဆလင်ဘာသာယူထားတာမို့လို့ သီးခြားဖွဲ့သင့်တယ်လို့ ခင်ဗျားတို့ကပြောလာရင် ဗမာခရစ်ယာန်တွေကလဲဖွဲ့၊ ဗမာဟိန္ဒူတွေကလဲဖွဲ့လာလိမ့်မယ်။ ဗမာဗုဒ္ဓဘာသာတွေကလဲ ဖွဲ့လာကြလိမ့်မယ်။

ပြည်တော်သာလုပ်ငန်းတွေပြုပြီး စည်းရုံးတာနဲ့ ဘာသာကိုပြုပြီး စည်းရုံးတာက ပိုပြီးလွယ်ကူပါတယ်။ ဘာသာပြုပြီး စည်းရုံးတဲ့ အဖွဲ့အစည်း ပေါ်လာရင် တိုင်းပြည်အတွက် မကောင်းပါ။ ဘာသာရေးကို လွတ်လပ်စွာ ကိုးကွယ်နိုင်ပေမဲ့ ဘာသာရေး ညီညွတ်မှုမရှိလျှင် ဘာသာရေး အဓိကရုဏ်းဖြစ်ပြီး တိုင်းပြည်အတွင်း သွေးချောင်းစီးပါလိမ့်မယ်။ ဗမက တွေထဲမှာရှိတဲ့ အယူသည်းတဲ့ လူတွေကို ထိန်းသိမ်းထားဖို့လဲ အရေး ကြီးပါတယ်။ ဗမက ကို အချိန်မီမဖျက်သိမ်းရင် အခြားဘာသာရေး အဖွဲ့အစည်းတွေ မှီလိုပေါက်လာပြီး လွတ်လပ်ရေးကိုထိခိုက်နိုင်ပါတယ်။ ၁၉၄၈ ခုနှစ် လွတ်လပ်ရေးရပြီးကတည်းက ဗမက မရှိသင့်တော့ကြောင်း ကျွန်တော်ပြောခဲ့ဘူးပါတယ်...”

၁ တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၅/၃၊ စာ ၄၁၇။

၂ ဗမာမွတ်ဆလင်ကွန်ဂရက်

၃ ဖြန့်မႈအလင်းသတင်းစာ၊ ၃၀ ဒီဇင်ဘာ ၁၉၅၅။

ဟူ၍ဖြစ်သည်။ ဝန်ကြီးချုပ်၏ ဗမာက အပေါ်ထားရှိသောသဘောထားအရလည်း အစိုးရသည် နိုင်ငံရေးနှင့်ဘာသာရေး ခွဲခြားထားရမည်ဟူသောဝါဒကို ဆက်လက် ကျင့်သုံးခဲ့သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

၁၉၅၅ ခုနှစ် နှောင်းပိုင်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲ အတွက် ပြင်ဆင်မှုများပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။ ထိုအချိန်တွင် မြန်မာနိုင်ငံရေးလောက၌ ပါတီသစ်တစ်ရပ် ပေါ်ပေါက်လာသည်။ သံဃာဦးဝမ်းမောင်နှင့် သခင်ဘသောင်းတို့ တည်ထောင်သည့် ရီပတ်ဗလီကင်ပါတီခေါ် သမ္မတဂိုဏ်းပါတီပင်ဖြစ်သည်။ ပါတီ၏ လုပ်ငန်းစဉ်များမှာ လက်ယာလမ်းစဉ်ကျင့်သုံးရေး၊ ကွန်မြူနစ်ဝါဒဆန့်ကျင်ရေးနှင့် ဒီမိုကရေစီဝါဒကျင့်သုံးရေးတို့ပင်ဖြစ်သည်။^၁ ရီပတ်ဗလီကင်ပါတီကပင် ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းရေးကိုထောက်ခံသည်။ ဤပါတီ၏ အင်အားမှာ မပြောပလောက်သော်လည်း ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာပြုလုပ်ရန် တင်ပြ လာခြင်းမှာမူ ဘာသာရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ပြည်သူအချို့၏ သဘောထားအမြင် ပြောင်းလဲလာမှုကို ပြသခဲ့သည်။

ဆဋ္ဌသံဂါယနာတင်ပွဲနှင့် နိုင်ငံတော်ဘာသာကိစ္စ

ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းပေးရန်တောင်းဆိုမှုသည် ၁၉၅၄ ခုနှစ်တွင်စတင်ကျင်းပသော ဆဋ္ဌသံဂါယနာတင်ပွဲနောက်ပိုင်းတွင် ပို၍ ပြင်းထန်လာခဲ့သည်။ ထိုအချိန်တွင် သံဃာအဖွဲ့အစည်းသုံးရပ်က အစည်းအဝေးများ ကျင်းပခဲ့ကြသည်။ ယင်း သံဃာ အဖွဲ့အစည်းများမှာ မဟာသောတုဇနအဖွဲ့ (ရန်ကုန်)၊ ရဟန်းပျိုအဖွဲ့ (မန္တလေး) နှင့် ရခိုင် သောတုဇနသံဃာအဖွဲ့ချုပ်တို့ပင် ဖြစ်ကြသည်။ ဤသံဃာအစည်းအဝေးများတွင် အစိုးရက ဗုဒ္ဓဘာသာကိုနိုင်ငံတော် ဘာသာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းပေးရန်ဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်ခဲ့ကြသည်။ ဆုံးဖြတ်ချက် မိတ္တူများကိုလည်း နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်၊ သာသနာရေးဝန်ကြီးနှင့် အခြားသော အရာရှိများအား ဖြန့်ဝေခဲ့သည်။ သံဃာအဖွဲ့အစည်းများက ၎င်းကိစ္စကို အစိုးရ အနေနှင့် အရေးယူဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိလျှင် လူထုဆန္ဒပြပွဲများကို ပြုလုပ်ရလိမ့် မည်ဟု ခြိမ်းခြောက်ပြောကြားခဲ့သည်။^၂ သို့ရာတွင် နိုင်ငံတော်ဘာသာကိစ္စနှင့် စပ်လျဉ်း၍ နိုင်ငံတော်အစိုးရအား ဖိအားပေးခဲ့ကြသူများမှာ ဆဋ္ဌသံဂါယနာ တင်ပွဲ အောင်မြင်ရေးအတွက် ကြိုးပမ်းခဲ့ကြသော ဩဝါဒါစရိယဆရာတော်ကြီး များနှင့် ကျမ်းတတ်ဆရာတော်ကြီးများပင် ဖြစ်ကြသည်။

၁ Republican Party

၂ The Nation, 15 October 1955.

၃ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၂၀၊ ၂၁ မေ ၁၉၅၆။

ဆဋ္ဌသံဂါယနာအောင်ပွဲနှင့် သာသနာ ၂၅၀၀ ပြည့် အထိမ်းအမှတ်ပွဲ၏ နောက်ဆုံးနေ့ ဖြစ်သော ၁၉၅၆ ခုနှစ် မေလ ၂၇ ရက်နေ့တွင် ကမ္ဘာအေး မဟာပေါသဏလိုဏ်ဂူတော်အတွင်း၌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု က ဆဋ္ဌသံဂါယနာ ဩဝါဒါစရိယသံသ္မာနာယကအဖွဲ့နှင့် ဝန်ဆောင်သံသ္မာအဖွဲ့ ဆရာတော် သံဃာတော်များအား ဘာသာရေးအပေါ် ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ သဘောထားဝါဒကို လျှောက်ထားသည်။ ထိုသို့လျှောက်ထားရာတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာပြုလုပ်ရေးကိစ္စကိုပါ ထည့်သွင်းလျှောက်ထားသည်။

ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု က နိုင်ငံတော်အစိုးရကိုယ်တိုင်ကပင် ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာ ပြုလုပ်လိုသောဆန္ဒ ပြင်းပြစွာရှိသဖြင့် ထိုသို့ပြုလုပ်နိုင်ရန်အတွက် နည်းလမ်းရှာဖွေရန် အကြိမ်ကြိမ်တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခဲ့ကြောင်း လျှောက်ထားသည်။ ဆက်လက်၍ ဦးနု က ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာပြုလုပ်ရန်ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ တိုင်ပင်ဆွေးနွေးရာတွင် ပေါ်ပေါက်လာသော ပြဿနာများကိုလည်း ထည့်သွင်း တင်ပြလျှောက်ထားသည်။ ဦးနု က ဆရာတော်များထံ တင်ပြလျှောက်ထားသော ပြဿနာများမှာ

- (၁) လွတ်လပ်သော ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံမှာ နုနယ်သောဘဝ၌ပင် တည်ရှိနေသေးသဖြင့်၊ ဤဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာပြုလုပ် ရန်ကိစ္စတွင် အလျင်စလို ပြုလုပ်လိုက်ပါက အမျိုးသား စည်းလုံး ညီညွတ်ရေးမှာ ဝါးအစည်းပြေသကဲ့သို့ဖြစ်ပြီး လွတ်လပ်ရေးကိုပင် ထိခိုက်လာမည်ကို စိုးရိမ်ရခြင်း။
- (၂) ယခုအခါတွင် ကမ္ဘာတဝှမ်းလုံး၌ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံက အခြားတစ်နိုင်ငံ တွင်းသို့ နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့်ဝင်ပြီး တပည့်များ၊ လက်ကိုင်ဒုတ်များ၊ ပဉ္စမံတပ်သားများကို မွေး၍၊ တစ်နိုင်ငံလုံးကို သွယ်ဝိုက်သောနည်း ဖြင့် သိမ်းသွင်းလျက်ရှိကြရာ။ ဤဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာ ပြုလုပ်ရန်ကိစ္စတွင် အလျင်စလို ပြုလုပ်လိုက်ပါက ထိုသို့နိုင်ငံများက တပည့်တော်တို့နိုင်ငံတွင်းတွင်ဝင်၍ တပည့်များ၊ လက်ကိုင်ဒုတ်များ၊ ပဉ္စမံတပ်သားများကို မွေးမြူရန်ထောင်ထားသော ထောင်ချောက် တွင်းသို့ တပည့်တော်တို့ဝင်မိလျက်သားဖြစ်မည်ကို စိုးရိမ်ရခြင်း။
- (၃) ယခုအခါတွင် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်၏ တာဝန်ဝတ္တရား များကို လက်ရုံးရည် နှလုံးရည်တို့ဖြင့် သက်စွန့်ကြိုးပန်း ထမ်းရွက် လျက်ရှိကြသော ပြည်ထောင်စုသူ ပြည်ထောင်စုသားများထဲတွင်

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များသာမကဘဲ၊ အခြားဘာသာဝင်များလည်း အမြောက်အမြား ရှိနေကြသေးရာ၊ ဤဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာ ပြုလုပ်သည့်ကိစ္စတွင် အလျင်စလို ပြုလုပ်လိုက်ပါက ပြည်ထောင်စုကြီး၏တာဝန်ကို သစ္စာရှိရှိ၊ ကြေကြေပြန်ပြန် အမှုထမ်းလျက်ရှိကြသည့် အမှုထမ်းအရာထမ်းများသည် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အထင်အမြင် လွဲမှားနိုင်စရာအကြောင်းများရှိနေခြင်း။

တို့ပင် ဖြစ်သည်။

ဦးနု က ဆက်လက်၍ ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာဖြစ်အောင် လုပ်မည်ဆိုလျှင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မှအပ ပြည်ထောင်စုသားများ ဖြစ်ကြသော အခြားဘာသာဝင်များအား အရေးကြီးသော အချက်များကို သဘောပေါက်အောင် ရှေးဦးစွာ ရှင်းပြသင့်ကြောင်း၊ ပြည်ထောင်စုသားများအတွက် သေရေးရှင်ရေးတမျှ အရေးကြီးသောကိစ္စမျိုးတွင် အာဏာဖြင့် အတင်းအကျပ်မလုပ်ဘဲ ပြည်သူ့လူထုနားလည်အောင် အသိပညာပေးပြီး ဖျောင်းဖျောင်းဖျဖျနှင့် အားလုံးလက်ခံနိုင်အောင်လုပ်သင့်ကြောင်း လျှောက်ထားပြန်သည်။

ဦးနု က ပင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မဟုတ်သော အခြားဘာသာဝင် ပြည်ထောင်စုသားများအား သဘောပေါက်အောင် ရှင်းပြသင့်သော အချက်သုံးချက်ကိုလည်း တင်ပြလျှောက်ထားသည်။ ၎င်းအချက်သုံးချက်မှာ

(၁) ဗုဒ္ဓဘာသာသည် နိုင်ငံတော်ဘာသာ ဖြစ်လာသည့်အတွက် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေအပိုဒ် ၂၀ အရ၊ ပြည်ထောင်စုအတွင်းရှိ ဘာသာဝင်အသီးသီးတို့သည်၊ မိမိတို့ယုံကြည်ကိုးကွယ်လျက်ရှိသော ဘာသာအသီးသီးကို၊ လွတ်လွတ်လပ်လပ် ကိုးကွယ်နိုင်သော အခွင့်အရေးများ မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ မဆုတ်ယုတ် မပျောက်ကွယ်စေရ။

(၂) ဗုဒ္ဓဘာသာသည် နိုင်ငံတော်ဘာသာဖြစ်လာသည့်အတွက် ဗုဒ္ဓဘာသာမဟုတ်သော ပြည်ထောင်စုသားများသည်၊ ပြည်ထောင်စုသားတိုင်း ရခွင့်ရထိုက်ရှိသောအခွင့်အရေးများ၊ မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ လျော့နည်းသွားခြင်း မရှိစေရ၊ ဆုံးရှုံးသွားခြင်း မရှိစေရ။

(၃) ဗုဒ္ဓဘာသာသည် နိုင်ငံတော်ဘာသာ ဖြစ်လာသည့် အတွက် ပြည်ထောင်စုတွင်းရှိ ဘာသာပေါင်းစုံတို့အား နိုင်ငံတော်အစိုးရက ယခုပေးလျက်ရှိသောအကူအညီအထောက်အပံ့များသည်၊မည်သည့် နည်းနှင့်မျှ ဆုတ်ယုတ်လျော့နည်းသွားခြင်းမရှိစေရ၊ ပပျောက်သွားခြင်းမရှိစေရ။

ဟူ၍ဖြစ်သည်။

ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုက အထက်ပါအချက်ကြီးသုံးချက်ကို ပြည်သူလူထုကြီး တစ်ရပ်လုံးသဘောပေါက်လာအောင်၊ နားလည်လာအောင် ရှင်းပြမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ သက်ဆိုင်ရာဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များ၊သက်ဆိုင်ရာလူထုတို့နှင့် တိုင်ပင်နှီးနှောပြီး သဘောပေါက်အောင်ရှင်းပြမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ထိုသို့ တိုင်ပင်နှီးနှောရှင်းလင်းပြသ ပြီးနောက် စိုးရိမ်ဖွယ်ရာအခြေအနေများ ပြည်ထောင်စုတွင်းမှ ပပျောက်လောက် ပြီဟု ယုံကြည်စိတ်ချရသည့် အချိန်အခါတွင် သာသနာ့ဦးစီးဌာန သံဃာဓိပတိဥက္ကဋ္ဌ မဟာနာယကအဖွဲ့၊သာသနာ့ပြုနိုင်ငံတော်မဟာနာယကအဖွဲ့၊သာသနာ့ပြုနိုင်ငံတော် အနုနာယကအဖွဲ့ကြီးများနှင့် တိုင်ပင်၍ ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာဖြစ်အောင် မိမိတို့အနေနှင့် ကြိုးစားပေးမည်ဖြစ်ကြောင်း လျှောက်ထားသည်။’ ဦးနု၏ လျှောက် ထားချက်အရ ဆဋ္ဌသံဂါယနာတင်ပွဲ နောက်ပိုင်းမှစတင်၍ ဦးနုသည် ၎င်းယခင်က ထားရှိခဲ့သည့် ဘာသာရေးနှင့် နိုင်ငံရေးကို ခွဲခြားထားရမည်ဟူသော သဘောထား ကို ပြင်ဆင်လိုက်သည်ဟု ယူဆနိုင်သည်။

၁၉၅၆ ခုနှစ် ဇွန်လတွင် ဦးနုသည် ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ်မှ နုတ်ထွက်ပေး ပြီးနောက် ဦးဗဆွေ ခေါင်းဆောင်သည့် အစိုးရအဖွဲ့ သစ်အာဏာရလာသည်။ ဦးနုသည် ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ်မှနုတ်ထွက်လိုက်သော်လည်း ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်ဥက္ကဋ္ဌ အနေနှင့်မူ ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းနိုင်ရေးအတွက် လုပ်ဆောင်ရမည့် လုပ်ငန်းများကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ ၁၉၅၇ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလအတွင်း ဦးနုသည် ဖဆပလက တင်သွင်းမည့်ဥပဒေနှင့်ပတ်သက်၍ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မဟုတ်သော အစ္စလာမ်၊ ခရစ်ယာန်၊ ဟိန္ဒူဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များနှင့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းခဲ့သည်။ မကြာမီမှာပင် ဦးနုသည် ဝန်ကြီးချုပ်ရာထူးကို ပြန်လည်ရယူလိုက်သည်။ ထိုနောက်ပိုင်းတွင် ဦးနုနှင့် ဦးကျော်ငြိမ်းတို့ သဘောထားကွဲပြားလာပြီး ၁၉၅၈ ခုနှစ်တွင် ဖဆပလ နှစ်ခြမ်းကွဲခဲ့ရသည်။ ဦးဗဆွေ၊ ဦးကျော်ငြိမ်းနှင့် ၎င်းတို့အား ထောက်ခံသူများ အစိုးရအဖွဲ့မှနုတ်ထွက်သွားခဲ့သည်။

၁၉၅၈ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်းခေါင်းဆောင်သော အိမ်စောင့်အစိုးရကို ဖွဲ့စည်းသည်။

ထိုကဲ့သို့ နိုင်ငံတော်တွင် ပြင်းထန်သော နိုင်ငံရေးသဘောထားကွဲလွဲချက် များနှင့် ပါတီအရေးအခင်းများပေါ်ပေါက်နေချိန်မှာပင် နိုင်ငံတော်ဘာသာကိစ္စမှာ သွေးအေးသွားခြင်းမရှိပေ။ ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်း ဝန်ကြီးချုပ်ရာထူးကို လက်ခံရယူပြီး မကြာမီမှာပင် ဆာ အမ်အေ မောင်ကြီးဦးဆောင်သော နိုင်ငံရေးသမားဟောင်းကြီး ကိုးဦး သည် နိုင်ငံရေးပါတီသစ်တစ်ခုကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ပါတီ၏အမည်မှာ ဗုဒ္ဓဝါဒ ပြည်သူ့ဆန္ဒအဖွဲ့ချုပ် ဖြစ်သည်။ အချက် ၂၃ ချက်ပါဝင်သော ပါတီ၏ လမ်းစဉ် များတွင် ပထမအချက်မှာ ဗုဒ္ဓဘာသာကို ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံတော် ဘာသာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းရန်ပင်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ဗုဒ္ဓဝါဒပြည်သူ့ဆန္ဒအဖွဲ့ချုပ်က သာသနာရေးကိစ္စရပ်များတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဆရာတော်ကြီးများ၏ သြဝါဒနှင့်အညီ တိကျစွာလိုက်နာဆောင်ရွက်မည်ဟုလည်း ကတိပြုသည်။

ဗုဒ္ဓဝါဒ ပြည်သူ့ဆန္ဒအဖွဲ့ချုပ်က ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော် ဘာသာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းရေးနှင့် ပတ်သက်၍ စည်းရုံးလှုပ်ရှားနေစဉ်မှာပင် ဆရာတော်များကလည်း ၎င်းတို့၏ ဆန္ဒအသီးသီးကို ထုတ်ဖော်ခဲ့ကြသည်။ ၁၉၅၉ ခုနှစ် မတ်လ တွင် ပြည်ထောင်စု ကျောင်းထိုင် ဆရာတော်များအဖွဲ့မှ ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော် ဘာသာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းရန် ဆန္ဒရှိကြောင်း ဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ရပ်ကို ချမှတ်ခဲ့သည်။ ၎င်းဆုံးဖြတ်ချက်ကို တင်သွင်းရာတွင် စစ်ကိုင်းအင်ပင်ဆရာတော်က အစိုးရအနေနှင့် နိုင်ငံတော်ဘာသာကိစ္စနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အဘယ်ကြောင့် နှောင့်နှေး နေရသည်ကို နားမလည်နိုင်ပါဟူ၍ ပြောဆိုခဲ့သည်။ ဤကျောင်းထိုင်ဆရာတော်များ အဖွဲ့သည် ရဟန်းများနှင့်လူပုဂ္ဂိုလ်များ၏ ကြည်ညိုလေးစားမှုကို ခံယူရသော အဖွဲ့ပင်ဖြစ်သည်။

တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ဗုဒ္ဓဘာသာ နိုင်ငံတော်ဘာသာဖြစ်မြောက်ရေး အဖွဲ့ တစ်ရပ်ကိုလည်း ဖွဲ့စည်းကြသည်။ ဤအဖွဲ့တွင် လူပုဂ္ဂိုလ်များသာ ပါဝင်ပြီး မည် သည့် နိုင်ငံရေးပါတီနှင့်မျှလည်း အဆက်အသွယ်မရှိချေ။ ၎င်းအဖွဲ့က နိုင်ငံတော်

၁ ဗုဒ္ဓဝါဒပြည်သူ့ဆန္ဒအဖွဲ့ချုပ်ကို တည်ထောင်ခဲ့သော နိုင်ငံရေးသမားဟောင်းကြီး ကိုးဦးမှာ ဆာ အမ်အေ မောင်ကြီး၊ ဦးဘတင်၊ ဦးထွန်းအောင်၊ ဦးသော်၊ တိုးတက်ရေး ဦးစိန်၊ ဦးကြုံရာ၊ ဦးထွန်းစိန်၊ နန်းရင်းဝန်ဟောင်း ဦးပုနှင့် ဦးထွန်းဝင်းတို့ ဖြစ်ကြသည်။

The Guardian, 19 September 1958.

၂ The Buddhist Democratic Party

၃ *New Times of Burma*, 19 September 1958.

၄ *New Times of Burma*, 22 March 1959; 7 May 1959.

ဘာသာကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ လူထုအစည်းအဝေးများ ကျင်းပခြင်း၊ စာရွက်စာတမ်းများ ဝေငှခြင်းဖြင့် လူအများ စိတ်ဝင်စားလာအောင် စည်းရုံးခဲ့သည်။ အဖွဲ့၏ နာယကမှာ အသျှင်ထိပ်စုမြတ်ဘုရား သီပေါမင်းကြား တတိယသမီးတော် ဖြစ်၍ အတွင်းရေးမှူးမှာ သီပေါမင်း၏မြေးတော်သူ ဦးသန့်ဇင်ပင်ဖြစ်သည်။*

၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်တွင် ကျင်းပမည့် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲများတွင် ဦးနု ခေါင်းဆောင်သော သန့်ရှင်းဖဆပလ၊ ဦးဗဆွနှင့် ဦးကျော်ငြိမ်းတို့ ခေါင်းဆောင်သော တည်မြဲဖဆပလနှင့် ပမညတပါတီတို့ ယှဉ်ပြိုင်အရွေးခံကြမည် ဖြစ်သည်။ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ဘာသာရေးကိုင်းရှိုင်းသူအဖြစ် လူသိများသော ဦးနု က အနိုင်ရရန် အခွင့်အလမ်း သာခဲ့သည်။ မဲဆန္ဒရှင် ပြည်သူလူထုက ဦးနုအား ဆဋ္ဌသံဂါယနာတင်ပွဲကို ကျင်းပပေးသူ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာသာသနာကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်သူ အဖြစ် သိမြင်ထားကြသည်။ သန့်ရှင်းဖဆပလ၏ မဲပုံးအရောင်မှာလည်း သာသနာရောင် အဝါရင့်ရောင်ဖြစ်ပြီး ဦးနု ၏ ဓာတ်ပုံကိုလည်း ကပ်ထားသည်။

သန့်ရှင်း ဖဆပလ ညီလာခံနှင့် နိုင်ငံတော်ဘာသာကိစ္စ

သန့်ရှင်း ဖဆပလ ကထုတ်ပြန်သော ရွေးကောက်ပွဲ ကြေညာစာတမ်းနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်တွင်မူ ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းပေးမည် ဟူသော ကတိမပါရှိပေ။ သို့ရာတွင် တရားဝင် မဲဆွယ်မှုများ မပြုလုပ်မီ ၁၉၅၉ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၂၆ ရက်နေ့၌ ကမ္ဘာ့အေးကုန်းမြေတွင်ကျင်းပသောသန့်ရှင်းဖဆပလ ပြည်လုံးကျွတ်ညီလာခံတွင် သန့်ရှင်းဖဆပလအဖွဲ့ကသာ အာဏာရမည်ဆိုလျှင်

- (၁) ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာလုပ်ဖို့ ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်ပြီး ဘာသာခြားခေါင်းဆောင်တွေနဲ့ ရွေးကလိုဘဲ ကျွန်တော် ထပ်ပြီး ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမယ်။
- (၂) အဲဒီလို ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းပြီးတဲ့နောက် ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာ လုပ်ပေးတဲ့ ဥပဒေကြမ်းတခုကို ကျွန်တော်တို့ ရေးဆွဲရမယ်။
- (၃) ဒီ ဥပဒေကြမ်းထဲမှာ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံ ဥပဒေက ပြည်ထောင်စု အတွင်းမှာရှိတဲ့ ဘာသာတိုင်းကို ခွင့်ပြုထား

* ဗုဒ္ဓဘာသာ နိုင်ငံတော်ဘာသာ ဖြစ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ ကြေညာစာတမ်း အမှတ် (၁) ။
HDR: Political Papers C II (h).

တဲ့ ကိုးကွယ်ရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးတွေကို ခိုင်ခိုင်လုံလုံ ထပ်မံပြီး ကာကွယ်ထားတဲ့ အကာအကွယ်တွေ အာမခံ ချက်တွေ အပြည့်အစုံ ထည့်ပေးရမယ်။

- (၄) ဒီ ဥပဒေကြမ်းကို ဖြစ်နိုင်ရင် ရွေးကောက်ပွဲအပြီး ပထမဆုံး ကျင်းပမဲ့လွှတ်တော်မှာ ဥပဒေအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်း ပေး မယ်။ အကယ်၍ လိုအပ်တဲ့အစီအစဉ်တွေကို အချိန်မှီရေးဆွဲမပြီး ဘူးဆိုရင် ဒုတိယအကြိမ်မြောက် ကျင်းပမဲ့လွှတ်တော်မှာ ဥပဒေအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းပေးမယ်ဆိုတာ လူသိရှင်ကြား ကတိပြု လိုက်ပါတယ်။

ဟူ၍ သန့်ရှင်းဖဆပလဥက္ကဋ္ဌ ဦးနု က ထည့်သွင်းပြောကြားခဲ့သည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ပြုလုပ်ပေးမည်ဟူသော ကြေညာချက်ကို မဆွယ်ပွဲမတိုင်မီ ပြုလုပ်ခြင်းနှင့် ပါတီ၏ကြေညာစာတမ်းတွင် အဆိုပါကိစ္စကို ချန်လှပ်ထားခြင်းဖြင့် ဦးနုသည် ဘာသာရေးကို နိုင်ငံရေးအတွက် အလွဲသုံးစားပြုသည်ဟူသော ဥပဒေကြောင်းအရ စွပ်စွဲမှုကို ရှောင်တိမ်းနိုင်ခဲ့သည်။ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၂၁ (၄) တွင်

နိုင်ငံရေးကိစ္စအလို့ငှာ သာသနာကို အလွဲသုံးစားမပြုရ။ ထို့ပြင် လူမျိုးရေးကြောင့် သော်၎င်း၊ သာသနာရေးကြောင့် သော်၎င်း၊ တဖက်နှင့်တဖက်၊ တဂိုဏ်းနှင့်တဂိုဏ်းမုန်းတီးခြင်း၊ ရန်မှုခြင်း၊ စိတ်ဝမ်းကွဲခြင်းတို့ ပေါ်ပေါက်လာစေရန် ရည်ရွယ်သော၊ သို့တည်းမဟုတ် ပေါ်ပေါက်လာရန် အကြောင်းရှိသော အပြုအမူသည် ဤ အခြေခံဥပဒေနှင့် ဆန့်ကျင်သည်။ ထိုအပြုအမူမျိုးအတွက် အပြစ်ဒဏ်ပေးနိုင်အောင် တရားဥပဒေပြုနိုင်သည်။

ဟူ၍ ပါရှိသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာ ပြုလုပ်ပေးမည်ဟူသော ဦးနု၏ကြေညာချက်ကို တည်မြဲဖဆပလက “ဘာသာခုတုံး” ဟူသော စာအုပ်ဖြင့် တုံ့ပြန်ခဲ့သည်။ ဤစာအုပ်တွင် သန့်ရှင်းဖဆပလသည် အာဏာမဲ့သော အချိန်တွင် အာဏာရရေးအတွက် ဗုဒ္ဓဘာသာသည် နိုင်ငံတော်ဘာသာ ဖြစ်စေရမည်ဟု တစ်ပွဲတိုးဆောင်ပုဒ်

အဖြစ် ကြွေးကြော်လိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဟု ရွတ်ချထားသည်။ တည်မြဲဖဆပလ ခေါင်းဆောင် တစ်ဦးဖြစ်သူ ဦးကျော်ငြိမ်းက နိုင်ငံရေးသမားများသည် ငါးပါး သီလကို စောင့်ထိန်းရန် မလိုဟူသော အဓိပ္ပာယ် သက်ရောက်သည့် စကားကိုဆိုခဲ့ သည်။ သန့်ရှင်း ဖဆပလက ထိုအချက်ကို အခွင့်ကောင်းယူ၍ ဦးကျော်ငြိမ်းက ငါးပါးသီလကို စောင့်ထိန်းရန် မလိုဟု ပြောကြောင်း ငါးပါးသီလကို စော်ကား ကြောင်း၊ ဒုဿိလဖြစ်ကြောင်း စွပ်စွဲပြောဆိုသည်။

ဤကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဦးကျော်ငြိမ်းသည် သတင်းစာဆရာများကို ဖိတ်ခေါ် ပြီး ရှင်းပြသည်။ သို့ရာတွင် မပြေလည်။ ဦးကျော်ငြိမ်းသည် မြန်မာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ကျောင်းထိုင်ဆရာတော်ကြီးများ၏ အလုပ်အမှုဆောင်ကော်မတီ အစည်းအဝေးသို့ တက်ရောက်လာသည့် ဆရာတော်ငါးပါးကို ၎င်း၏နေအိမ်သို့ ပင့်ဖိတ်၍ အာရုံဏ်ဆွမ်း ဆက်ကပ်လှူဒါန်းသည်။ ထိုနောက် ဦးကျော်ငြိမ်းက ၎င်းသည် ငါးပါးသီလကို ပစ်ပယ်သည့်သဘောမျိုး ပြောခြင်း မဟုတ်ကြောင်း၊ မိမိတို့ တည်မြဲဖဆပလ သာ အာဏာရလျှင် ဆရာတော်ကြီးများ၏ တောင်းဆိုချက်များကို လိုက်လျောမည် ဖြစ်ကြောင်း ဆရာတော်ကြီးများအား လျှောက်ထားသည်။^၁

တည်မြဲ ဖဆပလ၏သဘောထား

တည်မြဲ ဖဆပလသည် ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် သတ်မှတ် ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ မိမိတို့ပါတီ၏ သဘောထားကိုလည်း ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့ သည်။ ယင်းကြေညာချက်တွင် ဦးနှုတ်ပါတီသည် လာမည့်ရွေးကောက်ပွဲတွင် အနိုင် ရရေးအတွက် ဘာသာရေးအလိုငှါ သုံးစွဲခြင်းဖြင့် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၁ (၄) ကို ဖောက်ဖျက်ကြောင်း စွပ်စွဲထားသည်။ ဆက်လက်၍ ၎င်း ကြေညာချက်တွင်ပင် ဘာသာရေးနှင့်နိုင်ငံရေး ရောထွေးခြင်းဖြင့် ပေါ်ပေါက် လာသော နိုင်ငံရေးနှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ ဆိုးကျိုးများကို သမိုင်းအကိုးအကား များဖြင့် တင်ပြထားသည်။^၂

၁ ဘာသာခုတ်း၊ (ဒုတိယအကြိမ်)၊ ရန်ကုန်၊ မဟော်သဓာစာပုံနှိပ်တိုက်၊ ပုံနှိပ်နှစ်မပါ၊ စာ ၈။ နောင်ကိုးကားလျှင် ဘာသာခုတ်း ဟု ညွှန်းမည်။

၂ *New Times of Burma*, 1 December 1959.

၃ ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် သတ်မှတ်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်၏ သဘောထား။ (HDR: Political Papers X-2 (f): နောင် ကိုးကားလျှင်၊ HDR: Political Papers X-2 (f) ဟုညွှန်းမည်။

တည်မြဲ ဖဆပလ၏သဘောထား ကြေညာချက်မှာပင် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် သတ်မှတ်လိုက်ခြင်းအားဖြင့် ဗမာများ အပေါ်တွင် တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုနှင့် ဘာသာကွဲ လူနည်းစုတို့၏ ယုံကြည်မှု လျော့နည်းသွားနိုင်သဖြင့် တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးကို ထိခိုက်စေလိမ့်မည် ဖြစ်ကြောင်း သတိပေး ဖော်ပြထားသည်။ ထို့အပြင် ဗုဒ္ဓသာသနာတိုးတက်စေလို လျှင် အခြားမှန်ကန်သော လက်တွေ့နည်းများဖြင့် လုပ်ဆောင်သင့်ကြောင်းကိုလည်း ပိဋကတ်ကျမ်းလာ အကိုးအကားများဖြင့် တင်ပြထားသည်။

တည်မြဲ ဖဆပလ၏သဘောထား ကြေညာချက်မှာပင် ဗုဒ္ဓသာသနာ ထွန်းကား တိုးတက်ရေးအတွက် ဆောင်ရွက်မည့် တည်မြဲ ဖဆပလ၏ အစီအစဉ် များကိုလည်း တင်ပြထားသည်။ ယင်းအစီအစဉ်များတွင်

၁။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအတွက် ဗုဒ္ဓဘာသာ သင်ခန်းစာကို ကေန်သင်ရမည့် ဘာသာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းပေးမည်။

၂။ သာသနာဝန်ထမ်း ရဟန်းသာမဏေ စသည်တို့ မပင်မပမ်း သာသနာ့ဝန်ကို ထမ်းဆောင်နိုင်စေရန် ပစ္စယ ဒါယကာ အဖြစ် ခံယူမည်။

၃။ နောင်လာနောက်သား ဗုဒ္ဓဘာသာကလေးသူငယ်များအား ရဟန်းသာမဏေများနှင့် ရင်းနှီးပြီး ဘာသာရေးစိတ်ဓာတ် ကိန်းဝပ်သွားစေခြင်းငှါ နောက်ထပ်ဖွင့်လှစ်မည့် နိုင်ငံတော် အစိုးရမူလတန်းကျောင်းများကို ဘုန်းတော်ကြီး ကျောင်း များ၌ ထား၍ ဗုဒ္ဓဘာသာ သင်ခန်းစာကို ရဟန်းသာမဏေ များကိုသာ သင်ကြားစေမည်။

၄။ သံဃာတော်များအတွက် ဆရာအတတ်သင်ကျောင်းနှင့် တက္ကသိုလ်ဖွင့်ပေးမည်။

၅။ ဆဋ္ဌသံဂါယနာတင်ခြင်းကို အဋ္ဌကထာများ ပြီးဆုံးသည့် အထိ အောင်မြင်ရေး ဆောင်ရွက်မည်။

၆။ ပြည်တွင်း တောင်တန်း သာသနာပြု လုပ်ငန်းများအတွက် လည်းကောင်း၊ ပြည်ပနိုင်ငံခြား သာသနာပြု လုပ်ငန်း အတွက်လည်းကောင်း၊ ယိုးဒယား၊ သီဟိုဠ်၊ ကမ္ဘောဒီးယား၊

လောပြည်စသော နိုင်ငံခြား ဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံများရှိ ရှင်လူ၊
ရဟန်းများနှင့် သာသနာရေး ကိစ္စများတွင် ရင်းနှီးစွာ
ဆက်ဆံနိုင်ရေးအတွက် လည်းကောင်း အထူးအားထုတ်
ဆောင်ရွက်မည်”

စသည်တို့ ပါဝင်သည်။

တည်မြဲ ဖဆပလ၏သဘောထားကြေညာချက်မှာပင် ဆက်လက်၍ အချို့
သော ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ရှင်လူအများက ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာ ပြုလုပ်
ခြင်းအားဖြင့်သာလျှင် သာသနာတော်တိုးတက်ကြီးပွား ထွန်းကားလာလိမ့်မည်ဟု
ယုံကြည်နေကြသည်ကို မိမိတို့ပါတီက သိရှိထားကြောင်း၊ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲ
ပြီးသည့်အခါ ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ကြေညာရေးပြဿနာကို
သီးခြားပြဿနာတစ်ရပ်အနေဖြင့် ရဟန်း ရှင်လူ အများ ၏ ဆန္ဒကို ရယူပြီးနောက်
ထိုရဟန်းရှင်လူအများ၏ဆန္ဒအတိုင်းဆောင်ရွက်ရန် ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်က ဆုံးဖြတ်
ထားပြီးဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။^၁

တည်မြဲ ဖဆပလ ၏ သဘောထားမှာ နိုင်ငံတော်ဘာသာ ကိစ္စသည်
အတိတ်က ဆိုးကျိုးများသာ ဖြစ်ပေါ်စေသဖြင့် မူအရ မှားယွင်းကြောင်း၊
မြန်မာနိုင်ငံ၏ စည်းလုံးညီညွတ်မှုကိုလည်း ထိခိုက်စေကြောင်း၊ လိုလားသည့်
ရည်မှန်းချက်ကိုလည်း မရောက်ရှိနိုင်ကြောင်း၊ သို့ရာတွင် ပြည်သူလူထုကလိုလား
လျှင် ဆောင်ရွက်ပေးမည်ဟု သဘောထားသည်။^၂ နိုင်ငံတော်ဘာသာကိစ္စအပေါ်
တည်မြဲ ဖဆပလ၏သဘောထားကို ထုတ်ပြန်ကြေညာပြီး တစ်ပတ်ခန့်အကြာတွင်
ထုတ်ဝေသော ရွေးကောက်ပွဲကြေညာစာတမ်းတွင်မူ ဘာသာရေးနှင့် ပတ်သက်၍
ဖော်ပြထားခြင်းမရှိပေ။^၃

တည်မြဲ ဖဆပလ၏မဟာမိတ်ဖြစ်သည့် သံဃာ့တပ်ဦးကလည်း ဦးနု၏
ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုရေးအဆိုကို ရှုတ်ချကြ
သည်။ သံဃာ့တပ်ဦးက ၁၉၅၆ ခုနှစ်တွင် ဆရာတော်များက ဗုဒ္ဓဘာသာကို
နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုရန် တောင်းဆိုမှုကို ဦးနုက ပယ်ချခဲ့
ကြောင်း၊ အာဏာမဲ့သည့်အချိန်ကျမှ နိုင်ငံတော်ဘာသာကိစ္စကို ပြောဆိုခြင်းမှာ

၁ HDR: Political Papers X 2 (f).

၂ ယင်း

၃ ယင်း

၄ New Times of Burma, 23 December 1959.

ဦးနုအနေနှင့် လာမည့်ရွေးကောက်ပွဲတွင် အနိုင်ရရှိရေးအတွက် မဲဆွယ်ခြင်းသာ ဖြစ်ကြောင်း ဝေဖန်ကြသည်။^၁ သံဃာအချို့သည် တည်မြဲ ဖဆပလ အနိုင်ရရေး အတွက် အပြင်းအထန် မဲဆွယ်စည်းရုံး ခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင် သံဃာအများစု ကမူ ဦးနုအား ထောက်ခံကြသည်။

၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင်ကျင်းပသော ရွေးကောက်ပွဲ၌ ဦးနု၏ သန့်ရှင်း ဖဆပလ က အပြတ်အသတ်အနိုင်ရခဲ့ကြသည်။ ပမညတ က လွှတ်တော် အမတ်နေရာ သုံးနေရာ၊ တည်မြဲ ဖဆပလနှင့် ၎င်း၏ မဟာမိတ်များက ၄၅ နေရာ ရရှိကြပြီး သန့်ရှင်းဖဆပလနှင့် မဟာမိတ်များက ၁၆၈ နေရာ အနိုင်ရရှိခဲ့ ကြသည်။

ရွေးကောက်ပွဲတွင် သန့်ရှင်း ဖဆပလ အနိုင် ရ ရှိပြီးနောက်ပိုင်း တည်မြဲ ဖဆပလ က သန့် ရှင်း ဖဆပလအ နိုင် ရ ခြင်း မှာ ဘာသာတရားကို ခုတုံးပြုလုပ်၍ မဲဆွယ်ခဲ့ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု စွပ်စွဲခဲ့သည်။^၂

နိုင်ငံတော်ဘာသာအကြံပေးအဖွဲ့

ဦးနုသည် မိမိပေးထားသောကတိအတိုင်း ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ပြီလ ၄ ရက် နေ့တွင် ဗုဒ္ဓဘာသာသနာတော်ကို နိုင်ငံတော်ဘာသာသနာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်း သတ်မှတ်ရေး ဆိုင်ရာ အကြံပေးအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ အကြံပေး အဖွဲ့တွင် အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတဆရာတော် ဦးသုန္ဒရ၊ မဟာဝိသုတာရာမတိုက်၊ ပခုက္ကူမြို့အမှူး ပြုသော ဩဝါဒဆရာတော် ၂၃ ပါးနှင့် သတိုးသီရိသုဓမ္မ၊ အဂ္ဂမဟာသရေစည်သူ ဒေါက်တာ ဦးသိမ်းမောင် (ရိက္ခာတော်ရ၊ နိုင်ငံတော်တရားဝန်ကြီးချုပ်) ဥက္ကဋ္ဌ အဖြစ်ဆောင်ရွက်သော လူပုဂ္ဂိုလ် ၂၁ ဦး ပါဝင်သည်။^၃ အကြံပေးအဖွဲ့တွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မဟုတ်သူများ မပါဝင်ချေ။

၁ *New Times of Burma*, 11 October 1959.

၂ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲကြီးနှင့် ပတ်သက်၍ ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်၏ တင်ပြချက်။
HDR: Political Papers CII (i).

၃ ဗုဒ္ဓဘာသာသနာတော်ကို နိုင်ငံတော်ဘာသာသနာအဖြစ်ပြဋ္ဌာန်း သတ်မှတ်ရေး ဆိုင်ရာ အကြံပေးအဖွဲ့၏ဩဝါဒကထာအစီရင်ခံစာ၊ ရန်ကုန်၊ အစိုးရပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၆၁၊ စာ ၅-၆။ နောင်ကိုးကားလျှင် ဩဝါဒကထာအစီရင်ခံစာ ဟုညွှန်းမည်။ အကြံပေး အဖွဲ့ဝင်စာရင်းကို နောက်ဆက်တွဲ (၁) တွင် ကြည့်ပါ။

အကြံပေးအဖွဲ့၏တာဝန်များမှာ ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတော်တစ်ဝန်းလုံးတွင် လှည့်လည်၍ ဗုဒ္ဓဘာသာသမာသနာသည် နိုင်ငံတော်ဘာသာသမာသနာဖြစ်လာသော အခါ အကျိုးအာနိသင်အများဆုံးသက်ရောက်အောင် မည်သို့ပြဋ္ဌာန်းစီမံသင့်ကြောင်း ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ၏ အကြံဉာဏ်များကိုရယူ၍ အကြံဉာဏ်များပေးရန်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာသမာသနာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာသမာသနာဖြစ်စေသည့်အတွက် အခြားဘာသာဝင်များနှင့် ဘာသာမရှိသူများ၏ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြမှုများကိုစုံစမ်းပြီး ၎င်းတို့၏လွတ်လပ်စွာ ကိုးကွယ်ဆောက်တည်နိုင်သောအခွင့်အရေးတို့ကို စိုးစဉ်းမျှမထိ ခိုက်ရအောင် သူတို့၏စိုးရိမ်ကြောင့်ကြမှုများကို စုံစမ်းကြားနာ၍ အကြံဉာဏ်ပေးရန်နှင့် မိမိတို့ပေးသောအကြံဉာဏ်များပါ ဝင်သော ဩဝါဒကထာအစီရင်ခံစာနှင့် လိုအပ်သောဥပဒေကြမ်းကို ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်မကုန်မီ တင်သွင်းရန်ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံတော်ဘာသာအကြံပေးအဖွဲ့သည် ၎င်း၏လုပ်ငန်းများကို အဆင့်နှစ်ဆင့်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ပထမအဆင့်တွင် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်းအလိုက်နှင့်အသင်းအဖွဲ့အလိုက်သဘောထားများကို ရယူရန်အတွက် မေးခွန်းများကိုပေးပို့ခဲ့သည်။ ဒုတိယအဆင့်တွင် မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံးသို့ လေ့လာရေးခရီးများသွားရောက်ပြီး ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များနှင့် တစ်ဦးချင်းတွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည်။

နိုင်ငံတော်ဘာသာအကြံပေးအဖွဲ့က ပြုစုသောမေးခွန်းများသည် ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာပြုလုပ်မှုအပေါ် အခြားဘာသာဝင်လူနည်းစုတို့၏ စိုးရိမ်စိတ်ကိုပျောက်သွားအောင် စွမ်းဆောင်နိုင်ခြင်းမရှိချေ။ ဥပမာအားဖြင့် မေးခွန်းတစ်ခုက

အောက်ပါသဘောအတိုင်းဥပဒေပြဋ္ဌာန်းရန်လိုမည်လား၊ သင့်လည်းသင့်မည်လား။

ရာထူးဝန်အဖွဲ့နှင့် အခြားအလုပ်ပေးနိုင်သောအစိုးရအဖွဲ့၊ ဘုတ်အဖွဲ့၊ မြူနီစီပါယ်အဖွဲ့နှင့် အခြားဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့များသည် အခြားအရည်အချင်းများတူမျှလျှင်၊ ပါဠိဘာသာ၊ သို့မဟုတ် ဗုဒ္ဓဘာသာသင်ခန်းစာတွင် အောင်မြင်သူများအား ဦးစားပေးကြရမည်။

ဟူ၍ မေးမြန်းထားရာ အစ္စလာမ်ဘာသာဝင်များနှင့် ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်များတွင်

၁ ဩဝါဒကထာအစီရင်ခံစာ၊ စာ ၅။
 ၂ ဩဝါဒကထာအစီရင်ခံစာ၊ စာ ၂၂။

နိုင်ငံတော်ဘာသာအကြံပေးအဖွဲ့သည် ခွဲခြားရာရောက်သည့်ဥပဒေများကို ပြဋ္ဌာန်း လိမ့်မည်လောဟူသည့် စိုးရိမ်စိတ်ကို ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။

နိုင်ငံတော်ဘာသာအကြံပေးအဖွဲ့ဝင်များသည် မြန်မာ နိုင်ငံတစ်ဝန်းသို့ လှည့်လည်သွားရောက်ခဲ့သည်။ အကြံပေးအဖွဲ့ရောက်ရှိရာဒေသများမှ အစိုးရအရာရှိ များနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာအဖွဲ့အစည်းများမှ ခေါင်းဆောင်များက အကြံပေးအဖွဲ့ကို ကြိုဆိုခဲ့ကြသည်။ နိုင်ငံတော်ဘာသာအကြံပေးအဖွဲ့က လူထုအစည်းအဝေးများ ကျင်းပပြီး အဖွဲ့အတွင်းရေးမှူးက ဗုဒ္ဓဘာသာကိုနိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ်ပြဋ္ဌာန်း ရသည့်ရည်ရွယ်ချက်များကို ရှင်းလင်းတင်ပြသည်။ အကြံပေးအဖွဲ့သည် ဘာသာရေး ခေါင်းဆောင်များနှင့်လည်း တွေ့ဆုံပြီး နိုင်ငံတော်ဘာသာကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ၎င်းတို့၏သဘောထားအမြင်များကို ကြားနာခဲ့သည်။ အကြံပေးအဖွဲ့နှင့် လာရောက် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးသည့် သက်သေပေါင်းမှာ ၄၁၆ ဦး ရှိသည်။ ၎င်းတို့အနက် ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင် ၄၄ ဦး၊ အစ္စလာမ်ဘာသာဝင် ၃၃ ဦး၊ ဟိန္ဒူဘာသာဝင် ၃၃ ဦး နှင့်၊ နတ်ကိုးကွယ်သူ၊ သို့မဟုတ် ဘာသာမရှိသူ ခြောက်ဦးပါဝင်သည်။ အကြံပေးအဖွဲ့သွားရောက်ခဲ့သောဌာနပေါင်းမှာ ၃၇ ဌာနဖြစ်သည်။

အကြံပေးအဖွဲ့သည် မည်သူမဆိုအကြံပေးနိုင်ရန် စာဖြင့်လည်း အကြံပေးနိုင်ကြောင်း သတင်းစာများတွင် ကြေညာခဲ့သည်။ သို့ကြေညာခဲ့သည့်အတိုင်း လူပုဂ္ဂိုလ်များထံမှ အကြံပေးစာပေါင်း ၁၄၃ စောင်ရရှိခဲ့သည်။ ရဟန်းတော် ၁၄၇ ပါးထံမှအကြံပေးစာ ၁၄၇ စောင် ရရှိသည်။ ရဟန်းတော်အပါး ၂၀ က သြဝါဒါစရိယ ဆရာတော်များထံ နှုတ်ဖြင့်အကြံဉာဏ်များပေးခဲ့သည်။^၁ သို့ဖြစ်၍ အကြံပေးအဖွဲ့က စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုပြည့်စုံပြီး၊ နောက်ထပ်စစ်ဆေးရန်မလိုဟု အကြံပေးအဖွဲ့က ယူဆသည်။ အကြံပေးအဖွဲ့သွားရောက်ရာဒေသများအနက် ကချင်ပြည်နယ်၊ မြစ်ကြီးနားမြို့တစ်မြို့တွင်သာ အကြမ်းဖက်သော ဆန္ဒပြမှုနှင့် တွေ့ကြုံခဲ့သည်။ ကချင်ပြည်နယ်တွင် ခရစ်ယာန်ဘာသာကိုးကွယ်သူများနှင့် နတ်ကိုးကွယ်သူများ နေထိုင်ကြသဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုရေးကို ပြင်းပြင်းထန်ထန်ဆန့်ကျင်ကြသည်။ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၁၉ ရက်နေ့တွင် မြစ်ကြီးနားဘူတာသို့ အကြံပေးအဖွဲ့လိုက်ပါလာသောမီးရထားဆိုက်ရောက် လာချိန်တွင် အင်အား ၅၀၀၀ ခန့်ရှိသောလူအုပ်ကြီးက ကန့်ကွက်ဆန္ဒပြကြသည်။ ဆန္ဒပြသူများသည် ပိုစတာများကိုကိုင်ဆောင်ထားကြပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံတော်

၁ သြဝါဒကထာအစီရင်ခံစာ၊ စာ ၁၇။

ဘာသာအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုရေးအဆိုကို ဆန့်ကျင်သည့် ကြွေးကြော်သံများ ကြွေးကြော်ခဲ့ကြသည်။ ဆန္ဒပြသူများက အကြံပေးအဖွဲ့လိုက်ပါလာသည့်မီးရထားကို ခဲဖြင့်ပေါက်ကြသောကြောင့် မီးရထားမှာ ဘူတာမှပြန်လည်ထွက်ခွာလာရသည်။ ဆန္ဒပြသူများသည် ပြည်နယ်ညောင်ဂေဟာကိုလည်း ခဲဖြင့်ပစ်ကြသည်။ ထိုကဲ့သို့ အကြမ်းဖက်ဆန္ဒပြမှုများဖြစ်ပွားခဲ့၍ ခရိုင်ဝန်က ပုဒ်မ ၁၄၄ ထုတ်ပြန်လိုက်ရသည်။ မြစ်ကြီးနားမြို့တွင် အကြမ်းဖက်မှုရှိခဲ့သည့်အပြင် ဗန်းမော်မြို့မှလည်း အကြမ်းဖက် မညှိ အရိပ်အယောင်များ ထွက်ပေါ်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ကချင်ပြည်နယ်အစိုးရ၊ မြစ်ကြီးနားရှိတပ်မတော်နှင့် ဗန်းမော်မြို့ရှိ ပြည်စောင့်ရဲတို့က အကြံပေးအဖွဲ့၏ လုံခြုံရေးကို အောင်မြင်စွာဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ကြသည်။

မြစ်ကြီးနားတွင် အကြမ်းဖက်မှုဖြစ်ပွားပြီးနောက်ပိုင်း ရက်အနည်းငယ်ခန့် အကြာတွင် နိုင်ငံတော်ဘာသာအကြံပေးအဖွဲ့သည် လေ့လာရေးခရီးပြီးဆုံးသွားပြီ ဖြစ်သဖြင့် နိုင်ငံတော်အစိုးရထံ အစီရင်ခံစာတင်သွင်းခဲ့သည်။ အကြံပေးအဖွဲ့၏ အဓိကထောက်ခံတင်ပြချက်မှာ ဗုဒ္ဓဘာသာကိုနိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်း နိုင်ရန် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၂၁ (၁) ကို ပြင်ဆင်သင့်သည်ဟူ၍ ဖြစ်သည်။^၁ အကြံပေးအဖွဲ့၏ဆောင်ရွက်မှုများကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာကိုနိုင်ငံတော် ဘာသာအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုသင့်မပြုသင့်ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ပြည်သူတို့စိတ်ဝင် စားလာကြသည်။ သို့ရာတွင် နိုင်ငံတော်အစိုးရက အကြံပေးအဖွဲ့အစီရင်ခံစာကို အချိန်မီထုတ်ပြန်ကြေညာခြင်းမရှိသဖြင့် အစီရင်ခံစာကို ဆွေးနွေးဝေဖန်နိုင်ခြင်း မရှိချေ။

ဦးနုနှင့် ဘာသာရေးလူနည်းစုခေါင်းဆောင်များ တွေ့ဆုံခြင်း

ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု သည် မိမိပေးထားသောကတိအတိုင်း တစ်ဖက်တွင် နိုင်ငံတော်ဘာသာအကြံပေးအဖွဲ့ဖွဲ့စည်းပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာကိုနိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းနိုင်ရေးအတွက် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်နေစဉ် အခြားတစ်ဖက်တွင်လည်း ဘာသာရေးလူနည်းစုများအား ဗုဒ္ဓဘာသာကိုနိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်း ခြင်းအားဖြင့် ၎င်းတို့၏နိုင်ငံသားအခွင့်အရေးနှင့် လွတ်လပ်စွာကိုးကွယ်ခွင့်ကို မထိ ခိုက်နိုင်ကြောင်း ပြောင်းပြောဆိုသည်။ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် မေလ ၁ ရက်နေ့တွင် ဝန်ကြီးချုပ်သည် ခရစ်ယာန်၊ အစ္စလာမ်၊ ဟိန္ဒူနှင့် နတ်ကိုးကွယ်သူဘာသာရေး ခေါင်းဆောင်များကိုဖိတ်ခေါ်၍ လက်ဖက်ရည်ပွဲဖြင့် တည်ခင်းညှိနှိုင်းခဲ့သည်။^၂

၁ The Nation, 21 December 1960.

၂ The Nation, 25 December 1960.

၃ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၃ မေ ၁၉၆၀။

ညောင်ပဲ့တွင် ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု က ဗုဒ္ဓဘာသာသာသနာကို ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်၏ ဘာသာသာသနာအဖြစ်ပြဋ္ဌာန်းခြင်းအားဖြင့် အခြား ကိုးကွယ် သောဘာသာများ၏ အခွင့်အရေးနှင့်လွတ်လပ်မှုကို လုံးဝထိခိုက်ခြင်းမရှိစေရန် မိမိ ကတိပြုကြောင်း မိန့်ကြားသည်။ ဆက်လက်၍ နိုင်ငံတော်ဘာသာ အကြံပေးအဖွဲ့ သဘာပတိ ဦးသိမ်းမောင်က ဗုဒ္ဓဘာသာ ပထမဦးဆုံးပေါ်ပေါက်လာသည့် အချိန်မှ စ၍၊ သမိုင်းတစ်လျှောက်တွင် ဗုဒ္ဓဘာသာတိုင်းပြည်ကိုအုပ်ချုပ် မင်းလုပ်ခဲ့ကြသော ဘုရင်များက အခြားဘာသာကို သက်ဝင်ယုံကြည်ကြသူများအား မည်သည့်အခါ ကမျှ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်းမပြုခဲ့ဖူးကြောင်း၊ မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးစသော မင်းများ သည် အခြားဘာသာများနှင့် အခြားဘာသာဝင်များကို မညှဉ်းပန်းရုံသာမက၊ ဗလီများ၊ ဇရပ်ကြီးများ ဆောက်ပေးခြင်းစသည်ဖြင့်ပင် ပူဇော်ချီးမြှောက်ခဲ့သေး ကြောင်း၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ပြည်သူလူထုသည်လည်း အခြားဘာသာနှင့် အခြား ဘာသာဝင်များအပေါ်တွင် သဘောထားကြီးစွာနှင့် မေတ္တာစေတနာ ထားခဲ့ကြ ကြောင်း၊ ယခု ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရသည်လည်း ရှေးမင်းကောင်း မင်းမြတ်များနည်းတူ အခြားဘာသာများနှင့် အခြားဘာသာဝင်များကို အထိုက် အလျောက် ချီးမြှောက်လျက်ရှိကြောင်း၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတွင် အခြား ဘာသာများ ယခုလောက်အခြေခိုင်မြဲအောင် စိုက်နိုင်ခြင်း၊ အခြားဘာသာဝင်များ ယခုလောက် တိုးပွား၍လာနိုင်ခြင်းတို့မှာ မင်းနှင့်ပြည်သူတို့၏ သဘောထားကြီးမှု၊ မေတ္တာစေတနာထားမှုကြောင့်ဖြစ်ကြောင်း၊ အတိတ်နှင့်ပစ္စုပ္ပန် အကြောင်းခြင်းရာ များကိုထောက်သဖြင့် အနာဂတ်အတွက်လည်း အခြားဘာသာများနှင့် အခြား ဘာသာဝင်များအတွက် ဘာမျှစိုးရိမ်စရာမရှိကြောင်း၊ မိမိ၏အဖွဲ့သည် ခရိုင်တစ်ခု စီမှ ခေါင်းဆောင်ကြီး ၁၀ ဦးခန့်တို့၏ သဘောထားများကိုကြားနာမည်ဖြစ်သည့် အပြင်၊ အဆိုပါခေါင်းဆောင်ကြီးများထဲတွင် ခရစ်ယာန်ဘာသာ၊ အစ္စလာမ်ဘာသာ နှင့် ဟိန္ဒူဘာသာအသီးသီးမှ ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးစီပါမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ရန်ကုန်မြို့ နှင့် မန္တလေးမြို့အတွက်မူ ပိုမို၍ အဆိုပါဘာသာတို့မှ ခေါင်းဆောင်နှစ်ဦးစီကိုဖိတ်၍ ကြားနာမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ထိုခေါင်းဆောင်များသည် မိမိတို့၏သက်ဆိုင်ရာဘာသာ ရေးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် တိုင်ပင်ညှိနှိုင်းပြီး အကြံဉာဏ်များပေးရန် မေတ္တာရပ်ခံ ကြောင်း ပြောကြားသည်။ ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနုနှင့် အကြံပေးအဖွဲ့ သဘာပတိ ဦးသိမ်းမောင်တို့၏ မိန့်ကြားချက်နှင့်ပတ်သက်၍ အခြားဘာသာဝင် ခေါင်းဆောင် အသီးသီးက ၎င်းတို့၏သဘောထားကို ပြန်လည်တင်ပြကြသည်။'

၁ ဩဝါဒကထာအစီရင်ခံစာ၊ စာ ၇-ဂ။

၂ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၃ ဖေ ၁၉၆၀။

အင်္ဂလိပ်ကန်ဂိုဏ်းချုပ် ဘစ်ရှော့ ဂျီ၊ ဦးရာဘန်းက မိမိနှင့်အတူ အခြား ခရစ်ယာန်ခေါင်းဆောင်များသည် မြန်မာနိုင်ငံ၌ နေထိုင်၍ ပြည်သူပြည်သားများ အကျိုးကို ဆောင်ရွက်ခွင့်ရသဖြင့် အထူးဝမ်းမြောက်ပါကြောင်း၊ မိမိတို့ ခရစ်ယာန် ခေါင်းဆောင်များမှာ နိုင်ငံရေးသမားများမဟုတ်၍ မိမိတို့ အဖွဲ့နှစ်သက်သလိုကိုးကွယ် သင်ပြခွင့်ရရှိလျှင်ပင် ကောင်းစွာကျေနပ်ပြီဖြစ်ကြောင်း၊ ယနေ့နေ့လယ် မိမိတို့ ကြားသိသမျှဆိုလျှင် အဆိုပါအခွင့်အရေးများဆက်လက်ခွင့်ပြုထားရှိဦးမည်ဟူသော အချက်မှာ ယုံမှားစရာမရှိကြောင်း မိန့်ကြားသည်။^၁

ဘရင်ဂျီသာသနာပိုင်ချုပ် ဘစ်ရှော့ ဗစ်တာ ဘဇင်းကလည်း နိုင်ငံတော် ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုနှင့် ဦးသိမ်းမောင်တို့ ရှင်းလင်းမိန့်ကြားသည်ကို ကြားသိရသဖြင့် အထူးဝမ်းမြောက်ကြောင်း၊ ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ပြုလုပ်ရန် ကိစ္စမှာ နေ့ချင်းညချင်း ဆောင်ရွက်ဦးမည်မဟုတ်သေးဘဲ စုံစမ်းစစ်ဆေးလေ့လာ ဆွေးနွေးလျက် စနစ်တကျ အချိန်ယူဆောင်ရွက်သွားမည်ဟု သိရှိရသဖြင့် မိမိအထူး ကျေးဇူးတင်ရှိကြောင်း၊ ကက်သလစ်ဘာသာဝင်များ၏ ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးအနေဖြင့် မိမိသည် ဤကိစ္စကို လုံးဝကန့်ကွက်ခြင်း၊ ဆန့်ကျင်ခြင်းပြုလုပ်လိမ့်မည်မဟုတ်သည် ကို ယုံကြည်စေလိုကြောင်း မိန့်ကြားသည်။

မြန်မာ ခရစ်ယာန်ဘာသာခေါင်းဆောင် ဒေါက်တာစိန်မောင်ကလည်း မိမိတို့ ဘာသာရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများကို မထိခိုက်ပါက ကန့်ကွက်ရန်မရှိကြောင်း ပြောကြားသည်။ ဟိန္ဒူဘာသာခေါင်းဆောင် မစ္စတာ ဒင်နာနာသ်^၂ ကလည်း ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာသာသနာပြုလုပ်ခြင်းကို ခြွင်းချက်မရှိ ထောက်ခံ ကြောင်း ပြောကြားသည်။^၃

အစ္စလာမ်ဘာသာဝင်တို့၏ ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးဖြစ်သူ မော်လဝီ ဦးစံရှားက မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးလက်ထက် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ဗလီများဆောက်ပေးခဲ့ပုံ၊ မဏ္ဍာမြို့တွင် တိုက်ဇရပ်ကြီးဆောက်ပေးခဲ့ပုံနှင့် ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုက ကုန်အာန် ကျမ်းစာကို မြန်မာဘာသာပြန်ဆိုရန်ထောက်ပံ့ခဲ့ပုံ စသည်တို့ကို ကိုးကားပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာ သာသနာလုပ်ဆောင်သော်လည်း အစ္စလာမ်

၁ Bishop G. Shearburn

၂ ခေတ်သစ္စာသတင်းစာ၊ ၃ မေ ၁၉၆၀။

၃ Bishop Victor Bazin

၄ Mr. Dinnah Nath

၅ သြဝါဒကထာအစီရင်ခံစာ၊ စာ ၈။

ဘာသာဝင်များသည် မိမိတို့၏အခွင့်အရေးများထိခိုက်လိမ့်မည်ဟု စိုးရိမ်ဖွယ်မရှိကြောင်း၊ စင်စစ်အားဖြင့် အစ္စလာမ်ဘာသာကို ထောက်ပံ့မှုပို၍ လာလိမ့်မည်ဟုပင် မျှော်လင့်ဖွယ်ရာရှိကြောင်း အကျယ်တဝင့် ရှင်းလင်းထောက်ခံသည်။^၁

မော်လနာ မဟာမက်ဟာရှင် ကသာ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနု၏ လက်ရှိ အစိုးရအား ယုံကြည်အားကိုးရင်းစွဲရှိသည့်အလျောက် ယခုအချိန်တွင် ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာပြုလုပ်ခြင်းမှာ အဆင်ပြေမှုရှိနေမည်ဟု ယုံကြည်သော်လည်း အနာဂတ်အဖို့ အစိုးရတစ်မျိုးပြောင်းလဲလာသည့် အချိန်အခါမျိုးတွင် မိမိတို့ ယုံကြည်ကိုးကွယ်သောဘာသာများကို ဂုဏ်ရိုက်မှုများ ပေါ် ပေါက်လာမည်ကို စိုးရိမ်ကြောင်း ပြောဆိုသည်။^၂

ဤကဲ့သို့ ရှေးဦးပိုင်းတွင် အခြားဘာသာဝင် လူနည်းစုခေါင်းဆောင်များ၏ သဘောထားအမြင်များမှာ ပျော့ပျောင်းသော်လည်း မကြာမီမှာပင် အစ္စလာမ်နှင့် ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်များ၏ သဘောထားမှာ တင်းမာလာပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းရေးကိစ္စကို ပြင်းထန်စွာ ဆန့်ကျင်ခဲ့ကြသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များနှင့် အခြားဘာသာဝင်များအကြား တင်းမာမှုများဖြစ်ပေါ်လာသည်။ တစ်ဖက်နှင့် တစ်ဖက် အချေအတင်ပြောဆိုမှုများ ကြမ်းတမ်းလာသည်။

ပါလီမန်ရွေးကောက်ပွဲတွင် အနိုင်ရရှိပြီးနောက်ပိုင်းတွင် ဦးနု ၏ သန့်ရှင်းဖဆပလ အဖွဲ့အမည်ကို ပြည်ထောင်စုပါတီဟူ၍ ပြောင်းလဲလိုက်သည်။ ဦးနု က သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲတွင် မိမိ၏ပြည်ထောင်စုပါတီဝင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မဟုတ်သူ ပါလီမန်အမတ်များသည် နိုင်ငံတော်ဘာသာဥပဒေကြမ်းကို မိမိတို့ဆန္ဒအလျောက် လွတ်လပ်စွာဆန့်ကျင်နိုင်ကြောင်း၊ ၎င်းတို့အား ကိုယ်ပိုင်အသိဉာဏ်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခွင့်ပေးထားကြောင်း၊ သို့ရာတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ပြည်ထောင်စုပါတီမှ အမတ်များက နိုင်ငံတော် ဘာသာဥပဒေကြမ်းကို မထောက်ခံလျှင် ပါတီမှ ထုတ်ပယ်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း ရှင်းလင်းပြောကြားခဲ့သည်။^၃ ဤသို့ပြုလုပ်ရခြင်းမှာ နိုင်ငံတော်ဘာသာကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ဆန့်ကျင်မှုများအဘက်ဘက်မှ တိုးပွားလာသဖြင့် ဦးနု က မိမိ၏ ပါတီဝင်များ ထိုကဲ့သို့မပြုလုပ်နိုင်အောင် ကြိုတင်ကာကွယ်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ယူဆရသည်။

၁ ဩဂုတ်ကထာအစီရင်ခံစာ၊ စာ ၈။

၂ ဩဂုတ်ကထာအစီရင်ခံစာ၊ စာ ၈-၉။

၃ New Times of Burma, 30 June 1960.

အခြားဘာသာဝင်များ၏ကန့်ကွက်မှုများ

ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာ ပြုလုပ်ရေးကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ ပထမ အစိုးရ၏အဆိုပြုချက်ကို အစွဲလမ်းဘာသာဝင် လူနည်းစုကသာ ထောက်ခံသည်။ အများစုကဆန့်ကျင်ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အစွဲလမ်းဘာသာဝင်များ၏ သဘောထားကို ကိုယ်စားပြုသောကြေညာချက်ကို ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် မေလ ၄ ရက်နေ့တွင် အစွဲလမ်းသာသနာရေးရာကောင်စီက ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့သည်။ အစွဲလမ်းသာသနာရေးရာကောင်စီ၏ ကြေညာချက်တွင် နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေရေးဆွဲစဉ်အခါက အမျိုးသားစည်းလုံးခိုင်မာရေးကို အဓိကရည်မှန်းချက်ထားရှိပြီး ရေးဆွဲခဲ့ခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ ဤရည်မှန်းချက်နှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ရာတွင် နိုင်ငံရေးနှင့် ဘာသာရေးကိုခွဲခြားထားခဲ့ကြောင်း၊ လက်ရှိ အခြေခံဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များအရပင် နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် ဗုဒ္ဓသာသနာတိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်လာခဲ့သည်မှာ ဖဆပလမကွဲမီအချိန်အထိပင်ဖြစ်ကြောင်း၊ သို့ဖြစ်၍ နိုင်ငံတော်ဘာသာကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ အခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်ရန်မလိုအပ်ဟု ယူဆကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာပြုလုပ်ရေးကိစ္စနှင့် စပ်လျဉ်း၍ နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏အဆိုပြုချက်ကို အစွဲလမ်းသာသနာရေးကောင်စီက အဓိကထားကန့်ကွက်ခြင်း မှာ ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ကြေညာခြင်းကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့မှာ ပထမတန်း နိုင်ငံသားဖြစ်၍ ဗုဒ္ဓဘာသာမဟုတ်သူတို့မှာ ဒုတိယတန်း နိုင်ငံသားဟူ၍ ခွဲခြားမှုဖြစ်ပေါ်လာမည့်အရေးကို ကန့်ကွက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မဟုတ်သူ နိုင်ငံသားများ၏ အခွင့်အရေးကို ဥပဒေဖြင့် အကာအကွယ်ပေးသည့်တိုင်အောင် လက်တွေ့တွင်မူ စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ လူမှုရေးနှင့်ဘာသာရေးကိစ္စရပ်များတွင် ခွဲခြားမှုရှိလာလိမ့်မည်ဟု ယူဆသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မဟုတ်သူ နိုင်ငံသားများသည် အစိုးရ၏အပြုအမူကြောင့် စိတ်ဓာတ်ကျဆင်းပြီး နိုင်ငံတော်တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးရေး လုပ်ငန်းများတွင် ယခင်ကကဲ့သို့ တက်တက်ကြွကြွ လုပ်ဆောင်တော့မည်မဟုတ် ဟူ၍လည်း အစွဲလမ်းသာသနာရေးကောင်စီက ဝေဖန်သည်။^၁

အစွဲလမ်းသာသနာရေးကောင်စီအပြင် အခြားသော အစွဲလမ်း အဖွဲ့အစည်းများဖြစ်ကြသည့် အလမာအသင်း၊ ရခိုင်မူဆလင်အစည်းအရုံး၊ မြန်မာနိုင်ငံ

၁ New Times of Burma, 21 May 1960.

၂ New Times of Burma, 5 May 1960.

လုံးဆိုင်ရာ မူဆလင်ကျောင်းသားများသမဂ္ဂ၊ ဗမာမူဆလင်အစည်းအရုံးတို့ကလည်း ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းခြင်းကို အပြင်းအထန် ကန့်ကွက်ခဲ့ကြသည်။ ဗမာမူဆလင်အစည်းအရုံး၏ ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သူမှာ ဦးနု၏အစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီး ဦးရာရှစ်ပင်ဖြစ်သည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းရန်အဆိုကို အစွဲလမ်းဘာသာဝင်များသာမက ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်များကလည်း ဆန့်ကျင်သည်။ နိုင်ငံတော်ဘာသာအကြံပေးအဖွဲ့သည် ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် မေလ ၁၂ ရက်နေ့တွင် ရန်ကုန်မြို့ကမ္ဘာ့အေးကုန်းမြေ ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့ အဆောက်အအုံခန်းမ၌ ရိုမန်ကက်သလစ်ဂိုဏ်းအတွက် ကုန်းတော်ကြီး ဂျိုးဇက်ဦးဝင်းနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည်။ ထိုသို့ မေးမြန်းရာတွင် ကုန်းတော်ကြီး ဂျိုးဇက်ဦးဝင်းက ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာပြုလုပ်ခြင်းကို ထောက်ခံကြောင်း၊ သို့ရာတွင် ဘာသာရေးနှင့် ပညာရေးကို မရောသင့်ကြောင်း၊ ကျောင်းများတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာကိုသင်လျှင် ကျောင်းသားအချင်းချင်း စိတ်ဝမ်းကွဲပြားမည်ကို စိုးရိမ်ရကြောင်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးတည်းက သာသနာရေးဝန်ကြီးရာထူး ပညာရေးဝန်ကြီးပါ မဖြစ်သင့်ကြောင်း၊ ရာထူးဝန်အဖွဲ့က ပါဠိဘာသာကို ဦးစားပေးခြင်းများကို ကန့်ကွက်လိုကြောင်း၊ အခြားဘာသာဝင် ဆရာများကို ဗုဒ္ဓဘာသာသင်ခန်းစာများကို သင်ခိုင်းခြင်း မပြုသင့်ကြောင်း၊ အခြားသာသနာပြုကျောင်းများတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာကိုသင်ကြားရန် တာဝန်မပေးသင့်ကြောင်း မိမိ၏သဘောထားကို တင်ပြခဲ့သည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းရန်အဆိုကို ပရိတ်တက်စတင့်အသင်းတော်များကို ကိုယ်စားပြုသည့် မြန်မာနိုင်ငံခရစ်ယာန်ကောင်စီက အပြင်းအထန် ဆန့်ကျင်ခဲ့သည်။ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် မေလ ၁၂ ရက်နေ့တွင် နိုင်ငံတော်ဘာသာ အကြံပေးအဖွဲ့က မြန်မာနိုင်ငံခရစ်ယာန်များကောင်စီကိုယ်စား ဒေါက်တာဦးလှသွင်နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းရာ၌ ဒေါက်တာဦးလှသွင်က ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာ ပြုလုပ်ခြင်းကို မူအားဖြင့် ကန့်ကွက်ကြောင်း၊ မိမိတို့သည် မည်သည့်ဘာသာကိုမျှ နိုင်ငံတော်ဘာသာပြုလုပ်ခြင်းကို မကြိုက်ကြောင်း ပြောကြားသည်။

၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် မေလ ၁၂ ရက်နေ့တွင်ပင် မြန်မာနိုင်ငံခရစ်ယာန်ကောင်စီက ကြေညာချက် တစ်စောင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ထိုကြေညာချက်တွင် ခရစ်ယာန်ကောင်စီသည် အစိုးရ၏ ဗုဒ္ဓသာသနာ တိုးတက်ရေးအတွက် လုပ်ဆောင်ချက်

ကို စာနာပါကြောင်း၊ ထိုသို့ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် ပြည်သူတို့၏ ဘာသာရေးနှင့် ကိုယ်ကျင့်တရား မြင့်မားလာမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ သို့ရာတွင် ဤကိစ္စကို အစိုးရက မလုပ်ဘဲ ဘာသာရေးအဖွဲ့အစည်းများကသာ လုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာ ပြုလုပ်ရေးအယူအဆသည် ဒီမိုကရေစီသဘောတရားဖြစ်သည့် ဘာသာရေးနှင့် နိုင်ငံရေးခွဲခြားမှုကို ဆန့်ကျင်ရာရောက်သဖြင့် ခရစ်ယာန်ကောင်စီက ဝမ်းနည်းကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ ထို့ကြောင့်ချက်တွင်ပင် ဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံတော်ဘာသာဖြစ်လာလျှင် အစိုးရက ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် မဟုတ်သူများ၏ အခြေခံအခွင့်အရေးများကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မည့် လုံလောက်သော အစီအစဉ်များကို ပြုလုပ်ပေးရမည်ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း တောင်းဆိုထားသည်။^၁

တိုင်းရင်းသားဘာသာရေး လူနည်းစုပေါင်းစုံမဟာမိတ်အဖွဲ့

၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဩဂုတ်လ ၁၁ ရက်နေ့တွင် ပြည်မနှင့်ပြည်နယ်များမှ ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်၊ အစ္စလာမ်ဘာသာဝင်နှင့် နတ်ကိုးကွယ်သူ ဗမာ၊ ကချင်၊ ချင်း၊ ကရင် အစရှိသော ဘာသာရေးလူနည်းစုများသည် စုဝေးတိုင်ပင်ကြ၍ တိုင်းရင်းသား ဘာသာရေးလူနည်းစုပေါင်းစုံမဟာမိတ်အဖွဲ့^၂ ကို ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်သည်။ အဖွဲ့၏ဥက္ကဋ္ဌမှာ ဦးသန်းတင်ဖြစ်၍ အတွင်းရေးမှူးမှာ အယ်လ်ဘတ် မန်းလုံဖြစ်သည်။ အဖွဲ့၏ရည်ရွယ်ချက်များမှာ

- ၁။ ပြည်ထောင်စုအတွင်းရှိ တိုင်းရင်းသား ဘာသာရေး လူနည်းစုအပေါင်းတို့၏ ညီညွတ်သောစည်းရုံးရေးကို ရရှိအောင် ဆောင်ရွက်ရန်
- ၂။ တိုင်းရင်းသားအားလုံး၏ ဘာသာရေး စီးပွားရေးနှင့် ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရေးတို့ကို တိုးတက်ကြီးပွားအောင် ဆောင်ရွက်အားပေးရန်
- ၃။ တိုင်းရင်းသားအားလုံးတို့၏ ရသင့်ရထိုက်သော မူလအခွင့်အရေးမှန်သမျှတို့ကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရန်
- ၄။ ပြည်ထောင်စုတိုင်းရင်းသားအချင်းချင်း ရင်းနှီးစွာ နေထိုင်နိုင်ရေးအတွက် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ရန်^၃

၁ New Times of Burma, 13 May 1960.

၂ National Religious Minorities Alliance

၃ ခေတ်သစ္စာသတင်းစာ၊ ၁၆ ဩဂုတ် ၁၉၆၀။

ဟူ၍ဖြစ်သည်။ တိုင်းရင်းသား ဘာသာရေး လူနည်းစုပေါင်းစုံမဟာမိတ်အဖွဲ့သည် ပါတီနိုင်ငံရေးပယောဂနှင့် လုံးဝကင်းစင်စေရမည်ဟုလည်းဆိုသည်။

တိုင်းရင်းသား ဘာသာရေးလူနည်းစု ပေါင်းစုံမဟာမိတ်အဖွဲ့က ကြီးမား၍ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၁၈ ရက်နေ့တွင် ရန်ကုန်မြို့တော်ခန်းမ၌ ဗုဒ္ဓဘာသာကိုနိုင်ငံတော်ဘာသာပြုလုပ်ရေးကို ကန့်ကွက်သည့် ဟောပြောပွဲ တစ်ရပ် ကျင်းပခဲ့သည်။ ၎င်းဟောပြောပွဲတွင် ညောင်ရွှေစော်ဘွားကြီး စစ်ရွှေသိုက် က သဘာပတိအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

ညောင်ရွှေစော်ဘွားကြီး စစ်ရွှေသိုက် က သဘာပတိအဖြစ် မိန့်ခွန်းပြော ကြားရာတွင် ဟောပြောပွဲ၌ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေကပေးထားသောအခွင့်အရေးတို့ကို ဆုံးရှုံးခြင်းမရှိစေရန် ပြောဆိုဆွေးနွေးကြစေလိုကြောင်း၊ မိမိတို့အပေါ် ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှုခံရချက်တို့ကို ဒီမိုကရေစီသဘောတရားအရ ထုတ်ဖော်ပြောကြား တောင်းခံရန်ဖြစ်ကြောင်း၊ ပြည်သူနှင့် အစိုးရသည် မလွဲမကင်းနိုင်ကြောင်း၊ ကိုင်းနှင့် ကျွန်းကဲ့သို့ ဖြစ်ကြ၍ အဓမ္မမှုတို့ကို ရှောင်ရှားကြစေရန် တိုက်တွန်းကြောင်း ပြောကြားသည်။

တိုင်းရင်းသားဘာသာရေးလူနည်းစုပေါင်းစုံမဟာမိတ်အဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌဦးသန်းတင် က ဆက်လက်ဟောပြောရာတွင်ဗုဒ္ဓဘာသာကိုနိုင်ငံတော်ဘာသာပြုလုပ်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍လူမျိုးပေါင်းစုံတို့ ယခုကဲ့သို့ဖြစ်နေခြင်းကိုကြည့်လျှင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့်ကွယ်လွန်သူခေါင်းဆောင်ကြီးများ ချမှတ်သွားသည့် ဒီမိုကရေစီလမ်းစဉ်များကို သွေဖည်နေသဖြင့် ဒီမိုကရေစီလမ်းကြောင်းကြီးမှပိတ်လုနီးနီးဖြစ်နေပြီဖြစ်ကြောင်း၊ နိုင်ငံတော်ဘာသာကို ပါလီမန်တွင် ပြဋ္ဌာန်းလိုက်မည်ဆိုလျှင် အမှိုက်ကစပြာသဒ္ဒါ မီးလောင်ဟူသော စကားပုံအတိုင်း မီးလောင်နိုင်ကြောင်းတင်ပြခဲ့သည်။^၁

ထွန်းနေစဉ်သတင်းစာ အယ်ဒီတာ ဦးထွန်းဖေ က လည်း ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံ ဥပဒေပုဒ်မ ၂၀ နှင့် ၂၁ ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို ကိုးကား၍ ဘာသာပေါင်းစုံတို့၏ ကိုးကွယ်မှုဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများကို ရှင်းလင်းဟောပြောသည်။

ချင်းရေးရာဝန်ကြီးဟောင်းဦးရာ (လ်) မှန်း ကမူ ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာပြုလုပ်မည်ဆိုလျှင် ခေတ်နောက်ပြန်ဆွဲခြင်းဖြစ်သဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းခြင်း မပြုသင့်ကြောင်း ပြောကြားသည်။^၂

၁ ခေတ်သစ္စာသတင်းစာ၊ ၁၉ စက်တင်ဘာ ၁၉၆၀။

၂ ယင်း

ကချင်အမျိုးသား နှစ်ဇင်လော ကလည်း ဦးနု သည် ဘာသာရေးကို ခုတုံး လုပ်ပြီး နိုင်ငံရေးအမြတ်ထုတ်နေကြောင်း၊ မိမိတို့ ကချင်လူမျိုးများသည် ဖွဲ့စည်း အုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံ ဥပဒေမူမှလွဲ၍ အခြားမည်သည့်ကိုမျှ မလိုလားကြောင်း၊ တစ်ကို နှစ် မဖြစ်လိုကြောင်း ပြည်ထောင်စုပြိုကွဲရေးမှန်သမျှ အသက်ပေးခုခံ ကာကွယ်သွား မည်ဖြစ်ကြောင်း ဟောပြောသည်။

အစွလာမ်ဘာသာဝင်များကိုယ်စား ဦးဂနီ ကလည်း ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံ တော်ဘာသာပြုလုပ်မည်ဆိုလျှင် တိုင်းရင်းသား ဘာသာဝင်များကို ထိခိုက်မည် ဖြစ်ကြောင်း၊ လူနည်းစုဘာသာဝင်များကို ထိခိုက်မှုရှိပါက ပြည်ထောင်စုသား အချင်းချင်း မုန်းတီးပြီး ပဋိပက္ခများ များပြားလာမည်ဖြစ်ကြောင်း ပြောဆိုသည်။*

ထိုနောက် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံ ဥပဒေ၌ ပြဋ္ဌာန်းပြီးဖြစ်သော မူလအခွင့်အရေးများနှင့် ပတ်သက်သည့် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်း ချက်များကို မည်သို့မျှ ပြင်ဆင်ခြင်း မပြုလုပ်ရန် အစိုးရအား တောင်းဆိုကြောင်း အဆိုကို ဆုံးဖြတ်ပြီး ဟောပြောပွဲကို ရုပ်သိမ်းလိုက်သည်။^၁

ဘာသာရေး လူနည်းစုများ၏ နိုင်ငံတော်ဘာသာ ကန့်ကွက်ပွဲတွင် ဗုဒ္ဓ ဘာသာဝင်တစ်ဦးဖြစ်သည့် ညောင်ရွှေစော်ဘွားကြီးက သဘာပတိအဖြစ် ဆောင် ရွက်ခြင်းမှာမူ ထူးခြားသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

ညောင်ရွှေစော်ဘွားကြီး စစ်ရွှေသိုက်သည် ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၅ ရက်နေ့တွင် စတင်ကျင်းပမည့် လူမျိုးစုလွှတ်တော် ညီလာခံတွင် နိုင်ငံတော် ဘာသာနှင့် ပတ်သက်၍ မေးမြန်းရန် မေးခွန်းတစ်ရပ်ကို ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် စက်တင်ဘာလ ၂၀ ရက်နေ့က တင်သွင်းခဲ့သည်။ လွှတ်တော်နာယကက ခွင့်ပြုပြီး ဖြစ်သော ကြယ်ပွင့်ပြ မေးခွန်းမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။

ကြယ်ပွင့်ပြမေးခွန်း

- ၁ (က) ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာ ဖြစ်မြောက်ရေးအတွက် အစိုးရက အဖွဲ့တခုကို ဖွဲ့စည်း၍ မြန်မာနိုင်ငံအနှံ့အပြား စုံစမ်းစေခြင်းကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာ ဖြစ်မြောက်ရေးကို မလိုလား မနှစ်သက်ကြသော အတိုက်

၁ ဧဓိတ်သစ္စာသတင်းစာ၊ ၁၉ စက်တင်ဘာ ၁၉၆၀။

အခံ အဖွဲ့အစည်းများ ပေါ်ပေါက်လာသဖြင့် ထိုအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်း၍ စုံစမ်းစေခြင်းသည် လူမျိုးတမျိုးနှင့်တမျိုး ဘာသာရေးကြောင့် တဖက်နှင့်တဖက် မုန်းတီးခြင်း၊ ရန်မူ ခြင်း၊ စိတ်ဝမ်းကွဲပြားခြင်းများ ပေါ်ပေါက်လာစေသော အပြုအမူများ ဖြစ်နေသည်ကို အစိုးရ သိပါသလား။

- (ခ) သိပါလျှင် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၂၁။ ပုဒ်မခွဲ ၄ ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သောအားဖြင့် ထိုကဲ့သို့ မလိုလားအပ်သည့် အခြင်းအရာများကို ပပျောက် စေရန် အစိုးရက ကာကွယ်ဆောင်ရွက်ပေးပါမည်လား။
- (ဂ) ဤပုဒ်မရှိ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို ပြည်ထောင်စုသားအားလုံး တို့က ယုံကြည်အားကိုးကြခြင်းဖြင့် ပြည်ထောင်စု မြန်မာ နိုင်ငံ ဖြစ်လာသည်ကို အစိုးရ သိပါသလား။
- (ဃ) သိပါလျှင် ပြည်ထောင်စုကြီး မပြိုကွဲစေရန် အစိုးရက မည်ကဲ့သို့စီမံ ဆောင်ရွက်ပါမည်နည်း။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဖြစ်သည့် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ၏ သမ္မတဟောင်း ညောင်ရွှေစော်ဘွားကြီး စဝ်ရွှေသိုက်က ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းခြင်းသည် “ပင်လုံစိတ်ဓာတ်”ကို ချိုးဖောက်ရာ ရောက်သည်ဟု ပြောဆို ခဲ့သည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ကျင်းပခဲ့သည့် ပင်လုံညီလာခံတွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက တိုင်းရင်းသား လူနည်းစုများ၏ အခွင့်အရေးကို အကာ အကွယ်ပေးရန် ကတိပြုခဲ့သည်ဟု စဝ်ရွှေသိုက်က ထောက်ပြသည်။^၂ ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၂၅ ရက်နေ့တွင်မူ ညောင်ရွှေစော်ဘွားကြီး စဝ်ရွှေသိုက်က ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် စက်တင်ဘာလ ၁၈ ရက်နေ့က ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာ ပြုလုပ်ရေးကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ ရန်ကုန်မြို့တော်ခန်းမ၌ ကန့်ကွက်ပွဲ ပြုလုပ်ရာတွင် မိမိအဘယ်ကြောင့် သဘာပတိအဖြစ် ပြုလုပ်ခဲ့ရကြောင်း ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ ကျောင်းထိုင်ဆရာတော်များ အဖွဲ့သို့ စဝ်ရွှေသိုက်ကိုယ်တိုင် သွားရောက်၍ ဆရာတော်များအား ရှင်းလင်း လျှောက်ထားခဲ့သည်။ ထိုသို့ ရှင်းလင်းလျှောက် ထားရာတွင် စဝ်ရွှေသိုက်က မိမိသည် ဘာသာရေးဘက်တွင် ကိုင်းညွှတ်သူဖြစ်ပါ

၁ ထွန်းနေ့စဉ်သတင်းစာ၊ ၂၄ စက်တင်ဘာ ၁၉၆၀။

၂ The Guardian, 13 February 1961.

လျက် နိုင်ငံတော်ဘာသာ ပြုလုပ်ရေးကို ကန့်ကွက်ရာတွင် ပါဝင်နေသဖြင့် တစ်တိုင်းပြည်လုံးက ထင်ယောင်ထင်မှားဖြစ်နေသော ကိစ္စတစ်ရပ်ကို ဆရာတော်များ ရှေ့မှောက်တွင် ဖြေရှင်းခွင့်ရသည်ကို ဝမ်းမြောက်ပါကြောင်း၊ မိမိသည်နိုင်ငံတော်၏ အခြေခံဥပဒေကို တည်မြဲအောင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ပါမည်၊ ပြည်ထောင်စု၏ ဘေးအန္တရာယ်အပေါင်းကို တွန်းလှန်ဖယ်ရှားရန် အားထုတ်ပါမည်ဟု သမ္မတအဖြစ် ခံယူစဉ်က လွှတ်တော်နှစ်ရပ်နှင့် တရားလွှတ်တော်ချုပ် တရားဝန်ကြီးများရှေ့မှောက် လူသိရှင်ကြား ကတိသစ္စာဆိုခဲ့ခြင်းမှာပျက်ပြားခြင်းမရှိဘဲ မိမိ၏အသည်းနှစ်လုံးတွင် စွဲမြဲစွာ တည်ရှိနေကြောင်း စစ်ရွှေ သိုက် က ရှင်းလင်းလျှောက်ထားခဲ့သည်။ ဆက်လက်၍ စစ်ရွှေသိုက်ကပင် ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာ သာသနာ ပြုလုပ်ရာ၌ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၁ ပုဒ်မခွဲ (၁) (၂) (၄) တို့ကို ထိခိုက်လာမည်ကို စိုးရိမ်သဖြင့် ကန့်ကွက်ရခြင်း ဖြစ်ကြောင်း၊ ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာပြုလုပ်ရာတွင် အခြားဘာသာများကို မထိပါးစေလိုကြောင်း၊ ဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံစစ်စစ်အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိစေလိုကြောင်း ရှင်းလင်းလျှောက်ထားခဲ့သည်။^၁ ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁ ရက်နေ့တွင် အောက် မြန်မာနိုင်ငံကျောင်းထိုင်ဆရာတော်များ အဖွဲ့ချုပ်မှ ဆရာတော်များ ရှမ်းပြည်သို့ ကြွရောက်စဉ် နိုင်ငံတော်ဘာသာပြဋ္ဌာန်းရေးကိုထောက်ခံပါမည်ဟု ရှမ်းအမတ် ၄၈ ဦးက လက်မှတ်ရေးထိုးကတိပြုကြသည်။ ထိုသို့ကတိပြုသော အမတ်များတွင် သမ္မတ ဟောင်း စစ်ရွှေသိုက် လည်း ပါဝင်သည်။^၂ သို့ရာတွင် နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းသည့် အခြေခံဥပဒေ (တတိယ) ပြင်ဆင်ချက် ဥပဒေကြမ်းကို လွှတ်တော် နှစ်ရပ်အစည်းအဝေး၌ အတည်ပြုရန် မဲဆန္ဒခွဲသည့်အချိန်တွင် ညောင်ရွှေ စော်ဘွားကြီး စစ်ရွှေသိုက်သည် မဲဆန္ဒမပေးချေ။^၃

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မဟုတ်သည့် ကချင်နှင့်ချင်း တိုင်းရင်းသားတို့၏ ကန့်ကွက်မှု

မြန်မာနိုင်ငံမြောက်ပိုင်း တောင်တန်းဒေသ များ တွင် နေထိုင်ကြသည့် ကချင်နှင့်ချင်း တိုင်းရင်းသားအများစုမှာ ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်များနှင့် နတ်ကိုးကွယ်သူများဖြစ်ကြ၍ အစိုးရ၏ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းရေးအဆိုပြုချက်ကို အပြင်းအထန် ဆန့်ကျင်ခဲ့ကြသည်။ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဩဂုတ်လ ၂၂ ရက်နေ့တွင် မြစ်ကြီးနားမြို့ရှိ ကချင်အစိုးရအဖွဲ့ရုံး ဝန်းကျင်တွင် လူ ၁၀၀၀၀ ခန့်က ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ်ပြုလုပ်ရန် စီစဉ်ခြင်းကို

၁ မဏ္ဍိုင်သတင်းစာ၊ ၂၆ ဇူလိုင် ၁၉၆၁။
 ၂ မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၈ ဩဂုတ် ၁၉၆၁။
 ၃ ပြည်ထောင်စုသတင်းစာ၊ ၂၇ ဩဂုတ် ၁၉၆၁။

မလိုလားကြောင်း ကန့်ကွက်ဆန္ဒပြကြသည်။ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဩဂုတ်လ ၂၉ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော ပြည်သူ့လွှတ်တော်ပါလီမန်အစည်းအဝေးတွင် ခြိမ်းခြောက်သောသဘောပါဝင်သည့်စကားများကို ဒူဝါ လဝမ်လီ က ပြောဆိုခဲ့သည်။ ဒူဝါ လဝမ်လီ က နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် လူနည်းစုများ၏ဆန္ဒကို အလေးမထားဘဲ အာမေဇုံလုပ်ဆောင်လျှင် အကြမ်းဖက်မှုပေါ်ပေါက်လာနိုင်သည်ဟု ပြောဆိုခဲ့သည်။*

ဒူဝါ လဝမ်လီ ၏ ပြောကြားချက်ကို ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု က တုံ့ပြန်ပြောဆိုရာတွင် ဘာသာရေးအရ စိတ်ထက်သန်မှုသည် ဗုဒ္ဓဘာသာခေါင်းဆောင်များ၏ ရင်ဝယ် မီးတောက်ပမာ လောင်လျက်ရှိကြောင်း၊ လွတ်လပ်ရေးရပြီးသည့်အချိန်မှစ၍ နိုင်ငံတော်ဘာသာကိစ္စကို ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ရဟန်းများရော လူပုဂ္ဂိုလ်တို့ကပါ တောင်းဆိုလာခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ၏ဆန္ဒကို မိမိအနေနှင့် ဆဋ္ဌသံဂါယနာတင်ချိန်မှစ၍ တားဆီး၍မရတော့ကြောင်း ပြန်ကြားခဲ့သည်။†

အကြမ်းဖက်မှု ကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ ဦးနု က ဆက်လက် ရှင်းပြရာတွင် မိမိသည် အကြမ်းဖက်မှုကိုလိုလားသူ မဟုတ်ကြောင်း၊ သို့ဖြစ်၍ လူတစ်ဦးကို သတ်ရန်၊ သွေးထွက်သယံဇာတဖြစ်အောင် ခြိမ်းခြောက်မှုကို မိမိအနေနှင့် မယှဉ်ပြိုင်နိုင်ကြောင်း၊ သို့ရာတွင် မိမိအသက်ကိုအသေခံပြီး နိုင်ငံတော်ဘာသာကိစ္စကို လုပ်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း တုံ့ပြန်ပြောကြားသည်။‡ ဝန်ကြီးချုပ်က ဘာသာရေးလူနည်းစုများအနေနှင့် ဒုတိယတန်းစားနိုင်ငံသားအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိသွားမည့်အရေးနှင့် ပတ်သက်၍ စိုးရိမ်စိတ်ဖြစ်ပေါ်နေမှုကို စုံစမ်းလေ့လာပြီး အကာအကွယ်ပေးမည်ဟူ၍ ပြောကြားခဲ့သည်။ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၁၉ ရက်နေ့တွင် ကချင်ပြည်နယ်သို့ နိုင်ငံတော်ဘာသာစုံစမ်းရေးအဖွဲ့ လာရောက်စဉ်ကလည်း ကချင်တိုင်းရင်းသား ၅၀၀၀ ခန့် ကန့်ကွက်ဆန္ဒပြခဲ့ကြသည်။§ အလားတူဆန္ဒပြပွဲများကို ချင်းတောင်ဒေသအနှံ့အပြားတွင် ကျင်းပခဲ့ကြသည်။

၁ (က) ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် (ပါလီမန်) တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်ညီလာခံမှတ်တမ်း၊ စာတွဲ ၂၊ အစည်းအဝေးအမှတ် ၇၊ ရန်ကုန်၊ အစိုးရပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၆၀၊ စာ ၈၇၂။ နောင်ကိုးကားလျှင် တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၂/၇ ဟု ညွှန်းမည်။

(ခ) မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၃၀ ဩဂုတ် ၁၉၆၀။

၂ (က) တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၂/၇၊ စာ ၈၇၂-၈၇၆။

(ခ) The Nation, 31 August 1960.

၃ ယင်း

၄ The Nation, 25 August 1960.

ချင်းတိုင်းရင်းသားတို့၏ နိုင်ငံတော်ဘာသာဆန့်ကျင်ရေးအဖွဲ့ကိုလည်း ဖွဲ့စည်းကြသည်။

ကလေးမြို့ အထက် ချင်းတွင်းခရိုင်၊ ချင်း အမျိုးသားများအဖွဲ့ကလည်း ဝန်ကြီးချုပ်ထံသို့ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် အောက်တိုဘာလ ၂၂ ရက်နေ့စွဲဖြင့် နိုင်ငံတော်ဘာသာပြုလုပ်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ စာတစ်စောင်ပေးပို့ခဲ့သည်။ ထိုစာတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းခြင်းသည် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေကို ဖျက်ဆီးရာကျမည်ကိုလည်းကောင်း၊ ကျဆုံးလေပြီးသော ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် တကွ ရဲဘော်အပေါင်းတို့၏သွေးဖြင့် တည်ဆောက်လာခဲ့သော တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်မှုကြီးကိုပင်လျှင် ထိခိုက်စေမည်ကိုလည်း ကောင်း၊ ချင်း-ဗမာချစ်ကြည်ရေးတွင် တစ်ကြိမ်တစ်ခါမျှမဖြစ်ခဲ့ဖူးသေးသော သွေးခွဲမှုကြီးပေါ်လာနိုင်မည်ကို စိုးရိမ်မိကြောင်း ဖော်ပြပါရှိသည်။

ထိုစာတွင်ပင် ဗုဒ္ဓဘာသာကို ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ အခန်း ၂ ပုဒ်မ ၂၁ တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ဂုဏ်ထူးဝိသေသနှင့်ပြည့်စုံ၍ လူများစု၏ ကိုးကွယ်သောဘာသာဖြစ်ကြောင်း တိုင်းပြည်နှင့်တကွ ကမ္ဘာကအသိအမှတ်ပြုထားပြီးဖြစ်ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် အလွန်မွန်မြတ်လှသော ဤဘာသာကို ယခုကဲ့သို့ တိုးချဲ့ချီးမြှင့်လိုသည်မှာ အံ့ဩဖွယ်ရာ ဖြစ်ကြောင်း၊ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ အခန်း ၂၊ ပုဒ်မ ၁၃၊ ၁၄၊ ၂၀၊ ၂၁၊ ၂၂ တွင် ပါရှိသည့် အခွင့်အရေးများကို ထာဝစဉ်တည်မြဲစေရန် အစွမ်းကုန်ကာကွယ်မည့်အပြင်၊ နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် မည်သည့်ဘာသာကိုမျှပြဋ္ဌာန်းရန် အလျဉ်းသဘောမတူကြောင်းကိုလည်း ဖော်ပြထားသည်။^၁

၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် ချင်းရေးရာကောင်စီက ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ်ပြဋ္ဌာန်းရေးဆိုင်ရာ နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ဆောင်ရွက်ချက်ကို ကန့်ကွက်ကြောင်း အဆိုကို တည်တညွတ်တည်း အတည်ပြုခဲ့သည်။^၂ ကန့်ကွက်ကြောင်းအဆိုကို ပထမ မတူပီအမတ် ဦးမင်ထိုးက တင်သွင်းသည်။ ဦးမင်ထိုးက အဆိုတင်သွင်းရာ၌ ယခုအစိုးရက အခြားဘာသာများအား မထိခိုက်စေပါဟု ပြောလင့်ကစား အစိုးရအပြောင်းအလဲများ၌ ဥပဒေကိုပြင်ဆင်တိုးချဲ့လိုက်ပါက အခြားဘာသာများပို၍ ထိခိုက်စေနိုင်ကြောင်း၊ ချင်း ဝိသေသ တိုင်း ရှိ အခြား

^၁ The Nation, 9 October 1960; 5, 12, 30 November 1960.

^၂ မဏ္ဍိုင်သတင်းစာ၊ ၂ နိုဝင်ဘာ ၁၉၆၀။

^၃ ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၁၄၉၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၁၉ ရက် ကချင်ပြည်နယ်သို့ နိုင်ငံတော်ဘာသာစုံဖမ်းရေးအဖွဲ့ ရောက်ရှိစဉ်

မြစ်ကြီးနားမြို့ရှိ ကချင်လူထုက ကန့်ကွက်ဆန္ဒပြနေစဉ်

Ramkulh Biaknak
Kan duh lo.
Achikhan Upadi
Tung hmun seh.
Biaknak thlei dannak
Um hlah seh.

FALAM
10 DEC 1960

“ နိုင်ငံတော်ဘာသာ ကာလို့မရှိ
ကရော်ခံရပေမဲ့ ကာလို့မရှိပါစေ
ဘာသာရေး ခွဲခြားမှု မရှိစေရ ”

ချင်းတိုင်းရင်းသားတို့၏ နိုင်ငံတော်ဘာသာ ဆန့်ကျင်ရေး ကြွေးကြော်သံများ

ဘာသာဝင်များတွင် စိုးရိမ်မှုများရှိနေကြောင်း၊ ၎င်းစိုးရိမ်မှုများမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာအား နိုင်ငံတော်ဘာသာပြုလုပ်ပါက စာသင်ကျောင်းများ၌ ပါဠိဘာသာမသင်မနေရဖြစ်လာမည်၊ အမှုတမ်းအရာထမ်းတို့အား ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဖြစ်မှ ဦးစားပေးခန့်ခြင်းပြုမည်၊ နိုင်ငံတော်သမ္မတ၊ ဝန်ကြီးချုပ်၊ ဝန်ကြီး၊ ပါလီမန်အတွင်းဝန်အမတ်စသည်များလည်း ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မှသာဖြစ်လိမ့်မည် စသည့်သတင်းများပင်ဖြစ်ကြောင်း၊ လက်ရှိပြည်ထောင်စုဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ ဘာသာရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးသတ်မှတ်ချက်သည် ပြည့်စုံလုံလောက်သဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာမပြုလုပ်ရန် ကန့်ကွက်ရခြင်းဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားသည်။^၁ ဖဆပလအမတ် ဦးရာ (လ်) မှန်း ကလည်း ဗမာပြည်အစိုးရက တိုင်းရင်းသားစီးပွားရေး ထူထောင်မှုလုပ်ငန်းကို အဓိကမထားဘဲ ဘာသာရေးကိုသာ အဓိကထားနေလျှင် တိုင်းပြည်မကြာမီ ကွန်မြူနစ်နိုင်ငံဖြစ်သွားမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ဗမာ့လွတ်လပ်ရေးယူခဲ့စဉ်က ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များသာ ကြိုးပမ်းခဲ့ခြင်းမဟုတ်ကြောင်း၊ ဘာသာပေါင်းစုံပါဝင်၍ လွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းခဲ့ခြင်းဖြစ်သဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာတစ်ခုတည်း နိုင်ငံတော်ဘာသာပြုလုပ်ခြင်းမှာ မမှန်ကန်ကြောင်း၊ လက်ရှိဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံဥပဒေအရ ပြည့်စုံပြီဖြစ်ကြောင်း အကျယ်တဝင့်ရှင်းလင်းထောက်ခံသည်။^၂

နိုင်ငံတော်ဘာသာကိစ္စနှင့် ဖက်ဒရယ်မှုကိစ္စ ဆက်စပ်လာခြင်း

နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းပေးရန်အဆိုနှင့် ပတ်သက်၍ အခြားဘာသာဝင် လူနည်းစုတို့၏ ကန့်ကွက်ဆန္ဒပြမှုများ ပေါ်ပေါက်နေစဉ်မှာပင် နိုင်ငံရေးနှင့် ဘာသာရေးကို ရောထွေးစေသည့်ပြဿနာတစ်ရပ် ပေါ်ပေါက်လာပြန်သည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုသင့်မသင့် အချေအတင် ဆွေးနွေးနေစဉ် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များဖြစ်ကြသည့် မွန်နှင့် ရခိုင်တို့က ပြည်နယ်ရရှိရေးကိစ္စကို အပြင်းအထန် လုပ်ဆောင်လာကြသည်။ ဤလှုပ်ရှားမှုတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာရဟန်းတော်များက အဓိကအခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်လှုပ်ရှားခဲ့သည်။ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်က ရခိုင်နှင့်မွန်ဒေသရှိ လူများစုသာ ပြည်နယ်ရယူလိုသည့် ဆန္ဒရှိလျှင် မွန်နှင့်ရခိုင်ကို သီးခြားပြည်နယ်ပေးမည်ဟု ကတိပေးသည်။ ပြည်နယ်ရရှိပြီးဖြစ်သည့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ရှမ်းတို့ကလည်း ပြည်နယ်များ၏

၁ ထွန်းနေ့စဉ်သတင်းစာ၊ ၆ ဒီဇင်ဘာ ၁၉၆၀။

၂ ယင်း

သြဇာအာဏာ ပိုမိုကြီးမားလာစေမည့် ဖက်ဒရယ်မှု ကျင့်သုံးရန် တိုက်တွန်းလာကြသည်။^၁

နေရှင်းသတင်းစာတွင်လည်း ဘာသာရေးကို အကြောင်းပြု၍ နိုင်ငံရေးအရ အပေး အယူ ပြုလုပ်မှုများ ပေါ်လာနိုင်သည် ဟု သတိပေး ရေးသားသည်။ ဖက်ဒရယ်မှု ကိစ္စကို ထောက်ခံရသဖြင့် ရှမ်း နှင့် ကယား တို့သည် ပါလီမန်တွင် နိုင်ငံတော်ဘာသာ ဥပဒေကြမ်းကို ကန့်ကွက်ရာတွင် မိမိတို့နှင့်အတူ ပူးပေါင်းကြ လိမ့်မည် ဟု ချင်း၊ ကရင် နှင့် ကချင် တို့က မျှော်လင့်နေကြသည် ဟူသောသတင်း များ ထွက်ပေါ် လာသည်။^၂ ပြည်နယ် လိုလားသည့် ရခိုင် နှင့် မွန် တို့ကလည်း ဖက်ဒရယ်မှု တောင်းဆိုသည့် ရှမ်းတို့နှင့် အတူ နိုင်ငံတော်ဘာသာ ဥပဒေကြမ်းကို ဆန့်ကျင်လာစရာ အကြောင်းရှိသည်။

ဤကဲ့သို့ နိုင်ငံတော်ဘာသာကို ဆန့်ကျင်သည့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် မဟုတ်သူ များနှင့် ဖက်ဒရယ်မှု တောင်းဆိုနေသည့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ အကြား အပေး အယူလုပ်မှုများ ပေါ်ပေါက်လာနိုင်သဖြင့် ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုသည် အရေးယူဆောင် ရွက်ရတော့သည်။ ဝန်ကြီးအဖွဲ့ အစည်းအဝေးတွင် ဝန်ကြီးချုပ်က အကယ်၍ ပါလီမန်တွင် ရခိုင် နှင့် မွန် အမတ်များက နိုင်ငံတော်ဘာသာ ဥပဒေကိုကန့်ကွက် လျှင် မွန် နှင့် ရခိုင် ပြည်နယ်ပေးမည် ဟူသော မိမိ၏ ကတိကို ပြန်လည်ရုပ်သိမ်း ရလိမ့်မည် ဟု သတိပေးသည်။ အလားတူပင် ရှမ်းနှင့်ကယားတို့က မိမိတို့၏လိုလား ချက် ရရှိရေးအတွက် နိုင်ငံတော်ဘာသာကိစ္စကို ဈေးဆစ်သည့် အနေနှင့် အကျပ် ကိုင်လျှင် ၎င်းတို့၏ ဖက်ဒရယ်မှု အဆိုပြုချက်ကို မိမိဆက်၍ မဆွေးနွေးနိုင် ဟု ဝန်ကြီးချုပ်က ပြောဆိုသည်။^၃

ဤကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု က ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁၇ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော ပြည်သူ့လွှတ်တော်အစည်းအဝေး၌ ရှင်းလင်းပြော ကြားရာတွင်

၁ D.E.Smith, *Religion and Politics in Burma*, Princeton, New Jersey, Princeton University Press, 1965, P.251. နောင်ကိုးကားလျှင် D.E. Smith, *Religion and Politics* ဟု ညွှန်းမည်။

၂ *The Nation*, 7 July 1961.

၃ *The Nation*, 27 July 1961.

...လွှတ်တော်ထဲမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာ အဖြစ် တင်လျှင် ပြည်နယ်က လူတွေ၊ ရှမ်းပြည်က အမတ်တွေ၊ ပြီးတော့ ရခိုင်တိုင်းက ရ-တ-ည အမတ်တွေ၊ ပြီးတဲ့အခါမှာ အချို့တောင် တန်းသားအချို့ဟာ ကန့်ကွက်မည့် လူစုနှင့်စုပေါင်းပြီးတဲ့နောက် ကျွန်တော်တို့ ဗုဒ္ဓဘာသာ နိုင်ငံတော်ဘာသာ လုပ်တာကို ကန့်ကွက် ကြမည်။ ကန့်ကွက်တဲ့အဓိပ္ပာယ်က ဘာလဲဆိုလျှင် သူတို့တင်ထား တဲ့ ဖက်ဒရယ်မှု ထောက်ခံအောင်သူတို့လုပ်မည်။ အဲသည်ဖက်ဒရယ် မှုကို အစိုးရက လိုက်လျောလျှင်လိုက်လျော မလိုက်လျောလျှင် ဟိုလူတွေနဲ့ ကန့်ကွက်မည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာ နိုင်ငံတော်ဘာသာ လုပ် တာကို ကန့်ကွက်မည်ဆိုတဲ့ သဘောမျိုးကို ကျွန်တော်တို့အနေ နှင့်မကြိုက်ဘူး။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ လည်စိကို ညှစ်တယ်လို့ ကျွန်တော်ယူဆပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ကို အကျပ် ကိုင်တယ်လို့ ယူဆပါတယ်။

...ကျွန်တော်တို့က ခင်ဗျားတို့ကို မွန်ရေးရာဝန်ကြီးတောင် ခန့်ပြီး ပြီ၊ ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီးတွေ ခန့်ပြီးပြီ၊ တာဝန်လည်း 'ပေးပြီးပြီ၊ ကတိလည်း ပေးပြီးပြီ။ ခင်ဗျားတို့ အဆင်သင့်ဖြစ်တဲ့ အချိန်မှာ ကျေညာလိုက်လျှင် ပြီးတာဘဲ။ အဲသည်လောက်အထိ ကျွန်တော် တို့က လုပ်ထားပါလျက်နှင့် ခင်ဗျားတို့က ကျွန်တော်တို့ကို အကျပ် ကိုင်မည်ဆိုလျှင် ကျွန်တော်တို့ကလည်း အကျပ်ကိုင်ရမည်။ အဲသည် လိုသာ လည်စိညှစ်မယ်ဆိုလျှင် မွန်ပြည်နယ်မပေးဘူး၊ ရခိုင်ပြည်နယ် မပေးဘူး။ အဲသည်အခါတုန်းက ဖက်ဒရယ်မှုကိုတင်တဲ့ စင်ခွန်ချို လည်း မရှိဘူး။ ကျွန်တော်ကလည်း သူတို့နှင့်ပတ်သက်လို့ မပြောလိုက် ဘူး။ ဦးဘမြိုင်နှင့် နိုင်အောင်ထွန်းကလည်း သူတို့သိပ်ပြီးအံ့အားသင့် နေတယ်။ သူတို့အနေနှင့်ကလည်း ယခုလိုဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော် ဘာသာ ပြုလုပ်မည်ဆိုတဲ့ကိစ္စမှာ ကန့်ကွက်မည်ဆိုတဲ့ တောင်တန်း သားတွေနှင့် ကျွန်တော်တို့နှင့် ဘယ်တုန်းကမှ စည်းလားမရိုက်ရဘူး လို့ ပြောပါတယ်။ ဘယ်တုန်းကမှ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခြင်း မပြုဘူးဆိုပြီး ပြောတယ်။ သည်လိုကြားရတာဟာ အများကြီးဝမ်းနည်းပါတယ် လို့ ပြောတဲ့အတွက် ကျွန်တော်က ပြန်ပြီးတောင်းပန်ရပါတယ်...

ဟူ၍ ပြောကြားခဲ့သည်။ ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု ကပင် ဆက်လက်၍ ရှမ်းနှင့် ကယား ခေါင်းဆောင်များအား မိမိပြောကြားခဲ့ပုံများကို လွှတ်တော်သို့တင်ပြရာ၌

• • • နောက်အစည်းအဝေးကျတော့ ခင်ဗျားတို့ သည်အစည်းအဝေးကို တင်ဖြစ်အောင်တင်ပါဆိုပြီး စပ်ခွန်ချိုနှင့် စပ်ဝဏ္ဏကို ပြောတဲ့အတွက် သူတို့လာပါတယ်။ လာတော့ ဖက်ဒရယ်မူဆိုတာကို ဒေါက်တာဘဦးအဖွဲ့ကို လွှဲပေးပြီးပြီ နောက်ခင်ဗျားတို့ လိုချင်တဲ့ ငွေရေးကြေးရေးကိုလည်း လုပ်ပြီးပြီ၊ မဖွယ်မရာ ဖြစ်တာတွေကို ခဏခဏတတ်နိုင်သလောက် အကုန်လုံးလုပ်ပေးနေတယ် • • •

ဟူ၍ ပြောကြားခဲ့သည်။

တပ်မတော်ကလည်း ဗုဒ္ဓဘာသာ နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းသည့် ကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍ လိုလားခြင်းမရှိချေ။ တပ်မတော်ကို တိုင်းရင်းသားလူမျိုးပေါင်းစုံဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားခြင်းဖြစ်ရာ ဘာသာရေးကိုအကြောင်းပြု၍ တပ်မတော်အတွင်း စည်းလုံးညီညွတ်ရေးပြိုကွဲမှုကို တပ်မတော်ခေါင်းဆောင်ပိုင်းအနေနှင့် စိုးရိမ်မကင်းဖြစ်ဟန်တူသည်။ တပ်မတော်မှထိပ်တန်းအရာရှိကြီးများက ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု အား နိုင်ငံတော်ဘာသာဥပဒေကြမ်းကို မြန်မာပြည်မအတွက်သာ ကန့်သတ်ပြဋ္ဌာန်းရန် တိုက်တွန်းခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ဝန်ကြီးချုပ်က လက်မခံချေ။^၁

အခြေခံဥပဒေ (တတိယပြင်ဆင်ချက်) အက်ဥပဒေကြမ်း

ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းရေးဆိုင်ရာ ဥပဒေကြမ်း နှစ်ရပ်ကို ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁ ရက် နေ့ထုတ် သတင်းစာများတွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြသည်။ ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ (တတိယပြင်ဆင်ချက် အက်ဥပဒေ) အရ ပုဒ်မ ၂၁ (၁) တွင် အရေးပါသည့် အပြောင်းအလဲတစ်ရပ်ကို ထည့်သွင်းလိုက်ပြီး ပုဒ်မခွဲသစ်အများအပြားကိုလည်း ပြည့်သွင်းလိုက်သည်။ ပြင်ဆင်လိုက်သည့် ပုဒ်မ ၂၁ (၁) တွင်

ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာတော်သည် နိုင်ငံတော်၏ နိုင်ငံသားအများဆုံး ကိုးကွယ်ရာဘာသာကြီးဖြစ်သည့်အားလျော်စွာ နိုင်ငံတော်ဘာသာ သာသနာဖြစ်စေရမည်^၂

ဟူ၍ ဖော်ပြပါရှိသည်။

၁ တတိယပြင်ဆင်ချက်၊ ၅/၃၊ စာ ၄၆၈။

၂ D. E. Smith, *Religion and Politics*, pp. 252-253.

၃ အခြေခံဥပဒေ (တတိယပြင်ဆင်ချက်) အက်ဥပဒေအပြည့်အစုံကို နောက်ဆက်တွဲ (၂) တွင် ကြည့်ပါ။

၄ အခြေခံဥပဒေ (တတိယပြင်ဆင်ချက်) အက်ဥပဒေ။

အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၂၁ (၂) တွင်ပါရှိသော “နိုင်ငံတော်သည် အစ္စလာမ်
သာသနာ၊ ခရစ်ယာန်သာသနာ၊ ဟိန္ဒူသာသနာနှင့် နတ်ကိုးကွယ်သော အယူဝါဒ
တို့ကိုလည်း နိုင်ငံတော်တွင်ရှိနေကြသော သာသနာအချို့ဟူ၍ အသိအမှတ်
ပြုသည်” ဟူသောအပိုဒ်နှင့်ပတ်သက်၍ အပြောင်းအလဲမရှိချေ။ ပုဒ်မခွဲသစ်
ဖြစ်သော ၂၁ (၅) တွင်

ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံအစိုးရသည် မိမိနှစ်စဉ် သာမန်သုံးငွေ၏
အနည်းဆုံး ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းနှင့်ညီမျှသောငွေကို ဘာသာသာသနာ
ရေးအတွက် ချီးမြှောက်ထောက်ပံ့ရမည်”
ဟူ၍ ဖော်ပြပါရှိသည်။

အသစ်ဖြည့်စွက်လိုက်သော ပုဒ်မ ၂၁-က၊ ၂၁-ခ နှင့် ၂၁-ဂ တွင်

ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာတော်မှာ၊ ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံတော်
ဘာသာ သာသနာဖြစ်သည်နှင့်အညီ၊ ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံအစိုးရသည်

- (က) ပရိယတ္တိသာသနာ၊ ပဋိပတ္တိသာသနာနှင့် ပဋိဝေဓသာသနာ
တည်းဟူသော ဗုဒ္ဓသာသနာတော်သုံးရပ်ကို စည်ပင်ပြန့်ပွား
အောင် ချီးမြှောက်ထောက်ပံ့ရမည်။
- (ခ) ဘုရားရတနာ၊ တရားရတနာ၊ သံဃာရတနာတည်းဟူသော
ရတနာသုံးပါးကို ချီးမြှောက်ပူဇော်ရမည်။
- (ဂ) အဆိုပါသာသနာသုံးရပ်နှင့် ရတနာသုံးပါးတို့ကို ရေးသား
ခြင်းအားဖြင့်သော်၎င်း၊ မြွက်ဆိုခြင်းအားဖြင့်သော်၎င်း၊
အခြားနည်းအားဖြင့်သော်၎င်း စော်ကားမှု၊ မဟုတ်မမှန်
စွပ်စွဲမှုစသော ဘေးရန်အန္တရာယ်ခပ်သိမ်းမှ ကာကွယ်စောင့်
ရှောက်ရမည်။

ရှင်းလင်းချက်။ “သံဃာရတနာ” ဆိုသည်မှာ ရဟန်းတော်တပါးစီ မဟုတ်
ဘဲ၊ ရဟန်းတော် အားလုံးဂိုဏ်း ၈ ဇာတိမျိုး ပါဝင်သော
သံဃာကိုဆိုလိုသည်။

ဟူ၍ ဖော်ပြပါရှိသည်။ ပြင်ဆင်ဖြည့်စွက်လိုက်သောပုဒ်မ ၂၁-ခ နှင့် ၂၁-ဂ အရ
ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံအစိုးရသည်

၁ အခြေခံဥပဒေ (တတိယပြင်ဆင်ချက်) အက်ဥပဒေ။
၂ ယင်း

(က) ဆဋ္ဌသံဂါယနာတင် ပိဋကပါဠိတော် အဋ္ဌကထာနှင့် ဋီကာ စာမူများကို ကောင်းစွာထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ထားရမည်။

(ခ) ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံအတွင်း၊ ထိုပိဋကတ်သုံးပုံ ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာနှင့် ဋီကာစာမူများကို ပုံနှိပ်ကြရာတွင်၊ အမှားအယွင်းမပါရအောင် စည်းကမ်းများသတ်မှတ်၍၊ ထိုစည်းကမ်းများအတိုင်း လိုက်နာသူများကိုသာ ပုံနှိပ်ခွင့်ပြုရမည်။

၂၁-ဂ။ ။ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ အစိုးရသည် မန္တလေးတောင်ခြေအနီး မဟာလောကမာရဇိန်ကုသိုလ်တော်ဘုရား ပရဝုဏ်အတွင်းရှိ ပဉ္စမသံဃာယနာတင် ပိဋကပါဠိတော်ကျောက်စာများနှင့် ထိုဘုရားအနီး စန္ဒာမုနိဘုရားပရဝုဏ်အတွင်းရှိ အဋ္ဌကထာနှင့် ဋီကာကျောက်စာများကို ကောင်းမွန်စွာ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ထားရှိစေရမည်။

ဟူ၍ ဖော်ပြထားသည်။ ပုဒ်မ ၂၁-ဃ တွင်မူ ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ အစိုးရသည်၊ တနှစ်လျှင် အနည်းဆုံး တကြိမ် ဆရာတော်ကြီးများအား ပင့်ဘိတ်၍၊ နိုင်ငံတော်ဘာသာသနာအတွက် မိမိ၏ ဆောင်ရွက်ခဲ့ပုံများကို တင်ပြရမည့်အပြင်၊ ထိုဆောင်ရွက်ခဲ့ပုံများနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ဆရာတော်ကြီးများ၏ ဝေဘန်ချက်၊ အကြံပေးချက်နှင့် ဩဝါဒများကိုလည်း ကြားနာကြရမည်။

- (က) အဘိဓဇ မဟာရဋ္ဌဂုရု ဆရာတော်ကြီးများ၊
- (ခ) အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတဆရာတော်ကြီးများ၊
- (ဂ) နိုင်ငံတော် ဩဝါဒါစရိယ ဆရာတော်ကြီးများနှင့်
- (ဃ) နိုင်ငံတော်ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော်ကြီးများ၊

ဟူ၍ ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ပုဒ်မ ၄၃-က တွင် ဖော်ပြထားသည်မှာ နိုင်ငံတော်သည် ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံအတွင်း၊ ရှေးမင်းများတည်ထား ကိုးကွယ်တော်မူခဲ့ကြ၍၊ မြတ်စွာဘုရား၏ ဓာတ်တော်မွေတော်များ ကိန်းဝပ်ရာဟူ၍ သာသနာသမိုင်းတွင် ထင်ရှားကျော်စောသောရှေးဟောင်းစေတီ၊ ပုထိုးများ၊

၁ အခြေခံဥပဒေ (တတိယပြင်ဆင်ချက်) အက်ဥပဒေ။
၂ ယင်း

စစ်ဘေး၊ သူပုန်ဘေး၊ ငလျင်ဘေးစသော ဘေးအန္တရာယ်
များကြောင့် ပျက်စီးလျှင်၊ ထိုစေတီ၊ ပုထိုးများကိုပြုပြင်၊
ပြန်လည်တည်ထောင်ရာ၌ ကူညီထောက်ပံ့ရမည်”

ဟူ၍ဖြစ်သည်။ ပုဒ်မ ၄၃-ခ အရ

နိုင်ငံတော်သည် ဝိနည်းဒေသနာတော်နှင့် မဆန့်ကျင်စေရန်
ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံးတွင်၊ လူပုဂ္ဂိုလ်များအတွက်
ဆေးရုံနှင့် တမိုးတထရံတည်း မဟုတ်မူ၍၊ ဘုန်းတော်ကြီး
များနှင့် အပ်စပ်သော သံဃာ့ဆေးရုံများထားရှိစေရမည်။
ထိုဆေးရုံများ၌ ဘုန်းတော်ကြီးများအား ပြုစုကျွေးမွေး
ရာတွင်လည်း ဝိနည်းဒေသနာတော်နှင့် မဆန့်ကျင်စေဘဲ
ပြုစုကျွေးမွေးရမည်”

ဟူ၍ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။

နိုင်ငံတော်ဘာသာ သာသနာ ချီးမြှောက်ထောက်ပံ့ရေး အက်ဥပဒေကြမ်း

ပြည်ထောင်စုပါ တီအစိုးရသည် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ
(တတိယပြင်ဆင်ချက်) နှင့် အတူ နိုင်ငံတော်ဘာသာ သာသနာချီးမြှောက်ထောက်ပံ့
ရေး အက်ဥပဒေကြမ်းကိုပါ ပြုစုခဲ့သည်။ ဤဥပဒေကြမ်းအရ ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ
အတွင်းရှိ အစိုးရစာသင်ကျောင်းအားလုံး၌ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်စာသင်သားများအား
ဗုဒ္ဓဘာသာ တရားစာများကို သင်ကြားစေရေး၊ ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံအတွင်းရှိ
တက္ကသိုလ်အားလုံးနှင့် ထိုတက္ကသိုလ်များလက်အောက်ရှိ ကောလိပ်များတွင် ဗုဒ္ဓ
ဘာသာကျမ်းစာများသင်ယူလိုသူ အလုံအလောက်ရှိလျှင် သင်ယူခွင့်ပြုရေး၊ အစိုးရ
အတတ်သင်ကျောင်းများနှင့် တက္ကသိုလ် ဆရာအတတ်သင်ကျောင်း အားလုံးတွင်
ဗုဒ္ဓဘာသာတရားစာများကို ဘာသာတစ်ရပ်အနေဖြင့် သင်ကြားပေးရေးနှင့်
ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဆရာလောင်းများအတွက် မယူမနေရ ဘာသာရပ်တစ်ခုဖြစ်စေရေး
စသည့် အစီအစဉ်များပါဝင်သည်။

ထို့အပြင် ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့၊ ပါဠိပညာရေးအဖွဲ့၊ ပါဠိတက္ကသိုလ်ဗဟိုအဖွဲ့
တို့မှ ကျင်းပသော ဗုဒ္ဓဘာသာစာမေးပွဲတစ်ခုခုကို ဖြေဆိုသည့် အစိုးရအမှုထမ်း
များအား ခွင့်ပေးရန်လည်းစီစဉ်ထားသည်။ နိုင်ငံတော်ဘာသာ သာသနာချီးမြှောက်
ထောက်ပံ့ရေး ဥပဒေ ပုဒ်မ ၆ တွင်

၁ အခြေခံဥပဒေ (တတိယပြင်ဆင်ချက်) အက် ဥပဒေ။

၂ ယင်း

၃ နိုင်ငံတော်ဘာသာ သာသနာချီးမြှောက်ထောက်ပံ့ရေး အက်ဥပဒေကြမ်း အပြည့်အစုံကို
နောက်ဆက်တွဲ (၃) တွင်ကြည့်ပါ။

အစိုးရမူလတန်းကျောင်းသစ်များဖွင့်ရာ၌ စာသင်ကျောင်း အတွက် သင့်လျော်လုံလောက်သော အဆောက်အဦလည်း ရှိ၍ ကျောင်းထိုင်ဘုန်းတော်ကြီးကလည်း အစိုးရက သတ်မှတ်သည့် စည်းကမ်းများကို လက်ခံသည့်ပြင်၊ စာသင်သားများလည်း လုံလောက်စွာ ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်သော ဘုန်းတော်ကြီး ကျောင်းများကို ဦးစားပေးရမည်”

ဟူ၍ ဖော်ပြထားသည်။

နိုင်ငံတော်ဘာသာ သာသနာချီးမြှောက်ထောက်ပံ့ရေး ဥပဒေကြမ်းတွင် ဖော်ပြထားသော အခြားအစီအစဉ်များမှာ အစိုးရအသံလွှင့်ဌာနက ဥပုသ်နေ့များတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာတရားတော်များကို အသံလွှင့်ခြင်း၊ ဥပုသ်နေ့များတွင် အစိုးရရုံးများနှင့် စာသင်ကျောင်းများပိတ်ခြင်း၊ ပျော်ပွဲစားရုံ၊ ဟော်တယ်၊ အများနှင့် သက်ဆိုင်သော အခြားမည်သည့်နေရာတွင်မဆို ဥပုသ်နေ့များ၌ သေရည်သေရက် ရောင်းချခြင်းကို တားမြစ်ခြင်း၊ အကျဉ်းထောင်များတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာတရားစာသင်တန်းများဖွင့်ပေးရန် စီစဉ်ခြင်း၊ အစိုးရပိဋကတ်တိုက်အားလုံးတွင် ပိဋကတ်သုံးပုံ ပါဠိတော်များ၊ အဋ္ဌကထာများ၊ ဋီကာများနှင့် မြန်မာဘာသာပြန်များ၊ အခြားသင့်လျော်ရာ ဗုဒ္ဓကျမ်းစာများကို အပြည့်အစုံထားရှိပေးရန်စီစဉ်ခြင်းတို့ပါဝင်သည်။^၁

ထို့အပြင် အစိုးရစာသင်ကျောင်းအားလုံးတွင် ပါဠိဘာသာရပ်ကို သင်ကြားပေးရေး၊ ပါဠိ ဘာသာ အား တက္ကသိုလ် ဝင် စာမေးပွဲ အားလုံးအတွက် တက္ကသိုလ်ဝင်ခွင့်ရ ဘာသာရပ်ဖြစ်စေရေးနှင့် ရာထူးဝန်အဖွဲ့က ရာထူးအတွက် လူများရွေးချယ်ရာတွင် ပါဠိဘာသာကို အခြားဘာသာများနှင့် တန်းတူတန်ဖိုးထားပြီး ရွေးချယ်ရေးတို့အတွက် ဆောင်ရွက်ရန်လည်း အစီအစဉ်များချမှတ်ထားသည်။^၂ နိုင်ငံတော်သမ္မတအားလည်း အောက်ပါကိစ္စရပ်များနှင့်ပတ်သက်၍ ညွှန်ကြားချက်များထုတ်ရန် အာဏာအပ်နှင်းထားသည်။ ၎င်းတို့မှာ

- (၁) တရားရုံးတိုင်းတွင်၊ သို့တည်းမဟုတ် တရားရုံးစုတိုင်းတွင် အများအလွယ်တကူကြည့်ညှိဖူးမြော်နိုင်သောနေရာသီးခြား ဘုရားခန်း၌၊ သို့တည်းမဟုတ် သီးခြားဓမ္မာရုံ၌ မြတ်စွာဘုရားရုပ်ပွားတော်တဆူစီ ထားရှိရန်ကိစ္စ။

၁ နိုင်ငံတော်ဘာသာ သာသနာချီးမြှောက်ထောက်ပံ့ရေး အက်ဥပဒေကြမ်း။

၂ ယင်း

၃ ယင်း

(၂) အစိုးရစာသင်ကျောင်း အားလုံးတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဆရာ ဆရာမများနှင့် စာသင်သားများ ဘုရားရှိခိုးခြင်း၊ ဝတ်တက် ခြင်း၊ တရားနာခြင်းပြုနိုင်ရန် အစီအစဉ်များ ပြုလုပ်ပေးရန်^၁

ကိုစုစည်းတို့ ဖြစ်သည်။

ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ (တတိယပြင်ဆင်ချက်) အက်ဥပဒေနှင့် နိုင်ငံတော်ဘာသာ ချီးမြှောက်ထောက်ပံ့ရေးအက်ဥပဒေကြမ်းတို့တွင် မပါရှိသော အရေးပါသည့်အချက်တစ်ချက်မှာ နိုင်ငံတော်အကြီးအကဲ သို့မဟုတ် ထိပ်တန်း အရာရှိကြီးများသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဖြစ်ရန် လိုအပ်သည်ဟူသော အချက်ပင်ဖြစ် သည်။ အကယ်၍သာ ယင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ပါရှိခဲ့လျှင် ဘာသာရေးလူနည်းစုတို့၏ ပြင်းထန်စွာ ဆန့်ကျင်မှုနှင့်ရင်ဆိုင်ရဖွယ်ရှိသည်။ ဘာသာရေးလူနည်းစုတို့အနေနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းခြင်းဖြင့် နိုင်ငံသားအဆင့်အတန်း နှစ်မျိုးရှိလာလိမ့်မည်ဟု စိုးရိမ်ပူပန်ခဲ့ကြသည်။^၂

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မဟုတ်သူများ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြမှုရှိသည်မှာ သဘာဝကျ သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဗမာနိုင်ငံသံဃာ့အဖွဲ့ချုပ်ကြီးက ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေပြုသောအခါ နိုင်ငံတော် သမ္မတ၊ ဝန်ကြီးချုပ်၊ စစ်သေနာပတိချုပ်၊ တရားဝန်ကြီးချုပ်တို့သည် ဗုဒ္ဓဘာသာ ဝင်ဖြစ်စေရမည်ဟု တောင်းဆိုမှုရှိခဲ့သောကြောင့် ဖြစ်သည်။^၃ တိုင်းရင်းသားအဖွဲ့ ကလည်း အလားတူတောင်းဆိုမှုမျိုးကို တောင်းဆိုဖူးသည်။^၄ ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုက ဘာသာရေးလူနည်းစုတို့၏နိုင်ငံသားအခွင့်အရေးကို မထိခိုက်စေရပါဟု အကြိမ်ကြိမ် ကတိပေးထားရာ အခြေခံဥပဒေ (တတိယပြင်ဆင်ချက်) အက်ဥပဒေနှင့် နိုင်ငံတော် ဘာသာသာသနာချီးမြှောက်ထောက်ပံ့ရေး ဥပဒေကြမ်းများတွင် ရာထူးကြီးများ အတွက် မည်သည့်ဘာသာဝင်ဖြစ်ရမည်ဟူသော ကန့်သတ်ချက် မထားရှိခြင်းမှာ ဦးနုအနေနှင့် ကတိအတိုင်း ဆောင်ရွက်ခြင်း ဖြစ်သည်ဟုဆိုနိုင်သည်။

၁ နိုင်ငံတော်ဘာသာ သာသနာချီးမြှောက်ထောက်ပံ့ရေး အက်ဥပဒေကြမ်း။

၂ ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၁၄၇၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန) ၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

၃ ဗမာနိုင်ငံသံဃာ့အဖွဲ့ချုပ်ကြီး၏ ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာပြုလုပ်ပေးရန်နှင့် လို အပ်သောအကြံပေးချက်များ။ HDR: Political Papers C II (i).

၄ Burma Nationalist Party

၅ (က) *New Times of Burma*, 18 March 1960.

(ခ) အထောက်အကူသတင်းစာ၊ ၁၇ မတ် ၁၉၆၀။

နိုင်ငံတော်ဘာသာဥပဒေကြမ်းများအပေါ် ဖဆပလ၊ သံဃာ့တပ်ဦးနှင့် ပမညတ တို့၏ သဘောထား

နိုင်ငံတော် ဘာသာဥပဒေကြမ်းနှစ်ခုကို အစိုးရက ထုတ်ပြန်ကြေညာပြီး မကြာမီမှာပင် ဖဆပလ ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်ကော်မတီက ဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ရပ်ကို ချမှတ်ခဲ့သည်။ ၎င်းဆုံးဖြတ်ချက်တွင် နိုင်ငံတော်ဘာသာဥပဒေကြမ်းကို လွှတ်တော် တွင်တင်သွင်းသည့်အခါ ဖဆပလအမတ်များသည် မိမိတို့တစ်ဦးချင်းဆန္ဒအလျောက် လွတ်လပ်စွာမဲပေးခွင့်ရှိကြောင်း၊ ဘာသာရေးယုံကြည်မှုကိုစွဲဖြစ်နေ၍ ပါတီစည်းမျဉ်း အရ အရေးယူမည်မဟုတ်ကြောင်း၊ ဥပဒေကြမ်းကို ထောက်ခံသည့် ဖဆပလအမတ် များကိုလည်း ပါတီမှထုတ်ပယ်မည်မဟုတ်ကြောင်း စသည်တို့ပါဝင်သည်။^၁

ထိုအချိန်မှာပင် နိုင်ငံတော်ဘာသာဖြစ်မြောက်ရေး သံဃာ့ဗဟိုကောင်စီက ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ် ဥက္ကဋ္ဌ ဦးဗဆွေ ထံစာရေးသားပေးပို့ပြီး နိုင်ငံတော်ဘာသာကိစ္စကို ဖဆပလမှထောက်ခံရန် တိုက်တွန်းသည်။^၂ ထိုစာတွင် နိုင်ငံတော်ဘာသာကိစ္စသည် သံဃာတော်များအတွက်ရော လူဝတ်ကြောင်းများအတွက်ပါ သေရေးရှင်ရေးတမျှ အရေးကြီးသဖြင့် ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်အနေနှင့် မထောက်ခံနိုင်စရာအကြောင်း မရှိ ပါဟု ဖော်ပြထားသည်။

ဤကဲ့သို့ နိုင်ငံတော်ဘာသာဥပဒေကြမ်းကို ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်မှ ထောက်ခံရန် သံဃာတော်များက ဖိအားပေးမှုရှိသော်လည်း ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်ကမူ မိမိတို့၏မူလ သဘောထားအတိုင်းပင်ဖြစ်ကြောင်း ကြေညာချက်ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ထို့ကြေညာ ချက်တွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဖဆပလအမတ်အားလုံးက နိုင်ငံတော်ဘာသာဥပဒေကြမ်းကို ထောက်ခံကြလိမ့်မည်ဖြစ်ကြောင်း၊ သို့ရာတွင် ပြင်ဆင်ချက်ဖြင့် ထောက်ခံမည်ဖြစ် ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ ဖဆပလအဖွဲ့မှ ပြောရေးဆိုခွင့်ရှိသူ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးကမူ နိုင်ငံတော်ဘာသာဥပဒေကြမ်းသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ၏ဆန္ဒကို ဖြည့်စွမ်းနိုင်ခြင်း မရှိကြောင်း၊ နိုင်ငံတော်ဘာသာနှင့် ညီညွတ်သည့်အင်္ဂါရပ်များ လိုအပ်နေကြောင်း ပြောကြားသည်။ ၎င်းကပင် ဆက်လက်တင်ပြရာတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာ နိုင်ငံတော်ဘာသာ ဖြစ်လာခဲ့သော် နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဖြစ်ရန် လိုအပ်သည်ဟုပြော ကြားခဲ့သည်။ ဖဆပလအဖွဲ့သည် ဗုဒ္ဓဘာသာအား စစ်မှန်သော နိုင်ငံတော်ဘာသာ ဖြစ်လာစေရေးအတွက် နိုင်ငံတော်ဘာသာဥပဒေကြမ်းတွင် ပြင်ဆင်ချက်များတင် သွင်းရန် အစီအစဉ်များဆောင်ရွက်နေကြောင်းကိုလည်း ပြောကြားသည်။^၃ မူလက

၁ မဏ္ဍိုင်သတင်းစာ၊ ၄ ဩဂုတ် ၁၉၆၁။

၂ ပြည်ထောင်စုသတင်းစာ၊ ၄ ဩဂုတ် ၁၉၆၁။

၃ The Guardian, 11 August 1961.

နိုင်ငံတော်ဘာသာပြဋ္ဌာန်းရန်ကိစ္စကို လက်မခံသည့် ဖဆပလအဖွဲ့ဝင်များက အခြေခံဥပဒေအရ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ၏ သမ္မတသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဖြစ်ရန် လိုအပ်သည်ဟု တင်ပြလာခြင်းမှာ ထူးခြားသည်ဟုဆိုနိုင်သည်။

ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်၏ မဟာမိတ်သံသဘာဝအဖွဲ့အစည်းဖြစ်သော မြန်မာနိုင်ငံ လုံးဆိုင်ရာ ရဟန်းပျိုအဖွဲ့ကလည်း နိုင်ငံတော်ဘာသာကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ၎င်းတို့၏ ရပ်တည်ချက်သဘောထားကို ထုတ်ပြန်ကြေညာသည်။ ထိုကြေညာချက်တွင် ဦးနု၏ နိုင်ငံတော်ဘာသာဆောင်ရွက်ချက်သည် အမည်ခံမျှသာဖြစ်၍ အဓိပ္ပာယ်မရှိကြောင်း၊ စစ်မှန်သော နိုင်ငံတော်ဘာသာဖြစ်မည်ဆိုလျှင် သမ္မတ၊ ဝန်ကြီးချုပ်၊ တရားဝန်ကြီး၊ ရွေးနေချုပ် စသည်တို့သည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များဖြစ်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ သို့သော် ယခုထိုကဲ့သို့သော သတ်မှတ်ချက်မရှိကြောင်း ဝေဖန်သည်။

ဆက်လက်၍ ရဟန်းပျိုအဖွဲ့ကပင် ယခင်ကသာသနာရေးဆိုင်ရာ နိုင်ငံတော်၏ အသုံးစရိတ်ကို မကန့်သတ်ကြောင်း၊ ၁၉၅၃-၁၉၅၄ ခုနှစ်က ဗုဒ္ဓဇယန္တိပုံတော် အတွက် အသုံးစရိတ်သည် နိုင်ငံတော် ရသုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်း၏ ၁.၆၇ ရာနှုန်း ရှိခဲ့ကြောင်း၊ ယခုအခါ ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းရန် အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ချက်တွင် သာသနာရေးအသုံးစရိတ်ကို နိုင်ငံတော် ရသုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်း၏ ၅၀ ရာနှုန်းသာ လျာထားကြောင်း၊ ဤမျှနည်းပါးသော ငွေကြေး ပမာဏကိုပင် ဗုဒ္ဓဘာသာတစ်ခုတည်းအတွက် သုံးစွဲခွင့်မရှိကြောင်း၊ နိုင်ငံအတွင်းရှိ ဘာသာအားလုံးအတွက် ခွဲဝေ သုံးစွဲရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ယခင်က အခြားဘာသာများကို ငွေကြေးထောက်ပံ့ရမည်ဟူသော ကတိ အခြေခံဥပဒေတွင် မပါရှိကြောင်း၊ သို့ဖြစ်၍ ဗုဒ္ဓဘာသာသည် နိုင်ငံတော်ဘာသာဖြစ်သည်ဟု ထင်မှတ်စရာရှိသော်လည်း စင်စစ်မှာမူ ဘာသာအားလုံးသည် နိုင်ငံတော်ဘာသာဖြစ်နေကြောင်း ထောက်ပြ ဝေဖန်ခဲ့သည်။^၂

နိုင်ငံရေးပါတီများအနက် ပမညတ သာလျှင် နိုင်ငံတော်ဘာသာကိစ္စကို အစဉ်တစိုက် ကန့်ကွက်ခဲ့သည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ပမညတ အဖွဲ့က ၎င်း၏သဘောထားကို ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၅ ရက်နေ့တွင် ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့သည်။ ထိုကြေညာချက်တွင် သန့်ရှင်း ဖဆပလက ၎င်းတို့သာ လာမည့်ရွေးကောက်ပွဲကြီးတွင် အရွေးခံရပါက ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ပြုလုပ်ပေးမည်ဟု ကြွေးကြော်ခဲ့ခြင်းမှာ အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ

၁ မဏ္ဍိုင်သတင်းစာ၊ ၁၄ ဇွန် ၁၉၆၀။

၂ D.E.Smith, *Religion and Politics*, p.258.

၂၁ (၄) ကို ဖောက်ဖျက်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ ပမညတသည် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ချမှတ်ခဲ့သော ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံ ဥပဒေပါ မူကြီးလေးရပ်အတိုင်း အလေး အနက် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခဲ့ကြောင်း ဖော်ပြပါရှိသည်။^၁

ပမညတ၏သဘောထား ကြေညာချက်တွင်ပင် ဗုဒ္ဓဘာသာကို သို့မဟုတ် ဘာသာတစ်ရပ်ရပ်ကို နိုင်ငံတော်ဘာသာပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် နိုင်ငံရေး ဆိုးကျိုးများကိုလည်း စိစစ်ဝေဖန်တင်ပြထားသည်။ ပမညတက နိုင်ငံတော်ဘာသာပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် နိုင်ငံရေးနှင့်ဘာသာရေး ရောထွေးယှက်တင်ဖြစ်စေပြီး ကမ္ဘာ့ဒီမိုကရေစီမူကို ဖျက်ဆီးရာရောက်လိမ့်မည်ဖြစ်ကြောင်း၊ နိုင်ငံတော်ဘာသာသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဟု ဆိုထားသဖြင့် အပြန်အလှန်အားဖြင့် နိုင်ငံတော်သည်လည်း ဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံတော်ဟု အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်မှုအရပါ အဓိပ္ပာယ်ရှိလာသဖြင့် လောကီနိုင်ငံတော်သာ ထူထောင်ရမည်ဟူသော အခြေခံဥပဒေ၏ မူလအုတ်မြစ်ကြီးကို ရိုက်ချိုးဖျက်ဆီးရာရောက်နိုင်ကြောင်း၊ တိုင်းပြည်တွင် နိုင်ငံတော်ဘာသာကိုးကွယ်သူနှင့် နိုင်ငံတော်ဘာသာမဟုတ်သည့် ဘာသာများကို ကိုးကွယ်သူဟူ၍ ကွဲပြားခြားနားမှုကြီး မူရယူပေါ်ပေါက်လာနိုင်သဖြင့် အခြားသော နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးတို့တွင်ပါ လက်တွေ့တွင် ကွဲပြားခြားနားမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ကြောင်း၊ တစ်ဂိုဏ်းနှင့်တစ်ဂိုဏ်း၊ တစ်ဖက်နှင့်တစ်ဖက်တို့သည် ကိုးကွယ်သည့် ဘာသာကို အကြောင်းပြု၍ မုန်းတီးခြင်း၊ ရန်မှုခြင်း၊ စိတ်ဝမ်းကွဲပြားခြင်းစသော မလိုလားအပ်သော ဘာသာရေး အဓိကရုဏ်းများ၊ ပဋိပက္ခများ၊ ပေါ်ပေါက်လာနိုင်ကြောင်း၊ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတည်မြဲရေးသည် လူမျိုးစုများအားလုံးနှင့် သွေးစည်းညီညွတ်ရေးဖြစ်သဖြင့် လူမျိုးစုများအားလုံးလိုလိုသည်လည်း ဗုဒ္ဓဘာသာမဟုတ်သူများပြားနေရာ နိုင်ငံရေးအရ အတိတ်ကာလသွေးခွဲမှုများကို ပြေလည်အောင် မလုပ်နိုင်သေးမီ ဘာသာရေးအရ ထပ်မံသွေးခွဲရာရောက်မည်ဆိုလျှင် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံသည် ရေတိမ်နစ်သွားနိုင်ကြောင်း ပမညတက ထောက်ပြဝေဖန်ခဲ့သည်။^၂

ပမညတ၏သဘောထား ကြေညာချက်တွင် ပါတီ၏ ဘာသာရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ထားရှိသော သဘောထားကိုလည်း ထည့်သွင်းဖော်ပြထားသည်။ ပမညတ၏ဘာသာရေးဆိုင်ရာ သဘောထားမှာ တစ်ဖက်တွင် မည်သည့်ဘာသာကို

^၁ ဗုဒ္ဓဘာသာ နိုင်ငံတော်ဘာသာ ပြုလုပ်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ပမညတ၏ သဘောထား ထုတ်ပြန်ကြေညာချက်။ HDR: Political Papers X 2 (g). နောင်ကိုးကားလျှင် HDR: Political Papers X 2 (g). ဟု ညွှန်းမည်။

^၂ HDR: Political Papers X 2 (g).

မဆို တန်းတူညီမျှလွတ်လပ်စွာ ယုံကြည်ကိုးကွယ်ခွင့်ရှိရမည်ဟူသော ကမ္ဘာ့ဘာသာရေး လွတ်လပ်ခွင့်မူကြီးကို မည်သည့်ခေတ်တွင်မဆို အသက်ပေးကာကွယ်သွားမည်ဖြစ်ပြီး အခြားတစ်ဖက်တွင်လည်း နိုင်ငံရေးနှင့်ဘာသာရေး မရောထွေးစေရဟူသော ကမ္ဘာ့ ဒီမိုကရေစီမူကြီးကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက် သွားမည်ဟူ၍ ဖြစ်သည်။^၁

၁၉၆၁ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၆ ရက်နေ့တွင်မူ ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာပြုလုပ်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ပမညတ သဘာပတိအဖွဲ့က ကြေညာချက်တစ်စောင်ကို ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ထိုကြေညာချက်တွင် နိုင်ငံတော်ဘာသာ ပြဋ္ဌာန်းရေးကို ထောက်ခံသည်ဟု မပါဘဲ ပြည်ထောင်စုပါလီမန်တွင် အများစု အဆုံးအဖြတ်ကို လေးစားသွားမည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ ထိုကြေညာချက်တွင်ပင် ပါလီမန်အမတ်များသည် နိုင်ငံတော်ဘာသာကိစ္စတွင် ကာလသုံးပါးလုံးအတွက် နှိုင်းနှိုင်းချိန်ချိန် သုခမိန်ဟူသည်နှင့်အညီ ရဲရင့်ပြတ်သားစွာ အဆုံးအဖြတ် ပေးကြလိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်တိုက်တွန်းကြောင်း ပါရှိသည်။^၂

ပါလီမန်တွင် နိုင်ငံတော်ဘာသာ ဥပဒေကြမ်းများ တင်သွင်းမည့်ရက် နီးကပ်လာသည်နှင့်အမျှ ယင်းဥပဒေကြမ်းများ အတည်ပြုရေးအတွက် နိုင်ငံရေးဖိအား ပေးမှုများ ပိုမို ပြင်းထန် လာသည်။ သတင်းစာ ရှင်းလင်းပွဲ တစ်ခုတွင် ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုက နိုင်ငံတော်ဘာသာ ဥပဒေကို ဆန့်ကျင်လျှင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ပြည်ထောင်စု ပါတီအမတ်များကို ပါတီမှ ထုတ်ပယ်မည်ဖြစ်ကြောင်း ထပ်လောင်းပြောဆိုသည်။ ဤကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဝါရင့်နိုင်ငံရေးသမားကြီးတစ်ဦးဖြစ်သူ ဘကြီးဘဘောက ဝေဖန်ရာတွင်

ဦးနုက ပထမ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အမတ်တွေ လွှတ်တော်မှ “ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာ”အဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းရာတွင် ထောက်ခံရမယ်၊ ပထမ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အမတ်မဟုတ်သူ ကြိုက်သလိုနေနိုင်တယ်လို့ ပြောသံကြားရကြောင်း။ ဒါကဘာသဘောလဲ ဆိုသည်ကို မသိကြောင်း၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်နှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် မဟုတ်သူများ ဆိုပြီး ခွဲနေရင် “ပါတီစည်းမျဉ်း”ဟူ၍ ရှိနိုင်တော့မည် မဟုတ်ကြောင်း။ “ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ်”ပြဋ္ဌာန်းခြင်း ကိစ္စသည်အလွန်ကြီးမားသောကိစ္စတစ်ခုဖြစ်ကြောင်း။ ထိုကြီးမားတဲ့ ကိစ္စကို လူအများစုက ထောက်ခံအားပေးနေတာကို ဦးနုက မိမိရဲ့

၁ HDR: Political Papers X 2 (g).

၂ ပြည်ထောင်စုသတင်းစာ၊ ၈ ဩဂုတ် ၁၉၆၁။

ပါတီတွင်းမှ ရဲရဲရင့်ရင့် စည်းမျဉ်းသတ်မှတ်ရမဲ့အစား ပျော့စိစိနဲ့ လုပ်တာနဲ့ ဟိုက ကန့်ကွက်မယ် ဒီကဆန္ဒပြမယ် စသည်ဖြင့် ကဲတက်လာကြကြောင်း”

ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ ဂျပန်ခေတ် နိုင်ငံတော်အဓိပတိ ဒေါက်တာဘမော် ကလည်း

ဘာသာရေး ကိစ္စဆိုရင် သိတ်ကြောက်တာဘဲ။ ယခုလောလောဆယ် အရေးကြီးတဲ့ ကိစ္စကတော့ ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် သတ်မှတ်ရေးကိစ္စဘဲ။ ဒီကိစ္စနှင့်ပတ်သက်ပြီး တိုင်းပြည်ဆူဆူပူပူ မဖြစ်စေရန် ဆုတောင်းနေတာဘဲ။ “ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာ”ဖြစ်ရေးကိစ္စသည် အများကြိုက်တဲ့ကိစ္စဖြစ်နေသဖြင့် ဦးနှုမ္မာ လုပ်နိုင်တာဘဲ”

ဟူ၍ မှတ်ချက်ချခဲ့သည်။

နိုင်ငံတော်ဘာသာ ကြိုဆို ထောက်ခံပွဲများ

အောက်မြန်မာနိုင်ငံ ကျောင်းထိုင်ဆရာတော်များ အဖွဲ့သည် ကျောင်းထိုင်ဆရာတော်များထံ မိမိတို့ဒေသ၌ လူထုအစည်းအဝေးများ ကျင်းပ၍ ဒေသခံအမတ်များကို နိုင်ငံတော်ဘာသာ ဥပဒေကြမ်းကို ထောက်ခံပါမည်ဟု ကတိပြုစေရန် တိုက်တွန်းခဲ့သည်။ လူထုအစည်းအဝေးမှတ်တမ်းများနှင့် အမတ်များ၏ ကတိခံဝန်ချက်များကို အဖွဲ့ချုပ်သို့ ပေးပြန်ကြရန်လည်း တိုက်တွန်းခဲ့သည်။^၁ ထို့အပြင် အောက်မြန်မာနိုင်ငံ ကျောင်းထိုင်ဆရာတော်များ အဖွဲ့မှပင် ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဩဂုတ်လအတွင်း ကျင်းပမည့် ပါလီမန်လွှတ်တော်တွင် နိုင်ငံတော်အစိုးရက ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာတော်ကို နိုင်ငံတော်ဘာသာ သာသနာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းသတ်မှတ်ရန် ဥပဒေကြမ်းတင်သွင်းမည့် အချိန်၌ တစ်တိုင်းပြည်လုံးရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာအိမ်တိုင်း ကျောင်းတိုင်းတို့တွင် သာသနာ့အလံတော်များ လွှင့်တင်ခြင်း၊ ဆီမီးများ ထွန်းညှိခြင်း၊ သင့်လျော်မည့် ကျောင်းကန်ဘုရား စသော နေရာများတွင် ရဟန်းရှင် လူတို့ စုရုံးကြ၍မေတ္တာပို့ခြင်း၊ သာဓုအနုမောဒနာခေါ်ခြင်း၊ ကြေးစည်ခေါင်းလောင်း ထိုးခြင်းများ ပြုလုပ်ကြရန်လည်း မေတ္တာရပ်ခံသည်။^၂

၁ မိုးကြိုးသတင်းစာ၊ ၇ ဩဂုတ် ၁၉၆၁။

၂ ယင်း

၃ ယင်း

၄ The Nation, 23 July 1961.

အောက်မြန်မာနိုင်ငံ ကျောင်းထိုင်ဆရာတော်များအဖွဲ့၏ မေတ္တာရပ်ခံချက်နှင့်အညီ ရန်ကုန်မြို့နှင့် မန္တလေးမြို့ကြီးများတွင် နိုင်ငံတော်ဘာသာ ဥပဒေကြမ်းထောက်ခံကြိုဆိုပွဲများ ကျင်းပကြသည်။ ဤထောက်ခံပွဲများတွင် ဆရာတော်များနှင့် ဝန်ကြီးအဖွဲ့ဝင်များက မိန့်ခွန်းပြောကြားကြသည်။ ရန်ကုန် ခရိုင် ပြည်ထောင်စုအမျိုးသမီး အဖွဲ့ချုပ်မှ အဖွဲ့ဝင် ၃၀၀ ခန့်ကလည်း ရွှေတိဂုံဘုရားသို့ တက်ရောက်ပြီး နိုင်ငံတော်ဘာသာ ဖြစ်မြောက်ရေးအတွက် ဆုတောင်းခဲ့ကြသည်။ ဆုတောင်းပွဲ ပြီးဆုံးပြီးနောက် ဘုရားရင်ပြင်တော်ကို လှည့်ပတ်၍ မေတ္တာသုတ်များ ရွတ်ဖတ်ကြသည်။

နိုင်ငံတော်ဘာသာဥပဒေကြမ်းနှင့်ပတ်သက်၍ ဘာသာရေးလူနည်းစုတို့၏ တုံ့ပြန်မှု

ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုသည် နိုင်ငံတော်ဘာသာ ဥပဒေကြမ်းများပြဋ္ဌာန်းနိုင်ရေးအတွက် ဘာသာရေးလူနည်းစုခေါင်းဆောင်များနှင့် အကြိမ်ကြိမ်တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပြီး ၎င်းတို့၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုရရန် ကြိုးပမ်းခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ခရစ်ယာန်ကောင်စီက ၎င်းတို့၏ မူလသဘောထား ရပ်တည်ချက်အတိုင်း ဆောင်ရွက်မည်ဖြစ်ကြောင်း ထပ်လောင်းတင်ပြကြသည်။ ဟိန္ဒူနှင့်အစ္စလာမ်ဘာသာခေါင်းဆောင်များနှင့် ထပ်မံတွေ့ဆုံရာတွင် ဟိန္ဒူ ဘာသာခေါင်းဆောင်များက နိုင်ငံတော်ဘာသာ ဥပဒေကြမ်းနှင့်ပတ်သက်၍ ကန့်ကွက်ရန်မရှိကြောင်း ဦးနုအား တင်ပြကြသည်။ အစ္စလာမ်ခေါင်းဆောင်များကမူ နိုင်ငံတော်ဘာသာ ဥပဒေကြမ်းကို ကန့်ကွက်ပြောဆိုကြသည်။^၁

ထိုအချိန်မှာပင် တိုင်းရင်းသားဘာသာရေးလူနည်းစု မဟာမိတ်အဖွဲ့က နိုင်ငံတော်ဘာသာ ဥပဒေကြမ်းများကို လွှတ်တော်တွင်တင်သွင်းဆွေးနွေးသည့်နေ့၌ လွှတ်တော်ရှေ့တွင် နိုင်ငံတော်ဘာသာဆန့်ကျင်ရေး လူထုဆန္ဒပြပွဲများ ပြုလုပ်ရန် စီစဉ်ခဲ့သည်။^၂ ထိုသို့ ဆန္ဒပြပွဲများပြုလုပ်လျှင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မဟုတ်သူများ ပဋိပက္ခဖြစ်စရာ အကြောင်းပေါ်ပေါက်နိုင်သဖြင့် ဘာသာရေးလူနည်းစုခေါင်းဆောင်တို့ စိုးရိမ်မကင်းဖြစ်ကြသည်။ ဤကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဦးနုအစိုးရ၏ ဝန်ကြီးအဖွဲ့ဝင်နှစ်ဦးဖြစ်ကြသော ဦးရာရှင်နှင့် ဦးဇာရဲလျှန်တို့သည် လူနည်းစုဘာသာဝင်တို့အား ဆန္ဒပြပွဲများမပြုလုပ်ကြရန် ဖျောင်းဖျပြောဆိုကြသည်။

၁ The Guardian, 7, 12 August 1961.

၂ မဏ္ဍိုင်သတင်းစာ၊ ၂၁ ဇူလိုင် ၁၉၆၁။

၃ The Guardian, 31 July 1961.

ဦးရာရှစ်က မိမိဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ဆောင်ရွက်သော ဗမာ မူဆလင်အဖွဲ့က ဆန္ဒပြပွဲများ ပြုလုပ်မည်မဟုတ်ကြောင်း ကြေညာသည်။ ထိုသို့ ကြေညာပြီးနောက် ၁၀ ရက် ခန့်အကြာတွင် ဦးရာရှစ်သည် အရေးပါသည့် မွတ်ဆလင်အဖွဲ့အစည်းကိုးဖွဲ့မှ ကိုယ်စားလှယ်များကို ၎င်း၏နေအိမ်သို့ ဖိတ်ခေါ်တွေ့ဆုံခဲ့သည်။ ဤတွေ့ဆုံပွဲတွင် ဦးရာရှစ်က ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းခြင်းကို ကန့်ကွက်ရာ၌ ဒီမိုကရေစီဘောင်အတွင်းက နိုင်ငံသားကောင်းပီပီ တိုင်းပြည်အပေါ်သစ္စာရှိစွာဖြင့် ပဋိပက္ခမှုများကိုရှောင်ကြဉ်ပြီး အေးချမ်းစွာ ဗလီဝတ်ကျောင်းများတွင် ဝတ်ပြုဆုမွန်တောင်းခြင်းပြု၍ ကန့်ကွက်မှုများကိုသာ လုပ်ကြစေလိုကြောင်း၊ လူထုလှုပ်ရှားမှု၊ စိတ်နှိုးလှည့်လည်မှုများပြုလုပ်လျှင် ပဋိပက္ခများတွေ့ကြုံနိုင်သည်ဖြစ်၍ မပြုလုပ်စေလိုကြောင်း မေတ္တာရပ်ခံပြောကြားသည်။ ယင်းသို့ မေတ္တာရပ်ခံချက်များကို ရှိဟင်ဂျာမူဆလင်အဖွဲ့၊ အူလ်မာပညာရှင်များအဖွဲ့၊ ရခိုင်မူဆလင်အဖွဲ့၊ ဗဟိုမူဆလင်ရန်ပုံငွေအဖွဲ့၊ နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ မူဆလင်ကျောင်းသားများသမဂ္ဂ၊ တက္ကသိုလ်မူဆလင်ကျောင်းသားများသမဂ္ဂ၊ ဆေးတက္ကသိုလ်မူဆလင်ကျောင်းသားများသမဂ္ဂစသော မွတ်ဆလင်အဖွဲ့များမှ ကိုယ်စားလှယ်များက လက်ခံခဲ့ကြသည်။

ဗမာက ကိုယ်စားလှယ်များကမူ မိမိတို့အဖွဲ့ချုပ်က လူထုဆန္ဒပြရန်ဆုံးဖြတ်ပြီးဖြစ်၍ တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုအဖွဲ့နှင့်ပူးပေါင်းပြီး ဆန္ဒပြသွားမည်၊ ဆန္ဒပြရာတွင် တတ်နိုင်သမျှ ပဋိပက္ခမဖြစ်အောင် ဥပဒေဘောင်အတွင်းမှ ဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်ကြောင်း ပြောဆိုကြသည်။^၁

ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင် အစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီးဖြစ်သည့် ဦးဇာရဲလျန်ကလည်း မြန်မာနိုင်ငံခရစ်ယာန်ကောင်စီနှင့် အခြားခရစ်ယာန်အဖွဲ့အစည်းများမှ ခေါင်းဆောင်များနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခဲ့သည်။ ထိုသို့ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရာတွင် ခေါင်းဆောင်အားလုံးက ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းရန် ဆောင်ရွက်ခြင်းကို တညီတညွတ်တည်းဆန့်ကျင်ကြသည်။ သို့ရာတွင် လူထုဆန္ဒပြပွဲများမှာ ဘေးအန္တရာယ်ရှိသဖြင့် မပြုလုပ်သင့်ကြောင်း သဘောတူကြသည်။

နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ လုံခြုံရေးအစီအမံများ

ထိုအချိန်မှာပင် ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုက အခြေခံဥပဒေ (တတိယပြင်ဆင်ချက်) အက်ဥပဒေကြမ်းကို ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁၇ ရက်နေ့တွင် လွှတ်တော်၌

၁ ပြည်ထောင်စုသတင်းစာ၊ ၁၁ ဩဂုတ် ၁၉၆၁။

၂ ယင်း

၃ The Nation, 12 August 1961.

တင်သွင်းမည်ဖြစ်ကြောင်းကြေညာသည်။ နိုင်ငံတော်ဘာသာ ဥပဒေကြမ်းတင်သွင်း မည့်ရက် နီးကပ်လာသည်နှင့်အမျှ မငြိမ်မသက်မှုများ၊ အကြမ်းဖက်မှုများ ပေါ်ပေါက် လာမည့်အရေးကို ကာကွယ်ရန် အထူးလုံခြုံရေးအစီအစဉ်များကို အာဏာပိုင်များ က ချမှတ်ခဲ့ကြသည်။

ဩဂုတ်လ ၈ ရက်နေ့တွင် နိုင်ငံတော်အစိုးရက ရန်ကုန်မြို့ရှိ သတင်းစာတိုက်အသီးသီးမှ အယ်ဒီတာများအား ဖိတ်ခေါ်ကာ ဆွေးနွေးပွဲတစ်ရပ် ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ဤဆွေးနွေးပွဲတွင် ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု က ဘာသာဝင်တစ်မျိုးက အခြားဘာသာဝင်များအပေါ် တရားဥပဒေအရ၊ ဒီမိုကရေစီစည်းဝိုင်းထဲမှ အေးချမ်းစွာ ဆန္ဒပြရေးကို အစိုးရကခွင့်ပြုကြောင်း၊ သတင်းစာများကလည်း ဝိုင်းဝန်း ကူညီကြစေလိုကြောင်း ဆွေးနွေးတင်ပြသည်။ ဝန်ကြီးသခင်တင်ကလည်း သတင်း စာများတွင် လွတ်လပ်စွာဝေဖန်နိုင်ခွင့် ရှိသည်ကို မပိတ်ပင်လိုကြောင်း၊ အစိုးရ လုပ်ဆောင်ချက် မှန်သည်မှားသည်ကို ဝေဖန်ခွင့် ပေးထားကြောင်း၊ သို့သော် လူမျိုးတစ်မျိုးနှင့်တစ်မျိုး တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ခိုက်ရန်ဖြစ်ပွားစေမည့် အသုံးအနှုန်း များကို သတင်းစာဆရာများက ထိန်းသိမ်းပေးရန် လိုကြောင်း ပြောကြားသည်။

ဝန်ကြီးဒေါက်တာ ဦးမောင်ကမူ သတင်းစာများ၏ ရေးသားပုံတို့တွင် ခန့်သည့် စကားလုံးများ မသုံးကြရန်နှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအနေဖြင့် မိမိတို့လိုလားသော ထောက်ခံဆန္ဒပြချက်ကို ကျောင်းကန်ဘုရား စသည်တို့၌သာ ပြုလုပ်နိုင်၍ ကန့်ကွက် သော မွတ်ဆလင် အမျိုးသားတို့အနေဖြင့် မိမိတို့ကိုးကွယ်ရာ ဗလီများအတွင်း၌ ကန့်ကွက်ဆန္ဒပြခြင်းတို့ကိုသာ တရားဥပဒေအရ ခွင့်ပြုမည်ဖြစ်ကြောင်း ရှင်းလင်း ပြောကြားသည်။

ဩဂုတ်လ ၁၀ ရက်နေ့တွင် ရဲတပ်ဖွဲ့က ကြေညာစာ ၁၀၀၀၀၀(တစ်သိန်း) ကို ရန်ကုန်မြို့အနှံ့ လေယာဉ်ပေါ်မှ ကြေချသည်။ ၎င်းကြေညာစာတွင် ပြည်သူ တို့အနေနှင့် ဒီမိုကရေစီအခွင့်အရေးများနှင့်အညီ နိုင်ငံတော်ဘာသာ ဥပဒေကြမ်း များကို ဥပဒေဘောင်အတွင်းမှ ကန့်ကွက်နိုင်ကြောင်း၊ ထောက်ခံနိုင်ကြောင်း၊ ရဲတပ်ဖွဲ့အနေနှင့် မည်သည့်ဘာသာဘက်မှမလိုက်ဘဲ မိမိတို့၏ တာဝန်ဝတ္တရားများ ကို ထမ်းဆောင်သွားမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ တရားဥပဒေ ဖောက်ဖျက်သူများနှင့် မင်းမဲ့ စရိုက်ဆန်သော အပြုအမူများကို ဥပဒေနှင့်အညီ ပြင်းပြင်းထန်ထန် အရေးယူမည် ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။

ဩဂုတ်လ ၁၂ ရက်နေ့တွင် ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌက ပါလီမန်အစည်း အဝေးကျင်းပနေစဉ် ကာလအတွင်း လွှတ်တော်၏ပတ်ဝန်းကျင် ပေ ၁၀၀၀ အတွင်း

၁ အမျိုးသားသတင်းစာ၊ ၈ ဩဂုတ် ၁၉၆၁။

၂ The Guardian, 11 August 1961.

စိတန်းလှည့်လည်မှုများ၊ ဆန္ဒပြမှုများ ပြုလုပ်ခြင်းကို တားမြစ်သော အမိန့်ကို ထုတ်ပြန်သည်။^၁ ပါလီမန်အစည်းအဝေးစတင်ချိန်တွင် ရန်ကုန်မြို့တော်၌ လက်နက် ကိုင်ရဲ ၁၅၀၀ တာဝန်ချထားသည်။ ပြည်သူ့လွှတ်တော်တည်ရှိရာ အတွင်းဝန်ရုံး အဝင်အဝတွင်လည်း ရဲများနှင့် သံချပ်ကားများကို ချထားသည်။ ရန်ကုန်မြို့တော် တွင် အဓိကရုဏ်းဖြစ်ပွားလိမ့်မည် ဟူသော သတင်းကြောင့် စာသင်ကျောင်းအများ အပြားနှင့် ဆိုင်အများအပြား ပိတ်ထားကြသည်။

နိုင်ငံတော်ဘာသာ ဥပဒေကြမ်းများကို လွှတ်တော်သို့ မတင်သွင်းနိုင်ရန် အတိုက် အခံတို့၏ ကြိုးပမ်းမှု

နိုင်ငံတော်ဘာသာ ဥပဒေကြမ်းများကို လွှတ်တော်သို့မတင်သွင်းမီ တစ်ရက် အလို ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁၆ ရက်နေ့တွင် ထွန်းနေ့စဉ်သတင်းစာ အယ်ဒီတာချုပ် ဦးထွန်းဖေ (ဝန်ကြီးဟောင်း)၊ ဒူဝါဇော်လွန်း (ဝန်ကြီးဟောင်း)၊ ဦးသန်းမောင် (ဗမာမူဆလင်)၊ စောဂန်ဒီ (ခရစ်ယာန် ကရင်အမျိုးသား)၊ ဦးစံအွေး (ချင်းအမျိုးသား) နှင့် ဦးမောင်မောင်ခင် (ကယားခရစ်ယာန်) တို့သည် နိုင်ငံတော်တရားလွှတ်တော်ချုပ်သို့ လာရောက်ပြီး နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု တင်သွင်းမည့် ဗုဒ္ဓဘာသာ နိုင်ငံတော်ဘာသာ ပြုလုပ်ရေးအတွက် အခြေခံ ဥပဒေ (ပြင်ဆင်ရေး) ဥပဒေကြမ်းနှင့် ပတ်သက်၍ အာဏာပိုင်မေး စာချွန်တော်^၂ နှင့်အခြားသင့်လျော်သော စာချွန်တော်ထုတ်ပေးရန်အပြင် ထိုလျှောက်လွှာအား မဆုံးဖြတ်မီအတွင်း ဥပဒေကြမ်းကို မတင်နိုင်အောင် တားဝရမ်းထုတ်၍ ရပ်ဆိုင်း ထားရန် လျှောက်ထားသည်။^၃ လျှောက်ထားသူက ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော် ဘာသာ ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် ဘာသာအယူဝါဒ ကွဲပြားသူများ စိတ်ဝမ်း ကွဲပြားမှု ပေါ်ပေါက်လာစေပြီး နိုင်ငံတော်တွင် တည်ဆောက်လျက်ရှိသော အမျိုးသား စည်းလုံးညီညွတ်ရေးကိုထိခိုက်စေနိုင်ကြောင်း၊ လွန်ခဲ့သည့် ၁၀ နှစ်ကာလအတွင်း ဘာသာရေးအတွက် ငွေအမြောက်အမြားသုံးစွဲခြင်းမှာ အခြေခံဥပဒေနှင့် မညီ မညွတ်ကြောင်း၊ နိုင်ငံတော်အတွင်း တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးနှင့် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေးကို ဆောင်ရွက်ပေးရမည့်အစား ပြည်ထောင်စုပါတီအစိုးရသည် ၎င်းတို့အာဏာ တည်မြဲ ရေးအတွက် နတ်ကွန်းများတည်ဆောက်ခြင်း၊ ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာ အဖြစ်ပြဋ္ဌာန်းရေးကို ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခြင်းပြုနေကြောင်း၊ သို့ဖြစ်၍ ဘာသာ

၁ The Guardian, 15 August 1961.

၂ quo warranto

၃ ပြည်ထောင်စုသတင်းစာ၊ ၁၇ ဩဂုတ် ၁၉၆၁။

ရေးကို နိုင်ငံရေးအလို့ငှာ အလွဲသုံးစားမပြုရဟူသော အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၂၁ (၄) ကို ချိုးဖောက်နေကြောင်း လျှောက်လဲသည်။ ထို့အပြင် နိုင်ငံတော်ဘာသာ အကြံပေးအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းမှုမှာလည်း တရားမဝင်ကြောင်း၊ အကြံပေးအဖွဲ့ အစီရင်ခံစာမပေါ်ပေါက်မီ အခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ချက်ကို တင်သွင်းခြင်းမှာ ဒီမိုကရေစီသဘောတရားနှင့်မညီညွတ်ပါဟူ၍လည်း လျှောက်ထားသည်။

ဤကဲ့သို့ လျှောက်ထားခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ နိုင်ငံတော် တရားလွှတ်တော်ချုပ်က အခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်ဆောင်ရွက်သင့်သည် မသင့်သည်ဟူသော ပြဿနာမှာ ပြည်သူလူထုက ရွေးချယ်ခန့်အပ်ထားသည့် ပါလီမန်အဖွဲ့ဝင် အမတ်များကသာ ဆုံးဖြတ်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်သည် ပါလီမန်အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးအနေဖြင့် အခြေခံဥပဒေ အခန်း ၁၁ တွင် သတ်မှတ်ထားသည့် လိုက်နာရန် အချက်အလက်များနှင့်အညီ အခြေခံဥပဒေတွင်ပါရှိသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များကိုပြင်ဆင်ရန် ဥပဒေကြမ်းတင်သွင်းခြင်းမှာ မိမိခံစားပိုင်ခွင့်ရှိသည့် အခွင့်အရေးကို သုံးစွဲခြင်းသာဖြစ်ကြောင်း၊ ပါလီမန်လွှတ်တော်သည် အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်း ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ယင်းအဖွဲ့၌ ဆောင်ရွက်နေဆဲဖြစ်သည့် လုပ်ငန်းတစ်ခုကို ဤရုံးတော်က ပိတ်ပင်တားမြစ်အပ်သော ကိစ္စရပ်ဖြစ်သည်ဟု မယူဆနိုင်ကြောင်း အကြောင်းပြ၍ လျှောက်လွှာကိုပယ်ချခဲ့သည်။^၁

နိုင်ငံတော်ဘာသာ ဥပဒေကြမ်းနှင့် ပတ်သက်၍ လွှတ်တော်တွင်း အချေအတင် ဆွေးနွေးမှုများ

နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုသည် ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ (တတိယပြင်ဆင်ချက်) အက်ဥပဒေကြမ်း (ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာသာသနာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းသတ်မှတ်ရေး) အဆိုကို ဩဂုတ်လ ၁၇ ရက် ကြာသပတေးနေ့တွင် ပြည်သူ့လွှတ်တော်၌ တင်သွင်းခဲ့သည်။ အဆိုအင်သွင်းရင်း ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုက မိန့်ခွန်းမြွက်ကြားခဲ့သည်။ ထိုမိန့်ခွန်းတွင် ဦးနုက ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းရသည့်အဓိကအကြောင်းရင်းမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်လူများစု၏ဆန္ဒကြောင့်ဖြစ်ကြောင်းတင်ပြသည်။ ဆက်လက်၍ ဦးနုက ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာဖြစ်အောင် အမြန်ဆုံးလုပ်ပေးဖို့ သန္နိဋ္ဌာန်ချခဲ့ရသည့်အကြောင်းရင်းသုံးရပ်ကို ဆက်လက်ရှင်းလင်းတင်ပြသည်။ ၎င်းအကြောင်းရင်းများမှာ

၁ The Guardian, 17 August 1961.

၂ ပြည်ထောင်စုသတင်းစာ၊ ၂၅ ဩဂုတ် ၁၉၆၁။

(၁) ဆဋ္ဌသံဂါယနာ မဟာဓမ္မသတင်ကြီး တနေ့ပြီးတနေ့ ကျင်းပလာတာနဲ့အမျှ မဟာကုသိုလ်တော်ကြီး ဖြစ်တဲ့ ဆဋ္ဌသံဂါယနာ မဟာဓမ္မသတင်ကြီးကို အောင်အောင် မြင်မြင် တင့်တင့်တယ်တယ်ခမ်းနားကျင်းပပေးပြီးတဲ့နောက် ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာဖြစ်လာအောင် လုပ်ပေး ဘို့ဆိုတဲ့ နောက်ထပ် မဟာကုသိုလ်တော်ကြီး တခုကိုလဲ အမြန်ဆုံး လုပ်ပေးချင်တဲ့ဆန္ဒကြီးတွေ ပြင်းပြင်းထန်ထန် ပေါ်ပေါက်ခဲ့ကြောင်း၊ ဒါဟာ ဗုဒ္ဓဘာသာကိုနိုင်ငံတော် ဘာသာလုပ်ဘို့ အဓိဋ္ဌာန်ပြုခဲ့ရတဲ့ ပဌမအကြောင်းဘဲ ဖြစ်ကြောင်း။

(၂) မိမိမှာ ဆန္ဒတွေပြင်းပြနေသလိုဘဲ ရဟန်းရှင်လူ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဝင် လူထုကြီးတရပ်လုံးမှာလဲ ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော် ဘာသာလုပ်ချင်တဲ့ဆန္ဒကြီးတွေ အင်မတန်ကြီး ပြင်းပြင်း ပြုပြင်မှုမှာဘဲလို့ ယုံကြည်ခဲ့ကြောင်း၊ ထိုယုံကြည်ချက်ဟာ မိမိအဓိဋ္ဌာန်ရဲ့ ဒုတိယအကြောင်းဘဲဖြစ်ကြောင်း။

(၃) ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာဖြစ်အောင် လုပ်ချင်တဲ့ ဆန္ဒတွေဟာ ရဟန်းရှင်လူဗုဒ္ဓဘာသာဝင်လူထုကြီး တရပ် လုံးမှာ တနေ့တခြား ဒီရေအလားလို တိုးတက်ကြီးမားလာ နေတဲ့ အတွက် ဒီကိစ္စကို အချိန်အကြာကြီး ရက်ရွှေ့ဆိုင်း ထားရင်၊ မကြာသောတနေ့မှာ ဒီကိစ္စဟာ အယူသည်းတဲ့ နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်တွေနဲ့ အယူသည်းတဲ့ရဟန်းရှင်လူ ဗုဒ္ဓ ဘာသာဝင်တွေရဲ့ လက်ထဲကိုရောက်သွားလိမ့်မယ်လို့ မိမိ ရိုးသားစွာ ယုံကြည်ခဲ့ကြောင်း။

ဒီလိုရောက်ခဲ့ရင် ဒီအယူသည်းတဲ့ နိုင်ငံရေးဆောင်တွေနဲ့ အယူသည်းတဲ့ရဟန်းရှင်လူ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေဟာ

(က) ဗုဒ္ဓသာသနာကို ချီးမြှောက်တဲ့နေရာမှာ ဘာမှလဲ အကြောင်းမထူး

(ခ) ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာလုပ်တဲ့ကိစ္စအပေါ် မှာ အလိုလိုမှ မယုံသင်ကာဖြစ်နေရတဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် မဟုတ်သူ ပြည်ထောင်စုသူ ပြည်ထောင်စုသားတွေ အများ ကြီး ပိုပြီးမယုံသင်ကာဖြစ်လာအောင် လှုံ့ဆော်ပေးနိုင်တဲ့

(ဂ) လွတ်လပ်ခြင်း၊ တရားမျှတခြင်း၊ ညီမျှခြင်းဆိုတဲ့ လောကပါလ တရားသုံးပါးကင်းမဲ့နေတဲ့ ဥပဒေမျိုးတွေကို လုပ်ကြလိမ့်မယ်လို့လဲ ရှိုးသားစွာယုံကြည်ခဲ့ကြောင်း...

ဟူ၍ဖြစ်သည်။

ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနုက ဆက်လက်၍ အထက်ပါအကြောင်းသုံးကြောင်းကြောင့် ဖဆပလ ဌာနချုပ်ခေါင်းဆောင်များကိုဖိတ်ခေါ်ပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော် ဘာသာဖြစ်အောင် လုပ်ပေးလိုသောဆန္ဒကို တင်ပြခဲ့ကြောင်း၊ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက် ခေါင်းဆောင်များ၏ သဘောတူညီချက်ကိုရရှိသဖြင့် ၁၉၅၆ ခုနှစ် မေလ ၂၂ ရက် နေ့တွင် ကျင်းပသော ဆဋ္ဌသံဂါယနာ မဟာဓမ္မသတင်ကြီး ပြီးစီးအောင်မြင်သော အထိမ်းအမှတ်အောင်ပွဲနှင့်သာသနာ ၂၅၀၀ ပြည့် အထိမ်းအမှတ်အောင်ပွဲတို့အပြီး ကြုံရောက်လာကြသောသံဃာတော် ၂၅၀၀ နှင့် လူပုဂ္ဂိုလ်တို့အလယ်မှာ ဗုဒ္ဓ ဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာလုပ်ပေးပါမည်ဟု ဖဆပလဥက္ကဋ္ဌနှင့် ဝန်ကြီးချုပ် အဖြစ်နှင့် ပထမအကြိမ် လူသိရှင်ကြားလျှောက်ထားအစီရင်ခံခဲ့ကြောင်း လွှတ်တော် တွင် ရှင်းလင်းတင်ပြသည်။^၁

ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု ကပင် ဆက်လက်၍ ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာ လုပ်ပေးမည်ဟု ကတိပေးပြီးနောက်ပိုင်း ဖဆပလအဖွဲ့တွင် ခေါင်းဆောင်အချင်းချင်း ပဋိပက္ခဖြစ်မှုများ ပေါ်ပေါက်လာခြင်းကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာ ပြဋ္ဌာန်းရေးကိစ္စကို ဆက်လက်၍မဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ကြောင်း၊ ဖဆပလနှစ်ခြမ်းကွဲပြီး သန့်ရှင်းဖဆပလအဖြစ်နှင့် ၁၉၅၈ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၂ ရက်နေ့အထိ ကမ္ဘာ အေးတွင်ကျင်းပခဲ့သော ပြည်လုံးကျွတ်ညီလာခံကြီးတွင် သန့်ရှင်းသာ အာဏာပြန် ရလျှင် ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ဆောင်ရွက်ပေးပါမည်ဆိုသော ကတိကို ဆက်လက်အကောင်အထည်ဖော်မည်ဟု သန့်ရှင်းဖဆပလကိုယ်စား ဒုတိယ အကြိမ်မြောက် လူသိရှင်ကြားကတိပေးခဲ့ခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ ယခင်ဝန်ကြီးများအဖွဲ့၏ သဘောတူညီချက်အတိုင်း ယနေ့လွှတ်တော်ရှေ့မှာရောက်နေသည့် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ချက်ဥပဒေကြမ်းကို တင်သွင်းရခြင်းဖြစ်ကြောင်း အကျယ် တဝင့် ရှင်းလင်းသည်။^၂

၁။ တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၅ / ၃၊ စာ ၃၀၉-၃၁၀။

၂။ ယင်း

၃။ တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၅ / ၃၊ စာ ၃၁၁-၃၁၂။

ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု သည် နိုင်ငံတော်ဘာသာ ဥပဒေကြမ်းများကို လွှတ်တော်တွင် တင်သွင်းရင်း မိမိအဘယ်ကြောင့် နိုင်ငံတော်ဘာသာကို ပြဋ္ဌာန်းရကြောင်း ရှင်းလင်းပြရာ၌ မာက်စ်ဝါဒကိုဆန့်ကျင်သည့် စကားရပ်ကို ထည့်သွင်းတင်ပြခဲ့သည်။

ဦးနု က

ယခုအခါ ဘာသာကိုမြတ်နိုးသူတိုင်း အင်မတန်ကြီး ဦးစားပေးပြီး စဉ်းစားမဲ့ အချက်ကြီးတစ်ချက်ရှိပါကြောင်း၊ ဘာသာရေးဟာ ဘိန်းဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ အယူဝါဒကြီးဟာ ယခုအခါ တကမ္ဘာလုံးမှာ အင်မတန်ကြီးပြန့်နှံ့နေကြောင်း၊ ဒီဝါဒကြီးပြန့်နှံ့အောင်လုပ်ပေးနေတာ လူသမန်တွေမဟုတ်ပါဘူး၊ အစိုးရတွေဖြစ်ကြောင်း ဘာသာရေးဟာ ဘိန်းဖြစ်တယ်ဆိုတာကို သူတို့ရိုးရိုးတွင်းချဉ်ဆီကကို ယုံကြည်နေတဲ့ အစိုးရတွေဖြစ်ကြောင်း၊

... အစိုးရတွေကိုယ်တိုင်ကနေ တစ်ဘက်ကနေပြီး နည်းအမျိုးမျိုးနဲ့ ဖြန့်ချိပေးနေတဲ့ဘာသာရေးဟာ ဘိန်းဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ ဒီဝါဒဆိုးကြီးကို ဘာသာရေးလေးစားတဲ့ အရပ်သားရိုးရိုးတွေချည်းဘဲ၊ ခံတိုက်လို့ရနိုင်ပါ့မလား။ ဘာသာရေးကို ယုံကြည်လေးစားတဲ့ အစိုးရတွေကိုယ်တိုင်က ခေါင်းဆောင်ပြီး ခံတိုက်ဘို့ မလိုပေဘူးလား။

... ဘာသာဟာ ဘိန်းဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ဝါဒကို အစိုးရတွေ ကိုယ်တိုင်က ခေါင်းဆောင်ပြီး ဖြန့်ချိပေးနေတဲ့အတွက် ဒီဝါဒကို နိုင်နိုင်နင်းနင်း ခုခံတိုက်ဖျက်ချင်တယ်ဆိုရင် ဘာသာရေးကိုယုံကြည် ကိုင်းရှိုင်းတဲ့အစိုးရတွေဟာ ဘာသာရေးမှာ ခေါင်းဆောင်ရမယ်ဆိုတာ ရှင်းနေပါကြောင်း၊

ရှင်းလင်းမိန့်ကြားခဲ့သည်။

ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုက နိုင်ငံတော်ဘာသာဥပဒေကြမ်းများကို လွှတ်တော်တွင် တင်သွင်းပြီးနောက် အတိုက်အခံခေါင်းဆောင် သခင်သာခင် (မိုးကုတ်) က ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ (တတိယပြင်ဆင်ချက်) အက်ဥပဒေကြမ်းနှင့်ပတ်သက်၍ ဆွေးနွေးတင်ပြသည်။ သခင်သာခင်က ဆွေးနွေးတင်ပြရာတွင် လက်ရှိအခြေခံဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းချက်ပုဒ်မ ၂၁ (၁) အရ ဗုဒ္ဓဘာသာကို “ဂုဏ်ထူးဝိသေသနှင့် ပြည့်စုံသည့် ဘာသာကြီး” ဟူ၍ ဆိုထားသဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာကို လက်ရှိနိုင်ငံတော်က ထူးခြားသည့်

ဝိသေသနှင့် ချီးမြှင့်ထားပြီဖြစ်သည်မှာ ပေါ်လွင်ကြောင်း၊ သို့ဖြစ်၍ ဗုဒ္ဓသာသနာတော်၏ ထူးခြားသည့် ဂုဏ်ထူးဝိသေသကိုလည်း အသိအမှတ်ပြုသည့် အခြားဘာသာရေးဂိုဏ်းဂဏအားလုံးကလည်း ကျေနပ်လက်ခံသည့် ဤဥပဒေအရ၊ ဘာသာသာသနာရေးကိစ္စအဝဝကိုလည်း ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့သည့် သက်သေများလည်း အထင်အရှားရှိသဖြင့် လက်ရှိနိုင်ငံတော်က လက်ခံထားသည့် အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၂၁ (၁) (၂) အတိုင်း ပြည့်စုံလုံလောက်ပြီဟု ယုံကြည်ကြောင်း ပြောကြားသည်။ သခင်သာခင်ကပင် ဆက်လက်၍ နိုင်ငံရေးနှင့်ဘာသာရေးရောထွေးလျှင် ဘာသာရေးသည် နိုင်ငံရေးစွက်ဖက်မှုကြောင့် နိုင်ငံရေးသမားများ၏ ဩဇာခံအခြယ်အလှယ်ခံဘဝရောက်ပြီး ဘာသာသာသနာညစ်နွမ်းတတ်ကြောင်း၊ ထိုနည်းတူစွာပင် နိုင်ငံရေးတွင် ဘာသာရေးဝင်စွက်လျှင်လည်း လူမှုကိစ္စအဝဝဆောင်ရွက်ရာတွင် ခရီးမတွင်ဖြစ်ပြီး နိုင်ငံရေးလုပ်ငန်းစဉ်များနှောင့်နှေးကျဆုံးတတ်ကြောင်း၊ နိုင်ငံရေး ဘာသာရေး ရောထွေးခြင်းသည် နှစ်ဦးနှစ်ဝလုံးအတွက်အကျိုးမရှိကြောင်း၊ နိုင်ငံရေးနှင့် ဘာသာရေး လွန်ပွဲဖြစ်၍ တိုင်းပြည်ပျက်သည့်သာဓကများ ရှိကြောင်းတို့ကို အထောက်အထားများဖြင့် ဆွေးနွေးတင်ပြသည်။

သခင်သာခင်သည် တိုင်းရင်းသား စည်းလုံးညီညွတ်ရေးကို ထိခိုက်စေနိုင်သဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော် ဘာသာပြဋ္ဌာန်းရေးကို မလုပ်သင့်ကြောင်း အောက်ပါအတိုင်း လွှတ်တော်တွင် ဆွေးနွေးတင်ပြသွားသည်။

... ကျွန်တော်တို့မြန်မာနိုင်ငံဟာ တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်မှုကို အကြောင်းပြုပြီး၊ သည်လွတ်လပ်ရေးရခဲ့တယ်၊ သည်ပြည်ထောင်စုကြီးကို တည်ဆောက်နိုင်ခဲ့တယ်၊ သည်နေ့အထိ ကမ္ဘာပေါ်မှာ နိုင်ငံတကာနှင့် ယှဉ်နိုင်ခဲ့ပါတယ်။ တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်မှုသာ ပျက်ပြားသွားလျှင် လွတ်လပ်ရေးကြီး ဆုံးရှုံးမည်၊ ပြည်ထောင်စုကြီးပြိုကွဲမည်၊ ဘာသာ သာသနာတွေအားလုံး ညှိုးနွမ်းရပါမည်။ တာကြောင့် ကျွန်တော်တို့ ပြည်ထောင်စုကြီးဟာ တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်မှုဆိုတဲ့ အခြေခံ အုတ်မြစ်ပေါ်မှာ တည်ဆောက်ထားခြင်း ဖြစ်တဲ့အတွက် တိုင်းရင်းသား စည်းလုံးညီညွတ်မှုကိုတော့ ကျွန်တော်တို့တတွေအားလုံးဟာ ဘယ်လိုနည်းနှင့်မှ အထိပါးမခံထိုက်ပါဘူး။ တာပေမည့်၊ သည်နေ့အခြေအနေ ပြန်ကြည့်လျှင် တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးဟာ လွတ်လပ်

ရေးရပြီး သက်တမ်းတလျှောက်မှာ သည်နေ့ သည်အခါလောက် ရင်လေးစရာကောင်းတဲ့ အချိန်မရှိသေးဘူးလို့ ကျွန်တော်တို့ ရိုးရိုး သားသား မြင်ပါတယ်။ လွတ်လပ်ရေးရပြီး ၈ ကေ-အင်-ဒီ-အို သူပုန်တတယ်ဆိုတဲ့ အချိန်က၊ ကရင်အမျိုးသားအချို့နှင့် မြန်မာ အမျိုးသားအချို့တို့ စိတ်ဝမ်းကွဲကြရုံဘဲရှိတယ်။ ယခုဆိုအကြောင်း ကြောင်းတွေကြောင့် ကရင်-ဗမာတွေတွင်မကဘဲ ရှမ်း၊ ကချင် စတဲ့ တိုင်းရင်းသားတွေပါ တော်တော်ပြင်းထန်လာတဲ့အခြေရောက် လာပါပြီ။ တိုင်းရင်းသားညီအစ်ကိုတွေဟာ ယခုအခါမှာ တဦး နှင့်တဦး သံသယတွေဝင်ပြီး သုန်သုန်မှုန်မှုန်ဖြစ်နေကြပါပြီ။ တာဟာ ကောင်းတဲ့လက္ခဏာမဟုတ်ပါဘူး။

ပြည်မနိုင်ငံရေးအကွဲကို အကြောင်းပြုပြီး ပြည်နယ်တွေပါ တောက် လျှောက် ကွဲကြရတယ်။ နောက်တခါ ပြည်နယ်ပေးရေးကိစ္စတွေပေါ် လာပြန်တော့ ဆက်စပ်တဲ့နယ်မြေတွေမှာနေကြတဲ့ တိုင်းရင်းသား အချင်းချင်း စိတ်ဝမ်းကွဲကြရပြန်တယ်။ သည်အထဲမှာ ကျွန်တော်တို့ တတွေ လုပ်မှား ကိုင်မှားတွေ ချို့ယွင်းချက်တွေကရှိလာပြန်တော့ ပြည်မအပေါ်မှာ နာကြည်းစရာတွေဖြစ်လာပြီး ပြည်ထောင်စု မူသစ် တခုဆိုတာ ပေါ်လာခဲ့ရတယ်။ သည်လောက်အထိဖြစ်ပျက်လာကြ တာကိုထောက်လျှင် တိုင်းရင်းသားစည်းလုံး ညီညွတ် ရေး ဟာ ဘယ်လောက်အထိ ပျက်ပြားလာခဲ့တယ်ဆိုတာ အရှည်အဝေး စဉ်းစားစရာ မလိုတော့ပါဘူး။

အဲသည်လိုအခြေအနေမျိုးမှာ ယခု မြန်မာဗုဒ္ဓဘာသာလူများစုက ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာ ပြဋ္ဌာန်းမည်ဆိုတော့ အချို့ ကချင်အမျိုးသားတွေကလည်း မကျေနပ်၊ အချို့ချင်းအမျိုးသား တွေကလည်းမကျေနပ်၊ အခြားအစ္စလာမ်ဘာသာဝင်တွေ၊ ခရစ်ယာန် ဘာသာဝင်တွေ၊ ဟိန္ဒူဘာသာဝင်တွေ၊ နတ်ကိုးကွယ်တဲ့ ဘာသာဝင်တွေကလည်း မကျေနပ်ဖြစ်လာကြပါတယ်။ ကန့်ကွက် မှုတွေ၊ ဆန္ဒပြမှုတွေ၊ စိတ်ဝမ်းကွဲပြားမှုတွေဖြစ်လာပါတယ်။ ဘာသာရေးကွဲပြားမှုကနေပြီး လူမျိုးရေးမုန်းတီးမှုအသွင်ကို ကူးပြောင်းလာမှာ စိုးရိမ်ရပါတယ်...

တစ်ဆက်တည်းမှာပင် သခင်သာခင်က အကြောင်းကြောင်းများ ထောက်ထားပြီး လွှတ်တော်မှာ ရောက်ရှိနေသည့် ဥပဒေကြမ်းကို ပြန်လုပ်သိမ်းပေးရန်၊ သို့တည်းမဟုတ် အပြင်ဘက်မှ အခြားဘာသာဝင်များ အားလုံးကျေနပ်နှစ်သိမ့်မှု ရအောင် ဝန်ကြီးချုပ်က ဆက်လက်ကြိုးစားပြီးမှ ၁၉၆၄ ခုနှစ် ယခု ပါလီမန် သက်တမ်းမကုန်မီ ယခုထက်ကောင်းသည့် အခြေအနေရောက်မှ ပြန်တင်ရန်၊ သို့တည်းမဟုတ် အခြေခံဥပဒေ (တတိယပြင်ဆင်ချက်) နှင့် ၎င်းပြင်ဆင်ချက်အရ နောက်ထပ် ပေါ်ပေါက်လာမည့် ဥပဒေတို့ကို ပြည်မမှာသာ အကျိုးသက်ရောက်စေပြီး ပြည်နယ်များတွင် ၎င်းတို့သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်များ၏ ဆန္ဒအရသာ အကျိုးသက်ရောက်မှု ရှိစေရန် နည်းလမ်းများရှာဖွေရန် မေတ္တာရပ်ခံခဲ့သည်။

သခင်သာခင်က နိဂုံးချုပ်တင်ပြရာတွင် ၎င်းတို့ ဖဆပလအစိုးရဖြစ်လာသည့် အခါ ယခု အတည်ပြုမည့် ဗုဒ္ဓဘာသာ နိုင်ငံတော်ဘာသာဖြစ်ရေး အခြေခံ ဥပဒေ (တတိယပြင်ဆင်ချက်) အက်ဥပဒေကို ဖျက်သိမ်းရန် မရည်ရွယ်ကြောင်း ကတိပေးပြောကြားသည်။

ပြည်သူ့ လွှတ်တော်တွင်လည်းကောင်း၊ လူမျိုးစုလွှတ်တော်တွင် လည်းကောင်း အခြေခံဥပဒေ (တတိယပြင်ဆင်ချက်) ကို ထောက်ခံဆွေးနွေးကြသည့် အမတ်များကမူ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ၏ လှိုက်လှဲသောဆန္ဒအရ နိုင်ငံတော်ဘာသာပြု လုပ်ရေးကို ထောက်ခံရခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ နိုင်ငံတော်ဘာသာပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် အခြားဘာသာဝင်တို့၏ အခွင့်အရေးများကို ထိခိုက်စေမည်မဟုတ်ကြောင်း ပြောကြားကြသည်။

အခြေခံဥပဒေ (တတိယပြင်ဆင်ချက်) အက်ဥပဒေကို ပထမအစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီးတစ်ဦး ဖြစ်သူ ဦးရာရှစ်က ဦးဆောင်ကန့်ကွက်ခဲ့သည်။ ဦးရာရှစ်သည် ၁၉၅၉ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၂၀ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော ဖဆပလ (သန့်ရှင်း) ဦးစီးညီလာခံတွင် တင်သွင်းသော ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုသင့်သည်ဟူသောအဆိုကို ထိုစဉ်ကပင် ကန့်ကွက်ခဲ့သည်။ လွှတ်တော်တွင် ဦးရာရှစ်က ကန့်ကွက်ပြောဆိုရာ၌

...နိုင်ငံတော်ဘာသာ ပြဋ္ဌာန်းခြင်းအားဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာမည့် ဘေးအန္တရာယ်တွေဟာ ကြီးမားလှပါတယ်။ သည်လိုပြဋ္ဌာန်းခြင်းအားဖြင့် လက်တွေ့ ရရှိမည့် အကျိုးကျေးဇူးက တော့ နည်း ပါ တယ်။

ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာပြဋ္ဌာန်းခြင်းမပြုဘဲနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာတော်အတွက် သင့်တော်တဲ့ ဆောင်ရွက်ချက်များကို ပြုလုပ်နိုင်ပါတယ်။ နိုင်ငံတော်ဘာသာ သတ်မှတ်ခြင်းအားဖြင့် ဘာသာရေးပေါ်မှာ မူတည်ပြီး တောင်းဆိုချက်တွေ တစ်ဆင့်ပြီး တစ်ဆင့် တိုးတက်တောင်းဆိုလာမှာနှင့် မလိုလားအပ်တဲ့ အငြင်းပွားမှုများဖြစ်ပေါ်လာပြီး တိုင်းပြည်ရှိတိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှု ဆုတ်ယုတ်သွားစေမှာကို ကျွန်တော်စိုးရိမ်မိပါတယ်။ တာကြောင့် သည်ဥပဒေကြမ်းကို ကျွန်တော်ကန့်ကွက်ပါတယ်”

ဟူ၍ ပြောကြားခဲ့သည်။ ပထမအစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီးတစ်ဦးဖြစ်သူ ဦးဇာရဲလျန်ကလည်း

“...ကျွန်တော်ဟာ ခရစ်ယန်ဘာသာဝင်တယောက်ဖြစ်ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းဘို့မထောက်ခံကြောင်း ပြောသွားပါပြီ။ သို့သော်လည်း ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာ ပြဋ္ဌာန်းမည်ဆိုလျှင်၊ သွေးချောင်းစီးမည်၊ ဘာဖြစ်မည်၊ ညာဖြစ်မည်ဆိုပြီး ပြောမည်ဆိုလျှင်၊ သည်လူဟာ ဘယ်နည်းနှင့်မျှ ခရစ်ယန်အစစ်အမှန်မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။ သည်လိုဟောပြောချက် စိတ်ကူးပြုချက်တွေဟာဖြင့် ခရစ်ယန်ဘာသာတရားနှင့် လုံးဝဆန့်ကျင်နေတဲ့ အတွက်ကြောင့်ဖြစ်ပါတယ်။ တာကိုမဆိုထားနှင့် ဆန္ဒပြလှည့်လည်ကြွေးကြော်တာတောင် ခရစ်ယန်ဘာသာ ခေါင်းဆောင်များက မလိုလားအပ်တဲ့၊ မလုပ်ထိုက်တဲ့အပြုအမူဖြစ်ဟယ်လို့ အတိအလင်း ကြေညာခဲ့ပြီးဖြစ်ပါတယ်”

ဟု ကန့်ကွက်ဆွေးနွေးခဲ့သည်။

ဒူဝါဇော်လွန်း (ဗန်းမော်-အရှေ့ပိုင်း) ကလည်း နိုင်ငံတော်ဘာသာ ဥပဒေကြမ်းနှင့်ပတ်သက်၍ လွှတ်တော်တွင် ဆွေးနွေးတင်ပြရာ၌

“... သည်ဥပဒေကြမ်းကို လူနည်းစုတိုင်းရင်းသား ပေါင်းစုံနှင့် ကျေးကျေးလည်လည် ထပ်ကာတလဲလဲ ထပ်မံစဉ်းစားဘို့ လိုလိမ့်မည်လို့ထင်ပါတယ်။ ယခုလို လောလောဆယ်တင်သွင်းခြင်းဟာ ကျွန်တော်တို့ လူနည်းစုများကို ဂရုမစိုက်တဲ့သဘောကို သက်ဝင်သလိုလိုဖြစ်သွားတဲ့အတွက် များစွာဝမ်းနည်းမိပါတယ်။

၁ တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၅/၃၊ စာ ၃၅၈။

၂ တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၅/၃၊ စာ ၃၆၁။

တာကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာ သာသနာပြုဋ္ဌာန်းဘို့ ပြင်ဆင်ချက်အဆိုကို နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်တင်သွင်းတဲ့ကိစ္စဟာဖြင့် ကျွန်တော်တို့အနေနှင့် ယခုအချိန်အခါမှာဖြင့် လုပ်ဘို့လည်းမလို သေးဘူး၊ လုပ်ရန်လည်းမသင့်ဘူး လုပ်လိုက်လို့ရှိလျှင်လည်း တိုင်းပြည်မှာ၊ ကြိမ်မီးအုံးပြီး ဘေးအန္တရာယ်အမျိုးမျိုး၊ တယောက် နှင့်တယောက် အထင်အမြင်အမျိုးမျိုး၊ တစ်ယောက်နှင့်တစ်ယောက် ပဋိပက္ခအမျိုးမျိုး ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်တဲ့ ဥပဒေဖြစ်တဲ့အတွက် သည်ဥပဒေကို ကျွန်တော် လေးလေးနက်နက် ကန့်ကွက်ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

ဟူ၍ ပြောကြားသည်။ ဦးမန်တလင်း (မတူပီ) (ပါလီမန်အတွင်းဝန်) ကလည်း နိုင်ငံတော်ဘာသာဥပဒေကြမ်းကို ကန့်ကွက်ဆွေးနွေးရာတွင်

... ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ယခုပြဋ္ဌာန်းဘို့ သည် ပါလီမန်ကပြင်ဆင်နေပါပြီ။ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်လူများစုအနေနှင့် အခြား ဘာသာဝင် လူနည်းစုတွေအပေါ်မှာ မဲနှင့်အနိုင်ယူခြင်းအားဖြင့် သည်လိုကိစ္စမျိုးမှာ တရားတယ်၊ ဒီမိုကရေစီဝါဒနှင့် ကိုက်ညီတယ်လို့ ကျွန်တော်တို့မမြင်ပါဘူး၊ လူနည်းစုအပေါ်မှာ လူများစုက အနိုင် ကျင့်တယ်လို့ဘဲ ကျွန်တော်တို့တော့ ဝမ်းနည်းစွာယူဆပါတယ်။

... လူများတိုင်းသာ သည်လိုအနိုင်ယူစတမ်းဆိုလျှင် ကမ္ဘာမှာ ခရစ်ယန်ဘာသာဝင်နှင့် မူဆလင်ဘာသာဝင်တွေဟာ ဗုဒ္ဓ ဘာသာထက်များတာဘဲ၊ သည်လိုများတဲ့အတွက် ကမ္ဘာ့ ကုလသမဂ္ဂကနေပြီး ခရစ်ယန်ဘာသာ၊ သို့မဟုတ် မူဆလင် ဘာသာကို ကမ္ဘာ့ဘာသာအဖြစ်နှင့် အသိအမှတ်ပြုရမှာလား၊ ကျွန်တော်တို့၊ ချင်းဝိသေသတိုင်းမှာ ခရစ်ယန်ဘာသာဝင်တွေဟာ လူဦးရေ ၉၀ ရာခိုင်နှုန်း ရှိတယ်ဆိုပါတော့၊ သည်လိုရှိရုံနှင့် လူများရုံနှင့် ခရစ်ယန်ဘာသာကို ချင်းဝိသေသတိုင်းရဲ့ ဘာသာလို့ ပြဋ္ဌာန်းမည်ဆိုလျှင် သည်လွှတ်တော်ကြီးက ထောက်ခံပါမည်လား။

... သည် အထက်ပါ ကျွန်တော်အစီရင်ခံခဲ့တဲ့ အချက်တွေကို ထောက်ထားပြီး၊ လူနည်းစုများဖြစ်တဲ့ ကျွန်တော်တို့ခရစ်ယန် ဘာသာဝင်တွေဟာ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းရဲ့ကတိနှင့် ဒီမိုကရေစီ ဝါဒကို တိုင်တည်ပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ်

ပြဋ္ဌာန်းရန် တင်သွင်းတဲ့ ဥပဒေကြမ်းကို ပြင်းပြင်းထန်ထန် လေးလေးနက်နက် ကန့်ကွက်ရင်း နိဂုံးချုပ်ပါတယ်။

ဟူ၍ တင်ပြသွားသည်။

ဦးရီထန်း (ဟားခါး) အမတ်ကလည်း

... ကျွန်တော်တို့ လူနည်းစုများအဘို့၊ ပင်လုံပြည်ထောင်စု အမျိုးသားတို့၏ ညီလာခံကြီးတွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် တကွ ခေါင်းဆောင်ကြီးတို့က ကတိပြုခဲ့သော အချက်အလက်တို့မှာ ယခုတိုင် အကောင်အထည် မပေါ်ဘဲရှိနေသေးရာတွင်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာ ပြုလုပ်လိုက်ပါက အကြောင်းကြောင်းတို့ကြောင့် ထိုကတိပြုချက်တို့မှာ ရေပေါ်တွင် အရပ်ရေးသလိုဖြစ်၍ သွားမည်ကို အထူးသဖြင့် စိုးရိမ်မိပါသောကြောင့် နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် မည်သည့်ဘာသာကိုမျှ ပြဋ္ဌာန်းခြင်းကို လူနည်းစုတို့၏ အလိုဆန္ဒအရ၊ ကျွန်တော်လေးလေးနက်နက် ကန့်ကွက်ပါရစေ။

ဟူ၍ ဆွေးနွေးခဲ့သည်။ နိုင်ငံတော်ဘာသာ ဥပဒေကြမ်းကို ကန့်ကွက်ဆွေးနွေးသူများတွင် ဒုတိယလမ်းလီ (မြစ်ကြီးနား-မြောက်ပိုင်း) အမတ်လည်း ပါဝင်သည်။ ဒုတိယလမ်းလီက

... ဤဥပဒေပြင်ဆင်ချက် ပြဋ္ဌာန်းရေး ပြုလုပ်ရာမှာလည်း ဒီမိုကရေစီနည်းအတိုင်း မဟုတ်ဘူးလို့ထင်ပါတယ်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် (၁) စုံစမ်းရေးကော်မရှင်တွင် ကိုယ်နိုင်ရာအလိုတော်ကျ လူများကိုသာထည့်ခြင်း၊ (၂) ဘာသာရေး စုံစမ်းရေး ကော်မရှင်သည် များသောနေရာအရပ်ရပ်မှာ တကယ့်ဘာသာဂိုဏ်းဝင် လူကြီးများကို မစစ်ဆေးဘဲ၊ အချို့ဘာသာတု၊ ဘာသာယောင်များကိုသာ လိုက်လံစုံစမ်းကြောင်း တွေ့ရပါတယ်။ (၃) အနေနှင့်သည်လောက် တိုင်းပြည်မှာအရေးကြီးသောကိစ္စမှာ အစီရင်ခံစာကို တိုင်းပြည်သို့ ကြိုတင်မတင်ပြခြင်း၊ မနွေကဘဲ သည်အစီရင်ခံစာကို ရပါတယ်။ (၄) ပြင်ဆင်ချက်ဥပဒေကြမ်းကို တိုင်းပြည်သို့ ထုတ်ပြန်ပြီး ဝေဖန်ခွင့်အချိန်လုံလောက်စွာ ပေးခြင်းများမလုပ်ဘဲ ယခုလို လက်တလုံးကြားလှည့်ပြီး ပါလီမန်မှာ အလျင်စလိုတင်တယ်။

၁ တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၅/၃၊ စာ ၃၀၉။

၂ တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၅/၃၊ စာ ၃၉၁။

ပြီးတော့ ၎င်း ကို အတည်ပြု နိုင်အောင် နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ခြိမ်းခြောက်ပြီး အတည်ပြုစေကြောင်း ထင်ရှားနေပါတယ်။ ဥပမာ (၁) ဝန်ကြီးချုပ်က မွန်၊ ရခိုင်များကို နိုင်ငံတော်ဘာသာ မထောက်ခံလျှင် မွန်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်ပေးရန် ကတိကို ဖျက်ရလိမ့်မည် ဆိုခြင်း (၂) ပ-ထ-စ အမတ်များကို နိုင်ငံတော်ဘာသာ ကန့်ကွက်လျှင် ပါတီမှ ထုတ်ပစ်မည်ပြောခြင်း၊ . . . ယနေ့ပင် ကြည့်ပါ။ လွှတ်တော်ပတ်လည်မှာ လက်နက်ကိုင်ရဲတွေ အထပ်ထပ် နှင့် တင့်ကားတွေ၊ သံချပ်ကာကားတွေနဲ့ ဝိုင်းထားပြီးမှသာ အတည်ပြုယူရတယ်ဆိုတာ ဒီမိုကရေစီကျပါသလားလို့ ကျွန်တော် မေးလိုပါတယ်။ . . . လူမျိုးပေါင်းစုံ၊ ဘာသာပေါင်းစုံအချင်းချင်း ယုံကြည်ပူးပေါင်းထားတဲ့ ပြည်ထောင်စုကြီး၏ စိတ်ဓာတ်ကို ယခုလို တင်သွင်းတဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်း လိုက်တဲ့ ပြင်ဆင်ချက်ဥပဒေကြောင့် အချင်းချင်း ယုံကြည်မှုကို ပျက်ပြားစေပြီး စိတ်ဝမ်းကွဲစေရန် အကြောင်းရင်းတရပ် ဖြစ်နေ တယ်လို့ ထင်မြင်ပါတယ်။ ဤကဲ့သို့ ပြည်ထောင်စု စိတ်ဓာတ် ပျက်ပြားပြီး အချင်းချင်းစိတ်ဝမ်းကွဲသွားလျှင် နှစ်ပေါင်းများစွာ ကုလို့မရတဲ့ ကင်ဆာရောဂါကြီးဖြစ်သွားမှာ စိုးရိမ်ရပါတယ်။

ဟူ၍ဆွေးနွေးဝေဖန်သွားသည်။

ဩဂုတ်လ ၁၇ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော လွှတ်တော်အစည်းအဝေးတွင် လယ်ဝေးအမတ် သခင်ကြည်ရှိန် က ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံ ဥပဒေ (တတိယ ပြင်ဆင်ချက်) အက်ဥပဒေကြမ်းတွင် ပြင်ဆင်ချက်တစ်ရပ်တင်သွင်းခွင့်ပြုရန်အဆိုပြု ခဲ့သည်။

သခင်ကြည်ရှိန်၏ အဆိုပြုချက်မှာ

မြန်မာစာမူအပိုဒ် ၄ တွင် အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၄၃ (ခ) အဖြစ် ထည့်သွင်းရန် အပိုဒ်နောက်တွင် အောက်ပါကိုထည့်သွင်းရမည်။

“ဤပုဒ်မပါပြဋ္ဌာန်းချက်များသည် ပြည်ထောင်စု မြန်မာ နိုင်ငံအတွင်းရှိ အစိုးရအကျဉ်းထောင်များတွင် အချုပ်၊ သို့မဟုတ် အကျဉ်းခံနေရသော ဘုန်းတော်ကြီးများနှင့် လည်း သက်ဆိုင်သည်ဟု မှတ်ယူရမည်။”

အင်္ဂလိပ်စာမူအပိုဒ် ၄ တွင် အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၄၃ (ခ) အဖြစ် ထည့်သွင်းရမည် အပိုဒ် နောက်တွင် အောက်ပါကို ထည့်သွင်းရမည်။

“The Provisions of this Section shall be deemed to apply to monks who are under trial or who are undergoing sentences in the Prisons of the Union of Burma”^၁

ဟူ၍ဖြစ်သည်။ သခင်ကြည်ရှိန်၏ ပြင်ဆင်ချက်နှင့်ပတ်သက်၍ ဝန်ကြီးဒေါက်တာ ဦးမောင်က ပြန်လည်ရှင်းလင်းရာတွင်

...လယ်ဝေးအမတ်တင်သွင်းတဲ့ ပြင်ဆင်ချက်ဟာ စေတနာလွန်ကဲ လွန်းအားကြီးသွားတယ်လို့ ဥက္ကဋ္ဌကြီးမှတဆင့် တင်ပြလိုပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ မူလအခြေခံ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၃ (ခ) မှာ “နိုင်ငံတော် သည်၊ ဝိနည်းဒေသနာတော်နှင့် မဆန့်ကျင်စေရန် ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ တဝန်းလုံးတွင်၊ လူပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် ဆေးရုံနှင့်တမိုးတထရံတည်း မဟုတ်မူ၍၊ ဘုန်းတော်ကြီးများနှင့် အပ်စပ်သောသံဃာဆေးရုံများ ထားရှိစေရမည်။ ထိုဆေးရုံများ၌ ဘုန်းတော်ကြီးများအား ပြုစုကျွေး မွေးရာတွင်လည်း ဝိနည်းဒေသနာတော်နှင့် မဆန့်ကျင်စေဘဲ ပြုစု ကျွေးမွေးရမည်” လို့သတ်မှတ်ရန် ရည်ရွယ်ထားပါတယ်။ သည်တော့ မြန်မာနိုင်ငံတော် တဝန်းလုံးဆိုတာ ထောင် အတွင်းလည်းပါပါတယ်။...သည်ပြင်ဆင်ချက်ကို တင်သွင်းတာဟာဖြင့် မလိုလားအပ် ပါဘူး၊ ကျွန်တော်တို့ လက်မခံနိုင်ပါဘူး...^၂

ဟူ၍ပြောကြားသည်။ ဝန်ကြီးဒေါက်တာ ဦးမောင်၏ဖြေရှင်းချက်ကို သခင်ကြည်ရှိန် က လက်ခံပြီး ၎င်း၏ပြင်ဆင်ချက်အဆိုကို ပြန်လည်ရုပ်သိမ်းခဲ့သည်။

အခြေခံဥပဒေ (တတိယပြင်ဆင်ချက်) အက်ဥပဒေကြမ်းကို လွှတ်တော် အမတ်များ အချေအတင်ဆွေးနွေးကြပြီးနောက် လွှတ်တော်နှစ်ရပ်စလုံးကထောက်ခံ မဲအများစုဖြင့် အတည်ပြုခဲ့ကြသည်။ ဩဂုတ်လ ၂၆ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော လွှတ်တော်နှစ်ရပ်၏ တွဲဖက်ညီလာခံအစည်းအဝေးမှ အခြေခံဥပဒေ (တတိယပြင် ဆင်ချက်) အက်ဥပဒေကြမ်းကိုထောက်ခံမဲ ၃၂၄ မဲ၊ ကန့်ကွက်မဲ ၂၀ မဲဖြင့် အတည် ပြုသည်။ ထိုသို့အတည်ပြုပြီးလျှင်ပြီးချင်း ထိုနေ့မွန်းလွဲ ၁ နာရီအချိန်၌ နိုင်ငံတော်

၁ တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၅/၃၊ စာ ၄၇၅။

၂ တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၅/၃၊ စာ ၄၇၈။

သမ္မတကြီးက ထိုလွှတ်တော်နှစ်ရပ်မှ အတည်ပြုပြီး ဖြစ်သော ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ (တတိယပြင်ဆင်ချက်) အက်ဥပဒေကို သမ္မတအိမ်တော်၌ အခမ်း အနားနှင့် လက်မှတ်ရေးထိုးသည်။

၁၉၆၁ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၁၅ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော ပြည်သူ့ လွှတ်တော်ညီလာခံတွင် ဝန်ကြီး ဦးဘစောက ၁၉၆၁ ခုနှစ် နိုင်ငံတော် ဘာသာ သာသနာချီးမြှောက်ထောက်ပံ့ရေး ဥပဒေကြမ်းကို တင်သွင်းသည်။ ဝန်ကြီး ဦးဘစောက ဤဥပဒေကြမ်းကို တင်သွင်းရခြင်း အကြောင်းမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာ၊ သာသနာတော်ကို နိုင်ငံတော်ဘာသာ သာသနာတော်အဖြစ် ပြဋ္ဌာန်း သတ်မှတ် ပေးပြီးသည့်နောက် ဗုဒ္ဓဘာသာ၊ သာသနာတော်ကို နိုင်ငံတော်အစိုးရက မည်သို့ ချီးမြှောက်ထောက်ပံ့ရမည်ဆိုသည့် ဥပဒေတစ်ရပ် ပြဋ္ဌာန်းဖို့ လိုအပ်လာသဖြင့် တင်သွင်းရခြင်းဖြစ်ကြောင်း လွှတ်တော်သို့ ရှင်းပြသည်။ ဝန်ကြီး ဦးဘစော၏ အဆိုကို ဝန်ကြီး သခင်တင်မောင်က ထောက်ခံသည်။ ထို့နောက် ဥပဒေကြမ်းကို လွှတ်တော်အမတ်များ ဆွေးနွေးကြပြီးနောက် လွှတ်တော်က အတည်ပြုခဲ့သည်။

အခြေခံဥပဒေ (တတိယပြင်ဆင်ချက်) အက်ဥပဒေကြမ်းကို တင်သွင်းသည့် အချိန်မှ ဥပဒေဖြစ်လာသည့် အချိန်ကာလအတွင်း အစိုးရခေါင်းဆောင်ကြီးများ သည် ကုသိုလ်ကောင်းမှုများကို ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။ သမ္မတကြီးဦးဝင်းမောင်ကိုယ်တိုင် သီလဆောက်တည်ခြင်း၊ သက်သတ်လွတ်စားခြင်း၊ သံဃာများအား ဆွမ်းကပ် လှူခြင်းများကို ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ဩဂုတ်လ ၂၅ ရက်နေ့တွင် ဦးနုသည် နိုင်ငံတော် ဘာသာ အောင်မြင်ခြင်း အထိမ်းအမှတ်အဖြစ် တိရစ္ဆာန်ကောင်ရေ ၅၄၀ ကို ဘေးမဲ့လွှတ်သည်။ အကျဉ်းသား ၉၈ ဦးကို သေဒဏ်မှကျွန်းဒဏ်သို့ ပြောင်းလဲ ပေးပြီး အခြား အကျဉ်းသားများကို လျှော့ရက်ပေးခဲ့သည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းနိုင်ခြင်းကို အစိုးရ ခေါင်းဆောင်ပိုင်းမှ ကြီးမားသော အောင်မြင်မှုကြီးအဖြစ် ဂုဏ်ယူခဲ့ကြသည်။ ၁၄ ကြိမ်မြောက် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေး အခမ်းအနားတွင် သမ္မတကြီး ဦးဝင်းမောင်က “လွန်ခဲ့သော နှစ်အတွင်း စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုကဏ္ဍ အသီးသီးတွင် အထူးခြားဆုံးသော ဆောင်ရွက်ချက်မှာ

၁ မိုးကြိုးသတင်းစာ၊ ၂၇ ဩဂုတ် ၁၉၆၁။

၂ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် (ပါဏိဗန်) တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ပဉ္စမညီလာခံ မှတ်တမ်းစာတွဲ ၅၊ အစည်းအဝေးအမှတ်၂၄၊ ရန်ကုန်၊ အစိုးရပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၆၁၊ စာ ၃။

၃ The Guardian, 26 August 1961.

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအတွင်း မှီတင်းနေထိုင်ကြသော လူများစု ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ လိုလားတောင့်တကြသည့် ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းနိုင်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်”ဟု မိန့်ကြားခဲ့သည်။^၁ ဤသို့ဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မဟုတ်သည့် အခြားဘာသာဝင် လူနည်းစုတို့ ဆန့်ကျင်သည့်အကြားမှ ပထမ အစိုးရသည် ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။

အခြေခံဥပဒေ (စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက်) အက်ဥပဒေကြမ်း

အခြေခံဥပဒေ (တတိယပြင်ဆင်ချက်) အက်ဥပဒေနှင့် နိုင်ငံတော်ဘာသာချီးမြှောက်ရေးဥပဒေတို့ကို အောင်မြင်စွာ ပြဋ္ဌာန်းလိုက်ခြင်းအားဖြင့် နိုင်ငံတော်ဘာသာကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ အငြင်းပွားမှုများ အပြီးသတ်သွားပြီဟု ထင်မှတ်စရာရှိသည်။ သို့ရာတွင် စင်စစ် ထိုကဲ့သို့ မဟုတ်ချေ။ ပထမ အစိုးရသည် ဘာသာရေးလူနည်းစုတို့၏ ယုံကြည်မှုရရှိအောင် ၎င်းတို့အား အကာအကွယ်ပေးသည့် အခြေခံဥပဒေ (စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက်) အက်ဥပဒေ^၂ တင်သွင်းရန် ကြိုးပမ်းရာမှ ပထမ အစိုးရနှင့် သံဃာတို့ထိပ်တိုက် ရင်ဆိုင်ရပြန်သည်။ ပထမအစိုးရက တင်သွင်းမည့် အခြေခံဥပဒေ (စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက်) အက်ဥပဒေကို သံဃာတော်များက ပြင်းထန်စွာ ဆန့်ကျင်ခဲ့ကြသည်။

ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုအား ခရစ်ယာန်ခေါင်းဆောင်အချို့က အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၂၀ တွင် မိမိတို့ယုံကြည်ရာ ဘာသာကိုလွတ်လပ်စွာ ယူဆနိုင်ခွင့်၊ လွတ်လပ်စွာ ကိုးကွယ်နိုင်ခွင့်များကို ဖော်ပြထားသည်ကိုသာ တွေ့ရကြောင်း၊ လွတ်လပ်စွာ ဟောပြောနိုင်ခွင့် ဖော်ပြထားသည်ကို မတွေ့ရကြောင်း၊ သို့ဖြစ်၍ လွတ်လပ်စွာ ဟောပြောနိုင်ခွင့်ကိုလည်း အခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၀ တွင် ထည့်သွင်းပေးရန် တောင်းဆိုကြသည်။^၃

အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၁၇ (က) တွင် “မိမိတို့၏ယုံကြည်ချက်၊ ထင်မြင်ချက်တို့ကိုနိုင်ငံသားများသည် လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော် ပြောဆိုနိုင်ရမည်”ဟူ၍ အတိအလင်းဖော်ပြထားရာ ၎င်းပုဒ်မနှင့်ပင် လုံလောက်နေပြီ ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ခရစ်ယာန်ခေါင်းဆောင်များက လေးလေးနက်နက်တောင်းဆိုသဖြင့် ၎င်းတို့၏ အလိုကိုလိုက်လျောသည့်အနေနှင့် အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၂၀ တွင် လွတ်လပ်စွာ ဟောပြောခွင့်ကို ထည့်ပေးပါမည်ဟု ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုက ကတိပြုလိုက်သည်။ ဤကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ဩဂုတ်လတွင် အခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ချက်ကို တင်သွင်းမည်

၁ Burma Weekly Bulletin, Vol. 10, No. 37, 11 January 1962. p.314.

၂ အခြေခံဥပဒေ (စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက်) အက်ဥပဒေအပြည့်အစုံကို နောက်ဆက်တွဲ (၄) တွင် ကြည့်ပါ။

၃ Nu, Saturday's Son, p. 205.

ဟူ၍လည်း ဝန်ကြီးချုပ်က ကြေညာသည်။ ဤသို့ဖြင့် ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ (စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက်) အက်ဥပဒေဟူ၍ ထွက်ပေါ်လာပြန်သည်။ ယင်းအက်ဥပဒေအရ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၂၀ တွင် “လွှတ်လပ်စွာ ယူဆနိုင်သော အခွင့်အရေး၊ လွတ်လပ်စွာ ကိုးကွယ်ဆောက်တည်နိုင်သော အခွင့်အရေး” ဆိုသည့် စကားရပ်အစား “လွတ်လပ်စွာ ယူဆနိုင်သော အခွင့်အရေး၊ လွတ်လပ်စွာ ကိုးကွယ် တည်ဆောက်နိုင်သော အခွင့်အရေး၊ လွတ်လပ်စွာ သင်ကြားနိုင်သော အခွင့်အရေး” ဆိုသည့် စကားရပ်ကို ထည့်သွင်းရမည်ဖြစ်သည်။

ထို့အပြင် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၂၁၊ ပုဒ်မခွဲ ၅ နောက်တွင် ပုဒ်မခွဲ ၆ ကို ဖြည့်စွက်မည်ဖြစ်သည်။ ပုဒ်မခွဲ ၆ တွင်

ဘာသာသာသနာတို့ကို ရေးသားခြင်းအားဖြင့်သော်၎င်း၊ မြွက်ဆိုခြင်းအားဖြင့်သော်၎င်း၊ အခြားနည်းအားဖြင့်သော်၎င်း၊ စော်ကားမှု မဟုတ်မမှန်စွပ်စွဲမှုစသော ဘေးအန္တရာယ်ခပ်သိမ်းမှ အစိုးရသည် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရမည်။

ဟူ၍ပါရှိသည်။ စင်စစ် ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့်အခြားဘာသာများအား ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းကို အခြေခံဥပဒေတွင် ထည့်သွင်းရန်မလိုပေ။ ရာဇသတ်ကြီး ဥပဒေပုဒ်မ ၂၉၅ နှင့် ၂၉၈ တို့တွင် ဘာသာရေးကိုထိပါးပုတ်ခတ်ခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် အမှုကိစ္စများနှင့် အပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခြင်းတို့ကို လုံလောက်စွာ စီမံထားပြီး ဖြစ်သည်။

အခြေခံဥပဒေ (စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက်) အက်ဥပဒေနှင့်ပတ်သက်၍ ပြည်ထောင်စုပါတီကိုထောက်ခံသည့် ဗမာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ပြည်ထောင်စုသံဃာ့အဖွဲ့ချုပ်က ဦးဆောင်ကန့်ကွက်သည်။ ဗမာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာပြည်ထောင်စုသံဃာ့အဖွဲ့ချုပ်က ဘာသာတိုင်းအား လွတ်လပ်စွာ ကိုးကွယ်ယုံကြည်ခွင့်စသည့် အခွင့်အရေးများကို အခြေခံဥပဒေတွင် ခိုင်လုံစွာ ပြဋ္ဌာန်းပေးထားသဖြင့် ထပ်မံ ပြဋ္ဌာန်းရန်မလိုအပ်ဟု ယုံကြည်ခြင်း၊ စတုတ္ထ ပြင်ဆင်ချက်အက်ဥပဒေကို ဖြည့်စွက်ခြင်းဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဘာသာအားလုံးအား နိုင်ငံတော် ဘာသာ ပြဋ္ဌာန်းသကဲ့သို့ ဖြစ်သွားခြင်း၊ စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက် အက်ဥပဒေကို တင်သွင်းခြင်းအားဖြင့် တင်သွင်းပြီးခဲ့သော တတိယပြင်ဆင်ချက်အက်ဥပဒေ (နိုင်ငံတော်ဘာသာ) သည် အဓိပ္ပာယ်မရှိသကဲ့သို့ ဖြစ်သွားခြင်း၊ စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက်အက်ဥပဒေကို အလျင်စလိုတင်သွင်းခြင်းဖြင့် ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု ၏ တစ်ဦးတည်းသဘောဆန္ဒအရ ပြုလုပ်သကဲ့သို့ ဖြစ်သွားမည်ဟု ယုံကြည်ခြင်း၊ စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက်အက်ဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းလိုပါက တတိယ ပြင်ဆင်

၁ အခြေခံဥပဒေ (စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက်) အက်ဥပဒေ။

၂ ယင်း

ချက် အက်ဥပဒေကဲ့သို့ပင် စုံစမ်းရေးကော်မရှင်ဖွဲ့၍ စုံစမ်းပြီးမှ ပြည်သူတို့သဘောဆန္ဒအရ ဆောင်ရွက်သင့်သည်ဟု ယုံကြည်ခြင်းတို့ကြောင့် အဆိုပါ စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက် အက်ဥပဒေကို ကျင်းပဆဲလွှတ်တော်တွင် မတင်သွင်းရန် ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုအား မေတ္တာရပ်ခံတားမြစ်ခဲ့သည်။^၁

စက်တင်ဘာလ ၁၄ ရက်နေ့တွင် ဗမာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ပြည်ထောင်စုသံဃာ့အဖွဲ့ချုပ်မှ ကိုယ်စားလှယ်သံဃာတော် ၁၄ ပါး သည် တရားရေးဝန်ကြီးဒေါက်တာ ဦးမောင်၊ ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဗိုလ်မှူးအောင်တို့နှင့် တွေ့ဆုံ၍ စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက်အက်ဥပဒေကို ပါလီမန်တွင်မတင်သွင်းဖို့ အစိုးရကိုဖျောင်းဖျပေးရန် မေတ္တာရပ်ခံသည်။^၂ သို့ရာတွင် အောင်မြင်ခြင်းမရှိချေ။ နှစ်ရက်ခန့်အကြာတွင် ဗမာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ပြည်ထောင်စုသံဃာ့အဖွဲ့ချုပ်က ကြေညာချက်တစ်စောင်ကို ထပ်မံထုတ်ပြန်၍ စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက်အက်ဥပဒေကို ရွတ်ချခဲ့သည်။ ထို့ကြေညာချက်တွင် စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက်အက်ဥပဒေ ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာ ပြဋ္ဌာန်းခြင်းသည် အဓိပ္ပာယ်မရှိဖြစ်သွားကြောင်း ဝေဖန်ခဲ့သည်။ ထို့အပြင် ထို့ကြေညာချက်မှပင် ပြည်ထောင်စုပါတီဝင်အမတ်များအား ပါတီစည်းမျဉ်းကို အလေးမထားဘဲ ဥပဒေကြမ်းကို မဲမပေးကြရန် တိုက်တွန်းထားသည်။^၃

သံဃာ့တပ်ဦးအဖွဲ့ကလည်း စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက်အက်ဥပဒေသည် နတ်မိစ္ဆာစိုကို အကာအကွယ်ပေးခြင်း၊ ဖြည့်စွက်အခွင့်အရေးပေးခြင်းများအတွက် ပါလီမန်မှ တင်သွင်းအတည်ပြုမည်ကို လေးလေးနက်နက် ကန့်ကွက်ကြောင်း ကြေညာချက်ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။^၄ စက်တင်ဘာလ ၁၇ ရက်နေ့တွင် စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက် တိုက်ဖျက်ရေး သံဃာ့ကော်မတီမှ ကြီးမှူးကျင်းပသည့် အစည်းအဝေးကို ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကြီးတွင် ကျင်းပရာ သံဃာအပါး ၁၀၀ နှင့် လူပုဂ္ဂိုလ် ၆၀၀ ခန့်တက်ရောက်ကြသည်။ ထိုအစည်းအဝေးမှ စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက်အက်ဥပဒေကို ရွတ်ချကြောင်း၊ လူထုဆန္ဒသဘောထား ခံယူပြီးချိန်အထိ စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက် အက်ဥပဒေကိုဆိုင်းငံ့ထားရန်၊ အကယ်၍ မလိုက်နာဘဲလုပ်ဆောင်ခဲ့သော် အဆက်မပြတ်တိုက်ပွဲဝင်ရန် ဆုံးဖြတ်ကြသည်။^၅ ထို့နောက် သံဃာတော် အပါး ၁၀၀ သည် ဝင်ဒါမီယာရှိ ဝန်ကြီးချုပ်နေအိမ်သို့ ကြွရောက်ကြသည်။ ဝန်ကြီးချုပ်နှင့်တွေ့ဆုံရာတွင် သံဃာ့

၁ စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက်အရေးတော်ပုံစာတမ်း၊ ရန်ကုန်၊ သီဟဗာဟု၊ ၁၉၆၁၊ စာ ၄။
နေောင်ကိုးကားလျှင် စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက်အရေးတော်ပုံ ဟု ညွှန်းမည်။

၂ စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက်အရေးတော်ပုံ၊ စာ ၈-၁၀။

၃ *The Guardian*, 17 September 1961.

၄ ထူးနေစဉ်သတင်းစာ၊ ၁၄ စက်တင်ဘာ ၁၉၆၁။

၅ *The Guardian*, 18 September 1961.

ကိုယ်စားလှယ်များက စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက်အက်ဥပဒေသည် လွန်စွာအရေးကြီးသဖြင့် ရပ်ဆိုင်းထားပါရန် ဝန်ကြီးချုပ်အား တင်ပြကြသည်။ ဝန်ကြီးချုပ်က မရပ်ဆိုင်းနိုင်ကြောင်း၊ တင်သွင်းရမည်သာဖြစ်ကြောင်း နိုင်ငံကြီး ချောက်ထဲမကျရောက်အောင် စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက် အက်ဥပဒေကို တင်သွင်းရမည်သာဖြစ်ကြောင်း ပြောဆိုသည်။^၁

စက်တင်ဘာလ ၁၇ ရက်နေ့ညတွင် ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုက စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက် အက်ဥပဒေတင်သွင်းရခြင်း အကြောင်းရင်းများကို ပြည်လူသူထုအား အသံလွှင့်ပြောကြားသည်။ ဤသို့ အသံလွှင့်ပြောကြားရာတွင် ဦးနုက ပြည်တွင်းရေးအခြေအနေသည် ၁၉၄၈-၁၉၅၀ ကာလမှာကဲ့သို့ပင် ဆိုးရွားလှကြောင်း၊ သို့ဖြစ်၍ သွေးထွက်သံယိုမှုမဖြစ်ပွားရေး၊ ပြည်တွင်းပဋိပက္ခမဖြစ်ရေး၊ ပြည်ထောင်စုကြီးမပြိုကွဲရေးနှင့် လွတ်လပ်ရေးမဆုံးရှုံးရေးအတွက် စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက် အက်ဥပဒေကို တင်သွင်းရခြင်းဖြစ်ကြောင်း ရှင်းပြသည်။^၂

စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက် အက်ဥပဒေကို လွှတ်တော်တွင်တင်သွင်းမည့် စက်တင်ဘာလ ၁၈ ရက်နေ့နံနက်တွင် အတွင်းဝန်ရုံး၌အဓိကရုဏ်း နှိမ်နင်းရေးကားများနှင့် ရဲများက လုံခြုံရေးအတွက် အသင့်နေရာယူထားကြသည်။ သို့ရာတွင် အကြမ်းဖက်မှုတစ်စုံတစ်ရာဖြစ်ပွားခြင်း မရှိပေ။ ၁၉၆၁ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၁၈ ရက်နေ့တွင် ဝန်ကြီးဒေါက်တာ ဦးမောင်က အင်္ဂလိပ်မြန်မာနှစ်ဘာသာဖြင့် ရေးသားထားသည့် ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ (စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက်) ဥပဒေကြမ်းကို ဆွေးနွေးရန် အဆိုတင်သွင်းသည်။ ဝန်ကြီးဒေါက်တာ ဦးမောင်က ၎င်းဥပဒေကြမ်းကို တင်သွင်းရခြင်း အကြောင်းရင်းများကို လွှတ်တော်သို့ ရှင်းလင်းတင်ပြရာတွင်

... တိုင်းရင်းသားစစ်စစ်မှန်မှန် ဖြစ်တဲ့ မြန်မာလူမျိုး၊ ချင်း၊ ကချင်၊ ကယား အစရှိသည့်လူမျိုးများ မြန်မာမွစ္စလင်လူမျိုး၊ မြန်မာမွစ္စလင်ဆိုတာ မြန်မာပါဘဲ၊ အဲသည်လူမျိုးနှင့် မြန်မာခရစ်ယာန်များ၊ အဲသည်လူတွေအတွက် စာရေးဆွဲဖြင့်ကာကွယ်သည့်တာဝန်ရှိပါတယ်။ ရှိတော့ကာ သည်နေရာမှာ စဉ်းစားစရာတခုရှိပါတယ်။ မူလဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၂၀ မှာ လွတ်လပ်စွာ ကိုးကွယ်နိုင်ခွင့်၊ လွတ်လပ်စွာယုံကြည်ပိုင်ခွင့်ဆိုတာ ရှိပါတယ်။ အဲသည်တော့ နောက်နောင်အခါမှာ သည်စကားလုံးကို ထပ်တိုးပြီး လွတ်လပ်စွာကိုးကွယ်ပိုင်ခွင့်၊ လွတ်လပ်စွာယုံကြည်ပိုင်

၁ သမာဓိသတင်းစာ၊ ၁၈ စက်တင်ဘာ ၁၉၆၁။

၂ မိုးကြိုးသတင်းစာ၊ ၁၈ စက်တင်ဘာ ၁၉၆၁။

ခွင့်ဆိုတာ လူတိုင်းချင်း တိုင်းချင်းအနေနှင့် ယုံကြည်ပိုင်ခွင့်ရှိတယ်။ ကိုးကွယ်ပိုင်ခွင့်ရှိတယ် သည်လို သိပါတယ်။ မိမိတို့ကွယ်လွန်တဲ့အခါ မှာ အဆက်အနွယ်မရှိတော့ဘူးလို့ ဖြစ်စရာရှိတဲ့အတွက် အခြား ဘာသာဝင်များကို စိုးရိမ်မကင်းစရာရှိပါတယ်။ တာကဘာဖြစ်လို့ သည်လိုဖြစ်လာသလဲဆိုတော့ ဥက္ကဋ္ဌကြီးခင်ဗျား၊ ယခုအချို့သော ကွန်မြူနစ်နိုင်ငံများမှာ မိမိတို့ယုံကြည်တဲ့ဘာသာကို လွတ်လပ်စွာ ကိုးကွယ်ပိုင်ခွင့်ပေးတယ်လို့ဆိုတယ် လွတ်လပ်စွာကိုးကွယ်ပိုင်ခွင့် ပေးတယ်လို့ဆိုတာက အစက ဗုဒ္ဓဘာသာမှာ မိမိတို့အသက်ထက် ဆုံး ဗုဒ္ဓဘာသာတွေအနေနှင့် ရဟန်းတော်များဆိုလျှင် ရဟန်း တော်များအနေနှင့် နေနိုင်ကြပါတယ်။ သို့သော်လည်း နောက်ထပ် ရဟန်းတော်များမ ဝင် ရဘူး၊ ဗုဒ္ဓဘာသာနောက်ထပ်ကြီးမပွား ရဘူး၊ ရဟန်းတော်များကုန်သွားလို့ရှိလျှင်၊ ကွယ်လွန်သွားလျှင် သည်ကျောင်းဟာ ပြည်သူပိုင်လုပ်ပြီး ပြတိုက်တင်ထားဘို့ အဲသည် လိုနှင့် တဖြည်းဖြည်းအမြစ်ပြတ်သွားတဲ့ဟာတွေ တွေ့ရသော နိုင်ငံခြားဘာသာဝင်များ၊ အခြားဘာသာဝင်များအနေနှင့် တာလောက်ထားလျှင်၊ တို့မှာ အကာအကွယ် အလုံအလောက် မရှိဘူးဆိုလျှင် စိုးရိမ်မကင်း ဖြစ်မည်ဆိုလျှင် ဖြစ်နိုင်တယ်ဆိုတာ အစိုးရအနေနှင့် မြင်ပါတယ်။ မြင်ခြင်းကြောင့် သင်ကြားနိုင်ခွင့်ဆို တာက ကျွန်တော်တို့ ထည့်ပေးဘို့ အဲသည်လို သင်ကြားနိုင်ခွင့် ထည့်ပေး ထည့်ပေးတဲ့အခါမှာ ကျွန်တော်တို့ လေ့လာပါတယ်။ အခြားသော နိုင်ငံများမှာ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေကို ကျွန်တော်တို့ နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ပါတယ်။ နှိုင်းချိန်ကြည့်တော့ အိန္ဒိယ နိုင်ငံဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေမှာဆိုလျှင် သည်လိုသင်ကြား ပိုင်ခွင့်ကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာအားဖြင့် teach ဆိုတဲ့ဟာမျိုးတောင် ကျွန်တော်တို့မဟုတ်ပါဘူး၊ သူတို့မှာ propagate ဆိုပြီးသည်လို အခွင့်အရေးပေးထားတယ်။ ပို့ပြီးကျယ်ကျယ်ဝန်းဝန်း အခွင့်အ ရေးပေးထားတယ်။ ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံမှာ teach ကျေနပ်ပါပြီလို့ အခြားဘာသာဝင်များက ဆိုခြင်းကြောင့် ကျွန်တော်တို့က သည်နေ ရာမှာ သဘောတူပြီး teach ဆိုတဲ့ သင်ကြားပိုင်ခွင့်စကား ထည့် ပါတယ်...

၁ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် (ပါလီမန်) တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော် ညီလာခံမှတ်တမ်း၊ စာတွဲ ၅၊ အစည်းအဝေးအမှတ် ၂၅၊ ရန်ကုန်၊ အစိုးရပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၆၁၊ စာ ၄-၅။ နောင်ကိုးကားလျှင် တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၅/၂၅ ဟု ညွှန်းမည်။

ဟူ၍ ပြောကြားခဲ့သည်။ ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု သည် တရားရေးဝန်ကြီး ဒေါက်တာ ဦးမောင် တင်သွင်းသည့်အဆိုကို ထောက်ခံဆွေးနွေးသည်။ ထိုနောက် ဝန်ကြီး ဦးရာရှစ်က ပြင်ဆင်ချက်တစ်ခုကို တင်သွင်းသည်။ ဦးရာရှစ်တင်သွင်းသည့် ပြင်ဆင်ချက်မှာ လွှတ်တော်မှာ အတည်ပြုသည့် ပြင်ဆင်ချက်ဥပဒေကြမ်း အပိုဒ် ၂ ကို၊ အပိုဒ် ၂ (၁) အဖြစ် ပြန်လည်အမှတ်စဉ်ပြီး အောက်ပါအပိုဒ် ၂ (၂) အဖြစ် ထည့်သွင်းရမည် ဖြစ်သည်။ “၂ (၂) အောက်ပါကို ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၂၀ ခြင်းချက်အဖြစ် ထည့်သွင်းရန် ဖြစ်သည်။” ခြင်းချက်...သို့ရာတွင် မိဘ၊ သို့မဟုတ် အုပ်ထိန်းသူတို့၏ စာဖြင့် ရေးသားထားသော ကြိုတင်သဘောတူညီချက်ကို မရရှိဘဲ၊ ကျောင်းများတွင် မည်သည့်အသက်မပြည့်သေးသူကိုမျှ၊ ၎င်းမိဘကိုးကွယ်သည့်ဘာသာ မဟုတ်သည့် မည်သည့်ဘာသာကိုမျှ သင်ကြားခြင်းမပြုရ။”

ဝန်ကြီးဦးရာရှစ်က အထက်ပါပြင်ဆင်ချက် တင်သွင်းရခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ လွှတ်တော်၌ ပြောကြားရာတွင်

...အခုလွှတ်တော်မှာ တင်သွင်းထားတဲ့ ဥပဒေကြမ်းနှင့်ပတ်သက်ပြီး ဘာသာတရားကို လွတ်လပ်စွာ သင်ကြားနိုင်ခွင့် ပေးထားခြင်းဟာ အချို့ဘာသာဝင်များအဘို့၊ မိမိတို့ရဲ့ဘာသာတရားများကို အခြားဘာသာဝင် ကလေးသူငယ်များအား သင်ကြားနိုင်တယ်လို့ ပြောဆိုလာမှာကို၊ သံသယရှိကြောင်း ပြောကြပါတယ်။ သည်ဥပဒေကြမ်းရဲ့ ရည်ရွယ်ချက်က သည်လိုမဟုတ်ပါဘူး။ ဥက္ကဋ္ဌကြီး ခင်ဗျား၊ ကျွန်တော်နားလည်သဘောပေါက်တဲ့အတိုင်းဆိုလျှင် သည်ဥပဒေကြမ်းရဲ့ ရည်ရွယ်ချက်ကတော့၊ ဘာသာအမျိုးမျိုးကိုးကွယ်ကြသူအားလုံးဟာ မိမိတို့ရဲ့ ကလေးသူငယ်များအား မိမိတို့ရဲ့ ဘာသာတရားများကို လွတ်လပ်စွာ သင်ကြားနိုင်ဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ...သည်ကိစ္စနှင့် ပတ်သက်ပြီး လူတွေအနေနှင့် သံသယရှိမှုများ၊ စိုးရိမ်မှုများ ပပျောက်စေရန် ဆောင်ရွက်ဖို့ လိုပါတယ်။ အဲသည်ရည်ရွယ်ချက်နှင့် ကျွန်တော်ဟာ သည်ပြင်ဆင်ချက်ကို ကျွန်တော်အနေနှင့် တင်သွင်းနေရခြင်း ဖြစ်ပါတယ်...”

ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ ထိုနောက် ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ (စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက်) အက်ဥပဒေကြမ်းကို (ပြင်ဆင်ထားသည့်အတိုင်း) ပြည်သူ့လွှတ်တော်မှ ကန့်ကွက်သူမရှိ အတည်ပြုလိုက်သည်။

၁ တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၅/၂၅၊ စာ ၂၃။

၂ တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၅/၂၅၊ စာ ၂၅။

စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက်အက်ဥပဒေကြမ်းကို လူမျိုးစုလွှတ်တော်သို့ တင်သွင်းရဦးမည်ဖြစ်သည်။ လူမျိုးစုလွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌက လုံခြုံရေးအတွက် လွှတ်တော်မူပေ ၁၀၀၀ အတွင်း စိစစ်လေ့လာခဲ့ခြင်း၊ ဆန္ဒပြုခြင်းမပြုလုပ်ရဟု တားမြစ်ခဲ့သည်။ စက်တင်ဘာလ ၂၂ ရက်နေ့တွင် လူမျိုးစုလွှတ်တော်ကလည်း စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက်အက်ဥပဒေကြမ်းကို တညီတညွတ်တည်းအတည်ပြုလိုက်သည်။ အကြမ်းဖက်ဆူပူမှုဖြစ်ပွားခြင်း မရှိပေ။ စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက်အက်ဥပဒေကြမ်းကို လွှတ်တော်နှစ်ရပ် တွဲဖက်အစည်းအဝေးက အတည်ပြုရန်သာကျန်ရှိတော့သည်။

ပြည်သူ့လွှတ်တော်နှင့်လူမျိုးစုလွှတ်တော်တို့ အစည်းအဝေးကျင်းပချိန်တွင် ဆန္ဒပြမှုများ မဖြစ်ပွားခဲ့သော်လည်း သံဃာတော်များကမူ စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက်အက်ဥပဒေကို ဆက်လက်၍ ဆန့်ကျင်တိုက်ပွဲဝင်ခဲ့ကြသည်။ ပြည်ထောင်စုသံဃာ့အဖွဲ့ချုပ် အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးက သံဃာတော်များအား တိုက်ပွဲဝင်မှုကို ဖျက်သိမ်းရန်တိုက်တွန်းသည်။ သို့ရာတွင် ပြည်ထောင်စုသံဃာ့အဖွဲ့ချုပ်မှ အဖွဲ့ဝင်သံဃာအချို့သည် သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲတစ်ရပ်ကျင်းပပြီး စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက်အက်ဥပဒေကို အသက်အသေခံပြီး တိုက်ပွဲဝင်သွားရန် ဆုံးဖြတ်သားကြောင်းရှင်းပြသည်။ ၎င်းတို့က ဦးနု ၏ ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ်ပြဋ္ဌာန်းခြင်းအပေါ် သံသယဖြစ်ကြောင်း၊ စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက် အက်ဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းလိုက်ခြင်းအားဖြင့် တတိယပြင်ဆင်ချက် အက်ဥပဒေအရ ဗုဒ္ဓဘာသာအတွက်ရရှိသော အကျိုးတရားများကိုပျက်ပြားရာရောက်စေကြောင်း၊ နိုင်ငံတော်ဘာသာသည် အတုအယောင်မျှသာဖြစ်ကြောင်း ကန့်ကွက်ပြောဆိုကြသည်။

အလားတူပင် သံဃာ့တပ်ဦးအဖွဲ့ဝင် သံဃာအပါး ၅၀၀ ကျော်သည် ရွှေတိဂုံဘုရားတွင် အစည်းအဝေးကျင်းပပြီး ဦးနု၏ မူဝါဒများကိုတိုက်ခိုက် ဝေဖန်ခဲ့သည်။ ၎င်းတို့က ဦးနု သည် အာဏာမရှိသည့်အချိန်တွင်သာ ဒီမိုကရေစီဟုပြောကြောင်း၊ ဗုဒ္ဓဘာသာကို နတ်ကိုးကွယ်သည့် ဘာသာအဆင့်သို့ ရောက်ရှိစေခဲ့ကြောင်း စွပ်စွဲပြောကြားကြသည်။ သံဃာ့တပ်ဦးအဖွဲ့က စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက်အက်ဥပဒေကို မရမနေတိုက်ဖျက်သွားမည်ဟုကြေညာသည်။

သံဃာ့အဖွဲ့အစည်းပေါင်းစုံကော်မတီကလည်း ပါလီမန်အမတ်အားလုံးသို့ ပန်ကြားလွှာများဝေငှသည်။ ထိုပန်ကြားလွှာတွင် စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက်အက်ဥပဒေကိုကန့်ကွက်သည့်အနေနှင့် စက်တင်ဘာလ ၂၅ ရက်နေ့တွင်ကျင်းပရန်

ရှိသည့် လွှတ်တော်နှစ်ရပ် တွဲဖက်အစည်းအဝေးသို့ တက်ရောက်ခြင်း မပြုကြရန် အမတ်များအား ပန်ကြားခဲ့သည်။ ထိုပန်ကြားလွှာတွင်ပင် စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက် အက်ဥပဒေနှင့်ပတ်သက်၍ သံဃာတော်များရော၊ လူပုဂ္ဂိုလ်များပါ စိတ်မချမ်းမသာဖြစ်နေသည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။^၁

ဗမာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ သံဃာ့တပ်ဦးကလည်း လွှတ်တော်ကအတည်ပြုသည့် စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက်အက်ဥပဒေကိုလက်မှတ်မထိုးရန် နိုင်ငံတော်သမ္မတ ဦးဝင်းမောင်ထံ ပန်ကြားခဲ့သည်။ ထို့ပြင် ဦးနု နှင့် ပါလီမန်အမတ်များသည် ပြည်သူလူထု၏ ဆန္ဒကိုလေးစားခြင်းမရှိသဖြင့် နိုင်ငံတော်သမ္မတကြီးက အခြေခံဥပဒေကာကွယ်ရေးနှင့် ပြည်တွင်းပဋိပက္ခမပေါ်ပေါက်ရေး၊ သွေးထွက်သံယိုမှု မဖြစ်ပွားရေးတို့အတွက် ကြားဝင်ဆောင်ရွက်ပေးပါရန် မေတ္တာရပ်ခံခဲ့သည်။^၂

သံဃာတော်များသည် ရန်ကုန်မြို့နေရာအနှံ့အပြားတွင် ပိုစတာတိုက်ပွဲ ဆင်နွှဲကြသည်။ ဆန္ဒပြပိုစတာများတွင် “ဦးနုကြောက်ရင်သွက်ပေး”။ “တိုင်းပြည်နဲ့ သာသနာကို ဝေဿန္တဓလုပ်တာလား”။ “ရဲ ၃၀၀၀ နဲ့ ဥပဒေပြုတာဒီမိုကရေစီလား”။ “ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီကို အလွဲသုံးစားမလုပ်နဲ့”။ “သံဃာ့သွေးမြေကျရင် ဦးနု တာဝန်”ဟူ၍ ရေးသားထားသည်။^၃

လွှတ်တော်နှစ်ရပ် တွဲဖက်အစည်းအဝေး မကျင်းပမီ တစ်ရက်အလိုတွင် သံဃာတော်များက ကန့်ကွက်ပွဲနှစ်ခုကျင်းပခဲ့သည်။ ကန့်ကွက်ပွဲတစ်ခုကို မဟာသံဃာရာဇာအဖွဲ့က ကြီးမှူးကျင်းပခြင်းဖြစ်ပြီး အခြားကန့်ကွက်ပွဲတစ်ခုကိုမူ စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက် အက်ဥပဒေတိုက်ဖျက်ရေး သံဃာ့ကော်မတီက ကြီးမှူးကျင်းပခြင်း ဖြစ်သည်။ စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက် အက်ဥပဒေတိုက်ဖျက်ရေး သံဃာ့ကော်မတီသည် စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက်အက်ဥပဒေကို အသက်အသေခံပြီး တိုက်ဖျက်သွားမည်ဟု ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခဲ့သည်။ ၎င်းဥပဒေသည် ဗုဒ္ဓသာသနာကိုဖျက်ဆီးရာ ရောက်သဖြင့် မိမိတို့သည် ဘုရားသားတော်များဖြစ်သည်နှင့်အညီ မရမနေဆန်ကျင်ရလိမ့်မည်ဟု အခိုင်အမာပြောဆိုကြသည်။^၄

၁ The Guardian, 23 September 1961.

၂ The Guardian, 25 September 1961.

၃ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၂၆ စက်တင်ဘာ ၁၉၆၁။

၄ The Guardian, 25 September 1961.

ပထမအစိုးရနှင့် သံဃာတော်တို့ အခြေအနေတင်းမာလာသဖြင့် လူမျိုးစု လွှတ်တော်အတွင်းဝန်က ပါလီမန်အမတ်များသို့ စာတစ်စောင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ထိုစာတွင် လွှတ်တော်အမတ်များ၏ လုံခြုံရေးအတွက် တာဝန်ယူထားကြောင်းနှင့် လွှတ်တော်အစည်းအဝေးသို့ မပျက်မကွက် တက်ရောက်ကြရန် ဖော်ပြထားသည်။ စက်တင်ဘာလ ၂၅ ရက်နေ့ နံနက် ၅ နာရီခွဲအချိန်မှစ၍ သံဃာအပါး ၂၀၀၀ သည် အတွင်းဝန်ရုံးသို့ ဝင်ရောက်ဆုလမ်းများသို့ ရောက်ရှိလာကြပြီး ဆန္ဒပြကြသည်။ မိုးလင်းသည်နှင့် ရဲအဖွဲ့ဝင်များသည် ပါလီမန်နှင့် ပေ ၁၀၀၀ အတွင်း၌ လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်နေထိုင်သည့် ပြည်ထောင်စုလမ်း၌လည်း ကောင်း လုံခြုံရေးအတွက် အသင့်ပြင်ဆင်ထားသည်။ အတွင်းဝန်ရုံးပြင်ပတစ်ဝိုက်၌ လည်း ပြည်စောင့်ရဲ၊ လက်နက်ကိုင်ရဲစုစုပေါင်း ၃၀၀၀ ခန့်တို့က စောင့်ရှောက်ကြသည်။ ထိုနေ့က ရန်ကုန်မြို့တွင် ဈေးဆိုင်များနှင့် ကျောင်းများကို ပိတ်ထားကြသည်။

သံဃာတော်များသည် နံနက် ၁၀ နာရီအချိန်လောက်မှစ၍ စတော့ကိတ်လမ်း၊^၁ ထောင်မှလည်းကောင်း၊ ဖရေဇာ^၂ လမ်းထိပ်မှလည်းကောင်း၊ ပန်းဆိုးတန်းနှင့် ဒါလဟိုဇီလမ်း^၃ ထိပ်မှလည်းကောင်း သာသနာ့အလံများ လွှင့်ထူ၍ အမတ်များ၏ မော်တော်ကားဟုထင်ရသောကားများကိုရပ်တန့်စေပြီး ကားပေါ်တွင်ပါရှိလာသည့်အမတ်များအား စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက်အက်ဥပဒေကို မထောက်ခံပါဟူသော ကတိခံဝန်ချက်ကို လက်မှတ်ရေးထိုးစေသည်။^၄

သံဃာတော်များက အမတ်များအား စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက် အက်ဥပဒေကို မထောက်ခံပါဟူသော ကတိခံဝန်ချက်ကို လက်မှတ်ရေးထိုးစေ လိမ့်မည် ဟူသော သတင်းကို အစိုးရပိုင်းမှ ကြိုတင်သတင်းရရှိထားသည်။ သို့ဖြစ်၍ ပထမပါလီမန်ဆော်ဩရေးမှူးချုပ် ဦးသန်းစိန်က ပြည်ထောင်စုပါတီဝင် အမတ်အားလုံးအား အတွင်းဝန်ရုံးသို့ နံနက် ၄ နာရီမတိုင်မီ လာရောက်ကြရန် လျှို့ဝှက်ညွှန်ကြားထားသည်။^၅

၁ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၂၆ စက်တင်ဘာ ၁၉၆၁။

၂ ယခု သိမ်ဖြူလမ်း

၃ ယခု အနော်ရထာလမ်း

၄ ယခု မဟာဗန္ဓုလလမ်း

၅ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၂၆ စက်တင်ဘာ ၁၉၆၁။

၆ The Guardian, 26 September 1961.

နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက်အက်ဥပဒေကြမ်းကို ဆင့်ခေါ်ထားပြီးဖြစ်သော လွှတ်တော်နှစ်ရပ်တွဲဖက်အစည်းအဝေးတွင် တင်သွင်းအတည်ပြုနိုင်ရန် ထိုအစည်းအဝေးမတိုင်မီ ရက်များကပင် အထူးကြိုးစားဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ လွှတ်တော်နှစ်ရပ် တွဲဖက်အစည်းအဝေးတွင် သဘာပတိအဖြစ် ဆောင်ရွက်ရမည့် လူမျိုးစုလွှတ်တော် နာယကကြီး စင်ခွန်ကြည်နှင့် ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌ မန်းဘဆိုင်တို့ပင်လျှင် လွှတ်တော်နှစ်ရပ် တွဲဖက် အစည်းအဝေးမတိုင်မီ တစ်ရက်က အစည်းအဝေးကျင်းပမည့် ပြည်သူ့လွှတ်တော်ရုံးတွင် ညအိပ်ပြီး ကြိုတင်စောင့်ဆိုင်းဆောင်ရွက်ကြရသည်။ အစိုးရအဖွဲ့ဝင်ဝန်ကြီးများအနက် တာဝန်ရှိသူ ဝန်ကြီးအချို့နှင့် အမတ်များလည်း လွှတ်တော်အဆောက်အအုံရှိရာ အတွင်းဝန်ရုံးဟောင်းကြီးအတွင်း၌ စက်တင်ဘာလ ၂၄ ရက်နေ့ညကညအိပ်ပြီး လွှတ်တော်နှစ်ရပ် တွဲဖက်အစည်းအဝေးအတွက် ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုများကို ပြုလုပ်ကြရသည်။

ပါလီမန်အပြင်ဘက်တွင် သံဃာများဆန္ဒပြကုန်ကွက်နေကြသဖြင့် ပါလီမန်အမတ်အချို့သည် တိုက်ပုံအင်္ကျီပင်မဝတ်ရဲဘဲ စပွဲရှုပ်လက်တို၊ ချည်လုံချီအဟောင်းဝတ်ဆင်လာကြပြီး ပါလီမန်ရောက်မှ တိုက်ပုံအင်္ကျီကိုဝတ်ကြရသည်။^၁ ပါလီမန်အမတ်ငါးဦးသာ သံဃာတော်များ၏ တားဆီးခြင်းကိုခံရပြီး စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက်အက်ဥပဒေကို မထောက်ခံပါဟူသောကတိခံခံချက်ကို လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ရသည်။^၂ ၎င်းအမတ်ငါးဦးသည် လွှတ်တော် အစည်းအဝေးသို့ တက်ရောက်ခြင်းမရှိပေ။ လွှတ်တော်အစည်းအဝေးတွင် တရားရေးဝန်ကြီး ဒေါက်တာဦးမောင်က ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက် အက်ဥပဒေကြမ်းကို တင်သွင်းသည်။ ထိုနောက် အဆိုကို မဲခွဲဆုံးဖြတ်ရာ ကန့်ကွက်သူမရှိဘဲ စုစုပေါင်းအမတ် ၃၁၀ က ထောက်ခံကြသည်။^၃ ဤသို့ဖြင့် စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက် အက်ဥပဒေကြမ်းမှာ အတည်ဖြစ်ခဲ့သည်။

ဆန္ဒပြသံဃာတော်များသည် ပါလီမန်အစည်းအဝေးပြီးဆုံးသည်နှင့် စုရုံးကြပြီးနောက် ဆူးလေဘုရားသို့ ချီတက်ကြသည်။ ဆူးလေရင်ပြင်တွင် ဘုရားဝတ်ပြု

၁ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၂၆ စက်တင်ဘာ ၁၉၆၁။

၂ ယင်း

၃ သံဃာတော်များ တားဆီးခြင်းခံရသည့် အမတ်များမှာ တိုက်ကြီးမြောက်ပိုင်း ပထမအမတ် ဦးထွန်းဝင်း၊ ဝမ်းတွင်း ဖဆပလ အမတ် ဦးထွန်းခင်၊ မိတ္ထီလာ အနောက်ပိုင်း ဖဆပလပြည်သူ့လွှတ်တော်အမတ် ဦးမာကြီး၊ မိတ္ထီလာအရှေ့ ဖဆပလလူမျိုးစုလွှတ်တော်အမတ် ဦးထွန်းငါး၊ ဒိုက်ဦး မဲဆန္ဒနယ် ဖဆပလ လူမျိုးစုလွှတ်တော် အမတ် ဦးထွန်းအောင်တို့ ဖြစ်ကြသည်။

၄ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၂၆ စက်တင်ဘာ ၁၉၆၁။

ကြပြီးနောက် သစ္စာအဓိဋ္ဌာန်ပြုကြသည်။ ဆန္ဒပြသံဃာများက တပည့်သားတို့သည် ဤစတုတ္ထပြင်ဆင်ချက် အက်ဥပဒေကို မပျက်-ပျက်အောင် တိုက်ဖျက်ပါမည် ဘုရား၊ ဘဝပေါင်းများစွာ အသက်နှင့်လဲမှ ခက်ခက်ခဲခဲအမွေပေးတော်မူနိုင်ခဲ့သော မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်ကို တပည့်သားတို့သည် အသက်နှင့်လဲ၍ စောင့်ရှောက်ကြပါမည်ဘုရား၊ တပည့်သားတို့၏ ကိုယ်နှင့်အသက်ကို ဤစတုတ္ထပြင်ဆင်ချက် ပျက်ရေးအတွက် ဘုရားရှင်၏လက်သို့ နှင်းဆက်လှူဒါန်းပါ၏အရှင်ဘုရားဟု သစ္စာအဓိဋ္ဌာန်ပြုကြပြီးနောက် ဗန္ဓုလပန်းခြံသို့ချီတက်ကြသည်။ ထို့နောက် နိုင်ငံတော်သမ္မတကြီးအိမ်တော်ကိုဝိုင်းသင့်မဝိုင်းသင့် အများဆန္ဒယူကြရာ သံဃာအားလုံးကပင် သမ္မတအိမ်တော်သို့ ချီတက်၍ ဆန္ဒပြရန်သဘောတူသဖြင့် သမ္မတအိမ်တော်သို့ ဆက်လက်ချီတက်ကြသည်။

သမ္မတအိမ်တော်ဝင်းအဝတွင် သမ္မတကြီး၏ဒုတိယအတွင်းဝန် ဦးကြည်စိန်နှင့် ဆန္ဒပြသံဃာခေါင်းဆောင်တို့ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးကြသည်။ ဆန္ဒပြသံဃာခေါင်းဆောင်များက ယနေ့ပါလီမန်မှ အတည်ပြုသည့် စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက် အက်ဥပဒေကို သမ္မတကြီးက လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်းမပြုရန် မေတ္တာရပ်ခံကြောင်း ပြောဆိုသည်။ သမ္မတကြီး၏ ဒုတိယအတွင်းဝန်က သမ္မတကြီးမှာ မေမြို့သို့ ရောက်ရှိနေသဖြင့် အရှင်ဘုရားတို့လိုလားချက်ကို သမ္မတကြီးထံသို့ ကြေးနန်းဖြင့် အကြောင်းကြားပေးမည်ဖြစ်ကြောင်းကတိပြုသည်။

သံဃာခေါင်းဆောင်များက စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက် အက်ဥပဒေသည် နိုင်ငံတော်သမ္မတကြီးက လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်း မပြုလင့်ကစား ခုနစ်ရက်ကြာလျှင် အလိုအလျောက် အတည်ဖြစ်သွားနိုင်ကြောင်း၊ သို့ရာတွင် သံဃာတော်များအနေနှင့် မလျှော့သောလုံ့လဖြင့် ဆက်လက် တိုက်ပွဲဝင်သွားရမည် ဖြစ်ကြောင်း အမိန့်ရှိပြီးနောက် ညနေ ၃ နာရီခွဲအချိန်တွင် ဆန္ဒပြမှုကိုရပ်သိမ်းလိုက်သည်။ ရဲအဖွဲ့ဝင်များကိုလည်း ညနေ ၄ နာရီအချိန်ကျမှ ပြန်လည်ရပ်သိမ်းလိုက်ရာ ဆန္ဒပြမှုများအေးချမ်းစွာဖြင့် ပြီးဆုံးသွားသည်။ ဤသို့ဖြင့် ပထမအစိုးရသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်သံဃာတော်များ အတိုက်အခံပြုသည့်ကြားမှပင် စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက် အက်ဥပဒေကိုလည်း အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းပေးခဲ့သည်။ စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက်အက်ဥပဒေကိုဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့က မနှစ်သက်သော်လည်း အခြားဘာသာဝင်လူနည်းစုတို့က နှစ်သက် သဘောကျကြသည်။ စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက် အက်ဥပဒေကို အတည်ပြုပြီး သုံးရက်ခန့် အကြာတွင်

၁ ဖာသာတီဆတ်းဝါ၊ ၂၆ စက်တင်ဘာ ၁၉၆၁။
 ၂ ယင်း
 ၃ ယင်း

ကချင်ပြည်နယ် ဥက္ကဋ္ဌဟောင်း ဒူဝါဇော်လွန်းသည် ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု အား လာ
ရောက်တွေ့ဆုံခဲ့သည်။ ထိုသို့တွေ့ဆုံရာတွင် ဒူဝါဇော်လွန်းက မိမိတို့အနေနှင့် ဗုဒ္ဓ
ဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာပြုလုပ်စဉ်က မကျေနပ်၍ လွှတ်တော်အပြင်မှာရော
အတွင်းမှာပါ အပြင်းအထန်ကန့်ကွက်ခဲ့ကြောင်း၊ ယခုပြင်ဆင်ချက်ကို အတည်ပြု
ပေးသဖြင့် ယင်းမကျေနပ်မှုများမရှိတော့ကြောင်း ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု အား လာ
ရောက်ရှင်းပြသည်။

ထို့အပြင် ဒူဝါဇော်လွန်းက မြစ်ကြီးနားတွင် ခရစ်ယာန်ညီလာခံတစ်ခု ကျင်းပ
မည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ၎င်းညီလာခံတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာပြုလုပ်သဖြင့်
ခရစ်ယာန်တွေအဖို့ ကြောက်စရာမရှိကြောင်း၊ စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက်အက်ဥပဒေသည်
ခရစ်ယာန်များအဖို့ ခိုင်လုံသောအကာအကွယ် ဖြစ်သည်ဆိုသည့် အချက်ကို မိမိ
ရှင်းပြမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက်ကို မိမိတို့ခရစ်ယာန်များ ထောက်ခံ
ကြောင်း ဆုံးဖြတ်ချက်ချမည်ဟူ၍လည်း ဦးနုအား ရှင်းပြသည်။ ဒူဝါဇော်လွန်း
ကပင် မြစ်ကြီးနားတွင်ကျင်းပမည့် ခရစ်ယာန် ညီလာခံသို့ တက်ရောက်ပါရန်
ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု အား ဖိတ်ကြားခဲ့သည်။ ညီလာခံတက်ရောက်ရန် မြစ်ကြီးနားသို့
ဦးနုသွားရောက်စဉ် ကချင်ခရစ်ယာန်ခေါင်းဆောင်များ လာရောက်တွေ့ဆုံကြသည်။
ထိုသို့တွေ့ဆုံသည့်အခါ ကချင်ခရစ်ယာန်ခေါင်းဆောင်များအနေနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာကို
နိုင်ငံတော် ဘာသာ ပြုလုပ်စဉ်က မြင်းပြင်းထန် ထန်ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည့် အမျက်
ဒေါသများ၊ အထင်လွဲမှုများ၊ သံသယစိတ်များ ကင်းစင်လွင့်ပျောက်ကုန်ပြီး
လွန်စွာကျေနပ်နေကြသည်ကို ဝန်ကြီးချုပ် မြင်တွေ့ခဲ့ရသည်။

မြောက်ဥက္ကလာပ ဗလီအရေးအခင်း

စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက် အက်ဥပဒေကို အတည်ပြုပြီးနောက် တစ်လခန့်
အကြာတွင် မြောက်ဥက္ကလာပ ဗလီအရေးအခင်း ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပြန်သည်။ ပထမ
အစိုးရလက်ထက်တွင် ပြည်ထဲရေးဌာနဝန်ကြီးက မြောက်ဥက္ကလာပတွင် ဗလီသုံးခု
ဆောက်လုပ်ရန် ခွင့်ပြုခဲ့သည်။ နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် မြို့တော်သန့်ရှင်းရေးမူအရ
မြို့နီစယ်မြေပေါ်ရှိ တဲအိမ်များကို ဥက္ကလာပ၊ သာကေတ စသောမြို့သစ်များသို့
ပြောင်းရွှေ့ပေးခဲ့သည်။ ၎င်းမြို့သစ်များတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအတွက် ရပ်ကွက်
ဖာစံတို့တွင် ဓမ္မာရုံမြေနေရာပေးသကဲ့သို့ အစ္စလာမ့်အာသာဝင်များအတွက်လည်း
လူဦးရေအလိုက် ဗလီမြေတစ်ကွက်ပေးခဲ့သည်။ သံဃာတော်များက မြို့သစ် ဗုဒ္ဓ
ဘာသာဝင်တို့အတွက် ဓမ္မာရုံမြေပေးရာတွင် အကြောင်းမဲ့မဟုတ်၊ ရန်ကုန်မြို့

တဲအိမ်များဖျက်သိမ်းစဉ်က မဃာရုံများဖျက်သိမ်းခံရခြင်းကြောင့် အစားထိုးပေးခြင်းသာဖြစ်သည်။ အစ္စလာမ်ဘာသာဝင်များအတွက် ဗလီမြေနေရာပေးခြင်းမှာ အကြောင်းမရှိဘဲပေးရခြင်းသာဖြစ်သည်ဟု မကျေမနပ်ဖြစ်ကြသည်။ ထို့အပြင် နိုင်ငံတော်အစိုးရက မြေကွက်ခွဲဝေပေးရာတွင်လည်း သာတူညီမျှမှု လုံးဝမရှိဟု သံဃာတော်များက ထောက်ပြသည်။ ဘုန်းကြီးကျောင်းများအတွက် မြေကွက်ပေးရာတွင် ပေ ၄၀ x ၆၀ သာပေးပြီး ဗလီမြေကွက်အတွက်မှာမူ ပေ ၈၀ x ၁၀၀ ပေးထားသည်ဟု မကျေမနပ်ဖြစ်ကြသည်။ အလားတူပင် ဗုဒ္ဓဘာသာများအတွက် ကျောင်းမြေအစားပေးရာတွင် မြို့ပြသို့ တစုတဝေးထုတ်ပေးထားပြီး အခြားဘာသာရေးကျောင်းများကိုမူ လူနေရပ်ကွက်အတွင်းမှာပင် နေရာချထားပေးခြင်းကိုလည်း သံဃာတော်များက မကျေနပ်ချေ။ ဤအကြောင်းရင်းများကြောင့် မြို့သစ်သံဃာတော်များက အပြင်းအထန်ဆန္ဒပြ၍ ကန့်ကွက်ကြသည်။

အောက်တိုဘာလ ၂၉ ရက်နေ့တွင် အစိုးရက မြောက်ဥက္ကလာပတွင် ဗလီဆောက်လုပ်ခွင့်ပြုခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ သံဃာအပါး ၂၀၀ကျော်၏ ကန့်ကွက်ပွဲကို ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု၏နေအိမ်ရှေ့တွင် ကျင်းပခဲ့ကြသည်။ ထိုအချိန်တွင် ဦးနုမှာ ပုပ္ပားတွင် အဓိဋ္ဌာန်ဝင်နေသဖြင့် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီး ဒေါက်တာ ဦးမောင်က သံဃာတော်များနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခဲ့သည်။ ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီး ဒေါက်တာ ဦးမောင်သည် သံဃာတော်များ၏တင်ပြချက်ကို နားထောင်ပြီးနောက် အစိုးရအနေနှင့် သံဃာတော်များ၏တောင်းဆိုချက်ကို မလိုက်လျော နိုင်ကြောင်း ပြောကြားကာ ငြိမ်းချမ်းစွာလူစုခဲ့ကြရန် မေတ္တာရပ်ခံခဲ့သည်။^၁

ထိုနေ့ညတွင် သံဃာတော် အပါး ၅၀ ခန့်သည် မြောက်ဥက္ကလာပရှိ ဆောက်လုပ်ဆဲဗလီတစ်ခုကို ဝင်ရောက်သိမ်းပိုက်လိုက်သည်။ နံနက် ၂ နာရီခန့်တွင် ဆန္ဒပြသံဃာတော်များသည် ဗလီများဆောက်လုပ်ရန်ခွင့်ပြုသည့် ဒေါက်တာ ဦးမောင်၏ ရုပ်အလောင်းပုံသဏ္ဌာန်ပြုလုပ်၍ မီးရှို့ကြသည်။ နောက်တစ်ရက်တွင် ရဲအရာရှိကြီးများက သံဃာတော်များ ဗလီအတွင်းသို့ဝင်ရောက်ခြင်းမှာ ဥပဒေကို ချိုးဖောက်ခြင်းဖြစ်၍ ဗလီမှထွက်ပေးရန် မေတ္တာရပ်ခံသည်။ သံဃာတော်များက ၎င်းတို့အား ဝန်ကြီးချုပ်နှင့် တွေ့ဆုံခွင့်ပေးရမည်ဖြစ်ကြောင်းနှင့် ထိုအချိန်အတွင်း ဗလီဆောက်လုပ်ခြင်းကို ရပ်ဆိုင်းသားရမည်ဖြစ်ကြောင်း တောင်းဆိုသည်။^၂

ဤအရေးအခင်းသည် ဗုဒ္ဓဘာသာ-အစ္စလာမ်ဘာသာရေး အဓိကရုဏ်းဖြစ်ပွားစေနိုင်သဖြင့် အစ္စလာမ်ခေါင်းဆောင်တို့က အစ္စလာမ်ဘာသာဝင်အပေါင်းတို့

၁ စတုတ္ထမြင်ဆင်ချက်အရေးတော်ပုံ၊ စာ ၂၅-၂၇။

၂ The Guardian, 30 October 1961.

၃ ယင်း

အား စိတ်ရှည်ကြာရန်နှင့် ပြဿနာကိုငြိမ်းချမ်းစွာဖြေရှင်းနိုင်ရေးအတွက် ဆုတောင်းကြရန်မေတ္တာရပ်ခံသည်။

ထိုအတောအတွင်း ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနက ကြေညာချက်တစ်စောင်ကို ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ထိုကြေညာချက်တွင် မြို့သစ်သုံးမြို့၌ ဗလဆောက်လုပ်ရေး လက်ရှိအစီအစဉ်သည် တရားမျှတ၍ ပြင်ရန်အကြောင်းမရှိဟု ဖော်ပြထားသည်။ ထိုကြေညာချက်တွင်ပင် ဆက်လက်၍ ပြည်ထဲရေးဌာနသည် ဗိုလ်ချုပ်ကြီးအစိုးရလက်ထက်က ချမှတ်ခဲ့သော ဓမ္မာရုံများ၊ ဗလီများ၊ ခရစ်ယာန်နှင့် ဟိန္ဒူဘုရားရှိခိုးကျောင်းများအတွက် ချမှတ်ထားသောမူများ အတိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။

နိုဝင်ဘာလ ၁ ရက်နေ့ညတွင် မြောက်ဥက္ကလာပရှိ ဗလီအတွင်းသို့သံဃာတော်များ ဝင်ရောက်ဆန္ဒပြခြင်းကိုစွန့်ပတ်သက်၍ အစွလာမ်ကောင်စီဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်များနှင့် ဘာသာရေးဆိုင်ရာ ကိုယ်စားလှယ်များ အစည်းအဝေးကျင်းပ၍ ပြဿနာကိုပြေလည်မှုရရှိအောင် အေးချမ်းသည့်နည်းလမ်းဖြင့်ဆောင်ရွက်သွားရန် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခဲ့သည်။ တစ်ဆက်တည်းမှာပင် မြောက်ဥက္ကလာပဗလီကိစ္စကို တရားဥပဒေအရဆောင်ရွက်ရန် ခေတ္တယာယီကော်မတီဖွဲ့စည်းရန်၊ ဗလီအတွင်းသို့ အတင်းအဓမ္မချင်းနှင်းဝင်ရောက်နေကြသော သံဃာထုအား အမြန်ဆုံးဖယ်ရှားပေးရန် နိုင်ငံတော်အစိုးရထံ တောင်းဆိုကြောင်း၊ အကယ်၍နိုင်ငံတော်အစိုးရက အလျင်အမြန်ဖယ်ရှားမပေးနိုင်ပါက သက်ဆိုင်ရာ အစွလာမ်ဘာသာရေး

၁ The Guardian, 3 November 1961.

၂ ရွှေ့ပြောင်းခံရသော ဘာသာရေးအဆောက်အဦများအတွက် ချမှတ်ထားသောမူများမှာ

- (၁) ဓမ္မာရုံနှင့် စာသတ်အသင်းများ ရပ်ကွက်အသီးသီးတွင် မြေနေရာချထားရေးကော်မတီနှင့်ကြံ့ခိုင်ရေးတို့က ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန်
- (၂) အခြားဘာသာရေးဆိုင်ရာတို့၏ ဘုရားရှိခိုးကျောင်းနှင့် ဗလီများအတွက်မြေနေရာများသတ်မှတ်ပေးရာတွင် ၎င်းဘာသာကိုးကွယ်သူများ၏ လူဦးရေစာရင်းကို ကောက်ယူပြီး သင့်တော်မည့်နေရာတွင် မြို့ပြစီမံကိန်းအရာရှိက မြေကွက်သတ်မှတ်ပေးရန်
- (၃) ရန်ကုန်မြို့တွင်းမှ ဖျက်သိမ်းခဲ့သော အစွလမ်ဗလီနှင့် ဘာသာရေးကျောင်းများ ဖျက်သိမ်းစဉ်က ပါလာခဲ့သော ညောင်စောင်ရောက်ရေးကော်မတီက မြေနေရာချထားရေးကော်မတီနှင့် ကြံ့ခိုင်ရေးအဖွဲ့တို့ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရန်တို့ ဖြစ်သည်။
သမာဓိသတင်းစာ၊ ၂၀ အောက်တိုဘာ ၁၉၆၁။

၃ သမာဓိသတင်းစာ၊ ၂၀ အောက်တိုဘာ ၁၉၆၁။

အဖွဲ့များနှင့် ပူးပေါင်း၍ ဒီမိုကရေစီဘောင်အတွင်းမှ စုရုံးကာ အရေးယူဆောင်ရွက်ရန် ကြိုးစားကြမည် ဖြစ်ကြောင်း အများသဘောတူဆုံးဖြတ်ကြသည်။

သံဃာ့တပ်ဦးဗမာနိုင်ငံဗဟိုအဖွဲ့ချုပ်က ဗလီကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ သဘောထားကြေညာချက်တစ်စောင်ကို နိုဝင်ဘာလ ၂ ရက်နေ့တွင်ထုတ်ပြန်ကြေညာသည်။ ထို့ကြေညာချက်တွင် မြောက်ဥက္ကလာပသံဃာ့ညီညွတ်ရေးအဖွဲ့ချုပ်မှ လုပ်ဆောင်နေသော ဗလီတားဆီးရေးမှုမှာ ဝမ်းနားမှုတမန်ကန်ကြောင်း၊ ထိုကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ တာဝန်ရှိသောအစိုးရသည် အမြန်ဆုံးဖြေရှင်းပေးသင့်ပါလျက် မဖြေရှင်းနိုင်ကြောင်း၊ သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီး ဒေါက်တာ ဦးမောင်၏ သံဃာတော်များအပေါ် မောက်မာမှုနှင့်အာဏာရှင်ဆန်မှုကြောင့် ပြေလည်မှုမရှိကြောင်း၊ အရေးကြီးသောဌာနမျိုးတွင် ဤကဲ့သို့သော တာဝန်မဲ့ပြုလုပ်တတ်သောဝန်ကြီးမျိုးကို နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်က မျက်နှာမလွှဲသင့်ကြောင်း၊ ဗုဒ္ဓဘာသာလူ့အဖွဲ့အစည်းများနှင့် သံဃာ့အဖွဲ့အစည်းများသည် လက်ပိုက်ကြည့်မနေကြဘဲ ကိုယ်ရောစိတ်ပါ လှိုက်လှိုက်လွဲလွဲထောက်ခံအားပေးသင့်ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။

ထိုအတောအတွင်း နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု သည် ဆန္ဒပြနေသော သံဃာတော်များသီတင်းသုံးနေထိုင်သည့် ဘုန်းကြီးကျောင်းများမှ ကျောင်းထိုင်ဆရာတော်ကြီးများထံ ချဉ်းကပ်ပြီး ဗလီကိစ္စပြေလည်ရေးအတွက် ကြားဝင်ဆောင်ရွက်ပေးပါရန် လျှောက်ထားပန်ကြားသည်။ ဆရာတော်ကြီးများ၏ ဖျန်ဖြေပေးမှုကြောင့် ဆန္ဒပြသံဃာများသည် အစိုးရနှင့် စေ့စပ်ဆွေးနွေးရန် သဘောတူလိုက်သည်။ နိုဝင်ဘာလ ၁၀ ရက်နေ့တွင် ဆန္ဒပြသံဃာတော်များက ၎င်းတို့၏ တောင်းဆိုချက်များကို လျော့ပေါ့ပေးရန် သဘောတူကြသည်။ အစိုးရက မြောက်ဥက္ကလာပရှိ ဆောက်လုပ်ဆဲ ဗလီနှစ်ခုကို ဆက်မဆောက်စေဘဲ ချိပ်ပိတ်ရပ်ဆိုင်းပေးလျှင် မြောက်ဥက္ကလာပ (က) ရပ်ကွက်အတွင်းရှိ ဗလီဆောက်လုပ်ခြင်းကို သဘောတူမည်ဖြစ်ကြောင်း သံဃာများက အစိုးရထံ တင်ပြသည်။ သို့ရာတွင် အစိုးရက သံဃာတော်များ၏ တောင်းဆိုမှုနှင့်ပတ်သက်၍ မည်သည့်ဆုံးဖြတ်ချက်မျှ မချမှတ်သဖြင့် ဆန္ဒပြသံဃာတော်များက ၎င်းတို့၏တင်ပြချက်ကို ပြန်လည်ရှုပ်သိမ်းသွားသည်။ သို့ဖြစ်၍ ကျောင်းထိုင်ဆရာတော်ကြီးများက မိမိတို့အနေနှင့် သံဃာတော်များ ဗလီမှ ထွက်ခွာသွားအောင် ကြိုးပမ်းမှုမအောင်မြင်ကြောင်း ဝန်ကြီးချုပ်ထံ အကြောင်းကြားသည်။

၁ မဏ္ဍိုင်သတင်းစာ၊ ၃ နိုဝင်ဘာ ၁၉၆၁။
၂ ယင်း
၃ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၁၂ နိုဝင်ဘာ ၁၉၆၁။

နိုင်ငံဘာလ ၁၃ ရက်နေ့ညတွင် မြောက်ဥက္ကလာပ ဗလီထဲ၌ ဆန္ဒပြု
နေသော သံဃာများကို ရဲက လာရောက်ဖမ်းရာမှ ရုတ်ရုတ်သဲသဲဖြစ်ကာသံဃာတော်
များသည် လူထု ၁၅၀၀ ခန့်နှင့်အတူ ဆောက်လုပ်ဆဲဗလီကို ဖျက်ဆီးလိုက်ကြ
သည်။ အခြားဗလီတစ်ခုကိုလည်း မီးရှို့ကြသည်။ ရဲနှင့်လူထုပဋိပက္ခဖြစ်ရာမှ
အစုလာမ်ဘာသာဝင်နှစ်ဦး၊ ဗမာနှစ်ဦးသေဆုံးပြီး အရပ်သားငါးဦး ပြင်းထန်စွာ
ဒဏ်ရာရသွားသည်။ သံဃာတော် ၉၃ ပါးနှင့် အရပ်သား ၃၉၁ ဦး အဖမ်းခံ
ရသည်။ နံနက် ၄ နာရီတွင် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေးအတွက် ပုဒ်မ ၁၄၄ ထုတ်ကာ
ပြည်စောင့်ရဲသို့ အာဏာလွှဲအပ်လိုက်ရသည်။^၁

အဓိကရုဏ်းဖြစ်ပွားပြီး နောက်တစ်ရက်တွင် ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုသည်
ကျောင်းထိုင်ဆရာတော်ကြီးများနှင့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းခဲ့သည်။ ထိုသို့ဆွေးနွေးညှိနှိုင်း
ရာတွင် ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနုက မြို့သစ်များတွင် ဆောက်လုပ်ရန် ခွင့်ပြုထားသော
ဗလီသုံးလုံးကို အစိုးရက ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းထားပါမည်၊ ဗလီပြဿနာကြောင့်
ဖမ်းဆီးထားသော သံဃာတော်များနှင့် လူများကို မကြာမီ စစ်ဆေး၍လွှတ်ပေး
ပါမည်ဟု ဆရာတော်ကြီးများကို ကတိပေး လျှောက်ထားသည်။ ဆက်လက်၍
နောက်ထပ် အဓိကရုဏ်းပြန်ဖြစ်အောင်လုပ်လျှင်မူ တရားဥပဒေအရ အရေးယူရမည်
ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း လျှောက်ထားသည်။^၂

ဝန်ကြီးချုပ်က ဆရာတော်ကြီးများထံ ကတိလျှောက်ထားပြီး နောက်
တစ်ရက်တွင် သံဃာတော်အပါး ၁၅၀၀ က အစည်းအဝေးတစ်ရပ် ကျင်းပ
ခဲ့သည်။ အစည်းအဝေးတွင် သံဃာတော်များက မြောက်ဥက္ကလာပ အဓိကရုဏ်း
ဖြစ်ပွားရခြင်းတွင် အစိုးရမှတာဝန်ရှိကြောင်းနှင့် အစိုးရသည် ဆူပူမှုကို အကြမ်း
ဖက်နှိမ်နင်းခဲ့သည်ဟု စွပ်စွဲပြောကြားခဲ့သည်။

ပထမ အစိုးရလက်ထက်တွင် ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ်
ပြဋ္ဌာန်းခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ထောက်ခံသူများလည်း ရှိကြသည်။ ကန့်ကွက်သူများ
လည်း ရှိကြသည်။ ဗုဒ္ဓသာသနာထွန်းကားရေးကို လိုလားသည့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်
ရဟန်းရှင်လူများက ကျေနပ်ထောက်ခံကြသည်။ ဘာသာရေးနှင့်နိုင်ငံရေးကို ခွဲခြား
ထားလိုသူများကမူ ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေတွင်ပါရှိသော
ဘာသာရေးဆိုင်ရာပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့်ပင် လုံလောက်သည်၊ ပြင်ဆင်ရန်မလိုဟု ကန့်
ကွက်ကြသည်။ အခြားဘာသာဝင် တိုင်းရင်းသားများကလည်း ဗုဒ္ဓဘာသာကို

၁ မိုးကြိုးသတင်းစာ၊ ၁၄ နိုဝင်ဘာ ၁၉၆၁။

၂ မိုးကြိုးသတင်းစာ၊ ၁၈ နိုဝင်ဘာ ၁၉၆၁။

နိုင်ငံတော်ဘာသာပြဋ္ဌာန်းလိုက်ခြင်းဖြင့် ဘာသာရေးလူနည်းစုများအဖို့ နိုင်ငံသားအခွင့်အရေးများ လျော့ပါးသွားလိမ့်မည် ဟူသော စိုးရိမ်စိတ်ဖြင့် ကန့်ကွက်ကြသည်။

ထင်ရှားသည့် နိုင်ငံရေးသမားကြီးတစ်ဦးဖြစ်သူ ဝိဓူရသခင်ချစ်မောင်ကလည်း

... ဦးနု သည် ၁၉၅၈ ခုနှစ်မှစ၍ တစတစ မြင့်၍မြင့်၍ ခေါ်ဆောင်လာခဲ့သော နိုင်ငံရေး၊ ဒီမိုကရေစီတိုက်ပွဲကြီးကို ဘာသာရေးတိုက်ပွဲကြီးအဖြစ်သို့ လမ်းပြောင်းပစ်လိုက်ပေသည်။ ဤသို့ဖြင့် သယ်လာခဲ့သော နိုင်ငံရေးတိုက်ပွဲကြီးသည် ခါးပြတ်ထွက်သွားကာ တပြည်ထောင်လုံးတွင် “နိုင်ငံတော်ဘာသာ ဟူ၍ ပြဋ္ဌာန်းသင့်သလော” ဟူသော ဝါဒငြင်းခုံမှုများ၊ ထောက်ခံသူများ၊ ကန့်ကွက်သူများ စသည်ဖြင့် ဆူညံထွက်လာခဲ့လေသည်။

... ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မဟုတ်သူလူဦးရေ သုံးသန်းကျော်အတွင်းတွင် မကျေနပ်မှုများ ဖြစ်ပွားလာခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် ပြည်နယ်များတွင် ဂယက်ရိုက်သွားပေသည်။ စစ်တပ်များအတွင်းတွင်လည်း အနည်းနှင့်အများ ဂယက်ရိုက်ပြန်သည်။

... နောက်ဆုံးကက်ဘိနက်အတွင်း ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မဟုတ်သော ဝန်ကြီးများ၊ အမတ်များအတွင်းတွင်ပင် ကန့်ကွက်မှု၊ ကွဲအက်မှုများ ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့သည်။ အစိုးရအဖွဲ့၏ စုပေါင်းတာဝန်ခံယူမှုမှာ ပျက်ပြားခဲ့ရသည်။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ဦးနု ၏ အစိုးရ သစ် သည် ၁၉၆၁ ခု ဩဂုတ်လ ၂၆ ရက်နေ့တွင် လွှတ်တော်နှစ်ရပ် စုံကျင်းပ၍ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေကိုပြင်ဆင်ကာ ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံပိုင်အဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းလိုက်သည်။ ဤသို့ဖြင့် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေမူရင်း၏ “နိုင်ငံရေးနှင့် ဘာသာရေးစည်း ခြား နား ထား မှု ပုဒ်မ ၁၃၊ ၂၀၊ ၂၁ (၃)” တို့၏ အနှစ်သာရကို လက်တွေ့တွင် ဖျက်သိမ်းရာရောက်၍ နိုင်ငံတကာ ဒီမိုကရေစီအစဉ်အလာကြီးကို ဆန့်ကျင်ရာရောက်ခဲ့ပေသည် ...

၁ ဝိဓူရသခင်ချစ်မောင်၊ လွတ်လပ်ရေးရပြီးနောက်မြန်မာပြည်၊ ရန်ကုန်၊ ကုမာရပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၆၉၊ စာ ၄၃-၄၄။

ဟူ၍ ဝေဖန်ခဲ့သည်။ စင်စစ် ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာပြုလုပ်သည့်ကိစ္စသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မဟုတ်သူ တိုင်းရင်းသားများအဖို့ စိုးရိမ်စိတ်များ၊ သံသယစိတ်များ ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်မှာ အမှန်ပင်ဖြစ်သည်။ ကချင်ပြည်နယ်သို့ နိုင်ငံတော်ဘာသာ စုံစမ်းရေးကော်မတီ သွားရောက်စဉ် ပြည်နယ်သားတို့၏ ကန့်ကွက်ဆန္ဒပြမှုကြီးနှင့် ရင်ဆိုင်ရခြင်းက ထိုအချက်မှန်ကန်ကြောင်း သက်သေခံနေသည်။ နိုင်ငံတော်ဘာသာ ဂယက်ကြောင့် ကချင်ပြည်နယ်တွင် အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေး တပ်မတော်ဟူသည့် သောင်းကျန်းသူအဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်ကို ပေါ်ထွန်းစေခဲ့သည် ဟူ၍ပင် ဆိုကြသည်။^၁ တိုင်းရင်းသားပေါင်းစုံဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသော ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတွင် နိုင်ငံတော်ဘာသာကိစ္စသည် ဂယက်ရိုက်ခတ်မှုများ ရှိခဲ့သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

ရခိုင်၊ မွန်နှင့် ချင်းပြည်နယ် တောင်းဆိုခြင်း

ပြည်နယ်ပေါ်ပေါက်လာရခြင်း

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ပြီး နောက်ပိုင်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ လွတ်လပ်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ မြိတ်သို့အစိုးရ၏ သဘောထားကို ဖော်ပြထားသည့် စက္ကူဖြူစာတမ်းကို ၁၉၄၅ ခုနှစ်မေလ ၁၇ ရက်နေ့တွင် မြိတ်သို့အစိုးရက ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့သည်။ စက္ကူဖြူစာတမ်းအရ မြန်မာပြည်မကို လွတ်လပ်ရေးပေးသည့်တိုင်အောင် မြန်မာနိုင်ငံကို သိမ်းပိုက်စဉ်ကပင် မြန်မာပြည်မနှင့် တစ်သီးတခြားစီ ခွဲခြားအုပ်ချုပ်ခဲ့သော တောင်တန်းဒေသများကို ချန်ထားမည်ဟူသော မြိတ်သို့တို့၏ သဘောထားမှာ ထင်ရှားနေသည်။

မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးတိုက်ပွဲကို ဦးဆောင်ခဲ့သည့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် ဖဆပလခေါင်းဆောင်တို့ကမူ တောင်တန်းဒေသများအား မြန်မာပြည်မနှင့်အတူ လွတ်လပ်ရေးရစေလိုသည့်ဆန္ဒ ရှိကြသည်။ ၁၉၄၆ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၁၇ ရက်နေ့တွင် ရွှေတိဂုံစေတီအလယ်ပစ္စယံ၌ ကျင်းပသော ဖတပလအဖွဲ့၏ ပထမအကြိမ် နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ညီလာခံကြီး၌ ဒီးဒုတ်ဦးဘချို တင်သွင်းသည့် “တိုင်းရင်းသား လူနည်းစုအရေး”အဆိုတွင်

လွတ်လပ်သော ဗမာပြည်သစ်ကို တည်ထောင်ရာမှာ တိုင်းရင်းသား လူနည်းစု၊ လူမျိုးစု၊ အားလုံးသဘောတူညီနည်းနဲ့ လွတ်လပ်စွာ တည်ထောင်ရန် ကျွန်တော်တို့က သဘောတူကြောင်း ကတိပေးပါသည်။

ဟူ၍တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများနှင့်အတူ လွတ်လပ်သော မြန်မာနိုင်ငံကိုတည်ထောင် ဖွဲ့စည်းလိုကြောင်း အတိအလင်း ဖော်ပြထားသည်။

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကလည်း လန်ဒန်ဆွေးနွေးပွဲတွင် တောင်တန်းဒေသ များအား မြန်မာပြည်မနှင့်အတူ လွတ်လပ်ရေးပေးရန်နှင့် ဘုရင်ခံ၏အမှုဆောင် (ဝန်ကြီး) အဖွဲ့တွင် တောင်တန်းဒေသမှ ကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်ခွင့်ပေးရန် တို့ကို အရေးဆိုခဲ့သည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ အရေးဆိုမှုကြောင့် အောင်ဆန်း— အက်တလီစာချုပ် ချုပ်ဆိုသည့်အခါတွင် ဗြိတိသျှအစိုးရနှင့် မြန်မာကိုယ်စားလှယ် များသည် နယ်ခြားဒေသများနှင့် ဝန်ကြီးများအုပ်ချုပ်သော မြန်မာနိုင်ငံကို ထိုဒေသများတွင် နေထိုင်သူများ၏လွတ်လပ်သော သဘောတူချက်နှင့်ဆောလျင်စွာ ပေါင်းစည်းရေးကို လိုလားသည်ဟူသောအချက် ပါဝင်ခဲ့သည်။

အောင်ဆန်း—အက်တလီစာချုပ်အရပင် ဝန်ကြီးအဖွဲ့အုပ်ချုပ်သော မြန်မာ ပြည်မနှင့်နယ်ခြားဒေသတို့ ပေါင်းစည်းရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ထိုဒေသများတွင် နေထိုင် သောသူများက မိမိတို့ထင်မြင်ချက်များကို ထုတ်ဖော်ပြောဆိုနိုင်ရေးအတွက် အထူး ညီလာခံကျင်းပရန်နှင့်၊ မြန်မာပြည်မနှင့် နယ်ခြားဒေသပေါင်းစည်းနိုင်ရန် အကောင်း ဆုံးသော နည်းစနစ် ရှာဖွေနိုင်ရန် တောင်တန်းဒေသ စုံစမ်းရေးအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းရေး ဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို ဗြိတိသျှအစိုးရနှင့် မြန်မာကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့တို့ သဘော တူညီမှု ရခဲ့ကြသည်။

၁၉၄၇ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလအတွင်း ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် ဖဆပလ ခေါင်းဆောင်များသည် ပင်လုံညီလာခံသို့ တက်ရောက်ပြီး မြန်မာပြည်မနှင့် ပေါင်းစည်းရေးနှင့်ပတ်သက်၍ တောင်တန်းဒေသများ၏ ဆန္ဒသဘောထားကို ရယူ ခဲ့သည်။ ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၂ ရက် နေ့တွင် ကျင်းပသော ပင်လုံညီလာခံ၌ ရှမ်း၊ ကချင်နှင့်ချင်းတို့သည် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအဖြစ် ပူးပေါင်းပါဝင် ဖွဲ့စည်းရန် သဘောတူညီခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင် ရှမ်းနှင့်ကချင်တို့က ပြည်နယ်အလိုရှိကြောင်း အတိအလင်း တောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။ ချင်းတိုင်းရင်းသားတို့ကသာ အထူးခရိုင် သို့မဟုတ် အထူးတိုင်းအဖြစ် သတ်မှတ်ပေးရန် တင်ပြကြသည်။

၁ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအရေးနှင့် ၁၉၄၇ အခြေခံဥပဒေ၊ ပထမတွဲ၊ ရန်ကုန်၊ တက္ကသိုလ်များပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၉၀၊ စာ ၂၂၉ - ၂၃၁။ နောင်ကိုးကားလျှင် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအရေး၊ ပထမတွဲဟု ညွှန်းမည်။

၂ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအရေး၊ ပထမတွဲ၊ စာ ၂၇၈။

၃ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအရေးနှင့် ၁၉၄၇ အခြေခံဥပဒေ၊ ဒုတိယတွဲ၊ ရန်ကုန်၊ တက္ကသိုလ်များပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၉၀၊ စာ ၆၂၆။ နောင်ကိုးကားလျှင် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများအရေး၊ ဒုတိယတွဲဟု ညွှန်းမည်။

ပင်လုံညီလာခံ ကျင်းပပြီးနောက်ပိုင်းတွင် ရိုး (စ်) ဝီလျံ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆောင်ရွက်သော တောင်တန်းဒေသ စုံစမ်းရေးအဖွဲ့သည် တောင်တန်းဒေသမှ တိုင်းရင်းသားကိုယ်စားလှယ်များနှင့် တွေ့ဆုံပြီး ၎င်းတို့၏သဘောထားကို စုံစမ်း လေ့လာခဲ့သည်။ ထို့နောက် တောင်တန်းဒေသ စုံစမ်းရေးအဖွဲ့၏ အစီရင်ခံစာကို ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဧပြီလတွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ၎င်းအစီရင်ခံစာတွင် မြန်မာနိုင်ငံကို ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအဖြစ် တည်ထောင်ရန်၊ ရှမ်းပြည်နှင့်ကချင်တောင်တန်း ဒေသတို့သည် ဤပြည်ထောင်စုအတွင်း ပြည်နယ်များအဖြစ် ပါဝင်ရန်၊ ကရင်နီ နယ်များလည်း ပြည်နယ်တစ်နယ်အဖြစ်ပါဝင်လိုက ပါဝင်ရန်၊ ချင်းတောင်တန်းနှင့် သံလွင်ခရိုင်တို့လည်း မြန်မာပြည်မနှင့်ပူးပေါင်းလိုက ပူးပေါင်းရန် အကြံပြုခဲ့သည်။

၁၉၄၇ ခုနှစ် ဧပြီလ အတွင်းမှာပင် နိုင်ငံတစ်ဝန်း တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် ရွေးကောက်ပွဲများကို ကျင်းပခဲ့ရာ အမတ်နေရာအများစုကို ဖဆပလအဖွဲ့က ရရှိခဲ့သည်။

၁၉၄၇ ခုနှစ် မေလတွင် ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်၏ ပဏာမညီလာခံကို ရန်ကုန်မြို့ ဂျူဗလီဟောတွင် ကျင်းပခဲ့သည်။ ထိုညီလာခံက ၁၁၁ ဦး ကော်မတီအား နိုင်ငံဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေမူကြမ်း ရေးဆွဲရန် တာဝန်ပေးခဲ့သည်။ ဖဆပလက ပြုစုသော အခြေခံဥပဒေမူကြမ်းက “ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ ခေါ် တွင်မည့် လွတ်လပ်၍ အချုပ်အခြာအာဏာပိုင် သမ္မတနိုင်ငံ” တည်ထောင်ရန် ရည်ရွယ်သည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကလည်း “လူမျိုးကြီးစုမျိုးထဲဆိုတဲ့ နိုင်ငံ မျိုးတော့ တည်ထောင်လိုမဖြစ်ဘူး၊ ပြည်ထောင်စုသဘောမျိုးဘဲ ဖြစ်ရမှာဘဲ” ဟု မိန့်ကြားခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်၍ ဖဆပလ က ပြုစုသောအခြေခံဥပဒေ၌ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပါဝင်ဖွဲ့စည်းမည့် “ပြည်နယ်” များ သတ်မှတ်ရန် လိုအပ်လာသည်။

ဖဆပလ က ပြုစုသောအခြေခံဥပဒေတွင် ပြည်နယ်အမျိုးအစား သုံးမျိုး သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ ၎င်းတို့မှာ ပြည်ထောင်စုပြည်နယ်၊ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရပြည်နယ် နှင့် လူမျိုးစုပြည်နယ်ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ပြည်ထောင်စုဝင် ပြည်နယ် ဖြစ်ထိုက်သည့် ဂုဏ်အင်္ဂါရပ်များကိုလည်း သတ်မှတ်ပေးခဲ့သည်။ ၎င်းအင်္ဂါရပ် များမှာ

၁ Lt. Col. D. R. Rees-William

၂ Frontier Areas Committee of Enquiry, 1947, Part I, Report, Rangoon, Supdt. Govt. Printing and Stationery, 1947, pp. 26-27.

၃ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းမိန့်ခွန်းများ၊ စာ ၃၀၉-၃၁၀။

၄ ဖဆပလပဏာမပြင်ဆင်မှုညီလာခံမှတ်တမ်း၊ စာ ၅-၆။

- ၁။ ပထဝီအနေအထားအရ နယ်နိမိတ် အထင်အရှားရှိခြင်း
- ၂။ မြန်မာစကားနှင့်မတူသော ဘာသာစကားတမျိုးတည်းရှိခြင်း
- ၃။ ယဉ်ကျေးမှုတမျိုးတည်းရှိခြင်း
- ၄။ ရာဇဝင်အစဉ်အလာတမျိုးတည်းရှိသော လူစုရှိခြင်း
- ၅။ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အကျိုးကျေးဇူးနှင့် စီးပွားရေး လုံလောက်မှုတို့ ရှိသော လူစုရှိခြင်း
- ၆။ လူဦးရေအတော်အတန်ရှိခြင်း
- ၇။ ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် သီးခြား ဒေသတခုအဖြစ်ဖြင့် မိမိ၏ကိုယ်ပိုင် ထင်ရှားချက်အတိုင်း နေလိုသောဆန္ဒရှိခြင်း

တို့မင် ဖြစ်သည်။

ဖဆပလ က ပြုစုသောအခြေခံဥပဒေတွင် မည်သည့် လူမျိုးစုအား မည်သည့် ပြည်နယ်အဆင့်အတန်းကိုပေးမည်ဟု ဖော်ပြထားသော်လည်း ရှမ်းအမျိုးသားတို့ အား ပြည်ထောင်စုပြည်နယ် အဆင့်အတန်းပေးရန် ရည်ရွယ်သည်။ ကချင်နှင့် ကရင်နီတို့မှာ စီးပွားရေးအရ ဖူလုံမှုမရှိသဖြင့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရ ပြည်နယ်အဆင့် အတန်းပေးရန် ရည်ရွယ်ဟန်တူသည်။ လူမျိုးစုပြည်နယ် အဆင့်အတန်းကိုမူ ချင်း အမျိုးသားတို့အား ပေးရန် ရည်ရွယ်သည်။^၁ သို့ရာတွင် ထိုစဉ်က ချင်းအမျိုးသား တို့သည် ပြည်နယ်ပေးရန် တောင်းဆိုခြင်းမပြုပေ။

ကိုယ်ပိုင်ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ကိုယ်ပိုင်ဘာသာစကားရှိပြီး သင့်တင့်သောလူဦးရေ ရှိသည့် ကရင်အမျိုးသားတို့မှာလည်း လူနည်းစုဆိုင်ရာ အထူးအခွင့်အရေးများ ရရှိထိုက်သည်ဟု ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် ဖဆပလခေါင်းဆောင်တို့က အသိအမှတ် ပြုခဲ့ကြသည်။^၂

ဖဆပလပဏာမညီလာခံတွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် ရခိုင်အမျိုးသားတို့ အရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ပြောဆိုခဲ့ခြင်းမရှိချေ။ မွန်အမျိုးသားတို့အရေးနှင့် ပတ် သက်၍မူ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက

၁ ဖဆပလ ပဏာမပြင်ဆင်မှုညီလာခံမှတ်တမ်း၊ စာ ၅-၆။

၂ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအရေး၊ ဒုတိယတွဲ၊ စာ ၆၂၆။

၃ ဖဆပလပဏာမပြင်ဆင်မှုညီလာခံ၊ စာ ၆။

မွန်လူမျိုးကိစ္စဆိုယင်တော့ သူတို့မှာ အခု လူမျိုးရေးလူနည်းစု အဖြစ်နဲ့မွန်စာပေ၊ မွန်ကျောင်းတွေ ကိစ္စလောက်ကလွဲယင် တခြား နှစ်နာချက်တွေ မရှိပါဘူး။ မွန်ရယ်၊ ဗမာရယ်ခွဲခြားပြီး ကရင်လို သဘောထားသလို ထားစေချင်လို့တော့ မဖြစ်နိုင်ဘူး။

ဟူ၍ မိန့်ကြားခဲ့သည်။ ဤသို့ဖြင့် ဖဆပလ ပဏာမညီလာခံတွင် ရခိုင်နှင့် မွန် အမျိုးသားများအတွက် ပြည်နယ်ပေးရေးကိစ္စကို အတိအကျ ဆုံးဖြတ်ခဲ့ခြင်း မရှိသော်လည်း ၁၉၄၇ ခုနှစ် အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၁၉၉ တွင် ပြည်နယ်သစ် ကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အောက်ပါအတိုင်း ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။

ပါလီမန်သည် ပြည်နယ်သစ်ကလိုက်နာရမည့် စည်းကမ်းသတ်မှတ် ချက်များပါဝင်သော အက်ဥပဒေဖြင့် ပြည်နယ်သစ်တစ်ခုကို ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအတွင်းသို့ ဝင်ခွင့်ပြုနိုင်သည်။ ထိုသတ်မှတ် ချက်များတွင် ထိုပြည်နယ်မှ ပါလီမန်သို့ ကိုယ်စားလှယ်အမတ်ဦးရေ မည်မျှမည်မျှ ရွေးကောက်တင်မြှောက်နိုင်သည်ဟူသော အချက် လည်း ပါဝင်ရမည်။^၁

အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၂၀၀ တွင်လည်း

- (က) ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် အသစ်တခုတည်ထောင်ဖွဲ့စည်းခြင်း။
- (ခ) ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်တခုခု၏ အကျယ်အဝန်းကိုတိုးချဲ့ခြင်း။
- (ဂ) ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်တခုခု၏အကျယ်အဝန်းကိုလျှော့ချခြင်း။
- (ဃ) ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်တခုခု၏ နယ်နိမိတ်များ ပြောင်းလဲခြင်းတို့ကို ထိုသို့ နယ်နိမိတ်ပြုပြင်ခြင်းခံရသော ပြည်နယ် တိုင်း၏ ကောင်စီက သဘောတူညီပါက ပါလီမန်သည် အက်ဥပဒေဖြင့်ပြု၍ ပြဋ္ဌာန်းနိုင်သည်။ ထို့ပြင် ထိုကဲ့သို့သော သဘောတူညီချက်ရရှိပါက ပါလီမန်သည် လိုအပ်သည် သို့တည်းမဟုတ် သင့်လျော်သည်ဟု ထင်မြင်ယူဆသော ထပ်ဖြည့်ပြဋ္ဌာန်းချက်၊ အကြောင်းသင့် ပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့် နှိုင်းညှိပြဋ္ဌာန်းချက်များကို ပြုနိုင်သည်။^၂

ဟူ၍ ဖော်ပြထားသည်။ ဤပုဒ်မများအရ ပြည်နယ်တောင်းဆိုခွင့်ကို အခြေခံ ဥပဒေက ခွင့်ပြုထားသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ လွတ်လပ်ရေးရပြီး နောက်ပိုင်းတွင် ဤပုဒ်မများကိုထောက်ပြ၍ ရခိုင်နှင့်မွန်ပြည်နယ်များ တောင်းခံလာခြင်းဖြစ်သည်။

၁ မိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းမိန့်ခွန်းများ။ စာ ၃၀၉။

၂ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ၊ ပုဒ်မ ၁၉၉။

၃ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ၊ ပုဒ်မ ၂၀၀။

ရခိုင်ပြည်နယ်တောင်းဆိုခြင်း

ရခိုင်ပြည်နယ်တောင်းဆိုမှုသည် ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ်ကပင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်ဟု အဆိုရှိသည်။ ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ် လန်ဒန်မျက်နှာစုံညီအစည်းအဝေးသို့ တက်ရောက် ရန် မြန်မာကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ရခိုင်ကိုယ်စားလှယ်များ သွားရောက်စဉ်က ရခိုင် ကိုယ်စားလှယ်များသည် လန်ဒန်မျက်နှာစုံညီအစည်းအဝေးတွင် ရခိုင်ကို မြန်မာ နိုင်ငံနှင့်တွဲမထားဘဲ သီးသန့်ပြည်နယ်တစ်နယ်ပေးဖို့ တောင်းခံရန် အစီအစဉ်ရှိသည်။ သို့ရာတွင် မြန်မာခေါင်းဆောင်များ ဖြစ်ကြသည့် ဦးချစ်လှိုင်နှင့် ဦးဘဘေတို့က လက်ရှိအခြေအနေတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်ကို သီးခြား ခွဲတောင်းပါက မြန်မာနိုင်ငံ၏ လွတ်လပ်ရေးကိစ္စသည် တစ်မျိုးတစ်မည်ဖြစ်သွားနိုင်ကြောင်း၊ ထိုသို့ မလုပ်သင့် ကြောင်းတောင်းပန်သဖြင့် ရခိုင်ခေါင်းဆောင်များက လန်ဒန်မျက်နှာစုံညီအစည်း အဝေးတွင် မတင်သွင်းခဲ့ဟု အဆိုရှိသည်။^၁

၁၉၃၇ ခုနှစ် ၉၁ ဌာန အုပ်ချုပ်ရေးပေါ်ပေါက်လာချိန်တွင် ထိုစဉ်က ဥပဒေပြုလွှတ်တော်တွင် ရခိုင်အမတ်ဖြစ်သည့် အမျိုးသားကျောင်းဆရာကြီး ဦးထွန်းအောင်က ရခိုင်ဒေသကို ရန်ကုန်မြို့မှ လှမ်းအုပ်ချုပ်မည်ဆိုလျှင် ရခိုင်ဒေသ၏ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး၊ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ စီးပွားရေးတို့မှာ တိုးတက်ဖွယ် မရှိသဖြင့် ရခိုင်ကို ပြည်နယ်တစ်နယ်အဖြစ် (အော်တော်နော်မီ) ပေးသင့်ကြောင်း ရခိုင်တိုင်းတွင် လှုံ့ဆော်ခဲ့သည်ဟု အဆိုရှိသည်။^၂

လွတ်လပ်ရေးမရမီ ရခိုင်ပြည်နယ်တောင်းဆိုမှု

မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရ အတွင်းဝန်ချုပ်ထံမှ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးထံ ၁၉၄၇ ခုနှစ် မေလ ၁၆ ရက်နေ့စွဲဖြင့်ပေးပို့သော သံကြိုးစာတွင် ဝတ်လုံတော်ရ

၁ လန်ဒန်မျက်နှာစုံညီ အစည်းအဝေးသို့တက်ရောက်ခဲ့ကြသော ရခိုင်ကိုယ်စားလှယ်များမှာ ဦးထွန်းအောင်ကျော်နှင့် မစ္စမေအောင် (ဒေါ်မြစိန်) တို့ ဖြစ်ကြသည်။ စင်စစ် ၎င်းတို့မှာ မြန်မာကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့နှင့် လိုက်ပါသွားကြသော ရခိုင်အမျိုးသားများသာဖြစ်ကြ သည်။ မြန်မာနိုင်ငံကို ကိုယ်စားပြုသူများဖြစ်သည်။ ရခိုင်အမျိုးသားတို့ကို ကိုယ်စားပြု လိုက်ပါသွားခြင်း မဟုတ်ချေ။

၂ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် (ပါလီမန်) စုတိယပြည်သူ့လွှတ်တော် ညီလာခံ မှတ်တမ်း၊ အတွဲ ၅၊ အစည်းအဝေးအမှတ် ၆၊ ရန်ကုန်၊ အစိုးရပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၅၈၊ စာ ၂၄၀။ နောင်ကိုးကားလျှင် စုတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၅/၆ ဟုညွှန်းမည်။

၃ Autonomy

၄ စုတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၅/၆၊ စာ ၂၄၀။

ဦးလှထွန်းဖြူနှင့် ရန်ကုန်မြို့ရှိထင်ရှားသော ရခိုင်ခေါင်းဆောင်အချို့သည် အာရက်နီစတန် ရခိုင်ပြည်နယ်တောင်းဆိုရေးအတွက် အစည်းအဝေးကျင်းပရန် စိုင်းပြင်းနေကြသည်ဟူသော သတင်းပါရှိသည်။^၁

၁၉၄၇ ခုနှစ် မေလအတွင်း ဂျူဗလီဟော၌ ကျင်းပခဲ့သော ဖဆပလ ပဏာမညီလာခံ၌ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းဦးစီးသော ဆပ်ကော်မတီက ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေကြမ်းကိုအပြီးသတ် ရေးဆွဲအတည်မပြုမီ ရခိုင်တိုင်းသည် ပြည်နယ်အဆင့်အတန်းကို ရထိုက်သောဂုဏ်အင်္ဂါရပ်များနှင့်ပြည့်စုံသည့် တိုင်းတစ်ခု ဖြစ်ကြောင်း အခြေခံဥပဒေကြမ်း၌ ထည့်သွင်းပေးပါရန် ဦးအောင်ဇံဝေအပါအဝင် ရခိုင်အမတ်များက တောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက လွတ်လပ်ရေးကြေညာရန်နေ့ရက်ကို ၁၉၄၈ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၃၁ ရက်ကို နောက်ဆုံးထား၍ တိုင်းပြည်သို့ ကြေညာရန် ကတိပေးထားပြီးဖြစ်၍ နှောင့်နှေးကြန့်ကြာမည်ကို မလိုလားအပ်သည်ကတစ်ကြောင်း၊ တောင်တန်းဒေသနှင့် အပေးအယူပြုလုပ်ရာ၌ အချိန်များစွာကြာသကဲ့သို့ အချိန်မီမပြီးစီးနိုင်ခြင်းကြောင့် လူမျိုးအချင်းချင်း ညီညွတ်မှုမရှိကြဟူသော ထင်မြင်ချက်နှင့် ပြည်ပ ပယောဂဝင်ရောက်လာမည်ကို မလိုလားအပ်သည်လည်းတစ်ကြောင်း၊ လွတ်လပ်ရေး ပန်းတိုင်သို့ ချီတက်ရာ၌ မနှောင့်နှေးစေလိုကြောင်း အကျိုးအကြောင်းနှင့်တကွ ရှင်းလင်းပြောဆိုခဲ့ရာ ရခိုင်အမတ်များက အလျော့ပေးခဲ့ကြသည်။ ရခိုင်အမတ်များ၏ တောင်းဆိုချက်ကို လောလောဆယ်လက်မခံနိုင်သည့်တိုင်အောင် မူတစ်ခုအနေနှင့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက လက်ခံခဲ့သည်။ အခြေခံဥပဒေကြမ်းကို အတည်ပြုသောအခါ ပြည်နယ်သစ် ဝင်ခွင့်ပြုရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ပုဒ်မ ၁၉၉ ကို ထည့်သွင်းခဲ့သည်။^၂

ဖဆပလ ပဏာမညီလာခံနောက်ပိုင်း ရခိုင်ပြည်နယ်တောင်းဆိုခြင်း

ဖဆပလ ပဏာမညီလာခံကျင်းပပြီးနောက်ပိုင်း ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဇွန်လ ၅ ရက်နေ့တွင် ရခိုင်အမျိုးသားအစည်းအဝေးကို ရန်ကုန်မြို့ မင်္ဂလာသုခကျောင်း တိုက်၌ကျင်းပခဲ့သည်။ ၎င်းအစည်းအဝေးတွင် ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆရာတော် ဦးသာဂရက ဆောင်ရွက်ပြီး အကျိုးဆောင်အဖြစ် ဦးစောဖော်အောင်က ဆောင်ရွက်သည်။ အစည်းအဝေးသို့ ဦးချန်ထွန်း၊ အစိုးရအမှုထမ်းသမဂ္ဂဥက္ကဋ္ဌ ဦးထွန်းအောင်ကျော်၊

၁ Arakanistan

၂ Chief Secretary, Government of Burma to Secretary of State for Burma, Telegram, 16 May 1947. IOR: M/4/2503.

၃ မောင်ကံထူးမှတ်စု၊ HDR: X/283/1990. နောင်ကိုးကားလျှင် HDR: X/283/1990.

ဟု ညွှန်းမည်။

ဝတ်လုံ ဦးလှထွန်းဖြူနှင့် ရဟန်း ၁၀၀ မျှ တက်ရောက်ကြသည်။ အစည်းအဝေးတွင် ဦးဘိုးဦး က အဆိုတစ်ရပ်တင်သွင်းသည်။ ဦးဘိုးဦး တင်သွင်းသော အဆိုမှာ

ရခိုင်ပြည်အရေးကို ဗမာအစိုးရ ဂရုမစိုက်သည့်အပြင် ရခိုင်ပြည်ထူထောင်ရေးသည် ဗမာပြည်ထူထောင်ရေးနှင့်ခွဲခြားပြီး ရခိုင်ပြည်ကို မိမိတို့ကိုယ်တိုင်ထူထောင်မှ ကြီးပွားမည်ဟု ယုံကြည်သောကြောင့် ရန္တပုံစာချုပ်အရ ရခိုင်ပြည်အား လွတ်လပ်သော သီးခြားအုပ်ချုပ်ရေးပေးရန် ပြိတိသျှအစိုးရအား လေးနက်စွာတောင်းဆိုသည်။

ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ ၎င်းအဆိုကို အများသဘောတူ ထောက်ခံကြသည်။ ဤသို့ဖြင့် လွတ်လပ်ရေးမရရှိမီ ပြိတိသျှအုပ်ချုပ်ရေးအောက်တွင်ရှိစဉ်ကပင် ရခိုင်အမျိုးသားတို့သည် ရခိုင်ဒေသအား သီးခြားအုပ်ချုပ်ခွင့်ရရန် ဆန္ဒရှိနေသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

စစ်တွေမြို့ လူထုအစည်းအဝေးမှ ရခိုင်ပြည်နယ်တောင်းဆိုမှု

ရန်ကုန်မြို့ရှိ ရခိုင်အမျိုးသားများအစည်းအဝေးမှ ရခိုင်ဒေသအား သီးခြားအုပ်ချုပ်ရေးပေးရန် တောင်းဆိုပြီးနောက် သုံးရက်ခန့်အကြာ ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဇွန်လ ၈ ရက်နေ့၌ စစ်တွေမြို့ ပြည်လုံးချမ်းသာဘုရားရင်ပြင်၌ လူထုအစည်းအဝေးတစ်ရပ်ကျင်းပပြန်သည်။ အစည်းအဝေးသို့ အမတ်ဟောင်း ဦးရွှေသာ၊ ဦးသာဘန်း၊ ဆရာတော် ဦးပညာသီဟနှင့် မြို့သူမြို့သားများတက်ရောက်ခဲ့ကြသည်။ ၎င်းအစည်းအဝေးမှာ ဖဆပလကအတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းလိုက်သော ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေမူကြမ်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းရန် ခေါ်ယူသောအစည်းအဝေးဖြစ်သည်။ အစည်းအဝေးတွင် ဦးသာဘန်းက သဘာပတိအဖြစ်ဆောင်ရွက်၍ အခမ်းအနားမှူးအဖြစ် ဦးမောင်စိန်က ဆောင်ရွက်သည်။^၁

အခမ်းအနားမှူး ဦးမောင်စိန်က လွတ်လပ်သည့်အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတွင် ပါဝင်ဖွဲ့စည်းမည့်ပြည်နယ်များကိုစွဲနှင့် ဗဟိုဦးစီးစနစ်ကျင့်သုံးမည့် ဗမာပြည်မမှ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကို ရှင်းလင်းတင်ပြသည်။ ရခိုင် ဖဆပလအဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဦးပညာသီဟကလည်း တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်တွင်

^၁ (က) ဆူရိယသတင်းစာ၊ ၁၇ ဇွန် ၁၉၄၇။

(ခ) ဘုံပေါက်သာကျော်၊ တော်လှန်ရေးခရီးဝယ် (၂)၊ ရန်ကုန်၊ ပုသိမ်ပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၇၅၊ စာ ၃၄၁-၃၄၂။

ရခိုင် ဖဆပလအမတ်များက ဦးစိန်ညိုထွန်းနှင့် ဦးရွှေဘော်တို့၏အကြံဉာဏ်ကိုရယူ၍ ရခိုင်ပြည်နယ်အကျိုးအတွက် ဆောင်ရွက်နေကြပုံကို တင်ပြသည်။

အစည်းအဝေးက အောက်ပါအဆိုသုံးရပ်ကို အတည်ပြုဆုံးဖြတ်ကြသည်။
၎င်းအဆိုများမှာ

၁။ လွတ်လပ်သည့်မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ရခိုင်ဒေသအား ကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်ရေး အပြည့်အဝပေးရန်

၂။ ကျောက်ဖြူ၊ သံတွဲနယ်သားများအားလုံး အထက်ပါအဆိုကို သဘောတူထောက်ခံရန်

၃။ ရခိုင်ပြည် လွတ်လပ်ရေးအဖွဲ့ ကော်မတီ (Arakan Freedom League Committee) ဖွဲ့စည်းရန်

ဟူ၍ဖြစ်သည်။ ယင်းအစည်းအဝေးက ရခိုင်ပြည်လွတ်လပ်ရေးအဖွဲ့ကို ဦးရွှေဘော်၊ ဥက္ကဋ္ဌ၊ ဦးမောင်စိန်၊ အကျိုးဆောင်အတွင်းရေးမှူး၊ ဦးကျော်ဇံ၊ အကျိုးဆောင် ငွေထိန်း၊ ဦးသာခိုးအောင်၊ ဦးထွန်းလှတို့ဖြင့် အများသဘောတူ ဖွဲ့စည်းလိုက်သည်။

ရခိုင်တိုင်း ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်မှု စုံစမ်းရေးကော်မရှင် ဖွဲ့စည်းခြင်း

လွတ်လပ်ရေးရရှိပြီး နောက်ပိုင်းတွင်လည်း ရခိုင်အမျိုးသားတို့သည် ရခိုင် တိုင်းအား ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးပေးရန် ဖဆပလအစိုးရထံ တောင်းဆိုမှု ရှိခဲ့သည်ဟု ယူဆရသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် နိုင်ငံတော်အစိုးရက ၁၉၄၈ ခုနှစ် မတ်လ ၁၉ ရက်နေ့တွင် ဝန်ကြီးဦးညိုထွန်း ခေါင်းဆောင်သော ရခိုင်တိုင်း ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်မှု စုံစမ်းရေးကော်မရှင်ကို ဖွဲ့စည်းစုံစမ်းခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။

၁. HDR : X/8AP/1990.

၂. ယင်း

၃. ဝန်ကြီးဦးညိုထွန်းခေါင်းဆောင်သော ရခိုင်တိုင်းဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်မှု စုံစမ်း ရေးကော်မရှင် အဖွဲ့ဝင်များမှာ ဝန်ကြီးဦးညိုထွန်း၊ ချယ်ယာမင်၊ ဦးကျော်မင်း၊ ဘဏ္ဍာတော်မင်းကြီး၊ အဖွဲ့ဝင်၊ ဦးတင် (မြန်အောင်)၊ ဦးထင်ဖတ်၊ အတွင်းရေးမှူးတို့ ဖြစ်ကြသည်။ ကော်မရှင်လုပ်ငန်းမစမီ ဦးကျော်မင်း၏ နေရာတွင် ဦးစိန်ညိုထွန်းအား ခန့်အပ်သည်။ ပြည်တောင်ရမြန်မာနိုင်ငံတော် (ပါလီမန်) ဒုတိယပြည်သူ့လွှတ်တော် ညီလာခံမှတ်တမ်း၊ စာတွဲ ၂၊ အစည်းအဝေးအမှတ် ၁၃၊ ရန်ကုန်၊ အစိုးရပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၇၇၊ စာ ၈၄၆-၈၄၇။ နောင်ကိုးကားလျှင် ဒုတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၂/၁၃ ဟု ညွှန်းမည်။

ဝန်ကြီးဦးညိုထွန်းခေါင်းဆောင်သော ရခိုင်တိုင်း ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်မှုစနစ်ရေးကော်မရှင်က ကြားဖြတ်အစီရင်ခံစာတစ်စောင်ကို တင်သွင်းခဲ့သည်။ ၎င်းကြားဖြတ်အစီရင်ခံစာတွင် ဖော်ပြပါရှိသော အဓိက အကြံပေးထောက်ခံချက်များမှာ အရွှေ့ပါကစုတန်း တွင် မြန်မာသံငယ်ရုံး၊ များ ဖွင့်လှစ်ခြင်း၊ စစ်တွေတွင် ပါကစုတန်းသံငယ်ရုံး ဖွင့်လှစ်ခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်၍ ပါကစုတန်းဘက်မှ ရခိုင်တိုင်းအတွင်းသို့ တိတ်တဆိတ်ဝင်လာနေသူများကို စနစ်တကျ တားဆီးပိတ်ပင်ရန်၊ သောင်းကျန်းသူများကို ဆတက်ထမ်းပိုးတိုး၍ နှိပ်ကွပ်ရန်၊ ရခိုင်တိုင်း၏အခြေအနေနှင့် လျော်ညီစွာ အရာရှိများ ခန့်ထားရန်၊ အစိုးရအမှုထမ်းများနှင့် ပတ်သက်၍ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုကိစ္စကို ထိရောက်စွာ အရေးယူရန်၊ ပြည်သူ့ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေး (ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှု) အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၅ အရ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ထားသူများ၏ အမှုများကို အမြန်ဆုံးပြန်လည်စစ်ဆေး၍ လွှတ်သင့်သူများကို အမြန်ဆုံး ပြန်လွှတ်ပေးရန် စသည့် အချက်များပါဝင်သည်။

ရခိုင်တိုင်းတွင် ဒေသဆိုင်ရာ ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ ဖွဲ့ပေးရန်အဆို

လွတ်လပ်ရေး ရရှိပြီးနောက်ပိုင်း ၁၉၄၇ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၁ ရက်နေ့တွင်ကျင်းပသော မြန်မာနိုင်ငံတော် တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် (ပါလီမန်) ဆဋ္ဌမညီလာခံတွင် ဦးသာထွန်း(ကျောက်ဖြူကျေးလက်မြောက်ပိုင်း) အမတ်က ရခိုင်တိုင်းနှင့်ပတ်သက်၍ အဆိုတစ်ရပ် တင်သွင်းပြန်သည်။ ၎င်းအဆိုမှာ

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေအပိုင်း ၄၊ ပုဒ်မ ၉၁ တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ဒေသဆိုင်ရာ ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းခြင်းကို ရခိုင်တိုင်းတွင် ဆောလျင်စွာ ဖွဲ့စည်းသတ်မှတ်ပေးရန်နှင့် ထိုကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့၏ အုပ်ချုပ်ရေးကိစ္စ၊ ယဉ်ကျေးမှုကိစ္စ၊ စီးပွားရေးကိစ္စများတွင်ရရှိမည့် အခွင့်အရေးများ၊ အာဏာများနှင့် တာဝန်ဝတ္တရားများကို၎င်း၊ ထိုအဖွဲ့နှင့်ပြည်ထောင်စုအစိုးရတို့၏ ဆက်ဆံရေးကို၎င်း၊ သတ်မှတ်ပေးမည့် ကော်မတီအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းလွှဲအပ်ရန် အစိုးရအား ဤပါလီမန်က ထောက်ခံပါကြောင်း။

- ၁ ယခု ဘက်လားဒေရီနိုင်ငံဟု ခေါ်တွင်သည်။
- ၂ ယခုကောသလစစ်ဝန်ရုံးဟုခေါ်တွင်သည်။
- ၃ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် (ပါလီမန်) ပြည်သူ့လွှတ်တော် ညီလာခံမှတ်တမ်း၊ စာတွဲ ၁၊ အစည်းအဝေးအမှတ် ၇၊ ရန်ကုန်၊ အစိုးရပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၅၂၊ စာ ၁၀၆-၁၀၇။
- ၄ မြန်မာနိုင်ငံတော် တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် (ပါလီမန်) ဆဋ္ဌမညီလာခံမှတ်တမ်း၊ စာတွဲ ၆၊ အစည်းအဝေးအမှတ် ၂၊ ရန်ကုန်၊ အစိုးရပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၄၇၊ စာ ၃၉။ နောင်ကိုးကားလျှင် တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်၊ ၆/၂ ဟု ညွှန်းမည်။

ဟူ၍ဖြစ်သည်။ ဦးသာထွန်းက ရခိုင်တိုင်းတွင် အုပ်ချုပ်ရေးခက်ခဲမှု၊ စီးပွားရေး ခက်ခဲမှု၊ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး ခက်ခဲမှုများနှင့် ရင်ဆိုင်နေရသောကြောင့် ၎င်းအဆိုကို တင်သွင်းခြင်းဖြစ်ကြောင်း လွှတ်တော်တွင် ရှင်းလင်းတင်ပြသည်။

ဦးသာထွန်း၏ အဆိုကို ဗိုလ်ဘစော (ကျောက်ဖြူကျေးလက်မြောက်ပိုင်း) အမတ်ကထောက်ခံသည်။ ဗိုလ်ဘစောက ဦးသာထွန်း၏အဆိုကို မိမိအဘယ်ကြောင့် ထောက်ခံရကြောင်း ဆွေးနွေးတင်ပြရာ၌

... ထောက်ခံရခြင်းအကြောင်းမှာ ရခိုင်ပြည် အုပ်ချုပ်ရေး လွယ်ကူစေမှုနှင့် ရခိုင်ပြည်ဟာ အဘက်ဘက်မှာ တိုးတက်ကြီးပွား စေရေးအတွက် ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ရခိုင်အမတ်များကို အထင်မမှားစေရအောင် ဥက္ကဋ္ဌကြီးမှတစ်ဆင့် အမတ်မင်းများကို ကျွန်တော်တောင်းပန်ပါရစေ။ ယခု ကျွန်တော်တို့၏ အစိုးရဟာ အုပ်ချုပ်ရေးမှာ အထူးအရေးကြီးနေတဲ့ အချိန်မှာ ရခိုင်အမတ်များ ဟာ ရခိုင်ပြည်နယ်အတွက် သီးခြားနယ်တောင်းဆိုနေပြီ စသည်ဖြင့် ရခိုင်အမတ်တွေကို အထင်မမှားကြပါနှင့်။ ယခု ကျွန်တော်တို့ တောင်းဆိုတဲ့ ကိစ္စဟာ ရခိုင်ပြည်ကို မြန်မာပြည်မှ ခွဲထွက်ပြီး သီးခြားနယ်ပယ်အဖြစ် နေလိုတဲ့ တောင်းဆိုချက်အလျင်း မဟုတ် ပါဘူး။

ဟူ၍ တင်ပြခဲ့သည်။

ဗိုလ်ဘစောကပင် ဆက်လက်ရှင်းပြရာ၌ ဦးသာထွန်း၏အဆိုမှာအသစ်အဆန်း မဟုတ်ကြောင်း၊ ၎င်းကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ရခိုင်ကိုယ်စားလှယ်များသည် ပထမအကြိမ် တိုင်းပြည်ပြု လွှတ်တော်မကျင်းပမီ ဖဆပလ ပဏာမညီလာခံကျင်းပစဉ်ကကွယ်လွန်သူ ခေါင်းဆောင်ကြီး ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့်တိုင်ပင်ခဲ့ကြောင်း၊ နိုင်ငံတော်ရှေ့နေချုပ်၊ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် သခင်နုတို့နှင့်လည်းတိုင်ပင်ဆွေးနွေးခဲ့ကြောင်း၊ ခေါင်းဆောင် ကြီးများက ရခိုင်ပြည်အတွက် အစိုးရက တစ်ခုခုသတ်မှတ်လုပ်ပေးရလိမ့်မည်ဟု ပြော ဖူးကြောင်း၊ ဤကိစ္စမျိုး ဤအချိန်တွင်မှ ပေါ်ပေါက်လာရခြင်းမှာလည်း မိမိတို့ရခိုင် ပြည်တွင် အုပ်ချုပ်ရေးအခက်အခဲ၊ စီးပွားရေးအခက်အခဲ စသည့်အခက်အခဲများနှင့် ရင်ဆိုင်နေရသောကြောင့်ဖြစ်ကြောင်း ဗိုလ်ဘစောက ပြောကြားသည်။^၁

၁ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်၊ ၆/၂၊ စာ ၄၄-၄၅။
၂ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်၊ ၆/၂၊ စာ ၄၅။

ဗိုလ်ဘစော၏ ပြောကြားချက်နှင့် ပတ်သက်၍ နိုင်ငံတော်ရှေ့နေချုပ် ဦးချန်ထွန်းက လွှတ်တော်တွင် ရှင်းလင်းတင်ပြသည်။ ဦးချန်ထွန်းက ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေကိုအတည်ပြုပြီး မကြာမီမှာပင် ရခိုင်အမတ်အချို့နှင့် ရခိုင်လူကြီးများ ဖွဲ့စည်းလာရောက်တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခဲ့ကြောင်း၊ ရခိုင်အမတ်အချို့နှင့် ရခိုင်လူကြီးများ ဝန်ကြီးချုပ်နှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခဲ့သည်မှာလည်း မှန်ကန်ကြောင်း၊ ရခိုင်အမတ်များ ညွှန်ပြထားသည့်ပုဒ်မ ၉၁ သည် ဖဆပလ ပဏာမညီလာခံကတည်းက ဗိုလ်ချုပ်နှင့် တကွ ထိုစဉ်ကဦးဆောင်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်များစိတ်ထဲတွင် ရည်ညွှန်းထားသည့်ရည်ရွယ်ချက်ကြောင့် ပုဒ်မ ၉၁ ကိုထည့်သွင်းခဲ့ခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ ထိုစဉ်ကရည်ရွယ်ချက်မှာ လူမျိုးစုလွှတ်တော်အတွက် မြန်မာပြည်မနှင့်သက်ဆိုင်လျှင် မြန်မာပြည်မကို ဒေသအလိုက် လွတ်လပ်စွာအုပ်ချုပ်ခွင့်ပေးရန်ရည်ရွယ်သည့်အတိုင်း ဒေသအလိုက်ဖွဲ့စည်းထားသော အဖွဲ့အစည်းများမှတစ်ဆင့် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ရန် ဖြစ်ကြောင်း ဦးချန်ထွန်းက ရှင်းပြသည်။^၁

ဦးချန်ထွန်းကပင် ဆက်လက်တင်ပြရာတွင် မိမိအနေနှင့်ဒီမိုကရေစီစနစ်အရ တိုင်းသူပြည်သားများ အခွင့်အရေးများရသင့်သည်ကို ယုံကြည်ပါကြောင်း၊ ဒေသအလိုက် လွတ်လပ်စွာအုပ်ချုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိသည်ကိုလည်း သဘောကျပါကြောင်း၊ သို့ဖြစ်၍လည်း အခြေခံဥပဒေတွင် ပုဒ်မ ၉၁ ကိုထည့်သွင်းခဲ့ခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ ဒေသအလိုက် လွတ်လပ်စွာ အုပ်ချုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် ပတ်သက်၍ မည်သည့်မှုနှင့် လုပ်ဆောင်မည်ကို အုပ်ချုပ်ရေးတွင် ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့်တိုင်ပင်ပြီး မိမိစဉ်းစားကူညီမည်ဖြစ်ကြောင်း ရခိုင်အမတ်များနှင့် လူကြီးများကိုပြောကြားခဲ့ကြောင်း ဦးချန်ထွန်းကရှင်းပြသည်။^၂

ဦးချန်ထွန်းက မိမိအနေနှင့်နောက်ပိုင်းတွင် အုပ်ချုပ်ရေး၌အာဏာကိုဖြန့်ချိသုံးသည့်နည်းကို သုံးသင့်မသုံးသင့်စဉ်းစားလာရသည့် အကြောင်းရင်းများကိုလည်း အောက်ပါအတိုင်း ဆွေးနွေးတင်ပြသည်။

... အဲသည်အတောအတွင်းမှာ၊ တိုင်းပြည်မငြိမ်ဆိမ့်မှုတွေက တဖြည်းဖြည်းတစတစတိုးပွားလာတာတွေ့ရတယ်။ နောက်တကြောင်းကလည်း ယခုဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးဖြစ်တဲ့အခါမှာ၊ ရခိုင်နယ်နှင့်တကွ ဗမာပြည်တပြည်လုံးဟာ စစ်ဒဏ်မထိတဲ့ နေရာရယ်လို့ မကျန်ခဲ့သလောက်ဖြစ်လို့၊ မြန်မာပြည်မှာ ယခုလောင်စာနှင့်ပြာဘဲကျန်ခဲ့တယ်လို့ ပြောနေသလိုဘဲ၊ နေရေး၊ ထိုင်ရေး၊ စီးပွားရေးဘက်က၊ ကစဉ်

၁ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်၊ ၆/၂၊ စာ ၄၇-၄၈။

၂ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်၊ ၆/၂၊ စာ ၄၈။

၃ decentralize

ကလျားဖြစ်နေတာကို တွေ့ရတယ်။ အဲသည်အခါမျိုးမှာ၊ သည်အကြောင်းနှစ်ကြောင်းကိုထောက်ထားပြီး၊ လောလောဆယ်အုပ်ချုပ်ရေးကို decentralize လုပ်တယ်ဆိုတာ၊ အာဏာကို ဖြန့်ပြီးသုံးတဲ့နည်းဟာ ကောင်းမလား၊ အရာရောက်မလား၊ တိုင်းပြည်ပြန်လည်ထူထောင်တဲ့ကိစ္စမှာ ထိရောက်နိုင်မလား၊ သို့တည်းမဟုတ် အစိုးရလက်ထဲမှာ အာဏာထားပြီးတော့ မြန်မြန်လုပ်နိုင်တဲ့ ကိစ္စမျိုး၊ သဘောမျိုးနှင့်လုပ်တာက ပိုမိုခရီးရောက်မလားဆိုတာကိုကျွန်တော်စိတ်ထဲတော်တော်ဘဲ ဝေခွဲမရအောင်ဖြစ်ပါတယ်။ ဖြစ်ပြီးတဲ့နောက်၊ စဉ်းစားတိုင်ပင်ပြီး နောက်ဆုံး ကျွန်တော်စိတ်ထဲမှာ ပေါ်ပေါက်လာတာက၊ ယခုအခိုက်အတန့်အားဖြင့်ဆိုလျှင်၊ သည်လိုအာဏာကို ဖြန့်ပြီးတော့၊ နယ်တွေမှာ အစစခပ်သိမ်းမှာ အုပ်ချုပ်နည်းဟာ ပြန်လည်ထူထောင်ရေးနှင့်တိုင်းပြည်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေးမှာခရီးရောက်နိုင်ဘို့ရာအတွက် အနှောက်အယှက် ဖြစ်စရာရှိပါတယ်။ သည်တော့ ယခု တိုင်းပြည်ပြန်လည်ထူထောင်ဘို့နှင့် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားဘို့အလုပ်ကို၊ အားကြီးမာန်တက်လုပ်နေရတဲ့အခိုက်အတန့်မှာ၊ သည်လိုအာဏာကို ဖြန့်ပြီးတော့၊ ဒေသအလိုက်သုံးခြင်းထက်၊ ဗဟိုအစိုးရကအာဏာလက်ကိုင်ထားပြီး၊ အဲသည်အရပ်က ပုဂ္ဂိုလ်တွေနှင့် တိုင်ပင်ပြီး လုပ်သွားလျှင် ပိုမိုခရီးရောက်လိမ့်မည်လို့ အယူရှိတဲ့အတွက်၊ သည်ကိစ္စ ကို ဆက်လက်မဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါတယ် . . .

ဦးချန်ထွန်း၏ ပြောကြားချက်အရ လက်ရှိမြန်မာနိုင်ငံ၏အခြေအနေပေါ် မူတည်၍အာဏာကို ဒေသလိုက်ဖြန့်ဝေသုံးစွဲခြင်းထက် ဗဟိုအစိုးရလက်ထဲတွင်သာ ထားရှိခြင်းကပိုမိုသင့်လျော်သည်ဟု ၎င်းအနေနှင့် သဘောထားကြောင်းဆိုနိုင်သည်။

ဦးသာထွန်း၏အဆိုနှင့်ပတ်သက်၍ ပြည်ထဲရေးဌာနဝန်ကြီးဦးကျော်ငြိမ်းက လွှတ်တော်သို့ပြန်လည်ရှင်းလင်းတင်ပြရာတွင် ရခိုင်ပြည်အုပ်ချုပ်ရေး၌ အခက်အခဲများရှိနေကြောင်း၊ အရာရှိကောင်းကောင်းမရှိကြောင်း၊ မြန်မာပြည်တွင်ရှိနေသည့် ရခိုင်အမျိုးသားအရာရှိများကို ရခိုင်သို့ပို့သော်လည်း မသွားလိုကြောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကျင့်သုံးနေသည့် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်မှာလည်း မှားယွင်းနေကြောင်း၊ အုပ်ချုပ်ပုံစနစ်ကို ဒီမိုကရေစီနည်းအားဖြင့်ဆောင်ရွက်သင့်ကြောင်းစင်စစ်အာဏာကို လူထုကိုယ်စားလှယ်လက်ထဲတွင် ထားသင့်ကြောင်း၊ ထိုကဲ့သို့မဟုတ်ဘဲ မြန်မာ

၁ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်၊ ၆/၂၊ စာ ၄၈-၄၉။

၂ democratization of services

နိုင်ငံတွင် အာဏာများကို အုပ်ချုပ်ရေးအရာရှိအဆင့်ဆင့်လွှဲအပ်နေသဖြင့် စနစ် အရမှားယွင်းနေကြောင်း၊ မှားယွင်းနေသောစနစ်ကို ပြင်ဆင်ရန်လိုအပ်ကြောင်း ဦးကျော်ငြိမ်းက တင်ပြသည်။^၁

ဦးကျော်ငြိမ်းကပင် ဆက်လက်၍နိုင်ငံတော်အစိုးရအနေဖြင့် အုပ်ချုပ်ပုံစနစ် ကို ဒီမိုကရေစီနည်းအားဖြင့် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ဥပဒေကြမ်းရေးဆွဲနေပြီဖြစ်သဖြင့် ရခိုင်အမတ်များ ကြုံတွေ့နေရသည့်အခက်အခဲများ ပပျောက်သွားလိမ့်မည်ဖြစ် ကြောင်း၊ သို့ဖြစ်၍ ဦးသာထွန်းအား မိမိအဆိုကိုပြန်လည်ရုပ်သိမ်းပေးဖို့တိုက်တွန်း လိုကြောင်း ပြောကြားသည်။^၂ နောက်ဆုံးတွင် ဦးကျော်ငြိမ်း၏ ရှင်းပြချက်ကို ဦးသာထွန်းက ကျေနပ်သဖြင့် ၎င်း၏အဆိုကိုပြန်လည်ရုပ်သိမ်းသွားသည်။

ဤသို့ဖြင့် လွတ်လပ်ရေးရရှိပြီးနောက်ပိုင်း အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၉၁ ကို ထောက်ပြ၍ ရခိုင်တိုင်းတွင် ဒေသဆိုင်ရာကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ခွင့် ပြုရန် ရခိုင်အမတ်တစ်ဦး၏အဆိုပြုချက်ကိုပင် ထိုစဉ်က ဖဆပလအစိုးရက ခွင့်မပြု ခဲ့ချေ။ ဖဆပလ အစိုးရအနေဖြင့် အုပ်ချုပ်ပုံစနစ်ကို ဒီမိုကရေစီနည်းအားဖြင့် ဆောင်ရွက်ပေးသွားရန်သာ အစီအစဉ်ရှိသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

ကျောက်ဖြူအမတ်ဦးရွှေနီ၏ ရခိုင်ပြည်နယ်တောင်းဆိုမှု

တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် (ပါလီမန်) ဆဋ္ဌမညီလာခံမှာပင် ဦးရွှေနီ (ကျောက် ဖြူကျေးလက်တောင်ပိုင်း) အမတ်က ရခိုင်တိုင်းရှိ အချို့မြို့နယ်များတွင် မြန်မာ ပြည်မှာကဲ့သို့ ကြေးနန်းဆက်သွယ်ပေးရန်နှင့် ကြေးနန်းမဆက်သွယ်နိုင်သောမြို့များ တွင် ဝိုင်ယာလက်များအမြန်ဆုံးဆက်သွယ်ပေးရန် အဆိုတင်သွင်းရင်း ရခိုင်တိုင်း အား ပြည်နယ်ပေးသင့်ကြောင်း လွှတ်တော်တွင် ပြောကြားခဲ့သည်။^၃ ဦးရွှေနီက လွှတ်တော်သို့တင်ပြရာတွင်

...ဤအဆိုကိုပယ်ချမည်လို့ဆိုလျှင်၊ ရခိုင်ပြည်တို့နှင့်မဆက်သွယ်ဘူး၊ မလိုတော့ဘူးဆိုရာရောက်နေပါသဖြင့် autonomous state ပေး ယုံဘဲရှိပါတော့တယ်။

ရခိုင်ပြည်အခြေအနေအရာ၊ ရာဇဝင်၊ ပထဝီဝင်၊ ဒေသန္တရ သဘာဝအလျောက်ဖြစ်ပျက်နေတဲ့အကြောင်းများကို ထောက်ရှုလို့

၁ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်၊ ၆/၂၊ စာ ၅၁။

၂ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်၊ ၆/၂၊ စာ ၅၂။

၃ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်၊ ၆/၂၊ စာ ၇၂။

ရှိလျှင်၊ ရခိုင်ပြည်ဟာ autonomous state ရနိုင်တဲ့အကြောင်း
 တွေအများကြီးရှိပါတယ်။ တာပေမည့် ဗိုလ်ချုပ်နှင့်တကွအခြား
 ကျဆုံးသောခေါင်းဆောင်ကြီးများကိုထောက်၍ကျွန်တော်တို့လည်း
 မလိုချင်ဘူး။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ကမ္ဘာကကဲ့ရဲ့မှာစိုးလို့ပါ။
 တိုင်းပြည်မှာ ဗမာနှင့် ရခိုင် ဘာသာအယူဝါဒချင်းတူပြီး၊ စကား
 ပြောတာကလေး နည်းနည်း ကြမ်းကြမ်း တမ်းတမ်း ပြောတတ်တာ
 ရှိပါတယ်။ စကားပြောတဲ့နေရာမှာ ပြောင်ဘဲ ပြောတတ်ပါတယ်။
 သည်လိုမြန်မာနှင့်ရခိုင် အရင်းအနှီးဆုံးပေါင်းသင်းခဲ့တာဟာ ယခုမှ
 သာမဟုတ်ဘဲ၊ ရာဇဝင်အဆက်ဆက်က ပေါင်းသင်းလာတာကို
 ပြန်ကြည့်လျှင်၊ ကောင်းကောင်းကြီးသိနိုင်ပါတယ် . . .”

ဟူ၍ ရခိုင်ပြည်နယ်ရသင့်သော်လည်း မတောင်းဆိုခဲ့ကြောင်း ရှင်းလင်းတင်ပြခဲ့သည်။

သီးခြားပြည်နယ်ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏သဘောထား

ရခိုင်အမတ်အချို့က ရခိုင်ပြည်နယ်ကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍ လွှတ်တော်တွင်း
 ပြောဆိုမှုများရှိလာသောကြောင့် ၁၉၄၈ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၂ ရက်နေ့တွင်
 ကျင်းပသော တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် ဆဋ္ဌမညီလာခံတွင် ဝန်ကြီးချုပ် သခင်နု
 သည် လူနည်းစုပြဿနာနှင့်ပတ်သက်၍ မိန့်ခွန်းပြောကြားခဲ့သည်။ ထိုသို့ပြောကြား
 ရာတွင် သခင်နုသည် သီးခြားပြည်နယ်ကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍ နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏
 သဘောထားကိုလည်း ထည့်သွင်းပြောကြားခဲ့သည်။^၁ ဝန်ကြီးချုပ်သခင်နုက

ရှမ်း၊ ချင်း၊ ကချင်၊ ကရင်နီ၊ ကရင်၊ မွန်အာရှတို့လူနည်းစုတွေ
 နေကြတဲ့အနက်၊ ရှမ်း၊ ချင်း၊ ကချင်၊ ကရင်နီအမျိုးသားတွေမှာ
 ကိုယ့်သီးခြားပြည်နယ်နှင့်ကိုယ် ရှိနေကြပါပြီ။ ထိုနည်းအတူ မွန်၊
 ရခိုင်၊ ကရင်အမျိုးသားများကလည်း သီးခြားပြည်နယ်များအလို
 ရှိနေတဲ့ဆန္ဒတွေရှိနေကြောင်းကို ကျွန်တော်တို့ သိရှိကြရပါတယ်။
 သီးခြားပြည်နယ်ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ကျွန်တော်တို့ရဲ့သဘောထားကို
 အမတ်မင်းများအား အတည့်အလင်းအစီရင်ခံလိုပါတယ်။ ကျွန်တော်
 တို့ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတော်ဟာ လူဦးရေဘက်မှာ အထူးနည်းနေတဲ့
 အတွက် စီးပွားရေးအရအားဖြင့်၎င်း၊ ကာကွယ်ရေးအရအားဖြင့်
 ၎င်း၊ ပြည်ထောင်စုကို အစိတ်စိတ်အမြွှာမြွှာခွဲပစ်လိုက်မရပါဘူး။

၁ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်၊ ၆/၂၊ စာ ၇၅။

၂ မြန်မာနိုင်ငံတော်တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် (ပါလီမန်) ဆဋ္ဌမညီလာခံမှတ်တမ်း၊ စာတွဲ ၆၊
 အစည်းအဝေးအမှတ် ၃၊ ရန်ကုန်၊ အစိုးရပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၄၈၊ စာ ၉၈။ နောင်
 ကိုးကားလျှင် တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်၊ ၆/၃ ဟု ညွှန်းမည်။

အမှန်အတိုင်းအစီရင်ခံရလျှင် ပြည်ထောင်စုကြီးကို နောက်ထပ် ခွဲခြမ်းပေးဘို့ကိုမပြောထားနှင့် အခုရှိရင်းစွဲဖြစ်နေတဲ့ရှမ်းပြည်နယ်၊ ကချင်ပြည်နယ်၊ ကရင်နီပြည်နယ်ဆိုတဲ့ခွဲခြမ်းမှုကိုပင် ကျွန်တော်တို့ရဲ့ တကိုယ်တည်းသဘောထားကိုပြောရလျှင်၊ ရာခိုင်နှုန်းအပြည့်သဘောမကျပါဘူး။ ကျွန်တော်သဘောမကျပါဘူး။ ကျွန်တော်သဘောထားကတော့ သည်လိုခွဲခြမ်းမည့်အစား၊ ရှမ်းအမျိုးသားတွေကသော်၎င်း၊ ကရင်အမျိုးသားတွေကသော်၎င်း၊ ချင်းအမျိုးသားတွေကသော်၎င်း၊ ကရင်နီအမျိုးသားတွေကသော်၎င်း ပြည်ထောင်စုကြီးကို တက်ပြီးအုပ်စိုးတာကို ကျွန်တော်က ပိုပြီးသဘောကျပါသေးတယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုလျှင် ကျွန်တော်တို့ ပြည်ထောင်စုက ယနေ့အရေးတကြီးလိုလားနေတဲ့အရာဟာ ခွဲခြားမှုမဟုတ်ဘဲ၊ စည်းလုံးမှုပင်ဖြစ်နေလို့ပါဘဲ။

ဟူ၍ ပြည်နယ်ထပ်မံပေးရေးကိစ္စနှင့်ပတ်သက်ပြီး မိမိ၏သဘောထားကို ထုတ်ဖော်ခဲ့သည်။ ဦးနု ကပင်ဆက်လက်၍ မွန်၊ ရခိုင်၊ ကရင်တို့၏သီးခြားပြည်နယ်ပြဿနာကို မိမိတို့ဖြေရှင်းရန် မည်ကဲ့သို့စီစဉ်ဆောင်ရွက်ထားကြောင်းပြောကြားရာ၌

• • •ယခု မွန်၊ ရခိုင်၊ ကရင်တို့ရဲ့သီးခြားပြည်နယ်ကိစ္စတွေမှာလည်း ကျွန်တော်တို့ရဲ့သဘောထားဟာ အတည့်အလင်း ရှင်းပြီးသားပင်ဖြစ်ပေတဲ့၊ အနာတက်ဆေးချက်မရှိဘူးလို့ဆိုတဲ့စကားအရ သီးခြားပြည်နယ် ငန်းဘမ်းနေတဲ့အချိန်အခါမှာ၊ သည်ပြဿနာကို သည်လိုဘဲ လစ်လျူရှုထားဘို့မဖြစ်နိုင်ပါ။ ၎င်းတို့ဖြေရှင်းပေးဘို့အတွက် နည်းလမ်းများရှာဖွေပေးဘို့ရန်မှာ ခေါင်းဆောင်များရဲ့ တာဝန်ပင် ဖြစ်ပါတယ်။ အဲသည်တာဝန်ဝတ်တရားများအတိုင်း အစိုးရအဖွဲ့ဟာ သက်ဆိုင်ရာ ခေါင်းဆောင်အသီးသီးနှင့်တိုင်ပင်ပြီး အဆိုပါသီးခြားပြည်နယ်ပြဿနာကို ဒီမိုကရေစီနည်းနှင့် ဖြေရှင်းပေးနိုင်မည့်နည်းကောင်းလမ်းကောင်းများ ရှာဖွေပေးရန်ကို၊ တိုင်းရင်းသား ကိုယ်စားလှယ်ပေါင်းစုံ ပါဝင်တဲ့အဖွဲ့တခုကို မနေ့ကဘဲခန့်ထားပြီးပါပြီ။ သည်အဖွဲ့ဟာဖြင့် ပြည်ထောင်စုကြီးရဲ့စည်းလုံးမှု၊ တိုင်းရင်းသားချစ်ကြည်မှု၊ တဦးအကြောင်းကတည်း ပိုမိုနားလည်မှုတို့ကို မပျက်ပြားစေဘဲ၊ မွန်၊ ရခိုင်၊ ကရင်အမျိုးသားတို့ရဲ့ ကျေနပ်မှုကို ဒီမိုကရေစီနည်းအားဖြင့် ဖြေရှင်းပေးနိုင်မည့် နည်းကောင်း လမ်း

ကောင်းတို့ကို အမြန်ဆုံး ရှာဖွေပေးနိုင်လိမ့်မည်လို့ ကျွန်တော် ယုံကြည်လျက်ရှိပါတယ်။ အထူးစုံစမ်းရှာဖွေပေးရန်လည်း ကျွန်တော်အထူးတိုက်တွန်းလိုပါတယ်...

ဟူ၍ ထည့်သွင်းပြောကြားခဲ့သည်။ သခင်နု၏မိန့်ခွန်းအရ ၎င်းအနေနှင့် မွန်၊ ရခိုင်၊ ကရင်တို့၏သီးခြားပြည်နယ်တောင်းဆိုမှုကို မလိုလားသော်လည်း ၎င်းကိစ္စကို လစ်လျူရှုမထားဘဲ ဒီမိုကရေစီနည်းဖြင့် ဖြေရှင်းသွားရန် ရည်ရွယ်ထားသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

သခင်နုကပင်ဆက်လက်၍ တိုင်းရင်းသားအချင်းချင်း ချစ်ခင်မှု ယုံကြည်မှု ရှိရန်လိုအပ်ကြောင်း အောက်ပါအတိုင်းပြောကြားသည်။

...ချင်း၊ ကချင်၊ ကရင်၊ ရှမ်း၊ ကရင်နီ၊ မွန်၊ ရခိုင် အစရှိတဲ့ သီးခြားပြည်နယ်တွေ ဘယ်လောက်ပင်ခွဲခြားပေးပေး၊တိုင်းရင်းသား အချင်းချင်းမှာ ချစ်ခင်မှု၊ ယုံကြည်မှုတို့သာမရှိခဲ့ကြပါလျှင်၊ သည်လို သီးခြားပြည်နယ်ပေးထားတာတွေဟာ အလဟဿဖြစ်ကြရမှာဘဲ။

အဲသည်တော့ လက်ရှိလူမျိုးရေးပြဿနာတွေ ဖြေရှင်းဖို့ အတွက် သီးခြားပြည်နယ် ခွဲဝေပေးရေးထက် တဦးနှင့်တဦး ချစ်ကြည်ရေး ယုံကြည်စိတ်ချရေးတို့က ပိုပြီးအရေးကြီးနေတဲ့အတွက် သည်ချစ်ကြည်ရေးနှင့် ယုံကြည်စိတ်ချရေးတို့ကိုရရှိအောင် အသီးသီး ကြိုးစားကြရန် လေးနက်စွာတိုက်တွန်းလိုက်ပါတယ်...

သခင်နုက လက်ရှိလူမျိုးရေးပြဿနာ ဖြေရှင်းရေးတွင် သီးခြားပြည်နယ် ခွဲဝေပေးရေးထက် တိုင်းရင်းသားအချင်းချင်း တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ချစ်ကြည်ရေး၊ ယုံကြည်စိတ်ချရေးက ပို၍အရေးပါကြောင်းကို အလေးပေးပြောကြားခဲ့သည်။

ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် စုံစမ်းရေးကော်မရှင်ဖွဲ့စည်းခြင်း

ဝန်ကြီးချုပ် သခင်နုသည် မိမိ၏ကတိအတိုင်း ၁၉၄၈ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၅ ရက်နေ့တွင် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် စုံစမ်းရေးကော်မရှင်အဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းပေးခဲ့သည်။ ဤအဖွဲ့တွင် နိုင်ငံတော်တရားဝန်ကြီးချုပ် အဂ္ဂမဟာသရေစည်သူ ဆာ ဘဦးက ဥက္ကဋ္ဌ အဖြစ်

၀ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်၊ ၆/၃၊ စာ ၉၉။

၂ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်၊ ၆/၃၊ စာ ၉၉-၁၀၀။

ဆောင်ရွက်၍ ပြည်နယ်များမှ ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးကျစီအပြင် ကရင်အမျိုးသား ကိုယ်စားလှယ်ခြောက်ဦး၊ မွန်အမျိုးသားကိုယ်စားလှယ်ခြောက်ဦး၊ ရခိုင်အမျိုးသား ကိုယ်စားလှယ်ခြောက်ဦး၊ ဗမာအမျိုးသားကိုယ်စားလှယ်ခြောက်ဦး တို့ ပါဝင်သည်။ အဖွဲ့ဝင်အချို့ကို သက်တမ်းမကုန်ဆုံးမီ အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် လဲလှယ်ခဲ့ရသည်။^၁ ဤစုံစမ်းရေးအဖွဲ့က ဆောင်ရွက်ရန်သတ်မှတ်ထားသော လုပ်ငန်းများမှာ

- (က) ကရင်၊ မွန်၊ ရခိုင်တိုင်းရင်းသားတို့၏ ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရလိုသောဆန္ဒများကို စုံစမ်းရန်။
- (ခ) အကယ်၍ ထိုဆန္ဒများသည် အခြေခံဥပဒေ၏ သဘောများနှင့် အကျိုးဝင်ပြီးဖြစ်လျှင်၊ ထိုဆန္ဒများကို အမြန်ဆုံးဖြည့်စွမ်းနိုင်မည့် နည်းလမ်းများကို ရေးဆွဲတင်ပြရန်။
- (ဂ) အကယ်၍၊ ထိုဆန္ဒများကို အခြေခံဥပဒေ၏ သဘောများနှင့် အကျိုးမဝင်ခဲ့သော်၊ ထိုသို့သောအခက်အခဲများကို ကျော်လွန်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်မည့် နည်းလမ်းများကိုရှာဖွေရန်။
- (ဃ) အထက်ပါ ရှာဖွေ၍တွေ့သောနည်းလမ်းများကို၊ ဒီမိုကရေစီစနစ်အရ၊ အမြန်ဆုံးတမြောက်အောင် ဖန်တီးနိုင်မည့် လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များကို ရေးဆွဲတင်ပြရန်။

ဟူ၍ဖြစ်သည်။

ဝန်ကြီးချုပ် သခင်နုသည် ၁၉၄၈ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၂၀ ရက်နေ့တွင် ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် စုံစမ်းရေးကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်များနှင့်တွေ့ဆုံ၍မိန့်ခွန်းပြောကြားခဲ့သည်။ ထိုသို့မိန့်ခွန်းပြောကြားရာ၌ သခင်နုက မွန်၊ ကရင်နှင့် ရခိုင်အမျိုးသားတို့၏ တရားသဖြင့် လိုလားချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်မည့် နည်းလမ်းများ ရှာဖွေပေးပါရန် တိုက်တွန်းသည်။^၂ သခင်နုကပင် ဆက်လက်၍

၁ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် စုံစမ်းရေးကော်မရှင်အဖွဲ့၏ အစီရင်ခံစာ ၁၉၅၂၊ ရန်ကုန်၊ အစိုးရပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၅၂၊ စာ ၁။ နောက်ကိုးကားလျှင် ဒေသအလိုက်ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် စုံစမ်းရေးကော်မရှင် အစီရင်ခံစာ ၁၉၅၂ ဟု ညွှန်းမည်။ အဖွဲ့ဝင်များစာရင်း အပြည့်အစုံကို နောက်ဆက်တွဲ (၅) တွင်ကြည့်ပါ။

၂ ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် စုံစမ်းရေးကော်မရှင် အစီရင်ခံစာ ၁၉၅၂၊ စာ ၁။

၃ Thakin Nu, *Towards Peace and Democracy*, Rangoon, Government Printing, 1949, p. 156. နောက်ကိုးကားလျှင် Thakin Nu, *Towards Peace and Democracy* ဟု ညွှန်းမည်။

တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေး၏ အခြေခံအုတ်မြစ်မှာ တိုင်းရင်းသားအားလုံး၏ ကျေနပ်နှစ်သိမ့်မှုရရှိရေးပင်ဖြစ်ကြောင်း၊ တိုင်းရင်းသားအားလုံး ကျေနပ်မှုရှိသရွေ့ တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးကို သိကြားမင်းသော်မှ ဖျက်၍မရကြောင်း ပြောကြားသည်။

ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်စုံစမ်းရေးကော်မရှင်သည် ၎င်း၏လုပ်ငန်းများကို လွယ်ကူစွာဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် အဖွဲ့ငယ်သုံးဖွဲ့ကို ထပ်မံဖွဲ့စည်းသည်။ ကရင်အမျိုးသားဆိုင်ရာအဖွဲ့ငယ်၊ မွန်အမျိုးသားဆိုင်ရာအဖွဲ့ငယ်နှင့် ရခိုင်အမျိုးသားဆိုင်ရာ အဖွဲ့ငယ်များဖြစ်ကြသည်။ အဖွဲ့ငယ်တိုင်းတွင် ပြည်နယ်ကိုယ်စားလှယ်တင်ဦး၊ ဗမာအမျိုးသားကိုယ်စားလှယ်သုံးဦးနှင့် သက်ဆိုင်ရာအမျိုးသားကိုယ်စားလှယ်လေးဦးကျစီပါဝင်သည်။ ကရင်၊ မွန်၊ ရခိုင်အဖွဲ့ငယ်ဝင် အသီးသီးတို့သည် သက်ဆိုင်ရာအမျိုးသားကိုယ်စားလှယ်များအဖြစ် မိမိတို့ဆန္ဒအရ လိုလားချက်စာတမ်းများကို တင်ပြကြသည်။ အဖွဲ့ငယ်ဝင် ဗမာအမျိုးသား ကိုယ်စားလှယ်များကလည်း သက်ဆိုင်ရာအမျိုးသားကိုယ်စားလှယ်များ တင်သွင်းသည့် လိုလားချက်စာတမ်းများကို ပြန်လည်ဖြေကြားသော စာတမ်းများတင်ပြကြသည်။

ရခိုင်အမျိုးသားဆိုင်ရာ အဖွဲ့ဝင်လေးဦး၏ လိုလားချက်စာတမ်း

ရခိုင်အမျိုးသားဆိုင်ရာ အဖွဲ့ငယ်ဝင်များဖြစ်ကြသော ဦးကျော်ရင်၊ ဦးစံထွန်းအောင်၊ ဦးသာထွန်းနှင့် အက်စ်အာမက် တို့သည် မိမိတို့၏လိုလားချက်စာတမ်းကို ၁၉၄၈ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၂၉ ရက်နေ့တွင် တင်သွင်းခဲ့သည်။ ရခိုင်အမျိုးသားဆိုင်ရာအဖွဲ့ငယ်ဝင်လေးဦး၏ လိုလားချက်အနှစ်ချုပ်မှာ

- (၁) ရခိုင်ဝန်ကြီးတစ်ဦးခန့်အပ်ရန် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ၌ ဥပဒေတစ်ရပ်ထည့်သွင်းရန်။
- (၂) ရခိုင်ဝန်ကြီးအား ကူညီရန်အလို့ငှာ ရခိုင်ကောင်စီတစ်ရပ် ဖွဲ့စည်းရန်အတွက် ဥပဒေတစ်ရပ်ထည့်သွင်းရန်။
- (၃) ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံ ဥပဒေပုဒ်မ ၁၂၁ အရ၊ ရခိုင်ဧဒသနှင့်ပတ်သက်သော အမှုကိစ္စအဝဝကို ရခိုင်လူထုဆန္ဒနှင့်အညီ ရခိုင်ဝန်ကြီးနှင့် ရခိုင်ကောင်စီတို့က ထိရောက်စွာဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ဥပဒေစည်းကမ်းများ သတ်မှတ်ပေးရန်။

၁ Thakin Nu, *Towards Peace and Democracy*, p. 157.

၂ S. Ahmed

- (၄) ၅ နှစ်ကုန်ဆုံးသောအခါ၌ ဤစီမံချက်တို့ကို ၎င်း၏လုပ်ငန်းအကျိုးအပြစ်အပေါ်မူတည်၍ ရခိုင်လူထု ဆန္ဒနှင့် အညီ ပြန်လည်စစ်ဆေးပြင်ဆင်ခြင်း၊ သို့တည်းမဟုတ် အဆုံးသတ် အတည်ပြုလိုပါက ပြုလုပ်စေရမည်။

ဟူ၍ဖြစ်သည်။

ဦးရွှေဘော်၏ လိုလားချက်စာတမ်း

ဒေသအလိုက်စုံစမ်းရေးကော်မရှင်တွင် ရခိုင်ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦး အဖြစ် ပါဝင်သူ ဦးရွှေဘော်ကမူ ရခိုင်တိုင်းကို ပြည်ထောင်စုဝင်ရှမ်းပြည်နယ်၊ ကချင်ပြည်နယ်များကဲ့သို့ ပြည်နယ်တစ်ခုအဖြစ်ဖြင့် တည်ထောင်ပေးရန် အကြံပေးသည်။ ဦးရွှေဘော်က ဦးကျော်ရင်တို့ တင်သွင်းသည့် စာတမ်းသည် ရခိုင်ပြည်သူလူထု ဆန္ဒနှင့်မကိုက်ညီဟူ၍ အကြောင်းပြသည်။ ဦးရွှေဘော်၏ အကြံပေးစာတမ်းတွင် ရခိုင်တိုင်းရင်းသားတို့၏ လိုလားချက်အချို့ကို တင်ပြထားသည်။ ၎င်းလိုလားချက်အချို့မှာ

- (၁) ရခိုင်တိုင်း၏ သဘာဝ ရင်းမြစ်များကို အသုံးပြုရန်နှင့် စက်မှု လုပ်ငန်းများ တိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်ရန်။
- (၂) ရခိုင်တိုင်း၏ ရေလမ်း၊ ကုန်းလမ်းနှင့် မီးရထားလမ်းတို့ကို တိုးတက်အောင် ပြုလုပ်ပေးရန်။
- (၃) အဆင့်မြင့်နှင့် စက်မှုပညာရပ်များ အပါအဝင် ပညာရေးစနစ်ကို တိုးမြှင့်ရန်။
- (၄) ပြည်သူ့ ကျန်းမာရေးနှင့် ဆေးကုသခွင့်များ တိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးရန်။
- (၅) စိုက်ပျိုးရေးနှင့် ရေလုပ်ငန်းများကို တိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးရန်။
- (၆) ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ၏ အနောက်မြောက်ဖက် နယ်စပ်ဒေသတွင် နယ်နိမိတ် ပြဿနာပေါ်ပေါက်ခဲ့သော် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေးကို ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်နှင့် ပြည်တွင်းလုံခြုံရေး အတွက် အမြဲတမ်း တပ်မတော်၌ ရခိုင်တပ်ရင်း ၁ ရင်း သို့မဟုတ် ၂ ရင်း ထားရှိရန်။

၁ ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် စုံစမ်းရေးကော်မရှင် အစီရင်ခံစာ ၁၉၅၂။

- (၇) စစ်တကောင်းခရိုင် ဗိုလ်မင်းထောင်* နှင့် အဝကျွန်း၊ တို့တွင် နေထိုင်လျက်ရှိကြသော ရခိုင်လူမျိုးများကို ရခိုင်တိုင်းရှိ သင့်တော်ရာဒေသများတွင် ပြန်လည်နေရာချထားနိုင်သည့် အခွင့်အာဏာပေးရန်။
- (၈) ဥပဒေပြုအာဏာနှင့် အခွန်ကောက်ခံရေးအာဏာများ အပ်နှင်းရန်။
- (၉) ရခိုင်တိုင်းနှင့်ပတ်သက်သည့် ကိစ္စအဝဝတွင် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် အပြည့်အဝပေးရန်။

တို့ဖြစ်သည်။ ဤသို့ဖြင့် ရခိုင်ရေးရာနှင့်ပတ်သက်၍ ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် ကော်မရှင်ထံတော်ပြရာတွင် ရခိုင်တိုင်းရင်းသားတို့၏ သဘောထားမှာ နှစ်မျိုးကွဲပြားနေသည်။ ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီးတစ်ဦးနှင့် ရခိုင်ရေးရာကောင်စီတစ်ခု အလိုရှိသည့်သဘောထားနှင့် ရခိုင်တိုင်းအား ပြည်နယ်ပေးရန် လိုလားသည့် သဘောထားတို့ဖြစ်ကြသည်။

ရခိုင်ကိုယ်စားလှယ်များ၏ စာတမ်းများနှင့် ဗဟိုသက်၍ ဗမာကိုယ်စားလှယ်တို့၏ အကြံပေးစာတမ်း

ရခိုင်ကိုယ်စားလှယ်များ တင်သွင်းသော စာတမ်းများနှင့် ပတ်သက်၍ ဦးချန်ထွန်း၊ ဗိုလ်ခင်မောင်ကလေး၊ သခင်စံရွှေ၊ ဦးမြ၊ ဦးဘကျွန်း၊ ဦးအုံးခင်တို့ ပါဝင်သည့် ဗမာကိုယ်စားလှယ်များကလည်း ၎င်းတို့၏သဘောထားနှင့် အကြံပေးစာတမ်းကို ကော်မရှင်ထံ တင်သွင်းခဲ့သည်။ ဦးရွှေဘော်၏ အကြံပေးချက်ဖြစ်သော ရခိုင်တိုင်းကို ပြည်ထောင်စုဝင်ပြည်နယ်တစ်ခုအဖြစ် တည်ထောင်ပေးရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ဗမာကိုယ်စားလှယ်များက ရခိုင်တိုင်းအား မြန်မာပြည်မဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရသော တိုင်းကြီးတစ်ခုအဖြစ် ပြုလုပ်နိုင်ကြောင်း၊ ထိုသို့သော တိုင်းကြီးတွင် ပြည်နယ်များသို့ပေးအပ်သော အာဏာများထက်ပင် ပိုမိုကျယ်ဝန်းမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ဥပဒေပြုအာဏာနှင့် အခွန်ကောက်မှုအာဏာများမှာ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်မှုရှိသော တိုင်းကြီးတွင်သာ ရှိလိမ့်မည်ဖြစ်ကြောင်း၊ စစ်တပ်ဖွဲ့စည်းရေး အာဏာမှာ ပြည်ထောင်စုပါလီမန်၌သာ တည်ရှိရမည်ဖြစ်ကြောင်း အကြံပေးတင်ပြသည်။

၁ Bomung State

၂ Sanderbands

၃ ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် စုံစမ်းရေးကော်မရှင် အစီရင်ခံစာ ၁၉၅၂၊

စာ ၇၁-၇၂။

၄ ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် စုံစမ်းရေးကော်မရှင် အစီရင်ခံစာ ၁၉၅၂၊

စာ ၇၄။

ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီးနှင့် ရခိုင်ရေးရာကောင်စီ ထားရှိရေးကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ မြန်မာကိုယ်စားလှယ်များ၏ သဘောထားမှာ အမှန်တကယ် အကျိုးထိရောက်စွာ လုပ်ကိုင်ရာတွင် ရခိုင်ရေးရာကောင်စီသည် ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေး သဘောအရ ဖွဲ့စည်းသောတိုင်းကောင်စီလောက် ခရီးရောက်မည်မဟုတ်ဟု ယူဆကြောင်း၊ ရေးရာဝန်ကြီးဖြင့် အုပ်ချုပ်သည့်စနစ်မှာ စင်စစ်အားဖြင့် ဒီမိုကရေစီ ဝါဒနှင့် ကိုက်ညီသည်ဟု မဆိုနိုင်ကြောင်း၊ ဝန်ကြီးတစ်ဦးတည်း၏ သဘောဖြင့်သာလျှင် သက်ဆိုင်ရာဒေသတစ်ခုလုံး၏ နေ့စဉ်လုပ်ငန်း အုပ်ချုပ်ရေးတို့ကို လုပ်ဆောင်သွားရကြောင်း၊ ရေးရာဝန်ကြီးအပေါ်၌ ထိုဒေသရှိ နိုင်ငံသားတို့သည် လည်းကောင်း၊ ၎င်းတို့၏ ကိုယ်စားလှယ်များသည်လည်းကောင်း ဩဇာအာဏာမရှိကြောင်း၊ အခြေခံဥပဒေအရ ပါလီမန်အမတ်များဖြင့်ဖွဲ့ထားသော “ရေးရာကောင်စီ” က အကြံပေးနိုင်သော အခွင့်အရေးသာလျှင်ရှိကြောင်း၊ ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရသော တိုင်းတွင်မူ “ရေးရာဝန်ကြီး” အစား ပြည်သူ့ကိုယ်စားလှယ်များဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသော တိုင်းကောင်စီက နေ့စဉ်အုပ်ချုပ်မှုကိစ္စကို လက်ကိုင်ထား၍ ဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်ကြောင်း မြန်မာကိုယ်စားလှယ်များက ၎င်းတို့၏ သဘောထားကိုတင်ပြကြသည်။

ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် စုံစမ်းရေးကော်မရှင်သည် လေးနှစ်ကြာမျှ စုံစမ်းလေ့လာပြီးနောက် ၁၉၇၂ ခုနှစ်တွင်မူ အစီရင်ခံစာကို တင်သွင်းနိုင်ခဲ့သည်။ အစီရင်ခံစာတွင် ကရင်ကိစ္စ၊ ဗွန်ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍သာ အစီရင်ခံထားသည်။ အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် ရခိုင်ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ အစီရင်ခံစာ တင်သွင်းနိုင်ခြင်းမရှိပေ။ ကော်မရှင်အဖွဲ့သည် ရခိုင်ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ နောင်သင့်တော်သည့် အချိန်တွင် နောက်ထပ် စုံစမ်းစစ်ဆေးရေး အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့အား စုံစမ်း အစီရင်ခံရန် သင့်သည်ဟူ၍သာ အစိုးရထံသီးခြားစာရေးသား၍ ထောက်ခံထားသည်။ ကော်မရှင်၏အစီရင်ခံစာတွင်ပါရှိသည့် ထောက်ခံချက်များကို အစိုးရက စစ်ဆေးကြည့်ရှုပြီးနောက် လက်ခံခဲ့သည်။

ဒီမိုကရေစီဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေးအက်ဥပဒေကြမ်း (၁၉၇၉)

လွတ်လပ်ရေးရရှိပြီးနောက်ပိုင်း ၁၉၄၈ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၁ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် (ပါလီမန်) ဆဋ္ဌမညီလာခံတွင် ပြည်ထောင်ရေးဝန်ကြီးဌာန ဝန်ကြီး ဦးကျော်ငြိမ်း က ရခိုင်အမတ်များ ကြုံတွေ့နေရသည့်

၁ ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် စုံစမ်းရေးကော်မရှင် အစီရင်ခံစာ ၁၉၇၂၊ စာ ၇၅။

၂ ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် စုံစမ်းရေးကော်မရှင် အစီရင်ခံစာ ၁၉၇၂၊ စာ (က)။

အခက်အခဲများ ပပျောက်သွားရေးအတွက် အုပ်ချုပ်ပုံစနစ်ကို ဒီမိုကရေစီနည်းဖြင့် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ဥပဒေကြမ်းရေးဆွဲနေပြီဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်နှင့်အညီ ၁၉၄၉ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၄ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော မြန်မာနိုင်ငံတော် တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် (ပါလီမန်) အစည်းအဝေး၌ တရားဌာနဝန်ကြီး ဦးဗကျမ်းက ၁၉၄၉ ခုနှစ် ဒီမိုကရေစီ ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး အက်ဥပဒေကြမ်းကို တင်သွင်းသည်။ ၎င်းဥပဒေကြမ်းကို ဝန်ကြီးချုပ် သခင်နု က ထောက်ခံဆွေးနွေးရာ၌

... သည်ဥပဒေရဲ့ ရည်ရွယ်ချက်နှင့် မူသဘောမှာ အခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၉၁ မှာ ပြဋ္ဌာန်းထားတဲ့ ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်မှု အခွင့်အရေးပေးအပ်ရန် ရည်ရွယ်ချက်နှင့်လည်း တတပ်တည်း ကိုက်ညီပါတယ်။ သည်လို ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်မှု အခွင့်အရေးနှင့် အာဏာများကို ကျေးရွာအထိ ခွဲဝေပေးအပ်ထားခြင်း အားဖြင့် ဒီမိုကရေစီဝါဒနှင့် ကိုက်ညီရုံမျှမက၊ လူနည်းစုများကိုလည်း နိုင်ငံသားတိုင်း ခံစားရမည့် တူညီသောအခွင့်အလမ်း အဆင့်အတန်း တို့ကို ရရှိစေနိုင်ပါမည်။

အမှန်မှာ သည်ဥပဒေကြမ်းမှာပါတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်များ အတိုင်း စံနစ်တကျဆောင်ရွက်သွားမည်ဆိုလျှင် လူနည်းစုပြဿနာ နှင့်တကွ လူမျိုးစုပြဿနာပါ ဖြေရှင်းပြီးဖြစ်ပါလိမ့်မည်။ လူနည်းစု တစုအတွက်ဖြစ်စေ၊ လူမျိုးစုတစုအတွက်ဖြစ်စေ အထူးပြဋ္ဌာန်း ချက်များ၊ အထူးဥပဒေများဖြင့် စီမံခြင်းမျိုးဟာ နိုင်ငံရေး ဆေးမီးတိုမျှသာဖြစ်တယ်။ သည်လိုဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ် ရေး ဖန်တီးတည်ထောင်ခြင်းမှာ အခိုက်အတံ့ နိုင်ငံရေးအရ တည်ထွင်တဲ့ ဆေးမီးတိုမျိုးမဟုတ်ဘဲ၊ လက်တွေ့လုပ်ဆောင်ရာမှာ၊ ထာဝရအကျိုးခံစားစေမည့် လက်သုံးနည်းမှန်ဖြစ်တယ်။ သက်ဆိုင် ရာဒေသမှာရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်းဟာ၊ အဲသည်ဒေသနှင့် ပတ်သက်သမျှ ကိစ္စအဝဝတို့မှာ ကိုယ်ထိလက်ရောက်ပါဝင်ပြီး ဩဇာပေးနိုင်ခြင်း၊ လှုံ့ဆော်နိုင်ခြင်း၊ ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်း စတဲ့အခွင့်အရေးများကို ရရှိလိမ့်မည်။

... တာမှသာလျှင် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးကို လက်ဆုပ်လက်ကိုင် ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင်ရတဲ့ ဒီမိုကရေစီစံနစ် အစစ်အမှန်ဖြစ်မည်”

၁ မြန်မာနိုင်ငံတော် တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် (ပါလီမန်) သတ္တမညီလာခံမှတ်တမ်း၊ စာတွဲ ၇၊ အစည်းအဝေးအမှတ် ၁၁၊ ရန်ကုန်၊ အစိုးရပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၄၉၊ စာ ၂၅၂-၂၅၃။

ဟူ၍ ပြောကြားခဲ့သည်။ ဝန်ကြီးချုပ်၏မိန့်ခွန်းအရ ဖဆပလအစိုးရ၏ သဘောထားမှာ လူမျိုးစုပြဿနာဖြေရှင်းရာတွင် အခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၉၁ နှင့်အညီ ဒေသအလိုက်ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်မှုအခွင့်အရေးပေးရန်သာ ဆုံးဖြတ်ထားကြောင်း၊ ပြည်နယ်သစ်ပေးရန် မရည်ရွယ်ကြောင်း လေ့လာသိရှိရသည်။

မစ္စတာကီလီကြီးမှူးသော ရခိုင်တိုင်းဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်မှု စုံစမ်းရေးကော်မရှင်

ဖဆပလအစိုးရသည် ဒီမိုကရေစီဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး အက်ဥပဒေကြမ်းကို အတည်ပြုပြီးနောက်ပိုင်းတွင် ရခိုင်တိုင်းဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်မှုစုံစမ်းရေးကော်မရှင်တစ်ရပ်ကို ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ် ဇူလိုင်လ ၂၆ ရက်နေ့တွင် ဖွဲ့စည်းစုံစမ်းစေပြန်သည်။ ၎င်းအဖွဲ့တွင် ရခိုင်တိုင်းမင်းကြီး မဗ္ဗတကီလီက ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ဆောင်ရွက်သည်။^၁ အဖွဲ့၏အစီရင်ခံစာနှင့်ပတ်သက်၍ တရားဝင်ထုတ်ပြန် ကြေညာခြင်းမရှိချေ။

ရခိုင်ပြည်လုံးဆိုင်ရာ ညီလာခံသဘင်နှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်တောင်းဆိုမှု

ဖဆပလအစိုးရက ရခိုင်တိုင်းအား ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် ပေးရေးအတွက် နည်းလမ်းရှာဖွေနေစဉ်မှာပင် ရခိုင်ပြည်နယ် တောင်းဆိုမှုတစ်ရပ် ပေါ်ပေါက်လာပြန်သည်။ ၁၉၅၃ ခုနှစ်ဇန်နဝါရီလ ၇ ရက်နေ့မှ ၉ ရက်နေ့အထိ ရခိုင်ပြည်လုံးဆိုင်ရာ ညီလာခံသဘင်ကြီးကို စစ်တွေမြို့ ဝက်ပါကွင်း၌ ကျင်းပခဲ့သည်။ ထိုညီလာခံတွင်ဝတ်လုံဦးရွှေသော်က သဘာပတိအဖြစ် ဆောင်ရွက်သည်။ ညီလာခံသို့ ကျောက်ဖြူ၊ သံတွဲနှင့်စစ်တွေခရိုင်၊ မြို့နယ်အသီးသီးမှ နယ်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ရဟန်းသံဃာတော်များ တက်ရောက်ခဲ့ကြသည်။^၂

၁ ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်များမှာ ဦးပညာသီဟ၊ ရခိုင်ဖဆပလဥက္ကဋ္ဌ ဦးစံထွန်းအောင်၊ လွှတ်တော်အမတ် ဦးစံထွန်းအောင်၊ ဘူးသီးတောင် ဖဆပလဥက္ကဋ္ဌ မစ္စတာ ဆူသတန်အာမက်၊ လွှတ်တော်အမတ်မစ္စတာအဒ္ဓအပ္ပဗူ (လ်) ဂပ္ပေါ (ရ်)၊ မစ္စတာဖရေဒ (စ်) အာမက်၊ အထက်တန်းရှေ့နေတို့ဖြစ်ကြသည်။ နောက်ပိုင်းတွင်ဦးပညာသီဟ၊ ဦးစံထွန်းအောင် (လွှတ်တော်အမတ်) နှင့် ဦးစံထွန်းအောင် (ဘူးသီးတောင် ဖဆပလဥက္ကဋ္ဌ) တို့နှစ်ထွက်သွားသဖြင့် ၎င်းတို့နေရာတွင် လွှတ်တော်ရှေ့နေကြီး ဦးဘမြိုင်၊ ရှေ့နေ ဦးမောင်စိန်နှင့် လွှတ်တော်ရှေ့နေကြီး ဦးစံထွန်းခိုင် တို့ကိုခန့်ထားသည်။ ဒုတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၂/၁၃၊ စာ ၈၄၆-၈၄၇။

၂ ရခိုင်ပြည်လုံးဆိုင်ရာ ညီလာခံသဘင်မှတ်တမ်း၊ ရန်ကုန်၊ အောင်မိတ်ဆက် စာပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၇၃၊ စာ ၃။ နောင်ကိုးကားလျှင် ရခိုင်ပြည်လုံးဆိုင်ရာ ညီလာခံသဘင်မှတ်တမ်း ဟုညွှန်းမည်။

ညီလာခံတွင်သဘာပတိဦးရွှေဘော်ကမိန့်ခွန်းပြောကြားရာ၌ ပြည်ထောင်စု
နိုင်ငံတော်အတွင်း သဘာဝအလျောက် သီးခြားပြည်နယ်တစ်ခု ဖြစ်နေသော ရခိုင်
ဒေသကို ပြည်နယ်ဟူ၍အသိအမှတ်မပြုဘဲ၊ ပြည်နယ်ဟူ၍ သီးခြားမရှိသော ဆလုံ၊
နာဂ၊ ဂေါ်ရခါး၊ ကပြားများနှင့် တန်းတူထားရှိခြင်းကို ရခိုင်တစ်မျိုးသားလုံးက
သည်းခံနိုင်ဖွယ်မရှိကြောင်း၊ ရခိုင်ပါလီမန်အမတ်များကပါလီမန်တွင်အရေးဆိုသဖြင့်
လူနည်းစုရေးရာ ဝန်ကြီးလက်အောက်မှ ရခိုင်တစ်မျိုးသားလုံး လွတ်မြောက်ပြီးဖြစ်
ကြောင်းသိရှိရသဖြင့် ကြေညာလိုက်ကြောင်း ထည့်သွင်းပြောကြားသည်။^၁

အဆိုပါညီလာခံမှာပင် ကျောက်ဖြူမြို့မှ ကိုယ်စားလှယ် ဦးဘိုးလူက ရခိုင်
တိုင်းအား ပြည်နယ်ပေးရေးနှင့်ပတ်သက်၍ အဆိုတစ်ရပ်တင်သွင်းခဲ့သည်။ ဦးဘိုးလူ
တင်သွင်းသည့်အဆိုမှာ

ရခိုင်ပြည် ဒေသန္တရအခြေအနေအရာ၊ ရခိုင်ပြည်တိုးတက်စည်မင်
သာယာရေးကိုထူထောင်ပြုပြင်နိုင်ရန်။ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် အပါ
အဝင်အဖြစ်၊ရခိုင်ပြည်-ပြည်နယ်အုပ်ချုပ်ရေး ရရှိသင့်သည်ဟု ဤညီလာခံ
ကြီးမှ ယုံကြည်ကြောင်း။

ဤကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အကောင်အထည်ဖော်ရန်အတွက် ကော်မရှင်
အဖွဲ့တဖွဲ့ကို။ အလျင်အမြန်ဖွဲ့စည်းပေးရန် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်
အစိုးရအား ဤညီလာခံကြီးက တောင်းဆိုကြောင်း^၂

ဟူ၍ဖြစ်သည်။ ဦးဘိုးလူက ၎င်းတင်သွင်းသောအဆိုနှင့် ပတ်သက်၍ ရှင်းလင်း
တင်ပြရာတွင် မိမိတို့သည် မြန်မာပြည်မနှင့် အဆက်အသွယ်ကိုရပ်စဲ၍ အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ
ပါကစ္စတန်ကဲ့သို့ တစ်သီးတခြားပြတ်ပြတ်သားသားနေလိမ့်။ တောင်းဆိုခြင်း မဟုတ်
ကြောင်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်အချို့က အာရက်နီစတန်ဟူသော စကားလုံးကိုသုံးစွဲပြီး ရခိုင်-
ဗမာတစ်မျိုးတစ်မည် အထင်မှားအောင် လှည့်ဖြား၍ ဝါဒဖြန့်နေသည်ကို ကြားသိ
ရပါကြောင်း၊ မိမိတို့သည် ရှမ်း၊ ကချင်၊ ကရင်၊ ကယားစသော ပြည်နယ်သားများ
ထက်သာလွန်သော အဆင့်အတန်းမျိုးကို ရနိုင်သည့်အခြေအနေရှိ၍ ပြည်နယ်
တောင်းဆိုခြင်းသာဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားသည်။^၃

စစ်တွေမြို့ရခိုင်ပြည်လုံးဆိုင်ရာ ညီလာခံသဘင်မှ ရခိုင်ပြည်နယ်တောင်းဆို
ခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ရခိုင်ပါလီမန်အမတ် ဦးဘဖြူ က လွှတ်တော်တွင်မေးမြန်းခဲ့သည်။

၁ ရခိုင်ပြည်လုံးဆိုင်ရာညီလာခံသဘင်မှတ်တမ်း၊ စာ ၈။
၂ ရခိုင်ပြည်လုံးဆိုင်ရာညီလာခံသဘင်မှတ်တမ်း၊ စာ ၂၅။
၃ ရခိုင်ပြည်လုံးဆိုင်ရာညီလာခံသဘင်မှတ်တမ်း၊ စာ ၂၅-၂၆။

၁၉၅၃ ခုနှစ် မတ်လ ၁၀ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော ပြည်သူ့လွှတ်တော်အစည်းအဝေး၌ ကျောက်ဖြူမြောက်ပိုင်းအမတ် ဦးဘဖြူက ရခိုင်ပြည်စစ်တွေမြို့၌ ဇန်နဝါရီလ ၇ ရက်၊ ၈ ရက်နှင့် ၉ ရက်နေ့များတွင် ကျင်းပခဲ့သော ရခိုင်ပြည်လုံးဆိုင်ရာ ညီလာခံ၏ဆုံးဖြတ်ချက်အမှတ် ၁၆ တွင် ရခိုင်ပြည် သီးခြားပြည်နယ်အုပ်ချုပ်ခွင့် ရလိုကြောင်း တောင်းဆိုသည်ကို အစိုးရသိပါသလားဟု မေးမြန်းရာ အစိုးရက သိရှိကြောင်း ဖြေကြားသည်။ ဦးဘဖြူကပင် ဆက်လက်၍ ၁၉၅၃ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၃ ရက်နေ့တွင် စစ်တွေမြို့သို့ ဝန်ကြီးချုပ်ရောက်ရှိစဉ် ရခိုင်ပြည်မှ ခေါင်းဆောင်အချို့က ရခိုင်ပြည်နယ် သီးခြားပြည်နယ်အုပ်ချုပ်ခွင့် ရလိုကြောင်း တောင်းဆိုသည်ကို အစိုးရသိပါသလားဟု မေးမြန်းရာ အစိုးရက သိရှိကြောင်းဖြေကြားသည်။ ဦးဘဖြူက ဆက်လက်၍ ၎င်းမေးခွန်းနှစ်ရပ်နှင့် ပတ်သက်၍ အစိုးရက မည်သည့်အချိန်အခါတွင် ဆုံးဖြတ်ချက်ပြန်ကြားနိုင်မည်နည်းဟု မေးမြန်းရာတွင် အစိုးရက ၎င်းကိစ္စကို လေ့လာလျက်ရှိကြောင်း ဖြေကြားခဲ့သည်။

ဤသို့ဖြင့် ရခိုင်အမျိုးသားတို့သည် ပါလီမန်ပြင်ပမှလည်းကောင်း၊ ပါလီမန်တွင်းမှလည်းကောင်း ရခိုင်ပြည်နယ်ရရှိရေးအတွက်တောင်းဆိုမှုကို ဖဆပလအစိုးရက ယတိပြတ် အပြေမပေးဘဲ လေ့လာနေဆဲပင် ဖြစ်ကြောင်း တို့ပြန်ပြောဆိုခဲ့သည်ကို ထောက်ရှု၍ ဖဆပလအစိုးရ၏ ပြည်နယ်သစ်များပေးရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ရခိုင်ပြည်နယ်အပေါ် သဘောထားမှာ အပြောင်းအလဲမရှိသေးဟု ဆိုနိုင်သည်။

အွတ်စော်တွင်းမှ ရခိုင်ပြည်နယ်ရရှိရေးကြိုးပမ်းမှု

ရခိုင်တိုင်းအား ပြည်နယ်ပေးရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ဖဆပလ အစိုးရ၏သဘောထားမပြောင်းလဲသော်လည်း ရခိုင်အမျိုးသားတို့သည် သွေးအေးသွားခြင်းမရှိဘဲ ပြည်နယ်ရရှိရေးအတွက် ဆက်လက် ကြိုးပမ်းခဲ့ကြသည်။ ၁၉၅၄ ခုနှစ် မတ်လ ၃ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော ပြည်သူ့လွှတ်တော်အစည်းအဝေးတွင် ရသေ့တောင်အမတ် ဦးဘစိန်က ရခိုင်ပြည်နယ်အုပ်ချုပ်ရေးကို ရခိုင်အမျိုးသားများလက်သို့ လွှဲအပ်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ မေးခွန်းမေးမြန်းသည်။ ဦးဘစိန်က ရခိုင်ပြည်တိုင်းရင်းသားများတောင်းဆိုနေသော ပြည်နယ်အုပ်ချုပ်ရေးကို မည်သည့်အချိန်အခါတွင် လွှဲအပ်ပေးမည် အကြောင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ၁၉၅၃ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ပြည်သူ့လွှတ်တော် ပါလီမန်အစည်းအဝေး၌ ကြယ်ပွင့်ပြမေးခွန်းအမှတ် ၁၉၄ (က) နှင့် (ခ) ကို နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်က ရခိုင်အမျိုးသားများ၏အကျိုး၊ ပြည်ထောင်စု၏

၁ ပြည်ထောင်စုပြန်မာနိုင်ငံတော် (ပါလီမန်) ပြည်သူ့လွှတ်တော် ညီလာခံမှတ်တမ်း၊ စာတွဲ ၃၊ အစည်းအဝေးအမှတ် ၁၁၊ ရန်ကုန်၊ အစိုးရပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၅၄၊ စာ ၆၅၄။

အကျိုးနှစ်ရပ်စလုံးအတွက်ရှေးရှုလျက် သင့်လျော်မည့် ဆောင်ရွက်မှုပြုလုပ်နိုင်ရန် လေ့လာဆဲရှိသည်ဟု ဖြေဆိုခဲ့ကြောင်း၊ ယခုအချိန်အထိ နိုင်ငံတော်အစိုးရက မည်ကဲ့သို့ဆောင်ရွက်နေကြောင်း ဖော်ပြပေးရန် မေးမြန်းသည်။ ဦးဘစိန်၏မေးခွန်းနှင့် ပတ်သက်၍ ပါလီမန်အတွင်းဝန် ဦးသာထွန်း က လေ့လာဆဲဖြစ်၍ အခြေအနေ ထူးခြားခြင်းမရှိသေးပါဟု ပြန်လည်ဖြေကြားသည်။

နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ ဖြေကြားချက်နှင့်ပတ်သက်၍ ရခိုင်အမျိုးသားတို့သည် စိတ်ပျက်အားလျော့ခြင်းမရှိဘဲ ဆက်လက်၍ ရခိုင်ပြည်နယ်ရရှိရေးအတွက်ပါလီမန်တွင်းမှ တောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။ ပါလီမန်တွင် ရသေ့တောင်အမတ် ဦးဘစိန် က ရခိုင်ပြည်နယ်အုပ်ချုပ်ရေးကို ရခိုင်အမျိုးသားများလက်သို့လွှဲအပ်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ မေးခွန်းမေးမြန်းပြီးနောက် ငါးလခန့်အကြာတွင် ရခိုင်အမတ်တစ်ဦးဖြစ်သူဦးလှထွန်း ဖြူကလည်း ပါလီမန်တွင် ရခိုင်ပြည်နယ်အရေးနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အဆိုတစ်ရပ်တင်သွင်းခဲ့ပြန်သည်။ ၁၉၅၄ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁၈ ရက်နေ့တွင်ကျင်းပသော ပြည်သူ့လွှတ်တော်အစည်းအဝေးတွင် ဦးလှထွန်းဖြူတင်သွင်းခဲ့သော အဆိုမှာ

ရခိုင်ပြည်၊ ရခိုင်တိုင်းရင်းသားတို့အား ဗမာပြည်မကြီးသားများနှင့် တန်းတူ အခွင့်အရေးပေးရေးနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အရေးယူဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် အောက်ပါပုဂ္ဂိုလ်များပါဝင်သော ရခိုင်ပြည်စုံစမ်းရေးကော်မရှင်အဖွဲ့တဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းပေးရန် အစိုးရအား ဤလွှတ်တော်ကတိုက်တွန်းသည်။

၁။ လက်ရှိရခိုင်တိုင်းမင်းကြီး ဦးစိုးတင့်-ဥက္ကဋ္ဌ

၂။ ရခိုင် ဖဆပလ အမတ် ဦးထွန်းဝင်း

၃။ ရခိုင် ဖဆပလအမတ် ဦးရွှေကြိုင်

၄။ ရခိုင်ပြည်ပါလီမန်အမတ်များအဖွဲ့ ဦးဘမြိုင်

၅။ ရခိုင်ပြည်ပါလီမန်အမတ်များအဖွဲ့ ဦးမောင်စိန်

၆။ ရခိုင်တိုင်း ဗမာကမ္ဘာ့ကိုယ်စားလှယ်တဦး

၇။ ရခိုင်တိုင်း ရမက'မှကိုယ်စားလှယ်တဦး

- ၁ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် (ပါလီမန်) ပြည်သူ့လွှတ်တော်ညီလာခံမှတ်တမ်း၊ စာတွဲ ၅၊ အစည်းအဝေးအမှတ် ၇၊ ရန်ကုန်၊ အစိုးရပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၅၆၊ စာ ၃၂၆။
- ၂ ရခိုင်မှတ်ဆလင်ကွန်ဂရက်

ဂ။ ရခိုင်ပြည်တိုင်းရင်းသားညီညွတ်ရေးအဖွဲ့မှ ကိုယ်စားလှယ်တဦး

၉။ စစ်တွေခရိုင်ဝန်၊ အတွင်းရေးမှူး

ဟူ၍ဖြစ်သည်။

ဦးလှထွန်းဖြူ၏ အဆိုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဝန်ကြီး သခင်ကျော်ထွန်းက ၎င်းအဆိုကို လွှတ်တော်တွင်ဆွေးနွေးသင့်မသင့် လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌထံ အဆုံးအဖြတ် ရယူလိုကြောင်းတောင်းခံသည်။ သခင်ကျော်ထွန်းက လွှတ်တော်တွင် တင်ပြရာ၌ ဦးလှထွန်းဖြူ၏အဆိုတွင် “ရခိုင်ပြည်” ဟူသောစကားလုံးပါရှိနေကြောင်း၊ ၎င်းစကားလုံးနှင့်ပတ်သက်၍ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေအခန်း ၁ တွင် ပါရှိသည့် နိုင်ငံဖွဲ့စည်းပုံအပိုင်းတွင်လည်းကောင်း၊ အခန်း ၉ တွင်ပါရှိသည့် ပြည်နယ်များနှင့်ပတ်သက်၍ ဖော်ပြသောအပိုင်းတွင်လည်းကောင်း “ရခိုင်ပြည်” ဆိုသည့် စကားလုံးမပါရှိကြောင်း၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ၌ အတိအလင်းဖော်ပြထားသည့် ဥပဒေအချက်အလက်များတွင်လည်း မည်သည့်နေရာတွင်မှ “ရခိုင်ပြည်” ဆိုသည့်စကားလုံးမပါရှိခဲ့ကြောင်း၊ သို့ဖြစ်၍ အဆိုရှင် တင်သွင်းထားသည့်အဆိုကို ယနေ့လွှတ်တော်တွင် လက်ခံဆွေးနွေးခြင်းအားဖြင့် အစဉ်အလာတစ်ရပ်အဖြစ်နှင့် အခြေခံဥပဒေတွင်မပါရှိသည့်ကိစ္စတစ်ရပ်ကို လွှတ်တော်က လက်ခံဆွေးနွေးသည့်သဘောမျိုး သက်ရောက်သွားမည်ကို စိုးရိမ်သဖြင့် ဥက္ကဋ္ဌ၏အဆုံးအဖြတ်ကိုတောင်းခံပါကြောင်း သခင်ကျော်ထွန်းကတင်ပြသည်။

သခင်ကျော်ထွန်း၏တင်ပြချက်နှင့်ပတ်သက်၍ လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌက မြန်မာနိုင်ငံ အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့လက်အောက်သို့ ရောက်ရှိသည့်နေ့မှစ၍ “ရခိုင်ပြည်” ဆိုသော စကားကို ရိုးရိုးသာမန်သုံးစွဲသော်လည်း အစိုးရရုံးသုံးစကားမဟုတ်ကြောင်း၊ ရခိုင်တိုင်းဟုသာသုံးစွဲကြောင်း၊ လွတ်လပ်ရေးရရှိပြီးနောက်ပိုင်းတွင်လည်း “ရခိုင်ပြည်” ဟူ၍ သီးခြားဖော်ပြခဲ့ခြင်းမရှိဘဲ ရခိုင်တိုင်းဟူ၍သာ တိုင်းကြီးခုနစ်တိုင်းတွင် ထည့်သွင်းခဲ့ခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ ဦးလှထွန်းဖြူ၏အဆိုတွင် “ရခိုင်ပြည်” ဟူ၍ပါရှိနေသဖြင့် အစိုးရအနေနှင့် ရခိုင်တိုင်းဟုဆိုလျှင် အချိန်မရွေးဆွေးနွေးစဉ်းစားရန်ရှိပါကြောင်း၊ “ရခိုင်ပြည်” ဟူ၍ ဥပဒေအရ ရုံးသုံးဘာသာရပ်မရှိသဖြင့် အဆိုကိုဆွေးနွေးခွင့်မပြုနိုင်ကြောင်းဆုံးဖြတ်သည်။

- ၁ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် (ပါလီမန်) ပြည်သူ့လွှတ်တော်ညီလာခံမှတ်တမ်း။ စာတွဲ ၆၊ အစည်းအဝေးအမှတ် ၃၊ ရန်ကုန်၊ အစိုးရပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၅၆၊ စာ ၁၆၀။ နောင်ကိုးကားလျှင် ပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၆/၃ ဟုညွှန်းမည်။
- ၂ ပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၆/၃၊ စာ ၁၆၁။
- ၃ ပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၆/၃၊ စာ ၁၆၁-၁၆၂။

ဝန်ကြီးသခင်ကျော်ထွန်းနှင့် လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌတို့၏ စကားရပ်များအရ ဖဆပလအစိုးရအနေနှင့် ရခိုင်အမျိုးသားများအရေးနှင့်စပ်လျဉ်း၍ စကားလုံးအသုံး အနှုန်းမှစ၍ အထူးဂရုပြုကြောင်း၊ ရခိုင်တိုင်းကိုတိုင်းကြီးတစ်ခုအနေဖြင့်သာအသိ အမှတ်ပြုထားကြောင်း၊ ပြည်နယ်ပေးရန်ရည်ရွယ်ချက်မရှိသေးဟု ဆိုနိုင်သည်။

၁၉၅၆ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ (ပြင်ဆင်ချက်) ဥပဒေကြမ်း

ဖဆပလအစိုးရက ပြည်နယ်သစ်ပေးရေးနှင့်ပတ်သက်၍ မိမိတို့၏မူလသဘောထားအတိုင်း အခိုင်အမာရပ်တည်ခဲ့သော်လည်း ရခိုင်အဖော်အချို့သည် ရခိုင်ပြည်နယ်ရရှိရေးအတွက် ပါလီမန်တွင်းမှ ဆက်လက်၍ကြိုးပမ်းခဲ့ကြသည်။ ၁၉၅၆ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၂ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော ပြည်သူ့လွှတ်တော်အစည်းအဝေး၌ ဦးဘမြိုင် (ရမ်းဗြဲ) အမတ်က ရခိုင်ပြည်နယ်ပေးရေးနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ၁၉၅၆ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ (ပြင်ဆင်ချက်) ဥပဒေကြမ်းကို ဆွေးနွေးစဉ်းစားရန် အဆိုတင်သွင်းသည်။

ဦးဘမြိုင် က မိမိ၏အဆိုကိုတင်သွင်းရင်း ရခိုင်ပြည်နယ် အဘယ်ကြောင့် ပေးသင့်ကြောင်း လွှတ်တော်သို့ရှင်းပြရာတွင်

...ယခု ရခိုင်တိုင်းလူ့ခေါ်တဲ့ဒေသဟာ ပဌမ ကျွန်တော် အစီရင်ခံခဲ့တဲ့အတိုင်း၊ ဟိုနောက်တုံးက ရခိုင်ပြည်နယ်လို့ တည်ရှိပါတယ်။ တည်ရှိတဲ့အတိုင်း ဗဟဝိုင်းအရ ဘာမှပြောင်းလဲခြင်းမရှိပါဘူး။

...သည့်ဒေသမှာပါတဲ့လူမျိုးများဟာ ရခိုင်လူမျိုးရယ်လို့တမျိုးဘဲ ရှိပါတယ်။ စီးပွားရေးအရဆိုလျှင် ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းနိုင်တဲ့ အရည်အချင်းနှင့်ပြည့်စုံပါတယ်။ သည်အချက် ၃ ချက်ကိုမူတည်ပြီး စဉ်းစားခဲ့ရလျှင် ရခိုင်တိုင်းလူ့ခေါ်တဲ့ဒေသဟာ ရခိုင်ပြည်နယ် ဖွဲ့စည်းသည့် ဘာမှခဲယဉ်းစရာအကြောင်းမရှိဘူးလို့ ယူဆပါတယ်။

ရခိုင်ပြည်နယ် ဖွဲ့စည်းပေးသည့်အဆိုတာ ပြည်မကြီးကနေပြီး တသီးတခြား တည်ထောင်ပေးသည့် တောင်းဆိုတာမဟုတ်ပါဘူး။ ခဏခဏ

* ဥပဒေကြမ်းအပြည့်အစုံကို နောက်ဆက်တွဲ (၆) တွင် ကြည့်ပါ။
၂ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် (ပါလီမန်) ပြည်သူ့လွှတ်တော်ညီလာခံမှတ်တမ်း၊ စာတွဲ ၉၊ အစည်းအဝေးအမှတ် ၅၊ ရန်ကုန်၊ အစိုးရပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၅၇၊ စာ ၃၆၄။
နောင်ကိုးကားလျှင် ပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၉/၅ ဟု ညွှန်းမည်။

လူအများက ပြောကြပါတယ်။ ခင်ဗျားတို့ပြည်နယ်ကို ဘာဖြစ်လို့ လိုချင်သလဲ၊ ဘာဖြစ်လို့ခွဲထွက်ချင်သလဲ၊ သည်ကိစ္စဟာ အဓိပ္ပာယ် ရှင်းရှင်းရှိလျက်သားနှင့် ကျွန်တော်တို့ရခိုင်များက ဗမာများကို မုန်းပြီးတော့ ခွဲထွက်ချင်တယ်ဆိုတာ တယ်ပြီးတော့ သဘာဝမကျ ပါဘူးလို့ ကျွန်တော်အစီရင်ခံချင်ပါတယ်။

ဒီမိုကရေစီသဘောအားဖြင့် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံ ဥပဒေမှာ ပြဋ္ဌာန်းထားတဲ့ကိစ္စကို အခြားပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းပြီးတဲ့ ပြည်နယ်များမှာ ကိုယ့်ဒေသမှာရှိတဲ့ကိစ္စတွေကို ကိုယ်ဆောင်ရွက် လိုတဲ့ဆန္ဒသာ ဖြစ်ပါတယ်ဆိုတာကို ကျွန်တော်အစီရင်ခံလိုပါတယ်။

ဟူ၍ ပြောကြားခဲ့သည်။ ဦးဘမြိုင်ကပင် ဆက်လက်၍တင်ပြရာ၌ မိမိဘို့နိုင်ငံသည့် အခြေခံဥပဒေအရ ပြည်နယ်များစုပေါင်းတည်ထောင်ထားသည့် ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ ဖြစ်ကြောင်း၊ ကမ္ဘာပေါ်တွင် အင်အားတစ်နေ့တခြား တိုးတက်လာသော တိုင်းပြည် များကိုကြည့်ပါက ဗဟိုအစိုးရက ကြိုးကိုင်အုပ်ချုပ်ခြင်းထက် ပြည်နယ်အသီးသီးကို မိမိတို့ဆန္ဒရှိသည့်အတိုင်း ကိုယ်ပိုင်ဖန်တီးနိုင်သော အခွင့်အရေးပေးထားသည့် ပြည်ထောင်စုစနစ်သည်သာလျှင် ကောင်းမွန်သည်ကို တွေ့ရှိရကြောင်း၊ မိမိတို့သည် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ၏ လွတ်လပ်ရေးပြိုကွဲမည့်အရေးကို မလိုလားကြောင်း၊ ပြည်ထောင်စုမှခွဲမထွက်လိုကြောင်း ဦးဘမြိုင်က လွှတ်တော်တွင် ရှင်းလင်းတင် ပြသည်။ နိဂုံးချုပ်အနေနှင့် ဦးဘမြိုင်က မိမိအဘယ်ကြောင့် အခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေကြမ်းကို တင်သွင်းရကြောင်း ရှင်းပြရာတွင်

... ပြည်နယ်လိုလားတဲ့အတိုင်း ပြည်နယ်ရမှသာလျှင် ရခိုင်ပြည်နှင့် ရခိုင်လူမျိုးတိုးတက်ကြီးပွားလာပါမည်။ ရခိုင်ပြည်ပြဿနာကိုကြည့် မည်ဆိုလျှင် ဗဟိုအစိုးရကကြိုးကိုင်ပြီး အုပ်ချုပ်ပါ့မယ်။ ကိုလိုနီ စံနစ်အရ အုပ်ချုပ်နေသလိုတဲ့ ဖြစ်နေပါတယ်။ ဗဟိုမှာရှိတဲ့လူများ ဟာ ရခိုင်ပြည်ကောင်းရာကောင်းကြောင်းကို ဆောင်ရွက်လို့ မဖြစ် ပါဘူး။ ကိုလိုနီစံနစ်ဟာ တနေ့တခြား တိုးပွားလာခဲ့လျှင် တနေ့ကျ လျှင် ရခိုင်ပြည်ကြီးမှာ ရခိုင်လူမျိုးဟာ ပပျောက်ဆုတ်တယ်လို့ စိုးရိမ်တဲ့အတွက်၊ ပြည်နယ်ကို ရခိုင်လူမျိုးက လိုချင်တယ်။ တာ ကြောင့် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံဥပဒေကို ပြင်ဆင်တဲ့ဥပဒေကြမ်းကို တင်သွင်းရခြင်းဖြစ်ပါတယ်။

ဟူ၍ပြောကြားသည်။

• ပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၉/၅၊ စာ ၃၆၈-၃၆၉။

၂ ပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၉/၅၊ စာ ၃၇၂။

အခြေခံဥပဒေ (ပြင်ဆင်ချက်) ဥပဒေကြမ်းနှင့်ပတ်သက်၍ လွှတ်တော်တွင် ဆွေးနွေးမှုများ

ဦးဘမြိုင်တင်သွင်းသော ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ (ပြင်ဆင်ချက်) ဥပဒေကြမ်းနှင့်ပတ်သက်၍ မစ္စတာ အဘူ (ရ်) ဘောရှော (ရ်) ° (ဘူးသီးတောင်) အမတ်က ပြင်းပြင်းထန်ထန်ကန့်ကွက်သည်။ မစ္စတာ အဘူ (ရ်) ဘောရှော (ရ်) က ကန့်ကွက်ပြောကြားရာတွင်

• • • ယခုဗမာပြည်မှာ ဒီမိုကရေစီဒေသန္တရ အုပ်ချုပ်ရေးကို အကောင်အထည် ဖော်နေပြီ ဖြစ်တဲ့အတွက် ရခိုင်တိုင်းမှာလည်း သည်အုပ်ချုပ်ရေးဟာ အကောင်အထည်ဖော်ဘို့ သိပ်ကြာတော့မှာ မဟုတ်ပါဘူး။ အဲသည်တော့ သည်အုပ်ချုပ်ရေးအရဆိုလျှင် အစိုးရ ရဲ့အာဏာကို ပြည်သူလူထုကိုအပ်နှင်းမှာဘဲ။ သည်လိုအာဏာရတဲ့ အခါ ကိုယ်ကြမ္မာကို ကိုယ်ဖန်တီးနိုင်ကြမှာဘဲ။ ပြည်နယ်ရမှ ကိုယ် ကြမ္မာကိုကိုယ်ဖန်တီးနိုင်မည်ဆိုတဲ့စကားကိုတော့ မကြားချင်ပါဘူး။ ရခိုင်ပြည်နယ်ဆိုတဲ့စကားကို ကျွန်တော်နည်းနည်းမှ မကြားချင်ပါ ဘူး။ ပြည်နယ်ရဲ့အခွင့်အရေးဟာကန့်သတ်ပြီးသားဖြစ်ပါတယ်။ ကန့် သတ်ထားတဲ့နယ်နိမိတ်ကို ကျော်လွန်ပြီးတော့ ဘာမှမလုပ်နိုင်ပါဘူး။ ပြည်မနှင့်ပူးပေါင်းနေလျှင် အစစအရာရာမှာ တိုးတက်နိုင်မည်ဆိုတာ ကို ကျွန်တော်တို့သိပါတယ်။ ပြည်နယ်ဆိုတဲ့ရေကန်ထဲမှာ ကျွန်တော် တို့အနေနှင့် မနေချင်ဘူး။ သမုဒ္ဒရာနှင့်တူတဲ့ပြည်မကြီးနှင့်သာ ပူး ပေါင်းနေချင်ပါတယ်။ ဥက္ကဋ္ဌကြီးခင်ဗျား၊ တကယ်လို့သာ အစိုးရက ပြည်နယ်အုပ်ချုပ်ရေးပေးလိုက်လျှင် လူမျိုးရေးအဓိကရုဏ်းဖြစ်လာ မှာ ကေန့်မုချဘဲ။

ဟူ၍ ပြောကြားခဲ့သည်။ မစ္စတာ အဘူ (ရ်) ဘောရှော (ရ်) အနေနှင့် ရခိုင်ပြည် နယ်အလိုမရှိကြောင်း၊ ရခိုင်တိုင်းတွင် ဒီမိုကရေစီ ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး အကောင် အထည်ဖော်ပေးရေးကိုသာ လိုလားကြောင်း ပြောကြားခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ မစ္စတာ အဘူ (ရ်) ဘောရှော (ရ်) ကပင် အကယ်၍သာ အစိုးရက ရခိုင်တိုင်းကို ပြည်နယ် ပေးမည်ဆိုလျှင် မောင်းတော၊ ဘူးသီးတောင်နယ်ကို ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်း မထည့် သွင်းဘဲ သီးခြားခရိုင်တစ်ခုအဖြစ် ပြည်မလက်အောက်တွင်ထားပေးဖို့ မေတ္တာရပ်ခံ ကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။ °

° Mr. Abu Baushair
၂ ပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၉/၅၊ စာ ၃၇၄။
၃ ယင်း

မန်းထွန်းရင် (မအူပင်မြောက်ပိုင်း) အမတ်ကမူ ဦးဘမြိုင်၏ ၁၉၅၆ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ (ပြင်ဆင်ချက်) ဥပဒေကြမ်းကို ထောက်ခံဆွေးနွေးခဲ့သည်။ မန်းထွန်းရင်က ရခိုင်ဒေသ၏ရာဇဝင်အထောက်အထားအရလည်းကောင်း၊ ပထဝီအနေအထားအရလည်းကောင်း၊ ဗမာလူမျိုးနှင့် ရခိုင်လူမျိုးတို့၏ အယူအဆ ဓလေ့ထုံးစံ ကွဲပြားခြားနားမှုအရလည်းကောင်း၊ ရခိုင်ပြည်သူများ၏အကျိုး၊ ပြည်ထောင်စုံ၏အကျိုး၊ နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏အကျိုးကိုရှေးရှုပြီး ရခိုင်ပြည်နယ် အမြန်ဆုံး ဖွဲ့စည်းပေးသင့်ကြောင်း ထောက်ခံပြောကြားသည်။

ဦးဘမြိုင်တင်သွင်းသည့် အခြေခံဥပဒေ (ပြင်ဆင်ချက်) ဥပဒေကြမ်းနှင့် ပတ်သက်၍ အစိုးရအဖွဲ့ဝင်ဝန်ကြီး ဗိုလ်ခင်မောင်ကလေးကလည်း ပါဝင်ဆွေးနွေးခဲ့သည်။ ဝန်ကြီးဗိုလ်ခင်မောင်ကလေးက ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းမကျဆုံးမီ ၁၉၄၇ ခုနှစ်က ရခိုင်တိုင်းရှိ ရခိုင်အမျိုးသားတို့အရေးနှင့်ပတ်သက်၍ မည်သို့ဆောင်ရွက်ပေးရမည်ကို စဉ်းစားခဲ့ကြောင်း၊ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက ရခိုင်တိုင်းမှရခိုင် တိုင်းပြည်ပြု အမတ်များနှင့် ရခိုင်အမျိုးသားအားလုံးကို ရှမ်းပြည်နယ်၊ ကချင်ပြည်နယ်ကဲ့သို့ သောပြည်နယ်မျိုး အလိုရှိမရှိ၊ ပြည်မကြီးတွင် တိုင်းတစ်ခုအနေနှင့် နေလိုမနေလို ဆိုသည်ကို မိမိတို့ကြိုက်နှစ်သက်ရာ လုပ်ဆောင်နိုင်သည်ဟု ပြောကြားခဲ့ကြောင်း၊ ထိုစဉ်က ရခိုင်ခေါင်းဆောင်များဖြစ်ကြသည့် မျိုးချစ်ကျော်ဦးနှင့် ဦးပညာသိဟတို့က ပြည်နယ်သီးခြားယူခြင်းဖြင့် ရခိုင်အမျိုးသားများအတွက် အကျိုးမရှိဟုယူဆပြီး ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲစဉ်က တိုင်းတစ်ခုအနေနှင့်နေရန် တညီတညွတ်တည်း ထောက်ခံခဲ့ခြင်းဖြစ်ကြောင်း ဗိုလ်ခင်မောင်ကလေးက ဆွေးနွေးတင်ပြသည်။

ဗိုလ်ခင်မောင်ကလေးကပင် ဆက်လက်၍ ပြည်နယ်ကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍ပြည်သူ့ ဆန္ဒခံယူပွဲကျင်းပသင့်ကြောင်း ရှင်းလင်းတင်ပြရာတွင်

• • • အင်္ဂလိပ်လိုတော့ plebiscite လို့ ခေါ်ပါတယ်။ မြန်မာလို ကတော့ အများဆန္ဒကိုယူလျက် ပြည်နယ်ကိစ္စကို သတ်မှတ်တဲ့ကိစ္စ၊ သည်ကိစ္စဟာ ရခိုင်တိုင်းမှာရှိတဲ့ လူတွေထဲက များများမဟုတ်ပါဘူး။ ၄ ပုံ ၁ ပုံလောက်က သဘောတူပါတယ်လို့ လက်မှတ်ထိုး

လျှင် မနက်ဖြန် သမတကြီးက သည်ရခိုင်တိုင်းကို ပြည်နယ်ပေးသင့်၊ မပေးသင့်ဆုံးဖြတ်ရန်အတွက် plebiscite ခေါ်သောကိစ္စ လုပ်ရန် ကော်မရှင်တစ်ခုခန့်ရမည်။ သည်ကိစ္စဟာ ဘာမျှဆူပူနေစရာမလိုပါဘူး။ တယောက်တယောက် အနာဂတ် ထားပြောနေစရာမလိုပါဘူး။ တကယ်တော့ ဒီမိုကရေစီအတွင်းမှာ လွယ်လွယ်ကလေးရနိုင်ပါတယ်။

ဟူ၍ ပြောကြားခဲ့သည်။ ဗိုလ်ခင်မောင်ကလေးကပင် ဆက်လက်၍ပြောကြားရာတွင် ရွေးကောက်ပွဲပြုလုပ်ရန် နှစ်လခန့်သာကျန်ရှိတော့ကြောင်း၊ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်ရယူလိုသော ရခိုင်အမျိုးသားများအနေနှင့် ဖဆပလကိုမဲမပေးဘဲ အခြေခံဥပဒေ (ပြင်ဆင်ချက်) ဥပဒေကြမ်းတင်သွင်းသည့်ပုဂ္ဂိုလ်များကိုသာ မဲပေးခြင်းသည် ပြည်နယ်အလိုရှိကြောင်းဆန္ဒ ဖော်ပြရာရောက်သည်မှာ မငြင်းနိုင်သောအချက် ဖြစ်ကြောင်း၊ ဥပဒေကြမ်းကိုတင်သွင်းလျှင် လွှတ်တော်တွင်း တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အချေအတင်ပြောခြင်းဖြင့် ရခိုင်နှင့်ဗမာသွေးကွဲနိုင်ကြောင်း ဗိုလ်ခင်မောင်ကလေးက တင်ပြသည်။ နိဂုံးချုပ်အနေနှင့် ဗိုလ်ခင်မောင်ကလေးက ဦးဘမြိုင်တင်သွင်းသောအဆိုကို မိမိအဘယ်ကြောင့် ကန့်ကွက်လိုကြောင်း တင်ပြရာတွင်

• • • အချင်းချင်းအေးအေးဆေးဆေးနှင့်ဖြေရှင်းနိုင်မည့်ကိစ္စတစ်ခုကို အထူးသဖြင့် မြန်မာနှင့် ရခိုင်ကိစ္စထက် ပိုအရေးကြီးတာက ရခိုင်တိုင်းမှာရှိသော ရခိုင်အမျိုးသားအချင်းချင်းသွေးကွဲမည့်ကိစ္စကို သည်လွှတ်တော်မှာ မပြောဘဲ၊ မနှစ်မြို့ဘွယ်ကိစ္စများ ဖြစ်လာမှာ စိုးတဲ့အတွက် သည်ပြည်နယ်ကိစ္စသည် အမတ်မင်းများပြောသကဲ့သို့ ရခိုင်တိုင်းသူ ပြည်သား အားလုံးက လိုချင်သေးတယ်လို့ မယူဆတဲ့ အတွက် ကျွန်တော်တို့ဟာ အာဏာကိုထိန်းသိမ်းနေတဲ့ ဒီမိုကရေစီများအနေနှင့် လူထုသဘောမတူလျှင် ဘယ်နည်းနှင့်မျှ ခွဲဝေပေးရန် အခွင့်အရေးမရှိတဲ့အတွက် သည်ပြည်နယ်ဥပဒေကြမ်းကိုပြည်ထောင်စုသားတယောက်အနေနှင့် ပြင်းပြင်းထန်ထန် ကန့်ကွက်ပါတယ်။

ဟူ၍ ပြောကြားခဲ့သည်။

အစိုးရအဖွဲ့ဝင်ဝန်ကြီး ဦးတင်ကလည်း ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ခြင်းကိစ္စသည် အလွန်အရေးကြီးပါကြောင်း၊ အခြေခံဥပဒေကို အလွယ်တကူ

၁ ပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၉/၅၊ စာ ၃၈၀။
၂ ပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၉/၅၊ စာ ၃၈၂။

ပြင်ရှိမရအောင် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၂၀၉ (၂) နှင့် (၃) တွင် အတိအလင်း ဖော်ပြထားကြောင်း၊ အမတ်များသည် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံ ဥပဒေကို လေးစားပါမည်ဟု ကျမ်းသစ္စာ ကျိန်ဆိုထားရခြင်းကို ထောက်ရှု၍၊ အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်သည့်အခါ အထူးသတိထားဖို့လိုအပ်ပါကြောင်းရှင်းလင်းပြော ကြားသည်။^၁ ထို့နောက်အဆိုတင်သွင်းသူ ဦးဘမြိုင်က ဥပဒေကြမ်းနှင့်ပတ်သက်၍ ဆွေးနွေးလိုသည့်အမတ်များ ကျန်ရှိနေသေး၍ အချိန်ပိုပေးရန် မေတ္တာရပ်ခံသည်။ ဝန်ကြီးဦးတင်က အစိုးရအနေနှင့် အချိန်ပိုပေးရန်မရည်ရွယ်ကြောင်း ပြန်လည်ဖြေ ကြားသည့်အခါ အတိုက်အခံအမတ်များက မကျေနပ်ကြောင်းပြောဆို၍ လွှတ်တော် မှ ထွက်ခွာသွားကြသည်။ ဤသို့ဖြင့် ၁၉၅၆ ခုနှစ်တွင်ရခိုင်အမတ်အချို့ လွှတ်တော် တွင်းမှ ရခိုင်ပြည်နယ်တောင်းဆိုရေးကြိုးပမ်းချက်မှာ အောင်မြင်မှုမရပေ။ သို့ရာတွင် လွှတ်တော်၌ ရခိုင်ပြည်နယ်ပေးရေးအတွက် အခြေခံဥပဒေ (ပြင်ဆင်ချက်) ဥပဒေ ကြမ်း အဆိုတင်သွင်းခွင့်ရရှိသည်မှာ ထူးခြားသည်ဟုဆိုနိုင်သည်။

ဦးလှထွန်းဖြူ၏ ထွက်ခွာထွင်းမှ ရခိုင်ပြည်နယ်တောင်းဆိုမှု

ဦးဘမြိုင်၏ ရခိုင်ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းရေးအတွက်အခြေခံဥပဒေ (ပြင်ဆင်ချက်) ဥပဒေကြမ်းအဆို အရေးနိမ့်သွားပြီးနောက်ပိုင်းတွင်လည်း ရခိုင်လွှတ်တော် အမတ် အချို့သည် အခါအခွင့်သင့်တိုင်းလွှတ်တော်တွင်းမှရခိုင်ပြည်နယ်ရရှိရေးကိုတောင်းဆို ခဲ့ကြသည်။ ၁၉၅၇ ခုနှစ် မတ်လ ၇ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော ပြည်သူ့လွှတ်တော် အစည်းအဝေးတွင် ဦးလှထွန်းဖြူ (မြို့ဟောင်း) အမတ်က ရခိုင်ပြည်နယ်ရရှိရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ဆွေးနွေးတင်ပြပြန်သည်။ ဦးလှထွန်းဖြူက ရခိုင်ပြည်နယ်တောင်းဆို ခြင်းမှာ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေမှာပါရှိသည့်အတိုင်း တောင်းဆိုခြင်း ဖြစ်

၁. အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၂၀၉

(၂) ထိုဥပဒေကြမ်းကို ပါလီမန်ဆိုင်ရာလွှတ်တော်အသီးသီးက အတည်ပြုပြီးနောက် လွှတ်တော်နှစ်ရပ်လုံးကပင် တွဲဖက်အစည်းအဝေး၌ စဉ်းစားဆွေးနွေးရမည် ဟု ဖော်ပြထားသည်။

၂. အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၂၀၉

(၃) လွှတ်တော်နှစ်ရပ်၏လက်ရှိအမတ်များအနက်၊ သုံးပုံနှစ်ပုံအောက်မလျှော့သော အမတ်များက တွဲဖက်အစည်းအဝေးတွင် ထောက်ခံ၍မဲပေးမှသာလျှင်၊ ထို ဥပဒေကြမ်းကို လွှတ်တော်နှစ်ရပ်လုံးက အတည်ပြုသည်ဟု မှတ်ယူရမည် ဟု ဖော်ပြထားသည်။

၁ ပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၉/၅၊ စာ ၃၀၂-၃၀၃။

ကြောင်း၊ ရခိုင်ပြည်နယ်တောင်းဆိုခြင်းဖြင့် ဗမာနှင့် ရခိုင်သွေးကွဲအောင် မိမိတို့က လုပ်ဆောင်နေသည်ဟု ဝန်ကြီးချုပ်က စွပ်စွဲခြင်းမှာ မဟုတ်မှန်ကြောင်း၊ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ပြည်နယ်ရယူရေးမူဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲဝင်သည့် ရခိုင်တိုင်းရင်းသား ညီညွတ်ရေးအဖွဲ့ (ရတည) က မဲရရှိသည့်အခြေအနေကိုမူတည်၍ ရခိုင်ပြည်တွင် လူထု၏ဆန္ဒကို အတိအလင်းဖော်ပြရာရောက်ကြောင်း ဦးလှထွန်းဖြူက ပြောကြားသည်။

ပြည်နယ်ဝေးရေးနှင့်ဝတ်သက်၍ ဝန်ကြီးချုပ်ဦးစုံ၏သဘောထား

ဦးလှထွန်းဖြူ၏ ပြောပြချက်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနုက ပြန်လည်ရှင်းလင်းတင်ပြရာတွင် ရခိုင်ဒေသကို မိမိတို့အဘယ်ကြောင့် ပြည်နယ်မပေးလိုကြောင်း ထည့်သွင်းရှင်းလင်းခဲ့သည်။ ဦးနုက

ရခိုင်ပြည်ကို ပြည်နယ်အဖြစ်နှင့် ကျွန်တော်တို့ကမပေးဘူး ဆိုတဲ့ ဥစ္စာဟာ ရခိုင်လူမျိုးတွေကို မုန်းလို့မဟုတ်ပါဘူးဆိုတာကို ရှေးဦးပဌမအနေနှင့် အစီရင်ခံပါရစေ၊ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုလျှင် ကျွန်တော်အမှန်အတိုင်းပြောရလျှင် ပြည်နယ်ဆိုတဲ့ဥစ္စာဟာ ကောင်းတဲ့ဥစ္စာမဟုတ်ပါဘူး။ ပြည်နယ်ကိုရှေးဦးပဌမ ကျွန်တော်တို့ တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော်မှာ ရှမ်းပြည်နယ်၊ ကချင်ပြည်နယ်၊ ကယားပြည်နယ်အစရှိတဲ့ပြည်နယ်တွေကို ပေးစဉ်အခါတုန်းက ကျွန်တော် မိန့်ခွန်းတွေကို ပြန်ကြည့်ပါ။

... သည်လို့ပြည်နယ်တွေပေးရတယ်ဆိုတာဟာ ကျွန်တော်တို့က သဘောကျလွန်းလို့ သည်ပြည်နယ်တွေကို ကျွန်တော်တို့က အင်မတန်ပေးချင်လွန်းလို့ ပေးရတာမဟုတ်ဘူးဆိုတာ ကျွန်တော်ပြောထားတဲ့မိန့်ခွန်းတွေ အဆင့်ဆင့်ရှိပါတယ်။ တာတွေဟာ ကျွန်တော်ဖုံးကွယ်လို့မရပါဘူး။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုလျှင် အမှန်စင်စစ်က ကျွန်တော်တို့ကြိုက်တာက ဗမာပြည်လို့ ဇီးစေ့လောက်ရှိတဲ့ နိုင်ငံကလေးတနိုင်ငံဟာ သည်လို့ပြည်နယ်ထွေး ခွဲထွက်ဘို့မလိုဘူးလို့ ယုံကြည်ပါတယ်။

၁ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် (ပါလီမန်) ဒုတိယပြည်သူ့လွှတ်တော် ညီလာခံမှတ်တမ်း၊ စာတွဲ ၃၊ အစည်းအဝေးအမှတ် ၈၊ ရန်ကုန်၊ "အစိုးရပုံနှိပ်ဘိက်၊ ၁၉၇၂၊ စာ ၅၀၅။ နောင်ကိုးကားလျှင် ဒုတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၃/၈ ဟု ညွှန်းမည်။

၂ ဒုတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၃/၈၊ စာ ၆၁၀။

ဟူ၍အတိအလင်းမိန့်ကြားခဲ့သည်။ဦးနု၏ပြောကြားချက်အရ ၎င်း၏အစိုးရအနေဖြင့် နောက်ထပ်ပြည်နယ်ပေးလိုသည့်ဆန္ဒမရှိဟု ဆိုနိုင်သည်။ ဦးနုကပင် ဆက်လက်၍ မိမိတို့အဘယ်ကြောင့်ရှမ်းပြည်နယ်၊ကချင်ပြည်နယ်၊ကယားပြည်နယ်၊ ကရင်ပြည်နယ် ပေးခဲ့ရကြောင်းကို လွှတ်တော်တွင်ရှင်းပြရာ၌

... သည်ပြည်နယ်ဆိုတာမှာ ဥပမာပုံဆိုလျှင် ရှမ်းပြည်နယ်၊ ကချင်ပြည်နယ်၊ ကယားပြည်နယ်၊ ယခုဆိုလျှင် ကရင်ပြည်နယ်အစ ရှိသဖြင့် သည်လိုပေးလိုက်ရတာဟာ ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင်က သည်လို ပြည်နယ်စံနစ်သည် ပြည်ထောင်စု မြန်မာ နိုင်ငံတော်ကြီးအတွက် အကျိုးအရှိဆုံးစံနစ် အကောင်းဆုံးစံနစ်လို့ ယုံကြည်လို့ ပေးလိုက်ရ တာမဟုတ်ပါဘူး။ ဟိုအချိန်အခါတုန်းက ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ သည်လို အခြေအနေအရ၊ ပတ်ဝန်းကျင်အခြေအနေအရ မရှောင်လွှဲသာလို့ ကျွန်တော်တို့ သဘောတူရတယ်ဆိုတာ ကျွန်တော်အစီရင်ခံစာခြင်း ဖြစ်ပါတယ် ...”

ဟူ၍ ပြောကြားခဲ့သည်။

ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုသည် ပြည်နယ်ပေးခြင်းမှာ နိုင်ငံအတွက် အကျိုး မရှိကြောင်းကိုလည်း အောက်ပါအတိုင်း မိန့်ကြားခဲ့သည်။

... သည်လို ပြည်နယ်တွေကို အသီးသီး အသက အသက ခွဲပေး တာကောင်းတယ်၊ မကောင်းဘူးဆိုတာ စဉ်းစားကြည့်၊ ယခု ဥပမာ ပုံဆိုလျှင် ရှမ်းပြည်နယ်ရှိတယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်မှာ ပအိုဝ်းသမားတွေက ရှမ်းပြည်နယ်ကို သူတို့အတွက် ပြည်နယ်ပေးရမည်လို့ဆိုတာ ဆူဆူ ပူပူ ပြုလုပ်နေပါတယ်။ အဲတာကောင်းသလား၊ တာဟာ ပြည်နယ်က ဂယက်ရိုက်တဲ့ဒဏ်၊ နောက်တော်တော်ကြာသည်လိုဘဲ အခုတော့ သည်စံနစ်ဟာ မကောင်းဘူးဆိုပြီး ကျွန်တော်တို့ လုပ်နိုင်တဲ့နည်းနှင့် ဟိုမှာသူ ပုန်ထနေတဲ့ လူတွေကို နှိမ်နင်းရတယ်။ အကယ်၍ ကျွန်တော်တို့က မလုပ်နိုင်ဘဲ လက်လွှတ်ပေးရလျှင် ပအိုဝ်းတွေကို ပအိုဝ်း ပြည်နယ်ဆိုပြီး ရှမ်းပြည်နယ်ထဲက လှည့်ပေးလိုက်လျှင် ဘာဖြစ်မည် လဲ။ ပြည်နယ်ဂယက်ဟာ ဘယ်လောက်အထိ ရိုက်မည်လဲ။ ကချင် ပြည်နယ်ဆိုလျှင်လည်း Non-Kachins ဆိုတာရှိတယ်။ ကချင် မဟုတ်တဲ့လူတွေက ရှမ်းပြည်နယ်မှာလည်း သည်လိုပေးလျှင်

ကျွန်တော်တို့ကိုလည်း ပြည်နယ်ပေး ယခုတွင်ကပြောတဲ့ ကချင် မဟုတ်တဲ့လူတွေက ခွဲပေးပါလို့ပြောမည်။ သည်လိုပေးလျှင် တခါ လာဦးမည်၊ ဘာဖြစ်မည်လဲ၊ ကရင်ပြည်နယ်မှာလည်း ကရင်တွေလည်း ရှိတယ်၊ ကရင်မဟုတ်တဲ့ လူတွေလည်းရှိတယ်၊ သည်တော့ ကရင် မဟုတ်တဲ့လူတွေက သူတို့ကို ကရင်ပြည်နယ်ထဲမှာ မထားပါနှင့် ခွဲပေးပါလို့ တခါလာဦးမည်၊ အဲသည်လိုပေးပြီး ဘာဖြစ်မည်လဲ၊ ရခိုင်ကလည်းလာမည်။

... ဗမာပြည်မှာရှိတာက သန်းပေါင်း ၂၀ ရှိတယ်။ အဲသည်သန်းပေါင်း ၂၀ က ပြည်နယ်ကလေးတွေကို အစိပ်စိပ် အမွှာမွှာ ခွဲလိုက်လျှင် ဘယ်လိုဖြစ်မည်လဲဆိုပြီး ကျွန်တော်တို့ ယုံကြည်ချက်ကြောင့် မပေးတာ။

ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုက၊ ရှမ်းအမျိုးသားထဲမှသမ္မတ၊ ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ် မြန်မာနိုင်ငံကို အုပ်ချုပ်နိုင်ကြောင်း၊ မိမိတို့အနေနှင့် ကန့်ကွက်ရန်မရှိကြောင်း၊ အလားတူပင် ရခိုင်အမျိုးသားထဲမှ သမ္မတအဖြစ်နှင့် အလှည့်ကျအုပ်ချုပ်နိုင် ကြောင်း၊ အလွန်ကျဉ်းမြောင်းသော ပြည်နယ်ကိုမဟောင်းဘဲ၊ ဦးကျော်မင်း၊ ဦးလှထွန်းဖြူတို့အဖွဲ့က တစ်နိုင်ငံလုံး၏ ထောက်ခံချက်ရမည်ဆိုလျှင် ဝန်ကြီးချုပ်၊ ဝန်ကြီးဖြစ်လာနိုင်ကြောင်း ဆက်လက်တင်ပြသည်။ နိဂုံးချုပ်အနေနှင့် ဦးနုက လွှတ်တော်သို့ တင်ပြရာတွင်

... ကျွန်တော်ပြောချင်တာက အိမ်တအိမ် ဆောက်ပြီးလျှင် အိမ်ခန်းကလေးတွေ သေးသေး သေးသေး မဖွဲ့ချင်ပါနှင့်၊ သည်လို ခွဲခြင်းအားဖြင့် အင်အားမရှိတဲ့အပြင်၊ အားလျော့ခြင်းသာ ဖြစ်ပါ တယ်။ သည်လိုခွဲပြီး တအိမ်ထောင်လုံး ဘာမှအားမရှိတော့ဘဲ၊ ချစ်တီးလက်အပ်ရတဲ့ အခြေအနေမျိုး မဖြစ်ရအောင် ကျွန်တော် ပြောနေခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ တာကြောင့် ပြည်နယ်မပေး ချင်ဘူး ဆိုတာက အမှန်အတိုင်း အစီရင်ခံရလျှင် ရခိုင်တွေကို မုန်းလို့မဟုတ် ပါဘူး၊ ဖိနှိပ်ချင်လို့မဟုတ်ပါဘူး၊ ရခိုင်တွေလည်း တနေ့မှာ သမတတို့ ဝန်ကြီးချုပ်တို့၊ ဝန်ကြီးတို့ဖြစ်မှာဘဲ။ ယခုလည်း ဖြစ်သလောက် ဖြစ်နေပါတယ်။ တာကို ဘယ်သူမှမငြင်းနိုင်ပါဘူး၊

၁ ရုတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၃/၈၊ စာ ၆၁၂-၆၁၃။

၂ ရုတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၃/၈၊ စာ ၆၁၃-၆၁၄။

ဟူ၍ ပြောကြားခဲ့သည်။ ဦးနု၏ ပြောကြားချက်အရ ဖဆပလ အစိုးရ၏ ပြည်နယ် ပေးရေးနှင့် ပတ်သက်၍ သဘောထားသည် ယခင်က ပြည်နယ်ပေးရခြင်းမှာ အခြေ အနေအရ ပေးခြင်းသာဖြစ်ကြောင်း၊ နောက်ထပ် ပြည်နယ်မပေးလိုတော့ကြောင်း ထင်ရှားသည်။

လူမျိုးပေါင်းစုံဆွေးနွေးပွဲနှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်တောင်းဆိုမှု

ရခိုင်အမျိုးသားတို့သည် ပြည်နယ်တောင်းဆိုမှုကို လွှတ်တော်ပြင်ပမှလည်း လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြသည်။ ၁၉၅၇ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၂၀ ရက်နေ့မှ ၂၉ ရက်နေ့ အထိ ရန်ကုန်မြို့တော်ခန်းမ၌ လူမျိုးပေါင်းစုံ ဆွေးနွေးပွဲတစ်ရပ် ကျင်းပခဲ့သည်။ ဤဆွေးနွေးပွဲသို့ ရခိုင်၊ ရှမ်း၊ ဗမာ၊ ကချင်၊ ချင်း၊ ပအိုဝ်းအမျိုးသားနှင့် ပမညတမှ ကိုယ်စားလှယ်များ တက်ရောက်ခဲ့ကြသည်။ လူမျိုးပေါင်းစုံ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲ၌ ရခိုင်အမျိုးသား ဦးကျော်မင်းက သဘာပတိအဖြစ်ဆောင်ရွက်ပြီး အဖွင့်မိန့်ခွန်း ပြောကြားခဲ့သည်။ ဦးကျော်မင်းက လူမျိုးပေါင်းစုံတွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲကျင်းပရခြင်း အကြောင်းကို ရှင်းလင်းပြောကြားရာတွင်

မြန်မာနိုင်ငံဟာ လွတ်လပ်တဲ့နိုင်ငံအဖြစ် ရောက်လာတဲ့ဒီဘက်ပိုင်း မှာ၊ ပင်လုံညီလာခံက ချမှတ်ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ကြတဲ့ အချက်တွေနဲ့ ဘယ် လောက်ကွဲလွဲခြားနားလာသလဲဆိုတော့ အခုလောလောဆယ်တိတိ ကျကျတိုင်းထွာပြီး မပြနိုင်ပေမဲ့ လူမျိုးစုတိုင်းအတွင်းမှာ မကြေ မနပ် မပြေမလည်ဖြစ်ရတဲ့ ပြဿနာအမျိုးမျိုးတွေ ပေါ်ပေါက်လာ တယ်ဆိုတာကတော့ မြန်မာတနိုင်ငံလုံးတွင်မက တကမ္ဘာလုံးက အသိဖြစ်တယ်လို့ ကျွန်တော်ထင်ပါတယ်။ အမြင့်ဆုံးဖြစ်တဲ့ ပြည် ထောင်စုကြီးက ခွဲထွက်ရေးအသံကိုပင် ကြားလာရပြီး၊ အနိမ့်ဆုံး ဖြစ်တဲ့ ပြည်နယ်အတွင်း လူမျိုးစုများအတွင်းမှာ ဝင်ရောက်သွေးခွဲ ခြင်းမပြုရေးဆိုတဲ့အသံတွေကို ကြားလာရပါတယ်

... အခုအခါမှာ လူမျိုးစုအသီးသီးထဲမှာလဲ ပွင့်ပွင့် လင်းလင်း ခိုးခိုး ဒေါက်ဒေါက်နှင့် ပြောဆိုတင်ပြခြင်း၊ အချင်းချင်း ညှိနှိုင်း အကြံဉာဏ်ယူခြင်း စသည်မလုပ်ကြတော့ဘဲ၊ မြို့သလိုလိုဖြစ်လာပြီး၊ မိမိတို့ဘာသာ တသီးတခြားစီ ကြိုးပမ်းလာကြတာကို တွေ့ရပါ တယ်။ အဲဒီ နိမိတ်လက္ခဏာဟာ ပြည်ထောင်စုကြီးအတွက် ကောင်း တဲ့ နိမိတ်လက္ခဏာ မဟုတ်ဘူးလို့ ကျွန်တော်ယုံကြည်ပါတယ်။ တနည်းအားဖြင့် ပင်လုံစိတ်ဓာတ် ကျဆင်းကွယ် ဖျောက်ပြီး

စည်းလုံးညီညွတ်မှု ရှေးရဲပျက်စီးလာတာကို ပြတယ်လို့ ကျွန်တော် တို့ ထင်ပါတယ်...

ဟူ၍ပြောကြားသည်။ ဦးကျော်မင်းကပင် ဆက်လက်၍ လူမျိုးပေါင်းစုံဆွေးနွေးပွဲ တစ်ရပ် အမှန်တကယ်လိုအပ်နေပြီဖြစ်ကြောင်း၊ အားလုံးစုပေါင်းဆွေးနွေး၊ စုပေါင်း ဆုံးဖြတ်၊ စုပေါင်းလုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့်သာလျှင် အကျိုးရှိမည်ဟု ယုံကြည်သဖြင့် ဆွေးနွေးပွဲကြီးကို စီစဉ်ကျင်းပရခြင်းဖြစ်ကြောင်း ထည့်သွင်းပြောကြားသည်။

လူမျိုးပေါင်းစုံတွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲတွင် ရခိုင်အမျိုးသားများက ရခိုင်တိုင်းရင်း သားပေါင်းစုံ၏ အခြေအနေနှင့် မကျေနပ်မှုများကို တင်ပြသည်။ ထိုသို့တင်ပြရာတွင် ရခိုင်တိုင်းအနေနှင့် ပြည်နယ်တစ်နယ်အဖြစ် သတ်မှတ်ရန်လိုအပ်သည့် အင်္ဂါရပ်များ ပြည့်စုံစွာရှိနေကြောင်း၊ ရသင့်ရထိုက်သော ပြည်နယ်တောင်းဆိုနေခြင်းကို ဖဆပလ အစိုးရသည် နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ငြင်းပယ်နေခြင်းမှာမတရားကြောင်း၊ ပြည်ထောင်စု အတွင်း လူမျိုးစုတစ်ရပ်က မကျေနပ်ဖြစ်နေသမျှကာလပတ်လုံး အမျိုးသားစည်း လုံးညီညွတ်ရေးရရှိနိုင်မည် မဟုတ်ကြောင်းတို့ ပါဝင်သည်။ ၎င်းတင်ပြချက်မှာပင် ရခိုင်ပြည်၏ ပြဿနာအရပ်ရပ်နှင့် ရခိုင်တိုင်းရင်းသားပေါင်းစုံ၏ ဆန္ဒအရပ်ရပ်ကို ဆွေးနွေးပွဲသို့တက်ရောက်ကြသောပြည်မမှခေါင်းဆောင်များ၊လူနည်းစုခေါင်းဆောင် များက ပါဝင်ဖြေရှင်းပေးပါရန်လည်းပန်ကြားသည်။တိုင်းရင်းသားပေါင်းစုံဆွေးနွေး ပွဲနောက်ဆုံးနေ့တွင် လူမျိုးပေါင်းစုံ အမြဲတမ်းကော်မတီ တစ်ရပ်ကိုဖွဲ့စည်းလိုက်ပြီး ပင်လုံစိတ်ဓာတ် ပြန်လည်ထိန်းသိမ်းရေး၊ လူမျိုးပေါင်းစုံ သွေးစည်းညီညွတ်ရေး၊ ပြည်တွင်းစစ်ကို ငြိမ်းချမ်းသောနည်းဖြင့် ရပ်စဲရေးဟူသော အချက်သုံးချက်ပါဝင် သည့်ပန်ကြားလွှာကို ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့သည်။^၁ တိုင်းရင်းသားပေါင်းစုံဆွေးနွေးပွဲ ကို ပမညတမှ ကြီးမှူးကျင်းပသည်ဟု ယူဆရသည်။ အစိုးရပိုင်းမှ လူမျိုးပေါင်းစုံ ဆွေးနွေးပွဲသို့တက်ရောက်ခြင်း၊ သဝဏ်လွှာပေးပို့ခြင်းမရှိချေ။

၁ လူမျိုးပေါင်းစုံတွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲသဘာပတိမိန့်ခွန်း။ HDR: Political Papers CII(e).

၂ လူမျိုးပေါင်းစုံအမြဲတမ်းကော်မတီတွင် ဗမာကိုယ်စားလှယ် မိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းအစ်ကို ဦးအောင်သန်း၊ သခင်သင်၊ ပမညတအမတ် ဦးဘငြိမ်း၊ မိုလ်မြသွေး၊ ရခိုင် ရတညအမတ် ဦးကျော်မင်း၊ ဦးလှထွန်းဖြူ၊ ဦးမောင်ကျော်ဇံ၊ ကရင် မန်းထွန်းရင်၊ စောဂန္ထီ၊ စောရန် ငြိမ်း၊ ရှမ်းစဝ်ပန်၊ ကိုမြင့်ဦး၊ ကိုခင်မောင်ကြီး၊ ကချင် ပယကဖအမတ် မိုလ်အောင်ခို၊ ဒါးမြဂန်၊ ခူဝါဘရန်၊ ချင်းဦးစိန်၊ ဦးကျော်၊ မွန်ဘိုးချို၊ မွန်ပန်းရင်၊ မွန်အောင်လှတို့ ပါဝင်သည်။

၃ မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၃၀ စက်တင်ဘာ ၁၉၅၇။

ပမညတ၏ ပြည်နယ်သစ်ဖွဲ့စည်းရေးနှင့်ပတ်သက်သော သဘောထား

အတိုက်အခံပါတီဖြစ်သော ပမညတ ကမူ ပြည်နယ်သစ် ဖွဲ့စည်းရေးကို ထောက်ခံသည်။ ၁၉၅၇ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၃၀ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော ပြည်သူ့လွှတ်တော်အစည်းအဝေးတွင် ပမညတ အမတ်ဦးသိန်းဖေမြင့်(ဘုတလင်)က လူမျိုးစုတိုင်း ပြည်နယ်ရသင့်ကြောင်း ထောက်ခံပြောကြားခဲ့သည်။^၁ ရခိုင်ပြည်နယ်ပေးရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ဦးသိန်းဖေမြင့် က ပြောကြားရာတွင်

... ရခိုင်ဟာ ဗမာတွေနှင့် ဘာသာစကား တူပါတယ်။

သို့သော်လည်း ဘာသာစကားတူတယ်သာဆိုရပါတယ်။ ဗမာပြောလည်း ရခိုင်နားမလည်သလို ရခိုင်ပြောလျှင်လည်း ဗမာနားမလည်ပါဘူး။ သည်အချက်အပြင် ကျွန်တော်တို့နှင့်ရာဇဝင်အဆက်ဆက်က ကွဲနေတဲ့ ပထဝီဒေသအားဖြင့် ခြားနားနေရတဲ့ အချက်များကြောင့် သူတို့ဟာ လူမျိုးစုတစ်ခုလိုသတ်မှတ်နိုင်ပါတယ်။ သည်လို ကွဲပြားချက်ကို မေ့လို့မဖြစ်ပါဘူး။

ဟူ၍ ရခိုင်ပြည်နယ်ပေးသင့်ကြောင်း ဦးသိန်းဖေမြင့် ပြောကြားသည်။

ရတည အမတ် ဦးလှထွန်းဖြူ လွှတ်တော်တွင်းမှ ရခိုင်ပြည်နယ်ရရှိရေးကြိုးပမ်းမှု

ရခိုင်ပြည်နယ်ရရှိရေးအတွက် အစဉ်တစိုက်ကြိုးပမ်းခဲ့သည့် ရတည အမတ် ဦးလှထွန်းဖြူသည် ၁၉၅၇ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော ပြည်သူ့လွှတ်တော်အစည်းအဝေး၌ ရခိုင်ပြည်နယ်ပေးသင့်ကြောင်း ထပ်မံပြောကြားသည်။ ဦးလှထွန်းဖြူက

... ရခိုင်ပြည်ရဲ့စည်းလုံးညီညွတ်ရေးဟာ အခြားမှာရှာလို့ မရပါဘူး။ ဆေးနည်းက ဘယ်မှာလဲ ဝေးဝေးမှာ မရှာရပါဘူး။

... စည်းလုံးညီညွတ်ရေးမှာ ရခိုင်ပြည်ပေါ်မှာ နံပါတ် ၁ ဆေးနည်းဟာ ပြည်နယ်ပါလို့ပြောခဲ့ချင်ပါတယ်^၂

ဟူ၍ တင်ပြခဲ့သည်။

၁ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် (ပါလီမန်) ဒုတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်ညီလာခံ မှတ်တမ်း၊ စာ တဲ့ ၄၊ အစည်းအဝေးအမှတ် ၂၅၊ ရန်ကုန်၊ အစိုးရပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၅၈၊ စာ ၁၇၇။ နောင်ကိုးကားလျှင် ဒုတိယ ပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၄/၂၅ ဟု ညွှန်းမည်။

၂ ဒုတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၄/၂၅၊ စာ ၁၇၇။

၃ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် (ပါလီမန်) ဒုတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်ညီလာခံ မှတ်တမ်း၊ စာတဲ့ ၄၊ အစည်းအဝေးအမှတ် ၂၆၊ ရန်ကုန်၊ အစိုးရပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၅၈၊ စာ ၁၉၅၈-၁၉၅၉။

၁၉၅၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ (ပြင်ဆင်ချက်) ဥပဒေကြမ်း

ရတညအမတ် ဦးလှထွန်းဖြူသည် ၁၉၅၈ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၉ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော ပြည်သူ့လွှတ်တော် အစည်းအဝေး၌ အင်္ဂလိပ်မြန်မာနှစ်ဘာသာဖြင့် ရေးဆွဲထားသည့် ၁၉၅၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံ ဥပဒေ (ပြင်ဆင်ချက်) ဥပဒေကြမ်းကို ဆွေးနွေးစဉ်းစားရန် အဆိုတင်သွင်းသည်။ ဦးလှထွန်းဖြူ က စစ်တွေ၊ ကျောက်ဖြူ၊ သံတွဲခရိုင်သူခရိုင်သားများက ရခိုင်ပြည်နယ်အုပ်ချုပ်ရေးကိုလိုလားသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ရခိုင်ပြည်သူပြည်သားများက မိမိတို့ဒေသကို ရှမ်းပြည်နယ်၊ ကချင်ပြည်နယ်၊ ကရင်ပြည်နယ်၊ ကယားပြည်နယ်များကဲ့သို့ ပြည်နယ်တစ်နယ်အဖြစ် သတ်မှတ်ပေးရန် လိုလားသည်ကတစ်ကြောင်း၊ ရခိုင်ပြည်နယ်ကို ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ပေးခြင်းအားဖြင့် ရခိုင်ဒေသသာမက ပြည်မကြီးမှပင် အင်အားတောင့်တင်းလာရန်အကြောင်းရှိသဖြင့် ၎င်းအဆိုကိုတင်သွင်းရခြင်းဖြစ်ကြောင်း အကျယ်တဝင့်ရှင်းလင်းတင်ပြသည်။

ဦးလှထွန်းဖြူကပင်ဆက်လက်၍ရခိုင်ပြည်နယ်ရရှိရေးကိုဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကိုယ်တိုင်က ထောက်ခံခဲ့ကြောင်း ပြောဆိုရာ ဝန်ကြီးဦးဘစောက ဦးလှထွန်းဖြူလုပ်ကြံပြောဆိုခြင်းသာ ဖြစ်ကြောင်း ချေပပြောဆိုသည်။ ဦးဖော်သင် (ပုဏ္ဏားကျွန်း) အမတ်က ဦးလှထွန်းဖြူ၏ တင်ပြချက်ကိုထောက်ခံပြောဆိုရာတွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် စစ်တွေကြက်ကိုင်တန်ရွာ အစည်းအဝေး၌ ပြည်နယ်ရထိုက်သည့် အချက်လေးချက်ကို အတိအလင်းပြောဆိုခဲ့ကြောင်းထည့်သွင်း ပြောကြားသည်။ ဝန်ကြီးဦးဘစော ကမူ ရခိုင်ပြည်နယ်ပေးရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကမည်သည့်အချိန်ကမှ မပြောခဲ့ကြောင်း ပြန်လည်ချေပသည်။

၁ ဥပဒေကြမ်း အပြည့်အစုံကို နောက်ဆက်တွဲ (၇) တွင်ကြည့်ပါ။

၂ ဒုတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၅/၆၊ စာ ၂၃၇-၂၃၈။

၃ ဒုတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၅/၆၊ စာ ၂၅၀။

၄ ပြည်နယ်ရထိုက်သည့် အချက်လေးချက်မှာ

- (က) မိမိတို့ရာဇဝင်ကြောင်း အထောက်အထားနှင့် ပြည့်စုံစွာရှိခြင်း
- (ခ) ပထဝီ သဘာဝဓနမြေနေရာအားဖြင့် တစုတဝေးတည်းရှိခြင်း
- (ဂ) စီးပွားရေးအားဖြင့် အစုအဝေးဖြင့် တသီးတသန့်တည်းရှိခြင်း
- (ဃ) စာပေ၊ ဘာသာ၊ ယဉ်ကျေးမှုထုံးစံလေ့များ သီးခြားရှိခြင်း

တို့ ဖြစ်သည်။ ဒုတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၅/၆၊ စာ ၂၅၁။

၅ ဒုတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၅/၆၊ စာ ၂၅၀။

၁၉၅၈ ခုနှစ် အခြေခံဥပဒေ (ပြင်ဆင်ချက်) ဥပဒေကြမ်းနှင့် ပတ်သက်၍
 လွှတ်တော်တွင်း အခြေအတင် ဆွေးနွေးမှုများ

ဦးလှထွန်းဖြူ၏ ၁၉၅၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ (ပြင်ဆင်
 ချက်) ဥပဒေကြမ်းကို ဆွေးနွေးရန်အဆိုနှင့်ပတ်သက်၍ ဦးကျော်မင်း (စစ်တွေ)
 အမတ်က ထောက်ခံဆွေးနွေးရာတွင်

... ရခိုင်ပြည်နယ် ဖွဲ့စည်းပေးပါလို့ ယခုလို တောင်းဆိုခြင်းဟာ
 သဘာဝကျတဲ့ တောင်းဆိုချက်ဖြစ်ပါတယ် ဆိုတာကို ကျွန်တော်
 ထပ်ပြီး အစီရင်ခံလိုပါတယ်။ သည်လို ပြည်နယ်တနယ် ဖွဲ့စည်း
 ပေးရန် တောင်းဆိုခြင်းဟာ သဘာဝကျ နည်းလမ်းမကျဘူးလို့
 ပြောဆိုနိုင်ရန် မည်သည့်အကြောင်းမျှမရှိပါ။ ရခိုင်ပြည်နယ်တနယ်
 ဖွဲ့စည်းပေးရန်မှာ ရခိုင်လူမျိုးကင်းက အလွန်တောင့်တနေတယ်
 ဆိုတာ သဘာဝအတိုင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ရခိုင်ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းပေး
 ရန် တောင်းဆိုခြင်းဖြင့် ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံနှင့် အနည်းငယ်မျှ
 ဆန့်ကျင်ခြင်းမရှိပါဘူး။

ဟူ၍ ပြောကြားခဲ့သည်။

ဦးကျော်မင်း ကပင် ဆက်လက်၍ ဖဆပလ အဖွဲ့ဝင် ရခိုင်လူမျိုးအချို့က
 ရတညအဖွဲ့သည် ရခိုင်ဒေသကို ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းပေးရန်တောင်းဆိုခြင်းဖြင့် ပြည်
 ထောင်စုကြီးပြိုကွဲသွားအောင် ပြုလုပ်နေကြောင်း မဟုတ်မမှန်ဝါဒဖြန့်နေကြောင်း၊
 ရတညအဖွဲ့သည် ရခိုင်ဒေသကို ပြည်ထောင်စုမှခွဲထွက်ပြီး သီးသန့်နိုင်ငံထူထောင်
 ရန် တောင်းဆိုနေခြင်း မဟုတ်ကြောင်း အတိအလင်း ပြောကြားလိုကြောင်း၊
 ပြည်နယ် တောင်းဆိုခြင်းဖြင့် ပြည်ထောင်စုကြီး ပြိုကွဲသွားနိုင်သည် ဆိုသည့်
 အကြောင်းပြချက်နှင့် ပတ်သက်၍ ရှမ်း၊ ကချင်၊ ကယား၊ ကရင်အမျိုးသားတို့အား
 ပြည်နယ်အသီးသီး ဖွဲ့စည်းပေးခဲ့ခြင်းဖြင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ ပြိုကွဲသွားပါ
 သလားဟု မေးလိုကြောင်း ဦးကျော်မင်းက ဆွေးနွေးတင်ပြသည်။^၁

ဦးလှထွန်းဖြူ၏ အဆိုနှင့်ပတ်သက်၍ မစ္စတာ အဘူခိုင် (မောင်းတော
 တောင်ပိုင်း) အမတ်ကလည်း ပါဝင်ဆွေးနွေးသည်။ မစ္စတာ အဘူခိုင်က ဦးလှ
 ထွန်းဖြူ၏ အဆိုကို မိမိအဘယ်ကြောင့် ကန့်ကွက်ကြောင်း ပြောကြားရာတွင်

^၁ ရုတ်တရက်လွှတ်တော်၊ ၅/၆၊ စာ ၂၆၀။

... ကျွန်တော်တို့ ခရိုင်သုံးခုမှာရှိနေတဲ့ ရခိုင်အမျိုးသားများနှင့် အခြားတိုင်းရင်းသားများဟာ ဗမာပြည်မရှိ ဗမာလူမျိုးများနှင့် အခြားတိုင်းရင်းသားတို့ထက် စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု အရေး စသည်တို့မှာ ရာဇဝင်အရဖြစ်စေ၊ လက်ရှိအခြေအနေအရ ဖြစ်စေ၊ အဆင့်အတန်း မရှိမဲ့ပါဘူး။ လက်ရှိဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေအရဆိုလျှင် ကျွန်တော်တို့သည် ပြည်ထောင်စုအတွင်း ပြည်မ၌ ဗမာလူမျိုးတို့နှင့် တန်းတူအခွင့်အရေး တန်းတူခံစားခွင့် ရရှိလျက် ရှိနေပါတယ်။ နယ်ချဲ့ အစိုးရလက်ထက်ကလည်း ဤ အဆင့်အတန်း၊ တန်းတူဘဝနှင့်ပင် နေခဲ့ကြရပါတယ်။ သည်တော့ ပြည်နယ်အုပ်ချုပ်ရေးကို ယူလိုက်လျှင် ကျွန်တော်တို့ဟာ အခွင့် ထူးခံ၊ ကျေးဇူးစား လူမျိုးငယ်တမျိုးဖြစ်သွားပြီး၊ ပြည်မရှိ ဗမာ လူမျိုးတို့ထက် အဆင့်အတန်းနိမ့်ကျလျက် ၎င်းတို့ထံတွင် လက်ဝါး ဖြန့် တောင်းရမည့်ဘဝသို့ ရောက်သွားမည်ဖြစ်တဲ့အတွက် ဂုဏ်ငယ် သွားစရာရှိပါတယ်။

ဥက္ကဋ္ဌကြီးခင်ဗျား၊ ဘယ်နည်းနှင့်မျှ ကျွန်တော်တို့ ဤဘဝ အခြေ အနေသို့ အရောက်မခံနိုင်ပါ။ ဗမာတကျပ်၊ ရခိုင်တကျပ် အခြေ အနေတန်းတူ၊ အခွင့်အရေးတန်းတူဘဝ၌သာ နေလိုပါတယ်။

ဟူ၍ ပြောကြားသည်။ မစ္စတာ အဘူခိုင်ကပင် ဆက်လက်၍ ရခိုင်ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်း တည်ထောင်ခြင်းဖြင့် ပြည်ထောင်စု၏ အင်အားတိုးတက်ဖွယ်ရာ ရှိသည် ဟူသော အကြောင်းပြချက်ကို မိမိအနေနှင့် လက်မခံနိုင်ကြောင်း၊ ပြည်မနှင့်တန်းတူ ပြည်မ ထဲတွင် ပါဝင်နေရာမှ ပြည်နယ်တစ်ခုအဖြစ် ဖွဲ့စည်းလိုက်လျှင် ဆက်ဆံရေး အခြေ အနေ ပြောင်းသွားနိုင်ကြောင်း၊ ဆက်ဆံမှုအမြဲတမ်း ပြေပြစ်နေလျှင် ကောင်းမွန် သော်လည်း မပြေပြစ်ပါက ပြည်ထောင်စု၏အင်အားကို ထိခိုက်နိုင်ကြောင်း၊ မိမိတို့ အားလုံး ဥမကွဲသိုက်မပျက် နေခြင်းအားဖြင့် လူထုတစ်ရပ်လုံးနှင့် ပြည်ထောင်စု အတွက် ပိုမိုအကျိုးရှိစေနိုင်သည်ဟု ယူဆသဖြင့် ဦးလှထွန်းဖြူ၏ ၁၉၅၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ (ပြင်ဆင်ချက်) ဥပဒေကြမ်းကို ကန့်ကွက်ပါ ကြောင်း မစ္စတာ အဘူခိုင်က ပြောကြားသည်။

* ဒုတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၅/၆၊ စာ ၂၆၄-၂၆၅။

၂ ဒုတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၅/၆၊ စာ ၂၆၅။

ဦးလှထွန်းဖြူ၏ အဆိုနှင့်ပတ်သက်၍ ဦးလုံးဖြူ (မာန်အောင်) အမတ်ကလည်း ပါဝင်ဆွေးနွေးသည်။ ဦးလုံးဖြူက ဆွေးနွေးတင်ပြရာတွင် ၁၉၅၆ ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပစဉ်က ရခိုင်ပြည်နယ်ရယူရေး ကြွေးကြော်သံဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲဝင်ခဲ့သည့် ရတညအဖွဲ့သည် အမတ်နေရာသုံးပုံတစ်ပုံသာ ရရှိခြင်းကိုထောက်၍ ရခိုင်လူထုက ပြည်နယ်လိုလားသည်၊ မလိုလားသည်ကို သိရှိနိုင်ကြောင်း တင်ပြသည်။ ဆက်လက်၍ ဦးလုံးဖြူကပင်

ရခိုင်တိုင်းမှာ ဝတီ ၄ ရပ် ရှိပါတယ်။ ညောင်တီဆိုတာ စစ်တွေ ခရိုင်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒွာရဝတီဆိုတာ သံတွဲခရိုင်ဖြစ်ပါတယ်။ ရမ္မာဝတီဆိုတာက ရမ်းဗြဲဖြစ်ပါတယ်။ မေဃဝတီဆိုတာ မာန်အောင် ဖြစ်ပါတယ်။ ရခိုင်တိုင်းမှာ သည်လို ဝတီ ၄ ရပ် ရှိတဲ့အတွက် သည်နေ့ ဗဟိုအစိုးရက မြို့ဟောင်းအမတ်မင်း ဦးလှထွန်းဖြူ တောင်းတဲ့အတိုင်း ပြည်နယ်ပေးလိုက်လျှင် မေဃဝတီဆိုတဲ့ မာန်အောင်လူထုကလည်း ဝတီတခုရထားတဲ့အတွက် မာန်အောင်ကို မေဃဝတီအုပ်ချုပ်ရေးပေးပါဆိုပြီး တောင်းပါလိမ့်မည်။ ရမ္မာဝတီ ဖြစ်တဲ့ ရမ်းဗြဲကလည်း ဝတီတခုရထားတဲ့အတွက် ရခိုင်ပြည်နယ်ထဲမှာ အပါအဝင်ဖြစ်တဲ့ ရမ္မာဝတီအုပ်ချုပ်ရေးဆိုပြီး တောင်းပါလိမ့်မည်။ သံတွဲခရိုင်ကလည်း ဝတီတလုံးရထားတဲ့အတွက် ဒွါရဝတီအုပ်ချုပ်ရေးဆိုပြီး တောင်းပါလိမ့်မည်။ အဲသည်လို အစိတ်စိတ် အမွှာမွှာ ကွဲပြားသွားမှာ ကျွန်တော် များစွာစိုးရိမ်တဲ့အတွက် ယခုလို ကွဲပြားမှုကို ကျွန်တော်မလိုလားပါ။ တကယ်တမ်း ရခိုင်လူထုကို သာတူညီမျှ ကျောသားရင်သားမခွဲတဲ့ မေတ္တာထားလျှင် ပြည်မကြီးနှင့် တန်းတူအခွင့်အရေးများကိုသာ လိုလားပါတယ်။ ရခိုင်လူထုဆက်ဆံထားပိုး တိုးတက်မှုကိုသာ ရှေ့ရှုပြီး ရခိုင်လူထုက လိုလားတဲ့ အခွင့်အရေး ကိစ္စအဝဝကို ပြည်မကြီးက ပေးပါ။ ပြည်နယ်ကို လုံးဝမလိုလားပါ။

ဟူ၍ ဦးလှထွန်းဖြူ၏ အဆိုကို ကန့်ကွက်ပြောကြားသည်။

ဦးလှထွန်းဖြူ၏ ရခိုင်ပြည်နယ် သတ်မှတ်ပေးရေး အဆိုကို ဒေါက်တာ ဦးမောင် (ပြည်) အမတ်ကလည်း ပမညတ ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးအနေဖြင့် ပါဝင် ဆွေးနွေးသည်။

ဒေါက်တာ ဦးမောင်က

... တချိန်တုန်းက ကျွန်တော် ဟာလည်း ပြည်နယ်ပေးခြင်းကို အတော်မနှစ်သက်တဲ့ လူတယောက်ပါ။ သည်အခါတုန်းက ပြည်နယ်ခွဲခဲ့လျှင် ပြည်ထောင်စုကြီး ပျက်စီးရမည်လို့ ယူဆခဲ့ပါတယ်။ ယခုတော့ သည်အယူအဆကို ပြောင်းလိုက်ရပါပြီ။ ဘာဖြစ်လို့လဲ ဆိုလျှင် ကျွန်တော် ပြည်နယ်တွေကိုကြည့်တော့ ပြည်နယ်ရခြင်းကြောင့် ကရင်ပြည်နယ်ဆိုလျှင် အင်မတန် တိုးတက်နေတယ်၊ ပညာရေး ကြီးပွားလာတယ်၊ အစစအရာရာပါ။

ဟူ၍ တင်ပြသွားပြီး ဦးလှထွန်းဖြူ တင်သွင်းသည့် ဥပဒေကြမ်းကို ၎င်းက ထောက်ခံကြောင်း ပြောကြားသည်။

ဦးလှထွန်းဖြူ တင်သွင်းသည့် ရခိုင်ပြည်နယ် သတ်မှတ်ပေးရေး အဆိုနှင့် ပတ်သက်၍ သံတွဲနယ်သားများ၏ သဘောထားကို ဦးကျော်တင် (သံတွဲမြောက်ပိုင်း) အမတ်က လွှတ်တော်တွင် အောက်ပါအတိုင်း ရှင်းလင်းတင်ပြခဲ့သည်။

... ကျွန်တော်နားလည်တာက ပြည်နယ်ကို ရခိုင်ပြည်မှာရှိတဲ့ လူထု အားလုံးက ထောက်ခံလျှင် ရမည်ဆိုတာယုံကြည်ပါတယ်။ တကယ်လို့ ရခဲ့လျှင်တောင် ကျွန်တော်တို့သံတွဲကတော့ ယခုကတည်းက မပါချင်တဲ့အကြောင်း ပြောပါတယ်။ သည်ပြည်နယ်ထဲမှာ မပါ ပါရစေနှင့်၊ ကျွန်တော်က ပြည်နယ်တောင်းတာကို ကပ်ဖဲ့လုပ်ပြီး ပြောတာ မဟုတ်ပါဘူး။ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ ယုံကြည်မှုကို ကျွန်တော်ပြောတာပါ။ ... ဆက်ဆံမှုအနေနှင့်လည်း ရခိုင်ပြည်မှာရှိတဲ့ ဆိပ်ကမ်းဆိုလျှင် သူတို့ဆိပ်ကမ်းက ၆ ခုလောက် ရှိပါတယ်။ သည်လိုအကြောင်းတွေ ပြုပြီး ကျွန်တော်တို့ကလည်း သံတွဲပြည်နယ်ကို တောင်းရပါမည်။ ကျွန်တော်တို့ဟာ သည်လိုတောင်းရခြင်းက သူတို့ နှိပ်စက်တဲ့ အကြောင်းကို သိလို့ ပြောတာပါ။ ယခုထက်ထိ အောက်သားဆိုတဲ့ စကား။ မာန်အောင်ကျွန်းသားဆိုတဲ့ စကားလုံးဟာ ယခုအထိ သုံးနေပါတယ်။

... တာကြောင့် ကျွန်တော်တို့ဟာ သည် ဆရာကြီးတွေရဲ့ ပြည်နယ်ထဲမှာ မပါချင်ပါဘူး။ ကျွန်တော်တို့ ပြည်နယ် မလိုလားပါဘူး။

ကျွန်တော့်ကိုလည်း လူထုကမှာလိုက်တာက ပြည်နယ်မယူခဲ့ပါနှင့်။ ပြည်နယ်ကိုယူမည့်အစား ရေမရှိတဲ့ချောင်းထဲဆင်းပြီး သေပါရစေ (ရခိုင်လိုပြောသည်)။ သည်လိုမှာလိုက်ပါတယ်။ တာကြောင့် ကျွန်တော်က ဦးလှထွန်းဖြူ တင်သွင်းတဲ့ဥပဒေကြမ်းကို လေးလေးနက်နက်ကန့်ကွက်ပါတယ်။

ဦးလှထွန်းဖြူ တင်သွင်းသော ဥပဒေကြမ်းကို အစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီး ဦးဘစောကလည်း ကန့်ကွက်ပြောဆိုသည်။ ဝန်ကြီး ဦးဘစောက မိမိသည် ၁၉၄၂-၁၉၄၃ ခုနှစ် ဂျပန်တော်လှန်ရေးကိစ္စကို ကလကတ္တားတွင် ဆောင်ရွက်နေစဉ် ကာလမှာပင်ရခိုင်ဒေသ၏ အနာဂတ်အရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ဦးသိန်းဖေမြင့်နှင့်တွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးခဲ့ဖူးကြောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေးရသည့်အခါ နေမှု ထိုင်မှု အစစအရာရာ တိုးတက်အောင် ရခိုင်အုပ်ချုပ်ရေး သီးခြားယူလျှင် ကောင်းမည်လားဟု ဦးသိန်းဖေမြင့်ကို တိုင်ပင်ခဲ့ကြောင်း၊ ဦးသိန်းဖေမြင့်က ရခိုင်တိုင်းမှာရာဇဝင်အရ၊ ပထဝီအနေအထားအရ သီးခြားရှိသဖြင့် ရခိုင်လူမျိုးများအနေဖြင့် သီးခြားအုပ်ချုပ်ရေးတောင်းခံခွင့်ရှိကြောင်း၊ သို့ရာတွင် ရခိုင်လူမျိုးသည် ဗမာများနှင့် ဒိုးတူပေါင်ဖက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကောင်းကျိုးဆိုးကျိုးကို ဖန်တီးသည့်ပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်သဖြင့် ရခိုင်လူမျိုးများသည် သီးခြားရသင့်သည့် အခွင့်အရေးရှိစေကာမူ ထိုအခွင့်အရေးကို ယူခြင်းဖြင့် ယခုကဲ့သို့ ပူးပေါင်းနေခြင်းလောက် အကျိုးမရှိနိုင်၊ မတိုးတက်နိုင်ဟု ပြောခဲ့ကြောင်း ဦးဘစောက ရှင်းလင်းပြောကြားသည်။^၁

ဦးဘစော ကပင် ဆက်လက်၍ ၁၉၄၆-၁၉၄၇ ခုနှစ် မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးမရမီ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေကို ရေးဆွဲနေစဉ် ရတညအဖွဲ့၏ ဥက္ကဋ္ဌ ဖြစ်ခဲ့ဖူးသည့် ပါလီမန်အမတ် ဦးဘမြိုင်နှင့်တွေ့ဆုံပြီး ရခိုင်တိုင်း၏ တိုးတက်ရေးကို ပြုလုပ်နိုင်အောင် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေကြမ်းတွင် မည်သို့ထည့်သွင်းရေးဆွဲရလျှင် ကောင်းမည်ကို တိုင်ပင်ခဲ့ကြောင်း၊ ထိုသို့တိုင်ပင်ရာတွင် ဦးဘမြိုင်က ဦးသိန်းဖေမြင့် ပြောသည့်နည်းတူ ပြောခဲ့ဖူးကြောင်း ဦးဘစောက လွှတ်တော်တွင် ပြောကြားသည်။^၂

ဦးဘစော ကပင် ဆက်လက်ပြောကြားရာ၌ ၁၉၄၆-၁၉၄၇ ခုနှစ်က ရခိုင် ဖဆပလအမတ်များနှင့် ရန်ကုန်ရှိ ရခိုင်ပညာတတ်ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများပါဝင်သော ဆွေးနွေးပွဲကို အမတ် ဦးကျော်မင်း နေအိမ်တွင် ပြုလုပ်ခဲ့ကြောင်း၊ ၎င်းဆွေးနွေးပွဲ

၁ ဒုတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၅/၆ ၊ စာ ၂၀၁။

၂ ဒုတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၅/၆ ၊ စာ ၂၀၂။

၃ ဒုတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၅/၆ ၊ စာ ၂၀၃။

တွင်ရှမ်း၊ကချင်၊ကရင်စသည့်လူမျိုးများက ပြည်နယ်တောင်းနေပြီဖြစ်ကြောင်း၊မိမိတို့
 ရခိုင်အမျိုးသားများအဖို့ လက်ရှိအနေအထားအတိုင်း နေလျှင်ကောင်းမည် သို့မဟုတ်
 လက်ရှိအခြေအနေထက် ပိုကောင်းသော အုပ်ချုပ်ရေးရရှိအောင် မည်ကဲ့သို့ ဆောင်
 ရွက်လျှင် ကောင်းမည်ကို တိုင်ပင်ခဲ့ကြောင်း၊ ထိုစဉ်က အမတ် ဦးကျော်မင်းက
 ပြည်နယ်ယူလျှင် ရခိုင်တိုင်းတွင် ဘဏ္ဍာငွေမရှိကြောင်း၊ ဘဏ္ဍာငွေမရှိလျှင်မည်သည့်
 ကိစ္စကိုမျှ မဆောင်ရွက်နိုင်ဟု ပြောကြားခဲ့ကြောင်း ဦးဘစော က လွှတ်တော်တွင်
 ရှင်းလင်းတင်ပြသည်။

နိဂုံးချုပ်အနေနှင့် ဦးဘစောက မိမိအဘယ်ကြောင့်ဦးလှထွန်းဖြူ တင်သွင်း
 သောအဆိုကို ကန့်ကွက်ရကြောင်း ပြောကြားရာတွင်

...ကျွန်တော်တို့ဟာ ဖဆပလခေါင်းဆောင်ကြီး ဖြစ်တဲ့ ဝန်ကြီးချုပ်
 ဦးနုတို့ ဦးကျော်ငြိမ်းတို့ ဦးဗဆွေတို့နှင့်လည်း တိုင်ပင်ပါသေးတယ်။
 ကျွန်တော်တို့ရဲ့ အခြေအနေက သည်လိုဖြစ်နေပြီ။ သည်ဝန်ကြီး
 တွေကလည်း စေတနာကောင်းနှင့်ပြောတာထက် သည်လိုပြည်နယ်ယူ
 ခြင်းအားဖြင့် ပြည်မနှင့် အခွင့်အရေးတန်းတူ ယူထားပါတယ်။
 ပြည်နယ်ယူတာက အခွင့်အရေးပိုမရနိုင်ဘူး။ သည့်အတွက် ရခိုင်
 တိုင်း တိုးတက်မှုကိစ္စအရပ်ရပ်ကို ပြည်မကတာဝန်ခံပြီး ပြည်မအတွင်း
 မှာရှိတဲ့ တိုင်းအသီးသီးအကျိုးခံစားရသလို ဥပမာတနင်္သာရီတိုင်းက
 အကျိုးခံစားရသလို၊ ရခိုင်တိုင်းက အကျိုးခံစားခွင့်ရှိတာကောင်း
 ပါတယ်။

...တာကြောင့် ပြည်မအတွင်း တိုင်းတခုအနေဖြင့် နေတာ
 ဟာ အကောင်းဆုံးဘဲလို့ ယုံကြည်ပါတယ်။ အဲတာကြောင့် ကျွန်
 တော်တို့ ပြည်နယ်ကိစ္စပေါ်ပေါက်လာတဲ့အခါမှာ ကျွန်တော်တို့ရဲ့
 ယုံကြည်ချက်ကတော့ ပြည်နယ်ယူခြင်းအားဖြင့် ရခိုင်တိုင်းရဲ့
 တိုးတက်မှုကို လုံးဝကျွန်တော်တို့မဖန်တီးနိုင်ဘူး၊ ပြည်မရဲ့ အခွင့်
 အရေးဖြင့်သာ ရခိုင်တိုင်းတိုးတက်နိုင်တယ်လို့ ယုံကြည်ပါတယ်။
 တာကြောင့် သည်အဆိုကိုကန့်ကွက်ရခြင်းဖြစ်ပါတယ်။

ဟူ၍ ဦးဘစောက ရခိုင်ပြည်နယ်မယူလိုကြောင်း တင်ပြခဲ့သည်။ တစ်ဆက်တည်း
 မှာပင် ဦးဘစောက လက်ရှိကမ္ဘာ့အခြေအနေကိုကြည့်ပါက အီဂျစ်နှင့် ဆီးရီးယား
 နိုင်ငံတို့ပူးပေါင်း၍ သမ္မတနိုင်ငံတစ်ခုတည်ထောင်နေပြီဖြစ်ကြောင်း၊ အခြားနိုင်ငံ

၁ ဒုတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၅/၆၊ စာ ၂၀၃-၂၀၅။
 ၂ ဒုတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၅/၆၊ စာ ၂၀၅-၂၀၆။

ငယ်လေးများလည်း ပူးပေါင်းကြဖို့ စိုင်းပြင်းနေကြပြီဖြစ်ကြောင်း၊ ဤအခြေအနေမျိုး၌ မိမိတို့နိုင်ငံ၌ ခွဲခွဲခြားခြားနေကြမည်ဆိုပါက မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံး ကျွန်ုပ်တို့ဖြစ်နိုင်သဖြင့် ဦးလှထွန်းဖြူတင်သွင်းသည့်အဆိုကို လေးလေးနက်နက် ကန့်ကွက်ပါကြောင်း ပြောကြားသည်။

ဦးလှထွန်းဖြူတင်သွင်းသော ၁၉၅၇ ခုနှစ် အခြေခံဥပဒေ (ပြင်ဆင်ချက်) ဥပဒေကြမ်းနှင့်ပတ်သက်၍ အစိုးရအဖွဲ့ဝင်ဝန်ကြီး ဦးခင်မောင်လတ်ကလည်း ပါဝင်ဆွေးနွေးခဲ့သည်။ ဝန်ကြီးဦးခင်မောင်လတ်က ဆွေးနွေးတင်ပြရာတွင် ဥပဒေကြမ်းတင်သွင်းသော ဦးလှထွန်းဖြူညွှန်ပြသော ရခိုင်တိုင်းအနေဖြင့် ပြည်နယ်ဖြစ်ထိုက်သည့်အင်္ဂါလေးရပ်နှင့်ပြည့်စုံနေသည့်အချက်နှင့်ပတ်သက်၍ အဓိကထားချေပ ပြောဆိုခဲ့သည်။ ဦးခင်မောင်လတ်ကဆွေးနွေးတင်ပြရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌သီးခြားရာဇဝင်ရှိသည့်နယ်ပယ်များစွာရှိကြောင်း၊ ဥပမာအားဖြင့် ပြည်၊ တောင်ငူ၊ အင်းဝစသည့်နယ်များမှာ ရာဇဝင်အရ ကိုယ်မင်းကိုယ်ချင်းနှင့်နေခဲ့ရ၍ ၎င်းတို့ကို ပြည်နယ်ပေး၍မဖြစ်နိုင်ကြောင်း၊ စကားအရကြည့်ပါကလည်း အသံထွက်ကလွဲလျှင် ရခိုင်နှင့်ဗမာခွဲခြားမရကြောင်း၊ ဗမာကသုံးနေသည့်စာပေကိုသာ ရခိုင်အမျိုးသားများသုံးစွဲနေသည်ကိုတွေ့ရကြောင်း၊ ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာအရလည်း ရခိုင်အမျိုးစုမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာကို ကိုးကွယ်နေကြသည်ကိုတွေ့ရကြောင်း၊ ယဉ်ကျေးမှုအရ ကြည့်ပါကလည်း ယနေ့ရခိုင်အမျိုးသားများ၏ အဝတ်အစားဓလေ့ထုံးစံမှာ အချို့အဝတ်အစားမှလွဲ၍ အားလုံးဗမာနှင့်အတူဘူပင်ဖြစ်ကြောင်း၊ စီးပွားရေးအားဖြင့် ပြည်နယ်တစ်ခုသတ်မှတ်ပေးခြင်းအားဖြင့်လည်း အကျိုးကျေးဇူးမရှိနိုင်ကြောင်း ဝန်ကြီးဦးခင်မောင်လတ်က ချေပပြောဆိုသည်။^၁ ဝန်ကြီးဦးခင်မောင်လတ်ကမင်းတိုင်းရင်းသားစည်းလုံးရေး မည်မျှအရေးကြီးကြောင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍

...တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်က ရေးဆွဲလိုက်တဲ့ ပါတီပေါင်းစုံ၊ ရခိုင်အမျိုးသားပေါင်းစုံအပါအဝင် တချိန်ကရေးဆွဲတဲ့အခါကဥပဒေကို လေ့လာကြည့်လျှင် ဘယ်လိုညွှန်ကြားထားတယ်ဆိုတာ ပေါ်လွင်ပါလိမ့်မည်။ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေတခုလုံးကိုကြည့်လိုက်လျှင် ပြည်ထောင်စုတခုလုံးရှိတည်မြဲရေး၊ ပြည်ထောင်စုတခုလုံးရှိစည်းလုံးရေးကို ရည်ညွှန်းထားတယ်ဆိုတာ ထင်ရှားပါတယ်။ ပြည်ထောင်စုတခုလုံးမှာ နိုင်ငံခြားအနေနှင့်ကြည့်လျှင် တမျိုးတည်းရှိရမည်။ One Citizenship ပြည်ထောင်စုအတွင်းမှာ

၁ ဒုတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၅/၆၊ စာ ၂၉၂။

၂ ဒုတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၅/၆၊ စာ ၂၉၄။

သမတ တယောက်တည်းရှိရမည်။ ဝန်ကြီးချုပ်တယောက်တည်းရှိရမည်။ ပြည်ထောင်စုအတွင်းမှာလည်း ကိစ္စအဝဝကို စီမံခန့်ခွဲသူ ဥပဒေပြုဘုံအတွက် ပါလီမန်လွှတ်တော်ရှိရမည်။ ပါလီမန်လွှတ်တော်ထဲမှာ မြန်မာတွေချည်းဘဲ မရှိရဘူး။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးပေါင်းစုံလည်းရှိရပါမည်။ သည်လိုအချက်အလက်တွေကို တခုစီတခုစီဝေဖန်ဆန်းစစ်ကြည့်မည်ဆိုလျှင် ဘာကိုညွှန်ကြားထားသလဲဆိုလျှင် ဘာဘဲဖြစ်ဖြစ် ပြည်ထောင်စုကြီးတခုလုံးတည်မြဲရေး၊ ပြည်ထောင်စုကြီးတခုလုံးရဲ့ စည်းလုံးရေးဖြစ်ဘို့ဆိုတာကို ရည်ညွှန်းထားတာကိုတွေ့ရပါတယ်။ သည်ရည်ညွှန်းချက်ကို အကြောင်းမလုံလောက်ဘဲ မူ၄ ချက်နှင့်မကိုက်ညီဘဲအတင်းအဓမ္မဇွတ်အတင်းလုပ်ခြင်းအားဖြင့် သည်ရည်ညွှန်းချက်ကို ကျွန်တော်တို့ ဖိလှာကန့်လန့်လုပ်ရာကျမည်။ သည်ရည်ညွှန်းချက်ကို မေ့ပျောက်ရာကျမည်။ တိုက်ဖျက်ရာကျမည်ဆိုတာကို ကျွန်တော်တို့သတိပြုဘို့လိုပါတယ်။

ဟူ၍ ပြောကြားခဲ့သည်။

ဦးလှထွန်းဖြူ၏ အဆိုနှင့်ပတ်သက်၍ အမတ်အသီးသီးက ဆွေးနွေးကြပြီးနောက် လွှတ်တော်၏ဆန္ဒကိုရယူရာတွင် အဆိုအရေးနိမ့်သည်။ ဤသို့ဖြင့် ၁၉၅၇ ခုနှစ်တွင် ရခိုင်အမတ်အချို့၏ လွှတ်တော်တွင်းမှ ရခိုင်ပြည်နယ်ရရှိရေးကြိုးပမ်းချက်မှာ အရေးနိမ့်ခဲ့ပြန်သည်။ စင်စစ် ၁၉၅၇ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလအထိ ဖဆပလအစိုးရသည် မိမိတို့၏ပြည်နယ်သစ် မပေးရေးဟူသောသဘောထားနှင့်အညီ ခိုင်မာစွာရပ်တည်ခဲ့သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

ဖဆပလအကွဲအပြုံနှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်တောင်းဆိုခြင်း

ရခိုင်အမျိုးသားတို့၏ ရခိုင်ပြည်နယ်ရရှိရေး မျှော်လင့်ချက်မှာ အလှမ်းဝေးနေရာမှ ၁၉၅၇ ခုနှစ် ဧပြီလတွင် ရုတ်တရက်အခြေအနေ ပြောင်းလဲသွားခဲ့သည်။ အဓကားရ ဖဆပလအတွင်း နှုတ်နှင့်ဆွေငြိမ်းအုပ်စုဟူ၍ အကွဲအပြုံပေါ်ပေါက်ခဲ့ရာမှ ရခိုင်အမျိုးသားတို့၏ ပြည်နယ်ရရှိရေးကြိုးပမ်းချက်မှာ အလားအလာကောင်းမွန်လာသည်။ ဆွေငြိမ်းအုပ်စုက နှုတ်အုပ်စုကို ပါလီမန်တွင် အယုံအကြည်မရှိအဆိုတင်သွင်းပြီး ဖြုတ်ချရန်ကြိုးပမ်းခဲ့ရာ နှစ်ဖက်အုပ်စုသည် ပါလီမန်တွင် ထောက်ခံမဲရရှိရေးအတွက် ပါလီမန်အမတ်များကို အပြိုင်အဆိုင်စည်းရုံးခဲ့ကြသည်။ ဤအခြေအနေကို ရခိုင်အမတ်များက အခွင့်ကောင်းယူ၍ ၎င်းတို့၏ပြည်နယ်ရယူရေးရည်မှန်းချက်ကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် အခွင့်အလမ်းပေါ်ပေါက်လာသည်။

ပါလီမန်တွင် အမတ်နေရာခြောက်နေရာရှိထားသော ရတညအဖွဲ့သည် နုတင်အုပ်စုနှင့်ရော ဆွေငြိမ်းအုပ်စုနှင့်ပါ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခဲ့သည်။ ဖဆပလကွဲပြီး နောက်နုတင်အုပ်စုက ပေါ်လစီလေးရပ်ကို ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့ရာ အောက်ပါအချက် အလက်များပါဝင်သည်။ ၎င်းတို့မှာ

၁။ နိုင်ငံခြားရေးဝါဒနှင့်ပတ်သက်၍ လက်ရှိဝါဒမပြောင်းလွှဲဘဲ တသွေ မတိမ်း ကျင့်သုံးမည်။

၂။ ကမ္ဘာအေးညီလာခံ၌ ပြောကြားခဲ့သော စကားကြီး ၃ ခွန်း အတိုင်း ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေးကို ဆက်လက်အကောင်အထည် ဖော်မည်။

၃။ ဒီမိုကရေစီ အခွင့်အရေးပြည့်ဝစွာရရှိစေမည်။

၄။ ပြည်နယ်များ၏ တရားသဖြင့်ရထိုက်သော အခွင့်အရေးများကို ရစေရန် အာမခံမည်။

ဟူ၍ဖြစ်သည်။ နုတင်အုပ်စု၏ ပေါ်လစီလေးရပ်သည် ပမညတ ၏ သဘောထားနှင့် ကိုက်ညီသဖြင့် ပမညတသည် ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု၏အစိုးရအဖွဲ့အား ထောက်ခံ ကြောင်း ၁၉၅၈ ခုနှစ် မေလ ၁၀ ရက်နေ့တွင် ထုတ်ပြန်ကြေညာသည်။

၁ ၁၉၅၈ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလတွင် ကမ္ဘာအေးညီလာခံ၌ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု က ဆောင်ပုဒ် သောင်းကျန်းသူများအား ရည်ညွှန်းပြောကြားခဲ့သော စကားကြီးသုံးခွန်းမှာ

၁။ ခင်ဗျားတို့နဲ့ ကျွန်တော်တို့ ဘယ်သူမှားတယ်၊ ဘယ်သူမှန်တယ်ဆိုတာတွေကို အချီ အချ ပြောမနေကြနဲ့တော့။

၂။ ကျွန်တော်တို့က မှားခဲ့တာတွေရှိယင်လဲသည်းခံဘို့ ကျွန်တော် တောင်းပန်ပါတယ်။ ခင်ဗျားတို့မှားခဲ့တာတွေရှိယင်လဲ ကျွန်တော်တို့က သည်းခံပါတယ်။

၃။ ခင်ဗျားတို့နဲ့ ကျွန်တော်တို့ဟာ ဝါဒလမ်းစဉ်တွေမှာ တဖက်တလမ်းဖြစ်နေပေမဲ့ ပြည်ထောင်စုသားတွေ ကောင်းစားဘို့လုပ်ပေးရမဲ့ လုပ်ငန်းတွေမှာတော့ အတူတူ လက်တွဲပြီး လုပ်ပေးနိုင်မဲ့လုပ်ငန်းတွေ အများကြီးရှိပါတယ်။ ဒီလုပ်ငန်းတွေကို စနစ် တကျရှာဖွေပြီး အတူတူလက်တွဲလုပ်ကြရအောင် အလင်းသို့ဝင်ခဲ့ကြပါ

ဟူ၍ဖြစ်သည်။ ဖိုးကျော်စန်း၊ ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီစံနစ်နှင့်မြန်မာနိုင်ငံ၊ရန်ကုန်၊ သုတပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၇၀၊ စာ ၆၆။ နောက်ကိုးကားလျှင် ဖိုးကျော်စန်း၊ ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီ ဟူညွှန်းမည်။

၂ ဖိုးကျော်စန်း၊ ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီ၊ စာ ၈၂။

ပမညတ၏ ထောက်ခံမှုကို နုတင်အုပ်စုရရှိပြီးနောက် ဆွေငြိမ်းအုပ်စုရော နုတင်အုပ်စုပါ မိမိတို့အားထောက်ခံရန် ရတညအဖွဲ့ကိုစည်းရုံးကြသည်။ ရတညအဖွဲ့ ကလည်း ရခိုင်တိုင်းအား ပြည်နယ်ပေးရန် သဘောတူသည့်အဖွဲ့ကို ထောက်ခံမည် ဖြစ်ကြောင်း ဈေးဆစ်သည်။ ဆွေငြိမ်းအုပ်စုက ရခိုင်ပြည်နယ်ပေးရေးကို မထောက် ခံဘဲ ချင်းရေးရာကောင်စီကဲ့သို့သော ကောင်စီတစ်ခုဖွဲ့စည်းပေးမည်ဟု ပြောကြား သည်။ နုတင်အုပ်စုကမူ ရခိုင်လူထုကြီးတစ်ရပ်လုံးကသာ ပြည်နယ်အလိုရှိသည့်ဆန္ဒ ရှိကြောင်းပြသလျှင် ပြည်နယ်ပေးမည်ဟု ရတညအဖွဲ့ကို ကတိပေးသည်။ နုတင် အုပ်စု၏သဘောထားမှာ မိမိတို့လိုလားချက်နှင့်ပို၍နီးစပ်သဖြင့် ရတညအဖွဲ့သည် နုတင်အုပ်စုကို ထောက်ခံရန်ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။

ဆွေငြိမ်းအုပ်စုခေါင်းဆောင် ဦးဗဆွေက ၁၉၅၀ ခုနှစ် ဇွန်လ ၉ ရက် တနင်္လာနေ့တွင်ကျင်းပသော ပြည်သူ့လွှတ်တော်အစည်းအဝေး၌ ဦးနုအစိုးရအပေါ် အယုံအကြည်မရှိအဆို တင်သွင်းသည်။ ဦးဗဆွေက အဆိုတင်သွင်းရာတွင်

• • • ပြည်နယ်ကိစ္စများနှင့်ပတ်သက်လို့ရှိလျှင် ဦးနုဟာ ၁၉၅၇- ခုနှစ်၊ မတ်လ ၇ ရက်နေ့မှာ ပြည်သူ့လွှတ်တော်အစည်းအဝေးမှာ ရခိုင်ပြည်နယ်ပေးရေးကို အပြင်းအထန် ကန့်ကွက်ခဲ့ပါတယ်။ ၎င်း နောက် ၁၉၅၇ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလအတွင်းမှာ ကျင်းပခဲ့တဲ့ ပြည်သူ့လွှတ်တော်အစည်းအဝေးပွဲမှာရခိုင်ပြည်နယ်ရရှိရေးအတွက် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ချက် ဥပဒေကြမ်းကို မြို့ဟောင်းအမတ် ဦးလှထွန်းဖြူတင်သွင်းတဲ့အခါမှာ ဦးနုဟာ ရခိုင် ပြည်နယ်ပေးရေးကို အပြင်းအထန်ကန့်ကွက်ခဲ့ပါတယ်။' ၁၉၅၇- ခုနှစ် ဧပြီလ ၈ ရက် မော်လမြိုင်မှာ ရာမညမွန်အဖွဲ့က ဦးနုအား ဂုဏ်ပြုပွဲလုပ်တဲ့အခါမှာ ပြည်နယ်ပေးရေးကို မိမိအနေနှင့် လုံးဝ လက်မခံနိုင်ကြောင်း ထပ်လောင်းပြောကြားခဲ့ပါတယ်။ အဲသည်လို အထပ်ထပ်အခါခါ ပြည်နယ်ပေးရေးကိစ္စနှင့်ပတ်သက်လို့ မိမိခွဲ သဘောကို ပြတ်ပြတ်သားသား ပြောကြားခဲ့ပေမည့် ယခုအခါမှာ မိမိအာဏာတည်မြဲမှုအတွက် ရခိုင်အမတ်များကို ရခိုင်ပြည်နယ် ဗန်းပြပြီး အထင်အရှားမဲ ဆွယ်ခဲ့ပါတယ်။ (ဩဘာသံများ)

၁ Sein Win, *The Split Story*, Rangoon, The Guardian Ltd., 1959, p. 37.

၂ လွှတ်တော်တွင် ဦးလှထွန်းဖြူက ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ (ပြင်ဆင်ချက်) ဥပဒေ ကြမ်းကို တင်သွင်းသည့်ရက်စွဲအမှန်မှာ ၁၉၅၇ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၉ ရက် ဖြစ်သည်။

တာကြောင့် ရှေ့စကား နောက်စကားမညီ ယခုစာကလေးကြောင့်၊ ယခုဆိတ်မင်းဆိုသလို အပြောတမျိုးအလုပ်တမျိုးနှင့် ပလောင်းပလဲ နိုင်လှတဲ့ ဦးနု ခေါင်းဆောင်တဲ့အစိုးရအဖွဲ့ကို အယုံအကြည် မရှိ ကြောင်းအဆိုကို ကျွန်တော်သည် လွှတ်တော်မှာ တင်ပြရခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

ဟူ၍ ပြည်နယ်ပေးရေးနှင့်ပတ်သက်ပြီး ဦးနုသည် သဘောထား ပြောင်းလဲသွား ကြောင်း၊ မိမိအာဏာတည်မြဲမှုအတွက် ရခိုင်အမတ်များကို ရခိုင်ပြည်နယ်ဗန်းပြပြီး အထင်အရှားမဲဆွယ်ခဲ့ကြောင်း စွပ်စွဲပြောကြားခဲ့သည်။

ဦးဗဆွေ၏ စွပ်စွဲပြောကြားချက်နှင့်ပတ်သက်၍ ဦးနုက ပြန်လည်ချေပပြော ဆိုရာတွင်

• • • ပြည်နယ်ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်ပြီး ပြောသွားပါတယ်။ ရခိုင်ပြည် နယ်ပေးတဲ့ ဘယ်သူကဖြင့် ဘယ်နေရာမှာ ဘယ်လိုပြောတယ်၊ ဘယ် နေရာမှာဖြင့် ဘယ်လိုပြောခဲ့တယ်စသည်ဖြင့် သည်လိုပြောသွားပါ တယ်။ ကျွန်တော်အတိအလင်းပြောပါရစေ။ ဥက္ကဋ္ဌကြီးခင်ဗျား ပြည်နယ်ကို မူအားဖြင့် သည်နေ့အထိ ကျွန်တော်ကန့်ကွက်တယ်။ ပြည်နယ်ပေးတာ ကောင်းတယ် လို့ ကျွန်တော်စိတ်ထဲမှာမယူဆပါ ဘူး။ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးဟာ အမှန်စင်စစ်ဆိုလျှင် ဖြင့် အားလုံးလူနည်းစုတွေရော၊ လူများစုတွေရော အားလုံး ရွေး ကောက်တင်မြှောက်လိုက်တဲ့၊ အဲသည်ထဲကနေပြီး အများဆုံးရတဲ့ လူက အုပ်ချုပ်၊ အဲသည်အုပ်ချုပ်တဲ့လူဟာ ရှမ်းဘဲဖြစ်ဖြစ်၊ ကချင်ဘဲ ဖြစ်ဖြစ်၊ ရခိုင်ဘဲဖြစ်ဖြစ်၊ မွန်ဘဲဖြစ်ဖြစ်၊ ဖြစ်ချင်တဲ့လူ ဖြစ်ပါတော့ ကျန်တဲ့လူတွေက ဝန်ကြီးချုပ်ကို အစိုးရအနေနှင့် လိုက်နာရမည်၊ အဲသည်မူကို ကျွန်တော်ယုံကြည်ပါတယ်။ တာပေမည့် ဘယ်လိုဖြစ် သလဲဆိုလျှင် ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့်ပတ်သက်ပြီး ကျွန်တော်ပေးထားတဲ့ ကတိကို ကျွန်တော်ပြောပါရစေ။ ကျွန်တော့်ကို လာပြီးမပြောဘူး မဟုတ်ပါဘူး။ ပြောပါတယ်။ ရတညအဖွဲ့က ပုဂ္ဂိုလ်တွေက ပြောပါ တယ်။ ခင်ဗျားတို့ အစိုးရကို ထောက်ခံရမည်၊ ပြည်နယ်ကိစ္စက ဘယ် လိုလဲ၊ ပြည်နယ်ကိစ္စက ဘယ်လိုလဲဆိုလျှင် ကျွန်တော့် အနေနှင့် ပြည်နယ်ဆိုတာ မူအားဖြင့် မယုံကြည်ဘူး၊ သို့သော်လည်း အစိုးရ

- ၁ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် (ပါလီမန်) ဒုတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်ညီလာခံမှတ်တမ်း၊ စာတွဲ ၆၊ အစည်းအဝေးအမှတ် ၂၊ ရန်ကုန်၊ အစိုးရပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၅၈၊ စာ၃၆။ နောင်ကိုးကားလျှင် ဒုတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၆/၂ ဟု ညွှန်းမည်။

ဆိုတာဟာ တခုရှိတယ်။ အဝီရောခန့် တိုင်းသူပြည်သားလူများစုရဲ့ လိုအင်ဆန္ဒကို မဆန့်ကျင်ရဘူး၊ ဆန့်ကျင်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ၊ သည်အဖွဲ့ဟာ အစိုးရမဖြစ်နိုင်ဘူး။ တာကြောင့်ခင်ဗျားတို့ပြည်နယ်လိုချင်တယ် ဆိုလျှင် ရခိုင်တိုင်း တတိုင်းလုံးမှာရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေက ရခိုင်တိုင်းသူ တိုင်းသားတွေက ကျွန်တော်တို့ဟာ ပြည်နယ်ကို လိုချင်ပါတယ်လို့ ဆိုတာကို ဆန္ဒကို ပြင်းပြင်းပြပြနှင့်ပြပါ။ အဲသည်လို ပြင်းပြင်းပြပြနှင့် ပြတာကို ဟုတ်တယ်လို့ဆိုတာကို ကျွန်တော်ယုံကြည်တဲ့နေ့မှာ ခင်ဗျားတို့ဆန္ဒကို လိုက်သောအားဖြင့် ပြည်နယ်ရအောင် လုပ်ယူပါ လို့ သည်အတိုင်း ပြောခဲ့ပါတယ်။ ကျွန်တော်လိမ့်တာ မဟုတ်ပါဘူး။

ဟူ၍ ပြောကြားခဲ့သည်။ ဦးနု ကပင် ဆက်လက်၍ ၎င်းအနေနှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် ပတ်သက်၍ ကတိမပေးမီ နှစ်ရက်သုံးရက်ခန့်က ဦးကျော်ငြိမ်းကို မိမိ၎င်းကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ ပြောပြကြောင်း၊ ဦးကျော်ငြိမ်းက ပြည်နယ်နှင့်ပတ်သက်သော ကိစ္စရပ် များသည် ပြုပြင်၍ရသော ကိစ္စများဖြစ်ကြောင်း ပြောလိုက်လျှင် မကောင်းဘူးလား ဟူ၍ ပြန်ပြောကြောင်း၊ မိမိကမကောင်းကြောင်း၊ ပြည်နယ်သူနယ်သားများက ပြင်းပြင်းပြပြ ဆန္ဒပြပြီး ယုံကြည်ကြောင်းကိုပြလျှင် ပေးမည်ဆိုသည်ကို ဦးကျော်ငြိမ်း ကိုပြောခဲ့ကြောင်း၊ ဦးကျော်ငြိမ်းကို ပြောကြားသည့်အတိုင်း ဦးကျော်မင်းတို့ကို လည်း ပြောပြရာ ၎င်းတို့က ယုံကြည်သဖြင့် မိမိကိုထောက်ခံခြင်းဖြစ်ကြောင်း ၎င်းကတိမလွဲ၍ မည်သည့်ကတိကိုမျှ မပေးခဲ့ကြောင်း ဦးနုက လွှတ်တော်တွင် ရှင်းလင်းပြသည်။^၁

ဦးဗဆွေ တင်သွင်းသော အယုံအကြည်မရှိ အဆိုနှင့်ပတ်သက်၍ လွှတ်တော် တွင် မဲခဲ့သောအခါ နု-တင် အုပ်စုသည် ပမညတနှင့်ရတညတို့၏ ထောက်ခံမှုဖြင့် အနိုင်ရရှိသွားခဲ့သည်။ သန့်ရှင်း ဖဆပလအစိုးရလက်ထက်တွင် ရခိုင်ပြည်နယ်ပေးရေး ကိစ္စကို အကောင်အထည် ဖော်နိုင်ခြင်းမရှိပေ။ သန့်ရှင်း ဖဆပလ အာဏာရသည့် ကာလအတွင်း နိုင်ငံရေး အခြေအနေ တင်းမာလာရာ ၁၉၅၈ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၂၆ ရက်နေ့တွင် ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနုသည် အခြေအနေအရပ်ရပ်ကို ထိန်းသိမ်းနိုင်ရန် အတွက် ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်းအား အာဏာလွှဲပြောင်းပေးခဲ့သည်။

ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်း၏ အိမ်စောင့်အစိုးရက ကြီးမှူးကျင်းပသော ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲတွင် ဦးနုခေါင်းဆောင်သည့် သန့်ရှင်း ဖဆပလ သည် အပြတ်အသတ်အနိုင်ရရှိသဖြင့် ဦးနုအာဏာပြန်လည်ရရှိသည်။ ရွေးကောက်ပွဲ

၁ ဒုတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၆/၂၊ စာ ၁၁၀။

အပြီးတွင် သန့်ရှင်း ဖဆပလကို အမည်ပြောင်းလိုက်သော ပထစ (ပြည်ထောင်စု ပါတီ) အစိုးရလက်ထက်တွင် ရခိုင်နှင့်ဗွန်ပြည်နယ်တောင်းဆိုခြင်းပြဿနာ ပြန်လည် ပေါ်ပေါက်လာပြန်သည်။

ပထစအစိုးရ၏ ပြည်နယ်နှင့်ပတ်သက်သောသဘောထား

ပထစအစိုးရလက်ထက် ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဧပြီလ ၅ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပ သော တတိယပါလီမန်ဆိုင်ရာ ပြည်သူ့လွှတ်တော် ပထမညီလာခံတွင် နိုင်ငံတော် ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုက မိန့်ခွန်းပြောကြားရာ၌ ပြည်နယ်ပေးရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ပြည်ထောင်စု ပါတီအစိုးရ၏ သဘောထားကို ထည့်သွင်းပြောကြားခဲ့သည်။

ဦးနုက

... သက်ဆိုင်ရာတိုင်းရင်းသားတွေရဲ့ စိတ်မှာ၊ ပြည်နယ်လိုချင်တဲ့ ဆန္ဒ တကယ် နှစ်နှစ်ကာကာရှိကြတယ်ဆိုရင်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် ဗွန်ပြည်နယ်ကို စီမံပေးပါမယ်လို့ ကျွန်တော်တို့ကို ကတိပေးဘူးပါ တယ်။ ဒီမိုကရေစီနှင့်အညီ၎င်း၊ ဒေသအတွင်း နေထိုင်ကြတဲ့ ပြည်သူ လူထုအတွက် ဧချမ်းချမ်း၊ ချင်ချစ်ခင်ခင်၊ ပျော်ပျော်ရွှင်ရွှင် အကျိုးရှိရှိ ဖြစ်စေမဲ့ နည်းနှင့်အညီ၎င်း၊ သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းရင်းသား ပြည်သူလူထုရဲ့ တကယ့်ဆန္ဒကို သိရအောင် ပြုပြီးတဲ့နောက် သိရတဲ့ အချက်ကိုမူတည်ပြီး၊ ကတိအတိုင်း အစောဆုံး စီမံဆောင်ရွက်ပေး ပါမယ်၊ သက်ဆိုင်ရာ လူထုရဲ့ဆန္ဒကို သိရအောင် ပြုရမဲ့ကိစ္စမှာ ပြုပုံ ပြုနည်း နှင့် ပတ်သက်ပြီး၊ ကျွန်တော်တို့ဟာ သက်ဆိုင်ရာ ခေါင်းဆောင်များနှင့် တိုင်ပင်ပါမယ် ...

ဟူ၍ မိန့်ကြားခဲ့သည်။ ဤမိန့်ကြားချက်မှာ ပထစအစိုးရ၏ ပြည်နယ်ပေးရေး သဘောထားပင်ဖြစ်သည်။ ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနု၏ မိန့်ကြားချက်မှာ ပြည်နယ်ပေးရေး ကိစ္စတွင် ပထစအစိုးရသည် သက်ဆိုင်ရာတိုင်းရင်းသား ပြည်သူလူထု၏ ဆန္ဒမှန်ကို သိရှိအောင်ပြုလုပ်မည်။ ထိုသို့ပြုလုပ်ရာတွင်လည်း ပြုပုံပြုနည်းနှင့် ပတ်သက်၍ သက်ဆိုင်ရာ ခေါင်းဆောင်များနှင့် တိုင်ပင်ပြီးမှ ပြုလုပ်မည်ဟု ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။

* ပြည်ထောင်စုပြန်မာနိုင်ငံတော် (ပါလီမန်) တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော် ညီလာခံမှတ်တမ်း၊ စာတွဲ ၁၊ အစည်းအဝေး အမှတ် ၃၊ ရန်ကုန်၊ အစိုးရပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၆၀၊ စာ ၆၄။
နောင်ကိုးကားလျှင် တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၁/၃ ဟု ညွှန်းမည်။

ပထမ အစိုးရ၏ ပြည်နယ်ပေးရေးသဘောထားအပေါ် အထိုက်အခံ
ခေါင်းဆောင်၏ ဝေဖန်ချက်

ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနု၏ပြည်နယ်ပေးရေးနှင့်ပတ်သက်သောမိန့်ခွန်းနှင့်ပတ်သက်၍
၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဧပြီလ ၈ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသည့် ပြည်သူ့လွှတ်တော်အစည်း
အဝေးတွင် အတိုက်အခံခေါင်းဆောင် သခင်သာခင်က ဝေဖန်ပြောကြားခဲ့သည်။
သခင်သာခင်က ပြောကြားရာတွင် ပြည်နယ်ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်ပြီး မိမိတို့ ဖဆပလ
အဖွဲ့ချုပ်၏ သဘောထားကို အကြိမ်ကြိမ်ကြေညာခဲ့ပြီး ဖြစ်ကြောင်း၊ ပြည်နယ်
ပေးခြင်းအားဖြင့် ပြည်ထောင်စုစိတ်ဓာတ်ပိုမိုခိုင်မြဲလာမည်ဆိုလျှင် အားရကျေနပ်
စရာပင် ဖြစ်ကြောင်း၊ သို့မဟုတ်ပါက ပြည်နယ်ပေးလိုက်ပြီးနောက်ပိုင်းပြည်ထောင်စု
စိတ်ဓာတ်များလျော့ပါးပြီး သီးခြားစိတ်၊ ခွဲထွက်လိုသည့်ဆန္ဒမျိုး ပေါ်ပေါက်လာ
မည်ဆိုလျှင် ပြည်ထောင်စုကြီး ပျက်စီးဖို့ဖန်တီးသည့်နှင့်အတူတူပင် ဖြစ်ကြောင်း
သခင်သာခင်က မိန့်ကြားသည်။^၁

သခင်သာခင် ကပင် ဆက်လက်၍ မိမိတို့ဖြစ်စေလိုသည့်မူမှာ ပြည်နယ်ပေး
ခြင်းဖြင့် ပြည်ထောင်စုကြီးတည်တံ့ခိုင်မြဲရေးကို အယောက်အပုံပြုရမည်၊ သက်ဆိုင်ရာ
ပြည်နယ်အတွင်းရှိလူမျိုးစုအသီးသီး၏ အခြေအနေများ တိုးတက်မှုရှိရမည်၊ သို့မှသာ
ပြည်နယ်ပေးခြင်းသည် အကျိုးကျေးဇူးဖြစ်ထွန်းနိုင်မည်ဟု မိမိတို့ယူဆကြောင်း၊
ယခုခေတ်တွင် နိုင်ငံအသီးသီးမှာ မိမိတို့အားကိုမိမိတို့ ပိုမိုဖြည့်တင်းနိုင်ရန်အတွက်
နိုင်ငံအချင်းချင်းစုပေါင်းပြီး ပြည်နယ်ကပြည်ကြီးဖြစ်အောင် ကြိုးစားနေရသည့်
အချိန်အခါဖြစ်ပါကြောင်း၊ နိုင်ငံတကာက မိမိတို့အားကို ကြီးပွားအောင်ပြုလုပ်
နေသည့်အချိန်တွင် မြန်မာနိုင်ငံက ခေတ်နောက်ပြန်ဆွဲသကဲ့သို့ မိမိတို့အင်အားကို
မိမိတို့ခွဲစိတ်နေကြမည်ဆိုပါက အချိန်အခါအခြေအနေနှင့် မဆီလျော်ဟု မိမိတို့ယူဆ
ပါကြောင်း သခင်သာခင် က ဆွေးနွေးပြောကြားသည်။^၂

သခင်သာခင် ကပင် ပြည်နယ်ပေးရေးပြဿနာကို မည်သို့ဖြေရှင်းသင့်ကြောင်း
ဖဆပလ၏သဘောထားနှင့် ပတ်သက်၍တင်ပြရာတွင်

မွန်အမျိုးသားများ၊ ရခိုင်အမျိုးသားများဟာ စင်စစ်ဗမာအမျိုး
သားတွေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအစဉ်အလာချင်း၊ လူမျိုးချင်း၊ ရောထွေး
ယှက်တင်နေတဲ့ သွေးတူသားတူတွေဖြစ်ကြပါတယ်။ သည်လူမျိုးစု

- ၁ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် (ပါလီမန်) တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်ညီလာခံ မှတ်တမ်း၊
စာတွဲ ၁၊ အစည်းအဝေးအမှတ် ၄၊ ရန်ကုန်၊ အစိုးရပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၆၀၊ စာ ၈၇။
နောင်ကိုးကားလျှင် တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၁/၄ ဟု ညွှန်းမည်။
၂ တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၁/၄၊ စာ ၈၆-၈၇။

တွေ့ရဲ့ ယဉ်ကျေးမှုအစဉ်အလာတွေကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ပြီး လူမျိုးစုအလျောက် တိုးတက်မှုအခွင့်အရေးတွေ ဖန်တီးပေးနိုင်တဲ့ ဗွန်ရေးရာကောင်စီတို့၊ ရခိုင်ရေးရာကောင်စီတို့ဖွဲ့စည်းပေးခြင်းဖြင့်၊ သည်ပြဿနာဟာ ပြေလည်သွားနိုင်စရာရှိပါတယ်။ ရွှေအခါက ဆိုလျှင် ကျွန်တော်တို့ပြည်ထောင်စုအစိုးရအနေနှင့်လည်း ချို့ယွင်းချက်တွေရှိခဲ့တဲ့အတွက် ယခုလိုမကျေနပ်မှုတွေကို အကြောင်းပြုပြီး ပြည်နယ်ကိစ္စတွေပေါ် ပေါက်ခဲ့ရတယ်လို့ ကျွန်တော်တို့ ယူဆပါတယ်။

တာကြောင့်၊ ခုအခါမှာပြည်ထောင်စုအစိုးရအနေနှင့်လည်း လူမျိုးစုတွေအပေါ်မှာထားရှိတဲ့ဝါဒလမ်းစဉ်တွေကိုပြုပြင်သွားမည်၊ လူမျိုးစုအသီးသီးကလည်း ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ရင်းရင်းနှီးနှီး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက် သွားကြမည်ဆိုလျှင် ပြည်နယ်ပြဿနာဟာ အလိုလိုအေးချမ်းသွားလိမ့်မည်လို့ ကျွန်တော်တို့ ယုံကြည်ပါတယ်။

ဟူ၍ ပြောကြားသွားသည်။ သခင်သာခင်၏ ပြောကြားချက်အရ ဖဆပလ၏ ပြည်နယ်ပေးရေးသဘောထားမှာ ဖဆပလ အဖွဲ့နှစ်ခြမ်းမကွဲမီကာလက အတိုင်းပင် ဖြစ်ကြောင်း၊ ပြောင်းလဲမှုမရှိကြောင်း၊ ဖဆပလသည် ပြည်နယ်သစ်ပေးရေးကို လက်မခံကြောင်း၊ ဗွန်ရေးရာကောင်စီနှင့် ရခိုင်ရေးရာကောင်စီမျိုးသာ ဖွဲ့စည်းပေးလိုသည့်ဆန္ဒသာ ရှိသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

သခင်သာခင်သည် ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနု၏ ပြည်နယ်ပေးရေး သဘောထား ပြောင်းလဲခဲ့ပုံကိုပါ ဝေဖန်ဆွေးနွေးသွားသည်။ သခင်သာခင်က ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုကိုယ်တိုင်က ပြည်နယ်ပေးရေးကိစ္စနှင့် ပတ်သက်ပြီး ၎င်းလုံးဝယုံကြည်မှုမရှိကြောင်းကို လွှတ်တော်တွင်း ရခိုင်အမတ်မင်းများကို ပြန်ကြားရာ၌လည်းကောင်း၊ ၁၉၅၈ ခုနှစ် ဧပြီလအတွင်းကျင်းပသည့် မော်လမြိုင်ဗွန်ရေးရာညီလာခံပွဲ၌ မိန့်ခွန်း ပြောကြားရာ၌လည်းကောင်း အတိအလင်းထုတ်ဖော်ပြောဆိုခဲ့ကြောင်း၊ ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု အနေနှင့် ပြည်နယ်ပေးရေးကိစ္စတွင် တိုင်းသိပြည်သိ ခါးခါးသီးသီးငြင်းပယ်ပြီးခါမှ ယခု ၎င်းကိုယ်တိုင် မယုံကြည်သည့်ကိစ္စကို ပြန်ဖော်ခြင်းမှာ ရွေးကောက်ပွဲမှာ ကတိလွှင့်ခဲ့မိသဖြင့် မိမိသိက္ခာထိန်းသည့်အနေနှင့် ပြည်နယ်ကိစ္စကို ရှေ့တန်းတင်ခြင်း ဖြစ်မည်လားဟု မိမိတို့သံသယဖြစ်ကြောင်း သခင်သာခင်က ဝေဖန်ခဲ့သည်။^၁

၁ တတိယမြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၁/၄၊ စာ ၈၇။

နိုင်ငံတော်အစိုးရ အကြံပေးအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းခြင်း

ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနုသည် မွန်ပြည်နယ်နှင့် ရခိုင်ပြည်နယ် အကောင်အထည် ဖော်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ အစိုးရအားအကြံပေးရန် နိုင်ငံတော် သမ္မတဟောင်း ဒေါက်တာ ဦးဘဦး ခေါင်းဆောင်သော နိုင်ငံတော်အစိုးရအတိုင်ပင်ခံ အကြံပေး ငါးဦးအဖွဲ့ သို့ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဧပြီလ ၂၉ ရက်နေ့တွင် လွှဲအပ်ခဲ့သည်။ ဤကဲ့သို့ တာဝန်ပေးအပ်သည့်အတိုင်း အကြံပေးအဖွဲ့သည် ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် မေလ ၆ ရက် နေ့မှစ၍ ရန်ကုန်မြို့၌နေထိုင်ကြသော ရခိုင်အမျိုးသား ခေါင်းဆောင်ကြီးများ၊ ကုန်သည်များ၊ နိုင်ငံရေးသမားများ၊ သက်ဆိုင်ရာအသင်းအဖွဲ့ ကိုယ်စားလှယ် များနှင့် ကျောင်းသားများပါမကျန် ဖိတ်ကြား၍ တိုင်ပင်နှီးနှောသည်။

ရန်ကုန်မြို့ရှိ ရခိုင်အမျိုးသားများနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရာတွင် အကြံပေး အဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌနှင့် အဖွဲ့ဝင်လူကြီးများက ရခိုင်လူမျိုးများသည် ပြည်နယ်ရထိုက်သည် မရထိုက်သည်ဆိုသော ပြဿနာမပေါ်ပေါက်ကြောင်း၊ ရခိုင်လူမျိုးများက ပြည်နယ် လိုလားပါသည်ဟုဆန္ဒရှိပါလျှင် ၎င်းတို့အား ပြည်ထောင်စုအစိုးရက ပြည်နယ်ပေးရန် ဆုံးဖြတ်ထားကြောင်း၊ ယခု ပေါ်ပေါက်နေသည့် ပြဿနာမှာ ရခိုင်လူထုအများစု၏ ဆန္ဒကို အကောင်းဆုံးနည်းဖြင့် မည်ကဲ့သို့ စုံစမ်းမေးမြန်းရန်သာ ဖြစ်ကြောင်း၊ ၎င်းပြဿနာကို ဖြေရှင်းနိုင်ရေးအတွက် အကြံဉာဏ်ပေးကြပါရန် တိုက်တွန်း ကြောင်း ပြောဆိုကြသည်။

အစိုးရအတိုင်ပင်ခံ အကြံပေးအဖွဲ့သို့ မိမိတို့၏ သဘောထားများကို တင်ပြ ကြရာတွင် ရခိုင်အမျိုးသားတို့၏ အယူအဆအမျိုးမျိုး ကွဲပြားကြသည်။ တရား ဝန်ကြီးဟောင်း ဦးသာကျော်နှင့် အငြိမ်းစား အိုင်စီအက်စ် ဦးစိန်ညိုထွန်းတို့က ရခိုင်ပြည်နယ် အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် လူထုဆန္ဒခံယူသင့်ကြောင်း တင်ပြ ကြသည်။

၁ အတိုင်ပင်ခံအကြံပေးအဖွဲ့တွင် ပါဝင်သော ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ နိုင်ငံတော်သမ္မတဟောင်း ဒေါက်တာ ဦးဘဦး၊ နိုင်ငံတော်တရားဝန်ကြီးချုပ်ဟောင်း ဒေါက်တာ ဦးဆိမ်းမောင်၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌဟောင်း ဦးတင်၊ တရားလွှတ်တော် တရားဝန်ကြီးဟောင်း ဦးအုန်းဖေနှင့် ဝန်ကြီးဟောင်း ဦးချစ်သောင်းတို့ ဖြစ်ကြသည်။

၂ နိုင်ငံတော်အစိုးရ အကြံပေးအဖွဲ့မှ နိုင်ငံတော်အစိုးရသို့ ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် မွန်ပြည်နယ် ကိစ္စများနှင့် ပတ်သက်၍ အကြံပေးချက်၊ ၃၀ ဒီဇင်ဘာ ၁၉၆၀၊ စာကူးစက်မှု၊ စာ ၃၊ နောင်ကိုးကားလျှင် အကြံပေးအဖွဲ့အစီရင်ခံစာ၊ ၁၉၆၀ ဟု ညွှန်းမည်။

၃ ခေတ်သစ်သတင်းစာ၊ ၈ မေ ၁၉၆၀။

ရတညခေါင်းဆောင် အမတ် ဦးလှထွန်းဖြူ ကမူ ရခိုင်ပြည်နယ်ကို ရခိုင် လူထုက အမှန်တကယ် အလိုရှိမရှိဆိုသည့်အချက်ကို မဲဆန္ဒယူရန် မလိုကြောင်း၊ ပြီးခဲ့သောပါလီမန်ရွေးကောက်ပွဲတွင် မဲပေးပုံအခြေအနေကို ကြည့်ခြင်းဖြင့် သိသာ ထင်ရှားနေပြီဖြစ်ကြောင်း တင်ပြသည်။

ရာထူးဝန်အဖွဲ့ဝင် ဦးအောင်ဇံဝေ က ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့်ပတ်သက်၍ မဲဆန္ဒ ယူရမည်ဆိုလျှင် တရားမျှတ၍ လွတ်လပ်သော မဲဆန္ဒပေးနိုင်စေရန် ကြီးကြပ်ရေး အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းလုပ်ဆောင်ရန် လိုအပ်မည်ထင်ကြောင်း တင်ပြအကြံပေးသည်။

ဦးဘစိန် (အမျိုးသားစီမံကိန်းဌာန အတွင်းဝန်) ကမူ ရခိုင်ပြည်နယ်ပေး ပါက သံတွဲခရိုင်၊ စစ်တွေခရိုင် စသည်ဖြင့်မခွဲဘဲ အားလုံးကို ပေးစေလိုကြောင်း၊ လူထုဆန္ဒခံယူပါက အဓိကရုဏ်း ဖြစ်နိုင်စရာအကြောင်းရှိကြောင်း တင်ပြသည်။

တက္ကသိုလ်ရခိုင်လူငယ်အဖွဲ့ ကိုယ်စားလှယ်ကိုမောင်ဦးကျော်နှင့် ကိုရဲအောင် တို့ကလည်း လူထုဆန္ဒမယူဘဲ ပြည်နယ်ပေးသင့်ကြောင်း၊ ရခိုင်ပြည်နယ်ရယူနိုင်သော အင်္ဂါရပ်များပြည့်စုံနေကြောင်း၊ ပြည်နယ်ပေးရာတွင် ဆန္ဒယူဖူးသည့် အစဉ်အလာ မရှိပါကြောင်း ပြောကြားသည်။

ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် ရှိဟင်ဂျာ အသင်းမှ ကိုယ်စား လှယ် ကိုဘထွန်းနှင့် ရှာအလားမတို့ကို အကြံပေးအဖွဲ့က မေးမြန်းရာတွင် ၎င်းတို့က ရခိုင်လူမျိုးနှင့်ဗမာ လူမျိုးတို့မှာ ဘာသာစာပေ၊ ဝတ်ပုံစားပုံယဉ်ကျေးမှု အစစအရာရာတွင် တူညီ နေသည်ကတစ်ကြောင်း၊ ရခိုင်တိုင်း၏ညာရေး၊ စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေးစသည်တို့မှာ အထူးပင်နောက်ကျလှသည်ကတစ်ကြောင်းကြောင့် ပြည်နယ်ပေးလျှင် အုပ်ချုပ်နိုင် မည်မဟုတ်ကြောင်း၊ ရခိုင်အမျိုးသားနှင့် ရှိဟင်ဂျာအမျိုးသားတို့ မသင့်မတင့်ဖြစ် မည်ကို စိုးရိမ်ပါကြောင်း တင်ပြကြသည်။

ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် မြန်မာစာကထိက ဦးကျော်ရင်ကမူ မဲဆန္ဒကောက်ယူ၍ ပြည်နယ်ပေးသင့်ကြောင်း အကြံပေးသည်။

၁။ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၁၁ မေ ၁၉၆၀။

၂။ ဓမ္မိသစာသတင်းစာ၊ ၂၄ မေ ၁၉၆၀။

၃။ သမာဓိသတင်းစာ၊ ၁ ဇွန် ၁၉၆၀။

၄။ ယင်း

၅။ ယင်း

၆။ ယင်း

ဝန်ကြီးဦးဘစောကလည်း လွှတ်တော်အမတ်တစ်ဦးအနေဖြင့်၎င်း၏သဘောထားကို တင်ပြရာတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်ပေးရေးကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ လူထုဆန္ဒခံယူသင့်ကြောင်း၊ မိမိသည် ရွေးကောက်ပွဲတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်ရယူပေးမည်ဟု မဲမတောင်းခဲ့ကြောင်း၊ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်ရရေးကြွေးကြော်သဖြင့် ရတညအမတ်များ အနိုင်ရရှိသည်ဆိုခြင်းမှာ မမှန်ကန်ကြောင်း အကြံပေးအဖွဲ့အား တင်ပြသည်။

ရခိုင်ပြည်နယ်ပေးရေးအတွက် နိုင်ငံတော်အစိုးရအကြံပေးအဖွဲ့က ရန်ကုန်မြို့ရှိ ရခိုင်အမျိုးသားများ၏ သဘောထားကို မေးမြန်းနေစဉ်မှာပင် ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် မေလ ၃၁ ရက်နေ့၌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုသည် နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ သဘောထားကို တင်ပြသည်။ ဦးနုက ရခိုင်ပြည်နယ်ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ပြည်နယ်လိုလားသည့်ပုဂ္ဂိုလ်အချို့စိတ်ထဲတွင် အစိုးရအနေနှင့်ပေးထားသော ကတိတည်ပါ့မည်လားဟု သံသယဖြစ်နေကြသည်ဟု သိရှိရကြောင်း ပြောကြားသည်။ ဦးနုကပင် ဆက်လက်ပြောကြားရာ၌

- (၁) ပြည်နယ်လိုချင်တယ်လို့ သူတို့ဆိုင်ရာဒေသတွေက ဆန္ဒပြရင် ပေးပါမယ်လို့ ပြောခဲ့တဲ့ ဂ တိ ဟာ တည်ပါတယ်၊ ဘယ်သူမှ ဖျက်လို့မရဘူးဆိုတာ တိတိလင်းလင်းကျေညာပါတယ်
- (၂) အဲဒီ လူထုဆန္ဒဘယ်လိုပြရင်ကောင်းမယ်ဆိုတာကို ဆန္ဒပြပွဲလုပ်ပေးမယ်လို့ တိတိလင်းလင်းကျေညာပါတယ်
- (၃) ဆန္ဒပြပွဲဟာ လွတ်လပ်ပြီးတရားမျှတတဲ့ ဆန္ဒပြပွဲဖြစ်ရပါစေမယ်လို့ ကျေညာပါတယ်။

ဟူ၍ ထည့်သွင်းပြောကြားခဲ့သည်။

နိုင်ငံတော်အစိုးရ အကြံပေးအဖွဲ့နှင့် ရန်ကုန်ရှိကျောက်ဖြူနှင့်သံတွဲ ဇာတိသားများ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း

ရခိုင်ပြည်နယ်ပေးရေးကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍ နိုင်ငံတော်အစိုးရအကြံပေးအဖွဲ့သည် ရန်ကုန်မြို့သို့ရောက်ရှိနေသော ကျောက်ဖြူဇာတိသားများကိုလည်း တွေ့ဆုံ

မေးမြန်းခဲ့သည်။ ထိုသို့ မေးမြန်းရာတွင် ဗိုလ်ဘတင်က လူထုဆန္ဒအရဆိုလျှင် ၅၁ ရာနှုန်းမယူဘဲ ၅၅ ရာနှုန်းရမှ ပြည်နယ်ပေးသင့်ကြောင်း အကြံပေးသည်။ ဒေါက်တာ ထွန်းလှအောင်ကလည်း ပြည်နယ်ပေးမည့်ဘက်မှပေးသည့်တိုင် ယူသည့်ဘက်မှမယူသင့်ကြောင်း၊ ယူလိုက်လျှင် ပင်လုံကွန်ဖရင့်၏ ညီညွတ်မှုကိုပျက်ပြားစေနိုင်ကြောင်း အကြံပြုသည်။

နိုင်ငံတော်အစိုးရ အကြံပေးအဖွဲ့က ရန်ကုန်မြို့ရှိ သံတွဲခရိုင်အသင်းဥက္ကဋ္ဌ ဦးကျော်ခင်အား မေးမြန်းရာတွင် ဦးကျော်ခင်က ရခိုင်ပြည်နယ်ပေးက စိုးရိမ်ဖွယ်ရာရှိပြီး ရခိုင်လူထုနှစ်နာဖွယ်ရာများကို အကျယ်တဝင့်ပြောကြားကာ ရခိုင်ပြည်နယ်ပေးသင့်ကြောင်း ကန့်ကွက်ပြောဆိုသည်။

ဤသို့ဖြင့် ရခိုင်ပြည်နယ်ပေးရေးကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ ရန်ကုန်မြို့ရှိ ရခိုင်အမျိုးသားတို့က နိုင်ငံတော်အစိုးရ အကြံပေးအဖွဲ့ထံ မိမိတို့၏သဘောထားများကို လာရောက်တင်ပြရာတွင် အယူအဆအမျိုးမျိုး ကွဲပြားမှုများရှိသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ ရခိုင်အမျိုးသားအချို့က ပြည်နယ်ပေးရာတွင် လူထုဆန္ဒခံယူပွဲ ပြုလုပ်သင့်သည်ဟု ယူဆ၍ အချို့ကမပြုလုပ်သင့်ဟု ယူဆသည်။ အချို့က ပြည်နယ်ရယူလိုပြီး အချို့က ပြည်နယ်မယူလိုကြချေ။ ရခိုင်တိုင်းတွင် စစ်တွေ၊ ကျောက်ဖြူ၊ သံတွဲခရိုင်ဟူ၍ ခရိုင်သုံးခုရှိသည့်အနက် ကျောက်ဖြူနှင့် သံတွဲခရိုင်မှ ပုဂ္ဂိုလ်အချို့က ပြည်နယ်မယူလိုသည့် သဘောထားရှိကြသည်။

ရခိုင်ပြည်နယ်ပေးရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ပထမ အစိုးရ၏ဆောင်ရွက်မှုများ အပေါ် ဝေဖန်မှုများ

ရခိုင်ပြည်နယ်ပေးရေးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ရခိုင်အမျိုးသားများ သဘောထားအမျိုးမျိုးကွဲပြားနေစဉ်မှာပင် ပထမ အစိုးရ၏ ရခိုင်ပြည်နယ်ပေးရေးနှင့် ပတ်သက်သော စီစဉ်ဆောင်ရွက်မှုများအပေါ် ဝေဖန်မှုများ ပေါ်ထွက်လာသည်။ စစ်တွေခရိုင် ဖဆပလ အဖွဲ့က လူထုဆန္ဒခံယူပြီးမှ ပြည်နယ်ပေးမည်ဆိုခြင်းကို လုံးဝလက်မခံကြောင်း၊ ပထမ အစိုးရသည် ရခိုင်ပြည်နယ်အမှန်ပေးလိုက် ပါလိမ့်သို့တိုက်ရိုက် ဥပဒေကြမ်း တင်သွင်းပေးနိုင်ပါလျက် နည်းပရိယာယ်အမျိုးမျိုးဖြင့် ရခိုင်အချင်းချင်း မသင့်မတင့်ဖြစ်လာစေရန် ဖန်တီးနေခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု ကို သံသယဖြစ်မိကြောင်း ဝေဖန်သည်။

၁ သမာဓိသတင်းစာ၊ ၈ ဇွန် ၁၉၆၀။

၂ သမာဓိသတင်းစာ၊ ၉ ဇွန် ၁၉၆၀။

၃ ခေတ်သစ္စာသတင်းစာ၊ ၁၈ ဇွန် ၁၉၆၀။

ရတညအဖွဲ့ကလည်း ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဇွန်လ ၂၂ ရက်နေ့တွင် သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲပြုလုပ်၍ ရခိုင်ပြည်နယ်ပေးရေးအပေါ် မိမိတို့ပါတီ၏ သဘောထားကို တင်ပြခဲ့သည်။ ဤသို့တင်ပြရာတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်ပေးမည်ဟူသောမှုကို ပထမ အဖွဲ့၏ ဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု ကိုယ်တိုင် သဘောတူလက်ခံထားသည်ကို အားလုံးအသိပင်ဖြစ်ကြောင်း၊ နိုင်ငံတော်အစိုးရ အကြံပေးအဖွဲ့က ရခိုင်ပြည်နယ်ပေးရန် နည်းလမ်းကိုသာ ရှာသင့်ကြောင်း၊ ယခုအခါ ပြည်နယ်ပေးသင့် မပေးသင့်ကိုသာ မူတည်စစ်ဆေးနေခြင်းမှာ ၎င်းတို့အား လွှဲအပ်ထားသော တာဝန်ဝတ္တရား ထက် ပိုမိုဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်၍ မတရားဟုယူဆကြောင်း၊ အကြံပေးအဖွဲ့ရှေ့မှောက်တွင် ရခိုင်အမျိုးသားများ၏ ရခိုင်ပြည်နယ်မလိုလားကြောင်း ထွက်ဆိုချက်များကို အစိုးရ အသံလွှင့်ဌာနက အကြိမ်ကြိမ် အသံလွှင့်ခြင်း၊ သတင်းစာ အသီးသီးတွင် ဖော်ပြပေးခြင်းတို့မှာ ရခိုင်အမျိုးသားများအား စိတ်ဝမ်းကွဲပြားမှုကို ဖန်တီးပျောက်ကြောင်း ရတည အဖွဲ့က ဝေဖန်သည်။

ရခိုင်ပြည်နယ်လိုလားကြောင်း ထောက်ခံခဲ့ကျင်းပခြင်း

ရတည အဖွဲ့က ဦးဆောင်၍ ရခိုင်ပြည်နယ်ရရှိရေးအတွက် ကြိုးပမ်းနေစဉ် မှုခပ် ပထမ အစိုးရအား ဖိအားပေးသည့်အနေနှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်လိုလားကြောင်း ထောက်ခံပွဲတစ်ရပ်ကို ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဇူလိုင်လ ၃ ရက်နေ့တွင် ရန်ကုန်မြို့ ဂန္တိခန်းမဆောင်၌ ကျင်းပခဲ့သည်။ ထောက်ခံပွဲကို ရခိုင်လူငယ်များအဖွဲ့က ကြိုးမှူးကျင်းပသည်။ ထောက်ခံပွဲသို့ ရခိုင်သံဃာတော် အပါး ၂၀၀ ကျော် အပါအဝင် ရခိုင်အမျိုးသား အမျိုးသမီးပရိသတ် ၁၀၀၀ ခန့် တက်ရောက်ကြသည်။ ထို့အပြင် ရခိုင်သောတုဇနသံဃာအဖွဲ့မှ ခေါင်းဆောင်များ၊ ရတည ခေါင်းဆောင် ရခိုင်အမတ် ဦးကျော်မင်း၊ မြို့ဟောင်းအမတ် ဦးလှထွန်းဖြူ၊ လူငယ်တပ်ဦး ဥက္ကဋ္ဌ ကိုစိန်လှတို့လည်း တက်ရောက်ကြသည်။

ထောက်ခံပွဲတွင် ရခိုင်ပြည်သောတုဇနသံဃာအဖွဲ့မှ ဦးဓမ္မဒိန္နက ပြည်နယ်ရရှိရေးအတွက် မိမိတို့ရခိုင်သောတုဇနသံဃာအဖွဲ့က ပါဝင်တိုက်ပွဲဝင်မည်ဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားသည်။ ရတညအမတ် ဦးကျော်မင်းကလည်း ရခိုင်ပြည်နယ်၏ ကံကြမ္မာသည် ရခိုင်လူငယ်များအပေါ်၌ မူတည်၍ မိမိသည် လူငယ်များကိုပင် အားကိုးကြောင်း၊ မိမိတို့သည် ဒီမိုကရေစီနည်းအရ ရေစုန်ရေဆန်လိုက်လံတောင်းခံသော်လည်း အကယ်၍ နောက်ဆုံး၌ ပြည်နယ်မရလျှင် ချတန်ချကြရလိမ့်မည်ဖြစ်ကြောင်း ပြော

၁ ခေတ်သစ္စာသတင်းစာ၊ ၂၃ ဇွန် ၁၉၆၀။

၂ ဗမာ့စေတီသတင်းစာ၊ ၄ ဇူလိုင် ၁၉၆၀။

ကြားသည်။ ထိုနောက် ရခိုင်ပြည်နယ်လိုလားကြောင်း ထောက်ခံပွဲအစည်းအဝေးကြီးက ရခိုင်ပြည်နယ်ရရှိရေးကို ထောက်ခံကြောင်း၊ ရခိုင်ပြည်နယ် ပေးမည်ဟူသော ကတိကြောင့် ပြီးခဲ့သည့် ရွေးကောက်ပွဲတွင် သန့်ရှင်း ဖဆပလ အမတ်လောင်းများနှင့် ရတည အမတ်လောင်းများ အရွေးခံကြရသည်က ထင်ရှားနေပြီဖြစ်သောကြောင့် ရခိုင်ပြည်နယ်ပေးသင့်မပေးသင့် နောက်ထပ်လူထုမဲဆန္ဒတောင်းယူရန်မလိုကြောင်းနှင့် ရခိုင်အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေး တည်ဆောက်ရန် အဆိုများကို တင်သွင်းဆုံးဖြတ်ကြသည်။^၁

ပြည်နယ်တောင်းခြင်းအပေါ် စောစံဖိုးသင် ၏ အမြင်

ရခိုင်ပြည်နယ် အကောင်အထည်ဖော်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ပထမ အစိုးရနှင့် ရခိုင်အမျိုးသားတို့ညှိနှိုင်းနေစဉ်မှာပင် ပြည်နယ်တောင်းခြင်းသည်များယွင်းကြောင်း၊ တစ်ချိန်က ကရင်ပြည်နယ်တောင်းမရ၍ လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ပြီး အလင်းဝင်ရောက်ခဲ့သူ ပညာရေးဝန်ကြီးဟောင်း စောစံဖိုးသင် က ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဇူလိုင်လ ၄ ရက်နေ့တွင် သတင်းထောက်များနှင့်တွေ့ဆုံရှင်းလင်းခဲ့သည်။ စောစံဖိုးသင် က မိမိတို့တစ်ချိန်က ကရင်ပြည်နယ်တောင်းခံခြင်းသည် အလွန် မှားယွင်းကြောင်း၊ ပြည်နယ်ယူခြင်းသည် လူထုအကျိုးမရှိဘဲ လူအနည်းငယ်ခန့်သာ အကျိုးရှိကြောင်း၊ ပြည်နယ်တောင်းသည့် ကိစ္စသည် အလွန်အရေးကြီးသော ကိစ္စဖြစ်ကြောင်း စောစံဖိုးသင် က ရှင်းလင်းပြောကြားသည်။^၂

စောစံဖိုးသင် ကပင် ဆက်လက်ပြောကြားရာ၌ ယနေ့ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူတိုင်းငြိမ်းချမ်းရေးလိုလားနေချိန်၌ ဇူလိုင်လ ၃ ရက်နေ့က ရခိုင်ပြည် ခေါင်းဆောင်များက ရခိုင်ပြည်တောင်း၍မရလျှင် “ချမည်” ဟုပြောသံကြားရသဖြင့် စိတ်မကောင်းကြောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံရှိလူမျိုးအသီးသီးက ပြည်နယ်ခွဲခြမ်း တောင်းဆိုခြင်းသည် အလွန်ဆိုးရွားကြောင်း၊ ပြည်မ၏အုပ်ချုပ်မှုကိစ္စယူပြီး ရသမျှ ညီရင်းအစ်ကိုမမာ အတူစားသောက်နေထိုင်ခြင်းသာ ကောင်းပါကြောင်း၊ မိမိတို့သည် ကရင်ပြည်နယ်ရပြီးဖြစ်၍ အခြားသူများ ပြည်နယ်မရအောင် ပြောခြင်းမဟုတ်ကြောင်း၊ ပြည်နယ်ရခြင်းသည် အများအတွက်မကောင်း၍ ပြောရခြင်းဖြစ်ကြောင်း စောစံဖိုးသင်က ရှင်းလင်းတင်ပြခဲ့သည်။^၃

ရခိုင်ပြည်နယ်မပေးလျှင် “ချမည်”ဟု ရခိုင်ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးက ပြောကြားခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနုကလည်းဝေဖန်ပြောကြားခဲ့သည်။^၄ဦးနုက

၁ ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ၊ ၄ ဇူလိုင် ၁၉၆၀။

၂ သမာဓိသတင်းစာ၊ ၅ ဇူလိုင် ၁၉၆၀။

၃ ယင်း

ကျွန်တော်တို့က သဘောထားကြီးရမယ်၊ သီးခံရမယ်၊ ခြေသုတ်ပူဆိုး
မြေစွယ်ကျိုးလိုနေရမယ်လို့ချမှတ်ထားပြန်တော့ တာဝန်မဲ့ပြောသူ
တွေက ပြောလာပြန်တယ်။ ဦးကျော်မင်းလိုလူကတောင် ရခိုင်ပြည်
နယ်ပေးရင်ပေး၊ မပေးရင်ချမယ်လို့ဆိုတာ သတင်းစာမှာ ဘတ်
လိုက်ရပါတယ်။ ယခင် ၁၀ နှစ် ၁၀ မိုးတုန်းက ရခိုင်ပြည်နယ်
မပေးဘူးလို့အတိအလင်းပြောခဲ့တုန်းက တုတ်တုတ်မှမလှုပ်ရဲကြဘူး။
ပေးမယ်လို့ယခုပြောတဲ့အခါမှာတော့ “ချတန်ချမည်” လို့ ပြောရဲတဲ့
အာဂသတ္တိကို ချိုးကျူးပါတယ်”

ဟူ၍ဝေဖန်ခဲ့သည်။

ရခိုင်ပြည်နယ်ရယူရေး ကော်မတီဖွဲ့စည်းခြင်း

ရခိုင်ပြည်နယ်တောင်းဆိုရာတွင် ရခိုင်အမျိုးသားတို့ စည်းလုံးညီညွတ်မှုရရှိရန်
လိုအပ်သည်ဟုယူဆသဖြင့် ရခိုင်ခေါင်းဆောင်များသည် ရခိုင်ပြည်နယ် ရယူရေး
ကော်မတီတစ်ရပ်ကို ဖွဲ့စည်းကြသည်။ ထိုကော်မတီတွင် ရတည၊ ရခိုင်ပြည်
အမျိုးသားညီညွတ်ရေးတပ်ပေါင်းစု (ရမညတ)၊ သံဃာ့သမဂ္ဂ၊ ရခိုင်တိုင်းရင်းသား
လူငယ်အဖွဲ့၊ ဒီမိုကရေစီသစ်ပါတီတို့မှ ကိုယ်စားလှယ်များပါဝင်ကြသည်။ ရခိုင်ပြည်
နယ်ရရှိရေးပူးတွဲကော်မတီသည် “ပြည်သူ့အင်အားဖြင့် ပြည်နယ် အရယူကြစို့”
ဟူသောခေါင်းစဉ်ဖြင့် ကြေညာချက်တစ်စောင်ကိုလည်း ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ၎င်းကြေ
ညာချက်တွင် ကော်မတီ၏လက်ငင်းရည်ရွယ်ချက်မှာ ယနေ့ရခိုင်ပြည်သူပြည်သား
များအဖို့ အရေးကြီးနှင့် အပူတပြင်းလိုအပ်နေသော ရခိုင်ပြည်နယ်ရရှိရေးကို
တရားသောနည်းလမ်းဖြင့် အစွမ်းကုန်ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ရန်နှင့် အမျိုးသားညီညွတ်
ရေးကို တည်ထောင်ရန်ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။^၁

ရခိုင်ပြည်နယ် ရယူရေးကော်မတီ၏ လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ရခိုင်ပြည်၌
ဖြစ်ပေါ်နေသော ခရိုင်အချင်းချင်း သံသယ ဖြစ်မှုများနှင့် ရခိုင်ပြည်တွင်းရှိ
အခြား တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ၏ အခွင့်အရေးများကို ခိုင်မာ တိကျစွာ
သတ်မှတ် ဖြေရှင်းကာကွယ်ပေးခြင်းဖြင့် ပြေလည်စေရန်၊ ရခိုင်လူထု တစ်ရပ်လုံး
ရခိုင်ပြည်နယ်ရရှိရေးလှုပ်ရှားမှုတွင် တက်ကြွစွာပါဝင်လာအောင် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်
ရန်၊ အစိုးရအကြံပေးအဖွဲ့ ရခိုင်ပြည်သို့စုံစမ်းရန် လာရောက်ချိန်တွင် ရခိုင်ပြည်နယ်
လိုလားသည့်ဆန္ဒပြပွဲကြီးများကို တစ်ပြည်လုံးကျယ်ပြန့်အောင် ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့်

၁ သမာဓိသတင်းစာ၊ ၂၇ ဇူလိုင် ၁၉၆၀။

၂ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၃ ဩဂုတ် ၁၉၆၀။

မဲဆန္ဒကောက်ယူသောနည်းကို အသုံးမပြုရဘဲ ပြည်နယ်ရရှိရေးကို ဆောင်ရွက်ရန် စသည့် အချက်အလက်များပါဝင်သည်။

နိုင်ငံတော်အစိုးရ အကြံပေးအဖွဲ့ သံတွဲတွင် စုံစမ်းလေ့လာခြင်း

နိုင်ငံတော်အစိုးရ အကြံပေးအဖွဲ့သည် ရခိုင်ပြည်နယ်ပေးရေးကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ရန်ကုန်မြို့တွင် ရခိုင်အမျိုးသားများကို ခေါ်ယူတွေ့ဆုံပြီးနောက် ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဩဂုတ်လတွင် ရခိုင်တိုင်းသို့ သွားရောက်လေ့လာခဲ့သည်။ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဩဂုတ်လ ၃ ရက်နေ့တွင် အကြံပေးအဖွဲ့သည် သံတွဲမြို့သို့ရောက်ရှိလာသည်။ အကြံပေးအဖွဲ့သည် သံတွဲမြို့ရှိ အသင်းအဖွဲ့ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် မြို့မိမြို့ဖများအား ခေါ်ယူ၍ ပြည်နယ်ကိစ္စကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းသည်။ ဤသို့တွေ့ဆုံမေးမြန်းရာတွင် ပထစနှင့်ဖဆပလအဖွဲ့ဝင်များက ရခိုင်ပြည်နယ်အုပ်ချုပ်ရေးကို မလိုလားကြောင်း၊ အကယ်၍ မဲဆန္ဒရွေးပွဲနှင့် ပြုလုပ်ဆုံးဖြတ်မည်ဆိုပါက ခရိုင်အလိုက် သီးခြားခွဲပြီး ဆန္ဒမဲရွေးပွဲပြုလုပ်သင့်ကြောင်း တင်ပြကြသည်။

ရတည၊ ရမညတနှင့် ဒီမိုကရေစီသစ်ပါတီဝင်များကမူ လူထုဆန္ဒမယူဘဲ ရခိုင်တိုင်းတွင် ရတညအမတ်အများဆုံး အရွေးခံရသည်ကိုကြည့်ပြီး ပြည်နယ်ပေးသင့်ကြောင်း တင်ပြကြသည်။ မြို့မိမြို့ဖများကမူ ပြည်နယ်မလိုလားကြောင်း တင်ပြကြသည်။^၁

ရခိုင်ပြည်နယ် အလုပ်သမား ပါတီ၏သဘောထား

ရခိုင်ပြည်နယ်ထူထောင်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ဗမာပြည် အလုပ်သမားပါတီ လက်အောက်ရှိ ရခိုင်ပြည်နယ် အလုပ်သမားပါတီကလည်း ၎င်းတို့၏သဘောထားကို ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဩဂုတ်လ ၁၃ ရက်နေ့တွင် ရန်ကုန်မြို့၌ထုတ်ပြန်ကြေညာသည်။ ရခိုင်ပြည်နယ် အလုပ်သမားပါတီ၏ သဘောထားကြေညာချက်တွင် သမိုင်းအစဉ်အလာ ယဉ်ကျေးမှုလေ့ထုံးစံအရလည်းကောင်း၊ ပထဝီအနေအထားအရလည်းကောင်း၊ စီးပွားရေးနှင့်လူမှုရေးအရလည်းကောင်း သီးခြားတည်ရှိ၍ လူများစု၏ ဆန္ဒနှင့်အညီ ပြည်နယ်ထူထောင်ခြင်းသည် လူတန်းစားတစ်တန်းစားက တစ်တန်းစားအားလည်းကောင်း၊ လူမျိုးတစ်မျိုးက တစ်မျိုးအားလည်းကောင်း ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်းကင်းခဲ့လျှင် လွတ်လပ်စွာပြည်နယ်ထူထောင်ခွင့် ရှိရမည်ဟူသောသဘောထားကို ခိုင်မြဲစွာချမှတ်ထားကြောင်း၊ အာဏာလက်ရှိ ပထစအစိုးရ၏ အကြံပေးအဖွဲ့က

^၁ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၃ ဩဂုတ် ၁၉၆၀။

^၂ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၉ ဩဂုတ် ၁၉၆၀။

^၃ ယင်း

ရခိုင်ပြည်နယ် ပေးသင့်မပေးသင့် စုံစမ်းစစ်ဆေးနေခြင်းကို မူအားဖြင့် ကန့်ကွက်ကြောင်း၊ အမျိုးသားကွန်ဖရင့်တစ်ရပ်ကျင်းပ၍ ထိုကွန်ဖရင့်က လူတန်းစားအလိုက် အခွင့်အရေးများ၊ လူမျိုးစုအလိုက် အခွင့်အရေးများ၊ ဒေသအလိုက်အခွင့်အရေးများ၊ သတ်မှတ်အာမခံချက်များပြဋ္ဌာန်း၍ ထိုအခွင့်အရေးများကို အခြေခံသော ရခိုင်ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းရေး ဥပဒေမူကြမ်းကိုရေးဆွဲလျက် ပင်လုံစာချုပ်ကဲ့သို့ စုပေါင်းလက်မှတ်ရေးထိုးကြေညာရန်၊ ရခိုင်ပြည်သူလူထု၏ဆန္ဒနှင့်အညီ ရခိုင်ပြည်နယ်ကို သတ်မှတ် ပြဋ္ဌာန်းထားသောမူများ ဥပဒေများအရ ထူထောင်ကြေညာရန်တို့ ဖြစ်သည်။”

မွန်နှင့်ရခိုင်ပြည်နယ်ကိစ္စအပေါ် ပထမ အစိုးရ၏ သဘောထားချက်ချက်

ရခိုင်ပြည်နယ်ရယူရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ရခိုင်တိုင်းရင်းသားအချင်းချင်းသဘောထား ကွဲပြားနေကြခြင်း၊ အချို့သောရခိုင်ခေါင်းဆောင်များက ပြည်နယ်ပေးရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ပထမ အစိုးရ၏လုပ်ဆောင်ချက်များကို သံသယရှိလာခြင်းတို့ကြောင့် ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဩဂုတ်လ ၂၂ ရက်နေ့တွင်ကျင်းပသည့် ပြည်သူ့လွှတ်တော် အစည်းအဝေးတွင် ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနုက မွန်နှင့်ရခိုင်ပြည်နယ်ကိစ္စနှင့် စပ်လျဉ်းသော ပထမ အစိုးရ၏သဘောထားချက်ချက်ကို လွှတ်တော်တွင် ကြေညာသည်။ ပထမ အစိုးရ၏သဘောထားချက်ချက်မှာ

- (၁) သက်ဆိုင်ရာဒေသရှိ လူထုက ပြည်နယ်လိုချင်တယ်ဆိုရင် မွန်ပြည်နယ်နှင့်ရခိုင်ပြည်နယ်ကို ပေးပါမယ်။
- (၂) သက်ဆိုင်ရာဒေသရှိ လူထု၏ ဆန္ဒကို အကောင်းဆုံး ဘယ်နည်းနဲ့ယူရမယ်ဆိုတာ သက်ဆိုင်ရာ ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် တိုင်ပင်ပြီး အစိုးရအတိုင်ပင်ခံအဖွဲ့က အစိုးရကို အကြံပေးရမယ်၊ အတိုင်ပင်ခံအဖွဲ့ကပေးတဲ့ အကြံကိုရရင် သက်ဆိုင်ရာဒေသရှိ လူထုရဲ့ဆန္ဒကို အစိုးရကယူပေးမယ်။

ဒီနေရာမှာ တခုကိုထပ်ပြီး ရှင်းပါရစေ။ အစိုးရအတိုင်ပင်ခံအဖွဲ့က မွန်နှင့်ရခိုင်ပြည်နယ်ကို ပေးသင့်မသင့် ကိစ္စအတွက် အစိုးရကို အကြံပေးရန်မဟုတ်၊ သက်ဆိုင်ရာ ဒေသရှိ လူထုရဲ့ဆန္ဒကို အကောင်းဆုံး ဘယ်နည်းနဲ့ယူရမယ် ဆိုတာကိုသာ အကြံပေးရန်ဖြစ်တယ်။ ဒီအကြံကို စောနိုင်သမျှ စောစောပေးရန် အစိုးရကတိုက်တွန်းပေးမယ်။

၁ ခေတ်သစ္စာသတင်းစာ၊ ၁၄ ဩဂုတ် ၁၉၆၀။

- (၃) မွန်နဲ့ရခိုင် ပြည်နယ်ကိစ္စနဲ့ပတ်သက်ပြီး အတိုင်ပင်ခံအဖွဲ့နဲ့ သွားရောက်ဆွေးနွေးကြတဲ့ ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်မဟုတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ သက်ဆိုင်ရာဒေသရှိ လူထုရှဲဆန္ဒကို အကောင်းဆုံး ဘယ်နည်းနဲ့ယူနိုင်မယ်ဆိုတာကိုလဲ ပြောနိုင်တယ်။ မွန်နဲ့ရခိုင် ပြည်နယ်ပေးသင့်မသင့် ဆိုတာကိုလဲ လွတ်လွတ်လပ်လပ် ပြောနိုင်တယ်။
- (၄) သို့ရာတွင် ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်များဖြစ်ကြတဲ့ သက်ဆိုင်ရာဒေသရှိ အမျိုးသားများကမူကား၊ အတိုင်ပင်ခံအဖွဲ့နဲ့ ဆွေးနွေးတဲ့အခါ သက်ဆိုင်ရာဒေသရှိ လူထုရှဲဆန္ဒကို အကောင်းဆုံး ဘယ်နည်းနဲ့ ယူသင့်တယ်ဆိုတဲ့ အချက်ကိုသာ ဆွေးနွေးပြီး မွန်နဲ့ရခိုင် ပြည်နယ် ပေးသင့်မပေးသင့် ဆိုတဲ့ကိစ္စကို အတိုင်ပင်ခံအဖွဲ့နဲ့မဆွေးနွေးအောင် တားမြစ်ပေးမယ်။
- (၅) ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်များ ဖြစ်ကြတဲ့ သက်ဆိုင်ရာဒေသရှိ အမျိုးသားတွေဟာ မွန်နဲ့ရခိုင်ပြည်နယ် ယူသင့်မယူသင့် ဆိုတဲ့ ကိစ္စကို သက်ဆိုင်ရာဒေသရှိ လူထုနဲ့ လွတ်လွတ်လပ်လပ် ဆွေးနွေးနိုင်တယ်။ လွတ်လွတ်လပ်လပ် ဟောပြောနိုင်တယ်။
- (၆) အကယ်၍ သက်ဆိုင်ရာဒေသရှိ လူထုက ပြည်နယ်လိုချင်တယ်လို့ ဆုံးဖြတ်တဲ့အတွက် မွန်နဲ့ရခိုင် ပြည်နယ်ပေးရန်ကိစ္စ လွှတ်တော်ထဲမှာ ဆွေးနွေးရင် ပြည်ထောင်စု အဖွဲ့ဝင်များ ဖြစ်ကြတဲ့ သက်ဆိုင်ရာဒေသမှ အမတ်တွေဟာ မိမိတို့ကြိုက်သလို လွတ်လွတ်လပ်လပ် ဆွေးနွေးနိုင်တယ်။ မဲပေးရန်ကိစ္စပေါ်လာရင်လဲ မိမိတို့ရှဲမဲကို လွတ် လွတ် လပ် လပ် ပေးနိုင်တယ်။
- (၇) အကယ်၍ သက်ဆိုင်ရာဒေသရှိ လူထုက ပြည်နယ်လိုချင်တယ်လို့ ဆုံးဖြတ်တဲ့အတွက် မွန်နဲ့ရခိုင် ပြည်နယ်ပေးရန်ကိစ္စ လွှတ်တော်ထဲမှာ ပေါ်ပေါက်လာရင် ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ရှဲ သက်ဆိုင်ရာဒေသမှ အမတ်တွေဟာ မိမိတို့ကြိုက်သလို လွတ်လွတ်လပ်လပ် ဆွေးနွေးနိုင်တယ်။ မဲပေးရန်ကိစ္စ

ပေါ်လာရင်လဲ မိမိတို့ရဲ့မဲကို လွတ်လွတ်လပ်လပ် ပေးနိုင်
တယ်"

ဟူ၍ ဖြစ်သည်။

ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု၏ မိန့်ခွန်းနှင့် ပတ်သက်၍ လွှတ်တော်တွင်း ဆွေးနွေးမှုများ

ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု၏ မိန့်ခွန်းနှင့် ပတ်သက်၍ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဩဂုတ်လ
၂၉ ရက်နေ့၌ ကျင်းပသော ပြည်သူ့လွှတ်တော်အစည်းအဝေးတွင် အတိုက်အခံ
ခေါင်းဆောင် သခင်သာခင်က ဆွေးနွေးခဲ့သည်။ ထိုသို့ဆွေးနွေးရာတွင် သခင်သာခင်
သည် ပြည်နယ်ပေးရေးကိစ္စကို ထည့်သွင်းဆွေးနွေးသွားသည်။ သခင်သာခင်က
တစ်ဖက်တွင်သန်းပေါင်း ၃၆၀၊ ၂၇၀ ရှိသော အိန္ဒိယပြည်နှင့်တစ်ဖက်တွင်သန်းပေါင်း
၄၀၀ ခန့်ရှိသော တရုတ်ပြည်တို့ကြားတွင်ရှိသော မိမိတို့နိုင်ငံသား အချင်းချင်း
ညီညီညွတ်ညွတ်နှင့် တစ်သွေးတစ်သားတည်းရှိဖို့လိုကြောင်း၊ ပြည်နယ်လိုချင်သူများ
ရော၊ ပြည်နယ်ပေးမည့်ပုဂ္ဂိုလ်များပါ စဉ်းစဉ်းစားစားနှင့် ပြုလုပ်သင့်ကြောင်း၊ မိမိတို့
အမြင်မှာမူ ယခုအချိန်တွင် ပြည်နယ်ပေးခြင်းသည် မူမမှန်ဟု ထင်မြင်ယူဆကြောင်း၊
မိမိတို့အမြင် မပြောင်းလဲသေးဆိုသည်ကို လွှတ်တော်တွင် အစီရင်ခံပါကြောင်း
သခင်သာခင်က ဆွေးနွေးတင်ပြသည်။

ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု၏ မိန့်ခွန်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဦးဘမြိုင် (ရမ်းပြ) အမတ်က
ဆွေးနွေးရာတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်၊ မွန်ပြည်နယ်အရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ဝန်ကြီးချုပ်၏
မိန့်ကြားချက်မှာ စေတနာကောင်းနှင့်ပြောသည်ဟု ယူဆပါကြောင်း၊ ရခိုင်ပြည်နယ်
ပေးရေးအတွက် ရခိုင်ပြည်သူပြည်သားများ၏ဆန္ဒကိုယူရာတွင် မိမိအကြံပေးလိုသော
နည်းလမ်းလေးရပ်ရှိပါကြောင်း ဦးဘမြိုင်ကပြောကြားသည်။ ဦးဘမြိုင်အကြံပြုသော
နည်းလမ်းလေးရပ်မှာ

၁။ ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိလူများ၏ဆန္ဒကို မဲပေးစေသောနည်းဖြင့်ရယူခြင်း။

၂။ ပြည်နယ်လိုသည့်အမတ်၊မလိုသည့်အမတ်ဦးရေကိုရေတွက်၍ယူခြင်း။

- ၁ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် (ပါလီမန်) တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော် ညီလာခံမှတ်တမ်း၊
စာတွဲ ၂၊ အစည်းအဝေးအမှတ် ၂၊ ရန်ကုန်၊ အစိုးရပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၆၀၊ စာ ၁၉၂-
၁၉၃။ နောင်ကိုးကားလျှင် တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၂/၂ ဟု ညွှန်းမည်။
- ၂ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် (ပါလီမန်) တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော် ညီလာခံမှတ်တမ်း၊
စာတွဲ ၂၊ အစည်းအဝေးအမှတ် ၇၊ ရန်ကုန်၊ အစိုးရ ပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၆၀၊ စာ ၇၆၆။
နောင်ကိုးကားလျှင် တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၂/ ၇ ဟု ညွှန်းမည်။

၃။ လွန်ခဲ့သော ရွေးကောက်ပွဲတွင် ရရှိသည့် ပြည်နယ် လိုလားသည့် ဘက်မှရရှိသော မဲဆန္ဒအရေအတွက်နှင့် မလိုသည့်ဘက်မှ ရရှိသော မဲဆန္ဒအရေအတွက်ကို ရေတွက်ယူခြင်း။

၄။ ပြည်သူလူထု၏ ဆန္ဒပြုမှုအပေါ် မူတည်၍ အစိုးရက ချင့်ချိန်ဆုံးဖြတ်ခြင်း^၁

တို့ပင်ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံတော်အစိုးရအကြံပေးအဖွဲ့ ကျောက်ဖြူနှင့် စစ်တွေမြို့များသို့ သွားရောက်ခြင်း

နိုင်ငံတော်အစိုးရ အကြံပေးအဖွဲ့သည် ကျောက်ဖြူနှင့် စစ်တွေမြို့များသို့ လည်း သွားရောက်၍ ပြည်နယ်ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်ပြီး ဒေသခံပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် တွေ့ဆုံ မေးမြန်းခဲ့သည်။ အကြံပေးအဖွဲ့သည် ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် စက်တင်ဘာလ ၂၆ ရက်နေ့တွင် ကျောက်ဖြူမြို့သို့ရောက်ရှိလာသည်။ ကျောက်ဖြူလေဆိပ်သို့အကြံပေးအဖွဲ့ ရောက်ရှိလာချိန်တွင် ပြည်နယ်လိုလားသူရော မလိုလားသူများပါ ဆန္ဒပြကြသည်။ ပြည်နယ်မလိုလားသူဘက်မှ ဆန္ဒပြသူအင်အား ပိုမိုများပြားသည်။ အကြံပေးအဖွဲ့ သည် ကျောက်ဖြူမြို့တွင် စက်တင်ဘာလ ၂၇ ရက်နေ့မှ ၂၈ ရက်နေ့အထိ လူထု ကိုယ်စားလှယ်များ၊ ပါတီအဖွဲ့အစည်းများနှင့် မြို့မျက်နှာဖုံးလူကြီးများနှင့် တွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးသည်။^၂

နိုင်ငံတော်အစိုးရ အကြံပေးအဖွဲ့သည် ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် အောက်တိုဘာလ ၁ ရက်နေ့တွင် စစ်တွေမြို့သို့ ရောက်ရှိလာကြသည်။ အကြံပေးအဖွဲ့အားပါတီ အသီးသီးမှပုဂ္ဂိုလ်များ၊ မြို့မိမြို့ဖများ၊ကျောင်းသူကျောင်းသားများက ခရီးဦးကြိုဆို ကြပြီး

“မဲပုံးထောင်စနစ်အလိုမရှိ”

“ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနု ကတိတည်ပါစေ”

“ရခိုင်ပြည်နယ်အမြန်ပေး”

“သွေးခွဲဝါဒအလိုမရှိ”

စသည်ကြွေးကြော်သံများကိုလည်း ကြွေးကြော်ကြသည်။^၃ စစ်တွေမြို့တွင်အကြံပေး အဖွဲ့သည် ပါတီအသီးသီးမှ ကိုယ်စားလှယ်များ၊ မြို့မိမြို့ဖများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်း

၁ တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၂/၇၊ စာ ၇၈၉။

၂ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၁ အောက်တိုဘာ ၁၉၆၀။

၃ ခေတ်သစ္စာသတင်းစာ၊ ၂၁ အောက်တိုဘာ ၁၉၆၀။

ကြသည်။ ထိုသို့မေးမြန်းရာတွင် ပထမနှင့်ပထမအဖွဲ့တို့က ပြည်နယ်ပေးခြင်းကို မည်သို့မျှမပြောလိုကြောင်း၊ သို့ရာတွင် မဲပုံးထောင်၍ ပြည်နယ်ပေးခြင်းသည် ရခိုင် အမျိုးသားအချင်းချင်း ရန်တိုက်ပေးသည်နှင့်တူကြောင်း ပြောကြားသည်။ အခြား ပုဂ္ဂိုလ်များကမူ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်ကတိပြုထားသည့်အတိုင်း မဲပုံးမထောင်ဘဲ ရခိုင်ပြည်နယ်ပေးသင့်ကြောင်း ပြောကြားသည်။

အကြံပေးအဖွဲ့၏ အစီရင်ခံစာ

နိုင်ငံတော်အစိုးရအကြံပေးအဖွဲ့သည် ရန်ကုန်မြို့၌ နေထိုင်သောရခိုင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင်ကြီးများ၊ ကုန်သည်များ၊ နိုင်ငံရေးသမားများ၊ သက်ဆိုင်ရာ အသင်းအဖွဲ့ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် တွေ့ဆုံခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ အကြံပေးအဖွဲ့ဝင်လူကြီးများကိုယ်တိုင် ရခိုင်တိုင်းသို့သွားရောက်ပြီး ဒေသခံ ရခိုင်အမျိုးသားများနှင့် တွေ့ဆုံခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ရခိုင်ပြည်နယ်ပေးရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ရခိုင်အမျိုးသားတို့၏ သဘောထားကို စုံစမ်းမေးမြန်းပြီးနောက် ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၃ ရက်နေ့တွင် အကြံပေးအဖွဲ့အစီရင်ခံစာကို ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု ထံတင်ပြခဲ့သည်။

နိုင်ငံတော်အစိုးရ အကြံပေးအဖွဲ့အစီရင်ခံစာတွင် အကြံပေးအဖွဲ့သည် ရန်ကုန်မြို့၌ ရခိုင်အမျိုးသား ၃၂ ဦးကိုလည်းကောင်း၊ သံတွဲမြို့တွင်ရခိုင်အမျိုးသား ၅၇ ဦးကိုလည်းကောင်း၊ ကျောက်ဖြူမြို့၌ရခိုင်အမျိုးသား ၆၃ ဦးကိုလည်းကောင်း၊ စစ်တွေမြို့၌ ရခိုင်အမျိုးသား ၃၀ ကိုလည်းကောင်း၊ ဘူးသီးတောင်မြို့တွင် ခေါင်းဆောင် ၁၄ ဦးကိုလည်းကောင်း တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့ကြောင်း၊ ထိုသို့စုံစမ်းရာ၌ သံတွဲမြို့မှလူထုခေါင်းဆောင်များနှင့် ပြည်သူ ၈၀ ရာနှုန်းခန့်က ပြည်နယ်မလိုလားဟု ပြောဆိုကြောင်း၊ ပြည်နယ်မလိုလားရုံသာမက ရခိုင်တိုင်းကိုပြည်နယ်ပြုလုပ်လျှင် သံတွဲခရိုင်ကို ရခိုင်ပြည်မှ ခွဲထုတ်၍ ပုသိမ်ခရိုင်ထဲသို့ထည့်ပေးရန် တောင်းဆိုကြောင်း အစီရင်ခံထားသည်။

အကြံပေးအဖွဲ့အစီရင်ခံစာမှာပင် မေယုခရိုင်၌ နေထိုင်ကြသော ရိုဟင်ဂျာလူမျိုးတို့ကလည်း ပြည်နယ်မလိုလားဟု ၎င်းတို့၏ခေါင်းဆောင်များက အကြံပေးအဖွဲ့အား တင်ပြခဲ့ကြောင်း၊ ပြည်နယ်ပေးလျှင် ၎င်းတို့ကို ပြည်မနှင့်တွဲ၍ ချန်လှပ်ထားရန် တောင်းပန်ကြောင်း စစ်တွေခရိုင်ကမူ ၉၀ ရာနှုန်းသော ရခိုင်အမျိုးသား

၁ ခေတ်သစ္စာသတင်းစာ၊ ၂၀ အောက်တိုဘာ ၁၉၆၀။
 ၂ အမျိုးသားသတင်းစာ၊ ၄ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၀။
 ၃ အကြံပေးအဖွဲ့အစီရင်ခံစာ၊ ၁၉၆၀၊ စာ ၁-၁၅။

များက ပြည်နယ်လိုလားကြောင်း၊ ကျောက်ဖြူခရိုင်တွင် ပြည်နယ်လိုလားသူများနှင့် မလိုလားသူများ အညီအမျှရှိသည်ဟု ယူဆကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။”

နိုင်ငံတော်အစိုးရအကြံပေးအဖွဲ့က ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု ထံ ထောက်ခံတင်ပြသောအချက်များမှာ

၁။ ပြည်နယ်လိုချင်သည်။ မလိုချင်သည်ဟု ရခိုင်လူထုကြီး၏ ဆန္ဒကို စုံစမ်းရန်အကောင်းဆုံးနည်းမှာ မဲဆန္ဒနှင့် (plebiscite) ယူ၍ စုံစမ်းခြင်းသည် ဒီမိုကရေစီဝါဒနှင့် ကိုက်ညီမှုတွင်သာမက ပါလီမန် ဒီမိုကရေစီကို ကျင့်သုံးသော နိုင်ငံများ၏ နည်းဖြစ်သည့်အတွက် အကောင်းဆုံးနည်းဖြစ်ပေသည်။

၂။ မဲဆန္ဒယူရာ၌ ရခိုင်တိုင်း တတိုင်းလုံး၌ တနေ့တည်း တချိန်တည်း ယူရပေလိမ့်မည်။ ရခိုင်တိုင်း တတိုင်းလုံးဆိုသည်မှာ၊ သံတွဲခရိုင်၊ ကျောက်ဖြူခရိုင်၊ စစ်တွေခရိုင်၊ မေယုခရိုင်၊ စုပေါင်း ပါဝင်ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

၃။ ဤကဲ့သို့ မဲဆန္ဒယူပြီးသည့်နောက်၊ ပြည်နယ် လိုချင်ကြောင်း၊ ဆန္ဒ ပြုထုတ်ဖော်သော မဲများကို၊ စုပေါင်းသီးသန့်ထားရန်၎င်း၊ ပြည်နယ် မလိုချင် ကြောင်း ဆန္ဒပြုထုတ်ဖော်သော မဲများကို တခြားစီ သတ်သတ်စုပေါင်း သီးသန့်ထား၍၎င်း၊ သီးခြားစီ ရေတွက်ပြီးသကာလ၊ မဲဆန္ဒများရာအတိုင်း၊ ပြည်နယ်လိုသည် မလိုသည်ဆိုသည့်ပြဿနာကို ဆုံးဖြတ်ပေးရလိမ့်မည်။

၄။ မဲဆန္ဒယူရန်၊ မဲစာရင်းမှာမူကား၊ ယခုလက်ရှိ အသုံးပြုနေသော၊ ပါလီမန်မဲစာရင်းများကို၊ ပြင်ဆင်ဖြည့်စွက်၍၊ အသုံးပြုရန်သင့်လျော်ပေသည်။

၅။ မဲယူခင်၊ မဲယူရန်ဆိုင်ရာ အက်ဥပဒေ Plebiscite Act တခုကို၊ ပါလီမန်က ပြုလုပ်ပေးရလိမ့်မည်။

ဟူ၍ဖြစ်သည်။ အကြံပေးအဖွဲ့က ထောက်ခံတင်ပြသော အချက်များအရ ၎င်းအဖွဲ့အနေဖြင့် ရခိုင်ပြည်နယ် ရယူရေးနှင့်ပတ်သက်ပြီး ရခိုင်လူထုဆန္ဒကိုရယူရာတွင် မဲဆန္ဒ (plebiscite) ဖြင့်ရယူခြင်းသည်သာ အကောင်းဆုံးဖြစ်ကြောင်း ထောက်ခံတင်ပြထားသည်ကိုတွေ့ရှိရသည်။

ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနု စစ်တွေမြို့သို့ရောက်ခြင်း

နိုင်ငံတော်အစိုးရ အကြံပေးအဖွဲ့၏အစီရင်ခံစာကို လက်ခံရရှိပြီးသည့် နောက်ပိုင်းတွင် ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု သည် ရခိုင်တိုင်းသို့ခရီးလှည့်လည်ခဲ့သည်။ ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၂၆ ရက်နေ့တွင် ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု သည် စစ်တွေမြို့သို့ရောက်ရှိ လာရာ လူထုလေးသောင်းကျော်ကကြိုဆို၍ ပြည်နယ်လိုလားကြောင်း ဆန္ဒပြကြ သည်။ ထိုနေ့မှာပင် ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုနှင့်အဖွဲ့ဝင်တို့ကိုစစ်တွေမြို့ မြူနီစပါယ်အဖွဲ့က လက်ဖက်ရည်ပွဲဖြင့် တည်ခင်းညှော်ခဲ့သည်။ ၎င်းညှော်ခွဲတွင် ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုက မိန့်ခွန်းပြောကြားရာ၌ ရခိုင်ပြည်နယ်ပေးရေးကိစ္စကို ထည့်သွင်း ပြောကြား သွားသည်။

ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု က ဖဆပလ ၁၀ နှစ် ၁၀ မိုးကာလတစ်လျှောက် ရခိုင်ပြည်နယ်တောင်းခြင်းကို မိမိလက်မခံခဲ့ကြောင်း၊ ဖဆပလ ကွဲပြီးနောက်ပိုင်းတွင် မိမိသည် ပြည်နယ်ပေးမည်ဟု စာရွက်စာတမ်းဖြင့် ကတိခံခဲ့သည့်အပြင် ပါလီမန်၌ လည်း အတိအလင်း ကတိခံခဲ့ပြီးဖြစ်ကြောင်း၊ ထို့အပြင် အကြံပေးအဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်း၍ မည်သို့မည်ပုံ ပြည်နယ်ပေးလျှင် ကောင်းမည့်အကြောင်း အကြံပေးစေ ခဲ့ကြောင်း၊ ရခိုင်ပြည်နယ်ပေးသင့်မပေးသင့်ပြဿနာများမှာ ကျော်လွန်နေပြီးဖြစ်၍ ပြောရန်မလိုတော့ကြောင်း၊ ပြည်နယ်ပေးရန် မုချသေချာသည့်အဆင့်သို့ရောက်နေပြီ ဖြစ်၍ မည်သို့မည်ပုံပေးမည်ကိုစဉ်းစားရန်သာဖြစ်ကြောင်း၊ ထိုသို့စဉ်းစားရာ၌ မဲပုံး ထောင်စနစ်နှင့် အခြားစနစ်များကို ရှာရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ပြည်နယ်ပေးရေးတွင် မြန်မာပြည်မမှ ပထမ အမတ်များလုံးဝထောက်ခံရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ရခိုင်အမတ် များအတွက်မူ မိမိတို့ပြောပိုင်ခွင့်ရှိသည်ကို ဒီမိုကရေစီစနစ်အရပြောလိုက်ပြောနိုင် ကြောင်း ဦးနု ကမိန့်ကြားသည်။

ဦးနုကပင် ဆက်လက်၍ မိမိပေးထားသောကတိကို မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ မဖျက်ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် ဆန္ဒပြခြင်း၊ လှုံ့ဆော်ခြင်းတို့ကို ခေါင်းဆောင်များက ထိန်းသိမ်းပေးရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ပြည်နယ်ပေးရေးကိစ္စကို မိမိအချိန်ဆွဲထားလိမ့်မည် မဟုတ်ကြောင်း၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၃ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပရန်ရှိသည့် မျက်နှာစုံညီ အစည်းအဝေးတွင် ရခိုင်ပြည်မှအဖွဲ့အစည်းများက တရားသဖြင့် နည်းလမ်းများ ရှာလျက် ညီညွတ်စွာတင်ပြလျှင် ပြီးမြောက်လိမ့်မည်ဖြစ်ကြောင်း ဦးနုက ပြောကြား သည်။

၁ အမျိုးသားသတင်းစာ၊ ၃၀ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၁။

၂ ယင်း

အကြံပေးအဖွဲ့၏ အကြံပေးချက်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ရခိုင်နိုင်ငံရေးအသင်းအဖွဲ့
ဝေါင်းစုံ ကိုယ်စားလှယ်များဆွေးနွေးခဲ့

ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့်ဗွန်ပြည်နယ်ပေးရေးအတွက် လူထုဆန္ဒကိုမည်သည့်နည်းဖြင့်
တောင်းယူသင့်ကြောင်း နိုင်ငံတော်အစိုးရအကြံပေးအဖွဲ့၏ အကြံပေးချက်များနှင့်
စပ်လျဉ်း၍ သက်ဆိုင်ရာဒေသရှိ နိုင်ငံရေးအသင်းအဖွဲ့ပေါင်းစုံ ကိုယ်စားလှယ်များ
ဆွေးနွေးပွဲတစ်ရပ်ကို ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၃ ရက်နေ့က ရန်ကုန်မြို့
နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်၏ ညွှန်ကြားမှုဌာနတွင်ကျင်းပသည်။ ထိုဆွေးနွေးပွဲသို့ နိုင်ငံတော်
ဝန်ကြီးချုပ်၊ တရားရေးဝန်ကြီး ဒေါက်တာ ဦးမောင်၊ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီး
သခင်တင်၊ သာသနာရေးဝန်ကြီးဦးဘစော၊ ဒေါက်တာဦးဘဦးအမျိုးပြုသော အစိုးရ
အကြံပေးအဖွဲ့ဝင်လူကြီးများ၊ရခိုင်တိုင်းမှ ရတညအဖွဲ့၊ ပထစအဖွဲ့၊ ဖဆပလအဖွဲ့၊
ရခိုင်မူဆလင်လူငယ်များအဖွဲ့၊ ဗွန်ပြည်နယ်မှအဖွဲ့အစည်းများမှ ကိုယ်စားလှယ်များ
တက်ရောက်ကြသည်။

ဆွေးနွေးပွဲတွင် ဒေါက်တာ ဦးဘဦး က ဗွန်လူထု၊ ရခိုင်လူထု၏ဆန္ဒမည်သို့
ရှိသည်ကိုသိရှိနိုင်ရန် ဆန္ဒယူပွဲ (plebiscite) ပြုလုပ်သည့်နည်းသည် ပါလီမန်
ဒီမိုကရေစီနည်းအကျဆုံး၊ အကောင်းဆုံးနည်းလမ်းဖြစ်ကြောင်း၊ လူထုဆန္ဒခံယူပွဲ
ပြုလုပ်သည့်စနစ်ကို ကမ္ဘာ၌လည်းအသုံးပြုလျက်ရှိကြောင်း၊ လူထုဆန္ဒခံယူပွဲပြုလုပ်
ရာ၌ အခြေအနေနှင့်ကိုက်ညီသည် မကိုက်ညီသည်ဆိုသောအချက်မှာ အစိုးရနှင့်သာ
သက်ဆိုင်ကြောင်း ဒေါက်တာဦးဘဦးက ရှင်းလင်းပြောကြားသည်။

ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်၏သဘောထားနှင့်ပတ်သက်၍ ဝန်ကြီးဟောင်း
ဦးထွန်းတင် က တင်ပြရာတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်ပေးခြင်းကို မကြိုက်ကြောင်း၊ သို့ရာတွင်
ပြည်နယ်ပေးမည်ဆိုလျှင် မဲပုံးထောင်ရန်မလိုဘဲ ပေးသင့်ကြောင်း တင်ပြသည်။

ပထစကိုယ်စားလှယ်ကမူ အကြံပေးအဖွဲ့ကတင်ပြသည့် အကြံပေးချက်ကို
လက်ခံကြောင်း၊ မဲပုံးထောင်ခြင်းဖြင့် ပေါ်ပေါက်လာမည့်အန္တရာယ်များကို အစိုးရက
အကာအကွယ်ပေးကာ ဆန္ဒပေးပွဲလုပ်သင့်ကြောင်း တင်ပြသည်။

ပမညတ အဖွဲ့က ပြီးခဲ့သည့်ရွှေ့ကောက်ပွဲ၌ ပြည်နယ်ရရှိအောင် ပြုလုပ်ပေး
မည်ဟု ကတိပြုထားသောသူများကိုသာ ရွေးချယ်ကြခြင်းကြောင့် နယ်လူထုဆန္ဒကို
ထုတ်ဖော်ပြသရာရောက်ကြောင်း၊ မဲပုံးထောင်ရန်မလိုကြောင်း အကြံပေးသည်။

၁ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၄ ဖေဖော်ဝါရီ ၁၉၆၁။

၂ အထောက်အတော်သတင်းစာ၊ ၄ ဖေဖော်ဝါရီ ၁၉၆၁။

၃ ကြေးမုံသတင်းစာ၊ ၄ ဖေဖော်ဝါရီ ၁၉၆၁။

၄ ယင်း

ရခိုင်မူဆလင်လူငယ်များအဖွဲ့မှ ကိုယ်စားလှယ်များကမူ ရခိုင်ပြည်နယ်ပေးခဲ့သော ဘူးသီးတောင်၊ မောင်းတောမြို့နယ်နှင့် မေယုနယ်ခြားဒေသများကို သီးခြားတိုင်းရင်းသား မူဆလင်ပြည်နယ်တစ်ခု ထူထောင်ပေးရန်တင်ပြသည်။^၁

ဝန်းကြီးချုပ်ဦးနုက ရှင်းလင်းတင်ပြရာတွင် ပြည်နယ်ရယူရေး၌ အချင်းချင်းသဘောကွဲမှုများရှိမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ တဖြည်းဖြည်းညှိနှိုင်း ဆွေးနွေးကြလျှင် အောင်မြင်မည်ဖြစ်ကြောင်း၊ နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းအသီးသီးမှ ခေါင်းဆောင်များ၊ ရခိုင်၊ မွန်အဖွဲ့များနှင့် မိမိမကြာခဏတွေ့မည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ယခုဆွေးနွေးပွဲမှ ပုဂ္ဂိုလ်အသီးသီး၏ ဆွေးနွေးချက်များကို ဝန်ကြီးအဖွဲ့သို့တင်ပြပြီးနောက် မိမိ၏ ဝန်ကြီးချုပ်သက်တမ်းအတွင်း ရခိုင်နှင့်မွန်ပြည်နယ်ပေးမည်ဖြစ်ကြောင်း ဦးနုက ပြောကြားသည်။ ဦးနုကပင် မိမိပေးထားသောကတိကိုလုပ်မပေးလျှင် ကမ္ဘာပေါ်တွင် မိမိထက်ညစ်ပတ်သူမရှိဟု မှတ်တမ်းတင်စေလိုသည်ဟူ၍ ပြောကြားသည်။^၂

အကြံပေးအဖွဲ့၏ ထောက်ခံတင်ပြချက်အပေါ် ရခိုင်ပြည်နယ်ရယူရေးကော်မတီ၏ သဘောထား

ရခိုင်ပြည်နယ်လိုလားသည်၊ မလိုလားသည်ကို လူထုဆန္ဒယူပွဲပြုလုပ်သင့်သည်ဟူသော နိုင်ငံတော်အစိုးရ အကြံပေးအဖွဲ့၏ ထောက်ခံတင်ပြချက်နှင့်ပတ်သက်၍ ရခိုင်အဖွဲ့အစည်းအချို့က ကန့်ကွက်ကြသည်။ ဤကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ရခိုင်ပြည်နယ်ရယူရေးကော်မတီ (ရန်ကုန်မြို့)မှ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်ထံသို့ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂ ရက်နေ့ နေ့စွဲဖြင့် အကြံပေးစာတစ်စောင်ပေးပို့ခဲ့သည်။ ၎င်းစာတွင် ပြည်နယ်ပေးရာ၌ မဲပုံးထောင်စနစ်သည် အလွန်ဆိုးရွားသောစနစ်ဖြစ်ကြောင်း၊ အခြားပြည်နယ်များ ထူထောင်စဉ်က မဲပုံးထောင်စနစ်မသုံးခဲ့၍ ရခိုင်ပြည်နယ်ထူထောင်ရာတွင်လည်း အသုံးမပြုသင့်ကြောင်း၊ မဲပုံးထောင်စနစ်သည် ရခိုင်ဗမာချစ်ကြည်ရေးကို များစွာထိခိုက်စေမည့်အပြင် သွေးထွက်သံယိုမှုနှင့် စိတ်ဝမ်းကွဲပြားမှုတို့ကို ဖန်တီးသည့် စနစ်ဆိုးကြီးဖြစ်၍ လုံးဝအကျိုးမရှိသောစနစ်ဖြစ်ကြောင်း ရခိုင်ပြည်နယ်ရယူရေးကော်မတီ (ရန်ကုန်)က ဝေဖန်ခဲ့သည်။^၃

ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနု၏ ပြည်နယ်ပေးရေးအဆိုပြုချက်သစ်

ပြည်သူ့ဆန္ဒခံယူပွဲကိုအခြေခံပြီး ပြည်နယ်ပေးရေး အစီအစဉ်နှင့်ပတ်သက်၍ ကန့်ကွက်မှုများ၊ ဝေဖန်မှုများပေါ်ထွက်နေစဉ်မှာပင် ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုသည် ၁၉၆၁ ခုနှစ် မတ်လ ၁၃ ရက်နေ့တွင်ကျင်းပသော ပြည်သူ့လွှတ်တော် အစည်း

၁ ကြေးမုံသတင်းစာ၊ ၄ ဖေဖော်ဝါရီ ၁၉၆၁။
၂ အထောက်တော်သတင်းစာ၊ ၄ ဖေဖော်ဝါရီ ၁၉၆၁။
၃ အမျိုးသားသတင်းစာ၊ ၄ ဖေဖော်ဝါရီ ၁၉၆၁။

အဝေး၌ မွန်နှင့်ရခိုင်ပြည်နယ်ပေးရေးအတွက် မိန့်ခွန်းပြောကြားခဲ့သည်။
 ဝန်ကြီးချုပ်က မွန်နှင့်ရခိုင်ပြည်နယ်ပေးမည်ဟု မိမိကတိပေးစဉ်က ရခိုင်လူထုနှင့်
 မွန်လူထု၏ဆန္ဒကို မဲပုံးထောင်စနစ်နှင့် စုံစမ်းပြီးမှပေးမည်ဆိုသည့်ဆန္ဒ မိမိတွင်ရှိ
 ကြောင်း၊ မဲပုံးထောင်ရခါနီးအချိန်တွင် တစ်ဖက်က မဲပုံးထောင်စနစ်ကို အသုံးမပြု
 ပါရန် မိမိအားမေတ္တာရပ်ခံနေပြီး အခြားတစ်ဖက်ကလည်း မဲပုံးထောင်စနစ်နှင့်
 ဆုံးဖြတ်မှသာလျှင် တရားမျှတမည်ဟုမိမိအားမေတ္တာရပ်ခံနေကြောင်း၊ သဘောထား
 ကွဲပြားနေသည့် အုပ်စုနှစ်ဖက်အကြားတွင် အစိုးရအနေနှင့်တစ်ခုခုဆုံးဖြတ်ရန်
 အလွန်ခက်ခဲပါကြောင်း ဦးနုပြောကြားသည်။^၁ တစ်ဆက်တည်းမှာပင် ဦးနုက ပြည်
 နယ်ပေးရေးနှင့်ပတ်သက်၍ အဆိုပြုချက်သစ်တစ်ရပ်ကို လွှတ်တော်တွင်တင်ပြသည်။

ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနုတင်ပြသော အဆိုပြုချက်သစ်တစ်ရပ်မှာ

- (၁) မွန်ရေးရာ ဝန်ကြီးတဦးနဲ့ ရခိုင်ရေးရာ ဝန်ကြီး တဦးကို ကျွန်တော်တို့ခန့်ပေးပါမယ်။
- (၂) မွန်ပြည်နယ်ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီဘွဲ့နဲ့ ရခိုင်ပြည်နယ် ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီဘွဲ့ကို ကျွန်တော်တို့ဖွဲ့စည်းပေးပါမယ်။
- (၃) မွန်ပြည်နယ်ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီနဲ့ ရခိုင်ပြည်နယ် ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီအဖွဲ့တွေထဲမှာ သက်ဆိုင်ရာဒေသရှိ အမတ်အသီးသီး၊ နိုင်ငံရေးအဖွဲ့ အသီးသီးနဲ့ လူမျိုးလူတန်းစား အသီးသီးတို့ရဲ့ ကိုယ်စားလှယ်တွေကို ပြည့်ပြည့်စုံစုံသည့်ပေးပါမယ်။
- (၄) မွန်ရေးရာဝန်ကြီးသည် မွန်ပြည်နယ်ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီနှင့်တိုင်ပင်ဆွေးနွေးပြီး
  - (က) မွန်ပြည်နယ်၏အကျယ်အဝန်းနှင့်
  - (ခ) မွန်ပြည်နယ်အမြန်ဆုံးဖြစ်မြောက်ရန် နည်းကောင်းလမ်းကောင်းများကိုရှာဖွေရမည်။ အများသဘောတူလက်ခံနိုင်သည့် နည်းကောင်း လမ်းကောင်းများကို ရသည်နှင့်တပြိုင်နက် အစောဆုံး လွှတ်တော်တွင် မွန်ပြည်နယ်ကို ပြဋ္ဌာန်းပေးမည်။

၁. ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် (ပါလီမန်) တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော် ညီလာခံမှတ်တမ်း၊ စာတွဲ ၄၊ အစည်းအဝေးအမှတ် ၁၀၊ ရန်ကုန်၊ အစိုးရပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၆၁၊ စာ ၈၁၉။ နောင်ကိုးကားလျှင် တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၄/၁၀ ဟုညွှန်းမည်။

- (၅) ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီးနှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီတို့ဟာ အချင်းချင်းတိုင်ပင်ဆွေးနွေးကြပြီးလျှင် ရခိုင်ပြည်နယ် အလျင်အမြန်ဆုံးဖြစ်ပေါ်ရေးအတွက် နည်းကောင်းလမ်းကောင်းများကို ရှာဖွေကြရမည်။ အများသဘောတူလက်ခံနိုင်သည့်နည်းကောင်း လမ်းကောင်းများကိုရသည်နှင့် တပြိုင်နက် အစောဆုံး လွှတ်တော်တွင် ရခိုင်ပြည်နယ်ကို ပြဋ္ဌာန်းပေးမည်။

ဟူ၍ဖြစ်သည်။

ဦးနု၏အဆိုပြုချက်သစ်အရ ပြည်နယ်ပေးရေးကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍ မဲပုံးထောင်စနစ်ကို မကျင့်သုံးတော့ဘဲ ရခိုင်ပြည်နယ်ကို အဆင့်သုံးဆင့်ဖြင့် အကောင်အထည်ဖော်သွားရန် စီစဉ်ထားသည်ဟုဆိုနိုင်သည်။ ပထမအဆင့်တွင် ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီးခန့်ရန်၊ ဒုတိယအဆင့်တွင် ရခိုင်ပြည်နယ်ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီဖွဲ့ရန်နှင့် တတိယအဆင့်တွင် ရခိုင်ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းရန်တို့ဖြစ်သည်။

ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနု၏ ပြည်နယ်ပေးရေးဆိုင်ရာ အဆိုပြုချက် သစ် နှင့် စပ်လျဉ်း ၍
ဖဆပလ၏သဘောထား

ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနု၏ ပြည်နယ်ပေးရေးကိစ္စ အဆိုပြုချက်သစ်နှင့် ပတ်သက်၍ အတိုက်အခံခေါင်းဆောင် သခင်သာခင်က ဖဆပလ၏ သဘောထားကို ၁၉၆၁ ခုနှစ် မတ်လ ၁၆ ရက်နေ့တွင်ကျင်းပသော ပြည်သူ့လွှတ်တော် အစည်းအဝေးတွင် ပြောကြားသည်။ သခင်သာခင်က ပြည်နယ်ပေးရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ဖဆပလ၏ သဘောထားမှာ ယခင်အတိုင်းပင်ဖြစ်ကြောင်း၊ ပြည်နယ်ပေးခြင်းကို မိမိတို့ မကြိုက်ကြောင်း၊ ပြည်နယ်ပေးရာတွင် မဲခွဲသည့်မှု၊ မဲပုံးထောင်သည့်မှုကိုလည်း မကြိုက်ကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။^၂

* တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၄/၁၀၊ စာ ၈၁၉-၈၂၀။

၂ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် (ပါလီမန်) တတိယ ပြည်သူ့လွှတ်တော် ညီလာခံမှတ်တမ်း၊ စာတွဲ ၄၊ အစည်းအဝေးအမှတ် ၁၃၊ ရန်ကုန်၊ အစိုးရပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၆၁၊ စာ ၁၁၁၄။ နောင်ကိုးကားလျှင် တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၄/၁၃ ဟု ညွှန်းမည်။

ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု၏အဆိုပြုချက်သစ်နှင့် ပတ်သက်၍ သခင်သာခင်က ပြောကြား
ရာတွင်

မွန်ရေးရာအဖွဲ့ဝန်ကြီးနှင့် ရခိုင်ရေးရာ ဝန်ကြီးခန့်မည်ဆိုတာ
ကိုလည်း သဘောတူပါတယ်၊ ကြိုက်ပါတယ်။ မွန်ရေးရာဝန်ကြီး
ကိုလည်းခန့်ပါ။ မွန်ရေးရာကောင်စီကိုလည်း ခန့်ပါ။ ရခိုင်ရေးရာ
ဝန်ကြီးကိုလည်း ခန့်ပါ။ ရခိုင်ရေးရာကောင်စီကိုလည်း ခန့်ပါ။
အဲသည်လို ရေးရာဝန်ကြီးတွေနှင့်ရေးရာကောင်စီတွေဟာ ပြည်နယ်
ရရှိရေးကိစ္စကို ခဏကလေးသည်းခံပြီး ဘေးဖယ်ထားပြီး ရေးရာ
ဝန်ကြီးနှင့် ရေးရာကောင်စီနှင့် စမ်းသပ်ကြည့်ပါဦးလို့ ကျွန်တော်
မေတ္တာရပ်ခံလိုပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ကျွန်တော်တို့ထောက်ခံတဲ့မွန်ရေး
ရာဝန်ကြီး၊ ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီးခန့်ဘို့အပိုဒ်မှာပါတဲ့ မွန်ပြည်နယ်
ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီနှင့် ရခိုင်ပြည်နယ် ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီနှင့်
မထူးပါဘူး။ အဲသည်ဝန်ကြီးချုပ်ရဲ့ တင်ပြချက်ဟာ ကျွန်တော်
တို့ရဲ့ အယူအဆနှင့် မကြိုက်ပါဘူး။ လက်ခံသဘောမတူနိုင်ပါဘူး။
ကျွန်တော်တို့လိုချင်တာက ရေးရာဝန်ကြီးနှင့် ရေးရာကောင်စီဟာ
သည်နေရာမှာ ပြည်နယ်ကိစ္စကိုအချိန်ယူပြီး စမ်းသပ်ကြည့်ပြီးတော့မှ
ပြည်နယ်ကိစ္စကိုတဆင့်တက်ပြီး ဆွေးနွေးသင့်တယ်လို့ ကျွန်တော်တို့
သည်လိုဘဲမြင်ပါတယ်။ သည်တော့ ဝန်ကြီးချုပ်ရဲ့ မိန့်ခွန်းထဲမှာ
ပြည်နယ် ပြင်ဆင် ရေး ကော် မ တီ ကို ဖွဲ့ စည်း ဘို့ ဆို တာ ကို တော့
ကျွန်တော်တို့အနေနှင့် မထောက်ခံနိုင်ပါဘူး။ သဘောလည်းမတူနိုင်
ပါဘူး။

ဟူ၍သခင်သာခင် က ဖဆပလ၏သဘောထားကို အတိအလင်းပြောကြားသွားသည်။
ဖဆပလအဖွဲ့၏သဘောထားမှာ ပြည်နယ်ချက်ချင်းမပေးလိုဘဲ ရေးရာဝန်ကြီးနှင့်
ရေးရာကောင်စီက ပြည်နယ်အုပ်ချုပ်ရေးကို စမ်းသပ်တာဝန်ယူပြီးမှ ပြည်နယ်
အဆင့်အုပ်ချုပ်ရေးသို့ ပြောင်းလဲရေးပင်ဖြစ်သည်။

ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနု၏ ပြည်နယ်ပေးရေးအဆိုပြုချက်ကို ရတညအမတ်ဦးလှထွန်းဖြူ၏
ဆွေးနွေးမှု

ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု၏ပြည်နယ်ပေးရေးဆိုင်ရာ အဆိုပြုချက်သစ်နှင့်ပတ်သက်၍
လွှတ်တော်တွင် ရတည အမတ် ဦး လှ ထွန်း ဖြူ က လည်း ပါ ဝင် ဆွေး နွေး ခဲ့ သည်။
ဦးလှထွန်းဖြူက ဆွေးနွေးတင်ပြရာတွင် ရွေးကောက်ပွဲအကြိုကာလ၌ သန့်ရှင်း

ဖဆပလ(ပထမ)က ရခိုင်ပြည်နယ်ရရှိရေးအကြောင်းပြု၍မဲဆွယ်ခဲ့ပုံကို ရခိုင်ပြည်နယ် သန့်ရှင်းဖဆပလခေါင်းဆောင် ဦးဘစောလက်ရေးဖြင့် အဝတောင် ဆရာတော်ထံ ပေးစာကို အကိုးအကားပြု၍ တင်ပြသည်။^၁ ဦးဘစောက ကျောက်ဖြူခရိုင် စလင်းမြို့အနီးတွင်ရှိသော အဝတောင် ဆရာတော်ထံပေးစာ၌

အဝတောင် ဘုန်းတော်ကြီး၊ အဝတောင်ရွာအသျှင်သူမြတ်ဘုရား၊
ဘုရားတပည့်တော်ရှိခိုးလျှောက်ထားပါသည်။ အရှင်သူမြတ်ဘုရား၊
အရှင်ဘုရား သနားတော်မူလိုက်သော ပြာသိုလဆန်း ၁၄ ရက်
နေ့စွဲပါစာကိုရရှိ၍ များစွာဝမ်းမြောက်ကျေးဇူးတင်ပါသည် ဘုရား၊
မနေ့က သိုင်းချိန် ဆရာတော်အား ပူဇော်ခဲ့ရပါသည်ဘုရား၊ အရှင်
ဘုရားအားလည်း များစွာအပူဇော်ခံစေလိုပါသည်ဘုရား၊ ယခု
ကဲ့သို့ ကိစ္စအဝဝဆောင်ရွက်ရန် ကျောက်ဖြူမြို့သို့ မော်တော်
ဘုတ်ဖြင့် ပြန်၍ သွားရပါသည်ဘုရား၊ တပည့်တော်သည် ရခိုင်
ပြည်နယ် ရရှိရေးကို မုချယူပေးရန်ဆုံးဖြတ်ပြီး ဖြစ်ပါသည်ဘုရား၊
မရလျှင် ရခိုင်သောနည်းနှင့်ယူပေးရန် သိုင်းချိန် ဆရာတော်ဘုရား
အား တပည့်တော် ကတိပြုပြီး ဖြစ်ပါသည် ဘုရား။ ထိုအတိုင်း
အရှင်ဘုရားအားလည်း တပည့်တော်ကတိပြုပါသည်။ ရတည သုံးပုံ
နှစ်ပုံ ရနိုင်မှ ရခိုင်ပြည်နယ် ရရှိမည်ဆိုသည်မှာ မဟုတ်ပါဘုရား၊
ပါလီမန်လွှတ်တော်နှစ်ရပ် အစည်းအဝေး တက်ရောက်သော
အမတ်များ အစည်းအဝေး၌ ရခိုင်ပြည်နယ် ဥပဒေကို အတည်ပြုပါ
မည်ဘုရား။ ထိုအမတ်များ၏ သုံးပုံနှစ်ပုံ သဘောတူမှု အတည်ပြု
နိုင်ပါသည်ဘုရား။ ရတညအမတ်ပါသည်ဖြစ်စေ၊ မပါသည်ဖြစ်စေ
ရခိုင်ပြည်နယ်ကို ရရှိနိုင်ပါသည်ဘုရား။ သို့ဖြစ်ပါ၍ ဘုရားတပည့်
တော်အား တတ်နိုင်သမျှ ကူညီပါရန် ဘုရား တပည့်တော်
ရှိခိုးလျှောက်ထားပါသည်ဘုရား။ ဘုရားတပည့်တော်သည် ဦးနု၏
အတွင်းလူအဖြစ်၎င်း၊ (ရယ်သံများ)။ ဖဆပလသန့်ရှင်းအမှုဆောင်
အဖြစ်၎င်း ဤရွေးကောက်ပွဲကြီး ပြီးသည်နှင့်တပြိုင်နက် အစိုးရ
ဖွဲ့သည်အချိန်မှာပင် ရခိုင်ပြည်နယ်ဥပဒေကို အစိုးရက တင်သွင်း
ရန်၊ ဖြစ်နိုင်က တပည့်တော်ကိုယ်တိုင် တင်သွင်းမည်ဖြစ်ပါကြောင်း၊^၂

ဟူ၍ ရေးသားထားသည်။ ဦးလှထွန်းဖြူ က အထက်ပါစာကိုရည်ညွှန်း၍ ပထမ
ခေါင်းဆောင်တစ်ဦး၊ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်၏ ယုံကြည်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးသော်မှ

၁ တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၄/၁၃၊ စာ ၁၁၆၁။

၂ တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၄/၁၃၊ စာ ၁၁၆၂။

ရခိုင်ပြည်နယ်ရရှိစေမည်ဟူသော ကတိဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲဝင်ခဲ့ခြင်းကြောင့် ပြည်နယ်ပေးရေးတွင် မဲပုံးထောင်ရန်မလိုကြောင်း ဆွေးနွေးတင်ပြခြင်းဖြစ်သည်။

လွှတ်တော်တွင် ဦးလှထွန်းဖြူ တင်ပြသော ဦးဘစော၏စာနှင့် ပတ်သက်၍ ဦးဘစောက ချေပပြောဆိုရာတွင် ၎င်းစာကို မိမိရေးသားသည် ဆိုသည်မှာ မှန်ပါကြောင်း၊ ယင်းကဲ့သို့ ရေးရခြင်းမှာ ပထမအဖွဲ့ချုပ်မှ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် အမိန့်ရှိသည့်အတိုင်း ရခိုင်လူထုက ပြည်နယ်လိုလားလျှင် ပြည်နယ်ပေးမည်ဆိုသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်နှင့် လျော်ညီစွာ မိမိကလည်း ကျောက်ဖြူခရိုင်နှင့် မြို့နယ်ရှိ လူထုတစ်ရပ်လုံးက ပြည်နယ်လိုလားသည်ဟု ဆုံးဖြတ်ပါက မိမိသည် ယခင်ကကဲ့သို့ ပြည်နယ်မလိုဟု မကန့်ကွက်ဘဲ ထောက်ခံပါမည်ဆိုသည်ကို ရှင်းပြသည့်အနေနှင့် ဆရာတော်ထံ စာရေးခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ မိမိသည် ရွေးကောက်ပွဲအတွက် ဟောပြောသမျှ နေရာတိုင်း၌ ပြည်နယ်ယူခြင်းမှာ ကောင်းသည်ဟူ၍ တစ်ခါမျှ မဟောခဲ့ကြောင်း၊ မိမိအနေနှင့် ပြည်နယ်မလိုလားကြောင်း၊ သို့ရာတွင် လူထုတစ်ရပ်လုံးက လိုလားလျှင် မိမိကိုယ်တိုင် ပြည်နယ်ရရှိရန် ကြိုးစားပေးမည်ဖြစ်ကြောင်း ဦးဘစောက ချေပပြောဆိုသည်။

ဝန်ကြီးချုပ်နှင့် ရခိုင်၊ မွန်ခေါင်းဆောင်များတွေ့ဆုံပွဲ

ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု က လွှတ်တော်တွင် ပြည်နယ်ပေးရေး အဆိုပြုချက် ငါးချက်ကို တင်ပြပြီး နောက်ပိုင်း ၎င်းကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ရတနာနှင့် မွန် ပြည်သူ့တပ်ဦး အဖွဲ့တို့က ဝန်ကြီးချုပ်နှင့် တွေ့ဆုံလိုကြောင်း တောင်းဆိုသဖြင့် ၁၉၆၁ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၄ ရက်နေ့တွင် ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုနှင့် ရခိုင်၊ မွန်ခေါင်းဆောင်များ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲကို ကျင်းပခဲ့သည်။ ဆွေးနွေးပွဲသို့ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု၊ ဝန်ကြီး သတိုးသိရီသုဓမ္မ ဒေါက်တာ ဦးမောင်၊ ဝန်ကြီးဦးဘစော၊ ရခိုင်ခေါင်းဆောင်များ ဖြစ်ကြသည့် ဦးဘမြိုင်၊ ဦးဖြူသာထွန်း၊ ဦးမောင်ကျော်ဇံ၊ ဦးစံထွန်းခိုင်၊ ဦးရွှေသီး၊ ဦးမောင်ကျော်ခိုင်၊ ဦးဖော်သင်၊ ဦးကျော်မင်း၊ ဦးလှထွန်းဖြူ၊ ဦးမောင်ဦးကျော်၊ ဦးဘစိန်၊ ဦးကျော်တင့်၊ ဦးရွှေကြိုင်၊ ဦးညိုကြီးနှင့် မွန်ခေါင်းဆောင်များ တက်ရောက်ခဲ့ကြသည်။

ဆွေးနွေးပွဲတွင် ဦးနု က လွှတ်တော်တွင် မိမိအဆိုပြုခဲ့သော ပြည်နယ်ပေးရေးဆိုင်ရာ အဆိုပြုချက် ငါးချက်ကို မွန်နှင့်ရခိုင်ခေါင်းဆောင်များက သဘောတူ

၁ တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၄/၁၃၊ စာ ၁၁၆၂-၁၁၆၃။

၂ မြန်မာနိုင်ငံပြန်တမ်း၊ အတွဲ ၁၄၊ အပိုင်း ၁၊ ၁၆ စက်တင်ဘာ ၁၉၆၁၊ စာ ၁၇၉၀။

လက်ခံလျှင် ၁၉၆၂ ခုနှစ် ဩဂုတ်လတွင်ကျင်းပမည့် လွှတ်တော်အစည်းအဝေး၌ ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် မွန်ပြည်နယ် ဖွဲ့စည်းပေးရေးအတွက် လိုအပ်သော အခြေခံဥပဒေ ဆိုင်ရာ ပြင်ဆင်ချက်များကို ပြုလုပ်ပေးမည်ဟု ပြောကြားသည်။ မွန်နှင့် ရခိုင် ခေါင်းဆောင်များက ဦးနှု၏ အဆိုပြုချက်ကို လက်ခံရန် သဘောတူလိုက်သည်။ ထို့နောက် ဆွေးနွေးပွဲသို့ တက်ရောက်ကြသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များက မရှင်းလင်းသည့် အချက်အလက်များကို အသီးသီးမေးမြန်း ဆွေးနွေးကြကာ အောက်ပါအချက် အလက်များကိုလက်ခံရန် သဘောတူကြသည်။

၁။ ရခိုင်ရေးရာ ဝန်ကြီးတဦး ခန့်ထားပေးမည်ကို လက်ခံကြပါသည်။ ထိုရခိုင်ရေးရာ ဝန်ကြီးသည် အခြား ပြည်ထောင်စု အစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီးများနှင့် တတန်းတည်း ဖြစ်ရပါမည်။ သို့သော် ယခုအခြေ အနေတွင် ထိုဝန်ကြီး၏လုပ်ငန်းများကို တိကျစွာသတ်မှတ်ပေးနိုင် မည်မဟုတ်သေးဘဲ လုပ်ငန်းလုပ်သွားစဉ် တစတစလုပ်ငန်းများ သတ်မှတ်ပေးခြင်း ပြုလုပ်သွားရန် ဖြစ်ပါသည်။

၂။ ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီးအဖြစ် ရတညအဖွဲ့ကရွေးချယ်ပေးသည့်ပါလီမန် အမတ်တဦးကို လက်ခံမည်။ ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီး၏ ပါလီမန် အတွင်းဝန်ကို ပထစအဖွဲ့မှပုဂ္ဂိုလ်တဦးအားခန့်ထားရန်ဖြစ်ပါသည်။

၃။ ရခိုင်ပြည်နယ် ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီ ဖွဲ့စည်းရန်အတွက် ရခိုင်တိုင်းရှိ ပါလီမန်အမတ်အားလုံး ပါဝင်စေရမည် ဖြစ်သည့်အပြင်၊ ပါလီမန် အတွင်းမှာရှိသည့် နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းကြီး ၃ ခုဖြစ်သော ဗဆပလ၊ ပထစနှင့်ရတည အဖွဲ့များမှ တဖွဲ့လျှင် ကိုယ်စားလှယ် ၆ ဦးထည့် သွင်းပြီး ဖွဲ့စည်းရန်ဖြစ်ပါသည်။

သို့သော် ဘူးသီးတောင်မြို့နယ်၊ မောင်းတောမြို့နယ်နှင့်ရသေ့ တောင်မြို့နယ်မှ အချို့ရွာများပါဝင်သည့် မေယုနယ်ခြား ခရိုင်မှာ နယ်ခြားအုပ်ချုပ်ရေးဌာနမှ တာဝန်ယူထားသဖြင့် ထိုနယ်များမှ ပါလီမန်အမတ်များနှင့် နိုင်ငံရေးအဖွဲ့ကိုယ်စားလှယ်များကို အဆိုပါ ကော်မတီတွင် ထည့်သွင်းခြင်းမပြုဘဲ ချန်လှပ်ထားရန်ဖြစ်ပါသည်။

၄။ ၁၉၆၂ ခု ဩဂုတ်လအတွင်း ကျင်းပမည့် လွှတ်တော်တွင် ရခိုင် ပြည်နယ်အဖြစ် ဖွဲ့စည်းကျေညာပြီးလျှင်လည်း လက်ရှိရခိုင်တိုင်း

အမတ်များ ပါဝင်သည့် ကောင်စီကို ရခိုင်ပြည်နယ် ကောင်စီဟူ၍ ပြောင်းလဲခေါ်တွင်ရန် မဖြစ်နိုင်သေးပါ။ ကချင်ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းစဉ် က ကျင့်သုံးခဲ့သော ထုံးအတိုင်း၊ ၁၉၆၄ ခုနှစ် ပါလီမန်အထွေထွေ ရွေးကောက်ပွဲ မကျင်းပမီကာလအထိ အဆိုပါရခိုင်တိုင်းမှ အမတ် များကိုစုပေါင်း၍၊ ယာယီ ရခိုင်ပြည်နယ်ကောင်စီအနေဖြင့် ဖွဲ့စည်း ဆောင်ရွက်သွားရန်ဖြစ်ပါသည်။

၅။ ရခိုင်ပြည်နယ် ပြင်ဆင်ရေး ကော်မတီဖွဲ့စည်းခြင်းသည်၊ ပြည်နယ် ဖြစ်ပေါ်စေရေးတွင် တဦးနှင့်တဦး အေးချမ်းစွာ ပူးပေါင်းလုပ်ကိုင် နိုင်ရန်အတွက် ရည်ရွယ်ချက်ရှိပါသည်။ ပြည်နယ်၏ လုပ်ငန်းများ သတ်မှတ်ရေးအတွက်မှာ ရှမ်းပြည်နယ်၊ ကချင်ပြည်နယ်၊ ကရင်ပြည် နယ်နှင့် ကယားပြည်နယ်များနှင့် အလားတူဖြစ်ပါသည်။

၆။ ရခိုင်ပြည်နယ် ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီ၏ အစီရင်ခံစာကို ၁၉၆၂ ခု ဧပြီ၊ မေလများအတွင်း နိုင်ငံတော်အစိုးရထံ တင်သွင်းရန်နှင့် နိုင်ငံတော်အစိုးရက ၁၉၆၂ ခု၊ ဩဂုတ်၊ စက်တင်ဘာလများတွင် ကျင်းပမည့် ပါလီမန်လွှတ်တော်တွင် ပြည်နယ်အဖြစ် ဖွဲ့စည်းနိုင်ရန် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းရန်ဖြစ်ပါသည်။

ပြည်နယ်ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီနှင့် ရေးရာဝန်ကြီး ခန့်ထားရေးကိစ္စတို့ကိုမူ ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု တရုတ်ပြည်မှပြန်လည်ရောက်ရှိမှသာ ဆောင်ရွက်သွားရန် သဘော တူညီကြသည်။

ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီးရွေးချယ်မှု

ရခိုင်ပြည်နယ် ဖော်ထုတ်ရေးအတွက် ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီးတစ်ဦး ရွေးချယ် ပေးရန် လိုအပ်သဖြင့် ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီး ရွေးချယ်ရေး အစည်းအဝေးကို စစ်တွေမြို့ရှိ ရတညဌာနချုပ်တွင် မေလ ၅ ရက်နေ့မှ ၇ ရက်နေ့အထိ ကျင်းပ သည်။ ၎င်းအစည်းအဝေးမှ ရခိုင်ရေးရာ ဝန်ကြီးအဖြစ် ပထမရှစ်လကို ရမ်းဗြဲ အမတ် ဦးဘမြိုင် အား လည်း ကောင်း၊ ကျန်ရှစ်လကို ဦးကျော်မင်း အား လည်းကောင်း ရွေးချယ်ကြသည်။ ဤကဲ့သို့ ရခိုင်ရေးရာ ဝန်ကြီးရာထူးကို ရှစ်လ စီခွဲဝေလုပ်ကိုင်ရန် စီစဉ်ဆောင်ရွက်မှုသည် ရခိုင်အမျိုးသားအချင်းချင်းစိတ်ဝမ်း

၁ မြန်မာနိုင်ငံပြန်တမ်း၊ အတွဲ ၁၄၊ အပိုင်း ၁၊ ၁၆ စက်တင်ဘာ ၁၉၆၁၊ စာ ၁၇၉၀။

၂ The Guardian, 5 April 1961.

၃ ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၁၇၂၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

ကွဲပြားမှုများပေါ်ပေါက်စေခဲ့သည်။ ဤကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ရခိုင်ခေါင်းဆောင်တစ်ဦး ဖြစ်သူ ဦးစိန်ညိုထွန်း (အိုင်စီအက်စ်) က ၎င်း၏ထင်မြင်ချက်ကိုပြောကြားရာ၌ ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီးရာထူးကို ရှစ်လစီခွဲဝေလုပ်ကိုင်မည်ဟု စိစဉ်မှုမှာ ရတညခေါင်းဆောင်ပိုင်းတွင် ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီးနှင့်ပတ်သက်၍ အငြင်းအခုံဖြစ်ပွားပြီး အဆင်မပြေမှုများရှိခြင်းကို ထင်ရှားစေကြောင်း၊ လွန်ခဲ့သော ၂၅ နှစ်အတွင်း၌ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အလွန်ပြင်းထန်သောဝန်ကြီးရောဂါထကြွခဲ့သည်ကို မိမိတို့အားလုံးတွေ့ရှိခဲ့ရသကဲ့သို့ ယခုအခါ အလွန်အရေးကြီးသည့် ကိစ္စပေါ်ပေါက်သည့်အချိန်တွင် ရတညခေါင်းဆောင်တို့သည်မိမိတို့၏ကိုယ်ရေးကိုယ်တာကိုမစွန့်လွှတ်နိုင်သည်မှာထင်ရှားကြောင်း၊ ရခိုင်အမျိုးသားတို့က ရတညအဖွဲ့အား အပိုနှင်းထားသည့်တာဝန်ဝတ္တရားများကို ကောင်းစွာမဆောင်ရွက်နိုင်ဘဲ လောဘရမှတ်ငန်းငန်းတက်၍ ရခိုင်ပြည်နယ်ရရှိရေး ဦးတည်ချက်ပျက်စီးသွားလျှင် ရခိုင်ပြည်၏ ကံကြမ္မာသည် အလွန်ဆိုးရွားမည်ဖြစ်ကြောင်း ဦးစိန်ညိုထွန်းက ပြောကြားသည်။

အလားတူပင် ရခိုင်တိုင်းရင်းသားလူငယ်အဖွဲ့အတွင်းမှာလည်း ဦးကျော်မင်းအားထောက်ခံသူနှင့် ဦးဘမြိုင်အား ထောက်ခံသူဟူ၍ သဘောထားကွဲပြားမှုပေါ်ပေါက်လာပြီး ရခိုင်တိုင်းရင်းသားလူငယ်အဖွဲ့ကွဲခဲ့ရသည်။ ဤကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဆောင်းပါးရှင် ဖိုးမြင် (တက္ကသိုလ်) က ဝေဖန်ရေးသားရာ၌ ယနေ့ ရခိုင်ပြည်တွင် ရခိုင်တိုင်းရင်းသားအားလုံး ညီညွတ်ရေးသည် အဓိကအရေးကြီးဆုံး ဖြစ်ကြောင်း၊ ရခိုင်တိုင်းရင်းသားအားလုံး ညီညွတ်မှုမရှိခဲ့၍ ထီးကျိုးစည်ပေါက်ပြီး တစ်ပါးကျွန်ဖြစ်ခဲ့ရကြောင်း၊ ယခုကာလမှာလည်း ရခိုင်အချင်းချင်းစည်းလုံးမှုမရှိ၍ မြန်မာနိုင်ငံရှိ မည်သည့်တိုင်းရင်းသားနှင့်မျှ ရင်ပေါင်တန်းမလိုက်နိုင်ဘဲ ရခိုင်များအောက်ကျ နောက်ကျဖြစ်နေရကြောင်း၊ ရခိုင်တိုင်းရင်းသားလူငယ်အဖွဲ့ကွဲခဲ့ခြင်းတွင် စစ်တွေမှ ရခိုင်လူငယ်အချို့၌ တာဝန်ရှိကြောင်း ဆောင်းပါးရှင်က ဝေဖန်ရေးသားထားသည်။

ရတညအဖွဲ့ချုပ်၏ဆုံးဖြတ်ချက်အရ ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီးအဖြစ် ပထမရှစ်လတာဝန်ယူရသော ဦးဘမြိုင် သည် ၁၉၆၁ ခုနှစ် မေလ ၁၆ ရက်နေ့တွင် ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီးအဖြစ် ကျမ်းသစ္စာကျိန်ဆိုသည်။ ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီးဌာန ပါလီမန်အတွင်းဝန်အဖြစ် သံတွဲမြောက်ပိုင်းအမတ် ဦးကျော်တင့် (ပထစ) အား ရွေးချယ်သည်။

၁ အမျိုးသားသတင်းစာ၊ ၁၄ မေ ၁၉၆၁။

၂ ဖိုးမြင် (တက္ကသိုလ်)၊ “စစ်တွေရခိုင်လူငယ်အဖွဲ့ သို့မဟုတ် ပြည်သူ့တရားခံ”၊ အမျိုးသားသတင်းစာ၊ ၁၄ မေ ၁၉၆၁။

ရခိုင်ပြည်နယ် ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီဖွဲ့စည်းရန်စီစဉ်ခြင်း

ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီးခန့်အပ်ပြီးနောက်ပိုင်း ဒုတိယ အဆင့်အနေနှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီကိုဖွဲ့စည်းရမည် ဖြစ်သည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီကို ရခိုင်တိုင်းရှိ အင်အားကြီးမားသော နိုင်ငံရေးပါတီသုံးပါတီဖြစ်သည့် ပထစ၊ ဖဆပလနှင့် ရတညတို့မှကိုယ်စားလှယ် ခြောက်ဦးကျစီဖြင့် ဖွဲ့စည်းရန်စီစဉ်သည်။^၁ သို့ရာတွင် ပြည်နယ်ပေးခြင်းကို ဖဆပလအနေဖြင့် သဘောလည်း မတူ၊ မထောက်လည်းမထောက်ခံသဖြင့် ရခိုင်ပြည်နယ်ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီတွင် ဖဆပလကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်ရန် ငြင်းဆိုသည်။^၂ သို့ဖြစ်၍ရခိုင်ပြည်နယ် ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီကို ပထစနှင့် ရတညကိုယ်စားလှယ်များဖြင့်သာ ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။

ရတညအဖွဲ့မှရေးဆွဲသော ရခိုင်ပြည်နယ်စီမံကိန်း

ပထစအစိုးရက ရခိုင်ပြည်နယ်အကောင်အထည် ဖော်ရေးအတွက် ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီးခန့်အပ်ခြင်း၊ ရခိုင်ပြည်နယ်ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီဖွဲ့စည်းရန် စီစဉ်ခြင်းတို့ကိုဆောင်ရွက်နေစဉ်မှာပင် ရတညအဖွဲ့သည် ရခိုင်ပြည်နယ် စီမံကိန်းမူကြမ်းကိုရေးဆွဲခဲ့သည်။ ၎င်းစီမံကိန်းမူကြမ်းတွင် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ချက် ဥပဒေကြမ်းရေးဆွဲရေး၊ ရခိုင်ပြည်နယ်အခြေခံ ဥပဒေကြမ်းရေးဆွဲရေး၊ ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ ခရိုင်အသီးသီးအတွက် ဝန်ကြီးထူးခွဲဝေရေး၊ ရခိုင်ပြည်နယ်ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌရွေးချယ်ရေး၊ ရခိုင်ပြည်နယ်ရာထူးဝန်အဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းရေး၊ ဖြစ်နိုင်လျှင် ၁၉၆၂ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ရခိုင်ပြည်နယ် ဖွဲ့စည်းပေးရန် ဦးနှု အားတိုက်တွန်းရေး၊ ၁၉၆၂ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းနိုင်မည်ဟုယူဆ၍ ၁၉၆၂-၁၉၆၃ ခုနှစ်အတွက် ရခိုင်ပြည်နယ်ရသုံးခန့်မှန်းခြေ ငွေစာရင်းရေးဆွဲရေး၊ ၎င်းရသုံးခန့်မှန်းခြေ ငွေစာရင်းရေးဆွဲရာတွင် ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတော်အစိုးရကခွဲဝေပေးမည့် ဘဏ္ဍာတော်ငွေများ၊ ဂျပန်စစ်လျှော်ကြေးငွေများမှအချိုးကျငွေများ၊ အကယ်၍ စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းသစ်များ စတင်တည်ထောင်လျှင် နိုင်ငံခြားမှ ချေးယူမည့်ငွေများကို ထည့်သွင်းရေးဆွဲရေးတို့ ပါဝင်သည်။^၃

၁ (က) မဏ္ဍိုင်သတင်းစာ၊ ၂၀ မေ ၁၉၆၁။

(ခ) ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၁၇၂၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

၂ ပြည်ထောင်စုသတင်းစာ၊ ၂ ဇွန် ၁၉၆၁။

၃ ရတညအဖွဲ့မှရေးဆွဲထားသော ရခိုင်ပြည်နယ်စီမံကိန်း။ HDR: Political Papers X3.

ထို့အပြင် ရခိုင်ပြည်နယ်စီမံကိန်းမူကြမ်းတွင် ရခိုင်အမျိုးသားအစိုးရ အမှုထမ်းများကို ရခိုင်ပြည်နယ်သို့ ရွှေ့ပြောင်းခန့်ထားရေး၊ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ပြည်နယ်အုပ်ချုပ်ရေး အမှုထမ်းအဖွဲ့၊ တရားရေးအမှုထမ်းအဖွဲ့၊ ရဲအမှုထမ်းအဖွဲ့၊ (စစ်ရဲ) လက်နက်ကိုင်ရဲအမှုထမ်းအဖွဲ့၊ အကျဉ်းထောင်ဌာနအမှုထမ်းအဖွဲ့၊ ယစ်မျိုးအမှုထမ်းအဖွဲ့၊ သစ်တောအမှုထမ်းအဖွဲ့၊ ပညာရေးဌာနအမှုထမ်းအဖွဲ့၊ ကျန်းမာရေးဌာနအမှုထမ်းအဖွဲ့၊ လမ်းပန်းဆောက်လုပ်ရေးနှင့် အိုးအိမ်ဆောက်လုပ်ရေးအမှုထမ်းအဖွဲ့၊ ရေကြောင်းသယ်ယူပို့ဆောင်ရေးအမှုထမ်းအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းရေးတို့လည်း ပါဝင်သည်။^၁

ရခိုင်ပြည်နယ်စီမံကိန်းတွင် စက်မှုလုပ်ငန်းသစ်များ အထူးသဖြင့် စက္ကူလုပ်ငန်းတည်ထောင်ရန် ကိစ္စရပ်များကိုလည်း ထည့်သွင်းရေးဆွဲထားသည်။ ပညာရေးနှင့်ပတ်သက်၍လည်း ရခိုင်ပြည်နယ်အစိုးရပိုင်ကျောင်း၊ စိန်ပေါလ်ကျောင်းကဲ့သို့သော ဘရင်ဂျီစာသင်ကျောင်း၊ ခရစ်ယာန်ဘုန်းကြီးများ ကျောင်းများဖွင့်လှစ်ရေး၊ ရန်ကုန်မြို့ရှိ အာရှဖောင်ဒေးရှင်း၊ ဖွဲ့စည်းဖောင်ဒေးရှင်းနှင့် နိုင်ငံခြားသံရုံးများရှိ အာဏာပိုင်များနှင့်တွေ့ဆုံ၍ ကျောင်းအဆောက်အအုံများ၊ စာသင်ကျောင်းများအတွက် လိုအပ်သောကိရိယာတန်ဆာပလာများ၊ ကျောင်းသုံးစာအုပ်များ၊ ကျောင်းဆရာများရရှိရေးအတွက် အကူအညီတောင်းခံရေးများလည်း ပါဝင်သည်။ ထို့အပြင် ရေကြောင်းသယ်ယူပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်းကို ပြည်နယ်အစိုးရက လွှဲပြောင်းယူရေးကိုလည်း စီမံကိန်းတွင် ရေးဆွဲထားသည်။^၂

တောင်ကြီးပြည်နယ်ပေါင်းစုံ ညီလာခံနှင့် ရခိုင်ပြည်နယ် အကောင်အထည်ဖော်ရေးကိစ္စ

ပထမအစိုးရက ရခိုင်နှင့်မွန်ပြည်နယ်ပေးရေးအတွက် စတင်အကောင်အထည်ဖော်နေစဉ် ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဇွန်လ ၈ ရက်နေ့မှ ဇွန်လ ၁၆ ရက်နေ့အထိ တောင်ကြီးမြို့စားမြန်ရိပ်သာအဆောက်အအုံတွင် ပြည်နယ်ပေါင်းစုံညီလာခံကြီးကို ကျင်းပခဲ့သည်။ ၎င်းညီလာခံသို့ ရှမ်း၊ ကယား၊ ကချင်၊ ကရင်၊ ချင်းတိုင်းရင်းသားတို့နှင့်အတူ ရခိုင်နှင့်မွန်ကိုယ်စားလှယ်များလည်း တက်ရောက်ခဲ့ကြသည်။ ပြည်နယ်ပေါင်းစုံညီလာခံသို့ တက်ရောက်ခဲ့သော ရခိုင်ကိုယ်စားလှယ်များမှာ ဦးမောင်မောင် (ရတည)၊ ဦးမောင်

၁ ရတညအဖွဲ့မှရေးဆွဲထားသော ရခိုင်ပြည်နယ်စီမံကိန်း။ HDR: Political Papers X3.

၂ ယင်း

၃ ယင်း

ကျော်ဦး (ရတည)၊ ရဲဘော်သာခွန်း (ရမညတ)၊ ဘုံပေါက်သာကျော်နှင့်ဦးဘဖြူတို့ ဖြစ်ကြသည်။

တောင်ကြီးပြည်နယ်ပေါင်းစုံညီလာခံတွင် ဦးဇန်ထာဆင် (ကချင်ပြည်နယ် ကိုယ်စားလှယ်) က အဆိုတစ်ရပ် တင်သွင်းခဲ့သည်။ ဦးဇန်ထာဆင် တင်သွင်းသော အဆိုမှာ “ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် ပြည်နယ်ရသင့်ရထိုက်သော အရည်အချင်းနှင့် ပြည့်စုံသည့် မွန်၊ ရခိုင်၊ ချင်းလူမျိုးများဆန္ဒပြင်းပြစွာဖြင့် လိုလားတောင်းဆိုလျက်ရှိသော ပြည်နယ်များကို အမြန်ဆုံးအကောင်အထည်ဖော်ပေးရန် ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတော်အစိုးရအား ဤညီလာခံကြီးက တိုက်တွန်းကြောင်း” အဆိုပင်ဖြစ်သည်။ ဦးဇန်ထာဆင်သည် အဆိုတင်သွင်းရင်း ပြည်နယ်ပေးရေးကို နိုင်ငံတော်အစိုးရက အချိန်မဆွဲဘဲ အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၁၉၉ နှင့် ၂၀၀ (က) ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များအရ မွန်ပြည်နယ်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်၊ ချင်းပြည်နယ်များကို အမြန်ဆုံးအကောင်အထည်ဖော်ပေးဖို့ တိုက်တွန်းခဲ့သည်။^၂ ဦးဇန်ထာဆင် တင်သွင်းသောအဆိုကို ဦးကျော်စိန် (ရှမ်းပြည်ကိုယ်စားလှယ်) က ထောက်ခံသည်။ ဦးကျော်စိန်က ဦးဇန်ထာဆင်၏ အဆိုကို ထောက်ခံဆွေးနွေးရာတွင်

... ကျွန်တော်တို့ကို ပြည်နယ်တွေနှင့်ပတ်သက်လို့ ပြောစရာရှိတာ တခုက ပြည်ထောင်စုကြီးမှာ ထပ်ခါထပ်ခါ ပြည်နယ်တွေခွဲရင် ပြည်ထောင်စုကြီး အားနည်းသွားမလားဆိုတဲ့ အယူအဆတခုရှိပါတယ်။ အဲသည် အယူအဆဟာ ကျွန်တော့်အနေနှင့် မမှန်ဘူးလို့ထင်ပါတယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ ပြည်နယ်တွေကို ထပ်ခွဲတဲ့အဓိပ္ပာယ်က ပြည်နယ်တွေသည်လိုထပ်ခွဲခြင်းအားဖြင့် ပြည်ထောင်စုကြီးဟာ ပိုမိုပြီး ခိုင်ခန့်မယ်၊ ပိုပြီးတော့စည်းလုံးမည်၊ ပိုပြီးတော့ ကြိုးစားမယ်လို့ သည်လိုဘဲယုံကြည်ပါတယ်။ ပြည်ထောင်စုဆိုကထဲက ပြည်နယ်ရှိရမယ်၊ အဲသည်ပြည်နယ်တွေဟာ သူတို့ရဲ့ ဒေသထုံးစံအရ၊ ပတ်ဝန်းကျင်အရ၊ တစုတဝေးတည်းတည်ရှိနေမှ၊ အဲသည်တစုတဝေးထဲတည်ရှိနေတဲ့သဘောအရ၊ ပူးပေါင်းခြင်းအားဖြင့် ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ ပြည်ထောင်စုကြီးသာလျှင် အမှန်ခိုင်ခန့်တည်တန့်မယ်ဆိုတာ အမှန်တရားဘဲဖြစ်ပါတယ်။ အဲသည်တော့ ကျွန်တော်တို့ ပြည်နယ်တွေကို တောင်း ဆိုနေတဲ့ပြဿနာဟာ အမှန်အားဖြင့် ကျွန်တော့်အမြင်

^၁ ရှမ်းပြည်တောင်ပိုင်း တောင်ကြီးမြို့ စားမြန်ရိပ်သာ အဆောက်အအုံတွင် ကျင်းပပြုလုပ်သော ပြည်နယ်ပေါင်းစုံ ညီလာခံကြီး (ရှမ်း၊ ကယား၊ ကချင်၊ ကရင်၊ ချင်း၊ မွန်၊ ရခိုင်) ၏ မှတ်တမ်း၊ ရန်ကုန်၊ ဒို့တာဝန်ပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၆၁၊ စာ ၁၈။ နောင်ကိုးကားလျှင် ပြည်နယ်ပေါင်းစုံညီလာခံမှတ်တမ်း ဟုညွှန်းမည်။

^၂ ပြည်နယ်ပေါင်းစုံညီလာခံမှတ်တမ်း၊ စာ ၈၂-၈၃။

အားဖြင့်ပြောလိုရှိရင် ပေးသင့်ပေးထိုက်တဲ့လူမျိုးစုများကို ရသင့်ရထိုက်တဲ့လူမျိုးစုများကို ပေးရမဲ့တာဝန်ဝတ္တရားဟာ ပြည်ထောင်စုကြီးမှာ ရှိတယ်။

ဟူ၍ ပြောကြားသည်။ ဦးဇော်ထာဆင်၏အဆိုကို ညီလာခံကြီးမှာ တညီတညွတ်တည်းကန့်ကွက်သူမရှိ အတည်ပြုလိုက်သည်ကိုထောက်ရှု၍ ရခိုင်၊ မွန်နှင့် ချင်းပြည်နယ်ပေးရေးကို ရှမ်း၊ ကချင်၊ ကယား၊ ကရင်တိုင်းရင်းသားတို့ကလည်း ထောက်ခံကြသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

ရခိုင်ပြည်နယ်ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီကိုဖွဲ့စည်းခြင်း

ပထမအစိုးရသည် မိမိပေးထားသောကတိအတိုင်း ၁၉၆၁ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၁၁ ရက် နေ့စွဲပါ အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် ၂၀၀ အရ၊ ရခိုင်ပြည်နယ်ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီကို ဖွဲ့စည်းပေးလိုက်သည်။ ရခိုင်ပြည်နယ် ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီတွင် ဦးဘမြိုင်၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော်အမတ်၊ ရမ်းဗြဲမဲဆန္ဒနယ်၊ ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီးက ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ဆောင်ရွက်ပြီး အဖွဲ့ဝင် ၂၇ ဦးပါဝင်သည်။^၁ ကော်မတီအတွင်းရေးမှူးအဖြစ် ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီးဌာန၊ ဒုတိယအတွင်းဝန်က ဆောင်ရွက်သည်။ ၁၉၆၁ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၁၂ ရက်နေ့တွင် အတွင်းဝန်ရုံးရှိ ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီးရုံးခန်း၌ ရခိုင်ပြည်နယ်ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီ၏ ပထမအကြိမ်အစည်းအဝေးကို ကျင်းပသည်။ အစည်းအဝေးတွင် ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီး ဦးဘမြိုင်က မိန့်ခွန်းပြောကြားရာ၌ မိမိတို့သည် တစ်ရွာနှင့်တစ်ရွာ၊ တစ်မြို့နှင့်တစ်မြို့၊ တစ်ခရိုင်နှင့်တစ်ခရိုင် ထုံးစံလေ့အနည်းငယ်ကွာခြားသော်လည်း အရေးကြီးသောအချက်များတွင် အတူတူပင်ဖြစ်ကြောင်း၊ ဆိုးတူကောင်းဖက်အတူတူခံစားရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ စည်းလုံးညီညွတ်မှုသည် အလွန်အရေးကြီးကြောင်း၊ စိတ်ဝမ်းကွဲပြား၍ ထင်းအစည်းပြေသကဲ့သို့ ကွဲပြားခြင်းဖြစ်လျှင် မိမိတို့အားလုံး နစ်နာကြမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် ပတ်သက်၍ ဆွေးနွေးကြရာတွင် စိတ်ကောင်း စေတနာကောင်းဖြင့် ဆွေးနွေးကြပါရန် မေတ္တာရပ်ခံပါကြောင်း ဦးဘမြိုင်က ပြောကြားသည်။^၂

၁ ပြည်နယ်ပေါင်းစုံညီလာခံမှတ်တမ်း၊ စာ ၈၅။

၂ မြန်မာနိုင်ငံပြန်တမ်း၊ အတွဲ ၁၄၊ အပိုင်း ၁၊ ၁၆ စက်တင်ဘာ ၁၉၆၁၊ စာ ၁၇၉၂။ အဖွဲ့ဝင်စာရင်းအပြည့်အစုံကို နောက်ဆက်တွဲ (၈) တွင်ကြည့်ပါ။

၃ အမျိုးသားသတင်းစာ၊ ၁၃ အောက်တိုဘာ ၁၉၆၁။

ရခိုင်ပြည်နယ်ဥပဒေရေးဆွဲရေးဆပ်ကော်မတီဖွဲ့စည်းခြင်း

ရခိုင်ပြည်နယ် ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီသည် ၁၉၆၁ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၂၁ ရက်နေ့တွင် ဦးဘမြိုင် ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ပါဝင်ဆောင်ရွက်ပြီး အဖွဲ့ဝင် ၁၂ ဦး ပါဝင်သော ရခိုင်ပြည်နယ် ဥပဒေရေးဆွဲရေး ဆပ်ကော်မတီ ကို ဖွဲ့စည်းပေးသည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်ဥပဒေရေးဆွဲရေးဆပ်ကော်မတီသည် ၁၉၆၁ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၂၀ ရက်နေ့မှစ၍ အစည်းအဝေး လေးကြိမ်တိုင်တိုင် ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ထိုနောက် ၁၉၆၁ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၆ ရက်နေ့တွင် ရခိုင်ပြည်နယ်ပြင်ဆင်ရေး ဗဟိုကော်မတီ သည် ရခိုင်ပြည်နယ် ဥပဒေရေးဆွဲရေး ဆပ်ကော်မတီမှ ရေးဆွဲတင်ပြသည့် ၁၉၆၂ ခုနှစ် ရခိုင်ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေနှင့် ၁၉၆၂ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ (ပဉ္စမပြင်ဆင်ချက်) မူကြမ်းကို လက်ခံအတည်ပြုသည်။ ရခိုင်ပြည်နယ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ ဥပဒေကြမ်းကိုသိတဲ့ ရတညဦးမောင်မောင်မှလွဲ၍ ကျန်ကော်မတီဝင်များက ထောက်ခံသည်။ ရတညဦးမောင်မောင် သဘောမတူသည့်အချက်မှာ ရခိုင်ပြည်နယ်သည် ပြည်ထောင်စုမှ ခွဲမထွက်ဟူသော အချက်ပင် ဖြစ်သည်။

၁၉၆၂ ခုနှစ် ရခိုင်ပြည်နယ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေမူကြမ်း

၁၉၆၂ ခုနှစ် ရခိုင်ပြည်နယ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေမူကြမ်းတွင် အခန်းပေါင်း ခုနစ်ခန်းနှင့် ပုဒ်မပေါင်း ၂၄ ခု ပါဝင်သည်။ အခန်း ၁ တွင် ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌဆိုသည်မှာ ရခိုင်ဝန်ကြီးဟု ခေါ်တွင်ရမည်ဖြစ်သော ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီးအဖြစ် ခန့်ထားခြင်းခံရသူကို ဆိုလိုကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။

အခန်း ၂ တွင် ရခိုင်ပြည်နယ်ဝန်ကြီး၏ ရာထူးသက်တမ်းမှာ သာမန်အားဖြင့် ပါလီမန်သက်တမ်း ကုန်ဆုံးသည့် အချိန်ကာလအထိ ဖြစ်စေရမည်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်ဝန်ကြီးဖြစ်သူသည် မိမိရာထူးသက်တမ်း စေ့သည့်အခါ သာမန်အားဖြင့် ဒုတိယအကြိမ် တစ်ဆက်တည်း ရခိုင်ပြည်နယ်ဝန်ကြီးအဖြစ် အရွေးမခံရ၊ ရခိုင်ပြည်နယ်

၁။ ရခိုင်ပြည်နယ်ဥပဒေရေးဆွဲရေးဆပ်ကော်မတီတွင်ပါဝင်သော အခြားကော်မတီဝင် ၁၁ ဦးမှာ ဦးဘစော (ကျောက်ဖြူ)၊ ဦးစံထွန်းခိုင် (ပေါက်တော)၊ ဦးဘအေး (မာန်အောင်)၊ ဦးရွှေကြိုင် (သံတွဲ)၊ ဦးမောင်ကျော်ဗံ (စစ်တွေအသယ်ပိုင်း)၊ ဦးအောင်တင် (သံတွဲ)၊ ဦးမောင်မောင် (သံတွဲ)၊ ဦးဘချို (သံတွဲ)၊ ဦးဘထွန်း (ကျောက်ဖြူ)၊ ဦးလှထွန်းဖြူ (စစ်တွေ) နှင့် ဦးမောင်နီ (စစ်တွေ) တို့ဖြစ်ကြသည်။

The Nation, 6 November 1961.

၂ The Nation, 6 November 1961.

ဝန်ကြီးကို ခရိုင်အသီးသီးမှ အလှည့်ကျ ပြည်နယ်ကောင်စီက ရွေးကောက်ရမည်ဟု ဆိုထားသည်။

အခန်း ၃ တွင် ရခိုင်ပြည်နယ်အစိုးရ ဖွဲ့စည်းရာ၌ ဝန်ကြီးအဖြစ် ခန့်ထားရမည့် စုစုပေါင်း ဝန်ကြီးဦးရေမှာ ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌအပါအဝင် ခုနစ်ဦးထက်မများ ဖြစ်စေ ရမည်။ ဝန်ကြီးခန့်ထားရာ ၌ စစ်တွေခရိုင်မှ သုံးဦး၊ ကျောက်ဖြူခရိုင်မှ နှစ်ဦး၊ သံတွဲခရိုင်မှ နှစ်ဦး အချိုးကျ ခန့်ထားရမည်။ အမတ်မဟုတ်သူများကို ပြည်နယ် ကောင်စီ၏ ပါလီမန် သုံးပုံနှစ်ပုံက သဘောတူလျှင် အချိန်ကာလကို ကန့်သတ်၍ ဝန်ကြီးအဖြစ် ခန့်ထားနိုင်သည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။

အခန်း ၄ တွင် ပြည်နယ်ရာထူးဝန်အဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် ၎င်း၏တာဝန်ဝတ္တရားများကို ဖော်ပြထားသည်။

အခန်း ၅ တွင် ရခိုင်ပြည်နယ်ဝန်ကြီးသည် ရခိုင်ပြည်နယ်ကောင်စီ၏ ဥက္ကဋ္ဌလည်း ဖြစ်ရမည်ဟူ၍ ဖော်ပြထားသည်။

အခန်း ၆ တွင် ပြည်နယ်ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ၊ ပါလီမန်အတွင်းဝန်နှင့် ပြည်နယ်ကောင်စီ ဝင် ပါလီမန်အမတ်များ၏ လုပ်ငန်းဆောင်တာများကို ဖော်ပြထားသည်။ ထို့အပြင် ပြည်နယ်ဆိုင်ရာ စီးပွားရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေးနှင့် အခြားကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သက်၍ ပြည်နယ်ကောင်စီကို အကြံပေးရန် အကြံပေးကော်မတီတစ်ရပ် ဖွဲ့စည်း ရန်လည်း ပါဝင်သည်။

အခန်း ၇ တွင် ပြည်နယ်ဥပဒေပြင်ဆင်ရေးနှင့် ပတ်သက်သော လုပ်ထုံးလုပ်နည်း များကို ဖော်ပြထားသည်။

၁၉၆၂ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ (ပဉ္စမပြင်ဆင်ချက်) ဥပဒေမူကြမ်း

၁၉၆၂ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ (ပဉ္စမပြင်ဆင်ချက်) တွင် စစ်တွေခရိုင်၊ ကျောက်ဖြူခရိုင်နှင့် သံတွဲခရိုင်များ ပါဝင်လျက်ရှိသည့် ယခင်က ရခိုင်တိုင်းခေါ်တွင်ခဲ့သော နယ်မြေများကို ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအတွင်းတွင် ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ ဝင်နယ် အဖြစ် ဖွဲ့စည်းရမည်၊ ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ ဝင်နယ်ကို ဤမှစ၍ နောင်အခါတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်ဟု ခေါ်ရမည်ဟူ၍ ပါရှိသည်။

၁ (က) နိုင်ငံသစ်သတင်းစာ၊ ၆ နိုဝင်ဘာ ၁၉၆၁။

(ခ) *The Guardian*, 26 December 1961.

၂ နိုင်ငံသစ်သတင်းစာ၊ ၆ နိုဝင်ဘာ ၁၉၆၁။

မေယုနယ်မြေခရိုင်အဖြစ် ဖွဲ့စည်းထားသော မောင်းတောနယ်နှင့် ရသေ့တောင်မြို့နယ်မှ ရွာပေါင်း ၂၉ ရွာတို့မှာ ပြည်နယ်သစ်တွင်မပါဘဲ သီးခြားနယ်ခြားဒေသခရိုင်အဖြစ် ထားရှိမည် ဖြစ်သည်။ ဤသို့ လောလောဆယ်ခြွင်းချက်ထားသော်လည်း နယ်ခြားဒေသအုပ်ချုပ်ရေး ရုပ်သိမ်းလိုက်သည့်အခါတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်း သွတ်သွင်းအုပ်ချုပ်ရမည် ဖြစ်သည်။

ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေး ဥပဒေကြမ်းတွင် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခန်း ၁၀ အရ ခွင့်ပြုထားသော ပြည်နယ်များ ခွဲထွက်ခွင့် အခွင့်အရေးကို ရခိုင်ပြည်နယ်သစ်က အကျိုး မဝင်စေရန်ရေးဆွဲထားသည်။ ဥပဒေကြမ်းတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့အဖြစ် ရခိုင်ပြည်နယ်မှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်အမတ်များပါသည့် အစိုးရဖွဲ့စည်းရန် ပါရှိသည်။ သို့သော် မှမ်းပြည်နယ်အစိုးရ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံနှင့် အနည်းငယ်ခြားနားသည်။ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၁၆၁ တွင် ရှမ်းပြည်နယ်နှင့်ပတ်သက်၍ ပြည်နယ်အုပ်ချုပ်ခန့်ခွဲမှုကို ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌက ကြီးမှူးရမည်၊ ပြည်နယ်အုပ်ချုပ်မှုအာဏာကို ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌက တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေ၊ မိမိ၏လက်အောက် အရာရှိများဖြင့်ဖြစ်စေ ခန့်ခွဲအုပ်ချုပ်ရန် ပါရှိသည်။

ရခိုင်ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းရေး ဥပဒေကြမ်းမှာမူ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၁၉၅ (၂) အဖြစ် ရခိုင်ပြည်နယ် အုပ်ချုပ်ခန့်ခွဲမှုတွင် ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌသည် ရခိုင်ပြည်နယ်ဝန်ကြီးများနှင့်ပူးတွဲတာဝန်ယူရမည်။ ပြည်နယ်အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာကို ပြည်နယ်ဝန်ကြီးများပါသော ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့ကိုယ်စား တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေ၊ မိမိလက်အောက်အရာရှိများဖြင့်ဖြစ်စေ ခန့်ခွဲအုပ်ချုပ်ရန် ပါရှိသည်။

ရခိုင်ပြည်နယ်သစ် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံမှ ခွဲထွက်သင့်မသင့်ဆွေးနွေးပွဲ

၁၉၆၁ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၆ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော ရခိုင်ပြည်နယ်ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီ အစည်းအဝေး၌ ရခိုင်ပြည်နယ်ရသည့်အခါတွင် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်မှ ခွဲထွက်သင့်မသင့်၊ ခွဲထွက်လျှင် အကျိုးရှိမရှိကို အကြိတ်အနယ်ဝေဖန် ဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။ ရတည သံတွဲဦးမောင်မောင်က ဆွေးနွေးတင်ပြရာ၌ မိမိအနေဖြင့် ခွဲထွက်လိုသော ရည်ရွယ်ချက် မရှိကြောင်း၊ သို့ရာတွင် လူမျိုးတိုင်းအား လွတ်လပ်ခွင့် ပေးထား ပြီးဖြစ်၍ ရခိုင်ပြည်နယ် ဥပဒေကြမ်းတွင်

၁ အမျိုးသားသတင်းစာ၊ ၂၅ ဒီဇင်ဘာ ၁၉၆၁။

၂ ယင်း

၃ ယင်း

ရှေ့အလားအလာကိုကြည့်၍ ခွဲထွက်နိုင်ခွင့်ထည့်ရန်သင့်သည်ဟု မိမိယူဆကြောင်း၊ ခွဲထွက်ရန်မလွယ်ကြောင်းကိုလည်း မိမိသိကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် ခွဲမထွက်ဟူသော အပိုဒ်ကို မိမိကန့်ကွက်ကြောင်း တင်ပြသည်။ ဦးဦးရွှေထွန်းကလည်း နောင်လာ နောက်သားတို့ ပြောစမှတ်မဖြစ်ရအောင် သူများနည်းတူခွဲထွက်ခွင့်ကို ထည့်ရန် လိုအပ်ကြောင်း ဆွေးနွေးတင်ပြသည်။

ပထမ ဦးအောင်တင်ကမူ ခွဲထွက်ရန်မလွယ်ကြောင်း၊ တစ်နိုင်ငံလုံးညီညွတ်မှုကို ထိခိုက်သွားနိုင်ကြောင်း၊ ခွဲထွက်ခြင်းသည် သဘောမရိုးကြောင်း၊ ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုက သဘောထားကြီးကြီးဖြင့် ရခိုင်ပြည်နယ်ပေးဖို့လုပ်နေကြောင်း၊ ခွဲထွက်ခွင့် ကိစ္စသာပါလျှင် စည်းလုံးညီညွတ်မှုကို ထိခိုက်သွားမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ မိမိအနေဖြင့် ခွဲထွက်ခြင်းကို ပြင်းပြင်းထန်ထန် ကန့်ကွက်ပါကြောင်း ပြောကြားသည်။

ဦးလှထွန်းဖြူ ကလည်း ရခိုင်ပြည်နယ်ရရှိဆိုသည့်အချက်သည် ခွဲထွက်ဖို့ စကားလုံးပါလာသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ပထမ ရတညတို့ သဘောတူထားသည့် ဥပဒေကြမ်းများသည် ရေထဲမျှောပစ်သလို ဖြစ်သွားနိုင်ကြောင်း၊ နောက်ထပ်မည်မျှ ကြာမည်ကို မမှန်းဆနိုင်ကြောင်း၊ ပြည်နယ်ရရေးကိစ္စတွင် ခွဲထွက်နိုင်သည်ဆိုသည့် စကားရပ်မပါသဖြင့် ရာဇဝင်ကြွေးဆပ်ရမည်ဆိုပါက မိမိဆပ်ပါမည်ဟူ၍ ဆွေးနွေး တင်ပြသည်။

ဦးမောင်စိန် ကလည်း ရာဇဝင်ကြွေးကိုပဲ ခံရခံရ ရခိုင်ပြည်နယ်ရရေးအတွက် ဦးမောင်မောင် ၏ အဆိုကို မိမိလုံးဝမထောက်ခံနိုင်ကြောင်း၊ ပြည်နယ်ရရှိရေးမှာ အရေးကြီးသောကြောင့် ခွဲထွက်ခွင့်ကို မလိုလားအပ်ကြောင်း တင်ပြသည်။

နှစ်ဖက်အချေအတင် ဆွေးနွေးပြီးနောက်ပိုင်း အဆိုရှင် ဦးမောင်မောင် က အလျှော့ပေးလိုက်ပြီး ၎င်း၏သဘောထားကိုသာ မှတ်တမ်းတင်စေလိုကြောင်း ပြောကြားသည်။ ဤသို့ဖြင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံမှ ရခိုင်ပြည်ခွဲမထွက်ကြောင်း အများသဘောတူဆုံးဖြတ်ချက်ကို ချမှတ်နိုင်ခဲ့သည်။

၁ အမျိုးသားသတင်းစာ၊ ၁၂ နိုဝင်ဘာ ၁၉၆၁။

၂ ယင်း

၃ ယင်း

၄ ယင်း

၅ ယင်း

၆ ယင်း

၇ (က) အမျိုးသားသတင်းစာ၊ ၁၂ နိုဝင်ဘာ ၁၉၆၁။

(ခ) ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၁၇၂၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန) ၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

ရခိုင်ပြည်နယ် ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီက ရေးဆွဲသည့် ရခိုင်ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်း အုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေနှင့် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ (ပဉ္စမပြင်ဆင်ချက်) ဥပဒေကြမ်းတို့ကို ၁၉၆၁ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၂၀ ရက်နေ့တွင် ရခိုင်ရေးရာ ဝန်ကြီး ဦးဘမြိုင် က နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်ထံ တင်ပြသည်။ ထိုနေ့မှာပင် နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်က အဆိုပါဥပဒေကြမ်းနှစ်ရပ်ကို ဥပဒေပါ အချက်အလက် များ စစ်ဆေးရန်အတွက် တရားရေးဌာနဝန်ကြီး ဒေါက်တာ ဦးမောင် အား လွှဲအပ်လိုက်သည်။

ရခိုင်ပြည်နယ်ပေးရေး ဥပဒေကြမ်းများအား ကန့်ကွက်မှုများ

ရခိုင်ပြည်နယ်ပေးရေး ဥပဒေကြမ်းများကို တရားရေးဌာနဝန်ကြီး ဒေါက်တာ ဦးမောင် က လေ့လာနေစဉ်မှာပင် ၁၉၆၁ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၂၇ ရက်နေ့တွင် ဘူးသီးတောင်၊ မောင်းတောမှ လွှတ်တော်အမတ်များဖြစ်ကြသော မစ္စတာ ဆူလတန် မာမွတ်၊ မစ္စတာ အဘူလ်ဘော်ရှောလ်၊ မစ္စတာ ရာရှစ် နှင့် မစ္စတာ အဘူခိုင် တို့သည် ဝန်ကြီး ဒေါက်တာ ဦးမောင်နှင့် လာရောက်တွေ့ဆုံဆွေးနွေးကြသည်။ အမတ်များ၏ခေါင်းဆောင် မစ္စတာ ဆူလတန်မာမွတ်က ရခိုင်ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းသည့် အခါ ဘူးသီးတောင်၊ မောင်းတောနယ်မြေကို ရခိုင်ပြည်ထဲသို့ မထည့်သွင်းရန်တင် ပြသည်။ ထို့အပြင် မေယုခရိုင် အုပ်ချုပ်ရေးတွင်ပါဝင်နေသော ရေသုတောင်မှ သူကြီးအုပ်စုကျေးရွာ ၂၉ ရွာကိုပင်လျှင် ၎င်းတို့မိဆန္ဒပေးမှသာ ရခိုင်ပြည်နယ်ထဲသို့ ပါစေလိုကြောင်းတင်ပြသည်။

ရခိုင်တိုင်းရင်းသား မူဆလင်အဖွဲ့ချုပ်ကလည်း ရခိုင်ပြည်နယ်ဖော်ထုတ် ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ရခိုင်ပြည်နယ်ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီမှ အစိုးရထံတင်ပြထားသော ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ ဥပဒေကြမ်းကို ကန့်ကွက်ကြောင်း တရားရေးဌာနဝန်ကြီး ဒေါက်တာ ဦးမောင်ထံ စာတစ်စောင်ပေးပို့ခဲ့သည်။ ထိုစာတွင် ရခိုင်အမျိုးသား ပေါင်းစုံတို့၏ မူလရပိုင်ခွင့်များ ရခိုင်ပြည်နယ် ဥပဒေကြမ်းတွင် လုံးဝထည့်သွင်း ထားခြင်းမရှိခြင်း၊ ပြည်နယ်အာဏာကို လက်တစ်ဆုပ်စာ လူတစ်စုလက်ထဲတွင် ထားရှိခြင်း၊ ဝန်ကြီးချုပ်၏မူနှင့် ဆန့်ကျင်နေခြင်း၊ ရခိုင်တိုင်းရင်းသား မွတ်ဆလင်

၁ အမျိုးသားသတင်းစာ၊ ၂၁ နိုဝင်ဘာ ၁၉၆၁။

၂ Mr. Sultan Mahmud

၃ Mr. Rashid

၄ Mr. Abu Khai

၅ အမျိုးသားသတင်းစာ၊ ၂၀ နိုဝင်ဘာ ၁၉၆၁။

များ၊ ရခိုင်ရှိ ချင်း၊ ခဏ္ဍိ၊ ဒိုင်းနက်၊ အမျိုးသားတို့၏ အခွင့်အရေးများမပါရှိခြင်း တို့ကြောင့် ရခိုင်ပြည်နယ် ဥပဒေကြမ်းကို ကန့်ကွက်ရခြင်းဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြ ထားသည်။

ရခိုင်ပြည်နယ် ဥပဒေကြမ်းတွင် ခွဲထွက်ခွင့်မပါရှိခြင်းကို ကန့်ကွက်မှုများ

ရခိုင်ပြည်နယ်ပေးရေး ဥပဒေကြမ်းများကို ဘူးသီးတောင်၊ မောင်းတောမှ မွတ်ဆလင်အမတ်များက ဦးဆောင်၍ ကန့်ကွက်မှုများပေါ်ပေါက်နေစဉ်မှာပင် ရခိုင် ပြည်နယ် ဥပဒေကြမ်းတွင် ခွဲထွက်ခွင့် ထည့်သွင်းထားခြင်းမရှိခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ မကျေမနပ်မှုများဖြစ်ပွားခဲ့ပြန်သည်။ ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၆ ရက်နေ့တွင် စစ်တွေမြို့ စစ်ကဲကျောင်းတိုက်၌ ရခိုင်ပြည်ဝတီလေးရပ် သံဃာ့သမဂ္ဂီအမှုဆောင် ဆရာတော်များအစည်းအဝေးတစ်ရပ်ကို ကျင်းပခဲ့သည်။ ၎င်းအစည်းအဝေးတွင် စစ်ကဲဆရာတော်က သဘာပတိအဖြစ်ဆောင်ရွက်၍ လရောင်ဝင်း ဆရာတော်က အတွင်းရေးမှူးအဖြစ် ဆောင်ရွက်သည်။ ထိုအစည်းအဝေးမှ ဆရာတော်များက ရခိုင်ပြည်နယ် ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီကရေးဆွဲထားသော ရခိုင်ပြည်နယ်ဥပဒေကြမ်း တွင် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်မှ ခွဲထွက်ရန်ဟူသောအချက် ထည့်သွင်းထား ခြင်းမရှိသဖြင့် နောင်အခက်အခဲနှင့်ကြုံလာသည့်အခါ ရခိုင်ပြည်နယ်သည် ပြည်မမှ ခွဲထွက်နိုင်ခွင့် ရှိသကဲ့သို့ဖြစ်သွားမည့်အချက်ကို ကန့်ကွက်ကြောင်းဆုံးဖြတ် ကြသည်။

အလားတူပင် ရခိုင်တိုင်းရင်းသား သွေးစည်းညီညွတ်ရေးအဖွဲ့ကလည်း ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၁၅ ရက်နေ့တွင် ကြေညာချက်တစ်စောင် ထုတ်ပြန်ခဲ့ သည်။ ထိုကြေညာချက်တွင် မိမိတို့ရခိုင်တိုင်းရင်းသား သွေးစည်းညီညွတ်ရေးအဖွဲ့က

၃ ခမီတီသည် ချင်းမျိုးနွယ်စုတွင်ပါဝင်ကြပြီး ကုလားတန်မြစ်ရိုးတစ်လျှောက်တွင် နေထိုင် ကြသည်။ G.E.R. Grant Brown, *Burma Gazetteer*, Northern Arakan District, Volume A, Rangoon, Govt. Printing and Staty., 1960, pp.10-11.

၂ ဒိုင်းနက်လူမျိုးတို့ကို ယခု ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း စစ်တွေ၊ မြောက်ဦး၊ မောင်းတော၊ ဘူးသီးတောင်၊ မင်းပြားမြို့နယ်များတွင် တွေ့ရသည်။ ထွန်းရွှေခိုင် (စစ်တွေကောလိပ်) ၊ ရခိုင်မြောက်များဒေသမှ သက်တိုင်းရင်းသားများ၊ ရန်ကုန်၊ ဘားမားပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၈၈၊ စာ ၉။

၃ (က) ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၃၀ နိုဝင်ဘာ ၁၉၆၁။

(ခ) *The Nation*, 29 November 1961.

၄ အမျိုးသားသတင်းစာ၊ ၁၂ ဒီဇင်ဘာ ၁၉၆၁။

ရခိုင်အမျိုးသားညီလာခံတစ်ရပ် ကျင်းပပေးရန်နှင့် ရခိုင်ပြည်နယ် ဥပဒေကြမ်းတွင် ခွဲထွက်ခွင့် ထည့်သွင်းပေးရန် ရခိုင်ပြည်နယ်ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီအား တောင်းဆို ထားကြောင်း ဖော်ပြပါရှိသည်။

ရခိုင်ပြည်နယ်ဥပဒေကြမ်းများကို အစိုးရအဖွဲ့ထံတင်ပြခြင်း

ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနုသည် ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၂၃ ရက်နေ့တွင်အာဖရိက တိုက်ခရီးစဉ်ကို စတင်ထွက်ခွာသွားသည်။ ဝန်ကြီးချုပ် ပြည်ပခရီး ထွက်ခွာမသွားမီ ရခိုင်ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းရေးအတွက် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ရေးဥပဒေ ကြမ်းရေးဆွဲရန် တာဝန်ပေးထားသော ဥပဒေပြင်ဆင်ရေးကော်မတီက ဝန်ကြီး ချုပ် ဦးနုအား ဥပဒေကြမ်းကို တင်ပြဆွေးနွေးသည်။^၁ ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာ ၂၅ ရက်နေ့တွင် ရခိုင်ပြည်နယ်ထူထောင်ဖွဲ့စည်းရေးအတွက် ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီ က တင်ပြထားသော ဥပဒေကြမ်းကို တရားရေးရာဌာန ဝန်ကြီး ဒေါက်တာ ဦးမောင်က လိုအပ်သောမှတ်ချက်များ ရေးသားကာ အစိုးရအဖွဲ့သို့တင်ပြသည်။ ဒေါက်တာဦးမောင်သည် ဝန်ကြီးချုပ်၏တာဝန်ပေးအပ်ချက်အရမေယုခရိုင်နှင့်ရခိုင် ပြည်နယ်တွင်းရှိ မွတ်ဆလင်လူနည်းစုတို့၏ သဘောထားများကို လေ့လာပြီးနောက် ၎င်း၏ထင်မြင်ချက်များကို ရေးသားပြီးစီးသွား၍ အစိုးရအဖွဲ့ထံတင်ပြခြင်းဖြစ်သည်။ ရခိုင်ပြည်နယ် ဖွဲ့စည်းထူထောင်ရေးဥပဒေကြမ်းကို ဖေဖော်ဝါရီလ လွှတ်တော်တွင် တင်သွင်းရမည်ဖြစ်သည်။^၂

ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီးရာထူးနှင့်ပတ်သက်၍ ရတညပေါ်တီအတွင်း သဘောထား ကွဲပြားမှု

ရခိုင်ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းထူထောင်ရေးဥပဒေကြမ်းကို အစိုးရအဖွဲ့ထံတင်သွင်းပြီး နောက်ပိုင်းတွင် ပြဿနာတစ်ရပ်ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပြန်သည်။ ယင်းပြဿနာမှာ ရခိုင်ပြည် နယ်ရရှိရေးအတွက် အဓိကထားဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် ရတည ပေါ်တီအတွင်း သဘော ထားကွဲပြားမှုများ ပေါ်ပေါက်လာခြင်းဖြစ်သည်။ ရတညအဖွဲ့ချုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့ ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်အရ ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီးနေရာကို ဦးဘမြိုင်နှင့် ဦးကျော်မင်းတို့က ရှစ်လစီခွဲဝေယူ၍ ဆောင်ရွက်သွားရန် နှစ်ဦးသဘောတူ လက်မှတ်ရေးထိုး ဆောင် ရွက်ခဲ့ရာ ဦးဘမြိုင်သည် ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၁၆ ရက်နေ့တွင် ရခိုင်ရေးရာ ဝန်ကြီးအဖြစ်တာဝန်ယူခဲ့သည်မှာ ရှစ်လပြည့်တော့မည်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ဝန်ကြီး

^၁ The Nation, 16 December 1961.

^၂ အမျိုးသားသတင်းစာ၊ ၂၅ ဒီဇင်ဘာ ၁၉၆၁။

^၃ အမျိုးသားသတင်းစာ၊ ၂၆ ဒီဇင်ဘာ ၁၉၆၁။

ဦးဘမြိုင်သည် ရာထူးတည်မြဲရေးကို ဆောင်ရွက်သွားရန် စိုင်းပြင်းနေသည်ဟူသော သတင်းပေါ် ထွက်လာသဖြင့် ဦးဘမြိုင်အုပ်စုနှင့် ဦးကျော်မင်းအုပ်စုတို့ သဘောထား ကွဲပြားလာသည်။ ဤသို့ သဘောထားကွဲပြားမှုကြောင့် ရတညအဖွဲ့ ခေါင်းဆောင် အချင်းချင်း တစ်ဖက်နှင့်တစ်ဖက် မပြေလည်မှုများ ပေါ်ပေါက်လာသည်။ ရတည အဖွဲ့ချုပ်မှာ တစ်နေ့တခြား အက်ကြောင်းထင်လာသည်။ 'ဦးဘမြိုင်နှင့်ဦးကျော်မင်း တို့သည် တစ်ဦးအပေါ်တစ်ဦး စွပ်စွဲမှုများ၊ ပုတ်ခတ်မှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။ ၁၉၆၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၉ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော ရခိုင်ပြည်နယ် ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီ အစည်းအဝေးတွင်မူ ဦးဘမြိုင်က လက်ရှိ ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီးအဖြစ်မှ နုတ်ထွက်ကော့မည်ဖြစ်ကြောင်း ကြေညာသည်။' ဇန်နဝါရီလ ၁၁ ရက်နေ့တွင် ဝန်ကြီးဦးဘမြိုင်သည် ဝန်ကြီးချုပ်ထံသို့ မိမိ၏နုတ်ထွက်စာကို ပေးပို့သည်။

ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီး ဦးဘမြိုင်နုတ်ထွက်စာတင်ပြီးနောက် ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီး အဖြစ် ဦးကျော်မင်းအား ဦးဘမြိုင်နုတ်ထွက်သည့်နေ့မှစ၍ ခန့်ထားပါရန် ဝန်ကြီး ချုပ်အား မေတ္တာရပ်ခံစာကို ဇန်နဝါရီလ ၁၂ ရက်နေ့က ရတညအဖွဲ့ချုပ် ဥက္ကဋ္ဌ ဦးမောင်ကျော်ဇံ က ပေးပို့သည်။

ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီး ခန့်ထားရေးကိစ္စ ပြဿနာပေါ်နေစဉ် ကျောက်ဖြူရှိ ရခိုင်တိုင်းရင်းသား မူဆလင်အဖွဲ့ချုပ်မှ ရခိုင်ပြည်နယ် ဖွဲ့စည်းပေးလျှင်မွတ်ဆလင် အမျိုးသားတစ်ဦးအား ဝန်ကြီးရာထူးတစ်နေရာ ပေးပါရန် ပထစအစိုးရထံ တောင်းဆိုသည်။ ဤကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ပထစအစိုးရက ဤသို့ ရခိုင်ပြည်တွင် မွတ်ဆလင်တို့အား ဝန်ကြီးရာထူးပေးရလျှင် ပြည်မတွင်ရှိသော မွတ်ဆလင်များ ကလည်း တောင်းဆိုလာကြမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ထို့အပြင် အခြားပြည်နယ်များရှိ မွတ်ဆလင်များကပါ တောင်းဆိုလာကြမည်ကို စိုးရိမ်ကြောင်း အကြောင်းပြ၍ ငြင်းပယ်လိုက်သည်။

ရခိုင်ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့သစ်ကို ယာယီဖွဲ့စည်းရန်ညှိနှိုင်းခြင်း

ရခိုင်ပြည်နယ်ပေးရေးအတွက် ၁၉၆၂ ခုနှစ် မတ်လ ၁ ရက်နေ့တွင် တင်သွင်းမည့် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ချက်အရ ရခိုင်ပြည်နယ် အစိုးရအဖွဲ့သစ်ကို ဖွဲ့စည်းရမည်ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ရတညနှင့်ပထစအဖွဲ့တို့သည်

- ၁ မိုးကြိုးသတင်းစာ၊ ၁၀ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂။
- ၂ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၁၀ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂။
- ၃ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၁၃ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂။
- ၄ ဗုလ်တထောင်သတင်းစာ၊ ၁၁ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂။

ရခိုင်ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့သစ်ကို ယာယီဖွဲ့စည်းရန် ညှိနှိုင်းခဲ့ကြသည်။ ရခိုင်ပြည်နယ် အစိုးရအဖွဲ့သစ်တွင် ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌ ဦးမောင်ကျော်ဇံ၊ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဦးဘိုးလူ (ရတည)၊ ကောင်စီသဘာပတိ ဦးစံထွန်းခိုင် (ရတည)၊ ပြည်ထဲရေးနှင့် ပြန်လည် နေရာချထားရေးဝန်ကြီး ဦးဖော်သင် (ရတည)၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် အခွန်တော် ဝန်ကြီး ဦးကျော်မင်း (ရတည)၊ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးဝန်ကြီး ဦးမောင်ဦးကျော်၊ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးဝန်ကြီး ဦးရွှေကြိုင် (ပထစ)၊ သမဝါယမနှင့် ကုန်စည် ဖြန့်ဖြူးရေးဝန်ကြီး ဦးကျော်ဟင်္သာ (ပထစ)၊ နှင့် လက်ရှိဝန်ကြီး ဦးဘမြိုင်အား ဝန်ကြီးရာထူးတစ်နေရာပေးရန် လျာထားသည်။ ပါလီမန် အတွင်း ဝန်အဖြစ် ဦးရွှေသီး (မြေပုံ) သို့မဟုတ် ဦးမောင်ကျော်ခိုင် (မင်းပြား) ကိုပေးရန် လျာထား သည်။

ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနုနှင့် ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီး ရွေးချယ်မှုပြဿနာ

ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု နိုင်ငံခြားမှပြန်ရောက်လာပြီး နောက်ပိုင်းတွင် ရခိုင်ရေးရာ ဝန်ကြီး ရွေးချယ်ရန်ကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ အဆုံးအဖြတ်ပေးရန် လိုအပ်လာသည်။ ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု သည် ဝန်ကြီးဦးဘမြိုင်၏ နုတ်ထွက်စာကို လက်မခံပေ။ စစ်တွေ အမတ် ဦးကျော်မင်းအား ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီးအဖြစ် ခန့်ထားရန် ရတညဥက္ကဋ္ဌ၏ တောင်းဆိုချက်ကိုလည်း ဦးနုက ပယ်ချလိုက်သည်။ ၁၉၆၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၂၂ ရက်နေ့ မွန်းလွဲပိုင်းတွင် ဝန်ကြီး ဒေါက်တာဦးမောင်၏ ရုံးခန်း၌ ဝန်ကြီး စဝ်ဝဏ္ဏ၊ ဝန်ကြီး ဦးဇာရဲလျန်နှင့် ဝန်ကြီး ဒေါက်တာစောလှထွန်း တို့သည် ဦးကျော်မင်းနှင့် တွေ့ဆုံပြီး ဝန်ကြီး ရာထူးမယူရန် မေတ္တာရပ်ခံရာ ဦးကျော်မင်းက လက်မခံချေ။^၁ ဇန်နဝါရီ ၂၃ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲ၌ ဦးကျော်မင်းက ဦးဘမြိုင်တင်သွင်းသော နုတ်ထွက်စာကို ဝန်ကြီးချုပ်ကလက်မခံလျှင် ဝန်ကြီးချုပ်သည် ရတညအဖွဲ့၏ အတွင်းရေးကိစ္စများတွင် ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ရာ ရောက်သဖြင့် ရတညအဖွဲ့ နှစ်ခြမ်းကွဲ အောင် ပြုလုပ်ခြင်းပင် ဖြစ်ကြောင်း ဦးကျော်မင်းက ပြောကြားသည်။^၂

ရခိုင်ရေးရာ ဝန်ကြီးခန့်အပ်ရေး ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ အငြင်းပွားမှုဖြစ်ပွား သော်လည်း ၁၉၆၂ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၃ ရက်နေ့တွင်ကျင်းပသည့် ဝန်ကြီးအဖွဲ့ အထူးအစည်းအဝေးက ရခိုင်ပြည်နယ်ဥပဒေကြမ်းကို လက်ခံလိုက်သည်။

၁ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၂၁ ဖေဖော်ဝါရီ ၁၉၆၂။

၂ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၂၃ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂။

၃ (က) မိုလ်တထောင်သတင်းစာ၊ ၂၄ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂။

(စ) The Guardian, 24 January 1962.

ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုသည် ၁၉၆၂ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၅ ရက်နေ့တွင် လွှတ်တော်ရှိ ဝန်ကြီးချုပ်ရုံးခန်း၌ ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီး ဦးဘမြိုင်နှင့် ဦးကျော်မင်းတို့ နှစ်ဦးကို ခေါ်ယူတွေ့ဆုံသည်။ ထိုသို့တွေ့ဆုံရာတွင် ဦးနုက ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီး ဦးဘမြိုင်အား ဆက်လက်ခန့်ထားခြင်းသည် ရတညကွဲစေရန်ဆန္ဒနှင့် ဆက်လက် ခန့်ထားခြင်း မဟုတ်ကြောင်း၊ အခြေအနေအရ ခန့်ထားခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ ရခိုင် ပြည်နယ်ဥပဒေကြမ်းကို ယခုပါလီမန်တွင် တင်သွင်းအတည်ပြုပြီးပါက ရခိုင်ပြည်နယ် ဥက္ကဋ္ဌကို အများစုက ရွေးချယ်တင်မြှောက်သောမှုကို လက်ခံမည် ဖြစ်ကြောင်း၊ ဦးကျော်မင်းအပေါ် မိမိအနေဖြင့် အာဇာတ မရှိပါကြောင်း ဦးနုက ပြောကြား သည်။

ဖဆပလဥက္ကဋ္ဌ ဦးဗဆွေထံမှ ဝန်ကြီးချုပ်ထံပေးစာ

ရခိုင်ပြည်နယ် ဖွဲ့စည်းထူထောင်ရေးဥပဒေကြမ်းကို လွှတ်တော်သို့တင်သွင်း ရန် ရက်နီးကပ်လာချိန်တွင် ၁၉၆၂ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၇ ရက်နေ့၌ ဖဆပလ ဥက္ကဋ္ဌ ဦးဗဆွေက ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုထံ စာတစ်စောင် ပေးပို့ခဲ့သည်။ ထိုစာတွင် ဦးဗဆွေက မိမိ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၄ ရက်နေ့က မော်လမြိုင်မှ ပြန်လာပြီးနောက် ရှမ်းမှုနီးနှောဖလှယ်ပွဲအကြောင်း ကြားသိရသဖြင့် အလွန်စိတ်ထိခိုက်ရပါကြောင်း၊ ပြည်နယ်ခေါင်းဆောင်တို့၏ မိန့်ခွန်းများကို ဖတ်ရှုကြည့်ရာတွင်လည်း သာ၍ပင် စိတ်ထိခိုက်ရ ပါကြောင်း၊ ပြည်နယ်ခေါင်းဆောင်အချို့က ရာဇသံပေးထားသော ဖက်ဒရယ်မှုကိုပြီးပြတ်အောင် မရှင်းလင်းနိုင်မီ ရခိုင်၊ မွန် အစရှိသော ပြည်နယ်သစ် များဖွဲ့စည်းရေးကိစ္စကို လွှတ်တော်၌ဆွေးနွေးဝေဖန်ခြင်းပြု၍ ကောင်းပါမည်လားဟု မိမိစိုးရိမ်ပါကြောင်း၊ ဝန်ကြီးချုပ်က ရခိုင်နှင့်မွန်ပြည်နယ်များကိစ္စကို လွှတ်တော်သို့ မတင်လျှင်မဖြစ်ဟု ယူဆသည့်တိုင်အောင် တစ်ပြည်လုံး၏ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံမူများကို နေသားတကျ စိတ်ချလက်ချ ရှိစေပြီးမှသာ ပြုသင့်သည်ဟု မိမိယူဆပါကြောင်း၊ သို့ဖြစ်၍ ရခိုင်၊ မွန် ဥပဒေကြမ်းတင်ရေး၊ မတင်ရေးကိစ္စကို ယခုဖက်ဒရယ်မှု နှီးနှော ဖလှယ်ပွဲ ပြီးပြတ်သည့်အထိ ဆိုင်းငံ့ပေးရန် အလေးအနက် မေတ္တာရပ်ခံပါကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။

ဦးဗဆွေထံမှ ဝန်ကြီးချုပ်ထံ ပေးပို့သောစာသည် အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိ သည်ဟုဆိုနိုင်သည်။ ကျင်းပခဲ့ပါလီမန်အစည်းအဝေးတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်ဥပဒေကြမ်း

၁ မိုးကြိုးသတင်းစာ၊ ၁၆ ဖေဖော်ဝါရီ ၁၉၆၂။

၂ (က) သမာဓိသတင်းစာ၊ ၂၈ ဖေဖော်ဝါရီ ၁၉၆၂။

(ခ) ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၁၇၂၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

ကို တင်သွင်းရန် စီစဉ်ထားရာမှ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၀ ရက်နေ့တွင် ဝန်ကြီးချုပ်၏ ညွှန်ကြားချက်အရ တရားရေးဌာနက ဥပဒေကြမ်းမတင်ဘဲ ပြန်လည်ရုပ်သိမ်းလိုက်သည်။ ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနကလည်း ပါလီမန်အမတ်အားလုံးကို ၁၉၆၂ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၀ ရက်နေ့ မွန်းလွဲပိုင်း ပါလီမန်စလွှင့်စခန်း ရခိုင်ပြည်နယ်ဥပဒေကြမ်းကိုပါလီမန်တွင် တင်သွင်းရန် အစီအစဉ်ကို ရက်အကန့်အသတ်မရှိ ရွှေ့ဆိုင်းလိုက်ကြောင်း အကြောင်းကြားသည်။

ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၀ ရက်နေ့မှာပင် ရခိုင်ပြည်နယ်ဥပဒေကြမ်း ပြဋ္ဌာန်းရေး ကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု၏နေအိမ်၌ ပထမမှ ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု၊ ဝန်ကြီးသခင်တင်၊ ဝန်ကြီးဒေါက်တာ ဦးမောင်၊ ဖဆပလမှ ဦးဗဆွေ၊ ဦးကျော်ငြိမ်း၊ သခင်သာခင်၊ ရတညမှ ဝန်ကြီး ဦးဘမြိုင်၊ ဦးမောင်ကျော်ခံ၊ ဦးလှထွန်းဖြူတို့ ဆွေးနွေးကြသည်။ ဆွေးနွေးပွဲတွင် ပထမဦးစွာ ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုက ရခိုင်ပြည်နယ် ဖွဲ့စည်းရေးဥပဒေကြမ်းကို ယခုကျင်းပဆဲ ပြည်သူ့လွှတ်တော် ပါလီမန်တွင် တင်သွင်းပေးနိုင်မည်မဟုတ်ကြောင်းပြောကြား၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော ပြဿနာအရပ်ရပ်တို့နှင့် ပတ်သက်၍ အကျိုးအကြောင်းကို ရှင်းလင်းတင်ပြသည်။

ဖဆပလ ကိုယ်စားလှယ် များကလည်း ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် မွန်ပြည်နယ်ကို ဖက်ဒရယ်မှုကိစ္စ ပြဿနာပေါ်နေချိန်၌ ဖွဲ့စည်းမပေးသင့်ကြောင်း၊ ယခုဖွဲ့စည်းပြီး ပြည်နယ် လေးငါးခုပင်လျှင် ပြည်ထောင်စုကြီးကို လည်မျို ညှစ်နေကြောင်း၊ ပြည်နယ်သစ်များ ထပ်မံဖွဲ့စည်းပေးလျှင် ပိုမိုဆိုးရွားလာနိုင်ကြောင်း၊ ယခု ဖက်ဒရယ်မှုဆွေးနွေးပွဲ၌ ပြည်နယ်ခေါင်းဆောင်များသည် ပြည်ထောင်စုအပေါ် ခြိမ်းခြောက်ပြောဆိုချက်များသာမက အခြားခိုင်လုံသော စာရွက်စာတမ်းများကိုပါ တွေ့ရှိထားကြောင်းများကို သက်သေသာမကဖြင့် တင်ပြကန့်ကွက် ဆွေးနွေးကြသည်။

ရတည ကိုယ်စားလှယ်များကမူ မိမိတို့ရခိုင်ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းရေးကို အစစအရာရာဆောင်ရွက်ပြီးစီး၍ ခရီးဆုံးခန်းရောက်လုနီးမှ ယခုကဲ့သို့ ဟန့်တားကန့်ကွက်ခြင်းမှာ မသင့်လျော်ကြောင်း၊ ယခုတင်သွင်းမည့် ဥပဒေကြမ်းကို ဆက်လက် အတည်ပြု ပြဋ္ဌာန်းပေးသင့်ကြောင်း၊ သို့သော် ထိုဥပဒေပြဋ္ဌာန်းပြီးသော်လည်း ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းရေးကိစ္စကို ရပ်ဆိုင်းထားလျှင်ဖြစ်နိုင်ကြောင်း တင်ပြကြသည်။

၁ ဆထောက်တော်သတင်းစာ၊ ၁ မတ် ၁၉၆၂။

၂ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၂ မတ် ၁၉၆၂။

၃ ယင်း

၄ ယင်း

ရတည ကိုယ်စားလှယ်များ၏ တင်ပြချက်နှင့်ပတ်သက်၍ ဖဆပလကိုယ်စားလှယ်များက ရတညအနေဖြင့် ဖက်ဒရယ်မှုကို ကန့်ကွက်မည်လားဟု မေးမြန်းသည်။ ရတညအနေဖြင့် ကန့်ကွက်မည်ဆိုပါက စဉ်းစားနိုင်ဖွယ်ရှိမည်ဟု ပြန်လည်တင်ပြ ဆွေးနွေးသည်။

ရခိုင်ပြည်နယ် အက်ဥပဒေကြမ်းကို ကျင်းပဆဲပါလီမန်၌မတင်သွင်းဘဲ ရွှေ့ဆိုင်းလိုက်ခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ပမညတက ပြင်းပြင်းထန်ထန် ကန့်ကွက်ကြောင်း ၁၉၆၂ ခုနှစ် မတ်လ ၁ ရက်နေ့တွင် ထုတ်ပြန်ကြေညာသည်။ ထို့ကြေညာချက်တွင် ပြည်နယ်များနှင့်ပတ်သက်၍ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲကျင်းပပြီး လူမျိုးစုအချင်းချင်း တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ပိုမိုယုံကြည်မှုရှိလာရန်နှင့် ပြည်ထောင်စုစိတ်ဓာတ်ရှိရန် လုပ်ဆောင်နေချိန်၌ ယခုကဲ့သို့ ရွှေ့ဆိုင်းလိုက်ခြင်းမှာ ပိုမိုသံသယရှိစေသည်ဟုယုံကြည်ကြောင်း၊ အစိုးရက ပါလီမန်တွင်တင်သွင်းရန်စီစဉ်ပြီးမှ နိုင်ငံရေးပါတီတစ်ခု၏ ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးကတောင်းဆို၍ ရုပ်သိမ်းသည်မှာ လူထုကိုစော်ကားရာ ရောက်ကြောင်း၊ အစိုးရ၏သိက္ခာကိုလည်း ကျဆင်းစေကြောင်း၊ ထို့အပြင် ဖက်ဒရယ်မှုကို မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြုလုပ်သင့်မသင့် ပြေပြေလည်လည် ဆွေးနွေးဖြေရှင်းရမည့် အစား အကျပ်ကိုင်ရာရောက်ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။^၁

ပမညတ၏ကြေညာချက်တွင်ပင် ပမညတသည် ပြည်ထောင်စုသားအချင်းချင်း သံသယပိုမိုကြီးမားလာမည်ကို မလိုလားကြောင်း၊ ပါလီမန်နှင့် အစိုးရ၏ ဂုဏ်သိက္ခာ ပျက်မည်ကိုလည်း မလိုလားကြောင်း၊ ပြည်နယ်များနှင့်ပတ်သက်သည့် ဆွေးနွေးပွဲ၌ ပို၍အခက်အခဲရှိပြီးပထစအစိုးရကိုထိခိုက်လာလျှင် လူမျိုးစုများအပေါ် ဗမာများကဖိနှိပ်သည်ဟု ထင်မြင်လာလျှင် ဖဆပလ၏နောက်လိုက် ပထစ၏တာဝန်သာလျှင်ဖြစ်သည်ဟု ပမညတက အတိအလင်းကြေညာကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။^၂

ရခိုင်ပြည်နယ် ဥပဒေကြမ်း တင်သွင်းရေးကို ရက် ရွှေ့ဆိုင်းထားရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ပထစ၊ ဖဆပလ၊ ရတညခေါင်းဆောင်တို့ အကြိတ်အနယ် ဆွေးနွေးနေစဉ်မှာပင် ၁၉၆၂ ခုနှစ် မတ်လ ၂ ရက်နေ့တွင် တပ်မတော်က နိုင်ငံတော်အာဏာကို ရယူလိုက်သဖြင့် ရခိုင်ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းရေး အစီအစဉ်မှာလည်း ရပ်ဆိုင်းသွားခဲ့သည်။

ပြည်နယ်ရယူရေးဆိုင်ရာ ဗွန်အမျိုးသားထို့၏သဘောထား

ဗွန်အမျိုးသားတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံအောက်ပိုင်းတွင် နေထိုင်ကြသည်။ အထူးသဖြင့် သထုံခရိုင်ပေါင်မြို့နယ်၊ ကျိုက္ခမိခရိုင်၊^၃ ရေး၊ မုဒုံ၊ ချောင်းဆုံ၊ ကျိုက္ခမိ၊

၁ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၂ မတ် ၁၉၆၂။

၂ လူထုသတင်းစာ၊ ၃ မတ် ၁၉၆၂။

၃ ယင်း

၄ မော်လမြိုင်ခရိုင်ဟုလည်းခေါ်သည်။

ကျိက်မရောမြို့နယ်တို့မှာ မွန်တို့အများဆုံးနေထိုင်သော ဒေသများ ဖြစ်ကြသည်။ လူမျိုးစုပြည်နယ်များဖော်ထုတ်ရာ၌ လိုအပ်သောအင်္ဂါရပ်များဖြစ်ကြသော

၁။ လူမျိုးတစ်မျိုး၏နောက်ခံရာဇဝင်

၂။ ဘာသာစကားစာပေယဉ်ကျေးမှု

၃။ နယ်မြေ

၄။ စီးပွားရေးအခြေခံ

စသည်အင်္ဂါရပ်များ မွန်လူမျိုးတို့တွင်ပြည့်စုံစွာရှိသဖြင့် ပြည်နယ်ပေးထိုက်သည်ဟု မွန်ခေါင်းဆောင်များက ခံယူထားကြသည်။ စင်စစ် ဂျီစီဘီအေခေတ်မှစ၍ မြန်မာ့နိုင်ငံရေးကြိုးပမ်းမှုတစ်လျှောက်လုံးတွင် မွန်၊ ဗမာ၊ ရခိုင်စသော တိုင်းရင်းသားအားလုံး၏အရေး၌ မွန်အမျိုးသားတို့သည် ဦးစီးခေါင်းဆောင် ပြုခဲ့ကြသည်။ မြန်မာ့နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုအရှိန်အဟုန်မြင့်မားလာသည်နှင့်အမျှ မွန်အမျိုးသားတို့၏ အမျိုးသားရေးလှုပ်ရှားမှုသည်လည်း တဖြည်းဖြည်း မြင့်မားလာခဲ့သည်။ တို့ဗမာအစည်းအရုံးဝင်သခင်များ၏ “ဗမာစာသည်တို့စာ၊ ဗမာစကားသည် တို့စကား၊ ဗမာပြည်သည်တို့ပြည်” စသည့်ကြွေးကြော်သံများသည် မွန်တို့၏ အမျိုးသားစိတ်ဓာတ်နိုးကြားစေရန်ဖန်တီးခဲ့သည်။ မွန်အမျိုးသားတို့သည် တဖြည်းဖြည်းနှင့် စုစည်းညီညွတ်လာကြပြီး မိမိတို့အမျိုးဘာသာသာသနာ၊ စာပေ ယဉ်ကျေးမှုထွန်းကားရေးအတွက် အသင်းအဖွဲ့များဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်ကြောင်း နားလည်သဘောပေါက်ခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်မတိုင်မီက မွန်အဖွဲ့အစည်းများသည် ပြည်နယ်ပေးရန်တောင်းခံခြင်းမပြုကြဘဲ ၎င်းတို့ရသင့်ရထိုက်သည့် အခွင့်အရေးများကိုသာပေးရန် တောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။

ရာမညတိုင်းလုံးဆိုင်ရာ မွန်အသင်းဖွဲ့စည်းခြင်း

မွန်အမျိုးသားတို့သည် ၁၉၃၉ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၆ ရက်နေ့တွင် ရွှေတိဂုံဘုရားတောင်ဘက်စောင်းတန်းရှိ မော်လမြိုင်ဇရပ်၌ “ရာမညတိုင်းလုံးဆိုင်ရာ မွန်အသင်းကြီး”ကို စတင်ဖွဲ့စည်းခဲ့ကြသည်။ ဤအသင်းတွင် ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဦးကျန် (ပဲခူး) နှင့် အကျိုးဆောင်အတွင်းရေးမှူးအဖြစ် ဦးဌေး (ပဲခူး) က ဆောင်ရွက်ကြသည်။ အသင်းကြီး၏ရည်ရွယ်ချက်မှာ မွန်လူမျိုး၊ မွန်စကား၊ မွန်စာပေ၊ မွန်ယဉ်ကျေးမှု၊ မွန်ဘာသာသာသနာတို့ကို မတိမ်ကောမပျောက်စေဘဲ တိုးတက်

ကြီးပွားလာရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ရန်ဖြစ်သည်။ ထူးခြားချက်တစ်ရပ်မှာ အသင်းကြီး၏ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံဥပဒေပုဒ်မ ၁၇ တွင် ဤအသင်းအမည်ဖြင့် မည်သူမျှ နိုင်ငံရေးမလုပ်ရဟု ပြဋ္ဌာန်းထားခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ဤသို့ ပြဋ္ဌာန်းထားခြင်းမှာ အခြားတိုင်းရင်းသားတို့၏ သံသယဝင် အငြိငြင်ခံရမည်ကိုစိုးရိမ်သောကြောင့် ဖြစ်သည်ဟုဆိုသည်။^၁ ရာမညတိုင်းလုံးဆိုင်ရာ မွန်အသင်းကြီးသည် မွန်၊ မြန်မာ၊ အင်္ဂလိပ်သုံးဘာသာဖြင့် မွန်ဘူလက်တင် သတင်းစာကိုလည်း ထုတ်ဝေနိုင်ခဲ့သည်။ ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်ပြီးနောက်ပိုင်းတွင် ရာမညတိုင်းလုံးဆိုင်ရာ မွန်အသင်းကြီးကို အသစ်ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းသည့် ရာမညတိုင်းလုံးဆိုင်ရာ မွန်အသင်းတွင် ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဦးဘသိန်း၊ အတွင်းရေးမှူးအဖြစ် နိုင်ထွန်းသိန်း၊ တွဲဖက်အတွင်းရေးမှူးအဖြစ် နိုင်ငွေသိမ်း၊ ငွေထိန်းအဖြစ် ဦးချစ်သောင် တို့ ပါဝင်ကြသည်။^၂

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ပြီးနောက်ပိုင်း ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းခဲ့သော ရာမညတိုင်းလုံးဆိုင်ရာ မွန်အသင်းကြီးသည် မွန်အမျိုးသားတို့၏အမျိုးဘာသာ၊ သာသနာ၊ စာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုတိုးတက်ရေးအတွက် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ကြသည်။

မွန်တိုင်းရင်းသားအစည်းအရုံးဖွဲ့စည်းခြင်း

၁၉၄၅ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၉ ရက်နေ့တွင် နိုင်ငံရေးကို စိတ်ပါဝင်စားကြသော မွန်အမျိုးသားအချို့က မွန်တိုင်းရင်းသား အစည်းအရုံးကို ဗဟန်းရေတာရှည်မွန်ကျောင်း၌ ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ကြသည်။ မွန်တိုင်းရင်းသား အစည်းအရုံးတွင် ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် မွန်ဘိုးချိုနှင့်အတွင်းရေးမှူးအဖြစ် မွန်သန်းတို့က ဆောင်ရွက်ကြသည်။ မွန်တိုင်းရင်းသားအစည်းအရုံးသည် ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်နှင့် ဆက်သွယ်ပြီး မွန်ဘိုးချို၊ မွန်သန်းတို့ ဖဆပလအမှုဆောင်များဖြစ်လာကြသည်။ ဖဆပလသည် မွန်တိုင်းရင်းသားအစည်းအရုံးကို နိုင်ငံရေးပါတီအဖွဲ့အစည်းအနေဖြင့် အသိအမှတ်မပြုဘဲ သာမန်လူထုအဖွဲ့အစည်းအနေဖြင့်သာ လက်ခံသည်။^၃ မွန်တိုင်းရင်းသားအစည်းအရုံး ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်နှင့်ဆက်သွယ်ပြီးနောက်ပိုင်းတွင် ရာမညတိုင်းလုံးဆိုင်ရာ မွန်အဖွဲ့တွင်လည်း ပါဝင်ခဲ့ကြသည့် မွန်ဘိုးချို၊ မွန်သန်းနှင့် မွန်ထွန်းရင်တို့သည် ရာမညတိုင်းလုံးဆိုင်ရာ မွန်အဖွဲ့မှနုတ်ထွက်ရန် အကြောင်း ပေါ်ပေါက်လာသည်။ ရာမညတိုင်းလုံးဆိုင်ရာမွန်အဖွဲ့တွင် လခစားဝန်ထမ်းများ ပါဝင်ကြ

၁ ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၁၆၅၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။
၂ Mon Bulletin

၃ ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၁၆၅၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။
၄ ယင်း

သဖြင့် နိုင်ငံရေးလုပ်သူများ ရာမညတိုင်းလုံးဆိုင်ရာမွန်အဖွဲ့တွင် ပါဝင်သင့်မသင့်ကို ၁၉၄၆ ခုနှစ် မတ်လ၌ သွေးဆေးကန်မွန်ကျောင်းတွင် ကျင်းပသော ရာမညတိုင်း လုံးဆိုင်ရာ မွန်အဖွဲ့ညီလာခံ၌ ဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။ ညီလာခံက မပါဝင်သင့်ဟု ဆုံးဖြတ်လိုက်သဖြင့် မွန်ဘိုးချို၊ မွန်သန်း၊ မွန်ထွန်းရင်တို့ ရာမည တိုင်းလုံးဆိုင်ရာ မွန်အဖွဲ့မှနှုတ်ထွက်ခဲ့ရသည်။

မွန်တိုင်းရင်းသား အစည်းအရုံးညီလာခံ

၁၉၄၆ ခုနှစ်ကုန်ခါနီးတွင် မွန်တိုင်းရင်းသား အစည်းအရုံးညီလာခံကို ကျိုက္ခမိခရိုင် ပင ရွာတွင်ကျင်းပသည်။ ညီလာခံသို့ မွန်အမျိုးသားအများအပြား တက်ရောက်ခဲ့ကြပြီး အောက်ပါအဓိကဆုံးဖြတ်ချက်နှစ်ရပ်ကို ချမှတ်ခဲ့ကြသည်။

(၁) သာသနာသက္ကရာဇ် ၁၁၁၆ ခုနှစ်၊ တပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၁ ရက်နေ့ သမလ ဝိမလညီနောင်နှစ်ပါးတို့ ဟံသာဝတီမြို့ကို စတင်ထူထောင် သောနေ့ကိုယူပြီး နှစ်စဉ်တပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၁ ရက်နေ့ကို မွန် အမျိုးသားနေ့အဖြစ် သတ်မှတ်ရန်။

(၂) လာမည့်ရွေးကောက်ပွဲတွင် မွန်အမျိုးသားများအား အခြားသော ရှမ်း၊ ကရင်စသော တိုင်းရင်းသားများကဲ့သို့ သီးခြားမဲစာရင်း၊ သီးခြားမဲဆန္ဒနယ် သတ်မှတ်ပေးရန်၊ အကယ်၍ ဖဆပလကမပြုလုပ် ပေးလျှင် ရွေးကောက်ပွဲကိုသပိတ်မှောက်ရန်။

အထက်ပါဆုံးဖြတ်ချက်များကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် မွန်တိုင်းရင်းသား အစည်းအရုံး၏ ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့ကိုလည်း ရွေးချယ်ခဲ့ ကြသည်။ ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့တွင် မွန်ဘိုးချို ဥက္ကဋ္ဌ၊ နိုင်အောင်ထွန်း ဒုဥက္ကဋ္ဌ၊ မွန်သန်း အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး၊ နိုင်ချမ်းမွန် တွဲပက်အထွေထွေ အတွင်းရေးမှူးတို့ ပါဝင်ကြသည်။

မွန်အဖွဲ့ပေါင်းစုံကိုယ်စားလှယ်များ၏ စတင်ဆုံချက်များ

၁၉၄၇ ခုနှစ်အတွင်း မော်လမြိုင်မြို့၌ ကျင်းပသည့် မွန်အဖွဲ့ပေါင်းစုံ ကိုယ်စားလှယ်များ အစည်းအဝေးက ဘုရင်ခံအမှုဆောင် (ဝန်ကြီး) အဖွဲ့အစိုးရထံ မိမိတို့၏လိုလားချက်များကို တင်ပြတောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။ ယင်းတောင်းဆိုချက် များမှာ

၁ ကိုယ်စွေပြောကြားချက်များ၊ ၀၁၅၇၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။
၂ HDR: X/ 9 AP / 1990.

- (၁) မွန်စာပေ ပရိယတ္တိဘက်ဆိုင်ရာ မွန်ပဌမပြန်စာမေးပွဲတရပ် ကျင်းပပေးရန်။
- (၂) လက်ရှိတိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်တွင် မွန်အမျိုးသားအမတ် ၁၅ နေရာပေးရန်။
- (၃) မွန်ပြည်နယ် ပညာစုံစမ်းရေးအဖွဲ့၏ အစီရင်ခံစာအရ မွန်စာသင်ကျောင်းများဖွင့်လှစ်ရန်၊ အစိုးရက ဘတ်ဂျက်ရံပုံငွေတရပ်ဖွင့်လှစ်ထောက်ပံ့ရန်။
- (၄) မွန်ပြည်နယ်တရားရုံး၌ မွန်အရာရှိများ သို့မဟုတ် မွန်စာနှင့်စကားတတ်သူများကိုသာ ခန့်ထားရန်။
- (၅) (က) မွန်ကိစ္စအဝဝကိုဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အနည်းဆုံးကိုယ်စားလှယ် ၅ ဦး ပါဝင်သောအဖွဲ့တဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းပေးရန်။
(ခ) လွတ်လပ်သော ဗမာပြည်သို့ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာများလွှဲပြောင်းပြီးသည့်အခါ၊ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်တွင် မွန်အမတ် ၁၅ နေရာပေးရန်။
- (၆) မွန်နယ်ပယ်ဆိုင်ရာကိစ္စများ သီးခြားပေးရန်။
- (၇) ကာကွယ်ရေးအင်အားစုများအတွက် မွန်စစ်တပ်များ သီးခြားဖွဲ့စည်းပေးရန်။

ဟူ၍ဖြစ်သည်။ အထက်ပါတောင်းဆိုချက်များအနက်မှ အမှတ် ၁၊ ၃ နှင့် ၄ တို့ကိုသာ အစိုးရက လိုက်လျောခဲ့သည်။ မွန်အမျိုးသားတို့၏ တောင်းဆိုချက်များအရ ၎င်းတို့ရသင့်ရထိုက်သည်ဟုယူဆသော အခွင့်အရေးများကိုသာ တောင်းဆိုခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ ပြည်နယ်တောင်းဆိုခြင်း မရှိသေးကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရသည်။

ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်၏ မွန်အမျိုးသားတို့အရေးကိစ္စအပေါ် သဘောထား

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် ဖဆပလခေါင်းဆောင်များသည် ဖဆပလ ပဏာမညီလာခံတွင် ရှမ်း၊ ကချင်၊ ချင်း၊ ကရင်တိုင်းရင်းသားတို့အရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ဆောင်ရွက်သင့်သည်များကို ဆုံးဖြတ်ချက်ချခဲ့သော်လည်း မွန်အမျိုးသားတို့အရေး

၁ (က) စီးဒုတ်ဂျာနယ်၊ အတွဲ ၂၁၊ နံပါတ် ၁၈၊ ၂၀ အောက်တိုဘာ ၁၉၄၇၊ စာ ၇ ။
(ခ) ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၁၅၈၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍၊ မွန်၊ ဗမာခွဲခြားခြင်းကို မလိုလားဘဲ မွန်နှင့်ဗမာအတူတူပင်ဖြစ်သည်ဟု သဘောထားသည်။ မွန်အမျိုးသားတို့၏ စာပေနှင့်ယဉ်ကျေးမှု တိုးတက်ရေးကိုသာလျှင်ဆောင်ပေးလိုသည်။ ကရင်အမျိုးသားတို့အပေါ်ထားရှိသောသဘောထားအတိုင်း မွန်တို့အပေါ်ထားရှိ၍ မဖြစ်နိုင်ကြောင်း ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက ဖဆပလ ပဏာမညီလာခံတွင် အတိအလင်းမိန့်ကြားခဲ့သည်။ ကိုယ်ပိုင်ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ကိုယ်ပိုင်ဘာသာစကားရှိပြီး သင့်တင့်သောလူဦးရေရှိသည့် ကရင်တိုင်းရင်းသားတို့ကိုမူ လူနည်းစုဆိုင်ရာအခွင့်အရေးများရရှိထိုက်သည်ဟု ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် ဖဆပလခေါင်းဆောင်တို့က အသိအမှတ်ပြုခဲ့ကြသည်။ ဖဆပလ၏လူနည်းစုအဖြစ် သတ်မှတ်ရေးသဘောထားနှင့်ပတ်သက်၍ မွန်ဘိုးချိုရေးသားပြုစုသည့် “ဖဆပလက မွန်များကိုတပတ်ရှိက်ပြီ” ဟူသော ခေါင်းစဉ်ပါစာတမ်းတွင် ဝေဖန်ထားသည်။ ဤစာတမ်းတွင် မွန်လူမျိုးများက မိမိတို့လူမျိုး၊ ဘာသာစကားနှင့် ယဉ်ကျေးမှုထုံးစံလေ့မပျောက်ကွယ်ရလေအောင် ကြိုးပမ်းနေချိန်တွင် ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်သည် လူများစု၏ဆယ်ပုံတစ်ပုံရှိသော တိုင်းရင်းသားများကိုသာ လူနည်းစုအဖြစ်သတ်မှတ်ပြီး အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာအခွင့်အရေးများ ပေးသင့်သည်ဟုဆိုခြင်းမှာ မွန်လူမျိုးကွယ်ပျောက်သွားအောင် ပြုလုပ်ခြင်းသာဖြစ်သည်ဟု မွန် ဘိုးချိုက ဝေဖန်ထားသည်။ မွန်တိုင်းရင်းသားတို့သည် ကရင်တိုင်းရင်းသားတို့နှင့် မြန်မာနိုင်ငံအောက်ပိုင်းတွင် အတူတကွနေထိုင်ကြသူများဖြစ်သည်။ မွန်ပြဿနာနှင့် ကရင်ပြဿနာသည်ခွန်တွဲလျက်ရှိသည်ဟု မွန်ခေါင်းဆောင်များက ယူဆကြသည်။ ကရင်တို့အား ပေးသည့် အခွင့်အရေးများကို မွန်တို့ကလည်း ရသင့်သည်ဟု သဘောထားသည်။ ဤသို့ဖြင့် နောင်အခါတွင် ကရင်ပြဿနာ၌ မွန်တို့ပါ ပါဝင်ပတ်သက်ခဲ့ရခြင်းဖြစ်သည်။

မွန်အမျိုးသားတစ်ဦး ဝန်ကြီးရာထူးတောင်းခြင်း

ဖဆပလ ပဏာမညီလာခံနောက်ဆုံးနေ့တွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကမိန့်ခွန်းပြောကြားရာ၌ မွန်အမျိုးသားတစ်ဦးက ဝန်ကြီးရာထူးတောင်းဆိုကြောင်း ထည့်သွင်းပြောကြားခဲ့သည်။ ၎င်းကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍ မွန်အမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ်၊ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး မွန်သန်းက ဝန်ကြီးရာထူးတောင်းသည့် မွန်အမျိုးသားမှာ မွန်ဘိုးချိုဖြစ်ကြောင်း၊ လက်ရှိဖဆပလအဖွဲ့ဝင် မွန်အမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ်နှင့် လုံးဝမသက်ဆိုင်ကြောင်း ပြန်လည်ဖြေရှင်းခဲ့သည်။ ထိုအချိန်တွင် မွန်ဘိုးချိုသည် ဖဆပလ

၁ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းမိန့်ခွန်းများ၊ စာ ၃၀၉။

နှင့် အဆက်အသွယ်ဖြစ်ပြီးဖြစ်သည်။ မွန်ဘိုးချိုသည် ဖဆပလစည်းရုံးရေးအတွက် တနင်္သာရီတိုင်းတွင် တာဝန်ယူနေရာမှ ဖဆပလနှင့် သဘောထားကွဲခဲ့သည်။ ပဉ္စလိလားခံမှဆုံးဖြတ်ချက်နှင့်အညီ မွန်ဘိုးချိုခေါင်းဆောင်သော မွန်တိုင်းရင်းသား အစည်းအရုံးမှ မွန်အမျိုးသားများအတွက် သီးခြားမဲစာရင်း သီးခြားမဲဆန္ဒနယ်ပေး ရန်တောင်းဆိုခြင်းကို ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်မှ ပယ်ချလိုက်သဖြင့် မွန်တိုင်းရင်းသား အစည်းအရုံးသည် နှစ်ခြမ်းကွဲသွားသည်။ မွန်ဘိုးချိုကတစ်ဖက်၊ မွန်သန်းနှင့် မွန် ထွန်းရင်တို့ကတစ်ဖက် ဖြစ်လာသည်။ မွန်ဘိုးချိုသည် ဖဆပလမှ နုတ်ထွက်သွားခဲ့ သည်။^၁ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် ရွေးကောက်ပွဲ မကျင်းပမီ မွန်တိုင်းရင်းသား အစည်းအရုံးက ရွေးကောက်ပွဲများကို သပိတ်မှောက်ရန်လှုံ့ဆော်ခဲ့သည်။ မွန်တိုင်း ရင်းသား အစည်းအရုံးခေါင်းဆောင် မွန်ဘိုးချိုသည် ကျိုက္ခမိခရိုင်အတွင်းသို့ လှည့် လည်သွားရောက်ကာ ထိုဒေသရှိ မွန်အမျိုးသားတို့အား တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် ရွေးကောက်ပွဲများကို သပိတ်မှောက်ရန် တိုက်တွန်းခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ကျိုက္ခမိ ခရိုင်၌ ရာမညမွန်အစည်းအရုံးက မိမိတို့၏အမတ်လောင်းများကို ဖဆပလ အမတ် လောင်းများနှင့်ယှဉ်ပြိုင်အရွေးခံစေခဲ့သည်။^၂ မွန်သန်းခေါင်းဆောင်သောမွန်အများစု ကမူ မွန်တို့၏အကျိုးစီးပွားကို အကာအကွယ်ပေးမည့် တောင်းဆိုချက်များကို တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်တွင်သာ တင်ပြဆွေးနွေးလိုသည်။ သီးခြားမွန်ပြည်နယ်ရရှိ ရေးကို မလိုလားပေ။^၃ မွန်သန်းသည် မွန်ဘိုးချိုနှင့်သဘောထားကွဲပြားပြီး မွန် ဘိုးချို ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ဆောင်ရွက်သည့် မွန်တိုင်းရင်းသားအစည်းအရုံးမှ လုံးဝ နုတ် ထွက်လိုက်သည်။ ထိုနောက် မွန်အမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ်ခေါ် သီးသန့်အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်း၍ ဖဆပလအဖွဲ့အတွင်း ဆက်လက်ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ မွန်သန်းသည် ဖဆပလ ပဏာမညီလာခံတွင် ဗဟိုဦးစီးအဖွဲ့ဝင် တစ်ဦးအဖြစ် လည်းကောင်း၊ အခြေခံဥပဒေမူ စိစစ်ရေး ၁၁၁ ဦး ကော်မတီဝင်အဖြစ်လည်းကောင်း ပါဝင် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။^၄

၁ ဒီးဒုတ်ဂျာနယ်၊ အတွဲ ၂၀၊ နံပါတ် ၄၇၊ ၂ ဇွန် ၁၉၄၇၊ စာ ၁၄။

၂ ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၁၆၅၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

၃ CID Weekly Intelligence Summary for the week ending

12 April 1947. Chin File No. 71, History Department (Research), University of Yangon.

၄ ယင်း

၅ ဒီးဒုတ်ဂျာနယ်၊ အတွဲ ၂၀၊ နံပါတ် ၄၇၊ ၂ ဇွန် ၁၉၄၇၊ စာအချုပ်ပို (သ)။

ဒုတိယအကြိမ်မြောက် ဗွန်ကွန်ဖရင့်မှ ဆုံးဖြတ်ချက်များ

ဗွန်အမျိုးသားတို့သည် ၎င်းတို့၏အခွင့်အရေးများကို ကွန်ဖရင့်များကျင်းပ၍ ဆက်လက်တောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလအတွင်း ကျင်းပသော ဒုတိယအကြိမ်မြောက် ဗွန်ကွန်ဖရင့်မှချမှတ်လိုက်သော အရေးပါသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များမှာ

- ၁။ အခြားသောလူမျိုးများ သီးသန့်နယ်မြေတောင်းဆိုရာ၌ ဗွန်နယ်ပယ်များကို အလျဉ်းမထိခိုက်စေရန်။
- ၂။ ဗွန်အဖွဲ့ပေါင်းစုံက တောင်းဆိုထားသည့် အချက် ၇ ချက်ကို ၁၉၄၇ ခု စက်တင်ဘာလ ၂၅ ရက်နေ့ နောက်ဆုံးထား၍ မရရှိပါက၊ ဗွန်သီးခြားနယ်ပယ် တောင်းသင့်မတောင်းသင့်ကို ဗဟိုဦးစီးအဖွဲ့က ဆုံးဖြတ်ဖို့တာဝန် လွှဲအပ်ရန်။
- ၃။ ဗွန်နှင့်ကမ္ဘာ့ မိတ်ဆက်ရေးအတွက် ဘီလပ်သွားသင့်မသွားသင့်ကို ဗဟိုဦးစီးအဖွဲ့မှ အခြေအနေကိုကြည့်ပြီး ဆုံးဖြတ်ရန်။
- ၄။ ဗွန်မြန်မာပြည်အတွက် ဒိုမီနီယံမဟုတ်ဘဲ လုံးဝလွတ်လပ်ရေးကိုသာ ရရှိစေရန် ဤကွန်ဖရင့်က တောင်းဆိုရန်။
- ၅။ ဗွန်များအတွက် သီးသန့်ရွေးကောက်ပွဲအပေါ်၌ အခြေပြုသည့် အမတ်များရရှိရန်၊ ဤကဲ့သို့ ရွေးကောက်တင်မြှောက်လိုက်သော အမတ်များထဲမှ ဗွန်ရေးရာအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းရန်၊ ဤတောင်းဆိုထားသည့် အခွင့်အရေးကို မရရှိပါက၊ ဗွန်လူမျိုးများအပေါ် စည်းကြပ်နေသည့် မည်သည့်အခွန်တော်မျိုးမဆို ဗွန်လူမျိုးများက ပေးဆောင်သင့်မပေးဆောင်သင့် ပြဿနာကို ဆုံးဖြတ်နိုင်ရန် ဗဟိုဦးစီးအဖွဲ့သို့ ဤကွန်ဖရင့်မှ လုံးဝတာဝန်လွှဲအပ်ကြောင်း

ဟူ၍ဖြစ်သည်။

ဒုတိယအကြိမ်မြောက် ဗွန်ကွန်ဖရင့်က ဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ချပ်ဖြစ်သည့် အခြားသောလူမျိုးများ သီးသန့်နယ်မြေတောင်းဆိုရာ၌ ဗွန်နယ်ပယ်များကို အလျဉ်းမထိခိုက်စေရန်ဟူသော ဆုံးဖြတ်ချက်မှာ ကရင်ခေါင်းဆောင်စောဘဦးကြီး၏ တောင်းဆို

၁ (က) သံတော်ဆင့်သတင်းစာ၊ ၇ စက်တင်ဘာ ၁၉၄၇။
 (ခ) ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၁၅၆၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

ချက်ကို ရည်ညွှန်းဟန်ရှိသည်။ ကေအင်ယူအဖွဲ့ချုပ် ဥက္ကဋ္ဌ စောဘဦးကြီးသည် မော်လမြိုင်မြို့တွင် မွန်ခေါင်းဆောင်များနှင့် တွေ့ဆုံခဲ့စဉ်က တနင်္သာရီတိုင်းကို မွန်-ကရင်ပြည်နယ်အဖြစ်တည်ထောင်ရန် အကြံပြုခဲ့သည်။ ထိုအကြံပြုချက်ကို မွန်တို့က လက်ခံသည့်လက္ခဏာ ပြသခဲ့သည်ဟုပင် ပြောကြားခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် တနင်္သာရီတိုင်းအား ကရင်ဒေသအဖြစ် ဖန်တီးရန်ဟူသော စောဘဦးကြီး၏အကြံပြုချက်ကို ၁၉၄၇ ခုနှစ် မေလ ၁၈ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသည့် မွန်အစည်းအရုံး အမှုဆောင်ကော်မတီအစည်းအဝေးက ကန့်ကွက်ခဲ့သည်။^၁

၁၉၄၇ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၆ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသည့် မွန်တိုင်းရင်းသား အစည်းအရုံး အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့ အထူးအစည်းအဝေးကလည်း တနင်္သာရီတိုင်းကို ကရင်သီးခြားနယ်ပယ်အဖြစ်တောင်းဆိုခြင်းမှာ မလျော်ကန်ကြောင်း၊ ယခုအခါ အောက်မြန်မာပြည်ဟု ခေါ်ဆိုသည့် ရာမညဒေသတွင် မွန်နှင့်ကရင် အတူတကွ ရှေးပဝေသဏီကတည်းက သင့်မြတ်စွာနေထိုင်ကြသကဲ့သို့ ယခုလည်း နေထိုင်နိုင်ကြောင်း၊ ရာဇဝင်အရ ဒွန်တွဲ၍နေထိုင်လာသော ဤလူမျိုးနှစ်မျိုးမှ ကရင်တစ်မျိုးတည်းက လွှမ်းမိုး၍နယ်ပယ်ထူထောင်ရန်မှာ မလျောက်ပတ်သောကိစ္စ ဖြစ်ကြောင်း ကန့်ကွက်ခဲ့သည်။^၂

အဆိုပါ မွန်တိုင်းရင်းသားအစည်းအရုံးမှပင် ဖဆပလ၏ ကြေညာချက်အရ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးတိုင်း မိမိတို့ကြံမြှာကို မိမိတို့ဖန်တီးခွင့်ရရှိသည်ဆိုခြင်းမှာ တရားနည်းလမ်း ကျပကြောင်း၊ သို့ရာတွင် ဤကဲ့သို့ဖန်တီးရာ၌ အခြားသူတို့၏ ဘိုးဘုရင်နယ်ပယ်နှင့် အခွင့်အရေးများကို ထိခိုက်ပါက လူမျိုးတစ်မျိုးအပေါ်၌ ရှိရင်းစွဲမေတ္တာဓာတ်များ ပျက်ပြား၍ နောင်အနာဂတ်အရေးအတွက် စိုးရိမ်ဖွယ်ရာ ဖြစ်နိုင်ကြောင်း ကန့်ကွက်ခဲ့သည်။^၃ ယခုအခါ အောက်မြန်မာနိုင်ငံဟုခေါ်တွင်သော ရာမညဒေသမှာ မွန်နှင့်ကရင်နှစ်ဦး အတူနေထိုင်သော ဒေသဖြစ်သဖြင့် ၎င်းဒေသကို မွန်-ကရင် နယ်ပယ်အဖြစ်ထူထောင်ခြင်းကို မွန်အမျိုးသားတို့က မကန့်ကွက်လိုဘဲ ကရင်အမျိုးသားတစ်ဦးတည်း ကရင်သီးခြားနယ်ပယ်ပြုလုပ်ခြင်းကို လက်မခံလိုသည့် သဘောထားရှိသည်ဟု ယူဆရသည်။

၁ Weekly Intelligence Summary for the week ending 31 May 1947, CID, Burma. History Department(Research), University of Yangon.

၂ Weekly Intelligence Summary for the week ending 24 May 1947, CID, Burma. History Department(Research), University of Yangon.

၃ သံတော်ဆင့်သတင်းစာ၊ ၉ ဩဂုတ် ၁၉၄၇။

ဒုတိယအကြိမ်မြောက် ဗွန်ကွန်ဖရင့်၏ဆုံးဖြတ်ချက်များမှာ ယခင်ဗွန်အဖွဲ့ ပေါင်းစုံမှ တောင်းဆိုထားသည့် အချက်အချာချက်ကို သခင်နု၏ ဘုရင်ခံအမှုဆောင် (ဝန်ကြီး) အဖွဲ့အစိုးရက လိုက်လျောစေရန် ဖိအားပေးသည့် သဘောသက်ရောက် သည်။ ဗွန်သီးခြားနယ်ပယ် တောင်းသင့်မတောင်းသင့် စဉ်းစားလာခြင်းမှာလည်း ပြည်နယ်တောင်းဆိုရေး၏ ပထမခြေလှမ်းပင်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ ဗွန်ရေးရာအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းပေးရန် တောင်းဆိုခြင်းမှာ ကရင်အမျိုးသားတို့အား ပေးသည့်အခွင့်အရေး နည်းတူ တောင်းဆိုခြင်းဖြစ်မည်ဟု ယူဆရသည်။ ဗွန်ရေးရာအဖွဲ့ မဖွဲ့စည်းပေးပါက ဗွန်လူမျိုးတို့အနေဖြင့် အခွန်တော်ပေးသင့်မပေးသင့် စဉ်းစားရမည်ဆိုခြင်းမှာလည်း မိမိတို့လိုလားချက်များရရှိရန် အစိုးရအားအကျပ်ကိုင်သည့်အဆင့်အထိ ရောက်ရှိ လာသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

ဗွန်သီးခြားနယ်တောင်းခြင်း

ဗွန်အမျိုးသားတို့၏ တောင်းဆိုချက်အနက်ချက်ကို ဖဆပလက မလိုက်လျော သဖြင့် ၁၉၆၇ ခုနှစ်တွင် လူတန်းစားအသီးသီးပါဝင်သော ဗွန်လူမျိုးရေးရာအဖွဲ့ ချုပ်ကို ဖွဲ့စည်းကြသည်။ ၎င်းအဖွဲ့တွင် နိုင်လှမောင်က ဥက္ကဋ္ဌ၊ နိုင်ဘလွင်က အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးအဖြစ် ဆောင်ရွက်သည်။ ဗွန်လူမျိုးရေးရာ အဖွဲ့ချုပ် ညီလာခံကိုလည်း ဖားအောက်တွင်သုံးရက်တိုင်တိုင်ကျင်းပခဲ့ကြသည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၃ ရက်နေ့တွင်လည်း ဗွန်လူမျိုးရေးရာအဖွဲ့ချုပ်မှကြီးမှူး၍ လူထု ရှင်းလင်းပွဲကို မော်လမြိုင်မြို့ ကျိုက်သုတ်ဘုရားရင်ပြင်၌ ကျင်းပခဲ့သည်။ ၎င်းရှင်းလင်း ပွဲသို့ ဗွန်နယ်အသီးသီးမှ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ဗွန်အမျိုးသား ၁၀၀၀၀ ခန့် တက်ရောက်ကြသည်။ ရှင်းလင်းပွဲမှ အောက်ပါဆုံးဖြတ်ချက်များကို အတည်ပြုခဲ့ သည်။

ဆုံးဖြတ်ချက်များမှာ

- ၁။ ဗိုလ်ချုပ်နှင့်တကွ ကျဆုံးသော ဝန်ကြီးများကို လုပ်ကြံသော လုံ့သတ်သမားတို့၏ရက်စက်ပုံကို အစည်းအဝေးကြီးက အထူးရှုတ်ချ ပါကြောင်း။
- ၂။ ဗွန်တို့၏ တောင်းဆိုချက် ၇ ချက်ကို အစိုးရက ကျေနပ်လောက် အောင် လိုက်လျောခြင်းမရှိသည့်အတွက် ဝမ်းနည်းကြောင်း။
- ၃။ ဗွန်တို့သည် ဗမာနိုင်ငံရှိ တိုင်းရင်းသား အချင်းချင်းနှင့် ရင်းနှီး ညီညွတ်စွာ ဆက်ဆံလိုလားသည့်အလျောက် ဗွန်တို့၏တရားသဖြင့် တောင်းဆိုချက်များကို တောင်းဆိုသော်လည်း အစိုးရက ကျေနပ်

လောက်အောင် လိုက်လျောခြင်း မရှိသည့် အတွက် သီးခြား မွန်ပြည်ထောင်စု အနေနှင့် တောင်းခဲ့သော ပိုမိုခရီးရောက်လိမ့်မည် ဟူ၍ အစည်းအဝေးကြီးက ယူဆကြောင်း။

၄။ အထက်ပါ ဆုံးဖြတ်ချက်များနှင့် ပတ်သက်၍ ပေါ်ပေါက်လာသော ကိစ္စများကို ဆောင်ရွက်ရန် မွန်လူမျိုးရေးရာအဖွဲ့ (ဌာနချုပ်) အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့သို့ အာဏာလွှဲအပ်ကြောင်း။

ဟူ၍ဖြစ်သည်။ ဤဆုံးဖြတ်ချက်များအရ မွန်အမျိုးသားတို့သည် မွန်သီးခြားနယ် ပေးရန် အတိအလင်းတောင်းဆိုလာသည်ကို လေ့လာသိရှိရသည်။

မွန်ခေါင်းဆောင်အချို့နှင့် သတင်းစာဆရာများတွေ့ဆုံပွဲ

မွန်အမျိုးသားများက မွန်သီးခြားနယ်ပယ်တောင်းဆိုနေစဉ် ၁၉၄၇ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁၁ ရက်နေ့တွင် မော်လမြိုင်မြို့ရှိ မွန်အမျိုးသား အစည်းအရုံး ဌာနချုပ်၌ မွန်ခေါင်းဆောင်အချို့နှင့် သတင်းစာဆရာများ တွေ့ဆုံပွဲကိုကျင်းပ ခဲ့သည်။ ၎င်းတွေ့ဆုံပွဲတွင် မွန်ခေါင်းဆောင်များဖြစ်ကြသည့် မွန်စံသူနှင့် မွန်ဘလွင် တို့က မွန်အမျိုးသားတို့၏ တောင်းဆိုချက် ခုနစ်ချက်အနက်မှ အစိုးရက ၁၊ ၃၊ ၄ အချက်များကိုသာ ပေးလျက် ကျန်အရေးကြီးသည့် အချက်များကို မလိုက်လျော သဖြင့် မွန်အမျိုးသားများအနေဖြင့် တစ်ဆင့်တက်ရပြီဖြစ်ကြောင်း၊ အောက်တိုဘာလ ၉ ရက်နေ့က မွန်အမျိုးသားအစည်းအရုံးဌာနချုပ်တွင် ခေါင်းဆောင်များစည်းဝေး ကြပြီး အောက်မြန်မာနိုင်ငံ မွန်နယ်ကို သီးခြားပြည်ထောင်စုအဖြစ် သတ်မှတ် ပေးရန်၊ မွန်နယ်တွင် ပုသိမ်အနောက် ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်း၊ မြောက်ဘက်တွင် သရက်မြို့နှင့် တောင်ငူနယ် မြေနီကုန်းမြို့ရှိ မှတ်တိုင်များအထိ၊ တောင်ပိုင်းတွင် ဝိတိုရိယ အငူအထိ ပါဝင်သင့်ကြောင်းကို မြေပုံနှင့်တကွ ရှင်းလင်းပြောကြားခဲ့ ကြောင်း မွန်ခေါင်းဆောင်များက တင်ပြသည်။

တစ်ဆက်တည်းမှာပင် မွန်ခေါင်းဆောင်များက ယနေ့ မွန်လူထုမှာ မိမိတို့၏ မူလတောင်းဆိုချက် ခုနစ်ချက်ကို လိုက်လျောစေကာမူ အလိုမရှိတော့ကြောင်း၊ မွန်သီးခြားနယ်ခွဲပေးမှသာ ကျေနပ်ကြတော့မည်ဖြစ်ကြောင်း၊ မွန်အမျိုးသားတို့၏ တောင်းဆိုချက်များကို ယခုမရလျှင်လည်း လွတ်လပ်ရေးရသောအခါ ဆက်လက် တောင်းဆိုမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ဖဆပလအဖွဲ့ စသည့်အဖွဲ့များကို အတိုက်အခံပြုခြင်း

၁ သူရိယသတင်းစာ၊ ၉ အောက်တိုဘာ ၁၉၄၇။

၂ ဒီးဒုတ်ဂျာနယ်၊ အတွဲ ၂၁၊ နံပါတ် ၁၈၊ ၂၁ အောက်တိုဘာ ၁၉၄၇၊ စာ ၇။

မဟုတ်ကြောင်း၊ ထိုကဲ့သို့ပြုရန်လည်း မရည်ရွယ်ကြောင်း၊ မိမိတို့ မွန်အမျိုးသားများသည် ဗိုလ်ချုပ် မကြာခဏမိန့်ကြားခဲ့သည့် ကိုယ့်ကြမ္မာကိုယ်ဖန်တီးနိုင်ရေးကိုသာ လိုလားခြင်းဖြစ်ကြောင်း မွန်ခေါင်းဆောင်များက သတင်းစာဆရာများအား ရှင်းပြသည်။

မွန်ခေါင်းဆောင်များက ၁၉၄၇ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၉ ရက်နေ့က ကျင်းပသော မွန်ခေါင်းဆောင်များအစည်းအဝေးမှ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ ဝန်ကြီး လော့ဒ်လစ်စတိုဝယ်လ်' နှင့် မြန်မာနိုင်ငံဘုရင်ခံ မြန်မာနိုင်ငံ ဝန်ကြီးချုပ်တို့ထံသို့လည်း ထိုနေ့မှာပင် ကြေးနန်းရိုက်ကြား လိုက်ပြီဖြစ်ကြောင်း ကိုပါ ရှင်းလင်းပြောကြားခဲ့သည်။

မွန်ခေါင်းဆောင်များ သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲ ပြုလုပ်ချိန်တွင် ၁၉၄၇ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေကို တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်မှ အတည်ပြုပြီးဖြစ်သည်။ မွန်ခေါင်းဆောင်အချို့ အနေဖြင့် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေတွင် က ရင် အ မျိုး သား များ ကို သာ အခွင့်အရေးပေးပြီး မွန်အမျိုးသားတို့အတွက် အခွင့်အရေးပေးခြင်း မရှိသည်ကို မကျေနပ်သဖြင့် အောက်မြန်မာနိုင်ငံတစ်ခုလုံးကို မွန်သီးခြားနယ်ပယ်အဖြစ် ထူထောင်ရန် တောင်းဆိုလာခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် မွန်ခေါင်းဆောင်အချို့၏ သဘောထားမှာ တင်းမာလာပြီး သီးခြားနယ်ထူထောင်ရေးကိုသာ အဓိကထား တောင်းဆိုလာခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

ရန်ကုန်မြို့ရှိ မွန်လူငယ်များ၏ လိုလားချက်များ

မော်လမြိုင်ရှိ မွန်အမျိုးသားတို့က မွန်သီးခြားနယ်ပယ်ပေးရန် တောင်းဆိုနေစဉ် ရန်ကုန်မြို့ရှိ မွန်လူငယ်များကလည်း အစည်းအဝေးတစ်ရပ် ကျင်းပခဲ့ကြသည်။ အစည်းအဝေးကို ၁၉၄၇ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁၂ ရက်နေ့တွင် ရန်ကုန်မြို့ဘုရားလမ်းရှိ ကန်ထရိုက်တာ ဦးမွန်ထော် နေအိမ်၌ ကျင်းပခြင်းဖြစ်သည်။ အစည်းအဝေးတွင် သဘာပတိအဖြစ် မွန်ဦးကျော်လှက ဆောင်ရွက်ပြီး အတွင်းရေးမှူးအဖြစ် မွန်အောင်ချစ်က ဆောင်ရွက်သည်။ ၎င်း အစည်း အဝေး က

၁ မီးစုတ်ဂျာနယ်၊ အတွဲ ၂၁၊ နံပါတ် ၁၈၊ ၂၁ အောက်တိုဘာ ၁၉၄၇၊ စာ ၇။

J Lord Listowel

၃ မီးစုတ်ဂျာနယ်၊ အတွဲ ၂၁၊ နံပါတ် ၁၈၊ ၂၁ အောက်တိုဘာ ၁၉၄၇၊ စာ ၇။

၄ ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၁၅၇၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

၅ သူရိယသတင်းစာ၊ ၁၄ အောက်တိုဘာ ၁၉၄၇။

သဘောတူအတည်ပြုလိုက်သည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များအနက် အရေးပါသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်အချို့မှာ

- ၁။ မိုဗ်ချုပ်နှင့်အပေါင်းပါဝန်ကြီးများ ကျဆုံးခဲ့သည်ကို အထူးဝမ်းနည်းကြေကွဲပြီးလျှင် လူသတ်ဝါဒကို အကြွင်းမဲ့ရှုတ်ချကြောင်း။
- ၂။ ၁၉၄၇ ခု ဇန်နဝါရီလထက် နောက်မကျစေဘဲ ဗမာပြည်အား လုံးဝ လွတ်လပ်ရေးပေးချန် တောင်းဆိုကြောင်း။
- ၃။ ရှမ်း၊ ကရင်၊ ကချင်၊ ချင်း လူမျိုးတို့သည် မိမိတို့ကံကြမ္မာကို မိမိတို့သာ ဖန်တီးနိုင်သော အခွင့်အရေးများ ရရှိကြသည်ကို ဝမ်းသာအားရ ပါကြောင်း၊ မွန်လူမျိုးတို့အတွက် ၎င်းအခွင့်အရေးမျိုးကို မရရှိသဖြင့် အထူးဝမ်းနည်းကြောင်း။
- ၄။ ဗမာနိုင်ငံအစိုးရက မွန်လူထုကိုယ်စားလှယ်များ တောင်းဆိုချက် ၇ ချက်အနက် တချက်မျှ ပြည့်ပြည့်စုံစုံမပေးဘဲ၊ မပြောပလောက်သည့် အခွင့်အရေးနှင့်သာ အကြုံးဝင်သော အစိတ်အပိုင်းကလေးအနည်းငယ် ကိုသာ လိုက်လျောသောကြောင့် ဤအစည်းအဝေးက လုံးဝမကျေနပ်ကြောင်း။
- ၅။ မွန်လူထုအားလုံး၏တရားသဖြင့် တောင်းဆိုသောလိုလားချက်များကို ရရှိအောင် မွန်မျိုးချစ်ခေါင်းဆောင်များ၊ စိတ်အားမလျော့ဘဲတရားဥပဒေအတွင်း၌ တည်ရှိသောလမ်းကြောင်းများဖြင့် ရွပ်ရွပ် ချဲ့ချဲ့ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ရာတွင် မွန်လူထုကဇာတိသွေးနှင့် ကူညီအားပေးရန် ဤအစည်းအဝေးက တိုက်တွန်းပါကြောင်း။
- ၆။ ဗမာနိုင်ငံတော်အစိုးရက မွန်လူထု ကိုယ်စားလှယ်များ၏ တောင်းဆိုချက်များကို အချိန်မီပြန်လည်စဉ်းစားသင့်ကြောင်း။

ဟူ၍ဖြစ်သည်။ ရန်ကုန်မြို့ရှိ မွန်လူငယ်များအစည်းအဝေးမှ ဆုံးဖြတ်ချက်များအရ မွန်အမျိုးသားတို့သည် အခြားတိုင်းရင်းသားများဖြစ်ကြသော ရှမ်း၊ ကရင်၊ ကချင်၊ ချင်းတို့ကဲ့သို့ ကိုယ်ကြမ္မာကိုယ်ဖန်တီးခွင့်ရလိုကြောင်း၊ မွန်အမျိုးသား

၁ (က) ဆူရိယသတင်းစာ၊ ၁၄ အောက်တိုဘာ ၁၉၄၇။

၁ (ခ) Burma Police Abstract of Intelligence, 18 October 1947.
Chin File No. 71, History Department (Research),
University of Yangon.

တို့၏တောင်းဆိုချက် ခုနစ်ချက်နှင့်ပတ်သက်၍ အစိုးရက လိုက်လျောခြင်းမရှိသဖြင့် ဗွန်အမျိုးသားတို့က မကျေနပ်ကြောင်း၊ ဗွန်အမျိုးသားတို့၏ လိုလားချက်များကို တရားဥပဒေဘောင်အတွင်းမှ ဆက်လက်တောင်းဆိုသွားရန် ဆုံးဖြတ်ထားကြောင်း လေ့လာသိရှိရသည်။

ဗွန်လူငယ်များအစည်းအရုံးမှ ဗွန်အမျိုးသားတို့၏ လိုလားချက်များကို တောင်းဆိုနေစဉ် ကရင်နှင့်ဗွန်တိုင်းရင်းသားတို့သည် တစ်ဦး၏အရေးကိစ္စကိုတစ်ဦးက ထောက်ခံကူညီကြရန် သဘောတူညီမှုရရှိခဲ့သည်ဟူသော သတင်း ထွက်ပေါ်လာသည်။^၁ မော်လမြိုင်မြို့မှ ဗွန်ရေးရာကောင်စီက သရက်မြို့အထိ အောက်မြန်မာနိုင်ငံ တစ်ခုလုံးကို ဗွန်ပြည်နယ်အဖြစ်သတ်မှတ်ပေးရန် တောင်းဆိုမည်ဟူ၍လည်း ဆိုကြသည်။^၂

၁၉၄၇ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁၆ ရက်နေ့တွင် ကျိုက္ခမိခရိုင် လမိုင်းရွာ၌ ဗွန်တိုင်းရင်းသားအစည်းအရုံး၏ အစည်းအဝေး ကျင်းပခဲ့သည်။ ၎င်းအစည်းအဝေးက သီးခြားဗွန်ပြည်နယ်တောင်းဆိုရန်အတွက် ဗွန်ရဲဘော်အစည်းအရုံးဖွဲ့စည်းရန်အဆိုပြုခဲ့သည်။^၃ လမိုင်းရွာတွင်ပင် ဗွန်လွတ်လပ်ရေးအဖွဲ့ကလည်း အစည်းအဝေး ကျင်းပခဲ့သည်။ ၎င်းအစည်းအဝေးတွင် ဗွန်အမျိုးသားတို့၏ ဘာသာသာသနာတိုးတက်ရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ပေးရန်၊ ဗွန်အမျိုးသားတို့အား စစ်တပ်နှင့်ပုလိပ်အဖွဲ့တွင် အမှုထမ်းခွင့်ပြုရန်၊ သီးခြားဗွန်ပြည်နယ် တောင်းဆိုရန်တို့နှင့် ပတ်သက်၍ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းကြသည်ဟုဆိုသည်။^၄

ဗွန်တိုင်းရင်းသားအစည်းအရုံး၏လွှတ်ချက်များ

၁၉၄၇ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၂၉ ရက်နေ့တွင် ဗွန်ဘိုးချို၏ဗွန်တိုင်းရင်းသားအစည်းအရုံးကကြီးမှူး၍ ဗွန်အမျိုးသားတို့၏ အစည်းအဝေးတစ်ရပ်ကို ကျိုက္ခမိခရိုင် ချောင်းဆုံမြို့နယ် ရွာလွတ်ကျေးရွာ၌ ကျင်းပခဲ့သည်။ အစည်းအဝေး

၁ (က) သူရိယသတင်းစာ၊ ၁၄ အောက်တိုဘာ ၁၉၄၇။

(ခ) Burma Police Abstract of Intelligence, 18 October 1947.
Chin File No. 71, History Department (Research),
University of Yangon.

၂ ယင်း

၃ Burma Police Abstract of Intelligence, 15 November 1947.
Chin File No. 71, History Department (Research), University of
Yangon.

၄ ယင်း

တွင် မွန်ဘိုးချိုက ဗြိတိသျှတို့သိမ်းပိုက်ချိန်အထိ မွန်အမျိုးသားတို့၏ သမိုင်းကြောင်းကိုရှင်းလင်းတင်ပြပြီးနောက် မွန်အမျိုးသားတို့အနေဖြင့် မိမိတို့၏ အခွင့်အရေးများရရှိရေးအတွက် တိုက်ပွဲဝင်ရန်လိုအပ်ကြောင်းနှင့် သီးခြားမွန်ပြည်နယ်ရရှိရေးအတွက် စည်းလုံးညီညွတ်ကြရန်ဟောပြောခဲ့သည်။

၎င်းအစည်းအဝေးမှာပင် ရန်ကုန်မြို့မှ မွန်ချမ်းမွန် ကလည်း သမိုင်းအစဉ်အလာအရ မွန်တို့၏ပိုင်နက်နယ်နိမိတ်မှာ သရက်မြို့အထိရှိခဲ့ကြောင်း၊ သို့ရာတွင် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ၏ အလံတော်သစ်တွင် အခြားတိုင်းရင်းသားတို့အတွက် သီးသန့်အထိမ်းအမှတ်အဖြစ် ကြယ်တစ်လုံးစီရရှိခဲ့သော်လည်း မွန်အမျိုးသားတို့မှာ မရရှိခဲ့ကြောင်းပြောကြားခဲ့သည်။^၁ မွန်ထွန်းရင်ကမူ မွန်အမျိုးသားတို့၏ အခွင့်အရေးများကို တောင်းဆိုတိုက်ပွဲဝင်ရန်အတွက် မွန်လူငယ်အစည်းအရုံးများ ဖွဲ့စည်းသင့်ကြောင်း တိုက်တွန်းပြောကြားခဲ့သည်။^၂

၁၉၄၇ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၃၀ ရက်နေ့တွင်မူ ချောင်းဆုံမြို့နယ် ရွာလွတ်ကျေးရွာ၌ မွန်တိုင်းရင်းသား အစည်းအရုံး ဗဟိုဦးစီးအဖွဲ့အစည်းအဝေးကျင်းပခဲ့သည်။ ၎င်းအစည်းအဝေးက ဆုံးဖြတ်ချက် ၁၅ ချက်ကို ချမှတ်ခဲ့သည်။ အစည်းအဝေးဆုံးဖြတ်ချက်များတွင် ဗြိတိန်နှင့်ယိုးဒယားနိုင်ငံများသို့ မွန်ချစ်ကြည်ရေး ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့များစေလွှတ်ရန်၊ မွန်ကိုယ်စားလှယ်များအား ဘုရင်ခံနှင့်လည်းကောင်း၊ သခင်နုနှင့်လည်းကောင်း တွေ့ဆုံခွင့်ပြုရန်၊ နိုင်ငံတွင်းလမ်းသစ်များဖောက်လုပ်ရေး၊ အလုပ်လက်မဲ့ပြဿနာဖြေရှင်းပေးရေး၊ အိမ်တွင်းလက်မှုလုပ်ငန်းများအားပေးရေးအတွက် ဘုရင်ခံအားတိုက်တွန်းရန်နှင့် ဗဟိုတိုင်းရင်းသားအစည်းအရုံးက သီးခြားမွန်ပြည်နယ်ပေးရန် တောင်းဆိုမှုကို ထောက်ခံရန်တို့ပါဝင်သည်။^၃

၁ Burma Police Abstract of Intelligence, 15 November 1947. Chin File No. 71, History Department (Research), University of Yangon.

၂ (က) Burma Police Abstract of Intelligence, 15 November 1947. Chin File No. 71, History Department (Research), University of Yangon.

(ခ) ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၁၅၆၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

၃ Burma Police Abstract of Intelligence, 15 November 1947. Chin File No. 71, History Department (Research), University of Yangon.

မွန်ရေးရာနှင့်စပ်သက်၍ ဗဆပလအစိုးရ၏ သဘောထား

မွန်အဖွဲ့အစည်းများက မွန်သီးခြားနယ်ပယ်ပေးရန် တောင်းဆိုသော်လည်း ဗဆပလအစိုးရ၏ သဘောထားမှာမူ နောက်ထပ်ပြည်နယ်များ မပေးလိုသည့်ဆန္ဒ ရှိသည်။ ၁၉၄၈ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၂ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော တိုင်းပြည်ပြု လွှတ်တော် ဆဋ္ဌမညီလာခံတွင် ဝန်ကြီးချုပ် သခင်နု သည် သီးခြားပြည်နယ်ကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏သဘောထားကို ပြောကြားခဲ့သည်။ သခင်နု က ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံသည် လူဦးရေနည်းသဖြင့် စီးပွားရေးအရလည်းကောင်း၊ ကာကွယ်ရေးအရလည်းကောင်း ပြည်ထောင်စုကို အစိတ်စိတ်အမြွှာမြွှာ ခွဲ၍မရကြောင်း၊ လက်ရှိရမ်းပြည်နယ်၊ ကချင်ပြည်နယ်၊ ကရင်နီ (ကယား) ပြည်နယ်စသည်ဖြင့် ခွဲခြမ်းမှုကိုပင် မိမိအနေဖြင့် ရာနှုန်းပြည့်သဘောမကျကြောင်း၊ နောက်ထပ် ပြည်နယ်မပေးလိုတော့ကြောင်း သခင်နု က အတိအလင်းမိန့်ကြားခဲ့သည်။ သခင်နု ကပင် သီးခြားပြည်နယ်ပြဿနာကို လျစ်လျူရှုထား၍မရကြောင်း၊ ၎င်းပြဿနာကို ဒီမိုကရေစီနည်းဖြင့် ဖြေရှင်းရန်အတွက် နည်းလမ်းများရှာဖွေပေးရန် တိုင်းရင်းသား ကိုယ်စားလှယ်ပေါင်းစုံပါဝင်သော အဖွဲ့တစ်ခုကိုခန့်ထားပြီး ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း ပြောကြားခဲ့သည်။^၁

တစ်ဆက်တည်းမှာပင် သခင်နု က လက်ရှိလူမျိုးရေးပြဿနာဖြေရှင်းရာတွင် သီးခြားပြည်နယ်ခွဲဝေပေးရေးထက် တိုင်းရင်းသားအချင်းချင်း တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ချစ်ကြည်ရေး၊ ယုံကြည်စိတ်ချရေးက ပို၍အရေးပါကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။^၂

ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် စုံစမ်းရေးကော်မရှင်ဖွဲ့စည်းခြင်း

သခင်နုသည် ၁၉၄၈ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၅ ရက်နေ့တွင် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် စုံစမ်းရေးကော်မရှင် အဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းပေးခဲ့သည်။ ဤအဖွဲ့တွင် နိုင်ငံတော်တရားဝန်ကြီးချုပ် အဂ္ဂမဟာ သရေစည်သူ ဆာ ဘဦး က ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ဆောင်ရွက်၍ ပြည်နယ်များမှ ကိုယ်စား လှယ်တစ်ဦးကျစီအပြင်၊ ကရင်အမျိုးသားကိုယ်စားလှယ်ခြောက်ဦး၊ မွန်အမျိုးသား ကိုယ်စားလှယ်ခြောက်ဦး၊ ရခိုင်အမျိုးသားကိုယ်စားလှယ်ခြောက်ဦးနှင့် ဗမာအမျိုး သားကိုယ်စားလှယ်ခြောက်ဦးတို့ ပါဝင်ကြသည်။ ဤစုံစမ်းရေးအဖွဲ့၏ အဓိက တာဝန်မှာ ကရင်၊ မွန်၊ ရခိုင် တိုင်းရင်းသားတို့၏ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်

၁ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်၊ ၆/၃၊ စာ ၉၀။

၂ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်၊ ၆/၃၊ စာ ၉၈။

၃ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်၊ ၆/၃၊ စာ ၉၉-၁၀၀။

ရလိုသောဆန္ဒများကိုစုံစမ်း၍ ထိုဆန္ဒများကို အမြန်ဆုံးဖြည့်စွမ်းနိုင်မည့်နည်းလမ်းများကို ရေးဆွဲတင်ပြရန်ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံတော်အစိုးရက ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် စုံစမ်းရေးကော်မရှင်ဖွဲ့စည်း၍ ကရင်၊ မွန်၊ ရခိုင် တိုင်းရင်းသားတို့၏ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရလိုသော ဆန္ဒများကို စုံစမ်းရန်တာဝန်ပေးချိန်မှာပင် ကေအင်ဒီအို ပုန်ကန်မှုဖြစ်ပွားတော့မည့် အရိပ်အယောင်ရှိလာသည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလကပင် ကေအင်ယူက တနင်္သာရီတိုင်းအတွင်းရှိ မွန်တို့ကို ကရင်နှင့်မွန် သီးခြားနယ်တည်ထောင်ရန်ဟုဆိုကာ စည်းရုံးမှုကြောင့် မွန်တို့သည် ကျိုက္ခမိနှင့် သထုံခရိုင်များအတွင်း “ကေအင်ယူ” နှင့် “ကေအင်ဒီအိုအဖွဲ့” များနှင့်အလားတူ “မွန်ညီညွတ်ရေးတပ်ဦး” နှင့် “မွန်အမျိုးသားကာကွယ်ရေးအစည်းအရုံး” တို့ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ကြသည်။

ကေအင်ဒီအိုအဖွဲ့ ပုန်ကန်မှုဖြစ်ပွားတော့မည့် အရိပ်အယောင်ရှိလာသဖြင့် ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် စုံစမ်းရေးကော်မရှင်သည် ကရင်အမျိုးသားတို့၏ပြဿနာကို အဓိကထား၍ စုံစမ်းလေ့လာခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ကရင်အမျိုးသားအချို့သည် ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် စုံစမ်းရေးကော်မရှင် အစီရင်ခံစာထုတ်ပြန်သည့်အချိန်အထိ မစောင့်ဆိုင်းတော့ဘဲ နိုင်ငံတော်အစိုးရအား ပုန်ကန်ကြသည်။ ၁၉၄၈ ခုနှစ် ဩဂုတ်လတွင် ကေအင်ဒီအိုများ သထုံခရိုင်တွင် စတင်ပုန်ကန်သောအခါ မွန်တိုင်းရင်းသားအစည်းအရုံးဝင်အချို့နှင့်မွန်လွတ်လပ်ရေးအဖွဲ့ဝင်အချို့တို့သည် ကေအင်ဒီအိုတို့၏စည်းရုံးမှုဖြင့် တောခိုခဲ့ကြသည်။ မွန်ခေါင်းဆောင်အချို့ကမူ မွန်အမျိုးသားတို့သည် တရားဥပဒေဘောင်အတွင်းမှ မိမိတို့ရသင့်ရထိုက်သည့်အခွင့်အရေးများကို တောင်းဆိုခဲ့ခြင်းကို ဖဆပလ အစိုးရက လိုက်လျောခြင်းမရှိသည့်အပြင် ဖိနှိပ်မှုများပြုလုပ်ခြင်းကြောင့် တောခိုရခြင်းဖြစ်သည်ဟု အကြောင်းပြကြသည်။ ဤသို့ပုန်ကန်ခြင်းသည် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ အနှံ့အပြားတွင်ဖြစ်ပွားသဖြင့် ကော်မရှင်သည်မိမိတို့လုပ်ငန်းများကိုရပ်ဆိုင်းထားရသည်။

၁ ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် စုံစမ်းရေးအစီရင်ခံစာ ၁၉၅၂၊ စာ ၁။

၂ ဦးသန့်၊ ပြည်တော်သာခရီး၊ ဒုတိယပိုင်း၊ ရန်ကုန်၊ စာပေဗိမာန်မူနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၆၁၊ စာ ၈၃။

၃ (က) မွန်ပြည်သူ့တပ်ဦး အခြေခံ နိုင်ငံရေးလမ်းစဉ်နှင့် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံစည်းမျဉ်းဥပဒေ။ HDR: Political Papers X3(t).

(ခ) ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၁၅၃၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်စုံစမ်းရေးကော်မရှင်၏ အစီရင်ခံစာ

ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် စုံစမ်းရေးကော်မရှင်၏ အစီရင်ခံစာကို ၁၉၅၂ ခုနှစ်တွင်မှ ထုတ်ပြန်နိုင်ခဲ့သည်။ အစီရင်ခံစာတွင် ကရင်ကိစ္စနှင့် မွန်ကိစ္စတို့ကို အလေးပေးတင်ပြထားသည်။ ကော်မရှင်တွင်ပါဝင်သော မွန်ကိုယ်စားလှယ်များသည် နှစ်ဂိုဏ်းကွဲနေသည်။ တစ်ဂိုဏ်းမှာ မွန်ဘိုးချိုနှင့် နိုင်လှမောင်တို့ဖြစ်၍ အခြားတစ်ဂိုဏ်းမှာ မွန်သန်း၊ မွန်ဒေါ်နှင့်၊ မွန်ထွန်းရင်နှင့် မွန်ခင်မောင်တို့ဖြစ်ကြသည်။ မွန်ဘိုးချိုနှင့် နိုင်လှမောင်တို့သည် ကရင် အမျိုးသား ကိုယ်စားလှယ်စောဘဦးကြီးလူနှင့် ပူးပေါင်း၍ မွန် ကရင် အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်ပြည်နယ် ပြုလုပ်ရန် တနင်္သာရီတိုင်းလုံး၊ ဧရာဝတီတစ်တိုင်းလုံးနှင့် ပဲခူးတိုင်းမှ ဟံသာဝတီခရိုင်၊ အင်းစိန်ခရိုင်၊ ညောင်လေးပင်ခရိုင်ခွဲတို့ကို တောင်းဆိုကြသည်။^၁

ဤသို့ မွန်ကရင်အချုပ်အခြာ အာဏာပိုင် ပြည်နယ်ပြုလုပ်ရန် တောင်းဆိုခြင်းမှာ မွန်နှင့်ကရင်တို့သည် အောက်မြန်မာနိုင်ငံတွင် အတူယှဉ်တွဲ နေထိုင်ခဲ့ကြခြင်း၊ တနင်္သာရီတိုင်းရှိ အချို့သော ကရင်ရွာများတွင် ကရင်လူမျိုးများသည် မွန်စာပေကို ယနေ့အထိ လေ့လာလျက်ရှိခြင်း၊ အတိတ်ကာလက ကရင်တို့သည် မွန်တပ်မတော်တွင် ပါဝင်အမှုထမ်းခဲ့ခြင်း၊ ယခုအခါတွင် အောက်မြန်မာနိုင်ငံဟုခေါ်တွင်သော ရာမညဒေသမှာ သမိုင်းအစဉ်အလာအရ မွန်နှင့်ကရင်နှစ်ဦးပိုင်ဖြစ်သဖြင့် ကရင်တစ်ဦးတည်း သို့မဟုတ် မွန်တစ်ဦးတည်းပိုင်အဖြစ် ပြုလုပ်ရန် မသင့်ခြင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု အကြောင်းပြသည်။^၂

မွန်ဘိုးချိုနှင့် နိုင်လှမောင်တို့နှစ်ဦးသည် တနင်္သာရီတိုင်း၊ ပဲခူးတိုင်းနှင့် ဧရာဝတီတိုင်းတို့ ပါဝင်သော လွတ်လပ်သော မွန်ပြည်နယ်တစ်ခု တည်ထောင်ပေးရန်ကိုလည်း ကော်မရှင်ထံ အစီရင်ခံခဲ့ကြသည်။ မွန်လူမျိုးတို့တွင် ပြည်နယ်ပေးထိုက်သည့် အင်္ဂါရပ်များနှင့်ပြည့်စုံကြောင်း၊ သမိုင်းအစဉ်အလာအရ မွန်အုပ်ချုပ်ခွင့်များအုပ်ချုပ်ခဲ့ခြင်း၊ မွန်လူမျိုးတို့တွင် ဗမာလူမျိုးတို့နှင့် ကွဲပြားသော ဘာသာစကားစာပေယဉ်ကျေးမှုနှင့် ထုံးစံလေ့များရှိခြင်းတို့ကြောင့် ပြည်နယ်ပေးသင့်ကြောင်း မွန်ဘိုးချိုနှင့် နိုင်လှမောင်တို့က အကြောင်းပြသည်။^၃

၁ ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် စုံစမ်းရေးကော်မရှင် အစီရင်ခံစာ ၁၉၅၂၊ စာ ၁။
၂ ယင်း
၃ ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် စုံစမ်းရေးကော်မရှင် အစီရင်ခံစာ ၁၉၅၂၊ စာ ၂၄-၂၅။
၄ ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် စုံစမ်းရေးကော်မရှင် အစီရင်ခံစာ ၁၉၅၂၊ စာ ၂၃။

မွန်သန်း၊ မွန်ထွန်းရင်၊ မွန်ဒေါ်နှင်း၊ မွန်ခင်မောင်တို့အဖွဲ့ကမူ ရောဝတီတိုင်း၊ ပဲခူးတိုင်းနှင့် တနင်္သာရီတိုင်းများ၌ မွန်အမျိုးသားတို့ အများဆုံးနေထိုင်သော ဒေသများကို စုပေါင်း၍ မွန်ပြည်နယ်တစ်ခု ဖန်တီးပေးရန် တောင်းဆိုကြသည်။^၁

မွန်ကိုယ်စားလှယ်များ၏ တောင်းဆိုချက်များနှင့် ပတ်သက်၍ ကော်မရှင်က ၎င်း၏ သဘောထားကို ထုတ်ပြန်ကြေညာရာ၌ ယခုခေတ် အောက်မြန်မာနိုင်ငံ၌ နေထိုင်ကြသော လူအများတို့သည် မွန်စစ်စစ် သို့မဟုတ် ဗမာစစ်စစ်ဟု မဆိုနိုင်ကြောင်း၊ ဗမာနှင့်မွန်ရောစပ်၍ ပေါ်ပေါက်လာသော လူများဖြစ်ကြောင်း၊ ဤလူများကို မွန်ဗမာဟူ၍ အများကခေါ်ဝေါ်သမုတ်ကြကြောင်း၊ ၎င်းတို့သည် အများအားဖြင့် မွန်စကား မပြောတတ်ကြောင်း၊ မွန်စကားပြောတတ်သည့် မွန်လူမျိုးနေထိုင်သည့် ဒေသကိုသာ စုပေါင်း မွန်ပြည်နယ်တည်ထောင်ပေးရလျှင် တနင်္သာရီတိုင်း၌ ချောင်းဆုံမြို့နယ်၊ ကျိုက္ခမီမြို့နယ်၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်၊ မုဒုံမြို့နယ်၊ ရေးမြို့များသာ ပါဝင်မည်ဟု ကော်မရှင်က သဘောရသည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။^၂

ဤကဲ့သို့ သေးငယ်သောပြည်နယ်သည် ပြည်ထောင်စုကြီးအား မည်သည့် နည်းနှင့်မျှ အထောက်အပံ့အကူအညီပေးနိုင်မည် မဟုတ်သည့်အပြင် ပြည်ထောင်စုကြီး အင်အားယုတ်လျော့စေမည်သာ ဖြစ်သည်ဟူ၍လည်း ကော်မရှင်ကယူဆသည်။ တနင်္သာရီတိုင်းရှိ ငါးမြို့နယ်မှ နှစ်စဉ်ဝင်ငွေမှာ မများလှသည့်အပြင် ၎င်းနယ်များမှ ဝင်ငွေကို ယခုထက် ပိုမိုရရှိအောင် နှစ်အနည်းငယ်အတွင်း မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ မလုပ်နိုင်ဟူ၍လည်း ကော်မရှင်က ထောက်ပြသည်။ ထို့အပြင် မွန်ပြည်နယ် တည်ထောင်လိုက်သော် အသုံးစရိတ်မှာ ယခုကုန်ကျသည်ထက် အဆပေါင်းများစွာ တိုးတက်လာမည်ဖြစ်သည်။ အခြေခံဥပဒေအတိုင်း ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌနှင့် ပြည်နယ် ကောင်စီအမတ်၊ ပြည်နယ်ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌနှင့်တကွ ၎င်းတို့နှင့် သက်ဆိုင်သည့် အရာရှိကြီးငယ် အမြောက်အမြား ပိုမိုခန့်ထားရမည်ဖြစ်ရာ ပိုမိုကုန်ကျလာမည့် အသုံးစရိတ်ကိုပေးနိုင်ရန် ပြည်ထောင်စုကြီးက ထောက်ပံ့ရမည်ဟူ၍လည်း ကော်မရှင်က သုံးသပ် တင်ပြထားသည်။^၃

ကော်မရှင်၏ အစီရင်ခံစာတွင်ပင် မွန်ဘိုးချိုတို့ တောင်းဆိုသည့်အတိုင်း မွန်ပြည်နယ် ပြုလုပ်ရမည်ဆိုပါက ထိုပြည်နယ်ကို ကျိုက္ခမီခရိုင်၊ သထုံခရိုင်များနှင့် ယားဝယ်၊ မြိတ်ခရိုင်များအကြားတွင် တည်ထောင်ပေးရလိမ့်မည်ဖြစ်ကြောင်း၊

၁ ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် စုံစမ်းရေးကော်မရှင် အစီရင်ခံစာ ၁၉၅၂၊ စာ ၁။

၂ ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် စုံစမ်းရေးကော်မရှင် အစီရင်ခံစာ ၁၉၅၂၊ စာ ၄။

၃ ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် စုံစမ်းရေးကော်မရှင် အစီရင်ခံစာ ၁၉၅၂၊ စာ ၅။

ဤသို့ တည်ထောင်ရခြင်းကြောင့် တနင်္သာရီတိုင်း၏ အုပ်ချုပ်ရေး ခိုင်မြဲမှုကို ထိပါးစေမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ သို့ဖြစ်၍ ဗွန်ပြည်နယ်တည်ထောင်ခြင်းသည် ဘဏ္ဍာရေးအရလည်းကောင်း၊ အုပ်ချုပ်ရေး ခိုင်မာမှုအရလည်းကောင်း ပြည်ထောင်စုအား အကူအညီမပေးနိုင်ရုံမျှမက ပြည်ထောင်စုကြီးကိုပင် အင်အားနည်းစေလိမ့်မည်ဟူ၍ အကြံပေးကော်မရှင်က သုံးသပ်တင်ပြခဲ့သည်။ ထို့အပြင် မလွန်ဆန်နိုင်သော အကြောင်းရှိမှသာလျှင် ပြည်နယ်သစ်ဖွဲ့စည်းရန် သင့်လျော်သည်ဟူ၍လည်း အကြံပေးကော်မရှင်က ထင်မြင်ယူဆသည်။*

စုံစမ်းရေးကော်မရှင်ကပင် ကရင်ပြည်နယ် အဘယ်ကြောင့် ပြုလုပ်ပေးရကြောင်း ရှင်းလင်းတင်ပြရာ၌

... အင်္ဂလိပ်မင်းရှိစဉ်အခါက၊ သံလွင်ခရိုင်ကို ပြည်မကြီးနှင့်ရောပင် ရောငြားသော်လည်း ၎င်းခရိုင်၌အုပ်စိုးခြင်းသည် ဗမာပြည်မကြီး၌ အုပ်စိုးသကဲ့သို့ မဟုတ်ချေ။ တမျိုးတဖုံအုပ်စိုး၍ နေလေသည်။ ၎င်းပြင် သံလွင်ခရိုင်၌နေသော လူမျိုးများသည် အများအားဖြင့် ကရင်လူမျိုးများသာ ဖြစ်ပေသည်။ ထို့အတွက်ကြောင့် အခြေခံဥပဒေလုပ်ရန် အခါမှာပင်လျှင် သံလွင်ခရိုင်ကိုအမှီပြု၍ ကရင်ပြည်နယ် ဖွဲ့စည်းပေးရန် ပြဋ္ဌာန်းထားလေသည်။ ဤကဲ့သို့ထားခြင်းကြောင့် သံလွင်ခရိုင်ကိုအဓိကထား၍ ကရင်ပြည်နယ်ဖန်တီးပေးရခြင်းဖြစ်သည်။ ၎င်းသံလွင်ခရိုင်နှင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိသော ကရင်လူမျိုးအများနေသောဒေသများကို ကရင်ပြည်နယ်ထဲသို့ အခြေခံဥပဒေအရ ထည့်သွင်းပေးရန် ဤအဖွဲ့က အကြံဉာဏ် ပေးရခြင်းဖြစ်ပေသည်။^၁

ဟူ၍ အစီရင်ခံစာ၌ ဖော်ပြထားလေသည်။ အင်္ဂလိပ်လက်ထက်ကပင် သံလွင်ခရိုင်နှင့် မြန်မာပြည်မ အုပ်ချုပ်ရေးမှာကွဲပြားခြင်း၊ သံလွင်ခရိုင်ရှိ လူမျိုးများ၏ အများစုမှာ ကရင်လူမျိုးများသာဖြစ်ခြင်းကြောင့် အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲစဉ်ကပင် သံလွင်ခရိုင်ကို အခြေခံ၍ ကရင်ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းပေးရန် ပြဋ္ဌာန်းထားခြင်းတို့ကြောင့် ကရင်ပြည်နယ်ပေးခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ ဗွန်လူမျိုးတို့၏အခြေအနေနှင့် မတူညီကြောင်း ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။

၁ ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် စုံစမ်းရေးကော်မရှင် အစီရင်ခံစာ၊ ၁၉၅၂၊ စာ ၅။

ဆာဂျေအေမောင်ကြီး၊ ဦးချစ်လှိုင်၊ ဦးချစ်သောင်၊ ဦးထွန်းကျော်နှင့် ဦးဘိုးကျေး စသည့် မွန်ခေါင်းဆောင်အချို့ကမူ အခြေအနေအရပ်ရပ်ကို နားလည်သဘောပေါက်သောကြောင့် မွန်ပြည်နယ်မလိုလားဟု စုံစမ်းရေးကော်မရှင်ထံအစစ်ခံကြသည်ဟုဆိုသည်။ စုံစမ်းရေးကော်မရှင် အဖွဲ့ဝင်ဟောင်း နိုင်လှမောင်ပင်လျှင် ယခင်က မိမိ၏တောင်းဆိုချက်ကို ပြန်လည်ရုပ်သိမ်း၍ ပြည်ထောင်စုကောင်းရာကောင်းကြောင်းနှင့် လွတ်လပ်ရေးခိုင်မြဲမှုအတွက် ဖြစ်မည်ဆိုလျှင် မည်သည့်အစီအမံမျိုးကိုမဆို လက်ခံရန်အသင့်ရှိကြောင်း ပြောဆိုသည်။ မွန်စိန်ဒိုင် တစ်ဦးမှလွဲ၍ ကျန်အဖွဲ့ဝင်အားလုံးက မွန်ပြည်နယ် တည်ထောင်ရေးကို မလိုလားဟု စုံစမ်းရေးကော်မရှင်အဖွဲ့ အစီရင်ခံစာတွင် ဖော်ပြထားသည်။

ဆာဂျေအေမောင်ကြီး၊ ဦးချစ်လှိုင်နှင့် အခြား မွန်ခေါင်းဆောင်များက မွန်လူမျိုးတို့၏ စာပေနှင့်ယဉ်ကျေးမှု မပပျောက်စေရန် အစိုးရက ဆောင်ရွက်ပေးဖို့ တောင်းဆိုကြသည်။ ဤတောင်းဆိုချက်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ စုံစမ်းရေးကော်မရှင်က မွန်ကျောင်းများဖွင့်လှစ်ရန်၊ မွန်ဆရာများခန့်ထားရန်၊ မွန်စာအုပ်များပြုစုပေးရန် အစိုးရအား အကြံပေးတိုက်တွန်းသည်။ ဤကိစ္စများကို လွယ်ကူစွာ ဆောင်ရွက်နိုင်စေရန်လူနည်းစုဌာနဝန်ကြီးအား တာဝန်ပေးအပ်သင့်သည်ဟူ၍လည်း ကော်မရှင်က အကြံပြုသည်။ ထို့အပြင် ဒီမိုကရေစီဒေသန္တရ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေး ဥပဒေကို မွန်စကားပြောတတ်သော မွန်လူမျိုးတို့နေထိုင်သည့်ဒေသများ၌ အတည်ပြုပေးလျှင် မွန်အမျိုးသားတို့သည် မိမိတို့ရေးရာများကို မိမိတို့အလိုအလျောက် ဖန်တီးနိုင်လိမ့်မည်ဟူ၍လည်း စုံစမ်းရေးကော်မရှင်အဖွဲ့က သုံးသပ်တင်ပြသည်။

မွန်စိန်ဒိုင် တင်သွင်းသော မွန်အမျိုးသားများ၏ လိုလားချက်စာတမ်း

ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် စုံစမ်းရေးကော်မရှင်၏ အစီရင်ခံစာကို မထုတ်ပြန်မီ ၁၉၅၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၂၄ ရက်နေ့တွင် ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦး ဖြစ်သူ မွန်စိန်ဒိုင်က မွန်အမျိုးသားတို့၏ လိုလားချက်များနှင့် ပတ်သက်၍ အစီရင်ခံစာတစ်စောင်ကို ကော်မရှင်သဘာပတိထံ တင်သွင်းခဲ့သည်။ ၎င်းအစီရင်ခံစာတွင် မွန်အမျိုးသားတို့အား ပြည်ထောင်စုအခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၁၉၉ အရ ပြည်နယ်သစ်ထူထောင်ခွင့် ရရှိသည့်အလျောက် မွန်ပြည်နယ်ထူထောင်ခွင့်ပြုရန်၊ မွန်ပြည်နယ်ယာယီကောင်စီကို ကျိုက္ခမီခရိုင်နှင့် သထုံခရိုင်ဆိုင်ရာ ကိုယ်စားလှယ် အမတ်အားလုံးဖြင့်လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံတော်သမ္မတက ရွေးချယ်ခန့်ထားသော အမတ်မဟုတ်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်များဖြင့်လည်းကောင်း ဖွဲ့စည်းစေရန်၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော်

* ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် စုံစမ်းရေးကော်မရှင် အစီရင်ခံစာ ၁၉၅၂၊ စာ ၅။
 ၂ ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် စုံစမ်းရေးကော်မရှင် အစီရင်ခံစာ ၁၉၅၂၊ စာ ၆။

အတွက် လူဦးရေနှင့် အမတ်ဦးရေ အချိုးအစားကို ကရင်နီပြည်နယ်အတွက် သတ်မှတ်ထားသကဲ့သို့ ဗွန်ပြည်နယ်အတွက်လည်း သတ်မှတ်ထားရှိစေရန်၊ လူမျိုးစု လွှတ်တော်တွင် ကရင်နီပြည်နယ်အတွက် အမတ်သုံးဦး သတ်မှတ်ပေးထားသကဲ့သို့ ဗွန်ပြည်နယ်အတွက်လည်း လိုအပ်သည့် အမတ်ဦးရေ သတ်မှတ်ပေးရန် တို့ပါဝင်သည်။

ဗွန်စိန်ဒိုင်၏ အစီရင်ခံစာတွင်ပင် ခွဲထွက်ခွင့်နှင့်ပတ်သက်၍ ဗွန်တို့အနေဖြင့် ပြည်ထောင်စုမှ မည်သည့်အခါတွင်မှ ခွဲထွက်ရန် အလိုမရှိကြောင်း၊ အခြေခံဥပဒေပါ ပြည်နယ်ကောင်စီတို့က ပြုလုပ်နိုင်သည့် ပြည်နယ်ဥပဒေပြုစာရင်းကို ဗွန်တို့လက်ခံကြောင်း၊ ရွေးကောက်ပွဲပြီးသည့်နောက် ပထမအကြိမ်ကျင်းပသော ဗွန်ပြည်နယ် ယာယီကောင်စီအစည်းအဝေးတွင် ကောင်စီအမတ်များထဲမှ ပုဂ္ဂိုလ်များဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ကောင်စီအမတ်မဟုတ်သူများထဲမှ ပုဂ္ဂိုလ်များဖြင့်သော်လည်းကောင်း ဗွန်ပြည်နယ်အစိုးရကို အခြားပြည်နယ်များနည်းတူ ဖွဲ့စည်းစေရန် လိုအပ်ကြောင်း၊ ယခုနောက်ဆုံးကျင်းပမည့် ယာယီပါလီမန်တွင် ဗွန်ပြည်နယ် ထူထောင်ရေး အက်ဥပဒေဖြစ်လာစေရန် ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် စုံစမ်းရေးကော်မရှင်အား အကြံပေးလိုပါကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။

ဒဂုန်ဗွန်သံဃာတော်အဖွဲ့ချုပ်ကြီး၏ မေတ္တာရပ်ခံချက်

ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် စုံစမ်းရေးကော်မရှင်၏ အစီရင်ခံစာကို မထုတ်ပြန်မီ ၁၉၅၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၁၄ ရက်နေ့၌ ဒဂုန်သံဃာတော် အဖွဲ့ချုပ်ကြီး၏ မေတ္တာရပ်ခံချက် ကြေညာစာတမ်း ထွက်ပေါ်လာသည်။ ၎င်းကြေညာစာတမ်းတွင် ဒဂုန်သံဃာတော် အဖွဲ့ချုပ်ကြီးက နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် ပြည်နယ်သစ်များ လိုအပ်ပါက ဖန်တီးပေးနိုင်သည့် လူထုဆန္ဒအရ ရေးဆွဲထားသည့် ပြည်ထောင်စု အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၁၉၉ ကို ရိုသေလေးစားသောအားဖြင့် ဗွန်လူထုကြီး တစ်ရပ်လုံးက အထူးလိုလားတောင်းတလျက်ရှိသည့် ဗွန်ပြည်နယ်ကို စီစဉ်ပေးသင့်ကြောင်း မေတ္တာရပ်ခံသည်။

ဒဂုန်သံဃာတော်အဖွဲ့ချုပ်ကြီး၏ မေတ္တာရပ်ခံချက် ကြေညာစာတမ်းမှာပင် ကျေနပ်မှုမရှိသော လူမျိုးတစ်မျိုးသည် အခြားလူမျိုးတို့ ဆွဲငင်သွေးဆောင်ရာသို့

• ဗွန်ပြည်နယ်ဖန်တီးရေးပြဿနာ၊ File No. 5 RAC. 48(M),
Mon Affairs, NAD.

၂ ယင်း

၃ ဒဂုန်ဗွန်သံဃာတော်အဖွဲ့ချုပ်ကြီး၏ မေတ္တာရပ်ခံချက်ကြေညာစာတမ်း၊
File No : 5 RAC. 48(M), Mon Affairs, NAD.

ပါနိုင်သဖြင့် ပြည်ထောင်စုကြီးအဖို့ မည်မျှဘေးအန္တရာယ် ဖြစ်စေနိုင်ကြောင်းကို အထူးချဲ့ထွင်ပြောရန် မလိုကြောင်း၊ လွန်ခဲ့သည့် လေးနှစ်ကျော်မှစ၍ ယခုတိုင်အောင် ဖြစ်ပွားနေသည့် ပြည်နယ်ဆူပူမှုကြီးက သက်သေခံလျက်ရှိကြောင်း၊ မွန်လူထုကိစ္စကို အခြားလူတို့ ဆန္ဒအရမဟုတ်ဘဲ မွန်လူထုဆန္ဒအရ ဖြစ်မြောက်စေမှသာလျှင် ပြီးမြောက်အောင်မြင်မည်ဖြစ်ကြောင်း၊ မွန်လူမျိုးတို့သည် တစ်ထီးတစ်နန်း စိုးမိုး အုပ်ချုပ်သော လူမျိုးများဖြစ်၍ တစ်ထီးတစ်နန်း တောင်းဆိုနိုင်သော်လည်း ပြည်ထောင်စုဝင် ပြည်နယ်ကိုသာ တောင်းဆိုခဲ့ကြောင်း၊ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ အခန်း ၁၀ အရ ပြည်ထောင်စုမှ ခွဲထွက်ခွင့် ရှိသော်လည်း မွန်တို့သည် ခွဲထွက်ရန် လုံးဝမလိုလားဘဲ ဗမာ၊ ရှမ်း၊ ကရင်၊ ကချင်၊ ချင်း၊ ကယား အစရှိသည်တို့နှင့် အတူတကွ ပြည်ထောင်စုကြီးထဲတွင် အစဉ်အမြဲ နေလိုပါသည်ဟု ကြေညာပြီးဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။

ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် စုံစမ်းရေးကော်မရှင်၏ သဘောထားနှင့် ပတ်သက်၍ မွန်စိန်ခိုင်၏ချေပချက်

ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် စုံစမ်းရေးကော်မရှင်၏ အစီရင်ခံစာ ထုတ်ပြန်ပြီးနောက်ပိုင်းတွင် မွန်စိန်ခိုင်က ၎င်းအစီရင်ခံစာနှင့်ပတ်သက်၍ ချေပချက် စာတမ်းကို ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ မွန်စိန်ခိုင်က မည်သည့် လူမျိုးရေးကိစ္စကိုမျှ အထင် အမြင်မသေးအပ်ကြောင်း၊ ထိုကိစ္စမျိုးကိုပေါ့ပေါ့ဆဆပြုလုပ်ပါမူ အလွန်ကြီးသော ဘေးအန္တရာယ်များ ဆိုက်ရောက်နိုင်ကြောင်း၊ အထူးသဖြင့် မွန်ကိစ္စကိုသေးငယ်သော ကိစ္စဟူ၍မယူဆအပ်ကြောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံမငြိမ်မသက်ဖြစ်ရခြင်းအကြောင်းအမျိုးမျိုး တွင် မွန်တို့မကျေနပ်မှုမှာ အကြောင်းတစ်ရပ်ဖြစ်ကြောင်း ၎င်း၏ချေပချက်စာတမ်း တွင် တင်ပြထားသည်။

မွန်စိန်ခိုင်၏ ချေပချက်စာတမ်းတွင်ပင် မွန်ပြဿနာနှင့် ကရင်ပြဿနာသည် ဆက်စပ်ခွန်တွဲလျက်ရှိသည်ကို စုံစမ်းရေးကော်မရှင်က သတိပြုအပ်ကြောင်း၊ အချုပ် အခြာအာဏာပိုင် နယ် တောင်းဆိုခြင်းမှာ နောင်စေ့စပ်ပြောဆိုရာတွင် ဈေးဆစ်စမြဲ ဖြစ်သည့်အတိုင်း ဈေးဆစ်သောအခါ ပြည်ထောင်စုအတွင်းရှိ ပြည်နယ် သို့လျော့ချ နိုင်ရန် တောင်းဆိုထားခြင်းသာဖြစ်သဖြင့် ဤအချက်နှင့်ပတ်သက်၍ အထင်မှားရန်

၁ စုန်မွန်သံသတော်အဖွဲ့ချုပ်ကြီး၏ မေတ္တာရပ်ခံချက်ကြေညာစာတမ်း၊

File No. 5 RAC. 48(M), Mon Affairs, NAD.

၂ မွန်ပြည်နယ်ကိစ္စ၊ တပ်မတော်မော်ကွန်းတိုက်။ DR. 1126.

၃ Sovereign State

၄ a State within the Union

အကြောင်းမရှိကြောင်း၊ မွန်ဘိုးချို၏ပြည်နယ်ပြင်ဆင် တောင်းဆိုချက်၏ ဆိုလိုရင်း သဘောမှာ မွန်လူမျိုး ရာနှုန်းအများဆုံးနေထိုင်သော ကျိုက္ခမိခရိုင်ကို ဗဟိုထား၍ မွန်ပြည်နယ်ထူထောင်ပေးရန်ဖြစ်ကြောင်း၊ ဗဟိုထား၍ဆိုသောစကားမှာ ချဲ့နိုင်သေး သည်ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ရှိကြောင်း၊ ကော်မရှင်သဘာပတိ ဆာဘဦးဖော်ပြသကဲ့သို့ ချောင်းဆုံမြို့နယ်၊ ကျိုက္ခမိမြို့နယ်၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်၊ မုဒုံမြို့နယ်၊ ရေးမြို့နယ်တို့ကို သာ ဆိုလိုခြင်းမဟုတ်ကြောင်း၊ သို့ဖြစ်၍ မွန်စကားပြောသောဒေသနှင့်သာ မွန်ပြည် နယ်ဖန်တီးရမည်ဟု မွန်ဘိုးချို ကြီးမှူးသောအဖွဲ့ကမဆိုလိုဘဲ၊ ထိုဒေသကိုဗဟိုထား၍ မွန်ပြည်နယ်ဖန်တီးခြင်းကိုသာ ဆိုလိုကြောင်း မွန်စိန်ဒိုင်က ချေပခဲ့သည်။^၁

မွန်စိန်ဒိုင်၏ ချေပချက်စာတမ်းတွင်ပင် မွန်ပြည်နယ် မဖွဲ့စည်းပေးဘဲနှင့် မွန်အမျိုးသားတို့လုံးဝကျေနပ်အောင် အခြားမည်သည့်နည်းနှင့်မျှ မဖြစ်နိုင်ကြောင်း ကိုလည်း တင်ပြထားသည်။ မွန်တို့တောင်းဆိုလိုသည့် အခွင့်အရေးများမှာ ပညာ ရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုတည်တံ့ရေးလောက်သာ မဟုတ်ကြောင်း၊ ပညာရေးနှင့်ယဉ် ကျေးမှုတည်တံ့ရေးမှာ ပြည်ထောင်စုအခြေခံဥပဒေပါ မူလအခွင့်အရေးများနှင့်အညီ ခံစားခွင့်ရထား၍တောင်းဆိုရန်မလိုကြောင်း၊ မွန်တို့တောင်းဆိုလိုသည့်အခွင့်အရေး များမှာ ပညာရေးနှင့်ယဉ်ကျေးမှုတည်တံ့ရေးအပြင် ကချင်ပြည်နယ်ကဲ့သို့ပြည်မကြီး နှင့်တာဝန်ခွဲဝေ၍ ပြည်ထောင်စုအခြေခံဥပဒေတွင် ဖော်ပြထားသည့် ပြည်နယ် ဥပဒေပြုစာရင်းတွင် ပါရှိသော အခွင့်အရေးများကို ဆိုလိုကြောင်း မွန်စိန်ဒိုင်က ချေပခဲ့သည်။^၂

ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်စုံစမ်းရေးကော်မရှင်မှ တင်ပြထားသော မွန်ပြည်နယ် ပြုလုပ်မည့်ဒေသသည် ဝင်ငွေနှင့်ထွက်ငွေ မျှတမည်မဟုတ်ဟူသော အချက်နှင့်ပတ်သက်၍ မွန်စိန်ဒိုင်က မွန်ပြည်နယ်ဖန်တီးနိုင်သည့်ဒေသသည် အလွန် မြေဩဇာကောင်းသော လယ်ယာမြေများနှင့်ရော်ဘာခြံများအပြင် အလွန်အဖိုးတန် သောသစ်တောကြီးများနှင့် ခနောက်စိမ်း၊ ခဲမဖြူ စသော သတ္တုတွင်းများ ရှိသဖြင့် ပြည်ထောင်စုတွင် အလွန်အဖိုးထိုက်တန်သော ပြည်နယ်တစ်ခု ဖြစ်နိုင်ပါကြောင်း၊ ကချင်၊ ရှမ်း၊ ကရင်စသော အခြားပြည်နယ်များကို ပြည်မကြီးက စေတနာမေတ္တာ နှင့်ထူထောင်စ ကာလ၌ ကူညီသကဲ့သို့ မွန်ပြည်နယ်ကိုလည်း ကူညီထိုက်ပါကြောင်း မွန်စိန်ဒိုင်က ပြန်လည်ချေပခဲ့သည်။^၃

^၁ မွန်ပြည်နယ်ကိစ္စ၊ တပ်မတော်မော်ကွန်းတိုက်။ DR. 1126.

^၂ ယင်း

^၃ ယင်း

မွန်စိန်ဒိုင်က လွန်ခဲ့သည့်တစ်နှစ်ကျော်ခန့်က ဖဆပလမှ မွန်သန်း၊ မွန်ဘိုးချိုနှင့်နိုင်လှမောင်တို့ မွန်သောင်းကျန်းသူများလက်နက်ချရန် သွားရောက်ကြိုးပမ်းစဉ် မွန်သောင်းကျန်းသူတို့က မွန်တို့၏နစ်နာချက်အမျိုးမျိုးတို့ကို ဖယ်ရှားပေးမည့် မွန်ပြည်နယ်ဖန်တီးပေးပါက လက်နက်ကိုသာလျှင်မဟုတ်ပါ အသက်ကိုပါအပ်နှင်းမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ နှစ်ရှည်လများအနည်း၊ တရားဝင်နည်းတို့ဖြင့် မိမိတို့ဆောင်ရွက်ခဲ့သော်လည်း အစိုးရက မွန်တို့တောင်းဆိုချက်နှင့်ပတ်သက်၍ မည်သည့်လိုက်လျောမှုကိုမျှ မပြုလုပ်ခဲ့ဟု မွန်အောင်ထွန်းနှင့် မွန်ထွန်းမောင်တို့က ပြန်လည်ပြောဆိုသဖြင့် မွန်လူကြီးများ လက်မှိုင်ချပြီး ပြန်ခဲ့ရကြောင်း၊ ကရင်တို့ ကျေနပ်စေရန် နိုင်ငံတော်အစိုးရက ကရင်ပြည်နယ် ဖန်တီးပေးနိုင်ပါလျှင် မွန်တို့အဖို့လည်း မွန်ပြည်နယ်ဖန်တီးပေးသင့်ပါကြောင်း မွန်စိန်ဒိုင်က တင်ပြခဲ့သည်။

မွန်ပြည်နယ် လုပ်ရန်မလိုဟု ဆာဂျေ အေမောင်ကြီး၊ ဦးချစ်လှိုင်၊ ဦးချစ်သောင်း၊ ဦးထွန်းကျော်နှင့် ဦးဘိုးကျေးတို့က ပြောဆိုသည့်ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ မွန်စိန်ဒိုင်သည် မွန်တိုင်းရင်းသား အစည်းအရုံးကဝေဖန်ထားသည့် “လက်တွေ့နိုင်ငံရေးကို မလေ့လာခဲ့သည့် အစိုးရအရာရှိကြီးတစ်ဦးနှစ်ဦးတို့၏ ထင်မြင်ယူဆချက်နှင့် အသက်အရွယ်ကြီးရင့်၍ ခေတ်မမှီသော မွန်လူကြီးတစ်ဦးနှစ်ဦးတို့၏ ယူဆချက်ကို ယခုခေတ် မွန်လူထုအပေါင်း၏ ယူဆချက်ဟုမဆိုနိုင်ကြောင်း” ဝေဖန်ချက်ကို ကိုးကား၍ ချေပခဲ့သည်။

မွန်စိန်ဒိုင်က ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် စုံစမ်းရေးကော်မရှင်တွင် မွန်အဖွဲ့အသီးသီးမှ တင်မြှောက်သော ကိုယ်စားလှယ်များ မပါရှိခြင်း၊ မွန်လူထု ကိုယ်စားလှယ် မပြည့်စုံခြင်းတို့ကိုလည်း ပြစ်တင်ဝေဖန်ခဲ့သည်။ ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် စုံစမ်းရေးကော်မရှင်မဖွဲ့စည်းမီ မွန်ဘိုးချိုနှင့် သခင်နု တို့ဆုစဉ် မွန်ဘိုးချိုက ကော်မရှင်တွင် ဖဆပလနှင့် ဆက်သွယ်ထားသော မွန်အဖွဲ့မှ လူများကိုသာလျှင် ပါဝင်ခွင့်ပြုပါက မွန်ကိစ္စပြီးမြောက်နိုင်ရန် ခဲယဉ်းကြောင်း ပြောကြားရာ သခင်နုက ထိုသို့ မဖြစ်စေရပါ။ အခြား မွန်အဖွဲ့များကိုပါ ပါစေရမည်ဟု ပြောကြားခဲ့ကြောင်း မွန်ဘိုးချိုထံမှတစ်ဆင့် မိမိသိရှိရပါကြောင်း၊ ကော်မရှင်အဖွဲ့တွင် မွန်အဖွဲ့အသီးသီးမှ တင်မြှောက်ထားသော ကိုယ်စားလှယ်များ ပြည့်စုံစွာမပါဘဲ ယခုလက်ရှိ ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်များက မွန်ပြည်နယ်အလိုမရှိဟု ပြောဆိုပါက ထိုပြောဆိုချက်သည် မွန်လူထုကြီးတစ်ရပ်လုံး၏ ဆန္ဒမဟုတ်နိုင်ပါဟု မွန်စိန်ဒိုင်က ချေပတင်ပြထားသည်။

၁ မွန်ပြည်နယ်ကိစ္စ၊ တပ်မတော်မော်ကွန်းတိုက်။ DR. 1126.

၂ ယင်း

၃ ယင်း

မွန်တိုင်းရင်းသား အစည်းအရုံး၏ကြေညာချက်

၁၉၅၂ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၉ ရက်နေ့တွင်လည်း မွန်ဘိုးချို ဥက္ကဋ္ဌ အဖြစ်ဆောင်ရွက်သော မွန်တိုင်းရင်းသားအစည်းအရုံးက ကြေညာချက်တစ်စောင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ယင်း ကြေညာချက်တွင် ကော်မရှင်က မွန်ပြည်နယ်ကိစ္စကို ကတိုက်ကရိုက်ပြုလုပ်ခဲ့၍ မွန်တို့ အသုံးနှစ်နာကြောင်း၊ မွန်စိန်ဒိုင်၏ ချေပချက် စာတမ်းတွင် ရှင်းလင်းဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း နည်းလမ်းကျနစွာ မဆောင်ရွက်ခဲ့သော ကော်မရှင်၏ အစီရင်ခံစာကို မွန်လူထုက လက်မခံနိုင်ကြောင်း၊ တိုင်းရင်းသားချင်း ကျေနပ်မှုသည် နိုင်ငံလုံး၌ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် အထူးအရေးကြီးသဖြင့် ပြည်ထောင်စုအတွင်း၌သာနေမည့် မွန်ပြည်နယ်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်အစရှိသည်တို့ကို ဖန်တီးပေးရန် ဝန်မလေးအပ်ပါကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။

ဤသို့ မွန်ခေါင်းဆောင်အချို့နှင့် မွန်အဖွဲ့အစည်းတို့၏ ကန့်ကွက်မှုရှိခဲ့သော်လည်း နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် စုံစမ်းရေး ကော်မရှင်၏ အစီရင်ခံစာကို လက်ခံခဲ့သည်။ ကော်မရှင်၏ ထောက်ခံချက်များ အတိုင်း နိုင်ငံတော်အစိုးရက ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ကော်မရှင်၏အကြံပေးချက်နှင့်အညီ ဖဆပလ အစိုးရသည် မွန်စာပေနှင့်ယဉ်ကျေးမှု မပပျောက်ရေးအတွက် မွန်ယဉ်ကျေးမှုညီလာခံများကို မော်လမြိုင်မြို့၊ ရန်ကုန်မြို့နှင့် ပဲခူးမြို့များတွင် မကြာခဏ ကျင်းပပေးခဲ့သည်။^၁ သို့ရာတွင် မွန်ခေါင်းဆောင်အချို့က ဤမျှဆောင်ရွက်ပေးရုံမျှဖြင့် မွန်တို့၏နှစ်နာချက်များကို မဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ဟု သဘောထားသည်။

မွန်ခေါင်းဆောင်အချို့က လူမျိုးစုလွှတ်တော်၌ ဗမာ၊ ရှမ်း၊ ချင်း၊ ကရင်၊ ကရင်နီ (ကယား)၊ ကချင်စသည်တို့ အမည်ကိုဖော်ပြလျက် နေရာထားပြီး မွန်အမည်ကို ဖော်ပြခြင်းမပြုဘဲ မွန်တို့၏ဆန္ဒကိုဆန့်ကျင်လျက် ဗမာတို့နှင့် ရောပြွမ်းဖျောက်ဖျက်၍ထားသည်ဟု ယူဆသည်။ ပြည်သူ့လွှတ်တော်တွင်လည်း မွန်များအတွက် ကရင်တို့နည်းတူ သီးသန့်အမတ်နေရာရရှိရန် တောင်းဆိုခြင်းကို အစိုးရက လျစ်လျူရှုထားသည်ဟု သဘောထားသည်။^၂ အထူးသဖြင့် ဖဆပလ အစိုးရသည်

၁ မွန်တိုင်းရင်းသား အစည်းအရုံး၏ကြေညာချက်၊ တပ်မတော်မော်ကွန်းတိုက်။ DR. 1126.

၂ ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၁၅၆၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

၃ မွန်တို့ထုကြခြင်း၏ အကြောင်းရင်းများ။ File No. 5 RAC, 48 (M), Mon Affairs, NAD.

မွန်ပြည်နယ်ကို စီစဉ်ပေးဘဲ ကရင်ပြည်နယ်ကို ချဲ့ထွင် စီစဉ်ပေးမှုမှာ အလွန် သင့်မြတ်စွာနေခဲ့သော မွန်လူမျိုးနှင့် ကရင်လူမျိုးတို့ကို ရန်တိုက်ပေးခြင်းဖြစ်သည်ဟု ယူဆပြီး မကျေမနပ် ဖြစ်ကြသည်။ ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် စုံစမ်းရေး ကော်မရှင်က ကြာအင်းမြို့နယ်၊ ကော့ကရိတ်မြို့နယ်၊ လှိုင်းဘွဲ့၊ ဘားအံနှင့် သံတောင် မြို့တို့ကို ကရင်ပြည်နယ်ထဲသို့ထည့်သွင်းရန် အကြံပေးခြင်းကိုလည်း မွန်ခေါင်းဆောင် အချို့က မလိုလားချေ။

မွန်ခေါင်းဆောင်များ အစည်းအဝေးမှ ဆုံးဖြတ်ချက်များ

မွန်ခေါင်းဆောင်များအနေဖြင့် မွန်ပြည်နယ်ရေးရာကိုသာ လိုလားကြသည်။ မွန်ပြည်နယ်ရရှိရေးအတွက်လည်း ဖဆပလ အစိုးရထံ ဆက်လက်၍ တောင်းဆိုခဲ့ ကြသည်။ ၁၉၅၄ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၂၀ ရက်နေ့တွင် မော်လမြိုင်မြို့ ပန်းဘဲတန်းရပ် ဦးသာညင်းဓမ္မာရုံတွင် မွန်ခေါင်းဆောင်လူကြီးများ အစည်းအဝေးကို ကျင်းပ ခဲ့သည်။ ၎င်းအစည်းအဝေးက အောက်ပါအဆိုများကို ဝန်ကြီးချုပ်ထံ တင်ပြ တောင်းဆိုရန် တညီတညွတ်တည်း ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။

(၁) ကျိုက္ခမီခရိုင်နှင့် သထုံခရိုင် မွန်ခေါင်းဆောင်လူကြီးများ အစည်း အဝေးမှ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံ ဥပဒေဒီဒါန်းနှင့် ပုဒ်မ ၁၃ နှင့်အညီ ကရင်လူမျိုးများကို နိုင်ငံရေး ခံစားခွင့်ပေးသည်နှင့် တူမျှစွာ မွန်လူမျိုးများကိုပေးဖို့ အစိုးရ အား တောင်းဆိုကြောင်း။

(၂) အကယ်၍ ကရင်လူမျိုးများကိုပေးသည့် နိုင်ငံရေးခံစားခွင့်ကို မွန်တို့ အား တူမျှစွာပေးလျှင် နိုင်ငံတော်အား ပုန်ကန်နေသော မွန် သောင်းကျန်းသူများ အစုလိုက် လက်နက်ချ ရေးအတွက် မွန် ခေါင်းဆောင်လူကြီးများက ဆောင်ရွက်ပေးရန်။

(၃) ၁၉၅၁ ခုနှစ် အက်ဥပဒေအမှတ် ၄၁ ကို ပြင်ဆင်ပေးခြင်းဖြင့် ယခင်က တနင်္သာရီတိုင်းဟု ခေါ်တွင်ခဲ့သောဒေသကို ပြည်ထောင်စု အဖွဲ့ဝင် နယ်တစ်နယ်အဖြစ် ပါဝင်ဖွဲ့စည်းရမည်။ ထိုပြည်ထောင်စု

* ဦးထွန်းဝင်း၊ နိုင်လှမောင်၊ မွန်ဘိုးချို၊ ဦးအုန်းမောင်နှင့် မွန်စိန်ခိုင် တို့ ဖြစ်ကြသည်။

၂ Report of the Deputation of Mon Leaders To The Prime Minister, IOR: MSS Eur F 169/19, နောင်ကိုးကားလျှင် IOR: MSS Eur F 169/19. ဟု ညွှန်းမည်။

အဖွဲ့ဝင်ကို နောင်တွင် ပြည်ထောင်စု အခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၉၂ (၁)၊ ၉၃၊ ၉၄၊ ၉၅ နှင့် ၉၆ အရ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ “ရာမညပြည်နယ်” ဟု ခေါ်တွင်စေမည်။

- (၄) ယခုအခါကရင်ပြည်နယ်အတွင်း ထည့်သွင်းပေးလိုက်သည့် ကျေးရွာများမှ မိမိတို့၏ အိုးအိမ်၊ မြေယာတို့ကို စွန့်ခွာ၍ မော်လမြိုင်မြို့တွင် လာရောက် ခိုလှုံနေထိုင်သူ မွန်ဒုက္ခသည် ၂၀၀၀၀ ခန့် ရှိနေရာ ၎င်းတို့၏ အသက်အိုးအိမ်စည်းစိမ်ကို နိုင်ငံတော်အစိုးရက ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပေးပါရန် ဤညီလာခံမှ တောင်းဆိုကြောင်း။
- (၅) ယခုအခါ ကျိုက္ခမိခရိုင်နှင့် သထုံခရိုင်များတွင် အသက်အိုးအိမ်စည်းစိမ်လုံခြုံမှု မရှိပါသဖြင့် နိုင်ငံတော်အစိုးရက အကာအကွယ်ပေးပါရန် ဤညီလာခံမှ တောင်းဆိုကြောင်း။
- (၆) ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် စုံစမ်းရေးကော်မရှင် အစီရင်ခံစာသည် မွန်နှင့် ကရင်အမျိုးသားတို့၏ လိုလားတောင်းဆိုချက်များနှင့် ဆန့်ကျင်နေကြောင်း။

အထက်ပါ တောင်းဆိုချက်များကို နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်ထံ တင်ပြတောင်းဆိုနိုင်ရန် ဦးထွန်းဝင်း၊ ဦးအုန်းမောင်၊ နိုင်လှမောင်၊ မွန်စိန်ခိုင် တို့ ပါဝင်သော မွန်ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ကို ရန်ကုန်မြို့သို့ စေလွှတ်ခဲ့သည်။ မွန်ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့သည် နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုနှင့် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၈ ရက်နေ့တွင် တစ်ကြိမ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၂ ရက်နေ့တွင် တစ်ကြိမ်၊ နှစ်ကြိမ်တိုင်တိုင် တွေ့ဆုံခဲ့သည်။ ဤသို့တွေ့ဆုံရာ၌ မွန်ညီလာခံ အဆိုပြုချက်များနှင့် မွန်ရေးရာကိစ္စရပ်များကို ဝန်ကြီးချုပ်ထံ တင်ပြရာ ဝန်ကြီးချုပ်က ၎င်းကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ အလေးအနက်ထား စဉ်းစားပေးရန် ကရင်ခေါင်းဆောင် လူကြီး မန်းဝင်းမောင်အား တာဝန်လွှဲအပ်ခဲ့သည်။ ဝန်ကြီးချုပ်က မွန်ကိစ္စကို ဖဆပလ ဗဟိုဦးစီးအဖွဲ့ထံ တင်ပြထားသည် ဟူ၍လည်း မွန်ခေါင်းဆောင်တို့အား ပြောကြားလိုက်သည်။

မွန်ခေါင်းဆောင်များနှင့် ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနုတို့တွေ့ဆုံချိန်တွင် လွှတ်တော်က သံလွင်ခရိုင်တည်ရှိရာ ကရင်ပြည်နယ်ကို လှိုင်းဘွဲ့၊ ဘားအံ၊ ကော့ကရိတ်၊ ကြာအင်းဆိပ်ကြီး၊ သံတောင်မြို့နယ်တို့ဖြင့် တိုးချဲ့ဖွဲ့စည်းရန် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းပြီး ဖြစ်သည်။

ကရင်ပြည်နယ်အဖြစ် တိုးချဲ့ဖွဲ့စည်းလိုက်သော ၎င်းဒေသများတွင် မွန်ကျေးရွာ အမြောက်အမြားရှိနေသဖြင့် ဥပဒေကြမ်းကိုအတည်ပြုရန် လွှတ်တော်သို့တင်သွင်းစဉ် မွန်ခေါင်းဆောင် ဦးချစ်လှိုင်က အပြင်းအထန်ကန့်ကွက်ခဲ့သည်။^၁

ဤသို့ မွန်ခေါင်းဆောင်အချို့က မွန်ပြည်နယ်ရရှိရေးအတွက် ကြိုးပမ်းမှုကို ဖဆပလ အစိုးရသည် လိုက်လျောခြင်းမရှိဘဲ နောက်ထပ်ပြည်နယ်မပေးရေးသဘော ထားအတိုင်း အခိုင်အမာ ရပ်တည်ခဲ့သည်။

လွှတ်တော်တွင် မွန်ပြည်နယ်ကိစ္စမေးမြန်းခြင်း

မွန်အမျိုးသားတို့သည် လွှတ်တော်တွင်းမှလည်း မွန်ပြည်နယ်ပေးရေးအတွက် တောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။ ၁၉၅၄ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁၆ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော ပြည်သူ့လွှတ်တော်ညီလာခံတွင် ကော့ကရိတ် မဲဆန္ဒနယ်မှအမတ် ဦးကိုကိုကြီးက မွန်လူမျိုးများအား ရှမ်း၊ ချင်း၊ ကချင်၊ ကရင်နှင့် ကယားလူမျိုးများကဲ့သို့ မွန် ပြည်နယ်ပေးရန် အစိုးရကကြံရွယ်ပါသလားဟူ၍ မေးခွန်းမေးမြန်းခဲ့သည်။ ဤမေး ခွန်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပါလီမန်အတွင်းဝန် ဦးထွန်းအောင်က ပြန်လည်ဖြေကြားရာတွင် ၁၉၅၂ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်စုံစမ်းရေး ကော်မရှင်အဖွဲ့၏ အစီရင်ခံစာတွင်ပါရှိသည့် အကြံပေးချက်အရ နိုင်ငံတော်အစိုးရက မွန်ပြည်နယ်တည်ထောင်ပေးရန် ကြံရွယ်ထားခြင်းမရှိကြောင်း၊ သို့ရာတွင် ၎င်း အစီရင်ခံစာ၌ ပါရှိသည့်ထောက်ခံချက်အရ မွန်ယဉ်ကျေးမှု၊ မွန်စီးပွားရေးနှင့် မွန်ပညာရေးတို့ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်နိုင်ရန်နှင့် တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးအောင်ပြုစုနိုင်ရန် အလို့ငှာ နိုင်ငံတော်အစိုးရက မွန်ရေးရာအဖွဲ့တစ်ခုကို ဖွဲ့စည်း၍ ဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါကြောင်း ပါလီမန်အတွင်းဝန် ဦးထွန်းအောင်က ပြောကြားခဲ့သည်။^၂

ပါလီမန်အတွင်းဝန် ဦးထွန်းအောင်၏ ပြောကြားချက်အရ ဖဆပလအစိုးရ သည် မွန်ပြည်နယ်ပေးရန် မရည်ရွယ်ကြောင်း၊ သို့ရာတွင် ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်ခွင့်စုံစမ်းရေးကော်မရှင်၏ အကြံပေးချက်အတိုင်း မွန်ယဉ်ကျေးမှု၊ စီးပွား ရေးနှင့် ပညာရေးတို့ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သွားရန်သာ ရည်ရွယ်ချက်ရှိသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

၁ IOR: MSS Eur F 169/19.

၂ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် (ပါလီမန်) ပြည်သူ့လွှတ်တော်ညီလာခံမှတ်တမ်း၊

စာတွဲ ၆၊ အစည်းအဝေး အမှတ် ၁၊ ရန်ကုန်၊ အစိုးရပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၅၄၊ စာ ၄၀၊

လူမျိုးပေါင်းစုံတွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲနှင့် မွန်ပြည်နယ်ပြဿနာ

မွန်အမျိုးသားတို့သည် မွန်ပြည်နယ်ရရှိရေးအတွက် ကြိုးပမ်းလုပ်ဆောင်ရာတွင် အခြားပြည်ထောင်စုသား ညီနောင်နွယ်ဖွားများနှင့်လည်း ပူးပေါင်းပါဝင်လှုပ်ရှားခဲ့သည်။ ၁၉၅၇ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၂၀ ရက်နှင့် ၂၉ ရက်နေ့များတွင် ရန်ကုန်မြို့ မြို့တော်ခန်းမ၌ လူမျိုးပေါင်းစုံ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲကျင်းပခဲ့ရာ ၎င်းဆွေးနွေးပွဲသို့ မွန် အမျိုးသား ကိုယ်စားလှယ် များလည်း တက်ရောက်ကြပြီး မိမိတို့၏လိုလားချက်များကို တင်ပြခဲ့ကြသည်။

မွန်အမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် မွန်ဘိုးချိုက ဆွေးနွေးပွဲ၌ ပါဝင်ဆွေးနွေးရာတွင် မွန်ပြည်နယ်ရရှိရေးနှင့်ပတ်သက်၍ မွန်တို့၏လိုလားချက်များမှာ ယနေ့တိုင်အောင်မရရှိသေးသဖြင့် မြေပေါ်ရှိ မွန်ခေါင်းဆောင်တို့သည် မွန်လူထုကျေနပ်နှစ်သိမ့်စေရန် စွမ်းဆောင်ခြင်းမပြုနိုင်ဘဲ အကျပ်တွေ့လျက်ရှိကြောင်း၊ မွန်တို့သည် ယနေ့တိုင်အောင် မိမိတို့ကံကြမ္မာကို မိမိတို့ဖန်တီးခွင့်များ ဆုံးရှုံးလျက်ရှိကြောင်း၊ မွန်တို့သည် ဗမာတို့နှင့်အတူ လွတ်လပ်ရေးအတွက် အားထုတ်စွန့်စားခဲ့ကြကြောင်း၊ လွတ်လပ်ရေးရပြီးနောက် ဗမာညီအစ်ကိုတို့နှင့် သူလည်းမသာ၊ ကိုယ်လည်းမနာဟူသော စိမ့်ခန့်ခဲ့မှုများရရှိလိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ခဲ့ကြသော်လည်း ထိုကဲ့သို့ဖြစ်ဘဲ နစ်နာချက်များစွာနှင့် ကြုံတွေ့လျက်ရှိကြောင်း မွန်ဘိုးချိုက ပြောကြားခဲ့သည်။

မွန်ဘိုးချိုကပင် ယနေ့တိုင်အောင် မွန်တို့၏ဒေသများတွင် ဒုက္ခအမျိုးမျိုး ကျရောက်လျက်ရှိခြင်းမှာ ရသင့်ရထိုက်သည့်အခွင့်အရေးများကို ဖဆပလ အစိုးရက မပေးခြင်းကြောင့် ဖြစ်ကြောင်း၊ ဆာ ဘဦးကြီးမှူးခဲ့သော ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် စုံစမ်းရေးကော်မရှင်သည်လည်း မွန်နှင့်ရခိုင် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် ရရှိမှုတို့ကို ဒမိုကရေစီသဘောတရားများနှင့် လည်းကောင်း၊ အုပ်ချုပ်မှု အခြေခံဥပဒေများနှင့်လည်းကောင်း ဆန့်ကျင်လျက် ပိတ်ပင်တားဆီးခဲ့ကြောင်း မွန်ဘိုးချိုက ဝေဖန်ဆွေးနွေးခဲ့သည်။

လူမျိုးပေါင်းစုံတွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲတွင် ဗမာ အမျိုးသား ကိုယ်စားလှယ် ဦးအောင်သန်း (ဗိုလ်ချုပ်အစ်ကို) ကလည်း ပါဝင်ဆွေးနွေးရာတွင် မွန်ပြည်နယ် ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ထည့်သွင်းပြောကြားခဲ့သည်။ ဦးအောင်သန်းက ဖဆပလနှင့်

၁ လူမျိုးပေါင်းစုံတွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲ။ HDR: Political Papers C II(e). နောင်ကိုးကားလျှင် HDR: Political Papers C II (e). ဟု ညွှန်းမည်။

၂ ယင်း

၃ ယင်း

တကွ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်များက မွန်နှင့်ဗမာ အတူတူပင်ဖြစ်သည်ဟု ပြောကြားခြင်းမှာ မမှန်ကန်ကြောင်း၊ မွန်အမျိုးသားများတွင် ရာဇဝင်သီးခြား၊ ယဉ်ကျေးမှုသီးခြား ရှိခဲ့သည်ကို မည်သူမှ မငြင်းနိုင်ကြောင်း၊ ဗမာအမျိုးသားများအနေနှင့် မွန်အမျိုးသားတို့၏လိုလားချက်များကို ကိုယ်ချင်းစာစိတ်ထားနှင့် စဉ်းစား ဆွေးနွေးဆုံးဖြတ်ပေးသင့်သည်ဟု မိမိယူဆကြောင်း ဦးအောင်သန်းက ဆွေးနွေးတင်ပြခဲ့သည်။

လူမျိုးပေါင်းစုံဆွေးနွေးပွဲမှ လူမျိုးပေါင်းစုံ အမြဲတမ်းကော်မတီတစ်ရပ်ကို ဖွဲ့စည်းပြီး ပင်လုံစိတ်ဓာတ်ပြန်လည်ထိန်းသိမ်းရေး၊ လူမျိုး ပေါင်း စုံသွေး စည်းညီညွတ်ရေး၊ ပြည်တွင်းစစ်ကို ငြိမ်းချမ်းသောနည်းဖြင့် ရပ်စဲရေးဟူသော အချက်သုံးချက်ပါဝင်သည့် ပန်ကြားလွှာကိုလည်း ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့သည်။ လူမျိုးပေါင်းစုံဆွေးနွေးပွဲကို ပမညတ အဖွဲ့မှ ဦးစီးကျင်းပခြင်းဖြစ်သည်ဟု ယူဆရသည်။ လူမျိုးပေါင်းစုံဆွေးနွေးပွဲမှ ပန်ကြားချက်များကို ဖဆပလ အစိုးရသည် စိတ်ဝင်စားမှုမပြခဲ့ချေ။ မိမိချမှတ်ထားသည့် ပြည်နယ်သစ်မပေးရေးသဘောထားအတိုင်း ဆက်လက်ရပ်တည်ခဲ့သည်။

မွန်ပြည်နယ်ပေးရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ဦးနု၏သဘောထား

ဖဆပလ အစိုးရသည် နောက်ထပ်ပြည်နယ်သစ်များမပေးဟူသော သဘောထားနှင့်အညီ ၁၉၅၈ ခုနှစ် ဖဆပလ နှစ်ခြမ်းမကွဲမီအချိန်အထိ ခိုင်မာစွာရပ်တည်ခဲ့သည်။ ၁၉၅၈ ခုနှစ် ဧပြီလ ၇ ရက်နေ့မှ ၉ ရက်နေ့အထိ မော်လမြိုင်မြို့ မိုင်ဒါကွင်းအတွင်းကျင်းပသည့် ပဉ္စမအကြိမ်မြောက် မွန် ရေး ရာ ညီလာခံသဘင် သို့ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု ကိုယ်တိုင်တက်ရောက်ပြီး မွန်ပြည်နယ်ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ မိမိ၏သဘောထားကို ပြောကြားခဲ့သည်။ ဦးနုက မိန့်ခွန်းပြောကြားရာတွင် ပြည်နယ်ဆိုသည်မှာ မကောင်းကြောင်း၊ အိမ်ကြီးတစ်လုံးလုံးကို ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရထားပါလျက်နှင့် နောက်ဖေးမီးဖိုချောင်ကိစ္စ ခွဲခြားပြီးတောင်းသည်နှင့် တူနေကြောင်း၊ မိမိစိတ်ထဲရှိသမျှ ပြောရလျှင် မြန်မာနိုင်ငံကဲ့သို့ နိုင်ငံငယ်လေးတစ်ခုတွင် ပြည်နယ်များဟိုတစ်စု၊ သည်တစ်စု မဖြစ်စေလိုကြောင်း ဦးနုက မိန့်ကြားခဲ့သည်။^၁

တစ်ဆက်တည်းမှာပင် ဦးနုက ကရင်၊ ကယား၊ ကချင်၊ ရှမ်းတို့ကို အဘယ်ကြောင့် ပြည်နယ်ပေးသနည်းဟု မေးစရာရှိကြောင်း၊ ဤသို့ ပေးရခြင်းမှာ မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေးရလုဆဲဆဲအချိန်တွင် နယ်ချဲ့တို့က ခြေထိုးထားခြင်းကြောင့်

၁ HDR: Political Papers C II(e).

၂ (က) မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၁၁ ဧပြီ ၁၉၅၈။

(ခ) The Guardian, 11 April 1958.

ပြည်နယ်ခေါင်းဆောင်အချို့က ပြည်နယ်မပေးလျှင် အင်္ဂလိပ်လက်အောက်မှာပင် နေမည်၊ ပြည်မနှင့်မပေါင်းဟု အကျပ်ကိုင်ခဲ့ခြင်းကြောင့်သာ ပေးလိုက်ရခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ ပြည်နယ်ဆိုသည်မှာ လုံးဝအဓိပ္ပာယ်မရှိကြောင်း၊ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံသားဟူသမျှ ရှမ်း၊ ချင်း၊ ကချင်၊ ကယား၊ မွန်စသည်ဖြင့် မည်သူမဆို အစိုးရအဖွဲ့၏ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်နိုင်ကြောင်း၊ တစ်ပြည်လုံး၏ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်နိုင်အောင် ကြိုးစားပြီး တိုင်းပြည်၏ အထွတ်အထိပ်နေရာကို ရယူနိုင်ကြောင်း၊ မိမိကိုယ်တိုင် မွန်အမျိုးသားတစ်ဦးဖြစ်ကြောင်း၊ ကျန်မွန်ခေါင်းဆောင်များကလည်း ဝန်ကြီးချုပ်၊ သမ္မတဖြစ်အောင် ကြိုးစားနိုင်ခွင့်ရှိပါကြောင်း ဦးနု က ပြောကြားသည်။

ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု ကပင် မိမိ၏ ပြောကြားချက်ကြောင့် ပြည်နယ်တောင်းဆိုခွင့် မရှိဟု မယူဆစေလိုကြောင်း၊ မွန်ပြည်နယ်ပေးပါဟု ဒီမိုကရေစီ ဘောင်အတွင်းမှ တောင်းဆိုခြင်းကို မည်သူမျှ မချုပ်ချယ်နိုင်ကြောင်း၊ ယခုကျင်းပနေသည့် မွန်ရေးရာညီလာခံမှာ မွန်ယဉ်ကျေးမှုနှင့် စီးပွားရေး၊ ပညာရေးတို့ကို အေးအေးဆေးဆေး ဘောင်အတွင်းမှ ပြုလုပ်နေသော ညီလာခံဖြစ်ကြောင်း၊ အချို့က မွန်ရေးရာအဖွဲ့သည် အာဏာမရှိဟု စွပ်စွဲလိုကြကြောင်း၊ အာဏာရှိသည်၊ မရှိသည်ကို ပြီးခဲ့သည့် ညီလာခံအစီရင်ခံချက်များအရ ထင်ရှားပါကြောင်း၊ မွန်တို့၏ ပညာရေး၊ စီးပွားရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုတို့ကို အကောင်အထည်ဖြင့် ပြသနိုင်သည်အထိ ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်မှာ ဤမွန်ရေးရာအဖွဲ့သာ ဖြစ်ပါကြောင်း ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု က မိန့်ကြားသွားသည်။

ဖဆပလ အကွဲအပြုံနှင့် မွန်ပြည်နယ်ရရှိရေး အလားအလာ

ပဉ္စမအကြိမ်မြောက် မွန်ရေးရာ ညီလာခံတွင် ပြည်နယ်ပေးရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ဖဆပလအစိုးရ၏သဘောထား ရပ်တည်ချက်ကို ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုက တင်ပြခဲ့ပြီးနောက်ပိုင်း ၁၉၇၈ ခုနှစ် ဧပြီလအတွင်းမှာပင် အာဏာရ ဖဆပလအဖွဲ့သည် နု—တင် အုပ်စုနှင့် ဆွေ—ငြိမ်း အုပ်စု ဟူ၍ နှစ်ခြမ်းကွဲသွားသည်။ ဖဆပလ နှစ်ခြမ်းကွဲမှုကြောင့် မွန်ပြည်နယ်နှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်ရရှိရေးမှာ အလားအလာကောင်းလာသည်။ ဖဆပလကွဲပြီးနောက်ပိုင်း နု—တင် အုပ်စုက မိမိတို့အဖွဲ့၏ ပေါ်လစီလေးရပ်ကို ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့ရာတွင် ပြည်နယ်များ၏ တရားသဖြင့် ရထိုက်သော အခွင့်အရေးများကို ရစေရန် အာမခံမည်ဟူသော ပေါ်လစီတစ်ရပ်လည်း ပါဝင်ခဲ့သည်။ ဤပေါ်လစီသည် ရခိုင်နှင့် မွန်ခေါင်းဆောင်များ၏ ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် မွန်ပြည်နယ်ရရှိရေးသဘောထားနှင့် ကိုက်ညီသဖြင့်လည်း နု—တင်

ဦးဆောင်သည့် သန့်ရှင်းဖဆပလကို မွန်နှင့်ရခိုင် အဖွဲ့အစည်းများက ထောက်ခံခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဆွေ-ငြိမ်း အုပ်စုခေါင်းဆောင် ဦးဗဆွေ ကမူ ဦးနု သည် ယခင်က ပြည်နယ်ပေးရေးကိစ္စတွင် နောက်ထပ်ပြည်နယ်မပေးနိုင်ဟု အကြိမ်ကြိမ် ငြင်းပယ်ထားခဲ့ရာ ယခုအခါ မိမိအာဏာတည်မြဲမှုအတွက် ရခိုင်အမတ်များကို ပြည်နယ် ဗန်းပြုပြီး မဲဆွယ်ခဲ့သည်ဟု ၁၉၅၈ ခုနှစ် ဇွန်လ ၉ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော ပြည်သူ့လွှတ်တော် အစည်းအဝေး၌ ဦးနု အစိုးရအပေါ် အယုံအကြည်မရှိ အဆိုတင်သွင်းရင်း ဦးဗဆွေက စွပ်စွဲပြောကြားခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ဦးဗဆွေ တင်သွင်းသော အယုံအကြည်မရှိအဆိုနှင့် ပတ်သက်၍ လွှတ်တော်တွင် မဲခဲ့သော အခါ နှုတ်တင် အုပ်စုသည် ပမညတနှင့် မတညအဖွဲ့တို့၏ ထောက်ခံမှုဖြင့် အနိုင်ရရှိခဲ့သည်။

သန့်ရှင်းဖဆပလအစိုးရလက်ထက် မွန်သောင်းကျန်းသူဘို့ အလင်းဝင်ရောက်ခြင်း

သန့်ရှင်းဖဆပလ အစိုးရလက်ထက် ၁၉၅၈ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၂၃ ရက်နေ့တွင် နိုင်အောင်ထွန်းနှင့် မွန်ငွေသိမ်းတို့ ခေါင်းဆောင်သော မွန်ပြည်သူ့တပ်ဦးအဖွဲ့၏ လက်နက်စွန့် အခမ်းအနားကို မော်လမြိုင်မြို့တွင် ကျင်းပခဲ့သည်။ လက်နက်စွန့်ပွဲတွင် မွန်ပြည်သူ့တပ်ဖွဲ့ဝင် ၁၀၀၀ ကျော် လက်နက်စွန့်ခဲ့ကြသည်။ လက်နက်စွန့် အခမ်းအနားနှင့်အတူ လူထုရှင်းလင်းပွဲကို ဆက်လက်ကျင်းပရာ မွန်တပ်ဦး ခေါင်းဆောင် နိုင်အောင်ထွန်းက မိန့်ခွန်းပြောကြားခဲ့သည်။ နိုင်အောင်ထွန်းက ပြောကြားရာတွင် မိမိတို့သည် စစ်ကိုမလိုလားကြောင်း၊ မိမိတို့ရသင့်ရထိုက်သည့် အခွင့်အရေးကို ဥပဒေအရတောင်းဆိုရာတွင် အုပ်ချုပ်သူလူတန်းစားက ကြီးနိုင်ငယ်ညှဉ်းဝါဒအရ နိုင်ထက်ကလူ့ဖိနှိပ်ညှဉ်းပန်းပြီး တောမခိုခိုရလေအောင် ပြုလုပ်ခြင်းခံရသဖြင့် မိမိတို့ဘဝရပ်တည်ရေးအတွက် လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးလမ်းစဉ်ကို ချမှတ်ခဲ့ရခြင်းဖြစ်ကြောင်း နိုင်အောင်ထွန်းက ပြောကြားခဲ့သည်။

နိုင်အောင်ထွန်းကပင် ဆက်လက်ပြောကြားရာ၌ လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲလမ်းစဉ်ကို စွန့်လွှတ်ခဲ့ရခြင်းမှာ စစ်မလိုလားသူလူထုကြီးနှင့်အတူ ငြိမ်းချမ်းရေးပြန်လည်တည်ဆောက်နိုင်ရန်လည်းကောင်း၊ နယ်ချဲ့အန္တရာယ်ကို ပြည်ထောင်စုတွင်းရှိ တိုင်းရင်းသားပေါင်းစုံ သွေးစည်းညီညွတ်မှုဖြင့် ခုခံကာကွယ်ရန်လည်းကောင်း၊ သန့်ရှင်းဖဆပလ ဥက္ကဋ္ဌကြီး နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု၏ ဇွန်လ ၂၄ ရက် မိန့်ခွန်းနှင့် ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်း၏ တပ်မတော်သဘောထားအရလည်းကောင်း၊ ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီ

ကို ယုံကြည်၍လည်းကောင်း အလင်းဝင်လာခြင်းဖြစ်ကြောင်း နိုင်အောင်ထွန်းက ပြောကြားခဲ့သည်။

ဇူလိုင်လ ၂၃ ရက်နေ့မှာပင် အလင်းဝင် မွန်ပြည်သူ့တပ်ဦးမှ သဘာပတိ နိုင်အောင်ထွန်း၊ အတွင်းရေးမှူး မွန်ချမ်းမွန်နှင့်ဗဟိုကော်မတီဝင် မွန်ငွေသိမ်းတို့က သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲတစ်ရပ် ကျင်းပခဲ့သည်။ မွန်ငွေသိမ်းက ရှင်းလင်းပြောကြားရာ တွင် မိမိတို့အလင်းဝင် မွန်ပြည်သူ့တပ်ဦးသည် ဥပဒေဘောင်တွင်းမှ မွန်တစ်မျိုး သားလုံးလွတ်မြောက်ရေး၊ ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေးလမ်းစဉ်အရ မွန်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ညှိနှိုင်း လုပ်ဆောင် သွားမည် ဖြစ်ကြောင်း၊ မွန်ပြည်နယ် ရရှိရေးမူကို အမြန်ဆုံး အကောင်အထည် ဖော်သွားမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ရွေးကောက်ပွဲဝင်ရေး မဝင်ရေးမှာမူ မဆုံးဖြတ်ရသေးကြောင်း မွန်ငွေသိမ်းက ပြောကြားခဲ့သည်။^၁ မွန်ငွေသိမ်း၏ ပြောကြားချက်အရ မွန်ပြည်သူ့တပ်ဦးသည် မွန်ပြည်နယ်ရရှိရေးအတွက် လက်နက် ကိုင်လမ်းစဉ်ကိုစွန့်လွှတ်ပြီး ဥပဒေဘောင်အတွင်းမှ ဆက်လက်ကြိုးပမ်းသွားမည်ဟု ဆိုလိုကြောင်း လေ့လာသိရှိရသည်။

၁၉၅၀ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ (ပြင်ဆင်ချက်) အက်ဥပဒေ တင်သွင်းရန်စီစဉ်ခြင်း

ဖဆပလအဖွဲ့ နှစ်ခြမ်းကွဲစတွင် ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနုက မွန်ပြည်နယ်ကိုလိုလား သူဦးရေများပါက မွန်ပြည်နယ်ပေးမည်ဟု ကတိပေးချက်အရ ၁၉၅၀ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁၃ ရက်နေ့တွင်ကျင်းပမည့် ပြည်သူ့လွှတ်တော်ညီလာခံတွင် ဘားအံတောင်ပိုင်း အမတ် နိုင်ဘညွန့်က မွန်ပြည်နယ်ပေးရေးဆိုင်ရာ ၁၉၅၀ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ (ပြင်ဆင်ချက်) အက်ဥပဒေ^၂ ကိုတင်သွင်းရန်စီစဉ်ခဲ့သည်။^၃ ၎င်းဥပဒေ ကြမ်းကို တင်သွင်းရခြင်းအကြောင်းရင်းများမှာ

- (၁) သထုံခရိုင်၊ ကျိုက္ခမိခရိုင်နှင့်ပတ်ဝန်းကျင်ဒေသတွင် နေထိုင် ကြသော ပြည်သူလူထုအပေါင်းတို့သည် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ် ခွင့်ရသည့် မွန်ပြည်နယ်အုပ်ချုပ်ရေးကို များစွာလိုလားကြ သည်လည်းတကြောင်း။
- (၂) မွန်လူမျိုးအပေါင်းတို့သည်၊ မွန်ပြည်နယ်အုပ်ချုပ်ရေးကို လိုလားကြသည့် အားလျော်၍စွာ၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာ

၁ မမာ့ခေတ်သတင်းစာ၊ ၂၄ ဇူလိုင် ၁၉၅၀။

၂ ယင်း

၃ အက်ဥပဒေအပြည့်အစုံကို နောက်ဆက်တွဲ (၉) တွင်ကြည့်ပါ။

၄ မဏ္ဍိုင်သတင်းစာ၊ ၁၀ အောက်တိုဘာ ၁၉၅၀။

နိုင်ငံတော်အတွင်းရှိ ရှမ်းပြည်နယ်၊ ကရင်ပြည်နယ်၊ ကချင်ပြည်နယ်နှင့် ကယားပြည်နယ်များ ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ပြီး ဖြစ်လေရာ၊ အဆိုပါပြည်နယ်များကဲ့သို့ သထုံခရိုင်၊ ကျိုက္ခမီခရိုင်နှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဒေသကို မွန်ပြည်နယ်သစ် ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ပေးသင့်သည်လည်းတကြောင်း။

(၃) မွန်ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခြင်းအားဖြင့် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်၏ အင်အားသည်၊ တိုးတက်ကြီးပွား ဘွယ်ရာရှိသည်လည်းတကြောင်း^၁

ဟူ၍ဖြစ်သည်။ ၎င်းအက်ဥပဒေကို လွှတ်တော်တွင် မတင်သွင်းဖြစ်ဟု သိရှိရသည်။^၂

သန့်ရှင်း ဖဆပလ အစိုးရလက်ထက်တွင် မွန်အမျိုးသားတို့လိုလားတောင့်တခဲ့သော မွန်ပြည်နယ်ပေးပေးအစီအစဉ်ကို အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ခြင်းမရှိပေ။ သန့်ရှင်း ဖဆပလ အစိုးရလက်ထက်တွင် နိုင်ငံရေးအခြေအနေ တင်းမာလာပြီး နောက်ဆုံးတွင် ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုက ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်း၏အိမ်စောင့်အစိုးရအား အာဏာလွှဲပြောင်းပေးခဲ့ရသည်။

ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်း၏ အိမ်စောင့်အစိုးရက ကြီးမှူးကျင်းပသော ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲတွင် ဦးနုခေါင်းဆောင်သည့် သန့်ရှင်း ဖဆပလ သည် အပြတ်အသတ် အနိုင်ရရှိသဖြင့် ဦးနု အာဏာပြန်လည်ရရှိလာသည်။ ရွေးကောက်ပွဲအပြီးတွင် သန့်ရှင်း ဖဆပလ ကို အမည်ပြောင်းလိုက်သော ပထစ (ပြည်ထောင်စုပါတီ) အစိုးရလက်ထက်တွင် မွန်ပြည်နယ်ကိစ္စ ပေါ်ပေါက်လာပြန်သည်။

သန့်ရှင်း မွန်အဖွဲ့ချုပ်မှ မွန်ပြည်နယ်တောင်းဆိုခြင်း

၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်တွင် ကျင်းပသည့်လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲတွင် သန့်ရှင်း ဖဆပလ အဖွဲ့မှ အပြတ်အသတ်အနိုင်ရရှိပြီး နောက်ပိုင်းတွင် သန့်ရှင်းမွန်အမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ်မှ မွန်ပြည်နယ်ရရှိရေးကို တောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် မတ်လ ၁၉ ရက်နေ့တွင် မွန်အမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ်မှ ကျင်းပသည့် သတင်းစာကွန်ဖရင့်၌ ဥက္ကဋ္ဌ ဦးဖေသန်း၊ အတွင်းရေးမှူး ဦးငွေစိုးတို့က ရှင်းလင်းပြောကြားခဲ့ကြသည်။ ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မီက မော်လမြိုင်မြို့၌ ကျင်းပသော မွန်ရေးရာ

၁ မြန်မာနိုင်ငံပြန်တမ်း၊ အပိုင်း၃၊ ၁၁ အောက်တိုဘာ ၁၉၅၈၊ စာ ၄၄။
၂ ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၁၅၆၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

ညီလာခံတွင် သန့်ရှင်း ဖဆပလ ဥက္ကဋ္ဌကြီးဦးနုက မွန်ပြည်နယ်ကိုအများစုကလိုလား ပါက ဆောင်ရွက်ပေးမည်ဟု ကတိပေးခဲ့ရာ ထိုကတိအရ ဦးနု ခေါင်းဆောင်သော သန့်ရှင်းအစိုးရက မွန်ပြည်နယ်ပြဿနာကို ဆောင်ရွက်ပေးလိမ့်မည်ဟု ယုံကြည် မျှော်လင့်ကြောင်း ယခုကဲ့သို့ မွန်ပြည်နယ်တောင်းဆိုရခြင်းမှာ မွန်ယဉ်ကျေးမှုနှင့် စာပေများပျောက်ကွယ်သွားမည်ကို စိုးရိမ်၍ တောင်းဆိုရခြင်းဖြစ်ကြောင်း သန့်ရှင်း မွန်အမျိုးသား အဖွဲ့ချုပ်မှ ခေါင်းဆောင်များက ရှင်းလင်းပြောကြားသည်။^၁

သန့်ရှင်း မွန်အမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ်မှ ခေါင်းဆောင်များကပင် ဆက်လက် ရှင်းပြရာတွင် မွန်ပြည်နယ်ပေးရေးအတွက် အရည်အချင်းပြည့်ဝစေရန် ပထမဦးစွာ မွန်ရေးရာကောင်စီကို ဖွဲ့စည်းပေးရန်နှင့် မွန်ပြည်နယ်ကိစ္စတွင် မိမိတို့သန့်ရှင်းမွန် အမျိုးသားအဖွဲ့ကို ဦးစားပေးတိုင်ပင်ရန် အစိုးရအဖွဲ့သစ်ထံ တောင်းဆိုမည်ဖြစ် ကြောင်း၊^၂ မွန်အမျိုးသားများသည် အကွဲကွဲအပြားပြား ရှိနေသည်မှာ မှန်သော် လည်း မွန်လူထုအနေဖြင့် မွန်ပြည်နယ်ရရှိရေးသဘောထားမှာ တစ်ခုတည်းဖြစ် ကြောင်း ပြောကြားကြသည်။^၃ သတင်းထောက်များက မွန်ပြည်နယ်ပေးလျှင် မည်သည့်ဒေသ အကျယ်အဝန်းအထိရှိမည်ကို မေးမြန်းရာ ဥက္ကဋ္ဌ ဦးဖေသန်းက ကျိုက္ခမိခရိုင်၊ ကရင်ပြည်နယ် ဒေသအချို့၊ စစ်တောင်းမှ ရေးအထိ အကျယ်အဝန်း ရှိမည်ဖြစ်ကြောင်း ဖြေကြားသွားသည်။^၄

ပထစအစိုးရ၏ ပြည်နယ်နှင့်ပတ်သက်သော သဘောထား

မွန်အမျိုးသားအဖွဲ့အစည်းအချို့က မွန်ပြည်နယ်ပေးရန် တောင်းဆိုမှုရှိလာ သောကြောင့် ပထစအစိုးရသည် ပြည်နယ်ပေးရေးနှင့်ပတ်သက်၍ အစိုးရ၏သဘော ထားကိုကြေညာခဲ့သည်။ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဧပြီလ ၅ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော် ပထမညီလာခံ၌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုက မိန့်ခွန်း ပြောကြားရာတွင် ပြည်နယ်ပေးရေးကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ပထစအစိုးရသည် သက်ဆိုင် ရာတိုင်းရင်းသားပြည်သူလူထု၏ ဆန္ဒမှန်ကိုသိရှိအောင် ပြုလုပ်မည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ထိုသို့ ပြုလုပ်ရာတွင်လည်း ပြုပုံပြနည်းနှင့်ပတ်သက်၍ သက်ဆိုင်ရာခေါင်းဆောင်များနှင့် တိုင်ပင်ပြီးမှ ပြုလုပ်မည်ဖြစ်ကြောင်း ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုက ပြောကြားခဲ့သည်။^၅

* ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၂၀ မတ် ၁၉၆၀။

၂ ယင်း

၃ မဏ္ဍိုင်သတင်းစာ၊ ၂၀ မတ် ၁၉၆၀။

၄ ယင်း

၅ တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၁/၃၊ စာ ၆၄။

ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနု၏ ပြည်နယ်ပေးရေးမိန့်ခွန်းနှင့်ပတ်သက်၍ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဧပြီလ ၈ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသည့် ပြည်သူ့လွှတ်တော် အစည်းအဝေးတွင် အတိုက်အခံ ခေါင်းဆောင် သခင်သာခင်က ဝေဖန်ပြောကြားခဲ့သည်။ သခင်သာခင်က ဖဆပလ၏ ပြည်နယ်ပေးရေးသဘောထားမှာ ယခင်အတိုင်းပင်ဖြစ်ကြောင်း၊ ပြောင်းလဲမှု မရှိကြောင်း၊ ဖဆပလသည် ပြည်နယ်သစ်ပေးရေးကို လက်မခံကြောင်း၊ မွန်ရေးရာ ကောင်စီ၊ ရခိုင်ရေးရာကောင်စီမျိုးသာဖွဲ့စည်းစေလိုကြောင်း၊ ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနုသည် ၁၉၅၈ ခုနှစ် ဧပြီလအတွင်း ကျင်းပသည့် မွန်ရေးရာညီလာခံ၌ ပြည်နယ်သစ်ပေးရေးနှင့်ပတ်သက်၍ အယုံအကြည်မရှိကြောင်း၊ မလိုလားကြောင်း၊ ပြောကြားခဲ့ပြီးမှ ယခုပြည်နယ်ကိစ္စကိုပြန်ဖော်ခြင်းမှာ ရွေးကောက်ပွဲကတိလွန်မိခဲ့သဖြင့် မိမိသိက္ခာ ထိန်းသည့်အနေနှင့် ပြည်နယ်ကိစ္စကို ရှေ့တန်းတင်ခြင်းဖြစ်မည်လားဟု မိမိတို့သံသယ ဖြစ်မိကြောင်း သခင်သာခင်က ဝေဖန်ပြောကြားသည်။

နိုင်ငံတော်အစိုးရအကြံပေးအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းခြင်း

ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု သည် မွန်ပြည်နယ်နှင့် ရခိုင်ပြည်နယ် အကောင်အထည် ဖော်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ နိုင်ငံတော်အစိုးရအား အကြံပေးရန် နိုင်ငံတော်သမ္မတ ဟောင်း ဒေါက်တာ ဦးဘဦး ခေါင်းဆောင်သော နိုင်ငံတော်အစိုးရ အတိုင်ပင်ခံ အကြံပေး ငါးဦးအဖွဲ့အား ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဧပြီလ ၂၉ ရက်နေ့တွင် တာဝန် ပေးအပ်ခဲ့သည်။ မွန်ပြည်နယ် အကောင်အထည်ဖော်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ အစိုးရ အတိုင်ပင်ခံ အကြံပေးအဖွဲ့သည် မေလ ၁၄ ရက်နေ့မှစ၍ မွန်ခေါင်းဆောင်များကို ခေါ်ယူတွေ့ဆုံပြီး ၎င်းတို့၏သဘောထားကို စုံစမ်းမေးမြန်းခဲ့သည်။

မွန်ဘိုးချိုအား အတိုင်ပင်ခံ အကြံပေးအဖွဲ့က စုံစမ်းမေးမြန်းရာတွင် မွန်ဘိုးချိုက ဒီမိုကရေစီအခွင့်အရေးဆုံးရှုံးမှုများတွင် အနှစ်နာဆုံးသော ဆုံးရှုံးမှုသည် လူမျိုးတိမ်ကောပပျောက်မှုပင်ဖြစ်ကြောင်း၊ မွန်လူမျိုးများသည် ပုသိမ် ၃၂ မြို့၊ ဟံသာဝတီ ၃၂ မြို့၊ မုတ္တမ ၃၂ မြို့ဟူ၍ ရှိခဲ့ရာမှ ယခုအခါ စကားရော စာပါ တိမ်ကောပပျောက်နေပြီဖြစ်ကြောင်း၊ မုတ္တမဘက်၌သာ မွန်စာ၊ မွန်စကား ကျန်ရှိ တော့ရာ ယခုအတိုင်း ဆက်လက်ထားရှိမည်ဆိုလျှင် ပျူလူမျိုး ပပျောက်သကဲ့သို့ မွန်လူမျိုးပါ ပပျောက်သွားနိုင်ကြောင်း မွန်ဘိုးချိုက တင်ပြသည်။

၁ တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၁/၄၊ စာ ၈၆-၈၇။

၂ တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၁/၄၊ စာ ၈၇။

၃ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၁၅ မေ ၁၉၆၀။

မွန်ဘိုးချိုကပင် မွန်သောင်းကျန်းသူများ အလင်း ဝင်ရောက်ခဲ့ခြင်းမှာ ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနု၏ မွန်ပြည်နယ်ကတိကိုယုံကြည်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်ကြောင်း၊ ယခုအခါ နိုင်အောင်ထွန်း၊ နိုင်ဖိုးစိန်၊ နိုင်အောင်လှငွေ အစရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များလည်း ရွေးကောက်ပွဲတွင် အနိုင်ရရှိပြီး အမတ်ဖြစ်နေကြပြီဖြစ်ကြောင်း၊ ရွေးကောက်ပွဲတွင် မွန်ပြည်နယ်ရရှိရေးပြဿနာကို တင်ပြအရွေးခံ၍ အောင်နိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ မွန်ပြည်နယ် အကောင်အထည်ဖော်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ မဲဆန္ဒယူခြင်းကို သဘောမတူကြောင်း၊ ယူရန်လည်းမလိုကြောင်း၊ မွန်အမျိုးသားများသည် နိုင်ငံတော်အစိုးရအား ယုံကြည်ကိုးစားကြကြောင်း၊ ကချင်၊ ကရင်အစရှိသည်တို့ကို ပြည်နယ်ပေးသကဲ့သို့ မွန်ပြည်နယ်ပေးစေလိုကြောင်း မွန်ဘိုးချိုက တင်ပြသည်။

မွန်အမျိုးသားကုန်သည် ဦးဘသွင်ကလည်း ပဲခူးခရိုင်၊ သထုံခရိုင်၊ ကျိုက္ခမိခရိုင်၊ ထားဝယ်ခရိုင်၊ မြိတ်ခရိုင်တို့ကို မွန်ပြည်နယ်အဖြစ် ပြုလုပ်ပေးရန် တောင်းဆိုကြောင်း၊ ပြည်နယ်ကိုလူထုက နှစ်နှစ်ကာကာလိုချင်လျှင် ပေးမည်ဆိုသော ဝန်ကြီးချုပ်၏ကတိစကားကို မွန်အမျိုးသားတို့က နှစ်သက်ကြသဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲတွင် မဲပေးခဲ့ကြောင်း၊ မွန်ပြည်နယ်ကိုစိတ်ဝင်စား၍ မဲပေးခဲ့ခြင်းမှာ ထင်ရှားသဖြင့် မဲဆန္ဒစာင်းရန် မလိုတော့ကြောင်း၊ မဲဆန္ဒကောက်ခံသည့် ရွေးကောက်ပွဲပြုလုပ်လျှင် လူနည်းစုနှင့် လူများစု၊ လူနည်းစုအချင်းချင်းတို့ကို ရန်တိုက်ပေးရာ ရောက်နိုင်ကြောင်း အကြံပေးအဖွဲ့ထံ ဦးဘသွင်က တင်ပြခဲ့သည်။

နိုင်ငံတော်အစိုးရအကြံပေးအဖွဲ့သည် ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် မေလ ၁၆ ရက်နေ့တွင် မွန်လူကြီးများဖြစ်ကြသည့် ဦးဘိုးကျေး၊ ဒေါ်စောရှင်နှင့် ဦးမြတ်ထွန်းတို့အား မေးမြန်းစုံစမ်းသည်။ အရေးပိုင်ဟောင်း ဦးဘိုးကျေးက ၎င်း၏သဘောထားကို တင်ပြရာတွင် မွန်ပြည်နယ်အဖြစ် ပထမအဆင့်အနေဖြင့် ပဲခူးခရိုင်၊ သထုံခရိုင်၊ ကျိုက္ခမိခရိုင်တို့အား သတ်မှတ်ပေးသင့်ကြောင်း၊ မွန်ပြည်နယ် အကောင်အထည်ဖော်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ လူထုဆန္ဒမဲ ရွေးကောက်ပွဲ လုပ်ရန် သဘောမတူကြောင်း ပြောကြားသည်။

အကြံပေးအဖွဲ့က ဦးမြတ်ထွန်းအား စုံစမ်းမေးမြန်းရာတွင် မွန်ပြည်နယ်ပေးရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနု၏ပြောကြားချက်မှာ ပြည်ထောင်စုနည်းလုံးညီညွတ်မှုကို ရှေးရှုပြောကြားခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ယုံကြည်ကြောင်း၊ ပထမဦးဆုံး

အနေဖြင့် သထုံခရိုင်နှင့် ကျိုက္ခမီခရိုင်ကို မွန်ပြည်နယ်အဖြစ် သတ်မှတ်ပေးသင့်ကြောင်း၊ အခြားသော ပဲခူး၊ ထားဝယ်၊ မြိတ် စသည့် ခရိုင်များနှင့် ပတ်သက်၍ သက်ဆိုင်ရာဒေသရှိလူထုအား စုံစမ်းမေးမြန်းပြီး ဆောင်ရွက်စေလိုကြောင်း၊ လူထုဆန္ဒမဲရွေးကောက်ပွဲပြုလုပ်ခြင်းကို သဘောမတူကြောင်း၊ လူထုဆန္ဒမဲရွေးကောက်ပွဲပြုလုပ်မည်ဆိုလျှင် လူမျိုးရေး မုန်းတီးမှုဖြစ်ပွားနိုင်ကြောင်း ဦးမြတ်ထွန်းက တင်ပြခဲ့သည်။

ဦးမြတ်ထွန်းက သထုံခရိုင်နှင့် ကျိုက္ခမီခရိုင် နှစ်ခုကို မွန်ပြည်နယ်အဖြစ် ပထမဆုံးအနေဖြင့် သတ်မှတ်ပေးရန် တင်ပြချက်နှင့်ပတ်သက်၍ အကြံပေးအဖွဲ့က ကိုယ်ထူးကိုယ်ချွန် နေနိုင်ပါမည်လားဟု မေးမြန်းရာ ဦးမြတ်ထွန်းက သထုံခရိုင်နှင့် ကျိုက္ခမီ ခရိုင်တို့သည် သဘာဝပစ္စည်း ကြွယ်ဝသည့် ခရိုင်များ ဖြစ်ကြောင်း၊ ကိုယ်ထူး ကိုယ်ချွန်နေနိုင်ကြောင်း ပြန်လည်ဖြေကြားသည်။^၁

အကြံပေးအဖွဲ့က မွန်ရိုးရာအဖွဲ့ဝင် ဒေါ်စောရှင် (ပဲခူး) ကို စုံစမ်းမေးမြန်းရာတွင် ဒေါ်စောရှင်က မွန်လူထု၏ဆန္ဒကို အစိုးရက သိရှိပြီးဖြစ်၍ မွန်ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းပေးရန်သာလိုတော့ကြောင်း၊ မွန်ပြည်နယ် ဖွဲ့စည်းရာတွင် သထုံ၊ ကျိုက္ခမီတို့ကို အခြေခံဖွဲ့ရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ လူထုဆန္ဒယူမှု ဖြစ်မည်ဆိုလျှင်လည်း လူထုဆန္ဒယူပြီး မွန်ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းပေးရန်ဖြစ်ကြောင်း တင်ပြသည်။^၂

အကြံပေးအဖွဲ့သည် ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် မေလ ၁၇ ရက်နေ့တွင် ကျောက်စာဝန်ဟောင်း ဦးလူဖေဝင်းနှင့် အထွေထွေကန်ထရိုက်တာ နိုင်မွန်ထော် နှစ်ဦးကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းသည်။ ဦးလူဖေဝင်းက ပြီးခဲ့သောအထွေထွေရွေးကောက်ပွဲတွင်ပြည်နယ်ရယူရေးကြွေးကြော်သဖြင့် ဝင်ရောက်အရွေးခံသောအမတ်များ များပြားရုံသာမက ထိုကြွေးကြော်သဖြင့် တက်လာသောအမတ်များလည်း ရှိနေပြီဖြစ်သဖြင့် မွန်လူထုဆန္ဒယူရေးဆိုသည်မှာ မလိုအပ်တော့ကြောင်း၊ မွန်လူထုဆန္ဒကို ထပ်ယူခြင်းဖြင့် အဓိကရုဏ်းများဖြစ်နိုင်ကြောင်း၊ အရှေ့နှင့် အနောက်ဂျာမနီ၊ တောင်နှင့် မြောက်ကိုရီးယားတို့ကဲ့သို့ မဖြစ်စေလိုကြောင်း၊ ယခင်က ကရင်၊ ကယား၊ ကချင် စသည်တို့ကို ပြည်နယ်ပေးစဉ်ကဲ့သို့ ပေးရန်သာလိုအပ်ကြောင်း၊ မွန်ပြည်နယ်ကိုအခြေခံအားဖြင့် သထုံနှင့် ကျိုက္ခမီခရိုင်တို့ဖြင့် စတင်ဖွဲ့စည်း၍ ပဲခူးကိုထည့်နိုင်လျှင် ထည့်ပေးစေလိုကြောင်း ဦးလူဖေဝင်းက တင်ပြခဲ့သည်။^၃

၁ မဏ္ဍိုင်သတင်းစာ၊ ၁၇ မေ ၁၉၆၀။

၂ ယင်း

၃ မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၁၇ မေ ၁၉၆၀။

၄ မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၁၈ မေ ၁၉၆၀။

အကြံပေးအဖွဲ့ဝင်များက ပဲခူးနယ်တွင် သန်းခေါင်စာရင်း ကောက်ယူရာ၌ မွန်များမတွေ့ရသည့်ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ မေးမြန်းရာတွင် ဦးလူဖေဝင်းက ထိုသို့ ဖြစ်ရခြင်းမှာ စာရင်းကောက်သူ စာရေးများ၏ ချွတ်ယွင်းချက်သာဖြစ်ကြောင်း၊ ဖြေသူက ဗုဒ္ဓဘာသာဆိုရုံနှင့် စာရေးက ဗမာလူမျိုးဟု သန်းခေါင်စာရင်းတွင်ထည့် လိုက်၍ ထိုသို့ဖြစ်ဟန်တူကြောင်း၊ မွန်စာမတတ်လျှင် မြန်မာစာ လိုက်စားရန် ခက်ခဲမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ မွန်စာပေပြုစုရေးအတွက် မွန်ပြည်နယ် လိုအပ်နေကြောင်း ဖြေကြားသည်။

ကန်ထရိုက်တာ နိုင်မွန်ထော်ကလည်း သထုံနှင့် ကျိုက္ခမီခရိုင်များကို ပထမ အသုတ်အနေဖြင့် မွန်ပြည်နယ်သတ်မှတ်ပေးသင့်ကြောင်း၊ ဖြစ်နိုင်လျှင် ပဲခူးကိုလည်း ထည့်စဉ်းစားစေလိုကြောင်း၊ မြိတ်ခရိုင်ကို မိမိအနေဖြင့် မတောင်းလိုကြောင်း၊ မြိတ်လူထုဆန္ဒအရ မွန်ပြည်နယ်တွင် ပါဝင်လိုက ပါဝင်နိုင်ရန် တံခါးဖွင့်ထားမည် ဖြစ်ကြောင်း၊ မော်လမြိုင်ကို မွန်ပြည်နယ် မြို့တော်အဖြစ် ထားရှိသင့်ကြောင်း၊ အကယ်၍ မွန်ပြည်နယ်တွင် ပဲခူးခရိုင်အကျုံးဝင်လျှင် ပဲခူးကို မြို့တော်အဖြစ် ထား သင့်ကြောင်း ၎င်း၏သဘောထားကို တင်ပြခဲ့သည်။

အကြံပေးအဖွဲ့မှ ရန်ကုန်မြို့ရှိ မွန်ခေါင်းဆောင်အချို့နှင့်တွေ့ဆုံ၍ ၎င်းတို့၏ သဘောထားအသီးသီးကိုစုံစမ်းမေးမြန်းနေစဉ်မှာပင် ရေးမြို့နယ်မှ မွန်ခေါင်းဆောင် အချို့က သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ၎င်းတို့က မွန်ဘိုးချိုအား မိမိတို့ မဲပေးခဲ့ခြင်းမှာ ပြည်နယ်တောင်းရန်မဟုတ်ကြောင်း၊ မွန်တစ်မျိုးသားလုံး၏ဘဝကို မြှင့်တင်ရေးသာဖြစ်ကြောင်း၊ ပြည်နယ်ရရှိခြင်းသည် ပြည်နယ်သားများအား မည် သည့် ကောင်းကျိုးမျှမပြုနိုင်ဘဲ လူတစ်စုကောင်းစားရေးသာဖြစ်ကြောင်း၊ မွန်လူထု ကောင်းစားရေးသည် ပြည်မနှင့်ခွဲလိုက်ပါက ခရီးအလွန် ဝေးကွာသွားမည် ဖြစ် ကြောင်း၊ ပြည်နယ်တောင်းရန် အချိန်စောနေသေးကြောင်း ရေးမြို့နယ် မွန် ခေါင်းဆောင်အချို့က ရှင်းလင်းတင်ပြခဲ့သည်။^၁ မွန်ပြည်နယ်ရယူရေးနှင့်ပတ်သက်၍ လည်းကောင်း၊ မွန်ပြည်နယ် အကျယ် အဝန်း သတ်မှတ်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ လည်းကောင်း၊ မွန်ခေါင်းဆောင်အချင်းချင်း သဘောထားကွဲပြားမှုများ ရှိနေသည် ဆိုသည့် သဘောကပ်ဖြစ်သည်။

၁ မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၁၈ မေ ၁၉၆၀။

၂ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၁၈ မေ ၁၉၆၀။

၃ ကြေးမုံသတင်းစာ၊ ၁၉ မေ ၁၉၆၀။

ပဲခူးလူထုက မွန်ပြည်နယ်ထဲမပါဝင်လိုဟု ဆိုခြင်း

အကြံပေးအဖွဲ့ရှေ့မှောက်တွင် မွန်ခေါင်းဆောင်အချို့ အစစ်ခံရာ၌ ပဲခူးခရိုင်ကို မွန်ပြည်နယ်ထဲထည့်သွင်းပြီး ပဲခူးကို မွန်ပြည်နယ်မြို့တော် ပြုလုပ်သင့်သည်ဟု သော အကြံပေးချက်နှင့်ပတ်သက်၍ ပဲခူးရှိလူထုခေါင်းဆောင် အများစုကပင် ပဲခူးခရိုင်ကို မွန်ပြည်နယ်ထဲထည့်သွင်းခြင်းကို မလိုလားကြဟုဆိုသည်။ ပဲခူးရှိလူထုခေါင်းဆောင်များက ပဲခူးခရိုင်တွင် လွန်ခဲ့သော နှစ်တစ်ရာခန့်က မွန်များမှာ လူများစုဖြစ်သော်လည်း အထက်မြန်မာနိုင်ငံ၊ အောက်မြန်မာနိုင်ငံမှဗမာလူမျိုး၊ ကရင်လူမျိုး၊ ရှမ်းလူမျိုးတို့နှင့် ရောနှောခဲ့ပြီးနောက်ပိုင်းတွင် မွန်စစ်စစ်သည် ပဲခူးခရိုင်တွင် ဆယ်ပုံတစ်ပုံပင်မရှိတော့ဘဲ ဗမာလူမျိုးနှင့် အခြားလူမျိုးဦးရေက ပိုများနေခြင်း၊ ပဲခူးမြို့တွင် မွန်အစစ်ဟူ၍ ပဲခူးအရှေ့ ဆင်ခြေဖုံးရှိ မွန်ရွာတစ်ရွာသာရှိခြင်း၊ နောက်ပိုင်းပြည်တွင်းဆူပူမှုများကြောင့် သထုံခရိုင်နှင့် ကျိုက္ခမီခရိုင်တို့မှ ပဲခူးသို့ လာရောက်ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်သည့် မွန်ဦးရေမှာမပြောပလောက်ခြင်း၊ အကယ်၍ ပဲခူးခရိုင်ကို မွန်ပြည်နယ်အတွင်း ထည့်သွင်းရုံးစိုက်မည်ဆိုပါက မွန်အရာရှိများ လာရောက်အုပ်ချုပ်မည်ဖြစ်ရာ ခရိုင်အတွင်းရှိအခြားလူမျိုးများနှင့်အဆင်မပြေဖြစ်မည်ကိုစိုးရိမ်ရခြင်းတို့ကြောင့် ပဲခူးကို မွန်ပြည်နယ်ထဲထည့်သွင်းလိုပါဟူ၍ ပြောကြားသည်ဟုဆိုသည်။

ထားဝယ်လူထုက မွန်ပြည်နယ်ထဲမပါဝင်လိုဟု ဆုံးဖြတ်ခြင်း

မွန်ခေါင်းဆောင်အချို့က ထားဝယ်ခရိုင်ကို မွန်ပြည်နယ်သတ်မှတ်ရာတွင် ထည့်သွင်းပေးရန် အစိုးရအကြံပေးအဖွဲ့ထံ တောင်းဆိုခဲ့ရာ ထားဝယ်မြို့၌ တည်မြဲ ဖဆပလက ဦးဆောင်၍ ကန့်ကွက်ခဲ့ကြသည်။ ကန့်ကွက်ပွဲကို ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် မေလ ၂၂ ရက်နေ့တွင် ထားဝယ်မြို့ မြူနီစပယ်ခန်းမ၌ ကျင်းပခဲ့သည်။ အစည်းအဝေးတွင် သဘာပတိအဖြစ် ဖဆပလအမတ် ဦးဆင်ကွိုင်ကလည်းကောင်း၊ အခမ်းအနားမှူးအဖြစ် လူမျိုးစုလွှတ်တော်အမတ် ဦးသိန်းတင်ကလည်းကောင်း ဆောင်ရွက်သည်။ အစည်းအဝေးသို့ မြို့နယ်၊ ကျေးရွာရပ်ကွက်ခေါင်းဆောင်များ၊ အသင်းအဖွဲ့ခေါင်းဆောင်များ တက်ရောက်ခဲ့ကြသည်။ ဦးဆင်ကွိုင်က သဘာပတိအဖြစ် မိန့်ခွန်းပြောကြားရာတွင် မွန်ပြည်နယ်နှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်ပြဿနာများ ပေါ်ပေါက်လာရပုံ နောက်ခံသမိုင်းတို့ကို ရှင်းလင်းတင်ပြပြီး မွန် ပြည်နယ် သတ်မှတ်ရာ တွင် ထားဝယ်ခရိုင်ကို ထည့်သွင်းခြင်း မပြုရန် အပြင်းအထန် အရေးဆိုတိုက်ပွဲဝင်ရမည် ဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားသည်။

၁ တွင်းတွင်းသတင်းစာ၊ ၂၂ မေ ၁၉၆၁။

၂ မဏ္ဍိုင်သတင်းစာ၊ ၂၆ မေ ၁၉၆၀။

ရန်ကုန်မြို့ ထားဝယ်သမဂ္ဂမှ အမှုဆောင်လူကြီး တစ်ဦးဖြစ်သူ ဦးကျော်လင်း ကလည်း ထားဝယ်သမဂ္ဂမှ အကြံပေးအဖွဲ့နှင့် တွေ့ဆုံတင်ပြခဲ့ပုံများ၊ ထားဝယ် ရာဇဝင်အရ ထားဝယ်သည်မွန်မဟုတ်၊ ထားဝယ်သာဖြစ်၍ လူဦးရေအားဖြင့် လည်း ၁၉၃၁ ခုနှစ် သန်းခေါင်စာရင်းအရ ထားဝယ်တွင် မွန်အဆက်အနွယ် ၂ ရာနှုန်းသာ ရှိခဲ့ပုံကိုတင်ပြပြီး၊ ထားဝယ်သည် မည်သည့်ပြည်နယ်တွင်မျှ မပါဝင်လိုကြောင်း၊ ထားဝယ်သီးခြားပြည်နယ်လည်း အလိုမရှိကြောင်း၊ ထားဝယ်သည် ဗမာသာဖြစ်၍ ပြည်မနှင့် သေအတူရှင်မခွဲ ဆက်လက်တည်ရှိရေးကိုသာ လိုလားကြောင်း ဦးကျော်လင်း က ပြောကြားသည်။

ထိုနောက် အစည်းအဝေးမှ ထားဝယ်ခရိုင်သည် မည်သည့်ပြည်နယ်တွင်မျှ မပါဝင်ဘဲ ပြည်မနှင့်သာ အစဉ်လက်တွဲနေထိုင်ရေးအဆိုကို တင်သွင်း၍ တညီတညွတ်တည်း အတည်ပြုဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။^၁ မွန်ခေါင်းဆောင်အချို့၏ ထားဝယ်ကို မွန်ပြည်နယ်တွင်း ယသ္မိသွင်းပေးရေး အဆိုပြုချက်ကို ထားဝယ်လူထုက လက်မခံဘဲ ပယ်ချခဲ့ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

မွန်ပြည်နယ် အကျယ်အဝန်း သတ်မှတ်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ မွန်အဖွဲ့အစည်းအချို့၏ သဘောထား

မွန်ပြည်နယ် အကျယ်အဝန်းသတ်မှတ်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ မွန်အဖွဲ့အစည်းအချို့ကလည်း မိမိတို့၏သဘောထား အသီးသီးကို ထုတ်ပြန်ခဲ့ကြသည်။ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်တွင် ကျင်းပသော မွန်ပြည်သူ့တပ်ဦး ဗဟိုကော်မတီနှင့် ခရိုင်မြို့နယ်ကော်မတီပေါင်းစုံအစည်းအဝေးမှ မွန်ပြည်နယ်အကျယ်အဝန်း သတ်မှတ်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ပဲခူးခရိုင်၊ သထုံခရိုင်၊ ကျိုက္ခမီခရိုင်နှင့် ကရင်ပြည်နယ်ရှိ မွန်လူများစုနေထိုင်ရာဒေသများ ပါဝင်သင့်ကြောင်း၊ မြိတ်နှင့်ထားဝယ်နယ် မွန်ပြည်နယ်ထဲပါရှိရေးနှင့် ပတ်သက်၍ လူထုဆန္ဒခံယူကာ အကြံပေးအဖွဲ့နှင့် ညှိနှိုင်းသင့်ကြောင်း လိုလားသည်ဟု ဆုံးဖြတ်သည်။^၂

သန့်ရှင်း မွန်အမျိုးသားအဖွဲ့ကမူ မွန်ပြည်နယ်သတ်မှတ်ရာတွင် ပထမအဆင့်အနေဖြင့် သထုံခရိုင်၊ ကျိုက္ခမီခရိုင်၊ ဒုတိယအဆင့်အနေဖြင့် ပဲခူးခရိုင်၊ ထားဝယ်၊ မြိတ်နှင့် မွန်လူမျိုးစုနေထိုင်ရာ ကရင်ပြည်နယ်ဒေသများကို သတ်မှတ်ပေးရန် လိုလားသည်။^၃

၁ မဏ္ဍိုင်သတင်းစာ၊ ၂၆ မေ ၁၉၆၀။

၂ ယင်း မဏ္ဍိုင်သတင်းစာ။

၃ ခေတ်သစ္စာသတင်းစာ၊ ၂၆ မေ ၁၉၆၀။

၄ ခေတ်သစ္စာသတင်းစာ၊ ၂၆ မေ ၁၉၆၁။

၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် မေလ ၃၁ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော သတင်းစာရင်းလင်းပွဲတွင် ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနုက မိမိ ယခင်က ပြည်နယ်ပေးမည်ဟူသော ကတိအတိုင်း လိုက်နာဆောင်ရွက်မည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ဒေသဆိုင်ရာလူထုက ပြည်နယ်အမှန်ဘက်ဖန် လိုလားပါက ပြည်နယ်ပေးပါမည်ဟူသော ကတိကို ဖောက်ဖျက်မည် မဟုတ်ကြောင်း၊ အကြံပေးအဖွဲ့၏ ထောက်ခံ တင်ပြချက်များနှင့် အညီ လူထု၏ ဆန္ဒကို စုံစမ်းလေ့လာမည် ဖြစ်ကြောင်း၊ ထိုသို့လူထုဆန္ဒကို စုံစမ်းလေ့လာရာတွင် တရားမျှတစွာ ဆောင်ရွက်ပေးမည်ဖြစ်ကြောင်း ဦးနု က ပြောကြားခဲ့သည်။

မြိတ်မြို့လူထုက မွန်ပြည်နယ်ထဲမဝါလိုဟု ကန့်ကွက်ခြင်း

မွန်ခေါင်းဆောင်အချို့က မြိတ်ခရိုင်ကို မွန်ပြည်နယ်တွင်းသို့ ထည့်သွင်းရန် အဆိုပြုချက်နှင့်ပတ်သက်၍ ကန့်ကွက်သည့် အစည်းအဝေးတစ်ရပ်ကို ဇွန်လ ၅ ရက်နေ့က မြိတ်မြို့သိမ်တော်ကြီးကုန်းတွင် ကျင်းပခဲ့သည်။ အစည်းအဝေးသို့ မြိတ်မြို့ပေါ်ရှိ ရပ်ကွက်အသင်းပေါင်းစုံမှ ကိုယ်စားလှယ် ၄၀၀ ကျော် တက်ရောက်ကြသည်။ အစည်းအဝေးက မြိတ်ခရိုင်ကို မွန်ပြည်နယ်အတွင်း မထည့်ရန် ဆုံးဖြတ်သည်။^၁ အလားတူကန့်ကွက်ပွဲကို ဇွန်လ ၁၂ ရက်နေ့တွင် မြိတ်မြို့ ဆိပ်ငယ်ရပ် တရုတ်ဘုံကျောင်း၌ ကျင်းပခဲ့သည်။ ၎င်းအစည်းအဝေးက ဂုဏ်ရုံတွင် လူထုဆန္ဒပြပွဲပြုလုပ်ရန်နှင့် မြို့တွင်းလှည့်လည်ကြွေးကြော်ရန် ဆုံးဖြတ်သည်။ ထို့အပြင် အကြံပေးအဖွဲ့ မြိတ်မြို့သို့ လာရောက်ပါက အကြံပေးအဖွဲ့နှင့် တွေ့ဆုံရန် လူကြီး ၁၁ ဦးကိုလည်း ရွေးချယ်ခဲ့သည်။^၂

မွန်ပြည်နယ်နှင့် ပတ်သက်သော ရန်ကုန်မွန်သံသံ့အဖွဲ့ချုပ် သဘောထား

မွန်ပြည်နယ်တွင်းသို့ ထားဝယ်နှင့် မြိတ်တို့က မပါဝင်လိုကြောင်း ကန့်ကွက်မှုများ ရှိနေစဉ်မှာပင် ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဇူလိုင်လ ၁ ရက်နေ့၌ မွန်တိုင်းလုံးဆိုင်ရာ ဟိတဂဝေသီ မွန်သံသံ့အဖွဲ့ချုပ်၏ နှစ်ပတ်လည်အစည်းအဝေးကို ရန်ကုန်မြို့ပုဇွန်တောင် ရေကြည်ပြာသာဒ်ကျောင်း၌ ကျင်းပခဲ့သည်။ ၎င်းအစည်းအဝေးက မွန်ပြည်နယ် ဖော်ထုတ်ရာတွင် လူထုဆန္ဒတောင်းယူခြင်း လုံးဝမပြုလုပ်ရန်၊ မွန်ကို တလိုင်းဟူ၍ ရေးသားခေါ်ဝေါ်နေသော သူတို့အား တရားစွဲနိုင်သော ဥပဒေအမြန်ဆုံး ပြဋ္ဌာန်းပေးရန်၊ မွန်နှင့် ဗမာလူမျိုးရေး အဓိကရုဏ်းဖြစ်စေနိုင်သော ရန်ကုန်မြို့ ပြည်လမ်းရှိ အင်ဂျင်နီယာကျောင်း အဆောက်အအုံတွင် ရေးဆွဲထားသော ဟာသံ

• The Guardian, 1 June 1960.

၂ ကြေးမုံသတင်းစာ၊ ၉ ဇွန် ၁၉၆၀။

၃ မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၁၀ ဇွန် ၁၉၆၀။

ရုပ်နှင့် ဒေါင်းရုပ်တို့ကို ဖျက်သိမ်းပေးရန်၊ မွန်ပြည်နယ်ပြဿနာနှင့် ပတ်သက်၍ ရန်ကုန်မြို့ပေါ်ရှိ မွန်ခေါင်းဆောင်များနှင့် အကြံပေးအဖွဲ့တို့ ဆွေးနွေးရာတွင် မွန်ခေါင်းဆောင်များ၏ တင်ပြချက်များကို မိမိတို့အဖွဲ့က လေးလေးနက်နက်ကြိုဆို ထောက်ခံရန်တို့ကို ဆုံးဖြတ်သည်။^၁

မွန်အဖွဲ့ပေါင်းစုံ ညှိနှိုင်းခြင်း

နိုင်ငံတော်အစိုးရ အကြံပေးအဖွဲ့သည် ရန်ကုန်မြို့ရှိ မွန်ခေါင်းဆောင်များ၊ မွန်လူကြီးများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းပြီးနောက် မော်လမြိုင်သို့ သွားရောက်ရန် စီစဉ်ခဲ့ရာ မော်လမြိုင်မြို့ရှိ မွန်အဖွဲ့ပေါင်းစုံက မိမိတို့၏သဘောထားကို အချိန်မီထုတ်ပြန်နိုင်ရန်အတွက် ဟေ့ ဆုံညှိနှိုင်းပွဲတစ်ရပ် ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ဟေ့ ဆုံညှိနှိုင်းပွဲကို ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဇူလိုင်လ ၁၆ ရက်နေ့က မွန်ပြည်သူ့တပ်ဦး ဌာနချုပ်တွင် ကျင်းပခြင်းဖြစ်သည်။ ညှိနှိုင်းပွဲသို့ မွန်တိုင်းရင်းသားအစည်းအရုံး၊ သန့်ရှင်းမွန်အဖွဲ့၊ ရာမညတိုင်းလုံးဆိုင်ရာ မွန်အဖွဲ့၊ ပြည်ထောင်စု မွန်အဖွဲ့၊ တည်မြဲအဆပလနှင့် မွန်ပြည်သူ့တပ်ဦးတို့မှ ကိုယ်စားလှယ်များ တက်ရောက်ခဲ့ကြသည်။^၂

ညှိနှိုင်းပွဲတွင် မွန်ပြည်နယ်နှင့်ပတ်သက်သော သဘောထားကို ဆွေးနွေးရာ၌ ဆရာကြီး ဦးမြင့် (တည်မြဲမွန်) က မိမိတို့တွင် မွန်အဖွဲ့ သီးခြားဖွဲ့စည်းတည်ထောင်မှု မရှိကြောင်း၊ မိမိတို့သည် ပုဂ္ဂိုလ်အရသာလျှင် အဆပလအဖွဲ့တွင် ပါဝင်ခြင်းမျှသာ ဖြစ်ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် ယခုအဖွဲ့ပေါင်းစုံညှိနှိုင်းပွဲတွင် မိမိတို့အနေဖြင့် အဖွဲ့၏ သဘောထားတင်ပြနိုင်ရန် အာဏာမရှိကြောင်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်အရ သဘောထားကိုတင်ပြရလျှင် မွန်ပြည်နယ်အတွက် အဖွဲ့အစည်းအားလုံး တစ်သဘောတည်းဖြစ်စေလိုကြောင်း ဆွေးနွေးတင်ပြသည်။^၃

နိုင်ဘညွန့် (တည်မြဲမွန်) ကလည်း မွန်ပြည်နယ်လိုလားသည့် ဆန္ဒပြင်းပြစွာ ရှိကြောင်း၊ လူထုဆန္ဒယူရန်မလိုကြောင်း၊ ယခုသန့်ရှင်းအဖွဲ့က အာဏာရရှိသွားသောကြောင့်သာ ပြည်နယ်ရေးရာမှာ သံသရာရှည်နေရခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ တည်မြဲသော အာဏာရလျှင် မွန်ပြည်နယ်ကိစ္စကို စောစီးစွာ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်မည်ဖြစ်

၁ ထွန်းနေစဉ်သတင်းစာ၊ ၂ ဇူလိုင် ၁၉၆၀။

၂ ခေတ်သစ္စာသတင်းစာ၊ ၂၁ ဇူလိုင် ၁၉၆၀။

၃ ယင်း

ကြောင်း၊ တည်မြဲအဖွဲ့တွင် ပြည်နယ်အတွက် ပြင်ဆင်ထားမှု အပြည့်အစုံလုပ်ဆောင်ထားပြီးဖြစ်ကြောင်း နိုင်ငံသူတို့က သူ၏ပုဂ္ဂလိကသဘောထားအရ တင်ပြခဲ့သည်။^၁

ဦးဖေသန်း (သန့်ရှင်းမွန်)၊ နိုင်သိန်းမောင် (တပ်ဦး)၊ နိုင်သောင်းဖေ (ရာမည) တို့ကလည်း ပါဝင်ဆွေးနွေးကြပြီး တည်မြဲမွန်ကိုယ်စားလှယ်တို့အား မွန်ပြည်နယ်ရေးအတွက် ပုဂ္ဂိုလ်အရ ပါဝင်ကူညီကြရန် တိုက်တွန်းခဲ့ရာ သဘောတူညီမှုရရှိခဲ့ကြသည်။ ထို့နောက် မွန်အဖွဲ့ပေါင်းစုံ၏ မွန်ပြည်နယ်နှင့်ပတ်သက်သော သဘောထားတင်ပြချက်ကိုထုတ်ပြန်ရန် အစည်းအဝေးက ဆုံးဖြတ်လိုက်သည်။^၂

အကြံပေးအဖွဲ့ မော်လမြိုင်တွင် မွန်ခေါင်းဆောင်များနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခြင်း

မွန်ပြည်နယ်ပြဿနာစုံစမ်းရေးအတွက် အကြံပေးအဖွဲ့ဝင်များဖြစ်ကြသော ဦးတင်၊ဦးချစ်သောင်းနှင့် ဦးအုံးဖေတို့ ခေါင်းဆောင်သည့်အဖွဲ့သည် ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဇူလိုင်လ ၂၀ ရက်နေ့တွင် မော်လမြိုင်မြို့သို့ ရောက်ရှိလာသည်။ အကြံပေးအဖွဲ့သည် မွန်ပါတီအသီးသီးမှ ခေါင်းဆောင်များ၊ ပထမခေါင်းဆောင်များကို တစ်ဦးချင်းခေါ်ယူတွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည်။ အကြံပေးအဖွဲ့က မွန်တပ်ဦးခေါင်းဆောင် နိုင်အောင်ထွန်းအား မေးမြန်းရာတွင် မွန်ပြည်နယ်ကိုဆန္ဒမဲဖြင့် မပြုလုပ်သင့်ကြောင်း၊ မွန်လူထုသည် ၁၀ နှစ် ၁၀ မိုး ပြည်နယ်လိုလားကြောင်း ဆန္ဒပြခဲ့ဖူးပြီဖြစ်ကြောင်း၊ ကရင်ပြည်နယ်ထဲတွင်ပါဝင်နေသော မွန်ကျေးရွာ ၅၀ ရွာကိုလည်း မွန်ပြည်နယ်သတ်မှတ်ရာတွင် ထည့်သွင်းသင့်ကြောင်း၊ ကရင်ပြည်နယ်သတ်မှတ်စဉ်က မိမိတို့မကန့်ကွက်ခြင်းမှာ တောတွင်းလက်နက်ကိုင်ဘဝနှင့်ရောက်နေရခြင်းကြောင့်ဖြစ်ကြောင်း၊မိမိတို့လက်နက်စွန့်ခဲ့သည်မှာလည်း မွန်ပြည်နယ်ပေးမည်ဟူသော ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနု၏ ကတိကို ယုံကြည်၍ဖြစ်ကြောင်းစသည်ဖြင့် နိုင်အောင်ထွန်းက တင်ပြသည်။^၃

မွန်အဖွဲ့ပေါင်းစုံမှ မွန်ပြည်နယ်ဥပဒေကြမ်းတင်သွင်းဝေးရန် တောင်းဆိုခြင်း

အကြံပေးအဖွဲ့ မော်လမြိုင်သို့ရောက်ရှိနေစဉ်မှာပင်မွန်အဖွဲ့ပေါင်းစုံမှ လာမည့်ဩဂုတ်လတွင် ကျင်းပမည့်လွှတ်တော်အမီ အစိုးရက မွန်ပြည်နယ်ဖော်ထုတ်ရေးဥပဒေကြမ်းတစ်ရပ်ကို အချိန်မီတင်သွင်းပေးရန် အလေးအနက်တိုက်တွန်းတောင်းဆို

^၁ (က) ခေတ်သစ္စာသတင်းစာ၊ ၂၁ ဇူလိုင် ၁၉၆၀။
(ခ) ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၁၅၆၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန) ၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

^၂ ယင်း
၃ မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၂၂ ဇူလိုင် ၁၉၆၀။

ကြောင်း ဇူလိုင်လ ၂၅ ရက်နေ့က ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့သည်။ ၎င်းကြေညာချက်တွင် ပင် လက်ရှိအစိုးရ၏ မွန်ပြည်နယ်ဖော်ထုတ်ရေးနှင့်ပတ်သက်သော လူထုဆန္ဒလေ့လာခြင်း၊ စုံစမ်းစစ်ဆေးခြင်းလုပ်ငန်းတို့မှာ မလိုအပ်တော့ကြောင်း၊ ယခင်ကဖော်ထုတ်ခဲ့ပြီးသော ပြည်နယ်များတွင် ယခုကဲ့သို့ဆန္ဒယူမှု အစဉ်အလာမရှိခဲ့ကြောင်း၊ ပြီးခဲ့သော အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲတွင် မွန်လူထုတစ်ရပ်လုံးက မွန်ပြည်နယ်လိုလားကြောင်းကို တိကျပြတ်သားပြင်းပြစွာ ဆန္ဒပြသခဲ့ပြီးဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။

ကရင်ပြည်နယ်တွင်ပါဝင်နေသော မွန်ကျေးရွာများကိစ္စ

မော်လမြိုင်မှ မွန်အဖွဲ့အစည်းပေါင်းစုံ မွန်ခေါင်းဆောင်တို့သည် ပြည်နယ်တောင်းဆိုရာ၌ ကရင်ပြည်နယ်တွင် ပါဝင်နေသော မွန်ကျေးရွာ ၅၀ ရွာကို မွန်ပြည်နယ်သတ်မှတ်ရာတွင် ထည့်သွင်းပေးရန်ဟူသော အချက်တစ်ချက်လည်း ပါဝင်ခဲ့သည်။ နိုင်ငံတော်အကြံပေးအဖွဲ့ဝင်များ ပြည်နယ်စုံစမ်းရေးအတွက် လာရောက်စဉ်ကလည်း ထိုမွန်ကျေးရွာ ၅၀ ရွာကို မွန်ပြည်နယ်သတ်မှတ်ပေးရာတွင် ထည့်သွင်းပေးရန် တင်ပြကြသည်။ ဤကဲ့သို့ ကရင်ပြည်နယ်တွင်းမှ မွန်ကျေးရွာများကို မွန်ပြည်နယ်သတ်မှတ်ရာတွင် ထည့်သွင်းပေးရန် မွန်တို့က တောင်းဆိုခြင်းမှာ ကရင်ပြည်နယ်အစိုးရက ၎င်းမွန်ကျေးရွာ ၅၀ ရွာကို မွန်ပြည်နယ်တွင်းသို့ ပါဝင်လိုက ပါဝင်ခွင့်ပြုမည်ဟူသော ကတိကိုရရှိထားခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်ဟုဆိုသည်။ မွန်ကျေးရွာ ၅၀ ရွာရှိ မွန်လူထုကလည်း မွန်ပြည်နယ်တွင်သာ ပါဝင်လိုသည့် ဆန္ဒရှိသည်ဟု သိရှိရသည်။

မွန်ပြည်နယ်ကိစ္စနှင့်လူထုဆန္ဒရယူရေးအပေါ် မွန်သံဃာ့အဖွဲ့ချုပ်၏ သဘောထား

မွန်ပြည်နယ်အကောင်အထည်ဖော်ရာ၌ လူထုဆန္ဒမယူသင့်ကြောင်း ဟိတဂဝေသီ မွန်သံဃာ့အဖွဲ့ချုပ်က ၎င်းတို့၏သဘောထားကို ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဩဂုတ်လ ၁၅ ရက်နေ့တွင် ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့သည်။ ဟိတဂဝေသီ မွန်သံဃာ့အဖွဲ့ချုပ်မှ ဥက္ကဋ္ဌ ဦးဇန့်သာရနှင့် အတွင်းရေးမှူး ဦးပါဠိတတို့ကသတင်းထောက်များကိုရှင်းလင်းပြောကြားရာတွင် မွန်ပြည်နယ် အကောင်အထည်ဖော်ရေးအတွက် နိုင်ငံတော်အစိုးရနှင့် အကြံပေးအဖွဲ့တို့က လူထုဆန္ဒကိုယူလိုသည်ဟု ကြားသိရကြောင်း၊ ထိုသို့ လူထု၏ ဆန္ဒကို ယူမည်ဆိုပါက လူမျိုးရေးပြဿနာများ၊ ပဋိပက္ခများ ပေါ်ပေါက်လာပြီး

၀ ခေတ်သစ္စာသတင်းစာ၊ ၂၆ ဇူလိုင် ၁၉၆၀။

၂ မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၂၉ ဇူလိုင် ၁၉၆၀။

၃ ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၁၅၇၊ သမိုင်း ၄ (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

၄ မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၂၉ ဇူလိုင် ၁၉၆၀။

ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေးကိုထိခိုက်နိုင်ကြောင်းအခြားပြည်နယ်များပေးခဲ့စဉ်က လူထုဆန္ဒကို တစ်ကြိမ်မျှ မခံယူခဲ့ဖူးကြောင်း၊ ယခုမှ လူထုဆန္ဒကို ခံယူမည်ဆိုပါက အစဉ်အလာကို ဆန့်ကျင်ရာ ရောက်မည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဩဂုတ်လ ပါလီမန်တွင် မွန်ပြည်နယ်ဥပဒေကြမ်းတစ်ရပ်ကို တင်သွင်းသတ်မှတ်ပေးရန် တောင်းဆိုကြောင်း တို့ကို ထည့်သွင်းပြောကြားခဲ့သည်။^၁

ပြည်နယ်ပေးရေးဆိုင်ရာ ပထစအစိုးရ၏သဘောထားချက်ချက်

၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဧပြီလ ၅ ရက်နေ့တွင် ပထစအစိုးရက မွန်နှင့်ရခိုင် ပြည်နယ်ပေးမည်ဟု ကတိပေးခဲ့သည်မှ လေးလခန့်အကြာ ဩဂုတ်လ ၂၂ ရက်နေ့တွင် ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနုသည် ပြည်နယ်ပေးရေးနှင့် ပတ်သက်သော အစိုးရ၏သဘောထား ခုနစ်ချက်ကို လွှတ်တော်၌ ပြောကြားခဲ့သည်။ ဦးနုက မွန်နှင့်ရခိုင် ပြည်နယ်ကိုဖွဲ့၍ ပတ်သက်၍ အထင်လွဲမှုများ မရှိမလေအောင် အစိုးရ၏သဘောထားကို ရှင်းလင်း လိုကြောင်း ပဏာမပြောကြားခဲ့သည်။ တစ်ဆက်တည်းမှာပင် ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုက အစိုးရ၏သဘောထား ခုနစ်ချက်ကို ရှင်းလင်းတင်ပြခဲ့သည်။ ၎င်းသဘောထား ခုနစ် ချက်နှင့်ပတ်သက်၍ အသေးစိတ်ကို ရခိုင်ပြည်နယ်တောင်းဆိုခြင်းအပိုင်းတွင် ဖော်ပြ ပြီးဖြစ်သည်။ ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုက မွန်နှင့်ရခိုင် ပြည်နယ်လိုလားသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များ ရော မလိုလားသည့်ပုဂ္ဂိုလ်များပါ အစိုးရ၏သဘောထားခုနစ်ချက်ကို လက်ခံကြလိမ့် မည်ဟု မိမိတို့ ယုံကြည်ကြောင်းကိုလည်း ပြောကြားခဲ့သည်။^၂

ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနု၏ မိန့်ခွန်းနှင့်ပတ်သက်၍ မွန်အမတ် နိုင်အောင်ထွန်း၏ ဆွေးနွေးချက်

၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဩဂုတ်လ ၂၉ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော ပြည်သူ့လွှတ် တော်အစည်းအဝေးတွင် ကျိုက္ခမီအမတ် နိုင်အောင်ထွန်းက နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ၏ မိန့်ခွန်းကို ဝေဖန်ဆွေးနွေးခဲ့သည်။ ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု ပြောကြားခဲ့သော ပထစ အစိုးရ၏ ပြည်နယ်ပေးရေးဆိုင်ရာ သဘောထားခုနစ်ချက်နှင့် ပတ်သက်၍ နိုင်အောင် ထွန်းက ဆွေးနွေးတင်ပြရာတွင်

... နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်ရဲ့ မိန့်ခွန်းကို ဆန်းစစ်လိုက်လျှင် အပြေ
၅ ခု တွေ့ရပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့မြင်တဲ့အမြင်ကတော့ (၁) မွန်
တိုင်းရင်းသားများဟာ ပြည်နယ်ရထိုက်တယ်။ (၂) မွန်တိုင်းရင်း
သားများဟာ ပြည်နယ်လိုချင်တဲ့ဆန္ဒတကယ်ရှိလျှင် ပြည်နယ်ပေး

^၁ ကြေးမုံသတင်းစာ၊ ၁၉ ဩဂုတ် ၁၉၆၀။

^၂ တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၂/၂၊ စာ ၁၉၂-၁၉၃။

မည်။ (၃) မွန်တိုင်းရင်းသားများရဲ့ တကယ့်ဆန္ဒ သိနိုင်အောင် ဒီမိုကရေစီနည်းနှင့် အေးအေးချမ်းချမ်း ချစ်ချစ်ခင်ခင် ပျော်ပျော် ရွှင်ရွှင် အကျိုးစီးပွား ဖြစ်ထွန်းစေမည့်နည်းနှင့် ပြုလုပ်ပေးမည်။ (၄) သည်လိုဆောင်ရွက်ရာမှာ သက်ဆိုင်ရာခေါင်းဆောင်များနှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးမည်။ (၅) မွန်တိုင်းရင်းသားများရဲ့ဆန္ဒကို သိရှိပြီးတဲ့နောက် သိရှိရတဲ့အချက်ကို ဆန္ဒအတိုင်း အစောဆုံးဆောင်ရွက်ပေးမည်ဆိုတဲ့ အချက် ၅ ချက်ဘဲ ဆန်းစစ်လို့ရပါတယ်...

ဟူ၍ပြောကြားခဲ့သည်။ နိုင်အောင်ထွန်းကပင် မွန်အမျိုးသားများသည် ပြည်နယ်ရထိုက်ကြောင်း၊ ပြည်နယ်လိုလားသည့် မွန်အမျိုးသားတို့သည် မိမိတို့ဆန္ဒကို အမျိုးမျိုးပြသခဲ့ကြောင်း၊ လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲဖြင့်လည်း ၁၀နှစ် ၁၀မိုး ပြခဲ့ပြီးဖြစ်ကြောင်း၊ ဥပဒေဘောင်အတွင်းမှလည်း မွန်အမျိုးသားတို့သည် ရွေးကောက်ပွဲမှာ ဝင်ပြီးအရွေးခံနိုင်သဖြင့် လွှတ်တော်တွင်းမှာ ဝင်ရောက်ပြောဆိုနိုင်ခွင့်ရခဲ့ကြောင်း နိုင်အောင်ထွန်းက ပြောကြားခဲ့သည်။^၁

ပြည်နယ်ပေးသင့်မပေးသင့် မဲပုံးထောင်သည့်စနစ်ကျင့်သုံးခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ နိုင်အောင်ထွန်းက ၎င်း၏သဘောထားကို ပြောကြားရာတွင်

... လူနည်းစုတွေဖြစ်ခဲ့တဲ့ ရှမ်း၊ ကရင်၊ ကချင်၊ ချင်း၊ ကယား အမျိုးသားတွေကို ပြည်နယ်ဖော်ထုတ်ပေးစဉ်အခါမှာ မဲပုံးထောင်တဲ့စနစ်မရှိခဲ့ပါဘူး။ တခါချင်းဝိသေသတိုင်း၊ ပလက်ဝခရိုင်ကို ချင်းဝိသေသတိုင်းသို့ သွတ်သွင်းတဲ့အခါမှာ မဲပုံးထောင်ခဲ့သလား။ ကချင်ပြည်နယ်ထဲသို့ မြစ်ကြီးနားခရိုင်ကိုသွတ်သွင်းတဲ့အခါမှာ မဲပုံးထောင်ခဲ့သလား။ မဲပုံးမထောင်ခဲ့ပါဘူး။ အဲသည် မြစ်ကြီးနားခရိုင်မှာဆိုလျှင် ဗမာတွေအများကြီးရှိပါတယ်။ တာတွင်လားဆိုတော့ မဟုတ်သေးပါဘူး။ ကရင်ပြည်နယ်ထဲကို မွန်ကျေးရွာပေါင်း ၅၀ ရွာ သွတ်သွင်းစဉ်ကလည်း မဲပုံးထောင်တာမရှိခဲ့ပါဘူး။

... ကျွန်တော် ခပ်ရှင်းရှင်းအစီရင်ခံရမည်ဆိုလျှင် မဲပုံးထောင်တဲ့ စံနစ်ကိုတော့ မလုပ်ပါနှင့်လို့ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်ကို အကြံပေးလိုပါတယ်။

၁ တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၂/၇၊ စာ ၈၀၇-၈၀၈။

၂ ယင်း

၃ တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၂/၇၊ စာ ၈၀၈-၈၀၉။

ဟူ၍ထည့်သွင်းပြောကြားခဲ့သည်။ နိုင်အောင်ထွန်းကပင် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံသည် လူမျိုးစုအမျိုးမျိုးရောပြွမ်းနေသည့် နိုင်ငံဖြစ်ကြောင်း၊ လူမျိုးစုအသီးသီးရောပြွမ်းနေသည့်နိုင်ငံတွင် ပြည်ထောင်စုစနစ်နှင့် ပြည်ထောင်စု အုပ်ချုပ်ပုံစနစ်ဖြင့် အုပ်ချုပ်သွားခြင်းသည်သာလျှင်အမှန်ကန်ဆုံးပင်ဖြစ်ကြောင်း၊ ပြည်ထောင်စုနေ့ဆိုပြီး ပြည်နယ်ညွှတ်သည်များကို ဖိတ်ကြားခြင်း၊ ပျော်ပွဲ၊ ရွှင်ပွဲ၊ ပြပွဲပြုလုပ်ခြင်းအားဖြင့် ပြည်ထောင်စုစိတ်ဓာတ် အမှန်တကယ် မတည်တံ့နိုင်ကြောင်း၊ ပြည်ထောင်စုကြီးကြီးပွားပွားလိုစိတ် ဆန္ဒရှိလျှင် လူမျိုးတစ်မျိုးနှင့်တစ်မျိုး တန်းတူရည်တူဖြစ်စေလိုလျှင် လူမျိုးစုများ တိုးတက်အောင် စီးပွားရေးအရ၊ နိုင်ငံရေးအရ၊ လူမှုရေးအရ တိုးတက်ကြီးပွားလာအောင် တစ်ဖက်တစ်လမ်းကဖန်တီးပေးသင့်ကြောင်း၊ ၎င်းတို့အဆင့်အတန်း မြင့်မားလာ သည်နှင့်အမျှ ပြည်နယ်လိုချင်ပါက ပြည်နယ်ဖန်တီးပေးရန် မွန်အမျိုးသားများကိုယ်စား ဝန်ကြီးချုပ်ကို မိမိတို့ကတွန်းတောင်းဆိုလိုကြောင်း၊ နိုင်အောင်ထွန်းက ဆွေးနွေးပြောကြားခဲ့သည်။

မွန်ဒေသမှ အမတ်လေးဦး ၏အကြံပေးချက်

မွန်ပြည်နယ်ပေးရေးနှင့်ပတ်သက်၍ မော်လမြိုင်နှင့် ကျိုက္ခမိဒေသတစ်ဝိုက်သို့ လှည့်လည်စုံစမ်းခဲ့သော နိုင်ငံတော်အစိုးရ အကြံပေးအဖွဲ့သည် ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် စက်တင်ဘာလ ၃ ရက်နေ့တွင် တည်မြဲဖဆပလအဖွဲ့ဝင် ပါလီမန်အမတ်လေးဦးအား ခေါ်ယူတွေ့ဆုံပြီး ၎င်းတို့၏သဘောထားများကို မေးမြန်းခဲ့သည်။ ဖဆပလအမတ်များဖြစ်ကြသော ဦးစံတင် (သထုံတောင်)၊ ဦးတင်မောင်စော (ပေါင်)၊ ဦးသိန်းမောင် (ဘီးလင်း)၊ ဦးအောင်မင်း (ကျိုက်ထို) တို့က ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်မှ ချမှတ်ပေးသည့်မူအတိုင်း လောလောဆယ်ပြည်နယ် မပေးသင့်ကြောင်း၊ ပြည်နယ်ပေးရေး၊ မပေးရေးကိစ္စကိုပိုမိုမျှတစေရန်နှင့် ဒီမိုကရေစီအစစ်အမှန်သိရှိစေရန်တွက် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲကဲ့သို့ မဲပုံးထောင်ကာ ဆန္ဒမဲ တောင်းယူလျက် ပေးသင့် မပေးသင့် ဆုံးဖြတ်သင့်ကြောင်းဖြင့် အကြံပေးခဲ့ကြသည်။

ဖဆပလအမတ်များက လောလောဆယ် မွန်ပြည်နယ်မယူသင့်ဟု သဘောထားသော်လည်း အခြားမွန်အဖွဲ့အစည်းများကမူ မွန်ပြည်နယ် တောင်းဆိုရေး ကိစ္စပိုမိုထိရောက်စေရန် မော်လမြိုင်ခရိုင် မွန်ပြည်နယ်ဖော်ထုတ်ရေးအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ကြသည်။ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၁၁ ရက်နေ့တွင် မွန်ခေါင်းဆောင်များ အစည်းအဝေးကို မွန်တပ်ဦးဌာနချုပ်တွင် ကျင်းပခဲ့သည်။ အစည်းအဝေးသို့ ရေး၊

၁ တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၂/၇၊ စာ ၈၁၀-၈၁၁။
 ၂ ကြေးမုံသတင်းစာ၊ ၄ စက်တင်ဘာ ၁၉၆၀။

ကျိုက္ခမီ၊ မုဒုံ၊ ချောင်းဆုံ၊ ကျိုက်မရောနှင့် မော်လမြိုင်မြို့ပေါ်မှ မွန်အမျိုးသား အဖွဲ့ အစည်းများ၊ နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များ တက်ရောက်ကြပြီး အစည်းအဝေးက ဥက္ကဋ္ဌ နိုင်လှမောင်၊ အတွင်းရေးမှူး ဦးအောင်ရှိန်၊ ငွေထိန်း ဒေါ်အေးကြည်တို့ အပါအဝင် မော်လမြိုင်ခရိုင် မွန်ပြည်နယ်ဖော်ထုတ်ရေးအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။

ဣတ္တိတော်တွင် ဗွန်ပြည်နယ်ကိစ္စ မေးမြန်းခြင်း

၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၉ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော ပြည်သူ့ လွှတ်တော်အစည်းအဝေးတွင် မုဒုံမဲဆန္ဒနယ်အမတ် ဦးဘိုးစိန်က မွန်ပြည်နယ်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်ဖော်ထုတ်ပေးရေးနှင့် ပတ်သက်သောမေးခွန်းကို မေးမြန်းခဲ့သည်။

ဦးဘိုးစိန်က

(က) မွန်ပြည်နယ်နှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်ဖော်ထုတ်ပေးရေး ကော်မရှင် အဖွဲ့၏ ဆောင်ရွက်ချက်များနှင့် ပတ်သက်သော အစီရင်ခံစာကို ဒီဇင်ဘာလ ပါလီမန်သို့ တင်ပြပါမည်လား။

(ခ) တင်မပြနိုင်ပါလျှင်၊ အဘယ်ကြောင့်ပါနည်း။

(ဂ) မည်သည့်အခါ တင်ပြနိုင်မည်နည်း

ဟူ၍ မေးမြန်းခဲ့သည်။ ဦးဘိုးစိန်၏ မေးခွန်းနှင့် ပတ်သက်၍ ပါလီမန်အတွင်းဝန်က ပြန်လည်ဖြေကြားရာတွင်

ဥက္ကဋ္ဌကြီး၏ ခွင့်ပြုချက်အရ မေးခွန်းများကို တပေါင်းတည်းဖြေဆိုပါမည်။

“မွန်ပြည်နယ်နှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်ဖော်ထုတ်ရေး ကော်မရှင်အဖွဲ့” ကို နိုင်ငံတော်အစိုးရက ဖွဲ့စည်းထားခြင်းမရှိသေးပါ။ မွန်ပြည်နယ်နှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်ဖော်ထုတ်ပေးရေးနှင့် ပတ်သက်၍ သက်ဆိုင်ရာဒေသရှိ လူထု၏ဆန္ဒကို အကောင်းဆုံးအဘယ်နည်းဖြင့် ရယူသင့်ကြောင်းကို အကြံဉာဏ်များ ပေးပါရန် နိုင်ငံတော်အစိုးရက “အစိုးရ အကြံပေးအဖွဲ့” အားတာဝန်ပေးထားပါသည်။ အကြံပေးအဖွဲ့၏ အစီရင်ခံစာကို ယနေ့တိုင် မရရှိသေးပါသဖြင့် ကျင်းပဆဲပါလီမန်ညီလာခံတွင် မတင်ပြနိုင်ပါ။ အစီရင်ခံစာကိုရလျှင်ရချင်း မိရာလွှတ်တော်သို့ တင်ပြပါမည်”

ဟူ၍ဖြစ်သည်။

၁ ယခင်က ကျိုက္ခမီခရိုင်ဟု ခေါ်တွင်သည်။
၂ ကြေးမုံသတင်းစာ၊ ၁၄ ဒီဇင်ဘာ ၁၉၆၀။
၃ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် (ပါလီမန်) တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်ညီလာခံမှတ်တမ်း၊ စာတွဲ ၃၊ အစည်းအဝေး ၅၊ ရန်ကုန်၊ အစိုးရပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၆၁၊ စာ ၄၆၈။

အစိုးရအကြံပေးအဖွဲ့၏အစီရင်ခံစာ

နိုင်ငံတော်အစိုးရအကြံပေးအဖွဲ့သည် ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် မေလ ၁၄ ရက် နေ့မှစ၍ ရန်ကုန်မြို့၌နေထိုင်လျက်ရှိကြသည့် မွန်ခေါင်းဆောင်များ၊ မွန်ကုန်သည်များ၊ နိုင်ငံရေး ခေါင်းဆောင်များ၊ သက်ဆိုင်ရာအသင်းအဖွဲ့များမှ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ မော်လမြိုင်မြို့သို့ နှစ်ကြိမ်တိုင် သွားရောက်၍ ကျိုက္ခမီခရိုင်နှင့် သထုံခရိုင်တို့မှ မွန်ခေါင်းဆောင်များ၊ နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များ၊ ကျောင်းသားများနှင့် တွေ့ဆုံ မေးမြန်းခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်ပြီးနောက် ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၃ ရက်နေ့တွင် အဖွဲ့၏အစီရင်ခံစာကို နိုင်ငံတော် ဝန်ကြီးချုပ်ထံ တင်သွင်းခဲ့သည်။

အကြံပေးအဖွဲ့ အစီရင်ခံစာတွင် မွန်စကားပြောတတ်သော မွန်လူမျိုးစစ်စစ် တို့နှင့်မိမိတို့ကိုယ်ကိုမိမိတို့ မွန်သွေးပါသည်ဟု ယုံကြည်သောလူတစ်စုတို့သည် မွန်ပြည်နယ် ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ရန်လိုလားလျက်ရှိသည်မှာ ယုံမှားသံသယရှိရန်မလိုကြောင်း၊ ပြည်နယ်လိုလားသူတို့က ပြည်နယ်လိုလားရသည့် အကြောင်းရင်းမှာ မွန်စာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက် လိုသောကြောင့်ဖြစ်သည်ဟု ယုံကြည်မှုရှိနေသည်ကို တွေ့ရှိရကြောင်း၊ ၎င်းယုံကြည်မှုမှာလည်း သဘာဝကျသည်ဟု အကြံပေးအဖွဲ့က ယူဆပါကြောင်း တင်ပြထားသည်။

အကြံပေးအဖွဲ့ အစီရင်ခံစာတွင်ပင် မွန်ပြည်နယ်ကို မည်သို့ဖန်တီးပေးရမည်၊ ပြည်နယ်တွင် မည်သည့်ဒေသများ ပါဝင်သင့်သည်ဆိုသော ပြဿနာရှိခဲ့ကြောင်း၊ မွန်ခေါင်းဆောင်တို့က အစောပိုင်းတွင် ပဲခူးခရိုင်၊ သထုံခရိုင်နှင့် ကျိုက္ခမီခရိုင်တို့ကို ပေါင်းစပ်ပြီး မွန်ပြည်နယ် တည်ထောင်ပေးရန် အကြံပေးခဲ့ကြောင်း၊ သို့ရာတွင် နောက်ပိုင်း၌ ပဲခူးခရိုင်တွင် မွန်လူမျိုးစစ်စစ် နည်းပါးခြင်းကြောင့် ပဲခူးခရိုင်ကို ချန်လှပ်၍ သထုံခရိုင်နှင့် ကျိုက္ခမီခရိုင် နှစ်ခရိုင်ကို ပူးပေါင်းပြီးလျှင် မွန်ပြည်နယ် ဖွဲ့စည်းပေးရန် တောင်းဆိုခဲ့ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။

မွန်ခေါင်းဆောင်များနှင့် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်စားလှယ်များက သထုံခရိုင်နှင့် ကျိုက္ခမီခရိုင်၌ နေထိုင်ကြသော လူထုသည် မွန်ပြည်နယ် ရလိုကြောင်း သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် ဆန္ဒပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည့်အလျောက် ၎င်းတို့၏ဆန္ဒကို ထပ်မံမေးမြန်းရန် မလိုကြောင်း အကြံပေးအဖွဲ့ထံ တင်ပြခဲ့ကြသည်။ သထုံခရိုင်နှင့် ကျိုက္ခမီခရိုင်၌ နေထိုင်သည့် လူထုသည် မွန်ပြည်နယ်ရလိုကြောင်း သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် ဆန္ဒပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်ကို ၎င်းတို့က တစ်ဖက်ပါ အချက်များကို သာဓကအဖြစ် တင်ပြကြသည်။

၁ အကြံပေးအဖွဲ့အစီရင်ခံစာ၊ ၁၉၆၀၊ စာ ၄-၅။

၂ အကြံပေးအဖွဲ့အစီရင်ခံစာ၊ ၁၉၆၀၊ စာ ၅။

- (၁) ပဌမအကြိမ်၌၊ အချို့သော မွန်ခေါင်းဆောင်တို့သည် မွန်ပြည်နယ် ရယူရေးအတွက်၊ ပြည်ထောင်စု အစိုးရအား လက်နက်ကိုင် တော် လှန် ပုန်ကန်ခဲ့ကြသည်။
- (၂) ဒုတိယအကြိမ်၌မူကား၊ ဝန်ကြီးချုပ်က ပြည်နယ်ပေးမည်ဟု မြွက်ဟ သည့်အတွက်၊ ၎င်းခေါင်းဆောင်များနှင့် နောက်ပါတို့သည် လက် နက်ချ၍၊ ဒီမိုကရေစီ စည်းဝိုင်းအတွင်းသို့၊ ပြန်လည်ဝင်ရောက်ပြီး သကာလ၊ ဒီမိုကရေစီ စည်းမျဉ်း အတိုင်း ပြည်နယ် ရယူ ရေးကို ကြိုးပမ်းနေကြသည်။
- (၃) တတိယအကြိမ်၌မူကား၊ ယခုပြီးခဲ့သည့် ပါလီမန်ရွေးကောက်ပွဲတွင်၊ မွန်ပြည်နယ်ရယူရန် ဆောင်ရွက်ပေးပါမည်ဆိုသော ပါလီမန်အမတ် လောင်းများကိုသာ ရွေး၍၊ မဲဆန္ဒပေးကာ၊ ပါလီမန် အမတ်အဖြစ် ရွေးကောက် တင်မြှောက်ခဲ့ကြသည်။^၁

အကြံပေးအဖွဲ့သည် သထုံခရိုင်နှင့် ကျိုက္ခမိခရိုင်အတွင်း၌ မှီတင်းနေထိုင် ကြသော လူထု တွင် မွန်လူမျိုးများနှင့် မွန်သွေးပါသည်ဟု ယုံကြည်နေသော လူတစ်စုသာမဟုတ်ဘဲ ဗမာ၊ ကရင်၊ ပအိုဝ်၊ ကုလားကပြား၊ တရုတ်ကပြားစသည့် အခြားအမျိုးသားများလည်း ပါဝင်နေကြောင်း၊ မွန်လူမျိုးမှအပ အခြားအမျိုးသား များ၏ ခေါင်းဆောင်များနှင့် ကိုယ်စားလှယ်များက မိမိတို့နေထိုင်သော ဒေသ များကို ပူးပေါင်း၍ မွန်ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းရန် မလိုလားကြောင်း အကြံပေးအဖွဲ့ဝင် များထံ လာရောက်ပြောကြားခဲ့ကြောင်း၊ ဤသို့ဖြင့် သထုံခရိုင်နှင့် ကျိုက္ခမိခရိုင် အတွင်း၌ နေထိုင်ကြသော လူထုသည် မွန်ပြည်နယ် ဖန်တီးရေး၌ ဝိဝါဒကွဲပြား နေသည်မှာ ထင်ရှားကြောင်း အစီရင်ခံစာတွင် တင်ပြထားသည်။^၂

သထုံခရိုင်နှင့် ကျိုက္ခမိခရိုင်အတွင်း၌ နေထိုင်ကြသော လူထု၏ဆန္ဒ အစစ် အမှန်ကို သိရှိရအောင် မည်သည့် နည်းလမ်းဖြင့် စုံစမ်းရမည်ဆိုသည့် ပြဿနာနှင့် ပတ်သက်၍ အကြံပေးအဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌ၏ မေးမြန်းချက်နှင့် မွန်ထိပ်သီး ခေါင်းဆောင် တစ်ဦးဖြစ်သော မွန်ဘိုးချို၏ဖြေဆိုချက်တို့ကို လေ့လာနိုင်ရန် အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြလိုက်သည်။

ဥက္ကဋ္ဌ။

။ကျွန်တော်တို့က၊ မွန်ပြည်နယ် ပေးသင့်မပေးသင့် ဆိုတဲ့ ပြဿနာကို မေးနေတာမဟုတ်ပါဘူး၊ လူထုရဲ့ ဆန္ဒကို သယ်လို ယူရင် ကောင်းမလဲလို့ အကြံတောင်းနေတာပါ။

၁ အကြံပေးအဖွဲ့အစီရင်ခံစာ၊ ၁၉၆၀၊ စာ ၆။

၂ အကြံပေးအဖွဲ့အစီရင်ခံစာ၊ ၁၉၆၀၊ စာ ၇။

မွန်ဖိုးချို။ ။ မွန်ပါတယ်၊ ရွေးကောက်ပွဲအားဖြင့် ထင်ရှားနေပါတယ် (plebiscite) လုပ်တာ ခေတ်မမှီပါဘူး တာဝန်အလွန်ကြီးပါတယ်။ ပဋိပက္ခလဲ ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။

ဥက္ကဋ္ဌ။ ။ လူထုဆန္ဒယူမှဖြစ်မယ်ဆိုရင်ကော ဘယ်လိုနည်းနဲ့ရယူရမလဲ။

မွန်ဖိုးချို။ ။ ဒါဟာလုံးဝမယူသင့်ပါဘူး၊ ကရင်၊ ကချင်၊ ကယား အစရှိတဲ့နယ်တွေပေးတုံးက သူတို့ရဲ့သဘောတူညီချက်မယူဘဲ၊ ပေးလိုက်ပါတယ်။ ဒီပြဿနာမပေါ်ခဲ့ဘူး၊ အခုမွန်တို့ကြမှ မဲဆန္ဒ (plebiscite) ယူဘို့မယူဘို့ ပြဿနာပေါ်လာတာဟာ အစိုးရအပေါ်မှာ၊ မွန်လူထုက ယုံမှားသံသယဖြစ်လိမ့်မယ်လို့ အစီရင်ခံလိုပါတယ်...

ကျွန်တော့်အနေနဲ့ အစိုးရကို ယုံကြည်အားကိုးပါတယ်။ ရှမ်း၊ ကရင်၊ ကချင်၊ ကယားများနည်းတူ မွန်များကိုလဲ ပြည်နယ်ပေးသင့်တယ်ဆိုတာ ထပ်မံအစီရင်ခံလိုပါတယ်။

ဥက္ကဋ္ဌ။ ။ ပဲခူး၊ သထုံ၊ ကျိုက္ခမီ ဒီ (၃) ခရိုင်က လူထုက ကြေနပ်ပါမည်လား၊ ဒီတော့ မဲဆန္ဒယူပြီး မွန်ပြည်နယ် လုပ်ခဲ့ယင် ကြေနပ်ပါမည်လား၊ ဒါဒီမိုကရေစီဝါဒအတိုင်း ဖြစ်အောင် ပြောတာပါ။

မွန်ဖိုးချို။ ။ အဲဒီလိုဆိုယင်၊ အခုဥက္ကဋ္ဌကြီး အမိန့်ရှိသည့်အတိုင်း ဒီမိုကရေစီဝါဒနဲ့အညီ၊ မဲဆန္ဒ (plebiscite) ယူသင့်ပါတယ်။ သို့ရာတွင် အခြေအနေကြည့်ပြီးမှ လုပ်သင့်ပါတယ်။*

အကြံပေးအဖွဲ့သည် နိုင်ငံတော်အစိုးရအားအောက်ပါနည်းလမ်းများအတိုင်း ပြည်နယ်ဖော်ထုတ်ရေးကို ဆောင်ရွက်ပေးသင့်ကြောင်း အကြံပေးတင်ပြခဲ့သည်။

(၁) ပြည်နယ်လိုချင်သည်၊ မလိုချင်သည်ဟု ဆိုင်ရာ ဒေသ၌ နေထိုင်သော လူများစု၏ဆန္ဒကို စုံစမ်းရန်နည်းမှာ မဲဆန္ဒနှင့် (plebiscite) ယူ၍ စုံစမ်းခြင်းသည်၊ ဒီမိုကရေစီဝါဒနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိသော၊ ပါလီမန် ဒီမိုကရေစီဝါဒကို ကျင့်သုံးလက်ခံကြသော နိုင်ငံများက လိုက်နာလျက်ရှိသော နည်းဖြစ်သည့် အတွက်၊ အကောင်းဆုံးနည်း ဖြစ်ပေသည်။

- (၂) မဲဆန္ဒယူရာ၌၊ သထုံခရိုင်နှင့် ကျိုက္ခမီခရိုင် ၂-ခရိုင်လုံး၌ တနေ့တည်း၊ တချိန်တည်း ယူရပေလိမ့်မည်။
- (၃) ဤကဲ့သို့ မဲဆန္ဒယူပြီးသည့်နောက် ပြည်နယ်တည်ထောင်ရန် လိုလားကြောင်း ဆန္ဒကို ထုတ်ဖော်သည့်မဲများကိုစုပေါင်း၍ တသီးတခြားထားကာ၊ ပြည်နယ်တည်ထောင်ရန် မလိုလားကြောင်း ဆန္ဒကိုထုတ်ဖော်သည့်မဲများကိုလည်း စုပေါင်း၍ သီးသန့်သတ်မှတ်ထားပြီးသကာလ၊ ၎င်းတို့ မဲ ၂ စုကို ရေတွက်ခြင်းအားဖြင့်၊ ပြည်နယ် ဖွဲ့စည်းရေး ပြဿနာကို ဆုံးဖြတ်ပေးရပေလိမ့်မည်။
- (၄) မဲဆန္ဒယူရန်၊ မဲစာရင်းမှာမူကား ယခုလက်ရှိ အသုံးပြုနေသော ပါလီမန်ရွေးကောက်ပွဲ မဲစာရင်းများကိုဖြည့်စွက်၍ အသုံးပြုရန် သင့်လျော်ပေသည်။
- (၅) မဲဆန္ဒမယူမီ၊ မဲဆန္ဒယူရန် အက်ဥပဒေတခု (Plebiscite Act) ကို ပြည်သူ့လွှတ်တော်က ပြုလုပ်ပြဋ္ဌာန်းပေးရပေလိမ့်မည်။

ဗွန်ပြည်နယ်ဖော်ထုတ်ရေး အလုပ်ညီညွတ်ရေးကော်မတီမှ ကျင်းပသော
ဗွန်အမျိုးသားညီလာခံ

ဗွန်ပြည်နယ် ဖော်ထုတ်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ နိုင်ငံတော်အစိုးရ အကြံပေးအဖွဲ့က အစီရင်ခံစာထုတ်ပြန်ပြီး နောက်ပိုင်းတွင် ဗွန်အမျိုးသား ညီလာခံတစ်ရပ်ကို ဗွန်ပြည်နယ်ဖော်ထုတ်ရေး အလုပ်ညီညွတ်ရေးကော်မတီမှ ကြီးမှူးကျင်းပခဲ့သည်။ ညီလာခံကို ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၈ ရက်နေ့တွင် ရန်ကုန်မြို့ ဗိုလ်တထောင်ရပ်ရှိ နီပေါအမျိုးသား အထက်တန်းကျောင်းတွင် ကျင်းပခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ညီလာခံတွင် မွန်းဓာတု ဦးမောင်မောင်က သဘာပတိအဖြစ် ဆောင်ရွက်၍ သံဃာတော်များ၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော်အမတ် မွန်ဘိုးချို၊ နိုင်အောင်ထွန်း၊ ပမညတသဘာပတိအဖွဲ့ဝင် ဗိုလ်ဖိုးကွန်း၊ သခင်လူအေး စသည့်ပုဂ္ဂိုလ်များ၊ ဗွန်အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးများ တက်ရောက်ခဲ့ကြသည်။^၁

၁ အကြံပေးအဖွဲ့အစီရင်ခံစာ၊ ၁၉၆၀၊ စာ ၁၂-၁၃။
၂ ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၁၅၈၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။
၃ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၉ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၁။

သဘာပတိ ဦးမောင်မောင်က မိန့်ခွန်းပြောကြားရာတွင် မွန်အမျိုးသားများသည် လူမျိုးတစ်မျိုး၏ အင်္ဂါလက္ခဏာနှင့် ညီညွတ်ကြောင်း၊ မွန်ပြည်နယ်တောင်းခြင်းမှာ မိမိတို့ ရာဇဝင်သမိုင်းအရ ဘိုးဘွားပိုင်ခဲ့သည့်နယ်မြေကို ပြန်လိုချင်သည့် သဘောပင်ဖြစ်ကြောင်း၊ မွန်အမျိုးသားများ၏ ပြည်နယ်တောင်းဆိုရေးကို အတတ်နိုင်ဆုံး ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီနည်းအရ လုပ်ဆောင်မည်ဖြစ်ကြောင်း၊ မွန်ပြည်နယ်ရေးအတွက် မွန်ပြည်နယ်လိုလားသူ မွန်အမျိုးသားတိုင်း စုစည်းရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ပြည်ထောင်စုသားတိုင်း ထောက်ခံရအောင် စည်းရုံးရမည်ဖြစ်ကြောင်း ဦးမောင်မောင်က ပြောကြားသွားသည်။^၁

ညီလာခံတွင် မွန်ပြည်နယ်ဖော်ထုတ်ရေး ရှင်းတမ်းကိုလည်း တင်ပြဆွေးနွေးကြသည်။ ထို့နောက် အောက်ပါအဆိုများကို တညီတညွတ်တည်း အတည်ပြုခဲ့ကြသည်။

၁။ ကျိုက္ခမိခရိုင်၊ သထုံခရိုင်နှင့် မွန်လူမျိုးများနေထိုင်သော ဆက်စပ်ရာ ဒေသများကို မွန်ပြည်နယ်အဖြစ် ဥပဒေကြမ်းကို ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ပါလီမန်တွင် တင်သွင်းအတည်ပြု သတ်မှတ်ပေးရန်၊ ဤညီလာခံမှ တောင်းဆိုသည်။

၂။ မွန်အမျိုးသားနေ့၊ မွန်အမျိုးသားအလံနှင့် မွန်အမျိုးသားသီချင်းများကို ဖော်ထုတ်နိုင်ရေးအတွက် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သောမွန်အမျိုးသားများပါဝင်သည့် ကော်မတီတစ်ရပ်ဖွဲ့စည်း၍ ဖော်ထုတ်ပေးရန်၊ ဤညီလာခံမှ ဗဟိုကော်မတီသို့ တာဝန်လွှဲအပ်သည်။

၃။ (က) မွန်ကန်သောအမျိုးသားရေးဝါဒ (လူမျိုးကြီးဝါဒဆန့်ကျင်ပြီး လူမျိုးစုံသွေးစည်း ညီညွတ်ရေး တည်ဆောက်ရန်) ထူထောင်သွားရန်။

(ခ) ပြည်ထောင်စုအား ခိုင်မာတောင့်တင်းရေးအတွက် လူမျိုးစုံဆိုင်ရာ ပြည်နယ်ပြဿနာများကို စိစစ်ရှင်းလင်းရန်။

(ဂ) ၎င်းပြဿနာများ ပြေလည်သွားစေရန်အတွက် နိုင်ငံတော်အစိုးရကကြီးမှူးပြီး လူမျိုးပေါင်းစုံပါဝင်သော ပင်လုံကွန်ဖရင့်ကဲ့သို့သော အလားတူကွန်ဖရင့်မျိုး ကျင်းပပေးရန် အဆိုကို ဤညီလာခံမှ တောင်းဆိုပါသည်။

- ၄။ (က) ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်ရန်။
 (ခ) ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီ ထိန်းသိမ်းရန်။
 (ဂ) အမျိုးသားညီညွတ်ရေးတည်ဆောက်ရန်အတွက်တူညီသော အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပြည်သူလူထုတရပ်လုံးတို့ ပူးပေါင်းကာ အမျိုးသားညီညွတ်ရေးကို မရမနေ တည်ဆောက်သွားရန် ဤညီလာခံကြီးက အများသဘောတူ အတည်ပြုသည်။

မွန်ပြည်နယ်ဖော်ထုတ်ရေး အလုပ်ညီညွတ်ရေးကော်မတီတွင် နိုင်လှမောင် (ဥက္ကဋ္ဌ)၊ မွန်ဘိုးချို (ဒုဥက္ကဋ္ဌ)၊ နိုင်အောင်ထွန်း (ဒုဥက္ကဋ္ဌ)၊ နိုင်သိန်းမောင် (အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး) နှင့် အခြားအမှုဆောင်အဖွဲ့ဝင် ခုနစ်ဦးပါဝင်ကြသည်။

မွန်ပြည်နယ်နှင့်ပတ်သက်သော ပမညတ၏သဘောထား

၁၉၆၁ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၂၈ ရက်နေ့တွင် ပမညတက မွန်ပြည်နယ်နှင့် ပတ်သက်သော ၎င်း၏သဘောထားကြေညာချက်ကို ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ၎င်းကြေညာချက်တွင် ပမညတ စတင်ဖွဲ့စည်းသည့်အချိန်ကပင် ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် မွန်ပြည်နယ် ဖွဲ့စည်းပေးသင့်သည်ဟု သဘောထားကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။^၁

မွန်ပြည်နယ်၏ နယ်နိမိတ်ကန့်သတ်ရာ၌ ပမညတက ထားရှိသော အခြေခံမူများမှာ

- (၁) နယ်နိမိတ်သည် တဆက်တည်းဖြစ်ရပါမည်။
 (၂) နယ်နိမိတ်သည် ယေဘုယျအားဖြင့် လူမျိုးစုအများစုအဖြစ် နေထိုင်ရာ ဖြစ်ရပါမည်။ ဤသို့ဆိုရာ၌ သက်ဆိုင်သော လူမျိုးစုများသာ နေထိုင်၍ အခြားလူမျိုးစုများ မနေထိုင်ရဟု တဖက်သတ်မယူရန် လိုသည်။ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတွင် လူမျိုးစုများသည် သီးခြားသော ဒေသများတွင် စုဝေးနေသည့်လေ့ရှိသော်လည်း ထိုသီးခြားဒေသများတွင်ပင် လူအမျိုးမျိုး ရောထွေးယှက်တင် နေထိုင်ကြသည်ကိုလည်း သတိပြုရန်လိုသည်။

၁ မွန်ပြည်နယ်ဖော်ထုတ်ရေး အလုပ်ညီညွတ်ရေးကော်မတီ၊ HDR: Political Papers C II.

၂ ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် မွန်ပြည်နယ်ကိစ္စများနှင့်ပတ်သက်၍ အကြံပေးအဖွဲ့၏ အကြံပေးချက်အပေါ် ပမညတ၏သဘောထား။ HDR: Political Papers C II (k). နောင်ကိုးကားလျှင် HDR: Political Papers C II (k) ဟု ညွှန်းမည်။

(၃) အထက်ပါ(၁) နှင့် (၂) အရ သတ်မှတ်နိုင်သည့် နယ်နိမိတ်သည် မလုံလောက်သောအခါတွင် ဆက်စပ်သောဒေသကို ပြည့်တင်းပေးရသည်။

ဟူ၍ဖြစ်သည်။

ပမညတ၏ သဘောထားကြေညာချက်တွင်ပင် အစိုးရအကြံပေးအဖွဲ့က မွန်ပြည်နယ်နှင့်ပတ်သက်သည့် ဆန္ဒခံယူပွဲကို လက်ရှိသထုံခရိုင်နှင့် ကျိုက္ခမိခရိုင် နှစ်ခရိုင်ပူးတွဲဒေသတွင် ပြုလုပ်သင့်သည်ဟု အကြံပေးထားကြောင်း၊ ပမညတကမူ မွန်ပြည်နယ်ဟုဖော်ထုတ်လျှင် ရေး၊ မုဒုံ၊ ကျိုက်မရော၊ ချောင်းဆုံ၊ ကျိုက္ခမိ၊ မော်လမြိုင်မြို့နယ် ခြောက်မြို့နယ်ပါဝင်သော လက်ရှိ ကျိုက္ခမိခရိုင်နှင့်သထုံခရိုင်မှ ပေါင်မြို့နယ်တို့ကိုသာ ပူးပေါင်း၍ ဖွဲ့စည်းသင့်သည်ဟု ဆကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။

ထို့အပြင် မော်လမြိုင်ကို ပြည်နယ်ဒေသမှချန်လှပ်ခဲ့လျှင် မွန်ပြည်နယ်၏ အုပ်ချုပ်ရေးသည် များစွာခက်ခဲသွားမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ မွန်အများစု နေထိုင်သည် မဟုတ်သော်လည်း မော်လမြိုင်မြို့နယ်ကို မွန်ပြည်နယ်တွင် ထည့်သွင်းသင့်ကြောင်း၊ တစ်ဆက်တည်းဖြစ်သော ပေါင်မြို့နယ်သည် မွန်လူမျိုးသုံးပုံတစ်ပုံခန့် နေထိုင်သည့် ဒေသလည်းဖြစ်သဖြင့် ပေါင်မြို့နယ်ကိုပါ မွန်ပြည်နယ်တွင် ထည့်သွင်းကြောင်း ပမညတ၏ကြေညာချက်တွင် ဖော်ပြပါရှိသည်။

မွန်လူထု၏ ဆန္ဒခံယူပွဲကို လက်ရှိသထုံခရိုင်၏ ပေါင်မြို့နယ်နှင့် လက်ရှိ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ ချောင်းဆုံ၊ မုဒုံ၊ ကျိုက်မရော၊ ကျိုက္ခမိနှင့် ရေးမြို့နယ်များ ပါဝင်သော ကျိုက္ခမိခရိုင်ဒေသတွင်သာ ပြုလုပ်သင့်သည်ဟု ပမညတက အကြံပေးခဲ့သည်။

အကြံပေးအဖွဲ့အစီရင်ခံချက်နှင့်ပတ်သက်၍ ဝန်ကြီးချုပ်နှင့် နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အသီးသီးမှ ကိုယ်စားလှယ်များတွေ့ဆုံပွဲ

မွန်ပြည်နယ်နှင့်ရခိုင်ပြည်နယ်များဖွဲ့စည်းရေးတွင် နိုင်ငံတော်အစိုးရ အကြံပေးအဖွဲ့က လူထုဆန္ဒထပ်မံယူရန် အကြံပေးချက်အပေါ် တွင်မူတည်၍ ရခိုင်၊

၁ ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် မွန်ပြည်နယ်ကိစ္စများနှင့်ပတ်သက်၍ အကြံပေးအဖွဲ့၏ အကြံပေးချက်အပေါ် ပမညတ၏သဘောထား။ HDR: Political Papers C II (k). နောင်ကိုးကားလျှင် HDR: Political Papers C II (k). ဟု ညွှန်းမည်။

၂ ယင်း
၃ ယင်း
၄ ယင်း

မွန်၊ ပထမ၊ ဖဆပလ၊ ပမညတ စသော နိုင်ငံရေးကိုယ်စားလှယ်များ တွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးပွဲကို ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၃ ရက်နေ့တွင် ဝန်ကြီးချုပ် အိမ်ဝင်းညွှန်မဏ္ဍပ်၌ ကျင်းပခဲ့သည်။ ဆွေးနွေးပွဲသို့ ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနု၊ ဝန်ကြီး သခင်တင်၊ ဝန်ကြီးဒေါက်တာဦးမောင်၊ ဝန်ကြီးဦးဘစောနှင့် ဒေါက်တာဦးဘဦး အမျိုးပြုသော အကြံပေးအဖွဲ့ဝင်လူကြီးများ၊ ရခိုင်အမျိုးသားအဖွဲ့အစည်းများ၏ ခေါင်းဆောင်များ၊ မွန် အမျိုးသား အဖွဲ့အစည်း များ၏ ခေါင်းဆောင်များ တက်ရောက်ခဲ့ကြသည်။ ဤဆွေးနွေးပွဲနှင့်ပတ်သက်၍ ရခိုင်ပြည်နယ်တောင်းဆိုခြင်း အပိုင်းတွင်လည်း ဖော်ပြပြီးဖြစ်သည်။

ဆွေးနွေးပွဲတွင် မွန်ပြည်နယ်ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ မွန်ညီညွတ်ရေးတပ်ဦး အမတ် မွန်ဘိုးချိုက ပါဝင်ဆွေးနွေးခဲ့သည်။ မွန်ဘိုးချိုက ဆွေးနွေးတင်ပြရာတွင် မွန်ပြည်နယ်အတွက် မဲပုံးထောင်ကာ ပြည်သူ့ဆန္ဒရယူရန်ဟူသော အချက်မှာ ဒီမိုကရေစီသဘောအရ အကောင်းဆုံးသော စနစ်ဖြစ်သော်လည်း အခြေအနေ ကြည့်၍လုပ်သင့်ပါကြောင်း၊ မွန်ပြည်နယ်နှင့်ပတ်သက်၍ ၁၀ နှစ်ကျော် လက်နက် ကိုင်၍ တောင်းဆိုခြင်းများကိုလည်းကောင်း၊ ပြီးခဲ့သောရွေးကောက်ပွဲတွင် မွန်ပြည် နယ်ရယူရေးကြွေးကြော်သံဖြင့် အမတ်များဖြစ်လာပုံကို ထောက်ထားခြင်းအားဖြင့် လည်းကောင်း၊ မွန်အများ၏ဆန္ဒကို သိရှိနိုင်ပြီ ဖြစ်သဖြင့် နောက်ထပ်မဲပုံးထောင်ကာ ဆန္ဒယူနေရန်မလိုတော့ကြောင်း မွန်ဘိုးချိုကပြောကြားခဲ့သည်။ ကျိက္ကမိခရိုင်မှ ပထမကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးကမူ မဲပုံးထောင်သောစနစ်ကို သုံးသင့်သည်ဟု ပြောဆို ခဲ့သည်။^၁

ထိုနောက် အဖွဲ့အစည်းအသီးသီးမှ ကိုယ်စားလှယ်များ၏ ဆွေးနွေးချက် များနှင့် ပတ်သက်၍ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်က ပြည်နယ်ပေးမည်ဆိုသည့် မိမိကတိကို မဗျက်ကြောင်း၊ ယနေ့ ပေါ်ပေါက်နေသောပြဿနာမှာ အကြံပေးအဖွဲ့က ပြည်နယ် များ ရယူရေးနှင့် ပတ်သက်ပြီး မဲပုံးထောင်၍ ဆန္ဒရယူသင့်သည်ဆိုသော အချက် ပေါ်တွင် ကွဲလွဲချက်များရှိနေရာ ထိုကွဲလွဲချက်များကိုညှိနှိုင်းရန်အတွက် မိမိအား အချိန်အနည်းငယ်ပေးရန် လိုအပ်ကြောင်း၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကျင်းပနေစဉ်မှာပင် သက်ဆိုင်ရာခေါင်းဆောင်များနှင့် ဆွေးနွေးမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ထို့အပြင် ဝန်ကြီးများ

၁ မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၄ ဖေဖော်ဝါရီ ၁၉၆၁။

၂ ယင်း

၃ ယင်း

အဖွဲ့၊ ပထမအဖွဲ့၊ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေးကော်မတီ စသည်တို့နှင့် တိုင်ပင်၍ ထိုကိစ္စကို မတ်လအတွင်း ပြီးစီးအောင် ဆောင်ရွက်ပေးမည်ဖြစ်ကြောင်း ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုက ပြန်လည်ရှင်းလင်း ပြောကြားခဲ့သည်။

ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု၏ ပြည်နယ်ပေးရေးအဆိုပြုချက်သစ်

အကြံပေးအဖွဲ့က ပြည်နယ်များရယူရေးနှင့် ပတ်သက်ပြီး မဲပုံးထောင်၍ ဆန္ဒရယူသင့်သည်ဆိုသည့် အကြံပြုချက်အပေါ်တွင် မွန်နှင့်ရခိုင်ခေါင်းဆောင်များက မကျေမနပ်ဖြစ်နေစဉ် ၁၉၆၁ ခုနှစ် မတ်လ ၁၃ ရက်နေ့၌ ကျင်းပသော ပြည်သူ့လွှတ်တော်အစည်းအဝေး၌ ဝန်ကြီးချုပ်သည် ပြည်နယ်ပေးရေးဆိုင်ရာ အဆိုပြုချက် အသစ်တစ်ရပ်ကို တင်သွင်းခဲ့သည်။ ဦးနု၏အဆိုပြုချက်သစ်နှင့်ပတ်သက်၍ အသေးစိတ်ကို ရခိုင်ပြည်နယ်တောင်းဆိုခြင်းအပိုင်းတွင် ဖော်ပြပြီးဖြစ်သည်။ ဦးနု၏ အဆိုပြုချက်သစ်တွင် အချက်ငါးချက်ပါဝင်ပြီး အနှစ်ချုပ်သဘောမှာ မဲပုံးထောင်စနစ်ကို မကျင့်သုံးတော့ဘဲ မွန်ပြည်နယ်ကို အဆင့်သုံးဆင့်ဖြင့် အကောင်အထည်ဖော်သွားရန် စီစဉ်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ပထမအဆင့်တွင် မွန်ရေးရာဝန်ကြီးခန့်ရန်၊ ဒုတိယအဆင့်တွင် မွန်ပြည်နယ်ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီဖွဲ့ရန်နှင့် တတိယအဆင့်တွင် မွန်ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းရန် အစီအစဉ်များပါဝင်သည်။

ဝန်ကြီးချုပ်၏ ပြည်နယ်ပေးရေးဆိုင်ရာ အဆိုပြုချက်သစ်နှင့်ပတ်သက်၍ မတ်လ ၁၆ ရက်နေ့တွင်ကျင်းပသော ပြည်သူ့လွှတ်တော်အစည်းအဝေးတွင် ရေး မဲဆန္ဒနယ်အမတ် မွန်ဘိုးချိုက ဝေဖန်ဆွေးနွေးခဲ့သည်။ မွန်ဘိုးချိုက

... ဝန်ကြီးချုပ်မိန့်ခွန်းမှာ မွန်ရေးရာဝန်ကြီးတယောက်ကို ခန့်ထားရမည်ဆိုတာတော့ ကောင်းပါတယ်။ ကောင်းတဲ့အချက်ဆိုတာ ဝန်ခံရမည်။ မွန်ရေးရာဝန်ကြီး၊ မွန်ရေးရာကောင်စီလောက်သာ ကျွန်တော်တို့သည်လောက်ကို ရည်ရွယ်တာမဟုတ်ပါ။ မွန်ပြည်နယ် ပြင်ဆင်ရေးဆိုတဲ့ဟာကို အဲသည်ဝန်ကြီးက ဆက်လက်ဆောင်ရွက်သွားရမည်။ သို့သော်လည်း သခင်သာခင်ပြောသလို မွန်ရေးရာကောင်စီလောက်နှင့် ဇာတ်သိမ်းရမည်ဆိုတာတော့မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။

ဟူ၍ တင်ပြဆွေးနွေးသွားသည်။

၁ မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၄ ဖေဖော်ဝါရီ ၁၉၆၁။

၂ တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၄/၁၀၊ စာ ၈၁၉-၈၂၀။

၃ တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၄/၁၃၊ စာ ၁၁၃၃။

ကျိုက္ကမီအမတ် နိုင်အောင်ထွန်းကလည်း ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနု၏ ပြည်နယ် ပေးရေးဆိုင်ရာ အဆိုပြုချက်အသစ်ကို ဝေဖန်ဆွေးနွေးရာတွင်

... အထူးသဖြင့် သည်အချက်ဟာ ကျွန်တော်တို့အတွက် ကောင်း ကျိုးဘဲဖြစ်မည်လား၊ ဆိုးကျိုးဘဲဖြစ်မည်လားဆိုတာ အမျိုးမျိုး သံသယဖြစ်မိပါတယ်။ ရိုးရိုးသားသားပြောရမည်ဆိုလျှင်၊ ကျွန်တော် တို့မွန်ပြည်နယ်ရရှိရေးအတွက် အချိန်ဘဲဆွဲမည်လားဆိုတာ သံသယ ဖြစ်မိပါတယ်။ တာပေမည့် အထူးသဖြင့် နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်ရဲ့ ကတိနှင့် စေတနာ ကိုတော့ ကျွန်တော်တို့ မွန်အမျိုးသားထု တရပ်လုံးက ယနေ့အထိ လေးလေးစားစား နှင့် ယုံကြည်ကြည်ကြည်ဘဲရှိတယ်ဆိုတာ သည်နေရာမှာအလျဉ်းသင့်လို့ ဖော်ပြပါ ရစေ။ အကယ်၍ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်က အဆိုပြုသွားတဲ့မူအတိုင်း ပြုလုပ်သွားလျှင်ဖြင့် ကျွန်တော်တို့ရဲ့ ပြည်နယ်ဖော်ထုတ်ရေးနှင့် ပတ်သက်တဲ့နေရာမှာ မလိုလားအပ်တဲ့အခြေအနေကို မရောက်စေဘဲ၊ မွန်ပြည်နယ်ကို လွယ်လွယ်ကူကူနှင့် မြန်မြန်ဆန်ဆန်ဖြစ်ပေါ်လာ နိုင်ဖို့အတွက် အထူးသဖြင့် နိုင်ငံတော်အစိုးရကနေပြီးတော့ မွန် ရေးရာဝန်ကြီးနှင့် ပြည်နယ်ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီတို့ကို မူတွေ့သတ် မှတ်ပေးပြီး၊ ၁၉၆၂ ခုနှစ် အတောအတွင်းမှာ ပြည်နယ်အကောင် အထည်ပေါ်အောင် သတ်မှတ်ပေးပါလို့ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်ကို လေးလေးနက်နက် တိုက်တွန်းတောင်းဆိုချင်ပါတယ်။ သည်ကြား ထဲမှာလည်း ကျွန်တော်တို့နှင့် အထူးသဖြင့် မွန်ခေါင်းဆောင်၊ ရခိုင် ခေါင်းဆောင်တွေနဲ့ တတ်နိုင်လျှင်၊ ထပ်မံပြီး၊ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီး ချုပ်က ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်ဖို့အချိန်ပေးပါလို့ ကျွန်တော် မွန်အမျိုးသား ကိုယ်စား နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်ကို တောင်းဆိုချင်ပါတယ်။

ဟူ၍ပြောကြားခဲ့သည်။ မွန်အမတ်နှစ်ဦးဖြစ်ကြသော မွန်ဘိုးချိုနှင့် နိုင်အောင်ထွန်း တို့၏ ပြောကြားချက်များအရ ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနု၏ ပြည်နယ်ပေးရေးဆိုင်ရာအဆို ပြုချက်သစ်ကို ထောက်ခံသည်ဟုဆိုနိုင်သည်။

နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်၏ မွန်ရေးရာဝန်ကြီးတစ်ဦး ခန့်ထားပေးရေးမူကို မွန်ပြည်သူ့တပ်ဦးနှင့် မွန်ပြည်နယ်ဖော်ထုတ်ရေး ကော်မတီတို့ကလည်း ယာယီ အားဖြင့် သဘောတူလက်ခံကြသည်ဟုဆိုသည်။

၁ တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၄/၁၃၊ စာ ၁၁၆၉-၁၁၇၀။

၂ မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၃၁ မတ် ၁၉၆၁။

ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနုနှင့် ရခိုင်၊ မွန်ခေါင်းဆောင်များ တွေ့ဆုံခြင်း

၁၉၆၁ ခုနှစ် ဧပြီလ ၄ ရက်နေ့တွင် နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်သည် ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် မွန်ပြည်နယ်ကိစ္စများအတွက် ရခိုင်နှင့် မွန်ပါလီမန်အမတ်များ၊ ခေါင်းဆောင်များနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးသည်။ ဤဆွေးနွေးပွဲနှင့်ပတ်သက်၍ ရခိုင်ပြည်နယ်တောင်းဆိုခြင်းအပိုင်းတွင် ဖော်ပြပြီးဖြစ်သည်။ ဆွေးနွေးပွဲသို့တက်ရောက်ကြသော မွန်ခေါင်းဆောင်များမှာ မွန်ဘိုးချို၊ နိုင်အောင်ထွန်း၊ နိုင်အောင်လှဇွေ၊ နိုင်ဘိုးစိန်၊ ဦးဘသွင်၊ ဦးဘိုးကျေး၊ ဦးမြတ်ထွန်း၊ ဦးရွှေသိန်းနှင့် ဦးညွန့်တို့ဖြစ်ကြသည်။ ၎င်းအစည်းအဝေးမှ အောက်ပါအချက်များကို သဘောတူခဲ့ကြသည်။

မွန်ရေးရာဝန်ကြီးတဦး ခန့်ထားပေးမည်ကို လက်ခံကြပါသည်။ ထိုမွန်ရေးရာဝန်ကြီးသည် အခြားပြည်ထောင်စုအစိုးရ အဖွဲ့ဝင်ဝန်ကြီးများနှင့် တတန်းတည်းဖြစ်ရပါမည်။ သို့သော် ယခုအခြေအနေတွင် ထိုဝန်ကြီး၏လုပ်ငန်းများကို တိကျစွာသတ်မှတ်ပေးနိုင်မည်မဟုတ်သေးဘဲ၊ လုပ်ငန်းလုပ်သွားစဉ် တစတစ လုပ်ငန်းများ သတ်မှတ်ပေးခြင်း ပြုလုပ်သွားရန်ဖြစ်ပါသည်။

မွန်ရေးရာဝန်ကြီးအဖြစ် ဆိုင်ရာပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများက ရွေးချယ်ပေးသည်ကိုလက်ခံရန်။ ထိုရွေးချယ်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ပါလီမန်အမတ်မဟုတ်ပါက လက်ရှိဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံစည်းမျဉ်းဥပဒေအရ ၆ လထက်ကျော်လွန်၍ ခန့်ထားနိုင်မည်မဟုတ်ပါ။ အဆိုပါ မွန်ရေးရာဝန်ကြီး၏ ပါလီမန်အတွင်းဝန်ကို လက်ရှိပါလီမန် ၂ ရပ်တွင် ကျိုက္ခမိခရိုင်နှင့် သထုံခရိုင်တို့အတွင်းရှိ အမတ်ဦးရေအများဆုံး နိုင်ငံရေးအဖွဲ့က လက်ခံနိုင်လျှင်၊ ၎င်းအဖွဲ့မှ ပါလီမန်အမတ်တဦးကို ပါလီမန်အတွင်းဝန်အဖြစ် ခန့်ရန်နှင့် ၎င်း အဖွဲ့က လက်မခံလျှင်၊ ဒုတိယအမတ်ဦးရေ အများဆုံးအဖွဲ့မှ ပါလီမန်အမတ်တဦးအား ပါလီမန်အတွင်းဝန်ခန့်ရန် ဖြစ်ပါသည်။

မွန်ပြည်နယ်ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီဖွဲ့စည်းရန်အတွက် သထုံခရိုင်နှင့်ကျိုက္ခမိခရိုင်တို့မှ ပါလီမန်အမတ်အားလုံး ပါဝင်စေရမည် ဖြစ်သည့်အပြင် မွန်ပြည်နယ် ဖော်ထုတ်ရေးအလုပ်ညီညွတ်ရေးကော်မတီ၊ ပထစ၊ ဖဆပလနှင့် ပမညက အဖွဲ့ ၄ ဖွဲ့တို့မှ တဖွဲ့လျှင် ကိုယ်စားလှယ် ၃ ယောက်စီ တို့ကို စုပေါင်းပါဝင်ဖွဲ့စည်းရန် ဖြစ်ပါသည်။ ၁၉၆၂ ခုဩဂုတ်လအတွင်းကျင်းပမည့်လွှတ်တော်တွင် မွန်ပြည်နယ်

အဖြစ် ဖွဲ့စည်းကျေညာပြီးလျှင်လည်း၊ မွန်ပြည်နယ်အတွင်းမှ အမတ်များ ပါဝင်သည့်ကောင်စီကို မွန်ပြည်နယ်ကောင်စီဟူ၍ ပြောင်းလဲခေါ်တွင်ရန် မဖြစ်နိုင်သေးပါ။ ကရင်ပြည်နယ် ဖွဲ့စည်းစဉ်က ကျင့်သုံးခဲ့သောထုံးအတိုင်း၊ ၁၉၆၄ ခုနှစ်၊ ပါလီမန်အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲ မကျင်းပမီကာလအထိ၊ အဆိုပါ မွန်ပြည်နယ်မှ အမတ်များကို စုပေါင်း၍ ယာယီ မွန်ပြည်နယ်ကောင်စီ အနေဖြင့် ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်သွားရန်ဖြစ်သည်။

မွန်ပြည်နယ်ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီ ဖွဲ့စည်းခြင်းသည် ပြည်နယ် ဖြစ်ပေါ်စေရေးတွင် တဦးနှင့်တဦး အေးချမ်းစွာ ပူးပေါင်းလုပ်ကိုင်နိုင်ရန်အတွက် ရည်ရွယ်ချက်ရှိပါသည်။ ပြည်နယ်လုပ်ငန်းများ သတ်မှတ်ရေးအတွက်မှာ လက်ရှိရှိရှိပြည်နယ်၊ ကချင်ပြည်နယ်၊ ကရင်ပြည်နယ်နှင့် ကယားပြည်နယ်များနှင့် အလားတူဖြစ်ပါသည်။

မွန်ပြည်နယ်ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီသည် လက်ရှိအခြေအနေတွင် သထုံခရိုင်နှင့် ကျိုက္ခမိခရိုင် ၂ ခု ကိုသာ အခြေပြုလျက် မွန်ပြည်နယ်အဖြစ် သတ်မှတ်ထိုက်သော ဒေသနယ်ပယ် အကျယ်အဝန်းနှင့် နယ်နိမိတ်ကိုပါ တိုင်ပင်ဆွေးနွေးပြီး၊ အစီရင်ခံစာ၌ ထည့်သွင်းဖော်ပြရန် ဖြစ်ပါသည်။

မွန်ပြည်နယ် ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီ၏ အစီရင်ခံစာကို ၁၉၆၂ ခု ပြေ၊ မေလများအတွင်း နိုင်ငံတော်အစိုးရထံ တင်သွင်းရန်နှင့် နိုင်ငံတော်အစိုးရက ၁၉၆၂ ခု ဩဂုတ်၊ စက်တင်ဘာလများတွင် ကျင်းပမည့် ပါလီမန်လွှတ်တော်တွင် ပြည်နယ်အဖြစ် ဖွဲ့စည်းနိုင်ရန် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းရန် ဖြစ်ပါသည်။

မွန်ရေးရာဝန်ကြီး ရွေးချယ်ခြင်း

၁၉၆၁ ခုနှစ် ဧပြီလ ၁၈ ရက်နေ့တွင် မော်လမြိုင် မွန်တပ်ဦး အစည်းအရုံးတည်ရာဌာန၌ ကျင်းပသော မွန်ပြည်နယ်ဖော်ထုတ်ရေးကော်မတီ အစည်းအဝေးမှ မွန်ရေးရာဝန်ကြီးအဖြစ် ပါလီမန်အမတ် နိုင်အောင်ထွန်းအား ရွေးချယ်လိုက်သည်။

၁ မြန်မာနိုင်ငံပြန်တမ်း၊ အတွဲ ၁၄၊ အပိုင်း ၁၊ ၁၆ စက်တင်ဘာ ၁၉၆၁၊

စာ ၁၇၉၀-၁၇၉၁။

၂ မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၁၉ ဧပြီ ၁၉၆၁။

နိုင်အောင်ထွန်းသည် ပြီလ ၂၇ ရက်နေ့တွင် နိုင်ငံတော်သမ္မတကြီး ရွှေမောက်၌ မွန်ရေးရာဝန်ကြီးအဖြစ် ကျမ်းသစ္စာကျိန်ဆိုခဲ့သည်။ မွန်ရေးရာဝန်ကြီး နိုင်အောင် ထွန်းသည် ဝန်ကြီးရာထူး လက်ခံကျမ်းကျိန်ပြီးနောက် ဝန်ကြီးရုံးခန်း၌ မေလ ၃ ရက်နေ့မှစ၍ ရုံးထိုင်သည်။^၁

မော်လမြိုင်ကို မွန်ပြည်နယ်တွင်း ထည့်သွင်းသင့် မသင့် အငြင်းပွားခြင်း

မွန်ရေးရာဝန်ကြီး ခန့်အပ်ပြီးနောက်ပိုင်းတွင် ကျိုက်မရော ပထစအမတ် ကုန်သွယ်မှု တိုးတက်ရေးဝန်ကြီး ဦးသွင်က ၁၉၆၁ ခုနှစ် မေလ ၂၁ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသည့် ပထစ လူထုအစည်းအဝေး၌ မော်လမြိုင်ကို မွန်ပြည်နယ်တွင် ထည့်သွင်း မပေးနိုင်ဟု ပြောကြားခဲ့သည်။ ဦးသွင်က မော်လမြိုင်သည် ပြည်ထောင်စု၏ အဓိက စီးပွားရေးမြို့တော်ဖြစ်ကြောင်း၊ နိုင်ငံခြားသို့ မြန်မာ့ဆန်စပါးကို မော်လမြိုင်မှတစ်ဆင့် တင်ပို့နေရကြောင်း၊ ဤကဲ့သို့ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အဓိက စီးပွားရေးမြို့ဖြစ်သည့် မော်လမြိုင်ကို မွန်ပြည်နယ်တွင် ထည့်သွင်းမပေးနိုင်ကြောင်း၊ မော်လမြိုင်တွင်လည်း မွန်လူဦးရေ အလွန်နည်းကြောင်း ဝန်ကြီးဦးသွင်က ပြောကြားသည်။^၂

ဦးသွင်၏ ပြောကြားချက်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ မွန်ရေးရာဝန်ကြီး နိုင်အောင်ထွန်း က ၎င်း၏သဘောထားကို ပြောကြားရာတွင် မော်လမြိုင်မြို့နယ်နှင့် မြို့မတွင် မွန်လူဦးရေများပြားကြောင်း၊ ဝန်ကြီးဦးသွင်က မွန်လူမျိုး နည်းပါးသည်ဆိုခြင်းကို မိမိငြင်းဆိုကြောင်း၊ နိုင်အောင်ထွန်းက ပြောကြားသည်။^၃ နိုင်အောင်ထွန်းကပင် မော်လမြိုင်၌ မွန်အမျိုးသားမည်မျှရှိသည်၊ မွန်ထောက်ခံသူ မည်မျှရှိသည်ကို စာရင်းကောက်၍ အစိုးရထံတင်ပြရန် စီစဉ်ထားသည်ဟူ၍လည်း ပြောကြားခဲ့သည်။^၄ မော်လမြိုင်ကို မွန်ပြည်နယ်တွင် ထည့်သင့်မသင့်ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ထိုဝန်ကြီးနှစ်ဦးတို့ သဘောထား ကွဲပြားကြသည်။

တောင်ကြီး ပြည်နယ်ပေါင်းစုံ ညီလာခံနှင့် မွန်ပြည်နယ် အကောင်အထည် ဖော်ရေးကိစ္စ

မော်လမြိုင်မြို့ကို မွန်ပြည်နယ်တွင်းသို့ ထည့်သင့် မသင့် ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ အငြင်းပွားမှုရှိနေစဉ် ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဇွန်လ ၈ ရက်နေ့မှ ဇွန်လ ၁၆ ရက်နေ့အထိ တောင်ကြီးမြို့တွင် ပြည်နယ်ပေါင်းစုံညီလာခံကြီးကို ကျင်းပခဲ့သည်။ ၎င်းညီလာခံသို့

၁ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၄ မေ ၁၉၆၁။
၂ အမျိုးသားသတင်းစာ၊ ၂၃ မေ ၁၉၆၁။
၃ ယင်း
၄ ပြည်ထောင်စုသတင်းစာ၊ ၂၃ မေ ၁၉၆၁။

ရှမ်း၊ ကယား၊ ကချင်၊ ကရင်၊ ချင်း၊ ရခိုင်တိုင်းရင်းသားတို့နှင့်အတူ မွန်တိုင်းရင်းသား ကိုယ်စားလှယ်များလည်း တက်ရောက်ခဲ့ကြသည်။ ညီလာခံသို့တက်ရောက်သော မွန် အဖွဲ့တွင် မွန်တပ်ဦးပါတီ၊ မွန်တိုင်းရင်းသားအစည်းအရုံး၊ သန့်ရှင်းမွန်၊ မွန်တိုးတက်ရေးပါတီ၊ မွန်ပြည်နယ် ဖော်ထုတ်ရေး ကော်မတီမှ ကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်ကြသည်။^၁ တောင်ကြီးညီလာခံတွင် မွန်တိုင်းရင်းသားကိုယ်စားလှယ်များသည် အခြား တိုင်းရင်းသားများနှင့်အတူ လူမျိုးစုအရေးများတွင် ပါဝင်ဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။ တောင်ကြီးညီလာခံ၌ တင်သွင်းသောအဆို အမှတ် ၂ ဖြစ်သည့် ပြည်ထောင်စုဖွဲ့စည်း အုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေးအဆိုကို မွန်ကိုယ်စားလှယ် နိုင်ငွေသိမ်းက ထောက်ခံဆွေးနွေးခဲ့သည်။ နိုင်ငွေသိမ်းက

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းထဲကဘဲ ပြည်ထောင်စုမြန်မာ နိုင်ငံတော်လို့ခေါ်ပေမဲ့ ဖွဲ့စည်းပုံဟာ (unitary)ဆိုတဲ့ လူမျိုးတမျိုး ကနေပြီးတော့ လူတစုကနေပြီးတော့ အုပ်ချုပ်ထားတဲ့ အတွက် သည်နေမှာဆိုရင် ပြည်ထောင်စုဆိုတဲ့ အနှစ်သာရမပေါ်တဲ့အတွက် ပြည်နယ်တိုင်း ပြည်နယ်တိုင်းရှိ လူမျိုးတွေရော၊ ဗမာပြည်မှာရှိတဲ့ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးတွေဟာ အခွင့်အရေးကို ကျပ်ပြည့်တင်းပြည့် မရရှိတဲ့အတွက် သည်နေမှာဆိုရင် ကျွန်တော်တို့ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားပေးတဲ့ ပြည်ထောင်စုဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ် ပုံ အခြေခံဥပဒေကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်သင့်တယ်လို့ ကျွန်တော်ကလဲ ယူဆပါတယ်။^၂

ဟူ၍ပြောကြားခဲ့သည်။ တောင်ကြီးညီလာခံတွင်ပင် ဦးဇန်ထာဆင် (ကချင်ပြည်နယ် ကိုယ်စားလှယ်) က အဆိုတစ်ရပ်တင်သွင်းခဲ့သည်။ ဦးဇန်ထာဆင် တင်သွင်းသောအဆိုမှာ “ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် ပြည်နယ်ရသင့်ရထိုက်သော အရည်အချင်းနှင့် ပြည့်စုံသည့် မွန်၊ ရခိုင်၊ ချင်း လူမျိုးများ ဆန္ဒပြင်းစွာဖြင့် လိုလားတောင်းဆိုလျက်ရှိသော ပြည်နယ်များကို အမြန်ဆုံးအကောင်အထည် ဖော်ပေးရန် ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတော်အစိုးရအား ဤညီလာခံကြီးက တိုက်တွန်းကြောင်း” အဆိုပင်ဖြစ်သည်။ ဦးဇန်ထာဆင်သည် အဆိုတင်သွင်းရင်း ပြည်နယ်ပေးရေးကို နိုင်ငံတော်အစိုးရကအချိန်မဆွဲဘဲ အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၁၉၉ နှင့် ၂၀၀ (က) ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များအရ မွန်ပြည်နယ်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်၊ ချင်းပြည်နယ်များကို အမြန်ဆုံး အကောင်အထည်ဖော်ပေးရန် တိုက်တွန်းခဲ့သည်။^၃ ဦးကျော်စိန် (ရှမ်းပြည်ကိုယ်စားလှယ်) က ဦးဇန်ထာဆင်၏အဆိုကို ထောက်ခံဆွေးနွေးရာတွင်

၁ မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၆ ဇွန် ၁၉၆၁။

၂ ပြည်နယ်ပေါင်းစုံညီလာခံမှတ်တမ်း၊ စာ ၇၈။

၃ ပြည်နယ်ပေါင်းစုံညီလာခံမှတ်တမ်း၊ စာ ၈၂-၈၃။

• • • မွန်ပြည်နယ်ဟာ ကျွန်တော်တို့ ဖော်ထုတ်ပေးသင့်တယ်ဆိုတာ အထူးပြောနေစရာ လိုမယ်မယင်ပါဘူး။ ဘာဖြစ်လို့လဲ ဆိုတော့ ကျွန်တော်တို့မြန်မာရာဇဝင်ကို ပြန်ကြည့်လျှင် ပဌမဦးဆုံးကျွန်တော် တို့ရဲ့တိုင်းပြည်မှာ အယဉ်ကျေးဆုံး ယဉ်ကျေးမှုကို ဖော်ထုတ်ကာ မွန်လူမျိုးများဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့သည်နေ့ ဗမာစာပေကို သင်ကြားနေတာ သည်ဗမာစာပေဟာ ဘယ်ကပေါက်ဖွားလာသလဲ ဆိုရင် ကျွန်တော်တို့ သည်မွန်ယဉ်ကျေးမှုက ပေါက်ဖွားလာတယ်။
• • • မွန်ဟာ ရာဇဝင်အစဉ်အလာနှင့် တထီးတနန်း တိုင်းပြည်ကြီး တွေအထင်အရှားရှိခဲ့တယ်ဆိုတာ ကျွန်တော်တို့ သုဝဏ္ဏဘူမိတိုင်းဆို တာ ရှေးတုန်းက မွန်ပြည်နယ်ကြီးပါတဲဆိုတာ အထင်အရှားရှိပါ တယ်။

• • • အဲသည်တော့ မွန်စာက အကုန်လုံးယဉ်ကျေးမှု ပြန့်ပွားလာ တယ်ဆိုတာ ထောက်ရှုခြင်းအားဖြင့် ကျွန်တော်တို့ မွန်လူမျိုးများ ဟာ တကယ်ရသင့်တယ်၊ သည်နေပြည်နယ် ရသင့်တယ်ဆိုတာ ဘာမှ အထူးပြောနေစရာမလိုပါဘူး။

ဟူ၍ ဦးကျော်စိန်က မွန်ပြည်နယ်ပေးသင့်ကြောင်း ထောက်ခံပြောကြားခဲ့သည်။ ဤသို့ဖြင့် တောင်ကြီး ပြည်နယ်ပေါင်းစုံ ညီလာခံတွင် မွန်ကိုယ်စားလှယ် တို့သည် လူမျိုးစုများအရေးနှင့် ပတ်သက်၍ သဘောထားအမြင်များ ဆွေးနွေးဖလှယ်ခွင့်၊ ညှိနှိုင်းခွင့်၊ အပြန်အလှန်ကူညီခွင့်များ ရရှိခဲ့ကြသည်။

မွန်ပြည်နယ် ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီတွင် ပအိုဝ်် ကိုယ်စားလှယ်များ ဝါဝင်ခွင့် တောင်းဆိုခြင်း

မွန်ပြည်နယ် အကောင်အထည်ဖော်ရေးအတွက် ပထမအစိုးရနှင့် မွန် ခေါင်းဆောင်တို့ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နေစဉ် ပြည်ထောင်စုပအိုဝ််အမျိုးသားများအဖွဲ့ ချုပ်မှ မွန်ပြည်နယ် ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီတွင် မိမိတို့ပအိုဝ််အမျိုးသား ကိုယ်စား လှယ်များ ပါဝင်ခွင့်ပေးဖို့ တောင်းဆိုခဲ့ကြပြန်သည်။ ပအိုဝ််အမျိုးသား တို့က သထုံခရိုင်တွင် မိမိတို့လူမျိုးဦးရေမှာ အခြားလူမျိုးများထက် သာလွန်သည့်အပြင် ဘာယာစာပေ၊ ယဉ်ကျေးမှုအဆင့်အတန်းလည်း တန်းတူရှိကြောင်း၊ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေတွင် ပေးအပ်ထားသော လူမျိုးငယ် များ၏ အခွင့်အရေးကို လျစ်လျူရှုထား၍ ပအိုဝ််လူထုမှာ ကြေကွဲ ဝမ်းနည်းပါ ကြောင်း၊ ပထမအစိုးရက လူမျိုးငယ်တိုင်း မိမိ၏ကံကြမ္မာကို မိမိတို့ ဘာသာ လွတ်လပ်စွာ ဖန်တီးနိုင်သည်ဟုဆိုထားသော်လည်း သထုံခရိုင်ရှိ ပအိုဝ််များအတွက်

မေ့လျော့နေကြောင်း၊ သို့ဖြစ်၍ သထုံခရိုင်ရှိ ပအိုဝ်းများကို မွန်ပြည်နယ်ပြင်ဆင်ရေး ကော်မတီတွင် ထည့်သွင်းပေးရန် တောင်းဆိုပါကြောင်း သထုံခရိုင်အတွင်းရှိ ပအိုဝ်း အမျိုးသား တစ်သိန်းကိုယ်စား ဦးပြူးနှင့် သခင်ဗရွှေ တို့က မွန်ရေးရာဝန်ကြီး ဌာနသို့ တောင်းခံလွှာ ပေးပို့ခဲ့သည်။

မွန်ပြည်နယ်ပြင်ဆင်ရေး ကော်မတီတွင် ကျိုက္ခမီမဲဆန္ဒနယ် ပြည်သူ့ လွှတ်တော်အမတ် မွန်ရေးရာဝန်ကြီး နိုင်အောင်ထွန်းက ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ဆောင်ရွက်မည် ဖြစ်ပြီး ကော်မတီအဖွဲ့ဝင်များစာရင်းကို မွန်ရေးရာဝန်ကြီးဌာနမှ ပြည်ထဲရေး ဝန်ကြီးဌာနသို့ ၁၉၆၁ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၂၀ ရက်နေ့ကပင် ပေးပို့ထားပြီး ဟုဆိုသည်။

သထုံကို ဇွန်ပြည်နယ်တွင်းမထည့်ရန် ကန့်ကွက်ကြခြင်း

ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုနှင့် မွန်ခေါင်းဆောင်များက သထုံခရိုင်နှင့် ကျိုက္ခမီခရိုင် များပါဝင်သော မွန်ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းရန် သဘောတူပြီးမှ ၁၉၆၁ ခုနှစ် အောက်တို ဘာလ ၂၉ ရက်နေ့တွင်မူ သထုံအား မွန်ပြည်နယ်တွင်း မထည့်ရန် ကန့်ကွက်ပွဲ တစ်ရပ် ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ရာ မွန်ပြည်နယ်ဖော်ထုတ်ရေး၌ ပြဿနာတစ်ရပ်နှင့် ရင်ဆိုင် ရပြန်သည်။ ကန့်ကွက်ပွဲကို သထုံမြို့ ရွှေစာရံစေတီတော် ပရဝုဏ် အတွင်းရှိ ဦးဘိုးမြဓမ္မာရုံတွင် ကျင်းပရာ လူထုပရိသတ် ၅၀၀၀ ကျော်တက်ရောက်ခဲ့ကြ သည်။

သထုံကို မွန်ပြည်နယ်တွင်းမထည့်ရန် ကန့်ကွက်သည့် အစည်းအဝေးတွင် သဘာပတိအဖြစ် ဘင်လှိုင်တောင်ကျောင်း ဆရာတော်က ဆောင်ရွက်ပြီး အခမ်း အနားမှူးအဖြစ် ဦးစံအေးက ဆောင်ရွက်သည်။ အစည်းအဝေးက သထုံခရိုင်တွင် အစိုးရ၏ သန်းခေါင်စာရင်းအရ လူဦးရေပေါင်း ၃၁၈၇၅၆ ရှိရာတွင် မွန်လူမျိုး ဦးရေ ၃၆၈၆၄ ဦးသာရှိသဖြင့် မွန်လူမျိုးအထူးနည်းပါးသော သထုံခရိုင်ကို မွန်ပြည် နယ်တွင်းသို့ ထည့်သွင်းမည်ဆိုခြင်းကို ကန့်ကွက်ကြောင်း၊ ပအိုဝ်းအမျိုးသားများ အား မွန်လူမျိုးလက်သို့ ဝကွက်ရောင်းစားလိုကြသော ကိုယ်ကျိုးရှာ ပအိုဝ်း ခေါင်းဆောင်အမည်ခံများကိုပြစ်တင်ရှုတ်ချကြောင်း၊ ၎င်းတို့အား ပအိုဝ်းခေါင်းဆောင် များအဖြစ် အသိအမှတ် မပြုတော့သဖြင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် ဆွေးနွေးစီစဉ်၍ အရှုပ် အထွေး ပေါ်ပေါက်လာပါက အစိုးရ၏တာဝန်သာဖြစ်ကြောင်း ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။

- ၁ အမျိုးသားသတင်းစာ၊ ၁၅ အောက်တိုဘာ ၁၉၆၀။
- ၂ ပြည်ထောင်စုသတင်းစာ၊ ၂၉ စက်တင်ဘာ ၁၉၆၁။
- ၃ နိုင်ငံသစ်သတင်းစာ၊ ၃၁ အောက်တိုဘာ ၁၉၆၁။
- ၄ ယင်း

အဆိုပါ အစည်းအဝေးကပင် အနော်ရထာမင်းစောနှင့် ထီးပြိုင်နန်းပြိုင် သထုံပြည်ဘုရင် မနုဟာမှာ ပအိုဝ်လူမျိုးဖြစ်၍ ပအိုဝ်လူမျိုးများမှာ ထီးနန်းနှင့် နေထိုင်ခဲ့ကြသော လူမျိုးကြီးတစ်မျိုး ဖြစ်ကြောင်း၊ သထုံခရိုင်ကို မဲပုံးထောင်ကာ လူထုဆန္ဒယူပြီးမှ မွန်ပြည်နယ်တွင်း ထည့်သင့်မသင့် စဉ်းစားသင့်ကြောင်း၊ လူထု ဆန္ဒမယူဘဲ ပြုလုပ်က လူထုအကြံမူ ပဋိပက္ခများ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သော် ဦးနု အစိုးရ၏ တာဝန်သာ ဖြစ်ကြောင်း၊ ဒီမိုကရေစီကို ချစ်မြတ်နိုးသည် ဆိုသော သခင်နုအား လူထုဆန္ဒ အတိုင်း ဒီမိုကရေစီနည်း ကျကျ ကျင့်သုံးရန် တိုက်တွန်း ကြောင်း ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။

မွန်ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီးခန့်ထားရေးညှိနှိုင်းခြင်း

၁၉၆၁ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၂ ရက်နေ့တွင် နိုင်အောင်ထွန်း ခေါင်းဆောင် သော မွန်ပြည်နယ်ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီအစည်းအဝေးကို ကျင်းပခဲ့သည်။ အစည်း အဝေးတွင် နိုင်အောင်ထွန်းက မွန်ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့၌အမတ်မဟုတ်သူကို အစိုးရ အဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီးအဖြစ် ထည့်သွင်းခန့်အပ်နိုင်ခွင့်ပြုရန် အကြံပေးတင်ပြသည်။ ၎င်း အကြံပေးချက်ကို ပထမ အမတ် ဦးစံအုန်းက လုံးဝကန့်ကွက်ပြီး အမတ်များကိုသာ ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီးအဖြစ်ခန့်ရန် ဆွေးနွေးတင်ပြသည်။^၁

ပထမအမတ် ဒေါ်နှင်းလှကလည်း ဝန်ကြီး နိုင်အောင်ထွန်း တင်သွင်းသည့် အတိုင်း အမတ်ထဲမှ သော်လည်းကောင်း၊ အမတ်မဟုတ်သူများ ထဲမှသော်လည်း ကောင်း ပြည်နယ်ဝန်ကြီးအဖြစ် ခန့်အပ်ရန်ကိစ္စကို ထောက်ခံသည်။ ပမညတမှ ရဲဘော်ညိုလွင်ကမူ နိုင်အောင်ထွန်း၏မူအတိုင်း အမတ်မဟုတ်သူကို ပြည်နယ်အစိုးရ အဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီးအဖြစ် ခန့်ထားရေးမူကို လက်ခံသော်လည်း သုံးပုံ တစ်ပုံသာ အပြင်လူခန့်ရန် တင်ပြဆွေးနွေးသည်။ ထို့ပြင်သနာများ ပြီးပြတ်မှုမရှိဘဲ အစည်း အဝေးကိုရွှေ့ဆိုင်းခဲ့ရသည်။^၂ နိုဝင်ဘာလ ၃ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသောအစည်း အဝေးတွင်မူ ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌ ခန့်ထားရေး ကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ သဘောတူညီမှု ရရှိခဲ့ကြသည်။^၃

သထုံခရိုင်အတွင်း ပအိုဝ် တို့သဘောကွဲလွဲခြင်း

မွန်ပြည်နယ် နယ်နိမိတ်သတ်မှတ်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ မွန်ပြည်နယ်ပြင်ဆင်ရေး ကော်မတီတွင် ဆွေးနွေးနေစဉ်သထုံခရိုင်ကို မွန်ပြည်နယ်တွင်းသို့ထည့်သင့်မထည့်သင့်

၁ နိုင်ငံသစ်သတင်းစာ၊ ၃၁ အောက်တိုဘာ ၁၉၆၁။

၂ ကြေးမုံသတင်းစာ၊ ၃ နိုဝင်ဘာ ၁၉၆၁။

၃ ယင်း

၄ ကြေးမုံသတင်းစာ၊ ၄ နိုဝင်ဘာ ၁၉၆၁။

ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ သထုံနယ်ရှိ ပအိုဝ်းအမျိုးသားအချင်းချင်း သဘောထားကွဲပြား ခဲ့ကြသည်။ သထုံမြောက်ပိုင်းတစ်သီးပုဂ္ဂလပြည်သူ့လွှတ်တော်အမတ် သခင်ဗရွှေ ခေါင်းဆောင်သော ပအိုဝ်းအမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ်က သထုံမြို့ကို မွန်ပြည်နယ်တွင်း ထည့်သွင်းရန်ထောက်ခံလိုက်သဖြင့် သထုံခရိုင်ကို မွန်ပြည်နယ်တွင်းထည့်သွင်းရန် မလိုလားသော ပအိုဝ်းအမျိုးသားများက သီးခြားအဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းခဲ့ကြသည်။ ထိုအဖွဲ့မှာ ပြည်ထောင်စုပအိုဝ်းအမျိုးသား ညီညွတ်ရေးအဖွဲ့ချုပ်ပင် ဖြစ်သည်။ ၎င်းအဖွဲ့က သထုံခရိုင်ကိုမွန်ပြည်နယ်တွင်း ထည့်သွင်းခြင်းကိုကန့်ကွက်ပြီး မိမိတို့နှင့် ရည်ရွယ်ချက်ချင်းတူသော မည်သည့်အဖွဲ့နှင့်မဆိုပူးတွဲဆောင်ရွက်မည်ဟုဆိုသည်။

မော်လမြိုင်နှင့် သထုံ ခရိုင်ကို မွန်ပြည်နယ်တွင်း ထည့်သွင်းခြင်းကို ဝန်ကြီး ဦးသွင်ကန့်ကွက်ခြင်း

မွန်ပြည်နယ် နယ်နိမိတ်သတ်မှတ်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ အငြင်းပွားမှုမှာ မွန်ပြည်နယ် ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီ အစည်းအဝေးတွင်လည်း ပေါ်ပေါက်လာ ပြန်သည်။ ၁၉၆၁ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၂၇ ရက်နေ့တွင်ကျင်းပသည့် မွန်ပြည်နယ် ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီအစည်းအဝေးတွင် ဝန်ကြီး ဦးသွင်က မွန်ပြည်နယ်အပေါ် မိမိ၏သဘောထားကို တင်ပြဆွေးနွေးခဲ့သည်။

ဦးသွင်က မိမိသည် မော်လမြိုင်အမတ်တစ်ဦးအနေနှင့် မော်လမြိုင်ကို မွန် ပြည်နယ်တွင်း မထည့်သွင်းလိုကြောင်း၊ ပါလည်းမပါထိုက်ဟု ထင်မြင်ကြောင်း၊ ဤကိစ္စကို ဝန်ကြီးချုပ်ထံ တင်ပြပြီးဖြစ်ကြောင်း၊ မော်လမြိုင် လူထုကိုလည်း တင်ပြပြီးဖြစ်ကြောင်း၊ မော်လမြိုင်မြို့သည် မွန်လူမျိုးစု နေထိုင်သည့် ဒေသမဟုတ် ကြောင်း၊ စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေးနှင့် စစ်ရေးအရ မော်လမြိုင်မြို့သည် အရေးကြီး ကြောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏တတိယအကြီးဆုံးမြို့လည်းဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။

ဝန်ကြီးဦးသွင်ကပင် သထုံခရိုင်တွင်လည်း မွန်လူဦးရေသည် ၁၀ ရာနှုန်း သာ ရှိကြောင်း၊ သထုံခရိုင်ကို မွန်ပြည်နယ်တွင်း ထည့်ခြင်းမှာ သဘာဝမကျ ကြောင်း၊ ဒီမိုကရေစီနှင့်လည်းမကိုက်ညီကြောင်း၊ လူထုဆန္ဒမပါဘဲ သထုံခရိုင်ကို ပြည်နယ်တွင်း ထည့်လိုက်မည်ဆိုပါက ဆူပူလှုပ်ရှားလာပြီး အခြေအနေဆိုးရွားလာ နိုင်သဖြင့် သထုံခရိုင်ကို မွန်ပြည်နယ်တွင်း ထည့်သွင်းခြင်းကို မိမိကန့်ကွက်ပါ ကြောင်း ပြောကြားသွားသည်။

၁ မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၁၈ နိုဝင်ဘာ ၁၉၆၁။

၂ နိုင်ငံသစ်သတင်းစာ၊ ၂၈ နိုဝင်ဘာ ၁၉၆၁။

၃ ယင်း

ဦးသွင်ကပင် ဆက်လက်ပြီး မွန်ပြည်နယ်ကို မွန်အများစုက လိုချင်လျှင် မဲပေးဆုံးဖြတ်ကြဖို့လိုအပ်ကြောင်း၊ မိမိအနေနှင့် ပြည်နယ်ပေးခြင်းဖြင့် ကောင်းလာ လိမ့်မည်မထင်ကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။^၁ ပထစအစိုးရအဖွဲ့ဝင်ဝန်ကြီးတစ်ဦးက မွန်ပြည်နယ်ပေးခြင်းကိုမလိုလားသည့်သဘောပြောဆိုခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်ဟုဆိုနိုင်သည်။

ဦးသွင်၏ပြောကြားချက်နှင့်ပတ်သက်၍ ပထစအမတ် ဒေါ်နှင်းလှက ဝေဖန် ပြောကြားရာ၌ မွန်ပြည်နယ်တွင် မော်လမြိုင် မပါလျှင် လူတစ်ဦးမှာ ကိုယ်ရှိပြီး ခေါင်းမပါသကဲ့သို့ ဖြစ်နေမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် မွန်ပြည်နယ်ပေးသည့်အခါ မော်လမြိုင်မြို့နယ်ကိုပါ ထည့်ပေးရမည် ဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။^၂ မွန် ကိုယ်စားလှယ် နိုင်သိန်းမောင်နှင့် ပအိုဝ်းကိုယ်စားလှယ် ဦးရွှေကြည်က ဒေါ်နှင်းလှ၏ သဘောထားအတိုင်း တင်ပြကြသည်။

ပြည်သူ့လွှတ်တော်အမတ်ဦးစံအုန်း (ကျိုက်မဏေ) နှင့်ပထစကိုယ်စားလှယ် များဖြစ်ကြသော ဦးပါ၊ ဦးချစ်ဆွေတို့ကမူ ဝန်ကြီး ဦးသွင်၏ သဘောထားကို ထောက်ခံကြသည်။

ပမညတကိုယ်စားလှယ်တို့ကမူ မွန်ပြည်နယ်ထူထောင်ရာ၌ သထုံနှင့် ကျိုက္ခမိ ခရိုင်ကို ထည့်သွင်းသင့်မသင့် ကိစ္စကို အဆိုပါ နှစ်ခရိုင်တွင် နေထိုင်ကြသော ပအိုဝ်း အမျိုးသားတို့၏ ဆန္ဒကိုယူပြီးမှ သတ်မှတ်သင့်ကြောင်း တင်ပြခဲ့သည်။^၃

မွန်ပြည်နယ်ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီ၏ ဆွေးနွေးလေ့လာချက်များနှင့် ရေးဆွဲ ထားပြီးဖြစ်သော မွန်ပြည်နယ်ဥပဒေကြမ်းတစ်ခုလုံးကိုအစိုးရအဖွဲ့ထံတင်ပြအစီရင် ခံမည်ဖြစ်သည်။ ၎င်းအစည်းအဝေးကပင် အများကိုယ်စားလှယ်တို့၏ ဆန္ဒအရ သထုံခရိုင်နှင့် ကျိုက္ခမိခရိုင်ကြီးနှစ်ခုတွင် ပြည်သူ့လွှတ်တော်အမတ် ၁၁ နေရာနှင့် လူမျိုးစုလွှတ်တော်အမတ် ၂၂ နေရာ ထားရှိရန်လည်း ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။^၄

ပထစမွန်က မွန်ပြည်နယ်တွင်း သထုံနှင့်မော်လမြိုင်ထည့်ရန် တောင်းဆိုခြင်း

မွန်ပြည်နယ်ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီမှ မွန်ပြည်နယ် အကောင်အထည်ဖော်ရေး နှင့်ပတ်သက်သော အစီအစဉ်များကို ချမှတ်လုပ်ဆောင်နိုင်ခဲ့သော်လည်း မွန်နယ်

• နိုင်ငံသစ်သတင်းစာ၊ ၂၈ နိုဝင်ဘာ ၁၉၆၁။

၂ မိုးကြိုးသတင်းစာ၊ ၂၉ နိုဝင်ဘာ ၁၉၆၁။

၃ ယင်း

၄ ယင်း

နိမိတ်သတ်မှတ်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ အငြင်းပွားမှုများမှာ ဆက်လက်ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပြန်သည်။ မော်လမြိုင်နှင့်သထုံကို မွန်ပြည်နယ်တွင်းမထည့်ရန်နှင့် ကျန်ဒေသများကို မဲဆန္ဒယူရန် ဝန်ကြီး ဦးသွင်ပြောကြားချက်နှင့်ပတ်သက်၍ ပထမမွန်များက မကျေမနပ်ဖြစ်ပြီး ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၂၆ ရက်နေ့တွင် ကြေညာချက် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။

ပထမမွန်များ၏ ကြေညာချက်တွင် မော်လမြိုင်မဲဆန္ဒနယ် အမတ် ဝန်ကြီး ဦးသွင်၏ မွန်ပြည်နယ်သတ်မှတ်ရာ၌ မော်လမြိုင်နှင့်သထုံခရိုင်မပါရေး၊ ကျန်ဒေသများကို လူထုမဲစနစ်ဖြင့်ဆုံးဖြတ်ပြီးမှသာ မွန်ပြည်နယ်ပေးရေး ပြောကြားချက်မှာ ပထမမွန်အဖွဲ့၏သဘောထားနှင့် ဆန့်ကျင်သဖြင့်ကန့်ကွက်ကြောင်း၊ ပထမမွန်အဖွဲ့သဘောထားမှာ သထုံနှင့်မော်လမြိုင်သည် မွန်လူမျိုးများ နေထိုင်သော ဒေသနှင့် ဆက်စပ်နေ၍ မွန်ပြည်နယ်တွင်းထည့်သွင်းပေးရန် တောင်းဆိုကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။^၁

မွန်ပြည်နယ်ဖော်ထုတ်ရေး ကော်မတီကလည်း ၁၉၆၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၈ ရက်နေ့တွင် သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲ ကျင်းပပြီး ဦးသွင်၏သဘောထားကို ဝေဖန်ပြောကြားခဲ့သည်။ မွန်ပြည်နယ် ဖော်ထုတ်ရေး ကော်မတီမှ မွန်ပြည်နယ်ကို သတ်မှတ်ရာတွင် မွန်အများစုနေထိုင်ရာ ဒေသ၊ စီးပွားရေးဆက်သွယ်ရာ ဒေသ၊ အုပ်ချုပ်ရေးလွယ်ကူမှု၊ သမိုင်းစဉ်လာနှင့် ယဉ်ကျေးမှု စသည့်အချက်လေးချက်ပေါ်မူတည်၍ မွန်ပြည်နယ်ကို သတ်မှတ်ခဲ့ကြောင်း၊ ၎င်းမှအရ မော်လမြိုင်ခရိုင်နှင့် သထုံခရိုင်ကို ထည့်သွင်းသတ်မှတ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ကြောင်း၊ မော်လမြိုင်အမတ် ဝန်ကြီးဦးသွင်၏ မွန်ပြည်နယ်ဆန့်ကျင်ရေး လှုပ်ရှားမှုမှာ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ အခြေခံထားသော ကြောင့် မူမမှန်ကြောင်းဖြင့် ကော်မတီအတွင်းရေးမှူး နိုင်သိန်းမောင်က ရှင်းလင်းပြောကြားခဲ့သည်။^၂

မော်လမြိုင်ကို မွန်ပြည်နယ်သို့ မပေးနိုင်ဟု ကန့်ကွက်ခြင်း

မော်လမြိုင်ကို မွန်ပြည်နယ်တွင်း ထည့်သင့်မသင့်ကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ အငြင်းပွားမှုများ ပေါ်ပေါက်နေစဉ် ၁၉၆၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၁၄ ရက်နေ့တွင် လူထုအစည်းအဝေးတစ်ခုကို မော်လမြိုင်မြို့ ပြည်တော်သာပန်းခြံ၌ ကျင်းပခဲ့သည်။ လူထု

၁ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၂၈ ဒီဇင်ဘာ ၁၉၆၁။

၂ ယင်း

၃ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၁၀ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂။

အစည်းအဝေးတွင် မော်လမြိုင်ခရိုင် ပထမဥက္ကဋ္ဌ ဦးရွှေသော်က သဘာပတိအဖြစ် ဆောင်ရွက်သည်။ အစည်းအဝေးသို့ ကုန်သွယ်မှုတိုးတက်ရေးဌာန ဝန်ကြီး ဦးသွင်လည်း တက်ရောက်၍ မိန့်ခွန်းပြောကြားခဲ့သည်။ ဦးသွင်က

ဒီအချိန်မှာ မွန်ပြည်နယ်အထဲ မော်လမြိုင်မပါရေးကို မထည့်ရေးကို ကျွန်တော်အနေနဲ့ လာရောက်ပြောနေရတာဟာ တာဝန်အရ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီကိစ္စကျွန်တော်ဟာ မပြတ်သား မအိမ်လယ်လုပ်နေလို့၊ ခေါင်းရှောင်နေလို့၊ မော်လမြိုင်မြို့ဟာ မွန်ပြည်နယ်ထဲပါသွားပြီး နောက်နောင်မှာမလိုလားအပ်တဲ့ကိစ္စတွေဖြစ်လာရင် ကျွန်တော်ဟာ မော်လမြိုင်လူထု အသဲကြားထဲက မဲပြားတွေနဲ့ တင်မြှောက်လိုက်တဲ့ အမတ်အနေနဲ့ အပြောခံရပါလိမ့်မယ်။ တာဝန်မကျ ပြန်ရာလဲ ရောက်ပါလိမ့်မယ်။ ဒါကြောင့် ဒီရာဇဝင်တွင်မဲ့ ဒီကိစ္စမှာ မော်လမြိုင်မြို့ လူထုကြီးနဲ့ မော်လမြိုင်ခရိုင် လူထုကြီးကို တာဝန်ကျပြန်တဲ့ နိုင်ငံရေးသမားတယောက် ဖြစ်နိုင်အောင် ကြိုတင် အစီရင်ခံနေခြင်း၊ တင်ပြနေခြင်း၊ တပ်လှန့်နှိုးဆော်ပေးနေခြင်း၊ သတိပေးနေခြင်းများ ဖြစ်ပါတယ်။

ဟူ၍ ပြောကြားခဲ့သည်။ ဝန်ကြီး ဦးသွင်ကပင် မော်လမြိုင်မြို့မှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် တတိယ အကြီးဆုံးမြို့ ဖြစ်သည့်အပြင် ပင်လယ်ဆိပ်ကမ်းမြို့ကြီး တစ်ခုလည်း ဖြစ်ကြောင်း၊ မော်လမြိုင်သည် အုပ်ချုပ်ရေး၊ စီးပွားရေး၊ စစ်ရေးအဘက်ဘက်တွင် အချက်အချာကျသောမြို့ ဖြစ်သဖြင့် အရေးပါအရာရောက်လှကြောင်း၊ ဤသို့အရေးပါသည့်မြို့ကြီးကို ဗဟိုအစိုးရ လက်တွင်း၌သာ ရှိသင့်သည်ဟု မိမိယူဆကြောင်းကိုပါ ထည့်သွင်းပြောကြားခဲ့သည်။

ထို့နောက် လူထု ၂၀၀၀၀ ခန့် တက်ရောက်သည့် အစည်းအဝေးက မော်လမြိုင်ကို မွန်ပြည်နယ်တွင် မထည့်ရန်၊ မွန်ပြည်နယ်ကို လူထုဆန္ဒယူပြီးမှ ပေးရေးမပေးရေးဆုံးဖြတ်ရန် ဟူသော အဆိုများကို တင်သွင်းဆုံးဖြတ်သည်။

၁ (က) မွန်ပြည်နယ်နှင့် ပတ်သက်၍ ပြောဆိုသော ဝန်ကြီး ဦးသွင်၏ မိန့်ခွန်း။

HDR: Political Papers X 3 (x).

(ခ) နိုင်ငံသစ်သတင်းစာ၊ ၁၃ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂။

ဗွန်ပြည်နယ်ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီ အစီရင်ခံစာနှင့်ပတ်သက်၍ ကော်မတီဝင်
အချင်းချင်းသဘောကွဲလွဲခြင်း

၁၉၆၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၁၇ ရက်နေ့တွင်ကျင်းပသည့် ဗွန်ပြည်နယ်
ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီ အစည်းအဝေးတွင် ကော်မတီ၏ အစီရင်ခံစာနှင့်ပတ်သက်၍
အငြင်းပွားမှုများ ပေါ်ပေါက်လာပြန်သည်။ ပမညတကိုယ်စားလှယ် ဦးညိုလွင်
(သထုံ) က အစီရင်ခံစာမှာ ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီ၏ အစီရင်ခံစာသဘောမျိုး
မဟုတ်ဘဲ ဗွန်ပြည်နယ်ဖော်ထုတ်ရေးကော်မတီ၏ အစီရင်ခံစာသဘောမျိုးဖြစ်နေ
ကြောင်း၊ သထုံခရိုင် ပမညတ သသာပတိအဖွဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်အရ ဗွန်ပြည်နယ်အဖြစ်
ရေးမြို့၊ မုဒုံ၊ ကျိုက်မရော၊ ချောင်းဆုံ၊ ကျိုက္ခမီ၊ မော်လမြိုင်နှင့်သထုံခရိုင်မှ
ပေါင်မြို့နယ်အပါအဝင် ခုနစ်မြို့နယ်ကိုသာ ဗွန်ပြည်နယ်အဖြစ် သဘောတူထောက်ခံ
ကြောင်း ပြောဆိုကန့်ကွက်ခဲ့သည်။^၁

သထုံခရိုင် ပထစကိုယ်စားလှယ် ဦးချစ်ရွှေ၊ သထုံလူမျိုးစုလွှတ်တော်အမတ်
ဦးပါ နှင့် ကျိုက်မရောအမတ် ဦးစံအုန်း တို့ကလည်း အစီရင်ခံစာကို ပြန်လည်
ပြင်ဆင်၍ နောက်အစည်းအဝေးတွင် တင်ပြရန်တောင်းဆိုသည်။

ပမညတဌာနချုပ်ကိုယ်စားလှယ် ဗိုလ်အုန်းတင် ကမူ ကော်မတီအစီရင်ခံ
စာကို ပြင်စရာမရှိကြောင်း သဘောတူထောက်ခံသွားသည်။^၂ သဘာပတိဝန်ကြီး
နိုင်အောင်ထွန်း က အစီရင်ခံစာမူကြမ်းတွင် ပါရှိသည့် စကားလုံးအချို့မှလွဲ၍
ပြင်ဆင်ရန်မလွယ်ကြောင်း၊ အစီရင်ခံစာကိုသဘောမတူလျှင် သီးသန့်နောက်ဆက်တွဲ
အဖြစ် မှတ်တမ်းတင်သွင်းရန် ခွင့်ပြုမည်ဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားသည်။^၃

အစီရင်ခံစာကို သဘောမတူသည့် အဖွဲ့ဝင်လူကြီးများဖြစ်ကြသော သထုံ
ပမညတ ဦးညိုလွင်၊ သထုံပထစမှ ဦးချစ်ရွှေ၊ လူမျိုးစုလွှတ်တော်အမတ် ဦးပါ၊
ကျိုက်မရောအမတ် ဦးစံအုန်း နှင့် မော်လမြိုင်ပထစမှ ဦးချစ်လှ တို့က လက်မှတ်
မထိုးကြဘဲ ကျန်အဖွဲ့ဝင်လူကြီးများနှင့် ပမညတကိုယ်စားလှယ် ဗိုလ်အုန်းတင်၊

၁ ကြေးမုံသတင်းစာ၊ ၁၈ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂။

၂ ယင်း

၃ ယင်း

ရဲဘော်အိုးခက်၊ ပထမ ဒေါ်နှင်းလှတို့က လက်မှတ်ရေးထိုးကြသည်။ ဤသို့ဖြင့် ပထမ နှစ်ခြမ်း၊ ပမညတ နှစ်ခြမ်းကွဲသွားသည်။^၁

ဝန်ကြီး ဦးသွင် ကန့်ကွက်၍ မွန်ပြည်နယ်ပြင်ဆင်ရေးဥပဒေကြမ်း ပါလီမန်သို့ မတင်နိုင်ခြင်း

မွန်ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းရာတွင် သထုံခရိုင်၊ ကျိုက္ခမိခရိုင်၊ မော်လမြိုင်မြို့မကို မွန်ပြည်နယ်တွင်းသို့ ထည့်သွင်းခြင်းမပြုရန် ဝန်ကြီး ဦးသွင်က ခေါင်းဆောင်ပြီး ကန့်ကွက်ခဲ့ခြင်းကြောင့် မွန်ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းရေးအတွက် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံ ဥပဒေပြင်ဆင်ချက်ကို ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၅ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပမည့်လွှတ်တော်တွင် တင်သွင်းခြင်းမပြုနိုင်ဘဲ အခက်အခဲနှင့်ရင်ဆိုင်ရသည်။ မွန်ပြည်နယ်ပြင်ဆင်ရေး ကော်မတီသည် မွန်ပြည်နယ်ပြင်ဆင်ရေး အခက်အခဲပြဿနာများကို နိုင်ငံတော် ဝန်ကြီးချုပ်ထံ တင်ပြအစီရင်ခံခဲ့သည်။^၂

မွန်ပြည်နယ်ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီ အစီရင်ခံစာကို နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု က ဝန်ကြီးအဖွဲ့အစည်းအဝေးသို့ မတင်ပြနိုင်သေးဘဲရှိနေသေးသဖြင့် အခြေခံ ဥပဒေပြင်ဆင်ချက်ကို ဩဂုတ်လ ဘတ်ဂျက် ပါလီမန်ကျမှသာလျှင် တင်သွင်းနိုင် တော့မည်ဖြစ်သည်။^၃

ဦးဗဆွေ၏ မွန်ပြည်နယ်ပေးရေးဆိုင်ရာ သဘောထား

ဖဆပလဥက္ကဋ္ဌ ဦးဗဆွေကလည်း မွန်ပြည်နယ်ပေးရေးကို မလိုလားဟု သိရှိရသည်။ ၁၉၆၂ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၄ ရက်နေ့တွင် သတင်းထောက်တစ်ဦး က ဦးဗဆွေကိုမေးမြန်းရာတွင် ဦးဗဆွေ က ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်သည် မွန်ပြည်နယ် ဖွဲ့စည်းရေးကို ဟန့်တားမည် မဟုတ်ကြောင်း၊ သို့ရာတွင် မွန်ပြည်နယ်အစား ပထမ အဆင့် အနေနှင့် ချင်းဝိသေသတိုင်းကဲ့သို့ မွန်ဝိသေသတိုင်းမျိုးသာ ဖွဲ့စည်းသင့် ကြောင်း၊ နောက်ပိုင်းတွင်မှ လိုအပ်လျှင် ပြည်ထောင်စုဝင် ပြည်နယ်အဆင့်သို့ တိုးမြှင့်သင့်ကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။^၄

၁. (က) ကြေးမုံသတင်းစာ၊ ၁၈ ဇန်နဝါရီ ၁၉၆၂။

(ခ) ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၁၅၁၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

၂. ယင်း

၃ မိုးကြိုးသတင်းစာ၊ ၁၃ ဖေဖော်ဝါရီ ၁၉၆၂။

၄ (က) *The Guardian*, 25 February 1962.

(ခ) ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၁၅၂၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

ပမညတစု ဗွန်အဖွဲ့နှုတ်ထွက်ခြင်း

ဗွန်ပြည်နယ်ပေးရေးကိစ္စတွင် ပမညတ၏လုပ်ဆောင်ချက်များမှာ ပြတ်သားမှု မရှိဟုဆိုကာ ဗွန်ဘိုးချိုနှင့် ဗွန်တိုင်းရင်းသားအစည်းအရုံးက ပမညတအတွင်းမှ နုတ်ထွက်သွားခဲ့သည်။ ဗွန်ပြည်နယ်ပေးရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ပမညတ၏ မူလ သဘောထားမှာ ဗွန်ပြည်နယ်ပေးရာတွင် သထုံခရိုင်နှင့် မော်လမြိုင်ပါဝင်ရေးကို မူအားဖြင့် လက်ခံခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ဗွန်ပြည်နယ်ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီ ဆွေးနွေး ပွဲ၌ ပမညတကိုယ်စားလှယ်အချို့က သထုံခရိုင်မထည့်သွင်းရေးကိုတင်ပြဆွေးနွေး ခဲ့သဖြင့် ဗွန်အမျိုးသားများမကျေနပ်ဖြစ်ခဲ့သည်။ ဗွန်တိုင်းရင်းသားအစည်းအရုံး နုတ်ထွက်ခြင်းမှာ ထိုအချက်လည်း ပါဝင်သည်ဆိုသည်။

ဗွန်ပြည်နယ် အမြန်ပေးရေး တန်ပြန်ဆန္ဒပြပွဲ

၁၉၆၂ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၂ ရက်နေ့တွင် ဗွန်ပြည်နယ်အမြန်ပေးရေး ဆန္ဒပြပွဲကို မော်လမြိုင်မြို့တွင် ကျင်းပခဲ့သည်။ ၎င်းဆန္ဒပြပွဲသို့ ဗွန်ရေးရာဝန်ကြီး နိုင်အောင်ထွန်း ကိုယ်တိုင်တက်ရောက်ပြီး မိန့်ခွန်းပြောကြားခဲ့သည်။ နိုင်အောင်ထွန်း သည် ပြည်နယ်ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ဝန်ကြီးဦးသွင် ပြောကြားခဲ့သောစကားများကို ချေပပြောကြားသည်။ နိုင်အောင်ထွန်းက မော်လမြိုင်သာ ဗွန်ပြည်နယ်၏မြို့တော် ဖြစ်ခဲ့လျှင် မြို့တော်အင်္ဂါနှင့်ညီအောင် လုပ်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ရှိရင်းစွဲခရိုင်ဝန်နှင့် တိုင်းမင်းကြီးရုံးစိုက်ရာအဆင့်မှ အတွင်းဝန်ရုံးစိုက်ရာအဆင့်သို့ တိုးလုပ်ရတော့မည် ဖြစ်ကြောင်း၊ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးနှင့် မြူလုပ်ငန်း များကို ယခုထက်ကောင်းမွန်အောင် ပြုလုပ်ရတော့မည်ဖြစ်ကြောင်း၊ သို့ဖြစ်၍ အုပ်ချုပ်ရေးအဆင့်အတန်းလည်းမြင့်မားလာပြီး စီးပွားရေး အဆင့်အတန်းလည်း မြင့်မားလာမည်ဖြစ်ကြောင်း ဝန်ကြီးက ချေပပြောဆိုခဲ့သည်။

ဝန်ကြီးဦးသွင် က ကျိုက္ခမီခရိုင်မှာရှိသည့် မော်လမြိုင်မြို့နယ်မှအပ ကျန် မြို့နယ်များကိုမပံ့ထောက်ပြီးမှ ဗွန်ပြည်နယ်တွင်ထည့်သွင်းပါဟု ပြောကြားခဲ့ခြင်း နှင့်ပတ်သက်ပြီး ဝန်ကြီးနိုင်အောင်ထွန်းက လွန်ခဲ့သည့် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပစဉ်က ဗွန်အမတ်များရရှိခဲ့သည့်မဲများသည် ဗွန်ပြည်နယ်လိုချင်သည့်မဲများ ဖြစ်သည်မှာ အထင်အရှားပင်ဖြစ်ကြောင်း၊ မဲပံ့ထောက်ပါဟု ပြောဆိုခြင်းသည် ပြဿနာကို ပိုမိုရှုပ်ထွေးအောင် ပြုလုပ်ခြင်းသာဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။

၁ ကြေးမုံသတင်းစာ၊ ၂၀ ဖေဖော်ဝါရီ ၁၉၆၂။

၂ (က) ဝန်ကြီးနိုင်အောင်ထွန်း၊ မိန့်ခွန်း။ HDR: Political Papers X 3 (w).

(ခ) ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၂၃ ဖေဖော်ဝါရီ ၁၉၆၂။

၃ ယင်း

နိုင်အောင်ထွန်း ကပင် မဲပုံးထောင်ပြီးမှ ပြည်နယ်ပေးပါဆိုခြင်းသည် ပြည်နယ်မပေးဆိုသည်နှင့်အတူတူပင်ဖြစ်သည်ဟု ယူဆရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ မွန်ပြည်နယ်ပေါ်လာလျှင် လူတစ်စုပဲကောင်းစားပြီး လူထုတစ်ရပ်လုံးဒုက္ခရောက်မည့်သဘောပြောခြင်းမှာလည်း ပြည်သူများနှင့်ခေါင်းဆောင်များကို လှည့်တိုက်ပေးခြင်းသာဖြစ်ကြောင်း ချေပပြောကြားခဲ့သည်။

မွန်ပြည်နယ်ပြဿနာသည် ရခိုင်ပြည်နယ်ပြဿနာနှင့်မတူချေ။ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် အငြင်းပွားစရာနယ်နိမိတ်မရှိချေ။ မွန်ပြည်နယ်တွင် နယ်နိမိတ်ပြဿနာသည် လွန်စွာရှုပ်ထွေးလှသည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီတွင် ရတနာနှင့် ပထစကိုယ်စားလှယ်များသာပါဝင်ပြီး သဘောထားကွဲလွဲမှုမရှိချေ။ မွန်ပြည်နယ် ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီတွင် မွန်ပြည်သူတပ်ဦး၊ ပထစနှင့် ပမညတ ကိုယ်စားလှယ်များပါဝင်ကြပြီး ပထစအချင်းချင်း ပမညတအချင်းချင်းပင် မညီမညွတ်ရှိကြသဖြင့် ရခိုင်ပြည်နယ်ဥပဒေကြမ်းကို လွှတ်တော်သို့တင်သွင်းရန် အဆင်သင့်ဖြစ်နေချိန်တွင် မွန်ပြည်နယ် ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီသည် မွန်ပြည်နယ် နယ်နိမိတ်နှင့် ပတ်သက်၍ အငြင်းပွားနေရဆဲ ဖြစ်သည်။ ဤသို့ အငြင်းပွားနေစဉ်မှာပင် ၁၉၆၂ ခုနှစ်မတ်လ ၂ ရက်နေ့တွင် တပ်မတော်မှ အာဏာကိုရယူလိုက်သဖြင့် မွန်ပြည်နယ် ဖော်ထုတ်ရေး အစီအစဉ်မှာလည်း ရခိုင်ပြည်နယ်နည်းတူ ရပ်ဆိုင်းသွားရသည်။

ချင်းတိုင်းရင်းသားများအရေး

ရခိုင်နှင့်မွန်တိုင်းရင်းသားတို့က ပြည်နယ်တောင်းဆိုကြသကဲ့သို့ ချင်းတိုင်းရင်းသားတို့ကလည်း ပြည်နယ်တောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။ မူလက ချင်းတိုင်းရင်းသားတို့သည် ပြည်နယ်မတောင်းဘဲ ချင်းဝိသေသတိုင်းအဖြစ်သာနေရန် သဘောတူခဲ့ကြသည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ကျင်းပသော ပင်လုံညီလာခံ၌ ဦးဝမ်းကိုဟောနှင့် အခြား ချင်းကိုယ်စားလှယ်များက ချင်းပြည်နယ်ရရှိရေးထက် ချင်းတောင်တန်းအတွက် စီးပွားရေး၊ ပညာရေး၊ လူမှုရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးတို့အတွက် အကူအညီများရရှိရေး၊ ဗြိတိသျှခေတ်ကထက် ဘဏ္ဍာရေးအကူအညီများပိုမိုရရှိရေးနှင့် ချင်းသေနတ်ကိုင်တပ်ရင်းများ ဆက်လက်တည်တံ့ရေးတို့ကိုသာ အဓိကထား၍ တောင်းဆိုခဲ့သည်။ ချင်းကိုယ်စားလှယ်များ၏ တောင်းဆိုချက်များကိုလည်း ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက လိုက်လျောခဲ့သည်။^၁

၁ (က) ဝန်ကြီးနိုင်အောင်ထွန်းမိန့်ခွန်း။ HDR: Political Papers X3(w).

(ခ) ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၂၃ ဖေဖော်ဝါရီ ၁၉၆၂။

၂ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအရေး၊ ပထမတွဲ၊ စာ ၂၇၀-၂၇၁။

ဖဆပလ ပဏာမညီလာခံက အတည်ပြု ပြဋ္ဌာန်းသော ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ၌ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတွင် ပါဝင်ဖွဲ့စည်းမည့် ပြည်ထောင်စုပြည်နယ်၊ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရပြည်နယ်၊ လူမျိုးစုပြည်နယ်ဟူ၍ သတ်မှတ်ဖော်ပြထားရာ ချင်းတိုင်းရင်းသားတို့အား လူမျိုးစုပြည်နယ်အဆင့်အတန်းပေးရန် ရည်ရွယ်ဟန် တူသည်။

ပထမအကြိမ် တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် ပထမညီလာခံ၏နောက်ဆုံးနေ့ဖြစ်သော ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဇွန်လ ၁၈ ရက်နေ့တွင် အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရေးကော်မတီကိုဖွဲ့စည်းပေးသည်။ အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရေးကော်မတီ၏ ဆပ်ကော်မတီတစ်ခု ဖြစ်သော ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်များဆပ်ကော်မတီသည် ပြည်ထောင်စုတွင် ပါဝင်မည့် ပြည်နယ်များကိုစွဲကိုင်သည့်သွင်းဆွေးနှွေးခဲ့သည်။ ၎င်းဆပ်ကော်မတီ၏ သဘာပတိ ဖြစ်သော ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် ဖဆပလ ပဏာမညီလာခံက ချမှတ်ခဲ့ပြီး ဖဆပလက ပြုစုသော အခြေခံဥပဒေမူကြမ်းတွင် လည်းပါဝင်သည့် မြန်မာပြည်ထောင်စုတွင် သီးခြားပြည်နယ်အဖြစ်ပါဝင်နိုင်မည့် အင်္ဂါလက္ခဏာခုနစ်ချက်ကို ဆပ်ကော်မတီအစည်းအဝေး၌ ရှင်းပြခဲ့သည်။ ၎င်းအစည်းအဝေးတွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက ချင်းတိုင်းရင်းသားတို့မှာ ပြည်နယ်ဖြစ်ထိုက်သည့် လက္ခဏာများ မပြည့်စုံ၍ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရသော သီးခြားပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းရန် အလွန်ပင် ခဲယဉ်းဖွယ်ရှိလိမ့်မည်ဟု မိမိယူဆကြောင်း ၎င်း၏သဘောထားကို တင်ပြခဲ့သည်။

ချင်းတိုင်းရင်းသားတို့ ပြည်နယ်ရေးရာကိုစွန့်ပတ်သတ်၍ ဆပ်ကော်မတီပြင်ပတွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် ချင်းကိုယ်စားလှယ်များ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပြီး နောက်ပိုင်းတွင်မူ ချင်းတိုင်းရင်းသားတို့အတွက် အထူးခရိုင် သို့မဟုတ် အထူးတိုင်းပြုလုပ်ပေးရန် သဘောတူညီမှုရရှိခဲ့ကြသည်။^၁ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း လုပ်ကြံခံရပြီး နောက်ပိုင်းတွင်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်ညီလာခံတွင် ချင်းအမျိုးသားတို့၏ အရေးကိစ္စကို စဉ်းစားဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။

သခင်နု၏ ချင်းရေးရာအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းရေးဆိုင်ရာ အဆိုပြုချက်

၁၉၄၇ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁၁ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်အစည်းအဝေးတွင် သခင်နုက ချင်းရေးရာအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းရေးနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အဆိုပြုချက်တစ်ရပ်ကို လွှတ်တော်သို့ တင်သွင်းခဲ့သည်။ ထိုသို့ တင်သွင်းရာတွင် သခင်နုက ချင်းရေးရာအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းပေးခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ အောက်ပါအတိုင်း ရှင်းလင်းတင်ပြခဲ့သည်။

၁ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအရေး၊ ဒုတိယတွဲ၊ စာ ၅၀၀။

၂ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအရေး၊ ဒုတိယတွဲ၊ စာ ၅၁၀။

... သည်ကိစ္စဟာ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ရှိစဉ် အခါကတည်းက ဗမာပြည်မှာရှိတဲ့ တောင်တန်းဒေသဆိုင်ရာ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် သော်ငြား၊ ဗမာပြည်မှာရှိတဲ့ လူနည်းစု ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် သော်ငြား ဆွေးနွေးတဲ့အခါမှာ၊ ဖဆပလစိတ်ထားအနေနှင့် ဗိုလ်ချုပ် ဂတိပေးထားတာတစ်ခုရှိပါတယ်။ အဲဒီ ဂတိက ဘယ်လိုလဲ ဆိုလို့ ရှိလျှင်၊ ဗမာပြည်မှာ သီးခြားနယ်မြေတစ်ခုလောက်အောင် မြေကြီး ရှိတဲ့ လူမျိုးတမျိုးရှိတယ်။ တမျိုးကတော့ သီးခြား နယ် မြေဖွဲ့ လောက်အောင် မြေကြီးတော့မရှိဘူး။ တာပေမည့် သူတို့မှာတော့ သီးခြားနယ်မြေဖွဲ့လောက်အောင် လူဦးရေတော့ရှိတယ်။ အဲသည်လို လူစားက တစားရှိတယ်။ သည်လိုလူ စား နှစ်စား ရှိ တဲ့ အနက်မှာ၊ သီးခြားနယ်မြေ ဖွဲ့ လောက်အောင် ရှိသည့် တိုင်းရင်းသားတွေ ကိုတော့ သီးခြားနယ်မြေဖွဲ့စည်းဖို့ အခွင့်အရေး ပေးပါမည်လို့ သည်လို သဘောတူ ပါတယ်။ သီးခြားနယ်မြေဖွဲ့ လောက်အောင် သီးခြား နယ်မြေ မရှိတဲ့ တိုင်းရင်းသားတွေ ကိုတော့ မြေကြီး မရှိတဲ့ အတွက် နိုင်ငံရေး အာဏာမှာတော့ ဖြင့်လျှင်၊ သီးခြား နယ် မြေနှင့် ဖွဲ့စည်းထားတဲ့ တိုင်းရင်းသားတွေ ရှိတဲ့ နိုင်ငံရေးအာဏာ ရစေရမည်လို့ဆိုပြီး၊ ဗိုလ်ချုပ်က ဖဆပလရဲ့ ကိုယ်စား အဲသည် လို ဂတိတွေ ပေးထားပါတယ်။ ယခု သည် ချင်းရေးရာ အဖွဲ့ကို ဖွဲ့ရတဲ့ကိစ္စကတော့ ယခုတွင်က ဂတိထဲမှာ အကျုံးဝင်သွား ပါတယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ ချင်းအမျိုးသားများဟာ အမှန် စင်စစ် သီးခြားနယ်မြေ ဖွဲ့နိုင်တဲ့မြေကြီး သူတို့မှာရှိတယ်။ သည်လို ရှိပင်ရှိငြားသော်လည်း၊ ဗမာလူမျိုးတွေနှင့် ညီညီညွတ်ညွတ် ပေါင်းသင်းဆက်ဆံချင်တဲ့ စိတ်ဓာတ်တွေ၊ ဗမာလူမျိုးတွေနှင့် ရွှေ့ကို မိတ်ရင်းဆွေရင်းအဖြစ်နှင့် ဆက်လက်အလုပ်လုပ်သွားရမည့် ကိစ္စ တွေမှာ၊ တို့တတွေဟာဖြင့် သီးခြားပြည်နယ်ကိုဖြင့် မထူထောင်ချင် ပါဘူး။ သီးခြားပြည်နယ်ဆိုပြီး ဖွဲ့စည်းဖို့ အခွင့်အရေးတွေကို ဗမာ ပြည်ထောင်စုကို လုံးဝအပ်ချင်ပါတယ်။ အဲသည်တော့ ဖဆပလရဲ့ ကိုယ်စား၊ ဗိုလ်ချုပ်ပေးသွားတဲ့ ဂတိအရ သီးခြားပြည်ထောင်စု မထောင်လျှင်၊ သူတို့ကို သီးခြားပြည်ထောင်စု ထောင်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်များ ရတဲ့ နိုင်ငံရေးအတိုင်း အာဏာတွေပေးဘို့ ကျွန်တော်တို့မှာ တာဝန် ရှိပါတယ်။ အဲသည်လို အာဏာပေးဘို့အတွက် ကျွန်တော်တို့ ချင်း ရေးရာအဖွဲ့ဆိုပြီး ဖွဲ့စည်းပြီး ကျွန်တော်တို့ပေးလိုက်ပါတယ်။ ယခု ချင်းကိုယ်စားလှယ်များကလည်း သည်ဥစ္စာကို သဘောတူလက်ခံ

ပြီးတဲ့အတွက်၊ ကျွန်တော် သည်ဥစ္စာကို (မူ) တခုအနေနှင့်တင်သွင်း
ရပါတယ် . . .

သခင်နုက ချင်းအမျိုးသားများသည် အမှန်စင်စစ် သီးခြားနယ်မြေ ဖွဲ့စည်းနိုင်သည့်
မြေကြီးရှိသော်လည်း ဗမာလူမျိုးများနှင့် ညီညီညွတ်ညွတ် ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်
သွားလိုသောကြောင့် သီးခြားပြည်နယ် မထူထောင်လိုကြကြောင်း၊ ဗိုလ်ချုပ်
အောင်ဆန်း ပေးသွားသောကတိအရ သီးခြားပြည်ထောင် မထောင်လျှင် သီးခြား
ပြည်ထောင် တည်ထောင်သော ပုဂ္ဂိုလ်များ ရသည့်အတိုင်း အာဏာပေးရန်အတွက်
ချင်းဝိသေသတိုင်းနှင့် ချင်းရေးရာအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းပေးရခြင်းဖြစ်ကြောင်း ရှင်းလင်း
တင်ပြခြင်းဖြစ်သည်။ သခင်နု၏အဆိုကို ချင်းအမတ်များကလည်း လက်ခံအတည်ပြု
သည်။ ဤသို့ဖြင့် ၁၉၄၇ ခုနှစ် နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေဗုဒ္ဓမ
၁၉၆ နှင့် ၁၉၇ တို့တွင် ချင်းဝိသေသတိုင်းနှင့် ချင်းရေးရာကောင်စီ ဖွဲ့စည်းရန်
တို့ကို ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။ ချင်းဝိသေသတိုင်းကို နိုင်ငံတော်သမ္မတက သတ်မှတ်သော
ချင်းတောင်များ ခရိုင်နှင့်ရခိုင်တောင်တန်းနယ်များဖြင့် ပါဝင်ဖွဲ့စည်းရမည်ဖြစ်သည်။

လွတ်လပ်ရေးရရှိသည့် ၁၉၄၈ ခုနှစ်မှစ၍ ချင်းဝိသေသတိုင်းအဖြစ် တည်ရှိ
ခဲ့ရာမှ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် နိုဝင်ဘာလအတွင်း ကျင်းပခဲ့သော ချင်းရေးရာ ကောင်စီ
အစည်းအဝေးတွင် ချင်းဝိသေသတိုင်းကို ပြည်နယ်အဖြစ် သတ်မှတ်ပေးရေးကို
တောင်းဆိုရန် အတိုက်အခံ ကောင်စီအမတ်များနှင့် အစိုးရအဖွဲ့ဝင် ကောင်စီအမတ်
များက သဘောတူဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။ ထို့အပြင် ချင်းပြည်နယ် တောင်းဆိုခြင်းနှင့်
စပ်လျဉ်း၍ ချင်းအမတ်တို့သည် မိမိတို့ မဲဆန္ဒနယ်အသီးသီးရှိ လူထု၏သဘောထားကို
ရယူရန်လည်း ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။^၁

ချင်းဝိသေသတိုင်း၏ မဲဆန္ဒနယ်အသီးသီးရှိ လူထုထံမှ ပြည်နယ်ရရှိရေး
အတွက် သဘောထားများကို ရယူပြီးနောက်ပိုင်း ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဒီဇင်ဘာလ
၅ ရက်နေ့တွင် စတင်ကျင်းပမည့် ချင်းကောင်စီ အစည်းအဝေးတွင် တင်ပြဆွေးနွေး
ရန် ချင်းအမတ်များက ဆုံးဖြတ်ကြသည်။^၂

ချင်းပြည်နယ်ရယူရေးအဆို

၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၈ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော ချင်းရေးရာ
ကောင်စီအစည်းအဝေးတွင် ဟားခါး မဲဆန္ဒနယ် ပထမအမတ် ဦးနီဇမ် က ချင်း

^၁ မြန်မာနိုင်ငံတော် တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် စုတိယညီလာခံမှတ်တမ်း၊ စာတွဲ ၂၊

အစည်းအဝေးအမှတ် ၉၊ ရန်ကုန်၊ အစိုးရပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၄၇၊ စာ ၃၉၆-၃၉၇။

^၂ ကြေးမုံသတင်းစာ၊ ၁၅ နိုဝင်ဘာ ၁၉၆၀။

အမျိုးသားများအတွက် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်အတွင်း ပြည်နယ်တစ်ခု အဖြစ်ဖွဲ့စည်းပေးရန် အဆိုတင်သွင်းခဲ့သည်။ ၎င်းအဆိုကို မိမိအဘယ်ကြောင့်တင်သွင်း ရကြောင်း ဦးနုဇော်က ရှင်းပြရာ၌ ချင်းဝိသေသတိုင်းကို အခြေခံဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းချက် အရ လွတ်လပ်ရေးရသည်မှစ၍ စီမံအုပ်ချုပ်ခဲ့ရာ အခက်အခဲများစွာ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ သည်ကတစ်ကြောင်း၊ ဝိသေသတိုင်းအဖြစ်သည် လွတ်လပ်သည့် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းသည့် စနစ်ပုံစံအတွင်းတွင် သဘာဝမကျသည်က တစ်ကြောင်း၊ ချင်းဝိသေသတိုင်းအတွင်း နေထိုင်သူ ချင်းအမျိုးသားများကလည်း ပြည်နယ်ရယူလိုသည်က တစ်ကြောင်း၊ ချင်းလူမျိုးဟူ၍ ပြည်ထောင်စုအတွင်းတွင် တည်ရှိသည့်အပြင် ချင်းလူမျိုးတို့၏ ယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ထုံးစံများအရ ပြည်နယ် ဖွဲ့စည်းပေးရာတွင် လိုအပ်သော အင်္ဂါရပ်များနှင့် ပြည့်စုံသည်က တစ်ကြောင်း တို့ကြောင့် ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းပေးရန် အဆိုတင်သွင်းခြင်းဖြစ်ကြောင်း ဦးနုဇော်က ပြောကြားခဲ့သည်။

ချင်းပြည်နယ်ရယူရေး အဆိုနှင့်ပတ်သက်၍ ဆွေးနွေးမှုများ

ဦးနုဇော် တင်သွင်းသောအဆိုနှင့်ပတ်သက်၍ ဟားခါးမဲဆန္ဒနယ် ဖဆပလအမတ် ဦးရာ (လ်) မှန်းက ထောက်ခံဆွေးနွေးရာတွင် ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဒီဇင်ဘာ ၈ ရက် နေ့သည် ချင်းလူထုအတွက် သမိုင်းမှားယွင်းခြင်းသောနေ့ဖြစ်ကြောင်း၊ အကြောင်းမှာ ပါတီဂိုဏ်းဂဏမရွေး တစ်စိတ်တစ်ဝမ်းတည်း ပြည်နယ်တောင်းဆိုခြင်းကြောင့် ဖြစ် ကြောင်း၊ ပြည်နယ်မတောင်းလျှင်မဖြစ်သည့် အကြောင်းရင်းတစ်ခုမှာ ဝန်ကြီးချုပ် သည် ပြည်နယ်လူထုကြိုက်သည်ဖြစ်စေ၊ မကြိုက်သည်ဖြစ်စေ ၎င်းကြိုက်သူအား ချင်းရေးရာဝန်ကြီး ခန့်အပ်ခြင်းပင်ဖြစ်ကြောင်း၊ ချင်းရေးရာဝန်ကြီး ဆိုသည်မှာ ပြည်မအစိုးရ၏ ရုပ်သေးဘဝဖြစ်နေခြင်းကတစ်ကြောင်း တို့ကြောင့်ပင်ဖြစ်ကြောင်း ဦးရာ (လ်) မှန်းက ပြောကြားသည်။^၁

တစ်ဆက်တည်းမှာပင် ဦးရာ (လ်) မှန်းက ချင်းဝိသေသတိုင်းသည် အခွင့် အရေးတွင်လည်း အခက်အခဲများ ရှိနေကြောင်း၊ ယခု လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး အတွက် စာရွက်ပေါ်တွင် ၁၀ သိန်း သတ်မှတ်ထားသော်လည်း လက်တွေ့တွင်မူ လေးသိန်းသာရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ပီဗလျူဒီ^၂ ၏ထွက်ချက်အရ တစ်သိန်းတစ်မိုင်သာ ဖောက်နိုင်မည်ဖြစ်ရာ ဖောက်ရမည့် မိုင် ၄၂၀ အတွက် အနှစ် ၄၀၀ ဖောက်ရမည် ဖြစ်ကြောင်း ဆွေးနွေးတင်ပြသည်။

^၁ ထွန်းနေ့စဉ်သတင်းစာ၊ ၉ ဒီဇင်ဘာ ၁၉၆၀။

^၂ ယင်း

^၃ Public Works Department

ဦးရာ (လ်) မှုန်းကပင် ပြည်ထောင်စုတွင် ဗမာ၊ ကချင်၊ ကရင်၊ ရှမ်း၊ အမျိုးသားများ သစ္စာဖောက်ကာ ပြည်ထောင်စုအား ပုန်ကန်သော်လည်း ချင်းလူမျိုးများမှာ ယနေ့အထိ သစ္စာစောင့်သိကြောင်း၊ ချင်းလူမျိုးများသည် ခေတ်နောက်ကျကာ ပြည်မသက် နိမ့်ကျသော်လည်း ပြည်ထောင်စုတွင် သစ္စာအရှိဆုံး လူမျိုးဖြစ်ကြောင်း အကျယ်တဝင့်ရှင်းပြကာ အဆိုကို ထောက်ခံဆွေးနွေးသွားသည်။

ထို့နောက် သဘာပတိ ဦးဆွန်ကျင်းလျှံက ဦးနီဇမ်တင်သွင်းသောအဆိုသည် အရေးကြီးသော အဆိုဖြစ်သဖြင့် အမတ်အားလုံး အချိန်ယူလေ့လာ ဆွေးနွေးစေလိုခြင်းကြောင့် အစည်းအဝေးကိုရပ်နားပြီး ဒီဇင်ဘာလ ၁၂ ရက်နေ့တွင်မှ ထပ်မံဆွေးနွေးရန် ရွှေ့ဆိုင်းလိုက်သည်။^၁

ချင်းပြည်နယ်ရယူရေးအဆိုကို ချင်းအမတ်များ ဆက်လက်ဆွေးနွေးကြခြင်း

၁၉၆၀ပြည့်နှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၁၂ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသည့် ချင်းရေးရာကောင်စီအစည်းအဝေးတွင် ဟားခါးအမတ် ဦးနီဇမ်၏ ချင်းပြည်နယ်ရယူရေးအဆိုနှင့်ပတ်သက်၍ ချင်းအမတ်များ ဆက်လက်ဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။ ချင်းဖဆပလအမတ် ဦးရီထန်းက ပြည်မအစိုးရကိုယုံကြည်ခဲ့၍ ယခင်က ချင်းပြည်နယ်မတောင်းခဲ့ကြောင်း၊ သို့ရာတွင် ယခုအခါ ပြည်မအစိုးရသည် ချင်းဝိသေသတိုင်း၏ စီးပွားရေး၊ ကြီးပွားရေးကိစ္စရပ်များကို မည်မည်ရရမဆောင်ရွက်ပေးနိုင်သည့်အပြင် ချင်းရေးရာဝန်ကြီးကိုလည်း အရုပ်တစ်ခုကဲ့သို့ သဘောထားပြုမှုနေသဖြင့် ချင်းပြည်နယ် တောင်းဆိုရခြင်းဖြစ်ကြောင်းအဆိုကို ထောက်ခံဆွေးနွေးသွားသည်။^၂

ပလက်ဝမဲဆန္ဒနယ် ဖဆပလအမတ် ဦးထပ်လှိုင်းလည်း ပါဝင်ဆွေးနွေးခဲ့သည်။ ဦးထပ်လှိုင်းက ဆွေးနွေးတင်ပြရာတွင် ချင်းပြည်နယ်ယူခြင်းဖြင့် ပြည်နယ်လူထုအတွက် အကျိုးရှိ မရှိဆိုသည့်အချက်ကို လေ့လာသင့်ကြောင်း၊ ပထမအဆင့်အနေနှင့် ဘဏ္ဍာရေးအာဏာ၊ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာ၊ ဥပဒေပြုအာဏာများကို ပြည်မအစိုးရထံတောင်းဆိုရန် အကြံပေးလိုကြောင်း၊ တောင်းဆိုချက် မရမှသာလျှင် ချင်းပြည်နယ်တောင်းသင့်ကြောင်း အကြံပြုဆွေးနွေးသည်။^၃

ဦးနီဇမ်၏ ချင်းပြည်နယ်ရယူရေး အဆိုနှင့်ပတ်သက်၍ ကန်ပက်လက်မဲဆန္ဒနယ် ဖဆပလအမတ် ဦးထွန်းအောင်လည်း ပါဝင်ဆွေးနွေးခဲ့သည်။ ဦးထွန်းအောင်က မိမိအနေနှင့် ချင်းပြည်နယ်ရယူလျှင် စိုးရိမ်မှုတစ်ခုရှိနေကြောင်း၊ ပြည်နယ်ရရှိလျှင်

၁ ထွန်းနေ့စဉ်သတင်းစာ၊ ၉ ဒီဇင်ဘာ ၁၉၆၀။

၂ ယင်း

၃ အထောက်အတော်သတင်းစာ၊ ၁၃ ဒီဇင်ဘာ ၁၉၆၀။

၄ ယင်း

ပြည်မအစိုးရနှင့် ချင်းပြည်နယ်အစိုးရတို့က ချင်းလူထုအပေါ် နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ဖိနှိပ်လာမည်ကို စိုးရိမ်မိပါကြောင်း၊ မိမိအနေဖြင့် ပြည်မအစိုးရ အပေါ်တွင်ရော ပြည်နယ်အစိုးရအပေါ်တွင်ပါ လုံးဝမယုံကြောင်း ဆွေးနွေးတင်ပြသည်။ ထို့နောက် ဦးမင်ထိုး၊ ဦးပုန်းခိုးဂင်း၊ ဦးထန်းလူရ၊ ဦးစောလှတို့က ထောက်ခံ ဆွေးနွေးကြသည်။ ချင်းပြည်နယ်ရယူရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ဆွေးနွေးမှုမှာ မပြီးပြတ်သဖြင့် ချင်းကောင်စီ အစည်းအဝေးကို ဒီဇင်ဘာလ ၁၄ ရက်နေ့တွင် ထပ်မံကျင်းပရန် ရွှေ့ဆိုင်းခဲ့သည်။

၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၁၄ ရက်နေ့တွင် ဆက်လက်ကျင်းပသော ချင်းကောင်စီ အစည်းအဝေးတွင်လည်း ချင်းပြည်နယ်ပေးရေးအတွက် ချင်းအမတ် များ အကြိတ်အနယ်ဆွေးနွေးကြသည်။ မတူပီမဲဆန္ဒနယ် ပထမအမတ် ဦးမန်တလိန်း၊ ပါလီမန်အတွင်းဝန် ကပ္ပတိန် မန်းတုံးနိုး တို့က ချင်းပြည်နယ် ရယူရေးအဆိုကို ထောက်ခံ ဆွေးနွေးကြသည်။ ထို့နောက် ချင်းကောင်စီ သဘာပတိ ဦးဆွန်ကျင်းလျှံ က ကောင်စီအစည်းအဝေးကို ဒီဇင်ဘာလ ၁၅ ရက်နေ့တွင် ထပ်မံကျင်းပမည် ဖြစ်ကြောင်း ကြေညာခဲ့သည်။

ချင်းရေးရာဝန်ကြီး ဦးဇာရဲလျန် ၏ ဆွေးနွေးချက်

၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၁၅ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော ချင်းကောင်စီ အစည်းအဝေးတွင် ဝန်ကြီး ဦးဇာရဲလျန် က ချင်းပြည်နယ်ရယူရေး အဆိုနှင့် ပတ်သက်၍ ဆွေးနွေးတင်ပြသည်။ ဝန်ကြီး ဦးဇာရဲလျန် က ချင်းပြည်နယ်ပေးရန် တောင်းဆိုရသည့် အကြောင်းရင်းနှစ်ရပ်ရှိကြောင်း၊ ချင်းပြည်နယ်လူထု၏ ဆန္ဒပြင်းပြ မှုကြောင့် တစ်ကြောင်း၊ ချင်းရေးရာကောင်စီကို ပေးထားသော အာဏာနှင့် ပတ် သက်ပြီး မကျေနပ်၍တစ်ကြောင်း တို့ကြောင့်ဖြစ်ကြောင်း၊ ၁၉၅၈ ခုနှစ် ကပင် ချင်းပြည်နယ်ရရေးအတွက် ဝန်ကြီးများအဖွဲ့တွင် တင်ပြဖူးကြောင်း၊ အထက်က ပုဂ္ဂိုလ်များက မစားရဝခမန်း ပြောသလောက် လက်အောက်ငယ်သားများက ဖျက် ဆီးနေသဖြင့် ချင်းပြည်နယ်တောင်းရခြင်း ဖြစ်ကြောင်း ဦးဇာရဲလျန် က ဆွေးနွေး တင်ပြသည်။

တစ်ဆက်တည်းမှာပင် ဦးဇာရဲလျန် က ယနေ့ပြည်နယ်တောင်းသည့်ကိစ္စသည် ပြည်မမှ ခေါင်းဆောင်များကို မယုံကြည်၍မဟုတ်ကြောင်း၊ ရခိုင်၊ မွန် စသည်ကို

၁ အထောက်အကူသတင်းစာ၊ ၁၃ ဒီဇင်ဘာ ၁၉၆၀။

၂ ခေတ်သစ္စာသတင်းစာ၊ ၁၅ ဒီဇင်ဘာ ၁၉၆၀။

၃ ထွန်းနေ့စဉ်သတင်းစာ၊ ၁၆ ဒီဇင်ဘာ ၁၉၆၀။

ပြည်နယ်ပေးမည်ကိုမလို၍ တောင်းခြင်းလည်း မဟုတ်ကြောင်း၊ ချင်းအမျိုးသား အရေးကို ချင်းလူမျိုးများကသာ ဖြေရှင်းလို၍ဖြစ်ကြောင်း၊ ချင်းကောင်စီအနေနှင့် မိမိအား ဝန်ကြီးခန့်ထားသော်လည်း အကြောင်းကိစ္စရှိ၍ ဆောင်ရွက်သည့်အခါ ဝန်ကြီးမဟုတ်ဘဲ လက်အောက်ငယ်သားများပမာဖြစ်၍ မျက်နှာငယ်လှကြောင်း ဦးဇာရဲလျန် က တင်ပြသည်။”

ဦးဇာရဲလျန် ကပင် ချင်းဝန်ကြီးသည် ပြည်မဝန်ကြီးနှင့် အာဏာအညီ အမျှရှိရမည်ဟု ဆိုသော်လည်း မည်သည့်အာဏာမျှ မရှိကြောင်း၊ ဤသို့ တောင်းခြင်းမှာ အာဏာရှင်မဟုတ်ကြောင်း၊ အောက်အရာရှိများထင်သလို ပြုမှုကို မခံနိုင်၍ ပြည်နယ်တောင်းရခြင်း ဖြစ်ကြောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံ ကဲ့သို့ သေးငယ်သည့် နိုင်ငံတွင် သီးခြားပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့များ မလိုလားကြောင်း၊ အင်အား ကောင်းသော ဗဟို အစိုးရအဖွဲ့ကိုသာ လိုလားကြောင်း၊ မိမိအနေဖြင့် ဝမ်းနည်းစွာဖြင့် ပြည်နယ် တောင်းရခြင်း ဖြစ်ကြောင်း ဦးဇာရဲလျန် က ဆွေးနွေးတင်ပြသည်။

ထိုနောက် ဝန်ကြီး ဦးဇာရဲလျန် က ချင်းပြည်နယ်ရယူရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ပြင်ဆင်ချက်အဆို တင်သွင်းသည်။ ဝန်ကြီး ဦးဇာရဲလျန် တင်သွင်းသော ပြင်ဆင်ချက် အဆိုမှာ

ချင်းဝိသေသတိုင်းကို အခြေခံဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းချက်များ အရ လွတ်လပ်ရေးရသည်မှစ၍ စီမံအုပ်ချုပ်ခဲ့ရာ ချင်းရေးရာကောင်စီနှင့် ချင်းရေးရာ ဝန်ကြီးဌာနများတွင် လိုအပ်သော ဘဏ္ဍာရေးနှင့် အုပ်ချုပ်မှု အာဏာမရှိသဖြင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရာ၌ အခက်အခဲများစွာပေါ်ပေါက် ခဲ့သည်လည်းတကြောင်း၊ ဝိသေသတိုင်းအဖြစ် သည်လွတ်လပ်သည့် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းသည့် စံနစ်ပုံစံအတွင်းတွင် သဘာဝမကျသည်လည်း တကြောင်း၊ ချင်း ဝိသေသတိုင်းအတွင်း နေထိုင်သူ ပြည်ထောင်စုသား ချင်းလူထုက ပြည်နယ်ရယူလိုသည်လည်း တကြောင်း၊ ချင်းလူမျိုးများ ဟူ၍ ပြည်ထောင်စု အတွင်း၌ တည်ရှိသည့်ပြင် ချင်း လူမျိုးတို့ ယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ထုံးစံများအရ ပြည်နယ် ဖွဲ့စည်း ပေးရာတွင် လိုအပ်သော အင်္ဂါရပ်များနှင့် ပြည့်စုံသည်လည်း တကြောင်း ထို့အကြောင်းများကြောင့် ချင်း အမျိုးသားများ အတွက် ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံတော်တွင်းတွင် ပါဝင်သော ပြည်နယ်တခု

အဖြစ် ဖွဲ့စည်းပေးရန်နှင့် မည်သို့မည်ပုံ ဖွဲ့စည်းသင့်ကြောင်းများကို ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရနှင့် လိုအပ်သလို ဆောင်ရွက်ရန် ဤကောင်စီက လေးနက်စွာဆုံးဖြတ် ထောက်ခံကြောင်း

ဟူ၍ဖြစ်သည်။ ဦးဇာရဲလျန်၏ ပြင်ဆင်ချက်အဆိုကို ချင်းရေးရာကောင်စီက သဘောတူ လက်ခံလိုက်သည်။ ထိုနေ့ ချင်းကောင်စီ အစည်းအဝေးသို့ တည်မြဲ ဖ ဆ ပ လ ချင်းအမတ်များ မတက်ရောက်ကြချေ။

ချင်းရေးရာကောင်စီက ချင်းဝိသေသတိုင်းကို ချင်းပြည်နယ်အဖြစ် သတ်မှတ်ပေးဖို့ တောင်းဆိုပြီးနောက်ပိုင်း ၁၉၆၁ ခုနှစ်မတ်လ ၆ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော ဝန်ကြီးများ အစည်းအဝေးမှ ချင်းပြည်နယ် သတ်မှတ်ပေးရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။^၁ သို့ရာတွင် ပြည်ထောင်စုအစိုးရဝန်ကြီးအဖွဲ့၏ ဆုံးဖြတ်ချက်၌ ချင်းဝိသေသတိုင်းရှိ ပထစ၊ ဖ ဆ ပ လ အမတ်အားလုံးက သဘောတူလက်မှတ်ရေးထိုးပြီး ပြည်နယ်ရရှိရေးအတွက် ပြည်ထောင်စုအစိုးရထံ တင်ပြရမည်ဟူသော ခြွင်းချက်ပါရှိသည်။^၂

ချင်းအမတ်နှစ်ဦး၏သဘောထား

ပြည်ထောင်စုအစိုးရ ဝန်ကြီးအဖွဲ့၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ချင်းရေးရာဌာန ဝန်ကြီးက ချင်းကောင်စီသို့ တင်ပြခဲ့သည်။ ချင်းဝိသေသတိုင်းကို ပြည်နယ်အဖြစ် အမြန်ဆုံးရယူရေး၊ မယူရေးနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အမျိုးသားသတင်းစာ သတင်းထောက်က ချင်းအမတ်များ၏သဘောထားကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည်။ ထိုသို့မေးမြန်းရာတွင် ချင်းအမတ်နှစ်ဦးဖြစ်သော ပလက်ဝ ပြည်သူ့လွှတ်တော်အမတ် ဦးထပ်လှိုင်နှင့် လူမျိုးစုလွှတ်တော်အမတ် ဦးစောလှ တို့က ပြည်နယ်မရမီ ပလက်ဝနယ်အား ခရိုင်ဝန်ရုံးစိုက်ရာမြို့နယ်အဖြစ် ဝန်ကြီးဌာနမှ သတ်မှတ်ပေးမှသာ ချင်းပြည်နယ် ရရှိရေးအတွက် လက်မှတ်ရေးထိုးနိုင်မည်ဟု ပြောကြားခဲ့သည်။ ထို့အပြင် ချင်းဝိသေသတိုင်းကို ပြည်နယ်အဖြစ်သတ်မှတ်လိုက်လျှင် ချင်းရေးရာကောင်စီ သဘာပတိအစား ချင်းပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ပြောင်းလဲခန့်ထားရမည်ဟုလည်း ထိုချင်းအမတ်နှစ်ဦးက ပြောကြားခဲ့သည်။^၃ ချင်းပြည်နယ် ယူရေးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ချင်းအမတ်များသည် ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုနှင့် ၁၉၆၁ ခုနှစ် မတ်လ ၇ ရက်နေ့ညနေတွင် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။

၁ (က) HDR: X/10 AP/1990.

(ခ) မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၁၆ ဒီဇင်ဘာ ၁၉၆၀။

၂ အမျိုးသားသတင်းစာ၊ ၈ မတ် ၁၉၆၁။

၃ ယင်း

၄ ယင်း

ပြည်နယ်ရယူရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ချင်းအမတ်များအကြား
သဘောထားကွဲပြားမှုများ

ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၏ ချင်းပြည်နယ်ပေးရေး ဆုံးဖြတ်ချက်တွင် ချင်းဝိသေသ
တိုင်းရှိ ပထစ၊ ဖဆပလ အမတ်အားလုံး သဘောတူလက်မှတ်ရေးထိုးပြီး ပြည်နယ်
ရရှိရေးအတွက် ပြည်ထောင်စုအစိုးရထံ တင်ပြရမည်ဟူသော ခြွင်းချက်ပါရှိသဖြင့်
ချင်းအမတ်အားလုံး သဘောတူညီမှုရရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ချင်း
ပြည်နယ်ရယူရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ချင်းအမတ်များအကြား အယူအဆ သဘောထား
အမျိုးမျိုးကွဲပြားကြသည်။

ဦးဇာရဲလျန်နှင့် ကပ္ပတိန် မန်းတုံးနွဲ့တို့ ဦးဆောင်သော ပထစ ချင်းအမတ်
များနှင့် ချင်းအမျိုးသားအဖွဲ့ (စီအင်အို) အမတ်များက ချင်းဝိသေသတိုင်းကို
တိုက်ရိုက်ပြည်နယ်အဖြစ် ယူလိုကြသည်။ ပြည်နယ်ယူသည့်အခါတွင်လည်း မုံရွာ
ခရိုင် ကလေးမြို့၊ မင်းဘူးခရိုင် စေတုတ္ထရာမြို့၊ ပခုက္ကူခရိုင် ဆောမြို့နယ်များကိုပါ
ချင်းပြည်နယ်ထဲသို့ထည့်သွင်းပြီး ချင်းပြည်နယ်အဖြစ် အလိုရှိကြသည်။

ဖဆပလ ချင်းအမတ်များကမူ ပြည်နယ် ဟူသော စကားရပ်အစား
ချင်းဝိသေသတိုင်း ဟူသော အမည်မျိုးဖြင့် အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာ၊ တရားစီရင်ရေး
အာဏာ၊ ဘဏ္ဍာရေးအာဏာများကို ပြည်နယ်အခွင့်အရေးအတိုင်းပေးသည့်မူကိုသာ
အလိုရှိကြသည်။

ချင်းဝိသေသတိုင်းကို ပြည်နယ်အဖြစ် တိုက်ရိုက်အမည်ခံပြီး ယူလိုက်ပါက
အနည်းဆုံး ဝန်ကြီးသုံးဦးနှင့် အရာထမ်း၊ အမှုထမ်းများ ထပ်မံခန့်ထားရမည်
ဖြစ်သောကြောင့် ဘဏ္ဍာတော်ငွေ အကုန်အကျပိုများမည်ကို ချင်း ဖဆပလ အမတ်
များက စိုးရိမ်သည်။ ထို့ကြောင့် ပြည်နယ်ဟူသော စကားရပ်အစား ချင်းဝိသေသ
တိုင်းအဖြစ်သာထားရှိပြီး ပြည်နယ်အတွက် ခန့်ထားရမည့် အရာထမ်း၊ အမှုထမ်း
များနှင့် ဝန်ကြီးများအတွက် ကုန်ကျမည့်ငွေများကို ချင်းဝိသေသတိုင်းရှိ လူထု
ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများတွင် ထည့်သွင်းလုပ်ကိုင်သွားရန် ဖဆပလ ချင်းအမတ်
များက ဆန္ဒရှိကြသည်။ ဤသို့ဖြင့် ချင်းပြည်နယ်ရယူရေးနှင့်ပတ်သက်ပြီး ချင်း
ပြည်နယ် တိုက်ရိုက်ယူမည့်မူနှင့် ဝိသေသတိုင်းအဖြစ်သာထားရှိရေးမူဟူ၍ ချင်းအမတ်
များအကြား သဘောထားကွဲပြားနေရာ တစ်ဖက်နှင့်တစ်ဖက် ညှိနှိုင်းခဲ့ကြသည်။

၁ Chin National Organization (CNO).

၂ အမျိုးသားသတင်းစာ၊ ၁၃ မတ် ၁၉၆၈။

၃ ယင်း

၁၉၆၁ ခုနှစ် မေလအတွင်းကျင်းပသော ပြည်ထောင်စုအစိုးရဝန်ကြီးများ အစည်းအဝေးတွင် လက်ရှိ ချင်းဝိသေသတိုင်းကို ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်၏ ပြည်နယ်တစ်နယ်အဆင့်သို့ မြှင့်တင်ပေးရန်နှင့် လက်ရှိဝိသေသတိုင်းအား လာမည့် ၁၉၆၁-၁၉၆၂ ခု ဘဏ္ဍာတော်နှစ်မှစ၍ ဘဏ္ဍာရေးအာဏာပိုင်ပေးရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။^၁ ထို့အပြင် ချင်းဝိသေသတိုင်းအား ဘဏ္ဍာရေးအာဏာများ အပ်နှင်းရန် ကိစ္စတွင် တည်ဆဲတရားဥပဒေစည်းမျဉ်းများအရ အခက်အခဲများနှင့် ကြုံတွေ့နေရသဖြင့် ထိုဥပဒေဆိုင်ရာ အခက်အခဲများကို မည်သို့ဖြေရှင်းပြီး ချင်းဝိသေသတိုင်းသို့ ဘဏ္ဍာရေးအာဏာကို ပြည်ထောင်စုအစိုးရက မည်ရွှေ့မည်မျှ အတိုင်းအတာထိ အပ်နှင်းနိုင်မည်ကိုပါ စိစစ်ပြီး နိုင်ငံတော်အစိုးရအား အကြံပေး အစီရင်ခံနိုင်ရန် အတွက် ကော်မတီတစ်ရပ်ဖွဲ့စည်းရန်ကိုပါ ဝန်ကြီးအဖွဲ့ကဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။ ၎င်းကော်မတီတွင် သဘာပတိအဖြစ် အတွင်းဝန်ချုပ် ဦးရွှေမရ၊ အဖွဲ့ဝင်များအဖြစ် ဝန်ကြီးချုပ်၏အတွင်းဝန် ဦးဝင်းဖေ၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် အခွန်တော်ဌာနအတွင်းဝန် ဦးကျော်ညွန့်နှင့် ချင်းရေးရာဝန်ကြီးဌာနအတွင်းဝန်တို့ ပါဝင်သည်။^၂

ထိုကော်မတီသည် အမြန်ဆုံးစိစစ်ပြီး လာမည့် ဘဏ္ဍာတော်နှစ်အတွက် ရေးဆွဲရမည့် ၁၉၆၁-၁၉၆၂ ခုနှစ် ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၏ ရသုံးခန့်မှန်းခြေ ငွေစာရင်းအမီ အစီရင်ခံစာ တင်သွင်းရန်လည်း ဝန်ကြီးအဖွဲ့ အစည်းအဝေးက သတ်မှတ်ပေးခဲ့သည်။^၃

ထိုအချိန်မှာပင် ချင်းဝိသေသတိုင်းအဆင့်မှ ပြည်နယ်အဆင့်သို့ ပြောင်းလဲနိုင်ရေးအတွက် အမြန်ဆုံးဆောင်ရွက်ပေးပါရန် ချင်း ကောင်စီက နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု ထံ ၁၉၆၁ ခုနှစ် မေလ ၃ ရက်နေ့တွင် တင်ပြတောင်းဆိုခဲ့သည်။^၄ ဤကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု သည် ချင်းပြည်နယ်ပေးရာတွင် ပြည်မနှင့် ပြည်နယ် ခေါင်းဆောင်များ စိတ်ဝမ်းမကွဲဘဲ တရားမျှတစွာ ဆောင်ရွက်ပေးရန် နိုင်ငံတော်အစိုးရအကြံပေးအဖွဲ့အား တာဝန်ပေးခဲ့သည်။

နိုင်ငံတော်အစိုးရ အကြံပေး အဖွဲ့သည် ချင်းဝိသေသ တိုင်းမှ အစိုးရ ခေါင်းဆောင်များ၊ အတိုက်အခံခေါင်းဆောင်များနှင့် နိုင်ငံရေးပါတီ အသီးသီးမှ ခေါင်းဆောင်များ၊ ပြည်မမှသက်ဆိုင်ရာပုဂ္ဂိုလ်များကို ခေါ်ယူတွေ့ဆုံရန် စီစဉ်သည်။

၁ မဏ္ဍိုင်သတင်းစာ၊ ၂၁ မေ ၁၉၆၁။
 ၂ ယင်း
 ၃ ယင်း
 ၄ အိုးဝေသတင်းစာ၊ ၂၂ မေ ၁၉၆၁။

ယင်းသို့ ခေါ်ယူတွေ့ဆုံ မေးမြန်းချက်များကို ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု ဥပုသ်ဆောင်မှ ပြန်ထွက်လာလျှင် နိုင်ငံတော်အစိုးရအကြံပေးအဖွဲ့က တင်ပြအစီရင်ခံမည်ဖြစ်သည်။

၁၉၆၁ ခုနှစ် ဇွန်လအတွင်းတွင် ချင်းရေးရာဝန်ကြီးဌာနမှ ပြောရေးဆိုခွင့် ရှိသူ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးက ချင်းဝိသေသတိုင်းမှ ချင်းပြည်နယ်အဖြစ် ပြောင်းလဲရေးကို ၁၉၆၂ ခုနှစ်အတွင်း အပြီးပြောင်းလဲရန်လျာထားကြောင်း၊ ထိုသို့လျာထားခြင်းမှာ ရခိုင်ပြည်နယ်၊ ဗွန်ပြည်နယ်တို့နှင့် တစ်ပြိုင်တည်း ကြေညာနိုင်ရန်ဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။ ၎င်းပုဂ္ဂိုလ်ကပင် ပြည်နယ်အဖြစ်ပြောင်းလဲရာတွင် ချင်းပြည်နယ်အတွက်လိုအပ်သောဥပဒေကြမ်းကို အကြမ်းရေးဆွဲပြီးဖြစ်ကြောင်း၊ ကြာမီတွင် အချောပြန်လည်ရေးဆွဲပြီး မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရထံ တင်ပြရန်သာလိုတော့ကြောင်း ချင်းရေးရာဝန်ကြီးဌာနမှ ပြောခွင့်ရ ပုဂ္ဂိုလ်က ပြောကြားခဲ့သည်။

ပြည်ထောင်စုအစိုးရက ချင်း ဝိသေသတိုင်း ကို ပြည်နယ်အဖြစ်ပေးရန် မူအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပြီးသော်လည်း နှောင့်နှေးရခြင်းမှာ ဖဆပလချင်းအမတ်များက ပြည်နယ်မလိုသေးဟူသော အယူအဆရှိနေသဖြင့် ထိုအယူအဆကို ပြန်လည်ညှိနှိုင်း နေရသဖြင့် ပြည်နယ်ပေးရေးမှာ နှောင့်နှေးနေရခြင်းဖြစ်သည်ဟု ချင်းရေးရာဝန်ကြီး ဌာနမှ ပြောခွင့်ရပုဂ္ဂိုလ်ကပင် ပြောကြားခဲ့သည်။

ယောနယ်ကို ချင်းပြည်နယ်ထဲသို့ ထည့်သွင်းခြင်းကို ကန့်ကွက်ခြင်း

ချင်းပြည်နယ်သို့ ယောနယ်ဒေသကို ထည့်သွင်းရန် ချင်းပထစအမတ်များက လိုလားကြသည်။ ကလေး၊ ဂန့်ဂေါ၊ ထီးလင်း၊ ကျောက်ထူနှင့် ဆော စသည့် ယောနယ်ဒေသမှ ပြည်သူများက ယောကို ချင်းပြည်နယ်ထဲသို့ ထည့်သွင်းခြင်းကို မလိုလားပေ။ ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၂ ရက်နေ့တွင်မူ ပခုက္ကူခရိုင် မြစ်သား ကျေးရွာရှိ သာသနာ့ဗိမာန်ကျောင်းတိုက်တွင် ယောနယ်ကို ချင်းပြည်နယ်တွင်းသို့ ထည့်သွင်းခြင်းမပြုရန် ဆန္ဒပြကန့်ကွက်သည့် အစည်းအဝေးတစ်ရပ် ကျင်းပခဲ့သည်။ ၎င်းအစည်းအဝေးသို့ ကျေးရွာပေါင်း ၁၆ ရွာမှ ရဟန်းရှင်လူပုဂ္ဂိုလ် ၁၀၀၀ ကျော်ခန့် တက်ရောက်ကြသည်။

ဆန္ဒပြကန့်ကွက်ပွဲအစည်းအဝေး၌ နန်းခါရွာ ဘုန်းတော်ကြီးက သဘာပတိ အဖြစ်ဆောင်ရွက်တော်မူပြီး မိန့်ခွန်းပြောကြားရာတွင် ချင်းအမျိုးသား ပါလီမန်

၁ ဆိုးဝေသတင်းစာ၊ ၂၂ မေ ၁၉၆၁။

၂ ကြေးမုံသတင်းစာ၊ ၂ ဇွန် ၁၉၆၁။

၃ လမာသတင်းစာ၊ ၇ ဩဂုတ် ၁၉၆၁။

အမတ်များက ချင်းပြည်နယ် ရရှိရေးအတွက် တောင်းဆိုခြင်းကို ကန့်ကွက်ရန် မရှိကြောင်း၊ သို့ရာတွင် ကလေး၊ ဂန့်ဂေါ၊ ထီးလင်း၊ ကျောက်ထူ၊ ဆော စသည့် ယောနယ်ဒေသကို ချင်းပြည်နယ် အတွင်းသို့ ထည့်သွင်းရန် တောင်းဆိုခြင်းကို ကန့်ကွက်ကြောင်း၊ ယောနယ်သူနယ်သားများသည် ချင်းအမျိုးသားများ မဟုတ်ကြောင်း၊ ယောနယ်သည် ကံရာဇာကြီး၊ ကံရာဇာငယ် လက်ထက်မှစ၍ မြန်မာမင်းအဆက်ဆက် အုပ်ချုပ်လာခဲ့ရာ ကျုံး၊ မြို့ရိုး အစရှိသော မော်ကွန်းဝင် အမှတ်အသားများ ယခုတိုင် အထင်အရှားမြင်တွေ့နိုင်ပါကြောင်း၊ ကုန်းဘောင်ခေတ်တွင် ယောနယ်ဆိုင်ရာဝန်ကြီး ခန့်ထားအုပ်ချုပ်ခဲ့ဖူးကြောင်း၊ ဗြိတိသျှအစိုးရအုပ်ချုပ်စဉ် ကျွန်ခေတ်ကလည်း ချင်းတောင်တန်း ခရိုင် အတွင်း သို့ ထည့် သွင်းခြင်း မခံရဖူးကြောင်း၊ ယောနယ်သူ နယ်သားများသည် သာသနာ စတင်သည့် အချိန်မှစ၍ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များသာ ဖြစ်ကြောင်း၊ ချင်းအမျိုးသားများမှာ အများအားဖြင့် နတ်ကိုးကွယ်သူနှင့် ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်များ ဖြစ်ကြောင်း၊ ချင်းနှင့်ယောနယ်သူ နယ်သားများ ကွဲပြားခြားနားပုံကို နန်းခါရွာ ဘုန်းတော်ကြီးက အကျယ်တဝင့် ရှင်းလင်းပြောကြားသည်။

ထို့နောက် အစည်းအဝေးမှ ကလေး၊ ဂန့်ဂေါ၊ ထီးလင်း၊ ကျောက်ထူနှင့် ဆော အစရှိသည့် ယောနယ် ဒေသကို ချင်းပြည်နယ် အတွင်းသို့ ထည့်သွင်းခြင်း မပြုရန်၊ ယောနယ်ဒေသ တစ်ခုလုံး ဖြစ်စေ၊ တစ်စိတ်တစ်ဒေသဖြစ်စေ ချင်းနယ် အတွင်းသို့ ထည့်သွင်းပေးလိုက်သဖြင့် ချင်းနှင့် ယော ပဋိပက္ခမှုများ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သော် နိုင်ငံတော်အစိုးရနှင့် ချင်းအစိုးရတို့ တာဝန်သာ ဖြစ်သည်ဟူသော အဆိုများကို အများသဘောတူ တင်သွင်းဆုံးဖြတ်ကြသည်။

နိုင်ငံတော်အစိုးရအကြံပေးအဖွဲ့နှင့် ချင်းအမျိုးသားကိုယ်စားလှယ်တို့ တွေ့ဆုံခြင်း

၁၉၆၁ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၃၁ ရက်နေ့တွင်မူ နိုင်ငံတော်အစိုးရ အကြံပေးအဖွဲ့သည် ချင်းပြည်နယ်သတ်မှတ်ပေးရေးအတွက် ချင်းအမျိုးသား အဖွဲ့နှင့် တွေ့ဆုံပြီး ၎င်းတို့၏သဘောထားကို မေးမြန်းသည်။ တွေ့ဆုံပွဲသို့ ချင်းအမျိုးသားအဖွဲ့ ကိုယ်စားလှယ်များအဖြစ် ပါလီမန် အတွင်း ဝန် ကပုတိန် မန်းတုံးနိုး၊ လူမျိုးစု လွှတ်တော်အမတ်များဖြစ်ကြသော ဦးဆွန်ကျင်းလုံ၊ ဦးမွန်ဖန်ကွမ်၊ ဦးဆမ်လွမ်နှင့် တစ်သီးပုဂ္ဂလ ပြည်သူ့ လွှတ်တော်အမတ် ဦးရီသန်းတို့ တက်ရောက်ကြသည်။ ချင်းကိုယ်စားလှယ်များက မိမိတို့အဖွဲ့သည် ချင်းဝိသေသတိုင်းကို ချင်းပြည်နယ်အဖြစ်

သတ်မှတ်ပေးဖို့လိုလားနေသည်မှာ ကြာမြင့်ပြီဖြစ်ကြောင်း၊ ချင်းတောင်ရှိလူထုက လည်း အလားတူလိုလားကြကြောင်း၊ ချင်းပြည်နယ်ပေးသည့်အခါ အခြားပြည်နယ် များဖြစ်ကြသည့် ရှမ်းပြည်နယ်၊ ကရင်ပြည်နယ်၊ ကယားပြည်နယ်များကဲ့သို့ တန်းတူ အကျိုးခံစားခွင့်ရှိစေမည့် ပြည်နယ်မျိုးကိုသာ လိုလားကြောင်း၊ အထူး ပြည်နယ် သဘောမျိုးမလိုလားကြောင်း စသည်ဖြင့် နိုင်ငံတော်အစိုးရအကြံပေးအဖွဲ့ထံ ချင်း ကိုယ်စားလှယ်များက တင်ပြအစီရင်ခံကြသည်။^၁

ချင်းရေးရာဝန်ကြီး ဦးဇာရဲလျန် ခေါင်းဆောင်သော ချင်းပထစအဖွဲ့ကမူ အထူးချင်းပြည်နယ်လိုလားကြောင်း နိုင်ငံတော်အစိုးရ အကြံပေးအဖွဲ့အား တင်ပြ ကြသည်။ အထူးပြည်နယ်၏သဘောမှာ ပြည်နယ်တစ်ခုသည် ပြည်မ၏အထူး ထောက်ပံ့ကြေးရရှိပြီး ပြည်မ၏မဟာမိတ်သဘောမျိုး ဖြစ်သည်ဟု သိရှိရသည်။^၂

ချင်းဖဆပလသည် ဖဆပလအဖွဲ့၏မဟာမိတ်အဖွဲ့ ဖြစ်သဖြင့် ပြည်နယ် သတ်မှတ်ရေးမူကို မထောက်ခံဟုသိရှိရသည်။^၃

နိုင်ငံတော်အစိုးရအကြံပေးအဖွဲ့က အစီရင်ခံစာတင်ခြင်း

နိုင်ငံတော်အစိုးရ အကြံပေးအဖွဲ့သည် ပြည်နယ်သတ်မှတ်ပေးရေးနှင့် ပတ် သက်၍ ချင်းကိုယ်စားလှယ်များ၏သဘောထားကို စုံစမ်းလေ့လာပြီးနောက် ချင်း ဝိသေသတိုင်းအား လက်ရှိအဆင့်ထက် မြင့်မားစေရန်လည်းကောင်း၊ သို့မဟုတ် ချင်းပြည်နယ်အဆင့်သို့လည်းကောင်း ဆောင်ရွက်ပေးရေးအစီရင်ခံစာကို နိုင်ငံတော် အစိုးရထံ တင်ပြရန်စီစဉ်ခဲ့သည်။

ချင်းဝိသေသတိုင်းကို ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းရှိစဉ်ကပင် ပြည်နယ်အဆင့်ပေး ရန် သဘောတူခဲ့သော်လည်း ထိုစဉ်က ချင်းခေါင်းဆောင် များ ဖြစ်ကြသော ဦးဝမ်းကိုဟော၊ ဦးဝမ်းသူမောင်၊ ကပ္ပတိန်မန်းတုံးနဲ့တို့က ချင်းပြည်နယ် ရယူရေး တွင် လောလောဆယ်မယူသေးဘဲ ချင်းဝိသေသတိုင်းအဆင့်သာယူရန် သဘောတူ ခဲ့ကြသည်ဟု ဆိုသည်။ ချင်းပါလီမန်အမတ်ဟောင်း တစ်ဦးကမူ လွတ်လပ်ရေး ရပြီးနောက်ပိုင်း ချင်းလူထုက ပြည်နယ်ယူလိုသည့်ဆန္ဒ ဖြစ်ပေါ်လာသည်ဟု ပြော ကြားသည်။^၄

၁ မိုးကြိုးသတင်းစာ၊ ၁ စက်တင်ဘာ ၁၉၆၁။
၂ ယင်း
၃ ယင်း
၄ ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၁၄၉၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

ချင်းဝိသေသတိုင်း၏ဝင်ငွေမှာ တစ်နှစ်လျှင် အိမ်ခွန်ငွေတစ်သိန်းခန့်ရရှိပြီး အသုံးစရိတ်မှာ တစ်နှစ်လျှင် ၁၅ သိန်းခန့် ကုန်ကျသဖြင့် နိုင်ငံတော်အစိုးရကနှစ်စဉ် ထောက်ပံ့ခဲ့ရသည်ဆိုသည်။ ဤသို့ဝင်ငွေနှင့်ထွက်ငွေမမျှတသဖြင့် ချင်းပြည်နယ် ရယူရေးတွင် ချင်းခေါင်းဆောင်အချို့သည် ပြည်နယ်အဆင့်မယူလိုဘဲ လက်ရှိ ချင်း ဝိသေသတိုင်းအဆင့်နှင့်ပင် နေထိုင်လိုကြသည်။

နိုင်ငံတော်အစိုးရ အကြံပေးအဖွဲ့ကမူ ချင်းပြည်နယ်အလိုရှိပါက ပြည်နယ် အဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲပေးရန်နှင့် ပြည်နယ်မလိုလားပါက ချင်းဝိသေသတိုင်းအဆင့် ထက် မြင့်မားစေရန် ပြည်မမှထောက်ပံ့ငွေများ တိုးမြှင့်ထောက်ပံ့ပေးဖို့ အစီရင်ခံစာ တွင် ထောက်ခံမည်ဟုသိရှိရသည်။

ချင်းပြည်နယ်ပေးရေးအစီအစဉ်မှာလည်း ရခိုင်နှင့်မွန်ပြည်နယ်ပေးရေး အစီ အစဉ်ကဲ့သို့ပင် အကောင်အထည်ပေါ်လာခြင်းမရှိချေ။ အကြောင်းမှာ ၁၉၆၂ ခုနှစ် မတ်လ ၂ ရက်နေ့တွင် တပ်မတော်က နိုင်ငံတော်အာဏာ ရယူလိုက်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။

ပြည်နယ်သစ်များ တောင်းဆိုမှုအပေါ် ဆုံးသစ်ချက်

စင်စစ်ပြည်နယ်သစ်များ တောင်းဆိုခြင်းသည် တိုင်းရင်းသားစည်းလုံး ညီညွတ်ရေးကို ထိခိုက်စေသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ ပြည်နယ်သားအချင်းချင်း ပြည်နယ် ယူလိုသူနှင့်မယူလိုသူဟု သဘောထားကွဲပြားကြသည်။ ပြည်နယ်ယူရာတွင်လည်း မဲပုံးထောင်စနစ်ဖြင့် ယူလိုသူနှင့်မယူလိုသူဟူ၍ သဘောထားကွဲပြားကြသည်။ ပြည်နယ်၏နယ်နိမိတ်သတ်မှတ်ရာတွင်လည်း အငြင်းပွားခဲ့ကြသည်။ ပြည်နယ်ပေးသင့် မပေးသင့်အပေါ် အခြေခံပြီး နိုင်ငံရေးပါတီများ သဘောထားကွဲပြားကြသည်။ အာဏာရ ပထမ ပါတီက ပြည်နယ်ပေးလိုသည်။ အတိုက်အခံ ဖဆပလက မပေးသင့် ဟု သဘောရသည်။ အာဏာရ ပထမ ပါတီတွင်းမှာလည်း သဘောထားကွဲပြား ကြသည်။ ဥပမာ မော်လမြိုင်ကို မွန်ပြည်နယ်တွင်း ထည့်သွင်းရေးနှင့်ပတ်သက်၍ အာဏာရ ပထမ ပါတီတွင်း ဝန်ကြီး ဦးသွင်နှင့် မော်လမြိုင် ပထမ ခေါင်းဆောင် များ သဘောကွဲလွဲကြသည်။ ပြည်နယ်သစ်များ တောင်းဆိုခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ပြည်သူတို့၏ သဘောထားအမြင်ကို ထိစဉ်က ထုတ်ဝေသည့်သတင်းစာများတွင် ဖတ်ရှုရသည်။ ရန်ကုန်သတင်းစာ တွင် ဦးရန်ကုန်က

...ရခိုင်ပြည်နယ်၊ ဗွန်ပြည်နယ်ဆိုတဲ့ပြဿနာတွေပေါ်လာတာဟာ ကျုပ်တို့ကတော့ စည်းလုံးညီညွတ်မှုအတွက် ကောင်းတဲ့လက္ခဏာလို့မဆိုနိုင်ပါဘူး။ စိတ်ဝမ်းမကွဲရအောင် အလိုလိုက်ချင်သာလိုက်ရမယ်။ ကာလရှည်ကျတော့ မူအားဖြင့် အင်မတန်သင့်မြတ်တယ်လို့ မယူဆပါဘူး။

ဟူ၍ မှတ်ချက်ချခဲ့သည်။

ဦးရန်ကုန်ကပင် ချင်းပြည်နယ်တောင်းဆိုခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍

...ဒီလိုအချိန်မျိုးမှာ ချင်းဝိသေသတိုင်းကလဲ ချင်းပြည်နယ်ဖွဲ့သို့ ဆော်အောလာတယ်။ ဒီပြဿနာဟာ ယခုကြည့်လိုက်တော့ သာမညလို့ ထင်ရပေမဲ့ နောင်အခါကျယ် အရေးကြီးချင်ကြီးလာမယ်။

လွတ်လပ်တဲ့တချိန်လုံးမှာ ချင်းအမျိုးသားနဲ့ ကျုပ်တို့တတွေဟာ ဆိုးတိုင်ပင် ကောင်းတိုင်ပင် အတူ ဆောင်ရွက်လာကြတယ်။ အဲဒီအထဲမှာ ဘာကိုမကျေနပ်စရာတွေ့လာပြန်သလဲ။ သူတို့အကြောင်းပြချက်ကတော့ ကြီးကြီးကျယ်ကျယ်ရယ်လို့ မရှိပါဘူး။ ချင်းဝိသေသတိုင်းရယ်လို့ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်တဲ့အခါမှာ။ သဘာဝမကျတာတွေ တွေ့ရတယ်ဆိုပြီး စောဒကတက်လာကြတယ်။ ရှေးကတော့ ဒီလိုစကားမျိုး မကြားခဲ့ဘူးပါဘူး။ သို့သော် ချင်းအမျိုးသား ခေါင်းဆောင်များပြောတဲ့အထဲမှာ ဖဆပလကွဲကထဲက ပြည်နယ်လိုချင်လာတယ်ဆိုတဲ့စကားမျိုးပါလာတာတွေ့ရပါတယ်။ ဖဆပလအကွဲအပြဲဟာ ပြည်မကြီးအပြင်အပမာရှိတဲ့ ညီရင်းအစ်ကိုများအတော်ဘဲ ဂယက်ရိုက်ခဲ့တယ်။ ပြည်နယ်သားတွေဟာ အတော်ကလေး စိတ်ပျက်သွားကြတယ်။ ဒီလို စိတ်ပျက်တဲ့အတွက်ကြောင့် ပြည်နယ်သားများကသော်၎င်း၊ ချင်းဝိသေသတိုင်းက သော်၎င်း၊ ဒို့ဟာဒို့ချည်းနေတာကောင်းပါတယ်လို့ တွေးမိကြမှာဘဲ။

ဟူ၍ ရေးသားခဲ့သည်။

၁ ဦးရန်ကုန်၊ “ပြည်နယ်တွေတောင်းနေကြတဲ့ အရေးတွေဟာ နောင်ရေးမှာ အတော်ခက်လိမ့်မယ်”၊ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၁၂ ဒီဇင်ဘာ ၁၉၆၀။ နောင်ကိုးကားလျှင် ဦးရန်ကုန်၊

“ပြည်နယ်တွေတောင်းနေကြတဲ့အရေး”ဟု ညွှန်းမည်။

၂ ဦးရန်ကုန်၊ “ပြည်နယ်တွေတောင်းနေကြတဲ့အရေး”။

ပြည်နယ်ပေးရေးနှင့်ပတ်သက်၍ စာရေးဆရာတက်တိုးကလည်း

ပြည်နယ်ခွဲလိုက်ပြီးသည်နှင့်တပြိုင်နက် သက်ဆိုင်ရာ ခေါင်းဆောင်များက စေတနာကောင်းနှင့်ဖြစ်စေ၊ စေတနာ ဆိုးနှင့်ပင်ဖြစ်စေ သင့်သလိုဆောင်ရွက်ကြရာ၌ ငါတို့လွတ်လပ်ပြီ။ ငါတို့စိမ့်နိုင်ပြီဟု သဘောထားကြပေမည်။ ယင်းသို့ လွတ်လပ်ပြီ ဆိုသောစိတ်သည် ပြည်ထောင်စုစည်းရုံးရေးကိစ္စတွင် အန္တရာယ် တရပ်ဖြစ်သည်။ “ငါတို့ပြည်ထောင်စု” ဟူသော စိတ်ထားကို ရှေ့က ထားမည်လော။ “ငါတို့ပြည်နယ်” ဟူသော စိတ်ထားကို ရှေ့က ထားမည်လားဟု ပြောင်ပြောင်တင်းတင်းမေးလာပါမူ ရိုးသားစွာ မည်သို့ ဖြေကြပါမည်နည်းဟု ခေါင်းဆောင်များကို မေးလိုပါသည်။

ဟူ၍ မှတ်ချက်ပေးခဲ့သည်။

ရွှေဆောင်သန်းထွန်းကမူ ပြည်ထောင်စုကြီး အင်အားတောင့်တင်းရေးနှင့် ပတ်သက်၍

...ကျွန်ုပ်တို့ မြန်မာနိုင်ငံအဘို့တွင်ကား အရေးတကြီး လေးလေး နက်နက် စဉ်းစားစရာရှိသည်။ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ အခန်း ၁၁

... အဖြစ် ပြည်နယ်များခွဲခြားထွက်နိုင်သော အခွင့်အရေးကို သတ်မှတ်ထားခဲ့လေသည်။

ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲစ အချိန်က လွတ်လပ်ရေးရတော့မည်ဆဲဆဲအချိန်တွင် ပြည်နယ်များ သဘော ကွဲလွဲမှု မဖြစ်စေရန်ရှေ့ရှု၍ ဤပုဒ်မများကိုသတ်မှတ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ရာ ယခုအချိန် ပြည်ထောင်စုစည်းလုံးညီညွတ်မှု ကြီးထွားအားကောင်း လာသည့်အခါတွင် ဤဥပဒေများသည် လိုလားအပ်တော့မည် မဟုတ်သဖြင့် ဖျက်သိမ်းခြင်းပြုရန် ပထမ စတင်ဆောင်ရွက်ပေးစေ လိုသည်။

...နောက်ပိုင်းတွင် ပြည်နယ်များခွဲခြားဖန်တီးရေးကို ဆောင်ရွက် သင့်သည်။

ဤအတိုင်းသာစီစဉ်ပေးနိုင်ပါက ပြည်ထောင်စုကြီးအတွင်း
ဝယ် ပြည်နယ်များဖြစ်ထွန်းလာကာ မိမိတို့သက်ဆိုင်ရာဒေသတွင်
တာဝန် ခွဲဝေအုပ်ချုပ် စီမံခန့်ခွဲ တာဝန်ယူနိုင်ပေမည်။ ဒီမိုကရေစီ
ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေးဥပဒေအရလည်း အကောင်အထည်ဖော်ပြီး
သား ဖြစ်သွားပေလိမ့်မည် ဖြစ်ပေသတည်း။

ဟူ၍ အကြံပေးတင်ပြခဲ့သည်။

၁ ရှေ့ဆောင်သန်းထွန်း၊ “ပြည်နယ်သစ်များစီမံပေးရေး”၊ ခေတ်သစ္စာသတင်းစာ၊ ၁၄
မေ ၁၉၆၀။

ဖက်ဒရယ် မူအစ

အခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ရေး အဆိုတင်ခြင်း

ရန်ကုန်မြို့ ပြည်သူ့လွှတ်တော် အဆောက်အအုံ၌ ကျင်းပသည့် ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၂၂ ရက်နေ့ ပြည်သူ့လွှတ်တော် ပါလီမန်အစည်းအဝေး တွင် တရားရေးဌာနဝန်ကြီး ဒေါက်တာ ဦးမောင်က

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်၏ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေရှိ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို ပြန်လည်စစ်ဆေးပြီး ပြင်ဆင်သင့်သောပြဋ္ဌာန်းချက်များကို ပြင်ဆင်နိုင်ရေးအတွက် နိုင်ငံတော်အစိုးရအား အကြံပေးရန် ပါလီမန်အမတ်များနှင့် အခြားသင့်တော်သော ပုဂ္ဂိုလ်များ ပါဝင်သည့် ကော်မတီတစ်ရပ်ကို အစိုးရက အလျင်အမြန်ဖွဲ့စည်းရန် ဤလွှတ်တော်က ဆုံးဖြတ်ပြဋ္ဌာန်းသည်။

ဟူသော အခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ရေးအဆိုကို တင်သွင်းခဲ့သည်။ ထိုနောက် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်ရန် လိုအပ်သည့်အကြောင်းနှင့် ပတ်သက်၍ တရားရေးဌာနဝန်ကြီး ဒေါက်တာ ဦးမောင်က ရှင်းလင်းရာတွင်

၁ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် (ပါလီမန်) တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော် ညီလာခံမှတ်တမ်း၊ စာတွဲ ၂၊ အစည်းအဝေးအမှတ် ၂၅၊ ရန်ကုန်၊ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရပုံနှိပ်ရေးနှင့်စာရေးကိရိယာဌာန၊ ၁၉၆၁၊ စာ ၂၆၁၅-၂၆၁၆။ နောင်ကိုးကားလျှင် တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၂/၂၅ ဟု ညွှန်းမည်။

ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေကို ပြန်လည်သုံးသပ်ဘို့ကြံရွယ်တဲ့ အခါမှာ မူလရှိပြီးသား ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေကိုမလေးစားလို့ မဟုတ်ပါဘူး။ အင်မတန်ဘဲ လေးစားပါတယ်။ . . . ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေကို ထိန်းသိမ်းဘို့ဆိုတဲ့ သည်စေတနာလဲ ရှိပါတယ်။ အမြဲလည်း ထိန်းသိမ်းနေပါတယ်။ သို့သော်လည်းလွန်ခဲ့တဲ့ ၁၂ နှစ်၊ ၁၃ နှစ်အတွင်းမှာ လက်ရှိဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ၏ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို သုံးစွဲတဲ့အခါမှာ ရံဖန်ရံခါအခက်အခဲများနှင့်တွေ့ရပါတယ်။ အဲသည် အခက်အခဲ များကလည်း သာမန်အခက်အခဲများမဟုတ်ပါဘူး။ . . . တခါတခါ အခက်အခဲများက ကျော်လွန်ဘို့ မဖြစ်နိုင်တဲ့ အခက်အခဲများ ရှိပါတယ်။ အဲသည်လို လုပ်လို့ကိုင်လို့ မရတဲ့ကိစ္စမျိုးဆိုလျှင် ပြင်ဆင်ဘို့ ရည်ရွယ်ပါတယ်”

ဟုလည်းကောင်း၊ ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ ရေးဆွဲခဲ့ရသည့် အခြေအနေနှင့်ပတ်သက်၍

၁ နှစ်အတွင်း လွတ်လပ်ရေးရဘို့ကြိုးပမ်းတဲ့အခါမှာ ၁ နှစ်အတွင်း ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေကို ပြီးစီးအောင်ရေးဆွဲရမည်ဆိုတဲ့ ဇောနှင့်ရေးဆွဲတော့ အချို့နေရာများမှာ နည်းနည်းကလေးလိုသွားတာရှိပါတယ်။ အချို့နေရာများလည်း ချို့ယွင်းချက်ကလေးတွေ ရှိသွားပါတယ်။ အဲသည်လိုနေတာနှင့် ချို့ယွင်းချက်ကလေးတွေကို ယခု ပြန်ပြီး ပြင်ဘို့လိုပါလိမ့်မည်”

ဟုလည်းကောင်း၊ အခြေခံဥပဒေကိုပြင်ဆင်ရာတွင် အစအဆုံးပြင်ရန်မဟုတ်ကြောင်းနှင့် ထိုသို့ပြင်ဆင်ရာတွင်လည်း ရှိပြီးသားမူကိုမပျက်စေရန် ဘောင်ခတ်ပေးမည့် အကြောင်းကို

ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေကိုပြင်ဘို့အထဲမှာဖြင့်ဘောင်တခုကို ထပ်ပြီး ခတ်ရပါလိမ့်မယ်။ ဘောင်ခတ်ရတာက လက်တွေ့လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်တဲ့အခါမှာ မကျော်လွန်နိုင်တဲ့အခက်အခဲမျိုးတွေလျှင် ပြဋ္ဌာန်းချက်များရှိလျှင် အဲသည် ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို ပြန်လည်သုံးသပ်ဘို့ရှိပြီးသားမူကိုမပျက်စေရအောင် သည်အချက်နှင့်ပြင်ဆင်ရပါလိမ့်မယ်”

ဟု တင်ပြ၍၊ ဘောင်ခတ်ပေးမည့်မူမှာလည်း

၁ တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၂/၂၅၊ စာ ၂၆၁၅။

၂ ယင်း

၃ ယင်း

၁။ ဒီမိုကရေစီကိုထိခိုက်လာမည့်အချက်များ

၂။ ပြည်ထောင်စုကြီးတည်တံ့ခိုင်မြဲရေးကို ထိခိုက်မည့်ပြဋ္ဌာန်းချက်များ

၃။ ပြည်ထောင်စုကြီး စည်းလုံးရေး ညီညွတ်ရေးကို ထိခိုက်မည့်အချက်များ

ကို မှတ်တမ်းတင်၍ အခြေခံဥပဒေကြီး တစ်ခုလုံး၏မူကို မပျက်စေဘဲ ပြင်ဆင်ရန်ဟု ရှင်းလင်းတင်ပြခဲ့သည်။ ထို့နောက် မြန်အောင်တောင်ပိုင်း တည်မြဲ ဗမာပလ အမတ်ဦးထွန်းဝင်း က ၎င်းအဆိုကို ထောက်ခံရာတွင်

ကျွန်တော်တို့ဟာ လွတ်လပ်ရေးကို မြန်နိုင်သလောက် မြန်အောင် အရယူခဲ့ရပါတယ်။ . . . တိုင်းပြည်ပြု လွှတ်တော်အပေါ် ကျရောက်တဲ့ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ ရေးဆွဲရေးတာဝန်ကို ထမ်းဆောင်တဲ့အခါမှာ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် အမတ်တွေအနေနှင့် နေ့မအား၊ ညဉ့်မအား၊ အတော်ဘဲ အပြင်းအထန်ရေးပြီး လုပ်ခဲ့ရပါတယ်။ . . . အဲတာကြောင့် ကျွန်တော်တို့ ရေးဆွဲတဲ့ အခါမှာ အလျင်စလိုနှင့် ရေးဆွဲရတယ်လို့ဆိုလျှင်လည်း မမှားပါဘူး။ ကျွန်တော်တို့ ဝန်ခံပါတယ်။ တာကြောင့် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေထဲမှာပါတဲ့ အချို့ အချက်အလက်တွေဟာ အခြေအနေအရ မဟပ်မိတာတွေ၊ ရည်မှန်းချက်အတိုင်း ဖြစ်မလာဘဲနှင့် တမျိုးတပုံ ဥပဒေရေးရာအရ ဖြစ်သွားတဲ့ဟာတွေကို ကျွန်တော်တို့ တွေ့နေရပါတယ်။ တာကြောင့် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေထဲမှာရှိတဲ့ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို မူလရည်မှန်းထားတဲ့အတိုင်း ဖြစ်နိုင်သလောက် ပြန်ဖြစ်အောင် ကျွန်တော်တို့ ပြန်လည်စိစစ်၍ လိုတယ်လို့ ယူဆပါတယ်။

ဟုလည်းကောင်း

ယခုအချိန်အခါမှာ လက်ရှိ ပထမ အစိုးရအဖွဲ့ဟာ အင်မတန် အင်အားတောင့်တင်းတဲ့ အဖွဲ့အစည်းတခု ဖြစ်ပါတယ်။ သည်လို အင်အားတောင့်တင်းသည့် အဖွဲ့အစည်းမျိုး နောင်ကျွန်တော်တို့ လွှတ်တော်ထဲမှာ ပေါ်ချင်မှ ပေါ်မှာပါ။ သည်လိုအင်အား

၁ တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၂/၂၅၊ စာ ၂၆၁၅-၂၆၁၆၊

၂ တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၂/၂၅၊ စာ ၂၆၁၆-၂၆၁၇၊

ကောင့်တင်းတဲ့ နိုင်ငံရေးပါတီမျိုး လွှတ်တော် အတွင်းမှာ ရှိနေတဲ့ အခါမှာ၊ ပြီးတော့ လွှတ်တော် အတွင်းမှာရှိတဲ့ အစိုးရပါတီနှင့် အတိုက်အခံပါတီတို့ရဲ့ ဆက်ဆံမှုဟာ အင်မတန် ပြေပြစ်နေတဲ့ အခါ မျိုးမှာ အထူးသဖြင့် တမျိုးသားလုံး အရေးကိစ္စတွေကို ယခုလို ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်ရမည့်ကိစ္စမျိုးမှာ တဦး နှင့်တဦး ယုံယုံကြည်ကြည်နှင့် စေတနာကောင်းစွာနှင့် အပေးအယူ မှတစွာလက်ခံနိုင်တဲ့ အချိန်မျိုးမှာ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံ ဥပဒေကို ပြန်လည်ဆန်းစစ်၍ အကောင်းဆုံး အချိန် အခါဖြစ် တယ်လို့ ကျွန်တော်တို့ ထင်မြင်ပါတယ်။

ဟုလည်းကောင်း အကျယ်တဝင့် ရှင်းလင်းဆွေးနွေးပြီး ထောက်ခံခဲ့သည်။
မြစ်ကြီးနား အရှေ့ပိုင်း အမတ် ဦးဇန်ထာဆင် က လည်း

ယနေ့ ၁၂ နှစ် ၁၃ နှစ် ရှိလာတဲ့အချိန်မှာ သည်အခြေခံ ဥပဒေကို ပြန်လည်သုံးသပ်ပြီး ပြင်ဆင်၍အခွင့်အရေးပေါ်လာတော့ ကျွန်တော်တို့ လူနည်းစု ကိုယ်စားလှယ်တွေ အနေနှင့်၊ ပြည်နယ် ကိုယ်စားလှယ်တွေအနေနှင့် အင်မတန်မှဘဲ ဝမ်းသာအားရ ဖြစ်မိ ပါတယ်။ လက်ရှိ ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့ရဲ့ စေတနာနှင့် သဘော ထားကို ကျွန်တော်တို့ များစွာယုံကြည်ပါတယ်။ . . . အခြေခံ ဥပဒေကို ပြင်ဆင်တဲ့အခါမှာ ကိုယ်စားလှယ်တွေကို ခေါ်ယူတဲ့ နေရာမှာ ပြည်နယ်တွေရဲ့ နစ်နာမှု၊ ပြည်နယ်တွေရဲ့ လိုလားချက် တွေကို ပြည့်ပြည့်ဝဝ ပြင်ဆင်နိုင်မှုအတွက် ပြည်နယ်အစိုးရများရဲ့ သဘောထားပေါ်မှာ မူတည်ပြီးတော့ ပြည်နယ် အစိုးရများ ဖက်ကရော၊ ပြည်နယ်မှာရှိတဲ့ အတိုက်အခံများဖက်ကရော၊ တော်တော်ကလေး စုံစုံစေ့စေ့ ထည့်သွင်းလိုက်တယ်။

ဟု အကြံပေးရင်း ထောက်ခံခဲ့သည်။

အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေး ကော်မတီ ဖွဲ့စည်းခြင်း

ပြည်သူ့လွှတ်တော် ပါလီမန်အစည်းအဝေး က တရားရေးဌာန ဝန်ကြီး၏ အဆိုကို လက်ခံအတည်ပြုကြောင်း ဆုံးဖြတ်ပြဋ္ဌာန်းပြီးနောက် ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် နိုဝင်ဘာလ ၁၀ ရက်နေ့တွင် တစ်ဖက်ပါအဖွဲ့ဝင် ၂၉ ဦးပါသော အခြေခံ

၁ တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၂/၂၅၊ စာ ၂၆၁၇။
၂ တတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၂/၂၅၊ စာ ၂၆၁၈-၂၆၁၉။

ဥပဒေပြင်ဆင်ရေးကော်မတီကို နိုင်ငံတော်သမ္မတက ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ အဖွဲ့ဝင်များမှာ

၁။ သတိုးသီရိသုဓမ္မ ဒေါက်တာဦးမောင်	ဥက္ကဋ္ဌ
တရားရေးဌာနဝန်ကြီး	
၂။ ဦးရန်အောင်၊ နိုင်ငံတော်ရွှေနေချုပ်	အဖွဲ့ဝင်
၃။ သခင်သိန်းမောင်	ပထမ
၄။ ဦးဘဆွေ (ပြည်)	။
၅။ ဦးခင်မောင်လတ်	ဖဆပလ
၆။ ဦးထွန်းဝင်း	။
၇။ ဦးဘဌိမ်	ပမညတ
၈။ ဦးတိပိဝမ်း	။
၉။ ဦးကျော်မင်း	ရတည
၁၀။ ဦးစံထွန်းခိုင်	။
၁၁။ ဝန်ကြီး ဇာရဲလျန်၊ ချင်းရေးရာဌာနဝန်ကြီး၊	ပထမ
၁၂။ ဦးရာဇ်မူန်း၊ ချင်း ဝိသေသတိုင်း၊	ဖဆပလ
၁၃။ မဟာသရေစည်သူ ကပ္ပတိန် မန်းတုံးနုံး၊ ချင်း အမျိုးသားအဖွဲ့	။
၁၄။ ကရင်ပြည်နယ်ဝန်ကြီး ဒေါက်တာ စောလှထွန်း၊	ဖဆပလ
၁၅။ ပါလီမန်အတွင်းဝန်၊ ဦးအေးစိုးမြင့်၊ ကရင်ပြည်နယ်၊	ဖဆပလ
၁၆။ မဟာသရေစည်သူ စင်္ဂလီ၊ ကယားပြည်နယ်၊	ဖဆပလ
၁၇။ စင်္ဂလီ၊ ကယားပြည်နယ်၊	ပထမ
၁၈။ ဦးစိန်တိုး၊ ကချင်ပြည်နယ်၊	ပထမ
၁၉။ ဒုဝါဇော်ရစ်၊	။ ဖယကမ
၂၀။ ဒုဝါဇော်လွန်း၊	။ ကချင်အမျိုးသားကွန်ဂရက်
၂၁။ ဦးဇန်ထာဆင်	။ ကချင်အမျိုးသားကွန်ဂရက်
၂၂။ ဦးလှဖေ	ပအိုဝ်းအမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ် (ပအမဖ)
၂၃။ ညောင်ရွှေစော်ဘွားကြီး၊ တစ်သီးပုဂ္ဂလ	။
၂၄။ ပါလီမန်အမတ်၊ စင်္ကြာခေါင်၊	ရတစညဖ
၂၅။ ဦးစိုးမောင်၊ အင်းအမျိုးသားအဖွဲ့	။
၂၆။ စင်္ကြာခေါင်၊ သာမိုင်းခမ်းစော်ဘွား၊	ရတစညဖ
၂၇။ ဦးခွန်စံမြတ်၊ ပါလီမန်အတွင်းဝန်၊	ရတစညဖ
၂၈။ မွန်ဦးဘိုးချို၊ ပါလီမန်အမတ်၊ မွန်အမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ်	။
၂၉။ အတွင်းဝန်ကလေး၊ တရားရေးဝန်ကြီးဌာန	အတွင်းရေးမှူး ^၁

၁ ဟံသာစတီသတင်းစာ၊ ၁၁ နိုဝင်ဘာ ၁၉၆၀။

တို့ဖြစ်ကြသည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ် အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲစဉ်က အုပ်ချုပ်ရေးဥပဒေ အကြံပေးအရာရှိအဖြစ် ပါဝင်ခဲ့သော တရားလွှတ်တော်ချုပ် တရားဝန်ကြီး ဦးချန်ထွန်း ကိုအခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေးကော်မတီတွင် အဖွဲ့ဝင်အဖြစ်ထည့်သွင်းရန် အစိုးရက လျာထားခဲ့သည်။ သို့သော် အခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ရေးလုပ်ငန်းသည် ဥပဒေပြုအဖွဲ့၏ တာဝန်သာဖြစ်သင့်သကဲ့သို့ အခြေခံဥပဒေကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုသည့် လုပ်ငန်းကို တရားစီရင်ရေးအဖွဲ့က ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ဥပဒေပြုအဖွဲ့ လုပ်ငန်းများနှင့် တရားစီရင်ရေးအဖွဲ့ လုပ်ငန်းများကို မရောယှက်သင့်ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေးကော်မတီတွင် တရားဝန်ကြီးများ မထည့်သွင်း သင့်ကြောင်း ယောက်ပြု၍ တည်မြဲ အတိုက်အခံအဖွဲ့ကိုယ်စား ဦးထွန်းဝင်းက ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် စက်တင်ဘာလ ၂၃ ရက် ရက်စွဲဖြင့် စာရေး၍ ကန့်ကွက်ခဲ့သဖြင့် အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေးကော်မတီတွင် ဦးချန်ထွန်း ပါဝင်ခြင်းမရှိတော့ပေ။

အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေး ကော်မတီ၏တာဝန်

အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေး ကော်မတီ၏တာဝန်များမှာ

- ၁။ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေရှိ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကိုပြန်လည်စိစစ်ရန်နှင့် အခြေခံဥပဒေကို လက်တွေ့ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သောအခါ၌ မကျော်လွန်နိုင်သည့် အခက်အခဲ များပါသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များရှိလျှင် အဆိုပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို ပြန်လည်သုံးသပ်၍ ရှိပြီးမှုကိုမပျက်စီးစေဘဲ ပြင်ဆင်ရန်၊
- ၂။ ဒီမိုကရေစီကို ထိခိုက်ငြိစွန်းလာမည့်အချက်များတွေ့လျှင် ပြင်ဆင် ရန်၊ ဤကဲ့သို့ပြင်ဆင်ရာတွင်လည်း ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံ ဥပဒေကြီးတခုလုံး၏မူကို မပျက်စေဘဲ ပြင်ဆင်ရန်၊
- ၃။ ပြည်ထောင်စု တည်တန့်ခိုင်မြဲရေးနှင့် အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ် ရေးတို့ကို ထိခိုက်မည့်ပြဋ္ဌာန်းချက်များ ရှိလျှင်လည်း ပြုပြင်ရန်၊ ဤကဲ့သို့ ပြုပြင်ရာတွင်လည်း ပြည်ထောင်စု တည်တန့်ခိုင်မြဲရေး၊ ပြည်ထောင်စုစည်းလုံးရေး၊ ပြည်ထောင်စု ညီညွတ်ရေးတို့၏မူကို ဦးစားပေး၍ပြင်ဆင်ရန်၊

တို့ဖြစ်သည်။

၁ (က) ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၂၄ စက်တင်ဘာ ၁၉၆၀။
 (ခ) The Guardian, 25 September 1960.
 ၂ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၁၁ နိုဝင်ဘာ ၁၉၆၀။

အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေးနှင့် ရှမ်းပြည်ကိုယ်စားလှယ်အချို့၏ သဘောထား

နိုင်ငံတော်အစိုးရက အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေးကော်မတီ ဖွဲ့လိုက်သောအခါ အခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ဆွေးနွေးမှုများ၊ စည်းရုံးလှုပ်ရှားမှုများ ပေါ်ပေါက်လာသည်။ အခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီဖွဲ့ပြီးနောက် ဦးတင်ဇ၊ ဦးထွန်းမြင့် (တောင်ကြီး)၊ ဦးထွန်းဖေ၊ ဦးထွန်းအံ၊ ဦးထွန်းအေး (ပင်လုံ)၊ ဦးထွန်းအေး (နမ့်ခန်း)၊ ဦးဘလွင် နှင့် ဦးကိုကြီးတို့သည် တောင်ကြီးမြို့ ပင်လုံ ဒေါ်ဦး တိုက်၌ သုံးကြိမ်တွေ့ဆုံ၍ အခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ရေးကိစ္စကို ဆွေးနွေးကြသည်။ ထိုသို့ ဆွေးနွေးကြရာတွင် ဦးထွန်းမြင့် က ၁၉၄၇ ခုနှစ် အခြေခံဥပဒေတွင် ရှမ်းပြည်နယ်နှင့်ပတ်သက်၍ နှစ်နာနေသည့်အချက်များကို ပြင်ပေးရန် တင်ပြသင့်ကြောင်းအကြံပေးသည်။ သို့သော် ဦးတင်ဇကမူ ၁၉၄၇ ခုနှစ် အခြေခံဥပဒေသည် ပျက်စီးယိုယွင်းနေသည့် အိမ်အိုကြီးနှင့်တူကြောင်း၊ ထိုသို့ ယိုယွင်းနေသည့် အိမ်အိုကြီးကို တစ်ခုချင်းကွက်၍ပြင်ရန်မလွယ်သကဲ့သို့ အခြေခံဥပဒေကိုလည်း ချွတ်ယွင်းချက်များကိုသာ ကွက်၍ပြင်ရန်လွယ်မည်မထင်ကြောင်း၊ လုပ်သင့်သည်မှာ အခြေခံဥပဒေတစ်ခုလုံးကို ပြန်လည်ရေးဆွဲသင့်ကြောင်း၊ အစိုးရက လက်ခံသည်ဖြစ်စေ၊ လက်မခံသည်ဖြစ်စေ မိမိတို့၏ဆန္ဒအမှန်ကို တင်ပြသင့်ကြောင်း ဆွေးနွေးသည်။ ထိုကိစ္စအတွက် ဦးထွန်းမြင့်ကိုတာဝန်ပေးသဖြင့် ဦးထွန်းမြင့်သည် အခြေခံဥပဒေနှင့်ပတ်သက်၍ ၎င်း၏သဘောထားကိုဖော်ပြထားသည့် အခန်းဆက်ဆောင်းပါးများကို ဗိုလ်တထောင်သတင်းစာ တွင် ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၆ ရက်နေ့မှ ၁၈ ရက်နေ့အထိ “ကျွန်တော်တို့လိုလားသော ပြည်ထောင်စုစနစ်” ဆိုသည့် ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ဆက်တိုက်ရေးသားခဲ့သည်။

ဦးထွန်းမြင့်သည် ပဒေသရာဇ်ဆန့်ကျင်ရေးသမားဖြစ်သည့်ပြင် လက်ဝဲဆန်သည့်အမြင်ရှိသူတစ်ဦးလည်း ဖြစ်သည်။ ၁၉၅၃ ခုနှစ်တွင် ၎င်းရေးသားထုတ်ဝေခဲ့သည့် ရှမ်းပြည်နှင့်စော်ဘွား စာအုပ်တွင် ရှမ်းပြည်နယ်တွင် ပြည်နယ်အစိုးရရှိသော်လည်း ရှမ်းစော်ဘွားများသာ ကြီးစိုးလျက်ရှိကြောင်းကို

၁ (က) ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၁၂၂၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

(ခ) ဦးတင်ဇသည် ပင်လုံစာချုပ်လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သူနှင့် အခြေခံဥပဒေမူကြမ်း ရေးဆွဲရေးအဖွဲ့ဝင်ဖြစ်သကဲ့သို့ ဦးထွန်းမြင့်နှင့် ဦးထွန်းအံတို့မှာလည်း အခြေခံဥပဒေမူကြမ်းရေးဆွဲရေးအဖွဲ့ဝင်များ ဖြစ်ကြသည်။

၂ ထိုဆောင်းပါးများကို စုပေါင်း၍၊ ပြည်ထောင်စုတွင်းမှ တန်းတူသောရှမ်းပြည်၊ ရန်ကုန်၊ မြန်မာဗျူဟာစာပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၆၁ ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ နောင်ကိုးကားလျှင် ဦးထွန်းမြင့်၊ တန်းတူသောရှမ်းပြည် ဟု ညွှန်းမည်။

စော်ဘွားများမှာ “ဘိုနေမြ-ကျားနေမြပင်” ဖြစ်ပြီး ပဒေသရာဇ် အုပ်ချုပ်ရေး၏ အတွင်းခံအသားဖြစ်သော ရှမ်းပြည်လက်စွဲဥပဒေ သည် ဆက်လက်အာဏာတည်မြဲနေသည်။ စကားလုံးအခေါ်အဝေါ် လောက်သာပြောင်းလဲ၍ စော်ဘွားနယ်များတွင် ထိုလက်စွဲဥပဒေ အတိုင်း အုပ်ချုပ်လျက်ရှိသည်။ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ ဖွဲ့စည်း အုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေသည် ဒီမိုကရေစီကျသည့်ဟု သာမန်အား ဖြင့် ပြောဆိုကြသည်။ စောခွန်ချိုအမှူးပြုသည့် စော်ဘွားများက “ရှမ်းပြည်နယ်တွင် ပဒေသရာဇ်အုပ်ချုပ်ရေး မရှိတော့ပါ။ ဖွဲ့စည်း အုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေအရ အုပ်ချုပ်လျက်ရှိပါသည်။ အချုပ် အချာအာဏာသည် နိုင်ငံသားတို့၌ တည်ရှိမည်ဟု ဆိုထားသည့် အတိုင်း လူထုက ရွေးကောက်တင်မြှောက်သည့် ရှမ်းပြည်နယ် ကောင်စီ၊ ရှမ်းပြည်နယ်အစိုးရတို့ဖြင့် အုပ်ချုပ်လျက်ရှိပါသည်” ဟု ပြောဆိုလျက်ရှိကြသည်။

ဟုလည်းကောင်း

ထိုစကားသည် ရှမ်းပြည်နယ် ဖွဲ့စည်း အုပ်ချုပ်ပုံ သဘောကို အသေးစိတ် မလေ့လာမိသူများအဘို့ နားယောင်စေပေသည်။ စော်ဘွားတွေပြောသည့်အတိုင်း ဟုတ်သလိုလို ယူဆကြသည်။ ရှမ်းပြည်အရေး၌ စိတ်ပါဝင်စားကြသော အုပ်ချုပ်ရေး သမား နိုင်ငံရေးသမားများအဘို့ ဒီမိုကရေစီကျသည့်ဆိုသော ဖွဲ့စည်းအုပ် ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေအတိုင်း အုပ်ချုပ်ပါသည်ဆိုသော ရှမ်းပြည် နယ်တွင် စော်ဘွားများ နေရာတကာလွှမ်းမိုးလျက်ရှိခြင်း၊ ပြည်သူ လူထုတွင် အခွင့်အရေးကင်းမဲ့ကာ ပဒေသရာဇ်သံဖန်နှင့်အောက် ပြားပြား မောက် ရောက်နေရခြင်း တို့ကို အဘယ်ကြောင့် ဟူ၍ သဘောမပေါက်နိုင်ဖြစ်နေကြရသည်။

ဟုလည်းကောင်း ဝေဖန်ရေးသားခဲ့သည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေက ပဒေသရာဇ် စနစ်နှင့် ရှမ်းစော်ဘွားများကို အကာအကွယ်ပေးထားပုံကို

၁ ပိုနေမြ-ကျားနေမြ

၂ ဦးထွန်းမြင့် (တောင်ကြီး)၊ ရှမ်းပြည်နှင့်စော်ဘွား၊ ရန်ကုန်၊ သမတပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၅၃၊ စာ ၄၂-၄၃။ နောင်ကိုးကားလျှင် ဦးထွန်းမြင့်၊ ရှမ်းပြည်နှင့်စော်ဘွား ဟုညွှန်းမည်။

၃ ဦးထွန်းမြင့်၊ ရှမ်းပြည်နှင့်စော်ဘွား၊ စာ ၄၃။

အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ-၈၇ ဒုတိယဇယားအရင်း၊ ပုဒ်မ ၁၅၄အရ
 ရင်း၊ ပုဒ်မ ၂၂၂ အရင်း ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံဖွဲ့စည်း
 အုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေက ရှမ်းပြည်ပဒေသရာဇ် ကံကြွေးချစနစ်
 နှင့် ရှမ်းပြည်ပဒေသရာဇ်စော်ဘွားများအား ထိမ်းသိမ်းကာကွယ်
 ပေးခဲ့သည်

ဟုဖော်ပြထားပြီး၊

ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၁၅၄ (၂) တွင် လူမျိုးစု
 လွှတ်တော်၌ပါဝင်မည့် ရှမ်းပြည်နယ်ဆိုင်ရာ အမတ်အားလုံးကို
 ရှမ်းပြည်နယ်၏ စော်ဘွားများသည် မိမိတို့စော်ဘွားများထဲမှ
 ရွေးကောက်တင်မြှောက်ရမည်

ဆိုသည့်အချက်သည် ရှမ်းစော်ဘွားများနှင့် ပဒေသရာဇ်စနစ်ကို အကာအကွယ်
 ပေးထားသည့် အချက်ဖြစ်သည်ဟု ထောက်ပြထားသည်။ အချုပ်အားဖြင့်ဆိုလျှင်

ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေကို မပြင်နိုင်သမျှ ကာလပတ်လုံး
 စော်ဘွားများ ရှမ်းပြည်နယ်ကောင်စီတွင် အများစု ရမည်၊
 စော်ဘွားများ ရှမ်းပြည်နယ်ကောင်စီတွင် အများစုရနေသမျှကာလ
 ပတ်လုံး ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေကိုပြင်၍မရနိုင်ပေ။ သို့လျှင်
 ဒီမိုကရေစီကျလှသော ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေအရ ရှမ်း
 ပြည်နယ်လူထု၏ကံကြမ္မာမှာ ကြာအေး သူ့အမေရှိက်သလို လုံးချာ
 လည်ခါ စော်ဘွားများ၏လက်သို့ လုံးဝ ဝကွက်အပ်ထားပြီးသား
 ဖြစ်နေပေတော့သည်

ဟု ဝေဖန်ရေးသားထားသည်။ အခြေခံ ဥပဒေတွင် ရှမ်းစော်ဘွားများနှင့်
 ပဒေသရာဇ် စနစ်ကို အကာအကွယ်ပေး ထားသည့် အချက်များ ပါရှိခြင်းနှင့်
 ပတ်သက်၍ ၁၉၄၇ ခုနှစ် အခြေခံဥပဒေ ရေးဆွဲစဉ်ကပင် ရပလ ကိုယ်စားလှယ်
 များသည် အပြင်းအထန်ဝေဖန်ကန့်ကွက်ခဲ့ကြကြောင်း၊ သို့သော်လည်း ထိုစဉ်က
 အခြေအနေအရ မလွဲသာ၍ လက်ခံခဲ့ရပုံကို

ရှမ်းပြည်ကိစ္စများကြောင့် ဖွဲ့စည်း အုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေကြီး
 နှောင့်နှေးခဲ့ရသည်။ အခြေခံဥပဒေကြီးကို ၁၉၄၇ ခု နိုဝင်ဘာလ

၁ ဦးထွန်းမြင့်၊ ရှမ်းပြည်နှင့်စော်ဘွား၊ စာ ၄၃။

၂ ဦးထွန်းမြင့်၊ ရှမ်းပြည်နှင့်စော်ဘွား၊ စာ ၄၄။

၃ ဦးထွန်းမြင့်၊ ရှမ်းပြည်နှင့်စော်ဘွား၊ စာ ၄၈။

တွင် ကျင်းပမည့် ဘိလပ်ပါလီမန် အမှီ စိုင်းပြင်းခဲ့ကြရာ၊ ရပလ ကိုယ်စားလည်များသာ ဆက်လက် တင်းမာ နေလျှင် ဘယ်နည်း နှင့်မျှ မှီမည်မဟုတ်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ်ဆန်းတွင် လွတ်လပ်ရေးကျေညာ နိုင်မည်မဟုတ်ဟု ရပလ ကိုယ်စားလည်များ နားလည်ကြသည်။

ဟုလည်းကောင်း

ဖဆပလ ဥက္ကဋ္ဌ ဝန်ကြီးချုပ် သခင်နုက ရပလ ကိုယ်စားလည်များ အား ဆက်လက်မတင်းမာသင့်ကြောင်း၊ လွတ်လပ်ရေး အမြန်ရရန် အရေးကြီးကြောင်း၊ ရှမ်းပြည်အတွက် ၃ နှစ်ခန့် စမ်းသတ်ကြည့် သင့်ကြောင်း၊ ၃ နှစ် ကြာပြီးသည့်အခါ မကြိုက်လျှင် ပြင်ပေး မည် ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် ကြားဝင်စေ့စပ်ခဲ့ပေသည်။ ထိုအခါကရပလ ကိုယ်စားလည်များမှာ ဖဆပလ အား အမှီအခို ကြီး ခဲ့ သည်က တကြောင်း၊ ဖဆပလ အား လက်ဝဲအဖွဲ့ကြီး ဟူ၍၎င်း၊ ရှမ်းပြည် ပဒေသရာဇ်စနစ်ကို ဖဆပလသည် ရပလဘက်မှ ကူညီ၍ ဖျက်သိမ်း ပေးလိမ့်မည်ဟူ၍၎င်း လွှဲမှား၍ ယုံမှားခဲ့သည်ကလည်း တကြောင်း၊ ဤအကြောင်းများကြောင့် ရပလကိုယ်စားလည်များ အလျှော့ပေး လိုက်လျောခဲ့ကြရသည်။ ဖဆပလပင်လျှင် နောက်ဆုံးတွင် ရပလ အား စော်ဘွားများဘက်မှ ကူညီ၍ ခြေမှန်းဖျက်ဆီးခဲ့သည်။

၁ ဦးထွန်းမြင့်၊ ရှမ်းပြည်နှင့်စော်ဘွား၊ စာ ၄၈-၄၉။

၂ (က) ဦးထွန်းမြင့်၊ ရှမ်းပြည်နှင့်စော်ဘွား၊ စာ ၄၉။

(ခ) ရှမ်းပြည်နယ်အုပ်ချုပ်ရေးအခြေခံဥပဒေဆပ်ကော်မတီ၏ ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁၀ ရက်နေ့ အစည်းအဝေးတွင် လူမျိုးစု လွှတ်တော်အတွက် ရှမ်းစော်ဘွားများ အရွေးခံမည့်ကိစ္စကို ဦးတင် နှင့် ဦးထွန်းမြင့်တို့က အပြင်းအထန်ကန့်ကွက်ခဲ့ကြ သည်။ စော်ဘွားများသည် အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် တရားစီရင်ရေးအာဏာများ ရရှိ ထားပြီးဖြစ်နေရာ ယခုထပ်မံ၍ ဥပဒေပြုအာဏာ ပေးအပ်မည်ဆိုလျှင် ဒီမိုကရေစီ စနစ်နှင့်ဆန့်ကျင်နေသဖြင့် (မူ) ကို ကန့်ကွက်ကြောင်း ဦးတင်က ထောက်ပြ၍ လည်းကောင်း၊ ဦးထွန်းမြင့်ကလည်း စော်ဘွား အုပ်ချုပ် ခြင်း ကို ပယ်ဖျက်ရန် မဟုတ်ကြောင်း၊ စော်ဘွားများသည် constitutional monarch အဖြစ်နှင့် နေရန်၊ အရွေးခံလျှင်လည်း စော်ဘွားရာထူးကို စွန့်လွှတ် ရန် သာ လိုကြောင်း ပြောဆို၍ ကန့်ကွက်ခဲ့ကြသည်။

ရှမ်းပြည်နယ်အုပ်ချုပ်ရေး အခြေခံဥပဒေ ဆပ်ကော်မတီ၏ ၁၀-၈-၄၇ ရက်နေ့ အစည်းအဝေးမှတ်တမ်း၊ စာ ၃-၄။

ဟုလည်းကောင်း ရှမ်းလင်းရေးသားထားသည်။ ၁၉၅၆ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ဝေသည့် ရှမ်းပြည်အယ်လဲ စာအုပ်တွင်လည်း ရှမ်းပြည်၏ အရေးနှင့် ပကတိ အခြေအနေကို သဘောတရားအမြင်ဖြင့် ချဉ်းကပ်သုံးသပ်၍ တင်ပြရာတွင်

ယနေ့ရှမ်းပြည်နယ်ရှိ လူ့ဘောင်သည် ပဒေသရာဇ် လူ့ဘောင်သာ ဖြစ်ပြီး ကုန်ထုတ်လုပ်မှုစနစ်မှာလည်း ကိုလိုနီပဒေသရာဇ်ကုန်ထုတ် လုပ်မှုစနစ်သာ ဖြစ်ပေသည်။

ဟုဆိုလေသည်။ ထို့ပြင် ရှမ်းပြည်သည် အမေရိကန် နယ်ချဲ့စနစ်၏ အန္တရာယ်နှင့် မကင်းသေးကြောင်းကိုလည်း

- (၁) ပဒေသရာဇ်နယ်ရှင် အုပ်စိုးမှုစနစ်သည် ကမ္ဘာ့ရာဇဝင်အရ နယ်ချဲ့စနစ်ဝင်ရောက်လာရန် အလွန်ကောင်းသောအခြေခံ စခမ်းများ ဖြစ်လေသည်။
- (၂) ကမ္ဘာ့အရင်းရှင်နယ်ချဲ့စနစ်၏ ခေါင်းဆောင် အမေရိကန် နယ်ချဲ့စနစ်သည် တတိယကမ္ဘာစစ်ဖြစ်ရေး အာရှတိုက်သို့ ဝင်ရောက်ကျူးကျော်ရေးတို့အတွက်နေရာညှိပါကြိုးပမ်း လျက် ရှိလေသည်။ ကမ္ဘာ့အရပ်ရပ်တွင် စစ်အုပ်စုများ ဖွဲ့စည်းကာ စစ်အခြေခံစခန်းများ တည်ဆောက်နေသည်။
- (၃) အာရှတိုက် ဝင်ရောက်ကျူးကျော်ရေး စီမံကိန်းဖြစ်သော အရှေ့တောင်အာရှစစ်အုပ်စု (ဆီးတိုး) အဖွဲ့ဝင် ယိုးဒယား ပြည်သည် ရှမ်းပြည်နယ်မြေ၏ အရှေ့ဘက်တွင် ကြောချင်း ကပ်လျက် ရှိပေသည်။ အမေရိကန်နယ်ချဲ့၏ အထောက် အပံ့ခံ တရပ်ဖြူ တပ်ကြွင်းများသည် ရှမ်းပြည်နယ်မြေ အရှေ့ပိုင်းဒေသအချို့ကို သိမ်းပိုက်ထားလျက်ပင် ရှိသေး သည်။
- (၄) ထို့ကြောင့် ယနေ့ရှမ်းပြည်သည် လွတ်လပ်နေ ပြီးဖြစ်၍ နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေးအခန်း မရှိတော့ဟု ပြောဆိုနေကြသူ များမှာ ပြည်သူလူထုအား မှိုင်းတိုက်နေသူများနှင့် ရေတွင်း ထဲက ဘားသူငယ်အမြင်ရှိသူများသာ ဖြစ်လေသည်။

၁ ဦးထွန်းမြင့် (တောင်ကြီး) ၊ ရှမ်းပြည်အယ်လဲ၊ ရန်ကုန်၊ ရွှေပြည်တန်စာပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၅၆၊ စာ ၃၂။ နောင် ကိုးကားလျှင် ဦးထွန်းမြင့်၊ ရှမ်းပြည်အယ်လဲ ဟု ညွှန်းမည်။

၂ ဦးထွန်းမြင့်၊ ရှမ်းပြည်အယ်လဲ၊ စာ ၃၃။

ဟု ရေးသားထားသည်။ ထို့ကြောင့် ရှမ်းပြည်နယ်၏အဓိကရန်သူမှာ နယ်ချဲ့စနစ်နှင့် ပဒေသရာဇ်စနစ်ဖြစ်ကြောင်း၊ ရှမ်းပြည်နယ်၏တော်လှန်ရေးမှာလည်း နယ်ချဲ့စနစ် ဆန့်ကျင်ရေး ပဒေသရာဇ်စနစ် ဖျက်သိမ်းရေးပင် ဖြစ်ကြောင်း၊ နယ်ချဲ့စနစ်ဆန့် ကျင်ရေးမှာ အမျိုးသားအသွင်ရှိ၍ ပဒေသရာဇ်စနစ် ဖျက်သိမ်းရေးမှာ ဒီမိုကရေစီ အသွင်ရှိကြောင်း၊ နယ်ချဲ့အန္တရာယ်ခံရရေး၊ တတိယ ကမ္ဘာစစ်တားဆီးရေး၊ ကမ္ဘာ့ ငြိမ်းချမ်းရေး ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေး လုပ်ငန်းများသည် နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေး လုပ်ငန်းများဖြစ်ကြောင်းနှင့် ပြည်တွင်း၌ ပဒေသရာဇ်စနစ် ဖျက်သိမ်းပြီး ဒီမိုကရေစီ နိုင်ငံထူထောင်ရေးကို ဦးစားပေးလုပ်ရန်လည်း တင်ပြထားသည်။

ဦးထွန်းမြင့်သည် ပဒေသရာဇ်စနစ်နှင့် နယ်ချဲ့စနစ်ကို ဝေဖန်တိုက်ခိုက် ရုံမက “ဗမာလူမျိုးကြီးဝါဒ” ကိုလည်း ဝေဖန်ရေးသားခဲ့သည်။ ဦးထွန်းမြင့်၏ ရှမ်းပြည်နှင့် ဇော်ဘွား စာအုပ်တွင်

လကျာဆိုရှယ်လစ်တို့၏ ခြေလှမ်းကား ရှင်းလှပေသည်။ တကြိမ် တခါမျှ ခြေကုတ်မချနိုင်ခဲ့သော ရှမ်းပြည်၌တဘက်တွင် နယ်ချဲ့ ပဒေသရာဇ်နှင့် ဆန့်ကျင်ရေး အင်အားစုများအား ခြေမှန်းကာ အခြားတဘက်၌ လူထုအားဟန်ပြလှုပ်ရှား၍ ၎င်းတို့ ခြေကုတ်ယူရန် ပင် ဖြစ်သည်။

ဟု ဝေဖန်ထားပြီး ရှမ်းပြည်အယ်လဲ စာအုပ်တွင်မူ ဖဆပလနှင့် ဆိုရှယ်လစ် ခေါင်းဆောင်များကို အောက်ပါအတိုင်း ဝေဖန်ရေးသားခဲ့သည်။

ယနေ့ ဖဆပလ အစိုးရ၏ သဘောထားသည် ဗမာနယ်ချဲ့စနစ် သဘောမျိုးမဟုတ်လင့်ကစား ရှမ်းပြည်နယ်အား သူတို့၏ “ပဏ္ဏာ ဆက်နိုင်ငံ” အဖြစ် ထားလိုရန်ဆန္ဒရှိဟန် တူပေသည်။ “ရှမ်းပြည်သူ လူထုကြီး ဘယ်လိုနေနေ တို့အစိုးရ တည်မြဲရေးအတွက် တောက်ခံ လျှင်ပြီးရော” ဟူသော သဘောထားသည် ဖဆပလ အမျိုးသား စည်းလုံးညီညွတ်ရေး၏ အခြေခံသဘောထားပင် ဖြစ်လေသည်။ ထို့ကြောင့် (ဖဆပလ) သည် ယနေ့ရှမ်းပြည်နယ်တွင် ပဒေသရာဇ် ဇော်ဘွားအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ကို တဘက်က ထိန်းသိမ်းပေးပြီး “ပဏ္ဏာ

၁ ဦးထွန်းမြင့်၊ ရှမ်းပြည်အယ်လဲ၊ စာ ၆၃-၆၄။

၂ ဦးထွန်းမြင့်၊ ရှမ်းပြည်နှင့်ဇော်ဘွား၊ စာ ၅၀။

ဆက်နိုင်ငံ” ခိုင်မြဲရေးအတွက် အခြားတဘက်က နိုင်ငံရေးစွက်ဖက်မှုကို လုပ်နေလေသည်။”

ရှမ်းပြည်တွင် နိုင်ငံရေးအရ စွက်ဖက်မှု ရှိနေပုံကိုလည်း

ယနေ့ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် ဖဆပလနှင့် ဆိုရှယ်လစ်ပါတီသည် ဖြောင်ဖြစ်စေ၊ လျှိုငှက်၍ဖြစ်စေ နိုင်ငံရေးစွက်ဖက်မှုများ လုပ်နေသည်မှာ ငြင်းကွယ်၍ မရပေ။ . . . သို့ရာတွင် ဆိုရှယ်လစ်ခေါင်းဆောင်များသည် ဖဆပလနှင့် ဆိုရှယ်လစ်ပါတီတို့အား ရှမ်းလူထုက ဗမာအဖွဲ့အစည်းအနေနှင့်မြင်ကာ လူမျိုးရေးဂယက် ပေါ်ပေါက်လာမည်ကို စိုးရွံ့၍ အရေးခွဲအမျိုးမျိုးဖြင့် ရှမ်းပြည်နိုင်ငံရေးအတွင်း ဝင်ရောက် လာကြလေသည်။ ယင်းသို့ အရေးခွဲအမျိုးမျိုးဖြင့် ဝင်ရောက်ခြင်းသည်ပင် လူမျိုးရေးဂယက်ကို ပိုမို၍ ခိုက်ခပ်စေပြီး ကျဉ်းမြောင်းသော လူမျိုးရေးစိတ်ဓါတ်ကို ပိုမိုပေါက်ဖွားစေခဲ့လေသည်။

ဟုလည်းကောင်း

စေတနာအရင်းခံကောင်းသည်ဖြစ်စေ၊ ဆိုးသည်ဖြစ်စေ ၁၉၅၂-ခု ရှမ်းပြည်နယ် စစ်အုပ်ချုပ်ရေးသည် နိုင်ငံရေးစွက်ဖက်မှုကြီးပင် ဖြစ်ပေသည်။ စစ်အုပ်ချုပ်ရေးကာလ၏ ဆောင်ရွက်ချက်များသည် တဘက်သတ်ကျပြီး တာဝန်ခံများ၏ မကျွမ်းကျင်မလိမ္မာမှုကြောင့် ရှမ်းပြည်နယ်ကောင်းကျိုးအတွက် ဘာတကွက်မှ အရာမထင်၊ လူထုကလည်းမုန်း စော်ဘွားကလည်းမုန်း နောက်ဆုံးတွင် အရှုံးနှင့် ရပ်သိမ်းခဲ့ရပေသည်။ စစ်အုပ်ချုပ်ရေးကာလအတွင်း စစ်စုံစမ်းထောက်လှမ်းရေးဌာန တာဝန်ခံများ၏ခြေရွတ်မှု ခလောက်ဆံမှုကို ပြည်သူလူထုသည် အော့နှလုံးနာမဆုံး ဖြစ်ခဲ့သည်။

ဟုလည်းကောင်း ရေးသားထားသည်။ ထို့ပြင်

ဆိုရှယ်လစ်ခေါင်းဆောင်များသည် ရှမ်းပြည်လူထု၏ဘဝနှင့် ကင်းဝေးသော “အဖွဲ့ချုပ်လမ်းစဉ်” ကို ရေးဆွဲ၍ (တ-စ-ည-ဖ) နှင့် (ပ-လ-ဂ) အား ပူးပေါင်းစေခဲ့သည်မှာလည်း နိုင်ငံရေး

၁ ဦးထွန်းမြင့်၊ ရှမ်းပြည်ဘယ်လဲ၊ စာ ၃၇။

၂ ဦးထွန်းမြင့်၊ ရှမ်းပြည်ဘယ်လဲ၊ စာ ၃၈-၃၉။

၃ ဦးထွန်းမြင့်၊ ရှမ်းပြည်ဘယ်လဲ၊ စာ ၃၉။

၄ အဖွဲ့ချုပ်လမ်းစဉ်အကြောင်း အကျယ်ကို အခန်း ၈ တွင် ကြည့်ပါ။

စွက်ဖက်မှုကြီးပင် ဖြစ်ပေသည်။ ၎င်းအဖွဲ့ချုပ်မှာ ဖဆပလ၏ “ရှေ့ပြေးရုပ်ဖျောက်အဖွဲ့ချုပ်” ပင်ဖြစ်ပေသည်။ “အဖွဲ့ချုပ်” လမ်းစဉ်ကို ရှမ်းပြည်သူလူထုကလက်ခံစေရန် အဓမ္မကြိုးပမ်းခဲ့ကြသည်။ လက်မခံနိုင်သည့် အစိတ်အပိုင်းကိုနှိပ်ကွပ်ခဲ့သည်။ အဖွဲ့ချုပ် လမ်းစဉ်မှာလည်း စစ်အုပ်ချုပ်ရေးကဲ့သို့ပင် ရည်မှန်းချက်များ မအောင်မြင် လူထုအော့နှလုံးနာမှုသာ အဖတ်တင်ခဲ့လေသည်။

ဟု ဖဆပလသည် နိုင်ငံရေးအရစွက်ဖက်ကြောင်း ဝေဖန်ထား၏။ ဖဆပလ က ရှမ်းပြည်နယ်အတွင်း နိုင်ငံရေးစွက်ဖက်မှုလုပ်ရာတွင် တပ်မတော်အစိတ်အပိုင်းအချို့ ကို လက်ကိုင်တုတ်ပြုလုပ်ခဲ့သည်မှာ မသင့်လျော်ကြောင်းကိုလည်း

တပ်မတော်သည် ရှမ်းပြည်နယ်မြေ၏အရှေ့ပိုင်းတခြမ်းကို ဝင်ရောက် ကျူးကျော်စော်ကားလာသော တရုတ်ဖြူတပ်များကို စွမ်းစွမ်း တမန် မောင်းနှင်တိုက်ထုတ်ခဲ့သည်။ ရှမ်းလူထုကြီးသည် တပ်မတော် အား ချီးလည်းချီးကြူးခဲ့သည်။ ကျေးဇူးဥပကာရလည်း အထူး တင်ခဲ့သည်။

ဟုလည်းကောင်း

တရုတ်ဖြူတပ်များ နှစ်လအတော်ကြာ အခြေစိုက်ကျူးကျော်ခဲ့ သော မိုင်းတုံမိုင်းဟန် မိုင်းဆပ် ဒေသတို့တွင် ရှမ်းလူထုတိုးတက်ရေး သက်သာချောင်ချိရေး ပညာရေးတို့အတွက် တပ်မတော်မှကိုယ်ကျိုး မပါ ဆောင်ရွက်ပေးချက်များကို ရှမ်းပြည်လူထုကြီးတရပ်လုံးက ချီးကြူးကြသည် ကျေးဇူးတင်ကြသည်။

ဟုလည်းကောင်း

တပ်မတော်၏ဂုဏ်သတင်းများ မွေးကြိုင်ခဲ့သလောက် ရှမ်းပြည်နယ် အချို့ဒေသတို့တွင် တပ်မတော် “အမြှောင်” တို့က တပ်မတော်ကို အသုံးပြုကာ နိုင်ငံရေးလုပ်နေကြ၍ တပ်မတော်ကိုမှန်းနေကြသည်။ “ဗမာတပ်” “ဗမာစစ်သား” ဟူသော အသုံးအနှုံးသည် မေးခွန်း မုန်းတီးသော အသုံးအနှုံးဖြစ်လာသည်။

ဟုလည်းကောင်း၊ ဆွေးနွေးဝေဖန်ထားသည်။ ထိုသို့ ဖဆပလ၏ နိုင်ငံရေးစွက်ဖက်မှု များကြောင့် “ဗမာနယ်ချဲ့စံနစ်” ဟူသော အယူဝါဒပင် ပေါ်လာနေပြီဖြစ်၍

၁ ဦးထွန်းမြင့်၊ ရှမ်းပြည်ဘယ်လဲ၊ စာ ၃၉-၄၀။

၂ ဦးထွန်းမြင့်၊ ရှမ်းပြည်ဘယ်လဲ၊ စာ ၄၀။

၃ ယင်း

၄ ဦးထွန်းမြင့်၊ ရှမ်းပြည်ဘယ်လဲ၊ စာ ၄၁။

ဖဆပလ ဆိုရှယ်လစ်ခေါင်းဆောင်များသည် ယင်းအကြောင်းတရားများကို ရှေ့အရေးတွေးမြင်ကာ အချိန်မီပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်းမပြုပါက မဝေးလှသော အနာဂတ်ကာလတွင် အကျိုးတရားသည် ရှမ်း ဗမာဆက်ဆံရေးအတွက် ကြီးမားစွာအန္တရာယ်ပြုလာလိမ့်မည်မှာ မလွဲပေတည်း။

ဟု သတိပေးထားပေသည်။

ပဒေသရာဇ်ဆန့်ကျင်ရေးနှင့် နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေးစိတ်ဓာတ် ပြင်းထန်သူ ဦးထွန်းမြင့်၏ ဗိုလ်တထောင်နေ့စဉ်သတင်းစာ ပါ ဆောင်းပါးများတွင် အခြေခံဥပဒေနှင့်ဗမာလူမျိုးကြီးဝါဒကြောင့် ရှမ်းပြည်အတွက်နစ်နာနေသည့် အကြောင်းများကိုလည်း ဝေဖန်ဆွေးနွေးထားသည်။ အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေကိုပြင်ဆင်ရာတွင် အခြေခံဥပဒေ၏မူကို မထိခိုက်စေဘဲ ပြင်ဆင်ရမည်ဟုဘောင်ခတ်ထားသည့်အတွက် အခြေခံဥပဒေ၏“မူ”ဆိုသည့် အချက်မှန်၍ ဆွေးနွေးထားသည်။ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ၏ “မူ” နှင့် ပတ်သက်၍

ဥပဒေပါရဂူတဦးက မြန်မာနိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ၏ “မူ” ဟာ ဆိုရှယ်လစ်နိုင်ငံတည်ဆောက်ရေးဘဲ ဖြစ်သည်။

ဟုလည်းကောင်း

တချို့က အခြေခံဥပဒေ၏နိဒါန်းသည် အခြေခံဥပဒေ၏ “မူ”ပင် ဖြစ်သည်။

ဟုလည်းကောင်း ပြောဆိုကြကြောင်း၊ ထိုအဖြေများသည် ပြည့်စုံသည်ဟုမဆိုနိုင်ကြောင်း၊ ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဇွန်လ ၁၆ ရက်နေ့တွင် တိုင်းပြည်ပြု လွှတ်တော် ညီလာခံ၌ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း တင်သွင်းသော အခြေခံဥပဒေနှင့်ပတ်သက်သည့် လမ်းညွှန်ပြဌာန်းချက် ခုနစ်ချက်သည်သာ အခြေခံဥပဒေ၏“မူ” ဖြစ်သင့်ကြောင်း ဦးထွန်းမြင့် က ဆွေးနွေးထားသည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း တင်သွင်းခဲ့သည့် လမ်းညွှန်ပြဌာန်းချက်ခုနစ်ချက်မှာ

(၁) နိုင်ငံစောင့်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေသည် “မြန်မာပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတော်” ဟုခေါ်တွင်စေသော လွတ်လပ်

၁ ဦးထွန်းမြင့်၊ ရှမ်းပြည်ဘယ်လဲ၊ စာ ၄၁။

၂ ဦးထွန်းမြင့်၊ တန်းတူသောရှမ်းပြည်၊ စာ ၁၃။

၃ ယင်း

သည့် အချုပ်အခြာအာဏာပိုင် သမတနိုင်ငံ၏ဖွဲ့စည်း
အုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေဖြစ်စေရမည်။ ထို့ပြင်

- (၂) ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတော်တွင် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံ
ဥပဒေကသတ်မှတ်ဖော်ပြသည့် တသီးပုဂ္ဂလ ပြည်နယ်များ
ပါဝင်စေလျက် သို့ သတ်မှတ်ဖော်ပြသည့် တသီးပုဂ္ဂလ
ပြည်နယ်များသည် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေတွင်
သတ်မှတ် ဖော်ပြထားသည့်နှင့်အမျှ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေး
အာဏာရရှိစေရမည်။ ထို့ပြင်
- (၃) အချုပ်အခြာအာဏာပိုင် လွတ်လပ်သော သမတ မြန်မာ
နိုင်ငံတော်နှင့်တကွ၊ အပါအဝင်ဖြစ်သည့် ပြည်နယ်များနှင့်
အစိုးရအဖွဲ့အစည်းအားလုံးတို့၏ အခွင့်အာဏာ ဟူသမျှ
တို့သည် တိုင်းသူပြည်သားတို့ထံမှ သက်ဆင်း စေရမည်။
ထို့ပြင်
- (၄) ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတော်၏ တိုင်းသူပြည်သားမှန်သမျှသည်
လူမှုရေးရာ၌၎င်း၊ စီးပွားရေး၌၎င်း၊ နိုင်ငံရေး၌၎င်း တရား
မျှတမှုရှိစေလျက်၊ အဆင့်အတန်းအခွင့်အရေးနှင့် ဥပဒေ
သက်ရောက်မှုတို့တွင် ဆူကြူနိမ့်မြင့်မရှိ၊ ပကတိတူညီစေ
ရမည်ဖြစ်။ တရားဥပဒေနှင့်သော်လည်းကောင်း၊ အများ
ပြည်သူတို့ စောင့်စည်းအပ်သော အကျင့်သိက္ခာနှင့်သော်
လည်းကောင်း မဆန့်ကျင်သမျှ လွတ်လပ်စွာ ကြံစည်
ပိုင်ခွင့်၊ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုပိုင်ခွင့်၊ ယုံကြည်ပိုင်ခွင့်၊ ဘာသာ
တရားကိုးကွယ်ပိုင်ခွင့်၊ ဝတ်ပြုပိုင်ခွင့်၊ ပရိယေသန ရှာမှီး
ပိုင်ခွင့်၊ စည်းရုံးပိုင်ခွင့်၊ ပြုမူဆောင်ရွက်ပိုင်ခွင့်တို့ရရှိတည်မြဲ
စေရန်အတွက် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေတွင်
အခိုင်အလုံ သတ်မှတ်ထားရှိစေရမည်။ ထို့ပြင်
- (၅) ဤဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေတွင် လူနည်းစုများ
အဘို့ လုံလောက်သော ကာကွယ်ချက်များ ထည့်သွင်း
ပြဋ္ဌာန်းထားရှိစေရမည်။ ထို့ပြင်
- (၆) လွတ်လပ်သော အချုပ်အခြာအာဏာပိုင် သမတ မြန်မာ
နိုင်ငံ၏နယ်မြေတို့ တပေါင်းတစည်းတည်းတည်တံ့ခိုင်မြဲရေး
ကို လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံတော်၏ကြည်း၊ ရေ၊ လေတို့ကို

အချုပ်အခြာစိုးမိုးအုပ်ချုပ်ပိုင်ခွင့်ကိုလည်းကောင်း တရား
ဓမ္မနှင့်တကွ ပြည်ထောင်ချင်းချင်း ဥပဒေအရ၊ ထိန်းစောင့်
ထားရှိစေရမည်။ လျှို့ဝှက်

- (၇) ရာဇဝင်တွင် ထင်ရှားခဲ့သော ဤမြန်မာနိုင်ငံတော်သည်
ကမ္ဘာတွင် မိမိ၏ဂုဏ်ကြက်သရေနှင့် လျော်ညီစွာ ရသင့်
ရထိုက်သော အဆင့်အတန်းသို့ ရောက်ရှိစေရမည့်အပြင်၊
လူသတ္တဝါတို့၏ တိုးတက်ရေးနှင့်ကောင်းကျိုးချမ်းသာ
ပြည့်ဝရေးတို့ကို တာဝန်အလျောက်စေတနာဖြင့်၊ အစွမ်း
ကုန် ဖြည့်စွမ်းထမ်းရွက်ကာ၊ ပြည်ထောင်ချင်းချင်းဆိုင်ရာ
တရား ဓမ္မနှင့်ကျင့်ဝတ်သိက္ခာကို အခြေခံပြု၍ ကမ္ဘာ
ငြိမ်းချမ်းရေးရွှေ့လျက် နိုင်ငံတကာတို့နှင့် မိတ်ဝတ်မပျက်၊
တွဲဘက်ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှုကို ခိုင်မြဲသောအဓိဋ္ဌာန်ဖြင့်
စောင့်ထိန်းတော့အံ့”

ဟူ၍ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအား မည်သည့်ပုံစံဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားပြီး မည်သည့်စည်းမျဉ်းများဖြင့်
အုပ်ချုပ်မည်ကို ရေးဆွဲထားသောအခြေခံဥပဒေသည် ထိုနိုင်ငံ၏ constitution ပင်
ဖြစ်ကြောင်း constitution ကို မြန်မာဘာသာဖြင့် “နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ
အခြေခံဥပဒေ”ဟု ခေါ်ဝေါ်ထားသည်မှာလည်း အဓိပ္ပာယ်အပြည့်အဝပေါ်လွင်
လျက်ရှိကြောင်း၊ မျက်မှောက်ခေတ် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများ၏ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံ
ဥပဒေကို လေ့လာမည်ဆိုလျှင် ဒီမိုကရေစီနှင့် အာဏာရှင်စနစ်ဟူ၍ နှစ်မျိုးသာ
ရှိကြောင်း၊ ဒီမိုကရေစီစနစ်တွင်လည်း နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံနှင့်တစ်နိုင်ငံ မတူကြကြောင်း၊
ဒီမိုကရေစီကို အခြေခံ၍ ဖွဲ့စည်းထားသော နိုင်ငံများတွင်လည်း federal ခေါ်
ပြည်ထောင်စုစနစ်နှင့် unitary ခေါ် တစ်ပြည်ထောင်စုစနစ်ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိကြောင်း၊
ပြည်ထောင်စုစနစ်ဆိုသည်မှာ အချုပ်အခြာအာဏာပိုင် လွတ်လပ်သောနိုင်ငံများ
အချင်းချင်း တန်းတူရည်တူမှုဖြင့် ဆန္ဒအလျောက် ပူးပေါင်းဖွဲ့စည်းထားပြီး၊ ဗဟို
ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်များအား အာဏာနှင့်အခွင့်အရေးများကို အတိအကျ
ခွဲဝေသတ်မှတ်ပေးထားသည့်စနစ်ဖြစ်ကြောင်း၊ ထိုသို့ ပြည်ထောင်စုစနစ်ကိုရွေးချယ်
ကြသည်မှာလည်း ပထဝီဝင်အနေအထားခြားနားမှု၊ နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေးအကျိုး

၁ မြန်မာနိုင်ငံတော် တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်ညီလာခံမှတ်တမ်း၊ စာတွဲ ၁၊ အစည်းအဝေး
စာမှတ် ၄၊ ရန်ကုန်၊ မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရစာပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၄၇၊ စာ ၇၁-၇၂။
နောင်ကိုးကားလျှင် တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်၊ ၁/၄ ဟု ညွှန်းမည်။

မတူညီမှုနှင့် လူမျိုးရေးကွဲပြားခြားနားမှုများကြောင့်ဖြစ်ကြောင်း၊ ပြည်ထောင်စု စနစ်တွင် ပါဝင်ဖွဲ့စည်းထားသော ပြည်နယ်များ၏ လူဦးရေအနည်းအများ၊ နယ်မြေ အကျယ်အဝန်းစသည်တို့သည် တန်းတူညီမျှမှုကို အတားအဆီးမဖြစ်စေသင့်ကြောင်း လည်း ဦးထွန်းမြင့် က တင်ပြထားသည်။

ပြည်ထောင်စုစနစ်တွင် လူဦးရေအနည်းအများနှင့် ပြည်နယ် ကြီးသည် ငယ်သည် ဆိုသည့်အချက်များမှာ အရေးမကြီးကြောင်း၊ ဗဟိုပြည်ထောင်စု အစိုးရ နှင့် ပြည်နယ်အစိုးရတို့ အာဏာနှင့်အခွင့်အရေး မျှမျှတတ ခွဲဝေမှုကသာ အဓိက ဖြစ်ကြောင်း၊ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများကို ကြည့်မည်ဆိုလျှင် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုတွင် နီပါးဒါး၊^၁ ပြည်နယ်သည် လူဦးရေတစ်သန်းကျော်သာရှိပြီး၊ ဝိုင်ယိုမင်း^၂ နှင့် ဒလားဝဲ^၃ တွင် နှစ်သိန်းခွဲစီရှိသည်။ နယူးယောက်^၄ ပြည်နယ်မှာမူ ၁၃ သန်းခွဲ ရှိသည်။ ဆွစ်ဇာလန်^၅ ပြည်ထောင်စုတွင်လည်း ပြည်နယ် ၂၂ နယ် ရှိသည့်အနက် ဇူးရစ်^၆ နှင့် ဘန်း^၇ ပြည်နယ်များမှာ နယ်ကြီးများဖြစ်ပြီး ဗေးလေး^၈ မှာ နယ်ကလေး သာဖြစ်ကြောင်း၊ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုတွင်လည်း ရုရှားပြည်နယ်စုသမ္မတ နိုင်ငံ^၉ သည် အလွန်ကြီးပြီး၊ အက်စတိုးနီးယား သမ္မတနိုင်ငံ^{၁၀} မှာ အလွန်သေး ကြောင်း၊ သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံ၌

ကျွန်တော်တို့ ရှမ်းပြည်တွင် ဗမာသည် လူဦးရေများပြား၍ ဗမာနှင့် ပေါင်းလျှင် အစဉ်အမြဲ နစ်နာနေမည်ဟု ယူဆသူများ ရှိသကဲ့သို့ မြန်မာပြည်တွင်လည်း နယ်စပ်ဒေသပြည်နယ်များတွင် လူဦးရေ အလွန်နည်းသဖြင့် ဗမာနှင့်တန်းတူ အခွင့်အရေး မပေးထိုက်ဟု ယူဆသူများ ရှိကြသည်။

၁ ဦးထွန်းမြင့်၊ တန်းတူသောရှမ်းပြည်၊ စာ ၁၉-၂၀။
၂ Nevada
၃ Wyoming
၄ Delaware
၅ New York
၆ Switzerland
၇ Zurich
၈ Bern
၉ Valais
၁၀ Russian Soviet Federated Socialist Republic
၁၁ Estonian Soviet Socialist Republic
၁၂ ဦးထွန်းမြင့်၊ တန်းတူသောရှမ်းပြည်၊ စာ ၂၀။

ဟုလည်း ဖော်ပြထားသည်။ ပြည်ထောင်စုစနစ်တွင် အာဏာနှင့် အခွင့်အရေး ခွဲဝေပုံမှာ သုံးမျိုးသုံးစားသာရှိသည်။ ၎င်းတို့မှာ

(၁) ပြည်ထောင်စုစနစ် နိုင်ငံများတွင် (extreme type of federal system) ဗဟိုပြည်ထောင်စုအား အများနှင့်ဆိုင်သော အာဏာနှင့် အခွင့်အရေးများသာ ပေးထားပြီး ကျန်အာဏာနှင့် အခွင့်အရေးများအားလုံး (residuary powers) ကို ပြည်နယ်များတွင် အပ်နှံထားသည်။ ဥပမာ—ဆွစ်ဇာလန်၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် ဩစတြေးလျ။

(၂) ပြည်ထောင်စု မစစ်တစ်နိုင်ငံများ တနည်းအားဖြင့် ပြည်ထောင်စု အပြောစားနိုင်ငံများတွင် (weak type of federal system)၊ ပြည်နယ်များအား အသင့်အတင့် အာဏာနှင့် အခွင့်အရေးများ ခွဲဝေပေးပြီး ကျန်အာဏာနှင့် အခွင့်အရေးအားလုံးကို ဗဟိုပြည်ထောင်စုက သိမ်းပိုက်ထားသည်။ ဥပမာ—ကနေဒါ၊ တောင်အာဖရိကပြည်ထောင်စု၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ။

(၃) ဗဟိုပြည်ထောင်စုအတွက် သီးသန့်အာဏာများနှင့် ပြည်နယ်များအတွက် သီးသန့်အာဏာများဟူ၍ ခွဲခြားသတ်မှတ်ထားသည်သာ မက ဗဟိုပြည်ထောင်စုရော ပြည်နယ်များပါ ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် အာဏာများ (concurrent powers) ဟူ၍ သတ်မှတ်ထားသည်။ ဥပမာ—ဆိုဗီယက်ယူနီယံ၊ ယူဂိုစလားဗီးယား။

တို့ဖြစ်ကြောင်း၊ မည်သည့်နည်းဖြင့် အာဏာနှင့် အခွင့်အရေးကို ခွဲဝေထားသည်ဖြစ်စေ၊ ပြည်နယ်များကိုပေးထားသည့် အာဏာနှင့် အခွင့်အရေးများကို ဗဟိုပြည်ထောင်စုက ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခွင့်မရှိပေ။ တစ်နည်းအားဖြင့်ဆိုလျှင် ပြည်နယ်များသည် လုံးဝကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးရရှိကြသည်။ သို့သော် ပြည်ထောင်စု မစစ်တစ်နိုင်ငံများတွင် ပြည်နယ်များသည် အခွင့်အာဏာများ အလွန်နည်းပါးပြီး အင်အားနည်းလွန်းသည့်အတွက် ပြည်နယ်အဆင့်မှ ပဏ္ဏာဆက်နိုင်ငံ (vassal state) အဆင့်သို့လည်းကောင်း၊ လက်အောက်ခံနယ်ပယ် (province) အဆင့်သို့ လည်းကောင်း ကျရောက်သွားကြသည်ဟုလည်း တင်ပြထားသည်။^၁

ပြည်ထောင်စုစနစ်ဆိုသည်မှာ သီးခြားပြည်ထောင်များ စုပေါင်းထားသည့် စနစ်ဖြစ်၍ ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၊ ပြည်နယ်အစိုးရ၊ ပြည်ထောင်စုပါလီမန်၊ ပြည်နယ်

^၁ ဦးထွန်းမြင့်၊ တန်းတူသောရှမ်းပြည်၊ စာ ၂၁-၂၂။

ပါလီမန်၊ ပြည်ထောင်စုတရားရုံးနှင့် ပြည်နယ်တရားရုံးတို့သည် သီးခြားစီဖြစ်ကြသည်။ ပြည်နယ်များသည် အုပ်ချုပ်ရေးအတွက် သီးခြားအစိုးရ ဥပဒေပြုရေးအတွက် သီးခြားပါလီမန် တရားစီရင်ရေးအတွက် သီးခြားတရားရုံးများရှိပြီး လုံးဝ ကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်ရေးရှိခြင်းသည် ပြည်ထောင်စုစနစ်၏ အဓိက အနှစ်သာရဖြစ်သည်ဟုလည်း ဆိုထား၏။

ပြည်ထောင်စုစနစ်တွင် အထက်လွှတ်တော်နှင့် အောက်လွှတ်တော် နှစ်ရပ် ပါဝင်သည့် ပါလီမန်တွင် ဥပဒေပြုအာဏာရှိသည်။ အောက်လွှတ်တော်ကိုလူဦးရေ ပေါ်အခြေခံ၍ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များကို ရွေးကောက်တင်မြှောက်ကြသည်။ ပြည်နယ်များသည် လူဦးရေအချိုးအစားအလိုက် အမတ်ဦးရေ စေလွှတ်ခွင့် ရကြသည်။ အထက်လွှတ်တော်အတွက်မူ ပြည်နယ်များသည်ကြီးသည်ဖြစ်စေ၊ ငယ်သည် ဖြစ်စေ တူညီသောအမတ်ဦးရေ စေလွှတ်ခွင့်ရကြသည်။ အထက်လွှတ်တော်ကိုထားရ သည့်ရည်ရွယ်ချက်မှာ ပြည်နယ်ကြီးများက ပြည်နယ်ငယ်များအပေါ် မလွှမ်းမိုး မကြီးစိုးနိုင်စေရန် အောက်လွှတ်တော်အား ထိန်းချုပ်ရန်ဖြစ်ကြောင်း၊ တစ်နည်း ဆိုလျှင် ပြည်နယ်များ၏ အကျိုးကို ကာကွယ်ရန် ဖွဲ့စည်းထားခြင်း ဖြစ်ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် သဘောတရားအားဖြင့် လွှတ်တော်နှစ်ရပ်ကို အခွင့်အာဏာတူပေးထား ကြောင်း၊ သို့သော်လက်တွေ့တွင်မူ လွှတ်တော်နှစ်ရပ်သည် အခွင့်အာဏာတူ မဟုတ် သည်များလည်းရှိကြောင်း၊ ဥပမာဆိုလျှင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် အထက် လွှတ်တော်သည် အောက်လွှတ်တော်ထက်ပို၍ အခွင့်အာဏာရှိသည်၊ ဆိုဗီယက် ယူနီယံနှင့် ဆွစ်ဇာလန်တို့တွင်မူ သဘောတရားရော လက်တွေ့ပါ လွှတ်တော်နှစ်ရပ် သည် အခွင့်အာဏာတူ ဖြစ်ကြကြောင်း၊ သို့သော် ကနေဒါ၊ ဩစတြေးလျ၊ တောင် အာဖရိကနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတို့တွင် အောက်လွှတ်တော်သည် အထက်လွှတ်တော်ထက် ပို၍ အာဏာရှိကြောင်းများလည်း နှိုင်းယှဉ်ဝေဖန် တင်ပြထားသည်။^၁

ပြည်ထောင်စုစနစ်တွင် အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာနှင့်ပတ်သက်၍လည်း ဖွဲ့စည်းပုံ နှစ်မျိုးနှစ်စားရှိကြောင်း၊ တစ်မျိုးမှာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုအစိုးရကဲ့သို့ သမ္မတ အား အာဏာအပ်နှင်းသော အစိုးရမျိုးနှင့် အခြားတစ်မျိုးမှာ ပါလီမန်အား အာဏာ အပ်နှင်းသောအစိုးရမျိုးဖြစ်ကြောင်း၊ သမ္မတအား အာဏာအပ်နှင်းသည့် အစိုးရမျိုး တွင် သမ္မတကို တိုင်းသူပြည်သားများက တိုက်ရိုက်ရွေးကောက် တင်မြှောက်ပြီး ထိုသမ္မတက မိမိ၏အစိုးရအဖွဲ့ကို မိမိစိတ်ကြိုက်အတိုင်း အမတ်မဟုတ်သူများဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားကြောင်း၊ ထိုသမ္မတအစိုးရမျိုးသည် ပါလီမန်ကို တာဝန်ခံရန်မလိုပေ။

^၁ ဦးထွန်းမြင့်၊ တန်းတူသောရှမ်းပြည်၊ စာ ၂၂-၂၃။

^၂ ဦးထွန်းမြင့်၊ တန်းတူသောရှမ်းပြည်၊ စာ ၂၃-၂၄။

ပါလီမန်အား အာဏာအပ်နှင်းသော အစိုးရမျိုးတွင် ဝန်ကြီးချုပ်နှင့် ဝန်ကြီးများ ပါသည့်အစိုးရအဖွဲ့ကို ပါလီမန်အမတ်များဖြင့်သာ ဖွဲ့စည်းထားပြီး ထိုအစိုးရအဖွဲ့ သည် ပါလီမန်ကိုတာဝန်ခံရကြောင်းလည်း ရှင်းပြထား၏။

ပြည်ထောင်စုစနစ်ကျင့်သုံးသည့် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများ၏ တရားစီရင်ရေးစနစ်ကို ကြည့်မည်ဆိုလျှင် မြန်မာနိုင်ငံမှအပ အခြားနိုင်ငံများတွင် ဗဟိုပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်များအတွက် တရားရုံးများသည် သီးခြားစီဖြစ်ကြသည်။ ဗဟိုပြည်ထောင်စု အတွက် အမြင့်ဆုံးတရားရုံးဖြစ်သည့် တရားလွှတ်တော်ချုပ်မှ အောက်ဆုံးတရားရုံး အထိ တစ်စင်တစ်ဖွဲ့ရှိသကဲ့သို့ ပြည်နယ်များအတွက်လည်း တရားလွှတ်တော်ချုပ်မှ အောက်ဆုံးတရားရုံးအထိ တစ်စင်တစ်ဖွဲ့သီးခြားစီရှိကြသည်။ ဗဟိုပြည်ထောင်စု တရားရုံးများသည် ဗဟိုပြည်ထောင်စုနှင့် သက်ဆိုင်သည့်အမှုကိစ္စများကိုသာ တရား စီရင်ကြပြီး ပြည်နယ်တရားရုံးများ၏ တရားစီရင်ရေးကို ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်းမရှိ ကြပေ။ ပြည်နယ်အတွင်းတရားစီရင်ရေးသည် ပြည်နယ်တရားလွှတ်တော်ချုပ်တွင်ပင် အဆုံးသတ်ကြရသည်ဟုလည်း ထောက်ပြထားသည်။^၁

ပြည်ထောင်စု စနစ်ဆိုသည်မှာ လွတ်လပ်သော ပြည်ထောင်စုများ ဆန္ဒ အလျောက် ပူးပေါင်းဖွဲ့စည်းထားခြင်းဖြစ်ရာ၊ သဘောတရားအားဖြင့် ဆန္ဒအလျောက် ပြန်လည်ခွဲထွက်နိုင်ခွင့်ရှိရပေမည်။ သို့သော် မျက်မှောက်ကမ္ဘာ၏ ပြည်ထောင်စုစနစ် ကျင့်သုံးသည့်နိုင်ငံများတွင် ဆိုဗီယက်ယူနီယံ၊ ယူဂိုစလားဗီးယား ပြည်ထောင်စုနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတို့၏ အခြေခံဥပဒေများတွင်သာ ပြည်နယ်များအား ခွဲထွက်လိုကွဲထွက် နိုင်သည့် အခွင့်အရေးပေးထားသည်ကို တွေ့ရကြောင်းနှင့် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် အသင့်တော်ဆုံးစနစ်မှာ ပြည်ထောင်စုစနစ်သာဖြစ်ကြောင်းကို

ကျွန်တော်တို့လိုလားသော ပြည်ထောင်စု စစ်စစ်^၂မျိုးမှ မရလျှင် လက်ရှိ ပြည်ထောင်စု မစစ်-တစ် အတိုင်း ဆက်နေမည့်အစား ခွဲထွက်ပြီး သီးခြားသမ္မတနိုင်ငံ ထူထောင်လျှင်ထူထောင်၊ သို့မဟုတ် (unitary) ခေါ် တပြည်ထောင်စံနစ် လုပ်ပစ်လိုက်ဟူ၍ စိတ်လိုက် မာန်ပါပြောဆိုသောပုဂ္ဂိုလ်အချို့ ရှမ်းပြည်တွင်ရှိကြသည်^၃

ဟုလည်းကောင်း

၁ ဦးထွန်းမြင့်၊ တန်းတူသောရှမ်းပြည်၊ စာ ၂၅-၂၆။
၂ ဦးထွန်းမြင့်၊ တန်းတူသောရှမ်းပြည်၊ စာ ၂၆။
၃ ပြည်ထောင်စုစစ်စစ်ဆိုသည်မှာ ဖက်ဒရယ်မှုကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။ ပြည်ထောင်စုစစ်စစ်မှ ဆိုသည့်အသုံးအနှုန်းမှာ ရှမ်းပြည်နယ်မှတင်သွင်းသော ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ ဖွဲ့စည်း တုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေးစာတမ်း တွင်သုံးသော အသုံးအနှုန်းဖြစ်သည်။
၄ ဦးထွန်းမြင့်၊ တန်းတူသောရှမ်းပြည်၊ စာ ၂၈။

တပြည်ထောင်စံနစ်သည် လက်ရှိ မြန်မာပြည်ထောင်စု အတွက် ဘယ်နည်းနှင့်မျှ မသင့်လျော်ပေ။ ဗမာပြည်မတွင် လူမျိုးကြီးငါး လွှမ်းမိုးနေသမျှ ကာလပတ်လုံး ပြည်နယ်များတွင် ဗမာအပေါ် မသက်သာမှုနှင့် စိုးရိမ်မှုလွှမ်းမိုးနေသမျှ ကာလပတ်လုံး တပြည်ထောင် စံနစ်သည် အောင်မြင်လိမ့်မည် မဟုတ်ပေ။ အခြေအနေ ပို၍ပင် ဆိုးသွမ်းစေလိမ့်မည်။

ဟု လည်းကောင်း ဝေဖန်ရေးသားထားသည်။ ပြည်ထောင်စုစနစ်တွင် ဆိုဗီယက် ယူနီယံ၏စနစ်သည် အတိုးတက်အမြင့်မားဆုံး စနစ်ဖြစ်သည်။ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စု သည် လွတ်လပ်၍ အချုပ်အခြာအာဏာ ပိုင်သောပြည်နယ်များသာမက လွတ်လပ်၍ အချုပ်အခြာ အာဏာပိုင်သည့် ပြည်ထောင်စုသမ္မတနိုင်ငံများ (federal republics) ပြည်ထောင်စုများဖြင့် ပေါင်းစပ် ဖွဲ့စည်းထားသည့် စနစ်ဖြစ်ကြောင်း၊ ဆိုဗီယက် ယူနီယံတွင် ပါဝင်သည့် ပြည်ထောင်စု သမ္မတနိုင်ငံများသည် ခွဲထွက်ခွင့်ရရှိသောမက၊ နိုင်ငံခြားတိုင်းပြည်များနှင့် သံတမန်လုံလွယ်ခွင့်နှင့် ကိုယ်ပိုင်စစ်တပ်များပင် ထားခွင့် ရရှိကြောင်း၊ သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် လက်ရှိအခြေအနေတွင် ဆိုဗီယက်ယူနီယံ ကဲ့သို့အဆင့်မြင့် ပြည်ထောင်စုစနစ်မျိုးသို့ တက်လှမ်းရန်မမျှော်မှန်းနိုင်သေးကြောင်း၊ သို့ဖြစ်၍ အမေရိကန်နှင့် ဆွစ်ဇာလန် ပြည်ထောင်စုစနစ်မျိုး ရောက်အောင်ပင် အထူးကြိုးပမ်းရဦးမည်ဟု ယူဆကြောင်းနှင့် ၎င်း၏ အမြင်ကိုလည်း တင်ပြထားသည်။ ထို့နောက် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် ဆွစ်ဇာလန် ပြည်ထောင်စုတို့၏ ပြည်ထောင်စု စစ်စစ်စနစ်များ အကြောင်းကိုလည်း ရှင်းလင်းရေးသားထားသည်။^၁

ကမ္ဘာ့ နိုင်ငံ များအနက်မှ ပြည်ထောင်စုစနစ် အခြေခံဥပဒေများ အကြောင်းကို အကြမ်းအားဖြင့် တင်ပြပြီးနောက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြေခံဥပဒေကို ဦးထွန်းမြင့် က လေ့လာ သုံးသပ် တင်ပြခဲ့သည်။ ထိုသို့ သုံးသပ် တင်ပြရာတွင် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြေခံဥပဒေသည်

ပြည်ထောင်စု မစစ်တစ် အမျိုးအစား (ဝါ) ပြည်ထောင်စုအပြော စားပင် မဟုတ်တော့ဘဲ ဖါးတပိုင်းငါးတပိုင်း စနစ်အဖြစ် တွေ့မြင် ရပေမည်။

၁ ဦးထွန်းမြင့်၊ တန်းတူသောရှမ်းပြည်၊ စာ ၂၉။

၂ ဦးထွန်းမြင့်၊ တန်းတူသောရှမ်းပြည်၊ စာ ၃၀-၅၁။

၃ ဦးထွန်းမြင့်၊ တန်းတူသောရှမ်းပြည်၊ စာ ၂၅။

ဟုရေးသားထားသည်။ ထိုအမြင်မှာလည်း ကျဉ်းမြောင်းသောလူမျိုးရေးဝါဒကြောင့် မဟုတ်ဘဲ ၁၉၄၇ ခုနှစ်က အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲစဉ်က အကြံပေးအရာရှိအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သော အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရာတွင် အဓိကတာဝန်ကို ထမ်းဆောင် ခဲ့သော ယခုနိုင်ငံတော် တရားလွှတ်တော်ချုပ် တရားဝန်ကြီးဖြစ်သူ သတိုးမဟာ သရေစည်သူ ဦးချန်ထွန်း ကိုယ်တိုင်က

ကျွန်တော်တို့ရဲ့ အခြေခံဥပဒေဟာ သဘောတရားအားဖြင့် ပြည်ထောင်စု စံနှစ်ဖြစ်ပေမဲ့ လက်တွေ့တွင် တပြည်ထောင်စံနှစ်ဖြစ် ပါတယ်”

ဟု ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် ရာဇဝင်ပါမောက္ခဟောင်း တင်ကာ အားပြောဖူးကြောင်း ကိုးကား၍ တင်ပြထားသည်။ ထိုသို့ ဖားတစ်ပိုင်း ငါးတစ်ပိုင်း စနစ် ဖြစ်ရသည် မှာလည်း

မတော်တဆကြောင့်လည်း မဟုတ်၊ ကျွန်တော်တို့ လူမျိုးစုများက လိုလားသောကြောင့်လည်း မဟုတ်ပေ။ နိုင်ငံရေးအတွေ့အကြုံ နည်းပါးပြီး ဥပဒေပညာနားမလည်သော ကျွန်တော်တို့အား ဗမာ ခေါင်းဆောင်များနှင့် ဥပဒေပညာရှင်များက ‘လှည့်စားလိုက်တာဘဲ’ ဟု ကျွန်တော်တို့ ထင်မြင်လာကြပါသည်။

ဟု လည်းကောင်း

လွတ်လပ်ရေးအတွက်၊ ကျိုးပမ်းနေကြစဉ်တုံးက လွတ်လပ်ပြီးသည့် နောက် မည်သည့်ပုံစံမျိုးဖြင့် တိုင်းပြည်ကို တည်ထောင်ကြမည်နည်း ဟု တွေးတောကြံဆကြသည့်အခါ ဗမာအမျိုးသား ခေါင်းဆောင် များသည် ဗမာပြည်လို တိုင်းပြည်ငယ်လေးအဖို့ လူမျိုးစုများ အခွဲခွဲ အခြမ်းခြမ်း အုပ်ချုပ်သည့်မှုကို မကြိုက်ကြပါ။ တစည်း

၁ (က) လယ်ယာမြေ နိုင်ငံပိုင်ပြုလုပ်ရေးဥပဒေသည် ပြည်နယ်များအတွက်ပါ အကျိုး ဝင်ခြင်း ရှိမရှိနှင့်ပတ်သက်၍ ဦးချန်ထွန်းက နိုင်ငံတော်ရှေ့နေချုပ် အဖြစ်ဖြင့် တရားလွှတ်တော်ချုပ်၌ ရှင်းလင်းစဉ်က ထိုသို့ပြောခဲ့ခြင်း ဖြစ်၏။ *The Nation*, 2 July 1952.

(ခ) ဦးချန်ထွန်းက ထိုသို့ပြောသည့်အကြောင်းကို Hugh Tinker, *The Union of Burma: A Study of the First Years of Independence*, London, Oxford University Press, 1957. စာအုပ်အား ဦးထွန်းမြင့် က ကိုးကားခဲ့သည်။

၂ ဦးထွန်းမြင့်၊ တန်းတူသောရှမ်းပြည်၊ စာ ၅၃။

တလုံးတည်း ပုံစံတမျိုးတည်းသော အုပ်ချုပ်ရေးမျိုး၊ တနည်းအားဖြင့် တပြည်ထောင်စုံနစ်အစိုးရ တမျိုးတစားစနစ် unitary ကိုလိုလားကြသည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက ကျွန်တော်တို့အား တစည်းတလုံးတည်းသာ ၅ နှစ်စီမံကိန်း ၂ ကြိမ်မြောက်ဆောင်ရွက်လိုက်ရလျှင် အားလုံးတိုးတက်မည်၊ ဗမာပြည်မထက် တဆင့်နိမ့်ကျသော နယ်စပ်ဒေသရှိ လူမျိုးစုများသည်လည်း ဗမာနှင့် တန်းတူတိုးတက်လာမည်ဟု ယုံကြည်ကြောင်း ပြောပြဘူးပါသည်။ ကျွန်တော်တို့ (ရပလ) ခေါင်းဆောင်များသည် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ ရိုးသားသောစေတနာကို ယုံကြည်ကြသည်၊ လေးစားကြသည်။

ဟုလည်းကောင်း နောက်ကြောင်းကိုလည်း ပြန်၍ပြောပြသည်။ ထိုနောက်

ကျွန်တော်တို့သည် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ စေတနာကို၎င်း၊ တပြည်ထောင်စုံနစ်မှုကို၎င်း သံသယမရှိကြပါ။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းဦးဆောင်သော ဗမာပြည်နှင့် ကျွန်တော်တို့ ရှမ်းပြည်အား တပြည်ထောင်စုံနစ်အရ ပူးပေါင်းစေကာမူ—ကျွန်တော်တို့အဘို့ စိုးရိမ်ပူပန်စရာမရှိဟု ကျွန်တော်တို့ယူဆကြသည်။ လူပုဂ္ဂိုလ်ပိုင်း အခြေအနေအရ ထိုသို့ဖြစ်သော်လည်း တကွဲဖြစ်ရပ် အခြေအနေအရဆိုလျှင် ပြည်ထောင်စုသဘောတရားကလွဲ၍ အခြားမဖြစ်နိုင်ဟု ကျွန်တော်တို့ (ရပလ) က ဆုံးဖြတ်ကြသည်။

ဟု ဖော်ပြထားပြီး အောက်ပါ ပြည်ထောင်စုသဘောတရားများကို ဟောပြောပွဲများဖြင့်လည်းကောင်း၊ စာရွက်စာတမ်းများဖြင့်လည်းကောင်း ဟောပြော ဖြန့်ချိ၍ ရပလ က စည်းရုံးလှုပ်ရှားခဲ့သည်။

(၁) ဗမာပြည်နှင့် ပြည်ထောင်စုံနစ်အရ ပူးပေါင်းမည်။

(၂) ယင်းသို့ပူးပေါင်းသည့်အခါ

(က) အခွင့်အရေးနှင့် အဆင့်အတန်းတူ ဖြစ်ရမည်။

(ခ) ရှမ်းပြည်အား လုံးဝကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးပေးရမည်။

(ဂ) ခွဲထွက်လိုက အချိန်မရွေးခွဲထွက်ခွင့်ပေးရမည်။

၁ ဦးထွန်းမြင့်၊ တန်းတူသောရှမ်းပြည်၊ စာ ၅၃-၅၄။

၂ ဗိုလ်တထောင်သတင်းစာ၊ ၁၆ ဒီဇင်ဘာ ၁၉၆၀။

(၃) ဗဟိုအစိုးရအား အောက်ပါဌာနများ လွှဲအပ်ပေးမည်။

- (က) နိုင်ငံခြားရေး
- (ခ) ကာကွယ်ရေး
- (ဂ) စာတိုက်နှင့်ကြေးနန်း
- (ဃ) လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး
- (င) ငွေစက္ကူနှင့် ငွေဒင်္ဂါးထုတ်လုပ်ရေး
- (စ) ဆိပ်ကမ်းအကောက်တော်ခွန်။^၁

ရပလ ၏အထက်ပါ ပြည်ထောင်စုသဘောတရားသည် ရှမ်းပြည်လူထုအတွင်း နက်ရှိုင်းစွာ စိမ့်ဝင်ပျံ့နှံ့သွားသည့်အလျောက် ဗမာဆိုလျှင် အလွန်မှန်းပြီး ဗမာပြည်နှင့်မပေါင်းလိုသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များပင်လျှင် ရပလ၏ ပြည်ထောင်စုသဘောတရားကို လက်ခံလာခဲ့ကြသည်။ ရပလ၏ ပြည်ထောင်စုသဘောတရားသည် ရှမ်းပြည်ကိုပင် ကျော်လွန်ကာ တောင်တန်းဒေသအားလုံးသို့ ပျံ့နှံ့သွားသဖြင့် ရှမ်း၊ ကချင်နှင့် ချင်းခေါင်းဆောင်များပါဝင်သည့် တောင်တန်းသားများ စည်းလုံးညီညွတ်ရေးအဖွဲ့ ကလည်း ထိုပြည်ထောင်စုသဘောတရားကို လက်ခံလာခဲ့ကြသည်။ ထိုပြည်ထောင်စုသဘောတရား၏ အနှစ်သာရသည် ပင်လုံစာချုပ်တွင်ပါဝင်လာရုံမက ရိုး(စ်) ဝီလျံ ခေါင်းဆောင်သည့် တောင်တန်းဒေသ စုံစမ်းရေးအဖွဲ့၏ အစီရင်ခံစာတွင်လည်း ရှေ့တန်းမှ ဖော်ပြခံခဲ့ရသည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းမှအစ ဦးနုနှင့် ဦးချန်ထွန်းတို့ အပါအဝင် ဗမာအမျိုးသားခေါင်းဆောင်များကမူ ပြည်ထောင်စုသဘောတရားကို မကြိုက်ကြပေ။ ထိုသို့မကြိုက်သော်လည်း လူမျိုးစုများ၏ ပြည်ထောင်စုသဘောတရားကို ပယ်ဖျက်ရန်မရနိုင်တော့သဖြင့် တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်တွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက အခြေခံဥပဒေလမ်းညွှန်ပြဋ္ဌာန်းချက် အဆိုတင်သွင်းသောအခါအပိုဒ် (၂) တွင် ပြည်ထောင်စုသဘောတရားကို ထည့်သွင်း အဆိုပြုခဲ့သည်ဟုလည်း ဦးထွန်းမြင့် က ဖော်ထုတ်ရေးသားထားသည်။^၂ သို့သော်

ဗိုလ်ချုပ်တို့ကျဆုံးသွားပြီးနောက် အခြေခံဥပဒေကို အပြီးသတ်ရေး ဆွဲကြသည့်အခါ ကျွန်တော်တို့အား မလိမ့်တပတ် နှစ်လိုက်သည်ဟု ကျွန်တော်တို့ စွဲစွဲမြဲမြဲ ယူဆနေဆဲဖြစ်သည်။ အသွင်အားဖြင့်

၁ ဦးထွန်းမြင့်၊ တန်းတူသောရှမ်းပြည်၊ စာ ၅၅-၅၆။

၂ ဦးထွန်းမြင့်၊ တန်းတူသောရှမ်းပြည်၊ စာ ၅၇။

ကျွန်တော်တို့ နယ်စပ်ဒေသအား နှစ်သိမ့်စေရန် ပြည်ထောင်စုအသွင် ပေးထားပြီး၊ အနှစ်သာရအားဖြင့် တတ်နိုင်သမျှ တပြည်ထောင် စံနစ်ဖြစ်ရန် ဖန်တီးထားသည်ဟု ကျွန်တော်ထင်သည်။

ဟု ၎င်း၏အထင်ကိုဖော်ပြထားပြီး၊ ထိုအထင်ကိုထောက်ခံနေသည့်အချက်တစ်ချက် မှာ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေမူနှင့်ပတ်သက်၍ ဦးချန်ထွန်းကရှင်းလင်းရာတွင်

ကျွန်တော်တို့ ယခုလက်ရှိ အခြေအနေများကို ထောက်ထားသော အားဖြင့် အစိုးရတဖွဲ့တည်းကအုပ်ချုပ်တာဟာ ဘယ်လောက်ဘဲ ကောင်းတယ်ဆိုတာ ကျွန်တော်တို့အားလုံး ယုံကြည်စေကာမူ၊ ယခု အချိန်မှာဖြင့်လျှင် ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံမျိုးကိုသာလျှင် ဖွဲ့စည်းဘို့ရာ ဖြစ်နေပါတယ်။

ဟုလည်းကောင်း

ကျွန်တော်တို့အားလုံးသဘောက သိပ် ပြီးမ နှစ် ခြိုက်သော် လည်း၊ ယခုလက်ရှိအခြေအနေအရ ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ တည်ခဲ့ရတဲ့အတွက် နောင်ကို အခြေအနေအရ၊ တဦးတည်း အစိုးရ တဖွဲ့တည်းက အုပ်ချုပ်တဲ့ နိုင်ငံမျိုးသာ ပိုပြီးလိုလားအပ်တယ်။ ဗမာပြည်ကို ကြည့်လိုက်လျှင်၊ ကမ္ဘာနှင့်စာလျှင် အင်မတန်ငယ်လို့ နောင်ကို အစိုးရတဖွဲ့တည်းနှင့်ဖြစ်နိုင်တဲ့ unitary နိုင်ငံမျိုးဖြစ်ချင်ပါတယ်ဆို လျှင်လည်း၊ ပြည်နယ်တွေကသဘောတူလျှင်၊ ကျွန်တော်တို့ဖန်တီး သွားဘို့ရန် သည်ဥပဒေမှာ ပါရှိပါတယ်။

ဟုလည်းကောင်း ပြောကြားခဲ့ကြောင်းတင်ပြထားသည်။ ထို့ကြောင့် အခြေခံဥပဒေ အကြံပေးအရာရှိဖြစ်ပြီး အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရာတွင် အဓိကတာဝန် ယူခဲ့သော ဦးချန်ထွန်း ကိုယ်တိုင်က ပြည်ထောင်စုစနစ်ကို မည်မျှမလိုလားမနှစ်ခြိုက်သည်မှာ ထင်ရှားနေကြောင်းလည်း ဆွေးနွေးထားသည်။ အချုပ်အားဖြင့်ဆိုလျှင် တောင်တန်း

၁ ဦးထွန်းမြင့်၊ တန်းတူသောရှမ်းပြည်၊ စာ ၅၇။
၂ (က) ဦးထွန်းမြင့်၊ တန်းတူသောရှမ်းပြည်၊ စာ ၅၈။
(ခ) မြန်မာနိုင်ငံတော် တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် ဒုတိယညီလာခံမှတ်တမ်း၊ စာတွဲ ၂၊ အစည်းအဝေးအမှတ် ၅၊ ရန်ကုန်၊ မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ စာပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၆၁၊ စာ ၁၃၁။ နောင်ကိုးကားလျှင် တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်၊ ၂/၅ ဟု ညွှန်းမည်။
၃ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်၊ ၂/၅၊ စာ ၁၄၂။

သားများ၏ ပြင်းပြလွန်းသောဆန္ဒကို မလွန်ဆန်နိုင်၍ မလွဲမရှောင်သာသဖြင့် ပြည်ထောင်စုပုံစံကို ထည့်သွင်းထားသော်လည်း ဗမာခေါင်းဆောင်များ၏ ဆန္ဒ ဖြစ်သည့် တစ်ပြည်ထောင်သဘောရောက်နိုင်သမျှရောက်စေရန် ဖန်တီးထားသည့် အခြေခံဥပဒေဖြစ်သည်ဟုလည်း ဦးထွန်းမြင့်က သုံးသပ်ထားသည်။^၁

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် ပြည်ထောင်စုမူ မစစ်ကြောင်း တင်ပြဆွေးနွေးပြီးနောက် အခြေခံဥပဒေ၏ ချွတ်ယွင်းအားနည်းချက်များကိုလည်း ဦးထွန်းမြင့်က ထောက်ပြခဲ့သည်။ ပြည်ထောင်စုဆိုသည်မှာ ပြည်နယ်များ စုပေါင်း ထားခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် အခြား လူမျိုးစုများအတွက် သီးခြားပြည်နယ်များ ဖွဲ့စည်းထားသော်လည်း လူမျိုးစုဖြစ် သည့် ဗမာများအဖို့ ပြည်နယ်ဟူ၍ သီးခြားမရှိကြောင်း၊ သီးခြားပါလီမန်နှင့် သီးခြား အစိုးရလည်းမရှိကြောင်း၊ သာမန်ကြည့်မည်ဆိုလျှင် ဗမာများကအနစ်နာခံသည်ဟု ထင်စရာဖြစ်သော်လည်း နက်နက်နဲနဲ စဉ်းစားကြည့်မည်ဆိုလျှင် ဗမာများသည် ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၏အာဏာကို လုံးထွေးယူလိုက်ပြီး လူမျိုးစုများအပေါ် အုပ်စိုး လိုက်ခြင်းသာ ဖြစ်ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့်လည်း ဦးချန်ထွန်းက “လက်တွေ့တွင် တပြည်ထောင်စံနစ်ဖြစ်သည်” ဟုဆိုခြင်းဖြစ်ပေသည်ဟု ဝေဖန်ထားသည်။ ထို့ကြောင့် ပြည်နယ်များသည် ဗမာပြည်၏ပဏ္ဏာဆက်နိုင်ငံအဆင့်သို့ ကျရောက်ကုန်သည်ဟု လည်း ဦးထွန်းမြင့်က သုံးသပ်ထားသည်။^၂

ဗမာပြည်အတွက် သီးခြား ပြည်နယ် မထူထောင်ရသည့် အကြောင်းနှင့် ပတ်သက်၍ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်တွင် ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၄ ရက်နေ့၌

ဗမာပြည်မကြီးက အင်မတန်ကြီးပြီး ပါဝင်မည့် ပြည်နယ်တွေက အင်မတန် အကျယ်အဝန်းမှာ ငယ်နေတာကိုတွေ့ရပါတယ်။ ဗမာ ပြည်မ အကျယ်အဝန်းဟာ ရှမ်းပြည်၊ ကချင်ပြည်နယ်၊ ကရင်နီ ပြည်နယ် သည်ပြည်နယ် သုံးပြည် ပေါင်းလျှင်တောင်မှ ဗမာပြည် မှာ ကျန်တဲ့နယ်တွေရဲ့ အကျယ်အဝန်းနှင့်ဆိုလျှင် သုံးပုံတပုံလေးပုံ တပုံလောက်ဘဲရှိတယ်။ လူဦးရေအားဖြင့်ဆိုလျှင် သာပြီး ကွာခြား သေးတယ်။ လူဦးရေ ၁၇ သန်းရှိတဲ့အနက်က၊ ဗမာပြည်မက ၁၅ သန်း ရှိတယ်။ ရှမ်းပြည်၊ ကချင်ပြည်နယ်၊ ကရင်နီပြည်နယ်က ရှိလျှင် ၂ သန်းလောက်ဘဲရှိတယ်။...ပြီးတော့ဘဏ္ဍာရေးကိစ္စအခြေ

၁ ဦးထွန်းမြင့်၊ တန်းတူသောရှမ်းပြည်၊ စာ ၅၈-၅၉။

၂ ဦးထွန်းမြင့်၊ တန်းတူသောရှမ်းပြည်၊ စာ ၆၀။

အနေမှာလည်း ယခုလက်ရှိ အခြေအနေကို ကြည့်မည်ဆိုလျှင် ရှမ်းပြည်မှာ အတော်အသင့်ရှိသော်လည်း ကချင်ပြည်နယ်ဆိုလျှင် ဘဏ္ဍာရေးအခြေအနေမှာ အများကြီးချို့ငဲ့ပါတယ်။ အဲသည်တော့ ဘဏ္ဍာရေးအခြေအနေအားဖြင့် ကြည့်လျှင်လည်း ဗမာပြည်နှင့် ပါဝင်မည့်ပြည်နယ်တွေနှင့်ဟာအများကြီးကွာခြားနေတယ်။ နိုင်ငံရေး ဗဟုသုတကို ကြည့်ပြန်တော့လည်း တခြားကိစ္စတွေမှာ ကွာခြားသလိုပေါ့လေ။ အဲသည် ကိစ္စမှာလည်း အတော်ဘဲ ကွာခြားနေတာ ရှိတယ်။

ဟု ဦးချန်ထွန်းက ရှင်းလင်းပြောကြားခဲ့သည်။ ဗမာပြည်အတွက် သီးခြားပြည်နယ် တည်ထောင်မည်ဆိုလျှင် အုပ်ချုပ်ရေး၊ ဥပဒေပြုရေးနှင့် တရားစီရင်ရေး လုပ်ငန်းများ အတွက် ဝန်ထမ်းများအများအပြားလိုလာမည်။ ယခုအခြေအနေတွင် ထိုလုပ်ငန်း များအတွက် လုံလောက်သော ဝန်ထမ်းဦးရေ ရရန်မလွယ်ကြောင်း၊ ထိုဝန်ထမ်းများ အတွက် ကုန်ကျစရိတ်မှာလည်း နှစ်ဆခန့် တိုးလာမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ထိုအခက်အခဲ များကြောင့် ဗမာပြည်အတွက် သီးခြားပြည်နယ်ဟုမထားဘဲ ဗဟိုအဖွဲ့နှင့် ပေါင်း ထားကြောင်းလည်း ရှင်းပြသည်။^၁

ဦးချန်ထွန်း၏ရှင်းလင်းချက်နှင့်ပတ်သက်၍ ဦးထွန်းမြင့်က သူ့အမြင်နှင့် ခံစားချက်ကို

ဟိုစဉ်က ကျွန်တော်လည်း ဟုတ်ခိုးယောင်ယောင် လက်ခံခဲ့ပါသည်။ ဗမာများ တကယ် အနစ်နာခံပါကလားဟု အထင်ကြီးခဲ့ပါသည်။ နက်နက် နဲနဲ နဖူးပေါ် လက်တင်စဉ်းစားကြည့်မှ ပြည်နယ်များ မျောက်လောင်း ဖြစ်ကုန်သည်ကို တွေ့မြင်ရပါသည်။

ဟုလည်းကောင်း

အမှန်မှာ ဗမာများအတွက် သီးခြားပြည်နယ် ဖွဲ့စည်းပြီး ဗမာပြည်နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်၊ ကချင်ပြည်နယ်၊ ကရင်ပြည်နယ်၊ ကယားပြည်နယ် စသည့် ပြည်နယ်များပူးပေါင်းကာ ပြည်ထောင်စုဖွဲ့ပါမှ တကဲ့ပြည်ထောင်စု၏ အင်္ဂါနှင့် ညီညွတ်ပေမည်။ ယခုမူကား ဗမာပြည်နယ်ဟူ၍မပါရှိသည့်အတွက် ကျွန်တော်တို့၏အခြေခံဥပဒေသည်

၁ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်၊ ၂/၅၊ စာ ၁၃၂-၁၃၃။

၂ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်၊ ၂/၅၊ စာ ၁၃၃-၁၃၄။

၃ ဦးထွန်းမြင့်၊ တန်းတူသောရှမ်းပြည်၊ စာ ၆၂-၆၃။

အသွင်အားဖြင့်ပင် အင်္ဂါမစုံ တခြမ်းပဲ ပြည်ထောင်စုကြီး ဖြစ်နေလေသည်။

ဟုလည်းကောင်း တင်ပြ၍ ထိုအချက်မှာ အခြေခံဥပဒေ၏ ပထမချွတ်ယွင်းချက် ဖြစ်ကြောင်း ရေးသားထားသည်။ ပြည်ထောင်စု ပါလီမန်ဖွဲ့စည်းပုံနှင့်ပတ်သက်၍ လည်း ဦးထွန်းမြင့် က

ကျွန်တော်တို့ ပြည်ထောင်စု ပါလီမန်ဖွဲ့စည်းပုံမှာလည်း သဘာဝမကျပေ။ အခြားပြည်ထောင်စု ပါလီမန်များတွင် လွှတ်တော် ၂ ရပ်ထားရှိခြင်းမှာ အောက်လွှတ်တော်သည် ဒီမိုကရေစီသဘောအရ အချုပ်အခြာအာဏာသည် ပြည်သူလူထုထံမှ ဆင်းသက်ရမည်ဆိုသည့်အတိုင်း ပြည်သူလူထုတရပ်လုံးအား ကိုယ်စားပြုရန်ဖြစ်ပြီး၊ အထက်လွှတ်တော်မှာ ပြည်ထောင်စု သဘောတရားအရ ပြည်နယ်များအား ကိုယ်စားပြုရန်ဖြစ်ပေသည်။ ပြည်နယ်ကြီးက ပြည်နယ်ငယ်များအား အနိုင်ကျင့်မှုမရှိစေရန် အထက်လွှတ်တော်သို့ ကိုယ်စားလှယ်ဦးရေ အညီအမျှစေလွှတ်ကြသည်။ လွှတ်တော်တရပ်ရပ်သည် အာဏာကို အလွန်အကဲ အသုံးမပြုနိုင်ရန်အတွက် လွှတ်တော်တရပ်က လွှတ်တော်တရပ်အား ထိန်းကွပ်နိုင်ရန် အခွင့်အာဏာ တူပေးထားကြသည်။

ဟုလည်းကောင်း

ကျွန်တော်တို့၏ အထက်လွှတ်တော်သို့ ပြည်နယ်များသည် အမတ်ဦးရေ အညီအမျှစေလွှတ်နိုင်ခွင့် မရှိကြပါ။ ဗမာပြည်နယ်ဟူ၍ သီးခြားမရှိခြင်းသည်ပင် ပြည်ထောင်စု အထက်လွှတ်တော် ဖွဲ့စည်းမှုကို ကြီးစွာရုပ်ဆင်းပျက်စေလေသည်။ တပြည်နယ်လျှင် အမတ်ဦးရေ အဘယ်မျှစေလွှတ်ရမည်ဟု အခြေခံဥပဒေတွင် ပြဋ္ဌာန်းလိုက်လျှင် ဗမာပြည်နယ်မရှိ၍ ပြည်ထောင်စု အထက်လွှတ်တော်တွင် ဗမာကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်နိုင်တော့မည် မဟုတ်ချေ။ ကျွန်တော်တို့၏ အထက်လွှတ်တော်သည် အောက်လွှတ်တော်အား ထိန်းကွပ်နိုင်သော အာဏာလည်းမရှိ၊ ပြည်နယ်များအကျိုးကို ကာကွယ်နိုင်စွမ်းလည်း မရှိဖြစ်နေလေရာ၊ ယခုအတိုင်းသာဆိုလျှင် နိုင်ငံတော်သမတကဲ့သို့ တန်ဆာဆင်ထားယုံသာ ရှိနေပေမည်။

၁ ဦးထွန်းမြင့်၊ တန်းတူသောရှမ်းပြည်၊ စာ ၆၃။
၂ ဦးထွန်းမြင့်၊ တန်းတူသောရှမ်းပြည်၊ စာ ၆၃-၆၄။
၃ ဦးထွန်းမြင့်၊ တန်းတူသောရှမ်းပြည်၊ စာ ၆၄။

ဟုလည်းကောင်း ရေးထားပြီး ပြည်ထောင်စုပါလီမန်၏ဖွဲ့စည်းပုံ သဘာဝမကျသည့် အချက်မှာ အခြေခံဥပဒေ၏ ဒုတိယချွတ်ယွင်းချက်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုထားသည်။ အခြေခံဥပဒေ၏ တတိယချွတ်ယွင်းချက်မှာ ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်များ၏ အာဏာနှင့် အခွင့်အရေးခွဲဝေပုံတွင် တွေ့ရသည့်ချွတ်ယွင်းချက် ဖြစ်သည်ဟုလည်း ဆိုထားသည်။ အာဏာနှင့်အခွင့်အရေး ခွဲဝေပုံနှင့်ပတ်သက်၍

ပြည်ထောင်စုစစ်စစ်နိုင်ငံများတွင် ဗဟိုပြည်ထောင်စုအား အများနှင့် ဆိုင်သော အခွင့်အာဏာများသာပေးပြီး ကျန်အာဏာများကို ပြည်နယ်များက သိမ်းပိုက်ထားကြသည်။ ကနေဒါပြည်ထောင်စုတွင်သာ ဗဟိုပြည်ထောင်စုအားလည်း အာဏာကန့်သတ်ပေးပြီး ကျန်အာဏာများ အားလုံးကို ဗဟိုက သိမ်းပိုက်ထားသည်။ ကျွန်တော်တို့ ပြည်ထောင်စု အခြေခံဥပဒေတွင် ပြည်ထောင်စုဥပဒေပြုစာရင်း၊ ပြည်နယ်ဥပဒေပြုစာရင်းဟူ၍ခွဲခြားပြီး ကျန်အာဏာများအားလုံးကို ဗဟိုပြည်ထောင်စုအစိုးရသို့ပေးအပ်ထားရာ ကနေဒါပြည်ထောင်စုနှင့် အာဏာခွဲဝေနည်းတွင် အတူတူပင် ဖြစ်သည်။ အခြေခံဥပဒေမူနှင့် ပတ်သက်၍ ရှင်းပြစဉ် ဦးချန်ထွန်း က ကနေဒါပြည်ထောင်စု လမ်းစဉ်ကို လိုက်ထားကြောင်း ဝန်ခံခဲ့လေသည်။ ထိုလမ်းစဉ်ကို မလိုက်၍လည်း မဖြစ်ပေ။ ဗမာပြည်နယ်ဟူ၍ သီးခြားဖွဲ့စည်းထားခြင်း မရှိဖြစ်လေရာ ပြည်ထောင်စုစစ်စစ်မူအတိုင်း ဗဟိုကိုအာဏာလုံးဝကန့်သတ်ပေးလိုက်ပြီး ကျန်အာဏာများအားလုံးကို ပြည်နယ်များအား ပေးလိုက်လျှင် ဗမာပြည်မအတွက် အုပ်ချုပ်၍ဖြစ်နိုင်တော့မည်မဟုတ်ချေ။

ဟုလည်း ရှင်းလင်းရေးသားထားသည်။ ပြည်ထောင်စုအစိုးရဖွဲ့စည်းပုံနှင့် ပတ်သက်၍လည်း

ကျွန်တော်တို့ ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့မျိုးကို အခြားမည်သည့် ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတွင်မှမှ မတွေ့ရပါ။ ပြည်ထောင်စုစစ်စစ်ဖြစ်သည့် အမေရိကန်၊ ဆွီဇာလန်၊ ဆိုဗီယက်ယူနီယံ၊ ဩစတြေလျတို့တွင်၎င်း၊ ပြည်ထောင်စုအပြောစားဖြစ်သည့် ကနေဒါ တွင်၎င်း၊ ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့တွင် ကျွန်တော်တို့ အစိုးရအဖွဲ့ကဲ့သို့ ပြည်နယ်ဝန်ကြီးဌာနများ ပါဝင်ဖွဲ့စည်းထားခြင်းမရှိကြပါ။ ကျွန်တော်တို့ ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌများသည် ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့တွင် ပြည်နယ်ဝန်ကြီး

များအဖြစ် ပါဝင်နေကြသည်။ ကျွန်တော်တို့ပြည်ထောင်စုတွင် နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် ပြရပ်မျှသာဖြစ်ပြီး အာဏာအရှိဆုံးပုဂ္ဂိုလ်မှာ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်ဖြစ်သည်။

ဟုလည်းကောင်း၊ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၅၆ (၂) အရ

နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် ဝန်ကြီးချုပ်က အမည်တင်သွင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့ဝင် အခြားဝန်ကြီးများ အဖြစ် ခန့်ထားရမည်။

ဟုလည်းကောင်း၊ အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၅၆ (၃) အရ

နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် ဝန်ကြီးချုပ်၏ အကြံပေးချက်အရ ပြည်ထောင်စု အစိုးရဝန်ကြီးတဦးဦး၏ ရာထူးနှုတ်ထွက်စာကို လက်ခံရမည်။ သို့တည်းမဟုတ် ရာထူးမှရပ်စဲစေရမည်။

ဟုလည်းကောင်း ပြဋ္ဌာန်းထားသဖြင့် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးများသည် ဝန်ကြီးချုပ်က သဘောတူမှုသာ ဝန်ကြီးဖြစ်နိုင်ပြီး၊ ဝန်ကြီးချုပ်ကသဘောမတူလျှင် ဝန်ကြီးမဖြစ်နိုင်တော့သဖြင့် ပြည်နယ်ဝန်ကြီး များသည် ဝန်ကြီးချုပ်၏ သဘောဆန္ဒအတိုင်း ဆောင်ရွက်ကြရကြောင်း၊ ပြည်နယ်အစိုးရများသည် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးရှိပြီး၊ ပြည်ထောင်စုအစိုးရသည် ပြည်နယ်များ၏အတွင်းရေးတွင် ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခွင့်မရှိဟုဆိုသော်လည်း ပြည်နယ်အုပ်ချုပ်ရေး၏ အကြီးအကဲဖြစ်သူ ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌများမှာ ဝန်ကြီးချုပ်၏ ဆန္ဒနှင့်ဆန့်ကျင်၍ ဘာမှမလုပ်နိုင်ကြသဖြင့် ပြည်နယ်များ၏ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးမှာ အဓိပ္ပာယ်ကင်းမဲ့နေကြောင်း၊ တစ်နည်းအားဖြင့်ဆိုလျှင် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးချုပ်သည် ပြည်နယ် အတွင်းရေးများကို တိုက်ရိုက်ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ရန်မလိုဘဲ၊ အစိုးရအဖွဲ့တွင်ပါဝင်သော ပြည်နယ်ဝန်ကြီးများမှတစ်ဆင့် ဩဇာလွှမ်းမိုးနိုင်ခြင်း၊ သွက်တိုက်သောနည်းဖြင့် ဝင်ရောက်စွက်ဖက်နိုင်ခြင်းတို့ကြောင့် တစ်ပြည်ထောင်စနစ်ဖြစ်သည်မှာ ထင်ရှားကြောင်းနှင့် ဤအချက်မှာ အခြေခံဥပဒေ၏ စတုတ္ထချွတ်ယွင်းချက်ဖြစ်သည်ဟုလည်း ဖော်ပြထားသည်။

၁ ဦးထွန်းမြင့်၊ တန်းတူသောရှမ်းပြည်၊ စာ ၆၅-၆၆။

၂ ဦးထွန်းမြင့်၊ တန်းတူသောရှမ်းပြည်၊ စာ ၆၆။

၃ ယင်း

၄ ဦးထွန်းမြင့်၊ တန်းတူသောရှမ်းပြည်၊ စာ ၆၆-၆၇။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဘဏ္ဍာငွေခွဲဝေသုံးစွဲမှုနှင့်ပတ်သက်၍လည်း

အာဏာနှင့် အခွင့်အရေး ခွဲဝေနည်းကဲ့သို့ပင် ဘဏ္ဍာရေး
ခွဲဝေမှုသည်လည်း ပြည်နယ်များအား ပြည်နယ်အခွန်တော်စာရင်း
ဟူ၍ ခွဲဝေကန့်သတ်ပေးထားပြီး ကျန်အားလုံးကို ဗဟိုက ယူထား
လိုက်လေသည်။ ဗမာပြည်နယ်ဟူ၍ သီးခြားဖွဲ့စည်းထားခြင်းမရှိဘဲ၊
ပြည်ထောင်စုဟူ၍ ရောထွေးဖွဲ့စည်းထားလေရာ ဗဟိုဌာနများဟူ၍
သန့်သန့်ခွဲခြားရန် ခက်ခဲပေသည်။ ထို့ကြောင့် ဗဟိုပြည်ထောင်စုနှင့်
သက်ဆိုင်သော အခွန်တော်ဝင်ငွေများကိုဘယ်သို့ ခွဲဝေ၍ ဗဟို
ပြည်ထောင်စုနှင့် သက်ဆိုင်သောဌာနများအတွက် ဘယ်သို့ကျခံ
ရမည်ကို တိတိကျကျသတ်မှတ်ရန် မလွယ်ကူတော့ပေ။ အခြေခံ
ဥပဒေပုဒ်မ ၉၆ ခြွင်းချက်တွင်သာ ပြည်ထောင်စုအစိုးရသည်
“ထောက်ပံ့ရန်လိုအပ်သည်ဟု ဆုံးဖြတ်သတ်မှတ်သော အထောက်
အပံ့ငွေများကို” ပြည်နယ်အစိုးရများအား ပေးနိုင်သည်ဟု ဖော်ပြ
ထားသည်။ ၎င်းပြဋ္ဌာန်းချက်အရ-ရရှိသော အထောက်အပံ့ငွေများ
ဖြင့်သာ ပြည်နယ်များ အသက်ရှူနေကြရသည်။ ဤထောက်ပံ့
ငွေများကို ဗဟိုအစိုးရက ပေးလိုက် ပေးနိုင်သည်။ မပေးဘဲနေလို
ကလည်း နေနိုင်သည်။ ဤနည်းဖြင့် ဗဟိုအစိုးရသည် ပြည်နယ်
အစိုးရများ၏ အသက်သွေးကြောကို ထိန်းချုပ်ထားလိုက်သည်။ . . .
ပြည်နယ်များ အထူးသဖြင့် ကျွန်တော်တို့ရှမ်းပြည်၏ မကြေနပ်ချက်
များသည် ဘဏ္ဍာရေးခွဲဝေမှုစံနစ်ပေါ်တွင် မြစ်ဖျားခံခဲ့သည်။

ဟုလည်းကောင်း၊ ဘဏ္ဍာငွေခွဲဝေမှုနှင့်ပတ်သက်သည့် အထက်ပါချွတ်ယွင်းချက်သည်
အခြေခံဥပဒေ၏ ပဉ္စမချွတ်ယွင်းချက်ဖြစ်သည်ဟု ရေးသားထား၏။ အခြေခံဥပဒေ၏
ချွတ်ယွင်းချက်များကိုထောက်ပြပြီးနောက် အခြေခံဥပဒေအသစ် ရေးဆွဲမည်ဆိုလျှင်

(၁) ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်တွင်

- (၁) မြန်မာပြည်နယ်
- (၂) ရှမ်းပြည်နယ်
- (၃) ကချင်ပြည်နယ်
- (၄) ကရင်ပြည်နယ်
- (၅) ကယားပြည်နယ်
- (၆) ချင်းပြည်နယ်

(၇) ရခိုင်ပြည်နယ်

(၈) မွန်ပြည်နယ်များ ပါဝင်ကြမည်။

(၂) ဤပြည်နယ်များသည် တန်းတူရည်တူဖြစ်ကြပြီး ဗဟိုပြည်ထောင်စုသို့လွှဲအပ်ထားသော အာဏာများမှအပ လုံးဝအချုပ်အခြာ အာဏာပိုင်သမ္မတနိုင်ငံများဖြစ်ကြမည်။

(၃) ပြည်နယ်အသီးသီးတွင်၊ သီးခြားအခြေခံဥပဒေများ၊ သီးခြားဥပဒေပြုအဖွဲ့များ၊ သီးခြားအစိုးရအဖွဲ့များရှိကြမည်။

(၄) ပြည်ထောင်စုပါလီမန်တွင် ပြည်သူ့လွှတ်တော်နှင့် လူမျိုးစုလွှတ်တော်ဟူ၍ လွှတ်တော် ၂ ရပ်ပါဝင်မည်။ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကို လူဦးရေအလိုက် ရွေးကောက် ဟင်မြောက်၍ လူမျိုးစုလွှတ်တော်သို့ ပြည်နယ်များသည် ကိုယ်စားလှယ်ဦးရေ အညီအမျှ စေလွှတ်ကြမည်။ လွှတ်တော် ၂ ရပ်စလုံး တန်းတူအာဏာရှိကြမည်။

(၅) လွှတ်တော် ၂ ရပ် ပူးတွဲကျင်းပသော အစည်းအဝေးမှ ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့နှင့် နိုင်ငံတော်သမ္မတကို ရွေးကောက်တင်မြှောက်မည်။ အစိုးရအဖွဲ့ပုံစံမှာ ဆွီဇာလန်အစိုးရနှင့် ခပ်ဆင်ဆင်ဖြစ်မည်။ သို့သော် မြန်မာပြည်ထောင်စု အစိုးရအဖွဲ့သည် ပါလီမန်ကို တာဝန်ခံရမည်။ အစိုးရအဖွဲ့ဝန်ကြီးများသည် ပါလီမန်အမတ်များသာဖြစ်ရမည်။

(၆) အောက်ပါဌာနများကို ပြည်ထောင်စုဌာနများအဖြစ် သတ်မှတ်ထားမည်။

(၁) နိုင်ငံခြားဆက်သွယ်ရေး၊

(၂) ကာကွယ်ရေး၊

(၃) ငွေစက္ကူနှင့်ငွေဒင်္ဂါး ထုတ်လုပ်ရေး၊

(၄) စာတိုက်နှင့်ကြေးနန်း ဆက်သွယ်ရေး၊

(၅) မီးရထားနှင့်လေကြောင်း ဆက်သွယ်ရေး၊

(၆) ဆိပ်ကမ်းခွန်ကောက်ခံရေး၊

(၇) ပြည်ထောင်စုဘဏ္ဍာရေး၊

(၈) ပြည်ထောင်စုတရားစီရင်ရေး၊

ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့သည် ပြည်ထောင်စုစစ်စစ်အစိုးရအဖွဲ့ ဖြစ်လေရာ ပြည်နယ်ဝန်ကြီးဌာနများ ပါဝင်လိမ့်မည်မဟုတ်ပေ။

(၇) ပြည်နယ်များအားလုံးသည် (complete autonomy) လုံးဝ ကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်ရေးရှိကြမည်။ ပြည်နယ်အချင်းချင်းကသော်၎င်း၊ ပြည်ထောင်စု ကသော်၎င်း ပြည်နယ်အတွင်းရေးကိစ္စများတွင် ဝင်ရောက်စွက်ဖက်နိုင်ခွင့် မရှိစေရ၊ ပြည်နယ်အုပ်ချုပ်ရေးအကြီးအမှူးများကို ပြည်နယ်သမ္မတများဟု ခေါ်တွင်စေမည်။

(၈) ပြည်နယ်တိုင်းသည် ပြည်ထောင်စုမှခွဲထွက်နိုင်သောအခွင့်အရေး ရှိကြမည်။

(၉) ဆွီဇာလန်ပြည်ထောင်စုမှာကဲ့သို့ ပြည်ထောင်စုအမြဲတန်းစစ်တပ် ထားရှိ ရေး-မရှိရေး ကို ပြည်ထောင်စုပါလီမန်က အလေးအနက်စဉ်းစားမည်။ ဤကား ကျွန်တော်တို့ပြင်ဆင်လိုသော ပြည်ထောင်စုပုံစံအကြမ်းဖြစ်ပါသည်။

ဟု တင်ပြထားပြီး

တန်းတူညီမျှ၍ တပြေးညီစွာတိုးတက်သော ပြည်ထောင်စုကြီး အမြန် ပေါ်ပေါက်ပါစေသတည်း

ရှမ်းပြည်အမျိုးသားအပေါင်းတို့ စည်းလုံးညီညွတ်ကြလော့'

ဆိုသည့် ဦးဆော်ချက်များဖြင့် ဦးထွန်းမြင့် (တောင်ကြီး) က ၎င်း၏ဆောင်းပါးကို နိဂုံးချုပ်ထားသည်။ အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ၎င်းတို့ဖြစ်စေလိုသော အခြေခံဥပဒေကို ဦးထွန်းမြင့်က အထက်ပါအတိုင်း တင်ပြခဲ့သည်။

၁ ဦးထွန်းမြင့်၊ တန်းတူသောရှမ်းပြည်၊ စာ ၇၀-၇၁။

၂ (က) ဦးထွန်းမြင့်၊ တန်းတူသောရှမ်းပြည်၊ စာ ၇၂။

(ခ) မိုလ်တထောင်သတင်းစာ၊ ၁၈ ဒီဇင်ဘာ ၁၉၆၀။

ခေါင်းဆောင်သွင်တင်မျက်စိညှပ်ကျယ်ထစည်လင်ကြီး

၁။ အထူးသတိပြုရန်အတွက်
၂။ အထူးသတိပြုရန်အတွက်
၃။ အထူးသတိပြုရန်အတွက်
၄။ အထူးသတိပြုရန်အတွက်
၅။ အထူးသတိပြုရန်အတွက်

သခင်အုပ်စုကလေးရာပြတ်ပြီးခွင့်လိုက်ပြီ

ကျွန်တော် သခင်အုပ်စုနှင့် လက်တွဲလိုက်ပါပြီ
ဝန်ကြီးဒေါက်တာအေးမောင်ကျော်ညာသည်
ဦးစီးဌာနတရားရုံးလွန်သဖြင့် ကြားနေချိန်မှစ၍ နေ့စဉ်တော့ပ
နားတင် - အောင်ကလေးနှင့် မည်သူ့မှမရှောင် ထိုက်မည်ဆိုခြင်း
ဝန်ကြီးချုပ်နှင့်အကြောင်းကြားရာအရာကြီး သဘောပေါက်ပြီ ခြေခံ
ပထမတွင်း ထိုက်ပွဲမှာပေါက်ကွဲလှပတတ်ပြင်းထန်လာခြင်း

ပထမအကြိမ် အသံတုန်တောင့်ရင်ခွံရော့ပြန်နေပြီ
ပါလိမ့်မှာ ဆက်လျှင် တိုင်းပြည် နှစ်နာမည်
ကလေးနှင့်သတိပြုရန် အရေးကြီးသည်
သခင်သခင်ကလေးကလေး ရင်ခွံရော့

အုပ်စုတွေပေါ်ရသည်

စိုလ်သခင်ဦးရောဂါသခင်တင်
၁။ အထူးသတိပြုရန်အတွက်
၂။ အထူးသတိပြုရန်အတွက်
၃။ အထူးသတိပြုရန်အတွက်
၄။ အထူးသတိပြုရန်အတွက်
၅။ အထူးသတိပြုရန်အတွက်

ပြည်ထောင်စုပါတီအတွင်း ဦးစိုလ်အုပ်စုနှင့် သခင်အုပ်စုတို့ အုပ်စုကိုပွဲ ဆင်နွှဲရန်

ရန်ကုန် ၂၂-၁၁-၆၁

ဘယ်သူသေသေ ငါတော့ပြေးရော စိတ်ဖြင့်လည်းကောင်း

အထောက်အကူ ၁၁-၁-၆၂

ပြာသာဒ်မီးလောင်နိုင်သည်အထိ မိုက်မဲကြသည်ကိုလည်းကောင်း၊
ကာတွန်းများဖြင့် သတိပေးခဲ့သည်။

ဟံသာဝတီ ၂၈-၁-၆၂

ပထစ ပြည်လုံးကျွတ် ညီလာခံတွင် ဥက္ကဋ္ဌနေရာ ယှဉ်ပြိုင်ရာ၌ ရှုံးသူ
ဦးဝင်း (ဦးဗိုလ်အုပ်စု) က နိုင်သူ ဒေါက်တာ ဦးမောင် (သခင်အုပ်စု) အား
လက်မြှောက်၍ ချီးကျူးဂုဏ်ပြုသည်။

ဝိုင်တော်ဘာသာကို အလှူမရှိ

ခေတ်လူသိ အမွေချုပ်၏ ဆန္ဒနှင့်
မူဒါနာသာ ဝိုင်တော်ဘာသာကို အလှူမခံခြင်း

ဝိုင်တော်ဘာသာသည် ခေတ်လူသိ အမွေချုပ်၏ ဆန္ဒနှင့် မူဒါနာသာ ဝိုင်တော်ဘာသာကို အလှူမခံခြင်း ဖြစ်သည်။

ဝိုင်တော်ဘာသာကို ဆိုထောက်ခံပွဲများ

ဝိုင်တော်ဘာသာကို မထိခိုက်ကြောင်း ရှင်းလင်းခြင်း
မူဒါနာသာ ဝိုင်တော်ဘာသာကို အလှူမခံခြင်း

ဝိုင်တော်ဘာသာ ရပ်ဆိုင်းရန်
တော် ထုတ်ပေးရန် လျှောက်ထားခြင်း

ဝိုင်တော်ဘာသာ ပြည်မရှိရမိန်းတသန်းထောက်ခံခြင်း

ချက်မရှိတသန်းထောက်ခံပြီး အစွဲဝင်များ ရှိသော်လည်း ဝိုင်တော်ဘာသာကို အလှူမခံခြင်း

Hindu Mitra Mandal
Strongly Support Proposal
To Make Buddhism
State Religion
FROM OUR STAFF

ဝိုင်တော်ဘာသာပြုရေး

ပြဿနာများ

မူဒါနာသာ ဝိုင်တော်ဘာသာ ပြုလုပ်
ရေးကိစ္စနှင့် မူဒါနာသာ ဝိုင်တော်ဘာသာ
ရေးကိစ္စ အစွဲဝင်များ ရှိသော်လည်း ဝိုင်တော်
ဘာသာ ဝိုင်တော်ဘာသာကို အလှူမခံခြင်း

မူဒါနာသာကို ဝိုင်တော်ဘာသာလုပ်မပါ

မူဒါနာသာ ဝိုင်တော်ဘာသာကို အလှူမခံခြင်း
ခရစ်ယာန်ကောင်စီက မူဒါနာသာ ဝိုင်တော်ဘာသာကို အလှူမခံခြင်း

BCC Strongly Disfavours State Religion

State Religion Diametrically Opposed To
Modern Democratic Ideal Of Separation
Between Church And State

ပမညတ ဝိုင်တော်ဘာသာ မထောက်ခံ

ပါလီမန်အများစု၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို လေးစားမည်ဆိုခြင်း

နောက်ဆက်တွဲ (၁)

ဗုဒ္ဓဘာသာသမ္မာနာတော်ကို နှိုင်းဝှေ့တော်ဘာသာသမ္မာနာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်း
သက်မှတ်ရေးဆိုင်ရာ အကြံပေးအဖွဲ့၏ သြဝါဒါဓိဓိယ ဆရာတော်များ နှင့်
လူပုဂ္ဂိုလ်များစာရင်း

- ၁။ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဆရာတော် ဦးသုန္ဒရ၊ မဟာဝိသုတာရာမတိုက်၊ ပန္နက္ကမြို့။
- ၂။ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဆရာတော် ဦးခေမာစာရ၊ ဗဟန်းဝေဠုဝန်ကျောင်းတိုက်၊ ရန်ကုန်မြို့။
- ၃။ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဆရာတော် ဦးဥာဏိက၊ နှစ်ကျိပ်ရှစ်ဆူ ဆရာတော်၊ သရက်တောတိုက်၊ ရန်ကုန်မြို့။
- ၄။ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတဆရာတော် ဦးကောသလ၊ မုဒွန်းနာယကဆရာတော်၊ ပိဋကပ်တိုက်ကျောင်း၊ မုဒွန်းရွာ၊ ချောင်းဆုံမြို့နယ်၊ ကျိုက္ခမိခရိုင်။
- ၅။ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဆရာတော် ဦးကေသရ၊ ရွှေမန်းမာဠိကျောင်း ဟရာတော်၊ စကုတိုက်၊ မန္တလေးမြို့။
- ၆။ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဆရာတော် ဦးလွင်္ကာသဘ၊ ဟံသာဝတီ ဆရာတော်၊ ဘုရားကြီးတိုက်၊ မန္တလေးမြို့။
- ၇။ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဆရာတော် ဦးဥက္ကံသာဘိဝံသ၊ ရွှေဘုန်းရှိန်ဆရာတော်၊ ဘုရားကြီးတိုက်၊ မန္တလေးမြို့။
- ၈။ ဆရာတော် ဦးအာစရ၊ ညောင်ရွှေဂိုဏ်းချုပ်ဆရာတော်၊ ညောင်ရွှေမြို့။
- ၉။ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဆရာတော် ဦးအာလောက၊ သိန္နီဂိုဏ်းချုပ် ဆရာတော်၊ သိန္နီမြို့။
- ၁၀။ ဆရာတော်ဦးမေဃိယ၊ ဖက်ပင်အိုင် ဆရာတော်၊ အရှေ့ပိန္နဲကုန်းကျောင်း၊ ရန်ကုန်မြို့။
- ၁၁။ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဆရာတော် ဦးပဏ္ဍိတ၊ အနီးစခန်းဆရာတော်၊ စစ်ကိုင်းမြို့။
- ၁၂။ ဆရာတော် ဦးနာရဒ၊ အလယ်တောရကျောင်းတိုက်၊ ရန်ကုန်မြို့။
- ၁၃။ ဆရာတော် ဦးဝိသာရဒ၊ စက်ဘူဆရာတော်၊ ရန်ကုန်မြို့။
- ၁၄။ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဆရာတော် ဦးနန္ဒိသေန၊ မဟာနန္ဒိသေနရာမတိုက်၊ မန္တလေးမြို့။
- ၁၅။ ဆရာတော် ဦးဇာနေယျဗုဒ္ဓိ၊ မဟာဝိသုဗ္ဗါရာမကျောင်း၊ မန္တလေးမြို့။
- ၁၆။ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဆရာတော် ဦးသောဘဏ၊ သပြေပင်ဆရာတော်၊ ဟင်္သာတမြို့။
- ၁၇။ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဆရာတော် ဦးဇောတိက၊ မန္တလေးတောင်တော်၊ မန္တလေးမြို့။
- ၁၈။ ဆရာတော် ဦးစန္ဒောဘာသ၊ ပရိယတ္တိကျောင်း၊ မစိုးရိမ်တိုက်၊ မန္တလေးမြို့။
- ၁၉။ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဆရာတော် ဦးကလျာဏ၊ မဟာဝေယံဘုံသာ ပါဠိတက္ကသိုလ်ကျောင်းတိုက်၊ မန္တလေးမြို့။
- ၂၀။ ဆရာတော် ဦးဝိလာသ၊ ပြင်လယ်ဂေါင် ဆရာတော်၊ ပြင်လယ်ဂေါင်ကျောင်းတိုက်၊ အုံးတပလ္လ၊ စစ်တွေမြို့။
- ၂၁။ ဖါးအံဆရာတော် ဦးဂုဏတ္တရ၊ ငေတ္တဆရာတော်ပြည့်ကျောင်းတိုက်၊ ပန်းတောင်းမြို့။
- ၂၂။ ဆရာတော် ဦးနန္ဒိယ၊ စိန်ပန်းကျောင်း၊ မိုးကောင်းတိုက်၊ မန္တလေးမြို့။
- ၂၃။ ကျီးသဲဆရာတော် အသျှင်ပါမောက္ခဘိဝံသ၊ သာသနဓဇသိရိပတိ၊ ဗေတိယဂံဏ ပရိယတ္တိ အဋ္ဌကသာပြန်အကျော်၊ ပါဠိတက္ကသိုလ် ဗဟိုဗဟိုဝင်ပြာသာဒ်ကျောင်း၊ ညောင်ကုန်းတိုက်၊ ရန်ကုန်မြို့။

အဖွဲ့ဝင်ပုဂ္ဂိုလ်များ

- ၁။ သတိုးသီရိသုဓမ္မ၊ ဗာဂ္ဂမဟာသရေစည်သူ ဒေါက်တာ ဦးသိမ်းမောင် (ရိက္ခာငဟာယ၊ နိုင်ငံတော် တရားဝန်ကြီးချုပ်) (ဥက္ကဋ္ဌ) ။
- ၂။ သတိုးမဟာသရေစည်သူ ဦးချန်ထွန်း၊ တရားလွှတ်တော်ချုပ်၊ တရားဝန်ကြီး (ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ) ။
- ၃။ မဟာသရေစည်သူ ဦးအုန်းဖေ၊ ရိက္ခာတော်ရ တရားဝန်ကြီး (ဒုတိယ ဥက္ကဋ္ဌ) ။
- ၄။ ဦးရန်အောင်၊ နိုင်ငံတော် ရှေ့နေချုပ် ။
- ၅။ သီရိပျံချီ ဦးမောင်မောင်၊ ပါလီမန်အမတ်၊ လူမျိုးစုလွှတ်တော် ။
- ၆။ မဟာသီရိသုဓမ္မ ဦးမြ၊ ပါလီမန်အမတ်၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော် ။
- ၇။ ဝဏ္ဏကျော်သင် ဦးကျွန်းကျော်၊ ပါလီမန်အမတ်၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော် ။
- ၈။ ဦးရွှေကြိုင်၊ ပါလီမန်အမတ်၊ လူမျိုးစုလွှတ်တော် (ရခိုင်အမျိုးသား ကိုယ်စားလှယ်) ။
- ၉။ ဦးအုန်းဟန်၊ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ၊ ရာမညတိုင်လုံးဆိုင်ရာမွန်အဖွဲ့ချုပ် (မွန်အမျိုးသားကိုယ်စားလှယ်) ။
- ၁၀။ သတိုးမဟာသရေစည်သူ ဦးဝင်း (ယခင်သာသနာရေးဝန်ကြီး) ။
- ၁၁။ စည်သူ ဦးဘတင် (ချုပ်သင်း)၊ နိုင်ငံတော်ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့ ။
- ၁၂။ ဝဏ္ဏကျော်သင် ဦးစံရီ၊ ပဌမပြန် ဆွမ်းကျွေးအသင်း၊ မန္တလေးမြို့ ။
- ၁၃။ ဦးဘအုန်း၊ ဥက္ကဋ္ဌ၊ မလွန်ဆန်လှူအသင်း၊ မန္တလေးမြို့ ။
- ၁၄။ ဦးစစ်ဟန်၊ ညောင်ရွှေမြောက်ပိုင်း မဲဆန္ဒနယ်၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော်အမတ် ။
- ၁၅။ ဝန်ကြီး ဆမားဗူဝါဆင်ဝါးနောင်၊ ကချင်ပြည်နယ် ဝန်ကြီး (ကချင်ပြည်နယ်ကိုယ်စားလှယ်) ။
- ၁၆။ ဦးဘိုးမြိုင်၊ လူမျိုးစုလွှတ်တော်အမတ် (ကရင်ပြည်နယ် ကိုယ်စားလှယ်) ။
- ၁၇။ ဦးစင်လဝီ၊ ပါလီမန်အတွင်းဝန်၊ ကယားပြည်နယ်ဝန်ကြီးဌာန (ကယားပြည်နယ်ကိုယ်စား လှယ်) ။
- ၁၈။ ဦးဝမ်းသူးမောင်၊ ဝမ်းသူးရွာ၊ တောင်ပိုင်း ချင်းတောင်ခရိုင် (ချင်းဝိသေသတိုင်း ကိုယ်စား လှယ်) ။
- ၁၉။ သီရိပျံချီ ဦးသန်းစိန်၊ ပါလီမန် အတွင်းဝန်၊ သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန [အတွင်းရေးမှူး (၁)] ။
- ၂၀။ သီရိပျံချီ ဦးဘစန်း၊ အတွင်းဝန် [အတွင်းရေးမှူး (၂)] ။
- ၂၁။ ဗန္ဓုလဦးစိန်၊ သာသနညွှန်ကြားရေးဝန် [အတွင်းရေးမှူး (၃)] ။

နောက်ဆက်တွဲ (၂)

၁၉၆၁ ခုနှစ်၊ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ (တတိယ ပြင်ဆင်ချက်) အက်ဥပဒေ။

[၁၉၆၁ ခုနှစ်၊ အက်ဥပဒေ အမှတ်.....။]

အောက်ပါအတိုင်း အက်ဥပဒေ အဖြစ်ပြဋ္ဌာန်းလိုက်သည်။

၁။ ။ (၁) ဤအက်ဥပဒေကို ၁၉၆၁ ခုနှစ်၊ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ (တတိယ ပြင်ဆင်ချက်) အက်ဥပဒေဟု ခေါ်တွင်စေရမည်။

(၂) ဤအက်ဥပဒေသည်၊ နိုင်ငံတော်သမ္မတ က အမိန့်ကြော်ငြာစာဖြင့် သတ်မှတ်သည့် နေ့ရက်တွင် စတင်အာဏာတည်ရမည်။

၂။ ။ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၁ တွင်—

(က) ပုဒ်မခွဲ (၁) အစား၊ အောက်ပါကိုပုဒ်မခွဲ (၁) အဖြစ်ထည့်သွင်းရမည်။

“ (၁) ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာတော်သည်၊ နိုင်ငံတော်၏နိုင်ငံသား အများဆုံးကိုးကွယ်ရာ ဘာသာကြီးဖြစ်သည့် အားလျော်စွာ နိုင်ငံတော် ဘာသာ သာသနာဖြစ်စေရမည်။ ”

(ခ) ပုဒ်မခွဲ (၄) နောက်တွင် အောက်ပါကိုပုဒ်မခွဲ (၅) အဖြစ်ထည့်သွင်းရမည်။

“ (၅) ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံအစိုးရသည်၊ မိမိနှစ်စဉ် သာမန်သုံးငွေ၏ အနည်းဆုံး ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ညီမျှသောငွေကို ဘာသာ သာသနာရေး အတွက် ချီးမြှောက်ထောက်ပံ့ရမည်။

ရှင်းလင်းချက်။ ။ ‘ဘာသာ သာသနာ’ ဆိုသည်မှာ ဤပုဒ်မရှိ ပုဒ်မခွဲ (၁) နှင့် (၂) တို့တွင် ဖော်ပြထားသည့် ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာ၊ အစ္စလာမ်ဘာသာ သာသနာ၊ ခရစ်ယာန် ဘာသာသာသနာ၊ ဟိန္ဒူ ဘာသာသာသနာနှင့်နတ်ကိုးကွယ်သော ဘာသာတို့ကို ဆိုလိုသည်။ ”

၃။ ။ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၁ နောက်တွင်၊ အောက်ပါ တို့ကိုပုဒ်မ ၂၁-က၊ ၂၁-ခ၊ ၂၁-ဂ နှင့် ၂၁-ဃ အဖြစ်ထည့်သွင်းရမည်။

“ ၂၁-က။ ။ ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာတော်မှာ၊ ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံတော်ဘာသာ သာသနာဖြစ်သည်နှင့် အညီ၊ ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံအစိုးရသည်—

(က) ပရိယတ္တိ သာသနာ၊ ပဋိပတ္တိ သာသနာနှင့် ပဋိဝေဓ သာသနာ တည်းဟူသော ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာတော် သုံးရပ်ကို စည်ပင် ပြန့်ပွားအောင် ချီးမြှောက်ထောက်ပံ့ရမည်။

အထူးအမိန့်ပြန်တမ်း။ ၁၃၂၃ ခုနှစ်၊ ဒုတိယဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၂ ရက် (၁၉၆၁ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၂၉ ရက်)

(ခ) ဘုရားရတနာ၊ တရားရတနာ၊ သံဃာရတနာ တည်းဟူသော ရတနာသုံးပါးကို ချီးမြှောက် ပူဇော်ရမည်။

(ဂ) အဆိုပါ လာသနာ သုံးရပ်နှင့်ရတနာသုံးပါးတို့ကို ရေးသား ဖြင်းအားဖြင့်သော်၎င်း၊ မြွက်ဆိုခြင်း အားဖြင့် သော်၎င်း၊ အခြားနည်းအားဖြင့်သော်၎င်း၊ စော်ကားမှု၊ မဟုတ်မမှန် စွပ်စွဲမှုစသောဘေးရန်အန္တရာယ် ခပ်သိမ်းပုကာကွယ် စောင့်ရှောက်ရမည်။

ရှင်းလင်းချက်။ ။ ‘သံဃာရတနာ’ ဆိုသည်မှာ၊ ရဟန်းတော် တပါးမဟုတ်ဘဲ၊ ရဟန်းတော် အားလုံးကိုးကွယ်မရွေး ပါဝင်သော သံဃာကို ဆိုလိုသည်။

၂၁-ခ။ ။ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံအစိုးရသည်—

(က) ဆဋ္ဌသံဂါယနာတင် ပိဋကပါဠိတော် အဋ္ဌကထာနှင့်ဋီကာ စာမူများကို ကောင်းစွာ ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက် ထားရမည်။

(ခ) ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံအတွင်း၊ ထိုပိဋက သုံးပုံပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ နှင့် ဋီကာစာမူ များကို ပုံနှိပ်ကြရာတွင်၊ အမှားအယွင်းမပါ ရအောင် စည်းကမ်းများ သတ်မှတ်၍၊ ထိုစည်းကမ်းများ အတိုင်း လိုက်နာသူများကိုသာ ပုံနှိပ်ခွင့်ပြုရမည်။

၂၁-ဂ။ ။ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံ အစိုးရသည်၊ မန္တလေး တောင်ခြေအနီး မဟာလောက မာရဇိန်ကုသိုလ်တော် ဘုရားပရဝုဏ် အတွင်းရှိ ပဉ္စသံဂါယနာတင် ပိဋကပါဠိတော် ကျောက်စာ များနှင့် ထိုဘုရား အနီး စန္ဒာပုန်ဘုရား ပရဝုဏ်အတွင်းရှိ အဋ္ဌကထာနှင့် ဋီကာကျောက်စာများကိုကောင်းမွန်စွာထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက် ထားရှိစေရမည်။

၂၁-ဃ။ ။ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံအစိုးရသည်၊ တနှစ်လျှင် အနည်းဆုံး တကြိမ် အောက်ပါဆရာတော်ကြီးများအား ပင့်ဘိတ်၍၊ နိုင်ငံ တော်ဘာသာ သာသနာအတွက် မိမိ၏ ဆောင်ရွက်ခဲ့ပုံများကို တင်ပြရမည်ဖြစ်။ ထိုဆောင်ရွက်ခဲ့ပုံများ နှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ဆရာ တော်ကြီးများ၏ ဝေဘန်ချက်၊ အကြံပေးချက်နှင့် ဩဝါဒများကို လည်းကြားနာကြရမည်။

(က) အဘိဓဇပဟာရဋ္ဌဂုရုဆရာတော်ကြီးများ၊

(ခ) အဂ္ဂပဟာပဏ္ဍိတဆရာတော်ကြီးများ၊

(ဂ) နိုင်ငံတော် ဩဝါဒါ စရိယဆရာတော်ကြီးများနှင့်

(ဃ) နိုင်ငံတော်ပိနည်း မိရိဆရာတော်ကြီးများ။’။

အထူးအပ်နှံပြန်တမ်း။ ၁၃၂၃ ခုနှစ်၊ ဒုတိယဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၂ ရက် (၁၉၆၁ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၂၉ ရက်)

၄။ ။ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၄၃ နောက်တွင် အောက်ပါတို့ကို ပုဒ်မ ၄၃-က နှင့် ၄၃-ခ အဖြစ်ထည့်သွင်းရမည်။

“ ၄၃-က။ ။ နိုင်ငံတော်သည် ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံအတွင်း၊ ငွေမင်းများ တည်ထားကိုးကွယ်တော်မူခဲ့ကြ၍၊ မြတ်စွာဘုရား၏ ဓါတ်တော်မွေတော်များ ကိန်းဝပ်ရာဟူ၍ သာသနာသမိုင်းတွင်ထင်ရှားကျော်စောသောရှေးဟောင်းစေတီ၊ ပုထိုးများ၊ စစ်ဘေး၊ သူပုန်ဘေး၊ ငလျင်ဘေး၊ စသောဘေးအန္တရာယ်များကြောင့် ဖျက်စီးလျှင်၊ ထိုစေတီ၊ ပုထိုးများကို ပြုပြင်၊ ပြန်လည်တည်ထောင်ရာ၌ ကူညီထောက်ပံ့ရမည်။

၄၃-ခ။ ။ နိုင်ငံတော်သည် ဝိနည်းဗေဒသနာတော်နှင့် မဆန့်ကျင်စေရန် ပြည်တောင်စု နိုင်ငံတဝန်းလုံးတွင်၊ လူပုဂ္ဂိုလ်များ အတွက် ဆေးရုံနှင့်တမိုးတထရုံတည်း မဟုတ်မူ၍၊ ဘုန်းတော်ကြီးများနှင့် အပ်စပ်သော သံဃာ့ဆေးရုံများ ထားရှိစေရမည်။ ထိုဆေးရုံများ၌၊ ဘုန်းတော်ကြီးများအား ပြုစုကျွေးမွေးရာတွင်လည်း ဝိနည်းဗေဒသနာတော်နှင့်မဆန့်ကျင်စေဘဲပြုစုကျွေးမွေးရမည်။ ”

ရည်ရွယ်ချက်နှင့်ကျိုးကြောင်းဖော်ပြချက်။

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်သည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အများစုတင်းနေထိုင်ရာနိုင်ငံ ဖြစ်သည့်အားလျော်စွာ၊ ထိုဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ရဟန်းရှင်လူပြည်သူလူထုကြီးတစ်ရပ်လုံး၏ပြင်းပြသော လိုအပ်ဆန္ဒအရင်း၊ နိုင်ငံတော်သူ နိုင်ငံတော်သားများ၏ ကိုယ်ကျင့်တရားနှင့် စည်းကမ်းသေဝပ်မှုတို့၏အခြေခံသည်ဘာသာတရား ပင်ဖြစ်ရာ၊ နိုင်ငံတော်သူနိုင်ငံတော်သား အပေါင်းတို့သည်ဘာသာ သာသနာကိုကြည်ညိုကိုးရှိုင်းသည်နှင့်အမျှ နိုင်ငံတော်သည်လည်း အေးချမ်းသာယာမည်ဖြစ်၍၎င်း၊ ဗုဒ္ဓဘာသာသာသနာတော်ကို နိုင်ငံတော်၏ဘာသာ သာသနာတော်အဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းသတ်မှတ်ရန် လိုအပ်သည်ဖြစ်သောကြောင့် ဤဥပဒေကြမ်းကိုတင်သွင်းရခြင်းဖြစ်ပါသည်။

မောင်နု၊

နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်၊

ရန်ကုန်မြို့၊ ၁၃၂၃ ခုနှစ်၊ ဒုတိယဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၂ ရက်။

(၁၉၆၁ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၂၉ ရက်။)

၁၉၆၁ ခုနှစ်၊ နိုင်ငံတော်ဘာသာသနာရေးမြောက်
ထောက်ပံ့ရေးအက်ဥပဒေ။

[၁၉၆၁ ခုနှစ်၊ အက်ဥပဒေအမှတ်.....၈]

အောက်ပါအတိုင်း အက်ဥပဒေအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းလိုက်သည်။

၁။ ။ (၁) ဤအက်ဥပဒေကို၊ ၁၉၆၁ ခုနှစ်၊ နိုင်ငံတော်ဘာသာသနာရေးမြောက်ထောက်ပံ့ရေး အက်ဥပဒေဟုခေါ်တွင်စေရမည်။

(၂) ဤအက်ဥပဒေသည်၊ နိုင်ငံတော်သမ္မတက အမိန့်ကြော်ငြာစာဖြင့် သတ်မှတ်သည့်နေ့ရက်တွင် စတင်အာဏာတည်ရမည်။

၂။ ။ (၁) ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံအတွင်းရှိ အစိုးရစာသင်ကျောင်းအား လုံး၍၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်စာသင်သားများအား၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ တရားစာများကိုသင်ကြားစေရမည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် စာသင်သားများအတွက် ဗုဒ္ဓဘာသာ တရားစာများကို သင်ကြားခြင်းနှင့် စာမေးပွဲများကျင်းပခြင်း။

(၂) ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံအတွင်းရှိ အစိုးရစာသင်ကျောင်း အားလုံး၌—

(က) ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် စာသင်သားများအတွက်ဗုဒ္ဓဘာသာတရားစာမေးပွဲများကျင်းပစေရမည်။

(ခ) အဆိုပါစာမေးပွဲ အောင်မြင်သူများအား အောင်လက်မှတ် ချီးမြှင့်ရမည်။

(ဂ) အဆိုပါစာမေးပွဲကို ထူးချွန်စွာအောင်မြင်သူများအား ဆုများ ချီးမြှင့်ရမည်။

၅၆။ လင်းချက်။ ။ ဤပုဒ်မအရ ကျင်းပသည့်စာမေးပွဲတွင် အောင်သူများအားအောင်လက်မှတ်များကိုသာ ထုတ်ပေးရန်ဖြစ်၍ မအောင်လျှင်၊ အတန်းမတက်ရသော စာမေးပွဲမဖြစ်စေရ။

၃။ ။ ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံအတွင်းရှိ တက္ကသိုလ်အားလုံးနှင့်ထိုတက္ကသိုလ်များလက်အောက်ရှိကောလိပ်များတွင်ဗုဒ္ဓဘာသာကျမ်းစာများသင်ယူလိုသူ အလိုအလောက်ရှိလျှင် ထိုသူတို့အားအခြားဘာသာရပ်များ သင်ယူဖြေဆိုသည့်နည်းတူ သင်ယူဖြေဆိုခွင့်ပြုရမည်။

တက္ကသိုလ်များ နှင့် ကောလိပ်များတွင်ဗုဒ္ဓဘာသာ ကျမ်းစာများ သင်ယူဖြေဆိုခွင့်ပေးခြင်း။

၄။ ။ အစိုးရ၊ သို့တည်းမဟုတ် ဘုတ်အဖွဲ့၊ မြို့နယ်ပေါ်အဖွဲ့၊ သို့တည်းမဟုတ် အခြားဒေသန္တရ အာဏာပိုင်များသည်၊ နိုင်ငံတော်ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့၊ ပါဠိပညာရေးအဖွဲ့၊ သို့တည်းမဟုတ် ပါဠိတက္ကသိုလ်မဟာအဖွဲ့ အစရှိသော အက်ဥပဒေဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည့်အဖွဲ့တခုခုက ကျင်းပသော ဗုဒ္ဓဘာသာစာပေ

ဗုဒ္ဓဘာသာ စာမေးပွဲကို ဝင်ရောက်ဖြေဆိုရန်ခွင့်ရက်ပေးခြင်း။

အထူးအမိန့်ပြန်တမ်း။ ၀၃၂၃ ခုနှစ်၊ ဖုတ်ယဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၂ ရက် (၁၉၆၁ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၂၉ ရက်)

ဥတခုဒ္ဒအတွက် အမှန်တကယ်လေ့လာပြင်ဆင်ပြီး၊ ထိုစာမေးပွဲကို ဝင်ရောက်ဖြေဆို မည့်မီလက်အောက်ရှိ မှုထမ်းမှုထမ်းများအား၊ ထိုစာမေးပွဲကျင်းပသော ရက်များ နှင့် ထိုစာမေးပွဲ ကျင်းပရာအနီးဆုံးဌာနသို့ အသွားအတွက်နှင့် ထိုဌာနမှအပြန် အတွက် အမှန်လိုအပ်သောရက်များအတွက် တည်ဆဲတရားဥပဒေအရ ခံစားခွင့်ရှိ သည့်ခွင့်ရက်များသို့ နိုင်ငံတော်သမတက ဤကိစ္စအလို့ငှါ ပြုလုပ်သောနည်းဥပဒေ များနှင့်အညီ ခွင့်ပေးရမည်။

၅။ ။ (၁) အစိုးရအစုအဝေးတော်သင် ကျောင်းများနှင့် တက္ကသိုလ်ဆရာ အတတ်သင်ကျောင်းအားလုံးတွင်ဗုဒ္ဓဘာသာတရားစာများ ကိုသင်တတ် ပြတတ်အောင်သင်ကြားမှုကို ဘာသာတရပ် အနေဖြင့် သင်ကြားပေးရမည်။

အရာ အထက်သင် ကျောင်းများတွင် ဗုဒ္ဓဘာ သာတရားစာများကိုသင် ယူနိုင်သော ဘာသာ တ ရပ်ဖြစ်စေခြင်း။

(၂) ထိုဘာသာရပ်ကို ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဆရာ လောင်းများ အတွက်မယူမနေရဘာသာရပ်တခုဖြစ်စေပြီး၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် မဟုတ်သော ဆရာလောင်းများ အတွက် သင်ယူလိုက သင်ယူနိုင်သောဘာသာရပ်ဖြစ်စေရမည်။

၆။ ။ ဤပုဒ်မအရ သင်ကြားပြသပေးသည့် ဘာသာရပ်တွင် အောင်သူများအား အောင်လက်မှတ်များကိုသာ ထုတ်ပေးရန်ဖြစ်၍ မအောင်လျှင်၊ အတန်းမတက်ရသော ဘာသာရပ်မဖြစ်စေရ။

၆။ ။ အစိုးရမူလတန်းကျောင်းသစ်များ ဖွင့်ရာ၌ စာသင်ကျောင်းအတွက် သင့်လျော် လုံလောက်သော အဆောက်အဦလည်းရှိ၍၊ ကျောင်းထိုင်ဘုန်းတော်ကြီးကလည်း အစိုးရကသတ်မှတ် သည့်စည်းကမ်းများကို လက်ခံသည့်ပြင်၊ စာသင်သားများ လည်းလုံလောက်စွာ ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်သော ဘုန်းတော်ကြီး ကျောင်းများကိုဦးစားပေးရမည်။

၇။ ။ အစိုးရအသံလွှင့်ဌာနသည်၊ ဥပုသ်နေ့များတွင် တနေ့လျှင်အနည်းဆုံး တနာရီအောက်မနည်း အချိန်ခွဲ၍ဖြစ်စေ၊ ဝါဆက်တည်း ဖြစ်စေ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာတရား တော်ကိုအသံလွှင့်ရမည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာတရားတော် ကို အသံလွှင့်ခြင်း။

၈။ ။ အစိုးရသည်၊ အကျဉ်းထောင်များတွင် အကျဉ်းသားများဗုဒ္ဓဘာသာ တရားစာများ သင်ယူနိုင်ရန် အလို့ငှါ သင်တန်းများ ဖွင့် လှစ်ထားရှိရမည်။

အကျဉ်း ထောင် များ တွင်ဗုဒ္ဓဘာသာ တရားစာ သင်တန်းများဖွင့်လှစ်ထား ခြင်း။

၉။ ။ အစိုးရ၊ ဘုတ်အဖွဲ့၊ ပြန်နီပေါယ်အဖွဲ့၊ သို့တည်းမဟုတ် အခြားဒေသန္တရ အာဏာပိုင်များသည်—

- ဥပုသ် နေ့များ တွင် အစိုးရနှင့် ဒေသန္တရ အာ ဏာပိုင်ရုံးများပိတ်ခြင်း။
- (က) ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံအတွင်းရှိ မိမိတို့၏ရုံး များကိုဥပုသ်နေ့များတွင်ပိတ်ရမည်။
- (ခ) မိမိတို့၏ စာသင်ကျောင်းများ ကိုလည်း၊ ဥပုသ်နေ့များတွင်ပိတ်ရမည်။

တေးအမိန့်ပြန်တမ်း။ ၁၃၂၃ ခုနှစ်၊ ဗဟိယဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၂ ရက် (၁၉၆၁ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၂၉ ရက်)

ခြွင်းချက်။ ။ သို့ရာတွင်လုပ်ငန်းသဘောအရဥပုသ်နေ့တွင်ပိတ်ရန်မပြန်နိုင်ဟူ၍ လုံလောက်သောအကြောင်းများရှိနေသည့် ရုံးများကို ဥပုသ်နေ့အစား သင့်တော်သောနေ့ တနေ့တွင် ပိတ်ရန်နိုင်ငံတော်သမတက အခါအားလျော်စွာ အမိန့်ကြော်ငြာစာဖြင့် သတ်မှတ်နိုင်သည်။

၁၀။ ။ (၁) ထန်းရည်၊ ဓနိရည်၊ စိမ်းရည်၊ လှော်စာရည်၊ ချက်အရက်၊ ဥပုသ်နေ့များတွင် အရက် ဆိုင်များ ပိတ်ခြင်း။ ။ ရသောဆိုင်ရိုးရိုးများကို၊ ဥပုသ်နေ့များတွင်ပိတ်ထားရမည်။

(၂) ပျော်ပွဲစားရုံများတွင် ဥပုသ်နေ့များ၌ သေရည်သေရက်ရောင်းခြင်း၊ သို့တည်းမဟုတ် ပေးခြင်းမပြုရ။

(၃) ဟော်တယ်များတွင် တည်းခိုရာအခန်းတွင်း များမှအပ အများနှင့် သက်ဆိုင်သော အခြားမည်သည့်နေရာတွင်မဆို၊ ဥပုသ်နေ့များ၌ သေရည်သေရက်ရောင်းခြင်း၊ သို့တည်းမဟုတ် ပေးခြင်းမပြုရ။

၁၁။ ။ အများပြည်သူတို့အတွက် ဖွင့်ထားသောအစိုးရပိဋကတိုက် အားလုံးတွင် ပိဋကသုံးပုံပါဠိတော်များ၊ အဋ္ဌကထာများ၊ ဋီကာများနှင့် မြန်မာဘာသာပြန်များ အပြည့်အစုံအပြင်၊ အခြားသင့်လျော်ရာ ဗုဒ္ဓဘာသာ ကျမ်းစာများကိုလည်း ထားရှိရမည်။

၁၂။ ။ (၁) ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံ အတွင်းရှိ အစိုးရ စာသင် ကျောင်းအားလုံးတွင် ပါဠိဘာသာကိုသင်ယူလိုသော စာသင်သားအလုံအလောက်ရှိလျှင်၊ ယင်းဘာသာကို အဋ္ဌမတန်းမှစ၍ အခြားဘာသာရပ်များနည်းတူ သင်ယူဖြေဆိုနိုင်စေရန်နှင့် သင်ယူလိုသူများ အတွက် ဆရာများလည်းလုံလောက်စွာ ရှိစေရန်စီစဉ်ပေးရမည်။

(၂) ပါဠိဘာသာသည် ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံအတွင်းရှိ တက္ကသိုလ်ဝင်စာမေးပွဲအားလုံးအတွက် တက္ကသိုလ်ဝင်ခွင့်ရ ဘာသာရပ်ဖြစ်စေရမည်။

(၃) ရာထူးဝန်အဖွဲ့သည်၊ မည်သည့်ရာထူးအတွက်မဆို အပိုင်စာမေးပွဲကျင်းပ၍ဖြစ်စေ၊ မကျင်းပဘဲဖြစ်စေ၊ လူများရွေးချယ်ရာတွင် ပါဠိဘာသာကို အခြားဘာသာများနှင့် တန်းတူတန်ဖိုးထားပြီးရွေးချယ်ရမည်။

၁၃။ ။ (၁) နိုင်ငံတော်သမတသည်၊ ဤအက်ဥပဒေပါမည်သည့်ပြဋ္ဌာန်းချက်ကိုမဆို၊ သို့တည်းမဟုတ် ဤအက်ဥပဒေအရ ထုတ်သော မည်သည့်အမိန့်ကိုမဆို လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန် အလုံငှါပည်သည့်အာဏာပိုင်အားမဆို၊ ညွှန်ကြားချက်များထုတ်နိုင်သည်။

(၂) အထက်ပါအာဏာ၏ ယေဘုယျသဘောကို မထိခိုက်စေဘဲ၊ အဆိုပါ ညွှန်ကြားချက်များသည်၊ အထူးအားဖြင့် အောက်ပါကိစ္စများအတွက်ပြဋ္ဌာန်းနိုင်သည်။

အတုအမူပြုတမ်း။ ၁၃၂၃ ခုနှစ်၊ ဖုတ်ယဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၂ ရက် (၁၉၆၁ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၂၉ ရက်)

- (က) တရားရုံးတိုင်းတွင်၊ သို့တည်းမဟုတ် တရားရုံးစုတိုင်းတွင်အများ
အလွယ်တကူကြည့်ညှိ ဖူးမြော်နိုင်သော နေရာသီးခြားဘုရား
ခန်း၌၊ သို့တည်းမဟုတ် သီးခြားဓဗ္ဗာရုံ၌ မြတ်စွာဘုရားရုပ်ပွား
တော်တဆူဖီထားရှိရန်ကိစ္စ။
- (ခ) အစိုးရ စာသင်ကျောင်း အားလုံးတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဆရာ
ဆရာမများနှင့်စာသင်သားများ ဘုရားရှိခိုးခြင်း၊ ဝတ်တက်ခြင်း၊
တရားနာခြင်းပြုနိုင်ရန် အစီအစဉ်များပြုလုပ်ပေးရန်ကိစ္စ။
- (ဂ) အစိုးရ ဆိုင်များကိုဖြစ်စေ၊ ပြုန့်ဖိပ်ပါယ်ဈေးများ၊ သို့တည်းမဟုတ်
အခြားဒေသန္တရအာဏာပိုင်များ၏ ဈေးများကိုဖြစ်စေ၊ ဥပုသ်
နေ့များတွင်ပိတ်ရန်ကိစ္စ။
- (ဃ) တက္ကသိုလ်များ၊ ထိုတက္ကသိုလ်လက်အောက်ရှိကောလိပ်များနှင့်
အစိုးရစာသင်ကျောင်းအားလုံးတွင်ဆရာ ဆရာမများနှင့်စာသင်
သားများအတွက် စာဘတ်ခန်းများထားရှိရန်ကိစ္စ။
- (င) အဆိုပါ စာဘတ်ခန်းများတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာ ကျမ်းစာများ၊
စာစောင်များနှင့် စာရွက်စာတမ်းများဟောင်းရှိရန်ကိစ္စ။
- (စ) ဝိဇ္ဇာကသုံးပုံပါဠိတော်များ၊ အဋ္ဌကထာများ၊ ဦးကာများနှင့် ပြန်မာ
ဘာသာပြန်များထားနိုင်ရန် အကူအညီလိုသည့် ပြည်ထောင်စု
နိုင်ငံအတွင်း အများပြည်သူအတွက် ဖွင့်ထားသောဝိဇ္ဇာတိုက်
များကိုအစိုးရကကူညီရန်ကိစ္စ။

ရည်ရွယ်ချက်နှင့်ကျိုးကြောင်းဖော်ပြချက်။

ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာတော်ကို နိုင်ငံတော်၏ဘာသာ သာသနာတော်အဖြစ်
ပြဋ္ဌာန်းသတ်မှတ်ရာ၌ အကျိုးအာနိသင်အများဆုံး ဖြစ်စေရန်အလို့ငှါ ဤဥပဒေကြမ်း
ကိုတင်သွင်းရခြင်းဖြစ်ပါသည်။

မေဃင်နု၊

နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်။

ရန်ကုန်မြို့၊ ၁၃၂၃ ခု၊ ဖုတ်ယဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၂ ရက်။

(၁၉၆၁ ခု၊ ဇူလိုင်လ ၂၉ ရက်။)

၁၉၆၁ ခုနှစ်၊ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ (စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက်) အက်ဥပဒေ။

[၁၉၆၁ ခုနှစ်၊ အက်ဥပဒေအမှတ်.....။]

အောက်ပါအတိုင်းအက်ဥပဒေအဖြစ်ပြဋ္ဌာန်းလိုက်သည်။

၁။ ။ ဤအက်ဥပဒေကို၊ ၁၉၆၁ ခုနှစ်၊ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံ ဥပဒေ (စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက်) အက်ဥပဒေဟုခေါ်တွင်စေရမည်။

၂။ ။ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၂၀ တွင် “လွှတ်လပ်စွာယူဆနိုင်သော အခွင့်အရေး၊ လွတ်လပ်စွာ ကိုးကွယ်ဆောက်တည်နိုင်သော အခွင့်အရေး” ဆိုသည့်စကားရပ်အစား၊ “လွတ်လပ်စွာယူဆနိုင်သော အခွင့်အရေး၊ လွတ်လပ်စွာ ကိုးကွယ်ဆောက်တည်နိုင်သော အခွင့်အရေး၊ လွတ်လပ်စွာ သင်ကြားနိုင်သော အခွင့်အရေး” ဆိုသည့်စကားရပ်ကိုထည့်သွင်းရမည်။

ရည်ရွယ်ချက်နှင့် ကျိုးကြောင်းဖော်ပြချက်။

ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာ သာသနာအဖြစ်ပြဋ္ဌာန်းရန်အတွက် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေကိုပြင်ရန် ဥပဒေကြမ်းကို တင်သွင်းခဲ့ပြီးဖြစ်ပါကြောင်း။ ဤဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ်ပြဋ္ဌာန်းရာတွင် အခြားဘာသာ သာသနာကို ကိုးကွယ်သောသူများ၏အခွင့်အရေးကို တရားသဖြင့် ကာကွယ်လိုသဖြင့် ၎င်း၊ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၁၃ တွင် နိုင်ငံသားလူတန်းစား တစားနှင့် တစားကို ဟုတ်သတ်သဘောအတိုင်း ခွဲခြားထားခြင်းမပြုရဟူသောမူနှင့် မဆန့်ကျင်စေရန်၎င်း ဤဥပဒေကြမ်းကိုတင်သွင်းရခြင်းဖြစ်ပါသည်။

အေးမောင်၊

တရားရေးဌာနဝန်ကြီး။

ရန်ကုန်မြို့၊ ၁၃၂၃ ခုနှစ်၊ ဒုတိယဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၁၃ ရက်။

(၁၉၆၁ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ ၉ ရက်။)

သမတအိမ်တော်၊ ရန်ကုန်မြို့

၁၃၂၃ ခုနှစ်၊ တော်သလင်းလပြည့်ကျော် ၄ ရက်။

(၁၉၆၁ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၂၀ ရက်။)

ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေအရ၊ အောက်ဖော်ပြပါအက်ဥပဒေကို ထုတ်ပြန်
ကျေညာသည်။

၁၉၆၁ ခုနှစ်၊ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ (စတုတ္ထပြင်
ဆင်ချက်) အက်ဥပဒေ။

[၁၉၆၁ ခုနှစ်၊ အက်ဥပဒေ အမှတ် ၂၀။]

အောက်ပါအတိုင်းအက်ဥပဒေအဖြစ်ပြဋ္ဌာန်းလိုက်သည်။

၁။ ။ ဤအက်ဥပဒေကို၊ ၁၉၆၁ ခုနှစ်၊ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံ ဥပဒေ
(စတုတ္ထပြင်ဆင်ချက်) အက်ဥပဒေဟုခေါ်တွင်စေရမည်။

၂။ ။ (၁) ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၂၀ တွင် “လွှတ်လက်စာ
ယူဆနိုင်သော အခွင့်အရေး၊ လွတ်လပ်စွာကွယ်ဆောက်တည်နိုင်သော အခွင့်အ
ရေး” ဆိုသည့်စကားရပ်အစား၊ “လွတ်လပ်စွာယူဆနိုင်သောအခွင့်အရေး၊ လွတ်လပ်
စွာကွယ်ဆောက်တည်နိုင်သော အခွင့်အရေး၊ လွတ်လပ်စွာ သင်ကြားနိုင်သော
အခွင့်အရေး” ဆိုသည့်စကားရပ်ကိုထည့်သွင်းရမည်။

(၂) အောက်ပါကိုဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၀ ၏ ခြွင်းချက်
အဖြစ်ထည့်သွင်းရမည်။

“ ခြွင်းချက်။ ။ သို့ရာတွင် မိဘ၊ သို့မဟုတ် အုပ်ထိန်းသူတို့၏ စာဖြင့်
ရေးသားထားသော ကြိုတင်သဘော တူညီချက်ကိုမရရှိဘဲ၊
ဧကူငှားများတွင် မည်သည့်အသက်မပြည့်သေးသူကိုမျှ ၎င်း၏
မိဘကိုကွယ်သည့်ဘာသာမဟုတ်သည့် မည်သည့်ဘာသာကိုမျှ
သင်ကြားခြင်းမပြုရ။ ”

၃။ ။ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၂၁၊ ပုဒ်မ (၅) နောက်တွင်
အောက်ပါကို ပုဒ်မ (၆) အဖြစ်ထည့်သွင်းရမည်။

“ (၆) ဘာသာ သာသနာတို့ကို ရေးသားခြင်းအားဖြင့် သော်၎င်း၊
မြွက်ဆိုခြင်းအားဖြင့်သော်၎င်း၊ အခြားနည်းအားဖြင့်သော်၎င်း
စော်ကားပျံ့၊ မဟုတ်မမှန်စွာပျံ့ စသော ဘေးရန်အန္တရာယ်ခပ်
သိမ်းမှ နိုင်ငံတော်အစိုးရသည်ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရမည်။ ”

ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေအရ၊ ကျွန်ုပ်လက်မှတ်ရေးထိုးသည်။

ဦးဝင်းမောင်၊

နိုင်ငံတော်သမ္မတ၊

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်၊

ရန်ကုန်မြို့၊ ၁၃၂၃ ခုနှစ်၊ တော်သလင်းလပြည့်ကျော် ၄ ရက်။

(၁၉၆၁ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၂၀ ရက်။)

အမိန့်အရ၊

သာထက်၊

နိုင်ငံတော်သမ္မတ၏အတွင်းဝန်။

[အမှတ် ၆၂]

သပတဒ္ဒါမိမိတော်၊ ရန်ကုန်မြို့

၁၃၂၃ ခုနှစ်၊ တော်သလင်းလပြည့်ကျော် ၄ ရက်၊

(၁၉၆၁ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၂၈ ရက်)

ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေအရ၊ အောက်ဖော်ပြပါအက်ဥပဒေကို ထုတ်ပြန်
ကျေညာသည်။

THE CONSTITUTION (FOURTH AMENDMENT) ACT, 1961.

[Act No. XX of 1961.]

It is hereby enacted as follows:—

1. This Act may be called the Constitution (Fourth Amendment) Act, 1961.

2. (1) In section 20 of the Constitution for the words "the right freely to profess and practise" the words "the right freely to profess, practise and teach" shall be substituted.

(2) The following shall be inserted as proviso to section 20 of the Constitution:—

"Provided that no minor in school shall be taught any religion other than the religion of his parents without the previous consent in writing of his parents or guardian."

3. After sub-section (5) of section 21 of the Constitution, the following shall be inserted as sub-section (6), namely:—

"(6) The Union Government shall protect the religions from all dangers including insult and false representation, made by words, either spoken or written, or by other means."

ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေအရ၊ ကျွန်ုပ် လက်မှတ်ရေးထိုးသည်။

ဦးဝင်းမောင်၊

နိုင်ငံတော်သပတိ၊

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်။

ရန်ကုန်မြို့၊ ၁၃၂၃ ခုနှစ်၊ တော်သလင်းလပြည့်ကျော် ၄ ရက်၊

(၁၉၆၁ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၂၈ ရက်)

အပ်နှံအရ၊

သာတကံ၊

နိုင်ငံတော်သပတိအတွင်းဝန်။

[အမှတ် ၆၂]

နောက်ဆက်တွဲ (၅)

သောသလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် စုံစမ်းရေးကော်မရှင် အဖွဲ့ဝင်များစာရင်း

၁၀၆

အ. အဖွဲ့၊ နိုင်ငံတော် ကျေးဇူးတင်ချက်။

အဖွဲ့ဝင်များ

- ၁။ ရှမ်းပြည်နယ်ကောင်စီ၏ကိုယ်စားလှယ် .... ဦးစံလှ၊ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် (ပါလီမန်) အမတ်၊ ပြည်နယ်အဖွဲ့အစည်းဝင်။
- ၂။ ကရင်ပြည်နယ်ကောင်စီ၏ကိုယ်စားလှယ် .... ဒုတိယတန်း၊ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် (ပါလီမန်) အမတ်နှင့် ပြည်နယ်အဖွဲ့အစည်းဝင်။
- ၃။ ကရင်ပြည်နယ်ကောင်စီ၏ကိုယ်စားလှယ် .... ဦးစံလှ၊ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် (ပါလီမန်) အမတ်နှင့် ကရင်ပြည်နယ်အဖွဲ့အစည်းဝင်။
- ၄။ နှင်းရေးရာကောင်စီ၏ကိုယ်စားလှယ် .... ကျွန်ုပ်တို့ နှင်း ရုံး၊ နှင်း ပြည် ပြု လွှတ် တော် (ပါလီမန်) အမတ်နှင့် နှင်းရေးရာအဖွဲ့အစည်းဝင်။
- ၅။ ကရင်အမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် .... မောင်အောင်၊ နှင်း ရုံး။
- ၆။ ကရင်အမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် .... မန်းလွင်၊ ထွန်းမောင်။
- ၇။ ကရင်အမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် .... စောသာဝင်။
- ၈။ ကရင်အမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် .... စော နော် တင် အောင်၊ တိုင်းပြည် ပြု လွှတ် တော် (ပါလီမန်) အမတ်။
- ၉။ ကရင်အမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် .... စောလွန် ဆင် ဒီ ဖိုး မင်း၊ တိုင်းပြည် ပြု လွှတ် တော် (ပါလီမန်) အမတ်။
- ၁၀။ ကရင်အမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် .... စောမောင်မောင်၊ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် (ပါလီမန်) အမတ်။
- ၁၁။ မွန်အမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် .... မွန်ဦးထွန်းလင်း၊ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် (ပါလီမန်) အမတ်။
- ၁၂။ မွန်အမျိုးသား ကိုယ်စားလှယ် .... မွန်ဦးခင်မောင်၊ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် (ပါလီမန်) အမတ်။
- ၁၃။ မွန်အမျိုးသား ကိုယ်စားလှယ် .... မွန်ဦးဘိုးချို။
- ၁၄။ မွန်အမျိုးသား ကိုယ်စားလှယ် .... မွန်ဦးခင်မောင်။
- ၁၅။ မွန်အမျိုးသား ကိုယ်စားလှယ် .... မွန်ဦးသန်း။
- ၁၆။ မွန်အမျိုးသား ကိုယ်စားလှယ် .... မွန်ဦးလှမောင်။
- ၁၇။ ရခိုင်အမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် .... ဦးစံထွန်းအောင်၊ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် (ပါလီမန်) အမတ်။
- ၁၈။ ရခိုင်အမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် .... ဦးသာထွန်း၊ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် (ပါလီမန်) အမတ်။
- ၁၉။ ရခိုင်အမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် .... ဗိုလ်ဘလွင်၊ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် (ပါလီမန်) အမတ်။
- ၂၀။ ရခိုင်အမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် .... မစ္စတာ ဗုလင်၊ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် (ပါလီမန်) အမတ်။
- ၂၁။ ရခိုင်အမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် .... ဦးစောတင်၊ တိုင်းပြည် ပြု လွှတ် တော် (ပါလီမန်) အမတ်။
- ၂၂။ ရခိုင်အမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် .... ဦးကျော်စိုး၊ အမတ်အဖွဲ့။
- ၂၃။ မြန်မာအမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် .... ဦးချစ်ထွန်း၊ ဝတ်လုံတော်ရရှိသော ရခိုင်အဖွဲ့အစည်းဝင်။
- ၂၄။ မြန်မာအမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် .... ဗိုလ်ခင်မောင်ကလေး၊ တိုင်းပြည် ပြု လွှတ် တော် (ပါလီမန်) အမတ်နှင့် သက္ကတရေးနှင့်အခွန်တော် ဌာနပါလီမန်အဖွဲ့အစည်းဝင်။
- ၂၅။ မြန်မာအမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် .... သခင်စော၊ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် (ပါလီမန်) အမတ်နှင့် ပညာရေးနှင့် ဒေသန္တရ အုပ်ချုပ်ရေး ဌာန ပါလီမန်အဖွဲ့အစည်းဝင်။
- ၂၆။ မြန်မာအမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် .... ဦးမြ (အသံတော်)၊ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် (ပါလီမန်) အမတ်။
- ၂၇။ မြန်မာအမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် .... ဦး တ ကျန်း (အသံတော်)၊ တိုင်းပြည် ပြု လွှတ် တော် (ပါလီမန်) အမတ်။
- ၂၈။ မြန်မာအမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် .... ဦးအုံးခင်၊ တိုက်အုပ် (ပဏ္ဍိတအဖွဲ့အစည်းဝင်)။

အတွင်းရေးမှူးများ

ဦးစံသိမ်း၊ ဝန်ကြီးချုပ်၏ ဒုတိယအတွင်းဝန်က ကော်မရှင်အဖွဲ့၏ အတွင်းရေးမှူးအဖြစ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်လိမ့်မည်။

ဦးဝင်းငမ၊ အတွင်းရေးမှူး ကော်သုလေးနယ် သတ်မှတ်ရေးကော်မရှင်ကတွဲတက်အတွင်းရေးမှူးအဖြစ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်လိမ့်မည်။

အဆိုပါကော်မရှင်အဖွဲ့၏ လုပ်ငန်းကောင်တာများမှာ၊ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်စေရမည်။

(၁) ကရင်၊ မွန်၊ ရခိုင်တိုင်းရင်းသားကိုယ်စားပြုအဖွဲ့အစည်းကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် ရလိုသောဆန္ဒများကိုစုံစမ်းရန်။

(၂) အကယ်၍ ထိုဆန္ဒများသည်၊ အခြေခံဥပဒေ၏သဘောတရားများနှင့် အကျိုးဝင်ပြီးဖြစ်လျှင်၊ ထိုဆန္ဒများကို အမြန်ဆုံးဖြည့်စွမ်းနိုင်မည့်လုပ်ငန်းစဉ်နည်းလမ်းများကို ရေးဆွဲပေးရန်။

(၃) အကယ်၍ ထိုဆန္ဒများသည်၊ အခြေခံဥပဒေသဘောတရားများနှင့်အကျိုးမဝင်ခဲ့သော်၊ ထိုသို့သော အခက်အခဲများကိုကျော်လွန်အောင်ဆောင်ရွက်နိုင်မည့် နည်းလမ်းများရှာဖွေပေးရန်။

(၄) အထက်ပါရှာဖွေတွေ့သော နည်းလမ်းများကိုအကဲဖြတ်ရန်၊ အမြန်ဆုံးအထမြောက်အောင် ဖန်တီးနိုင်မည့်လုပ်ငန်းစဉ်အစဉ်များကို ရေးဆွဲကော်ပြန်ရန်။

ကော်မရှင်အဖွဲ့သည်၊ မိမိတို့၏လုပ်ငန်းဆောင်တာများကို အမြန်ဆုံးဆောင်ရွက်၍အစီရင်ခံစာကို ဝန်ကြီးချုပ်ထံသို့ တင်သွင်းလိမ့်မည်။ ကော်မရှင်အဖွဲ့မှာ၊ စုံစမ်းခြင်းပျားကိုပြုလုပ်ရာ၌ လိုအပ်သည့်သက်သေများကို စစ်ဆေးနိုင်ခွင့်ရှိ၍၊ ခရီးသွားလှည့်လည်နိုင်ခွင့်လည်းရှိမည်။ ကော်မရှင်အဖွဲ့၏ရုံးထိုင်ရာနေရာမှာ ဥက္ကဋ္ဌကဆုံးဖြတ်သည့်အတိုင်းဖြစ်မည်။

အမိန့်။ ။ဤအစိုးရဆုံးဖြတ်ချက်၏မိတ္တူ ၁ စောင်စီကိုကော်မရှင်အဖွဲ့၏ဥက္ကဋ္ဌ၊ အဖွဲ့ဝင်များနှင့် အတွင်းရေးမှူးထံပေးပို့စေ။

တက်ဆင့်အမိန့်။ ။ဤအစိုးရဆုံးဖြတ်ချက်ကိုအများသိစေရန်ကျေညာစေ။

အမိန့်အရ၊

ဝင်းမေ၊

အတွင်းဝန်၊

ဝန်ကြီးများအဖွဲ့။

ရန်ကုန်မြို့၊ ၁၃၁၀ ခု၊ သီတင်းကျွတ်လဆန်း ၃ ရက်။

(၁၉၄၈ ခု၊ အောက်တိုဘာလ ၅ ရက်။)

ဒေသအလိုက်ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်စုံစမ်းရေး ကော်မရှင်အဖွဲ့၏ နောက်ဆုံးအဖွဲ့ဝင်များ၏ စာရင်း

ဥက္ကဋ္ဌ

နိုင်တော်တရားဝန်ကြီးချုပ်၊ အဂ္ဂမဟာသရေစည်သူ ဆာ ဘဦး။

အဖွဲ့ဝင်များ

၁။ ရှမ်းပြည်နယ် ကောင်စီ၏ ကိုယ်စားလှယ်.... ဦးကြာပု၊ တိုင်းပြည်ပြု လွှတ်တော် (ပါလီမန်) အမတ်။

၂။ ကချင်ပြည်နယ်ကောင်စီ၏ ကိုယ်စားလှယ်.... ဒုဝါဒေလွှမ်း၊ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် (ပါလီမန်) အမတ်နှင့်ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့ဝင်။

၃။ ကယားပြည်နယ်ကောင်စီ၏ကိုယ်စားလှယ် .... ဦးစိန်၊ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် (ပါလီမန်) အမတ်နှင့် ကယားပြည်နယ်ဌာန ပါလီမန်အတွင်းဝန်။

၄။ ချင်းရေးရာကောင်စီ၏ ကိုယ်စားလှယ် .... မဟာသရေစည်သူ၊ ကပ္ပတိန် မင်းဟုံးနွဲ့၊ တိုင်းပြည်ပြု လွှတ်တော် (ပါလီမန်) အမတ်နှင့်ချင်းရေးရာဌာန ပါလီမန်အတွင်းဝန်။

၅။ ကရင်အမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် .... ဦးစိန်လွန်း။

၆။ ကရင်အမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် .... ဧည့်သူ၊ မစ္စင် ဘဟောင်ချိန်။

၇။ ကရင်အမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် .... ဖန်းတင်အောင်သန်း၊ တိုင်းပြည်ပြု လွှတ်တော် (ပါလီမန်)အမတ်။

၈။ ကရင်အမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် .... စောဘရင်၊ တိုင်းပြည်ပြု လွှတ်တော် (ပါလီမန်) အမတ်။

- ၉။ ကရင်အမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် ..... စောမျှန်ဆင်ဒီမိုမင်း၊ တိုင်းပြည်ပြု လွှတ်တော် (ပါလီမန်) အမတ်။
- ၁၀။ ကရင်အမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် ..... စောနော်တင်ဘွား၊ တိုင်းပြည်ပြု လွှတ်တော် (ပါလီမန်) အမတ်။
- ၁၁။ မွန်အမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် ..... မွန်ဦးဇော်ဝေ (ကတီး)၊ ပြည်ထောင်စု မွန်အမျိုးသား အဖွဲ့၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်။
- ၁၂။ မွန်အမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် ..... မွန်ဦးသန်း။
- ၁၃။ မွန်အမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် ..... မွန်ဒေါ်နှင်း။
- ၁၄။ မွန်အမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် ..... မွန်ဦးစိန်ခိုင်။
- ၁၅။ မွန်အမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် ..... မွန်ဌေးခိုင်၊ ဥက္ကဋ္ဌ၊ ပြည်ထောင်စု မွန်အမျိုးသား အဖွဲ့ချုပ်။
- ၁၆။ မွန်အမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် ..... မွန်စံသိမ်း။
- ၁၇။ ရခိုင်အမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် ..... ဦးဖုလွန်းအောင်၊ တိုင်းပြည်ပြု လွှတ်တော် (ပါလီမန်) အမတ်။
- ၁၈။ ရခိုင်အမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် ..... ဦးကျော်ရင်၊ အင်းစိန်။
- ၁၉။ ရခိုင်အမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် ..... ဦးစံကျော်ဦး၊ တိုင်းပြည်ပြု လွှတ်တော် (ပါလီမန်) အမတ်။
- ၂၀။ ရခိုင်အမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် ..... ဦးရွှေဘော်၊ အင်းစိန်၊ အယ်ဒီတာ။
- ၂၁။ ရခိုင်အမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် ..... ဗဟိုဘဏ္ဍာ ဗဟိုဌာနအမတ်၊ တိုင်းပြည်ပြု လွှတ်တော် (ပါလီမန်) အမတ်။
- ၂၂။ ရခိုင်အမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် ..... ဦးထွန်းဝင်း။
- ၂၃။ မြန်မာအမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် ..... သတို့မဟာ သရေစည်သူ၊ ဦးဆောင်ထွန်း၊ နိုင်ငံတော် ရှေ့နေချုပ်ကြီး။
- ၂၄။ မြန်မာအမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် ..... ဝန်ကြီး ဗိုလ်ခင်မောင်ကလေး၊ လယ်ယာရေးရာ ဝန်ကြီးရုံး၊ ရှေးနှင့် နက်တောရေးရာ ဝန်ကြီးရုံး။
- ၂၅။ မြန်မာအမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် ..... သခင်စံဝေ၊ တိုင်းပြည်ပြု လွှတ်တော် (ပါလီမန်) အမတ်။
- ၂၆။ မြန်မာအမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် ..... ဦးမြ (ဟသံစာ)၊ တိုင်းပြည်ပြု လွှတ်တော် (ပါလီမန်) အမတ်။
- ၂၇။ မြန်မာအမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် ..... ဦးဘကျွန်း (ဗုဒ္ဓိန်)၊ တိုင်းပြည်ပြု လွှတ်တော် (ပါလီမန်) အမတ်။
- ၂၈။ မြန်မာအမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် ..... ဦးအုံးခင်၊ တိုက်အုပ် (မဟာခေတ် သမားတော်)။

၁၉၅၆ ခုနှစ်၊ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ (ပြင်ဆင်ချက်)
အက်ဥပဒေ။

[၁၉၅၆ ခုနှစ်၊ အက်ဥပဒေ အမှတ်.....။]

အောက်ပါအတိုင်းအက်ဥပဒေအဖြစ်ပြဋ္ဌာန်းလိုက်သည်။

၁။ ။ (၁) ဤအက်ဥပဒေကို၊ ၁၉၅၆ ခုနှစ်၊ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ (ပြင်ဆင်ချက်) အက်ဥပဒေခေါ်ရမည်။

(၂) ဤအက်ဥပဒေသည်၊ ဤအက်ဥပဒေကိုထုတ်ပြန်သောနေ့၌ စတင်အာဏာတည်ရမည်။

၂။ ။ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၇ အောက်တွင်၊ အောက်ပါစကားရပ်များကို၊ ပုဒ်မ ၇-က အဖြစ်ထည့်သွင်းရမည်။

“ ၇-က။ ။ စစ်တွေခရိုင်၊ ကျောက်မြို့ခရိုင်နှင့် သံတွဲခရိုင်များ ပါဝင်လျက်ရှိသည့်၊ ယခင်က ရခိုင်တိုင်းခေါ်တွင်ခဲ့သော နယ်မြေများကို၊ ပြည်ထောင်စုပြန်မာနိုင်ငံအတွင်းတွင်၊ ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်တနယ်အဖြစ်ဖွဲ့စည်းရမည်။ ထိုပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ကို၊ ဤမှစ၍ နောင်အခါတွင် ‘ရခိုင်ပြည်နယ်’ ဟုခေါ်ရမည်။ ”

၃။ ။ အခန်း ၉ ဆိုင်ရာအပိုင်း ၄ နောက်ပိုင်းတွင်၊ အောက်ပါစကားရပ်များကို၊ အပိုင်း ၄-က အဖြစ်ထည့်သွင်းရမည်။

“ အပိုင်း ၄-က—ရခိုင်ပြည်နယ်။

ရခိုင်ပြည်နယ်ကောင်စီ။

၁၉၅။ ။ (၁) ပါလီမန်၏ ရခိုင်ပြည်နယ်ဆိုင်ရာ၊ ကိုယ်စားလှယ်အမတ်အားလုံးပါဝင်သည့် ရခိုင်ပြည်နယ်ကောင်စီကိုဖွဲ့ရမည်။

(၂) ပါလီမန်အဖြစ်မှရပ်စဲသော၊ ပြည်နယ်ကောင်စီ အမတ်သည်၊ ကောင်စီ၌လည်း ကောင်စီအမတ်အဖြစ်မှရပ်စဲသည်ဟု မှတ်ယူရမည်။ သို့ရာတွင် ထိုကောင်စီအမတ်သည်၊ မိမိအားဆက်ခံမည့်သူကို ရွေးကောက်တင်မြှောက်ပြီးသည့်တိုင်အောင်၊ မိမိတာဝန်ဝတ်တရားများကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။

(၃) ပြည်နယ်ကောင်စီသည်၊ မိမိကိုယ်တိုင် ဥပဒေပြုနိုင်ခွင့်မရှိသော ကိစ္စနှင့်သက်ဆိုင်သည့် ဥပဒေများကိုပြုပေးရန် ပါလီမန်သို့ ထောက်ခံချက်တင်သွင်းနိုင်သည်။

(၄) ပြည်နယ်ကောင်စီသည်၊ ဥပဒေကြမ်းတခုကို အတည်ပြုပြီးသောအခါ၊ ထိုဥပဒေကြမ်းကို လက်မှတ်ရေးထိုး၍ ထုတ်ပြန်ကျေညာပေးရာ၊ နိုင်ငံတော်သမ္မတ အလွှာတင်သွင်းရမည်။ နိုင်ငံတော်

တရားသမ္မိတရား။ ၁၃၁၇ ဒု၊ ပြာသိုလပြည့်ကျော် ၇ ရက် (၁၉၅၆ ဒု၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၃ ရက်)

- သမတသည်၊ အဆိုပါဥပဒေကြမ်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ပုဒ်မခွဲ(၅) အရ၊ တရားလွှတ်တော်ချုပ်၏ဆုံးဖြတ်ချက်ကို မေးမြန်းတောင်းဆိုခြင်းမပြုလျှင်၊ ထိုဥပဒေကြမ်းကို တင်သွင်းသည်မှစ၍၊ တလအတွင်းတွင်လက်မှတ်ရေးထိုးရမည်။
- (၅) နိုင်ငံတော်သမတ ထံသို့၊ ပုဒ်မခွဲ (၄) အရတင်သွင်းသော ဥပဒေကြမ်းသည်၊ သို့တည်းမဟုတ် ထိုဥပဒေကြမ်း၏ တစ်စိတ်တစ်ဒေသသည်၊ ဤအခြေခံဥပဒေနှင့်ဆန့်ကျင်သည်ဟူသော ပြဿနာကို ဆုံးဖြတ်ပေးရန် နိုင်ငံတော်သမတ သည်၊ မိမိသဘောအတိုင်း တရားလွှတ်တော်ချုပ်သို့ ထိုဥပဒေကြမ်းကိုလွှဲအပ်နိုင်သည်။
- (၆) လွှတ်တော်ချုပ်တရားဝန်ကြီး ၃ ဦးအောက်မနည်း ပါဝင်သော ခုံတော်သည်၊ လွှဲအပ်သောပြဿနာကိုစဉ်းစားရမည်။ လွှဲအပ်သောပြဿနာကို သင့်မြတ်လျော်ကန်သည်ဟု ထင်မြင်သည့် အတိုင်း၊ ကြားနာစစ်ဆေး စဉ်းစားပြီးသောအခါ၊ ထိုပြဿနာနှင့်စပ်လျဉ်း၍ လွှဲအပ်ပြီးသည့်နောက်၊ ရက်ပေါင်း ၃၀ အောက် နောက်မကျစေဘဲ၊ မိမိတို့၏ဆုံးဖြတ်ချက်ကို လျင်မြန်စွာ တရားရုံးတွင်အထင်အရှား ကျေညာရမည်။ ဤပုဒ်မခွဲ (၆) ၏ ကိစ္စများအလို့ငှါ တရားဝန်ကြီးများရာ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်သည် တရားလွှတ်တော်ချုပ်၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ဖြစ်ရမည်။
- (၇) ပုဒ်မခွဲ (၅) အရ၊ တရားလွှတ်တော်ချုပ်သို့ လွှဲအပ်သော ဥပဒေကြမ်း ပြဋ္ဌာန်းချက်သည် အခြေခံဥပဒေနှင့် ဆန့်ကျင်သည်ဟု တရားလွှတ်တော်ချုပ် ဆုံးဖြတ်သော ကိစ္စတိုင်း၌ နိုင်ငံတော်သမတ သည်၊ ထိုဥပဒေကြမ်းကို ပြန်လည် စဉ်းစားဆွေးနွေးစေရန်၊ ပြည်နယ်ကောင်စီသို့ ပြန်ပို့ရမည်။ ပြည်နယ်ကောင်စီက လိုအပ်သော ပြင်ဆင်ချက်များကို မပြုလျှင် နိုင်ငံတော် သမတသည်၊ ထိုဥပဒေကြမ်းကို လက်မှတ်ထိုးဟု ငြင်းဆိုရမည်။
- (၈) ထိုသို့ငြင်းဆိုဘွယ်မရှိလျှင်၊ နိုင်ငံတော် သမတ သည် တရားလွှတ်တော်ချုပ်က ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ထုတ်ဖော်ကျေညာပြီးသည်နောက် လျင်မြန်နိုင်သမျှလျင်မြန်စွာ ထိုဥပဒေကြမ်းကို လက်မှတ်ထိုး၍၊ အက်ဥပဒေဖြစ်လာကြောင်းကို ထုတ်ပြန်ကျေညာရမည်။
- (၉) ပုဒ်မခွဲ (၄) အရ တင်သွင်းသောဥပဒေကြမ်းကို တရားလွှတ်တော်ချုပ်သို့ မလွှဲအပ်ဘဲနှင့်ဖြစ်စေ၊ လွှဲအပ်ပြီးမှဖြစ်စေ နိုင်ငံတော်သမတ လက်မှတ်ထိုးပြီးခဲ့လျှင် ပြည်နယ်ကောင်စီက ပြုနိုင်ခွင့်မရှိဟူသော အကြောင်းပြချက်ဖြင့် ထိုဥပဒေကြမ်းရှိ ပြဋ္ဌာန်းချက်သည် မခိုင်လုံဟု ငြင်းဆိုခြင်းမပြုရ။
- (၁၀) နိုင်ငံတော်သမတ လက်မှတ်ထိုးသော၊ ပြည်နယ်ကောင်စီ အက်ဥပဒေစာမူတိုင်းကို တရားလွှတ်တော်ချုပ်၏ အတွင်းဝန်ရုံး၌ မော်ကွန်းတင်ရမည်။ မိတ္တူတိုင်းကိုလည်း ခုခိုင်ပြည်နယ်ဝန်ကြီးရုံး၌ မော်ကွန်းတင်ရမည်။

(၁၁) ရခိုင်ပြည်နယ် ဥက္ကဋ္ဌသည်၊ အခါကာလအားလျော်စွာ ပြည်နယ် ကောင်စီကို ဆင့်ခေါ်နိုင်သည်။ ရုပ်သိမ်းနိုင်သည်။

သို့ရာတွင် ပြည်နယ် ကောင်စီ၏ ညီလာခံကို နှစ်စဉ် တနှစ်လျှင် အနည်းဆုံးတကြိမ် ကျင်းပရမည်။ ထိုသို့ကျင်းပသောအခါ ပြည်နယ်ကောင်စီ ညီလာခံတခု၏ နောက်ဆုံး အစည်းအဝေးနှင့် နောက်ထပ် ကျင်းပသော ပြည်နယ်ကောင်စီ ညီလာခံ၏ ပဌမ အစည်းအဝေးတို့၏ အကြားတွင် ၁၂ လ ခြားမနေစေရ။

ရခိုင်ပြည်နယ်အစိုးရ။

၁၉၅-က။ ။ (၁) ဝန်ကြီးချုပ်သည်ရခိုင်ပြည်နယ်ကောင်စီနှင့် ညှိနှိုင်း တိုင်ပင်၍ ပါလီမန်၏ ရခိုင်ပြည်နယ်ဆိုင်ရာ ကိုယ်စားလှယ် အမတ်များအနက် အမတ်တဦးဦး၏အမည်ကို တင်သွင်းသော အခါ သို့သို့ အမည်တင်သွင်းခြင်းခံရသော အမတ်ကို၊ နိုင်ငံ တော်သမတ သည်၊ အောက်တွင် ‘ရခိုင်ပြည်နယ်ဝန်ကြီး’ ဟု ခေါ်တွင်ရမည်ဖြစ်သော ပြည်ထောင်စုအစိုးရ အဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီး အဖြစ်ဖြင့် ခန့်ထားရမည်။ ထိုသို့ခန့်ထားခြင်း ခံရသောဝန်ကြီး သည် ဤပြည်နယ်၏ကိစ္စများအတွက် ရခိုင်ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌလည်း ဖြစ်ရမည်။

(၂) ရခိုင်ပြည်ဥက္ကဋ္ဌသည်၊ ရခိုင်ပြည်နယ် စီရင်အုပ်ချုပ်ရေးကိစ္စကိုတာဝန်ယူ၍ ဆောင်ရွက်ရမည်။ ဆိုလိုရင်းမှာ ရခိုင်ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌ သည် တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေ၊ လက်အောက်အရာရှိများမှတစ်ဆင့်ဖြစ် စေ ပြည်နယ်၏ အုပ်ချုပ်မှုအခွင့်အာဏာကို သုံးစွဲနိုင်ရမည်။

(၃) ပုဒ်မခွဲ (၄) ရှိပြဋ္ဌာန်းချက်များ၏ ယေဘုယျသဘောကို မထိ ခိုက်စေဘဲ ဆိုခဲ့သော အုပ်ချုပ်မှုအခွင့်အာဏာသည် ပြည်နယ် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ အရာထမ်း အမှုထမ်းများခန့်ထားခြင်း၊ နေရာချထားခြင်း၊ ရွှေ့ပြောင်းပေးခြင်း၊ ထိုရာထမ်း မှုထမ်းများစည်းကမ်းသေဝပ်ခြင်း ကိစ္စအားလုံးကို သက်ရောက်ပျံ့နှံ့ရမည်။

(၄) အခြေခံဥပဒေရှိ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် မဆန့်ကျင်စေဘဲ၊ ပြည်နယ် အုပ်ချုပ်မှု အခွင့်အာဏာသည်၊ ပြည်နယ်ကောင်စီက တရားဥပဒေပြုနိုင်သောကိစ္စများသို့ သက်ရောက်ပျံ့နှံ့သည့်၊ အုပ်ချုပ်မှု အခွင့်အာဏာကိုသုံးစွဲရာတွင်ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌသည်ကောင်စီ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ကိုလိုက်နာရမည်။

(၅) ပြည်နယ်ဆိုင်ရာ အခြားကိစ္စအားလုံးတွင် ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌသည် ပြည်နယ်ကောင်စီနှင့် ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်ရမည်။

အထူးအမိန့်ပြန်တမ်း။ ၁၃၁၇ ခု၊ ပြာသိုလပြည့်ကျော် ၇ ရက် (၁၉၅၆ ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၃ ရက်)

- (၆) ရခိုင်ပြည်နယ်ကောင်စီ၏ဆုံးဖြတ်ချက်များနှင့် ထင်မြင်ချက်များကို ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌထံသို့တင်ပြရာတွင် လွယ်ကူမိန့်သောငှါ၊ ပြည်နယ်ကောင်စီသည် ရွေးကောက်ပွဲပြီးသည့်နောက် ပဌမအကြိမ် ကျင်းပသောအစည်းအဝေးတွင် ကောင်စီအမတ်များထံမှသော် ၎င်း၊ ကောင်စီအမတ်များမဟုတ်သူများထံမှသော်၎င်း ရွေးချယ်၍ ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းရမည်။ ထိုအစိုးရ အဖွဲ့သည် ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌကိုအလုပ်ဝတ်တရား ဆောင်ရွက်ရာတွင် ကူညီရန်၊ အကြံပေးရန်ဖြစ်သည်။
- (၇) ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌသည်၊ ပြည်နယ်ကောင်စီ၏ သာမန်ညီလာခံကျင်းပသောအခါများ၌ မိမိဆောင်ရွက်ခဲ့သော လုပ်ငန်းဆောင်တာ အကြောင်းကိုပြောပြရမည်။ သို့တည်းမဟုတ် ပြောကြားစေရမည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်ကိစ္စနှင့်သက်ဆိုင်သော အစီရင်ခံစာကို တင်သွင်းမည်။ သို့တည်းမဟုတ် တင်သွင်းစေရမည်။ ပြည်နယ်၏ အကျိုးစီးပွား တိုးတက်ရာတိုးတက်ကြောင်းဖြစ်သည်ဟု ထင်မြင်ယူဆသော စီမံချက်များကို စဉ်းစားဆွေးနွေးရန် ပြည်နယ်ကောင်စီအား၊ ထောက်ခံအကြံပေးရမည်။
- (၈) ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌသည်၊ ဘဏ္ဍာတော်နှစ်တိုင်း၊ တနှစ်အတွက်၊ ပြည်နယ်ဆိုင်ရာအရ မှန်းခြေငွေစာရင်းနှင့် အသုံးမှန်းခြေစာရင်းများကိုပြရမည်။ သို့တည်းမဟုတ် ပြုစေရမည်။ ထိုငွေစာရင်းများကို စဉ်းစားဆွေးနွေး၍ ပြည်နယ်ကောင်စီသို့ တင်သွင်းရမည်။ သို့မဟုတ် တင်သွင်းစေရမည်။
- (၉) ပြည်ထောင်စု အစိုးရ၏ အထောက်အပံ့ငွေနှင့် ငွေလျဉ်း၍၊ ပြည်ထောင်စုအစိုးရက သတ်မှတ်သော စည်းကမ်းချက်များနှင့် မဆန့်ကျင်စေဘဲ၊ ပြည်နယ်ကောင်စီသည်၊ ပြည်နယ်၏ဘတ်ဂျက်ကို လက်ခံအတည်ပြုနိုင်ရန် အာဏာရှိရမည်။ ထိုစည်းကမ်းချက်များအတိုင်း၊ ပြည်နယ်ကောင်စီက ကုန်စွာလိုက်နာကြောင်း နိုင်ငံတော်သမ္မတ အားကျေနပ်နိုင်စေရန် ပြည်နယ်၏ ဘတ်ဂျက်ကို ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၏ ဘတ်ဂျက်တွင် တညွှတ်သွင်းဖော်ပြရမည်။
- (၁၀) အခြေခံဥပဒေရှိ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် မဆန့်ကျင်စေဘဲ၊ ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌ၊ ပြည်နယ်ကောင်စီ၊ ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့တို့၏အာဏာနှင့် တာဝန်ဝတ်တရားများ ဆိုင်ရာကိစ္စများ၊ ထိုပြင် ထိုဥက္ကဋ္ဌ၊ ထိုကောင်စီ၊ ထိုအစိုးရအဖွဲ့အချင်းချင်း ဆက်ဆံရေးကိစ္စများ၊ ထို့ပြင် ထိုဥက္ကဋ္ဌ၊ ထိုကောင်စီ၊ ထိုအစိုးရအဖွဲ့တို့နှင့် ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၏ဆက်ဆံရေးကိစ္စများ ပါဝင်သော ပြည်နယ်ဒွဲဇွဲအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာကိစ္စ အားလုံးကို တရားဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်း သတ်မှတ်ရမည်။ ”

နောက်ဆက်တွဲ (၄)

၁၉၅၀ ခုနှစ်၊ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ (ပြင်ဆင်ချက်)
အက်ဥပဒေ။

[၁၉၅၀ ခုနှစ်၊ အက်ဥပဒေ အမှတ်.....။]

အောက်ပါအတိုင်း အက်ဥပဒေအဖြစ်ပြဋ္ဌာန်းလိုက်သည်။

၁။ ။ ဤအက်ဥပဒေကို၊ ၁၉၅၀ ခုနှစ်၊ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ
(ပြင်ဆင်ချက်) အက်ဥပဒေဟုခေါ်ရမည်။

၂။ ။ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၇ အောက်တွင်၊ အောက်ပါ
စကားရပ်များကို ပုဒ်မ ၇-က အဖြစ်ထည့်သွင်းရမည်။

“ ၇-က။ ။ စစ်တွေခရိုင်၊ ကျောက်မြို့ခရိုင်နှင့်သံတွဲခရိုင်များပါဝင်လျက်
ရှိသည့်၊ ယခင်ကရခိုင်တိုင်း ခေါ်တွင်ခဲ့သော နယ်မြေများကို၊
ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းတွင် ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်
တနယ်အဖြစ်ဖွဲ့စည်းရမည်။ ထို့ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ကို၊ ဤမှစ၍
နောင်အခါတွင် ‘ရခိုင်ပြည်နယ်’ ဟုခေါ်ရမည်။ ”

၃။ ။ အခန်း ၉ ဆိုင်ရာအပိုင်း ၄ နောက်ပိုင်းတွင် အောက်ပါစကားရပ်များ
ကိုအပိုင်း ၄-က အဖြစ်ထည့်သွင်းရမည်။

“ အပိုင်း ၄-က။ ။ ရခိုင်ပြည်နယ်

ရခိုင်ပြည်နယ်ကောင်စီ

၁၉၅။ ။ (၁) ပါလီမန်၏ ရခိုင်ပြည်နယ်ဆိုင်ရာ ကိုယ်စားလှယ် အမတ်
အားလုံးပါဝင်သည့်ရခိုင်ပြည်နယ်ကောင်စီကိုဖွဲ့ရမည်။

(၂) ပါလီမန် အမတ်အဖြစ်မှရပ်စဲသော ပြည်နယ်ကောင်စီ အမတ်သည်၊
ကောင်စီဥပဒေ ကောင်စီအမတ်အဖြစ်မှရပ်စဲသည်ဟုမှတ်ယူရမည်။ သို့ရာတွင် ထို
ကောင်စီအမတ်သည်၊ မိမိအားဆက်ခံမည့်သူကို ရွေးကောက်တင်မြှောက်ပြီးသည်တိုင်
အောင် မိမိတာဝန် ဝတ်တရားများကိုဆက်လက်ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။

(၃) ပြည်နယ်ကောင်စီသည်၊ မိမိကိုယ်တိုင်ဥပဒေပြုနိုင်ခွင့်မရှိသောကိစ္စနှင့်
သက်ဆိုင်သည့်ဥပဒေများကိုပြုပေးရန် ပါလီမန်သို့ထောက်ခံချက်တင်သွင်းနိုင်သည်။

(၄) ပြည်နယ်ကောင်စီသည်၊ ဥပဒေကြမ်းတခုကို အတည်ပြုပြီးသောအခါ၊
ထိုဥပဒေကြမ်းကိုလက်မှတ်ရေးထိုး၍ထုတ်ပြန်ကျေညာပေးရန် နိုင်ငံတော် သမ္မတ ထံသို့
တင်သွင်းရမည်။ နိုင်ငံတော် သမ္မတ သည်၊ အဆိုပါဥပဒေကြမ်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ပုဒ်မ ၁၉၅
(၅) အရ၊ တရားလွှတ်တော်ချုပ်၏ဆုံးဖြတ်ချက်ကိုပေးပြန်တောင်းဆိုခြင်းပပြုလျှင်

ထိုဥပဒေကြမ်းကိုတင်သွင်းသည်မှစ၍တလအတွင်းတွင် လက်မှတ်ရေးထိုးရမည်။

မြန်မာနိုင်ငံပြန်တမ်း။ ၁၃၂၀ ခု၊ သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော် ၁၂ ရက် (၁၉၅၈ ခု၊ နိုဝင်ဘာလ ၈ ရက်)

(၅) နိုင်ငံတော် သမတ ထံသို့ပုဂံမခွဲ (၄) အရတင်သွင်းသောဥပဒေကြမ်းသည်၊ သို့တည်းမဟုတ် ထိုဥပဒေကြမ်း၏တမိတ်တဒေသသည်၊ ဤအခြေခံဥပဒေနှင့်ဆန့်ကျင်သည်ဟူသောပြဿနာကို ဆုံးဖြတ်ပေးရန် နိုင်ငံတော် သမတ သည်၊ မိမိသဘောအတိုင်းတရားလွှတ်တော်ချုပ်သို့ ထိုဥပဒေကြမ်းကိုလွှဲအပ်နိုင်သည်။

(၆) လွှတ်တော်ချုပ်တရားဝန်ကြီးသုံးဦးအောက်မနည်းပါဝင်သောခုံတော်သည်၊ လွှဲအပ်သောပြဿနာကို စဉ်းစားရမည်။ လွှဲအပ်သောပြဿနာကို သင့်မြတ်လျော်ကန်သည်ဟု ထင်မြင်သည့်အတိုင်းကြားနာစစ်ဆေးစဉ်းစားပြီးသောအခါ၊ ထိုပြဿနာနှင့်စပ်လျဉ်း၍လွှဲအပ်ပြီးသည့်နောက်၊ ရက်ပေါင်း ၃၀ အောက်နောက်မကျစေဘဲ၊ မိမိတို့၏ဆုံးဖြတ်ချက်ကိုလျင်မြန်စွာတရားရုံးတွင်အထင်အရှားကျေညာရမည်။ ဤပုဂံမခွဲ (၆) ၏ကိစ္စများအလို့ငှါ တရားဝန်ကြီး များရာ၏ဆုံးဖြတ်ချက်သည်၊ တရားလွှတ်တော်ချုပ်၏ဆုံးဖြတ်ချက်ဖြစ်ရမည်။

(၇) ပုဂံမခွဲ (၅) အရ၊ တရားလွှတ်တော်ချုပ်သို့လွှဲအပ်သောဥပဒေကြမ်းပြဋ္ဌာန်းချက်သည်၊ အခြေခံဥပဒေနှင့်ဆန့်ကျင်သည်ဟု တရားလွှတ်တော်ချုပ်ဆုံးဖြတ်သောကိစ္စတိုင်း၌ နိုင်ငံတော် သမတ သည်၊ ထိုဥပဒေကြမ်းကိုပြန်လည်စဉ်းစားဆွေးနွေးစေရန် ပြည်နယ်ကောင်စီသို့ပြန်ပို့ရမည်။ ပြည်နယ်ကောင်စီက လိုအပ်သောပြင်ဆင်ချက်များကို မပြုလျှင် နိုင်ငံတော် သမတ သည်၊ ထိုဥပဒေကြမ်းကို လက်မှတ်မထိုးဟု ငြင်းဆိုရမည်။

(၈) ထိုသို့ငြင်းဆိုဘွယ်မရှိလျှင် နိုင်ငံတော် သမတ သည်၊ တရားလွှတ်တော်ချုပ်က ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ထုတ်ဖော်ကျေညာပြီးသည်နောက် လျင်မြန်နိုင်သမျှလျင်မြန်စွာ ထိုဥပဒေကြမ်းကို လက်မှတ်ထိုး၍ အက်ဥပဒေဖြစ်လာကြောင်းကို ထုတ်ပြန်ကျေညာရမည်။

(၉) ပုဂံမခွဲ (၄) အရတင်သွင်းသောဥပဒေကြမ်းကို တရားလွှတ်တော်ချုပ်သို့မလွှဲအပ်ဘဲနှင့်ဖြစ်စေ၊ လွှဲအပ်ပြီးမှဖြစ်စေ နိုင်ငံတော် သမတ လက်မှတ်ပေးပြီးခဲ့လျှင် ပြည်နယ်ကောင်စီကပြုနိုင်ခွင့်မရှိဟူသောအကြောင်းပြချက်ဖြင့် ထိုဥပဒေကြမ်းရှိပြဋ္ဌာန်းချက်သည် မခိုင်လုံဟု ငြင်းဆိုခြင်းမပြုရ။

(၁၀) နိုင်ငံတော် သမတ လက်မှတ်ထိုးသော ပြည်နယ်ကောင်စီ အက်ဥပဒေစာမူတိုင်းကို၊ တရားလွှတ်တော်ချုပ်၏အတွင်းဝန်ရုံး၌ မော်ကွန်းတင်ရမည်။ ဝိတ္တတိုင်းကိုလည်း ရခိုင်ပြည်နယ်ဝန်ကြီးရုံး၌ မော်ကွန်းတင်ရမည်။

(၁၁) ရခိုင်ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌသည်၊ အခါကာလအားလျော်စွာ ပြည်နယ်ကောင်စီကိုဆင့်ခေါ်နိုင်သည်။ ရပ်သိမ်းနိုင်သည်။

သို့ရာတွင် ပြည်နယ်ကောင်စီ၏ညီလာခံကို နှစ်စဉ်တနှစ်လျှင်အနည်းဆုံးတကြိမ် ကျင်းပရမည်။ ထိုသို့ကျင်းပသောအခါ၊ ပြည်နယ်ကောင်စီညီလာခံတစ်ခု၏ နောက်ဆုံးအစည်းအဝေးနှင့် နောက်ထပ်ကျင်းပသောပြည်နယ်ကောင်စီညီလာခံ၏ ပဌမအစည်းအဝေးတို့၏အကြားတွင် ၁၂ လ ခြားမနေစေရ။

ပြန်မာနိုင်ငံပြန်တမ်း။ ၁၃၂၀ ခု၊ သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော် ၁၂ ရက် (၁၉၅၀ ခု၊ ဇူလိုင်လ ၈ ရက်)

ရခိုင်ပြည်နယ်အစိုးရ

၁၉၅-က။ ။ (၁) ဝန်ကြီးချုပ်သည်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်ကောင်စီနှင့် ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်၍ပါလီမန်၏ ရခိုင်ပြည်နယ်ဆိုင်ရာကိုယ်စားလှယ်အမတ်များအနက် အမတ်တဦးဦး၏အမည်ကိုတင်သွင်းသောအခါ၊ ထိုသို့အမည်တင်သွင်းခြင်းခံရသောအမတ်ကို၊ နိုင်ငံတော်သမ္မတသည်၊ အောက်တွင်ရခိုင်ပြည်နယ်ဝန်ကြီးဟု ခေါ်တွင်ရမည်ဖြစ်သော ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီးအဖြစ်ဖြင့် ခန့်ထားရမည်။ ထိုသို့ခန့်ထားခြင်းခံရသောဝန်ကြီးသည်၊ ဤပြည်နယ်၏ကိစ္စများအတွက် ရခိုင်ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌလည်းဖြစ်ရမည်။

(၂) ရခိုင်ပြည်နယ် ဥက္ကဋ္ဌသည်၊ ရခိုင်ပြည်နယ် စီရင်အုပ်ချုပ်ရေးကိစ္စကို တာဝန်ယူ၍ဆောင်ရွက်ရမည်။ ဆိုလိုရင်းမှာ၊ ရခိုင်ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌသည်၊ တိုက်ရိုက်ဖြစ်ပေ၊ လက်အောက်အရာရှိများမှတစ်ဆင့်ဖြစ်စေ ပြည်နယ်၏အုပ်ချုပ်မှု အခွင့်အာဏာကိုသုံးစွဲနိုင်ရမည်။

(၃) ပုဒ်မခွဲ (၄) ရှိပြဋ္ဌာန်းချက်များ၏ ယေဘုယျသဘောကိုမထိခိုက်စေဘဲ ဆိုခဲ့သောအုပ်ချုပ်မှုအခွင့်အာဏာသည်၊ ပြည်နယ်အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ အရာထမ်း အမှုထမ်းများခန့်ထားခြင်း၊ နေရာချထားခြင်း၊ ရွှေ့ပြောင်းပေးခြင်း၊ ထိုရာထမ်း မှုထမ်းများ ငြင်းကမ်းသေဝပ်ခြင်းကိစ္စအားလုံးကို သက်ရောက်ပျံ့နှံ့ရမည်။

(၄) အခြေခံဥပဒေရှိ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် မဆန့်ကျင်စေဘဲ၊ ပြည်နယ်အုပ်ချုပ်မှုအခွင့်အာဏာသည်၊ ပြည်နယ်ကောင်စီကတည်းကဥပဒေပြုနိုင်သော ကိစ္စများသို့ သက်ရောက်ပျံ့နှံ့သည့် အုပ်ချုပ်မှုအခွင့်အာဏာကို သုံးစွဲရာတွင် ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌသည်၊ ကောင်စီ၏ဆုံးဖြတ်ချက်ကိုလိုက်နာရမည်။

(၅) ပြည်နယ်ဆိုင်ရာ အခြားကိစ္စအားလုံးတွင် ပြည်နယ် ဥက္ကဋ္ဌသည်၊ ပြည်နယ်ကောင်စီနှင့်ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်ရမည်။

(၆) ရခိုင်ပြည်နယ် ကောင်စီ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များနှင့် ယင်မြင်ချက်များကို ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌထံသို့ တင်ပြရာတွင် လွယ်ကူမိမ့်သောငှါ၊ ပြည်နယ် ကောင်စီသည်၊ ရွေးကောက်ပွဲပြီးသည့်နောက်၊ ပဌမအကြိမ်ကျင်းပသော အစည်းအဝေးတွင် ကောင်စီအမတ်များထံမှသော်၎င်း၊ ကောင်စီအမတ်များမဟုတ်သူများထံမှသော်၎င်း ရွေးချယ်၍ ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းရမည်။ ထိုအစိုးရအဖွဲ့သည်၊ ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌကို အလုပ်ဝတ်တရားဆောင်ရွက်ရာတွင်ကူညီရန်၊ အကြံပေးရန်ဖြစ်သည်။

(၇) ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌသည်၊ ပြည်နယ်ကောင်စီ၏ သာမန်ညီလာခံကျင်းပသောအခါများ၌ မိမိဆောင်ရွက်ခဲ့သောလုပ်ငန်းဆောင်တာအကြောင်းကိုပြောပြရမည်။ သို့တည်းမဟုတ် ပြောကြားစေရမည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်ကိစ္စနှင့်သက်ဆိုင်သော အစီရင်ခံစာကိုတင်သွင်းရမည်။ သို့တည်းမဟုတ် တင်သွင်းစေရမည်။ ပြည်နယ်၏အကျိုးစီးပွားတိုးတက်ရာ တိုးတက်ကြောင်းဖြစ်သည်ဟု ယင်မြင်ယူဆသောစီမံချက်များကို စဉ်းစားဆွေးနွေးရန်ပြည်နယ်ကောင်စီအားထောက်ခံအကြံပေးရမည်။

(ဂ) ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌသည်၊ ဘဏ္ဍာတော်နှစ်တိုင်း တနှစ်အတွက်၊ ပြည်နယ်ဆိုင်ရာ အရမှန်းခြေငွေစာရင်းနှင့် အသုံးမှန်းခြေစာရင်းများကိုပြုရမည်။ သို့တည်းမဟုတ် ပြုစေရမည်။ ထိုငွေစာရင်းများကို စဉ်းစားဆွေးနွေး၍ ပြည်နယ်ကောင်စီသို့ တင်သွင်းရမည်။ သို့မဟုတ် တင်သွင်းစေရမည်။

(ဇ) ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၏ အထောက်အပံ့နှင့်စပ်လျဉ်း၍၊ ပြည်ထောင်စုအစိုးရကသတ်မှတ်သော စည်းကမ်းချက်များနှင့်မဆန့်ကျင်စေဘဲ၊ ပြည်နယ်ကောင်စီသည်၊ ပြည်နယ်ဘတ်ဂျက်ကို လက်ခံအတည်ပြုနိုင်ရန် အားဏာရှိရမည်။ ထိုစည်းကမ်းချက်များအတိုင်း၊ ပြည်နယ်ကောင်စီက ကျနစွာလိုက်နာကြောင်း နိုင်ငံတော်သမဂ္ဂအား၊ ကျေနပ်နိုင်စေရန် ပြည်နယ်၏ဘတ်ဂျက်ကို ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၏ ဘတ်ဂျက်တွင်ထည့်သွင်းဖော်ပြရမည်။

(၁၀) အခြေခံဥပဒေရှိ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်မဆန့်ကျင်စေဘဲ၊ ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌ၊ ပြည်နယ် ကောင်စီ၊ ပြည်နယ် အစိုးရအဖွဲ့တို့၏ အာဏာနှင့်တာဝန်ဝတ်တရားများ ဆိုင်ရာကိစ္စများ၊ ထို့ပြင် ထိုဥက္ကဋ္ဌ၊ ထိုကောင်စီ၊ ထိုအစိုးရအဖွဲ့အချင်းချင်းဆက်ဆံရေးကိစ္စများ၊ ထို့ပြင် ထိုဥက္ကဋ္ဌ၊ ထိုကောင်စီ၊ ထိုအစိုးရအဖွဲ့တို့နှင့် ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၏ ဆက်ဆံရေးကိစ္စများပါဝင်သော ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ကိစ္စအားလုံးကို တရားဥပဒေပြဋ္ဌာန်းသတ်မှတ်ရမည်။

၄။ ။ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ၏ ခုတိယဇယားတွင်—

(၁) အပိုဒ်ခွဲ (စ) အစား၊ အောက်ပါစကားရပ်များကို ထည့်သွင်းရမည်။

“ (စ) တဆယ်နှစ်နေရာကို ရခိုင်ပြည်နယ်မှ ကိုယ်စားလှယ်များ ဖြင့်ဖြည့်သွင်းရမည်။ ”

(၂) ရှိရင်းအပိုဒ်ခွဲ (စ) ကို (ဆ) ဟူ၍ နံပါတ်စဉ်တပ်ပြီးလျှင်၊ အဆိုပါအပိုဒ်ခွဲ (ဆ) တွင် “ ခြောက်ဆယ်နှစ်နေရာ ” ဆိုသည့် စကားရပ်အစား၊ “ ငါးဆယ်နေရာ ” ဆိုသည့်စကားရပ်ကို ထည့်သွင်းရမည်။

ရည်ရွယ်ချက်နှင့်ကျိုးကြောင်းဖော်ပြချက်။

ဤဥပဒေကြမ်းကိုပြဋ္ဌာန်းခြင်းအကြောင်းမှာ—

(၁) သံတွဲခရိုင်၊ ကျောက်မြို့ခရိုင်နှင့် ဝစ်တွေခရိုင်များတွင် နေထိုင်ကြသူများသည်၊ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရသည့် ရခိုင်ပြည်နယ်အုပ်ချုပ်ရေးကိုများစွာလိုလားကြသည်လည်းတကြောင်း။

(၂) ယင်းကဲ့သို့ ရခိုင်လူမျိုးသည်၊ ပြည်နယ်အုပ်ချုပ်ရေးကိုလိုလားကြသည်အားလျော်စွာ၊ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်အတွင်းရှိ ရှမ်းပြည်နယ်၊ ကယားပြည်နယ်၊ ကချင်ပြည်နယ်နှင့် ကယားပြည်နယ်

မြန်မာနိုင်ငံမြန်မာ ၁၃၂၀ ခု၊ သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော် ၁၂ ရက် (၁၉၅၀ ခု၊ နိုဝင်ဘာလ ၈ ရက်)

များဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ပြီးဖြစ်လေရာ၊ အဆိုပါ ပြည်နယ်များကဲ့သို့
ရခိုင်တိုင်းတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်သစ်ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ပေးသင့်သည်
လည်းတကြောင်း။

(၃) ရခိုင်ပြည်နယ် ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခြင်းအားဖြင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာ
နိုင်ငံ၏ အင်အားသည်၊ တိုးတက်ဖွယ်ရာ ရှိသည်လည်းတ
ကြောင်း။

အထက်ဖော်ပြပါ အကြောင်းများကြောင့်၊ ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်တစ်ခုအဖြစ်
ရခိုင်ပြည်နယ်ကို အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန် ဤဥပဒေကြမ်းကိုတင်သွင်းခြင်းဖြစ်
ပါသည်။

လှထွန်းမြို့၊

ဗိုလောင်းမဲဆန္ဒနယ်အမတ်၊

နောက်ဆက်တွဲ (၈)

ရခိုင်ပြည်နယ်ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီဝင်စာရင်း

ဥက္ကဋ္ဌ

- (၁) ဦးဟိန်၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော်အမတ်၊ ရမ်းဗြဲခရိုင်၊ ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီး။

အဖွဲ့ဝင်များ

- (၂) ဦးကျော်မင်း၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော်အမတ်၊ စစ်တွေခရိုင်၊ ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီး။
- (၃) ဦးစိုးလွန်း၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော်အမတ်၊ ပေါက်တောခရိုင်၊ ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီး။
- (၄) ဦးလှထွန်း၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော်အမတ်၊ မြို့ဟောင်းခရိုင်၊ ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီး။
- (၅) ဦးမောင်ကျော်၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော်အမတ်၊ မင်းမြားခရိုင်၊ ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီး။
- (၆) ဦးဘဝိန်၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော်အမတ်၊ ရသေ့တောင်ခရိုင်၊ ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီး။
- (၇) ဦးဖြူသာထွန်း၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော်အမတ်၊ ကျောက်တော်ခရိုင်၊ ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီး။
- (၈) ဦးဖေသိန်း၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော်အမတ်၊ ဗဟန်းခရိုင်၊ ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီး။
- (၉) ဦးဘစော၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော်အမတ်၊ ကျောက်မြိုင်ခရိုင်၊ ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီး။
- (၁၀) ဦးရွှေသီ၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော်အမတ်၊ ကျောက်မြိုင်ခရိုင်၊ ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီး။
- (၁၁) ဦးဘအေး၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော်အမတ်၊ မန်အောင်ခရိုင်၊ ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီး။
- (၁၂) ဦးကျော်တင်၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော်အမတ်၊ သံတွဲမြောက်ပိုင်းခရိုင်၊ ပါလီမန်အတွင်းဝန်၊ ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီးဌာန။
- (၁၃) ဦးညိုကြီး၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော်အမတ်၊ သံတွဲမြောက်ပိုင်းခရိုင်၊ ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီးဌာန။
- (၁၄) ဦးပောင်ကျော်၊ လူမျိုးစုလွှတ်တော်အမတ်၊ စစ်တွေမြို့နယ်၊ ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီးဌာန။
- (၁၅) ဦးမောင်ဦးကျော်၊ လူမျိုးစုလွှတ်တော်အမတ်၊ စစ်တွေမြို့နယ်၊ ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီးဌာန။

- (၁၆) ဦးရှေ့ကြိုင်း၊ လူမျိုးစုလွတ်တော်အမတ်၊ သံတွဲမဆန္ဒနယ်။
- (၁၇) ဦးလှထွန်းမြ၊ ပါထာစ၊ အဖွဲ့၊ စစ်တွေမြို့။
- (၁၈) ဦးမောင်စောလှ၊ ပါထာစ၊ အဖွဲ့၊ ကျောက်တော်မြို့။
- (၁၉) ဦးဦးရှေ့ထွန်း၊ ပါထာစ၊ အဖွဲ့၊ မြေပုံမြို့။
- (၂၀) ဦးမောင်ကျော်ဦး၊ ပါထာစ၊ အဖွဲ့၊ စန်ရွာ၊ ကျောက်မြို့နယ်။
- (၂၁) ဦးအောင်တင်၊ ပါထာစ၊ အဖွဲ့၊ သံတွဲမြို့။
- (၂၂) ဦးအထွန်း၊ ပါထာစ၊ အဖွဲ့၊ သံတွဲမြို့။
- (၂၃) ဦးမောင်စိန်၊ ရာတာည၊ အဖွဲ့၊ စစ်တွေမြို့။
- (၂၄) ဦးစံဦးကျော်၊ ရာတာည၊ အဖွဲ့၊ ရသေ့တောင်မြို့။
- (၂၅) ဦးအထွန်း၊ ရာတာည၊ အဖွဲ့၊ ကျောက်မြို့။
- (၂၆) ဦးမောင်လှအောင်၊ ရာတာည၊ အဖွဲ့၊ ကျောက်မြို့။
- (၂၇) ဦးမောင်မောင်၊ ရာတာည၊ အဖွဲ့၊ သံတွဲမြို့။
- (၂၈) ဦးဘချို၊ ရာတာည၊ အဖွဲ့၊ သံတွဲမြို့။

အတွင်းရေးမှူး

- (၂၉) ဒုတိယအတွင်းဝန်၊ ရခိုင်ရေးရာဝန်ကြီးဌာန။

အမိန့်အရ၊

ဝင်းဇေ၊

ဝန်ကြီးချုပ်၏အတွင်းဝန်။

နောက်ဆက်တွဲ (၉)

၁၉၅၀ ခုနှစ်၊ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ (ပြင်ဆင်ချက်)
အက်ဥပဒေ။

[၁၉၅၀ ခုနှစ်၊ အက်ဥပဒေ အမှတ်.....]

အောက်ပါအတိုင်းအက်ဥပဒေအဖြစ်ပြဋ္ဌာန်းလိုက်သည်။

၁။ ။ ဤအက်ဥပဒေကို၊ ၁၉၅၀ ခုနှစ်၊ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ (ပြင်ဆင်ချက်) အက်ဥပဒေခေါ်ရမည်။

၂။ ။ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၇ အောက်တွင်၊ အောက်ပါ စကားရပ်များကို ပုဒ်မ ၇-က အဖြစ်ဖြင့်ထည့်သွင်းရမည်။

“ ၇-က။ ။ သထုံခရိုင်၊ ကျိုက္ခမီခရိုင်နှင့်ပတ်ဝန်းကျင်ဒေသရှိ၊ မွန်ကျေးရွာ ဒေသများပါဝင်သည့်နယ်မြေများကို၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ အတွင်းတွင်၊ ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် တနယ်အဖြစ်ဖွဲ့စည်းရမည်။ ထိုပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ကို ဤမှစ၍နောင်အခါတွင်၊ မွန်ပြည် နယ်’ဟုခေါ်ရမည်။ ”

၃။ ။ အခန်း ၉ ဆိုင်ရာအပိုင်း ၄ နောက်ပိုင်းတွင်၊ အောက်ပါစကားရပ်များ ကို အပိုင်း ၄-က အဖြစ်ဖြင့်ထည့်သွင်းရမည်။

“ အပိုင်း ၄-က။ မွန်ပြည်နယ်

မွန်ပြည်နယ်ကောင်စီ

၁၉၅။ ။ (၁) ပါလီမန်၏ မွန်ပြည်နယ်ဆိုင်ရာ ကိုယ်စားလှယ် အမတ်အား လုံးပါဝင်သည့်မွန်ပြည်နယ်ကောင်စီကိုဖွဲ့စည်းရမည်။

(၂) ပါလီမန်အမတ်အဖြစ်မှ ရပ်စဲသော ပြည်နယ်ကောင်စီအမတ်သည်၊ ကောင်စီ၌လည်း ကောင်စီအမတ် အဖြစ်မှရပ်စဲသည်ဟု မှတ်ယူရမည်။ သို့ရာတွင် ထိုကောင်စီအမတ်သည်၊ မိမိအားဆက်ခံမည့်သူကို ရွေးကောက် တင်မြှောက်ပြီး သည့်တိုင်အောင် မိမိတာဝန်ဝတ်တရားများကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။

(၃) ပြည်နယ်ကောင်စီသည်၊ မိမိကိုယ်တိုင် ဥပဒေပြုနိုင်ခွင့်မရှိသော ကိစ္စ နှင့် သက်ဆိုင်သည့် ဥပဒေများကိုပြုပေးရန်၊ ပါလီမန်သို့ ထောက်ခံချက်တင်သွင်း နိုင်သည်။

(၄) ပြည်နယ်ကောင်စီသည်၊ ဥပဒေကြမ်းတစ်ခုကို အတည်ပြုပြီးသော အခါ၊ ထိုဥပဒေကြမ်းကို လက်မှတ်ရေးထိုး၍ ထုတ်ပြန်ကျေညာပေးရန်၊ နိုင်ငံတော် သမ္မတ ထံသို့တင်သွင်းရမည်။ နိုင်ငံတော် သမ္မတ သည်၊ အဆိုပါဥပဒေကြမ်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ပုဒ်မ ၉ (၅) အရ၊ တရားလွှတ်တော်ချုပ်၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို မေးမြန်းတောင်းဆိုခြင်းမပြုလျှင် ထိုဥပဒေကြမ်းကိုတင်သွင်းသည့်နေ့မှစ၍ တလအတွင်းတွင် လက်မှတ်ရေးထိုးရမည်။

ပြန်မာနိုင်ငံပြန်တမ်း။ ၁၃၂၀ ခု၊ တော်သလင်းလပြည့်ကျော် ၁၄ ရက် (၁၉၅၈ ခု၊ အောက်တိုဘာလ ၁၁ ရက်)

(၅) နိုင်ငံတော် သမတ ထံသို့ပုဒ်မခွဲ (၄) အရတင်သွင်းသော ဥပဒေကြမ်းသည်၊ သို့တည်းမဟုတ် ထိုဥပဒေကြမ်း၏ တစ်ပတ်ဝင်သောသည်၊ ဤအခြေခံဥပဒေနှင့် ဆန့်ကျင်သည်ဟူသောပြဿနာကိုဆုံးဖြတ်ပေးရန်နိုင်ငံတော် သမတ သည်၊ မိမိသဘောအတိုင်း တရားလွှတ်တော်ချုပ်သို့ ထိုဥပဒေကြမ်းကိုလွှဲအပ်နိုင်သည်။

(၆) လွှတ်တော်ချုပ်တရားဝန်ကြီးသုံးဦးအောက်မနည်းပါဝင်သောခုံကော်သည်၊ လွှဲအပ်သော ပြဿနာကိုစဉ်းစားရမည်။ လွှဲအပ်သောပြဿနာကို သင့်မြတ်လျော်ကန်သည်ဟု ထင်မြင်သည့်အတိုင်း ကြားနာစစ်ဆေး စဉ်းစားပြီးသောအခါ၊ ထိုပြဿနာနှင့်စပ်လျဉ်း၍ လွှဲအပ်ပြီးသည့်နောက်၊ ရက်ပေါင်း ၃၀ အောက်နောက်မကျစေဘဲ၊ မိမိတို့၏ဆုံးဖြတ်ချက်ကို လျင်မြန်စွာတရားရုံးတော်တွင် အထင်အရှားကျေညာရမည်။ ဤပုဒ်မခွဲ (၆) ၏ကိစ္စများအလို့ငှါ တရားဝန်ကြီးများရာ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်သည်၊ တရားလွှတ်တော်ချုပ်၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ဖြစ်ရမည်။

(၇) ပုဒ်မခွဲ (၅) အရ၊ တရားလွှတ်တော်ချုပ်သို့လွှဲအပ်သော ဥပဒေကြမ်းပြဋ္ဌာန်းချက်သည်၊ အခြေခံဥပဒေနှင့်ဆန့်ကျင်သည်ဟု တရားလွှတ်တော်ချုပ်ဆုံးဖြတ်သောကိစ္စတိုင်း၌ နိုင်ငံတော် သမတ သည်၊ ထိုဥပဒေကြမ်းကိုပြန်လည်စဉ်းစားဆွေးနွေးစေရန် ပြည်နယ်ကောင်စီသို့ပြန်ပို့ရမည်။ ပြည်နယ်ကောင်စီက လိုအပ်သောပြင်ဆင်ချက်များကိုမပြုလျှင် နိုင်ငံတော် သမတ သည်၊ ထိုဥပဒေကြမ်းကို လက်မှတ်ထိုးပေးခြင်းဆိုရမည်။

(၈) ထိုသို့ငြင်းဆိုဘွယ်မရှိလျှင် နိုင်ငံတော် သမတ သည်၊ တရားလွှတ်တော်ချုပ်က ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ထုတ်ဖော်ကျေညာပြီးသည်နောက် လျင်မြန်နိုင်သမျှ လျင်မြန်စွာ၊ ထိုဥပဒေကြမ်းကို လက်မှတ်ထိုး၍ အကဲဥပဒေဖြစ်လာကြောင်းကိုထုတ်ပြန်ကျေညာရမည်။

(၉) ပုဒ်မခွဲ (၄) အရတင်သွင်းသော ဥပဒေကြမ်းကို တရားလွှတ်တော်ချုပ်သို့မလွှဲအပ်ဘဲနှင့်ဖြစ်စေ၊ လွှဲအပ်ပြီးမှဖြစ်စေ နိုင်ငံတော်သမတ လက်မှတ်ထိုးပြီးခဲ့လျှင် ပြည်နယ်ကောင်စီက ပြုနိုင်ခွင့်မရှိသော အကြောင်းပြချက်ဖြင့် ထိုဥပဒေကြမ်းရှိပြဋ္ဌာန်းချက်သည်မခိုင်လုံဟုငြင်းဆိုခြင်းမပြုရ။

(၁၀) နိုင်ငံတော်သမတ လက်မှတ်ထိုးသောပြည်နယ်ကောင်စီအကဲဥပဒေစာမူတိုင်းကို တရားလွှတ်တော်ချုပ်၏ အတွင်းဝန်ရုံး၌ မော်ကွန်းတင်ရမည်။ မိတ္တူတိုင်းကိုလည်း မွန်ပြည်နယ်ဝန်ကြီးရုံး၌ မော်ကွန်းတင်ရမည်။

(၁၁) မွန်ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌသည်၊ အခါအားလျော်စွာ ပြည်နယ်ကောင်စီကို ဆင့်ခေါ်နိုင်သည်။ ရုပ်သိမ်းနိုင်သည်။

သို့ရာတွင် ပြည်နယ်ကောင်စီ၏ ညီလာခံကို နှစ်စဉ်တနှစ်လျှင် အနည်းဆုံး တကြိမ်ကျင်းပရမည်။ ထိုသို့ကျင်းပသောအခါ၊ ပြည်နယ်ကောင်စီညီလာခံတခု၏ နောက်ဆုံးအစည်းအဝေးနှင့် နောက်တစ်ကျင်းပသော ပြည်နယ်ကောင်စီညီလာခံ၏ ပဌမအစည်းအဝေးတို့၏အကြားတွင် ၁၂ လခြားမနေစေရ။

မွန်ပြည်နယ်အစိုးရ

၁၉၅-က။ ။ (၁) ဝန်ကြီးချုပ်သည်၊ မွန်ပြည်နယ်ကောင်စီနှင့် ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်၍ ပါဠိမန်၏ မွန်ပြည်နယ်ဆိုင်ရာ ကိုယ်စားလှယ်အမတ်များအနက် အမတ်များရာတွင် ဆန္ဒအရ၊ အမတ်တဦးဦး၏ အမည်ကို တင်သွင်းသောအခါ၊ ထိုသို့အမည်တင်သွင်းခြင်းခံရသော အမတ်ကို၊ နိုင်ငံတော်သမ္မတ သည်၊ အောက်တွင် မွန်ပြည်နယ်ဝန်ကြီးဟု ခေါ်တွင်ရမည်ဖြစ်သော၊ ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီးအဖြစ်ဖြင့် ခန့်ထားရမည်။ ထိုသို့ခန့်ထားခြင်းခံရသော ဝန်ကြီးသည်၊ ပြည်နယ်၏ ကိစ္စများအတွက် မွန်ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌလည်း ဖြစ်ရမည်။

(၂) မွန်ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌသည်၊ မွန်ပြည်နယ်စီရင်အုပ်ချုပ်ရေးကိစ္စကို တာဝန်ယူ၍ ဆောင်ရွက်ရမည်။ မွန်ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌသည်၊ တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေ၊ လက်အောက်အရာရှိများမှတစ်ဆင့်ဖြစ်စေ ပြည်နယ်၏ အုပ်ချုပ်မှုအခွင့်အာဏာကို၊ တာဝန်ယူ၍ ဆောင်ရွက်ရာတွင် ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့နှင့် ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်ပြီးမှ ဆောင်ရွက်ရမည်။

(၃) ပုဒ်မ (၄) ရှိ ပြဋ္ဌာန်းချက်များ၏ ယေဘုယျသဘောကို ပထိခိုက်စေဘဲ ဆိုခဲ့သော အုပ်ချုပ်မှုအခွင့်အာဏာသည်၊ ပြည်နယ်အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ အရာထမ်းအမှုထမ်းများ ခန့်ထားခြင်း၊ နေရာချထားခြင်း၊ ရွှေ့ပြောင်းပေးခြင်း၊ ထိုရာထမ်း မှုထမ်းများ စည်းကမ်းသေဝပ်ခြင်းကိစ္စအားလုံးကို သက်ရောက်ပုံနှံရမည်။

(၄) အခြေခံဥပဒေရှိ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် မဆန့်ကျင်စေဘဲ၊ ပြည်နယ်အုပ်ချုပ်မှုအခွင့်အာဏာသည်၊ ပြည်နယ်ကောင်စီက တရားဥပဒေပြုနိုင်သော ကိစ္စများသို့ သက်ရောက်ပုံနှံသည် အုပ်ချုပ်မှုအခွင့်အာဏာကို သုံးစွဲရာတွင် ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌသည်၊ ကောင်စီ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို လိုက်နာရမည်။

(၅) ပြည်နယ်ဆိုင်ရာ အခြားကိစ္စအားလုံးတွင် ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌသည်၊ ပြည်နယ်ကောင်စီနှင့် ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်ရမည်။

(၆) မွန်ပြည်နယ်ကောင်စီ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်နှင့် ထင်မြင်ချက်များကို ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌတံသို့ တင်ပြရာတွင် လွယ်ကူစွာ ရရှိသောငှါ၊ ပြည်နယ်ကောင်စီသည်၊ ရွေးကောက်ပွဲပြီးသည့်နောက် ပဌမအကြိမ်ကျင်းပသော အစည်းအဝေးတွင် ကောင်စီအမတ်များထံမှ သော်၎င်း၊ ကောင်စီအမတ်များ မဟုတ်သူများထံမှ သော်၎င်း ရွေးချယ်၍၊ ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းရမည်။ ထိုအစိုးရအဖွဲ့သည်၊ ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌကို အလုပ်ဝတ်တရားဆောင်ရွက်ရာတွင် ကူညီရန်၊ အကြံပေးရန် ဖြစ်သည်။

(၇) ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌသည်၊ ပြည်နယ်ကောင်စီ၏ သာမန်ညီလာခံကျင်းပသော အခါများ၌ မိမိဆောင်ရွက်ခဲ့သော လုပ်ငန်းဆောင်တာ အကြောင်းကို ပြောပြရမည်။ သို့တည်းမဟုတ် ပြောကြားစေရမည်။ မွန်ပြည်နယ်ကိစ္စနှင့် သက်ဆိုင်သော အစီရင်ခံစာကို တင်သွင်းရမည်။ သို့တည်းမဟုတ် တင်သွင်းစေရမည်။ ပြည်နယ်၏ အကျိုးစီးပွားတိုးတက်ရာ တိုးတက်ကြောင်း ဖြစ်သည်ဟု ထင်မြင်ယူဆသော စီမံချက်များကို စဉ်းစားဆွေးနွေးစေရန် ပြည်နယ်ကောင်စီအား ထောက်ခံအကြံပေးရမည်။

(၈) ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌသည်၊ ဘဏ္ဍာတော်နှစ်တိုင်း တနှစ်အတွက်၊ ပြည်နယ်ဆိုင်ရာ အရမှန်းခြေငွေစာရင်းနှင့် အသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းများကို ပြုရမည်။ သို့တည်းမဟုတ်

ပြန်မာနိုင်ငံပြန်တမ်း။ ၁၃၂၀ ခု၊ တော်သလင်းလပြည့်ကျော် ၁၄ ရက် (၁၉၅၈ ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၁ ရက်)

ပြီစေရမည်။ ထိုငွေစာရင်းများကို စဉ်းစားဆွေးနွေး၍ ပြည်နယ်ကောင်စီသို့ တင်သွင်းရမည်။ သို့တည်းမဟုတ် တင်သွင်းစေရမည်။

(၉) ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၏အထောက်အပံ့ငွေနှင့်စပ်လျဉ်း၍၊ ပြည်ထောင်စုအစိုးရက သတ်မှတ်သော စည်းကမ်းချက်များနှင့် မဆန့်ကျင်စေဘဲ၊ ပြည်နယ်ကောင်စီသည်၊ ပြည်နယ်၏ ဘတ်ဂျက်ကို လက်ခံအတည်ပြုနိုင်ရန် အာဏာရှိရမည်။ ထိုစည်းကမ်းချက်များအတိုင်း၊ ပြည်နယ်ကောင်စီကကျနစွာလိုက်နာကြောင်း နိုင်ငံတော်သမ္မတအား၊ ကျေနပ်နိုင်စေရန် ပြည်နယ်၏ ဘတ်ဂျက်ကို ပြည်ထောင်စု အစိုးရ၏ဘတ်ဂျက်တွင်ထည့်သွင်းဖော်ပြရမည်။

(၁၀) အခြေခံဥပဒေရှိပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်မဆန့်ကျင်စေဘဲ၊ ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌ၊ ပြည်နယ်ကောင်စီ၊ ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့တို့၏ အာဏာနှင့် တာဝန်ဝတ်တရားများ ဆိုင်ရာကိစ္စများ၊ ထို့ပြင် ထိုဥက္ကဋ္ဌ၊ ထိုကောင်စီ၊ ထိုအစိုးရအဖွဲ့အချင်းချင်း ဆက်ဆံရေးကိစ္စများ၊ ထို့ပြင်ထိုဥက္ကဋ္ဌ၊ ထိုကောင်စီ၊ ထိုအစိုးရအဖွဲ့တို့နှင့်ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၏ ဆက်ဆံရေးကိစ္စများပါဝင်သော ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာကိစ္စအားလုံးကို တရားဥပဒေပြဋ္ဌာန်းသတ်မှတ်ရမည်။”

၄။ ။ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ၏ ဒုတိယဖွဲ့စည်းပုံ—

(၁) အပိုဒ်ခွဲ (စ) အစား၊ အောက်ပါစကားရပ်များကို ထည့်သွင်းရမည်။

“ (စ) တဆယ့် နှစ်နေရာကို မွန်ပြည်နယ်မှ ကိုယ်စားလှယ်များ ဖြင့် ဖြည့်သွင်းရမည်။”

(၂) ရှိရင်းအပိုဒ်ခွဲ (စ) ကို (ဆ) ဟူ၍နံပါတ်စဉ်တပ်ပြီးလျှင်၊ အဆိုပါ အပိုဒ်ခွဲ (ဆ) တွင် “ ခြောက်ဆယ့်နှစ်နေရာ ” ဆိုသည့် စကားရပ်အစား၊ “ ငါးဆယ်နေရာ ” ဆိုသည့်စကားရပ်ကို ထည့်သွင်းရမည်။

ရည်ရွယ်ချက်နှင့်ကျိုးကြောင်းဖော်ပြချက်။

ဤဥပဒေကြမ်းကိုပြဋ္ဌာန်းခြင်းအကြောင်းမှာ—

(၁) သထုံခရိုင်၊ ကျိုက္ခမိခရိုင်နှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဒေသတွင် နေထိုင်ကြသော ပြည်သူလူထုအပေါင်းတို့သည်၊ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရသည့် မွန်ပြည်နယ်အုပ်ချုပ်ရေးကိုများစွာလိုလားကြသည်လည်းတကြောင်း။

(၂) မွန်လူမျိုးအပေါင်းတို့သည်၊ မွန်ပြည်နယ်အုပ်ချုပ်ရေးကို လိုလားကြသည့်အားလျော်ညီစွာ၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အတွင်းရှိ ရှမ်းပြည်နယ်၊ ကရင်ပြည်နယ်၊ ကချင်ပြည်နယ်နှင့်ကယားပြည်နယ်များဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ပြီးဖြစ်လေရာ၊ အဆိုပါပြည်နယ်များကဲ့သို့၊ သထုံခရိုင်၊ ကျိုက္ခမိခရိုင်နှင့်ပတ်ဝန်းကျင်ဒေသကို မွန်ပြည်နယ်သစ်ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ပေးသင့်သည်လည်းတကြောင်း။

မြန်မာနိုင်ငံမြန်တမ်း၊ ၁၃၂၀ ခု၊ တော်သလင်းလပြည့်ကျော် ၁၄ ရက် (၁၉၅၈ ခု၊ အောက်တိုဘာလ ၁၁ ရက်)

(၃) မွန်ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခြင်းအားဖြင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ
တော်၏အင်အားသည်၊ တိုးတက်ကြီးပွားဘွယ်ရာ ရှိသည်လည်း
တကြောင်း။

အထက်ဖော်ပြပါ အကြောင်းများကြောင့် ပြည်ထောင်စု အဖွဲ့ဝင်တစ်ခုဖြစ်သော
မွန်ပြည်နယ်ကိုအကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန် ဤဥပဒေကြမ်းကိုတင်သွင်းခြင်းဖြစ်ပါသည်။

နိုင်ငံတော်

ဖက်ဆွေတော်ဝင်ဝန်ကြီးချုပ်အမတ်

အက္ခရာစဉ်အညွှန်း

ကချင်အမျိုးသားကွန်ဂရက်	၃၅၄
ကနေဒါပြည်ထောင်စု	၃၆၀၊ ၃၇၉
ကယားပြည်နယ်	၃၇၇၊ ၃၈၁
ကရင်ပြည်နယ်	၃၅၄၊ ၃၇၇၊ ၃၈၁
ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့	၇၅
ကီလီမစ္စတာ	၁၈၅
ကေအင်ယူ	၂၇၄
ကေအင်ဒီအိုအဖွဲ့	၂၇၄
ကိုကိုကြီး၊ ဦး	၂၇၆
ကိုကြီး၊ ဦး	၃၅၆
ကျော်ခင်၊ ဦး	၂၂၁
ကျော်ငြိမ်း၊ ဦး	၃၊ ၉၀၊ ၉၂၊ ၉၄၊ ၁၇၅၊ ၁၈၃၊ ၂၀၈၊ ၂၁၄၊ ၂၅၇
ကျော်စိန်၊ ဦး	၂၄၅၊ ၃၂၁၊ ၃၂၂
ကျော်ဇံ၊ ဦး	၁၇၀
ကျော်တင်၊ ဦး	၂၀၆
ကျော်တင့်၊ ဦး	၂၃၉၊ ၂၄၁၊ ၂၅၅
ကျော်ထွန်း၊ သခင်	၃၊ ၄၊ ၅၊ ၁၇၊ ၁၈၊ ၂၃၊ ၂၇၊ ၃၀၊ ၃၄၊ ၃၇၊ ၃၉၊ ၄၀၊ ၄၁၊ ၄၂၊ ၄၃၊ ၄၇၊ ၄၈၊ ၅၅၊ ၅၇၊ ၆၁၊ ၆၇၊ ၇၅၊ ၁၈၉၊ ၁၉၀
ကျော်ဒင်၊ မိုလ်	၄၅
ကျော်မင်း၊ ဦး	၃၅၄

ကျော်မင်း၊ ဦး	၁၉၈၊ ၁၉၉၊ ၂၀၀၊ ၂၀၃၊ ၂၀၇၊ ၂၀၈၊ ၂၁၄၊ ၂၂၂၊ ၂၃၉၊ ၂၄၁၊ ၂၅၃၊ ၂၅၄၊ ၂၅၅၊ ၂၅၆
ကျော်မြင့်၊ ဦး	၃၂
ကျော်ရင်၊ ဦး	၁၈၀၊ ၁၈၁၊ ၂၁၉
ကျော်ရင်၊ ဗိုလ်	၄၄
ကျော်လင်း၊ ဦး	၂၉၉
ကျော်သိန်း၊ ဦး	၃၂
ကျောင်းသားများသမဂ္ဂ	၇
ကျန်၊ ဦး (ပဲခူး)	၂၅၇
ကြည်ရှိန်၊ သခင်	၁၄၁၊ ၁၄၂
ခင်ကြည်၊ ဒေါ်	၁၉
ခင်လှ၊ ဒေါ်	၈၄၊ ၈၅
ခင်မောင်၊ ဗိုလ်	၈၄
ခင်မောင်ကလေး၊ ဗိုလ်	၃၊ ၁၈၂၊ ၁၉၃၊ ၁၉၄
ခင်မောင်လတ်၊ ဦး	၂၀၉၊ ၃၅၄
ချာလီ၊ ဦး (ဦးအုပ်စု)	၃၂၊ ၄၄၊ ၅၁
ချစ်မောင်၊ ဝိဇ္ဇာရ သခင်	၁၆၀
ခင်မောင်၊ သခင်	၃
ချစ်ဖေ၊ ဦး	၃၉၊ ၆၈
ချစ်လှိုင်၊ ဦး (ဂျီစီဘီအေ)	၄၅
ချစ်သောင်း၊ ဦး	၂၇၈
ချစ်သောင်း၊ ဦး	၂၆၀၊ ၂၈၂၊ ၃၀၂
ချစ်ဆွေ၊ ဦး	၃၂၆
ချစ်ရွှေ၊ ဦး	၃၂၉

ချစ်လှိုင်း၊ ဦး	၂၇၀၊ ၂၀၂
ချစ်လှ၊ ဦး	၃၂၉
ချန်ထွန်း၊ သခင်	၂၊ ၃၉၊ ၄၀၊ ၆၇
ချန်ထွန်း၊ ဦး	၁၆၀၊ ၁၇၃၊ ၁၇၄၊ ၁၈၂၊ ၃၅၅၊ ၃၇၂၊ ၃၇၄-၃၇၇၊ ၃၇၉
ချင်းပြည်နယ်	၃၈၁
ချမ်းမွန်၊ မွန်	၂၉၁
ချမ်းသာ၊ ဦး	၁၀၊ ၁၁၊ ၂၀၊ ၂၇၊ ၃၉၊ ၆၅
ခွန်စံမြတ်၊ ဦး	၃၅၄
ဂျီစီဘီအေ	၄၅
ဂျီ၊ရှိုးရာဘန်း၊ ဘစ်ရှော့	၁၀၂
ဂျူဗလီဟော	၇၈
ငွေစိုး၊ ဦး	၂၉၂
စီးပွားကုန်သွယ်မှုအဖွဲ့ (စပကသ)	၄၊ ၈၊ ၉၊ ၁၀၊ ၁၅၊ ၂၅၊ ၂၈
စောစံဘိုးသင်	၂၂၃
စောပေ၊ ဦး	၇၃
စောဖော်အောင်၊ ဦး	၁၆၈
စောမောင်၊ ဦး	၂၂၊ ၂၄
စောရှင်၊ ဒေါ်	၂၉၅၊ ၂၉၆
စောလူးလူ	၂၊ ၃၉
စောလှ၊ ဦး	၃၄၀
စောလှထွန်း၊ ဒေါက်တာ	၂၅၅၊ ၃၅၄
စောဘဦးကြီး	၂၆၆
စင်ကျော်ခေါင်	၃၅၄
စင်ခွန်ချို	၂၀

စင်ငယ်စူး	၃၅၄
စင်ထွန်းအေး	၃၅၄
စင်ဝဏ္ဏ	၂၅၅
စင်ရွှေသိုက်	၁၀၇၊ ၁၀၈၊ ၁၀၉၊ ၁၁၀
စင်လဝီ	၃၅၄
စံတင်၊ ဦး	၃၀၆
စံထွန်းခိုင်၊ ဦး	၂၃၉၊ ၂၅၅၊ ၃၅၄
စံထွန်းအောင်၊ ဦး	၁၈၀
စံရွှင်၊ ဦး	၄၉
စံရွှေ၊ သခင်	၁၈၂
စံဝေ၊ သခင်	၂၉၊ ၃၉၊ ၅၄
စံအေး၊ ဦး	၃၂၃
စံအုန်း၊ ဦး	၃၂၄၊ ၃၂၆၊ ၃၂၉
စန်းမောင်၊ ဦး	၇၃
စိုးတင့်၊ ဦး	၁၈၈
စိုးမောင်၊ ဦး	၃၅၄
စိန်ညိုထွန်း၊ ဦး	၁၇၀၊ ၂၁၈၊ ၂၄၂
စိန်တိုး၊ ဦး	၃၅၄
စိန်မောင်၊ ဒေါက်တာ	၁၀၂
စိန်လှ၊ ကို	၂၂၂
စိန်ဝင်း၊ ဦး	၅၄
ဆဋ္ဌသံဂါယနာတင်	၈၇၊ ၈၈၊ ၉၀၊ ၉၅၊ ၁၃၃
ဆမားဒူဝါဆင်ဝါးနောင်	၃၈၊ ၄၂၊ ၄၃၊ ၅၅၊ ၅၇၊ ၇၁
ဆီးတိုး (အရှေ့တောင်အာရှစစ်အုပ်စု)	၃၆၀
ဆုမြိုင်၊ ဦး	၂၂

ဆူလတန်မာမ္မတ်၊ မစ္စတာ	၂၅၁
ဆိုဗီယက်ယူနိုယံ	၃၆၇၊ ၃၆၉၊ ၃၇၀၊ ၃၇၁၊ ၃၇၉
ဆိုရှယ်လစ်ပါတီ	၃၆၂
ဆင်ကျိုင်း၊ ဦး	၂၉၈
ဆမ်လွမ်း၊ ဦး	၃၄၄
ဆွစ်ဇာလန်	၃၆၇-၃၆၉၊ ၃၇၁၊ ၃၇၉၊ ၃၈၂-၃၈၃
ဆွန်ကျင်းလုံ၊ ဦး	၃၃၇၊ ၃၃၈၊ ၃၄၄
ဇာရဲလျန်း၊ ဦး	၃၂၊ ၃၃၊ ၃၈၊ ၃၉၊ ၄၂-၄၄၊ ၅၄၊ ၅၆၊ ၆၅၊ ၇၂၊ ၁၂၇၊ ၁၂၈၊ ၁၃၈၊ ၂၅၅၊ ၃၃၈၊ ၃၃၉၊ ၃၄၀၊ ၃၄၁၊ ၃၄၅၊ ၃၅၄
ဇူးရစ်	၃၆၇
ဇင်ယော်၊ ဗိုလ်မှူး	၆
ဇန်တာဆင်၊ ဦး	၂၄၅၊ ၂၄၆၊ ၃၂၁၊ ၃၅၃၊ ၃၅၄
ညီကြီး၊ ဦး	၂၃၉
ညို၊ ဦး	၅၈
ညိုထွန်း၊ ဦး	၁၇၀၊ ၁၇၁
ညိုမြ၊ ဦး	၂၂
ညိုလွင်၊ ဦး	၃၂၉
ညောင်ရွှေစော်ဘွားကြီး	၃၅၄
ညွန့်၊ ဦး	၃၁၈
တစညဟ	၃၆၂
တရုတ်ဖြူတပ်	၃၆၀၊ ၃၆၃
တာရာ၊ ဗိုလ်မှူး	၆၊ ၇
တိပိဝမ်း၊ ဦး	၃၅၄

ထန်းတူရံ၊ ဦး	၃၃၈
ထပ်လှိုင်း၊ ဦး	၃၃၇၊ ၃၄၀
ထွန်းကျော်၊ ဦး	၂၇၈၊ ၂၈၂
ထွန်းစိန်၊ သခင်	၂
ထွန်းတင်၊ ဦး	၂၃၃
ထွန်းဖေ၊ ဦး	၁၀၇၊ ၁၃၀၊ ၃၅၆
ထွန်းမြင့်၊ ဦး (တောင်ကြီး)	၃၅၆၊ ၃၅၇၊ ၃၆၁၊ ၃၆၄၊ ၃၆၇၊ ၃၇၁၊ ၃၇၅၊ ၃၇၆၊ ၃၇၈၊ ၃၈၃
ထွန်းရင်၊ မွန်	၂၆၀၊ ၂၆၁၊ ၂၇၅၊ ၂၇၆
ထွန်းလှ၊ ဦး	၁၇၀
ထွန်းလှအောင်၊ ဒေါက်တာ	၂၂၁
ထွန်းဝင်း၊ ဦး	၁၈၈၊ ၂၈၅၊ ၃၅၂၊ ၃၅၄
ထွန်းအေး၊ ဦး (ပင်လုံ)	၃၅၆
ထွန်းအေး၊ ဦး (နမ့်ခမ်း)	၃၅၆
ထွန်းအောင်၊ ဦး	၆၊ ၂၈၆
ထွန်းအောင်၊ ဦး	၃၃၇
ထွန်းအောင်ကျော်၊ ဦး	၁၆၈
ထွန်းအံ့၊ သခင်	၂၊ ၃၀၊ ၃၉
ထွန်းအံ့၊ ဦး	၃၅၆
ဒဂုန် သံဃာတော်အဖွဲ့ချုပ်	၂၇၉
ဒလားဝဲ	၃၆၇
ဒူဝါဇော်လွန်း	၁၅၅၊ ၃၅၄
ဒူဝါဇော်ရစ်	၃၅၄
ဒူဝါလဝမ်လီ	၁၁၁၊ ၁၄၀
ဒင်နာနာသ်၊ မစ္စတာ	၁၀၂

ဒီမိုကရေစီ	၃၅၂၊ ၃၆၁၊ ၃၆၆၊ ၃၇၈
ဒွေး၊ ဦး (ပဲခူး)	၂၅၉
ဓမ္မဒိန္န၊ ဦး	၂၂၂
နယူးရောက်	၃၆၇
နီဗားဒါး	၃၆၇
နု၊ ဦး၊ ဥက္ကဋ္ဌ	၁၊ ၃၊ ၁၀၊ ၁၃၊ ၁၄၊ ၁၅၊ ၁၇၊ ၁၉၊ ၂၂၊ ၂၃၊ ၂၄၊ ၂၅၊ ၂၇၊ ၃၀-၃၃၊ ၃၆-၃၉၊ ၄၁၊ ၄၂၊ ၄၄၊ ၅၀၊ ၅၂၊ ၅၈၊ ၆၃
နု၊ သခင်၊ ဦး	၈၁-၈၄၊ ၈၆၊ ၈၈၊ ၈၉၊ ၉၀၊ ၉၂၊ ၉၃၊ ၉၄၊ ၉၆၊ ၉၇၊ ၁၀၀၊ ၁၀၁၊ ၁၀၂၊ ၁၀၃၊ ၁၀၅၊ ၁၀၈၊ ၁၁၁၊ ၁၁၄၊ ၁၁၅၊ ၁၁၆၊ ၁၂၁၊ ၁၂၅-၁၃၁၊ ၁၃၃၊ ၁၃၄၊ ၁၄၃-၁၄၇၊ ၁၅၀၊ ၁၅၁၊ ၁၅၅၊ ၁၅၆၊ ၁၇၅-၁၇၉၊ ၁၈၄၊ ၁၉၆-၁၉၉၊ ၂၀၈၊ ၂၁၁-၂၁၈၊ ၂၂၀၊ ၂၂၁၊ ၂၂၂၊ ၂၂၆၊ ၂၂၈-၂၄၁၊ ၂၅၀၊ ၂၅၃၊ ၂၅၅၊ ၂၅၆၊ ၂၅၇၊ ၂၆၇၊ ၂၇၂၊ ၂၇၃၊ ၂၈၂၊ ၂၈၅၊ ၂၈၈-၂၉၅၊ ၃၀၀၊ ၃၀၂၊ ၃၀၄၊ ၃၁၅၊ ၃၁၆၊ ၃၁၇၊ ၃၂၃၊ ၃၂၄၊ ၃၃၀၊ ၃၃၅၊ ၃၄၀၊ ၃၄၂၊ ၃၄၃၊ ၃၅၉၊ ၃၇၄
နေဝင်း၊ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး	၉၁၊ ၂၁၄၊ ၂၉၀၊ ၂၉၂
နမ်ဇင်လာ	၁၀၈
နိုဇမ်၊ ဦး	၃၃၅၊ ၃၃၆၊ ၃၃၇
နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ	၃၆၆

နိုင်ငံတော်အစိုးရအတိုင်ပင်ခံအကြံပေး

၅ ဦးအဖွဲ့

၂၁၈

နိုင်ငွေသိန်း

၂၆၀၊ ၂၉၀၊ ၂၉၁

နိုင်ငွေသိန်း

၂၆၀

နိုင်ငွေစိန်

၂၉၅

နိုင်ငွေညွန့်

၂၉၁၊ ၃၀၁

နိုင်ငွေလွင်

၂၆၇၊ ၂၆၈

နိုင်ငွေမောင်

၂၆၇၊ ၂၇၅၊ ၂၈၅၊ ၃၀၇၊ ၃၁၃

နိုင်ငွေသိန်းမောင်

၃၀၂၊ ၃၁၃

နိုင်ငွေအောင်ထွန်း

၂၆၁၊ ၂၈၂၊ ၂၉၀၊ ၂၉၁၊ ၃၀၅၊
၃၀၆၊ ၃၁၁၊ ၃၁၃၊ ၃၁၇-၃၂၀၊
၃၂၃၊ ၃၂၄၊ ၃၃၁၊ ၃၃၂

နိုင်ငွေအောင်လှငွေ

၂၉၅၊ ၃၁၈

နှင်းလှ၊ ဒေါ်

၂၂၊ ၄၅၊ ၄၆၊ ၃၂၄၊ ၃၃၀

ပထစ

၁၀၄၊ ၁၁၂၊ ၁၄၄၊ ၁၅၂၊ ၁၅၉၊
၃၅၄

ပထစ ထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့

၄၂

ပထစ အစိုးရအဖွဲ့

၃၅၂၊ ၃၅၃

ပဏာမညီလာခံ (ဖဆပလ)

၂၈

ပမညတ

၉၂၊ ၉၇၊ ၁၀၂၊ ၁၂၃၊ ၁၂၄၊
၁၂၅၊ ၃၅၄

ပမညတအဖွဲ့ချုပ်

၅၁၊ ၆၂

ပယကဖ

၃၅၄

ပလရ

၃၆၂

ပအမဖ

၃၅၄

ပါ၊ ဦး

၃၂၆၊ ၃၂၉

ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာတော်ကို နိုင်ငံတော်

ဘာသာ၊ သာသနာအဖြစ်ပြဋ္ဌာန်းသတ်မှတ်

ရေးဆိုရာ အကြံပေးအဖွဲ့

၉၇၊ ၉၈၊ ၉၉

ဗုဒ္ဓဝါဒ ပြည်သူ့ဆန္ဒအဖွဲ့ချုပ်

၉၁

ဘကျန်းဦး

၁၀၂

ဘကြည်ဦး

၂၀၊ ၂၇

ဘချို၊ ဒီးဒုတ်၊ ဦး

၁၊ ၇၉

ဘငြိမ်းဦး

၃၅၄

ဘစော၊ ဗိုလ်

၁၇၂၊ ၁၇၃

ဘစော၊ ဦး (ဝန်ကြီး)

၂၀၊ ၃၉၊ ၅၄၊ ၆၉၊ ၁၄၃၊ ၂၀၂၊ ၂၀၇၊
၂၀၈၊ ၂၂၀၊ ၂၃၃၊ ၂၃၈၊ ၂၃၉၊ ၃၁၅

ဘစိုး၊ ဦး

၄၆၊ ၅၉

ဘစိန်၊ ဦး

၁၈၇၊ ၁၈၈၊ ၂၁၉၊ ၂၃၉

ဘဆင်၊ ဦး

၇၄

ဘဆွေ၊ ဦး (ပြည်)

၃၅၄

ဘဇံ၊ ဦး

၂

ဘတင်၊ ဗိုလ်

၆၈၊ ၁၆၂၊ ၇၃၊ ၃၀၊ ၃၉၊ ၆၈၊ ၂၂၁

ဘထွန်း၊ ကို

၂၁၉

ဘဖြူ၊ ဦး

၁၈၆၊ ၁၈၇

ဘဘေ၊ ဦး

၁၆၇

ဘမော်၊ အဓိပတိ၊ ဒေါက်တာ

၁၂၆

ဘမြိုင်၊ ဦး

၁၈၈၊ ၁၉၀၊ ၁၉၁၊ ၁၉၂၊ ၁၉၄၊
၁၉၅၊ ၂၂၈၊ ၂၃၉၊ ၂၄၁၊ ၂၄၂၊
၂၄၆၊ ၂၅၁၊ ၂၅၃-၂၅၇

ဘလွင်၊ ဦး

၃၅၆

ဘသောင်း၊ သခင်

၈၇

ဘသိန်း၊ ဦး

၂၆၀

ဘသွင်၊ ဦး

၂၉၅၊ ၃၁၈

ဘအေး၊ ဦး (ဗဟန်း)

၅၅

ဘဦး၊ ဒေါက်တာ (ဆာ)

၂၁၈၊ ၂၃၃၊ ၂၇၃၊ ၂၈၇၊ ၃၁၅

ဘိုးကျေး၊ ဦး

၂၇၈၊ ၂၈၂၊ ၂၉၅၊ ၃၁၈

ဘိုးစိန်၊ ဦး

၃၀၇၊ ၃၁၈

ဘိုးလူ၊ ဦး	၂၅၅
ဘိုးဦး၊ ဦး	၁၆၈
ဘန်း	၃၆၇
မဟာသောတုဇနအဖွဲ့ (ရန်ကုန်)	၈၇
မဟာပါသာဏလိုဏ်ဂူ	၈၈
မဟာမက်ဟာရှင်	၁၀၃
မဟာသံဃာ့ရာဇာအဖွဲ့	၁၅၁
မင်ထိုး၊ ဦး	၁၁၂၊ ၃၃၈
မင်းခေါင်ဦး	၆၇၊ ၈၁၊ ၁၆၁၊ ၁၇၁၊ ၂၃၁၊ ၂၇၁၊ ၃၀၁၊ ၃၉၁၊ ၄၀၁၊ ၄၃၁၊ ၄၇၁၊ ၄၈၁၊ ၅၈၁၊ ၆၂၁၊ ၆၄၁၊ ၆၈၁၊ ၇၂၁၊ ၇၄၁
မောင်ကျော်ခိုင်၊ ဦး	၂၃၉၊ ၂၅၅
မောင်ကျော်ဇံ၊ ဦး	၂၃၉၊ ၂၅၅၊ ၂၅၇၊ ၂၅၈
မောင်ကျော်ဦး၊ ဦး	၂၄၅
မောင်ကြီး၊ ဆာ ဂျေအေ	၂၇၈၊ ၂၈၂
မောင်ကြီး၊ အမ်အေ၊ ဆာ	၉၁
မောင်စိန်၊ ဦး	၁၆၉၊ ၁၇၀၊ ၁၈၈၊ ၂၅၀
မောင်မောင်၊ မွန်ဓာတု	၃၁၁
မောင်မောင်၊ ဦး (တာမွေ)	၅၅၊ ၆၂
မောင်မောင်၊ ဦး (ရတည)	၂၄၄၊ ၂၄၇၊ ၂၄၉၊ ၂၅၀၊ ၃၁၂
မောင်ဦးကျော်၊ ကို	၂၁၉၊ ၂၃၉၊ ၂၅၅
မန်တလိန်း၊ ဦး	၃၃၈
မန်းတုံးနဲ့၊ ကပ္ပတိန်	၃၃၈၊ ၃၄၁၊ ၃၄၄၊ ၃၅၄
မန်းထွန်းရုံ	၂၀၊ ၃၉
မြ၊ ဦး (ဟင်္သာတ)	၂၂၊ ၃၉၊ ၆၀၊ ၁၈၂
မြသောင်း၊ ဦး	၃၂
မြင့်၊ ဦး (တည်မြဲမွန်)	၃၀၁
မြင့်ဆွေ၊ ဗိုလ်မှူး	၆၂၀
မြတ်ထွန်း၊ ဦး	၂၉၅၊ ၂၉၆၊ ၃၁၈
မြန်မာနိုင်ငံ ခရစ်ယာန်ကောင်စီ	၁၀၅
မြန်မာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ မူဆလင်	
ကျောင်းသားများသမဂ္ဂ	၁၀၅၊ ၁၂၈
မွန်ခင်မောင်	၂၇၅၊ ၂၇၆

မွန်စံသူ	၂၆၈
မွန်စိန်နိုင်	၂၇၀-၂၇၂
မွန်တိုင်းရင်းသားအစည်းအရုံး	၂၆၀
မွန်ထောင့်၊ ဦး	၂၆၉၊ ၂၉၆
မွန်ထွန်းမောင်	၂၇၂
မွန်ဒေါ်နှင်း	၂၇၂၊ ၂၇၆
မွန်ပြည်နယ်	၃၀၂
မွန်ဖန်ကွမ်၊ ဦး	၃၄၄
မွန်ပြည်နယ်ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီ	၂၃၅
မွန်ဘိုးချို	၂၇၂၊ ၂၇၃၊ ၂၇၇၊ ၂၉၄၊ ၂၉၅၊ ၃၁၁၊ ၃၁၃၊ ၃၁၆-၃၁၈၊ ၃၃၁၊ ၃၅၄
မွန်လူမျိုးရေးရာအဖွဲ့ချုပ်	၂၆၇
မွန်လွတ်လပ်ရေးအဖွဲ့	၂၇၁
မွန်သန်း	၂၆၀၊ ၂၆၁၊ ၂၆၃၊ ၂၆၄၊ ၂၇၅၊ ၂၇၆
မွန်အမျိုးသားကာကွယ်ရေးအစည်းအရုံး	၂၇၄
မွန်အမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ်	၃၅၄
မွန်ဦးကျော်လှ	၂၆၉
မိုင်းဆပ်	၃၆၃
မိုင်းတုံ	၃၆၃
မိုင်းဟန်	၃၆၃
ယုဆိုင်း၊ ဦး	၆၀
ယုဂိုစလားဗီးယား	၃၆၈၊ ၃၇၀
ယုအယ်လ်အို	၈၂၁၊ ၁၀၁၆၊ ၂၅
ရခိုင်တိုင်းရင်းသားညီညွတ်ရေးအဖွဲ့	၂၁၂၊ ၂၁၉၊ ၂၂၂၊ ၂၂၄၊ ၂၃၃၊ ၂၅၂၊ ၃၅၄
ရခိုင်ပြည်နယ်	၃၀၂
ရခိုင်ပြည်နယ် ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီ	၂၃၅
ရခိုင်ပြည်နယ် ရယူရေးကော်မတီ	၂၃၄
ရခိုင်ပြည်အမျိုးသားညီညွတ်ရေး တပ်ပေါင်းစု	၂၂၄၊ ၂၂၅
ရခိုင် မူဆလင်လူငယ်များအဖွဲ့	၂၃၃၊ ၂၃၄

ရခိုင် မူဆလင်အစည်းအရုံး	၁၀၄၊ ၁၂၀
ရခိုင် သောတုဇန သံဃာ့အဖွဲ့ချုပ်	၈၇
ရဟန်းပျိုအဖွဲ့	၈၇၊ ၁၂၃
ရာမညတိုင်းလုံးဆိုင်ရာ မွန်အသင်းကြီး	၂၅၉
ရာမညမွန်အဖွဲ့	၂၁၂
ရာရှစ်၊ မစ္စတာ၊ ဦး	၂၀၊ ၁၀၅၊ ၁၂၇၊ ၁၂၈၊ ၁၃၇၊ ၂၅၁
ရာ (လ်) မှုန်း၊ ဦး	၁၀၇၊ ၁၁၃၊ ၁၃၆၊ ၁၃၇၊ ၁၃၇
ရိုး (စ်) ဝီလျံ	၁၆၄၊ ၁၃၄
ရဲခေါင်ညွန့်၊ ဦး	၂၂၊ ၂၄
ရန်နိုင်၊ ဗိုလ်မှူး	၆
ရန်အောင်၊ ဦး	၃၅၄
ရှာအလာမ်	၂၁၉
ရှမ်းပြည်	၃၆၂၊ ၃၆၃၊ ၃၆၇၊ ၃၇၃
ရှမ်းပြည်တောင်တန်းသားများ စည်းလုံးညီညွတ်ရေးအဖွဲ့	၃၅၄
ရှမ်းပြည်နယ်ကောင်စီ	၃၅၈
ရှမ်းပြည်နယ်စစ်အုပ်ချုပ်ရေး	၃၆၃
ရှမ်းပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ	၃၅၇
ရှမ်းပြည်နှင့်ဇော်ဘွား၊ ထွန်းမြင့်	၃၅၆၊ ၃၆၁
ရှမ်းပြည်ဘယ်လဲ၊ ထွန်းမြင့်	၃၆၀၊ ၃၆၁
ရှမ်းပြည် လက်စွဲဥပဒေ	၃၅၇
ရှမ်းပြည် လွတ်လပ်ရေးအဖွဲ့	၃၅၉၊ ၃၇၃၊ ၃၇၄
ရှမ်းပြည်အစိုးရ	၃၅၇
ရိုသန်း၊ ဦး	၃၄၄
ရိုဟင်ဂျာ အသင်း(ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်)	၂၁၉
ရွှေကြိုင်၊ ဦး	၂၅၅
ရွှေနီ၊ ဦး	၁၇၅
ရွှေဘော်၊ ဦး	၁၇၀၊ ၁၈၁၊ ၁၈၂၊ ၁၈၅၊ ၁၈၆
ရွှေမရာ၊ ဦး	၃၄၂

ရွှေသာ၊ ဦး	၁၆၉
ရွှေသော်၊ ဦး	၄၆၊ ၃၂၈
ရွှေသိန်း၊ ဦး	၃၁၈
ရွှေဦး၊ ဦး	၂၃၉၊ ၂၅၅
လူဖေဝင်း၊ ဦး	၂၉၆၊ ၂၉၇
လူမျိုးစုလွတ်တော်	၃၈၂
လူအေး၊ သခင်	၃၁၁
လော့ဒ်လစ်စတိုဝယ်လ်	၂၆၉
လုံးဖြူ၊ ဦး	၂၀၅
လှကျော်၊ ဦး	၁၀၊ ၁၁၊ ၂၀၊ ၂၂၊ ၄၆၊ ၅၉
လှကြွေ၊ သခင်	၃
လှတင်၊ ဦး	၄၄
လှထွန်း၊ ဦး	၁၆၈၊ ၁၈၈၊ ၁၈၉၊ ၁၉၅၊ ၁၉၆၊ ၁၉၈၊ ၂၀၁၊ ၂၀၂၊ ၂၀၃၊ ၂၀၅-၂၁၀၊ ၂၁၂၊ ၂၁၉၊ ၂၂၂၊ ၂၃၇၊ ၂၃၈၊ ၂၃၉၊ ၂၅၀၊ ၂၅၇
လှဖေ (လယ်ဝေး)၊ ဦး	၅၈
လှဖေ (ပအာမဗ)၊ ဦး	၃၅၄
လှမောင်၊ ဦး	၄၉
လှသွင်၊ ဦး	၁၀၅
လွင်၊ ဗိုလ်	၃၁
လွင်၊ သခင်	၃
လွင်၊ ဦး	၇၃
လွန်ပုမ်၊ ဦး	၂၂၅၇
ဝင်း၊ ဦး	၁၀၊ ၁၂၊ ၁၇၊ ၁၉၊ ၂၈၊ ၃၁၊ ၃၃၊ ၄၀၊ ၄၉၊ • ၅၈၊ ၆၅၊ ၆၆၊ ၆၈၊ ၇၀၊ ၇၁၊ ၈၄
ဝင်း၊ ဦး၊ ဂျိုးဇက်	၁၀၅
ဝင်းဖေ၊ ဦး	၃၄၂
ဝင်းမောင်၊ ဦး	၁၄၃၊ ၁၅၁
ဝမ်ကိုဟော၊ ဦး	၃၃၂၊ ၃၄၅

ဝမ်းမောင်၊ သံမဏိ၊ ဦး	၈၇
ဝမ်းသူမောင်၊ ဦး	၃၄၅
ဝိုင်ယိုမင်း	၃၆၇
သာကျော်၊ ဦး	၂၁၈
သာကျော်၊ ဘုံပေါက်	၂၄၅
သာခင်၊ သခင်	၁၃၄၊ ၁၃၅၊ ၁၃၇၊ ၂၁၆၊ ၂၁၇၊ ၂၂၈၊ ၂၃၆၊ ၂၅၇၊ ၂၆၄
သာဂရ၊ ဦး (ဆရာတော်)	၁၆၈
သာထွန်း၊ ဦး	၁၇၁၊ ၁၇၂၊ ၁၇၄၊ ၁၇၅၊ ၁၈၀
သာနိုးအောင်၊ ဦး	၁၇၀
သာဘန်း၊ ဦး	၁၆၉
သုန္ဒရ၊ ဦး၊ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတဆရာတော်)	၉၇
သံဃာ့တပ်ဦး	၉၆၊ ၁၄၆၊ ၁၅၀၊ ၁၅၈၊
သံဃာ့ဗဟိုကောင်စီ	၁၂၂
သံဃာ့ဝိနိစ္ဆယအက်ဥပဒေ	၈၃
သံဃာ့အဖွဲ့ပေါင်းစုံကော်မတီ	၁၅၀
သန့်ဇင်၊ ဦး	၉၂
သန့်ရှင်း ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်	၁၊ ၂၊ ၇၊ ၈၊ ၁၁၊ ၁၅-၁၉၊ ၄၁၊ ၅၈
သန်းစိန်၊ ဦး	၂၀၊ ၂၂၊ ၃၀၊ ၃၉၊ ၄၄
သန်းဆွေ၊ ဦး	၂၀၊ ၅၆
သန်းတင်၊ ဦး	၁၀၆၊ ၁၀၇
သန်းမောင်၊ ဦး	၂၀၊ ၂၇
သိန်းကြည်၊ မိုလ်	၅၆
သိန်းတင်၊ ဦး	၂၉၈
သိန်းဖေမြင့်	၂၀၁၊ ၂၀၇
သိန်းမောင်၊ သခင်	၂၊ ၃၉၊ ၃၅၄
သိန်းမောင်၊ ဦး (ဘီးလင်း)	၃၀၆၊ ၃၂၇
သိမ်းမောင်၊ ဒေါက်တာ	၉၇၊ ၁၀၁

သောင်းထိုက်၊ မိုလ်မူး	၆
သွင်း ဦး	၂၁၊ ၃၉၊ ၄၆၊ ၇၂၊ ၈၂၊ ၉၂၊ ၉၆၊ ၉၂၇၊ ၉၃၀၊ ၉၃၁၊ ၉၄၆
ဟူးဗတ်ရန်၊ ဆာ၊ (ဘုရင်ခံ)	၈၁၊ ၈၂
အခြေခံဥပဒေ (၁၉၄၇)	၃၅၅၊ ၃၅၆၊ ၃၅၈၊ ၃၇၂၊ ၃၇၆၊ ၃၈၀
အခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီ	၃၅၃-၃၅၆
အခြေခံဥပဒေ အကြံပေးအရာရှိ	၃၇၅
အထက်လွှတ်တော်	၃၆၉၊ ၃၇၈
အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု	၃၆၇-၃၆၉၊ ၃၇၁၊ ၃၇၉
အဘူခိုင်၊ မစ္စတာ	၂၀၃၊ ၂၀၄၊ ၂၅၁
အဘူ (ရ်) ဘောရှော (ရ်)	၁၉၂၊ ၂၅၁
အဝတောင် ဆရာတော်	၂၃၈
အာဏာရှင်စနစ်	၃၆၆
အူလမာအသင်း	၁၀၄၊ ၁၂၈
အေစိုးမြင့်၊ ဦး	၃၅၄
မောင်၊ ဒေါက်တာ၊ ဦး	၂၀၊ ၂၃၊ ၃၇၊ ၃၉၊ ၄၃၊ ၄၄၊ ၄၈၊ ၅၀၊ ၅၁၊ ၅၂၊ ၆၅၊ ၇၁၊ ၇၅၊ ၁၂၉၊ ၁၄၄၊ ၁၄၅၊ ၁၅၃၊ ၁၅၆၊ ၂၀၅၊ ၂၀၆၊ ၂၃၃၊ ၂၃၉၊ ၂၅၀၊ ၂၅၃၊ ၂၅၅၊ ၂၅၇၊ ၃၁၅၊ ၃၅၀၊ ၃၅၄
အေး၊ မိုလ်	၂၀၊ ၂၇
အေးကြည်၊ ဒေါ်	၃၀၇
ဩစတြေးလျ	၃၆၈၊ ၃၆၉၊ ၃၇၉
အက်စတိုးနီးယားသမ္မတနိုင်ငံ	၃၆၇
အက်စ်အာမက်	၁၈၀
အက်တလီ၊ (မြီတိသျှန်းရင်းဝန်)	၇၈
အင်းအမျိုးသားအဖွဲ့	၃၅၄
အစ္စလာမ်ဘာသာရေးကောင်စီ	၁၀၄

အယ်လ်ဘတ် မန်းလုံ	၁၀၆
အောက်လွတ်တော်	၃၆၉၊ ၃၇၀
အောင်၊ ဗိုလ်မှူး	၆၊ ၇၊ ၂၀၊ ၂၃၊ ၃၀၊ ၃၃၊ ၃၄၊ ၃၈၊ ၄၂၊ ၄၃၊ ၄၄၊ ၅၀၊ ၅၂၊ ၅၄၊ ၅၅၊ ၆၄
အောင်ချစ်၊ ဦး	၄၄
အောင်ချစ်၊ မွန်	၂၆၉
အောင်ဆန်း၊ ဗိုလ်ချုပ်	၆၊ ၇၊ ၈၊ ၉၊ ၁၀၊ ၁၁၊ ၁၂၊ ၁၁၂၊ ၁၆၂၊ ၁၆၃၊ ၁၆၄၊ ၁၆၅၊ ၁၆၈၊ ၁၉၃၊ ၂၀၂၊ ၂၂၆၂၊ ၂၆၃၊ ၃၃၃၊ ၃၃၄၊ ၃၄၅၊ ၃၆၄၊ ၃၇၃၊ ၃၇၄
အောင်ဇံဝေ၊ ဦး	၁၆၈၊ ၂၁၉
အောင်တင်၊ ဦး	၂၅၀
အောင်မင်း၊ ဦး (ကျိုက်ထို)	၃၀၆
အောင်ရှိန်၊ ဦး	၃၀၇
အောင်သန်း၊ ဦး	၂၈၇
အုံးခက်၊ ရဲဘော်	၃၃၀
အုံးခင်၊ ဦး	၁၈၂
အုံးဖေ၊ ဦး	၃၀၂
အုန်း၊ ဦး	၁၉၊ ၃၉၊ ၄၀၊ ၄၁၊ ၄၃၊ ၄၅၊ ၄၆၊ ၅၆၊ ၆၅
အုန်းခင်၊ ဦး	၂၈၊ ၃၁၊ ၃၂၊ ၃၃၊ ၄၄၊ ၄၈၊ ၇၃
အုန်းညွန့်၊ ဦး	၂၊ ၃၉
အုန်းတင်၊ ဗိုလ်	၃၂၉
အုန်းမောင်၊ ဦး	၂၈၅
ဣန္ဒာသာရ၊ ဦး	၃၀၃
အိမ်စောင့်အစိုးရ	၁၇၊ ၉၁